אלקראן (הקוראן) / אלמוני/ת / יוסף יואל ריבלין

לזכר אשתי המנוחה

רחל ז"ל

בת רבי יצחק יחזקאל לבית יהודה

נולדה ר"ח כסלו תרנ"ו

נסתלקה י"ג שבט תרצ"ה.

המתרגם

הקדמה

אין להרבות דברים על חשיבותו של הקראן כספר הקדוש של החלק השביעי של האנושות כולה. הספר איחד בזמנו לכלל אומה אחת שבטים בודדים, מפוזרים ומופרדים מכל רחבי ארץ ערב והוא אשר נסך באומה זו רוח עוז ואיל לגבור חילים ולשפוך ממשלתה בחומר וברוח על האנושות במשך מאות שנים. ועדיין לא פג טעם הספר הזה, והשפעתו על עמי אסיה ואפריקה עודנה גדולה כיום, והוא מושך אחריו גם היום הזה שבטים שלמים. ערך מיוחד נמצא בו אנחנו היהודים, מתוך שהוא אחת מהיצירות היותר מפליאות של הרוח השמית. מלא הוא הפתוס הנבואי המיוחד לבני-שם והריתמוס של יצירותינו הקדומות ביותר, וכאלו ממקור אחד אתם יהלך מאהלי שם. הד הכמיהה אל האחד הנשגב והנעלה של מאמיני האחדות מאז ומעולם נשמע מתוכו. גם רוח החוק והצורה שבו נאמר, מזכירים לנו את רוח החוק השמי וצורתו, והוא מצא לו בטוי בקראן באותו הסגנון השמי. כדבר בעתו הוא תרגום הספר הזה לעברית, עתה בהתעורר העם היהודי לשוב אל המזרח אל רוחו ואל חייו.

הקראן תורגם כבר פעם לעברית במאות השנים הקודמות מלטינית בידי הרב הגאון ר' יעקב ברבי ישראל לבית הלוי מויניציאה. כתב-היד נמצא בכתבי-יד מיכל. תרגום שני תרגמו החכם המפואר צבי חיים הרמן רֶקנדורף מלייפציג בן ר' שלמה מטרביץ במדינת מורוויה. תרגומו של רֶקנדורף נסתיים בשנת תרי"ז בהיותו בן ל"ב שנה וארבעה חדשים, ונדפס באותה שנה בלייפציג. סגנון תרגומו של רקנדורף הוא סגנון תנ"כי טהור ולפי זמנו היה מעשה אמן, אם כי לא תמיד תרגום מדויק, ביחוד אם נשים אל לב שתרגום זה נעשה לפי חקירותיהם של גדולי חוקרי הקראן והמזרחנים המערביים. תרגום זה הוא גם יקר המציאות.

בגשתי, לפני עשרים שנה, לעבודה זו ידעתי את כובד האחריות שאני נוטל על עצמי, ואולם עשיתי זאת מתוך דחיפה פנימית. לשם זה הלכתי, בעצת חותני מורי ורבי החכם רבי יצחק יחזקאל יהודה הי"ו, הבקי עד להפליא בכל ספרות ערב ואחד מחוקריה היותר גדולים מבין היהודים, גם לאירופה לשמוע לקח בתורה זו מפי מורי הפרופ' יוסף הורוביץ ז"ל מפרנקפורט ע"נ מיין, אחרי שמעי בלמודים הקראן מפי חכמים ערבים על-פי רוחם הם. בהומבורג על יד פרנקפורט ע"נ מיין נפגשתי בשנת תרפ"ב עם אביר המשוררים ואנשי הרוח של הדורות האחרונים, מופת הדור מורו ומאורו רבי חיים נחמן ביאליק ז"ל. הוא התעניין מאד בתרגום זה, וגם קבל את הספר בהצעת הסופר החשוב ר' אלתר דרויאנוב הי"ו, להוציאו בהוצאת "דביר". רח"נ ביאליק קבל עליו בזמנו גם את העול לערוך בהשתתפותי את תרגום הקראן. רבות נתלבטנו בשאלה זו. גם נסינו לערוך את "פרשת הפרה", ואולם תמיד הייתי מלא חרדה לבל יבלע המשורר את הקראן ברוחו העז, וחששתי שמא ישנה את מטבעתו ויכף עליו את עצמיותו העצומה הוא, כמו שכפאה על כמה תרגומים הן שתרגם והן שערך. ואם גם הניח לי להיות תמיד הפוסק האחרון על פי המקור, בכל זאת היתה השפעתו עלי ממש הפנוטית, עד שבהיותי במחיצתו נטשטשה עצמיותי במדה כזו, שלא יכלתי לראות הדברים כמו שהם, ונדמה לי תמיד שהדין והצדק עמו. ואולם אחרי עיון בפני עצמי שבו הפקפוקים לענות את נפשי, וביחוד אחרי אשר נסע המשורר לארצנו, ונשארתי מספר שנים לבדי עם תרגומי. סוף סוף הוחלט לעזוב את דבר התרגום לי לבדי. ואולם עלי להודיע שחצי השנה שעסקתו אתו – אחד הזמנים היותר מאושרים בחיי – במשך כל שבוע חצי יום, האציל מרוחו על התרגום, לא רק על "פרשת-הפרה", והרבה הרבה יוכרו אותותיו בכל התרגום. יקצר כאן המקום לברר בעובדות את הרגשתו העמוקה בדברי-שירה ורוח ואפילו בשפה שלא ידע. מפליא ומשתומם עמדתי לפני רוח ההשראה שבו חונן הענק הזה, בבארו לי לעתים פירש מלים ערביות אשר לא ידען, כי רק על פי שמושי בהן בתרגומי, ובנחשו בברכת אלהים עליו, כמה פעמים את המקור מתוך המשך הדברים, במידה שכל חוקר וחכם לא היה יכול להגיע אליה כי-אם אחרי חקירות ודקדוקים. אולי יזדמן לי עוד להרחיב הדיבור בענין זה במקום אחר. ומה רב ועצום צערי על זה שאינני יכול לשים לפניו את הדפים עתה בעת צאת תרגום הספר הזה לאור. התענינותו בתרגום הקראן היתה כה גדולה, עד שקבע, עוד בימיו האחרונים, את צורתו החיצונית והפנימית של הספר עד לפרטים קטנים.

לפי התוכן והצורה ישנם בקראן פרקים שהסגנון התנ"כי הולם אותם, ויש פרקים שאולי היה סגנון האגדה וימי-הביניים המוקדמים מתאים להם יותר. ואולם אחרי נסיונות שונים – אחרי אשר תרגמתי הרבה פרקים במרוצת הימים כמה וכמה פעמים מחדש, מבלי שים לב לתרגומי הראשונים, למען הִוָכח אם לא השפעת השעה ומצב רוח גרידא היו בתרגום – החלטתי לתרגם את כולו בסגנון התנ"ך, בשוותי עליו את סגנוני ספרותנו הקלסית של ימי-הביניים. השתדלתי גם להשתמש באוצר המלים העברי הקדום עד לחתימת המשנה. מקום שיש לפרשו כמה פרושים ונחלקו בו חכמים, השתדלתי לתרגם בצורה כזו שיכיל בתוכו את הפרושים השונים מבלי להכריע לצד אחד הפרושים. במקום שהיה צורך להוסיף מלה או מלים בודדות על התרגום לשם הבנת הדברים, שמתיו בסוגרים להבחינן מן המקור. במקום שלא נשאה השפה העברית את המלים הערביות שבמקור, ונאלצתי

לתרגמן במלים אחרות, שמתי את התרגום המדויק בהערה למטה. צמצמתי בהערות עד כמה שאפשר; ורק לשם הבנת המקור, אם במה שנוגע לענין ואם במה שנוגע להסטוריה, נתתי הערות קצרות ומצומצמות עד מאוד, כי הכוונה היא לתת לקורא העברי את "הקראן" ולא חקירות באסלאם. כידוע נמסר הקראן הערבי ברצף אחד בכל פרשה, באין כל הפסק בין העניינים. ואולם כבר המפרשים המוסלמים הקדמונים חלקוהו בפרושיהם פסקות פסקות. בתרגום העברי חלקתי את פרשה ופרשה לפסקות לפי ענייניה. בחלוקה זו כמו בהערות ההסטוריות, היו לי לקו בעיקר ספרם של נֶלְדֶקֶה – שְׁוַלִי – Geschicte des Qorans. חלוקת הפסוקים נעשתה כאן לפי החלוקה המערבית המקובלת, כמו שסודרה בהוצאה האירופית של פְלִיגֶל.

בטרם אכלה את דברי הנני להביע את תודתי לידידי הנכבדים הבלשן המצוין רבי חנוך ילון הי"ו, אשר קרא הגהה בקשר עם הנקוד, ואולם אגב אורחא העיר גם כמה הערות לא רק במה שנוגע לכמה צורות לשון עבריות, כי-אם גם בסגנון, וחברי המזרחני ד"ר שלמה דב גויטיין הי"ו, אשר קרא הגהה בקשר עם עצם הענין, והעירני לפעמים גם הוא גם במה שנוגע לסגנון. תקוניהם והערותיהם הועילו במדה מרבה לשפור הנקוד והתרגום. כמו כן עבר על ההגהה האחרונה סופר החכם רבי יהושע חנא רבניצקי הי"ו איש בריתו של הרח"נ ביאליק ז"ל, והוסיף עוד נֹפֶך משלו לשפור התרגום ודיוקו.

שער הספר נעשה בעצתו ובהוראתו של ידידי הפרופ' ל.א. מאיר, עפ"י שער קראן קדום מסגנון המאה האחת-עשרה וכן עפ"י הכתב העברי של אותה תקופה. ותודתי מובעת לו בזה.

כמו כן טרח באהבה, באמונה ובכשרון ידידי הצעיר מר מרדכי בן ידידי היקר רבי יודא אהרן ווייס הי"ו, שבדפוסו נדפס הספר, בהגהות הדפוס.

ועם חתימת דברי עלי להעמיד מצבת-זכרון לאשתי המנוחה רחל ז"ל בַת מורי ורבי יצחק יחזקאל הי"ו לבית יהודה, שהשתתפה אתי בעבודה זו כמעט במשך כל שנות התרגום. טעמה הטוב והרגשתה העמוקה בשפה העברית של התנ"ך ושל ימי-הביניים מצד אחד וידיעותיה בשפה הערבית באפן חי, היו לי לקו בקורת בעריכת הספר. נותן אני לה משלה, ולזכרה הנני מקדיש את תרגומי זה.

ירושלם, י"ד ניסן תרצ"ו

פָּרָשַׁת הַפְּתִיחָה[1].

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁבְעָה.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם[2].

א הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: ב הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם: ג אֲדוֹן יוֹם הַדִּין: ד אוֹתְךָ נַעֲבֹד וּמִמְּךָ
נְבַקֵּשׁ עֵזֶר: ה נְחֵנוּ בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: ו אֹרַח אֵלֶּה אֲשֶׁר חַנּוֹתָ אוֹתָם: ז (אֲשֶׁר) לֹא הֶחָרוֹן
עֲלֵיהֶם[3] וְלֹא (מִן) הַתּוֹעִים:

פָּרָשַׁת הַפָּרָה[4].

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ מָאתַיִם וְשִׁשָּׁה וּשְׁמוֹנִים.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם.

א. ל. מ.[5] א הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵין סָפֵק בּוֹ, אֹרַח מֵישָׁרִים (הוּא) לְיִרְאֵי-הָאֱלֹהִים: ב אֲשֶׁר יַאֲמִינוּ
בַּנֶּעֱלָמוֹת וְעָרְכוּ הַתְּפִלָּה וּמֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָהֶם יְפַזֵּרוּ: ג וַאֲשֶׁר יַאֲמִינוּ בַּאֲשֶׁר הוּרַד אֵלֶיךָ
וּבַאֲשֶׁר הוּרַד לְפָנֶיךָ[6] וּבָאַחֲרִית בָּטוֹחַ יִבְטָחוּ: ד אֵלֶּה הֵמָּה אֲשֶׁר יְאֻשְּׁרוּ בְּדֶרֶךְ אֱלֹהֵיהֶם וְאֵלֶּה
הֵמָּה הַמַּצְלִיחִים: ה כִּי אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ אַחַת הִיא לָהֶם אִם הִזְהַרְתָּם וְאִם לֹא הִזְהַרְתָּם, לֹא
יַאֲמִינוּ: ו חָתַם אֱלֹהִים אֶת לִבּוֹתָם וְאֶת אָזְנֵיהֶם וְעַל עֵינֵיהֶם כְּסוּת, וְעָנְשָׁם כָּבֵד: ז וּבִבְנֵי
אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר יֹאמְרוּ: "הֶאֱמַנּוּ בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן", וְהֵמָּה לֹא יַאֲמִינוּ: ח עָקוֹב יַעַקְבוּ
אֶת אֱלֹהִים וְאֶת הַמַּאֲמִינִים, וְלֹא יַעַקְבוּ בִּלְתִּי אִם אֶת נַפְשׁוֹתָם וְלֹא יָחוּשׁוּ: ט חֳלִי בְּלִבּוֹתָם
וַיּוֹסֶף אֱלֹהִים עַל חָלְיָם וְעָנְשָׁם דְּאָבָה עֵקֶב אֲשֶׁר כִּזֵּבוּ: י וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "אַל תַּשְׁחִיתוּ עַל
הָאָרֶץ", וְאָמְרוּ: "הֲלֹא עוֹשֵׂי הַיָּשָׁר אֲנָחְנוּ": יא הַאֵין זֹאת כִּי הֵם הַמַּשְׁחִיתִים? וְאוּלָם לֹא
יָחוּשׁוּ: יב וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "הַאֲמִינוּ כַּאֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בְּנֵי הָאָדָם", וְאָמְרוּ: "הֲנַאֲמִין כַּאֲשֶׁר
הֶאֱמִינוּ הַפְּתָאִים". הַאֵין זֹאת כִּי הֵם הַפְּתָאִים? – וְאוּלָם לֹא יָדָעוּ: יג וְכִי יִפְגְּשׁוּ[7] אֶת
הַמַּאֲמִינִים וְאָמְרוּ: "מַאֲמִינִים אֲנַחְנוּ", וּבְפָרְדָם עִם שְׂטְנֵיהֶם וְאָמְרוּ: "אִתְּכֶם אֲנַחְנוּ, וְרַק
מְהַתְּלִים הִנֶּנּוּ": יד אֱלֹהִים יְהַתֵּל בָּמוֹ וְהוֹסִיף עוֹד לְהַחֲזִיקָם בְּמִרְיָם, יִתְעוּ: טו אֵלֶּה הֵמָּה
אֲשֶׁר קָנוּ לָמוֹ הַתּוֹעָה בַּנְּכוֹחָה וְלֹא יִשְׂאוּ שָׂכָר בְּמִקְנָתָם כִּי לֹא אֻשְּׁרוּ בַּדֶּרֶךְ: טז מְשָׁלָם
כִּמְשַׁל (אִישׁ) אֲשֶׁר הִדְלִיק אֵשׁ וּבַהֲאִירָהּ מִסָּבִיב וְלָקַח אֱלֹהִים אֶת אוֹרָם וַעֲזָבָם בַּחֲשֵׁכָה לֹא
יִרְאוּ: יז חֵרְשִׁים אִלְּמִים וְעִוְרִים, לָכֵן לֹא יְשׁוּבוּן: יח אוֹ כַעֲנָנָה מִשָּׁמַיִם הָרַת אֹפֶל רַעַם וּבָרָק
יִתְּנוּ אֶצְבְּעוֹתֵיהֶם בְּאָזְנֵיהֶם מִקּוֹלוֹת הָרַעַשׁ מִפַּחַד הַמָּוֶת. אָכֵן סָגוֹר יִסְגֹּר אֱלֹהִים עַל
הַכּוֹפְרִים: יט יַכֵּם הַבָּרָק כִּמְעַט בַּסַּנְוֵרִים, מִדֵּי הֵאִירוֹ לָהֶם וְהָלְכוּ בְאוֹרוֹ, וּבִכְבוֹתוֹ וְעָמָדוּ,
וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים יִקַּח שָׁמְעָתָם וּרְאוּתָם, כִּי אֱלֹהִים כֹּל יוּכָל. הוֹי בְּנֵי אָדָם, עִבְדוּ אֶת אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר בָּרָא אֶתְכֶם וְאֵת אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם לְמַעַן תִּירָאוּ: כ אֲשֶׁר שָׁת לָכֶם הָאָרֶץ עֶרֶשׂ וַיִּקָרֶה
עֲלֵיכֶם שָׁמַיִם, וַיּוֹרֶד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם וַיּוֹצֵא בָהֶם פֵּרוֹת שׁוֹנִים לְמַאֲכָל לָכֶם. אַל תַּעֲשׂוּ אִתּוֹ
אֱלִילִים[8] וְאַתֶּם יוֹדְעִים: כא וְכִי תְפוּנוּ בַּאֲשֶׁר הוֹרַדְנוּ עַל יַד עַבְדֵּנוּ, הָבִיאוּ נָא שׁוּרָה[9] כָּמוֹהוּ
וְקִרְאוּ עֵדֵיכֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים[10] אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ: כב אַךְ אִם לֹא תַעֲשׂוּ (כָזֹאת), וְאָכֵן לֹא
תַעֲשׂוּ, הִנֵּה גּוּרוּ מִפְּנֵי הָאֵשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל אֶת הָאֲנָשִׁים וְאֶת הָאֲבָנִים[11], לַכּוֹפְרִים
הוּכָנָה: כג וּבַשֵּׂר אֶת אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר כִּי לָהֶם נָכוֹנוּ גַּנּוֹת יִזְּלוּ מִתַּחְתָּן נְהָרוֹת.
וּמִדֵּי הֱיוֹת פְּרִי מֵהֶן לָהֶם לְמַאֲכָל וְאָמְרוּ: "הֲלֹא זֶה מַאֲכָלֵנוּ לְפָנִים". וְאוּלָם רַק כִּדְמוּתָם
יוּשַׂם לִפְנֵיהֶם[12], וְלָהֶם בְּתוֹכָן נָשִׁים טְהוֹרוֹת. לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן: כד הִנֵּה לֹא
יָבוּז[13] אֱלֹהִים לִמְשֹׁל מָשָׁל לַזְּבוּב וְלַנַּעֲלֶה עָלָיו. אַךְ הַמַּאֲמִינִים יֵדְעוּ כִּי זֹאת הָאֱמֶת מֵאֵת
אֱלֹהֵיהֶם. רַק אֲשֶׁר כָּפְרוּ יֹאמְרוּ: "מַה זֶּה רָאָה אֱלֹהִים לִמְשֹׁל מָשָׁל כָּזֶה?" יַתְעֶה בּוֹ רַבִּים

וְרַבִּים יַנְחֶה בּוֹ, וְלֹא יַתְעֶה בּוֹ בִּלְתִּי אִם אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *כה* אֲשֶׁר יָפֵרוּ בְּרִית אֱלֹהִים אַחֲרֵי עָבְרָם בָּהּ וִינַתְּקוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים לְחַבֵּר וְהִשְׁחִיתוּ עַל הָאָרֶץ, אֵלֶּה הֵמָּה הָאוֹבְדִים: *כו* אֵיכָה תְכַחֲשׁוּ בֵּאלֹהִים וְאַתֶּם הֱיִיתֶם מֵתִים[14] וַיְחַיֶּה אֶתְכֶם וְשָׁב וֶהֱמִיתְכֶם וְשָׁב וְחִיָּה אֶתְכֶם וְאֵלָיו תּוּשָׁבוּ: *כז* הוּא אֲשֶׁר בָּרָא לָכֶם כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יַחְדָּו. אַחַר הִתְנַשֵּׂא הַשָּׁמַיְמָה וַיַּעֲשֵׂם שִׁבְעָה רְקִיעִים וְהוּא יוֹדֵעַ כֹּל: *כח* וּבְאָמְרֹ אֱלֹהֶיךָ[15] לַמַּלְאָכִים: "הִנֵּה אָנֹכִי שָׂם בָּאָרֶץ מִשְׁנֶה לִי", וַיֹּאמְרוּ: "הֲתָשִׂים בָּהּ אֵת אֲשֶׁר יַשְׁחִית עָלֶיהָ וְשָׁפַךְ דָּם, וַאֲנַחְנוּ נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ וְנַקְדִּישֶׁךָ". וַיֹּאמֶר: "יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר לֹא תֵדָעוּ": *כט* וַיְלַמֵּד אֶת הָאָדָם אֵת שְׁמוֹת (הַבְּרוּאִים) כֻּלָּם, וַיַּעַרְכֵם לִפְנֵי הַמַּלְאָכִים, וַיֹּאמֶר: "הַגִּידוּ לִי אֶת שְׁמוֹת אֵלֶּה אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ": *ל* וַיֹּאמְרוּ: "חָלִילָה לְּךָ[16] אֵין אִתָּנוּ יוֹדֵעַ זוּלָתִי אֲשֶׁר לִמַּדְתָּנוּ, הֵן אַתָּה הַיּוֹדֵעַ וְהֶחָכָם": *לא* וַיֹּאמֶר: "אָדָם, הַגֵּד לָהֶם אַתָּה אֶת שְׁמוֹתָם". וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִגִּיד לָהֶם אֶת שְׁמוֹתָם וַיֹּאמֶר: הַאִם לֹא אָמַרְתִּי לָכֶם כִּי יָדַעְתִּי תַּעֲלוּמוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְאֵדְעָה אֵת אֲשֶׁר תְּגַלּוּ וְאֵת אֲשֶׁר תַּעֲלִימוּ": *לב* וּבְאָמְרֵנוּ לַמַּלְאָכִים: "הִשְׁתַּחֲווּ לְאָדָם", וַיִּשְׁתַּחֲווּ. רַק "אִבְלִיס"[17] מֵאֵן וַיִּתְנַשֵּׂא וַיְהִי מִן הַכּוֹפְרִים: *לג* וַנֹּאמֶר: "אָדָם, שְׁכֹן אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ בְּגַן הָעֵדֶן וַאֲכַלְתֶּם מִמֶּנּוּ לְעָנְגָּה מִכָּל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשְׁכֶם, אַךְ אַל תִּקְרְבוּ אֶל הָעֵץ הַזֶּה פֶּן תִּפְשָׁעוּ: *לד* וַיַּכְשִׁילֵם הַשָּׂטָן (לְהוֹצִיאָם) מִמֶּנּוּ וַיּוֹצִיאֵם מִן (הַמָּקוֹם) אֲשֶׁר הָיוּ בוֹ. וַנֹּאמֶר: "לְכוּ רְדוּ, אוֹיֵב יִהְיֶה אִישׁ מִכֶּם לְרֵעֵהוּ וּמְצָאתֶם בָּאָרֶץ מָנוֹחַ וּמִחְיָה עַד עֵת": *לה* וַיִּלְמַד אָדָם דְּבָרִים מֵאֵת אֱלֹהָיו[18] וַיָּשָׁב אֵלָיו, כִּי הוּא הַמְקַבֵּל שָׁבִים וְהָרַחוּם: *לו* וַנֹּאמֶר: "לְכוּ רְדוּ מִזֶּה יַחְדָּו. אַךְ בְּבוֹא אֲלֵיכֶם (דָּבָר) מֵאִתִּי (לְהוֹרוֹתְכֶם) אֹרַח מֵישָׁרִים, וְהָיָה אֲשֶׁר יֵלְכוּ בוֹ וְלֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם הַיָּגוֹן[19]: *לז* אַךְ אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיְכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ, אֵלֶּה בְּנֵי גֵיהִנֹּם הֵמָּה, לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָהּ":

לח הוֹי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זִכְרוּ הַטּוֹב אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אִתְּכֶם וְהָקִימוּ בְרִיתִי לְמַעַן אָקִים בְּרִיתְכֶם וְאוֹתִי תִירָאוּ וְהַאֲמִינוּ בַּאֲשֶׁר הוֹרַדְתִּי לְקַיֵּם אֶת אֲשֶׁר בְּיֶדְכֶם, וְלֹא תִהְיוּ רִאשׁוֹנִים לְכַחֵשׁ בָּהּ וְלֹא תִמְכְּרוּ אוֹתוֹתַי בִּמְחִיר מְעַט וְאוֹתִי תִירָאוּ: *לט* וְלֹא תַלְבִּישׁוּ הָאֱמֶת בַּשָּׁקֶר[20] וְהֶעֱלַמְתֶּם הָאֱמֶת וְאַתֶּם יוֹדְעִים": *מ* וְעִרְכוּ תְפִלָּה וּפַזְּרוּ לָאֶבְיוֹנִים[21] וְכִרְעוּ עִם הַכּוֹרְעִים: *מא* הַתְצַוּוּ אֶת הָאֲנָשִׁים עַל הַצְּדָקָה וְאֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם תִּשְׁכָּחוּ, וְאַתֶּם תִּקְרְאוּ בַּסֵּפֶר הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ: *מב* וּבַקַּשְׁתֶּם עֶזְרָה בְּתוֹחֶלֶת וּבִתְפִלָּה. אָכֵן קָשֶׁה הַדָּבָר אַךְ לֹא לָעֲנָוִים: *מג* אֲשֶׁר יַחְשְׁבוּ (בֶּאֱמֶת) כִּי יִמְצְאוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם וְכִי אֵלָיו יָשׁוּבוּ: *מד* בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זִכְרוּ הַטּוֹב אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אִתְּכֶם וַאֲשֶׁר הִפְלֵיתִי אֶתְכֶם מִכָּל הָאָדָם[22]: *מה* וְגוּרוּ יוֹם פָּדֹה לֹא תִפְדֶּה נֶפֶשׁ אֶת נֶפֶשׁ וְלֹא תְקֻבַּל תְּפִלַּת מַפְגִּיעַ לָהּ וְלֹא יֻקַּח מִמֶּנָּה כֹּפֶר וְהֵם לֹא יִמָּלֵטוּ: *מו* וַאֲשֶׁר הִצַּלְנוּכֶם מִבֵּית פַּרְעֹה אֲשֶׁר מֵרְרוּ אֶתְכֶם בְּעִנּוּיִים רָעִים עַד מְאֹד. אֶת בְּנֵיכֶם שָׁחֲטוּ וְאֶת בְּנוֹתֵיכֶם חִיּוּ לָמוֹ, וּבָזֹאת לָכֶם מַסָּה קָשָׁה מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם: *מז* וַאֲשֶׁר בָּקַעְנוּ לָכֶם אֶת הַיָּם וַנַּצִּילְכֶם וַנְּטַבַּע אֶת בֵּית פַּרְעֹה וְעֵינֵיכֶם רוֹאוֹת: *מח* וּבְהִוָּעֲדֵנוּ אֶל מֹשֶׁה אַרְבָּעִים לַיְלָה וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם אֶת הָעֵגֶל אַחֲרֵי כֵן וַתִּפְשָׁעוּ: *מט* וַנִּסְלַח לָכֶם אַחֲרֵי כָל זֹאת לְמַעַן תּוֹדוּ: *נ* וַנִּתֵּן לְמֹשֶׁה אֶת הַסֵּפֶר וְאֶת הַ"פֻּרְקָאן"[23] לְמַעַן תְּאֻשְּׁרוּ בְּדַרְכְּךָ: *נא* וּבְאָמְרֹ מֹשֶׁה אֶל עַמּוֹ: עַמִּי, הִנֵּה עֲכַרְתֶּם נַפְשׁוֹתֵיכֶם בַּעֲשׂוֹתְכֶם לָכֶם אֶת הָעֵגֶל. שׁוּבוּ אֶל בּוֹרַאֲכֶם וְהִרְגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו. זֶה טוֹב לָכֶם לִפְנֵי בּוֹרַאֲכֶם וְשָׁב אֲלֵיכֶם, כִּי הוּא הַמְקַבֵּל שָׁבִים וְהָרַחוּם: *נב* וּבְאָמְרְכֶם: "מֹשֶׁה, לֹא נַאֲמִין לְךָ עַד אִם רָאִינוּ אֱלֹהִים גָּלוּי", וַיֹּאחֲזְכֶם שַׁעַר וְעֵינֵיכֶם רוֹאוֹת: *נג* וַנָּשָׁב וַנָּקֶם אֶתְכֶם אַחֲרֵי מוֹתְכֶם לְמַעַן תּוֹדוּ: *נד* וַנָּצֵל עֲלֵיכֶם בֶּעָנָן וַנּוֹרֶד לָכֶם אֶת הַמָּן וְאֵת הַשְּׂלָו, (לֵאמֹר): "אִכְלוּ

מִן הַמַּטְעַמִּים אֲשֶׁר כִּלְכַּלְנוּכֶם''. אָכֵן לֹא אוֹתָנוּ עָכְרוּ כִּי אֶת נַפְשׁוֹתָם עָכָרוּ: *נה* וּבְאָמְרֵנוּ:
''בּוֹאוּ אֶל הָעִיר הַזֹּאת וַאֲכַלְתֶּם מִמֶּנָּה לְעָנְגָּה מִכָּל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשְׁכֶם, אַךְ בּוֹאוּ הַשַּׁעַר
מִשְׁתַּחֲוִים וַאֲמַרְתֶּם ''חִטָּת''[24] וְנִסְלַח לָכֶם חַטֹּאתֵיכֶם וְנוֹסִיף עוֹד טוֹבָה לְעוֹשֵׂי
הַטּוֹב'': *נו* וַיָּמִירוּ הַפּוֹשְׁעִים וַיֹּאמְרוּ אַחֶרֶת מֵאֲשֶׁר נֶאֱמַר אֲלֵיהֶם, וַנּוֹרֶד עַל הַפּוֹשְׁעִים זַעַם
מִן הַשָּׁמַיִם עַל חַטֹּאתָם: *נז* וּבְבַקֵּשׁ מֹשֶׁה לְהַשְׁקוֹת אֶת עַמּוֹ וַנֹּאמֶר: ''הַךְ בְּמַטְּךָ אֶת הַסָּלַע'',
וַיִּבָּקְעוּ מִמֶּנּוּ שְׁתֵּים-עֶשְׂרֵה עֵיָנוֹת[25], וַיֵּדַע כָּל אִישׁ מַשְׁקֵהוּ. – ''אִכְלוּ וּשְׁתוּ מִמַּתַּת אֱלֹהִים
וְלֹא תֶחֶטְאוּ בָאָרֶץ לְהַשְׁחִית'': *נח* וּבְאֱמָרְכֶם: ''מֹשֶׁה, קָצָה נַפְשֵׁנוּ לֶאֱכֹל מַאֲכָל אֶחָד, קְרָא
לָנוּ אֶל אֱלֹהֶיךָ, וְהוֹצִיא לָנוּ מֵאֲשֶׁר תַּצְמִיחַ הָאָרֶץ מֵחֲצִירָהּ וְקִשּׁוּאֶיהָ וְשׁוּמָהּ וַעֲדָשֶׁיהָ
וּבְצָלֶיהָ''. וַיֹּאמֶר: ''הֲתָמִירוּ לָכֶם אֶת הַטּוֹב בָּרָע מִמֶּנּוּ? לְכוּ רְדוּ מִצְרַיְמָה וּמְצָאתֶם שָׁם אֶת
אֲשֶׁר שְׁאֶלְתֶּם''. וַיִּוָּסְרוּ בְּשֵׁפֶל וָעֹנִי וַיַּעֲלוּ עֲלֵיהֶם אַף אֱלֹהִים עֵקֶב אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְאוֹתוֹת
אֱלֹהִים וַיַּהַרְגוּ אֶת הַנְּבִיאִים בְּלִי מִשְׁפָּט, זֹאת (לָהֶם) עֵקֶב אֲשֶׁר מָרוּ וַיַּעַבְרוּ חֹק: *נט* אָכֵן
הַמַּאֲמִינִים וְהַיְּהוּדִים וְהַנּוֹצְרִים וְהַצָּאבָאִים[26] כָּל הַמַּאֲמִין בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וַיַּעַשׂ
הַיָּשָׁר, לָהֶם שְׂכָרָם אֵת אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם הַיָּגוֹן:

ס וּבְהַעֲבִירֵנוּ אֶתְכֶם בַּבְּרִית וַנֹּכֶף עֲלֵיכֶם אֶת הָהָר (לֵאמֹר): ''קַבְּלוּ בְעֹז אֵת אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָכֶם,
וְזִכְרוּ אֲשֶׁר בּוֹ לְמַעַן תִּרְאוּ אֱלֹהִים'': *סא* וַתִּפְנוּ עֹרֶף אַחֲרֵי זֹאת, וְלוּלֵא חֶסֶד אֱלֹהִים עֲלֵיכֶם
וְרַחֲמָיו כִּי עַתָּה אָבוֹד אֲבַדְתֶּם. הֵן יְדַעְתֶּם אֵת אֲשֶׁר חִלְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת מִקִּרְבְּכֶם, וַנֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם: "הֱיוּ קוֹפִים נִדָּחִים[27]: *סב* וַנְּשִׂימֵם לְמוּסָר לַאֲשֶׁר אִתָּם וְלַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם וְהַזְהָרָה
לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים: *סג* וּבֶאֱמֹר מֹשֶׁה אֶל עַמּוֹ: ''הִנֵּה צִוְּכֶם אֱלֹהִים לִזְבֹּחַ פָּרָה'', וַיֹּאמְרוּ: ''הֶהָתֵל
תְּהָתֵל בָּנוּ?'' וַיֹּאמֶר: ''חָלִילָה לִי מֵאֱלֹהִים לִהְיוֹת כְּאַחַד הַפְּתָאִים''. וַיֹּאמְרוּ: ''קְרָא לָנוּ אֶל
אֱלֹהֶיךָ וּבָאֵר לָנוּ מִשְׁפָּטָהּ''. וַיֹּאמֶר: ''כֹּה אָמַר, לֹא זְקֵנָה הַפָּרָה וְלֹא בִכְרָה כִּי בֵינוֹנִית תִּהְיֶה,
וַעֲשִׂיתֶם כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתֶם'': *סד* וַיֹּאמְרוּ: ''קְרָא לָנוּ אֶל אֱלֹהֶיךָ וּבָאֵר לָנוּ מַה מַּרְאֶהָ''. וַיֹּאמֶר:
"כֹּה אָמַר, פָּרָה צְהֻבָּה, צְהֻבָּה מְאֹד מְשַׂמַּחַת רוֹאֶיהָ: *סה* וַיֹּאמְרוּ: ''קְרָא לָנוּ אֶל אֱלֹהֶיךָ וּבָאֵר
לָנוּ מַה מִּשְׁפָּטָהּ, כִּי הִנֵּה כָּל הַפָּרוֹת דּוֹמוֹת בְּעֵינֵינוּ וְאִשַּׁרְנוּ בְּדֶרֶךְ בִּרְצוֹת
אֱלֹהִים'': *סו* וַיֹּאמֶר: ''כֹּה אָמַר: פָּרָה אֲשֶׁר לֹא דַל (בְּשָׂרָהּ) מֵחֲרֹשׁ הָאֲדָמָה וּמֵהַשְׁקוֹת הַשָּׂדֶה,
תְּמִימָה (תִּהְיֶה) לֹא מוּם בָּהּ''. וַיֹּאמְרוּ: ''עַתָּה בָאתָ בִּ(דְבַר) אֱמֶת''. וַיִּזְבָּחוּהָ, אַךְ כִּמְעַט לֹא
עָשׂוּהָ: *סז* וְכִי תִרְצְחוּ נֶפֶשׁ וְאַתֶּם נְדוֹנִים בִּדְבַר הָרוֹצֵחַ וְחָשַׂף אֱלֹהִים אֵת אֲשֶׁר
תַּעֲלִימוּ: *סח* וַנֹּאמֶר ''הַכּוּהוּ בְּאַחַד נִתָחֶיהָ''[28]. כָּכָה יְחַיֶּה אֱלֹהִים אֶת הַמֵּת וְהֶרְאָה אֶתְכֶם
אוֹתוֹתָיו לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ: *סט* וּבְכָל זֹאת קָשׁוּ לְבּוֹתֵיכֶם וַיִּהְיוּ כָאֲבָנִים וְגַם חֲזָקִים מֵהֶן לְקֹשִׁי,
כִּי הִנֵּה בָּאֲבָנִים יֵשׁ אֲשֶׁר יִפְרְצוּ מֵהֶן הַנְּהָרוֹת וּבָהֶן אֲשֶׁר תִּבָּקַעְנָה וְיָצְאוּ מֵהֶן מַיִם וּמֵהֶן
אֲשֶׁר תִּפֹּלְנָה מִפַּחַד אֱלֹהִים. אָכֵן לֹא נֶעֶלְמוּ מֵאֱלֹהִים מַעֲשֵׂיכֶם.

ע הַתְבַקְּשׁוּ כִּי יַאֲמִינוּ לָכֶם וְהֵן הָיְתָה מֵהֶם פְּלַגָּה אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֵת דִּבְרֵי אֱלֹהִים וַיְּסַלְּפוּם
אַחֲרֵי הַשְׂכִּילוּם וְהֵמָּה יוֹדְעִים: *עא* וְכִי יִפְגְּשׁוּ אֶת הַמַּאֲמִינִים וְאָמְרוּ: ''מַאֲמִינִים אֲנַחְנוּ''
וּבְפָרְדָם אִישׁ עִם רֵעֵהוּ וְאָמְרוּ: ''הַתְסַפְּרוּ להם אֵת אֲשֶׁר גִּלָּה אֱלֹהִים לָכֶם לְמַעַן יִתְוַכְּחוּ
אִתְּכֶם בַּדָּבָר הַזֶּה לִפְנֵי אֱלֹהִים''. הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ: *עב* הַאִם לֹא יֵדְעוּ כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֵת
אֲשֶׁר יַעֲלִימוּ וְאֵת אֲשֶׁר יוֹדִיעוּ גָלוּי: *עג* וּבָהֶם בּוֹעֲרִים[29] אֲשֶׁר לֹא יֵדְעוּ אֶת הַסֵּפֶר כִּי-אִם
דִּמְיוֹן לִבָּם וְאֵין הֵמָּה בִּלְתִּי אִם בּוֹדִים מִלִּבָּם, אָכֵן אוֹי לַאֲשֶׁר יִכְתְּבוּ אֶת הַסֵּפֶר בִּידֵיהֶם
וְאַחַר יֹאמְרוּ ''מֵאֵת אֱלֹהִים הוּא'' לְמַעַן מְצֹא בוֹ שָׂכָר מְעָט. אוֹי לָהֶם מֵאֲשֶׁר כָּתְבוּ יְדֵיהֶם

וַאֲבוֹי לָהֶם מֵאֲשֶׁר יִשְׁתַּכָּרוּ: *עד* וַיֹּאמְרוּ: ״לֹא תִגַּע אֵלֵינוּ אֵשׁ (הַגֵּיהִנֹּם) בִּלְתִּי אִם מִסְפַּר יָמִים״[30]. אֱמֹר: ״הַכְרַתֶּם בְּרִית אֶת אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא יָפֵר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ, אוֹ אִם תַּעֲנוּ בֵאלֹהִים אֵת אֲשֶׁר לֹא תֵדָעוּ״: *עה* אָכֵן אֲשֶׁר פָּעַל רָעָה וַעֲוֹנוֹ יְסֹבֵהוּ אֵלֶּה בְּנֵי גֵיהִנֹּם הֵמָּה לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָהּ: *עו* אַךְ אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, אֵלֶּה בְּנֵי גַן עֵדֶן הֵמָּה, לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכוֹ:

עז וּבְהַעֲבִירֵנוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּבְּרִית (לֵאמֹר): לֹא תַעַבְדוּ בִּלְתִּי אֶת אֱלֹהִים וְלַהוֹרִים תֵּיטִיבוּ וְלַקְּרוֹבִים וְלַיְתוֹמִים וְלָעֲנִיִּים וְדַבְּרוּ אֶת הָאֲנָשִׁים טוֹבוֹת. וְעִרְכוּ תְּפִלָּה וּפַזְּרוּ לָאֶבְיוֹנִים, וַתִּפְנוּ עֹרֶף זוּלָתִי מְעַט מִכֶּם וַתִּרְחָקוּ: *עח* וּבְהַעֲבִירֵנוּ אֶתְכֶם בַּבְּרִית (לֵאמֹר): אַל תִּשְׁפְּכוּ דְמֵיכֶם וְאַל תְּנַשְּׁלוּ[31] אִישׁ אֶת אָחִיו מִמִּשְׁכְּנוֹתֵיכֶם, וַתְּקַבְּלוּ עֲלֵיכֶם וְאַתֶּם עֵדִים: *עט* וְהִנֵּה אַתֶּם אַתֶּם אֲשֶׁר תַּהַרְגוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וַתְּנַשְּׁלוּ[32] פְלַגָּה מִכֶּם מִמִּשְׁכְּנוֹתֵיהֶם וַתַּעַזְרוּ אִישׁ אֶת אָחִיו לָקוּם עֲלֵיהֶם בְּרֶשַׁע וּבְאֵיבָה, וְרַק בְּבוֹאָם אֲלֵיכֶם שְׁבוּיִים תִּפְדּוּם. הֲלֹא נֶאֱסַר עֲלֵיכֶם לְנַשְּׁלָם. הֲתַאֲמִינוּ בְּמִקְצָת מִן הַסֵּפֶר וּבְמִקְצָתוֹ תִּכְפְּרוּ? אָכֵן עוֹשֵׂה אֵלֶּה מִכֶּם אֵין גְּמוּלוֹ בִּלְתִּי הַקָּלוֹן בְּחַיֵּי הָעוֹלָם-הַזֶּה וּבְיוֹם הַתְּקוּמָה יוּשְׁבוּ לְמוּסַר כָּבֵד מְאֹד. אָכֵן לֹא נֶעֶלְמוּ מֵאֱלֹהִים מַעֲשֵׂיכֶם: *פ* אֵלֶּה הֵמָּה אֲשֶׁר קָנוּ אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא. הִנֵּה עָנְשָׁם לֹא יוּקַל וְהֵמָּה לֹא יִמָּלֵטוּ: *פא* וַנִּתֵּן לְפָנִים לְמֹשֶׁה אֶת הַסֵּפֶר וַנָּקֶם שְׁלִיחִים אַחֲרָיו (בְּדַרְכּוֹ) וַנִּתֵּן לְיֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם אֵת הַמּוֹפְתִים וַנְּאַמְּצֵהוּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ[33]. וְאוּלָם מִדֵּי בוֹא אֲלֵיכֶם שָׁלִיחַ וְאִתּוֹ בַּאֲשֶׁר לֹא חָפְצָה נַפְשְׁכֶם בּוֹ, הִתְנַשֵּׂאתֶם וַתִּתְּנוּ מֵהֶם לְכוֹזְבִים[34] וּמֵהֶם הֲרַגְתֶּם: *פב* וַיֹּאמְרוּ ״עָרֵל לִבֵּנוּ״, אֲבָל אֱלֹהִים אֵרְרָם עַל כַּחֲשָׁם וְרַק הַמְעַט הֵם אֲשֶׁר יַאֲמִינוּ: *פג* וּבְבוֹא אֲלֵיהֶם סֵפֶר מֵאֵת אֱלֹהִים מְקַיֵּם אֵת אֲשֶׁר בְּיָדָם[35] וַיִּהְיוּ בָרִאשׁוֹנָה מִתְפַּלְּלִים לְמַפֶּלֶת הַכּוֹפְרִים. אַךְ בְּבוֹאוֹ אֲלֵיהֶם אֲשֶׁר יְדָעוּהוּ וַיְכַחֲשׁוּ בוֹ. אָכֵן קִלְלַת אֱלֹהִים עַל הַכּוֹפְרִים: *פד* (מְחִיר) רַע הוּא אֲשֶׁר מָכְרוּ בוֹ נַפְשׁוֹתֵיהֶם כִּי יְכַחֲשׁוּ בַּאֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים מִקִּנְאָה עַל אֲשֶׁר הֶאֱצִיל אֱלֹהִים מֵחַסְדּוֹ עַל אֲשֶׁר רָצָה מֵעוֹבְדָיו וַיַּעֲלוּ חָרוֹן עַל חָרוֹן, וְלַכּוֹפְרִים עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת: *פה* וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: ״הַאֲמִינוּ בַּאֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים״, וְאָמְרוּ: ״בַּאֲשֶׁר הוֹרִיד אֵלֵינוּ נַאֲמִין״, וַיְכַחֲשׁוּ בַּאֲשֶׁר אַחֲרָיו וְהִיא הָאֱמֶת לְקַיֵּם אֵת אֲשֶׁר בְּיָדָם, אֱמֹר: ״וְלָמָּה זֶה הֲרַגְתֶּם אֶת נְבִיאֵי אֱלֹהִים לְפָנִים אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם״: *פו* וּמֹשֶׁה בָא אֲלֵיכֶם לְפָנִים בְּמוֹפְתִים וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם הָעֵגֶל אַחֲרֵי-כֵן, וַתִּפְשָׁעוּ: *פז* וּבְהַעֲבִירֵנוּ אֶתְכֶם בַּבְּרִית וַנִּכֶף[36] עֲלֵיכֶם אֶת הָהָר (לֵאמֹר): ״קַבְּלוּ בְעֹז אֵת אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָכֶם וּשְׁמַעְתֶּם״, וַיֹּאמְרוּ ״שָׁמַעְנוּ וְנַמְרֶה״, וַיֻּשְׁקוּ בְלִבָּם מִן הָעֵגֶל בְּכַחֲשָׁם[37] אֱמֹר: ״אָכֵן דָּבָר רַע הוּא אֲשֶׁר תְּצַוְּכֶם אֱמוּנַתְכֶם אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם״:

פח אֱמֹר: ״הֵן אִם יִהְיֶה לָכֶם לְבַדְּכֶם מְעוֹן הָאַחֲרִית אֵת אֱלֹהִים כֻּלּוֹ כֵּלוֹ, וְלֹא לְאִישׁ אִתְּכֶם, כִּי עַתָּה הִתְאַוּוּ לַמָּוֶת אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ״: *פט* אַךְ לֹא יִתְאַוּוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָם בַּאֲשֶׁר קִדְּמוּ יְדֵיהֶם לַעֲשׂוֹת. אָכֵן יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *צ* אָמְנָם תִּמְצָאֵם וְהֵם דְּבֵקִים בַּחַיִּים מִכָּל הָאָדָם וְגַם מֵהַמְשַׁתְּפִים. אִישׁ אִישׁ מֵהֶם יִתְאַוֶּה, לוּ יִחְיֶה אֶלֶף שָׁנִים, אַךְ לֹא יְמַלֵּט נַפְשׁוֹ מִן הָעֹנֶשׁ וְלוּ גַּם יִחְיֶה, כִּי רוֹאֶה אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *צא* אֱמֹר, מִי זֶה אוֹיֵב גַּבְרִיאֵל הֲלֹא הוּא הוּא אֲשֶׁר הוֹרִידוֹ[38] בִּלְבָבְךָ בִּרְצוֹן אֱלֹהִים לְקַיֵּם אֵת אֲשֶׁר (נִגְלָה) לְפָנָיו וְאֹרַח מֵישָׁרִים וּבְשׂוֹרָה לַמַּאֲמִינִים: *צב* מִי זֶה אוֹיֵב אֱלֹהִים וּמַלְאָכָיו וּשְׁלִיחָיו וְגַבְרִיאֵל וּמִיכָאֵל. אָכֵן אֹיֵב יֶאֱיַב אֱלֹהִים אֶת הַכּוֹפְרִים: *צג* אָכֵן הוֹרַדְנוּ עַל יָדְךָ אוֹתוֹת בְּרוּרִים[39] וְלֹא יְכַחֲשׁוּ בָם זוּלָתִי

הַפּוֹשְׁעִים: *צד* הַאֻמְנָם מִדֵּי כָּרְתָם בְּרִית תְּנַאֲצֶנָּה[40] פְּלֻגָּה מֵהֶם. אָכֵן מַרְבִּיתָם לֹא יַאֲמִינוּ: *צה* וּבְבוֹא אֲלֵיהֶם שָׁלִיחַ מֵאֵת אֱלֹהִים לְקַיֵּם אֵת אֲשֶׁר אִתָּם, פְּלֻגָּה מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר הִשְׁלִיכוּ אֶת סֵפֶר אֱלֹהִים אַחֲרֵי גֵוָם וַיִּהְיוּ כְּלֹא יָדָעוּ: *צו* וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי (הַדָּבָר) אֲשֶׁר זָמְמוּ הַשְּׂטָנִים לְמַלְכוּת שְׁלֹמֹה. וְלֹא כָּפַר שְׁלֹמֹה וְאוּלָם הַשְּׂטָנִים כָּפְרוּ וַיּוֹרוּ אֶת הָאֲנָשִׁים אֶת הַכְּשָׁפִים וְאֵת אֲשֶׁר הוּרַד לִשְׁנֵי הַמַּלְאָכִים בְּבָבֶל לְהָארוּת וּלְמָארוּת. אַךְ לֹא יוֹרוּ אִישׁ מִבְּלִי אֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלָיו: "לְהַדִּיחֲכֶם הִנֵּנוּ וְאַל תִּכְפֹּרוּ". וַיִּלְמְדוּ מֵהֶם אֶת (הַדָּבָר) אֲשֶׁר יַפְרִיד בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. אָכֵן לֹא יָרֵעוּ בוֹ לְאִישׁ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים[41] וְלָמְדוּ מֵהֶם אֵת אֲשֶׁר יָרַע לָהֶם וְלֹא יוֹעִילֵם, וְאֻמְנָם יָדְעוּ כִּי קוֹנֶה לוֹ זֹאת אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. אָכֵן רַע הוּא (הַמְּחִיר) אֲשֶׁר מָכְרוּ בוֹ נַפְשׁוֹתָם לוּ יָדְעוּ (זֹאת): *צז* וְלוּ הֶאֱמִינוּ וַיִּירָאוּ כִּי עַתָּה טוֹב שְׂכָרָם אֵת אֱלֹהִים. לוּ יָדְעוּ (זֹאת):

צח הוֹי הַמַּאֲמִינִים, אַל תֹּאמְרוּ (לַנָּבִיא) "רָאעִנָא" כִּי אִמְרוּ "אֻנְטֻרְנָא"[42] וּשְׁמַעְתֶּם, וְלַכּוֹפְרִים עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *צט* לֹא יַחְפְּצוּ הַכּוֹפְרִים מֵעַם הַסֵּפֶר וְלֹא הַמְשַׁתְּפִים אֲשֶׁר יוּרַד עֲלֵיכֶם כָּל טוֹב מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם, וְאוּלָם אֱלֹהִים יַפְלֶה בְרַחֲמָיו אֵת אֲשֶׁר יִרְצֶה כִּי אֱלֹהִים רַב הַחֶסֶד: *ק* כָּל פָּסוּק[43] אֲשֶׁר נַשְׁמִיט אוֹ נַשְׁכִּיחַ[44] וְהֵבֵאנוּ טוֹב מִמֶּנּוּ אוֹ כָּמוֹהוּ. הַאִם לֹא תֵדַע כִּי אֱלֹהִים כֹּל יוּכָל: *קא* הַאִם לֹא תֵדַע כִּי אֱלֹהִים לוֹ מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְאֵין לָכֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לֹא מָגֵן וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *קב* הַאִם תְּבַקְשׁוּ לִשְׁאֹל מֵאֵת שְׁלִיחֲכֶם כַּאֲשֶׁר שָׁאֲלוּ מֵאֵת מֹשֶׁה לְפָנִים?[45] אָכֵן אֲשֶׁר יָמִיר הָאֱמוּנָה בַכַּחַשׁ תָּעָה מִן הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה: *קג* רַבִּים מֵאַנְשֵׁי הַסֵּפֶר יְבַקְשׁוּ לוּ (יָכְלוּ) לַהֲשִׁיבְכֶם לִכְפֹּר אַחֲרֵי הַאֲמִינְכֶם בְּקִנְאָה אֲשֶׁר יְקַנֵּא לִבָּם אַחֲרֵי אֲשֶׁר נוֹכְחוּ לָדַעַת אֶת הָאֱמֶת. אֶפֶס אַתֶּם סִלְחוּ (לָהֶם) וַחֲדָלוּ מֵהֶם עַד אִם יִפְקֹד אֱלֹהִים פְּקֻדָּתוֹ, כִּי אֱלֹהִים כֹּל יוּכָל: *קד* וְעִרְכוּ תְפִלָּה וּפִזְרוּ לָאֶבְיוֹנִים וְכָל טוֹב אֲשֶׁר תְּקַדְּמוּ (לַעֲשׂוֹת) לְנַפְשְׁכֶם, תִּמְצָאוּהוּ אֵת אֱלֹהִים, כִּי רוֹאֶה אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *קה* וַיֹּאמְרוּ: "לֹא יָבוֹא לְגַן-הָעֵדֶן זוּלָתִי אֲשֶׁר הָיָה יְהוּדִי אוֹ נוֹצְרִי". כָּכָה יְצַפּוּ, אֱמֹר: תְּנוּ לָכֶם מוֹפֵת אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ: *קו* אָכֵן כָּל אֲשֶׁר נָשָׂא נַפְשׁוֹ[46] אֶל אֱלֹהִים וַיַּעַשׂ הַטּוֹב, הִנֵּה לוֹ שְׂכָרוֹ אֵת אֱלֹהָיו וְלֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם הַיָּגוֹן: *קז* הַיְּהוּדִים אוֹמְרִים: "הַנּוֹצְרִים עַל בְּלִי-מָה (יְסוֹדָתָם)". וְהַנּוֹצְרִים אוֹמְרִים: "הַיְּהוּדִים עַל בְּלִי-מָה (יְסוֹדָתָם)" וְהֵם (שְׁנֵיהֶם) קוֹרְאִים בַּסֵּפֶר. וְכֵן אָמְרוּ גַּם אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יְשַׁנְּנוּהוּ[47] אֶת הַסֵּפֶר כְּדִבְרֵיהֶם. וְאוּלָם אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה בַּאֲשֶׁר נֶחֱלָקוּ: *קח* וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מֵאֲשֶׁר מָנַע מִסְגְּדֵי אֱלֹהִים מֵהַזְכִּיר בָּם אֶת שְׁמוֹ[48], וַיָּשִׂימוּ כָּל מַעְיְנֵיהֶם לְהַחֲרִיבָם, אֵלֶּה אֲשֶׁר הָיָה לָהֶם לָבוֹא שַׁעֲרֵיהֶם בְּפַחַד לָהֶם קָלוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלָעוֹלָם הַבָּא לָהֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד: *קט* וְלֵאלֹהִים הַמִּזְרָח וְהַמַּעֲרָב, וּלְכָל אֲשֶׁר תִּפְנוּ שָׁמָּה פְּנֵי אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים רַב (חֶסֶד) וְיוֹדֵעַ (הַכֹּל): *קי* וַיֹּאמְרוּ: "הוֹלִיד אֱלֹהִים וָלָד". חָלִילָה לוֹ. הֵן לוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְכֻלָּם נֶאֱמָנִים לוֹ: *קיא* בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְכִי יִגְזַר אֹמֶר, אַךְ יֹאמַר לוֹ: "הֱוֵה", וְהָיָה: *קיב* וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יָדָעוּ: "לוּ דִּבֶּר אֱלֹהִים בָּנוּ אוֹ (לוּ) יְבוֹאֵנוּ מוֹפֵת". כֵּן אָמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵיהֶם כְּדִבְרֵיהֶם, שָׁוִים לִבּוֹתֵיהֶם. אָכֵן בֵּאַרְנוּ גִלּוּי הָאוֹתוֹת לָאֲנָשִׁים הַבּוֹטְחִים בֶּאֱמוּנָתָם: *קיג* הִנֵּה אֲנַחְנוּ שְׁלַחְנוּךָ בָּאֱמֶת מְבַשֵּׂר וּמַזְהִיר, וְאֵין אַתָּה עָרֵב לִבְנֵי שְׁאוֹל: *קיד* אָכֵן לֹא יִרְצוּךָ הַיְּהוּדִים וְלֹא הַנּוֹצְרִים עַד אִם הָלַכְתָּ אַחֲרֵי דָתָם. אֱמֹר: "אֹרַח אֱלֹהִים הוּא אֹרַח הַמֵּישָׁרִים". וְאָכֵן אִם תֵּלֵךְ אַחֲרֵי מַאֲוַיֵּיהֶם אַחֲרֵי בוֹא אֵלֶיךָ הַדָּעַת[49] לֹא מָגֵן לְךָ בֵּאלֹהִים וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *קטו* אֵלֶּה אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם הַסֵּפֶר וּקְרָאוּהוּ כִּקְרִיאָתוֹ הַנְּכוֹנָה, אֵלֶּה יַאֲמִינוּ בוֹ, וַאֲשֶׁר יְכַחֲשׁוּ בוֹ אֵלֶּה הֵמָּה הָאוֹבְדִים:

קטז הוֹי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זִכְרוּ הַטּוֹב אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אִתְּכֶם וַאֲשֶׁר הִפְלֵיתִי אֶתְכֶם מִכָּל הָאָדָם[50]: *קיז* וְגוּרוּ יוֹם פָּדֹה לֹא תִפְדֶּה נֶפֶשׁ אֶת נֶפֶשׁ וְלֹא יְקֻבַּל מִמֶּנָּה כֹּפֶר וְלֹא תוֹעִיל לָהּ תְּפִלַּת מַפְגִּיעַ (לָהּ) וְהֵמָּה לֹא יִמָּלֵטוּ:

קיח וְכַאֲשֶׁר נִסָּה אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם בִּדְבָרִים, וַיְמַלֵּא אַחֲרֵי כֻלָּם, וַיֹּאמֶר: ‘‘הִנְנִי שָׂם אוֹתְךָ כֹּהֵן[51] לִבְנֵי אָדָם’’, וַיֹּאמֶר: ‘‘וּמִצֶּאֱצָאַי’’, וַיֹּאמֶר: ‘‘אֶת הַפּוֹשְׁעִים לֹא אָבוֹא בִּבְרִית’’: *קיט* וּבְשִׂימֵנוּ אֶת הַבַּיִת מְקוֹם מִקְלָט וּמִבְטָח לִבְנֵי-אָדָם (לֵאמֹר): ‘‘קְחוּ לָכֶם אֶת מְקוֹם אַבְרָהָם[52] בֵּית-תְּפִלָּה’’, וַנָּבוֹא בִּבְרִית אֶת אַבְרָהָם וְאֶת יִשְׁמָעֵאל (לֵאמֹר): ‘‘טַהֲרוּ אֶת בֵּיתִי לַמַּקִּיפִים אוֹתוֹ וְלַנֶּעֱצָרִים בּוֹ וְלַכּוֹרְעִים וְלַמִּשְׁתַּחֲוִים: *קכ* וּבֶאֱמֹר אַבְרָהָם: ‘‘אֱלֹהַי, שִׂית אֶת הָעִיר הַזֹּאת מִבְטָחִים וְכַלְכֵּל מִכָּל פְּרִי אֶת אֵלֶּה מִיּוֹשְׁבֶיהָ הַמַּאֲמִינִים בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן’’, וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): ‘‘אַךְ אֲשֶׁר כָּפַר, וְנָתַתִּי לוֹ הַמְעַט, אַחַר אֶהְדְּפֶנּוּ אֶל עֹנֶשׁ גֵּיהִנֹּם, וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה): *קכא* וּבְיַסֵּד[53] אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ אֶת יְסוֹדוֹת הַבַּיִת (וַיִּתְפַּלְלוּ): ‘‘אֱלֹהֵינוּ, קַבֶּל נָא אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, כִּי אַתָּה הַשּׁוֹמֵעַ: *קכב* אֱלֹהֵינוּ, שִׂיתֵנוּ נָא תְּמִימִים אִתָּךְ[54], וּמִזַּרְעֵנוּ אֻמָּה תְמִימָה אִתָּךְ, וְהַרְאֵנוּ אֵת סִדְרֵי עֲבוֹדָתֵנוּ (אוֹתְךָ) וְשׁוּב אֵלֵינוּ, כִּי אַתָּה הַמְקַבֵּל שָׁבִים וְהָרַחוּם: *קכג* אֱלֹהֵינוּ, הָקֵם[55] בְּתוֹכָם שָׁלִיחַ מִקִּרְבָּם אֲשֶׁר יִקְרָא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֶיךָ וְלִמְּדָם אֶת הַסֵּפֶר וְהַחָכְמָה וְטִהֲרָם, כִּי אַתָּה הָעִזּוּז וְהֶחָכָם’’: *קכד* וּמִי זֶה יִמְאַס אֶת דַּת אַבְרָהָם אִם לֹא סְכַל אֵין לֵב[56]? הֵן בְּחַרְנוּ בוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהוּא בָּאַחֲרִית בְּתוֹךְ הַיְשָׁרִים: *קכה* בֶּאֱמֹר אֵלָיו אֱלֹהָיו: ‘‘הֱיֵה תָמִים אִתִּי’’, וַיֹּאמֶר: ‘‘תָּמִים אָנֹכִי אֶת רִבּוֹן הָעוֹלָמִים’’: *קכו* וַיְצַו אַבְרָהָם אֶת בָּנָיו עַל זֹאת, וְיַעֲקֹב (אַף הוּא, וַיֹּאמַר): בָּנַי, הִנֵּה רָאָה לָכֶם אֱלֹהִים אֶת הַדָּת, וְלֹא תָמוּתוּ כִּי אִם תְּמִימִים אֶת אֱלֹהִים’’: *קכז* הַאִם הֱיִיתֶם שָׁמָּה בְּקָרֹב יְמֵי יַעֲקֹב לָמוּת, בְּאָמְרוֹ אֶל בָּנָיו: ‘‘אֶת מִי תַּעַבְדוּ אַחֲרָי?’’, וַיֹּאמְרוּ: נַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֶיךָ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֶיךָ אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל וְיִצְחָק, אֱלֹהִים אֶחָד, וּתְמִימִים אֲנַחְנוּ אִתּוֹ’’: *קכח* הָאֻמָּה הַהִיא מִכְּבָר עָבְרָה וְחָלָפָה. לָהּ כְּפָעֳלָהּ וְלָכֶם כְּפָעָלְכֶם וְלֹא יִפָּקְדוּ עֲלֵיכֶם[57] מַעֲשֵׂיהֶם: *קכט* וַיֹּאמְרוּ: ‘‘הֱיוּ יְהוּדִים אוֹ נוֹצְרִים לְמַעַן תְּאֻשְּׁרוּ בְּדַרְכְּךָ’’. אֱמֹר: ‘‘לֹא כִּי (לְכוּ בְ) דַּת אַבְרָהָם ‘‘חָנִיף’’[58] וְהוּא לֹא הָיָה מִן הַמְשַׁתְּפִים’’: *קל* וַאֲמַרְתֶּם: ‘‘מַאֲמִינִים אֲנַחְנוּ בֵּאלֹהִים וּבַאֲשֶׁר הוּרַד אֵלֵינוּ וּבַאֲשֶׁר הוּרַד לְאַבְרָהָם וּלְיִשְׁמָעֵאל לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְלַשְּׁבָטִים וּבַאֲשֶׁר נִתַּן לַנְּבִיאִים מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם, לֹא נַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם, וּתְמִימִים אֲנַחְנוּ אִתּוֹ’’: *קלא* וְהָיָה כִּי יַאֲמִינוּ כַּאֲשֶׁר תַּאֲמִינוּ, כִּי אָז אֻשְּׁרוּ בְּדַרְכָּךְ, וְכִי יִפְנוּ עֹרֶף, הִנֵּה פָּרְצוּ פָּרֶץ. וֵאלֹהִים רַב לְךָ (לַעֲמֹד) נֶגְדָּם, כִּי הוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ *קלב* טְבִילַת[59] אֱלֹהִים (הִיא), וּמִי טוֹב מֵאלֹהִים לִטְבִילָה וַאֲנַחְנוּ עוֹבְדָיו: *קלג* אֱמֹר הֲתִתְוַכְּחוּ אִתָּנוּ[60] עַל אֹדוֹת אֱלֹהִים וְהוּא אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵיכֶם וְלָנוּ מַעֲשֵׂינוּ וְלָכֶם מַעֲשֵׂיכֶם וּתְמִימִים אֲנַחְנוּ אִתּוֹ: *קלד* אוֹ אוּלַי תֹּאמְרוּ: ‘‘אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל, יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְהַשְּׁבָטִים יְהוּדִים הָיוּ אוֹ נוֹצְרִים?’’ אֱמֹר, מִי יֵיטִיב לָדַעַת, הַאַתֶּם אִם אֱלֹהִים? וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מֵאֲשֶׁר הֶעְלִים אֶת הָעֵדוּת אֲשֶׁר אִתּוֹ מֵאלֹהִים? אָכֵן לֹא נֶעֶלְמוּ מֵאלֹהִים מַעֲשֵׂיכֶם: *קלה* הָאֻמָּה הַהִיא מִכְּבָר עָבְרָה וְחָלָפָה. לָהּ כְּפָעֳלָהּ וְלָכֶם כְּפָעָלְכֶם וְלֹא יִפָּקְדוּ עֲלֵיכֶם מַעֲשֵׂיהֶם:

קלו אָמוֹר יֹאמְרוּ הַפְּתָאִים בָּאֲנָשִׁים: ‘‘לָמָּה זֶה הֱסִירָם מִדֶּרֶךְ פְּנֵיהֶם אֲשֶׁר הָיוּ פּוֹנִים בִּתְפִלָּתָם מֵאָז’’?[61]. אֱמֹר, לֵאלֹהִים הַמִּזְרָח וְהַמַּעֲרָב וְהוּא יַנְחֶה אֵת אֲשֶׁר יִרְצֶה בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *קלז* וְכָכָה נְתַנּוּכֶם אֻמַּת בֵּינַיִם לְמַעַן תִּהְיוּ לְעֵדִים בִּבְנֵי אָדָם, וְהָיָה הַשָּׁלִיחַ עֵד

בָּכֶם: *קלח* וְלֹא שַׂמְנוּ לְךָ אֶת דֶּרֶךְ פָּנֶיךָ אֲשֶׁר פָּנִיתָ רִאשׁוֹנָה[62], בִּלְתִּי אִם לְמַעַן נֵדַע בֵּין הַהוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַשָּׁלִיחַ וּבֵין אֲשֶׁר יָשׁוּב עַל עֲקֵבָיו, וְאִם קָשָׁה הִיא, הִנֵּה לֹא לְאֵלֶּה אֲשֶׁר נָחָם אֱלֹהִים (אֹרַח), וְלֹא יִקְבַּע אֱלֹהִים (שְׂכַר) אֱמוּנַתְכֶם[63], כִּי אֱלֹהִים טוֹב וְרַחוּם לִבְנֵי אָדָם: *קלט* הִנֵּה רָאִינוּ הַפְנוֹתְךָ פָּנֶיךָ הֵנָּה וָהֵנָּה הַשָּׁמָיְמָה, אַךְ אֲנַחְנוּ נַפְנֶה אֶת פָּנֶיךָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּרְצֶה בּוֹ, וְהִפְנִיתָ פָּנֶיךָ לְעֵבֶר הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ. וּבְכָל אֲשֶׁר תִּהְיוּ וְהִפְנֵיתֶם אֶת פְּנֵיכֶם לְעֶבְרוֹ וְאָמְנָם אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר יֵדְעוּ כִּי זֹאת הָאֱמֶת מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם, לֹא נֶעֶלְמוּ מֵאלֹהִים מַעֲשֵׂיהֶם: *קמ* וְאָכֵן אִם גַּם תָּבוֹא אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר בָּאָם הַסֵּפֶר בְּכָל הָאוֹתוֹת לֹא יֵלְכוּ אַחֲרֶיךָ לִפְנוֹת (בִּתְפִלָּתָם) לְדֶרֶךְ פָּנֶיךָ. וְאַתָּה לֹא תֵלֵךְ אַחֲרֵיהֶם לִפְנוֹת לְדֶרֶךְ פְּנֵיהֶם, וּמִקְצָתָם לֹא יֵלְכוּ אַחֲרֵי מִקְצָתָם לִפְנוֹת לְדֶרֶךְ פְּנֵיהֶם. אָכֵן כִּי תֵלֵךְ אַחֲרֵי מַאֲוַיֵּיהֶם אַחֲרֵי בוֹא אֵלֶיךָ הַדָּעַת, וְהָיִיתָ בַּפּוֹשְׁעִים: *קמא* אֵלֶּה אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם הַסֵּפֶר יֵדְעוּ אוֹתוֹ[64] כַּאֲשֶׁר יֵדְעוּ אֶת בְּנֵיהֶם, וְאוּלָם פְּלַגָּה מֵהֶם יַעְלִימוּ אֶת הָאֱמֶת וְהֵמָּה יוֹדְעִים: *קמב* הָאֱמֶת הִיא מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ אַל תְּהִי אֵפוֹא בַּסֵּעֲפִים: *קמג* וְלַכֹּל דֶּרֶךְ יִפְנֶה לְעֶבְרוֹ, וְתִתְחָרִיתֶם אִישׁ אֶת אָחִיו (בַּעֲשׂוֹת) הַטּוֹב. וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּהְיוּ יְבִיאֲכֶם אֱלֹהִים כֻּלְּכֶם יַחְדָּו (בְּיוֹם הַדִּין), כִּי אֱלֹהִים כֹּל יוּכָל: *קמד* וּמִכָּל אֲשֶׁר תֵּצֵא וְהִפְנִיתָ פָּנֶיךָ לְעֵבֶר הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ. וְאָכֵן זֹאת הִיא הָאֱמֶת מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, וְלֹא נֶעֶלְמוּ מֵאלֹהִים מַעֲשֵׂיכֶם: *קמה* וּמִכָּל אֲשֶׁר תֵּצֵא וְהִפְנִיתָ פָּנֶיךָ לְעֵבֶר הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ, וּבְכָל אֲשֶׁר תִּהְיוּ וְהִפְנֵיתֶם פְּנֵיכֶם לְעֶבְרוֹ, לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִמְצְאוּ בְּנֵי הָאָדָם תּוֹכָחוֹת אִתְּכֶם בִּלְתִּי אִם הַפּוֹשְׁעִים בָּהֶם. אַךְ לֹא תִירְאוּ מֵהֶם, וִירֵאתֶם אוֹתִי לְמַעַן אָרִיק כָּל טוּבִי לָכֶם וּלְמַעַן תְּאֻשְּׁרוּ בְּדַרְכְּךָ: *קמו* כְּמוֹ שֶׁשָּׁלַחְנוּ אֲלֵיכֶם שָׁלִיחַ מִכֶּם[65] אֲשֶׁר יִקְרָא לִפְנֵיכֶם אוֹתוֹתֵינוּ וְטִהַר אֶתְכֶם וְלִמֶּדְכֶם אֶת הַסֵּפֶר וְאֶת הַחָכְמָה, וְלִמֶּדְכֶם אֵת אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם: *קמז* כֵּן זִכְרוּנִי וּזְכַרְתִּיכֶם וְהוֹדוּ לִי וְלֹא תְּכַפֵּרוּ:

קמח הוֹי הַמַּאֲמִינִים, בַּקְּשׁוּ עֶזְרָה בְּתוֹחֶלֶת וּבִתְפִלָּה, כִּי אֱלֹהִים עִם הַמְיַחֲלִים (לוֹ): *קמט* וְלֹא תֹאמְרוּ "מֵתִים" לַנֶּהֱרָגִים בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים[66], כִּי אִם "חַיִּים", אַךְ אַתֶּם לֹא תָבִינוּ: *קנ* וְאָכֵן נַסֵּה נְנַסְּכֶם בְּמַסּוֹת שׁוֹנוֹת בְּפַחַד וּבְרָעָב וּבְחֶסְרוֹן הוֹן וּנְפָשׁוֹת וִיבוּל. וּבַשֵּׂר אֶת הַמְיַחֲלִים: *קנא* אֲשֶׁר בְּעֵת יִקְרָאֵם אָסוֹן וְאָמְרוּ: "אָנוּ לֵאלֹהִים וְאֵלָיו נָשׁוּב": *קנב* אֵלֶּה יִשְׂאוּ בְּרָכָה מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם וְרַחֲמִם וְאֵלֶּה הֵם הַמְאֻשָּׁרִים בְּדָרֶךְ: *קנג* אָכֵן (לָרוּץ בֵּין) הַצַּפָּא וְהַמַּרְוָה[67] מִמִּנְהֲגֵי אֱלֹהִים הֵמָּה, וְהָיָה אֲשֶׁר יַעֲלֶה לָחֹג אֶל הַבַּיִת אוֹ יְבַקֵּר בּוֹ[68], וְלֹא יִהְיֶה בּוֹ עָוֹן כִּי יַקִּיפֵם, וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב מִנִּדְבַת לִבּוֹ הִנֵּה אֱלֹהִים מַכִּיר טוֹבָה וְיוֹדֵעַ: *קנד* הִנֵּה אֵלֶּה אֲשֶׁר יַעְלִימוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹרַדְנוּ מִן הַמּוֹפְתִים וְאֹרַח הַמֵּישָׁרִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר בֵּאַרְנוּ אוֹתָם לִבְנֵי אָדָם בַּסֵּפֶר אֵלֶּה יְקַלְלֵם אֱלֹהִים וְקִלְלוּם הָאוֹרְרִים: *קנה* זוּלָתִי אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁבוּ וַיֵּיטִיבוּ דַּרְכָּם וַיּוֹדִיעוּ גָלוּי, הִנֵּה אֵלֶּה אָשׁוּב עֲלֵיהֶם, כִּי אֲנִי הַמְקַבֵּל שָׁבִים וְהָרַחוּם: *קנו* אַךְ אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיָּמוּתוּ וְהֵם כּוֹפְרִים אֵלֶּה עֲלֵיהֶם קִלְלַת אֱלֹהִים וְהַמַּלְאָכִים וְהָאָדָם יַחְדָּו: *קנז* לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָהּ, עָנְשָׁם לֹא יוּקַל וְהֵם לֹא יֵרָאוּ (פְּנֵי אֱלֹהִים):

קנח וֵאלֹהֵיכֶם אֱלֹהִים אֶחָד, אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו, הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם: *קנט* הִנֵּה בִּבְרִיאַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וּבַחֲלִיפוֹת הַלַּיְלָה וְהַיּוֹם וּבָאֳנִיּוֹת אֲשֶׁר תְּהַלֵּכְנָה בַּיָּם (עֲמוּסוֹת) בַּאֲשֶׁר יוֹעִיל לִבְנֵי אָדָם, וּבַמַּיִם אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים מִן הַשָּׁמַיִם וַיְחַיֶּה בָּהֶם אֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי מוֹתָהּ וַיְמַלֵּא אוֹתָהּ מִכָּל בְּהֵמָה וּבִתְמוּרוֹת הָרוּחוֹת וְהָעֲנָנִים אֲשֶׁר הָיוּ (לוֹ) לְמַס עוֹבֵד בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ – הִנֵּה בְּאֵלֶּה אוֹתוֹת לְעַם יַשְׂכִּיל: *קס* וּמִבְּנֵי אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ לָהֶם אֱלִילִים[69] מִבַּלְעֲדֵי

אֱלֹהִים וַאֲהֵבוּם כְּאַהֲבַת אֱלֹהִים. אַךְ עַזָּה מְזֹאת אַהֲבַת הַמַּאֲמִינִים אֶת אֱלֹהִים וְלוּ צָפוּ הַפּוֹשְׁעִים אֶת הָעֵת (בָּהּ) יִרְאוּ הָעֹנֶשׁ[70], כִּי הָעֹז כֻּלּוֹ לֵאלֹהִים וְכִי מוּסַר אֱלֹהִים כָּבֵד מְאֹד: *קסא* עֵת יִפָּרְדוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם הָלְכוּ מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם[71], וְרָאוּ הָעֹנֶשׁ וְנִתְפָּרְדָה חֲבִילָה: *קסב* וְאָמְרוּ אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם הָלְכוּ: "מִי יִתֵּן שׁוּבֵנוּ לַחַיִּים, לְמַעַן נִפָּרֵד מֵהֶם כַּאֲשֶׁר נִפְרְדוּ הֵם מֵאִתָּנוּ". כָּכָה יַרְאֵם אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, רַבּוֹת אַנְחוֹתֵיהֶם וְלֹא יֵצְאוּ מִגֵּיהִנֹּם:

קסג הוֹי בְּנֵי אָדָם, אִכְלוּ מֵאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִן הַמֻּתָּר מִן הַטּוֹב וְלֹא תֵלְכוּ בְּעִקְּבֵי הַשָּׂטָן, כִּי אוֹיֵב גָּלוּי הוּא לָכֶם: *קסד* אָכֵן צַוֵּה יְצַוֶּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת הָרָעָה וְהַתּוֹעֵבָה וּלְדַבֵּר בֵּאלֹהִים אֵת אֲשֶׁר לֹא תֵדָעוּ: *קסה* וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "לְכוּ בַּאֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים"[72], וְאָמְרוּ: "לֹא כִּי נֵלֵךְ (בַּדֶּרֶךְ) אֲשֶׁר מָצָאנוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ (הוֹלְכִים) בָּהּ", וְאִם גַּם לֹא הֵבִינוּ אֲבוֹתֵיהֶם דָּבָר וְלֹא אֻשְּׁרוּ בְּדָרֶךְ: *קסו* וּמְשַׁל הַכּוֹפְרִים כַּקּוֹרֵא אֶל אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע זוּלָתִי קוֹל קְרִיאָה וַהֲבָרָה. חֵרְשִׁים אִלְּמִים וְעִוְרִים לָכֵן לֹא יַשְׂכִּילוּ:

קסז הוֹי הַמַּאֲמִינִים, אִכְלוּ מִן הַמַּטְעַמִּים אֲשֶׁר כִּלְכַּלְנוּכֶם וְהוֹדוּ לֵאלֹהִים אִם עוֹבְדָיו אַתֶּם: *קסח* אַךְ אֶת אֵלֶּה אָסַר לָכֶם, אֶת הַנְּבֵלָה וְאֵת בְּשַׂר הַחֲזִיר וַאֲשֶׁר נִקְרָא עָלָיו שֵׁם אַחֵר מִבַּלְעֲדֵי (שֵׁם) אֱלֹהִים[73]. אַךְ אֲשֶׁר יֵאָנֵס (וְאָכַל) בְּלִי זָדוֹן וְלֹא יָשׁוּב עוֹד לֶאֱכוֹל וְלֹא יִהְיֶה בּוֹ אָשָׁם, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *קסט* הִנֵּה אֵלֶּה אֲשֶׁר יַעְלִימוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים מִן הַסֵּפֶר וַיִּמְכְּרוּהוּ בִּמְחִיר מְעָט, אֵלֶּה לֹא יְמַלְאוּ בִטְנָם בִּלְתִּי אִם הָאֵשׁ, וְלֹא יְדַבֵּר בָּם אֱלֹהִים בְּיוֹם הַתְּקוּמָה וְלֹא יְזַכֵּם, וְעָנְשָׁם דְּאָבָה: *קע* אֵלֶּה אֲשֶׁר קָנוּ לָמוֹ הַתּוֹעָה בַּנְּכוֹחָה וְאֶת הָעֹנֶשׁ בַּחֲנִינָה, מַה יִּשְׂאוּ וְיִסְבְּלוּ עַל הָאֵשׁ: *קעא* זֹאת (תְּבוֹאֵם) בַּאֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים אֶת הַסֵּפֶר בֶּאֱמֶת[74] וְאָמְנָם אֵלֶּה אֲשֶׁר נֶחֶלְקוּ בִּדְבַר הַסֵּפֶר פָּרְצוּ פֶּרֶץ רָב:

קעב לֹא זֹאת הַצְּדָקָה אֲשֶׁר תַּפְנוּ פְּנֵיכֶם (בַּתְּפִלָּה) דֶּרֶךְ הַמִּזְרָח וְהַמַּעֲרָב, וְאוּלָם (זֶה יַחֲזִיק) בִּצְדָקָה הַמַּאֲמִין בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וּבַמַּלְאָכִים וּבַסֵּפֶר וּבַנְּבִיאִים וְנָתַן הוֹנוֹ בְּאַהֲבָתוֹ אוֹתוֹ לַקְּרוֹבִים וְלַיְתוֹמִים וְלָעֲנִיִּים וְלַהֵלֶךְ וְלַשּׁוֹאֲלִים וּלְפִדְיוֹן הַשְּׁבוּיִים וְעָרַךְ תְּפִלָּה וּפִזֵּר לָאֶבְיוֹנִים וְהַמְּקִימִים בְּרִיתָם בְּכָרְתָם בְּרִית וְהַמְּיַחֲלִים בְּבוֹא אֲלֵיהֶם צָרָה וּמְצוּקָה וּבְעֵת שֹׁד, אֵלֶּה הֵם הַצַּדִּיקִים וְאֵלֶּה הֵם יִרְאֵי הָאֱלֹהִים:

קעג הוֹי הַמַּאֲמִינִים, אַתֶּם צֻוֵּיתֶם[75], (עַל) גְּמוּל לָרֶצַח. בֶּן חוֹרִים תַּחַת בֶּן חוֹרִים וְעֶבֶד תַּחַת עֶבֶד וְאִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה[76]. אַךְ אֲשֶׁר יָחֹן אוֹתוֹ אָחִיו[77] וְדָרַשׁ כֹּפֶר כַּמִּשְׁפָּט, וְשִׁלֶּם לוֹ בְּעַיִן יָפָה: *קעד* לְהָקֵל (מֵעֲלֵיכֶם) הוּא זֶה מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם וְרַחֲמִים. אַךְ אֲשֶׁר יָקוּם אַחֲרֵי כֵן (עַל הָרוֹצֵחַ לְהָרְגוֹ), עָנְשׁוֹ דְּאָבָה: *קעה* וְלָכֶם חַיִּים בְּ(חֹק) הַגְּמוּל, אַנְשֵׁי לֵבָב, אוּלַי תִּירָאוּ:

קעו אַתֶּם צֻוֵּיתֶם, בִּקְרֹב יְמֵי אִישׁ מִכֶּם לָמוּת וְעָזַב הוֹן, וְהִנְחִילוֹ לְהוֹרָיו וּקְרוֹבָיו כמשפט. חֹק הוּא לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים: *קעז* וַאֲשֶׁר יְשַׁנֵּהוּ אַחֲרֵי שָׁמְעוֹ אוֹתוֹ[78] וְהָיָה בָם חֵטְא בַּאֲשֶׁר יְשַׁנּוּהוּ, כִּי אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *קעח* וַאֲשֶׁר יִדְאַג פֶּן שָׁגָה הַמּוֹרִישׁ אוֹ חָטָא וְעָשָׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם[79] אֵין בּוֹ חֵטְא, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם:

קעט הַמַּאֲמִינִים, אַתֶּם צֻוֵּיתֶם לָצוּם כַּאֲשֶׁר צֻוּוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר מִלִּפְנֵיכֶם לְמַעַן תִּירְאוּ אֱלֹהִים: *קפ* מִסְפַּר יָמִים. אַךְ אֲשֶׁר יִהְיֶה מִכֶּם חוֹלֶה אוֹ בַדֶּרֶךְ, וְ(צָם) מִסְפַּר יָמִים אֲחֵרִים, אַךְ אֲשֶׁר יוּכְלוּ (וְלֹא יָצוּמוּ) וְהָיָה כָּפְרָם הַאֲכֵל עָנִי. וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הַטּוֹב מִנִּדְבַת לִבּוֹ, יִיטַב לוֹ. וְטוֹב לָכֶם כִּי תָצוּמוּ לוּ יְדַעְתֶּם: *קפא* חֹדֶשׁ רַמַּצָ׳אן אֲשֶׁר הוּרַד בּוֹ הַקֻּרְאָן אֹרַח מֵישָׁרִים לִבְנֵי אָדָם וּמוֹפְתִים לְאֹרַח הַמֵּישָׁרִים וְהַ״פֻּרְקָאן״. וְהָיָה אֲשֶׁר הוּא בְּבֵיתוֹ[80] בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה מִכֶּם וְצָם. אַךְ אֲשֶׁר יִהְיֶה חוֹלֶה אוֹ בַדֶּרֶךְ, וְ(צָם) מִסְפַּר יָמִים אֲחֵרִים. חָפֵץ אֱלֹהִים לְהָקֵל מֵעֲלֵיכֶם וְלֹא יַחְפֹּץ לְהַכְבִּיד עֲלֵיכֶם, וּמִלֵּאתֶם אֶת הַמִּסְפָּר, וְגִדַּלְתֶּם לֵאלֹהִים עַל נְחוֹתוֹ אֶתְכֶם מֵישָׁרִים וּלְמַעַן תּוֹדוּ: *קפב* וְכִי יִשְׁאָלוּךָ עֲבָדַי עָלַי, הִנֵּה קָרוֹב אָנֹכִי, אֶעֱנֶה לִקְרִיאַת הַקּוֹרֵא בְּקָרְאוֹ אֵלַי, יַעֲנוּ אֵפוֹא לִי וְהֶאֱמִינוּ בִי לְמַעַן יֵלְכוּ נְכוֹחָה: *קפג* הֻתַּר לָכֶם בְּלֵיל הַצּוֹם לָגֶשֶׁת אֶל נְשׁוֹתֵיכֶם[81] הֵנָּה כְּסוּת לָכֶם וְאַתֶּם כְּסוּת לָהֶן. יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֲשֶׁר תּוֹנוּ אֶת נַפְשְׁכֶם וַיָּשָׁב עֲלֵיכֶם וַיִּסְלַח לָכֶם, וְעַתָּה בּוֹאוּ אֲלֵיהֶן וּבַקְּשׁוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה לָכֶם אֱלֹהִים[82]. וַאֲכַלְתֶּם וּשְׁתִיתֶם עַד אִם תַּכִּירוּ בֵּין הַחוּט הַלָּבָן לַחוּט הַשָּׁחוֹר בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר. אַחַר תְּמַלְאוּ אֶת (מִצְוַת) הַצּוֹם (כְּכָל הַחֻקָּה) עַד הַלָּיְלָה, וְלֹא תָבוֹאוּ אֲלֵיהֶן, וְנֶעֱצַרְתֶּם בַּמִּסְגָּדִים. אֵלֶּה חֻקּוֹת הָאֱלֹהִים וְלֹא תִקְרְבוּ אֲלֵיהֶן. כָּכָה יְבָאֵר אֱלֹהִים אוֹתוֹתָיו לִבְנֵי-אָדָם לְמַעַן אֲשֶׁר יִירָאוּ: *קפד* וְלֹא תֹאכְלוּ אֶת הוֹנְכֶם בֵּינֵיכֶם בַּשָּׁוְא וְלֹא תְשַׁחֲדוּ בוֹ אֶת הַשּׁוֹפְטִים לְמַעַן אֲכֹל מֵהוֹן[83] בְּנֵי-הָאָדָם בְּעָוֶל, וְאַתֶּם יוֹדְעִים:

קפה יִשְׁאָלוּךָ עַל דְּבַר תְּקוּפוֹת הַיָּרֵחַ. אֱמֹר לְמוֹעֲדִים הֵנָּה לִבְנֵי-אָדָם וּלְחַגִּים. וְלֹא זֹאת הַצְּדָקָה, כִּי תָבוֹאוּ אֶל הַבָּתִּים מֵאַחֲרֵיהֶם[84], וְאוּלָם (יַחֲזִיק) בִּצְדָקָה (זֶה) אֲשֶׁר יָרֵא אֶת אֱלֹהִים וּבָאתֶם אֶל הַבָּתִּים בְּפִתְחֵיהֶם וִירֵאתֶם אֱלֹהִים לְמַעַן תַּצְלִיחוּ: *קפו* וְהִלָּחֲמוּ מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים בְּאֵלֶּה אֲשֶׁר יִלָּחֲמוּ בָכֶם. אַךְ לֹא תָקוּמוּ (רִאשׁוֹנִים) עֲלֵיהֶם, כִּי אֱלֹהִים לֹא יֶאֱהַב הָעוֹבְרִים (חֹק)[85]: *קפז* וַהֲרַגְתֶּם אוֹתָם בְּכָל אֲשֶׁר תִּתְפְּשׂוּם, וְגֵרַשְׁתֶּם אוֹתָם מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר גֵּרְשׁוּ אֶתְכֶם, כִּי הַדִּחַ (מֵעֲבֹד אֱלֹהִים) קָשֶׁה מֵהֶרֶג. וְלֹא תִלָּחֲמוּ בָם עַל-יַד הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ[86] עַד אִם יִלָּחֲמוּ בָכֶם בּוֹ. אַךְ אִם יִלָּחֲמוּ בָכֶם, וַהֲרַגְתֶּם אוֹתָם. כָּזֶה הוּא גְּמוּל הַכּוֹפְרִים: *קפח* וְכִי יֶחְדָּלוּ, הִנֵּה אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *קפט* וְנִלְחַמְתֶּם בָּם עַד כְּלוֹת הַדִּחַ וְהָיְתָה הַדָּת לֵאלֹהִים. אַךְ אִם יֶחְדָּלוּ, הִנֵּה אֵין אֵיבָה בִּלְתִּי אִם אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *קצ* הַחֹדֶשׁ הַקָּדוֹשׁ תַּחַת הַחֹדֶשׁ הַקָּדוֹשׁ[87] וְלַמִּקְדָּשִׁים גְּמוּל. וְהָיָה אֲשֶׁר יָקוּם עֲלֵיכֶם לְהִלָּחֵם וְקַמְתֶּם עָלָיו כַּאֲשֶׁר קָם עֲלֵיכֶם, וִירֵאתֶם אֶת אֱלֹהִים, וּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים עִם הַיְרֵאִים (אוֹתוֹ): *קצא* וְנַדְּבוּ לְמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים, וְלֹא תַפִּילוּ (אֶת נַפְשְׁכֶם) בִּידֵיכֶם אֶל הַשַּׁחַת, וַעֲשׂוּ טוֹב, כִּי אֱלֹהִים יֹאהַב אֶת עוֹשֵׂי-הַטּוֹב: *קצב* וַעֲלִיתֶם לָחֹג וּלְבַקֵּר (בְּבֵית) אֱלֹהִים כְּכָל הַחֻקָּה. אַךְ כִּי תֵעָצְרוּ (מִבּוֹא), וְהִקְרַבְתֶּם קָרְבָּן כַּאֲשֶׁר תַּשִּׂיג יֶדְכֶם. אַךְ לֹא תְגַלְּחוּ רָאשֵׁיכֶם[88] עַד הַגִּיעַ הַקָּרְבָּן אֶל מְקוֹם שָׁם יַקְרִיבוּהוּ, וַאֲשֶׁר יִהְיֶה מִכֶּם חוֹלֶה אוֹ נֶגַע בְּרֹאשׁוֹ, וְהָיָה כָּפְרוֹ צוֹם אוֹ צְדָקָה אוֹ קָרְבָּן. אַךְ כִּי תִשְׁכְּנוּ בֶטַח, וְהָיָה אֲשֶׁר יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבִקּוּר (הַכַּעְבָּה) עַד קַבְּלוֹ עָלָיו אֶת אִסָּרֵי הֶחָג[89], וְהֵבִיא קָרְבָּן כַּאֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ. וַאֲשֶׁר לֹא תִמְצָא יָדוֹ, וְצָם שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּעֵת הֶחָג וְשִׁבְעָה בְּשׁוּבְכֶם, עֲשָׂרָה תְּמִימִים יִהְיוּ. זֹאת הַמִּצְוָה לַאֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה בֵּיתוֹ אִתּוֹ[90] בַּמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ. וִירֵאתֶם אֱלֹהִים וִידַעְתֶּם כִּי מוּסַר אֱלֹהִים כָּבֵד מְאֹד: *קצג* הֶחָג בָּחֳדָשִׁים יְדוּעִים (יִהְיֶה)[91], וַאֲשֶׁר יְקַבֵּל בָּהֶם עַל נַפְשׁוֹ אֶת הֶחָג, וְנִשְׁמַר מֵאִשָּׁה וּמִפֶּשַׁע וּמִמְּרִיבָה בְּעֵת הֶחָג. וְכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ יֵדָעֶנּוּ אֱלֹהִים. וְהִצְטַיְּדוּ[92], אַךְ הַטּוֹבָה בַּצֵּדָה יִרְאַת הָאֱלֹהִים. וִירֵאתֶם אוֹתִי, אַנְשֵׁי לֵבָב: *קצד* לֹא יִהְיֶה בָכֶם עָוֹן בְּבַקֶּשְׁכֶם חֶסֶד מֵאֵת

אֱלֹהֵיכֶם[93] וּבְשָׁטְפְּכֶם וּבְרִדְתְּכֶם מֵעַרְפָאת[94], וּזְכַרְתֶּם אֱלֹהִים לְיַד מְקוֹם הַמַּצָּב הַקָּדוֹשׁ[95],
וּזְכַרְתֶּם אוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר נָחָכֶם מֵישָׁרִים אַחֲרֵי הֱיוֹתְכֶם לִפְנֵי כֵן מִן הַתּוֹעִים: *קצח* אַחַר תִּשְׁטְפוּ
וִירַדְתֶּם מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יֵרְדוּ הָאֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ, וְהִתְפַּלַּלְתֶּם אֶל אֱלֹהִים כִּי יִסְלַח לַעֲוֹנְכֶם. כִּי
אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *קצו* וּכְכַלּוֹתְכֶם אֶת סֵדֶר עֲבוֹדַתְכֶם (בֶּחָג), וּזְכַרְתֶּם אֶת אֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר
תִּזְכְּרוּ אֶת אֲבוֹתֵיכֶם[96] וְזֶכֶר רַב מִזֶּה. וּבִבְנֵי אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר יֹאמַר: "אֱלֹהֵינוּ, תֶּן לָנוּ (טוֹבָה)
בָּעוֹלָם הַזֶּה". לוֹ אֵין חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא: *קצז* וּבָהֶם אֲשֶׁר יֹאמַר: "תֶּן לָנוּ טוֹבָה בָּעוֹלָם הַזֶּה,
וְטוֹבָה לָעוֹלָם הַבָּא וּפַלְּטֵנוּ מֵעֹנֶשׁ": *קצח* אֵלֶּה יִהְיֶה חֶלְקָם כְּפָעֳלָם, וֵאלֹהִים מְהִיר
חֶשְׁבּוֹן: *קצט* וּזְכַרְתֶּם אֶת אֱלֹהִים בִּימֵי הַמּוֹעֵד[97] אַךְ אֲשֶׁר יְמַהֵר לְכַלּוֹת אֶת סֵדֶר הֶחָג יוֹמַיִם
(לִפְנֵי תֹּם הַמּוֹעֵד), לֹא יִהְיֶה בּוֹ חֵטְא, וַאֲשֶׁר יְאַחֵר לֹא יִהְיֶה בּוֹ חֵטְא, כִּי יִירָא אֶת אֱלֹהִים,
וִירֵאתֶם אֱלֹהִים וִידַעְתֶּם אֲשֶׁר אֵלָיו תֵּאָסֵפוּן:

ר וּבִבְנֵי אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר יִמְצָא חֵן בְּעֵינֶיךָ דְּבָרוֹ עַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וְהֵעִיד אֶת אֱלֹהִים בַּאֲשֶׁר
בְּלִבּוֹ[98]. אָכֵן הוּא הַקָּשֶׁה בַּיְרִיבִים: *רא* וּכְהִפָּנוֹתוֹ לָלֶכֶת וְשָׂם כָּל מַעְיָנָיו לְהַשְׁחִית בָּאָרֶץ,
וְכִלָּה אֶת הַשָּׂדֶה וְאֶת הַזָּרַע. אָכֵן לֹא יֹאהַב אֱלֹהִים הַשַּׁחַת: *רב* וְכִי יֵאָמֵר אֵלָיו: "יְרָא אֶת
אֱלֹהִים", וַעֲנָקַתְהוּ גַאֲוָה בְּרֶשַׁע. אָכֵן גֵּיהִנֹּם מְנַת חֶלְקוֹ וְרַע הַיָּצוּעַ: *רג* וּבִבְנֵי אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר
יִמְכֹּר אֶת נַפְשׁוֹ בְּבַקְּשׁוֹ רְצוֹן אֱלֹהִים, אָכֵן אֱלֹהִים טוֹב לָעוֹבְדִים אוֹתוֹ.

רד הַמַּאֲמִינִים, בּוֹאוּ בְּדַת הָאִסְלָאם כֻּלְּכֶם וְלֹא תֵלְכוּ בְּעִקְבֵי הַשָּׂטָן, כִּי אוֹיֵב בָּרוּר הוּא
לָכֶם: *רה* וְכִי תִכָּשְׁלוּ אַחֲרֵי בוֹא אֲלֵיכֶם הַמּוֹפְתִים, הִנֵּה דְּעוּ כִּי אֱלֹהִים גִּבּוֹר
וְחָכָם: *רו* הֲיְיַחֲלוּ זוּלַת אֲשֶׁר יָבוֹא אֲלֵיהֶם אֱלֹהִים בְּצִלְלֵי עֲנָנִים וּבְמַלְאָכִים? אָכֵן נֶחֱרָצָה הִיא
וְאֶל אֱלֹהִים יוּשְׁבוּ הַדְּבָרִים: *רז* שְׁאַל אֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל, כַּמָּה אוֹתוֹת בְּרוּרִים הֵבֵאנוּ אֲלֵיהֶם.
אַךְ אֲשֶׁר יָמִיר חֶסֶד אֱלֹהִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר בָּאָהוּ הִנֵּה מוּסַר אֱלֹהִים כָּבֵד מְאֹד: *רח* מְתֻקָּנִים הֵם
לַכּוֹפְרִים חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וְלָעֲגוּ לַמַּאֲמִינִים. אַךְ יִרְאֵי הָאֱלֹהִים יָרוּמוּ עֲלֵיהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה,
וֵאלֹהִים יְכַלְכֵּל אֵת אֲשֶׁר יִרְצֶה בְּלִי חֶשְׁבּוֹן[99]: *רט* הָיוּ בְנֵי הָאָדָם אֻמָּה אֶחָת, וַיָּקֶם אֱלֹהִים אֶת
הַנְּבִיאִים מְבַשְּׂרִים וּמַזְהִירִים וַיּוֹרֶד בְּיָדָם אֶת הַסֵּפֶר בֶּאֱמֶת לִשְׁפֹּט בֵּין בְּנֵי הָאָדָם בַּאֲשֶׁר
נֶחֶלְקוּ בוֹ, וְלֹא נֶחֶלְקוּ בִּדְבָרוֹ זוּלָתִי אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם (הַסֵּפֶר) אַחֲרֵי בוֹא אֲלֵיהֶם
הַמּוֹפְתִים מִקִּנְאָתָם זֶה בָּזֶה. אַךְ אֱלֹהִים נָחָה אֶת הַמַּאֲמִינִים (בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת) בַּאֲשֶׁר נֶחֶלְקוּ בוֹ
בִּדְבַר הָאֱמֶת, בִּרְצוֹנוֹ. וֵאלֹהִים יַנְחֶה אֵת אֲשֶׁר יִרְצֶה בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *רי* הֲתְדַמּוּ כִּי תָבוֹאוּ
אֶל גַּן-הָעֵדֶן וְלֹא יִקְרֶכֶם כַּאֲשֶׁר (קָרָה) אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר עָבְרוּ וְחָלְפוּ לִפְנֵיהֶם. נָגְעָה עֲלֵיהֶם
צָרָה וּמְצוּקָה וַיִּטַּלְטָלוּ, עַד אֲשֶׁר אָמַר הַשָּׁלִיחַ וְהַמַּאֲמִינִים אִתּוֹ: "מָתַי תָּבוֹא תְּשׁוּעַת
אֱלֹהִים" הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר תְּשׁוּעַת אֱלֹהִים קְרוֹבָה:

ריא יִשְׁאָלוּךָ, מַה הוּא אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ מֵהוֹנָם? אֱמֹר: אֲשֶׁר תְּפַזְּרוּ מִן הַטּוֹב וְהָיָה לַהוֹרִים
וְלַקְּרוֹבִים וְלַיְתוֹמִים וְלָעֲנִיִּים וְלַהֵלֶךְ וְכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ יֵדָעֶנּוּ אֱלֹהִים *ריב* אַתֶּם צֻוֵּיתֶם
עַל הַמִּלְחָמָה וְאִם נִמְאָסָה הִיא בְּעֵינֵיכֶם: *ריג* וְאוּלַי תִּמְאֲסוּ דָבָר וְהוּא טוֹב לָכֶם, וְאוּלַי
תַּחְמְדוּ דָבָר וְהוּא רַע לָכֶם. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְאַתֶּם לֹא תֵדָעוּ: *ריד* יִשְׁאָלוּךָ עַל דְּבַר הַחֹדֶשׁ
הַקָּדוֹשׁ אִם לְהִלָּחֵם בּוֹ. אֱמֹר: הַמִּלְחָמָה בּוֹ (חֲטָאָה) גְּדוֹלָה הִיא. וְאוּלָם מָנוֹעַ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים
וְכַחֵשׁ בּוֹ, וּ(מָנוֹעַ מִבּוֹא אֶל) הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ וְנַשֵּׁל שׁוֹכְנָיו[100] מִתּוֹכוֹ (חֲטָאָה) גְּדוֹלָה מִמֶּנָּה
הִיא לִפְנֵי הָאֱלֹהִים, וְהַדֵּחַ (לַעֲבֹד אֱלֹהִים) רַע מִן הַמִּלְחָמָה. וְלֹא יַחְדְּלוּ מֵהִלָּחֵם בָּכֶם עַד אִם

הֱשִׁיבוּכֶם מֵאַחֲרֵי דַּתְכֶם אִם יוּכָלוּ. וַאֲשֶׁר יָשׁוּב מִכֶּם מֵאַחֲרֵי דָּתוֹ וָמֵת וְהוּא כּוֹפֵר, הִנֵּה אֵלֶּה פָּעֳלָם מֵאָפַע בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלָעוֹלָם הַבָּא הֵם בְּנֵי גֵיהִנֹּם לְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים יִהְיוּ בְתוֹכָהּ: *רטו* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעַזְבוּ מוֹלַדְתָּם וַיְחָרְפוּ נַפְשָׁם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים, אֵלֶּה יְצַפּוּ לְרַחֲמֵי אֱלֹהִים. וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *רטז* יִשְׁאָלוּךְ עַל הַיַּיִן וְעַל (מִשְׂחַק הַגּוֹרָלוֹת) "מַיְסִיר"[101] אֱמֹר: בִּשְׁנֵיהֶם חֲטָאָה גְדוֹלָה וְגַם תּוֹעֶלֶת לִבְנֵי אָדָם וְאוּלָם חַטָּאתָם גְּדוֹלָה מִתּוֹעַלְתָּם. וּשְׁאֵלוּךְ מַה הוּא אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ (מֵהוֹנָם): *ריז* אֱמֹר: הָעוֹדֵף. כָּכָה יְבָאֵר אֱלֹהִים לָכֶם הָאוֹתוֹת לְמַעַן תָּשִׁיבוּ אֶל לֵב: *ריח* בִּדְבַר הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. וּשְׁאֵלוּךְ בִּדְבַר הַיְתוֹמִים, אֱמֹר: טוֹב לְהֵיטִיב לָהֶם: *ריט* וְכִי תִּתְחַבְּרוּ לָהֶם[102], הִנֵּה אֲחֵיכֶם הֵמָּה (וְהֵיטַבְתֶּם לָהֶם). וֵאלֹהִים יֵדַע בֵּין עוֹשֵׂה הָרַע וּבֵין עוֹשֵׂה הַטּוֹב, וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים, כִּי אָז עִנָּה אֶתְכֶם[103], כִּי אֱלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם:

רכ וְלֹא תִקְחוּ אֶת הַמְשַׁתְּפוֹת[104] לָכֶם לְנָשִׁים עַד אִם תַּאֲמֵנָּה. וְשִׁפְחָה מַאֲמִינָה טוֹבָה מִמְּשַׁתֶּפֶת וְלוּ גַם יָשְׁרָה בְעֵינֵיכֶם, וְלֹא תִתְּנוּ נָשִׁים מַאֲמִינוֹת לַמְשַׁתְּפִים עַד אִם יַאֲמִינוּ. וְאָכֵן עֶבֶד מַאֲמִין טוֹב מִמְּשַׁתֵּף וְלוּ גַם יָשַׁר בְּעֵינֵיכֶם: *רכא* אֵלֶּה יִקְרְאוּ אֶל גֵיהִנֹּם וֵאלֹהִים יִקְרָא אֶל גַּן-הָעֵדֶן, וְהַחֲנִינָה בִּרְצוֹנוֹ וּבֵאֵר אוֹתוֹתָיו לִבְנֵי-אָדָם אוּלַי יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *רכב* וּשְׁאֵלוּךְ בִּדְבַר הַדָּווֹת, אֱמֹר: חֲלָאָה הִיא, וְנִבְדַּלְתֶּם מִן הַנָּשִׁים בְּעֵת דְּווֹתָן, וְלֹא תִגְּשׁוּ אֲלֵיהֶן עַד הִטַּהֲרָן. וְכִי הִטֶּהָרוּ, וּבָאתֶם אֲלֵיהֶן כַּאֲשֶׁר צִוְּכֶם אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים יֹאהַב אֶת הַשָּׁבִים וְאָהַב אֶת הַמִּטַּהֲרִים: *רכג* נְשֵׁיכֶם שָׂדֶה הֵנָּה לָכֶם, וּבָאתֶם אֲלֵיהֶן מֵאֲשֶׁר תַּחְפֹּצוּ, וְקִדַּמְתֶּם (לַעֲשׂוֹת) לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם[105], וִירֵאתֶם אֱלֹהִים וִידַעְתֶּם כִּי תִמְצָאוּהוּ וּבַשֵּׂר אֶת הַמַּאֲמִינִים:

רכד וְלֹא תָשִׂימוּ אֶת אֱלֹהִים מַטָּרָה לִשְׁבוּעוֹתֵיכֶם[106] אִם תְּמִימִים אַתֶּם, וִירֵאתֶם אֱלֹהִים וּרְדַפְתֶּם שָׁלוֹם בֵּין בְּנֵי-הָאָדָם וֵאלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *רכה* לֹא יַרְשִׁיעֲכֶם אֱלֹהִים עַל דְּבַר-שְׂפָתַיִם בִּשְׁבוּעוֹתֵיכֶם. וְאוּלָם יַרְשִׁיעֲכֶם עַל אֲשֶׁר קִבַּלְתֶּם בְּכָל לִבְּכֶם, וֵאלֹהִים סַלָּח וְאֶרֶךְ אַפַּיִם: *רכו* אֲשֶׁר יִשָּׁבְעוּ לְהִבָּדֵל מִנְּשׁוֹתֵיהֶם, וְהוֹחִילוּ אַרְבָּעָה יְרָחִים, וְהָיָה אִם יָשׁוּבוּ (מִשְּׁבוּעָתָם). הִנֵּה אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *רכז* וְאִם כָּלָה הִיא מֵעִמָּם לְגָרֵשׁ, הִנֵּה אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ[107]: *רכח* וְהַגְּרוּשׁוֹת תּוֹחַלְנָה (נִבְדָּלוֹת) לְנַפְשָׁן עַד מְלֹאת לָהֶן טָהֳרָתָן הַשְּׁלִישִׁית, וְלֹא הֻתַּר לָהֶן לְהַעֲלִים אֶת אֲשֶׁר יָצַר אֱלֹהִים בְּרַחְמָן[108], אִם מַאֲמִינוֹת הֵנָּה בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן. וְטוֹב מִזֶּה יַעֲשׂוּ בַּעֲלֵיהֶן, כִּי יְשִׁיבוּן בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד הַזֶּה אִם יַחְפְּצוּ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם. וְעַל אֵלֶּה אֲשֶׁר מֵעֲלֵיהֶן[109] כַּאֲשֶׁר עֲלֵיהֶן (לְהִתְהַלֵּךְ) בְּמֵישָׁרִים, וְלַגְּבָרִים יִתְרוֹן עֲלֵיהֶן, וֵאלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *רכט* הַגֵּרוּשִׁין פַּעֲמַיִם. וְאוּלָם אַחֲרֵי כֵן (אֵין בִּלְתִּי) אִם הַחֲזֵק (בָּהֶן) בְּמֵישָׁרִים אוֹ שַׁלְּחָן בְּטוֹבָה. וְלֹא הֻתַּר לָכֶם לָקַחַת מֵאֲשֶׁר נְתַתֶּם לָהֶן (מֹהַר) מְאוּמָה אִם לֹא כִּי יִירְאוּ שְׁנֵיהֶם פֶּן לֹא יוּכְלוּ לְהָקִים אֶת חֻקּוֹת אֱלֹהִים. וְכִי תִירְאוּ פֶּן לֹא יוּכְלוּ לְהָקִים חֻקּוֹת אֱלֹהִים[110], וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם עָוֹן בַּאֲשֶׁר תִּפָּדֶה בּוֹ[111]. אֵלֶּה חֻקּוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא תַעַבְרוּן, וַאֲשֶׁר יַעַבְרוּ חֻקּוֹת אֱלֹהִים, אֵלֶּה הֵמָּה הַפּוֹשְׁעִים: *רל* וְכִי יְשַׁלְּחֶנָּה (בַּשְּׁלִישִׁית) לֹא הֻתְּרָה לוֹ עוֹד עַד אִם תִּנָּשֵׂא לְאִישׁ זוּלָתוֹ. אַךְ אִם יְשַׁלְּחֶנָּה לֹא יִהְיֶה בָהֶם עָוֹן בְּשׁוּבָם זֶה אֶל זֶה בְּחָשְׁבָם (בֶּאֱמֶת) כִּי יָקִימוּ חֻקּוֹת אֱלֹהִים. וְאֵלֶּה חֻקּוֹת אֱלֹהִים יְבָאֲרֵם לְעַם יָבִין: *רלא* וּבְגָרֶשְׁכֶם הַנָּשִׁים וּמָלְאוּ יְמֵיהֶן (כַּמּוֹעֵד הָאָמוּר) וְהֶחֱזַקְתֶּם בָּהֶן בְּמֵישָׁרִים אוֹ שַׁלְּחוּן בְּמֵישָׁרִים, וְלֹא תַחֲזִיקוּ בָּהֶן בְּחֹזֶק יָד לַעֲבֹר חֹק[112]. וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כֵּן, הִנֵּה הֶחֱטִיא נַפְשׁוֹ וְלֹא תָשִׂימוּ אוֹתוֹת אֱלֹהִים[113] לְלַעַג וּזְכַרְתֶּם אֶת הַטּוֹב אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים אִתְּכֶם, וַאֲשֶׁר הוֹרִיד לָכֶם מִן הַסֵּפֶר וְהַחָכְמָה לְהַזְהִירְכֶם בָּם וִירֵאתֶם אֱלֹהִים, וִידַעְתֶּם כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ

כֹּל: *רלב* וּבְגָרֶשְׁכֶם הַנָּשִׁים וּמָלְאוּ יְמֵיהֶן אַל תִּמְנָעוּן מִהְיוֹת לַאֲנָשִׁים, כִּי יֵאוֹתוּ אִישׁ לִרְעוּתוֹ כַּמִּשְׁפָּט. זֹאת הַמִּצְוָה לְהַזְהִיר בָּהּ אֶת הַמַּאֲמִין בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן. זֶה הַבָּרוּר וְהַטָּהוֹר לָכֶם מִכֹּל. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְאַתֶּם לֹא תֵדָעוּ: *רלג* וְהַיּוֹלְדוֹת (הַגְּרוּשׁוֹת) תֵּינֵקְנָה יַלְדֵיהֶן שְׁנָתַיִם תְּמִימוֹת, לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ לְמַלֹּאת יְמֵי-הַיְּנִיקָה. וְעַל (הָאָב) אֲשֶׁר לוֹ יֻלַּד (לָתֵת) שְׁאֵרָן וּכְסוּתָן כַּמִּשְׁפָּט. אַךְ לֹא יַכְבִּידוּ עַל נֶפֶשׁ בִּלְתִּי אִם כַּאֲשֶׁר תּוּכַל שְׂאֵת. אַל תָּצֵרוּ לָאֵם בִּדְבַר יַלְדָּהּ וְלֹא לָ(אָב) אֲשֶׁר יֻלַּד לוֹ בִּדְבַר יַלְדוֹ וְכֵן לַיּוֹרֵשׁ. וְכִי יֹאבוּ שְׁנֵיהֶם לְגָמְלוֹ כִּי יֵאוֹתוּ וְנוֹעֲצוּ (יַחְדָּו) לֹא יִהְיֶה בָּהֶם עָוֹן. וְכִי תַחְפְּצוּ לָתֵת אֶת יַלְדֵיכֶם לְמֵינֶקֶת, לֹא יִהְיֶה בָּכֶם עָוֹן אִם תְּשַׁלְּמוּ אֵת אֲשֶׁר תִּתְּנוּ כַּמִּשְׁפָּט. וִירֵאתֶם אֶת אֱלֹהִים וִידַעְתֶּם כִּי רוֹאֶה אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *רלד* וַאֲשֶׁר יָמוּתוּ מִכֶּם וְעָזְבוּ נָשִׁים, וְהוֹחִילוּ (הַנָּשִׁים) אַרְבָּעָה יְרָחִים וְעָשׂוֹר[114]. אַךְ בִּמְלֹאת יְמֵיהֶן לֹא יִהְיֶה בָּכֶם עָוֹן בַּאֲשֶׁר תַּעֲשֶׂינָה בְּנַפְשָׁן[115], וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *רלה* וְלֹא יִהְיֶה בָּכֶם עָוֹן בְּדַבֶּרְכֶם בַּיָּמִים הָאֵלֶּה בַּנָּשִׁים לְקַחְתָּן אוֹ כִּי תַצְפִּינוּ (הֲגוּתְכֶם זֹאת) בִּלְבַבְכֶם יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת הֲגוּתְכֶם בָּהֵן. וְאוּלָם אַל תִּיעָדוּן בַּסָּתֶר, כִּי אִם דַּבְּרוּ אֲלֵיהֶן דְּבָרִים כַּמִּשְׁפָּט: *רלו* וְלֹא תִכְרְתוּ אֶת בְּרִית הַנִּשּׂוּאִין לִפְנֵי מְלֹאת הַיָּמִים כַּכָּתוּב, וּדְעוּ כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְגוּרוּ מִפָּנָיו, וּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְאֶרֶךְ אַפַּיִם: *רלז* וְלֹא יִהְיֶה בָּכֶם עָוֹן בְּגָרֶשְׁכֶם הַנָּשִׁים בְּטֶרֶם תָּבוֹאוּ אֲלֵיהֶן אוֹ נְקַבְתֶּם לָהֶן מֹהַר. וּנְתַתֶּם לָהֶן, אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדוֹ כְּעֶרְכּוֹ וַאֲשֶׁר תִּקְצַר יָדוֹ כְּעֶרְכּוֹ, מַתָּת בְּמֵישָׁרִים. חֹק הוּא לְעוֹשֵׂי-הַטּוֹב: *רלח* אַךְ כִּי תְגָרְשׁוּן לִפְנֵי בוֹאֲכֶם אֲלֵיהֶן אַחֲרֵי אֲשֶׁר נְקַבְתֶּם לָהֶן מֹהַר, (וְהָיָה לָהֶן) מַחֲצִית מֵאֲשֶׁר נְקַבְתֶּם לָהֶן אִם לֹא כִּי תִמְחַלְנָה עַל חֵלֶק מֵהַמַּחֲצִית, אוֹ כִּי יִמְחַל (הַבַּעַל) אֲשֶׁר בְּיָדוֹ בְּרִית הַנִּשּׂוּאִין[116] (וְהוֹסִיף לָהֶן). וְאָכֵן קָרוֹב יוֹתֵר לְיִרְאַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר תִּמְחָלוּ. וְלֹא תִשְׁכְּחוּ מַעֲשׂוֹת חֶסֶד בֵּינֵיכֶם, כִּי רוֹאֶה אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *רלט* שִׁמְרוּ אֶת הַתְּפִלּוֹת וְהַתְּפִלָּה הַתִּיכוֹנָה[117], וַעֲמַדְתֶּם לִפְנֵי אֱלֹהִים נֶאֱמָנִים (לוֹ): *רמ* וְכִי תִפְחֲדוּ (וְהִתְפַּלַּלְתֶּם) הוֹלְכִים בָּרֶגֶל אוֹ רוֹכְבִים, וְאִם בֶּטַח תֵּשְׁבוּ, וּזְכַרְתֶּם אֶת אֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר הוֹרָה אֶתְכֶם אֶת אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם: *רמא* וַאֲשֶׁר יָמוּתוּ מִכֶּם וְעָזְבוּ נָשִׁים אַחֲרֵיהֶם, וְצַוּוּ לִנְשֵׁיהֶם מַתַּת דֵּי מִחְיָתָן עַד מְלֹאת שָׁנָה, מִבְּלִי הוֹצִיאָן (מִבֵּיתָן). וְכִי תֵצֶאנָה לִרְצוֹנָן, לֹא יִהְיֶה בָּכֶם עָוֹן בִּגְלַל הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂינָה בְּנַפְשָׁן לְפִי הַמִּשְׁפָּט. וֵאלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *רמב* וְלַגְּרוּשׁוֹת מַתָּת כַּמִּשְׁפָּט. חֹק הוּא לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים *רמג* כָּכָה יְבָאֵר אֱלֹהִים לָכֶם אוֹתוֹתָיו לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ:

רמד הַאִם לֹא רָאִיתָ אֶת אֲשֶׁר יָצְאוּ מִמִּשְׁכְּנוֹתֵיהֶם, וְהֵם אֲלָפִים[118], מִפַּחַד הַמָּוֶת, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אֱלֹהִים: “מוּתוּ”, וְאַחַר הֶחֱיָם, כִּי אֱלֹהִים בַּעַל חֶסֶד לִבְנֵי אָדָם. וְאוּלָם מַרְבִּית הָאָדָם לֹא יוֹדוּ: *רמה* וְנִלְחַמְתֶּם מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *רמו* מִי הוּא אֲשֶׁר יַלְוֶה אֶת אֱלֹהִים מִלְוָה טוֹבָה, וֶהֱשִׁיבָהּ לוֹ לְמִשְׁנֶה כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה[119], וֵאלֹהִים יִקְפֹּץ יָדוֹ וְיִפְתַּח וְאֵלָיו תּוּשָׁבוּ: *רמז* הַאִם לֹא רָאִיתָ אֶת הָעֵדָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי (יְמֵי) מֹשֶׁה בְּאָמְרָם לְאַחַד נְבִיאֵיהֶם (לֵאמֹר): “הָקֵם לָנוּ מֶלֶךְ וְנִלָּחֵם מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים”. וַיֹּאמֶר: “הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר יוּכַל הֱיוֹת, כִּי לֹא תִלָּחֲמוּ כַּאֲשֶׁר תְּצֻוּוּ לְהִלָּחֵם”. וַיֹּאמְרוּ: “וּמַה לָּנוּ כִּי לֹא נִלָּחֵם מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וַאֲנַחְנוּ גֹּרַשְׁנוּ מִמִּשְׁכְּנוֹתֵינוּ וּמִבָּנֵינוּ”. וְאוּלָם כַּאֲשֶׁר צֻוּוּ לְהִלָּחֵם, וַיִּפְנוּ עֹרֶף זוּלָתִי מְעַט מֵהֶם. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *רמח* וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם נְבִיאָם: “הִנֵּה הֵקִים עֲלֵיכֶם אֱלֹהִים אֶת טָאלוּת[120] לְמֶלֶךְ” וַיֹּאמְרוּ “אֵיךְ יִמְלֹךְ עָלֵינוּ וְלָנוּ יָאֲתָה הַמְּלוּכָה מֵאֲשֶׁר לוֹ, וְגַם עֹשֶׁר רַב לֹא נִתַּן לוֹ”. וַיֹּאמֶר: “אֱלֹהִים בְּחָרוֹ לוֹ מִכֶּם, וַיֶּרֶב לוֹ דַּעַת וְקוֹמָה, וֵאלֹהִים יִתֵּן מַלְכוּתוֹ לַאֲשֶׁר יִרְצֶה. וֵאלֹהִים רַב (חֶסֶד) וְיוֹדֵעַ (כֹּל)”: *רמט* וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם נְבִיאָם: “זֶה הָאוֹת כִּי לוֹ

הַמְּלוּכָה, הִנֵּה יָבוֹא אֲלֵיכֶם הָאָרוֹן תּוֹכוֹ שְׁכִינָה"[121] מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם וּשְׁאֵרִית עֶזְבוֹן בֵּית מֹשֶׁה
וּבֵית אַהֲרֹן יִשָּׂאוּהוּ הַמַּלְאָכִים. וְזֶה לָכֶם הָאוֹת אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם": *רנ* וַיְהִי בְּהַפְלִיג טָאלוּת
עִם צִבְאוֹתָיו, וַיֹּאמֶר: "הִנֵּה אֱלֹהִים מְנַסְּכֶם בְּנָהָר, וְהָיָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה מִמֶּנּוּ לֹא לִי הוּא[122],
וַאֲשֶׁר לֹא יִטְעַם מִמֶּנּוּ לִי הוּא, זוּלָתִי אֲשֶׁר יַגְמַע מִיָּדוֹ". וַיִּשְׁתּוּ מִמֶּנּוּ זוּלָתִי מְעַט מֵהֶם. וַיְהִי
כַּאֲשֶׁר עֲבָרוּהוּ הוּא וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ אִתּוֹ, וַיֹּאמְרוּ: "לֹא נוּכַל הַיּוֹם
לְגָאלוּת[123] וְצִבְאוֹתָיו", וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר חָשְׁבוּ (בֶּאֱמֶת), כִּי יִמְצְאוּ אֶת אֱלֹהִים: "כַּמָּה
פְּעָמִים גָּבַר הַמַּחֲנֶה הַמְעַט עַל הַמַּחֲנֶה הָרָב, בִּרְצוֹן אֱלֹהִים. וֵאלֹהִים עִם הַמְיַחֲלִים
(לוֹ)": *רנא* וַיְהִי בְּעָרְכָם לִקְרַאת גָּאלוּת וְצִבְאוֹתָיו וַיֹּאמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ, שְׁפֹךְ עָלֵינוּ אֹרֶךְ רוּחַ
וְכוֹנֵן פְּעָמֵינוּ וְהַגְבִּירֵנוּ עַל הָעָם הַכּוֹפְרִים": *רנב* וַיִּגְּפוּם בִּרְצוֹן אֱלֹהִים, וַיַּהֲרֹג דָּוִד אֶת
גָּאלוּת, וַיִּתֶּן לוֹ אֱלֹהִים אֶת הַמְּלוּכָה וְהַחָכְמָה וַיְלַמְּדֵהוּ כַּאֲשֶׁר חָפֵץ, וְלוּלֵא עָצַר אֱלֹהִים
בָּאֲנָשִׁים בְּאִישׁ עַל-יְדֵי רֵעֵהוּ, נִשְׁחֲתָה הָאָרֶץ, וְאוּלָם אֱלֹהִים בַּעַל-חֶסֶד לִבְנֵי
אָדָם[124]: *רנג* אֵלֶּה אוֹתוֹת אֱלֹהִים נִקְרָאֵם לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת, כִּי אָכֵן מִן הַשְּׁלִיחִים אָתָּה: *רנד* אֵלֶּה
הַשְּׁלִיחִים הִפְלֵינוּ מִקְצָתָם מִמִּקְצָתָם. בָּהֶם אֲשֶׁר דִּבֶּר בּוֹ אֱלֹהִים, וַיָּרֶם מַעֲלַת מִקְצָתָם, וַנִּתֵּן
לְיֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם אֶת הַמּוֹפְתִים, וַנְּאַמְּצֵהוּ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים לֹא רָבוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר
בָּאוּ אַחֲרֵיהֶם אַחֲרֵי אֲשֶׁר בָּאוּם הַמּוֹפְתִים. וְאוּלָם הֵם נֶחְלְקוּ (בֵּינֵיהֶם), וַיִּהְיוּ בָהֶם מַאֲמִינִים
וְכוֹפְרִים. אַךְ לוּ חָפֵץ אֱלֹהִים לֹא רָבוּ, וְאוּלָם אֱלֹהִים כָּל אֲשֶׁר חָפֵץ יַעֲשֶׂה:

רנה הַמַּאֲמִינִים, פַּזְּרוּ (לָאֶבְיוֹנִים) מֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָכֶם, בְּטֶרֶם יָבוֹא יוֹם לֹא מִקָּח וּמִמְכָּר בּוֹ
וְלֹא רֵעוּת וְלֹא תְפִלַּת מַפְגִּיעַ (לְנֶפֶשׁ), וְהַכּוֹפְרִים הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *רנו* אֱלֹהִים אֵין אֱלוֹהַּ
מִבַּלְעָדָיו הַחַי וְהַקַּיָּם, לֹא תֹאחֲזֶנּוּ שֵׁנָה וְלֹא תְנוּמָה. לוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ. מִי
הוּא אֲשֶׁר יַפְגִּיעַ (לְאִישׁ) לְפָנָיו אִם לֹא בִּרְצוֹנוֹ, יָדַע אֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם וְאֶת אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם
וְלֹא יַשִּׂיגוּ מְאוּמָה מִדַּעְתּוֹ כִּי אִם כְּחֶפְצוֹ. כִּסְאוֹ מְלֹא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְלֹא תִכְבַּד עָלָיו
שְׁמִירָתָם וְהוּא הָעֶלְיוֹן וְהָאַדִּיר: *רנז* אֵין אֹנֶס בַּדָּת, כְּבָר נִכְּרָה הַנְּכוֹחָה מִן הַתּוֹעָה, וַאֲשֶׁר
יְכַחֵשׁ בְּ"טָאעוּת"[125] וְהֶאֱמִין בֵּאלֹהִים, הֶחֱזִיק בַּיָּתֵד הַחֲזָקָה אֲשֶׁר לֹא תִשָּׁבֵר. וֵאלֹהִים שׁוֹמֵעַ
וְיוֹדֵעַ: *רנח* אֱלֹהִים מָגֵן לַמַּאֲמִינִים, יוֹצִיאֵם מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה: *רנט* וְהַכּוֹפְרִים מָגִנֵּיהֶם
הַ"טָּאעוּת", יוֹצִיאוּם מֵאוֹרָה לַאֲפֵלָה. אֵלֶּה בְּנֵי גֵיהִנֹּם הֵמָּה, לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָהּ:

רס הַאִם לֹא רָאִיתָ אֶת (הָאִישׁ) אֲשֶׁר הִתְוַכַּח עִם אַבְרָהָם בִּדְבַר אֱלֹהָיו בַּאֲשֶׁר נָתַן לוֹ אֱלֹהִים
אֶת הַמְּלוּכָה[126]. בֶּאֱמֹר אַבְרָהָם: "אֱלֹהַי הוּא אֲשֶׁר יְחַיֶּה וְיָמִית", וַיֹּאמֶר: "אֲנִי אֲחַיֶּה וְאָמִית".
וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם: "הִנֵּה אֱלֹהִים יָבִיא אֶת הַשֶּׁמֶשׁ מִן הַמִּזְרָח, הֲבִיאֶנָּה אַתָּה מִן הַמַּעֲרָב". וַיִּכָּלֵם
הַכּוֹפֵר. וֵאלֹהִים לֹא יַנְחֶה אֶת הָעָם הַפּוֹשְׁעִים: רסא אוֹ כָאִישׁ[127] אֲשֶׁר עָבַר עַל פְּנֵי קִרְיָה
שׁוֹמֵמָה עַל אָשְׁיוֹתֶיהָ, וַיֹּאמֶר: "אֵיכָה יְחַיֶּה אֱלֹהִים אֶת זֹאת אַחֲרֵי מוֹתָהּ", וַיְמִיתֵהוּ אֱלֹהִים
מְאַת שָׁנָה. אַחַר הֱקִימוֹ לִתְחִיָּה, וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "כַּמָּה הִתְמַהְמָהְתָּ" וַיֹּאמֶר: "הִתְמַהְמַהְתִּי
יוֹם אוֹ מִקְצַת הַיּוֹם". וַיֹּאמֶר: "לֹא כִּי הִתְמַהְמָהְתָּ מְאַת שָׁנָה, וְהַבֵּט אֶל מַאֲכָלְךָ וְאֶל מִשְׁתֶּיךָ
לֹא שֻׁנּוּ[128] וְהַבֵּט אֶל חֲמוֹרְךָ. וּלְמַעַן שִׁיתְךָ אוֹת לִבְנֵי-אָדָם (עָשִׂינוּ זֹאת). וְהַבֵּט אֶל הָעֲצָמוֹת,
אֵיכָה נָקִים אוֹתָן אַחַר נַלְבִּישֵׁן בָּשָׂר". וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הָרְאָה לָדַעַת, וַיֹּאמֶר: "יָדַעְתִּי כִּי אֱלֹהִים
כֹּל יוּכָל: רסב וּבֶאֱמֹר אַבְרָהָם: "אֱלֹהַי, הַרְאֵנִי אֵיכָה תְחַיֶּה אֶת הַמֵּתִים". וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים):
"הַאִם לֹא תַאֲמִין?" וַיֹּאמֶר: אָכֵן (אַאֲמִין) וְאוּלָם לְמַעַן יֵרָגַע לְבָבִי". וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: "קַח

אֵפוֹא מִן הָעוֹף אַרְבָּעָה וַהֲבֵאתָם אֵלֶיךָ (וּבִתַּרְתָּם). וְשַׂמְתָּ עַל כָּל הַר בֶּתֶר מֵהֶם[129]. אַחֲרֵי כֵן
תִּקְרָא אֲלֵיהֶם וּבָאוּ אֵלֶיךָ מְהֵרָה. וְדַע כִּי אֱלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם:

רסג מְשַׁל אֵלֶּה אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ הוֹנָם בְּדֶרֶךְ אֱלֹהִים כִּמְשַׁל גַּרְעִין אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה שֶׁבַע שִׁבֳּלִים. בְּכָל
שִׁבֹּלֶת מֵאָה גַּרְעִינִים, וֵאלֹהִים יָשִׁיב לְמִשְׁנֶה לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ כִּי אֱלֹהִים רַב (חֶסֶד) וְיוֹדֵעַ
(הַכֹּל): *רסד* אֵלֶּה אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ הוֹנָם בְּדֶרֶךְ אֱלֹהִים וְלֹא יָבוֹאוּ אַחֲרֵי פַּזְּרָם בְּתוֹכָחוֹת
וּבְתַרְעֹמֶת[130] הִנֵּה שְׂכָרָם אֵת אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם הַיָּגוֹן: *רסה* דַּבֵּר טוֹבוֹת
וַחֲנִינָה טוֹב מִצְּדָקָה אֲשֶׁר תָּבוֹא אַחֲרֶיהָ תַּרְעֹמֶת, וֵאלֹהִים עָשִׁיר וְאֶרֶךְ
אַפָּיִם: *רסו* הַמַּאֲמִינִים, אַל תָּשִׂימוּ לְאַל אֶת צִדְקוֹתֵיכֶם בְּתוֹכָחוֹת וְתַרְעֹמֶת, כָּאִישׁ אֲשֶׁר יְפַזֵּר
הוֹנוֹ לְעֵינֵי בְּנֵי הָאָדָם וְלֹא יַאֲמִין בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן. מְשָׁלוֹ כְּחַלָּמִישׁ צוּר וְ(שִׁכְבַת)
עָפָר עָלָיו. וַיָּבוֹא עָלָיו גֶּשֶׁם מְטָרוֹת וַיַּעֲזֹב אוֹתוֹ צָחִיחַ. לֹא יִשְׁלְטוּ בִּמְאוּמָה מֵאֲשֶׁר רָכָשׁוּ.
וֵאלֹהִים לֹא יַנְחֶה אֶת הָאֲנָשִׁים הַכּוֹפְרִים: *רסז* וּמְשַׁל אֵלֶּה אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ הוֹנָם בְּבַקְּשָׁם אֶת
רְצוֹן אֱלֹהִים וּלְהָכִין לִבָּם[131] כִּמְשַׁל גַּנָּה עֲלֵי גִבְעָה יְבוֹאֶנָּה גֶשֶׁם מְטָרוֹת וְנָתְנָה פִּרְיָהּ לְמִשְׁנֶה.
וְאִם לֹא יְבוֹאֶנָּה וְהָיָה הַטָּל. וֵאלֹהִים רוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *רסח* הֲיִרְצֶה אִישׁ מִכֶּם אֲשֶׁר תִּהְיֶה
לוֹ גִּנַּת עֲצֵי תָמָר וָגֶפֶן יִמָּשְׁכוּ תַּחְתֶּיהָ הַנְּהָרוֹת וְהָיָה לוֹ בָהּ מִכָּל פֶּרִי וּבָא בַיָּמִים וְלוֹ צֶאֱצָאִים
רַכִּים וּפָגְעָה בָהּ סְעָרָה תּוֹכָהּ אֵשׁ וּשְׂרָפַתָּה? כָּכָה יְבָאֵר אֱלֹהִים לָכֶם אֶת הָאוֹתוֹת לְמַעַן
תָּשִׁיבוּ אֶל לֵב: *רסט* הַמַּאֲמִינִים, פַּזְּרוּ מִן הַטּוֹב אֲשֶׁר רְכַשְׁתֶּם וּמֵאֲשֶׁר הוֹצֵאנוּ לָכֶם מִן
הָאָרֶץ, וְלֹא תְבַקְשׁוּ אֶת הַנִּמְאָס בּוֹ לְפַזְּרוֹ: *רע* אֲשֶׁר לֹא תִקָּחוּהוּ לְנַפְשְׁכֶם אִם לֹא
בְּהַעֲלִימְכֶם עָיִן. וּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים עָשִׁיר וּמְהֻלָּל: *רעא* הַשָּׂטָן יַפְחִידְכֶם בְּעֹנִי וִיצַוְּכֶם עַל
הַתּוֹעֵבָה וֵאלֹהִים יַבְטִיחַ אֶתְכֶם חֲנִינָה מִלְּפָנָיו וָחֶסֶד. וֵאלֹהִים רַב (חֶסֶד): *רעב* יִתֵּן חָכְמָה
לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וַאֲשֶׁר נִתְּנָה לוֹ חָכְמָה לוֹ נִתְּנָה רֹב טוֹבָה, וְלֹא יָשִׂימוּ אֶל לֵב בִּלְתִּי אִם אַנְשֵׁי
לֵבָב: *רעג* וְכָל אֲשֶׁר תְּפַזְּרוּ לִצְדָקָה וְכָל נֶדֶר אֲשֶׁר תִּדְּרוּ יֵדָעֶנּוּ אֱלֹהִים, וְאֵין לַפּוֹשְׁעִים כָּל
מוֹשִׁיעַ. מַתָּן בְּגָלוּי טוֹב, אַךְ מַתָּן בַּסֵּתֶר אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָעֲנִיִּים טוֹב מִמֶּנּוּ לָכֶם, וְכִפֶּר לָכֶם
מֵרָעוֹתֵיכֶם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *רעד* לֹא עָלֶיךָ הַנְחוֹתָם מֵישָׁרִים, וְאוּלָם אֱלֹהִים
יַנְחֶה אֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ. וְכָל טוֹב אֲשֶׁר תְּפַזֵּרוּ, לְנַפְשְׁכֶם הוּא, וְלֹא תְפַזְּרוּ בִּלְתִּי אִם לְמַעַן בַּקֵּשׁ
אֵת פְּנֵי אֱלֹהִים, וְכָל טוֹב אֲשֶׁר תְּפַזְּרוּ יְשֻׁלַּם לָכֶם וְלֹא תֵעָשֵׁקוּ. לָעֲנִיִּים[132] אֲשֶׁר הוּצַר לָהֶם
בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים, לֹא יוּכְלוּ עֲבֹר בָּאָרֶץ. בְּעַנְוָתָם יַחְשְׁבֵם הַבַּעַר לַעֲשִׁירִים. תַּכִּירֵם
בְּאוֹתוֹתֵיהֶם. לֹא יִפְצְרוּ בְּאִישׁ בְּשָׁאֳלָם (מִמֶּנּוּ). וְכָל טוֹב אֲשֶׁר תְּפַזְּרוּ יֵדָעֶנּוּ
אֱלֹהִים: *רעה* אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ הוֹנָם לַיְלָה וָיוֹם, בַּסֵּתֶר וּבַגָּלוּי, לָהֶם שְׂכָרָם אֶת אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא
עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם הַיָּגוֹן:

רעו אֵלֶּה אֲשֶׁר יֹאכְלוּ מִן הַתַּרְבִּית לֹא יָקוּמוּ, כִּי אִם כַּאֲשֶׁר יָקוּם (הָאִישׁ) אֲשֶׁר יִפְגָּעֶנּוּ
הַשָּׂטָן בְּנָגְעוֹ בוֹ. זֹאת (לָהֶם) יַעַן אֲשֶׁר אָמְרוּ: "הֵן כַּמִּקָּח וְכַמִּמְכָּר כַּתַּרְבִּית". וְאוּלָם אֱלֹהִים
הִתִּיר אֶת הַמִּקָּח וְהַמִּמְכָּר וְאֶת הַתַּרְבִּית אָסָר. וַאֲשֶׁר יַזְהִירֶנּוּ אֱלֹהָיו וְחָדַל, וְהָיָה לוֹ אֲשֶׁר
(לָקַח) לִפְנֵי כֵן[133], וּמִשְׁפָּטוֹ אֶת אֱלֹהִים. אַךְ אֲשֶׁר יָשׁוּבוּ (וְלָקְחוּ תַּרְבִּית), אֵלֶּה בְּנֵי גֵיהִנֹּם
הֵמָּה, לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְתוֹכָהּ: *רעז* יַכְחִיד אֱלֹהִים אֶת הַתַּרְבִּית וְהִרְבָּה אֶת (הוֹן עוֹשֵׂי)
הַצְּדָקוֹת, וֵאלֹהִים לֹא יֹאהַב כָּל כּוֹפֵר פּוֹשֵׁעַ. אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר וַיַּעַרְכוּ
הַתְּפִלָּה וַיְפַזְּרוּ לָאֶבְיוֹנִים הֵמָּה שְׂכָרָם אֵת אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם
הַיָּגוֹן: *רעח* הַמַּאֲמִינִים, יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְהַשְׁמִיטוּ אֵת אֲשֶׁר נִשְׁאָר[134] מִן הַתַּרְבִּית, אִם

מַאֲמִינִים אַתֶּם: *רעט* וְאִם לֹא תַעֲשׂוּ (כֵן), הִנֵּה שִׁמְעוּ, מִלְחָמָה לֵאלֹהִים וְלִשְׁלִיחוֹ (בָּכֶם). אַךְ
כִּי תָשׁוּבוּ, וְהָיָה לָכֶם הוֹנְכֶם בְּרֹאשׁוֹ, לֹא תַעַשְׁקוּ וְלֹא תֵעָשֵׁקוּ: *רפ* וְכִי יִהְיֶה אִישׁ מָצוֹק,
וְהַאֲרַכְתֶּם לוֹ עַד אֲשֶׁר יִרְחַב לוֹ, וְכִי תַעֲשׂוּ צְדָקָה[135], טוֹב לָכֶם, לוּ יְדַעְתֶּם: *רפא* וִירֵאתֶם יוֹם
תּוּשְׁבוּ בוֹ אֶל אֱלֹהִים, אָז תְּשֻׁלַּם כָּל נֶפֶשׁ כִּפְעֻלָּהּ וְהֵם לֹא יֵעָשֵׁקוּ:

רפב הַמַּאֲמִינִים, כִּי תַלְווּ אִישׁ אֶת אָחִיו עַד עֵת מוֹעֵד, וּכְתַבְתֶּם הַמִּלְוָה, וּכְתָבָהּ סוֹפֵר בֵּינֵיכֶם
בְּצֶדֶק. וְלֹא יְמָאֵן סוֹפֵר מִכְּתֹב כַּאֲשֶׁר הוֹרָהוּ אֱלֹהִים, וְכָתַב. וְהִכְתִּיב הַלֹּוֶה. וְיָרֵא אֶת אֱלֹהִים
אֲדוֹנָיו וְלֹא יַפִּיל דָּבָר. אַךְ אִם יִהְיֶה הַלֹּוֶה חֲסַר-דַּעַת אוֹ חַלָּשׁ, אוֹ כִּי לֹא יוּכַל לְהַכְתִּיב,
וְהִכְתִּיב הַבָּא תַחְתָּיו בְּצֶדֶק. וְהַעִידוֹתֶם שְׁנַיִם עֵדִים מִכֶּם מִן הַגְּבָרִים, וְאִם לֹא יִהְיוּ שְׁנֵי
גְבָרִים, וְהָיוּ גֶּבֶר וּשְׁתֵּי נשים אֲשֶׁר תַּכְשַׁרְנָה לִפְנֵיכֶם לְעֵדוּת, וְהָיָה כִּי תִשְׁגֶּה אַחַת מֵהֵנָּה
וְהִזְכִּירָה הָאַחַת מֵהֶן אֶת הַשְּׁנִיָּה, וְלֹא יְמָאֲנוּ הָעֵדִים בְּהִקָּרְאָם (לְהָעִיד). וְלֹא תָבוּזוּ מִכְּתֹב
קְטַנָּה אוֹ גְדוֹלָה עַד לְעֵת מוֹעֲדָהּ. הוּא יָשָׁר יוֹתֵר בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְנָכוֹן יוֹתֵר לְקַיֵּם הָעֵדוּת
וְקָרוֹב יוֹתֵר אֲשֶׁר לֹא תָבוֹאוּ בְּסָפֵק. אַךְ כִּי יִהְיֶה הַקִּנְיָן לִפְנֵיכֶם, תִּמְסְרוּהוּ מִיָּד לְיָד בֵּינֵיכֶם,
לֹא יִהְיֶה בָכֶם עָוֹן אִם לֹא תִכְתְּבוּהוּ, וְהַעִידוֹתֶם עֵדִים בְּמָכְרְכֶם אִישׁ לְאָחִיו וְלֹא תָצֵרוּ לַסּוֹפֵר
וְלָעֵדִים, כִּי אִם כֹּה תַּעֲשׂוּ וְהָיָה בָכֶם חֵטְא. וִירְאוּ אֶת אֱלֹהִים. וֵאלֹהִים מְלַמֶּדְכֶם, וֵאלֹהִים
יוֹדֵעַ כֹּל: *רפג* וְכִי תִהְיוּ בַּדֶּרֶךְ וְלֹא תִמְצְאוּ סוֹפֵר וַחֲבַלְתֶּם חָבוֹל. וְכִי תַפְקִידוּ אִישׁ מִכֶּם
(פִּקָּדוֹן) בְּיַד רֵעֵהוּ, וְהֵשִׁיב הָאִישׁ אֲשֶׁר הִפְקִידוּ בְיָדוֹ אֶת הַפִּקָּדוֹן, וְיָרֵא אֶת אֱלֹהִים אֲדוֹנָיו,
וְלֹא תַעֲלִימוּ אֶת הָעֵדוּת. וַאֲשֶׁר יַעֲלִימֶנָּה, הִנֵּה רָעָה בְּלִבָּבוֹ, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת
מַעֲשֵׂיכֶם: *רפד* לֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וְאִם תְּגַלּוּ אֲשֶׁר בנפשכם אוֹ כִּי
תַסְתִּירוּהוּ, יְבִיאֲכֶם אֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט עָלָיו. וְסָלַח לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְאֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַעֲנֹשׁ.
וֵאלֹהִים הַכֹּל יוּכָל:

רפה יַאֲמֵן הַשָּׁלִיחַ בַּאֲשֶׁר הוּרַד מֵאֵת אֱלֹהָיו, וְהַמַּאֲמִינִים כֻּלָּם יַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבְמַלְאָכָיו
וּבִסְפָרָיו וּבִשְׁלִיחָיו (וְאָמְרוּ): "לֹא נַבְדִּיל בֵּין שָׁלִיחַ לְשָׁלִיחַ מִשְּׁלִיחָיו"[136], וְאָמְרוּ: "שָׁמַעְנוּ
וַנַּקְשִׁיב. לִסְלִיחָתְךָ (נְצַפֶּה) אֱלֹהֵינוּ, כִּי אֵלֶיךָ הַדֶּרֶךְ (אֲשֶׁר נָשׁוּב)": *רפו* לֹא יַכְבִּיד אֱלֹהִים
עַל נֶפֶשׁ בִּלְתִּי אִם כַּאֲשֶׁר תּוּכַל שְׂאֵת כִּפְעֻלָּה יוּשַׁב לָהּ אִם טוֹב וְאִם רָע. אֱלֹהֵינוּ, אַל תָּשֵׂם
עָלֵינוּ מַשָּׂא כָּבֵד כַּאֲשֶׁר שַׂמְתּוֹ עַל אֲשֶׁר הָיוּ מִלְּפָנֵינוּ[137]. אֱלֹהֵינוּ, אַל תַּעֲמֵס עָלֵינוּ אֵת אֲשֶׁר
לֹא נוּכַל לַעֲמֹד בּוֹ, וְסָלַחְתָּ לָנוּ וּמָחַלְתָּ לָנוּ וְרִחַמְתָּנוּ, כִּי אַתָּה מָגִנֵּנוּ, וְהַגְבִּירֵנוּ עַל הָאֲנָשִׁים
הַפּוֹשְׁעִים:

פָּרָשַׁת בֵּית-עִמְרָם[138]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ מָאתַיִם.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א. ל. מ. *א* אֱלֹהִים אֵין אֱלֹהַּ מִבַּלְעָדָיו הַחַי וְהַקַּיָּם: *ב* הוֹרִיד עַל יָדְךָ אֶת הַסֵּפֶר בָּאֱמֶת לְקַיֵּם
אֵת אֲשֶׁר (הוּרַד) לְפָנָיו[139] וַיּוֹרֶד אֶת הַתּוֹרָה וְאֶת הָאִנְגִ'יל[140] לְפָנָיו, אֹרַח מֵישָׁרִים לִבְנֵי אָדָם,
וַיּוֹרֶד אֶת הַ"פֻּרְקָאן": *ג* אָכֵן הַמְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים לָהֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד מְאֹד. וֵאלֹהִים גִּבּוֹר
וּבַעַל נְקָמוֹת: *ד* הִנֵּה אֱלֹהִים לֹא יִסָּתֵר מִמֶּנּוּ דָּבָר לֹא בָאָרֶץ וְלֹא בַשָּׁמַיִם. הוּא אֲשֶׁר יְצָרְכֶם

בַּבֶּטֶן כְּחֶפְצוֹ. אֵין אֱלֹהַּ מִבַּלְעָדָיו הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *ה* הוּא אֲשֶׁר הוֹרִיד עַל יָדְךָ אֶת הַסֵּפֶר
(חֵלֶק) מִמֶּנּוּ אוֹתוֹת מְבֹאָרִים, הֵם אֵם הַסֵּפֶר וְחֵלֶק בִּמְשָׁלִים. וְאוּלָם אֵלֶּה אֲשֶׁר לְבָבָם יָסוּר,
יֵלְכוּ אַחֲרֵי הַנִּדְמֶה (לָהֶם) בּוֹ, בְּבַקְּשָׁם לְהַדִּיחַ (מֵאַחֲרֵי אֱלֹהִים) וּבְבַקְּשָׁם פֵּשֶׁר (תַּעֲלוּמָתוֹ).
אַךְ לֹא יֵדַע פֵּשֶׁר (תַּעֲלוּמָתוֹ) בִּלְתִּי אִם אֱלֹהִים וְאָכֵן הַיּוֹדְעִים דַּעַת נְכוֹנָה יֹאמְרוּ: "מַאֲמִינִים
אֲנַחְנוּ בוֹ. כֻּלּוֹ מֵאֵת אֱלֹהֵינוּ", וְלֹא יָשִׂימוּ אֶל לֵב בִּלְתִּי אִם אַנְשֵׁי לֵבָב: *ו* אֱלֹהֵינוּ, אַל תַּט
לִבֵּנוּ (מֵאַחֲרֶיךָ) אַחֲרֵי אֲשֶׁר נְחִיתָנוּ, וְתֶן לָנוּ מִלְּפָנֶיךָ רַחֲמִים כִּי אַתָּה אַתָּה הַנּוֹתֵן: *ז* אֱלֹהֵינוּ
אַתָּה הוּא הָאוֹסֵף אֶת בְּנֵי הָאָדָם לְיוֹם אֵין סָפֵק בּוֹ כִּי אֱלֹהִים לֹא יָפֵר דְּבָרוֹ: *ח* אָכֵן הַכּוֹפְרִים
לֹא יוֹעִילוּם לֹא הוֹנָם וְלֹא יַלְדֵיהֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים בִּמְאוּמָה, וְאֵלֶּה הֵם מַאֲכֹלֶת גֵּיהִנֹּם: *ט* כְּמִנְהַג
בֵּית פַּרְעֹה וַאֲשֶׁר (קָמוּ) מִלִּפְנֵיהֶם. כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ וַיְיַסְּרֵם אֱלֹהִים בְּחַטֹּאותֵיהֶם. וּמוּסַר
אֱלֹהִים כָּבֵד מְאֹד: *י* אֱמֹר לַכּוֹפְרִים: גָּבוֹר יִגְבְּרוּ עֲלֵיכֶם וְאֶל גֵּיהִנֹּם וְרַע הַיָּצוּעַ: *יא* כְּבָר הָיָה
לָכֶם אוֹת בְּמַחֲנַיִם נִפְגָּשׁוּ[141]. הַמַּחֲנֶה הָאַחַת תִּלָּחֵם מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וְהַשְּׁנִיָּה כּוֹפֶרֶת,
יִרְאוּם[142] פִּי שְׁנַיִם מֵהֶם לְמַרְאֵה עֵינָיִם. כִּי אֱלֹהִים יְאַמֵּץ בִּתְשׁוּעָתוֹ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ. אָכֵן אוֹת
בָּזֶה לְאַנְשֵׁי-רְאוֹת:

יב מְתֻקָּן הוּא לִבְנֵי-הָאָדָם חֵשֶׁק הַתַּאֲוֹת לְנָשִׁים וּלְבָנִים וּלְאוֹצְרוֹת זָהָב וָכֶסֶף הַצְּבוּרִים
וְלִמְצֻיָּנֵי הַסּוּסִים וְלַמִּקְנֶה וְלַשָּׂדֶה. אֵלֶּה הֵם מַתַּת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְאוּלָם אֶת אֱלֹהִים שִׁיבַת
(הָאָדָם) הַנָּאָה מִכֹּל[143]: *יג* אֱמֹר: הַאַגִּיד לָכֶם (מַה) טּוֹב מֵהֶם? – לַאֲשֶׁר יָרְאוּ אֶת אֱלֹהִים,
לָהֶם (נָכוֹנוּ) אֶת אֱלֹהִים גַּנּוֹת יִמָּשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָן וְנָשִׁים טְהוֹרוֹת
וְרָצוֹן מֵאֵת אֱלֹהִים. וֵאלֹהִים רוֹאֶה אֶת הָעוֹבְדִים (אוֹתוֹ): *יד* אֲשֶׁר יֹאמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ הִנֵּה
הֶאֱמַנּוּ וְסָלַחְתָּ לְחַטֹּאותֵינוּ וּפִלַּטְתָּנוּ מֵעֹנֶשׁ גֵּיהִנֹּם": *טו* וְהַמְּפַזְּרִים לָאֶבְיוֹנִים וְהַמִּתְפַּלְּלִים לִסְלִיחָה
בַּשָּׁחַר": *טז* הֵעִיד אֱלֹהִים כִּי אֵין אֱלֹהַּ מִבַּלְעָדָיו, וְהַמַּלְאָכִים וְאַנְשֵׁי הַדַּעַת (יָעִידוּ כֵּן). פּוֹעֵל
צֶדֶק אֵין אֱלֹהַּ מִבַּלְעָדָיו הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם:

יז אָכֵן הַדָּת בְּעֵינֵי אֱלֹהִים הִיא "הָאִסְלָאם" וְלֹא נֶחֶלְקוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר כִּי-אִם
אַחֲרֵי בּוֹא אֲלֵיהֶם הַדַּעַת[144] מִקִּנְאָתָם זֶה בָּזֶה, וַאֲשֶׁר יְכַחֵשׁ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים, הִנֵּה אֱלֹהִים
מְהִיר חֶשְׁבּוֹן: *יח* וְכִי יִתְוַכְּחוּ עִמְּךָ וְאָמַרְתָּ: "אֶל אֱלֹהִים אַשְׁלִים נַפְשִׁי (אָנֹכִי) וְכָל הַהוֹלְכִים
אַחֲרַי": *יט* וְאֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר וְלַבּוֹעֲרִים[145] אֱמֹר: "הַתְּמִימִים אַתֶּם (עִם
אֱלֹהִים)? וְהָיָה אִם תְּמִימִים (יִהְיוּ עִמּוֹ), כִּי אָז אָשְׁרוּ בְדָרֶךְ, וְאִם יִפְנוּ עֹרֶף אֵין עָלֶיךָ בִּלְתִּי
אִם לְהַזְהִיר (אוֹתָם). וֵאלֹהִים מַבִּיט אֶל הָעוֹבְדִים (אוֹתוֹ): *כ* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יְכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת
אֱלֹהִים וְהָרְגוּ אֶת הַנְּבִיאִים בְּלִי מִשְׁפָּט וְהָרְגוּ אֶת אֵלֶּה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יְצַוּוּם עַל הַצֶּדֶק, אֵלֶּה
הוֹדִיעֵם כִּי עָנְשָׁם דְּאָבָה: *כא* אֵלֶּה מֵאָפֵס מַעֲשֵׂיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין לָהֶם כָּל
מוֹשִׁיעַ: *כב* הַאִם לֹא רָאִיתָ אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם חֵלֶק מִן הַסֵּפֶר אֲשֶׁר בְּהִקָּרְאָם אֶל סֵפֶר
אֱלֹהִים לְמַעַן יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם, פָּנְתָה פְּלַגָּה מֵהֶם עֹרֶף וַיִּרְחָקוּ: *כג* זֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר אָמְרוּ "לֹא
תִגַּע עָלֵינוּ אֵשׁ הַגֵּיהִנֹּם בִּלְתִּי אִם מִסְפַּר יָמִים". וַיַּתְעֵם בְּדָתָם הַדָּבָר אֲשֶׁר בָּדוּ
מִלִּבָּם: *כד* וְאוּלָם אֵיכָה (יִהְיֶה) כַּאֲשֶׁר נֶאֱסֹף אוֹתָם לְיוֹם אֵין סָפֵק בּוֹ, וְשֻׁלְּמָה כָּל נֶפֶשׁ
כִּפְעֻלָּהּ. וְהֵם לֹא יֵעָשְׁקוּ: *כה* אֱמֹר: אֱלֹהִים, אֲדוֹן הַמְּלוּכָה, תִּתֵּן אֶת הַמְּלוּכָה לַאֲשֶׁר תַּחְפֹּץ
וְתִקְרַע אֶת הַמְּלוּכָה מִיַּד (הָאִישׁ) אֲשֶׁר תַּחְפֹּץ וְתִתֵּן עֹז לַאֲשֶׁר תַּחְפֹּץ וְתַשְׁפִּיל אֶת אֲשֶׁר
תַּחְפֹּץ. בְּיָדְךָ הַטּוֹב כִּי אַתָּה הַכֹּל יָכוֹל: *כו* תָּבִיא אֶת הַלַּיְלָה בְּתוֹךְ הַיּוֹם וְתָבִיא אֶת הַיּוֹם
בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה, וְתוֹצִיא אֶת הַחַי מִן הַמֵּת וְתוֹצִיא אֶת הַמֵּת מִן הֶחָי וּתְכַלְכֵּל אֶת אֲשֶׁר תִּרְצֶה

בְּלִי חֶשְׁבּוֹן: *כז* אַל יִקְחוּ הַמַּאֲמִינִים לְמָגֵן לָהֶם אֶת הַכּוֹפְרִים מִבַּלְעֲדֵי הַמַּאֲמִינִים. וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה זֹאת אֵין לוֹ בֵּאלֹהִים דָּבָר[146], בִּלְתִּי אִם כִּי תִּירְאוּ מֵהֶם יִרְאָה גְּדוֹלָה. וֵאלֹהִים יַזְהִירְכֶם מִמֶּנּוּ וְאֶל אֱלֹהִים הַדֶּרֶךְ (אֲשֶׁר נָשׁוּב). אֱמֹר: אִם תַּסְתִּירוּ אֲשֶׁר בִּלְבַבְכֶם אוֹ תְגַלּוּהוּ אֱלֹהִים יֵדָעֶנּוּ. כֵּן יֵדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וֵאלֹהִים הַכֹּל יָכוֹל: *כח* בַּיּוֹם אֲשֶׁר תִּמְצָא כָּל נֶפֶשׁ לְפָנֶיהָ אֶת כָּל פֹּעַל אֲשֶׁר עָשְׂתָה אִם טוֹב וְאִם רַע. תְּבַקֵּשׁ, לוּ יִהְיֶה בֵּינוֹ וּבֵינָהּ מֶרְחָק רָב. וֵאלֹהִים יַזְהִירְכֶם מִמֶּנּוּ, וֵאלֹהִים טוֹב לָעוֹבְדִים (אוֹתוֹ): *כט* אֱמֹר: אִם יֶשְׁכֶם אוֹהֲבִים אֶת אֱלֹהִים, לְכוּ אַחֲרַי וַאֲהֶבְכֶם אֱלֹהִים וְסָלַח לְחַטֹּאותֵיכֶם. וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם. אֱמֹר: שִׁמְעוּ בְקוֹל אֱלֹהִים וְהַשָּׁלִיחַ". וְהָיָה כִּי יִפְנוּ עֹרֶף[147], הִנֵּה לֹא יֶאֱהַב אֱלֹהִים אֶת הַכּוֹפְרִים:

ל הִנֵּה בָּחַר אֱלֹהִים בְּאָדָם וּבְנֹחַ וּבְבֵית אַבְרָהָם וּבְבֵית עַמְרָם מִכָּל הָאָדָם. צֶאֱצָאִים הֵמָּה זֶה לָזֶה. וֵאלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *לא* בֶּאֱמֹר אֵשֶׁת עַמְרָם: "אֱלֹהַי, הִנֵּה נָדַרְתִּי לְךָ אֵת אֲשֶׁר בְּבִטְנִי, לְךָ הוּא. וְרָצִיתָ אוֹתוֹ מִיָּדִי, כִּי אַתָּה הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ". וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה אוֹתָהּ, וַתֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, נְקֵבָה יָלַדְתִּי – וֵאלֹהִים הוּא הַיּוֹדֵעַ אֵת אֲשֶׁר יָלְדָה, כִּי לֹא כַּזָּכָר הַנְּקֵבָה – וָאֶקְרָא אֶת שְׁמָהּ מִרְיָם[148], וְאוֹתְךָ אָשִׂים מַחֲסֶהָ וּמַחֲסֶה צֶאֱצָאֶיהָ מִפְּנֵי הַשָּׂטָן הָאָרוּר": *לב* וַיִּרֶץ אוֹתָהּ אֱלֹהִים מִיָּדָהּ. וַיְרַבֶּהָ וַיְגַדְּלָהּ וַתְּהִי כְּנֶטַע חֶמֶד. וַיְמַן לָהּ אֶת זְכַרְיָה לְאוֹמֵן[149]. מִדֵּי בּוֹא אֵלֶיהָ זְכַרְיָה אֶל הַתָּא, יִמְצָא אִתָּהּ מָזוֹן. וַיֹּאמֶר: "מִרְיָם, מֵאַיִן לְךָ זֶה?" וַתֹּאמֶר: "מֵאֵת אֱלֹהִים הוּא, כִּי אֱלֹהִים יְכַלְכֵּל אֵת אֲשֶׁר יִרְצֶה בְּלִי חֶשְׁבּוֹן": *לג* שָׁמָּה[150] קָרָא זְכַרְיָה אֶל אֱלֹהָיו, וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, הָבָה-לִּי מִלְּפָנֶיךָ זֶרַע טוֹב, כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ הַתְּפִלָּה". וַיִּקְרְאוּ אֵלָיו הַמַּלְאָכִים וְהוּא עוֹמֵד בַּתָּא וּמִתְפַּלֵּל (לֵאמֹר): *לד* "הִנֵּה אֱלֹהִים מְבַשֶּׂרְךָ בְּ(בֵן) יַחְיָה (שְׁמוֹ)[151], יְקַיֵּם אֶת הַדָּבָר (אֲשֶׁר בָּא) מֵאֵת אֱלֹהִים, וְנִכְבָּד (יִהְיֶה) וְנָזִיר וְנָבִיא מִן הַיְשָׁרִים": *לה* וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, אֵיכָה יִהְיֶה לִי בֵּן, וַאֲנִי בָּאתִי בַּיָּמִים וְאִשְׁתִּי עֲקָרָה". וַיֹּאמַר: "כָּכָה יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים אֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ": *לו* וַיֹּאמֶר (זְכַרְיָה): אֱלֹהַי, "עֲשֵׂה לִי אוֹת". וַיֹּאמֶר: אוֹתְךָ הוּא אֲשֶׁר לֹא תְדַבֵּר אֶת בְּנֵי הָאָדָם שְׁלֹשֶׁת יָמִים בִּלְתִּי אִם בְּרֶמֶז, וְהַרְבֵּה לִזְכֹּר אֶת אֱלֹהֶיךָ וְשַׁבַּח עֶרֶב וָבֹקֶר *לז* וּבֶאֱמֹר[152] הַמַּלְאָכִים: "מִרְיָם, הִנֵּה, בָּחַר בָּךְ אֱלֹהִים וַיְטַהֵר אוֹתָךְ וַיִּבְחַר בָּךְ מִכָּל הָאָדָם: *לח* מִרְיָם, הִכָּנְעִי אֶל אֱלֹהַיִךְ וְהִשְׁתַּחֲוִי וְכִרְעִי עִם הַכּוֹרְעִים": *לט* זֶה הוּא מִדִּבְרֵי הַתַּעֲלוּמָה אֲשֶׁר נִגְלָה לְךָ, כִּי לֹא הָיִיתָ עִמָּם בְּהַשְׁלִיכָם אֶת מַקְלוֹתָם (לְהַפִּיל גּוֹרָל), מִי מֵהֶם יִהְיֶה אוֹמֵן אֶת מִרְיָם, וְלֹא הָיִיתָ עִמָּם בְּרִיבָם בֵּינֵיהֶם: *מ* בֶּאֱמֹר הַמַּלְאָכִים: "מִרְיָם, הִנֵּה אֱלֹהִים מְבַשְּׂרֵךְ כִּי (בֵּן יֻלַּד לָךְ) עַל-פִּי דָּבָר מֵאִתּוֹ, שְׁמוֹ הַמָּשִׁיחַ יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם, נְשׂוּא פָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וּמִן הַמְקֹרָבִים (לֵאלֹהִים) *מא* וְדִבֵּר אֶל הָאֲנָשִׁים בְּעוֹדוֹ בַּעֲרִיסָתוֹ וְכַאֲשֶׁר יִגְדַּל וּמִן, הַיְשָׁרִים (יִהְיֶה): *מב* וַתֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, אֵיכָה יִהְיֶה לִּי בֵּן וְאִישׁ לֹא בָא אֵלַי". וַיֹּאמֶר: כָּכָה יִבְרָא אֱלֹהִים אֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ. וְכִי יִגְזַר אֹמֶר, אַךְ יֹאמַר לוֹ: "הֱוֵה" וְהָיָה *מג* וְלִמֵּד אוֹתוֹ אֶת הַסֵּפֶר וְאֶת הַחָכְמָה וְהַתּוֹרָה וְהָאִנְגִ'יל. וְשָׁלִיחַ (יִהְיֶה) לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל (לֵאמֹר): "הִנֵּה בָּאתִי אֲלֵיכֶם בְּאוֹת מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם. הִנֵּה אֶצֹּר לָכֶם מִן הַטִּיט כִּדְמוּת הָעוֹף וְנָפַחְתִּי בוֹ רוּחַ וְהָיָה, לְעוֹף בִּרְצוֹן, אֱלֹהִים. וְרִפֵּאתִי אֶת הָעִוֵּר מִלֵּדָה וְאֶת הַמְּצֹרָע וְהֶחֱיֵיתִי אֶת הַמֵּתִים, בִּרְצוֹן, אֱלֹהִים, וְהוֹדַעְתִּי אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ וְאֵת אֲשֶׁר תְּאַצְרוּ בְּבָתֵּיכֶם. אָכֵן אוֹת הוּא בָּזֶה לָכֶם, אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם: *מד* וּלְקַיֵּם בָּאתִי אֶת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר (נִתְּנָה) לְפָנַי, וּלְהַתִּיר לָכֶם מִקְצָת מֵאֲשֶׁר נֶאֱסַר עֲלֵיכֶם. וָאָבוֹא אֲלֵיכֶם בְּאוֹת מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם וִירֵאתֶם אֱלֹהִים וּשְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי, כִּי אֱלֹהִים הוּא אֱלֹהַי וֵאלֹהֵיכֶם, וַעֲבַדְתֶּם אוֹתוֹ. זֶה אֹרַח מֵישָׁרִים": *מה* וְאוּלָם כַּאֲשֶׁר הִרְגִּישׁ יֵשׁוּ בְּכַחֲשָׁם, אָמַר: "מִי (יִהְיֶה) בְּעוֹזְרַי לֵאלֹהִים?"

וַיֹּאמְרוּ הַשְּׁלִיחִים[153]: אֲנַחְנוּ (נִהְיֶה) הָעוֹזְרִים לֵאלֹהִים. הֶאֱמַנּוּ בֵּאלֹהִים, הָעֵד אֵפוֹא כִּי
תְּמִימִים אֲנַחְנוּ (עִם אֱלֹהִים): *מו* אֱלֹהֵינוּ, הֶאֱמַנּוּ בַּאֲשֶׁר הוֹרַדְתָּ[154] וַנֵּלֵךְ אַחֲרֵי הַשָּׁלִיחַ, כָּתְבֵנוּ
אֵפוֹא עִם הַמְעִידִים[155]": וַיָּזֹמּוּ מְזִמָּה, וַיָּזָם אֱלֹהִים מְזִמָּה. וֵאלֹהִים הַמֵּיטִיב (לָזֹם)
בַּזּוֹמְמִים: *מח* בֶּאֱמֹר אֱלֹהִים: "יֵשׁוּ, הִנֵּה אָנֹכִי מֵמִית אוֹתְךָ וְרוֹמַמְתִּיךָ אֵלַי וְחִלַּצְתִּי אוֹתְךָ מִן
הַכּוֹפְרִים וְנָתַתִּי אֶת הַהוֹלְכִים אַחֲרֶיךָ עֶלְיוֹן עַל הַכּוֹפְרִים עַד לְיוֹם הַתְּקוּמָה, וְאָז תִּהְיֶה
תְּשׁוּבַתְכֶם אֵלַי, וְשָׁפַטְתִּי בֵּינֵיכֶם בַּאֲשֶׁר נֶחֱלַקְתֶּם בּוֹ: *מט* אַךְ אֵת אֲשֶׁר כָּפְרוּ וְיִסַּרְתִּים מוּסָר
כָּבֵד בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין לָהֶם כָּל עוֹזֵר: *נ* וְאוּלָם אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ
הַיָּשָׁר, לָהֶם יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם, וֵאלֹהִים לֹא יֹאהַב אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *נא* זֶה הוּא אֲשֶׁר נִקְרָא אוֹתוֹ
לְפָנֶיךָ מִן הָאוֹתוֹת וְהַהַזְהָרָה (הַמְּלֵאָה) חָכְמָה: *נב* הִנֵּה מְשַׁל יֵשׁוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים כִּמְשַׁל אָדָם
אֲשֶׁר יְצָרוֹ מֵעָפָר וַיֹּאמֶר לוֹ: "הֱוֵה", וַיֶּהִי: הָאֱמֶת (הִיא זֹאת) מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ אַל תְּהִי אֵפוֹא
בַּסְּעֵפִים[156]: *נג* וּלְכָל אֵלֶּה אֲשֶׁר יִתְוַכְּחוּ עִמְּךָ עַל אוֹדוֹתָיו[157] אַחֲרֵי בּוֹא אֵלֶיךָ הַדַּעַת אֱמֹר:
"הָבוּ נַקְהִילָה אֶת בָּנֵינוּ וְאֶת בְּנֵיכֶם אֶת נָשֵׁינוּ וְאֶת נְשֵׁיכֶם וְאוֹתָנוּ וְאֶתְכֶם וְעָבַרְנוּ בְּאָלָה
וְנָשִׂימָה קִלְלַת אֱלֹהִים עַל הַמְשַׁקְּרִים[158]: *נה* אָמְנָם כֵּן קָרָה הַדָּבָר בֶּאֱמֶת, וְאֵין כָּל אֱלֹהַּ
מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים. וְאָכֵן אֱלֹהִים הוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *נו* וְכִי יִפְנוּ עֹרֶף, הִנֵּה יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת
עוֹשֵׂי הָרָעָה:

נז אֱמֹר: "הוֹי אַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר, בּוֹאוּ אֶל דָּבָר נִשְׁוֶה בּוֹ אֲנַחְנוּ וְאַתֶּם, (וְהוּא), אֲשֶׁר לֹא נַעֲבֹד
מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים וְלֹא נְשַׁתֵּף בּוֹ דָּבָר וַאֲשֶׁר לֹא יִקַּח אִישׁ מִקְּצָתֵנוּ אֶת קְצָתֵנוּ לֵאלֹהִים לוֹ
מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים[159]. אַךְ כִּי יִפְנוּ עֹרֶף וַאֲמַרְתֶּם: "הָעִידוּ כִּי תְּמִימִים אֲנַחְנוּ (עִם
אֱלֹהִים)": *נח* הוֹי אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר, לָמָּה זֶה תִּתְוַכְּחוּ עִמָּנוּ בִּדְבַר אַבְרָהָם. הֵן הַתּוֹרָה וְהָאִנְגִ'יל
לֹא הוּרְדוּ בִּלְתִּי אִם אַחֲרָיו. הַאִם לֹא תַּשְׂכִּילוּ?: *נט* הֲלֹא תִּתְוַכְּחוּ בְּדָבָר אֲשֶׁר דַּעַת לָכֶם בּוֹ,
וְלָמָּה תִּתְוַכְּחוּ בְּדָבָר אֲשֶׁר אֵין לָכֶם דַּעַת בּוֹ. אָכֵן אֱלֹהִים יוֹדֵעַ וְאַתֶּם לֹא תֵדָעוּ: לֹא הָיָה
אַבְרָהָם לֹא יְהוּדִי וְלֹא נוֹצְרִי וְאוּלָם הָיָה "חָנִיף"[160] תָּמִים עִם אֱלֹהִים וְלֹא הָיָה מִן
הַמְשַׁתְּפִים: *סא* אָכֵן הַקְּרוֹבִים בִּבְנֵי-הָאָדָם לְאַבְרָהָם הֵם אֵלֶּה אֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרָיו וְאַחֲרֵי
הַנָּבִיא הַזֶּה[161] וְהַמַּאֲמִינִים, וֵאלֹהִים מָגֵן לַמַּאֲמִינִים: *סב* עֵדָה מֵאַנְשֵׁי הַסֵּפֶר תְּבַקֵּשׁ, לוּ (יָכְלָה)
לְהַתְעוֹתְכֶם, אַךְ לֹא יַתְעוּ בִּלְתִּי אִם אֶת נַפְשׁוֹתָם וְלֹא יָחוּשׁוּ: *סג* הוֹי אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר, לָמָּה זֶה
תְּכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים וְאַתֶּם עֵדִים: *סד* הוֹי אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר, לָמָּה זֶה תַּלְבִּישׁוּ אֶת הָאֱמֶת
בַּשֶּׁקֶר, וְהֶעֱלַמְתֶּם אֶת הָאֱמֶת וְאַתֶּם יוֹדְעִים: *סה* אָמְרָה עֵדָה מֵאַנְשֵׁי הַסֵּפֶר: "הַאֲמִינוּ בַּדָּבָר
אֲשֶׁר הוּרַד לַמַּאֲמִינִים בְּרֵאשִׁית הַיּוֹם וְכַחֲשׁוּ בוֹ בְּאַחֲרִיתוֹ לְמַעַן יָשׁוּבוּ[162]: *סו* וְאַל תַּאֲמִינוּ
בִּלְתִּי אִם לָזֶה אֲשֶׁר יֵלֵךְ בְּדַתְכֶם". אֱמֹר: "אָכֵן אֹרַח הַמֵּשָׁרִים הוּא אֹרַח אֱלֹהִים. (יִתָּכֵן) כִּי
יִנָּתֵן (גַּם) לְאִישׁ (אַחֵר) כַּאֲשֶׁר נִתַּן לָכֶם". אוֹ (כִּי) יִתְוַכְּחוּ עִמָּכֶם לִפְנֵי אֱלֹהִים, אֱמֹר: הַחֶסֶד
בְּיַד אֱלֹהִים הוּא, יִתְּנֵהוּ לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ וֵאלֹהִים רַב (חֶסֶד) וְיוֹדֵעַ: *סז* יַפְלֶה בְּרַחֲמָיו אֵת אֲשֶׁר
יִרְצֶה, כִּי אֱלֹהִים רַב הַחֶסֶד: *סח* וּבְאַנְשֵׁי הַסֵּפֶר יֵשׁ אֲשֶׁר אִם תַּפְקִיד בְּיָדוֹ כִּכַּר (כֶּסֶף) יְשִׁיבֶנּוּ
לְךָ, וּמֵהֶם יֵשׁ אֲשֶׁר אִם תַּפְקִיד בְּיָדוֹ דִּינָר לֹא יְשִׁיבֶנּוּ לְךָ, בִּלְתִּי אִם כַּאֲשֶׁר לֹא תָסוּר
מֵעָלָיו[163]: *סט* זֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר אָמְרוּ: "בַּאֲשֶׁר לְאֻמּוֹת-הָעוֹלָם אֵין עָלֵינוּ חוֹבָה[164], וַיְדַבְּרוּ
בֵּאלֹהִים כָּזָב וְהֵמָּה יוֹדְעִים: *ע* אָכֵן הַנֶּאֱמָן בִּבְרִיתוֹ וְיָרֵא אֶת אֱלֹהִים – הִנֵּה יֹאהַב אֱלֹהִים אֶת
הַיְּרֵאִים (אוֹתוֹ): *עא* אַךְ אֲשֶׁר יִמְכְּרוּ אֶת בְּרִית אֱלֹהִים וּשְׁבוּעָתָם בִּמְחִיר מְעַט, אֵלֶּה לֹא חֵלֶק
לָהֶם לָעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יְדַבֵּר בָּם אֱלֹהִים וְלֹא יַבִּיט אֲלֵיהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה וְלֹא יְזַכֵּם, וְעָנְשָׁם
דְּאָבָה: וְיֵשׁ בָּהֶם פְּלַגָּה אֲשֶׁר יְסַלְּפוּ אֵת הַכָּתוּב בַּסֵּפֶר[165], לְמַעַן תַּחְשְׁבוּ, כִּי מִן הַסֵּפֶר הוּא,

וְאֵין הוּא מִן הַסֵּפֶר, וְאָמְרוּ: ״מֵאֵת אֱלֹהִים הוּא זֶה״, וְאֵין הוּא מֵאֵת אֱלֹהִים, וַיְדַבְּרוּ בֵאלֹהִים כָּזָב וְהֵמָּה יוֹדְעִים: *עג* אַל לְאָדָם, אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ אֱלֹהִים אֶת הַסֵּפֶר וְהַחָכְמָה וְהַנְּבוּאָה, לֵאמֹר לִבְנֵי-הָאָדָם: ״עִבְדוּ אוֹתִי כֵּאלֹהִים מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים״, וְאוּלָם (כֹּה יֹאמַר): ״הֱיוּ רַבָּנִים״ בַּאֲשֶׁר תְּלַמְּדוּ אֶת הַסֵּפֶר וּבַאֲשֶׁר תְּשַׁנְּנוּ אוֹתוֹ״: *עד* וְלֹא יְצַוֶּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת אֶת הַמַּלְאָכִים וְאֶת הַנְּבִיאִים אֱלֹהִים לָכֶם. הַיְצַוְּכֶם לְכַפֵּר אַחֲרֵי הֱיוֹתְכֶם תְּמִימִים עִם אֱלֹהִים?: *עה* וּבְהַעֲבִיר אֱלֹהִים אֶת הַנְּבִיאִים בַּבְּרִית (לֵאמֹר): ״הִנֵּה זֶה הַסֵּפֶר וְהַחָכְמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם. אַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֲלֵיכֶם שָׁלִיחַ לְקַיֵּם אֶת (הַסֵּפֶר) אֲשֶׁר אִתְּכֶם וְהֶאֱמַנְתֶּם בּוֹ וַעֲזַרְתֶּם אוֹתוֹ״, וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): ״הֲקִבַּלְתֶּם עֲלֵיכֶם וְתַעַבְרוּ בִּבְרִיתִי עַל הַדָּבָר הַזֶּה?״, וַיֹּאמְרוּ: קִבַּלְנוּ עָלֵינוּ״, וַיֹּאמְרוּ: אִם כֵּן הָעִידוּ, וְאָנֹכִי אִתְּכֶם מִן הָעֵדִים": *עו* כָּל אֲשֶׁר יִפְנוּ אֵפוֹא עֹרֶף אַחֲרֵי זֶה, אֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *עז* הַמִּבַּלְעֲדֵי דַּת אֱלֹהִים, יְבַקְשׁוּ הֵן תָּמִים עִמּוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ בְּרָצוֹן וּבְאֹנֶס וְאֵלָיו יוּשָׁבוּ: *עח* אֱמֹר: ״הֶאֱמַנּוּ בֵּאלֹהִים וּבַאֲשֶׁר הוּרַד אֵלֵינוּ וּבַאֲשֶׁר הוּרַד אֶל אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְהַשְּׁבָטִים, וּבַאֲשֶׁר נִתַּן לְמֹשֶׁה וּלְיֵשׁוּ וְלַנְּבִיאִים מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם, לֹא נַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם וּתְמִימִים אֲנַחְנוּ עִמּוֹ״: *עט* וַאֲשֶׁר יִרְאֶה לוֹ דַּת מִלְּבַד הָאִסְלָאם, לֹא תֵרָצֶה מֵאִתּוֹ וְלָעוֹלָם הַבָּא אָבוֹד יֹאבַד: *פ* אֵיכָה יַנְחֶה אֱלֹהִים אֲנָשִׁים אֲשֶׁר כָּפְרוּ אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיָּעִידוּ כִּי הַשָּׁלִיחַ אֱמֶת וַיָּבוֹאוּ אֲלֵיהֶם הַמּוֹפְתִים? אָכֵן לֹא יַנְחֶה אֱלֹהִים אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *פא* אֵלֶּה גְּמוּלָם הוּא אֲשֶׁר (תָּחוּל) עֲלֵיהֶם קִלְלַת אֱלֹהִים וְהַמַּלְאָכִים וְהָאָדָם יַחְדָּו: *פב* לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָהּ. עָנְשָׁם לֹא יוּקַל וְהֵם לֹא יֵרָאוּ (פְּנֵי אֱלֹהִים): *פג* זוּלָתִי אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁבוּ אַחֲרֵי כֵן וַיֵּיטִיבוּ דַּרְכָּם כִּי אָז אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *פד* אַךְ אֲשֶׁר כָּפְרוּ אַחֲרֵי הַאֲמִינָם וַיּוֹסִיפוּ כַּחַשׁ, לֹא תֵרָצֶה תְּשׁוּבָתָם וְאֵלֶּה הֵם הַתּוֹעִים: *פה* כִּי אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיָּמוּתוּ וְהֵם כּוֹפְרִים לֹא יְקֻבַּל מֵאִישׁ מֵהֶם (גַּם) מְלֹא הָאָרֶץ זָהָב לוּ בִקֵּשׁ לְהִפָּדוֹת בּוֹ. אֵלֶּה עָנְשָׁם דְּאָבָה וְאֵין לָהֶם כָּל עוֹזֵר: *פו* לֹא תַגִּיעוּ אֶל (מַעֲלַת) הַצְּדָקָה עַד אִם תְּפַזְּרוּ לָאֶבְיוֹנִים מֵאֲשֶׁר תֶּאֱהָבוּ. וְכֹל אֲשֶׁר תְּפַזְּרוּ לָאֶבְיוֹנִים יֵדָעֶנּוּ אֱלֹהִים:

פז כָּל הַמַּאֲכָל הָיָה מֻתָּר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, מִלְּבַד אֲשֶׁר אָסַר יִשְׂרָאֵל עַל נַפְשׁוֹ בְּטֶרֶם הוּרְדָה הַתּוֹרָה[166]. אֱמֹר: הִנֵּה הָבִיאוּ אֶת הַתּוֹרָה וְקִרְאוּ בָהּ אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ: *פח* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר יִבְדּוּ עַל אֱלֹהִים כָּזָב אַחֲרֵי זֶה, אֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים: אֱמֹר אֱלֹהִים אֱמֶת, וּלְכוּ בְּדַת אַבְרָהָם ״חָנִיף״ וְלֹא הָיָה מִן הַמְשַׁתְּפִים: אָכֵן רִאשׁוֹן בַּיִת[167] יֻסַּד לִבְנֵי אָדָם הוּא זֶה אֲשֶׁר בְּבַכָּה[168] מְבֹרָךְ וְאֹרַח מֵישָׁרִים לִבְנֵי-אָדָם: *צא* בּוֹ אוֹתוֹת בְּרוּרִים, מְקוֹם אַבְרָהָם וְכָל הַבָּא אֵלָיו יֵשֵׁב בֶּטַח, וֵאלֹהִים יְצַוֶּה אֶת בְּנֵי הָאָדָם לַעֲלוֹת לָחֹג בַּבַּיִת, כָּל אֲשֶׁר יוּכַל לְהַגִּיעַ אֵלָיו: *צב* וַאֲשֶׁר יִכְפֹּר הִנֵּה עָשִׁיר אֱלֹהִים מֵהִצְטָרֵךְ לָאָדָם[169]:

צג אֱמֹר: הוֹי אַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר, לָמָּה תְּכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים וֵאלֹהִים עֵד בְּמַעֲשֵׂיכֶם: *צד* אֱמֹר: הוֹי אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר, לָמָּה תָּשִׁיבוּ אֶת הַמַּאֲמִין מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים וּתְבַקְשׁוּ לְעַקְּשָׁהּ וְאַתֶּם עֵדִים. אָכֵן לֹא נֶעֶלְמוּ מֵאֱלֹהִים מַעֲשֵׂיכֶם: *צה* הַמַּאֲמִינִים, כִּי תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל פְּלַגָּה מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר יְשִׁיבוּכֶם לְכַפֵּר אַחֲרֵי הַאֲמִינְכֶם: *צו* וְאֵיכָה תִּכְפְּרוּ, וְלִפְנֵיכֶם, אַתֶּם, יִקָּרְאוּ אוֹתוֹת אֱלֹהִים וּבְקִרְבְּכֶם שְׁלִיחוֹ, וַאֲשֶׁר יַחֲזִיק בְּמָעוֹז אֱלֹהִים, אֻשַּׁר בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *צז* הַמַּאֲמִינִים, יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר יֵאוֹת לְיִרְאָה אוֹתוֹ, וְלֹא תָּמוּתוּ עַד אִם הֱיִיתֶם תְּמִימִים עִמּוֹ: *צח* וְהַחֲזִיקוּ בְּמָעוֹז[170] אֱלֹהִים (כֻּלְּכֶם) יַחְדָּו, וְלֹא תִפָּרֵדוּ, וְזִכְרוּ חֶסֶד אֱלֹהִים אֲשֶׁר נָטָה לָכֶם בִּהְיוֹתְכֶם אוֹיְבִים וַיְאַחֵד לִבּוֹתֵיכֶם וַתִּהְיוּ אַחִים בְּחַסְדּוֹ: *צט* וַתִּהְיוּ עַל עֶבְרֵי פִּי פַּחַת

גֵּיהִנֹּם וַיַּצֵּל אֶתְכֶם מִמֶּנָּה. כָּכָה יְבָאֵר אֱלֹהִים לָכֶם אוֹתוֹתָיו, לְמַעַן תְּאֻשְּׁרוּ בְּדָרֶךְ: *ק* וִהְיִיתֶם לְעָם אֲשֶׁר יִקְרְאוּ אֶל הַטּוֹב וְצִוּוּ עַל הַצֶּדֶק וְהֵנִיאוּ מִן הָרָע. אָכֵן אֵלֶּה הֵם הַמַּצְלִיחִים: *קא* וְלֹא תִהְיוּ כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר נִפְרְדוּ וַיֵּחָלְקוּ אַחֲרֵי בוֹא אֲלֵיהֶם הַמּוֹפְתִים. אָכֵן אֵלֶּה עָנְשָׁם כָּבֵד: *קב* בְּיוֹם אֲשֶׁר יִלְבְּנוּ פָּנִים וּפָנִים יִשְׁחָרוּ, וְאָמְנָם אֵלֶּה אֲשֶׁר פְּנֵיהֶם שָׁחֲרוּ (יֹאמַר אֲלֵיהֶם אֱלֹהִים): "הַכְפַּרְתֶּם אַחֲרֵי הַאֲמִינְכֶם, טַעֲמוּ אֵפוֹא אֶת הָעֹנֶשׁ, עֵקֶב אֲשֶׁר כְּפַרְתֶּם": *קג* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר פְּנֵיהֶם יִלְבָּנוּ יֶחֱסוּ בְּרַחֲמֵי אֱלֹהִים. לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָם: *קד* אֵלֶּה אוֹתוֹת אֱלֹהִים[171] נִקְרָאֵם לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וֵאלֹהִים לֹא יַחְפֹּץ לַעֲשֹׁק אֶת הָאָדָם: וְלֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ וְאֶל אֱלֹהִים יוּשָׁבוּ הַדְּבָרִים: *קו* אַתֶּם אַתֶּם הַטּוֹב בָּעַמִּים אֲשֶׁר קָמוּ[172] לִבְנֵי אָדָם, מְצַוִּים עַל הַצֶּדֶק וּמְנִיאִים מִן הָרָע וּמַאֲמִינִים בֵּאלֹהִים, וְלוּ הֶאֱמִינוּ אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר, כִּי אָז טוֹב לָהֶם. יֵשׁ בָּהֶם מַאֲמִינִים, אַךְ מַרְבִּיתָם פּוֹשְׁעִים: *קז* לֹא יַחְבְּלוּ בָכֶם כִּי אִם חֵבֶל מְעַט וְכִי יִלָּחֲמוּ בָכֶם יָשׁוּבוּ מִפְּנֵיכֶם אָחוֹר וְלֹא יִמָּלֵטוּ: *קח* יִוָּסְרוּ בַּחֲרָפוֹת בְּכָל אֲשֶׁר יִמָּצְאוּ בִּלְתִּי אִם כִּי (יַחֲזִיקוּ) בְּמָעוֹז[173] אֱלֹהִים וּבְמָעוֹז בְּנֵי-הָאָדָם, כִּי הֶעֱלוּ אַף אֱלֹהִים עֲלֵיהֶם, וַיִּוָּסְרוּ בְּעֹנִי. זֹאת (לָהֶם) עֵקֶב אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים, וַיַּהַרְגוּ אֶת הַנְּבִיאִים בְּלִי מִשְׁפָּט. זֹאת (לָהֶם) עַל אֲשֶׁר מָרוּ וַיַּעַבְרוּ (חֹק): *קט* אֵין הֵם שָׁוִים כְּאֶחָד. יֵשׁ בְּאַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר עֵדָה פּוֹעֶלֶת צֶדֶק יִקְרְאוּ אוֹתוֹת אֱלֹהִים[174] לְעִתּוֹת בַּלַּיְלָה וְיִשְׁתַּחֲווּ: *קי* יַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן, וְצִוּוּ עַל הַצֶּדֶק וְהֵנִיאוּ מִן הָרָעָה וְאָצוּ לַעֲשׂוֹת טוֹב. אֵלֶּה הֵם הַיְשָׁרִים: *קיא* וְכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ לֹא יְכַחֲשׁוּ בָהֶם. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת הַיְרֵאִים (אוֹתוֹ): *קיב* אַךְ אֲשֶׁר כָּפְרוּ לֹא יוֹעִילֵם הוֹנָם וְלֹא יַלְדֵיהֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים בִּמְאוּמָה. אֵלֶּה הֵם בְּנֵי גֵיהִנֹּם, לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָהּ: *קיג* מְשַׁל אֵלֶּה אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ הוֹנָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה כִּמְשַׁל רוּחַ תּוֹכָהּ קָרָה צוֹרֶבֶת אֲשֶׁר פָּגְעָה בִּשְׂדֵה אֲנָשִׁים הָעוֹכְרִים נַפְשׁוֹתָם. וַתְּכַלֵּהוּ וְלֹא אֱלֹהִים עֲכָרָם, כִּי הֵם אֶת נַפְשׁוֹתָם עָכָרוּ:

קיד הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּקְחוּ לָכֶם מְתֵי-סוֹד מִזּוּלַתְכֶם. לֹא יִרְפּוּ מֵחַבֵּל בָּכֶם. יְבַקְשׁוּ אֲשֶׁר תָּבוֹא עֲלֵיכֶם רָעָה גְּדוֹלָה. כְּבָר נִגְלְתָה הַמַּשְׂטֵמָה מִפִּיהֶם. אַךְ אֲשֶׁר יַסְתִּיר קִרְבָּם רַב מִזֶּה. אָכֵן בֵּאַרְנוּ לָכֶם הָאוֹתוֹת אִם מַשְׂכִּילִים אַתֶּם: *קטו* הִנֵּה אַתֶּם תֹּאהֲבוּ אוֹתָם וְלֹא יֹאהֲבוּ אֶתְכֶם. אַתֶּם תַּאֲמִינוּ בַּסֵּפֶר כֻּלּוֹ[175], וְהֵם בְּפָגְשָׁם אֶתְכֶם יֹאמְרוּ: "מַאֲמִינִים אֲנַחְנוּ", אַךְ בְּפָרְדָם (אִישׁ עִם אָחִיו) יִשְׁכּוּ אֶת קְצוֹת הָאֶצְבָּעוֹת מִזַּעַם עֲלֵיכֶם. אֱמֹר: "מוּתוּ בְּזַעַמְכֶם", כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ קֶרֶב לֵב: *קטז* וּבְבוֹא עֲלֵיכֶם טוֹבָה יֵרַע בְּעֵינֵיהֶם. אַךְ בִּמְצוֹא אֶתְכֶם רָעָה יִשְׂמְחוּ עָלֶיהָ. וְאוּלָם אִם תְּיַחֲלוּ וִירֵאתֶם אֱלֹהִים לֹא יְחַבְּלוּכֶם תַּחְבּוּלוֹתֵיהֶם בִּמְאוּמָה, כִּי מֵבִין[176] אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם:

קיז וּבְהַשְׁכִּימְךָ[177] וַתֵּצֵא אֶת בֵּיתְךָ לְכוֹנֵן לַמַּאֲמִינִים מַחֲנֶה לְהִלָּחֵם, וֵאלֹהִים. שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *קיח* בִּדְאֹג שְׁנֵי גְדוּדִים מִכֶּם[178] וְיִפְּלוּ בְרוּחָם בְּעוֹד אֱלֹהִים מָגִנָּם, וְעַל אֱלֹהִים יִשָּׁעֲנוּ הַמַּאֲמִינִים: *קיט* הֵן כְּבָר עֲזָרְכֶם אֱלֹהִים בְּ"בַּדְר"[179] וְאַתֶּם דַּלִּים (בְּמִסְפָּר), יִרְאוּ אֵפוֹא אֶת אֱלֹהִים אוּלַי תּוֹדוּ: *קכ* בְּאָמְרְךָ לַמַּאֲמִינִים: "הַאִם לֹא רַב לָכֶם בִּתְמֹךְ בָּכֶם אֱלֹהִים בִּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מַלְאָכִים מוּרָדִים (מִן הַשָּׁמַיִם): *קכא* אָכֵן כִּי תְּיַחֲלוּ וְתִרְאוּ אֱלֹהִים, וּבָאוּ עֲלֵיכֶם אוֹיְבֵכֶם פֶּתַע פִּתְאֹם, יִתְמֹךְ בָּכֶם אֱלֹהֵיכֶם בַּחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים מַלְאָכִים מְצֻיָּנִים (בְּאוֹתוֹתֵיהֶם)[180]: *קכב* וְלֹא עָשָׂה אֱלֹהִים אֶת זֹאת כִּי-אִם לְבַשֶּׂרְכֶם טוֹב וּלְהַרְגִּיעַ בָּזֶה אֶת לְבוֹתֵיכֶם. וְאוּלָם הַתְּשׁוּעָה הִיא רַק מֵאֵת אֱלֹהִים הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם. כִּי הוּא יְקַצֵּה בַּכּוֹפְרִים אוֹ

יְמַגְּרֵם וְנִכְזָבָה תוֹחַלְתָּם: *קכג* אֵין לְךָ וְלַדָּבָר מְאוּמָה, אִם יָשׁוּב אֲלֵיהֶם (אֱלֹהִים) וְאִם יַעֲנִישֵׁם, אָכֵן פּוֹשְׁעִים הֵמָּה: *קכד* וְלֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, יִסְלַח לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְאֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יְיַסֵּר, וֵאֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם:

קכה הַמַּאֲמִינִים, אַל תֹּאכְלוּ אֶת הַתַּרְבִּית לְמִשְׁנֶה כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה. וִירֵאתֶם אֱלֹהִים לְמַעַן תַּצְלִיחוּ: *קכו* וְגוּרוּ מִפְּנֵי הַגֵּיהִנֹּם אֲשֶׁר הוּכָנָה לַכּוֹפְרִים וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וְהַשָּׁלִיחַ אוּלַי תְּרֻחָמוּ: *קכז*וְאוּצוּ אֶל סְלִיחַת אֱלֹהֵיכֶם וְאֶל גַּנָּה אֲשֶׁר רָחְבָּהּ מְלֹא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, הוּכָנָה לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים: *קכח* אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ לָאֶבְיוֹנִים בְּעֵת שֶׁפַע וּבְעֵת מְצוּקָה, וְלַכּוֹבְשִׁים אֶת כַּעֲסָם וְהַמּוֹחֲלִים לִבְנֵי-אָדָם, כִּי אֱלֹהִים יֹאהַב אֶת עוֹשֵׂי-הַטּוֹב: *קכט* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר בַּעֲשׂוֹתָם תּוֹעֵבָה אוֹ בְּהַחֲטִיאָם אֶת נַפְשָׁם יִזְכְּרוּ אֶת אֱלֹהִים וְהִתְפַּלְּלוּ לֵאלֹהִים כִּי יִסְלַח לַעֲוֹנָם, – כִּי מִי יִסְלַח לַעֲוֹנוֹת מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים – וְלֹא יוֹסִיפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד, וְהֵמָּה יוֹדְעִים: *קל* אֵלֶּה גְּמוּלָם סְלִיחָה מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם וְגַנּוֹת יִמָּשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָן. אָכֵן מַה טּוֹב שְׂכַר הָעֲמֵלִים:

קלא כְּבָר נַעֲשׂוּ מִלִּפְנֵיכֶם מִשְׁפָּטִים (בַּכּוֹפְרִים). עִבְרוּ נָא בָּאָרֶץ וּרְאוּ אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית הַמְכַחֲשִׁים: *קלב* זֶה (הַקֻּרְאָן) הוּא לְהוֹדִיעַ גָּלוּי לִבְנֵי-אָדָם וְאֹרַח מֵישָׁרִים, וּלְהַזְהִיר אֶת יִרְאֵי הָאֱלֹהִים: *קלג* וְאַל תֵּחַתּוּ וְאַל תִּתְעַצְּבוּ, כִּי אַתֶּם עֶלְיוֹנִים עֲלֵיהֶם, אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם: *קלד* אִם פֶּגַע יִקְרְכֶם, הִנֵּה קָרָה אֶת הָאֲנָשִׁים[181] פֶּגַע כָּמוֹהוּ, וְאֵת הַיָּמִים הָאֵלֶּה[182] נְבִיאֵם חֲלִיפוֹת בֵּין הָאֲנָשִׁים, לְמַעַן יֵדַע אֱלֹהִים אֶת הַמַּאֲמִינִים וְלָקַח לוֹ מִכֶּם הֲרוּגִים עַל קְדוּשַּׁת שְׁמוֹ[183], וֵאלֹהִים לֹא יֹאהַב אֵת הַפּוֹשְׁעִים: *קלה* וּלְמַעַן יִבְחַן אֱלֹהִים אֶת הַמַּאֲמִינִים וְהִכְחִיד אֶת הַכּוֹפְרִים: *קלו* הֲתְדַמּוּ כִּי תָבוֹאוּ אֶל גַּן-הָעֵדֶן בְּטֶרֶם יֵדַע אֱלֹהִים אֵת אֲשֶׁר חֵרְפוּ מִכֶּם נַפְשָׁם (בְּמִלְחַמְתּוֹ) וּבְטֶרֶם יֵדַע אֶת הַמְיַחֲלִים (לוֹ): *קלז* וְאָכֵן אַתֶּם נִכְסַפְתֶּם אֶל הַמָּוֶת עוֹד לִפְנֵי פָּגְשְׁכֶם אוֹתוֹ[184], וְעַתָּה רְאִיתֶם אוֹתוֹ לְעֵינֵיכֶם: *קלח* וְאֵין מֻחַמָּד בִּלְתִּי אִם שָׁלִיחַ, כְּבָר חָלְפוּ עָבְרוּ (גַּם) הַשְּׁלִיחִים (אֲשֶׁר קָמוּ) לְפָנָיו. הַאִם כִּי יָמוּת אוֹ יֵהָרֵג[185] תָּשׁוּבוּ עַל עִקְּבֵיכֶם? אָכֵן אֲשֶׁר יָשׁוּב עַל עֲקֵבָיו לֹא יָרַע לֵאלֹהִים בִּמְאוּמָה. וֵאלֹהִים יִגְמֹל טוֹב אֶת הַמּוֹדִים (לוֹ): *קלט* וְאֵין נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תָּמוּת מִבְּלִי רְצוֹן אֱלֹהִים (כָּרָשׁוּם) בְּסֵפֶר בּוֹ נִקְבְּעוּ הָעִתּוֹת (לַכֹּל)[186], וַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ גְּמוּל (מִטּוּב) הָעוֹלָם הַזֶּה נִתֵּן לוֹ מִמֶּנּוּ, וַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ גְּמוּל (מִטּוּב) הָעוֹלָם הַבָּא נִתֵּן לוֹ מִמֶּנּוּ, וְגָמַלְנוּ טוֹב אֶת הַמּוֹדִים (לָנוּ): וְכַמָּה נְבִיאִים נִלְחֲמוּ בָם רִבּוֹא רְבָבוֹת וְלֹא חַתּוּ בִּגְלַל (הָרָעָה) אֲשֶׁר מְצָאָתַם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וְלֹא רָפְתָה רוּחָם וְלֹא נִכְנָעוּ, וֵאלֹהִים יֹאהַב אֶת הַמְיַחֲלִים (לוֹ): *קמא* וְלֹא דִּבְּרוּ דָּבָר מִלְּבַד אֲשֶׁר אָמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ סְלַח לָנוּ לַחֲטָאֵינוּ וְלַאֲשֶׁר פָּשַׁעְנוּ בְּמַעֲשֵׂינוּ וְכוֹנֵן פְּעָמֵינוּ וְהַגְבִּירֵנוּ עַל הָאֲנָשִׁים הַכּוֹפְרִים", וַיִּתֵּן לָהֶם אֱלֹהִים גְּמוּל (מִטּוּב) הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הַיָּפֶה בִּגְמוּל הָעוֹלָם הַבָּא, כִּי אוֹהֵב אֱלֹהִים אֶת עוֹשֵׂי-הַטּוֹב: *קמב* הַמַּאֲמִינִים, כִּי תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל הַכּוֹפְרִים יְשִׁיבוּכֶם עַל עִקְּבֵיכֶם וַאֲבַדְתֶּם: *קמג* לֹא כִּי אֱלֹהִים מָגִנְּכֶם וְהוּא הַטּוֹב בַּמּוֹשִׁיעִים: *קמד* הִנֵּה הַפֵּל נַפִּיל בְּלֵב הַכּוֹפְרִים פַּחַד[187] בַּאֲשֶׁר שִׁתְּפוּ לֵאלֹהִים אֵת אֲשֶׁר לֹא נִתַּן לוֹ שִׁלְטוֹן, וּמְגוּרֵיהֶם גֵּהִינֹּם, וְרַע מוֹשַׁב הַפּוֹשְׁעִים: *קמה*אָכֵן הֵקִים אֱלֹהִים לָכֶם אֶת אֲשֶׁר הִבְטִיחַ בְּהַשְׁמִידְכֶם אוֹתָם בִּרְצוֹנוֹ, עַד אֲשֶׁר נְפַלְתֶּם בְּרוּחֲכֶם וַתָּרִיבוּ בַדָּבָר וַתִּמְרוּ אַחֲרֵי הַרְאוֹתוֹ אֶתְכֶם אֵת אֲשֶׁר חֲפַצְתֶּם לִרְאוֹת[188]: *קמו* יֵשׁ בָּכֶם אֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וְיֵשׁ בָּכֶם אֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. אַחֲרֵי כֵן הָדַף אֶתְכֶם מִפְּנֵיהֶם לְמַעַן נַסּוֹתְכֶם – וְאוּלָם כְּבָר סָלַח לָכֶם כִּי בַּעַל

חֶסֶד אֱלֹהִים לַמַּאֲמִינִים: *קמז* בַּעֲלוֹתְכֶם וְלֹא שְׁעִיתֶם אֶל אִישׁ בִּקְרֹא הַשָּׁלִיחַ אֶל הָאַחֲרוֹנִים בָּכֶם, וַיָּבֵא עֲלֵיכֶם[189] אֱלֹהִים דְּאָגָה עַל דְּאָגָה לְמַעַן לֹא תֵּעָצְבוּ עַל (הַשָּׁלָל) אֲשֶׁר אָבַד מֵאִתְּכֶם וְלֹא עַל אֲשֶׁר קָרָה אֶתְכֶם. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: * קמח* אַחֲרֵי זֹאת הוֹרִיד עֲלֵיכֶם אַחֲרֵי הַדְּאָגָה (רוּחַ) בִּטָּחוֹן. שֵׁנָה נְעִימָה עָטְפָה עֵדָה מִכֶּם. וְ(אוּלָם(הָיְתָה) עֵדָה אֲשֶׁר מָלְאָה נַפְשָׁהּ דְּאָגָה[190] (בַּאֲשֶׁר) יַחְשְׁבוּ עַל אֱלֹהִים לֹא אֱמֶת מַחֲשָׁבָה, נִבְעָרָה וְיֹאמְרוּ: ״הֲיִהְיֶה לָנוּ מוֹעִיל בַּדָּבָר (הַזֶּה)?״[191] אֱמֹר: ״אָכֵן הַדָּבָר כֻּלּוֹ לֵאלֹהִים הוּא״ יַסְתִּירוּ בְּנַפְשׁוֹתָם אֵת אֲשֶׁר לֹא יְגַלּוּ לְךָ, יֹאמְרוּ: ״לוּ הָיָה לָנוּ מוֹעִיל בַּדָּבָר, לֹא נֶהֱרַגְנוּ פֹּה״. אֱמֹר: "לוּ (גַּם) הֱיִיתֶם בְּבָתֵּיכֶם, כִּי אָז גַּם אָז יָצָא הַהֶרֶג לִקְרַאת אֵלֶּה אֲשֶׁר נִכְתַּב עֲלֵיהֶם לִנְפֹּל חָלָל (וְיָבוֹא) אֶל חַדְרֵי מִשְׁכָּבָם, וְאוּלָם לְמַעַן יְנַסֶּה אֱלֹהִים אֵת אֲשֶׁר בְּנַפְשְׁכֶם (עָשָׂה זֹאת) וּלְמַעַן יִבְחַן אֵת אֲשֶׁר בִּלְבוֹתֵיכֶם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ קֶרֶב לֵב: *קמט* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר פָּנוּ עֹרֶף מִכֶּם בְּיוֹם נִפְגְּשׁוּ הַמַּחֲנַיִם[192], הִכְשִׁילָם, הַשָּׂטָן בִּגְלַל מִקְצָת פָּעֳלָם אֲשֶׁר פָּעֲלוּ, אַךְ אֱלֹהִים כְּבָר סָלַח לָהֶם, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְאֶרֶךְ אַפַּיִם: *קנ* הַמַּאֲמִינִים אַל תִּהְיוּ כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיְדַבְּרוּ בַּאֲחֵיהֶם אֲשֶׁר הָלְכוּ לְמַסְעֵיהֶם בָּאָרֶץ אוֹ פָּשְׁטוּ בִּגְדוּד (לֵאמֹר): ״לוּ אִתָּנוּ הָיוּ לֹא מֵתוּ וְלֹא נֶהֶרְגוּ״. (אֵין זֹאת) בִּלְתִּי אִם לְמַעַן שִׁית אֱלֹהִים יָגוֹן בִּלְבָבָם. וֵאלֹהִים יְחַיֶּה וְהֵמִית, וֵאלֹהִים רוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *קנא* וְאָכֵן כִּי תֵּהָרְגוּ בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים אוֹ תָמוּתוּ (בָּהּ), הִנֵּה הַסְּלִיחָה מֵאֵת אֱלֹהִים וְרַחֲמִים, טוֹבִים מִכֹּל אֲשֶׁר תֶּאֱגֹרוּ: *קנב* וְכִי תָמוּתוּ אוֹ תֵּהָרְגוּ, הִנֵּה אֶל אֱלֹהִים תֵּאָסְפוּ: *קנג* וּבְרַחֲמֵי אֱלֹהִים (עֲלֵיהֶם) חַנּוֹתָ אוֹתָם. וְלוּ הָיִיתָ אַכְזָרִי וַתִּקְשֶׁה לִבְּךָ, נָפוֹצוּ מֵעָלֶיךָ. לָכֵן סְלַח לָהֶם וְהִתְפַּלֵּל כִּי יִסָּלַח לָהֶם. וְנוֹעַצְתָּ אִתָּם בִּדְבַר (הַמִּלְחָמָה). וְאוּלָם אַחֲרֵי גָּמְרְךָ אֹמֶר וְנִשְׁעַנְתָּ עַל אֱלֹהֶיךָ, כִּי אוֹהֵב אֱלֹהִים אֶת הַנִּשְׁעָנִים (עָלָיו): *קנד* אִם אֱלֹהִים יַעֲזָרְכֶם אֵין אֲשֶׁר יִגְבַּר עֲלֵיכֶם. אַךְ אִם יִטֹּשׁ אֶתְכֶם, מִי הוּא אֲשֶׁר יוֹשִׁיעֲכֶם אַחֲרָיו. וְעַל אֱלֹהִים יִשָּׁעֲנוּ הַמַּאֲמִינִים:

קנה וְחָלִילָה לֹא לְנָבִיא[193] לָשִׂים דָּבָר בְּכֵלָיו (בְּמִרְמָה), וַאֲשֶׁר יָשִׂים בְּכֵלָיו יָבִיא אֵת אֲשֶׁר יָשִׂים בְּכֵלָיו בְּיוֹם הַתְּקוּמָה. אָז תְּשֻׁלַּם כָּל נֶפֶשׁ כְּפָעֳלָהּ, וְהֵם לֹא יֵעָשְׁקוּ: *קנו* הֲיִהְיֶה הַהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר רָצָה אֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר הֶעֱלָה אַף אֱלֹהִים? – אָכֵן מְגוּרָיו גֵּיהִנֹּם, וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה): *קנז* מַעֲלוֹת מַעֲלוֹת הֵם לִפְנֵי אֱלֹהִים. וֵאלֹהִים רוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *קנח* אָכֵן חֶסֶד עָשָׂה אֱלֹהִים עִם הַמַּאֲמִינִים בַּהֲקִימוֹ בְּתוֹכָם שָׁלִיחַ מִקִּרְבָּם, יִקְרָא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתָיו וְטִהֲרָם וְלִמְּדָם אֶת הַסֵּפֶר וְאֶת הַחָכְמָה אַחֲרֵי הֱיוֹתָם לְפָנִים בְּתוֹעָה בְרוּרָה:

קנט וְכַאֲשֶׁר בָּאָה עֲלֵיכֶם צָרָה אַחֲרֵי הֲבִיאֲכֶם זֶה כְּבָר מִשְׁנֵה צָרָה כָּמוֹהָ (עַל אוֹיְבֵכֶם), אֲמַרְתֶּם: ״מֵאַיִן זֶה?״ אֱמֹר: ״מֵאִתְּכֶם זֹאת לָכֶם״, כִּי אֱלֹהִים הַכֹּל יָכוֹל: *קס* וַאֲשֶׁר מָצָא אֶתְכֶם בְּיוֹם הִפָּגֵשׁ שְׁתֵּי הַמַּחֲנוֹת, בִּרְצוֹן אֱלֹהִים הוּא וּלְמַעַן יֵדַע אֶת הַמַּאֲמִינִים וּלְמַעַן יֵדַע אֵת אֵלֶּה הַפּוֹסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים, (אֵלֶּה) אֲשֶׁר בְּהֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "בּוֹאוּ וְהִלָּחֲמוּ מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים אוֹ הִדְפוּ (אֶת הָאוֹיֵב) אָמְרוּ: ״לוּ יָדַעְנוּ כִּי יְצָאתֶם לַמִּלְחָמָה, הָלַכְנוּ אַחֲרֵיכֶם״. קְרוֹבִים הֵם בַּיּוֹם הַהוּא לַכַּחַשׁ מֵאֲשֶׁר לָאֱמוּנָה: *קסא* יֹאמְרוּ בְּפִיהֶם אֵת אֲשֶׁר אֵין בְּלִבָּם. וְאָכֵן אֱלֹהִים הוּא הַיּוֹדֵעַ אֵת אֲשֶׁר יַעֲלִימוּ: *קסב* אֵלֶּה אֲשֶׁר בְּשִׁבְתָּם תַּחְתָּם דִּבְּרוּ בַּאֲחֵיהֶם (לֹא): ״לוּ לְקוֹלֵנוּ שָׁמְעוּ, לֹא נֶהֶרְגוּ״ אֱמֹר (אֲלֵיהֶם): ״אִם כֵּן הָשִׁיבוּ אֵפוֹא מֵעַל נַפְשְׁכֶם אֶת הַמָּוֶת אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ״: *קסג* וְאַל תַּחְשְׁבוּ אֶת הַנּוֹפְלִים בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים לְמֵתִים. לֹא כִּי חַיִּים הֵם. אֵת אֱלֹהִים מִחְיָתָם: *קסד* שָׂשִׂים בַּאֲשֶׁר הֶאֱצִיל לָהֶם אֱלֹהִים מֵחַסְדּוֹ וּשְׂמֵחִים בְּאֵלֶּה

אֲשֶׁר לֹא הִשִּׂיגוּם עֲדֶנָּה אֲשֶׁר יָבוֹאוּ אַחֲרֵיהֶם[194], כִּי לֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם
הַיָּגוֹן: *קסה* יַעַלְסוּ בְּנֹעַם אֱלֹהִים וְחַסְדּוֹ, וּבַאֲשֶׁר לֹא יִקְבַּע אֱלֹהִים אֶת שְׂכַר
הַמַּאֲמִינִים: *קסו* אֲשֶׁר נַעֲנוּ לֵאלֹהִים וְלַשָּׁלִיחַ אַחֲרֵי קְרוֹת אוֹתָם הַפֶּגַע, הִנֵּה לְאֵלֶּה בָּהֶם אֲשֶׁר
הֵיטִיבוּ וַיִּירְאוּ אֶת אֱלֹהִים לָהֶם שָׂכָר רָב: *קסז* אֵלֶּה אֲשֶׁר אָמְרוּ אֲלֵיהֶם הָאֲנָשִׁים (לֵאמֹר):
"הִנֵּה נֶאֶסְפוּ עֲלֵיכֶם הָעָם (אוֹיְבֵכֶם), יִראוּ מִפְּנֵיהֶם", אַךְ הֵם הוֹסִיפוּ אֱמוּנָה, וְיֹאמְרוּ:
"אֱלֹהִים חֶלְקֵנוּ וְטוֹב הַמִּשְׁעָן": *קסח* וַיָּשׁוּבוּ בְּנֹעַם אֱלֹהִים אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם וְחַסְדּוֹ מִבְּלִי אֲשֶׁר
נָגְעָה בָּהֶם הָרָעָה וַיֵּלְכוּ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר רָצָה אֱלֹהִים, וֵאלֹהִים רַב הֶחָסֶד: *קסט* אָכֵן הַשָּׂטָן הוּא
אֲשֶׁר יַפִּיל עֲלֵיכֶם אֶת אֵימַת בַּעֲלֵי בְרִיתוֹ. אַךְ (אַתֶּם) אַל תִּפְחֲדוּ מֵהֶם וִירֵאתֶם אוֹתִי אִם
מַאֲמִינִים אַתֶּם: *קע* וְלֹא יַעֲצִיבוּךָ אֵלֶּה הַמִּתְחָרִים בְּאוֹצָם אֶל הַכַּחַשׁ, כִּי לֹא יָרֵעוּ לֵאלֹהִים
בִּמְאוּמָה, חָפֵץ אֱלֹהִים (בָּזֶה לְמַעַן) אֲשֶׁר לֹא יִתֵּן לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא וְעָנְשָׁם
כָּבֵד: *קעא* כִּי אֵלֶּה אֲשֶׁר קָנוּ הַכַּחַשׁ בָּאֱמוּנָה לֹא יָרֵעוּ לֵאלֹהִים בִּמְאוּמָה, וְעָנְשָׁם
דְּאָבָה: *קעב* וְאַל יְדַמּוּ הַכּוֹפְרִים כִּי זֶה אֲשֶׁר נַנִּיחַ אוֹתָם[195] לְטוֹב לְנַפְשׁוֹתָם, לֹא כִּי נַנִּיחַ אוֹתָם
לְמַעַן יוֹסִיפוּ פֶּשַׁע וְעָנְשָׁם חֲרָפוֹת: *קעג* לֹא לֵאלֹהִים הוּא לַעֲזֹב אֶת הַמַּאֲמִינִים כַּאֲשֶׁר אַתֶּם
בּוֹ (עַתָּה), כִּי אִם עַד אֲשֶׁר יַבְדִּיל בֵּין הָרָע וּבֵין הַטּוֹב: *קעד* וְלֹא לֵאלֹהִים הוּא לְהוֹדִיעֲכֶם
הַתַּעֲלוּמָה, וְאוּלָם יִבְחַר לוֹ מִשְּׁלִיחָיו אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְהֶאֱמַנְתֶּם בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחָיו, וְכִי
תַאֲמִינוּ וִירֵאתֶם אֱלֹהִים, וְהָיָה שְׂכַרְכֶם רָב: *קעה* וְלֹא יְדַמּוּ הַקּוֹפְצִים יָדָם מִתֵּת מֵאֲשֶׁר נָתַן
לָהֶם אֱלֹהִים מֵחַסְדּוֹ, כִּי לְטוֹב הוּא לָהֶם. לֹא כִּי לְרַע הוּא לָהֶם: *קעו* סוֹגַר לְצַוְּארוֹתָם יִהְיֶה
זֶה אֲשֶׁר קָפְצוּ יָדָם מִתֵּת אוֹתוֹ, בְּיוֹם הַתְּקוּמָה, וְלֵאלֹהִים מוֹרֶשֶׁת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וֵאלֹהִים
יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם:

קעז אָכֵן שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת דִּבְרֵי (הָאֲנָשִׁים) אֲשֶׁר אָמְרוּ "אֱלֹהִים עָנִי וַאֲנַחְנוּ עֲשִׁירִים"[196].
כָּתוֹב נִכְתֹּב אֵת אֲשֶׁר אָמְרוּ וְאֵת אֲשֶׁר הָרְגוּ אֶת הַנְּבִיאִים בְּלִי מִשְׁפָּט, וְנֹאמַר: "טַעֲמוּ אֶת
עֹנֶשׁ הַבְּעֵרָה": *קעח* זֹאת כַּאֲשֶׁר קִדְּמוּ יְדֵיהֶם לַעֲשׂוֹת, כִּי לֹא יַעֲשֹׁק אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם[197]: *קעט* אֵלֶּה אֲשֶׁר אָמְרוּ: "אֱלֹהִים כָּרַת בְּרִית כִּי לֹא נַאֲמִין לְכָל שָׁלִיחַ עַד אִם יָבוֹא
אֵלֵינוּ בְּקָרְבָּן אֲשֶׁר תֹּאכַל אוֹתוֹ הָאֵשׁ (מִן הַשָּׁמַיִם)": *קפ* אֱמֹר: "הֵן בָּאוּ אֲלֵיכֶם לְפָנַיִם
שְׁלִיחִים בַּמּוֹפְתִים וּבָ(אוֹת) אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם וְלָמָּה, הֲרַגְתֶּם אוֹתָם אִם אֱמֶת
דִּבְרֵיכֶם?": *קפא* אָכֵן אִם יִתְּנוּ אוֹתְךָ לְכוֹזֵב, הִנֵּה נִתְּנוּ לְפָנֶיךָ לְכוֹזְבִים שְׁלִיחִים אֲשֶׁר בָּאוּ
בְּמוֹפְתִים וּבְמִזְמוֹרִים[198] וּבַסֵּפֶר הַמֵּאִיר: *קפב* כָּל נֶפֶשׁ תִּטְעַם אֶת הַמָּוֶת וְשֻׁלַּם לָכֶם שְׂכַרְכֶם
בְּיוֹם הַתְּקוּמָה, וַאֲשֶׁר יַרְחִיקוּהוּ הַרְחֵק מִן גֵּיהִנֹּם וְהוּבָא אֶל גַּן-הָעֵדֶן יְאֻשָּׁר. אַךְ חַיֵּי הָעוֹלָם
הַזֶּה אֵינָם בִּלְתִּי אִם מַתַּת רְמִיָּה: *קפג* הִבָּחֵן תִּבָּחֲנוּ בְּהוֹנְכֶם וּבְנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְתִשְׁמְעוּ מִפִּי אֵלֶּה
אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר לִפְנֵיכֶם וּמִפִּי הַמְשַׁתְּפִים (דִּבְרֵי) בֶלַע רַבִּים. אַךְ אִם תְּיַחֲלוּ וִירֵאתֶם
אֶת אֱלֹהִים, הִנֵּה יָצָא הַדָּבָר (מֵאֵת אֱלֹהִים)[199]: *קפד* וּבְהַעֲבִיר אֱלֹהִים בַּבְּרִית אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר
נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר (לֵאמֹר): "בְּאֵר "תְּבָאֲרוּהוּ לִבְנֵי אָדָם וְאַל תַּעֲלִימוּהוּ – וְהִנֵּה הִשְׁלִיכוּהוּ
אַחֲרֵי גֵוָם וַיִּמְכְּרוּהוּ בִּמְחִיר מְעַט. אָכֵן רַע הוּא אֲשֶׁר קָנוּ: *קפה* וְאַל תַּחְשֹׁב אֶת הַשְּׂמֵחִים
בְּמַעֲשֵׂיהֶם וְהַחֲפֵצִים כִּי יְהֻלְּלוּ בַּאֲשֶׁר לֹא פָּעֲלוּ, אַל תַּחְשֹׁב כִּי יִמָּלְטוּ מִן הָעֹנֶשׁ, אָכֵן עָנְשָׁם
דְּאָבָה *קפו* וְלֵאלֹהִים מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וֵאלֹהִים הַכֹּל יָכוֹל: *קפז* הִנֵּה בִּבְרִיאַת הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ וּבַחֲלִיפוֹת הַלַּיְלָה וְהַיּוֹם אוֹת לְאַנְשֵׁי לֵבָב: *קפח* אֲשֶׁר יִזְכְּרוּ אֶת אֱלֹהִים עוֹמְדִים
וְיוֹשְׁבִים וּמֻטִּים עַל צִדָּם, וְיִתְבּוֹנְנוּ אֶל בְּרִיאַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (לֵאמֹר): "אֱלֹהֵינוּ "לֹא תֹהוּ
בָרָאתָ אֵלֶּה, חָלִילָה-לָּךְ[200], וּפַלְּטֵנוּ מֵעֹנֶשׁ גֵּיהִנֹּם: *קפט* אֱלֹהֵינוּ, אָכֵן הָאִישׁ אֲשֶׁר תְּבִיאֵהוּ

בְּתוֹךְ גֵּיהִנֹּם אוֹתוֹ הִקְלֵיתָ, וְאֵין לַפּוֹשְׁעִים כָּל מוֹשִׁיעַ: *קצ* אֱלֹהֵינוּ, הִנֵּה בְּשָׁמְעֵנוּ (קוֹל) קוֹרֵא
הַקּוֹרֵא לֶאֱמוּנָה (לֵאמֹר): "הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהֵיכֶם", הֶאֱמַנּוּ: *קצא* אֱלֹהֵינוּ, סְלַח נָא אֵפוֹא
לַחֲטָאֵינוּ וְכַפֵּר לָנוּ מֵרָעוֹתֵינוּ, וְאָסְפֵנוּ עִם הַיְשָׁרִים[201]: אֱלֹהֵינוּ, תֶּן-נָא לָנוּ אֵת אֲשֶׁר
הִבְטַחְתָּנוּ עַל-יְדֵי שְׁלִיחֶיךָ, וְאַל תַּקְלֵנוּ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה, כִּי אַתָּה לֹא תָפֵר דְּבָרְךָ[202]":
וַיֵּעָתֵר[203] לָהֶם אֱלֹהֵיהֶם (לֵאמֹר): "אָכֵן אָנֹכִי לֹא אֶקְבַּע פְּעֻלַּת פּוֹעֵל מִכֶּם אִם זָכָר וְאִם נְקֵבָה.
צֶאֱצָאִים אַתֶּם זֶה לָזֶה. *קצד* וְאָמְנָם אֵלֶּה אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת מוֹלַדְתָּם, וַיְגֹרְשׁוּ מִמִּשְׁכְּנוֹתֵיהֶם
וַיִּנָּגְפוּ כַּאֲשֶׁר נִלְחֲמוּ בְּמִלְחַמְתִּי וַיֵּהָרְגוּ, אֲכַפֵּר לָהֶם מֵרָעוֹתֵיהֶם וַהֲבִיאוֹתִים אֶל גַּנּוֹת יִמָּשְׁכוּ
תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת: *קצה* גְּמוּל מֵאֵת אֱלֹהִים, וֵאלֹהִים אִתּוֹ הַיָּפֶה בַּגְּמוּל: *קצו* אַל יַתְעֶה אוֹתְךָ
סַחַר הַכּוֹפְרִים בָּאָרֶץ (אֲשֶׁר יַצְלִיחַ). מַתַּת מְעַטָּה (הִיא) וְאַחֲרֵי כֵן גֵּיהִנֹּם מְגוּרֵיהֶם וְרַע
הַיָּצוּעַ: *קצז* אַךְ יִרְאֵי הָאֱלֹהִים לָהֶם (נָכוֹנוּ) גַּנּוֹת יִמָּשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים יִהְיוּ
בְּתוֹכָן, מַתְּנַת אֱלֹהִים, וַאֲשֶׁר אֵת אֱלֹהִים, הוּא (הַגְּמוּל) הַיּוֹתֵר טוֹב לַיְשָׁרִים[204]: *קצח* וּבְאַנְשֵׁי
הַסֵּפֶר יֵשׁ אֲשֶׁר יַאֲמִין בֵּאלֹהִים וּבַאֲשֶׁר הוּרַד אֲלֵיכֶם וּבַאֲשֶׁר הוּרַד לִפְנֵיהֶם, נִכְנָעִים לִפְנֵי
אֱלֹהִים, לֹא יִמְכְּרוּ אוֹתוֹת אֱלֹהִים בִּמְחִיר מְעַט: *קצט* אֵלֶּה לָהֶם שְׂכָרָם אֵת אֱלֹהֵיהֶם, וֵאלֹהִים
מְהִיר חֶשְׁבּוֹן: *ר* הוֹי הַמַּאֲמִינִים, יַחֲלוּ וְתִתְחָרִיתֶם אִישׁ בְּאָחִיו בַּתּוֹחֶלֶת וְהִתְאַזְּרוּ (עֹז) וִירְאוּ
אֱלֹהִים אוּלַי תַּצְלִיחוּ.

פָּרָשַׁת הַנָּשִׁים[205]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם.

א הוֹי בְּנֵי אָדָם, יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּרָא אֶתְכֶם מִנֶּפֶשׁ אַחַת וַיִּבְרָא מִמֶּנָּה אֶת בַּת זוּגָהּ,
וַיָּקֶם מֵהֶם אֲנָשִׁים וְנָשִׁים לָרֹב. וִירְאוּ אֶת אֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּשְׁמוֹ תִּשְׁאֲלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ
(חֶסֶד) וְאֶת הַנָּשִׁים (אִמּוֹתֵיכֶם), כִּי אֱלֹהִים בּוֹחֶנְכֶם: *ב* וּתְנוּ לַיְתוֹמִים אֶת הוֹנָם וְלֹא תָמִירוּ
לָכֶם אֶת הַנִּמְאָס בַּטּוֹב, וְלֹא תֹאכְלוּ הוֹנָם עַל הוֹנְכֶם[206], כִּי חֲטָאָה גְדוֹלָה הִיא: *ג* וְכִי תִרְאוּ פֶּן
לֹא תִנְהֲגוּ בְּצֶדֶק עִם הַיְתוֹמִים, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם נָשִׁים מֵאֲשֶׁר יִיטַב בְּעֵינֵיכֶם שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ
וְאַרְבַּע. אַךְ כִּי תִרְאוּ פֶּן לֹא תִתְהַלְּכוּ אִתָּן בְּמֵישָׁרִים, וּלְקַחְתֶּם רַק אַחַת אוֹ מִן (הַשְּׁפָחוֹת)
אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינְכֶם[207]. הוּא קָרוֹב יוֹתֵר אֲשֶׁר לֹא תָסוּרוּ (מִן הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה). וּנְתַתֶּם לַנָּשִׁים
אֶת מָהֳרָן בְּטוּב לֵבָב. אַךְ כִּי תַשְׁמֵטְנָה לָכֶם דְּבַר מַה מִמֶּנּוּ בִּרְצוֹנָן[208] וַאֲכַלְתֶּם אוֹתוֹ לְעָנְגָה
וְלִבְרִיאוּת: *ד* וְלֹא תִתְּנוּ לְחַסְרֵי-הַדַּעַת אֶת הַהוֹן אֲשֶׁר לָהֶם אֲשֶׁר הִפְקִיד אֱלֹהִים אֶתְכֶם עָלָיו.
וְכַלְכַּלְתֶּם אוֹתָם מִמֶּנּוּ וְכִסִּיתֶם אוֹתָם וְדִבַּרְתֶּם אֲלֵיהֶם טוֹבוֹת: *ה* וּבְחַנְתֶּם אֶת הַיְתוֹמִים עַד
הֱיוֹתָם כְּשֵׁרִים לְנִשּׂוּאִין וְכִי תַכִּירוּ בָּהֶם כִּי בָגְרוּ, וּנְתַתֶּם אֶת הוֹנָם בְּיָדָם, וְלֹא תֹאכְלוּהוּ
מְפַזְּרִים אוֹתוֹ וּמְמַהֲרִים (לְכַלּוֹתוֹ בִּרְאוֹתְכֶם) כִּי יִגְדָּלוּ[209]: וְהֶעָשִׁיר יָשִׁיב יָדוֹ (מֵהוֹנָם) אַךְ
הֶעָנִי יֹאכַל בְּמִשְׁפָּט: *ו* וּבְתִתְּכֶם הוֹנָם עַל יָדָם וְהַעִידֹתֶם עֲלֵיהֶם עֵדִים וְרַב הוּא אֱלֹהִים לַחְשֹׁב
חֶשְׁבּוֹן:

ז לַגְּבָרִים חֵלֶק מֵאֲשֶׁר עָזְבוּ הַהוֹרִים וְהַקְּרוֹבִים וְ(אַף גַּם) לַנָּשִׁים חֵלֶק מֵאֲשֶׁר עָזְבוּ הַהוֹרִים
וְהַקְּרוֹבִים, אִם מְעַט הוּא וְאִם רַב. חֵלֶק קָצוּב: *ח* וְכִי יִמָּצְאוּ בִּמְקוֹם חַלֵּק (הַיְרוּשָּׁה) שְׁאֵרֵי-
בָשָׂר וְהַיְתוֹמִים וְהָעֲנִיִּים וַאֲצַלְתֶּם לָהֶם (דְּבַר מָה) מִמֶּנָּה, וְדִבַּרְתֶּם אֲלֵיהֶם טוֹבוֹת: *ט* וְיִרְאוּ

הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה פֶּן יַעַזְבוּ (גַּם הֵם) אַחֲרֵיהֶם צֶאֱצָאִים רַכִּים אֲשֶׁר יֶחֶרְדוּ עֲלֵיהֶם וְיָרְאוּ אֱלֹהִים
וְדִבְּרוּ (אֲלֵיהֶם) דְּבָרִים כַּאֲשֶׁר יָאֶה: *יא* וְאָמְנָם אֵלֶּה אֲשֶׁר יֹאכְלוּ אֶת הוֹן הַיְּתוֹמִים בְּעֹשֶׁק
יְמַלְאוּ בִּטְנָם אֵשׁ וְהָיוּ צְלִי לֶהָבָה: *יב* אֱלֹהִים: מְצַוְּכֶם בִּדְבַר יַלְדֵיכֶם (לֵאמֹר): לַזָּכָר (יִהְיֶה)
כְּחֵלֶק שְׁתַּיִם מִן הַנְּקֵבָה. אַךְ כִּי יִהְיֶה מִן הַנְּקֵבָה יוֹתֵר עַל שְׁתַּיִם[210] וְהָיָה לָהֶן שְׁתֵּי שְׁלִישִׁיּוֹת
מֵאֲשֶׁר עָזַב. וְאִם יְחִידָה תִּהְיֶה[211] וְהָיָה לָהּ הַחֵצִי, וְלָהוֹרִים, וּלְכָל אֶחָד מֵהֶם[212] הַשִּׁשִּׁית מֵאֲשֶׁר
עָזַב אִם יְלָדִים לוֹ, אַךְ אִם אֵין לוֹ וָלָד, וִירָשׁוּהוּ הוֹרָיו, וְהָיָה לְאִמּוֹ הַשְּׁלִישִׁית[213]. וְאִם אַחִים
לוֹ וְהָיְתָה הַשִּׁשִּׁית לְאִמּוֹ אַחֲרֵי (קַיֵּם) הַצַּוָּאָה לְפִי אֲשֶׁר יְצַוֶּה אוֹ שַׁלֵּם חוֹב[214]. אֲבוֹתֵיכֶם
וּבְנֵיכֶם לֹא תֵדְעוּ מִי מֵהֶם הַקָּרוֹב לָכֶם יוֹתֵר לְהוֹעִיל. (זֹאת הַ)מִּצְוָה מֵאֵת אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים
יוֹדֵעַ וְחָכָם: *יג* וְלָכֶם הַחֵצִי מֵאֲשֶׁר עָזְבוּ נְשֵׁיכֶם אִם לָהֶן וָלָד. אַךְ כִּי יִהְיֶה לָהֶן וָלָד, וְהָיָה לָכֶם
הָרְבִיעִית מֵאֲשֶׁר עָזָבוּ, אַחֲרֵי (קַיֵּם) הַצַּוָּאָה לְפִי אֲשֶׁר תְּצַוֶּינָה אוֹ שַׁלֵּם חוֹב: *יד* וְלָהֶן
הָרְבִיעִית מֵאֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם אִם וָלָד אֵין לָכֶם. אַךְ אִם יִהְיֶה לָכֶם וָלָד, וְהָיָה לָהֶן הַשְּׁמִינִית
מֵאֲשֶׁר עֲזַבְתֶּם אַחֲרֵי (קַיֵּם) הַצַּוָּאָה לְפִי אֲשֶׁר תְּצַוּוּ אוֹ (שַׁלֵּם) חוֹב: *טו* וְכִי יִירְשׁוּ אֶת אִישׁ
אוֹ אֶת אִשָּׁה אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא מֵחֲלָצָיו יָצְאוּ אוֹ הוֹרָיו וְלוֹ אָח[215] אוֹ אָחוֹת[216], וְהָיָה לְכָל אֶחָד
מֵהֶם הַשִּׁשִּׁית. אַךְ כִּי יִהְיוּ יוֹתֵר מִזֶּה וְהָיוּ שֻׁתָּפִים בִּשְׁלִישִׁית אַחֲרֵי (קַיֵּם) הַצַּוָּאָה לְפִי אֲשֶׁר
יְצַוֶּה אוֹ (שַׁלֵּם) חוֹב: *טז* מִבְּלִי הָרֵעַ (לַיּוֹרְשִׁים)[217]. (זֹאת הַ)מִּצְוָה מֵאֵת אֱלֹהִים, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ
וְאֶרֶךְ אַפַּיִם: *יז* אֵלֶּה חֻקּוֹת אֱלֹהִים, וַאֲשֶׁר יִשְׁמַע בְּקוֹל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וַאֲבִיאֵהוּ אֶל גַּנּוֹת
יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָן, וְהוּא הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל: *יח* וַאֲשֶׁר יַמְרֶה אֶת
אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וְעָבַר עַל חֻקּוֹתָיו יְבִיאֵהוּ אֶל אֵשׁ (גֵּיהִנֹּם). לְעוֹלָמִים יִהְיֶה בָּהּ, וְלוֹ עֹנֶשׁ
חֲרָפוֹת:

יט וַאֲשֶׁר תַּעֲשֶׂינָה הַתּוֹעֵבָה (לִזְנוּת) מִנְּשׁוֹתֵיכֶם וְהַעִידֹתֶם בָּהֶן אַרְבָּעָה עֵדִים מִכֶּם, וְהָיָה כִּי
יָעִידוּ וַעֲצַרְתֶּם אוֹתָן בַּבָּתִּים עַד אֲשֶׁר יַאַסְפֵן הַמָּוֶת אוֹ יַעֲשֶׂה לָהֶן אֱלֹהִים דָּרֶךְ[218]: וַאֲשֶׁר
יַעֲשׂוּהָ שְׁנַיִם מִכֶּם[219], וַעֲנַשְׁתֶּם אוֹתָם שְׁנֵיהֶם, וְהָיָה אִם יָשׁוּבוּ וְהֵיטִיבוּ אֶת דַּרְכָּם וְהִרְפֵּיתֶם
מֵהֶם, כִּי אֱלֹהִים מְקַבֵּל שָׁבִים וְרַחוּם: *כא* אָכֵן עַל אֱלֹהִים (לְקַבֵּל) תְּשׁוּבַת אֵלֶּה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ
הָרָעָה בְּקַלּוּת דַּעַת וְאַחַר יָשׁוּבוּ חִישׁ. אֵלֶּה יָשׁוּב אֲלֵיהֶם אֱלֹהִים, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *כב* אַךְ
אֵין תְּשׁוּבָה לְאֵלֶּה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ הָרָעוֹת עַד אֲשֶׁר יַגִּיעַ אִישׁ מֵהֶם עַד מָוֶת, וְאָמַר: "הִנֵּה עַתָּה
שַׁבְתִּי", וְלֹא לְאֵלֶּה אֲשֶׁר יָמוּתוּ וְהֵם כּוֹפְרִים, אֵלֶּה עִתַּדְנוּ לָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה:

כג הַמַּאֲמִינִים, לֹא הֻתַּר לָהֶם לָרֶשֶׁת אֶת הַנָּשִׁים לַמְרוֹת רְצוֹנָן, וְלֹא תִּמְנְעוּ אוֹתָן (מִהְיוֹת
לְאִישׁ) לְמַעַן קַחַת חֵלֶק מֵאֲשֶׁר נְתַתֶּם לָהֶן[220] בִּלְתִּי אִם בַּעֲשׂוֹתָן תּוֹעֵבָה בְּרוּרָה, וּנְהַגְתֶּם בָּהֶן
טוֹבוֹת. וְכִי נִמְאֲסוּ בְּעֵינֵכֶם, הִנֵּה יוּכַל הֱיוֹת כִּי תִּמְאֲסוּ דָבָר אֲשֶׁר אֱלֹהִים שָׂם בּוֹ טוֹבָה
רַבָּה: *כד* וְכִי תַּחְפְּצוּ לְהָמִיר לָכֶם אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה[221] אַחֲרֵי תִתְּכֶם לְאַחַת מֵהֶן כִּכָּר (כֶּסֶף),
לֹא תִקְחוּ מִמֶּנּוּ מְאוּמָה. הֲתִקָּחוּהוּ מֵהֶן בְּהוֹצִיאֲכֶם עֲלֵיהֶן שֵׁם-רַע וּבְאַשְׁמָה
בְּרוּרָה?: *כה* וְאֵיכָה תִקָּחוּהוּ אַחֲרֵי בּוֹאֲכֶם אִישׁ אֶל רְעוּתוֹ וַתָּבוֹאוּ אִתָּן בְּמָסֹרֶת
הַבְּרִית: *כו* וְלֹא תִקְחוּ (לְנָשִׁים) אֶת (הַנָּשִׁים) אֲשֶׁר לָקְחוּ אֲבוֹתֵיכֶם, בִּלְעֲדֵי אֲשֶׁר (לָקְחוּ)
לִפְנֵי כֵן[222], כִּי תוֹעֵבָה הִיא וְשֶׁקֶץ וְדֶרֶךְ רָעָה: *כז* (וְאֵלֶּה) אֲסוּרוֹת עֲלֵיכֶם: אִמּוֹתֵיכֶם
וּבְנוֹתֵיכֶם וְאַחְיוֹתֵיכֶם וְדוֹדוֹתֵיכֶם אַחְיוֹת אֲבִיכֶם וְאַחְיוֹת אִמְּכֶם וּבְנוֹת הָאָח וּבְנוֹת הָאָחוֹת
וְאִמּוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר הֵינִיקוּ אֶתְכֶם וְאַחְיוֹתֵיכֶם לִינִיקָה[223], וְאִמּוֹת נְשֵׁיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם הַחוֹרְגוֹת
הַחוֹסוֹת בָּכֶם יְלִידוֹת נְשֵׁיכֶם אֲשֶׁר בָּאתֶם אֲלֵיהֶן – אַךְ אִם לֹא בָּאתֶם אֲלֵיהֶן לֹא יִהְיֶה בָּכֶם

עָוֹן, וּנְשֵׁי בְנֵיכֶם אֲשֶׁר מֵחֲלָצֵיכֶם (יָצָאוּ), וְלֹא תִקְחוּ שְׁתֵּי אֲחָיוֹת בִּלְתִּי אֲשֶׁר (לְקַחְוּ) לִפְנֵי כֵן[224], כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *כח* וְהַנָּשִׁים הַצְּנוּעוֹת (הַנְּשׂוּאוֹת) בִּלְעֲדֵי (הַשְּׁפָחוֹת) אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינְכֶם[225]. (זֹאת) הַמִּצְוָה מֵאֵת אֱלֹהִים עֲלֵיכֶם. אַךְ מִבַּלְעֲדֵי אֵלֶּה מֻתָּר לָכֶם לְבַקֵּשׁ לָכֶם (בְּהוֹנְכֶם נָשִׁים) לָשֵׂאת (אוֹתָן), מַצְנִיעִים לֶכֶת לֹא נוֹאֲפִים, וּנְתַתֶּם לָהֶן מָהֳרָן עַל הִתְעַלֶּסְכֶם בָּהֶן, כַּמִּצְוָה, וְלֹא יִהְיֶה בָּכֶם עָוֹן בַּאֲשֶׁר תֹּאוֹתוּ (אִישׁ לִרְעוּתוֹ) אַחֲרֵי (מַלֹּאתְכֶם) הַמִּצְוָה הַזֹּאת[226], כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *כט* וַאֲשֶׁר לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ מִכֶּם לָקַחַת נָשִׁים צְנוּעוֹת מַאֲמִינוֹת וְלָקַח מֵאֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינְכֶם מִשִּׁפְחוֹתֵיכֶם הַמַּאֲמִינוֹת, וֵאלֹהִים הַיּוֹדֵעַ אֶת אֱמוּנַתְכֶם. צֶאֱצָאִים אַתֶּם זֶה לָזֶה, וּלְקַחְתֶּם אוֹתָן בִּרְצוֹן אֲדוֹנֵיהֶן וּנְתַתֶּם לָהֶן שְׂכָרָן כַּמִּשְׁפָּט (כִּי תִהְיֶינָה) מַצְנִיעוֹת לֶכֶת לֹא נוֹאֲפוֹת וְלֹא מְאַהֲבִים לָהֶן: *ל* אַךְ כִּי תִהְיֶינָה לְאִישׁ וְעָשׂוּ תוֹעֵבָה (לִזְנוּת) וְהָיָה עֲלֵיהֶן הַחֲצִי מִן הָעֹנֶשׁ אֲשֶׁר עַל (הַנָּשִׁים) הַצְּנוּעוֹת. זֹאת (הַמִּצְוָה) לְאֵלֶּה מִכֶּם אֲשֶׁר יִירְאוּ חֵטְא, אַךְ כִּי תִּמָּנְעוּ (מִשֵּׂאת שִׁפְחָה) טוֹב לָכֶם יוֹתֵר וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *לא* חָפֵץ אֱלֹהִים לְבָאֵר לָכֶם (חֻקֹּתָיו) וּלְהַדְרִיכְכֶם בְּחֻקּוֹת (הָעַמִּים) אֲשֶׁר קָמוּ לִפְנֵיכֶם וְלָשׁוּב אֲלֵיכֶם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *לב* וֵאלֹהִים חָפֵץ לָשׁוּב אֲלֵיכֶם, אַךְ הַהוֹלְכִים אַחֲרֵי תַאֲווֹתֵיהֶם חֲפֵצִים כִּי תַעֲמִיקוּ סָרָה עַד מְאֹד. חָפֵץ אֱלֹהִים לְהָקֵל מֵעֲלֵיכֶם, כִּי חַלָּשׁ נוֹצַר הָאָדָם:

לג הַמַּאֲמִינִים לֹא תֹאכְלוּ אֶת הוֹנְכֶם בֵּינֵיכֶם בַּשָּׁוְא[227], בִּלְתִּי אִם יִהְיֶה בְּסַחַר כִּי תֵאוֹתוּ בֵּינֵיכֶם וְלֹא תָמִיתוּ אֶת נַפְשְׁכֶם, כִּי אֱלֹהִים רַחוּם עֲלֵיכֶם: *לד* וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה זֹאת בְּאֵיבָה וּבְעֹשֶׁק נְצִלֵהוּ בָּאֵשׁ (גֵּיהִנֹּם), וְנָקֵל הוּא לֵאלֹהִים: *לה* כִּי תִרְחֲקוּ מִן הַחֲטָאִים הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר צֻוֵּיתֶם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹתָם נְכַפֵּר לָכֶם מֵרָעוֹתֵיכֶם וּנְבִיאֲכֶם מְבוֹא כָבוֹד[228]: *לו* וְלֹא תַחְמְדוּ אֵת אֲשֶׁר בִּכֵּר בּוֹ אֱלֹהִים מִקְּצַתְכֶם עַל מִקְצָתְכֶם. לַגְּבָרִים חֵלֶק כְּפָעֳלָם וְלַנָּשִׁים חֵלֶק כְּפָעֳלָן. וּבַקְּשׁוּ מֵאֵת אֱלֹהִים (לָתֵת לָכֶם) מֵחַסְדּוֹ, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ כֹּל: *לז* וְלַכֹּל[229] שַׁתְנוּ גוֹאֲלִים (לָרֶשֶׁת) מֵאֲשֶׁר עָזְבוּ הַהוֹרִים וְהַקְּרוֹבִים. וְאֵלֶּה אֲשֶׁר כְּרַתֶּם אִתָּם בְּרִית וּנְתַתֶּם לָהֶם חֶלְקָם[230], כִּי אֱלֹהִים עֵד בַּכֹּל: *לח* לַגְּבָרִים יִתְרוֹן עַל הַנָּשִׁים בַּאֲשֶׁר בִּכֵּר אֱלֹהִים אִישׁ עַל רְעוּתוֹ וּבַאֲשֶׁר פִּזְּרוּ מֵהוֹנָם[231]. וְהַנָּשִׁים הַיְשָׁרוֹת נִכְנָעוֹת (לְבַעֲלֵיהֶן) שׁוֹמְרוֹת בְּעֵת הִפָּקֵד (בַּעֲלֵיהֶן)[232] בַּאֲשֶׁר שָׁמַר אֱלֹהִים (אוֹתָן). אַךְ הַנָּשִׁים אֲשֶׁר תִּפְחֲדוּ פֶּן תַּמְרֶינָה וְהִזְהַרְתֶּם אוֹתָן, וְהִרְחַקְתֶּם אוֹתָן (מֵעֲלֵיכֶם) בְּחַדְרֵי-הַמִּשְׁכָּב וְהִכִּיתֶם אוֹתָן, וְהָיָה כִּי תִּשְׁמַעְנָה לְקוֹלְכֶם לֹא תְבַקְּשׁוּ תוֹאֲנָה (לְעַנּוֹתָן), כִּי אֱלֹהִים עֶלְיוֹן וְגָדוֹל: *לט* וְכִי תִפְחֲדוּ פֶּן יִפְרֹץ (רִיב) בֵּינֵיהֶם וּשְׁלַחְתֶּם שׁוֹפֵט מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וְשׁוֹפֵט מִמִּשְׁפַּחְתָּהּ כִּי יִרְצוּ לְהַשְׁלִים, יְכוֹנֵן אֱלֹהִים שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ וּמֵבִין: *מ* וַעֲבַדְתֶּם אֶת אֱלֹהִים וְלֹא תְּשַׁתְּפוּ בוֹ דָּבָר וְהֵטִיבוֹתֶם לַהוֹרִים וְלַקְּרוֹבִים וְלַיְתוֹמִים וְלָעֲנִיִּים וְלַשָּׁכֵן הַקָּרוֹב וְלַשָּׁכֵן הָרָחוֹק[233] וּלְרֵעַ אֲשֶׁר אִתְּכֶם וְלַהֵלֶךְ וְלַאֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינְכֶם (מֵעֶבֶד וְשִׁפְחָה), כִּי לֹא יֹאהַב אֱלֹהִים אֶת הַיָּהִיר וְהַמִּתְהַלֵּל: *מא* אֲשֶׁר יִקְפְּצוּ יָדָם מִתֵּת וְצִוּוּ אֶת בְּנֵי הָאָדָם לִקְפֹּץ יָדָם וְהִצְפִּינוּ אֵת אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם אֱלֹהִים מֵחַסְדּוֹ. אָכֵן לַכּוֹפְרִים עִתַּדְנוּ עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת: *מב* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ אֶת הוֹנָם לְעֵינֵי בְּנֵי הָאָדָם וְלֹא יַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן, וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לוֹ הַשָּׂטָן לְעָמִית, הִנֵּה רַע הֶעָמִית: **מג** וּמַה (רָעָה בָּאָה) עֲלֵיהֶם, לוּ הֶאֱמִינוּ בֵאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וּפִזְּרוּ מֵאֲשֶׁר חָלַק לָהֶם אֱלֹהִים? וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אוֹתָם: *מד* אָכֵן לֹא יַעֲשֹׁק אֱלֹהִים (גַּם) כְּמִשְׁקַל הַנְּמָלָה. וְאִם טוֹב יִהְיֶה (הַמַּעֲשֶׂה) יְשִׁיבֵהוּ לְמִשְׁנֶה וְנָתַן מִלְּפָנָיו שָׂכָר רַב: *מה* וְאֵיכָה (יִהְיֶה) כַּאֲשֶׁר נָבִיא מִכָּל

אֲמָּה עֵד וּנְבִיאֲךָ אוֹתְךָ לְעֵד בְּאֵלֶּה? בַּיּוֹם הַהוּא יְבַקְשׁוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיַּמְרוּ אֶת (פִּי) הַשָּׁלִיחַ לוּ שֻׁוּוּ מֵעַל לָהֶם אֶת פְּנֵי הָאֲדָמָה[234]. אַךְ לֹא יַסְתִּירוּ מֵאֱלֹהִים דָּבָר:

מז הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּגְּשׁוּ לְהִתְפַּלֵּל וְאַתֶּם שִׁכּוֹרִים עַד אִם תֵּדְעוּ אֵת אֲשֶׁר תֹּאמֵרוּ, וְלֹא טְמֵאֵי קֶרִי, אִם לֹא בִּהְיוֹתְכֶם עוֹבְרִים בַּדֶּרֶךְ, עַד אִם תִּרְחָצוּ. אַךְ כִּי תִהְיוּ חוֹלִים אוֹ בַדֶּרֶךְ אוֹ בְּבוֹא אִישׁ מִכֶּם מֵעֲשׂוֹת צְרָכָיו אוֹ בְּבוֹאֲכֶם אֶל הַנָּשִׁים וְלֹא תִמְצְאוּ מַיִם, וּלְקַחְתֶּם לָכֶם חוֹל דַּק מִן הַדַּק וְשִׁפְשַׁפְתֶּם (בּוֹ) אֶת פְּנֵיכֶם וִידֵיכֶם, כִּי אֱלֹהִים מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ:

מז הַאִם לֹא הִתְבּוֹנַנְתָּ אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם חֵלֶק מִן הַסֵּפֶר יִקְנוּ אֶת הַתּוֹעָה וִיבַקְשׁוּ כִּי תִתְעוּ מִן הַדֶּרֶךְ. אַךְ אֱלֹהִים הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אוֹיְבֵכֶם, וְרַב (לָכֶם) בֵּאלֹהִים מָגֵן וְרַב (לָכֶם) בֵּאלֹהִים מוֹשִׁיעַ: *מח* וּבַיְּהוּדִים יֵשׁ אֲשֶׁר יְסַלְּפוּ אֶת הַדְּבָרִים מִמְּקוֹמָם וְאָמְרוּ: “שָׁמַעְנוּ וְנִמְרֶה וּשְׁמַע, בְּלִי מִשְׁמָע[235] וְרָאעִנָא[236]” עַוֵּת בִּלְשׁוֹנָם[237] וְדָקוֹר בַּדָּת[238]: *מט* וְאָכֵן לוּ אָמְרוּ “שָׁמַעְנוּ וְנַקְשִׁיב וּשְׁמַע וְהַבֵּט אֵלֵינוּ”, כִּי אָז טוֹב לָהֶם יוֹתֵר וְנָכוֹן יוֹתֵר. אֲבָל אֱלֹהִים אֵרֲרָם עַל כַּחֲשָׁם וְרַק הַמְעַט הֵם אֲשֶׁר יַאֲמִינוּ: *נ* הוֹי אַתֶּם אֲשֶׁר נִתַּן לָכֶם הַסֵּפֶר, הַאֲמִינוּ בַּאֲשֶׁר הוֹרַדְנוּ לְקַיֵּם (בּוֹ) אֵת (הַסֵּפֶר) אֲשֶׁר בְּיֶדְכֶם בְּטֶרֶם נִמְחַק פָּנִים וּנְשִׁיבֵם (לִהְיוֹת) כַּאֲחוֹרֵיהֶם, אוֹ נְקַלְלֵם כַּאֲשֶׁר קִלַּלְנוּ אֶת אַנְשֵׁי-הַשַּׁבָּת (אֲשֶׁר חִלְּלוּהָ)[239] וַיֵּעָשֶׂה דְּבַר אֱלֹהִים: *נא* אָכֵן לֹא יִשָּׂא אֱלֹהִים אֲשֶׁר יְשֻׁתַּף בּוֹ. אֲבָל יִשָּׂא (לַעֲוֹנוֹת) זוּלַת זֶה לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ וַאֲשֶׁר יְשַׁתֵּף בֵּאלֹהִים בָּדָא מִלִּבּוֹ אָוֶן רָב: *נב* הַאִם לֹא הִתְבּוֹנַנְתָּ אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר יְזַכּוּ נַפְשָׁם. וְאוּלָם אֱלֹהִים יְזַכֶּה אֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְלֹא תֵעָשְׁקוּ (גַּם) כִּקְרוּם גַּרְעִין הַתָּמָר: *נג* הַבֵּט אֵיךְ יִבְדּוּ עַל אֱלֹהִים הַכָּזָב, וְדַי בָּזֶה אָוֶן בָּרוּר: *נד* הַאִם לֹא הִתְבּוֹנַנְתָּ אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם חֵלֶק מִן הַסֵּפֶר יַאֲמִינוּ בָּאֱלִילִים וּבַטָּאעוּת וְאָמְרוּ לַכּוֹפְרִים: “אֵלֶּה יְיַשְּׁרוּ דֶּרֶךְ יוֹתֵר מִן הַמַּאֲמִינִים”[240]: אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר קִלְּלָם אֱלֹהִים וַאֲשֶׁר אֱלֹהִים יְקַלְלֶנּוּ, לֹא תִמְצָא לוֹ מוֹשִׁיעַ: *נה* הַאִם לָהֶם חֵלֶק בַּמַּלְכוּת בְּעוֹד אֲשֶׁר הֵם לֹא יִתְּנוּ לִבְנֵי אָדָם (גַּם) מִשְׁקַע גַּרְעִין הַתָּמָר? *נו* הַאִם יְקַנְּאוּ בִּבְנֵי אָדָם בַּאֲשֶׁר נָתַן לָהֶם אֱלֹהִים מֵחַסְדּוֹ[241]. הֵן מִלְּפָנִים נָתַנּוּ לְבֵית אַבְרָהָם אֶת הַסֵּפֶר וְאֶת הַחָכְמָה, וַנִּתֵּן לָהֶם מַמְלָכָה רַבָּה: *נז* וּבָהֶם יֵשׁ אֲשֶׁר יַאֲמִין בּוֹ[242] וּבָהֶם יֵשׁ אֲשֶׁר יָסוּרוּ מִמֶּנּוּ. אָכֵן רַב בְּגֵיהִנֹּם לְלַהֵט (אוֹתָם): *נח* אָכֵן אֶת אֵלֶּה הַמְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹתֵינוּ נִצְלֶה בְּאֵשׁ (גֵּיהִנֹּם). מִדֵּי הִשָּׂרֵף עוֹרוֹתָם נְמִירֵם בְּעוֹרוֹת אֲחֵרִים לְמַעַן יִטְעֲמוּ אֶת הָעֹנֶשׁ, כִּי אֱלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *ס* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, נְבִיאֵם אֶל גַּנּוֹת יִמָּשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָן, לָנֶצַח, וְלָהֶם בְּתוֹכָן נָשִׁים טְהוֹרוֹת וּנְבִיאֵם בְּצֵל לֹא יֶחְדָּל:

סא הִנֵּה אֱלֹהִים מְצַוְּכֶם לְהָשִׁיב אֶת הַפִּקָּדוֹן לִבְעָלָיו, וּבְשָׁפְטְכֶם בֵּין אֲנָשִׁים וּשְׁפַטְתֶּם בְּצֶדֶק. אָכֵן מַה טוֹב הוּא (זֶה) אֲשֶׁר אֱלֹהִים מַזְהִירְכֶם לִשְׁמֹר אוֹתוֹ כִּי אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה: *סב* הַמַּאֲמִינִים, שִׁמְעוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וּבְקוֹל הַשָּׁלִיחַ וְרָאשֵׁי הַפְּקִידוֹת[243] מִקִּרְבְּכֶם. וְכִי תָרִיבוּ בְּדָבָר, וַהֲבֵאתֶם אוֹתוֹ אֶל אֱלֹהִים וְאֶל הַשָּׁלִיחַ, אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן, זֶה טוֹב יוֹתֵר וְהַנָּאֶה בַּפִּתְרוֹנוֹת: *סג* הַאִם לֹא הִתְבּוֹנַנְתָּ אֶל אֵלֶּה הָאוֹמְרִים, כִּי מַאֲמִינִים הֵמָּה בַּאֲשֶׁר הוּרַד אֵלֶיךָ וּבַאֲשֶׁר הוּרַד לְפָנֶיךָ, יְבַקְשׁוּ לְהִשָּׁפֵט לִפְנֵי הַטָּאעוּת[244]. גַּם אַחֲרֵי אֲשֶׁר צֻוּוּ לְכַחֵשׁ בּוֹ? אָכֵן הַשָּׂטָן חָפֵץ לְהַתְעוֹתָם תּוֹעָה רַבָּה: *סד* וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: “בּוֹאוּ אֶל (הַסֵּפֶר) אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים אֶל הַשָּׁלִיחַ”, תִּרְאֶה אֶת הַסְּעִפִּים סָרִים מִמְּךָ

הַצִּדָּה: *סה* וְאוּלָם אֵיכָה (יִהְיֶה) בִּמְצֹא אוֹתָם צָרָה כַּאֲשֶׁר קִדְּמוּ יְדֵיהֶם לַעֲשׂוֹת? אָז יָבוֹאוּ אֵלֶיךָ נִשְׁבָּעִים בֵּאלֹהִים לֵאמֹר: ״לֹא חָפַצְנוּ בִּלְתִּי אִם טוֹב וְהַשְׁלֵם (בֵּינְךָ וּבֵין יְרִיבֶיךָ)״: *סו* אֵלֶּה, יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּלִבָּם, הֶרֶף אֵפוֹא מֵהֶם וְהַזְהֵר אוֹתָם וְדַבֵּר אִתָּם דְּבָרִים נוֹגְעִים עַד הַנֶּפֶשׁ: *סז* וְלֹא שְׁלַחְנוּ כָּל שָׁלִיחַ, כִּי אִם לְמַעַן יִשְׁמְעוּ בְּקוֹלוֹ בִּרְצוֹן אֱלֹהִים, וְעַתָּה לוּ גַּם אַחֲרֵי הַחֲטִיאָם אֶת נַפְשָׁם יָבוֹאוּ אֵלֶיךָ וְהִתְפַּלְּלוּ אֶל אֱלֹהִים כִּי יִסְלַח לַעֲוֹנָם, וְכִי יִתְפַּלֵּל לָהֶם הַשָּׁלִיחַ, כִּי אָז מָצְאוּ אֶת אֱלֹהִים מְקַבֵּל שָׁבִים וְרַחוּם: *סח* אַךְ לֹא כֵן, בֵּאלֹהֶיךָ נִשְׁבַּעְתִּי, לֹא יַאֲמִינוּ עַד אִם יְשִׂימוּךָ לְשׁוֹפֵט בְּדִבְרֵי רִיבוֹתֵיהֶם[245] וְאַחֲרֵי כֵן לֹא יִמְצְאוּ בְנַפְשָׁם עָמָל (בְּמִשְׁפָּט אֲשֶׁר חָרַצְתָּ), (אָז) רַק אָז יְקַבְּלוּ עֲלֵיהֶם (תּוֹרָתְךָ) וְנִכְנְעוּ: *סט* וְלוּ צִוִּינוּ אוֹתָם לֵאמֹר: ״הָמִיתוּ נַפְשׁוֹתֵיכֶם אוֹ צְאוּ מִמִּשְׁכְּנוֹתֵיכֶם״, כִּי אָז לֹא עָשׂוּ זֹאת בִּלְתִּי אִם מְעַט מֵהֶם. וְאָכֵן לוּ עָשׂוּ אֵת אֲשֶׁר הִזְהִירוּ אוֹתָם לַעֲשׂוֹתוֹ, כִּי אָז טוֹב לָהֶם יוֹתֵר וַיֶּחֶזְקוּ יוֹתֵר (בֶּאֱמוּנָתָם): *ע* וְאָז הֵן נָתַנּוּ לָהֶם מֵאִתָּנוּ שָׂכָר רָב וַנַּנְחֵם אֹרַח מֵישָׁרִים: וְאָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וְהַשָּׁלִיחַ יִהְיוּ עִם אֵלֶּה אֲשֶׁר נָטָה לָהֶם אֱלֹהִים חֶסֶד מִן הַנְּבִיאִים וְהַצַּדִּיקִים וְהַנֶּהֱרָגִים עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ וְהַיְשָׁרִים. וְנֶהֱדָרִים הֵם אֵלֶּה לְחֶבְרָה: *עב* זֶה הוּא הַחֶסֶד מֵאֵת אֱלֹהִים וֵאלֹהִים רַב לָדַעַת (מַעֲשֵׂיכֶם):

עג הַמַּאֲמִינִים, הִשָּׁמְרוּ לָכֶם וְהֵחָלְצוּ (לַמִּלְחָמָה) גְּדוּדִים אוֹ (כֻּלְּכֶם) יַחְדָּו[246]: *עד* אָכֵן יֵשׁ בָּכֶם הַמִּתְמַהְמֵהַּ, וּבִקְרוֹת אֶתְכֶם אָסוֹן יֹאמַר: ״חֶסֶד עָשָׂה אֱלֹהִים אִתִּי, אֲשֶׁר לֹא הָיִיתִי אִתָּם בַּמָּקוֹם הַהוּא״: *עה* אַךְ בְּבוֹא אֲלֵיכֶם חֶסֶד מֵאֵת אֱלֹהִים, יֹאמַר – כְּמוֹ לֹא הָיְתָה בֵּינוֹ וּבֵינֵיכֶם יְדִידוּת[247] – לֵאמֹר: ״מִי יִתֵּן וְהָיִיתִי אִתָּם וְאֻשַּׁרְתִּי אֹשֶׁר רָב״: *עו* אָכֵן הַלָּחֵם יִלָּחֲמוּ מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים אֵלֶּה אֲשֶׁר יִמְכְּרוּ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בָּעוֹלָם הַבָּא. וַאֲשֶׁר יִלָּחֵם מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים אִם יֵהָרֵג וְאִם יִגְבַּר נִתֵּן לוֹ שָׂכָר רָב: *עז* וּמַה לָּכֶם (כִּי) לֹא תִלָּחֲמוּ מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וּ(מִלְחֶמֶת) הַחַלָּשִׁים בָּאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר יֹאמְרוּ: ״אֱלֹהֵינוּ, הוֹצִיאֵנוּ מִן הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר שׁוֹכְנֶיהָ חוֹטְאִים, וְשִׁית לָנוּ מִלְּפָנֶיךָ מָגֵן, וְשִׁית לָנוּ מִלְּפָנֶיךָ מוֹשִׁיעַ״: *עח* הַמַּאֲמִינִים יִלָּחֲמוּ מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וְהַכּוֹפְרִים יִלָּחֲמוּ מִלְחֶמֶת הַ״טָּאעוּת״. הִלָּחֲמוּ אֵפוֹא בְּבַעֲלֵי-בְרִית הַשָּׂטָן, כִּי תַחְבּוּלַת הַשָּׂטָן רָפָה: *עט* הַאִם לֹא הִתְבּוֹנַנְתָּ אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר נֶאֱמַר אֲלֵיהֶם: ״הָשִׁיבוּ יֶדְכֶם (מֵהִלָּחֵם) וְעִרְכוּ תְּפִלָּה וּתְנוּ צְדָקָה״, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר צֻוּוּ לְהִלָּחֵם וְהִנֵּה יָרְאָה פְּלַגָּה מֵהֶם מִבְּנֵי-הָאָדָם כְּיִרְאָ אֶת אֱלֹהִים אוֹ (גַּם) מוֹרָא רַב מִזֶּה, וַיֹּאמְרוּ: ״אֱלֹהֵינוּ, לָמָּה זֶה צִוִּיתָנוּ לְהִלָּחֵם, לוּ עֲזַבְתָּנוּ עַד לְמוֹעֵד קָרוֹב״. אֱמֹר: ״מַתַּת הָעוֹלָם הַזֶּה מְעַטָּה וְהָעוֹלָם הַבָּא טוֹב יוֹתֵר לַאֲשֶׁר יָרֵא אֶת אֱלֹהִים. וְלֹא תֵעָשְׁקוּ (אַף) כִּקְרוּם גַּרְעִין הַתָּמָר: *פ* וּבְכָל אֲשֶׁר תִּהְיוּ יַדְבִּיקְכֶם הַמָּוֶת וְאִם גַּם תִּהְיוּ בְּמִגְדָּלִים נִשָּׂאִים״. וּבְבוֹא אֲלֵיהֶם טוֹבָה, יֹאמְרוּ: מֵאֵת אֱלֹהִים הָיְתָה זֹּאת". וּבִמְצֹא אוֹתָם רָעָה יֹאמְרוּ: ״מֵאִתְּךָ (הַנָּבִיא) הָיְתָה זֹּאת״. אֱמֹר: ״הַכֹּל הוּא מֵאֵת אֱלֹהִים״. וּמַה לָּאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר כִּמְעַט לֹא יָבִינוּ שְׁמוּעָה: *פא* כָּל טוֹבָה אֲשֶׁר תָּבוֹא עָלֶיךָ מֵאֵת אֱלֹהִים הִיא, וְכָל רָעָה אֲשֶׁר תִּמְצָא אוֹתְךָ מֵאִתְּךָ הִיא לָךְ. וַנְּשַׁלֵּחַ לִבְנֵי הָאָדָם שָׁלִיחַ. וְרַב אֱלֹהִים לְעֵד (בָּזֹאת): *פב* אֲשֶׁר יִשְׁמַע בְּקוֹל הַשָּׁלִיחַ, שָׁמַע בְּקוֹל אֱלֹהִים, וַאֲשֶׁר יִפְנֶה עֹרֶף, הִנֵּה לֹא שְׁלַחְנוּךָ לְשׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם: *פג* וְאָמְרוּ: ״מִשְׁמַעַת״ אַךְ בְּצֵאתָם מֵעַל פָּנֶיךָ, תָּזֹם עֵדָה מֵהֶם לַיְלָה אַחֶרֶת מֵאֲשֶׁר תֹּאמַר. וְאוּלָם אֱלֹהִים יִכְתֹּב אֵת אֲשֶׁר יָזֹמּוּ לַיְלָה. סוּר מֵהֶם וְהִשָּׁעֵן עַל אֱלֹהֶיךָ, וְרַב אֱלֹהִים לְמִשְׁעָן: *פד* הַאִם לֹא יַעֲמִיקוּ חֵקֶר בַּקֻּרְאָן. הֵן לוּ לֹא מֵאֵת אֱלֹהִים הָיָה, כִּי אָז מָצְאוּ בוֹ דִּבְרֵי תַהֲפוּכוֹת רַבִּים[248]: *פה* וּבְבוֹא אֲלֵיהֶם שְׁמוּעַת בִּטְחָה אוֹ פַחַד יוֹדִיעוּהָ בָּרַבִּים. וְאוּלָם לוּ הֱבִיאוּהָ אֶל הַשָּׁלִיחַ וְאֶל רָאשֵׁי הַפְּקִידוּת מִקִּרְבָּם, כִּי אָז

הֱבִינוּהָ אֵלֶּה מִקִּרְבָּם הַמְבַקְשִׁים לָדַעַת צְפוּנָהּ. וְאָכֵן לוּלֵא חֶסֶד אֱלֹהִים אֲשֶׁר עֲלֵיכֶם, הֲלַכְתֶּם אַחֲרֵי הַשָּׂטָן מִלְּבַד מְעַט (מִכֶּם):

פו וְנִלְחַמְתָּ מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וְלֹא הוּטְלָה (חוֹבַת הַמִּלְחָמָה) בִּלְתִּי אִם עָלֶיךָ וְעוֹרֵר אֶת הַמַּאֲמִינִים. אוּלַי יָשִׁיב אֱלֹהִים אֶת שֹׁד הַכּוֹפְרִים (מֵעֲלֵיכֶם), כִּי אֱלֹהִים עַז (מֵהֶם) לְשֹׁד וְחָזָק (מֵהֶם) לְיַסֵּר: *פז* אֲשֶׁר יַפְגִּיעַ לְטוֹבָה. יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק מִמֶּנָּה וַאֲשֶׁר יַפְגִּיעַ לְרָעָה יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק מִמֶּנָּה, וֵאלֹהִים מַשְׁגִּיחַ עַל כָּל: *פח* וְכִי יִשְׁאֲלוּ לָכֶם לְשָׁלוֹם, וּשְׁאֶלְתֶּם לָהֶם רַב[249] מֵאֲשֶׁר יִשְׁאָלוּ אוֹ הֲשִׁיבוּהוּ. כִּי אֱלֹהִים יְחַשֵּׁב (עִמָּכֶם) עַל כָּל: *פט* אֱלֹהִים אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו, אָסוֹף יַאֲסָפְכֶם לְיוֹם הַתְּקוּמָה אֵין סָפֵק בּוֹ. וּמִי נֶאֱמָן מֵאֱלֹהִים בְּמַאֲמָרוֹ? *צ* וּמָה לָכֶם (כִּי נֶחֱלַקְתֶּם) לִשְׁתֵּי מַחֲנוֹת בִּדְבַר הַסְּעִפִּים וֵאלֹהִים הֲפָכָם כַּאֲשֶׁר פָּעֲלוּ. הֲתַחְפְּצוּ לַנְחוֹת מֵישָׁרִים אֶת אֲשֶׁר הִתְעָה אוֹתוֹ אֱלֹהִים? אָכֵן אֲשֶׁר אֱלֹהִים יַתְעֶה לֹא תִמְצָא לוֹ דָּרֶךְ: *צא* יְבַקְשׁוּ כִּי תִכְפְּרוּ כַּאֲשֶׁר כָּפְרוּ וִהְיִיתֶם כְּמוֹכֶם כְּמוֹהֶם. אַל תִּקְחוּ לָכֶם אֵפוֹא בַּעֲלֵי-בְרִית מֵהֶם עַד אִם יַעַזְבוּ מוֹלַדְתָּם לְשֵׁם אֱלֹהִים[250]. וְכִי יִפְנוּ עֹרֶף וְהֶחֱזַקְתֶּם בָּם וַהֲרַגְתֶּם אוֹתָם בְּכָל אֲשֶׁר תִּמְצָאוּם, וְלֹא תִקְחוּ לָכֶם מֵהֶם לֹא מָגֵן וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *צב* זוּלָתִי אֵלֶּה אֲשֶׁר יִתְחַבְּרוּ אֶל עַם אֲשֶׁר קֶשֶׁר בְּרִית בֵּינוֹ וּבֵינֵיכֶם אוֹ יָבוֹאוּ אֲלֵיכֶם וְלִבָּם צַר לְהִלָּחֵם בָּכֶם אוֹ לְהִלָּחֵם בְּשִׁבְטָם. וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים הִשְׁלִיטָם בָּכֶם וַיִּלָּחֲמוּ בָּכֶם. וְעַתָּה אִם יָסוּרוּ מֵעֲלֵיכֶם וְלֹא יִלָּחֲמוּ בָּכֶם, וְקָרְאוּ לָכֶם לְשָׁלוֹם לֹא יִתֵּן אֶתְכֶם אֱלֹהִים לִגְבֹּר עֲלֵיהֶם: *צג* וּמְצָאתֶם אֲחֵרִים הַחֲפֵצִים לָשֶׁבֶת בֶּטַח (גַּם) אִתְּכֶם וְ(גַם) אֶת בְּנֵי עַמָּם. אַךְ כְּכָל אֲשֶׁר יְסִיתוּם לִמְרֹד יֵהָפְכוּ וְיִמְרֹדוּ, וְהָיָה כִּי לֹא יָסוּרוּ מֵעֲלֵיכֶם וְלֹא יִקְרְאוּ לָכֶם לְשָׁלוֹם וְלֹא יָשִׁיבוּ יְדֵיהֶם וְהֶחֱזַקְתֶּם בָּם בְּכָל אֲשֶׁר תִּתְפְּשׂוּם. כִּי אֵלֶּה הִשְׁלַטְנוּכֶם בָּהֶם שִׁלְטוֹן גָּלוּי: *צד* וְחָלִילָה לוֹ לְמַאֲמִין לַהֲרֹג מַאֲמִין אִם לֹא בִּשְׁגָגָה. וַאֲשֶׁר יַהֲרֹג מַאֲמִין בִּשְׁגָגָה, וְשִׁחְרֵר עֶבֶד[251] מַאֲמִין וְכֹפֶר יְשַׁלֵּם לְמִשְׁפַּחְתּוֹ[252], בִּלְתִּי אִם כִּי יַעֲשׂוּ צְדָקָה אִתּוֹ. אַךְ כִּי יִהְיֶה (הַנֶּהֱרָג) מֵעַם אֲשֶׁר אֵיבָה בֵּינֵיכֶם וּבֵינוֹ וְהוּא מַאֲמִין[253] וְהָיָה (כָּפְרוּ) שִׁחְרוּר עֶבֶד מַאֲמִין. אַךְ כִּי יִהְיֶה מֵעַם אֲשֶׁר בְּרִית בֵּינֵיכֶם וּבֵינוֹ וְשִׁלֵּם הַכֹּפֶר לְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְשִׁחְרֵר עֶבֶד מַאֲמִין. וַאֲשֶׁר לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ וְצָם חָדְשַׁיִם (יָמִים) רְצוּפִים. "תְּשׁוּבָה" (הִיא לוֹ) מֵאֵת אֱלֹהִים וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *צה* אַךְ אֲשֶׁר יַהֲרֹג מַאֲמִין בְּזָדוֹן תַּגְמוּלוֹ גֵּיהִנֹּם. לְעוֹלָמִים יִהְיֶה בְּתוֹכָהּ. וְחָרָה בוֹ אַף אֱלֹהִים וְהֵכִין לוֹ עֹנֶשׁ כָּבֵד:

צו הַמַּאֲמִינִים כִּי תֵצְאוּ לְמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים, וְהִבְחַנְתֶּם וְלֹא תֹאמְרוּ לַאֲשֶׁר יִקְרָא לְשָׁלוֹם (לֵאמֹר): "אֵין אַתָּה מַאֲמִין" בְּבַקֶּשְׁכֶם לִמְצֹא שְׂכַר הָעוֹלָם הַזֶּה, כִּי אֶת אֱלֹהִים שָׁלָל רָב. כֵּן הֱיִיתֶם לְפָנִים, וַיַּפְלֶה אֱלֹהִים לָכֶם חַסְדּוֹ, וְהִבְחַנְתֶּם, כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *צז* לֹא יִשְׁווּ הַיּוֹשְׁבִים בַּיִת מִן הַמַּאֲמִינִים, אִם לֹא בְאֹנֶס, אֶל אֵלֶּה הַמְחָרְפִים נַפְשָׁם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים בְּהוֹנָם וּבְנַפְשָׁם. הֵרִים אֱלֹהִים בְּמַעֲלוֹת אֶת הַמְחָרְפִים נַפְשָׁם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים בְּהוֹנָם וּבְנַפְשָׁם עַל הַיּוֹשְׁבִים בַּיִת. וְלִשְׁנֵיהֶם גַּם יַחַד צִוָּה אֱלֹהִים אֶת הַטּוֹב. אַךְ אֶת הַמְחָרְפִים נַפְשָׁם הִפְלָה אֱלֹהִים מֵהַיּוֹשְׁבִים בַּיִת בְּשָׂכָר רָב: *צח* בְּמַעֲלוֹת מִלְּפָנָיו וּסְלִיחָה וְרַחֲמִים וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *צט* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר אָסְפוּ הַמַּלְאָכִים נַפְשׁוֹתָם (אֵלֶּה) הַחַטָּאִים בְּנַפְשׁוֹתָם וְאָמְרוּ (הַמַּלְאָכִים אֲלֵיהֶם): "מֶה הָיָה לָכֶם?". וְעָנוּ: "הָיִינוּ מִן הַחַלָּשִׁים בָּאָרֶץ", וְאָמְרוּ (הַמַּלְאָכִים): "הַאֵין אֶרֶץ אֱלֹהִים רְחָבָה אֲשֶׁר תֵּצְאוּ מִמּוֹלַדְתְּכֶם אֵלֶיהָ?" אָכֵן אֵלֶּה גֵּיהִנֹּם מְגוּרֵיהֶם וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה): *ק* זוּלָתִי הַחַלָּשִׁים בָּאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר לֹא יָכְלוּ מְצוֹא תַּחְבּוּלָה וְלֹא אֻשְּׁרוּ בְדָרֶךְ. אֵלֶּה יִתָּכֵן אֲשֶׁר יִסְלַח לָהֶם אֱלֹהִים, וֵאלֹהִים מוֹחֵל

וְסוֹלֵחַ: *קא* וַאֲשֶׁר יֵצֵא מִמּוֹלַדְתּוֹ לְשֵׁם אֱלֹהִים יִמְצָא בָּאָרֶץ דֹּחַק הַרְבֵּה וּמֶרְחָב, וַאֲשֶׁר יֵצֵא
מִבֵּיתוֹ בְּהִמָּלְטוֹ אֶל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ, וְהִדְבִּקָהוּ הַמָּוֶת, עַל אֱלֹהִים שְׂכָרוֹ וֵאלֹהִים, סַלָּח
וְרַחוּם: *קב* וְכִי תַּעַבְרוּ בָּאָרֶץ לַמִּלְחָמָה לֹא יִהְיֶה בָּכֶם חֵטְא בְקַצֶּרְכֶם אֶת הַתְּפִלָּה כִּי תִּפְחֲדוּ
פֶּן יִפְּלוּ עֲלֵיכֶם הַכּוֹפְרִים, כִּי הַכּוֹפְרִים הֵם אוֹיִבְכֶם הַגָּלוּי: *קג* וְכִי תִהְיֶה בְּתוֹכָם וְעָרַכְתָּ לָהֶם
הַתְּפִלָּה וְקָמָה עֵדָה מֵהֶם אִתְּךָ וְתָפְשׂוּ נִשְׁקָם וּבְהִשְׁתַּחֲווֹתָם וְהָיוּ מֵאַחֲרֵיהֶם. וּבָאָה עֵדָה שְׁנִיָּה
אֲשֶׁר טֶרֶם הִתְפַּלְּלָה, וְהִתְפַּלְּלָה אִתָּךְ, וְנִשְׁמְרוּ וְתָפְשׂוּ נִשְׁקָם, יְבַקְשׁוּ הַכּוֹפְרִים, כִּי תַעַזְבוּ אֶת
נִשְׁקְכֶם וְאֶת הַכְּבֵדָה אֲשֶׁר אִתְּכֶם, וְנָטוּ עֲלֵיכֶם פַּעַם אַחַת (וְהִשְׁמִידוּכֶם), וְלֹא יִהְיֶה בָּכֶם
חֵטְא כִּי יִפְגָּעֲכֶם פֶּגַע מָטָר אוֹ כִי תִהְיוּ חוֹלִים וְהִנַּחְתֶּם נִשְׁקְכֶם, אַךְ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם. וֵאלֹהִים
הֵכִין לַכּוֹפְרִים עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת: *קד* וּכְכַלּוֹתְכֶם לְהִתְפַּלֵּל וּזְכַרְתֶּם אֶת אֱלֹהִים עוֹמְדִים וְיוֹשְׁבִים
וּמֻטִּים עַל צִדְּכֶם. אַךְ אִם תֵּשְׁבוּ בֶּטַח וַעֲרַכְתֶּם הַתְּפִלָּה (כַּחֹק), כִּי הַתְּפִלָּה בְּמוֹעֲדֶיהָ מִצְוָה
עַל הַמַּאֲמִינִים: *קה* וְלֹא תֵּחַתּוּ מֵחַפֵּשׂ אֶת הָעָם (אוֹיִבְכֶם) אִם גַּם תִּמְצָא אֶתְכֶם תְּלָאָה, כִּי גַם
אוֹתָם תִּמְצָא (תְּלָאָה) כַּאֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם, וְלָכֶם תִּקְוָה (לְשָׂכָר) מֵאֵת אֱלֹהִים וְלָהֶם אֵין
תִּקְוָה, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם:

קו הִנֵּה הוֹרַדְנוּ אֵלֶיךָ אֶת הַסֵּפֶר בָּאֱמֶת לְמַעַן תִּשְׁפֹּט בֵּין בְּנֵי הָאָדָם כַּאֲשֶׁר הֶרְאָה אוֹתְךָ
אֱלֹהִים וְלֹא תָרִיב אֶת רִיב הַבּוֹגְדִים[254] וְהִתְפַּלֵּל לֵאלֹהִים כִּי יִסְלַח (לְךָ) כִּי אֱלֹהִים סַלָּח
וְרַחוּם: *קז* וְלֹא תִתְוַכַּח לַמּוֹנִים אִישׁ אֶת אָחִיו, כִּי לֹא יֹאהַב אֱלֹהִים אֶת הַמּוֹנֶה
וְהַפּוֹשֵׁעַ: *קח* יִסָּתְרוּ מִפְּנֵי הָאֲנָשִׁים אַךְ לֹא יִסָּתְרוּ מִפְּנֵי אֱלֹהִים וְהוּא אִתָּם בְּזָמְמָם לַיְלָה
דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא חָפֵץ, וֵאלֹהִים מֵבִין מַעֲשֵׂיהֶם: *קט* הִנֵּה אַתֶּם אֲשֶׁר תִּתְוַכְּחוּ לָהֶם בְּ(עִנְיְנֵי)
חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, אַךְ מִי יִתְוַכַּח לָהֶם עִם אֱלֹהִים בְּיוֹם הַתְּקוּמָה אוֹ מִי יִהְיֶה לָהֶם
לְמִשְׁעָן? *קי* וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה רָעָה אוֹ יַחֲטִיא נַפְשׁוֹ וְשָׁב וְהִתְפַּלֵּל אֶל אֱלֹהִים כִּי יִסְלַח לְחַטָּאתוֹ,
יִמְצָא אֶת אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *קיא* וַאֲשֶׁר יִפְעַל עַוְלָה, לְנַפְשׁוֹ יִפְעָלֶנָּה, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ
וְחָכָם: *קיב* וַאֲשֶׁר יִפְעַל חֵטְא אוֹ עָוֶל, אַחַר יָשִׁית אוֹתוֹ עַל (רֹאשׁ) נָקִי, יִשָּׂא (עָוֹן) מוֹצִיא
שֵׁם רָע וְאַשְׁמָה גְלוּיָה: *קיג* וְלוּלֵא חֶסֶד אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְרַחֲמָיו, כִּי אָז זָמְמָה עֵדָה מֵהֶם
רָע לְהַתְעוֹתְךָ וְלֹא יַתְעוּ בִּלְתִּי אִם אֶת נַפְשָׁם, וְלֹא יָרֵעוּ לְךָ בִּמְאוּמָה, כִּי הוֹרִיד אֱלֹהִים עַל
יָדְךָ אֶת הַסֵּפֶר וְאֶת הַחָכְמָה וַיְלַמֶּדְךָ אֵת אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ, כִּי חֶסֶד אֱלֹהִים רַב עָלֶיךָ: *קיד* אֵין
טוֹב בְּהַרְבֵּה מִ(דִּבְרֵי) סוֹדָם בִּלְעֲדֵי (בְּסוֹד) זֶה אֲשֶׁר צִוָּה עַל הַצְּדָקָה וְהַיֹּשֶׁר (לַעֲשׂוֹת) שָׁלוֹם
בֵּין בְּנֵי הָאָדָם. וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה זֹאת בְּבַקְשׁוֹ אֶת רְצוֹן אֱלֹהִים נָתוֹן, נִתֵּן לוֹ שָׂכָר רָב: *קטו* וַאֲשֶׁר
יַמְרֶה אֶת הַשָּׁלִיחַ אַחֲרֵי אֲשֶׁר נוֹכַח לָדַעַת אֶת הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה וְהָלְכוּ, לֹא בְדֶרֶךְ הַמַּאֲמִינִים,
נַהֲפֹךְ פָּנָיו אֶל (הַדֶּרֶךְ) אֲשֶׁר פָּנָה וְנִצְלֵהוּ בְאֵשׁ (גֵּיהִנּוֹם), וְרָעָה הַדֶּרֶךְ שָׁמָּה:

קטז אָכֵן לֹא יִשָּׂא אֱלֹהִים אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ בוֹ (אֱלֹהִים אֲחֵרִים) וְסָלַח לְזוּלַת זֹאת לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ,
וַאֲשֶׁר יְשַׁתֵּף בֵּאלֹהִים תָּעָה תּוֹעָה רַבָּה: *קיז* לֹא יִקְרְאוּ לְזוּלָתוֹ בִּלְתִּי אִם לִנְקֵבוֹת[255], וְלֹא
יִקְרְאוּ בִּלְתִּי אִם לְשָׂטָן קְשֵׁה עֹרֶף: *קיח* אֵרְרוֹ אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר (הַשָּׂטָן): "לָקוֹחַ אֶקַּח לִי
מֵעוֹבְדֶיךָ חֵלֶק קָצוּב, וְהִתְעֵיתִים וְעוֹרַרְתִּי בְּקִרְבָּם תַּאֲווֹת הֶבֶל וְצִוִּיתִים וּבִקְּעוּ אֶת אָזְנֵי
הַצֹּאן וְצִוִּיתִים וְשִׁנּוּ אֶת (תֹּאַר) יְצִיר אֱלֹהִים"[256]. אָכֵן אֲשֶׁר יִקַּח לוֹ אֵת הַשָּׂטָן לְמָגֵן לוֹ, אָבַד
אָבְדָן גָּלוּי: *קיט* יַבְטִיחַ אוֹתָם (טוֹב) וְעוֹרֵר תַּאֲווֹתֵיהֶם, אַךְ לֹא יַבְטִיחַ אוֹתָם הַשָּׂטָן בִּלְתִּי אִם
רְמִיָּה: *קכ* אֵלֶּה מְגוּרֵיהֶם גֵּיהִנֹּם וְלֹא יִמְצְאוּ מִפְלָט מִמֶּנָּה: *קכא* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ
הַיֹּשֶׁר, אוֹתָם נָבִיא אֶל גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְתוֹכָן לָנֶצַח. דְּבַר

אֱלֹהִים אֱמֶת וּמִי נֶאֱמָן מֵאֱלֹהִים בִּדְבָרוֹ"? *קכב* אֵין הוּא לֹא כַאֲשֶׁר תִּתְאַוּוּ וְלֹא כַאֲשֶׁר יִתְאַוּוּ אַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר. אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה רָעָה יְשֻׁלַּם כְּמַעֲשֵׂהוּ, וְלֹא יִמְצָא לוֹ בִּפְנֵי אֱלֹהִים לֹא מָגֵן וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *קכג* וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר אִם זָכָר וְאִם נְקֵבָה וְהוּא מַאֲמִין, אֵלֶּה יָבוֹאוּ אֶל גַּן הָעֵדֶן וְלֹא יֵעָשְׁקוּ (גַּם) כְּמִשְׁקַע גַּרְעִין הַתָּמָר: *קכו* וּמִי הוּא הַטּוֹב (בְּנוֹצְרֵי) דָּת מֵהָאִישׁ אֲשֶׁר הִשְׁלִים נַפְשׁוֹ[257] אֶל אֱלֹהִים וְהוּא עוֹשֶׂה הַטּוֹב וַיֵּלֶךְ בְּדָת אַבְרָהָם "חָנִיף". וַיִּקַּח לוֹ אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם לִידִיד (לוֹ): *קכה* וְלֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ וֵאֱלֹהִים, מֵבִין הַכֹּל:

קכו וְשַׁאֲלוּ אֶת פִּיךָ בִּדְבַר הַנָּשִׁים[258]. אֱמֹר: אֱלֹהִים יוֹרְכֶם עַל דְּבָרָן, וַאֲשֶׁר יִקָּרֵא לִפְנֵיכֶם בַּסֵּפֶר עַל דְּבַר הַיְתוֹמוֹת אֲשֶׁר לֹא תִתְּנוּ לָהֶן כַּמְצֻוֶּה לָתֵת לָהֶן וּמֵאַנְתֶּם לְקַחְתָּן לָכֶם לְנָשִׁים וְעַל דְּבַר הַחַלָּשִׁים מִן הַיְלָדִים, וְכִי תִּנְהֲגוּ בְּצֶדֶק עִם הַיְתוֹמִים, כָּל הַטּוֹב אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ יֵדָעֶנּוּ אֱלֹהִים: *קכז* וְאִשָּׁה כִּי תִירָא פֶּן יָסוּר מֵעָלֶיהָ לֵב בַּעְלָהּ אוֹ כִּי יִרְחַק מֵעָלֶיהָ, לֹא יִהְיֶה בָּהּ חֵטְא כִּי יַשְׁלִימוּ. כִּי טוֹב הַשָּׁלוֹם (מִשִּׁלּוּחִים) כִּי הַחֶמְדָּה הַטְבָעָה בַּנְּפָשׁוֹת, וְכִי תֵיטִיבוּ (לַנָּשִׁים) וִירֵאתֶם מֵאֱלֹהִים, יָדַע אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *קכח* לֹא תוּכְלוּ לְבִלְתִּי נְטוֹת יוֹתֵר (אֶל אַחַת) מִבֵּין הַנָּשִׁים (אֲשֶׁר לָכֶם) וְאִם גַּם תִּתְאַמְּצוּ (לַעֲשׂוֹת כֵּן). אַךְ אַל תָּסוּרוּ כָּלָה (מֵאַחַת מֵהֵנָּה) וּזְנַחְתֶּם אוֹתָהּ כַּתְּלוּיָה וְעוֹמֶדֶת וְכִי תַּשְׁלִימוּ וִירֵאתֶם מֵאֱלֹהִים, הִנֵּה אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *קכט* וְאִם תִּפָּרְדוּ (אִישׁ מֵעַל אִשְׁתּוֹ) יַעֲשִׁיר אֱלֹהִים אֶת כָּל אֶחָד מִשְּׁנֵיכֶם מִשִּׁפְעוֹ, וֵאלֹהִים רַב (חֶסֶד) וְחָכָם:

קל וְלֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. וּכְבָר צִוִּינוּ אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר לִפְנֵיכֶם וְאֶתְכֶם (לֵאמֹר): יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְכִי תִכְפְּרוּ הִנֵּה לֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וֵאלֹהִים עָשִׁיר וּמְהֻלָּל: *קלא* וְלֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וְרַב הוּא אֱלֹהִים לְמִשְׁעָן: *קלב* כִּי בִּרְצוֹתוֹ יַכְרִיתְכֶם[259] אַתֶּם בְּנֵי הָאָדָם וְהֵקִים אֲחֵרִים (תַּחְתֵּיכֶם) וְיָכוֹל הוּא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת זֹאת: *קלג* מִי הֶחָפֵץ גְּמוּל (מִטּוּב) הָעוֹלָם הַזֶּה, הִנֵּה אֶת אֱלֹהִים גְּמוּל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, וֵאלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה:

קלד הַמַּאֲמִינִים, שִׁמְרוּ אֱמֶת בְּקוּמְכֶם לְהָעִיד לִפְנֵי אֱלֹהִים, וְגַם אִם (תָּעִידוּ) בָּכֶם בְּעַצְמְכֶם אוֹ בַּאֲבוֹתֵיכֶם וּקְרוֹבֵיכֶם אִם עָשִׁיר יִהְיֶה וְאִם עָנִי. כִּי אֱלֹהִים קוֹדֵם לִשְׁנֵיהֶם. וְלֹא תֵלְכוּ אַחֲרֵי הַתַּאֲוָה לְבִלְתִּי נְטוֹת (מִן הַיְשָׁרָה) וּלְסַלֵּף (הָעֵדוּת אוֹ לִרְחֹק (מֵהָעִיד), כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם:

קלה הַמַּאֲמִינִים[260], הַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ וּבַסֵּפֶר אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים עַל יַד שְׁלִיחוֹ, וּבַסֵּפֶר אֲשֶׁר הוֹרִיד מִלְּפָנִים, וַאֲשֶׁר יְכַחֵשׁ בֵּאלֹהִים וּבְמַלְאָכָיו וּבִסְפָרָיו וּבִשְׁלִיחָיו וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן, תָּעָה תוֹעָה רַבָּה: *קלו* אַךְ אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיָּשׁוּבוּ וַיִּכְפְּרוּ וַיָּשׁוּבוּ וַיַּאֲמִינוּ וַיָּשׁוּבוּ וַיִּכְפְּרוּ וַיּוֹסִיפוּ כַּחַשׁ, לֹא יֹאבֶה אֱלֹהִים סְלֹחַ לָהֶם וְלֹא הַנְחוֹתָם אֹרַח: *קלז* הוֹדַע אֶת הַסֵּעֲפִים כִּי לָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *קלח* אֲשֶׁר יִקְחוּ לָהֶם הַכּוֹפְרִים לְמָגִנִּים מִבַּלְעֲדֵי הַמַּאֲמִינִים. הַיְבַקְשׁוּ אִתָּם עֹז? הֵן הָעֹז כֻּלּוֹ לֵאלֹהִים הוּא: *קלט* וּכְבָר הוֹרִיד אֲלֵיכֶם בַּסֵּפֶר לֵאמֹר: בְּשָׁמְעֲכֶם אוֹתוֹת אֱלֹהִים יְכַחֲשׁוּ בָהֶם וְלָעֲגוּ לָהֶם. אַל תֵּשְׁבוּ אֵפוֹא אִתָּם עַד אִם יָשִׂיחוּ בִּדְבָרִים אֲחֵרִים, לֹא בָהֶם[261], כִּי אָז תִּהְיוּ כְּמוֹהֶם. אָכֵן אֱלֹהִים מְאַסֵּף אֶת הַסֵּעֲפִים וְאֶת הַכּוֹפְרִים יַחְדָּו אֶל גֵּיהִנֹּם: *קמ* אֵלֶּה הַמּוֹחִילִים לִרְאוֹת אֵת אֲשֶׁר יִקְרֶה אֶתְכֶם, וְהָיָה בְּתֵת לָכֶם אֱלֹהִים

תְּשׁוּעָה וְאָמְרוּ: "הַאִם לֹא אִתְּכֶם הָיִינוּ?, וּבְהַצְלִיחַ הַכּוֹפְרִים יֹאמְרוּ (אֲלֵיהֶם): "הַאִם לֹא רָמָה יָדֵינוּ עֲלֵיכֶם, וַנַּצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד הַמַּאֲמִינִים". אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה, וְלֹא יִתֵּן אֱלֹהִים אֶת הַכּוֹפְרִים לִגְבֹּר עַל הַמַּאֲמִינִים: *קמא* עָקוֹב יַעַקְבוּ הַסֵּעֲפִים אֶת אֱלֹהִים אַךְ הוּא יְעַקְּבֵם. וּבְקוּמָם לְהִתְפַּלֵּל יָקוּמוּ עֲצֵלִים (רַק) לְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים, וְלֹא יִזְכְּרוּ אֶת אֱלֹהִים בִּלְתִּי אִם מְעַט: *קמב* פּוֹסְחִים בֵּין שְׁנֵי אֵלֶּה לֹא לְאֵלֶּה (הֵם) וְלֹא לְאֵלֶּה. וַאֲשֶׁר יַתְעֶה אֱלֹהִים לֹא תִמְצָא לוֹ דֶּרֶךְ (לְאַשְּׁרוֹ):

קמג הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּקְחוּ אֶת הַכּוֹפְרִים לְמָגֵן לָכֶם מִבַּלְעֲדֵי הַמַּאֲמִינִים, הֲתַחְפְּצוּ לָתֵת לֵאלֹהִים תּוֹכָחוֹת גְּלוּיוֹת נֶגְדְּכֶם?: *קמד* אָכֵן הַסֵּעֲפִים הֵם בְּתַחְתִּית גֵּיהִנֹּם וְלֹא תִמְצָא לָהֶם מוֹשִׁיעַ: *קמה* זוּלָתִי אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁבוּ וַיֵּיטִיבוּ דַּרְכָּם וַיִּדְבְּקוּ בֵּאלֹהִים[262] וַיִּהְיוּ תְּמִימִים עִם אֱלֹהִים בְּדָתָם. אֵלֶּה הֵם בַּמַּאֲמִינִים. וֵאלֹהִים יִתֵּן לַמַּאֲמִינִים שָׂכָר רָב: *קמו* מַה-יַּעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְהַעֲנִישְׁכֶם אַחֲרֵי אֲשֶׁר הוֹדֵיתֶם וַתַּאֲמִינוּ, וֵאלֹהִים מַכִּיר טוֹבָה וְיוֹדֵעַ: *קמז* לֹא יֹאהַב אֱלֹהִים אֲשֶׁר יְדַבְּרוּ רָעוֹת (בְּאִישׁ) בְּאָזְנֵי כֹל[263], זוּלָתִי אֲשֶׁר נֶעֱשַׁק. וֵאלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *קמח* אִם תְּגַלּוּ אֶת (הַמַּעֲשֶׂה) הַטּוֹב וְאִם תַּסְתִּירוּהוּ אוֹ תִסְלְחוּ לָרָעָה, הִנֵּה אֱלֹהִים סוֹלֵחַ וְאַמִּיץ-כֹּחַ[264]: אָכֵן הַמְכַחֲשִׁים בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחָיו וְהַמְבַקְשִׁים לְהַבְדִּיל בֵּין אֱלֹהִים וּבֵין שְׁלִיחָיו וְאָמְרוּ: "נַאֲמִין בְּמִקְצָת וּנְכַחֵשׁ בְּמִקְצָת" וּבִקְשׁוּ לָקַחַת לָהֶם דֶּרֶךְ בֵּין זֶה וּבֵין זֶה: *קנ* אֵלֶּה הֵם הַכּוֹפְרִים בֶּאֱמֶת, וַנְּעַתֵּד לַכּוֹפְרִים עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת: *קנא* אַךְ הַמַּאֲמִינִים בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחָיו וְלֹא יַבְדִּילוּ בֵּין שָׁלִיחַ לְשָׁלִיחַ מִשְּׁלִיחָיו, אֵלֶּה יִתֵּן לָהֶם שְׂכָרָם, וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם:

קנב יִשְׁאֲלוּ מִמְּךָ אַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר כִּי תוֹרִיד לָהֶם סֵפֶר מִן הַשָּׁמַיִם. הֵן שָׁאֲלוּ מִלְּפָנִים מֵאֵת מֹשֶׁה גְּדוֹלָה מִזֹּאת וַיֹּאמְרוּ: "הַרְאֵנוּ אֶת אֱלֹהִים גָּלוּי וַיֹּאחֲזֵם שַׂעַר בְּפִשְׁעָם. אַחֲרֵי זֹאת עָשׂוּ לָהֶם הָעֵגֶל אַחֲרֵי בּוֹא אֲלֵיהֶם הַמּוֹפְתִים, וַנִּסְלַח לָהֶם עַל הַדָּבָר הַזֶּה וַנִּתֵּן לְמֹשֶׁה שִׁלְטוֹן גָּלוּי: *קנג* וַנִּכֶף[265] עֲלֵיהֶם אֶת הָהָר בְּהַעֲבִירֵנוּ אוֹתָם בַּבְּרִית, וַנֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: "בּוֹאוּ הַשַּׁעַר מִשְׁתַּחֲוִים", וַנֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: "אַל תְּחַלְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת" וַנָּבוֹא אִתָּם בְּמָסֹרֶת הַבְּרִית: *קנד* אַךְ עַל[266] הֲפֵרָם בְּרִיתָם וְכַחֲשָׁם בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים וְהָרְגָם אֶת הַנְּבִיאִים בְּלִי מִשְׁפָּט וְאָמְרָם: "עָרֵל לִבֵּנוּ". – לֹא כִּי אֱלֹהִים חָתַם אֶת לִבּוֹתָם בְּכַחֲשָׁם, וְלֹא יַאֲמִינוּ זוּלָתִי מְעַט: *קנה* וְעַל כָּפְרָם וְהוֹצִיאָם עַל מִרְיָם שֵׁם-רָע עַד מְאֹד: *קנו* וְעַל אָמְרָם: "אֲנַחְנוּ הָרַגְנוּ אֶת הַמָּשִׁיחַ יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם שְׁלִיחַ הָאֱלֹהִים". וְאָכֵן לֹא הֲרָגוּהוּ וְלֹא צְלָבוּהוּ, וְרַק כִּדְמוּתוֹ הָיָה לִפְנֵיהֶם[267], וְאָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר נֶחְלְקוּ עַל אוֹדוֹתָיו הֵם בְּסָפֵק בִּדְבַר מוֹתוֹ. אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה בַּדָּבָר הַזֶּה, וְרַק אַחֲרֵי דִּמְיוֹן לִבָּם יֵלֵכוּ. וְאָמְנָם לֹא הֲרָגוּהוּ, וְאוּלָם אֱלֹהִים נְשָׂאָהוּ אֵלָיו וֵאלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *קנז* וְאֵין בְּעַם הַסֵּפֶר אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִין בּוֹ לִפְנֵי מוֹתוֹ[268], וּבְיוֹם הַתְּקוּמָה יָקוּם לְעֵד בָּהֶם: *קנח* וּבְפֶשַׁע הַיְּהוּדִים אָסַרְנוּ עֲלֵיהֶם מַטְעַמִּים אֲשֶׁר הָיוּ מֻתָּרִים לָהֶם וּבִגְלַל הֲשִׁיבָם רַבִּים מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים: *קנט* וְקַחְתָּם הַתַּרְבִּית אַחֲרֵי אֲשֶׁר צֻוּוּ לְבִלְתִּי קַחְתָּהּ, וְאָכְלָם אֶת הוֹן בְּנֵי הָאָדָם בַּשָּׁוְא. וְלַכּוֹפְרִים עִתַּדְנוּ עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *קס* וְאוּלָם אֵלֶּה מֵהֶם הַיּוֹדְעִים דַּעַת נְכוֹנָה וְהַמַּאֲמִינִים בַּאֲשֶׁר הוּרַד אֵלֶיךָ וּבַאֲשֶׁר הוּרַד לְפָנֶיךָ וְהָעוֹרְכִים תְּפִלָּה וְהַנּוֹתְנִים צְדָקָה וְהַמַּאֲמִינִים בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן, אֵלֶּה נִתֵּן לָהֶם שָׂכָר רָב: *קסא* אָכֵן גִּלִּינוּ אֶת אָזְנְךָ כַּאֲשֶׁר גִּלִּינוּ אֶת אֹזֶן נֹחַ וְהַנְּבִיאִים אַחֲרָיו, וְכַאֲשֶׁר גִּלִּינוּ אֶת אֹזֶן אַבְרָהָם וְיִשְׁמָעֵאל וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב וְהַשְּׁבָטִים וְיֵשׁוּ וְאִיּוֹב וְיוֹנָה וְאַהֲרֹן וּשְׁלֹמֹה, וַנִּתֵּן לְדָוִד מִזְמוֹרִים: *קסב* וּשְׁלִיחִים אֲשֶׁר סִפַּרְנוּ לְךָ עַל אוֹדוֹתָם לִפְנֵי זֶה וּשְׁלִיחִים אֲשֶׁר לֹא סִפַּרְנוּ לְךָ עַל אוֹדוֹתָם, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת

מֹשֶׁה פֶּה אֶל פֶּה[269]: שְׁלִיחִים מְבַשְּׂרִים וּמַזְהִירִים לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִהְיוּ לִבְנֵי אָדָם תּוֹכָחוֹת אֶת אֱלֹהִים אַחֲרֵי (שָׁלְחוֹ) הַשְּׁלִיחִים וֵאלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *קסד* אָמְנָה אֱלֹהִים יָעִיד עַל (הַדָּבָר) אֲשֶׁר הוֹרִיד אֵלֶיךָ, הוֹרִידוֹ עַל פִּי דַעְתּוֹ, וְהַמַּלְאָכִים יָעִידוּ וְרַב בֵּאלֹהִים לְעֵד: *קסה* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיָּשִׁיבוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים, תָּעוּ תּוֹעָה רַבָּה[270] אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרָעָה לֹא יֹאבֶה אֱלֹהִים סְלֹחַ לָהֶם וְלֹא הַנְחוֹתָם בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *קסז* בִּלְעֲדֵי דֶּרֶךְ גֵּיהִנֹּם לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְתוֹכָהּ לָנֶצַח, וְנָקֵל הוּא לֵאלֹהִים: *קסח* הוֹי בְּנֵי-אָדָם, הִנֵּה בָּא אֲלֵיכֶם הַשָּׁלִיחַ בָּאֱמֶת מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם, הַאֲמִינוּ אֵפוֹא, זֶה טוֹב לָכֶם יוֹתֵר, אַךְ כִּי תִּכְפְּרוּ, הִנֵּה לֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם:

קסט הוֹי אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר[271], אַל תָּזִידוּ (לַעֲבֹר עַל) דַּתְכֶם וְלֹא תְדַבְּרוּ בֵאלֹהִים כִּי-אִם אֱמֶת. אָכֵן הַמָּשִׁיחַ יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם שְׁלִיחַ אֱלֹהִים הוּא וּדְבּוּרוֹ אֲשֶׁר הֵטִיל בְּמִרְיָם וְרוּחַ מִלְּפָנָיו, הַאֲמִינוּ אֵפוֹא בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחָיו וְלֹא תֹאמְרוּ: "שְׁלֹשָׁה". חִדְלוּ מִזֶּה. זֶה טוֹב לָכֶם יוֹתֵר. אֱלֹהִים הוּא אֱלוֹהַּ אֶחָד. חָלִילָה לּוֹ[272] מִהְיוֹת לוֹ וָלָד. לוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וְרַב בֵּאלֹהִים לְמִשְׁעָן: *קע* לֹא יָבוּז הַמָּשִׁיחַ מִהְיוֹת עֶבֶד לֵאלֹהִים וְלֹא הַמַּלְאָכִים הַמְקֹרָבִים: *קעא* וַאֲשֶׁר יָבוּזוּ לְעָבְדוֹ וְגָבַהּ לִבָּם יַאַסְפֵם[273] אֱלֹהִים אֵלָיו יַחְדָּו: *קעב* וְאוּלָם אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר יְשַׁלֵּם לָהֶם שְׂכָרָם וְהוֹסִיף לָהֶם מֵחַסְדּוֹ, אַךְ אֲשֶׁר יָבוּזוּ וְגָבַהּ לִבָּם יַעַנְשֵׁם עֹנֶשׁ
דְּאָבָה: *קעג* וְלֹא יִמְצְאוּ לָהֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים לֹא מָגֵן וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *קעד* בְּנֵי הָאָדָם, הִנֵּה בָא אֲלֵיכֶם מוֹפֵת מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם, וַנּוֹרֶד אֲלֵיכֶם אוֹר גָּלוּי, וְהָיָה אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וַיַּחֲזִיקוּ בוֹ, יְבִיאֵם בְּרַחֲמִים וְחֶסֶד מִלְּפָנָיו וְנָחָם בְּאֹרַח מֵישָׁרִים:

קעה יִשְׁאָלוּ אֶת פִּיךָ. אֱמֹר: אֱלֹהִים יוֹרְכֶם עַל דְּבַר הַקְּרוֹבִים (אֲשֶׁר לֹא מֵחַלְצֵיכֶם יָצָאוּ). כִּי יָמוּת אִישׁ וְוָלָד אֵין לוֹ[274] וְלוֹ אָחוֹת, וְהָיָה לָהּ הַחֵצִי מֵאֲשֶׁר עָזָב[275]. וְהוּא יִירָשֶׁנָּה אִם אֵין לָהּ וָלָד. וְאִם שְׁתַּיִם תִּהְיֶינָה וְהָיָה לִשְׁתֵּיהֶן שְׁתֵּי שְׁלִישִׁיּוֹת מֵאֲשֶׁר עָזָב. וְכִי יִהְיוּ אַחִים וַאֲחָיוֹת, וְהָיָה לַזָּכָר כְּחֵלֶק שְׁתַּיִם מִן הַנְּקֵבָה. יְבָאֵר לָכֶם אֱלֹהִים פֶּן תִּתְעוּ, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ הַכֹּל:

פָּרָשַׁת הַשֻּׁלְחָן[276]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וְעֶשְׂרִים.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחְמָן וְהָרַחוּם

א הוֹי הַמַּאֲמִינִים, הָקִימוּ אֶת הַבְּרִית, הֻתַּר לָכֶם (לְאָכְלָה) הַמִּקְנֶה חֲסַר הַדַּעַת מִלְּבַד אֲשֶׁר יִקָּרֵא[277] לִפְנֵיכֶם, אַךְ לֹא הֻתַּר לָכֶם לָצוּד אַחֲרֵי הִתְקַדֶּשְׁכֶם לֶחָג, כִּי אֱלֹהִים יְצַוֶּה אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ: *ב* הַמַּאֲמִינִים, אַל תְּחַלְּלוּ אֶת מִנְהֲגֵי אֱלֹהִים הַקְּדוֹשִׁים וְלֹא אֶת הַחֹדֶשׁ הַקָּדוֹשׁ[278] וְלֹא אֶת הַקָּרְבָּן וְלֹא אֶת עַטְרוֹתָיו[279]. וְלֹא תִפְגְּעוּ בַּנּוֹהֲרִים אֶל הַבַּיִת הַקָּדוֹשׁ בְּבַקְשָׁם חֶסֶד מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם וְרָצוֹן: *ג* אַךְ אַחֲרֵי מַלֹּאתְכֶם אֶת חֻקַּת הֶחָג וְצַדְתֶּם. וְאַל תַּחְטִיאֲכֶם שִׂנְאַת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִמְנְעוּ אֶתְכֶם מִבּוֹא אֶל הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ לַעֲבֹר עַל הַמִּצְוָה[280]. וַעֲזַרְתֶּם אִישׁ אֶת אָחִיו לְצֶדֶק וּלְיִרְאָה אֶת אֱלֹהִים, וְלֹא תַעַזְרוּ אִישׁ אֶת אָחִיו לְאַשְׁמָה וּלְאֵיבָה, וִירֵאתֶם אֶת אֱלֹהִים, כִּי מוּסַר אֱלֹהִים כָּבֵד מְאֹד.

ד וְאֵלֶּה אֲסוּרִים לָכֶם לְאָכְלָה: הַנְּבֵלָה וְהַדָּם וּבְשַׂר הַחֲזִיר וַאֲשֶׁר נִקְרָא עָלָיו שֵׁם אַחֵר
מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים וְהַחֲנוּקָה וְהַמֻּכָּה עַד מָוֶת וְהַנְּפוּלָה וְהַנְּגוּחָה וַאֲשֶׁר אֲכָלַתָּה חַיַּת טֶרֶף
מִבַּלְעֲדֵי אֲשֶׁר שְׁחַטְתֶּם (אוֹתָהּ)[281], וַאֲשֶׁר נִשְׁחֲטָה עַל הַמַּצֵּבוֹת וַאֲשֶׁר תְּחַלְּקוּ (בְּגוֹרָל)
בְּחִצִּים[282] מְגֹאָל הוּא לָכֶם. *ה* הַיּוֹם יִוָּאֲשׁוּ הַכּוֹפְרִים מִדַּתְכֶם[283]. אַל תִּירְאוּ מֵהֶם וִירֵאתֶם
אוֹתִי: הַיּוֹם[284] הִשְׁלַמְתִּי לָכֶם דַּתְכֶם, וְאָרִיק טוּבִי עֲלֵיכֶם וָאֶבְחַר לָכֶם אֶת הָאִסְלָאם לְדָת,
וַאֲשֶׁר יֵאָנֵס (וְאָכַל) מֵרְעָבוֹן בְּלִי זָדוֹן הִנֵּה אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *ו* יִשְׁאָלוּךָ מַה הוּא אֲשֶׁר
הֻתַּר לָהֶם. אֱמֹר: הֻתְּרוּ לָכֶם הַמַּטְעַמִּים וַאֲשֶׁר לִמַּדְתֶּם חַיּוֹת טֶרֶף לְמוֹדֵי צַיִד כַּכְּלָבִים, — כִּי
תְּלַמְּדוּם אֵת אֲשֶׁר לִמֶּדְכֶם אֱלֹהִים, — וַאֲכַלְתֶּם מֵאֲשֶׁר צָדוּ לָכֶם וּזְכַרְתֶּם אֵת שֵׁם אֱלֹהִים
עָלָיו[285], וִירֵאתֶם אֶת אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים מְהִיר חֶשְׁבּוֹן: *ז* הַיּוֹם הֻתְּרוּ לָכֶם הַמַּטְעַמִּים וּמַאֲכַל
אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר מֻתָּר לָכֶם וּמַאֲכַלְכֶם מֻתָּר לָהֶם, וְהַנָּשִׁים הַצְּנוּעוֹת מִן הַמַּאֲמִינוֹת
וְהַנָּשִׁים הַצְּנוּעוֹת מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר לִפְנֵיכֶם בְּתִתְּכֶם לָהֶן אֶת מָהֳרָן (מֻתָּרוֹת
לָכֶם), בְּהַצְנִיעֲכֶם לֶכֶת לֹא נוֹאֲפִים וְלֹא לוֹקְחִים אוֹתָן לְפִילַגְשִׁים. וַאֲשֶׁר יְכַחֵשׁ בָּאֱמוּנָה,
מֵאָפַס מַעֲשֵׂהוּ, וְהָיָה בָּעוֹלָם הַבָּא מִן הָאוֹבְדִים:

ח הַמַּאֲמִינִים, בְּקוּמְכֶם לְהִתְפַּלֵּל וּרְחַצְתֶּם פְּנֵיכֶם וִידֵיכֶם עַד הַמַּרְפֵּק, וְשִׁפְשַׁפְתֶּם אֶת
רָאשֵׁיכֶם וְרַגְלֵיכֶם עַד הַקַּרְסֻלַּיִם: *ט* וְכִי תִהְיוּ טְמֵאֵי קֶרִי, וְהִטַּהַרְתֶּם. אַךְ כִּי תִהְיוּ חוֹלִים אוֹ
בַּדֶּרֶךְ, אוֹ כִּי יָבוֹא אִישׁ מִכֶּם מֵעֲשׂוֹת צְרָכָיו, אוֹ בְּבוֹאֲכֶם אֶל הַנָּשִׁים וְלֹא תִמְצְאוּ מַיִם,
וּלְקַחְתֶּם לָכֶם חוֹל דַּק מִן הַדַּק, וְשִׁפְשַׁפְתֶּם (בּוֹ) אֶת פְּנֵיכֶם וִידֵיכֶם[286]. לֹא יַחְפֹּץ אֱלֹהִים
לְהָצִיק לָכֶם, וְאוּלָם יַחְפֹּץ לְטַהֶרְכֶם וּלְהָרִיק טוּבוֹ עֲלֵיכֶם לְמַעַן תּוֹדוּ (לוֹ): *י* וּזְכַרְתֶּם אֶת
הַטּוֹב אֲשֶׁר עָשָׂה אִתְּכֶם אֱלֹהִים וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת אִתְּכֶם בְּאָמְרְכֶם: "שָׁמַעְנוּ וְנַקְשִׁיב" וִירָאוּ
אֶת אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ קֶרֶב לֵב:

יא הַמַּאֲמִינִים שִׁמְרוּ אֱמֶת בְּקוּמְכֶם לְהָעִיד לִפְנֵי אֱלֹהִים, וְאַל תַּחְטִיאֲכֶם שִׂנְאַת אֲנָשִׁים
לְבִלְתִּי הֱיוֹת יְשָׁרִים. הֱיוּ יְשָׁרִים. הוּא קָרוֹב יוֹתֵר לְיִרְאַת הָאֱלֹהִים וִירֵאתֶם אֱלֹהִים, כִּי יוֹדֵעַ
אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *יב* צִוָּה אֱלֹהִים לַמַּאֲמִינִים וּלְעוֹשֵׂי הַיָּשָׁר סְלִיחָה וְשָׂכָר רָב: *יג* אַךְ
הַכּוֹפְרִים וּמְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹתֵינוּ אֵלֶּה הֵם בְּנֵי שְׁאוֹל: *יד* הַמַּאֲמִינִים זִכְרוּ אֶת הַטּוֹב אֲשֶׁר עָשָׂה
אִתְּכֶם אֱלֹהִים בִּזְמֹם אֲנָשִׁים רָע לִשְׁלוֹחַ בָּכֶם יְדֵיהֶם וַיָּשֶׁב יְדֵיהֶם מֵעֲלֵיכֶם, וִירֵאתֶם אֱלֹהִים,
וְעַל אֱלֹהִים יִשָּׁעֲנוּ הַמַּאֲמִינִים.

טו וְאָכֵן הֶעֱבִיר אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּבְרִית לְפָנִים וַנָּקֶם מֵהֶם שְׁנֵים עָשָׂר נְשִׂיאִים, וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים: "אָנֹכִי עִמָּכֶם וְהָיָה כִּי תַעַרְכוּ הַתְּפִלָּה וּנְתַתֶּם צְדָקָה וְהֶאֱמַנְתֶּם בִּשְׁלִיחַי וַעֲזַרְתֶּם
אוֹתָם, וְהִלְוֵיתֶם אֶת אֱלֹהִים מִלְוָה טוֹבָה, אֲכַפֵּר לָכֶם מֵרָעוֹתֵיכֶם, וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם אֶל גַּנּוֹת
יִמְשְׁכוּ תַחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת, אַךְ אֲשֶׁר יִכְפֹּר מִכֶּם אַחֲרֵי זֹאת, תָּעָה מִן הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר": *טז* וּבַאֲשֶׁר
הֵפֵרוּ אֶת בְּרִיתָם, אֵרַרְנוּם, וַנַּקְשׁ אֶת לִבָּם. יְסַלְּפוּ אֶת הַדְּבָרִים מִמְּקוֹמָם, וַיִּשְׁכְּחוּ חֵלֶק מִן
(הַדָּבָר) אֲשֶׁר הִזְהִירוּ אוֹתָם. אַל תֶּרֶף מֵחֲשׂף בֶּגֶד בָּגְדָם, זוּלָתִי מְעַט מֵהֶם וְסָלַחְתָּ לָהֶם
וּמָחַלְתָּ[287] כִּי אֱלֹהִים יֹאהַב אֶת עוֹשֵׂי-הַטּוֹב: *יז* וְאֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר אָמְרוּ: "נוֹצְרִים אֲנַחְנוּ",
הֶעֱבַרְנוּ בִּבְרִית וַיִּשְׁכְּחוּ חֵלֶק מֵאֲשֶׁר הִזְהִירוּם עָלָיו, וַנְּעוֹרֵר בֵּינֵיהֶם אֵיבָה וּמַשְׂטֵמָה עַד לְיוֹם
הַתְּקוּמָה, וְאָכֵן אָז יוֹדִיעַ אוֹתָם אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *יח* הוֹי אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר, הִנֵּה בָא אֲלֵיכֶם
שְׁלִיחֵנוּ, יְבָאֵר לָכֶם הַרְבֵּה מֵאֲשֶׁר הֱיִיתֶם מַסְתִּירִים מִן הַסֵּפֶר וְדִלֵּג עַל הַרְבֵּה (בְּלִי שִׂים לֵב),

הִנֵּה בָא אֲלֵיכֶם מֵאֵת אֱלֹהִים אוֹר וְסֵפֶר גָּלוּי, יַנְחֶה בּוֹ אֱלֹהִים אֶת הַהוֹלֵךְ אַחֲרָיו לַעֲשׂוֹת
רְצוֹנוֹ, בְּדֶרֶךְ הַשָּׁלוֹם, וְהוֹצִיאָם מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה בִּרְצוֹנוֹ, וְנָחָם אֶל אֹרַח מֵישָׁרִים: *יט* כּוֹפְרִים
הֵם אֵלֶּה אֲשֶׁר אָמְרוּ, כִּי אֱלֹהִים הוּא הַמָּשִׁיחַ בֶּן מִרְיָם. אֱמֹר: מִי הוּא אֲשֶׁר לוֹ עָז-מַה (לָקוּם
בִּפְנֵי) אֱלֹהִים אִם יַחְפֹּץ לְהַשְׁמִיד אֶת הַמָּשִׁיחַ בֶּן מִרְיָם וְאֶת אִמּוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ
יַחְדָּו: *כ* וְלֵאלֹהִים מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם, יִבְרָא אֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וֵאלֹהִים
הַכֹּל יוּכָל: *כא* אָמְרוּ הַיְּהוּדִים וְהַנּוֹצְרִים: "אֲנַחְנוּ בְּנֵי אֱלֹהִים וַאֲהוּבָיו", אֱמֹר: "וְלָמָּה זֶה
יְיַסֶּרְכֶם בַּעֲוֹנוֹתֵיכֶם? לֹא כִּי בָשָׂר אַתֶּם מֵאֲשֶׁר בָּרָא. לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ יִסְלַח. וְאֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ
יְיַסֵּר. וְלֵאלֹהִים מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם וְאֵלָיו הַדֶּרֶךְ (אֲשֶׁר
תָּשׁוּבוּ): *כב* הוֹי אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר, הִנֵּה בָא אֲלֵיכֶם שְׁלִיחֵנוּ לְבָאֵר לָכֶם בְּעֵת חֲדֹל חֲזוֹן הַשְּׁלִיחִים
פֶּן תֹּאמְרוּ: "לֹא בָא אֵלֵינוּ מְבַשֵּׂר וּמַזְהִיר", הִנֵּה בָא אֲלֵיכֶם מְבַשֵּׂר וְמַזְהִיר, וֵאלֹהִים הַכֹּל
יוּכָל:

כג וּבֶאֱמֹר מֹשֶׁה לְעַמּוֹ: "עַמִּי, זִכְרוּ אֶת הַטּוֹב אֲשֶׁר עָשָׂה אִתְּכֶם אֱלֹהִים בַּהֲקִימוֹ בְּקִרְבְּכֶם
נְבִיאִים, וַיָּשֶׂם אֶתְכֶם מְלָכִים, וַיִּתֵּן לָכֶם אֵת אֲשֶׁר לֹא נָתַן לְעַם מִן הָאָדָם[288]: *כד* עַמִּי, בּוֹאוּ
אֶל הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים לָכֶם וְלֹא תִסֹּגוּ אָחוֹר פֶּן תֹּאבֵדוּ (לָעַד)": *כה* וַיֹּאמְרוּ:
"מֹשֶׁה, עַם עֲנָקִים בְּתוֹכָהּ וַאֲנַחְנוּ לֹא נָבוֹא אֵלֶיהָ עַד אִם יֵצְאוּ מִתּוֹכָהּ. וְרַק אִם יֵצְאוּ מִתּוֹכָהּ
נָבוֹא אֵלֶיהָ": *כו* וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים[289] מִירְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה אִתָּם חֶסֶד: "בּוֹאוּ עֲלֵיהֶם
אֶל הַשַּׁעַר, וּבְבוֹאֲכֶם אֵלָיו תִּגְבְּרוּ (עֲלֵיהֶם), וְהִשָּׁעֲנוּ עַל אֱלֹהִים אִם מַאֲמִינִים
אַתֶּם": *כז* וַיֹּאמְרוּ: "מֹשֶׁה, לֹא נָבוֹא לְעוֹלָם כָּל עוֹד הֵם בְּתוֹכָהּ, לֵךְ אֵפוֹא אַתָּה וֵאלֹהֶיךָ
וְהִלָּחֲמוּ, כִּי אֲנַחְנוּ נֵשֵׁב בָּזֶה: *כח* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "אֱלֹהַי, אֵין לִי שִׁלְטוֹן בִּלְתִּי אִם עָלַי וְעַל
אָחִי. הַפְלֵה אֵפוֹא בֵּינִי וּבֵין הָעָם הַפּוֹשְׁעִים": וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "אִם כָּכָה, הִנֵּה הָחֳרְמָה מֵהֶם
הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה. יִתְעוּ בָאָרֶץ וְלֹא יֵצַר לְךָ עַל הָעָם הַפּוֹשְׁעִים".

ל וּקְרָא לִפְנֵיהֶם עַל דְּבַר שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם בֶּאֱמֶת, בְּהַקְרִיבָם שְׁנֵיהֶם קָרְבָּן וַיֵּרָצֶה (הַקָּרְבָּן) מִיַּד
אֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם וּמִיַּד הַשֵּׁנִי לֹא נִרְצָה, וַיֹּאמֶר: "הָרוֹג אֶהֱרֹג אוֹתְךָ". וַיֹּאמֶר (אָחִיו): אָכֵן יִרְצֶה
אֱלֹהִים (קָרְבָּן) מִיַּד הַיְּרֵאִים (אוֹתוֹ): *לא* כִּי תִשְׁלַח אֵלַי יָדְךָ לְהָרְגֵנִי, לֹא אֶשְׁלַח אָנֹכִי יָדִי
לְהָרְגֶךָ, כִּי אֶת אֱלֹהִים אֲדוֹן הָעוֹלָמִים אֲנִי יָרֵא: *לב* חָפֵץ אָנֹכִי כִּי תִשָּׂא אֶת עֲוֹנִי וַעֲוֹנֶךָ,
וְהָיִיתָ מִבְּנֵי גֵיהִנֹּם, וְזֶה גְּמוּל הַפּוֹשְׁעִים" *לג* וַיִּתֵּן לוֹ לִבּוֹ לַהֲרֹג אֶת אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ, וַיְהִי מִן
הָאוֹבְדִים: *לד* וַיִּשְׁלַח [אֱלֹהִים עוֹרֵב חוֹפֵר בָּאֲדָמָה לְהַרְאוֹתוֹ אֵיךְ יִטְמֹן אֶת נִבְלַת אָחִיו.
וַיֹּאמֶר: "אוֹי לִי, הַאִם לֹא אוּכַל לִהְיוֹת כָּעוֹרֵב הַזֶּה לִטְמֹן נִבְלַת אָחִי?". וַיִּנָּחֵם: *לה* לָכֵן צִוִּינוּ
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: כָּל הוֹרֵג נֶפֶשׁ לֹא תַחַת נֶפֶשׁ, אוֹ לֹא עַל הַשְׁחִיתָהּ בָּאָרֶץ, כְּאִלּוּ הָרַג
אֶת כָּל הָאָדָם יַחְדָּו, וְהַמְחַיֶּה אוֹתָהּ כְּאִלּוּ הֶחֱיָה אֶת כָּל הָאָדָם יַחְדָּו. אָכֵן בָּאוּ שְׁלִיחֵינוּ אֲלֵיכֶם
לְפָנִים בָּאוֹתוֹת, וְאַחֲרֵי (כָּל) אֵלֶּה רַבִּים מֵהֶם הַפּוֹשְׁעִים עַל הָאָרֶץ: *לו* אַךְ אֵלֶּה הַנִּלְחָמִים
בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ, וַאֲשֶׁר כָּל מַעְיְנֵיהֶם לְהַשְׁחִית עַל הָאָרֶץ, גְּמוּלָם הוּא אֲשֶׁר יֵהָרְגוּ אוֹ
יִצָּלְבוּ אוֹ תְּכֻרַתְנָה יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם חֲלִיפוֹת[290] אוֹ כִּי יָגְלוּ מִן הָאָרֶץ. זֶה קְלוֹנָם בָּעוֹלָם הַזֶּה,
וּלָעוֹלָם הַבָּא לָהֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד: *לז* זוּלָתִי אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁבוּ לִפְנֵי אֲשֶׁר גְּבַרְתֶּם עֲלֵיהֶם, וּדְעוּ כִּי
אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם:

לח הַמַּאֲמִינִים, יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וּבַקְּשׁוּ לִדְבֹּק בּוֹ וְחֵרְפוּ נַפְשְׁכֶם בְּמִלְחַמְתּוֹ לְמַעַן תַּצְלִיחוּ: *לט* (כִּי) גַּם לוּ יִהְיֶה לַכּוֹפְרִים כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יַחְדָּו וְעוֹד כָּמוֹהוּ אִתּוֹ, לְמַעַן הִפָּדוֹת בּוֹ מֵעֹנֶשׁ יוֹם הַתְּקוּמָה לֹא יֻקַּח מֵהֶם, וְלָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *מ* יְבַקְשׁוּ לָצֵאת מִן גֵּיהִנֹּם, אַךְ לֹא יֵצְאוּ מִמֶּנָּה, וְלָהֶם עֹנֶשׁ נֶצַח:

מא וְהַגַּנָּב וְהַגַּנֶּבֶת, וְקַצֹּתֶם אֶת יְדֵיהֶם, גְּמוּל כְּפָעֳלָם, מָשָׁל (וּמוּסָר) מֵאֵת אֱלֹהִים, וֵאלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *מב* אַךְ אֲשֶׁר יָשׁוּב אַחֲרֵי חָטְאוֹ וְהֵיטִיב דַּרְכּוֹ יָשׁוּב אֱלֹהִים אֵלָיו, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *מג* הַאִם לֹא תֵדַע כִּי אֱלֹהִים לוֹ מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, יַעֲנֹשׁ אֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְסָלַח לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וֵאלֹהִים הַכֹּל יוּכָל:

מד הַשָּׁלִיחַ, אַל תִּתְעַצֵּב בִּגְלַל הָאָצִים אֶל הַכַּחַשׁ מֵאֵלֶּה, אֲשֶׁר אָמְרוּ בְּפִיהֶם: "הֶאֱמַנּוּ", וְלִבָּם לֹא יַאֲמִין וּמֵהַיְּהוּדִים. שׁוֹמְעִים (הֵם) לַשֶּׁקֶר, שׁוֹמְעִים לַאֲנָשִׁים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ אֵלֶיךָ[291], יְסַלְּפוּ אֶת הַדְּבָרִים מִמְּקוֹמָם, וְאָמְרוּ: "אִם יוּבָא אֲלֵיכֶם כָּזֶה קַבְּלוּהוּ, אַךְ אִם לֹא יוּבָא אֲלֵיכֶם (כָּזֶה), וְנִשְׁמַרְתֶּם". וַאֲשֶׁר חָפֵץ אֱלֹהִים הַדִּיחוֹ לֹא לְךָ עָז-מַה לָקוּם לוֹ בִּפְנֵי אֱלֹהִים. אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא חָפֵץ אֱלֹהִים לְטַהֵר לִבָּם, לָהֶם קָלוֹן בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלָעוֹלָם הַבָּא מוּסָר כָּבֵד: *מה* שׁוֹמְעִים לַשֶּׁקֶר, אוֹכְלֵי הָאָסוּר, וְכִי יָבוֹאוּ אֵלֶיךָ, וְשָׁפַטְתָּ בֵּינֵיהֶם אוֹ סוּר מֵהֶם. וְכִי תָסוּר מֵהֶם, לֹא יָרֵעוּ לְךָ בִּמְאוּמָה, וְכִי תִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם, וְשָׁפַטְתָּ בֵּינֵיהֶם בְּצֶדֶק, כִּי אֱלֹהִים יֹאהַב אֶת הַשּׁוֹמְרִים צֶדֶק: *מו* וְאֵיךְ יְשִׂימוּךְ לְשׁוֹפֵט וְאִתָּם הַתּוֹרָה, תּוֹכָהּ מִשְׁפַּט אֱלֹהִים, (וּבְכָל זֹאת) יִפְנוּ אַחֲרֵי כֵן עֹרֶף? — אָכֵן אֵלֶּה אֵינָם מַאֲמִינִים: *מז* אָכֵן הוֹרַדְנוּ אֶת הַתּוֹרָה תּוֹכָהּ אֹרַח מֵישָׁרִים וְאוֹרָה. עַל-פִּיהָ שָׁפְטוּ הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר הָיוּ תְמִימִים עִם אֱלֹהִים[292] אֶת הַיְּהוּדִים, וְהָרַבָּנִים וְהַחֲבֵרִים (שָׁפְטוּ) עַל פִּי סֵפֶר אֱלֹהִים אֲשֶׁר הָפְקַד בְּיָדָם, וַיִּהְיוּ עֵדִים עָלָיו. אַל תִּירְאוּ מִבְּנֵי הָאָדָם, יְרָאוּ אוֹתִי וְלֹא תִמְכְּרוּ אוֹתוֹתַי בִּמְחִיר מְעָט, וַאֲשֶׁר לֹא יִשְׁפְּטוּ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים, אֵלֶּה הֵם הַכּוֹפְרִים: *מט* וְנִצַּוּ אוֹתָם בָּהּ לֵאמֹר: נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ וְעַיִן תַּחַת עַיִן וְאַף תַּחַת אַף וְאֹזֶן תַּחַת אֹזֶן וְשֵׁן תַּחַת שֵׁן, וְלַחֲבוּרָה גְּמוּל. אַךְ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה צְדָקָה[293], וְהָיוּ לוֹ כִּפּוּרִים[294]. וַאֲשֶׁר לֹא יִשְׁפְּטוּ עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים, אֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *נ* וַנַּדְרֵךְ אֶת יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם בְּעִקְּבוֹתֵיהֶם לְקַיֵּם אֵת אֲשֶׁר (נִתַּן) מִן הַתּוֹרָה לְפָנָיו, וְנִתֵּן לוֹ אֶת הָאִנְגִ'יל, תּוֹכוֹ אֹרַח מֵישָׁרִים וְאוֹרָה, וּמְקַיֵּם אֵת אֲשֶׁר (נִתַּן) לְפָנָיו מִן הַתּוֹרָה, וְאֹרַח מֵישָׁרִים וּמוּסָר לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים: *נא* וּלְמַעַן יִשְׁפֹּט אֵת אַנְשֵׁי הָאִנְגִ'יל עַל-פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים בּוֹ. וַאֲשֶׁר לֹא יִשְׁפְּטוּ עַל-פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים, אֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *נב* וַנּוֹרֶד עַל-יָדְךָ אֶת הַסֵּפֶר בֶּאֱמֶת מְקַיֵּם אֵת אֲשֶׁר (נִתַּן) לְפָנָיו מִן הַסֵּפֶר וְעֵדוּת בּוֹ, וְשָׁפַטְתָּ בֵּינֵיהֶם עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים, וְלֹא תֵלֵךְ אַחֲרֵי מַאֲוַיֵּיהֶם (לָסוּר) מֵאַחֲרֵי הָאֱמֶת אֲשֶׁר בָּאָה אֵלֶיךָ. לַכֹּל[295] מִכֶּם שַׂמְנוּ מִשְׁפָּט וּמַסְלוּל: *נג* וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים, עָשָׂה אֶתְכֶם אֻמָּה אֶחָת, וְאוּלָם לְמַעַן נַסּוֹתְכֶם בַּדָּבָר אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם (עָשָׂה כֵן), וְתִתְחָרִיתֶם (אִישׁ בְּאָחִיו) בַּעֲשׂוֹת הַטּוֹב. אֶל אֱלֹהִים תְּשׁוּבַתְכֶם יַחְדָּו, וְאָז יוֹדִיעַ אֶתְכֶם אֶת (הַדָּבָר) אֲשֶׁר נֶחְלַקְתֶּם בּוֹ: *נד* וְעַתָּה שְׁפֹט בֵּינֵיהֶם עַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים, וְלֹא תֵלֵךְ אַחֲרֵי מַאֲוַיֵּיהֶם וְהִשָּׁמֵר מִפְּנֵיהֶם לְבַל יַדִּיחוּךָ מִמִּקְצָת מֵאֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים אֵלֶיךָ, וְכִי יִפְנוּ עֹרֶף, וְיָדַעְתָּ כִּי חָפֵץ אֱלֹהִים לִפְגּוֹעַ בָּהֶם בִּגְלַל מִקְצָת מֵחַטֹּאתָם וְכִי רַבִּים הַפּוֹשְׁעִים מִבְּנֵי הָאָדָם: *נה* הַאִם אֶת מִשְׁפַּט יְמֵי הַבַּעֲרוּת[296] יְבַקְשׁוּ? וּמִי טוֹב מֵאלֹהִים לִשְׁפֹּט בֵּין אֲנָשִׁים הַבּוֹטְחִים בֶּאֱמוּנָתָם:

נו הַמַּאֲמִינִים[297], אַל תִּקְחוּ לָכֶם אֶת הַיְּהוּדִים וְאֶת הַנּוֹצְרִים לְבַעֲלֵי בְּרִית. בַּעֲלֵי בְּרִית הֵם זֶה לָזֶה. וַאֲשֶׁר יִתְחַבֵּר מִכֶּם אֲלֵיהֶם, מֵהֶם הוּא. כִּי אֱלֹהִים לֹא יַנְחֶה אֶת הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: *נז* רָאֹה תִּרְאֶה אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר חֳלִי בִּלְבּוֹתָם אָצִים אֲלֵיהֶם לֵאמֹר: "יְרֵאִים אֲנַחְנוּ פֶּן יֵהָפֵךְ עָלֵינוּ הַגַּלְגַּל". אַךְ יִתָּכֵן כִּי יָבִיא אֱלֹהִים הַתְּשׁוּעָה אוֹ פְקֻדָּה מִלְּפָנָיו, וְנִחֲמוּ עַל אֲשֶׁר הֶעֱלִימוּ בְּלִבָּם: *נח* וְאָמְרוּ הַמַּאֲמִינִים: "הַאֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר נִשְׁבְּעוּ תֹּקֶף שְׁבוּעָתָם בֵּאלֹהִים, כִּי אִתְּכֶם הֵם?" פָּעֳלָם מֵאֶפַע וְאָבָדוּ: *נט* הַמַּאֲמִינִים, כָּל אֲשֶׁר יְבַקֵּשׁ מִכֶּם לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי דָתוֹ, יָבִיא אֱלֹהִים (תַּחְתָּיו) אֲנָשִׁים אֲשֶׁר יֹאהַב אוֹתָם וְאָהֲבוּ אוֹתוֹ, נוֹחִים לַמַּאֲמִינִים וְקָשִׁים לַכּוֹפְרִים, יֶחָרְפוּ נַפְשָׁם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וְלֹא יִפְחֲדוּ מִפְּנֵי חֶרְפַּת מְחָרֵף. זֶה הוּא חֶסֶד אֱלֹהִים, יִתְּנֵהוּ לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וֵאלֹהִים רַב (חֶסֶד) וְיוֹדֵעַ: *ס* מָגִנְּכֶם אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וְהַמַּאֲמִינִים הָעוֹרְכִים הַתְּפִלָּה וְנוֹתְנִים הַצְּדָקָה וְכוֹרְעִים: *סא* וַאֲשֶׁר יִתְחַבֵּר אֶל אֱלֹהִים וְאֶל שְׁלִיחוֹ וְאֶל הַמַּאֲמִינִים אֵלֶּה הֵם מִפְלֶגֶת אֱלֹהִים וְהֵם יִגְבָּרוּ: *סב* הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּקְחוּ לָכֶם בַּעֲלֵי בְּרִית מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר שָׂמוּ אֶת דַּתְכֶם לְלַעַג וְלִשְׂחוֹק, מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר לִפְנֵיכֶם וּמִן הַכּוֹפְרִים, וִירְאוּ אֶת אֱלֹהִים אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם: *סג* וּבְקָרְאֲכֶם לַתְּפִלָּה שָׂמוּהָ לְלַעַג וְלִשְׂחוֹק. זֹאת בַּאֲשֶׁר הֵם עַם לֹא יַשְׂכִּילוּ:

סד אֱמֹר: אַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר, הַאִם לֹא תִּתְנוּ בָּנוּ דֹּפִי רַק עַל הֶאֱמַנְנוּ בֵּאלֹהִים וּבַאֲשֶׁר הוּרַד אֵלֵינוּ וּבַאֲשֶׁר הוּרַד מִלְּפָנִים וּבַאֲשֶׁר מַרְבִּיתְכֶם פּוֹשְׁעִים?: *סה* אֱמֹר: הַאַגִּיד לָכֶם רָעָה מִזֹּאת בַּאֲשֶׁר לִגְמוּל (הַמּוּכָן לָכֶם) אֶת אֱלֹהִים? — כָּל אֵלֶּה אֲשֶׁר אֲרָרָם אֱלֹהִים, וַיִּחַר בָּם אַפּוֹ, וַיַּהֲפֹךְ מֵהֶם לְקוֹפִים וַחֲזִירִים, וַיַּעַבְדוּ אֶת "הַטָּאעוּת", — מְקוֹם אֵלֶּה הוּא הָרַע, וְהֵם הַתּוֹעִים מִכָּל (הָאָדָם) מִן הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר: *סו* וּבְבוֹאָם אֲלֵיכֶם וְאָמְרוּ: "הֶאֱמַנּוּ". וְאוּלָם בְּכַחַשׁ בָּאוּ וּבְכַחַשׁ יָצָאוּ. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֵת אֲשֶׁר יַעֲלִימוּ: *סז* וְרָאִיתָ רַבִּים מֵהֶם אָצִים לְאַשְׁמָה וּלְאֵיבָה וְלֶאֱכֹל הָאָסוּר. אָכֵן רַע הוּא אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ: *סח* וְלוּלֵא הֱגֵיאוּם הָרַבָּנִים וְ"הַחֲבֵרִים" מִדַּבֵּר אָוֶן וּמֵאֱכֹל הָאָסוּר, אָז הָיוּ רָעִים מַעֲשֵׂיהֶם: *סט* וַיֹּאמְרוּ הַיְּהוּדִים: "יְדֵי אֱלֹהִים אֲסוּרוֹת"[298]. יְדֵיהֶם אֲסוּרוֹת. אֲרוּרִים הֵם עַל אֲשֶׁר אָמָרוּ. לֹא כִּי יָדָיו פְּשׁוּטוֹת, יְפַזֵּר (אֱלֹהִים) כַּאֲשֶׁר יַחְפֹּץ. אָכֵן לְרַבִּים מֵהֶם יוֹסִיף (הַקֻּרְאָן) אֲשֶׁר הוּרַד אֵלֶיךָ מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ מֶרִי וָכַחַשׁ. וַנַּפֵּל בֵּינֵיהֶם אֵיבָה וּמַשְׂטֵמָה עַד לְיוֹם הַתְּקוּמָה. כְּכֹל אֲשֶׁר יַצִּיתוּ אֵשׁ לַמִּלְחָמָה יְכַבֶּנָּה אֱלֹהִים. וַיָּשִׂימוּ כָּל מַעְיְנֵיהֶם לְהַשְׁחִית עַל הָאָרֶץ, וֵאלֹהִים לֹא יֹאהַב אֶת הַמַּשְׁחִיתִים: *ע* וְלוּ הֶאֱמִינוּ אַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר וַיִּירְאוּ אֶת אֱלֹהִים, אָז כִּפַּרְנוּ לָהֶם מֵרָעוֹתֵיהֶם וְהֵבֵאנוּ אוֹתָם אֶל גַּנּוֹת הַנֹּעַם. וְלוּ הֵקִימוּ אֶת (דִּבְרֵי) הַתּוֹרָה וְהָאִנְגִ'יל וְאֵת אֲשֶׁר הוּרַד אֲלֵיהֶם מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם, אָז אָכְלוּ (כָּל טוּב) מִמַּעַל לָהֶם וּמִתַּחַת לְרַגְלֵיהֶם. מֵהֶם (יֵשׁ) אֻמָּה עוֹשָׂה הַנְּכוֹחָה, אַךְ רַבִּים מֵהֶם רָעִים מַעֲשֵׂיהֶם: *עא* הַשָּׁלִיחַ, הוֹדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר הוּרַד אֵלֶיךָ מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, כִּי אִם לֹא כֵן תַּעֲשֶׂה[299], אָז לֹא הוֹדַעְתָּ אֶת אֲשֶׁר שָׁלַח (אֱלֹהִים), וֵאלֹהִים יָגֵן עָלֶיךָ מִפְּנֵי הָאֲנָשִׁים, כִּי לֹא יַנְחֶה אֱלֹהִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַכּוֹפְרִים: *עב* אֱמֹר: אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר, יְסוֹדַתְכֶם עַל בְּלִי מָה הוּא, עַד אֲשֶׁר הוּרַד אֲלֵיכֶם מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם. וְאָכֵן לְרַבִּים מֵהֶם יוֹסִיף (הַקֻּרְאָן) אֲשֶׁר הוּרַד אֵלֶיךָ מֶרִי וְכַחַשׁ, אַךְ אַל יֵצַר לְךָ עַל הָעָם הַכּוֹפְרִים: *עג* אָכֵן[300] הַמַּאֲמִינִים וְהַיְּהוּדִים וְהַצָּאבָּאִים וְהַנּוֹצְרִים כָּל הַמַּאֲמִין בֵּאלֹהִים וּבְיוֹם הָאַחֲרוֹן וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר, לֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם הַיָּגוֹן: *עד* וּמִלְּפָנִים הֶעֱבַרְנוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּבְּרִית וְנִשְׁלַח אֲלֵיהֶם שְׁלִיחִים. מִדֵּי בוֹא אֲלֵיהֶם שָׁלִיחַ וְאִתּוֹ אֲשֶׁר לֹא חָפְצָה נַפְשָׁם בּוֹ, נָתְנוּ מֵהֶם לְכוֹזְבִים וּמֵהֶם הָרָגוּ: *עה* וַיִּדְמוּ כִּי לֹא יָבוֹא עֹנֶשׁ[301] וַיִּהְיוּ עִוְרִים וְחֵרְשִׁים, וַיָּשָׁב אֱלֹהִים אֲלֵיהֶם אַחֲרֵי זֹאת. אַךְ רַבִּים מֵהֶם שָׁבוּ

וַיִּהְיוּ עִוְרִים וְחֵרְשִׁים, וֵאלֹהִים רוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *עו* אָכֵן כָּפְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר אָמְרוּ: "אֱלֹהִים הוּא הַמָּשִׁיחַ בֶּן מִרְיָם" וַהֲלֹא הַמָּשִׁיחַ אָמַר: "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, עִבְדוּ אֶת אֱלֹהִים אֱלֹהַי וֵאלֹהֵיכֶם, כִּי כָּל אֲשֶׁר יְשַׁתֵּף בֵּאלֹהִים יַחֲשֹׂךְ מִמֶּנּוּ אֱלֹהִים אֶת גַּן הָעֵדֶן, וּמְגוּרָיו גֵּיהִנֹּם, וְאֵין לַפּוֹשְׁעִים כָּל מוֹשִׁיעִים": *עז* אָכֵן כָּפְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר אָמְרוּ: "אֱלֹהִים שְׁלִישִׁי הוּא בִּשְׁלֹשָׁה". אֵין כָּל אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלוֹהַּ אֶחָד. וְאִם לֹא יָשׁוּבוּ אֶל אֱלֹהִים וַיִּתְפַּלְלוּ כִּי יִסְלַח לָהֶם? וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *עט* אֵין הַמָּשִׁיחַ בֶּן מִרְיָם בִּלְתִּי אִם שָׁלִיחַ וּכְבָר עָבְרוּ חָלְפוּ לְפָנָיו הַשְּׁלִיחִים, וְאִמּוֹ צַדֶּקֶת. הָיוּ שְׁנֵיהֶם אוֹכְלִים הָאֹכֶל[302]. הַבֵּט, אֵיכָה נְבָאֵר לָהֶם הָאוֹתוֹת וְשׁוּב וְהַבֵּט אֵיכָה יוּסְרוּ (מִן הָאֱמֶת): *פ* אֱמֹר: הֲתַעַבְדוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר לֹא עֹז לוֹ לְהָרַע לָכֶם וְלֹא לְהוֹעִיל? וֵאלֹהִים הוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ: *פא* אֱמֹר: אַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר, אַל תַּעַבְרוּ לְדַבֵּר בְּדַתְכֶם לֹא אֱמֶת, וְלֹא תֵלְכוּ אַחֲרֵי מַאֲוַיֵּי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר תָּעוּ לְפָנִים וַיַּתְעוּ רַבִּים וַיִּתְעוּ מִן הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר: *פב* אֲרוּרִים הֵם הַכּוֹפְרִים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפִי דָוִד וְיֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם. זֹאת כַּאֲשֶׁר מָרוּ וַיַּעַבְרוּ (חֹק), וְלֹא הֵנִיאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת הָרָעָה בַּעֲשׂוֹתָם אוֹתָהּ. אָכֵן רָעִים מַעֲשֵׂיהֶם: *פג* תִּרְאֶה אַבִּים מֵהֶם מִתְחַבְּרִים לַכּוֹפְרִים. אָכֵן רַע הוּא אֲשֶׁר קִדְּמוּ לַעֲשׂוֹת לָהֶם נַפְשׁוֹתֵיהֶם. חָרָה בָּהֶם אַף אֱלֹהִים, בְּעָנְשָׁם (יִהְיוּ) לְעוֹלָמִים: *פד* וְלוּ הֶאֱמִינוּ בֵאלֹהִים וּבַנָּבִיא וּבַאֲשֶׁר הוּרַד אֵלָיו לֹא לְקָחוּם לָהֶם לְבַעֲלֵי בְרִית, וְאוּלָם רַבִּים מֵהֶם פּוֹשְׁעִים: *פה* אָכֵן תִּמְצָא כִּי הָעַזִּים בְּכָל הָאָדָם בְּשִׂנְאָתָם לַמַּאֲמִינִים הֵם הַיְּהוּדִים וְהַמְשַׁתְּפִים, וְהַקְּרוֹבִים לִידִידוּת אֶת הַמַּאֲמִינִים הֵם אֵלֶּה אֲשֶׁר אָמְרוּ "נוֹצְרִים אֲנָחְנוּ". זֹאת כַּאֲשֶׁר יֵשׁ בְּקִרְבָּם "קְשִׁישִׁים"[303] וּנְזִירִים וּבַאֲשֶׁר לֹא גָּבַהּ לִבָּם: *פו* וּבְשָׁמְעָם אֵת אֲשֶׁר הוּרַד אֶל הַשָּׁלִיחַ תִּרְאֶה אֶת עֵינֵיהֶם שְׁטוּפוֹת דִּמְעָה בַּאֲשֶׁר הִכִּירוּ אֶת הָאֱמֶת, וְאָמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ, הֶאֱמַנּוּ. כָּתְבֵנוּ עִם הַמְּעִידִים: *פז* וּמַה לָּנוּ כִּי לֹא נַאֲמִין בֵּאלֹהִים וּבַאֲשֶׁר בָּא אֵלֵינוּ מִן הָאֱמֶת, וְכִי לֹא נִכְסֹף כִּי יְבִיאֵנוּ אֱלֹהִים בְּתוֹךְ הָאֲנָשִׁים הַיְשָׁרִים?": *פח* וַיִּגְמְלֵם אֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ, גַּנּוֹת יִמָּשְׁכוּ מִתַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת, לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן, וְזֶה שְׂכַר עוֹשֵׂי הַטּוֹב. אַךְ אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיְכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ אֵלֶּה הֵם בְּנֵי שְׁאוֹל:

פט הַמַּאֲמִינִים, אַל תַּאַסְרוּ (מֵאֹכֶל) אֶת הַמַּטְעַמִּים אֲשֶׁר הִתִּיר לָכֶם אֱלֹהִים וְלֹא תַעַבְרוּ חֹק, כִּי לֹא יֹאהַב אֱלֹהִים אֶת הָעוֹבְרִים חֹק: *צ* אִכְלוּ מֵאֲשֶׁר כִּלְכֵּל אֶתְכֶם אֱלֹהִים מִן הַמֻּתָּר מִן הַטּוֹב וִירְאוּ אֶת אֱלֹהִים אֲשֶׁר בּוֹ תַאֲמִינוּ: *צא* לֹא יַרְשִׁיעֲכֶם אֱלֹהִים עַל דְּבַר שְׂפָתַיִם בִּשְׁבוּעוֹתֵיכֶם, וְאוּלָם יַרְשִׁיעֲכֶם עַל אֲשֶׁר קִבַּלְתֶּם עַל נַפְשְׁכֶם בִּשְׁבוּעָה. וְכִפּוּרָיו הַאֲכֵל עֲשָׂרָה עֲנִיִּים מֵאֲשֶׁר תַּאֲכִילוּ אֶת בְּנֵי בֵיתְכֶם יוֹם יוֹם, אוֹ הַלְבֵּשׁ אוֹתָם אוֹ שַׁחֲרֵר עָבֶד[304]. וַאֲשֶׁר לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ וְצָם שְׁלֹשֶׁת יָמִים. אֵלֶּה כִּפּוּרֵי שְׁבוּעַתְכֶם כִּי תִשָּׁבְעוּ וּשְׁמַרְתֶּם אֶת שְׁבוּעוֹתֵיכֶם, כָּכָה יְבָאֵר לָכֶם אֱלֹהִים אוֹתוֹתָיו לְמַעַן תּוֹדוּ (לוֹ):

צב הַמַּאֲמִינִים, הַיַּיִן וּ(מִשְׂחַק הַגּוֹרָלוֹת) "מַיְסִר"[305] וְהַמַּצֵּבוֹת וְהַחִצִּים[306] תּוֹעֵבָה הֵם מִמַּעֲשֵׂה הַשָּׂטָן. הַרְחִיקוּ מֵהֶם לְמַעַן תַּצְלִיחוּ: *צג* חָפֵץ הַשָּׂטָן לְהָטִיל בֵּינֵיכֶם אֵיבָה וּמַשְׂטֵמָה בַּיַּיִן וּבַ"מַיְסִר" וְלַהֲסִירְכֶם מִזְּכֹר אֶת אֱלֹהִים וּמֵהִתְפַּלֵּל. הַאִם תֶּחְדָּלוּ? וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וּבְקוֹל הַשָּׁלִיחַ וְנִשְׁמַרְתֶּם. אַךְ אִם תִּפְנוּ עֹרֶף, דְּעוּ כִּי אֵין עַל שְׁלִיחֵנוּ (הַחוֹבָה) בִּלְתִּי אִם לְהַזְהִיר גָּלוּי: *צד* אֵין חֵטְא בַּמַּאֲמִינִים וּבָעוֹשִׂים הַיָּשָׁר בַּאֲשֶׁר טָעֲמוּ[307], כִּי יִירְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְהֶאֱמִינוּ וְעָשׂוּ הַיָּשָׁר וְשָׁבוּ וְיָרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְהֶאֱמִינוּ וְהוֹסִיפוּ וְיָרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְעָשׂוּ הַטּוֹב, כִּי אֱלֹהִים יֹאהַב אֶת עוֹשֵׂי הַטּוֹב:

צה הַמַּאֲמִינִים[308], נַסֵּה יְנַסֶּה אֱלֹהִים אֶתְכֶם בְּדָבָר מִן הַצַּיִד אֲשֶׁר יַשִּׂיגוּ אוֹתוֹ יְדֵיכֶם וְרָמְחֵיכֶם, לְמַעַן יֵדַע אֱלֹהִים אֶת הַיָּרֵא אוֹתוֹ בַּסֵּתֶר. וַאֲשֶׁר יַעֲבֹר (עַל הַמִּצְוָה) אַחֲרֵי כֵן, עָנְשׁוֹ דְּאָבָה: *צו* הַמַּאֲמִינִים, אַל תָּמִיתוּ אֶת הַצַּיִד אַחֲרֵי הִתְקַדִּשְׁכֶם לֶחָג. וַאֲשֶׁר יְמִיתֶנּוּ מִכֶּם בְּזָדוֹן, וְהֵשִׁיב כַּאֲשֶׁר הֵמִית מִן הַמִּקְנֶה, עַל פִּי מִשְׁפַּט שְׁנַיִם אֲנָשִׁים יְשָׁרִים מִכֶּם, קָרְבָּן יַגִּיעַ אֶל הַכַּעְבָּה, אוֹ כִּפּוּרִים (יִתֵּן) הַאֲכֵל עֲנִיִּים, אוֹ חֵלֶף זֶה צוֹם. לְמַעַן יִטְעַם כֹּבֶד מַעֲשֵׂהוּ. סָלַח אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר (צָדוּ) לִפְנֵי כֵן. אַךְ אֲשֶׁר יָשׁוּב (לָצוּד) יִנְקֹם אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר (צָדוּ) לִפְנֵי כֵן. אַךְ אֲשֶׁר יָשׁוּב (לָצוּד) יִנְקֹם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ, וֵאלֹהִים גִּבּוֹר וּבַעַל נְקָמוֹת: *צז* הֻתַּר לָכֶם צֵיד הַיָּם וְאָכְלוֹ, מִחְיָה לָכֶם וְלָאֹרְחָה. אַךְ צֵיד הַיַּבָּשָׁה אָסוּר לָכֶם כָּל עוֹדְכֶם קְדוֹשִׁים לֶחָג. וִירֵאתֶם אֶת אֱלֹהִים אֲשֶׁר אֵלָיו תֵּאָסֵפוּ: *צח* שָׂת אֱלֹהִים אֶת הַכַּעְבָּה אֶת הַבַּיִת הַקָּדוֹשׁ מָכוֹן לִבְנֵי אָדָם וְאֶת הַחֹדֶשׁ הַקָּדוֹשׁ וְאֶת הַקָּרְבָּן וְעַטְרוֹתָיו. (עָשָׂה) זֹאת לְמַעַן תֵּדְעוּ, כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וְכִי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים כֹּל. וּדְעוּ כִּי מוּסַר אֱלֹהִים כָּבֵד וְכִי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *צט* אֵין עַל הַשָּׁלִיחַ בִּלְתִּי אִם לְהַזְהִיר. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר תְּגַלּוּ וְאֶת אֲשֶׁר תַּעֲלִימוּ: *ק* אֱמֹר (לָהֶם): לֹא יִשְׁוֶה הָרָע אֶל הַטּוֹב וְלוּ גַם מָצָא חֵן בְּעֵינֵיכֶם שֶׁפַע (עֹשֶׁר) הָרָע, וִירֵאתֶם אֱלֹהִים, אַנְשֵׁי לֵבָב, לְמַעַן תַּצְלִיחוּ:

קא הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּשְׁאֲלוּ עַל אֹדוֹת דְּבָרִים אֲשֶׁר בְּהִגָּלוֹתָם לָכֶם יֵרַע לָכֶם בִּגְלָלָם[309]. אַךְ אִם תִּשְׁאֲלוּ עַל אֹדוֹתָם בְּעֵת אֲשֶׁר יוּרַד הַקֻּרְאָן יִגָּלוּ לָכֶם. מָחַל (לָכֶם) אֱלֹהִים עַל הַדָּבָר הַזֶּה, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְאֶרֶךְ אַפַּיִם: *קב* כְּבָר שָׁאֲלוּ עַל אֹדוֹתָם אֲנָשִׁים לִפְנֵיכֶם, אַחֲרֵי כֵן כִּחֲשׁוּ בָּהֶם. לֹא שָׂם אֱלֹהִים אֶת חֹק בַּחִירָה וְלֹא סָאאִבָּה וְלֹא וַצִילָה וְלֹא חָאם[310]. וְאוּלָם הַכּוֹפְרִים יִבְדּוּ עַל אֱלֹהִים הַכָּזָב וּמַרְבִּיתָם לֹא יַשְׂכִּילוּ: *קג* וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "בּוֹאוּ אֶל (הַדָּבָר) אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים וְאֶל הַשָּׁלִיחַ" יֹאמֵרוּ: "רַב לָנוּ (הַדָּבָר) אֲשֶׁר מָצָאנוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ מַחֲזִיקִים בּוֹ", הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ אֲבוֹתֵיהֶם דָּבָר וְלֹא אֻשְּׁרוּ בְּדָרֶךְ? *קד* הַמַּאֲמִינִים, הִשָּׁמְרוּ לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם. לֹא יָרַע לָכֶם הַתּוֹעֶה אִם תְּאֻשְּׁרוּ בְּדָרֶךְ. אֶל אֱלֹהִים תְּשׁוּבַתְכֶם יַחְדָּו, וְהוֹדִיעֲכֶם אֶת מַעֲשֵׂיכֶם:

קה הַמַּאֲמִינִים, עֵדוּת (תִּהְיֶה) בֵּינֵיכֶם בְּקֹרֶב יְמֵי אִישׁ מִכֶּם לָמוּת בְּעֵת צַוּוֹתוֹ. שְׁנַיִם אֲנָשִׁים יְשָׁרִים מִכֶּם (יִהְיוּ הָעֵדִים), אוֹ שְׁנַיִם אֲחֵרִים מִזּוּלַתְכֶם[311] אִם תִּהְיוּ בַדֶּרֶךְ וּבָא עֲלֵיכֶם פֶּגַע הַמָּוֶת. וּכְלָאתֶם אוֹתָם שְׁנֵיהֶם אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה וְנִשְׁבְּעוּ בֵאלֹהִים, אִם סָפֵק יִהְיֶה בְּעֵינֵיכֶם, לֵאמֹר: "לֹא נִמְכֹּר אוֹתָהּ בִּמְחִיר וְאִם גַּם תִּהְיֶה בְּ(אִישׁ) קָרוֹב לָנוּ וְלֹא נַעֲלִים עֵדוּת אֱלֹהִים, כִּי אָז הֵן נִהְיֶה מִן הַחַטָּאִים": *קו* אַךְ אִם נִגְלָה הַדָּבָר כִּי אָשׁוֹם אָשְׁמוּ, וְקָמוּ שְׁנַיִם אֲחֵרִים בִּמְקוֹמָם מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר הִרְשִׁיעוּם שְׁנַיִם הַיּוֹתֵר קְרוֹבִים, וְנִשְׁבְּעוּ בֵאלֹהִים לֵאמֹר: "עֵדוּתֵנוּ אֱמֶת מֵעֵדוּתָם וְלֹא עָבַרְנוּ (חֹק), כִּי אָז הֵן נִהְיֶה מִן הַפּוֹשְׁעִים": *קז* זֶה קָרוֹב יוֹתֵר אֲשֶׁר יָעִידוּ עֵדוּת כֵּנָה אוֹ אֲשֶׁר יִירְאוּ פֶּן יִשָּׁבְעוּ (אֲחֵרִים) אַחֲרֵי שְׁבוּעָתָם (וְהִכְחִישׁוּם). וִירֵאתֶם אֶת אֱלֹהִים וּשְׁמַעְתֶּם, וֵאלֹהִים לֹא יַנְחֶה אֶת הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים:

קח בְּיוֹם אֱסֹף אֱלֹהִים אֶת הַשְּׁלִיחִים יֹאמַר (אֲלֵיהֶם): מֶה עָנוּ אֶתְכֶם?"[312] וְאָמְרוּ: "אֵין אִתָּנוּ יוֹדֵעַ. רַק אַתָּה יוֹדֵעַ הַתַּעֲלוּמוֹת": *קט* אָז יֹאמַר אֱלֹהִים לְיֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם: זְכֹר אֵת אֲשֶׁר הֲטִיבוֹתִי אִתְּךָ וְאֶת אִמְּךָ בְּאַמְּצִי אוֹתְךָ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וַתְּדַבֵּר אֶת בְּנֵי הָאָדָם בְּעוֹדְךָ בַּעֲרִיסָתְךָ וְכַאֲשֶׁר גָּדַלְתָּ: *קי* וּבְלַמְּדִי אוֹתְךָ אֶת הַסֵּפֶר וְאֶת הַחָכְמָה וְהַתּוֹרָה וְהָאִנְגִ'יל וּבְיָצְרְךָ מִן הַטִּיט

כִּדְמוּת הָעוֹף בִּרְצוֹנִי וַתִּפַּח בּוֹ (רוּחַ) וַיְהִי לְעוֹף בִּרְצוֹנִי, וַתְּרַפֵּא אֶת הָעִוֵּר מִלֵּדָה וְאֶת הַמְּצֹרָע בִּרְצוֹנִי, וַתּוֹצֵא אֶת הַמֵּתִים (מִקִּבְרוֹתָם) בִּרְצוֹנִי, וָאָשִׁיב אֶת יַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעָלֶיךָ בְּבוֹאֲךָ אֲלֵיהֶם בָּאוֹתוֹת, וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹפְרִים בָּהֶם: "אֵין אֵלֶּה בִּלְתִּי אִם כְּשָׁפִים גְּלוּיִים": *קיא* וּבְגַלּוֹתִי אֶת אֹזֶן הַשְּׁלִיחִים לֵאמֹר: "הַאֲמִינוּ בִּי וּבִשְׁלִיחִי" וַיֹּאמְרוּ: "הֶאֱמַנּוּ, וְהָעֵד כִּי תְּמִימִים אֲנַחְנוּ (אִתְּךָ)[313]: *קיב* (זְכֹר) כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ הַשְּׁלִיחִים: "יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם, הֲיוּכַל אֱלֹהֶיךָ לְהוֹרִיד אֵלֵינוּ שֻׁלְחָן מִן הַשָּׁמַיִם", וַיֹּאמֶר: "יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם": *קיג* וַיֹּאמְרוּ: חֲפֵצִים אֲנַחְנוּ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְרָגְעוּ לִבּוֹתֵינוּ וְיָדַעְנוּ כִּי אֱמֶת דִּבַּרְתָּ אֵלֵינוּ וְהָיִינוּ עֵדִים עָלֶיהָ: *קיד* וַיֹּאמֶר יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם: "אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ, הוֹרֵד אֵלֵינוּ שֻׁלְחָן מִן הַשָּׁמַיִם, אֲשֶׁר יִהְיֶה לָנוּ חַג לָרִאשׁוֹן בָּנוּ וְלָאַחֲרוֹן בָּנוּ וְאוֹת מֵאִתְּךָ, וְכַלְכְּלֵנוּ, כִּי אַתָּה הַטּוֹב בַּמְכַלְכְּלִים": *קטו* וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: "הִנְנִי מוֹרִיד אוֹתוֹ אֲלֵיכֶם, וְהָיָה אֲשֶׁר יִכְפֹּר מִכֶּם אַחֲרֵי כֵן, וְיִסַּרְתִּיו מוּסָר אֲשֶׁר לֹא יִסַּרְתִּי כָּמוֹהוּ אֶחָד מִן הָאָדָם"[314]: *קטז* וּבֶאֱמֹר אֱלֹהִים: "יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם, הַאַתָּה אָמַרְתָּ לִבְנֵי אָדָם קְחוּ אוֹתִי וְאֶת אִמִּי לֵאלֹהִים[315] מִלְּבַד אֱלֹהִים?", אָמַר: "חָלִילָה לְּךָ[316]. אַל לִי לְהַגִּיד אֵת אֲשֶׁר לֹא יֵאוֹת לִי. הֵן לוּ אֲמַרְתִּיו, יְדַעְתּוֹ. הֲלֹא תֵּדַע אֶת אֲשֶׁר בְּנַפְשִׁי וְלֹא אֵדַע אֵת אֲשֶׁר בְּנַפְשֶׁךָ, כִּי אַתָּה יוֹדֵעַ הַתַּעֲלוּמוֹת: *קיז* לֹא אָמַרְתִּי לָהֶם בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר צִוִּיתַנִי עָלָיו, לֵאמֹר: "עִבְדוּ אֶת אֱלֹהִים אֱלֹהַי וֵאלֹהֵיכֶם", וָאֱהִי עֵד בָּהֶם כָּל עוֹדִי בְּתוֹכָם, וּמֵאָז אֲסַפְתַּנִי אֵלֶיךָ הָיִיתָ אַתָּה בוֹחֲנָם, וְאַתָּה עֵד בַּכֹּל: *קיח* כִּי תְּיַסְּרֵם, עֲבָדֶיךָ הֵם, וְכִי תִסְלַח לָהֶם הֵן אַתָּה הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם": *קיט* וְאָמַר אֱלֹהִים: "זֶה הוּא יוֹם אֲשֶׁר יוֹעִיל לְדוֹבְרֵי הָאֱמֶת דִּבְרָם כֵּן. לָכֶם גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן לָנֶצַח. רָצָם אֱלֹהִים וַיִּרְצוּהוּ. הוּא הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל": *קכ* לֵאלֹהִים מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְהוּא כֹּל יוּכָל.

פָּרָשַׁת הַמִּקְנֶה[317]

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וַיַּעַשׂ אֲפֵלָה וְאוֹרָה, וּבְכָל אֵלֶּה יְדַמּוּ הַכּוֹפְרִים (אֱלִילִים) אֶל אֱלֹהֵיהֶם[318]: *ב* הוּא הוּא אֲשֶׁר יָצַר אֶתְכֶם טִיט, וַיִּקְצֹב עֵת לַחַיִּים וְעֵת מוֹעֵד אִתּוֹ, וּבְכָל אֵלֶּה תְּפַקְפֵּקוּ: *ג* וְהוּא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ יֵדַע סוֹדְכֶם וְאֵת אֲשֶׁר תְּגַלּוּ וְיֵדַע פָּעָלְכֶם: *ד* וְאָכֵן לֹא בָא אֲלֵיהֶם אוֹת מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא סָרוּ מִמֶּנּוּ: *ה* כִּחֲשׁוּ בָּאֱמֶת בְּבוֹאָהּ אֲלֵיהֶם, אַךְ בּוֹא יְבוֹאֵם הַדָּבָר אֲשֶׁר לָעֲגוּ לוֹ: *ו* הַאִם לֹא יָשִׁיבוּ אֶל לֵב כַּמָּה דּוֹרוֹת הִשְׁמַדְנוּ לִפְנֵיהֶם כּוֹנַנּוּ אוֹתָם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא כּוֹנַנּוּ אֶתְכֶם כְּמוֹהֶם, וַנִּשְׁלַח אֶת הַשָּׁמַיִם לְהָנִיף עֲלֵיהֶם גֶּשֶׁם נְדָבוֹת וַנָּשֶׁת אֶת הַנְּהָרוֹת יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶם, וְאַחֲרֵי כָל אֵלֶּה הִשְׁמַדְנוּם בְּחַטֹּאתֵיהֶם וַנָּקֶם אַחֲרֵיהֶם דּוֹרוֹת אֲחֵרִים:

ז וְלוּ גַם הוֹרַדְנוּ אֵלֶיךָ סֵפֶר (כָּתוּב) עַל גְּוִיל וּמִשְׁשׁוּהוּ בִּידֵיהֶם, אָמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "אֵין זֶה בִּלְתִּי אִם כְּשָׁפִים גְּלוּיִים": *כ* וַיֹּאמְרוּ: "לוּ הוּרַד אֵלָיו מַלְאָךְ". הֵן לוּ הוּרַדְנוּ מַלְאָךְ, נֶחֱרַץ הַדָּבָר, וְלֹא צֻפּוּ לָהֶם אַחֲרֵי זֶה[319]: *ט* וְלוּ גַם שַׁתְנוּהוּ מַלְאָךְ[320], שַׁתְנוּהוּ (בִּדְמוּת) אָדָם, וַנַּלְבֵּשׁ אוֹתוֹ לְמַרְאֵה עֵינֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יִלְבָּשׁוּ[321]: כְּבָר הֵתֵלּוּ בִּשְׁלִיחִים לְפָנֶיךָ וַיַּקֵּף אֶת אֶת

הַלּוֹעֲגִים לָהֶם (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר לָעֲגוּ לוֹ: *יא* אֱמֹר: עִבְרוּ נָא בָּאָרֶץ וּרְאוּ אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית הַמְכַחֲשִׁים:

יב אֱמֹר: לְמִי כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ? אֱמֹר: לֵאלֹהִים, שָׂם לוֹ לְחֹק אֶת הָרַחֲמִים. אָסוֹף יֶאֱסָפְכֶם לְיוֹם הַתְּקוּמָה, אֵין סָפֵק בּוֹ. רַק עוֹכְרֵי[322] נַפְשׁוֹתָם הֵם לֹא יַאֲמִינוּ: *יג* וְלוֹ כָּל אֲשֶׁר יִקְרֶה[323] בַּלַּיְלָה וּבַיּוֹם וְהוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ: *יד* אֱמֹר: הֲמִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֶקַּח לִי מָגֵן. בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהוּא הַמְכַלְכֵּל וְלֹא יְכֻלְכָּל. אֱמֹר: אָנֹכִי צֻוֵּיתִי לִהְיוֹת רִאשׁוֹן לַתְּמִימִים עִם אֱלֹהִים[324] וְלֹא[325] תִּהְיֶה מִן הַמְשַׁתְּפִים: *טו* אֱמֹר: יָרֵא אָנֹכִי, אִם אַמְרֶה אֶת אֱלֹהַי, עֹנֶשׁ יוֹם כָּבֵד: *טז* הָאִישׁ אֲשֶׁר יוּשַּׁב מִמֶּנּוּ (הָעֹנֶשׁ) בַּיּוֹם הַהוּא, הִנֵּה רִחֲמָהוּ (אֱלֹהִים), וְזֶה הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּלוּי: *יז* וּבְהָבִיא אֱלֹהִים עָלֶיךָ צָרָה, אֵין מֵסִיר אוֹתָהּ בִּלְתִּי הוּא, וְכִי יָבִיא עָלֶיךָ טוֹבָה, הִנֵּה הוּא כֹּל יוּכָל: *יח* וְהוּא הָאַדִּיר עַל עוֹבְדָיו וְהוּא הֶחָכָם וְהַמֵּבִין: *יט* אֱמֹר: אֵי זֶה הוּא הַדָּבָר הַגָּדוֹל לְעֵדוּת? אֱמֹר: אֱלֹהִים עֵד בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וַיְגַל לִי אֶת הַקֻּרְאָן הַזֶּה לְמַעַן אַזְהִיר בּוֹ אֶתְכֶם וְאֶת זֶה אֲשֶׁר יַגִּיעַ אֵלָיו (דְּבָרוֹ). הֲתָעִידוּ אַתֶּם, כִּי אֶת אֱלֹהִים, אֱלֹהִים אֲחֵרִים? אֱמֹר: לֹא אָעִיד. אֱמֹר: אָמְנָם אֱלֹהִים אֶחָד הוּא וְנָקִי אָנֹכִי מֵאֲשֶׁר תְּשַׁתֵּפוּ:

כ אֵלֶּה אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם אֶת הַסֵּפֶר, יֵדְעוּ אוֹתוֹ[326] כַּאֲשֶׁר יֵדְעוּ אֶת בְּנֵיהֶם אֵלֶּה אֲשֶׁר עָכְרוּ[327] נַפְשׁוֹתֵיהֶם הֵם לֹא יַאֲמִינוּ: *כא* וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר בָּדָא מִלִּבּוֹ עַל אֱלֹהִים כָּזָב אוֹ כִחֵשׁ בְּאוֹתוֹתָיו, אָכֵן לֹא יַצְלִיחוּ הַפּוֹשְׁעִים: *כב* וּבַיּוֹם אֲשֶׁר נַאַסְפֵם יַחַד נֹאמַר לַמְשַׁתְּפִים (לֵאלֹהִים): "אַיָּם שֻׁתָּפֵיכֶם אֲשֶׁר הֱיִיתֶם אוֹמְרִים?"[328]: *כג* אָז לֹא יִהְיֶה מַעֲנֶה בְּפִיהֶם בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר יֹאמְרוּ: "חֵי הָאֱלֹהִים[329], אֱלֹהֵינוּ, לֹא הָיִינוּ מְשַׁתְּפִים". *כד* הַבֵּט אֵיכָה יַעֲנוּ שֶׁקֶר בְּנַפְשׁוֹתָם. וְתָעָה מֵהֶם (הַדָּבָר) אֲשֶׁר בָּדוּ מִלִּבָּם[330]:

כה וְיֵשׁ בָּהֶם אֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ לִשְׁמוֹעַ אֵלֶיךָ, וְאוּלָם אֲנַחְנוּ שַׂמְנוּ עַל לִבּוֹתָם מָסָךְ לְבַל יָבִינוּ וְאֶת אָזְנֵיהֶם הִכְבַּדְנוּ[331], וְאִם גַּם יִרְאוּ כָּל אוֹת לֹא יַאֲמִינוּ בוֹ עַד אֲשֶׁר (גַּם) אַחֲרֵי בוֹאָם אֵלֶיךָ לְהִתְוַכַּח אִתְּךָ[332] יֹאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "אֵין אֵלֶּה בִּלְתִּי אִם בַּדֵּי הָרִאשׁוֹנִים: *כו* וְהֵנִיאוּ מֵהַאֲמִין בּוֹ וְרָחֲקוּ מִמֶּנּוּ, אַךְ לֹא יְאַבְּדוּ בִּלְתִּי אִם נַפְשׁוֹתָם וְלֹא יָחוּשׁוּ: *כז* וְלוּ רָאִיתָ כַּאֲשֶׁר יָעָמְדוּ עַל הָאֵשׁ וְאָמָרוּ: "מִי יִתֵּן וְנוּשַׁב (אֶל הַחַיִּים), כִּי אָז לֹא נְכַחֵשׁ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהֵינוּ וְהָיִינוּ מִן הַמַּאֲמִינִים": *כח* לֹא כִי (עַתָּה) נִגְלָה לָהֶם (הַדָּבָר) אֲשֶׁר הִסְתִּירוּ לְפָנִים. וְאוּלָם לוּ גַּם הוּשָׁבוּ כִּי גַם אָז שָׁבוּ אֶל (הַדֶּרֶךְ) אֲשֶׁר הֱנִיאוּם מִמֶּנּוּ, וְאָכֵן שֶׁקֶר יְדַבֵּרוּ: *כט* וַיֹּאמְרוּ: "אֵין הֵם בִּלְתִּי אִם חַיֵּינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא נָקוּם לִתְחִיָּה": *ל* אַךְ לוּ רָאִיתָ כַּאֲשֶׁר יָעָמְדוּ לִפְנֵי אֱלֹהֵיהֶם, וְאָמַר: "הַאֵין זֶה אֱמֶת?", וְאָמְרוּ: "אָמְנָם כֵּן, חֵי אֱלֹהֵינוּ", וְאָמַר: "הִנֵּה כִּי כֵן טַעֲמוּ אֶת הָעֹנֶשׁ אֲשֶׁר כִּחַשְׁתֶּם בּוֹ: *לא* אָבוֹד אָבְדוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ כִּי יִמְצְאוּ אֶת אֱלֹהִים (בְּיוֹם הַדִּין) עַד בּוֹא אֲלֵיהֶם "הַשָּׁעָה"[333] פִּתְאֹם, וְאָמְרוּ (אָז): "אוֹי לָנוּ כִּי הֲקִלּוֹנוּ בָהּ"[334] וְנָשְׂאוּ סֵבֶל מַשָּׂאָם עַל גַּבָּם. הַאֵין רַע (הַמַּשָּׂא) אֲשֶׁר יִשָּׂאוּ?: *לב* וְאֵין חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה בִּלְתִּי אִם מִשְׂחָק וְשַׁעֲשׁוּעֵי-שָׁוְא. וְאָכֵן מְעוֹן הָאַחֲרִית טוֹב יוֹתֵר לַאֲשֶׁר יִירְאוּ אֱלֹהִים, הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ?: *לג* יָדוּעַ יָדַעְנוּ כִּי הִתְעַצֵּב תִּתְעַצֵּב בִּגְלַל דִּבְרֵיהֶם, אַךְ לֹא אוֹתְךָ נָתְנוּ לְכוֹזֵב, וְאוּלָם הַפּוֹשְׁעִים יְכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים: *לד* וּלְפָנֶיךָ נִתְּנוּ שְׁלִיחִים לְכוֹזְבִים וַיְיַחֲלוּ כַּאֲשֶׁר נִתְּנוּ לְכוֹזְבִים וַיְעֻנּוּ, עַד בּוֹא אֲלֵיהֶם תְּשׁוּעָתֵנוּ, כִּי אֵין אֲשֶׁר יַחֲלִיף אֶת דְּבַר אֱלֹהִים (אֲשֶׁר דִּבֵּר). הֵן בָּא אֵלֶיךָ דְּבַר (קוֹרוֹת) הַשְּׁלִיחִים: *לה* וְאִם קָשֶׁה בְּעֵינֶיךָ סוּרָם[335], הִנֵּה אִם תּוּכַל

לְבַקֵּשׁ לְךָ שׁוּחָה בָּאָרֶץ אוֹ סוּלָם בַּשָּׁמַיִם וּלְהָבִיא לָהֶם אוֹת (עֲשֵׂה). אָכֵן לוּ חָפֵץ אֱלֹהִים, נָחָם כֻּלָּם יַחַד בְּאֹרַח מֵישָׁרִים. אַל תְּהִי אֵפוֹא מִן הַבּוֹעֲרִים: *לו* אָכֵן יַעֲנֶה לַאֲשֶׁר יִשְׁמָעוּ, וְאֶת הַמֵּתִים יָקִים אֱלֹהִים לִתְחִיָּה, וְהוּשְׁבוּ אֵלָיו: *לז* וַיֹּאמְרוּ: "לָמָּה לֹא הוּרַד עַל יָדוֹ אוֹת מֵאֱלֹהָיו?", אֱמֹר: יָכוֹל הוּא אֱלֹהִים לְהוֹרִיד אוֹת, וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יֵדָעוּ: *לח* וְאֵין כָּל (חַי) שׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ וְאֵין כָּל עוֹף מְעוֹפֵף בִּכְנָפָיו אֲשֶׁר אֵין הֵם אֻמּוֹת כְּמוֹכֶם[336] לֹא הִשְׁמַטְנוּ מִן הַסֵּפֶר דָּבָר[337]. אַחֲרֵי כֵן יֵאָסְפוּ אֶל אֱלֹהֵיהֶם: *לט* וְהַמְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹתֵינוּ חֵרְשִׁים וְאִלְּמִים, בַּחֲשֵׁכָה. אֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַתְעֶה אֱלֹהִים וְאֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַנְחֶה בְּאֹרַח מֵישָׁרִים:

מ אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לִבְּכֶם, בְּבוֹא עֲלֵיכֶם עֹנֶשׁ אֱלֹהִים אוֹ בְּבוֹא עֲלֵיכֶם "הַשָּׁעָה", הֲזוּלָתִי אֱלֹהִים תִּקְרְאוּ אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ?: *מא* לֹא, כִּי אוֹתוֹ תִּקְרָאוּ, וְהֵסִיר (הָרָעָה) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֵלָיו (בִּגְלָלָהּ) אִם יַחְפֹּץ, וּשְׁכַחְתֶּם אֵת (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר תְּשַׁתְּפוּ (לוֹ): *מב* וּכְבָר שָׁלַחְנוּ (שְׁלִיחִים) אֶל אֻמּוֹת לְפָנֶיךָ, וַנְּיַסְּרֵם בְּצָרָה וּבִמְצוּקָה לְמַעַן יִכָּנֵעוּ: *מג* וְאָכֵן לוּ נִכְנְעוּ בְּבוֹא עֲלֵיהֶם הַשֹּׁד מֵאִתָּנוּ. אַךְ לִבּוֹתָם קָשׁוּ, וַיְיַף לָהֶם הַשָּׂטָן בְּעֵינֵיהֶם אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *מד* וּבְשָׁכְחָם אֶת (הַדָּבָר) אֲשֶׁר הִזְהִירוּם עָלָיו פָּתַחְנוּ לָהֶם שַׁעֲרֵי כָּל דָּבָר (טוֹב). וַיְהִי בְּשָׂמְחָם עַל אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם וַנְּיַסְּרֵם[338] פִּתְאֹם, וְהִנֵּה הֵמָּה נוֹאָשִׁים: *מה* וַיִּכָּרֵת שֹׁרֶשׁ הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים, וְהַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים:

מו אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב, בְּקַחַת אֱלֹהִים שָׁמְעֲתְכֶם, וּרְאוּתְכֶם וְחָתַם בְּעַד לִבּוֹתֵיכֶם, מִי הוּא אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר יְשִׁיבֵם לָכֶם? הַבֵּט אֵיכָה נִתֵּן אוֹתוֹת מֵאוֹתוֹת שׁוֹנִים, וּבְכָל אֵלֶּה יִסּוֹגוּ (אָחוֹר): *מז* אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לִבְּכֶם, בְּבוֹא עֲלֵיכֶם עֹנֶשׁ אֱלֹהִים פִּתְאֹם אוֹ לְעֵין כֹּל, הֲיִשָּׁמְדוּ זוּלָתִי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים?: *מח* וְלֹא נִשְׁלַח אֶת הַשְּׁלִיחִים בִּלְתִּי אִם לְבַשֵּׂר וּלְהַזְהִיר, וְהָיָה אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיֵּיטִיבוּ דַּרְכָּם, לֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם הַיָּגוֹן: *מט* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְאוֹתוֹתֵינוּ יִגַּע עֲלֵיהֶם הָעֹנֶשׁ בַּאֲשֶׁר פָּשָׁעוּ:

נ אֱמֹר: לֹא אֹמַר לָכֶם: "אִתִּי אוֹצְרוֹת אֱלֹהִים", וְלֹא אֵדַע הַתַּעֲלוּמָה, וְלֹא אֹמַר לָכֶם כִּי מַלְאָךְ אָנֹכִי. אֵין אָנֹכִי הוֹלֵךְ, כִּי אִם אַחֲרֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר נִגְלָה אֵלַי. אֱמֹר: הֲיִשְׁווּ הָעִוֵּר וְהַפִּקֵּחַ, הַאִם לֹא תָּשִׁיבוּ אֶל לֵב?: *נא* וְהַזְהֵר בּוֹ[339] אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר יִירְאוּ כִּי יֵאָסְפוּ אֶל אֱלֹהֵיהֶם, אֲשֶׁר אֵין לָהֶם מִבַּלְעָדָיו לֹא מָגֵן וּמַפְגִּיעַ, לְמַעַן יִירָאוּ: *נב* וְלֹא תְגָרֵשׁ אֶת הַקּוֹרְאִים אֶל אֱלֹהֵיהֶם בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב מְבַקְשִׁים פָּנָיו. לֹא עָלֶיךָ לָדוּן אוֹתָם בִּמְאוּמָה וְאֵין עֲלֵיהֶם לָדוּן אוֹתְךָ, וְהָיָה כִי תְגָרְשֵׁם וּפָשַׁעְתָּ: *נג* כָּזֹאת נִסִּינוּ מִקְצָתָם בְּמִקְצָתָם, לְמַעַן יֹאמְרוּ הָאֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר הִפְלָה לָהֶם אֱלֹהִים חַסְדּוֹ מִתּוֹכֵנוּ? הַאֵין אֱלֹהִים יוֹדֵעַ יוֹתֵר אֶת הַמּוֹדִים (לוֹ)?: *נד* וְכִי יָבוֹאוּ אֵלֶיךָ הַמַּאֲמִינִים בְּאוֹתוֹתֵינוּ, וְאָמַרְתָּ: שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם, שָׂם לוֹ אֱלֹהִים לְחֹק אֶת הָרַחֲמִים. וְהָיָה אֲשֶׁר עָשָׂה מִכֶּם רָעָה מִבְּלִי דַּעַת, אַחֲרֵי כֵן יָשׁוּב וְהֵיטִיב דַּרְכּוֹ, הִנֵּה הוּא סַלָּח וְרַחוּם": *נה* כָּכָה נְבָאֵר מְפֹרָשׁ אֶת הָאוֹתוֹת, לְמַעַן תִּוָּדַע דֶּרֶךְ הַזֵּדִים.

נו אֱמֹר: אָנֹכִי צֻוֵּיתִי לְבִלְתִּי עֲבֹד אֶת (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים. אֱמֹר: לֹא אֵלֵךְ אַחֲרֵי תַּאֲווֹתֵיכֶם, כִּי אָז הֵן אֶתְעֶה וְלֹא אֶהֱיֶה בְּתוֹךְ אֵלֶּה הַמְאֻשָּׁרִים בְּדֶרֶךְ: *נז* אֱמֹר: אָנֹכִי הוֹלֵךְ (בַּדֶּרֶךְ) הַבְּרוּרָה מֵאֵת אֱלֹהַי, וַתְּכַחֲשׁוּ בָהּ. אֵין בְּיָדִי (לְהָבִיא) אֶת (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר תְּבַקְשׁוּ לְהָחִישׁוֹ. אֵין הַמִּשְׁפָּט בִּלְתִּי אִם לֵאלֹהִים. יַחֲרֹץ אֶת (מִשְׁפַּט) הָאֱמֶת, וְהוּא הַטּוֹב בַּבּוֹחֲנִים: *נח* אֱמֹר: הֵן לוּ הָיָה בְיָדִי הַדָּבָר אֲשֶׁר תְּבַקְשׁוּ לְהָחִישׁ בּוֹאוֹ, נֶחֱרַץ הַדָּבָר בֵּינִי

וּבֵינֵיכֶם. וֵאלֹהִים הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *נט* וְאִתּוֹ מַפְתְּחוֹת הַתַּעֲלוּמָה, לֹא יֵדָעֶנָּה בִּלְתִּי הוּא, וְיֵדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּיַּבָּשָׁה וַאֲשֶׁר בַּיָּם, וְעָלֶה לֹא יִפֹּל מִבְּלִי דַעְתּוֹ, וְאֵין גַּרְעִין בְּמַחֲשַׁכֵּי הָאֲדָמָה וְלֹא לַח וְלֹא יָבֵשׁ אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ (כָּתוּב) בְּסֵפֶר בָּרוּר[340]: *ס* וְהוּא הוּא אֲשֶׁר יֶאֱסָפְכֶם[341] בַּלַּיְלָה, וְיֵדַע אֵת אֲשֶׁר פְּעַלְתֶּם בַּיּוֹם, וְהֵקִים אֶתְכֶם בּוֹ[342] (לִתְחִיָּה), לְמַעַן הָבִיא[343] עֵת מוֹעֵד. אַחֲרֵי כֵן אֵלָיו תְּשׁוּבַתְכֶם וְהוֹדִיעֲכֶם אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *סא* וְהוּא הָאַדִּיר עַל עוֹבְדָיו וְשָׁלַח שׁוֹמְרִים עֲלֵיכֶם, וְהָיָה בְּבוֹא הַמָּוֶת אֶל אִישׁ מִכֶּם, וַאֲסָפוּהוּ שְׁלִיחֵינוּ וְלֹא יִמְעֲלוּ (בִשְׁלִיחוּתָם): *סב* וְהוּשְׁבוּ אֶל אֱלֹהִים אֲדוֹנָם אֱמֶת. אָכֵן לוֹ הַמִּשְׁפָּט וְהוּא הַמָּהִיר בְּמַחֲשָׁבִים:

סג אֱמֹר: מִי יַצִּילְכֶם מֵחֶשְׁכַת הַיַּבָּשָׁה וְהַיָּם בְּקָרְאֲכֶם אֵלָיו נִכְנָעִים וּבַסֵּתֶר לֵאמֹר: "אִם יַצִּילֵנוּ מִזֹּאת וְהָיִינוּ בַּמּוֹדִים (לוֹ): *סד* אֱמֹר: אֱלֹהִים יַצִּילְכֶם מִמֶּנָּה וּמִכָּל יָגוֹן. וְאוּלָם אַחֲרֵי כֵן תְּשַׁתְּפוּ (לוֹ): *סה* אֱמֹר: הוּא הַיָּכוֹל לִשְׁלֹחַ עֲלֵיכֶם עֹנֶשׁ מִמַּעַל לָכֶם אוֹ מִתַּחַת לְרַגְלֵיכֶם אוֹ לְסַכְסֵךְ אֶתְכֶם מַחֲלֹקֶת בְּמַחֲלֹקֶת, וְלָתֵת אֶתְכֶם לָחוּשׁ אִישׁ שֹׁד מֵאֵת אָחִיו (אֲשֶׁר יְשֻׁדֶּנּוּ). הַבֵּט אֵיכָה נִתֵּן אוֹתוֹת מֵאוֹתוֹת שׁוֹנִים לְמַעַן יַשְׂכִּילוּ: *סו* וַיְכַחֲשׁוּ בוֹ[344] עַמְּךָ וְהוּא הָאֱמֶת. אֱמֹר: "לֹא הָפְקַדְתִּי לִשְׁמוֹר עֲלֵיכֶם. לְכָל נְבוּאָה עֵת מוֹעֲדָהּ, וְלָאַחֲרוֹנָה תֵּדָעוּ: *סז* וְכִי תִרְאֶה אֶת הַמְדַבְּרִים דִּבְרֵי בֶלַע בְּאוֹתוֹתֵינוּ, וְסַרְתָּ מֵהֶם עַד אִם יָשִׂיחוּ בִּדְבָרִים אֲחֵרִים, וְכִי יַשְׁכִּיחַ אוֹתְךָ הַשָּׂטָן[345], אַל תֵּשֵׁב, אַחֲרֵי הַהַזְהָרָה, עִם הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: *סח* וְאֵין יִרְאֵי הָאֱלֹהִים עֲרֵבִים לָכֶם. עֲלֵיהֶם רַק לְהַזְהִיר, אוּלַי יִירְאוּ אֱלֹהִים: *סט* עֲזֹב אֶת הַשָּׂמִים אֶת דָּתָם לִשְׂחוֹק וּלְקֶלֶס, כִּי הִתְעוּם חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהִזְהַרְתָּ בּוֹ (בַּקֻּרְאָן), כִּי נֶפֶשׁ נְכוֹנָה לְאֵיד בְּפָעֳלָהּ. אֵין לָהּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לֹא מָגֵן וְלֹא מַפְגִּיעַ, וְאִם תִּתֵּן כָּל כֹּפֶר לֹא יְקֻבַּל מִמֶּנָּה. אֵלֶּה אֲשֶׁר נָכוֹנוּ לְאֵיד בְּפָעֳלָם, לָהֶם מַשְׁקֶה רוֹתְחִים וְעֹנֶשׁ דְּאָבָה עֵקֶב כַּחֲשָׁם: *ע* אֱמֹר: הֲנִקְרָא אֶל מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, אֶל אֲשֶׁר לֹא יוֹעִיל לָנוּ וְלֹא יָרַע לָנוּ, וְנָשׁוּב עַל עֲקֵבֵינוּ, אַחֲרֵי אֲשֶׁר נָחָנוּ אֱלֹהִים מֵישָׁרִים כְּאִישׁ אֲשֶׁר הִתְעוּהוּ הַשְּׂטָנִים לָלֶכֶת שׁוֹלָל אַחֲרֵי הַתַּאֲוָה בָּאָרֶץ, לוֹ רֵעִים יִקְרָאוּהוּ אֶל אֹרַח מֵישָׁרִים (לֵאמֹר): "בּוֹא אֵלֵינוּ". אֱמֹר: אֹרַח אֱלֹהִים הוּא אֹרַח הַמֵּישָׁרִים, וַנְּצֻוֶּה לִהְיוֹת תְּמִימִים[346] עִם רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *עא* (לֵאמֹר): עִרְכוּ תְּפִלָּה וְיִרָאוּהוּ, כִּי הוּא הוּא אֲשֶׁר אֵלָיו תֵּאָסֵפוּ: *עב* וְהוּא הוּא אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בֶּאֱמֶת, וּבַיּוֹם אֲשֶׁר יֹאמַר: "הֱוֵה" וְהָיָה: *עג* דְּבָרוֹ אֱמֶת וְלוֹ הַמְּלוּכָה בַּיּוֹם אֲשֶׁר יִתָּקַע בַּשּׁוֹפָר. יוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת וְהוּא הֶחָכָם וְהַמֵּבִין:

עד וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר אַבְרָהָם אֶל אָבִיו אָזָר[347]: "הֲתִקַּח לְךָ אֶת הַפְּסִילִים לֵאלֹהִים, רוֹאֶה אָנֹכִי אוֹתְךָ וְאֶת עַמְּךָ בְּתוֹעָה בְּרוּרָה": *עה* וְכָכָה הֶרְאִינוּ אֶת אַבְרָהָם אֶת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, לְמַעַן יִהְיֶה מִן הַבּוֹטְחִים בֶּאֱמוּנָתָם: *עו* וּבְהַטּוֹת עָלָיו הַלַּיְלָה צִלּוֹ רָאָה כּוֹכָב, וַיֹּאמַר: "זֶה אֱלֹהַי", וְכַאֲשֶׁר שָׁקַע, אָמַר: "לֹא אֶחְפֹּץ בַּשּׁוֹקְעִים": *עז* וְכַאֲשֶׁר רָאָה אֶת הַיָּרֵחַ עוֹלֶה, אָמַר: "זֶה אֱלֹהַי". וְכַאֲשֶׁר שָׁקַע, אָמַר: "אָמְנָם אִם לֹא יַנְחֵנִי אֱלֹהַי מֵישָׁרִים אֶהְיֶה מִן הָאֲנָשִׁים הַתּוֹעִים": *עח* וְכַאֲשֶׁר רָאָה אֶת הַשֶּׁמֶשׁ עוֹלָה, אָמַר: "זֶה אֱלֹהַי הוּא גָּדוֹל יוֹתֵר", וְכַאֲשֶׁר שָׁקְעָה, אָמַר: "בְּנֵי עַמִּי, נָקִי אָנֹכִי מֵאֲשֶׁר תְּשַׁתְּפוּ: *עט* כִּי הִפְנֵיתִי פָּנַי אֶל בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ "חָנִיף", וְאֵין אָנֹכִי מִן הַמְשַׁתְּפִים": *פ* וַיִּתְוַכְּחוּ עִמּוֹ בְּנֵי עַמּוֹ, וַיֹּאמֶר: "הֲתִתְוַכְּחוּ עִמִּי בִּדְבַר אֱלֹהִים, אַחֲרֵי אֲשֶׁר נָחַנִי מֵישָׁרִים. לֹא אִירָא אֵת אֲשֶׁר תְּשַׁתְּפוּ לוֹ, (כִּי לֹא יָרֵעוּ) בִּמְאוּמָה אִם לֹא יַחְפֹּץ אֱלֹהַי, כִּי אֱלֹהַי מֵבִין הַכֹּל בְּדַעְתּוֹ, הַאִם לֹא תָשִׁיבוּ אֶל

לֵב?: *פא* וְאֵיכָה אֶפְחַד מֵאֲשֶׁר תְּשַׁתְּפוּ, וְאַתֶּם לֹא תִּפְחֲדוּ בְּשַׁתֶּפְכֶם לֵאלֹהִים אֵת אֲשֶׁר לֹא נִתַּן לוֹ שִׁלְטוֹן עֲלֵיכֶם". וּלְמִי מִשְּׁתֵּי הַפְּלַגּוֹת יָאֲתָה יוֹתֵר לִשְׁכֹּן בֶּטַח אִם יְדַעְתֶּם?: *פב* אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וְלֹא הִלְבִּישׁוּ אֶת אֱמוּנָתָם בְּפֶשַׁע, אֵלֶּה לָהֶם הַמִּבְטָח, וְהֵם הַמְאֻשָּׁרִים בְּדַרְךְּ: *פג* וְאֵלֶּה הַתּוֹכָחוֹת אֲשֶׁר נָתַנּוּ לְאַבְרָהָם (לְהוֹכִיחַ) אֶת בְּנֵי עַמּוֹ. נָרִים אֶת מַעֲלַת הָאִישׁ אֲשֶׁר נַחְפֹּץ, כִּי אֱלֹהֶיךָ חָכָם וְיוֹדֵעַ: *פד* וַנִּתֶּן לוֹ אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב, וְאֶת שְׁנֵיהֶם גַּם יַחַד נָחִינוּ מֵישָׁרִים, וְאֶת נֹחַ נָחִינוּ לְפָנִים מֵישָׁרִים, וּמִצֶּאֱצָאָיו דָּוִד וּשְׁלֹמֹה וְאִיּוֹב וְיוֹסֵף וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, כָּכָה נִגְמֹל לְעוֹשֵׂי הַטּוֹב: *פה* וּזְכַרְיָה וְיַחְיָה וְיֵשׁוּ וְאֵלִיָּהוּ, כֻּלָּם מִן הַיְשָׁרִים: *פו* וְיִשְׁמָעֵאל וֶאֱלִישָׁע וְיוֹנָה וְלוֹט, אֶת כֻּלָּם הִפְלִינוּ מִכָּל הָאָדָם[348]: *פז* וְ(גַם) מֵאֲבוֹתֵיהֶם וְצֶאֱצָאֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם (הִפְלִינוּם) וַנִּבְחַר בָּהֶם, וַנַּנְחֶה אוֹתָם בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *פח* זֶה אֹרַח אֱלֹהִים יַנְחֶה בּוֹ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ מֵעוֹבְדָיו. וְלוּ שִׁתְּפוּ בוֹ, מֵאֶפַע הָיָה לָהֶם פָּעֳלָם: *פט* אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם הַסֵּפֶר וְהַחָכְמָה וְהַנְּבוּאָה, וְאִם יְכַחֲשׁוּ בוֹ אֵלֶּה[349] הִנֵּה הִפְקַדְנוּ עָלֶיהָ[350] אֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יְכַחֲשׁוּ בָהּ: *צ* אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר נָחָם אֱלֹהִים מֵישָׁרִים וְהָלַכְתָּ בְּדַרְכָּם הַיְשָׁרָה. אֱמֹר: לֹא אֶשְׁאַל מִכֶּם דָּבָר חֵלֶף זֶה, אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם לְהַזְהִיר אֶת כָּל הָאָדָם[351]:

צא וְלֹא הֶעֱרִיכוּ אֶת אֱלֹהִים כְּנָכוֹן עֶרְכּוֹ בְּאָמְרָם: "לֹא הוֹרִיד אֱלֹהִים עַל-יַד אָדָם מְאוּמָה". אֱמֹר: מִי הוֹרִיד אֶת הַסֵּפֶר אֲשֶׁר הֵבִיא מֹשֶׁה לְאוֹר וּלְאֹרַח מֵישָׁרִים לִבְנֵי אָדָם. תְּשִׁיתוּהוּ גְּוִילִים גְּוִילִים אֲשֶׁר תְּגַלּוּם, אַךְ הַרְבֵּה תַּסְתִּירוּ. הִנֵּה לֻמַּדְתֶּם[352] אֵת אֲשֶׁר לֹא יְדַעְתֶּם אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם. אֱמֹר: אֱלֹהִים (הוֹרִידוֹ). וַעֲזָבְתָּם, יִשְׁתַּעַשְׁעוּ בְּלַהֲגָם: *צב* אָכֵן זֶה הַסֵּפֶר אֲשֶׁר הוֹרַדְנוּהוּ מְבֹרָךְ הוּא וּמְקַיֵּם אֵת אֲשֶׁר (הוּרַד) לְפָנָיו וּלְמַעַן תַּזְהִיר אֶת אֵם הֶעָרִים[353], וְאֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר מִסָּבִיב לָהּ. הַמַּאֲמִינִים בָּאַחֲרִית יַאֲמִינוּ בוֹ וְשָׁמְרוּ עַל תְּפִלּוֹתֵיהֶם: *צג* וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר בָּדָא עַל אֱלֹהִים כָּזָב, אוֹ אָמַר: "נִגְלָה אֵלַי דְּבַר (אֱלֹהִים)" וְלֹא נִגְלָה אֵלָיו דָּבָר, וּמִזֶּה אֲשֶׁר אָמַר: "הוֹרֵד אוֹרִיד כַּדָּבָר אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים". לוּ תִרְאֶה אֶת הַפּוֹשְׁעִים בְּחֶבְלֵי הַמָּוֶת, וְהַמַּלְאָכִים שׁוֹלְחִים יְדֵיהֶם לֵאמֹר: "הוֹצִיאוּ נַפְשׁוֹתֵיכֶם. הַיּוֹם תְּשֻׁלְּמוּ עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת עֵקֶב עֲנוּתְכֶם בֵּאלֹהִים לֹא אֱמֶת, וְעֵקֶב אֲשֶׁר בְּזִיתֶם[354] לְאוֹתוֹתָיו: *צד* וְעַתָּה הִנֵּה בָאתֶם אֵלֵינוּ בּוֹדְדִים כַּאֲשֶׁר יְצַרְנוּכֶם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה[355] וְתַעַזְבוּ אֶת (כָּל) אֲשֶׁר הֶעֱנַקְנוּ לָכֶם אַחֲרֵי גֵוְכֶם, וְלֹא נִרְאֶה אִתְּכֶם הַמַּפְגִּיעִים לָכֶם אֲשֶׁר חֲשַׁבְתֶּם אוֹתָם לְשֻׁתָּפִים (לֵאלֹהִים) בְּתוֹכְכֶם. נִכְרַת (הַקֶּשֶׁר) בֵּינֵיכֶם וַיִּתְעוּ מִכֶּם אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם צַה. הִנֵּה אֱלֹהִים, הַפּוֹלֵחַ אֶת גַּרְעִין הַזֶּרַע וְאֶת חַרְצַן הַתָּמָר, יוֹצִיא אֶת הַחַי מִן הַמֵּת וְהוֹצִיא אֶת הַמֵּת מִן הֶחָי. הוּא אֱלֹהִים, וְאֵיכָה אֵפוֹא תּוּסָרוּ (מִן הָאֱמֶת): *צו* בּוֹקֵעַ הַשַּׁחַר וַיָּשֶׁת אֶת הַלַּיְלָה לִמְנוּחָה וְאֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ לְחֶשְׁבּוֹן (הַמּוֹעֲדִים). זֹאת מַעֲרֶכֶת הַגִּבּוֹר וְהַיּוֹדֵעַ: *צז* וְהוּא אֲשֶׁר שָׁת לָכֶם אֶת הַכּוֹכָבִים לַנְחוֹתְכֶם בָּהֶם בְּחֶשְׁכַת הַיַּבָּשָׁה וְהַיָּם. כְּבָר בֵּאַרְנוּ מְפֹרָשׁ אֶת הָאוֹתוֹת לְעַם יֵדָעוּ: *צח* וְהוּא אֲשֶׁר הֵקִים אֶתְכֶם מִנֶּפֶשׁ אַחַת, חֵיק וְאוֹצָר (שָׁם בָּהּ)[356]. כְּבָר בֵּאַרְנוּ מְפֹרָשׁ הָאוֹתוֹת לְעַם יַשְׂכִּילוּ: *צט* וְהוּא אֲשֶׁר הוֹרִיד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם וַנּוֹצֵא בָהֶם נִצָּנֵי כָּל דָּבָר, וְנוֹצֵא בָהֶם יָרוֹק אֲשֶׁר נוֹצִיא מִמֶּנּוּ גַּרְעִין עָרוּךְ טוּרִים[357] וּמִן הַתָּמָר מִשְּׁלוּחוֹתָיו אֶשְׁכְּלוֹת פֵּרָיִם צָפוּף, וְגַנּוֹת עֵנָב וְזַיִת וְרִמּוֹן דּוֹמִים אֶחָד לְאֶחָד וּבִלְתִּי דוֹמִים, הַבֵּט אֶל פִּרְיוֹ בְּנוּבוֹ וּבְגָמְלוֹ, אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת לְעַם יַאֲמִינוּ: *ק* וַיָּשִׂימוּ שֻׁתָּפִים לֵאלֹהִים אֶת הַגַּן[358]. הֲלֹא הוּא הוּא אֲשֶׁר יְצָרָם, וַיִּבְדּוּ לֵאמֹר: "בָּנִים לוֹ וּבָנוֹת", מִבְּלִי דַעַת. יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה עַל אֲשֶׁר יְחַשְּׁבוּ (אֵלָיו): *קא* בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אֵיכָה יִהְיֶה לוֹ וָלָד וְאֵין לוֹ חֲבֵרָה, הוּא אֲשֶׁר יָצַר כָּל דָּבָר

וְהוּא יוֹדֵעַ כֹּל: *קב* זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵיכֶם, אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו בּוֹרֵא כֹּל. עִבְדוּהוּ אֵפוֹא, וְהוּא מַשְׁגִּיחַ עַל הַכֹּל: *קג* לֹא תַשִּׂיגֶנּוּ עַיִן וְהוּא יַשִּׂיג אֶת הָעַיִן, וְהוּא הַנָּדִיב[359] וְהַמֵּבִין: *קד* הִנֵּה בָאוּ אֲלֵיכֶם אוֹתוֹת גְּלוּיִים מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם, וְהָיָה אֲשֶׁר יִרְאֶה, לְנַפְשׁוֹ הוּא. וַאֲשֶׁר יִהְיֶה עִוֵּר, בְּרֹאשׁוֹ הוּא[360] וְאֵין אָנֹכִי שׁוֹמֵר עֲלֵיכֶם: *קה* כָּכָה נְבָאֵר מְפֹרָשׁ אֶת הָאוֹתוֹת לְמַעַן יֹאמְרוּ: "לָמַדְתָּ"[361] וּלְמַעַן נְבָאֵר אוֹתוֹ[362] לְעַם יֵדָעוּ: *קו* לֵךְ בְּדֶרֶךְ (הַדָּבָר) אֲשֶׁר נִגְלָה אֵלֶיךָ מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ. אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְתּוֹ, וְסוּר מִן הַמְשַׁתְּפִים: *קז* וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים, לֹא שִׁתְּפוּ (לוֹ), וְלֹא הִפְקַדְנוּךָ לְשׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם, וְאֵין אַתָּה (הַ)מַּשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם: *קח* וְלֹא תְגַדְּפוּ אֶת (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר יִקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, פֶּן יְגַדְּפוּ אֶת אֱלֹהִים, בְּאֵיבָה בְּלִי דַעַת. כָּכָה יִפִּינוּ בְּעֵינֵי כָל אֻמָּה מַעֲשֶׂיהָ. אַחֲרֵי כֵן אֶל אֱלֹהִים תְּשׁוּבָתָם, וְהוֹדִיעַ אוֹתָם אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *קט* וַיִּשָּׁבְעוּ תֹּקֶף שְׁבוּעָתָם בֵּאלֹהִים לֵאמֹר, אִם יָבוֹא אֲלֵיהֶם אוֹת יַאֲמִינוּ בוֹ. אֱמֹר: הָאוֹתוֹת רַק אֶת אֱלֹהִים הֵם. וּמַה יָּבִין אֶתְכֶם לָדַעַת, כִּי גַם בְּבוֹאָם לֹא יַאֲמִינוּ: *קי* וְהָפַכְנוּ אֶת לִבּוֹתָם וְאֶת רְאוּתָם[363] (לְבַל יַאֲמִינוּ), כַּאֲשֶׁר לֹא הֶאֱמִינוּ בוֹ בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה וַעֲזַבְנוּם בְּמִרְיָם, יִתְעוּ: *קיא* וְלוּ גַם הוֹרַדְנוּ אֲלֵיהֶם אֶת הַמַּלְאָכִים וְדִבְּרוּ אִתָּם הַמֵּתִים, וְאָסַפְנוּ לָהֶם אֶת הַכֹּל מַחֲנוֹת מַחֲנוֹת, כִּי גַם אָז לֹא הֶאֱמִינוּ בִּלְתִּי אִם כִּי יַחְפֹּץ אֱלֹהִים. אָכֵן מַרְבִּיתָם נִבְעָרִים מִדַּעַת: *קיב* וְכָכָה שַׁתְנוּ לְכָל נָבִיא אוֹיֵב אֶת שִׂטְנֵי הָאָדָם וְהַגַּן. יְגַלּוּ אִישׁ לְאָחִיו דְּבָרִים נִרְאִים כְּיָפִים לְמַעַן הַתְעוֹתָם, וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים לֹא עָשׂוּ זֹאת. עָזְבֵם אֵפוֹא אוֹתָם וְאֶת בַּדֵּיהֶם: *קיג* לְמַעַן יִטּוּ אַחֲרֵיהֶם לִבּוֹת אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָּאַחֲרִית וְרָצוּ בָּהֶם, וְיִשְׂתַּכְּרוּ אֶת אֲשֶׁר יִשְׂתַּכָּרוּ: *קיד* הֲמִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֲבַקֵּשׁ לִי שׁוֹפֵט, הֵן הוּא הוּא אֲשֶׁר הוֹרִיד אֲלֵיכֶם אֶת הַסֵּפֶר מְבֹאָר וּמְפֹרָשׁ. אֵלֶּה אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם אֶת הַסֵּפֶר יוֹדְעִים, כִּי הוּרַד מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ בֶּאֱמֶת, אַל תְּהִי אֵפוֹא בַּסְּעֵפִים: *קטו* וּבָא כְתֻמּוֹ דְּבַר אֱלֹהֶיךָ אֱמֶת וָצֶדֶק, אֵין אֲשֶׁר יַחֲלִיף דְּבָרָיו, וְהוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ: *קטז* אָכֵן אִם תִּשְׁמַע בְּקוֹל הָרַבִּים אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ, יַתְעוּךָ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים. אֵין הֵם הוֹלְכִים כִּי אִם אַחֲרֵי דִּמְיוֹן לִבָּם, וְאֵין הֵם בִּלְתִּי אִם הוֹגֵי-שָׁוְא:

קיז אָמְנָם אֱלֹהֶיךָ הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת הַתּוֹעִים מִדַּרְכּוֹ, וְהוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת הַמְאֻשָּׁרִים בַּדָּרֶךְ: *קיח* וְעַתָּה אִכְלוּ מֵאֲשֶׁר נִזְכַּר שֵׁם אֱלֹהִים עָלָיו[364], אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם בְּאוֹתוֹתָיו: *קיט* וּמַה לָּכֶם אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ מֵאֲשֶׁר נִזְכַּר עָלָיו שֵׁם אֱלֹהִים, הֵן בֵּאֵר לָכֶם מְפֹרָשׁ אֶת אֲשֶׁר אָסַר עֲלֵיכֶם, אִם לֹא כִּי נֶאֱנַסְתֶּם, אָכֵן רַבִּים יַתְעוּ (אֲחֵרִים) בְּתַאֲוֹתֵיהֶם מִבְּלִי דָּעַת. אַךְ אֱלֹהֶיךָ הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת הָעוֹבְרִים (חֹק): *קכ* וְרַחֲקוּ מִן הַחֵטְא מִתּוֹכוֹ וּמִבָּרוֹ[365], כִּי הַחוֹטְאִים יְשֻׁלְּמוּ כַּאֲשֶׁר הִשְׂתַּכָּרוּ: *קכא* וְלֹא תֹאכְלוּ מֵאֲשֶׁר לֹא נִזְכַּר שֵׁם אֱלֹהִים עָלָיו, כִּי פֶּשַׁע הוּא. אָכֵן הַשְּׂטָנִים יִתְּנוּ בְּלֵב בַּעֲלֵי בְרִיתָם לְהִתְוַכֵּחַ אִתְּכֶם. וְהָיָה כִּי תִשְׁמְעוּ לְקוֹלָם, תִּהְיוּ מְשַׁתְּפִים: *קכב* הֲיִהְיֶה הָאִישׁ אֲשֶׁר הָיָה מֵת וַנְּחַיֵּהוּ וַנָּשֶׁת לוֹ אוֹר לָלֶכֶת בּוֹ בֵּין הָאֲנָשִׁים כָּאִישׁ אֲשֶׁר דִּמְיוֹנוֹ (כְּהוֹלֵךְ) בַּחֲשֵׁכָה לֹא יֵצֵא מִמֶּנָּה? כָּכָה מְתֻקָּנִים בְּעֵינֵי הַכּוֹפְרִים מַעֲשֵׂיהֶם:

קכג וְכָכָה שַׂמְנוּ בְּכָל עִיר אֶת גְּדוֹלֵי פּוֹשְׁעֶיהָ, לְמַעַן יָזֹמּוּ בָהּ מְזִמָּה. אַךְ לֹא יָזֹמּוּ מְזִמָּה כִּי-אִם עַל נַפְשָׁם וְלֹא יָחוּשׁוּ: *קכד* וּבְבוֹא אֲלֵיהֶם אוֹת אָמְרוּ: "לֹא נַאֲמִין עַד אִם יוּבָא אֵלֵינוּ (אָנוּ, הֶחָזוֹן) אֲשֶׁר הוּבָא אֶל שְׁלִיחֵי אֱלֹהִים", אֱלֹהִים הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָשִׂים בּוֹ דְּבַר מִשְׁלַחְתּוֹ. מָצוֹא יִמְצְאוּ הַפּוֹשְׁעִים קָלוֹן מֵאֱלֹהִים וּמוּסָר כָּבֵד, בַּאֲשֶׁר זָמְמוּ מְזִמָּה: *קכה* וַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ אֱלֹהִים נְחוֹתוֹ מֵישָׁרִים, יַרְחִיב לִבּוֹ לָאִסְלָאם, וַאֲשֶׁר חָפֵץ הַתְעוֹתוֹ, יָשִׂים אֶת לִבּוֹ צַר

וּמוּצָק כְּמוֹ בִקֵּשׁ לַעֲלוֹת שָׁמַיִם[366]. כָּכָה יִשְׁפֹּךְ אֱלֹהִים אֶת הֶחָרוֹן[367] עַל אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ: *קכו* וְזֶה אֹרַח אֱלֹהֶיךָ מֵישָׁרִים. הִנֵּה בֵּאַרְנוּ מְפֹרָשׁ אֶת הָאוֹתוֹת לְעַם יָשִׂים אֶל לֵב: *קכז* לָהֶם מְעוֹן הַשָּׁלוֹם אֶת אֱלֹהֵיהֶם וְהוּא מָגִנָּם, עֵקֶב מַעֲשֵׂיהֶם:

קכח וּבַיּוֹם אֲשֶׁר יַאַסְפֵם יַחַד (יֹאמַר): "הוֹי מִשְׁפַּחַת הַגַּן, הַרְבֵּה הִרְבֵּיתֶם לְהַדִּיחַ אֶת הָאָדָם". וְאָמְרוּ בַּעֲלֵי בְרִיתָם מִן הָאָדָם: "אֱלֹהֵינוּ, הָיִינוּ לְמוֹעִיל אִישׁ לְאָחִיו, וַנַּגִּיעַ עַד עֵת קִצֵּנוּ אֲשֶׁר קָצַבְתָּ לָּנוּ" וְאָמַר (אֱלֹהִים): "גֵּיהִנֹּם תִּהְיֶה מְגוּרֵיכֶם, לְעוֹלָמִים (תִּהְיוּ) בְתוֹכָהּ מִלְּבַד אֲשֶׁר יַחְפֹּץ אֱלֹהִים[368]. כִּי אֱלֹהֶיךָ חָכָם וְיוֹדֵעַ: *קכט* וְכָכָה הִשְׁלַטְנוּ אֶת הַפּוֹשְׁעִים אִישׁ בְּאָחִיו עֵקֶב פָּעֳלָם: *קל* הוֹי חֶבְרַת הַגַּן וְהָאָדָם, הַאִם לֹא בָאוּ אֲלֵיכֶם שְׁלִיחִים מִקִּרְבְּכֶם, וַיְסַפְּרוּ לָכֶם אוֹתוֹתַי וַיַּזְהִירוּ אֶתְכֶם, כִּי תִפְגְּשׁוּ אֶת יוֹמְכֶם זֶה? וְאָמְרוּ: "עֵדִים אֲנַחְנוּ בְנַפְשׁוֹתֵינוּ", וַיַּתְעוּ אוֹתָם חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וַיָּעִידוּ בְּנַפְשׁוֹתָם כִּי כָּפָרוּ: *קלא* כֵּן (יִהְיֶה) יַעַן אֲשֶׁר לֹא יַשְׁמִיד אֱלֹהִים אֶת הֶעָרִים בְּפֶשַׁע (אֲשֶׁר פָּשָׁעוּ), מִבְּלִי אֲשֶׁר הִזְהִירוּ אֶת יוֹשְׁבֶיהָ[369]: *קלב* לַכֹּל מַעֲלוֹת לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם, וְלֹא נֶעֶלְמוּ מַעֲשֵׂיהֶם מֵאלֹהֶיךָ: *קלג* וֵאלֹהֶיךָ הֶעָשִׁיר וּבַעַל הָרַחֲמִים, כִּי יַחְפֹּץ יַעֲבִירְכֶם וְהֵקִים אֲחֵרִים תַּחְתֵּיכֶם אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, כַּאֲשֶׁר הֵקִים אֶתְכֶם מִצֶּאֱצָאֵי אֲנָשִׁים אֲחֵרִים: *קלד* אָכֵן (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָכֶם בּוֹא יָבוֹא, וְלֹא תוּכְלוּ הַעֲבִירוּ[370]: *קלה* אֱמֹר: עַמִּי, עֲשׂוּ כְּכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לְאֵל יֶדְכֶם, אַף גַּם אֲנִי עוֹשֶׂה, וְלָאַחֲרוֹנָה תֵדְעוּ: *קלו* מִי הוּא אֲשֶׁר יִהְיֶה לוֹ שְׂכַר הַמָּעוֹן (בָּעוֹלָם הַבָּא). אָכֵן הַפּוֹשְׁעִים לֹא יַצְלִיחוּ:

קלז וַיַּקְדִּישׁוּ לֵאלֹהִים חֵלֶק מִפְּרִי הַשָּׂדֶה וְהַמִּקְנֶה, וַיֹּאמְרוּ: "זֶה לֵאלֹהִים" – כֹּה יְדַמּוּ בְנַפְשָׁם – וְזֶה לְשֻׁתָּפֵינוּ[371]. וְהָיָה הַחֵלֶק אֲשֶׁר לְשֻׁתְּפֵיהֶם לֹא יִהְיֶה לֵאלֹהִים (לְעוֹלָם). אַךְ אֲשֶׁר לֵאלֹהִים יִהְיֶה לְשֻׁתְּפֵיהֶם[372]. רַע מִשְׁפָּטָם: *קלח* וְכֵן יִפּוּ שֻׁתְּפֵיהֶם בְּעֵינֵי רַבִּים מִן הַמְשַׁתְּפִים רֶצַח יַלְדֵיהֶם[373] לְמַעַן הַאֲבִידָם וּלְמַעַן הַאֲפִיל לָהֶם דָּתָם. וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים לֹא עָשׂוּ כֵן. עָזְבֵם אֵפוֹא וְאֶת בַּדֵּיהֶם: *קלט* וַיֹּאמְרוּ: "שָׂדֶה וּמִקְנֶה אֵלֶּה חֵרֶם הֵם. לֹא יֹאכְלוּ מֵהֶם זוּלָתִי אֵלֶּה אֲשֶׁר נַחְפֹּץ" – כֹּה יְדַמּוּ (בְּנַפְשָׁם) – וְיֵשׁ מִקְנֶה אֲשֶׁר גַּבֵּיהֶם אֲסוּרִים (לְמֶרְכָּב), וּמִקְנֶה אֲשֶׁר לֹא יַזְכִּירוּ עָלָיו שֵׁם אֱלֹהִים (בְּשָׁחֲטָם אוֹתוֹ). כָּזָב יִבְדּוּ עָלָיו, שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם לָהֶם עֵקֶב בַּדֵּיהֶם: *קמ* וַיֹּאמְרוּ: כָּל אֲשֶׁר בְּבֶטֶן הַמִּקְנֶה הַזֶּה יִהְיֶה לַזָּכָר בָּנוּ לְבַדּוֹ (לְאָכְלָה) וְאָסוּר לְנָשֵׁינוּ. אַךְ אִם מֵת יִהְיֶה, לִשְׁנֵיהֶם חֵלֶק בּוֹ. שַׁלֵּם יְשַׁלֵּם לָהֶם עַל מַחֲשַׁבְתָּם, כִּי הוּא חָכָם וְיוֹדֵעַ: *קמא* אָכֵן אָבוֹד אָבְדוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר הָרְגוּ אֶת יַלְדֵיהֶם בְּסִכְלוּת וּבְלִי דַעַת, וַיַּאַסְרוּ אֶת אֲשֶׁר כִּלְכְּלָם אֱלֹהִים בְּבָדוֹתָם עַל אֱלֹהִים (כָּזָב), תָּעוּ וְלֹא אִשְּׁרוּ בְּדָרֶךְ:

קמב וְהוּא אֲשֶׁר הִצְמִיחַ גַּנּוֹת (גֶּפֶן) עֲרִיסִים לְסֻכָּה, וּסוֹרְחוֹת, וְהַתָּמָר, וְהַבָּר[374] הַנּוֹתֵן מַאֲכָל מִמַּאֲכָל שׁוֹנֶה, וְהַזַּיִת וְהָרִמּוֹן דּוֹמִים אֶחָד לְאֶחָד וּבִלְתִּי דוֹמִים. אִכְלוּ מִרְפְּיוֹ בְּנוּבוֹ, וּנְתַתֶּם חֻקּוֹ בְּיוֹם אָסְפְּכֶם אוֹתוֹ וְלֹא תְבַזְבְּזוּ,[375] כִּי לֹא יֹאהַב אֱלֹהִים אֶת הַמְבַזְבְּזִים: *קמג* וּמִן הַמִּקְנֶה נָתַן לָכֶם לְמֶרְכָּב וּלְטֶבַח[376].. אִכְלוּ מֵאֲשֶׁר כִּלְכֵּל אֶתְכֶם אֱלֹהִים, וְלֹא תֵלְכוּ בְּעִקְּבֵי הַשָּׂטָן, כִּי אוֹיֵב גָּלוּי הוּא לָכֶם: *קמד* שְׁמוֹנָה הֵם זָכָר וּנְקֵבָה[377] מִן הַכְּבָשִׂים שְׁנַיִם וּמִן הָעִזִּים שְׁנַיִם, אֱמֹר: הַאֶת הַשְּׁנַיִם מִן הַזָּכָר אָסַר אִם אֶת הַשְּׁתַּיִם מִן הַנְּקֵבָה, אוֹ אֵת אֲשֶׁר בְּרֶחֶם הַשְּׁתַּיִם מִן הַנְּקֵבָה[378]. הֲבִינוּנִי דַעַת אִם דּוֹבְרֵי אֱמֶת אַתֶּם: *קמה* וּמִן הַגָּמָל שְׁנַיִם וּמִן הַבָּקָר שְׁנַיִם. אֱמֹר: הַאֶת הַשְּׁנַיִם מִן הַזָּכָר אָסַר אִם אֶת הַשְּׁתַּיִם מִן הַנְּקֵבָה אוֹ אֵת אֲשֶׁר בְּרֶחֶם הַשְּׁתַּיִם מִן הַנְּקֵבָה. הַאִם הֱיִיתֶם עֵדִים בְּצַוּוֹת אֶתְכֶם אֱלֹהִים עַל הַדָּבָר הַזֶּה. אָכֵן מִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה

אֲשֶׁר בָּדָא עַל אֱלֹהִים כָּזָב, לְמַעַן הַתְעוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם בְּלִי דָעַת. אָכֵן לֹא יַנְחֶה אֱלֹהִים מֵישָׁרִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: *קמו* אֱמֹר: לֹא אֶמְצָא בְּכָל אֲשֶׁר נִגְלָה אֵלַי דָּבָר הָאָסוּר לְאוֹכֵל לְאָכְלוֹ בִּלְתִּי אִם כִּי יִהְיֶה נְבֵלָה אוֹ דָּם שָׁפוּךְ [379] אוֹ בְשַׂר חֲזִיר כִּי תוֹעֵבָה הוּא, אוֹ מְגֹאָל אֲשֶׁר נִקְרָא עָלָיו שֵׁם אַחֵר מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים. אַךְ אֲשֶׁר יֵאָנֵס וְאָכַל מִבְּלִי זָדוֹן וְלֹא יַעֲבֹר עוֹד, הִנֵּה אֱלֹהֶיךָ סַלָּח וְרַחוּם: *קמז* וְלַיְּהוּדִים אָסַרְנוּ כָּל בַּעֲלֵי הַצִּפָּרְנַיִם[380] וּמִן הַבָּקָר וְהַצֹּאן אָסַרְנוּ לָהֶם אֶת חֶלְבָּם, מִלְּבַד אֲשֶׁר עַל גַּבֵּיהֶם אוֹ אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב וְהַדָּבֵק לָעֶצֶם. כָּכָה גְּמַלְנוּם עֵקֶב מִרְיָם, וּדְבָרֵינוּ אֱמֶת: *קמח* וְכִי יִתְנוּךְ לְכוֹזֵב וְאָמַרְתָּ: אֱלֹהֵיכֶם בַּעַל רַחֲמִים רַבִּים, אַךְ לֹא יָשִׁיב אַכְפּוֹ מֵעַל הָאֲנָשִׁים הַזֵּדִים: *קמט* אָמוֹר: יֹאמְרוּ הַמְשַׁתְּפִים: "לוּ חָפֵץ אֱלֹהִים, לֹא שִׁתַּפְנוּ לֹא אֲנַחְנוּ וְלֹא אֲבוֹתֵינוּ וְלֹא אָסַרְנוּ כָּל דָּבָר"[381].. כָּכָה נָתְנוּ לְכוֹזְבִים (אֶת הַנְּבִיאִים) אֵלֶּה אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵיהֶם, עַד אֲשֶׁר חָשׁוּ שֹׁד מֵאִתָּנוּ. אֱמֹר: הֲיֵשׁ אִתְּכֶם דַּעַת-מַה אֲשֶׁר תּוֹצִיאוּ אוֹתוֹ אֵלֵינוּ. אָכֵן אֵין אַתֶּם הוֹלְכִים כִּי-אִם אַחֲרֵי דִּמְיוֹן (לִבְּכֶם), וְאֵין אַתֶּם בִּלְתִּי אִם הוֹגֵי-שָׁוְא: *קנ* אֱמֹר: לֵאלֹהִים הַתּוֹכָחוֹת הַנִּמְרָצוֹת. וְלוּ חָפֵץ נַחֲכֶם מֵישָׁרִים כֻּלְּכֶם יַחְדָּו: *קנא* אֱמֹר: הָבִיאוּ הֲלֹם אֶת עֵדֵיכֶם אֲשֶׁר יָעִידוּ, כִּי אֱלֹהִים אָסַר אֶת זֶה", וְהָיָה כִּי יָעִידוּ, לֹא תָעִיד אִתָּם וְלֹא תֵלֵךְ אַחֲרֵי תַּאֲוֹות אֵלֶּה הַמְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹתֵינוּ, וַאֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָּאַחֲרִית וְאֶל אֱלֹהֵיהֶם יְדַמּוּ (אֱלִילִים): *קנב* אֱמֹר: הָבוּ וְאֶקְרָא לִפְנֵיכֶם אֵת אֲשֶׁר אָסַר לָכֶם אֱלֹהֵיכֶם, לֵאמֹר: אַל תְּשַׁתְּפוּ בּוֹ מְאוּמָה, וּלְהוֹרֵיכֶם הֵיטִיבוּ וְלֹא תָמִיתוּ אֶת יַלְדֵיכֶם מֵעֹנִי. אֲנַחְנוּ נְכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶתְהֶם. וְאַל תִּקְרְבוּ אֶל הַתּוֹעֵבוֹת הַגְּלוּיוֹת בָּהֶן וְהַנִּסְתָּרוֹת, וְלֹא תַהַרְגוּ אֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר אָסַר אֱלֹהִים (לְהָרְגָהּ) בִּלְתִּי אִם בְּצֶדֶק. הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוְּכֶם אֱלֹהִים עָלָיו לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ: *קנג* וְלֹא תִקְרְבוּ אֶל הוֹן הַיָּתוֹם, אִם לֹא לְמַעַן הַשְׁבִּיחוֹ, עַד בָּגְרוֹ, וּנְתַתֶּם הַמִּדָּה וְהַמִּשְׁקָל שְׁלֵמִים בְּצֶדֶק. לֹא נַכְבִּיד עַל נֶפֶשׁ כִּי אִם כַּאֲשֶׁר תּוּכַל שְׂאֵת, וּבְדַבֶּרְכֶם וְדִבַּרְתֶּם צֶדֶק, וְאִם גַּם נֶגֶד קְרוֹבִים, וְהָקִימוּ בְּרִית אֱלֹהִים. הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוְּכֶם אֱלֹהִים עָלָיו לְמַעַן תָּשִׂימוּ אֶל לֵב: *קנד* וְזֶה הוּא אָרְחִי מֵישָׁרִים וַהֲלַכְתֶּם בּוֹ, וְלֹא תֵלְכוּ בַּדְּרָכִים (הָאֲחֵרוֹת) לְבַל יַפְרִידוּ אֶתְכֶם מִדַּרְכּוֹ, הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוְּכֶם עָלָיו, לְמַעַן תִּירְאוּ (אֱלֹהִים):

קנה וּלְמֹשֶׁה נָתַנּוּ אֶת הַסֵּפֶר שָׁלֵם עַל אֲשֶׁר עָשָׂה הַטּוֹב, וּלְמַעַן יִהְיֶה מְבָאֵר מְפֹרָשׁ כָּל דָּבָר וְאֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים. לְמַעַן יַאֲמִינוּ כִּי יִמְצְאוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם: *קנו* וְהַסֵּפֶר הַזֶּה [382]אֲשֶׁר הוֹרַדְנוּ מְבֹרָךְ, וַהֲלַכְתֶּם אַחֲרָיו וִירֵאתֶם אֱלֹהִים לְמַעַן תְּרֻחָמוּ: *קנז* פֶּן תֹּאמְרוּ: "אָכֵן הוּרַד הַסֵּפֶר אֶל שְׁתֵּי עֵדוֹת לְפָנֵינוּ, וַאֲנַחְנוּ נֶעְלָם מִמֶּנּוּ מִקְרָאָם"[383]. *קנח* אוֹ פֶּן תֹּאמְרוּ: לוּ הוּרַד אֵלֵינוּ הַסֵּפֶר, יָשַׁרְנוּ דֶּרֶךְ יוֹתֵר מֵהֶם", הִנֵּה בָּא אֲלֵיכֶם (סֵפֶר) בָּרוּר מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם וְאֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים. וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר נָתַן לְכָזָב אֶת אוֹתוֹת אֱלֹהִים וַיֵּשֶׁט מֵעֲלֵיהֶם. גָּמוֹל נִגְמֹל אֶת הַשָּׂטִים עֵקֶב שְׂטוֹתָם מֵאוֹתוֹתֵינוּ מוּסַר רַע עַד מְאֹד: *קנט* הֲיְיַחֲלוּ זוּלַת אֲשֶׁר יָבוֹאוּ אֲלֵיהֶם הַמַּלְאָכִים אוֹ אֲשֶׁר יָבוֹא אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֲשֶׁר יָבוֹא מִקְצָת מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֶיךָ?[384] אָכֵן בַּיּוֹם אֲשֶׁר יָבוֹא מִקְצָת מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֶיךָ, לֹא תוֹעִיל לְנֶפֶשׁ אֱמוּנָתָהּ (אָז), אִם לֹא כִּי הֶאֱמִינָה לִפְנֵי כֵן וְתִפְעַל טוֹב בֶּאֱמוּנָתָהּ. אֱמֹר: יַחֲלוּ וְאַף אֲנַחְנוּ מְיַחֲלִים: *קס* אֵלֶּה אֲשֶׁר יַפְרִידוּ דָּתָם [385]וַיִּהְיוּ מַחְלְקוֹת מַחְלְקוֹת, אֵין לְךָ וְלַדָּבָר הַזֶּה מְאוּמָה, כִּי אֶת אֱלֹהִים מִשְׁפָּטָם וְהִגִּיד לָהֶם פָּעֳלָם[386]: *קסא* אֲשֶׁר יָבִיא מַעֲשֶׂה טוֹב [387] וְהָיָה לוֹ (גְּמוּל) פִּי עֶשֶׂר כָּמוֹהוּ, וַאֲשֶׁר יָבִיא מַעֲשֶׂה רָע לֹא יְשֻׁלַּם בִּלְתִּי אִם כָּמוֹהוּ, וְהֵם לֹא יֵעָשֵׁקוּ: *קסב* אֱמֹר: אֱלֹהַי נָחָנִי בְּאֹרַח מֵישָׁרִים בְּדָת נְכוֹנָה, דַּת אַבְרָהָם "חָנִיף" וְלֹא הָיָה מִן הַמְשַׁתְּפִים: *קסג* אֱמֹר: תְּפִלָּתִי וַעֲבוֹדָתִי וְחַיַּי וּמוֹתִי לֵאלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים הֵם: אֵין שֻׁתָּף לוֹ, וְזֶה הוּא אֲשֶׁר צֻוֵּיתִי וְאָנֹכִי רִאשׁוֹן

לַתְּמִימִים עִם אֱלֹהִים[388]: *קסד* אֱמֹר: הַאֲבַקֵּשׁ לִי אֱלוֹהַּ זוּלָתִי אֱלֹהִים וְהוּא אֱלֹהֵי כֹל. וְכֹל פֹּעַל נֶפֶשׁ יָשׁוּב בְּרֹאשָׁהּ, וְלֹא תִשָּׂא (נֶפֶשׁ) נוֹשֵׂאת מַשָּׂא (נֶפֶשׁ) אַחֶרֶת. אַחֲרֵי כֵן תְּשׁוּבַתְכֶם אֶל אֱלֹהִים, וְהוֹדִיעַ אֶתְכֶם אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר נֶחֱלַקְתֶּם בּוֹ: *קסה* וְהוּא אֲשֶׁר הֵקִים אֶתְכֶם דּוֹר אַחֲרֵי דוֹר בָּאָרֶץ, וַיָּרֶם מִקְצָתְכֶם עַל מִקְצָתְכֶם בְּמַעֲלָה, לְמַעַן נַסּוֹתְכֶם בַּאֲשֶׁר נָתַן לָכֶם, כִּי אֱלֹהֶיךָ מְהִיר הָעֹנֶשׁ וְהוּא סַלָּח וְרַחוּם:

פָּרָשַׁת הַמְּחִיצָה[389]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מָאתַיִם וַחֲמִשָּׁה.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

אלמצ. *א* (זֶה) סֵפֶר הוּרַד עַל יָדְךָ: אַל יֵצַר לִבְּךָ אֵפוֹא עַל אוֹדוֹתָיו לְמַעַן תַּזְהִיר בּוֹ וּלְזִכָּרוֹן (הוּא) לַמַּאֲמִינִים: *ב* לְכוּ אַחֲרֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר הוּרַד אֲלֵיכֶם מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא תֵלְכוּ אַחֲרֵי בַּעֲלֵי בְרִית זוּלָתוֹ. (אַךְ) מְעַט הוּא תְּשִׂימוּ אֶל לֵב: *ג* וְכַמָּה הֵן הֶעָרִים אֲשֶׁר הִשְׁמַדְנוּן, וַיָּבֹא עֲלֵיהֶן שֹׁד מֵאִתָּנוּ בְּשָׁכְבָם לַיְלָה אוֹ אֶת מִשְׁכַּב הַצָּהֳרָיִם: *ד* וְלֹא הָיְתָה קְרִיאָתָם בְּבוֹא עֲלֵיהֶם שֹׁד מֵאִתָּנוּ בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר אָמְרוּ: "אֲבָל אֲשֵׁמִים אֲנָחְנוּ": *ה* אָכֵן שָׁאוֹל נִשְׁאַל אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר שֻׁלַּח אֲלֵיהֶם (שָׁלִיחַ), וְשָׁאַלְנוּ אֶת (פִּי) הַשְּׁלִיחִים[390]: *ו* וְסִפַּרְנוּ לָהֶם בְּדַעַת (אֶת מַעֲשֵׂיהֶם) כִּי לֹא נֶעֱדַרְנוּ[391]: *ז* וְ(הָיְתָה) הָאֱמֶת בַּיּוֹם הַהוּא לְמִשְׁקָל וְהָיָה אֲשֶׁר יִכְבְּדוּ מֹאזְנֵיהֶם אֵלֶּה הֵם הַמַּצְלִיחִים: *ח* אַךְ אֲשֶׁר יֵקַלּוּ מֹאזְנֵיהֶם אֵלֶּה הֵם עוֹכְרֵי נַפְשׁוֹתָם עֵקֶב פָּשְׁעָם בְּאוֹתוֹתֵינוּ:

ט הִנֵּה כּוֹנַנּוּ אֶתְכֶם בָּאָרֶץ וַנָּשֶׂם לָכֶם בָּהּ מִחְיָה. (אַךְ) מְעַט הוּא אֲשֶׁר תּוֹדוּ (לָנוּ): *י* אָכֵן אֲנַחְנוּ בְּרָאנוּכֶם וַנִּצֹּר אֶתְכֶם. אַחֲרֵי כֵן אָמַרְנוּ לַמַּלְאָכִים: "הִשְׁתַּחֲווּ לְאָדָם", וַיִּשְׁתַּחֲווּ. רַק "אִבְּלִיס"[392] לֹא הָיָה בַּמִּשְׁתַּחֲוִים: *יא* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): מֶה עָצַר אוֹתְךָ מֵהִשְׁתַּחֲווֹת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ?", וַיֹּאמֶר (אִבְּלִיס): "(כִּי) טוֹב אָנֹכִי מִמֶּנּוּ. אוֹתִי יָצַרְתָּ אֵשׁ וְאוֹתוֹ יָצַרְתָּ טִיט": *יב* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "לֵךְ אֵפוֹא רֵד מִזֶּה. אַל לְךָ לְהִתְגָּאוֹת בָּזֶה. צֵא אֵפוֹא כִּי מִן הַשְּׁפֵלִים אַתָּה": *יג* וַיֹּאמֶר (אִבְּלִיס): "הַאֲרֵךְ אַפְּךָ לִי עַד יוֹם קוּמָם לִתְחִיָּה": *יד* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "הִנֵּה הִנְּךָ בֵּין אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ לָכֶם אַף": *טו* וַיֹּאמֶר (אִבְּלִיס) "יַעַן אֲשֶׁר עִוִּיתַנִי אֵשֵׁב לָהֶם עַל אָרְחֲךָ מֵישָׁרִים: *טז* וּבָאתִי אֲלֵיהֶם מִלִּפְנֵיהֶם וּמֵאַחֲרֵיהֶם וּמִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם, וְלֹא תִמְצָא אֶת מַרְבִּיתָם מוֹדִים (לְךָ): *יז* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "צֵא מִזֶּה (וְהָיִיתָ) מְנֹאָץ וְנִדָּח. וְהָיָה אֲשֶׁר יֵלֵךְ מֵהֶם אַחֲרֶיךָ וּמִלֵּאתִי גֵּיהִנֹּם בָּכֶם יַחְדָּו; *יח* וְאַתָּה, אָדָם, שְׁכֹן אַתָּה וְאִשְׁתְּךָ בְּגַן הָעֵדֶן, וַאֲכַלְתֶּם מִכֹּל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשְׁכֶם. אַךְ אַל תִּקְרְבוּ אֶל הָעֵץ הַזֶּה פֶּן תֶּאְשָׁמוּ: *יט* וַיִּלְחַשׁ לָהֶם הַשָּׂטָן בְּאָזְנֵיהֶם לְגַלּוֹת לָהֶם אֶת אֲשֶׁר נֶעֱלַם מֵהֶם עַל דְּבַר עֶרְיָתָם, וַיֹּאמֶר (אֲלֵיהֶם): "לֹא הֱנִיאֲכֶם אֱלֹהֵיכֶם (מֵאֱכֹל) מִן הָעֵץ הַזֶּה, בִּלְתִּי אִם לְבַל תִּהְיוּ שְׁנֵיכֶם מַלְאָכִים אוֹ מִן הַחַיִּים לְעוֹלָם": *כ* וַיִּשָּׁבַע לָהֶם לֵאמֹר: "אָכֵן מִן הַיּוֹעֲצִים טוֹב לָכֶם הִנֵּנִי": *כא* וַיְקָרְבֵם לַפְּרִי בְּעָרְמָה. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר טָעֲמוּ מִן הָעֵץ וַתִּגָּל לָהֶם עֶרְיָתָם, וַיָּחֵלּוּ לְהַדְבִּיק עֲלֵיהֶם עָלֶה עַל עָלֶה מֵעֲלֵי הַגָּן. וַיִּקְרָא אֲלֵיהֶם אֱלֹהֵיהֶם: "הַאִם לֹא הֲנִיאוֹתִי אֶתְכֶם מֵאֲכֹל מִן הָעֵץ הַהוּא, וָאֹמַר לָכֶם כִּי הַשָּׂטָן אוֹיֵב גָּלוּי הוּא לָכֶם?": *כב* וַיֹּאמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ, עָכַרְנוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ, וְאִם לֹא תִסְלַח לָנוּ וְרַחֲמְתָּנוּ אָבוֹד נֹאבֵד": *כג* וַיֹּאמֶר: "לְכוּ רְדוּ, אוֹיֵב יִהְיֶה אִישׁ מִכֶּם לְרֵעֵהוּ וּמְצָאתֶם בָּאָרֶץ מָנוֹחַ[393] וּמִחְיָה עַד עֵת": *כד* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "בָּהּ תִּחְיוּ וּבָהּ

תָּמוּתוּ וּמִמֶּנָּה תּוּצָאוּ": *כח* הוֹי בְּנֵי אָדָם, הִנֵּה הוֹרַדְנוּ לָכֶם לְבוּשׁ לְהַסְתִּיר עֶרְיַתְכֶם וּבֶגֶד פְּאֵר, אַךְ לְבוּשׁ יִרְאַת הָאֱלֹהִים טוֹב מִמֶּנּוּ. זֶה הוּא מֵאוֹתוֹת אֱלֹהִים, לְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *כו* בְּנֵי אָדָם, אַל יַדִּיחֲכֶם הַשָּׂטָן כַּאֲשֶׁר הוֹצִיא אֶת אֲבוֹתֵיכֶם מִגַּן-הָעֵדֶן, בְּקָרְעוֹ מֵעֲלֵיהֶם לְבוּשָׁם לְהַרְאוֹתָם עֶרְיָתָם. יִרְאוּ אֶתְכֶם הוּא וַעֲמִיתָיו מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר לֹא תִרְאוּ אוֹתָם. אָכֵן שַׂמְנוּ אֶת הַשְּׂטָנִים בַּעֲלֵי בְרִית לָאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ: *כז* וּבַעֲשׂוֹתָם תּוֹעֵבָה אָמְרוּ: "מָצָאנוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ מַחֲזִיקִים בָּהּ, וֵאלֹהִים צִוָּנוּ עָלֶיהָ". אֱמֹר: אֱלֹהִים לֹא יְצַוֶּה עַל הַתּוֹעֵבָה. הֲתַעֲנוּ בֵאלֹהִים אֵת אֲשֶׁר לֹא תֵדָעוּ?" *כח* אֱמֹר: אֱלֹהַי צִוָּה עַל הַצֶּדֶק, וְהָכִינוּ פְּנֵיכֶם אֶל כָּל מִסְגָּד וּקְרָאוּהוּ, תְּמִימִים עִמּוֹ בַּדָּת. כְּמוֹ שֶׁבְּרָאֲכֶם (כֵּן) תָּשׁוּבוּ (אֵלָיו). מִכֶּם נָחָה מֵישָׁרִים וּמִכֶּם (יֵשׁ) אֲשֶׁר נֶחֱרַץ עֲלֵיהֶם, בְּצֶדֶק, לִתְעוֹת עֵקֶב אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם אֶת הַשְּׂטָנִים לִמְגִנִּים לָהֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים, וַיְדַמּוּ כִּי מְאֻשָּׁרִים בְּדֶרֶךְ הֵמָּה:

כט בְּנֵי אָדָם, שִׂימוּ עֶדְיְכֶם עֲלֵיכֶם לְיַד כָּל מִסְגָּד, וְאִכְלוּ וּשְׁתוּ[394] וְלֹא תְבַזְבְּזוּ[395], כִּי לֹא יֶאֱהַב אֱלֹהִים אֶת הַמְבַזְבְּזִים: *ל* אֱמֹר: מִי הוּא אֲשֶׁר אָסַר אֶת עֲדִי אֱלֹהִים אֲשֶׁר הוֹצִיא לְעוֹבְדָיו וְאֶת מַטְעַמֵּי הַמָּזוֹן? אֱמֹר: לַמַּאֲמִינִים הֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבַיּוֹם הַתְּקוּמָה יִהְיוּ לָהֶם לְבַדָּם. כָּזֹאת נְבָאֵר מְפֹרָשׁ אֶת הָאוֹתוֹת לְעַם יֵדָעוּ: *לא* אֱמֹר: אָכֵן אָסַר אֱלֹהַי אֶת הַתּוֹעֵבוֹת הַגְּלוּיוֹת בָּהֶן וְהַנִּסְתָּרוֹת וְאֶת הַחֵטְא וְאֶת הֶחָמָס בְּלִי מִשְׁפָּט וּלְשַׁתֵּף לֵאלֹהִים אֵת אֲשֶׁר לֹא נִתַּן[396] לָהֶם שִׁלְטוֹן, וְלַעֲנוֹת בֵּאלֹהִים אֵת אֲשֶׁר לֹא תֵדָעוּ[397]: *לב* וּלְכָל אֻמָּה עֵת מוֹעֵד. וּבְבוֹא עֵת מוֹעֲדָם לֹא יְאַחֲרוּ (אוֹתָהּ) שָׁעָה (אַחַת) וְלֹא יַקְדִּימוּ(הָ):

לג בְּנֵי אָדָם, כַּאֲשֶׁר יָבוֹאוּ אֲלֵיכֶם שְׁלִיחִים מִקִּרְבְּכֶם וְסִפְּרוּ לָכֶם אוֹתוֹתַי, וְהָיָה אֲשֶׁר יִירְאוּ אֱלֹהִים וְהֵיטִיבוּ דַרְכָּם, לֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם הַיָּגוֹן: *לד* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ וַיָּבוּזוּ לָהֶם, אֵלֶּה בְּנֵי גֵיהִנֹּם הֵם, לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָהּ[398]: *לה* וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר בָּדָא עַל אֱלֹהִים כָּזָב אוֹ כִחֵשׁ בְּאוֹתוֹתֵינוּ, אֵלֶּה יַגִּיעַ לָהֶם חֶלְקָם לְפִי הַסֵּפֶר[399], עַד בּוֹא אֲלֵיהֶם שְׁלִיחֵינוּ לְאָסְפָם[400] וְאָמְרוּ: "אַיָּם אֵלֶּה אֲשֶׁר קְרָאתֶם אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים?" וְאָמְרוּ: "אֵינָם אִתָּנוּ" וְעָנוּ בְנַפְשׁוֹתָם כִּי הָיוּ כוֹפְרִים: *לו* וְאָמַר (אֱלֹהִים): "בּוֹאוּ אֶל בֵּין הָאֻמּוֹת אֲשֶׁר עָבְרוּ לִפְנֵיכֶם מִן (אֻמּוֹת) הַגִּן וְהָאָדָם, אֶל תּוֹךְ גֵּיהִנֹּם". כְּכָל אֲשֶׁר תָּבוֹא אֻמָּה תְּקַלֵּלְנָה אֲחוֹתָהּ, עַד אֲשֶׁר יִתְלַכְּדוּ בָהּ יַחְדָּו. וְאָמְרוּ הָאַחֲרוֹנִים בָּהֶם לָרִאשׁוֹנִים בָּהֶם: "אֱלֹהֵינוּ, אֵלֶּה הִתְעוּנוּ, תֵּן לָהֶם אֵפוֹא מִשְׁנֶה עֹנֶשׁ גֵּיהִנֹּם". וְאָמַר אֱלֹהִים: "לַכֹּל (בָּכֶם) מִשְׁנֶה, וְאוּלָם לֹא תֵדָעוּ": *לז* וְאָמְרוּ הָרִאשׁוֹנִים בָּהֶם לָאַחֲרוֹנִים בָּהֶם: "לֹא הָיָה לָכֶם כָּל יִתְרוֹן עָלֵינוּ. טַעֲמוּ הָעֹנֶשׁ עֵקֶב פָּעָלְכֶם": *לח* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ וַיָּבוּזוּ לָהֶם, לֹא יִפָּתְחוּ לָהֶם שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם וְלֹא יָבוֹאוּ בְּגַן הָעֵדֶן, עַד אִם יָבוֹא הַגָּמָל אֶל חֲרִיר הַמַּחַט וְכָכָה נִגְמֹל אֶת הַזֵּדִים:

לט תַּחְתָּם יֻצַּע גֵּיהִנֹּם וּכְסוּת (תִּהְיֶה גַּם) מֵעַל לָהֶם, וְכָכָה נִגְמֹל אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *מ* וְאוּלָם אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, לֹא נַכְבִּיד עַל נֶפֶשׁ כִּי-אִם כַּאֲשֶׁר תּוּכַל שְׂאֵת. אֵלֶּה הֵם בְּנֵי גַּן-עֵדֶן, לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכוֹ: *מא* וְעָקַרְנוּ מִלִּבּוֹתָם כָּל קִנְאָה, יִמָּשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶם הַנְּהָרוֹת, וְאָמְרוּ: "הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים, אֲשֶׁר נָחָנוּ אֶל זֶה, וְלֹא הָיִינוּ מְאֻשָּׁרִים דֶּרֶךְ, לוּלֵא נָחָנוּ אֱלֹהִים מֵישָׁרִים. אָמְנָם בָּאוּ אֵלֵינוּ שְׁלִיחֵי אֱלֹהֵינוּ בֶּאֱמֶת". וְקֹרָא אֲלֵיהֶם (לֵאמֹר): "הִנֵּה זֶה הוּא הַגַּן אֲשֶׁר נְחַלְתֶּם עַל מַעֲשֵׂיכֶם": *מב* וְקָרְאוּ בְנֵי גַן-עֵדֶן אֶל בְּנֵי גֵיהִנֹּם (לֵאמֹר): "אָכֵן מָצָאנוּ אֵת

אֲשֶׁר הוֹעִיד לָנוּ אֱלֹהֵינוּ[401] אֱמֶת. הַאִם מְצָאתֶם אַתֶּם אֶת אֲשֶׁר הוֹעִיד לָכֶם אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת?[402] וְאָמְרוּ "כֵּן", וְהִכְרִיז כָּרוֹז בְּתוֹכָם לֵאמֹר "קִלְלַת אֱלֹהִים עַל הַפּוֹשְׁעִים: *מג* אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים וּבִקְשׁוּ לְעִקְשָׁה וּבָאַחֲרִית יְכַחֵשׁוּ": *מד* וּמָסָךְ)יִהְיֶה) בֵּינֵיהֶם[403] וְעַל הַמְּחִיצָה[404] אֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַכִּירוּ אֶת הַכֹּל[405] בְּאוֹתוֹתֵיהֶם, וְקָרְאוּ אֶל בְּנֵי-גַן-עֵדֶן לֵאמֹר: "שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם". אַךְ הֵם[406] לֹא יָבוֹאוּ אֵלָיו וְאִם גַּם יִכְסָפוּ: *מה* וְכַאֲשֶׁר תּוּסַבֶּינָה עֵינֵיהֶם אֶל נֹכַח בְּנֵי גֵיהִנֹּם יֹאמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ, אַל תַּשְׁחִיתֵנוּ עִם הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים": *מו* וְקָרְאוּ בְּנֵי הַמְּחִיצָה אֶל אֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַכִּירוּם בְּאוֹתוֹתֵיהֶם, וְאָמְרוּ "מַה הוֹעִיל לָכֶם (הוֹנְכֶם) אֲשֶׁר אֲסַפְתֶּם וַאֲשֶׁר גָּבַהּ לִבְּכֶם? *מז* הַאִם אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתֶּם, כִּי לֹא יִתֵּן לָהֶם אֱלֹהִים רַחֲמִים[407]. בּוֹאוּ אֶל גַּן-עֵדֶן, לֹא עֲלֵיכֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיכֶם הַיָּגוֹן": *מח* וְקָרְאוּ בְּנֵי-גֵיהִנֹּם אֶל בְּנֵי גַן-עֵדֶן לֵאמֹר: "צְקוּ עָלֵינוּ מִן הַמַּיִם אוֹ מֵאֲשֶׁר כִּלְכֵּל אֶתְכֶם אֱלֹהִים", וְאָמְרוּ לֵאמֹר: "אָסוֹר אָסַר אֱלֹהִים אֶת אֵלֶּה לַכּוֹפְרִים": *מט* אֲשֶׁר שָׂמוּ דָתָם לִשְׂחוֹק וּלְקֶלֶס וַיְתַעְתְּעוּ אוֹתָם חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה. הַיּוֹם נִשְׁכָּחֵם כַּאֲשֶׁר שָׁכְחוּ פְּגִישַׁת יוֹמָם זֶה וְעַל אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ: *נ* הִנֵּה הֵבֵאנוּ לָכֶם סֵפֶר אֲשֶׁר בֵּאַרְנוּהוּ מְפֹרָשׁ בְּדַעַת, אֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים לָאֲנָשִׁים הַמַּאֲמִינִים: *נא* הֲיְיַחֲלוּ זוּלַת אֲשֶׁר (יָבוֹא) פֵּשֶׁר דְּבָרוֹ? בַּיּוֹם אֲשֶׁר יָבוֹא פֵּשֶׁר דְּבָרוֹ יֹאמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר שְׁכֵחוּהוּ לִפְנֵי כֵן: "אָכֵן בָּאוּ אֵלֵינוּ שְׁלִיחֵי אֱלֹהֵינוּ בֶּאֱמֶת. הֲנִמְצָא לָנוּ מַפְגִּיעִים אֲשֶׁר יַפְגִּיעוּ לָנוּ, אוֹ הֲנוּשַׁב (לָאָרֶץ) וְעָשִׂינוּ אַחֶרֶת מֵאֲשֶׁר הָיִינוּ עוֹשִׂים". אָכֵן עָכְרוּ נַפְשׁוֹתָם וְלֹא יִהְיוּ אִתָּם בַּדֵּיהֶם: *נב* אָכֵן אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בְּשִׁשָּׁה יָמִים. אַחֲרֵי כֵן הִתְנַשֵּׂא עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד. יְכַסֶּה בַלַּיְלָה עַל הַיּוֹם. יְבַקְשֶׁנּוּ יִרְדְּפֶנּוּ חִישׁ[408]. וְהַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים הֵם לְמַס עוֹבֵד בִּפְקֻדָּתוֹ[409]. הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר לוֹ הַבְּרִיאָה וְהַשִּׁלְטוֹן. יִתְבָּרֵךְ אֱלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *נג* קִרְאוּ אֶל אֱלֹהֵיכֶם נִכְנָעִים לוֹ וּבַסֵּתֶר, כִּי לֹא יֹאהַב אֶת הָעוֹבְרִים (חֹק): *נד* וְלֹא תַשְׁחִיתוּ עַל הָאָרֶץ אַחֲרֵי אֲשֶׁר תֻּקְּנָה, וְקִרְאוּ אֵלָיו מְפַחֲדִים וְעוֹרְגִים (אֵלָיו), כִּי קְרוֹבִים רַחֲמֵי אֱלֹהִים לְעוֹשֵׂי הַטּוֹב: *נה* וְהוּא הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הָרוּחוֹת בְּשׂוֹרָה טוֹבָה[410] לִפְנֵי רַחֲמָיו[411] וְנָשְׂאוּ עָנָן כָּבֵד, וַנּוֹלֵךְ אוֹתוֹ אֶל אֶרֶץ מֵתָה וַנּוֹרֶד בָּהּ מַיִם, וַנּוֹצֵא בָּהֶם מִכָּל פְּרִי, כָּכָה נוֹצִיא אֶת הַמֵּתִים (מִקִּבְרוֹתָם), לְמַעַן תָּשִׂימוּ אֶל לֵב: *נו* וְהָאָרֶץ הַטּוֹבָה יֵצֵא צִמְחָהּ בִּרְצוֹן אֱלֹהֶיהָ, וְ(הָאָרֶץ) הָרָעָה לֹא יֵצֵא (מִמֶּנָּה) בִּלְתִּי אִם מְעַט מִזְעָר. כָּכָה נְבָאֵר מְפֹרָשׁ הָאוֹתוֹת לָאֲנָשִׁים הַמּוֹדִים (לָנוּ):

נז וּלְפָנִים שָׁלַחְנוּ אֶת נֹחַ אֶל עַמּוֹ, וַיֹּאמֶר: "הוֹי עַמִּי, עִבְדוּ אֶת הָאֱלֹהִים. אֵין לָכֶם כָּל אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ. אָכֵן מְפַחֵד אָנֹכִי (פֶּן יָבוֹא) עֲלֵיכֶם עֹנֶשׁ יוֹם כָּבֵד": *נח* וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי עַמּוֹ: "אָמְנָם רוֹאִים אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ בְּתוֹעָה בְרוּרָה": *נט* וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, אֵין בִּי תּוֹעָה. וְאוּלָם שָׁלוּחַ אָנֹכִי מֵאֵת רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *ס* אוֹדִיעַ אֶתְכֶם אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁלַח אֱלֹהַי (בְּיָדִי), וְאִיעַץ אֶתְכֶם טוֹב, כִּי יוֹדֵעַ אָנֹכִי מֵאֵת אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר אֵינְכֶם יוֹדְעִים: *סא* הֲתִתְמְהוּ כִּי בָאָה אֲלֵיכֶם מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם תּוֹכַחַת-מוּסָר בְּיַד אִישׁ מִכֶּם לְהַזְהִירְכֶם, לְמַעַן אֲשֶׁר תִּירְאוּ אֶת אֱלֹהִים וּלְמַעַן תְּרֻחָמוּ": *סב* וַיְתַּנוּהוּ לְכוֹזֵב, וַנַּצִּילֵהוּ וְאֵת אֲשֶׁר אִתּוֹ בַתֵּבָה, וַנְּטַבַּע אֶת הַמְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹתֵינוּ, כִּי הָיוּ אֲנָשִׁים עִוְרִים:

סג וְאֶל עָאד (שָׁלַחְנוּ) אֶת הוּד אֲחִיהֶם[412], וַיֹּאמֶר: "הוֹי עַמִּי, עִבְדוּ אֶת הָאֱלֹהִים, אֵין לָכֶם כָּל אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ. הַאִם לֹא תִּירְאוּ (אוֹתוֹ)?": *סד* וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי עַמּוֹ הַכּוֹפְרִים: "אָכֵן רוֹאִים אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ (שׁוֹגֶה) בְּסִכְלוּת וּלְדוֹבְרֵי-הַשֶּׁקֶר נַחְשֹׁב אוֹתְךָ": *סה* וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, לֹא סִכְלוּת הִיא בִּי,

וְאוּלָם שָׁלוּחַ אָנֹכִי מֵאֵת רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *סו* אוֹדִיעַ אֶתְכֶם אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁלַח אֱלֹהַי
(בְּיָדִי), וְיוֹעֵץ טוֹב וְנֶאֱמָן אָנֹכִי לָכֶם: *סז* הֲתִתְמְהוּ כִּי בָאָה אֲלֵיכֶם תּוֹכַחַת מוּסַר בְּיַד אִישׁ
מִכֶּם לְהַזְהִירְכֶם? זִכְרוּ אֲשֶׁר הֱקִימְכֶם אֱלֹהִים אַחֲרֵי עַם נֹחַ תַּחְתָּם, וַיּוֹסֶף לָכֶם גֹּבַהּ בְּקוֹמָה.
זִכְרוּ אֲשֶׁר הִפְלָה אֶתְכֶם אֱלֹהִים (בְּחַסְדּוֹ), אוּלַי תַּצְלִיחוּ": *סח* וַיֹּאמְרוּ: "הֲבָאתָ אֵלֵינוּ כִּי
נַעֲבֹד אֶת אֱלֹהִים לְבַדּוֹ וְנִטֹּשׁ אֶת אֲשֶׁר עָבְדוּ אֲבוֹתֵינוּ? אִם כֵּן אֵפוֹא הָבֵא עָלֵינוּ אֶת (הָרָעָה)
אֲשֶׁר אַתָּה מְיָרֵא אוֹתָנוּ בָּהּ, אִם מִדּוֹבְרֵי-הָאֱמֶת אָתָּה": *סט* וַיֹּאמֶר: "הִנֵּה נָפַל עֲלֵיכֶם רֹגֶז
וְחָרוֹן מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם, הֲתִתְוַכְּחוּ עִמִּי בִּדְבַר שֵׁמוֹת אֲשֶׁר קְרָאתֶם בָּהֶם אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם, אֲשֶׁר
לֹא נָתַן לָהֶם אֱלֹהִים כָּל שִׁלְטוֹן. חַכּוּ אֵפוֹא, וְאַף אָנֹכִי בַּמְחַכִּים עִמָּכֶם הִנְנִי": *ע* וַנַּצִּילֵהוּ
אוֹתוֹ וְאֵת אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּרַחֲמִים מִלְּפָנֵינוּ, וַנַּכְרֵת אֶת שֹׁרֶשׁ אֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ וְלֹא
הֶאֱמִינוּ:

עא וְאֶל תַּמּוּד (שָׁלַחְנוּ) אֶת צָאלִח אֲחִיהֶם[413], וַיֹּאמֶר: "הוֹי עַמִּי, עִבְדוּ אֶת הָאֱלֹהִים. אֵין לָכֶם
כָּל אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ. הִנֵּה בָּא אֲלֵיכֶם מוֹפֵת מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם. גְּמַלַּת אֱלֹהִים זֹאת אוֹת הִיא לָכֶם.
הַנִּיחוּ לָהּ לֶאֱכֹל בְּאֶרֶץ אֱלֹהִים. וְלֹא תִגְּעוּ בָהּ לְרָעָה פֶּן יֹאחֶזְכֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *עב* זִכְרוּ אֲשֶׁר
הֱקִימְכֶם אֱלֹהִים אַחֲרֵי עָאד, וַיַּשְׁכִּינְכֶם עַל הָאָרֶץ, תַּעֲשׂוּ לָכֶם אַרְמוֹנוֹת בְּמִישׁוֹרֶיהָ וְתַחְצְבוּ
בְּהָרֶיהָ בָּתִּים. זִכְרוּ אֲשֶׁר הִפְלָה אֶתְכֶם אֱלֹהִים (בְּחַסְדּוֹ), וְלֹא תֶחֶטְאוּ בָּאָרֶץ
לְהַשְׁחִית": *עג* וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי עַמּוֹ אֲשֶׁר גָּבַהּ לִבָּם לַמַּאֲמִינִים מֵהֶם אֲשֶׁר חֲשָׁבוּם לַחַלָּשִׁים:
"הֲיַדַעְתֶּם כִּי שִׁלַּח אֲלֵיכֶם צָאלִח מֵאֵת אֱלֹהָיו" [414]. וַיֹּאמְרוּ: "אָכֵן מַאֲמִינִים אֲנַחְנוּ בַּדָּבָר
אֲשֶׁר שֻׁלַּח בּוֹ": *עד* וַיֹּאמְרוּ הַמִּתְנַשְּׂאִים: "וַאֲנַחְנוּ כּוֹפְרִים בַּדָּבָר אֲשֶׁר אַתֶּם מַאֲמִינִים
בּוֹ": *עה* וַיְעַקְּרוּ אֶת הַנְּאָקָה, וַיָּעֵזּוּ פְּנֵיהֶם לַמְרוֹת מִצְוַת אֱלֹהֵיהֶם, וַיֹּאמְרוּ: "צָאלִח, הָבֵא
עָלֵינוּ אֶת (הָרָעָה) אֲשֶׁר אַתָּה מְיָרֵא אוֹתָנוּ בָּהּ אִם מִן הַשְּׁלִיחִים אָתָּה": *עו* וַתֹּאחֲזֵם רְעָדָה
וַיַּשְׁכִּימוּ בְּמִשְׁכְּנוֹתֵיהֶם פְּגָרִים מֵתִים[415]: *עז* וַיִּפֶן מֵהֶם וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, אָכֵן הוֹדַעְתִּיכֶם אֶת
הַדָּבָר אֲשֶׁר שָׁלַח (אֲלֵיכֶם) אֱלֹהַי וָאִיעַץ אֶתְכֶם טוֹב, וְאוּלָם אַתֶּם לֹא תֹאהֲבוּ אֶת הַיּוֹעֲצִים
טוֹב":

עח וּ(זְכֹר) אֶת לוֹט אֲשֶׁר אָמַר אֶל עַמּוֹ: "הֲתַעֲשׂוּ אֶת הַזִּמָּה אֲשֶׁר לֹא עָשָׂה כָמוֹהָ אִישׁ בָּאָדָם
לִפְנֵיכֶם? *עט* הִנֵּה בָּאִים אַתֶּם אֶל הַגְּבָרִים בְּתַאֲוָה מִבִּלְתִּי הַנָּשִׁים. אָכֵן אֲנָשִׁים מַשְׁחִיתִים
(דַּרְכְּכֶם) אַתֶּם": *פ* וְלֹא הָיָה מַעֲנֵה עַמּוֹ, בִּלְתִּי אֲשֶׁר אָמְרוּ: "הוֹצִיאוּם מֵעִירְכֶם, כִּי אֲנָשִׁים
מִטַּהֲרִים הֵם": *פא* וַנַּצִּילֵהוּ וְאֶת בֵּיתוֹ מִלְּבַד אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר הָיְתָה מִן
הַמִּתְמַהְמְהִים[416]: *פב* וַנַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָטָר. רְאֵה אֵפוֹא אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית הַזֵּדִים:

פג וְאֶל מִדְיָן (שָׁלַחְנוּ) אֶת שֻׁעַיְב אֲחִיהֶם[417], וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, עִבְדוּ אֱלֹהִים אֵין לָכֶם כָּל אֱלוֹהַּ
זוּלָתוֹ. הִנֵּה בָּא אֲלֵיכֶם מוֹפֵת מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם. תְּנוּ אֵפוֹא אֶת הַמִּדָּה וְאֶת הַמִּשְׁקָל שְׁלֵמִים, וְלֹא
תַחְסִירוּ מְאוּמָה מֵאֲשֶׁר לָאֲנָשִׁים, וְלֹא תַשְׁחִיתוּ עַל הָאָרֶץ אַחֲרֵי אֲשֶׁר תֻּקְּנָה. זֶה טוֹב לָכֶם אִם
מַאֲמִינִים אַתֶּם *פד* וְלֹא תֵשְׁבוּ עַל כָּל דֶּרֶךְ תַּפְחִידוּ (הָאֲנָשִׁים) וְתָשִׁיבוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים אֶת
הַמַּאֲמִין בּוֹ וּתְבַקְשׁוּ לְעַקְּשָׁהּ. זִכְרוּ אֲשֶׁר הֱיִיתֶם מְעָט וַיַּרְבֶּה אֶתְכֶם וּרְאוּ אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית
הַמַּשְׁחִיתִים: *פה* וְאִם יֵשׁ בָּכֶם עֵדָה מַאֲמִינָה בַּדָּבָר אֲשֶׁר שֻׁלַּחְתִּי בוֹ וְעֵדָה אֲשֶׁר לֹא תַּאֲמִין,
הִנֵּה הַאֲרִיכוּ רוּחֲכֶם עַד אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט אֱלֹהִים בֵּינֵינוּ, וְהוּא הַטּוֹב בַּשּׁוֹפְטִים": *פו* וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי
עַמּוֹ אֲשֶׁר גָּבַהּ לִבָּם: "הוֹצֵא נוֹצִיאֲךָ, שֻׁעַיְב, אוֹתְךָ וְאֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ אִתְּךָ מִתּוֹךְ עִירֵנוּ,

אוֹ שׁוּב תָּשׁוּבוּ (לָלֶכֶת) בְּדָתֵנוּ". וַיֹּאמֶר: "וְאִם גַּם מָאַסְנוּ (בָּהּ)? *פז* הֵן נִבְדֶּה עַל אֱלֹהִים
כָּזָב, כִּי נָשׁוּב (לָלֶכֶת) בְּדַתְכֶם אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִצִּיל אוֹתָנוּ אֱלֹהִים מִמֶּנָּה. אַל לָנוּ לָשׁוּב (לָלֶכֶת)
בָּהּ, אִם לֹא כִּי יַחְפֹּץ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ. אֱלֹהֵינוּ מַקִּיף הַכֹּל בְּדַעְתּוֹ. עַל אֱלֹהִים נִשְׁעַנּוּ. אֱלֹהֵינוּ
שְׁפֹט בֵּינֵינוּ וּבֵין עַמֵּנוּ בֶּאֱמֶת, הֵן אַתָּה הַטּוֹב בַּשּׁוֹפְטִים": *פח* וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי עַמּוֹ אֲשֶׁר כָּפְרוּ:
"אָכֵן אִם אַחֲרֵי שֻׁעַיְבּ תֵּלְכוּ, תֹּאבֵדוּ": *פט* וַתֹּאחֲזֵם רְעָדָה וַיַּשְׁכִּימוּ בְּחַצְרוֹתֵיהֶם פְּגָרִים
מֵתִים[418]: *צ* וַיִּהְיוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר נָתְנוּ אֶת שֻׁעַיְבּ לְכוֹזֵב כְּלֹא שָׁכְנוּ בְּתוֹכָן. אֵלֶּה אֲשֶׁר נָתְנוּ אֶת
שֻׁעַיְבּ לְכוֹזֵב הֵם הָיוּ הָאוֹבְדִים: *צא* וַיִּפֶן מֵהֶם וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, אָכֵן הוֹדַעְתִּיכֶם אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר
שָׁלַח אֲלֵיכֶם אֱלֹהַי, וָאִיעַץ אֶתְכֶם טוֹב, אֵיכָה יֵצַר לִי אֵפוֹא עַל הָעָם הַכּוֹפְרִים?"

צב וְלֹא שָׁלַחְנוּ נָבִיא אֶל עִיר מִבְּלִי אֲשֶׁר יִסַּרְנוּ אֶת יוֹשְׁבֶיהָ[419] בְּצָרָה וּמְצוּקָה לְמַעַן
יִכָּנֵעוּ: *צג* אַחֲרֵי כֵן הֵמִירוֹנוּ (לָהֶם) הָרָעָה בְּטוֹבָה עַד אֲשֶׁר פָּרְצוּ לָרֹב, וַיֹּאמְרוּ: "אָכֵן (גַּם)
אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִלְּפָנִים מָצְאוּ צָרָה וְשִׂמְחָה". וַנְּיַסְּרֵם[420] פִּתְאֹם וְהֵם לֹא יָחוּשׁוּ: *צד* אַךְ לוּ
הֶאֱמִינוּ אַנְשֵׁי הֶעָרִים וַיִּירְאוּ אֱלֹהִים, כִּי אָז הֵן הֲרִיקוֹנוּ[421] עֲלֵיהֶם בְּרָכוֹת מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן
הָאָרֶץ. וְאוּלָם כִּחֲשׁוּ, וַנְּיַסְּרֵם עֵקֶב פָּעֳלָם: *צה* מָה הַבִּטָּחוֹן אֲשֶׁר בָּטְחוּ אַנְשֵׁי הֶעָרִים כִּי לֹא
יָבוֹא עֲלֵיהֶם שֹׁד מֵאִתָּנוּ בְּשָׁכְבָם לַיְלָה וְהֵם יְשֵׁנִים: *צו* אוֹ מָה הַבִּטָּחוֹן אֲשֶׁר בָּטְחוּ אַנְשֵׁי
הֶעָרִים כִּי לֹא יָבוֹא עֲלֵיהֶם שֹׁד מֵאִתָּנוּ לְאוֹר הַיּוֹם וְהֵם מְשַׂחֲקִים?[422]: *צז* וּמָה הַבִּטָּחוֹן אֲשֶׁר
בָּטְחוּ בִּפְנֵי תַחְבֻּלַּת אֱלֹהִים. אָכֵן לֹא (יִדַּמּוּ) לִבְטֹחַ בִּפְנֵי תַחְבּוּלַת אֱלֹהִים בִּלְתִּי אִם
הָאוֹבְדִים: *צח* הַאִם לֹא יָבִינוּ נְכוֹחָה אֵלֶּה הַיּוֹרְשִׁים אֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי יוֹשְׁבֶיהָ (לִפְנֵיהֶם), כִּי
לוּ חָפַצְנוּ פָּגַעְנוּ בָּהֶם בִּגְלַל חַטָּאתָם. וְאוּלָם חָתַמְנוּ אֶת לִבּוֹתָם וְהֵם לֹא יִשְׁמָעוּ:

צט אֵלֶּה הֶעָרִים אֲשֶׁר נְסַפֵּר לְךָ דִּבְרֵיהֶן. בָּאוּ אֲלֵיהֶן שְׁלִיחֵיהֶן בְּמוֹפְתִים, וְאוּלָם לֹא נִמְצְאוּ
לְהַאֲמִין כַּאֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ לְפָנִים. כָּכָה יַחְתֹּם אֱלֹהִים אֶת לִבּוֹת הַכּוֹפְרִים: *ק* וְלֹא מָצָאנוּ אֶת
מַרְבִּיתָם (שׁוֹמְרִים) בְּרִית, וְאוּלָם מָצָאנוּ אֶת מַרְבִּיתָם פּוֹשְׁעִים: *קא* אַחֲרֵי כֵן שָׁלַחְנוּ
אַחֲרֵיהֶם אֶת מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹתֵינוּ אֶל פַּרְעֹה וְאֶל שָׂרָיו, וַיִּפְשְׁעוּ בָם[423]. רְאֵה אֵפוֹא אֵיכָה הָיְתָה
אַחֲרִית הַמַּשְׁחִיתִים: *קב* וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: "פַּרְעֹה, הִנֵּה אָנֹכִי שָׁלוּחַ מֵאֵת רִבּוֹן
הָעוֹלָמִים: *קג* (הַדֶּרֶךְ) הַנְּכוֹנָה הִיא אֲשֶׁר לֹא אֹמַר עַל אֱלֹהִים בִּלְתִּי אִם אֱמֶת. הִנֵּה הֲבֵאתִי
אֲלֵיכֶם מוֹפֵת מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם. שְׁלַח אֵפוֹא אִתִּי אֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל", וַיֹּאמֶר (פַּרְעֹה): "אִם בְּאוֹת
בָּאתָ הֲבִיאֵהוּ אֵפוֹא, אִם מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת הִנְּךָ": *קד* וַיַּשְׁלֵךְ אֶת מַטֵּהוּ, וְהִנֵּה הוּא צִפְעוֹנִי
גָּלוּי: *קה* וַיּוֹצֵא אֶת יָדוֹ, וְהִנֵּה לְבָנָה הִיא לָרוֹאִים: *קו* וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי עַם פַּרְעֹה: "אָכֵן זֶה הוּא
מְכַשֵּׁף אָמָּן: *קז* חָפֵץ הוּא לְנַשֶּׁלְכֶם מֵאַרְצְכֶם. מַה זֶּה תְּצַוּוּ אֵפוֹא?": *קח* וַיֹּאמְרוּ: "אַחֵר
אוֹתוֹ [424] וְאֶת אָחִיו וּשְׁלַח בֶּעָרִים מְאַסְּפִים: *קט* וְהֵבִיאוּ אֵלֶיךָ כָּל מְכַשֵּׁף אָמָּן": *קי* וַיָּבוֹאוּ
הַמְכַשְּׁפִים אֶל פַּרְעֹה וַיֹּאמְרוּ: "הֲיִהְיֶה לָנוּ שָׂכָר אִם נוּכַל לוֹ?": *קיא* וַיֹּאמֶר: "כֵּן, וְאַתֶּם
תִּהְיוּ מִן הַמְּקֹרָבִים (לַמַּלְכוּת)": *קיב* וַיֹּאמְרוּ: מֹשֶׁה, אַתָּה (בְּחַר לְךָ) אִם אַתָּה תַּשְׁלִיךְ
(רִאשׁוֹנָה) וְאִם אֲנַחְנוּ נִהְיֶה הַמַּשְׁלִיכִים: *קיג* וַיֹּאמֶר: "הַשְׁלִיכוּ". וַיְהִי בְּהַשְׁלִיכָם וַיְאַחֲזוּ אֶת
עֵינֵי הָאֲנָשִׁים בְּלָהָטִים וַיַּבְהִילוּם וַיְחוֹלְלוּ כְּשָׁפִים עֲצוּמִים: *קיד* וַנְּגַל אֶת אֹזֶן מֹשֶׁה לֵאמֹר:
"הַשְׁלֵךְ מַטֶּךָ", וְהִנֵּה בָּלַע אֶת (הַמַּטּוֹת) אֲשֶׁר הָפְכוּ (לִנְחָשִׁים): קטו וַתִּכּוֹן[425] הָאֱמֶת
וּמַעֲשֵׂיהֶם הָיוּ מֵאֶפַע: *קטז* וַיִּגָּבְרוּ עֲלֵיהֶם[426] שָׁמָּה וַיֵּהָפְכוּ לִשְׁפָלִים: *קיז* וַיִּפְּלוּ[427] הַמְכַשְּׁפִים
מִשְׁתַּחֲוִים: *קיח* וַיֹּאמְרוּ: "הֶאֱמַנּוּ בְּרִבּוֹן הָעוֹלָמִים: קיט אֱלֹהֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן": *קכ* וַיֹּאמֶר
פַּרְעֹה: "הֲתַאֲמִינוּ בוֹ בְּטֶרֶם נְתַתִּיכֶם לְהַאֲמִין? אֵין הִיא בִּלְתִּי אִם מְזִמָּה אֲשֶׁר זַמֹּתֶם לָעִיר

לְנַשֵּׁל אֶת יוֹשְׁבֶיהָ מִתּוֹכָהּ. אָכֵן יָדוֹעַ תֵּדְעוּ (אֶת יָדִי): *קכא* כָּרוֹת אֶכְרֹת אֶת יְדֵיכֶם וְאֶת
רַגְלֵיכֶם חֲלִיפוֹת[428] אַחֲרֵי כֵן אֶצְלָבְכֶם יַחְדָּו”: *קכב* וַיֹּאמְרוּ: “אָכֵן אֲנַחְנוּ מוּשָׁבִים[429] אֶל
אֱלֹהֵינוּ: *קכג* וְאֵין אַתָּה נוֹתֵן דֹּפִי בָּנוּ, רַק עַל הֶאֱמַנְנוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהֵינוּ, כַּאֲשֶׁר בָּאוּ אֵלֵינוּ.
אֱלֹהֵינוּ שְׁפֹךְ עָלֵינוּ רוּחַ-תּוֹחֶלֶת, וְאָסְפֵנוּ (אֵלֶיךָ) תְּמִימִים עִמָּךְ”[430]: *קכד* וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי עַם
פַּרְעֹה: “הֲתִתֵּן[431] אֶת מֹשֶׁה וְאֶת עַמּוֹ אֲשֶׁר יַשְׁחִיתוּ עַל הָאָרֶץ וַאֲשֶׁר יַעַזְבוּךָ אוֹתְךָ וְאֶת
אֱלֹהֶיךָ?”. וַיֹּאמֶר (פַּרְעֹה): “הָבוּ נַהֲרֹג אֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם נְחַיֶּה לָנוּ, וְיָכֹלְנוּ
לָהֶם” *קכה* וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְעַמּוֹ: “בַּקְּשׁוּ אֶת עֶזְרַת אֱלֹהִים, וְיַחֵלוּ, כִּי לֵאלֹהִים הָאָרֶץ, יַנְחִילֶנָּה
לַאֲשֶׁר יִרְצֶה מֵעוֹבְדָיו, וְהָאַחֲרִית (הִיא) לַיְרֵאִים (אוֹתוֹ)”: *קכו* וַיֹּאמְרוּ (עַמּוֹ): “(הִנֵּה) עֻנֵּינוּ
בְּטֶרֶם תָּבוֹא אֵלֵינוּ וְ(אַף) גַּם אַחֲרֵי בוֹאֲךָ אֵלֵינוּ”. וַיֹּאמֶר: “(מִי יוֹדֵעַ) אוּלַי חָפֵץ אֱלֹהֵיכֶם
לְהַשְׁמִיד אֶת אוֹיְבֵיכֶם וּלְהָקִים אֶתְכֶם תַּחְתָּם בָּאָרֶץ, לְמַעַן יִרְאֶה אֵיכָה תַעֲשׂוּ
(אַתֶּם)”: *קכז* הֵן לְפָנִים הֵבֵאנוּ עַל בֵּית פַּרְעֹה שְׁנוֹת הַבַּצֹּרֶת וּמַחְסוֹר-תְּנוּבָה לְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל
לֵב: *קכח* אַךְ כַּאֲשֶׁר בָּאַתָּם הַטּוֹבָה אָמְרוּ: “לָנוּ הִיא”[432]. וְכַאֲשֶׁר מְצָאָתַם הָרָעָה, תָּלוּ אוֹתָהּ
בַּגּוֹרָל הָרַע שֶׁלְּמֹשֶׁה וַאֲשֶׁר אִתּוֹ. הַאֵין גּוֹרָלָם הָרַע עִם אֱלֹהִים, וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא
יֵדָעוּ: *קכט* וַיֹּאמְרוּ: “אִם גַּם תָּבִיא אֵלֵינוּ כָּל אוֹת לֶאֱחֹז עֵינֵינוּ בִּלְהָטִים לֹא נַאֲמִין
לָךְ”: *קל* וַנִּשְׁלַח עֲלֵיהֶם אֶת מַבּוּל הַמַּיִם וְאֶת הָאַרְבֶּה וְאֶת הַכִּנָּם וְהַצְּפַרְדֵּעַ וְהַדָּם אוֹתוֹת
בְּרוּרִים מְפֹרָשִׁים. אַךְ הֵם הִתְנַשְּׂאוּ וַיִּהְיוּ עַם זֵדִים: *קלא* וְהָיָה בְּבוֹא עֲלֵיהֶם הַקֶּצֶף[433] וְאָמְרוּ:
“מֹשֶׁה, קְרָא לָנוּ אֶל אֱלֹהֶיךָ בַּבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת אִתְּךָ, כִּי אָכֵן אִם יָסִיר מֵעָלֵינוּ הַקֶּצֶף וְהֶאֱמַנּוּ
לְךָ וְגַם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נְשַׁלַּח אִתָּךְ”. אַךְ כַּאֲשֶׁר הֲסִירֹנוּ מֵעֲלֵיהֶם הַקֶּצֶף לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר אָמְרוּ,
וְהִנֵּה חִלְּלוּ דְבָרָם: *קלב* וַנִּקַּח מֵהֶם נָקָם וַנְּטַבַּע אוֹתָם בַּיָּם עֵקֶב אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתֹתֵינוּ וְלֹא
שָׁתוּ לִבָּם אֲלֵיהֶם: *קלג* וַנַּנְחֵל אֶת הָעָם אֲשֶׁר נֶחְשְׁבוּ לַחֲלָשִׁים אֶת מִזְרַח הָאָרֶץ אֲשֶׁר צִוִּינוּ
לָהּ אֶת הַבְּרָכָה וְאֶת מַעֲרָבָהּ[434]. וַיָּבֹא כְתֻמּוֹ דְּבַר אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר דִּבֶּר טוֹב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, עֵקֶב
הַאֲרִיכָם רוּחָם, וַנַּהֲרֹס אֵת אֲשֶׁר עָשׂוּ פַּרְעֹה וְעַמּוֹ וְאֵת אֲשֶׁר הֵקִימוּ[435]: *קלד* וַנַּעֲבֵר אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בַּיָּם, וַיָּבוֹאוּ אֶל עַם נֶעֱצָרִים לִפְנֵי פְּסִילִים אֲשֶׁר לָהֶם, וַיֹּאמְרוּ: “מֹשֶׁה, עֲשֵׂה לָנוּ
אֱלֹהִים כֶּאֱלוֹהַּ אֲשֶׁר לָהֶם”. וַיֹּאמֶר: “אָכֵן עַם נִבְעָר מִדַּעַת אַתֶּם: *קלה* כִּי אֵלֶּה, הִנֵּה תִכְלֶה
(הַדָּת) אֲשֶׁר הֵם הוֹלְכִים בָּהּ וּמֵאָפֵס מַעֲשֵׂיהֶם”: *קלו* וַיֹּאמֶר (עוֹד): “הֲזוּלָתִי אֱלֹהִים אֲבַקֵּשׁ
לָכֶם אֱלוֹהַּ? הֵן הוּא הִפְלָה אֶתְכֶם מִכָּל הָאָדָם[436]: *קלז* וְ(זִכְרוּ) אֶת אֲשֶׁר הִצַּלְנוּכֶם מִבֵּית
פַּרְעֹה אֲשֶׁר מֵרְרוּ אֶתְכֶם בְּעִנּוּיִים רָעִים עַד מְאֹד. אֶת בְּנֵיכֶם הֵמִיתוּ וְאֶת בְּנוֹתֵיכֶם חִיּוּ לָמוֹ,
וּבְזֹאת לָכֶם מַסָּה קָשָׁה מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם”[437]: *קלח* וַנִּוָּעֵד אֶל מֹשֶׁה שְׁלֹשִׁים לַיְלָה וַנְּמַלֵּא אוֹתָם
בְּעוֹד עֲשָׂרָה, וַיִּמָּלֵא מוֹעֵד אֱלֹהָיו אַרְבָּעִים לָיְלָה. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן אָחִיו: “קוּם תַּחְתַּי
בְּתוֹךְ עַמִּי, וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב וְלֹא תֵלֵךְ בְּדֶרֶךְ הַמַּשְׁחִיתִים”: *קלט* וְכַאֲשֶׁר בָּא מֹשֶׁה לְעֵת מוֹעֲדֵנוּ
וַיְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהָיו, וַיֹּאמֶר: “אֱלֹהַי, הַרְאֵנִי וְאֶחֱזֶה בָּךְ”, וַיֹּאמֶר: “לֹא תִרְאֵנִי, וְאוּלָם הַבֵּט אֶל
הָהָר, וְהָיָה אִם נָכוֹן יַעֲמֹד בִּמְקוֹמוֹ, אָז תִּרְאֵנִי”. וַיְהִי בְּהִגָּלוֹת אֱלֹהָיו אֶל הָהָר וַיַּעֲשֵׂהוּ אָבָק
דַּק. וַיִּפֹּל מֹשֶׁה עַל פָּנָיו מִתְעַטֵּף: *קמ* וּבְהִתְעוֹרְרוֹ אָמַר: “חָלִילָה-לָּךְ[438], הִנְנִי שָׁב אֵלֶיךָ,
וְרִאשׁוֹן אָנֹכִי לַמַּאֲמִינִים”: *קמא* וַיֹּאמֶר: “מֹשֶׁה, הִנֵּה בָּחַרְתִּי בְךָ מִכָּל הָאָדָם לְשָׁלֹחַ אוֹתְךָ
בִּדְבָרַי, קַח אֵפוֹא אֵת אֲשֶׁר נָתַתִּי לְךָ וֶהְיֵה מִן הַמּוֹדִים (לִי)”: *קמב* וַנִּכְתֹּב לוֹ בַּלּוּחוֹת עַל כָּל
דָּבָר לְהַזְהִיר וּלְבָאֵר מְפֹרָשׁ הַכֹּל, (וַנֹּאמַר) “קַבֵּל אוֹתָם בְּעֹז וְצַוִּיתָ אֶת עַמְּךָ לֶאֱחֹז בַּטּוֹב
אֲשֶׁר בָּם, הַרְאֵה אַרְאֶה אֶתְכֶם אֶת מִשְׁכְּנוֹת הַפּוֹשְׁעִים[439]: *קמג* הָסֵב אָסֵב מֵאוֹתוֹתַי אֶת (לֵב)
אֵלֶּה הַמִּתְנַשְּׂאִים בָּאָרֶץ בְּלִי מִשְׁפָּט, וְאִם גַּם יִרְאוּ כָּל אוֹת לֹא יַאֲמִינוּ בוֹ, וְאִם גַּם יִרְאוּ אֶת
דֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה לֹא יִקָּחוּהָ לָהֶם לְדָרֶךְ. אַךְ כַּאֲשֶׁר יִרְאוּ אֶת דֶּרֶךְ הַתּוֹעָה, יִקָּחוּהָ לָהֶם

לְדָּרֶךְ:[440] *קמד* זֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְאוֹתוֹתֵינוּ וְלֹא שָׁתוּ לִבָּם אֲלֵיהֶם: *קמה* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ וּבִפְגִישַׁת אֱלֹהִים בָּאַחֲרִית מֵאֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם. הַיְשֻׁלְּמוּ אִם לֹא כְּמַעֲשֵׂיהֶם?" *קמו* וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם עַם מֹשֶׁה אַחֲרֵי כֵן מֵעֶדְיָם עֵגֶל בַּעַל גּוּף, לוֹ קוֹל גּוֹעֶה, הַאִם לֹא יִרְאוּ, כִּי, לֹא יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם וְלֹא יַנְחֵם דָּרֶךְ: *קמז* עֲשׂוּהוּ וַיִּפְשָׁעוּ: *קמח* וְכַאֲשֶׁר נִחֲמוּ מְאֹד[441], אָמְרוּ: "אָכֵן אִם לֹא יְרַחֲמֵנוּ אֱלֹהֵינוּ וְסָלַח לָנוּ, וְאָבָדְנוּ: *קמט* וּבְשׁוּב מֹשֶׁה אֶל עַמּוֹ כּוֹעֵס וְזוֹעֵף, אָמַר: "רַע הוּא אֲשֶׁר לְקַחְתֶּם לָכֶם תַּחְתַּי אַחֲרֵי לֶכְתִּי (מֵאִתְּכֶם). הַהֱחִישׁוֹתֶם (לְהָבִיא) פְּקֻדַּת אֱלֹהִים (עֲלֵיכֶם)"[442] וַיַּשְׁלֵךְ אֶת הַלּוּחוֹת, וַיִּתְפֹּשׂ בְּרֹאשׁ אָחִיו, וַיִּמְשְׁכֵהוּ אוֹתוֹ אֵלָיו. וַיֹּאמֶר (אַהֲרֹן): "בֶּן אִמִּי, חֲלָשׁוּנִי הָעָם, וְכִמְעַט קָט הֲרָגוּנִי. אַל תְּשַׂמַּח עָלַי אֵפוֹא אֶת הָאוֹיְבִים וְלֹא תְשִׁיתֵנִי בְּתוֹךְ הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים": *קנ* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "אֱלֹהַי, סְלַח לִי וּלְאָחִי וַהֲבִיאֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ, כִּי אַתָּה הָרַחוּם בָּרַחֲמָנִים": *קנא* וְאוּלָם אֵלֶּה אֲשֶׁר עָשׂוּ לָהֶם (הָעֵגֶל) יַשִּׂיגוּם חָרוֹן וַחֲרָפוֹת בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָכָה נִגְמֹל אֶת הַבּוֹדִים (כָּזָב): *קנב* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר עָשׂוּ הָרָעוֹת, וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי כֵן וַיַּאֲמִינוּ, הִנֵּה אֱלֹהֶיךָ אַחֲרֵי זֹאת סַלָּח וְרַחוּם: *קנג* וּכְשֹׁךְ חֲמַת מֹשֶׁה לָקַח אֶת הַלּוּחוֹת וְתוֹכָם רָשׁוּם[443] אֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים לַיְרֵאִים אֶת אֱלֹהֵיהֶם: *קנד* וַיִּבְחַר מֹשֶׁה מֵעַמּוֹ שִׁבְעִים אִישׁ לְעֵת מוֹעֲדֵנוּ. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר אֲחָזָם הָרַעַשׁ אָמַר[444]: "אֱלֹהַי, הֵן לוּ חָפַצְתָּ הִשְׁמַדְתָּ אוֹתָם וְאוֹתִי לִפְנֵי כֵן, הֲתַשְׁמִיד אוֹתָנוּ בִּגְלַל הַדָּבָר אֲשֶׁר עָשׂוּ הַפְּתָאִים מִקִּרְבֵּנוּ? אֵין זֹאת בִּלְתִּי אִם מַסָּה מֵאִתְּךָ. תַּתְעֶה בָּהּ אֵת אֲשֶׁר תַּחְפֹּץ וְתַנְחֶה מֵישָׁרִים אֶת אֲשֶׁר תַּחְפֹּץ. אַתָּה מָגִנֵּנוּ, סְלַח לָנוּ אֵפוֹא וְרַחֲמֵנוּ, כִּי אַתָּה הַטּוֹב בַּסּוֹלְחִים: *קנה* וְצַו אִתָּנוּ אֶת הַטּוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, כִּי יִשַּׁרְנוּ לֶכֶת אֵלֶיךָ". וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "אָכֵן אֶפְגַּע בְּמוּסָרַי אֵת אֲשֶׁר אֶחְפֹּץ. וְאוּלָם רַחֲמַי מַקִּיפִים הַכֹּל וְצִוִּיתִי אוֹתָם אֶת אֵלֶּה הַיְרֵאִים אוֹתִי וְנוֹתְנִים צְדָקָה וּמַאֲמִינִים בְּאוֹתוֹתַי: *קנו* אֲשֶׁר יֵלְכוּ אַחֲרֵי הַשָּׁלִיחַ הַנָּבִיא מִן הָאֻמּוֹת[445] אֲשֶׁר יִמְצָאוּהוּ כָּתוּב אִתָּם בַּתּוֹרָה וּבָאִנְגְ'יל, יְצַוֶּה אוֹתָם עַל הַצֶּדֶק וְהֵנִיא אוֹתָם מִן הָרָע וְהִתִּיר לָהֶם אֶת הַמַּטְעַמִּים וְאָסַר עֲלֵיהֶם אֶת הַתּוֹעֵבוֹת וְהֵסִיר מֵעֲלֵיהֶם מַשָּׂאָם וְאֶת הַמַּסְגֵּרוֹת אֲשֶׁר הָיוּ עֲלֵיהֶם, וְהָיָה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בּוֹ וַעֲזָרוּהוּ וְהוֹשִׁיעוּהוּ, וְהָלְכוּ אַחֲרֵי הָאוֹר אֲשֶׁר הוּרַד אִתּוֹ, אֵלֶּה הֵם הַמַּצְלִיחִים"[446]. *קנז* אֱמֹר: בְּנֵי-אָדָם, הִנֵּה אָנֹכִי שְׁלִיחַ אֱלֹהִים (בָּא) אֲלֵיכֶם כֻּלְּכֶם יַחְדָּו: *קנח* אֲשֶׁר לוֹ מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. אֵין אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ, יְחַיֶּה וְהֵמִית. הַאֲמִינוּ אֵפוֹא בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ הַנָּבִיא מִן הָאֻמּוֹת אֲשֶׁר יַאֲמִין בֵּאלֹהִים וּבִדְבָרוֹ וּלְכוּ אַחֲרָיו לְמַעַן תְּאֻשְּׁרוּ בְּדָרֶךְ: *קנט* וּבְעַם מֹשֶׁה עֵדָה אֲשֶׁר תַּדְרִיךְ בָּאֱמֶת וּבָהּ תִּשְׁפֹּט: *קס* וַנְּחַלְּקֵם לִשְׁנֵים עָשָׂר שֵׁבֶט וַנְּגַל אֶת אֹזֶן מֹשֶׁה בְּבַקְשׁוֹ לְהַשְׁקוֹת אֶת עַמּוֹ לֵאמֹר: "הַךְ בְּמַטְּךָ אֶת הַסָּלַע". וַיִּפְרְצוּ מִמֶּנּוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֲיָנוֹת וַיֵּדַע כָּל אִישׁ מַשְׁקֵהוּ, וַנָּצֶל עֲלֵיהֶם בֶּעָנָן, וַנּוֹרֶד לָהֶם אֶת הַמָּן וְאֶת הַשְּׂלָו. "אִכְלוּ מִן הַמַּטְעַמִּים אֲשֶׁר כִּלְכַּלְנוּכֶם". אָכֵן לֹא לָנוּ הֵרֵעוּ, וְאוּלָם לְנַפְשׁוֹתָם הֵרֵעוּ[447]: *קסא* וּבְהֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "שִׁכְנוּ בָעִיר הַזֹּאת וַאֲכַלְתֶּם מִמֶּנָּה מִכֹּל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשְׁכֶם אַךְ אִמְרוּ "חִטַּת"[448], וּבוֹאוּ הַשַּׁעַר מִשְׁתַּחֲוִים וְנִסְלַח לָכֶם חַטֹּאתֵיכֶם וְנוֹסִיף עוֹד (טוֹבָה) לְעוֹשֵׂי הַטּוֹב": *קסב* וַיָּמִירוּ הַפּוֹשְׁעִים בָּהֶם וַיֹּאמְרוּ אַחֶרֶת מֵאֲשֶׁר נֶאֱמַר אֲלֵיהֶם, וַנִּשְׁלַח עֲלֵיהֶם זַעַם מִן הַשָּׁמַיִם עַל פִּשְׁעָם:

קסג וּשְׁאַל אוֹתָם עַל דְּבַר הָעִיר אֲשֶׁר הָיְתָה עַל יַד הַיָּם אֲשֶׁר חִלְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת בְּבוֹא אֲלֵיהֶם דְּגֵיהֶם בְּיוֹם שָׁמְרָם אֶת שַׁבַּתָּם כָּחֹק, וּבַיּוֹם אֲשֶׁר לֹא שָׁבְתוּ לֹא בָאוּ אֲלֵיהֶם. כָּכָה נִסִּינוּ אוֹתָם עַל פִּשְׁעָם[449]: *קסד* וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר עֵדָה מֵהֶם (אֶל רְעוּתָהּ): "לָמָּה זֶה תַּזְהִירוּ עַם אֲשֶׁר (חָפֵץ) אֱלֹהִים הַשְׁמִידָם אוֹ יַסְּרָם מוּסָר כָּבֵד?", אָמְרָה: "לְמַעַן הִצְטַדֵּק בִּפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם, וְאוּלַי

יִירְאוּ אֱלֹהִים[450]": *קסה* וְאוּלָם כַּאֲשֶׁר שָׁכְחוּ אֵת אֲשֶׁר הִזְהִירוּם בּוֹ, מִלַּטְנוּ אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הֵנִיאוּ מִן הָרָע וַנְּיַסֵּר אֶת הַפּוֹשְׁעִים מוּסָר קָשֶׁה עַל פִּשְׁעָם: *קסו* וְכַאֲשֶׁר הֵעֵזּוּ פְּנֵיהֶם לַעֲשׂוֹת אֵת (הָרָע) אֲשֶׁר הֵנִיאוּ אוֹתָם מֵעֲשׂוֹתוֹ, אָמַרְנוּ אֲלֵיהֶם: "הֱיוּ קוֹפִים נִדָּחִים"[451]. וּ(זְכֹר) אֵת אֲשֶׁר הִכְרִיז אֱלֹהֶיךָ, כִּי יִשְׁלַח עֲלֵיהֶם עַד לְיוֹם הַתְּקוּמָה (עָם) אֲשֶׁר יְמָרְרוּ אוֹתָם בְּעִנּוּיִים רָעִים עַד מְאֹד, כִּי אֱלֹהֶיךָ מָהִיר לְהַעֲנִישׁ וְהוּא סַלָּח וְרַחוּם: *קסז* וַנְּחַלְּקֵם בָּאָרֶץ עֵדוֹת. בָּהֶם יֵשׁ הָעוֹשִׂים הַיָּשָׁר וּבָהֶם יֵשׁ אֲשֶׁר לֹא כֵן (יַעֲשׂוּ), וַנְּנַסֵּם בְּטוֹבוֹת וּבְרָעוֹת אוּלַי יָשׁוּבוּ: *קסח* וַיָּקוּמוּ אַחֲרֵיהֶם תַּחְתָּם אֵלֶּה אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֶת הַסֵּפֶר. וַיִּקְחוּ אֶת מַתַּת הָעוֹלָם הַזֶּה הַקָּרוֹב וַיֹּאמְרוּ: "אָכֵן יִסָּלַח לָנוּ". וְכִי יָבוֹא אֲלֵיהֶם מַתַּת מִשְׁנֶה כָּמוֹהוּ, יִקָּחוּהוּ[452]. הַאִם לֹא הֶעֱבִירוּ אוֹתָם בִּבְרִית הַסֵּפֶר לְבִלְתִּי עֲנוֹת בֵּאלֹהִים כִּי-אִם אֱמֶת? הֵן לָמְדוּ אֶת אֲשֶׁר בּוֹ. אָכֵן מְעוֹן הָאַחֲרִית טוֹב יוֹתֵר לַיְרֵאִים (אֶת אֱלֹהִים), – הַאִם לֹא יַשְׂכִּילוּ? –
: *קסט* וּלְאֵלֶּה[453] הַמַּחֲזִיקִים בַּסֵּפֶר וְהָעוֹרְכִים אֶת הַתְּפִלָּה, כִּי לֹא נִקְבַּע אֶת שְׂכַר עוֹשֵׂי-הַיָּשָׁר: *קע* וּבְעָקְרֵנוּ אֶת הָהָר (וַנִּכֹּף אוֹתוֹ) עֲלֵיהֶם כְּמוֹ הָיָה סֻכָּה לְצֵל, עַד כִּי חָשְׁבוּ כִּי נוֹפֵל הוּא עֲלֵיהֶם (אָמַרְנוּ): "קַבְּלוּ בְעֹז אֵת אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָכֶם, וְזִכְרוּ אֵת אֲשֶׁר בּוֹ לְמַעַן תִּירְאוּ (אֱלֹהִים)": *קעא* וּבְהוֹצִיא אֱלֹהֶיךָ מִבְּנֵי אָדָם מֵחַלְצֵיהֶם אֶת צֶאֱצָאֵיהֶם[454], וַיְקִימֵם לְעֵדִים בְּנַפְשׁוֹתֵיהֶם (לֵאמֹר): "הַאֵין אָנֹכִי אֱלֹהֵיכֶם?", וַיֹּאמְרוּ: "אָמְנָם כֵּן, עֵדִים אֲנָחְנוּ". (כֵּן עָשָׂה) לְבַל תֹּאמְרוּ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה: "נֶעֱלַם הַדָּבָר מֵאִתָּנוּ": *קעב* אוֹ לְבַל תֹּאמְרוּ: "אֲבוֹתֵינוּ שִׁתְּפוּ לְפָנִים וַאֲנַחְנוּ צֶאֱצָאִים (לָהֶם), קַמְנוּ אַחֲרֵיהֶם. הֲתַשְׁמִידֵנוּ בִּגְלַל מַעֲשֵׂי הַמַּהְבִּילִים"? *קעג* כָּכָה נְבָאֵר הָאוֹתוֹת מְפֹרָשׁ וּלְמַעַן יָשׁוּבוּ:

קעד וּקְרָא לִפְנֵיהֶם עַל דְּבַר הָאִישׁ[455] אֲשֶׁר נָתַנּוּ לוֹ אוֹתוֹתֵינוּ וַיֵּשְׁטְ מֵהֶם, וַיֵּלֶךְ אַחֲרָיו הַשָּׂטָן וַיְהִי מִן הַנִּתְעִים: *קעה* וְלוּ חָפַצְנוּ הֲרַמְנוּ אוֹתוֹ עַל עַל יָדָם. וְאוּלָם הוּא שַׁח לָאָרֶץ, וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי תַּאֲוָתוֹ. מְשָׁלוֹ כִּמְשַׁל הַכֶּלֶב אֲשֶׁר אִם תִּתְנַפֵּל עָלָיו יַחֲרֹץ לְשׁוֹנוֹ, וְאִם תַּעַזְבֵהוּ יַחְרֹץ לְךָ לְשׁוֹנוֹ. זֶה הוּא מְשַׁל הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ. סַפֵּר לָהֶם אֶת הַדְּבָרִים, אוּלַי יָשִׁיבוּ אֶל לֵב: *קעו* רָע הוּא מְשַׁל הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ, וְרַק אֶת נַפְשׁוֹתָם עָכְרוּ: *קעז* הָאִישׁ אֲשֶׁר יַנְחֶנּוּ אֱלֹהִים מֵישָׁרִים, הוּא הַמְאֻשָּׁר בְּדַרְכּוֹ, וַאֲשֶׁר יַתְעֵם הֵם הָאוֹבְדִים: *קעח* וְאָכֵן יָצַרְנוּ לְגֵיהִנֹּם הַרְבֵּה מִן הַגּ'ן וְהָאָדָם. לְבָבוֹת לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יָבִינוּ בָם, וְעֵינַיִם לָהֶם לֹא יִרְאוּ בָהֶן, וְאָזְנַיִם לָהֶם לֹא יִשְׁמְעוּ בָהֶן. כַּבְּהֵמָה הֵם. לֹא כִּי תּוֹעִים הֵם יוֹתֵר (מִמֶּנָּה). אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר לֹא יָשִׁיתוּ לֵב: *קעט* וְלֵאלֹהִים הַשֵּׁמוֹת הַיָּפִים. קִרְאוּ אוֹתוֹ אֵפוֹא בָּהֶם וְהִבָּדְלוּ מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר יְסַלְּפוּ אֶת שְׁמוֹתָיו, כְּפָעֳלָם יְשֻׁלָּמוּ: *קפ* וּבִיצוּרֵינוּ יֵשׁ עֵדָה אֲשֶׁר יַדְרִיכוּ בָּאֱמֶת וּבָהּ יִשְׁפֹּטוּ[456]: *קפא* אַךְ אֶת אֵלֶּה הַמְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹתֵינוּ נוֹרִידֵם מַטָּה מַטָּה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר לֹא יֵדָעוּ: *קפב* וְהֵנַחְתִּי לָהֶם[457] כִּי תַּחְבּוּלָתִי קָשָׁה[458]: *קפג* הַאִם לֹא יָשִׁיבוּ אֶל לֵב כִּי אֵין בַּעֲמִיתָם[459] רוּחַ רָעָה. אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם מַזְהִיר גָּלוּי: *קפד* הַאִם לֹא יִתְבּוֹנְנוּ אֶל מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְאֶל כָּל אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים (וְהֵבִינוּ) כִּי יוּכַל הֱיוֹת אֲשֶׁר קָרְבָה עֵת קִצָּם? אָכֵן בְּאֵיזוֹ שְׁמוּעָה יַאֲמִינוּ אַחֲרֵי זֹאת?: *קפה* אֲשֶׁר יַתְעֶנּוּ אֱלֹהִים אֵין כָּל מַנְחֶה מֵישָׁרִים לוֹ, וַעֲזָבָם בְּמִרְיָם, יִתְעוּ:

קפו יִשְׁאָלוּךָ עַל דְּבַר "הַשָּׁעָה"[460], מָתַי עֵת בּוֹאָהּ. אֱמֹר: רַק אֱלֹהַי יוֹדֵעַ אוֹתָהּ. לֹא יְגַלֶּנָּה לְמוֹעֲדָהּ בִּלְתִּי הוּא. כְּבֵדָה הִיא בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לֹא תָבוֹא כִּי-אִם פֶּתַע פִּתְאֹם: *קפז* יִשְׁאָלוּךָ כְּאִלּוּ הָיָה לְךָ דַּעַת בָּהּ[461], אֱמֹר: רַק אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אוֹתָהּ. וְאוּלָם מַרְבִּית הָאֲנָשִׁים לֹא

יַדָעוּ: *קפח* אֱמֹר: לֹא עֹז לִי לְהוֹעִיל לְנַפְשִׁי וְלֹא לְהָרַע, כִּי-אִם כִּרְצוֹן אֱלֹהִים. הֵן לוּ יָדַעְתִּי
הַצְּפוּנוֹת, כִּי אָז הִרְבֵּיתִי לִי טוֹב וְלֹא נָגְעָה אֵלַי הָרָעָה אֵין אָנֹכִי בִּלְתִּי אִם מַזְהִיר וּמְבַשֵּׂר
לְעָם יַאֲמִינוּ: *קפט* הוּא אֲשֶׁר בָּרָא אֶתְכֶם מִנֶּפֶשׁ אַחַת וַיִּבְרָא מִמֶּנָּה אֶת בַּת זוּגָהּ
לָשֶׁבֶת[462] אִתָּהּ. וְכַאֲשֶׁר יָבוֹא אֵלֶיהָ[463] תִּשָּׂא מַשָּׂא קַל וְהִתְהַלְּכָה בּוֹ. וְכַאֲשֶׁר יִכְבַּד וְקָרְאוּ
שְׁנֵיהֶם אֶל אֱלֹהִים אֲדוֹנֵיהֶם (לֵאמֹר): "אִם נָתוֹן תִּתֵּן לָנוּ (בֵּן) תָּמִים, וְהוֹדִינוּ
לְךָ": *קצ* וְאוּלָם בְּתִתּוֹ לָהֶם (בֵּן) תָּמִים, שִׁתְּפוּ לוֹ (אֱלִילִים) בִּ(שְׁמוֹת הַיְלָדִים) אֲשֶׁר נָתַן
לָהֶם[464]. אָכֵן יִתְעַלֶּה אֱלֹהִים עַל אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ (לוֹ): *קצא* הֲיְשַׁתְּפוּ (לוֹ) אֵת אֲשֶׁר לֹא יִבְרָא
דָבָר וְהֵם נִבְרָאוּ, וְלֹא יוּכְלוּ הוֹשִׁיעַ אוֹתָם וְגַם לְנַפְשָׁם לֹא יוֹשִׁיעוּ? *קצב* וּבְקָרְאֲכֶם אוֹתָם אֶל
אֹרַח הַמֵּישָׁרִים לֹא יֵלְכוּ אַחֲרֵיכֶם. אַחַת הִיא לָכֶם אִם קְרָאתֶם אוֹתָם וְאִם תַּחֲרִישׁוּ: *קצג* אָכֵן
אֵלֶּה אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים עֲבָדִים הֵם (לוֹ) כְּמוֹכֶם. קִרְאוּם אֵפוֹא וְיַעֲנוּ
אֶתְכֶם אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ: *קצד* הֲרַגְלַיִם לָהֶם לָלֶכֶת בָּהֶן אִם יָדַיִם לָהֶם לִתְפֹּשׂ בָּהֶן, אִם עֵינַיִם
לָהֶם לִרְאוֹת בָּהֶן אוֹ אָזְנַיִם לָהֶם לִשְׁמוֹעַ בָּהֶן? אֱמֹר: קִרְאוּ שֻׁתָּפֵיכֶם וְזֹמּוּ לִי מְזִמָּה וְלֹא תְּצַפּוּ
לִי: *קצה* כִּי מָגִנִּי אֱלֹהִים אֲשֶׁר הוֹרִיד אֶת הַסֵּפֶר, וְהוּא מָגֵן לַיְשָׁרִים: *קצו* וְאוּלָם אֵלֶּה אֲשֶׁר
תִּקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעָדָיו לֹא יוּכְלוּ הוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם וְגַם לְנַפְשָׁם לֹא יוֹשִׁיעוּ: *קצז* וּבְקָרְאֲךָ
אוֹתָם אֶל אֹרַח הַמֵּישָׁרִים לֹא יִשְׁמָעוּ. וְרָאִיתָ אוֹתָם מַבִּיטִים אֵלֶיךָ, אַךְ לֹא יִרְאוּ: *קצח* אֱחֹז
בַּסְּלִיחָה[465] וְצַוֵּה עַל הַטּוֹב (וְהַיָּשָׁר) וְסוּר מִן הַבּוֹעֲרִים: *קצט* וְכִי יִתְעוֹרֵר בְּךָ רוּחַ דֹּחִי מֵאֵת
הַשָּׂטָן וּבִקַּשְׁתָּ לְךָ מַחֲסֶה בֵּאלֹהִים, כִּי הוּא שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *ר* כִּי בִּפְגוֹעַ חָזוֹן מַתְעֶה מֵאֵת הַשָּׂטָן
אֶת יִרְאֵי הָאֱלֹהִים, הֵשִׁיבוּ אֶל לֵב וַיִּרְאוּ (נְכוֹחָה): *רא* וַאֲחֵיהֶם (שֶׁלַּשְּׂטָנִים) יוֹסִיפוּ עוֹד
לְהוֹלִיכָם תּוֹעָה וְלֹא יֶחְדָּלוּ[466]: *רב* וְכִי לֹא תָבִיא אֲלֵיהֶם אוֹת[467], יֹאמְרוּ: לָמָּה אֲסַפְתּוֹ
(מֵאִתָּנוּ)?"[468] אֱמֹר: "אָכֵן אָנֹכִי הוֹלֵךְ רַק אַחֲרֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגָּלֶה אֵלַי מֵאֱלֹהַי. אוֹתוֹת גְּלוּיִים
הֵם מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם וְאֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים לְעָם יַאֲמִינוּ: *רג* וּבְהִקָּרֵא הַקֻּרְאָן הַקְשִׁיבוּ וָדֹמּוּ
לְמַעַן תְּרֻחָמוּ: *רד* וּזְכֹר אֶת אֱלֹהֶיךָ בְּקִרְבְּךָ נִכְנָע וּבַסֵּתֶר וּבְלִי קוֹל גָּדוֹל עֶרֶב וָבֹקֶר, וְלֹא
תִהְיֶה בְּאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יָשִׂימוּ לֵב: *רה* אָכֵן אֵלֶּה (הַמַּלְאָכִים) אֲשֶׁר אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִתְנַשְּׂאוּ
מֵעֲבֹד אוֹתוֹ וְשַׁבְּחוּהוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לוֹ:

פָּרָשַׁת הַשָּׁלָל[469].

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ שִׁשָּׁה וְשִׁבְעִים.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א יִשְׁאָלוּךָ עַל דְּבַר הַשָּׁלָל, אֱמֹר: הַשָּׁלָל לֵאלֹהִים וְלַשָּׁלִיחַ, וִירֵאתֶם אֱלֹהִים, וְהִתְהַלַּכְתֶּם
בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר בַּדָּבָר הַזֶּה בֵּינֵיכֶם, וּשְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ אִם מַאֲמִינִים
אַתֶּם: *ב* אָכֵן הַמַּאֲמִינִים הֵם אֵלֶּה אֲשֶׁר בְּהִזָּכֵר אֱלֹהִים יֶחֶרְדוּ לִבּוֹתֵיהֶם וּבְהִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם
אוֹתוֹתָיו הוֹסִיפוּ לָהֶם אֱמוּנָה, וְעַל אֱלֹהֵיהֶם יִשָּׁעֵנוּ: *ג* אֲשֶׁר יַעַרְכוּ הַתְּפִלָּה וּמֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ
לָהֶם יְפַזֵּרוּ: *ד* אֵלֶּה הֵם הַמַּאֲמִינִים בֶּאֱמֶת. לָהֶם מַעֲלוֹת אֶת אֱלֹהֵיהֶם וּסְלִיחָה וְחֵלֶק
נְדָבוֹת[470]: *ה* כְּמוֹ שֶׁהוֹצִיאֲךָ אֱלֹהֶיךָ מִבֵּיתְךָ בֶּאֱמֶת, וּפְלַגָּה מִן הַמַּאֲמִינִים מְמָאֲנִים[471]: *ו* יִתְוַכְּחוּ
עִמְּךָ בִּדְבַר הָאֱמֶת אַחֲרֵי אֲשֶׁר נִכָּרָה, כְּמוֹ יוּבְלוּ לַמָּוֶת וְעֵינֵיהֶם רוֹאוֹת:

ז וּ(זְכֹר) בְּהַבְטִיחַ אֱלֹהִים אֶתְכֶם, כִּי אַחַת מִשְּׁתֵּי הַמַּחֲנוֹת תִּנָּתֵן בְּיֶדְכֶם[472], וַתְּבַקְשׁוּ כִּי תִּנָּתֵן
בְּיֶדְכֶם (הַמַּחֲנֶה) אֲשֶׁר לֹא עָצְמָה לָהּ, וְאוּלָם אֱלֹהִים חָפֵץ לְהָקִים הָאֱמֶת אֲשֶׁר דִּבֵּר,
וּלְהַכְרִית שֹׁרֶשׁ הַכּוֹפְרִים[473]: *ח* לְמַעַן יָקִים הָאֱמֶת וּבִטֵּל הַשֶּׁקֶר וְאִם גַּם מָאֲסוּ
הַזֵּדִים: *ט* בְּבַקֶּשְׁכֶם עֶזְרָה מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם[474], וַיֵּעָתֵר לָכֶם (לֵאמֹר): ״הִנֵּה אָנֹכִי תּוֹמֵךְ בָּכֶם
בְּאֶלֶף מַלְאָכִים יוֹצְאִים בְּמַעֲרָכָה״[475], *י* וְלֹא עָשָׂה אֱלֹהִים אֶת זֹאת בִּלְתִּי אִם לְבַשֵּׂר (אֶתְכֶם)
טוֹב, וּלְמַעַן הַרְגִּיעַ בָּזֶה לִבּוֹתֵיכֶם. וְאוּלָם הַתְּשׁוּעָה מֵאֵת אֱלֹהִים לְבַדּוֹ הִיא, כִּי אֱלֹהִים גִּבּוֹר
וְחָכָם[476]: *יא* בְּעָטְפוֹ אֶתְכֶם שֵׁנָה נְעִימָה, בִּטְחָה מִלְּפָנָיו[477]. וַיּוֹרֶד עֲלֵיכֶם מַיִם מִן הַשָּׁמַיִם
לְטַהֵר אֶתְכֶם וּלְהַעֲבִיר מֵעֲלֵיכֶם חֶלְאַת הַשָּׂטָן וּלְאַמֵּץ לִבּוֹתֵיכֶם וּלְכוֹנֵן בָּהֶם
פַּעֲמֵיכֶם[478]: *יב* בִּהְיוֹת דְּבַר אֱלֹהֶיךָ אֶל הַמַּלְאָכִים לֵאמֹר: "הִנְנִי אִתְּכֶם וְחַזַּקְתֶּם אֶת
הַמַּאֲמִינִים. הִנֵּה הַפֵּל אַפִּיל בְּלֵב הַכּוֹפְרִים פַּחַד[479] וְהִכִּיתֶם (אוֹתָם) עַל צַוָּאר וְהִכִּיתֶם כָּל
רָאשֵׁי הָאֶצְבָּעוֹת בָּהֶם: *יג* כָּזֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר הִמְרוּ אֶת אֱלֹהִים וְאֶת שְׁלִיחוֹ. וַאֲשֶׁר יַמְרֶה אֶת
אֱלֹהִים וְאֶת שְׁלִיחוֹ, הִנֵּה מוּסַר אֱלֹהִים כָּבֵד מְאֹד: *יד* זֹאת לָכֶם. טַעֲמוּהוּ אֵפוֹא וְלַכּוֹפְרִים
עֹנֶשׁ-אֵשׁ (גֵּיהִנֹּם):

טו הַמַּאֲמִינִים בְּפָגְשְׁכֶם אֶת הַכּוֹפְרִים בָּאִים בֶּהָמוֹן אַל תִּסּוֹגוּ מִפְּנֵיהֶם אָחוֹר: *טז* וַאֲשֶׁר יִסּוֹג
מִפְּנֵיהֶם אָחוֹר בַּיּוֹם הַהוּא, אִם לֹא כִּי יֵט הַצִּדָּה לְמַעַן הִלָּחֵם אוֹ לְמַעַן הִדַּבֵּק אֶת מַחֲנֵה
(הַמַּאֲמִינִים), וְהֶעֱלָה עָלָיו חֲרוֹן אַף אֱלֹהִים וּמְגוּרָיו גֵּיהִנֹּם וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה): *יז* וְלֹא אַתֶּם
הֲרַגְתֶּם אוֹתָם אֲבָל אֱלֹהִים הֲרָגָם וְלֹא אַתָּה הוּא אֲשֶׁר יָרִיתָ בִּירוֹתְךָ (בָּהֶם חֵץ) אֲבָל אֱלֹהִים
יָרָה, וּלְמַעַן נַסּוֹת אֶת הַמַּאֲמִינִים בְּמַסָּה חֶסֶד עָשָׂה זֹאת, כִּי אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *יח* זֹאת
(הָיְתָה) יַעַן אֲשֶׁר אֱלֹהִים יַקְלֶה אֶת מְזִמַּת הַכּוֹפְרִים: *יט* כִּי תְבַקְשׁוּ אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט (אֱלֹהִים
בֵּינֵיכֶם), הִנֵּה בָּאֲכֶם הַמִּשְׁפָּט[480]. אַךְ כִּי תֶחְדְּלוּ טוֹב יוֹתֵר לָכֶם וְכִי תָשׁוּבוּ (לְהִלָּחֵם) נָשׁוּב,
וְלֹא יוֹעִיל לָכֶם מַחֲנְכֶם בִּמְאוּמָה וְאִם גַּם יִרְבֶּה, כִּי אֱלֹהִים עִם הַמַּאֲמִינִים:

כ הַמַּאֲמִינִים, שִׁמְעוּ בְקוֹל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וְלֹא תִפְנוּ עֹרֶף בְּשָׁמְעֲכֶם (דְּבָרוֹ): *כא* וְלֹא תִהְיוּ
כָּאֵלֶּה אֲשֶׁר אָמְרוּ: ״שָׁמַעְנוּ״, וְהֵם לֹא יִשְׁמְעוּ[481]: *כב* אָכֵן הָרַע בְּכָל הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים הֵם הַחֵרְשִׁים וְהָאִלְּמִים אֲשֶׁר לֹא יַשְׂכִּילוּ: *כג* וְלוּ יָדַע אֱלֹהִים (דָּבָר) טוֹב בָּהֶם,
עָשָׂה אוֹתָם כִּי יִשְׁמְעוּ, אַךְ לוּ גַּם שָׁמְעוּ, פָּנוּ עֹרֶף וַיָּסוּרוּ:

כד הַמַּאֲמִינִים, הֵעָנוּ לֵאלֹהִים וְלַשָּׁלִיחַ בְּקָרְאוֹ אֶתְכֶם אֶל (דָּבָר) אֲשֶׁר יְחַיֶּה אֶתְכֶם, וּדְעוּ, כִּי
אֱלֹהִים מִתְהַלֵּךְ[482] בֵּין הָאִישׁ וּבֵין לְבָבוֹ, וְכִי אֵלָיו תֵּאָסֵפוּ: *כה* וְהִשָּׁמְרוּ מֵ(רוּחַ) מֶרֶד[483]. לֹא
יִגַּע בִּלְתִּי אִם אֶל הַפּוֹשְׁעִים בָּכֶם לְבַדָּם[484], וּדְעוּ כִּי מוּסַר אֱלֹהִים כָּבֵד מְאֹד: *כו* וְזִכְרוּ אֵת
אֲשֶׁר הֱיִיתֶם מְעָט וְנֶחְשָׁבִים לַחַלָּשִׁים בָּאָרֶץ מְפַחֲדִים פֶּן יַחְתְּפוּכֶם הָאֲנָשִׁים, וַיָּשֶׂם לָכֶם
מִקְלָט וַיְאַמְּצְכֶם בִּישׁוּעָתוֹ, וַיְכַלְכְּלְכֶם מִן הַמַּטְעַמִּים לְמַעַן תּוֹדוּ (לוֹ):

כז הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּבְגְּדוּ בֵּאלֹהִים וּבַשָּׁלִיחַ וְלֹא תִבְגְּדוּ בֶּאֱמוּנַתְכֶם וְאַתֶּם יוֹדְעִים: *כח* וּדְעוּ
כִּי הוֹנְכֶם וְיַלְדֵיכֶם מַסָּה הֵמָּה. וְכִי אֱלֹהִים אִתּוֹ שָׂכָר רָב: *כט* הַמַּאֲמִינִים, כִּי תִירְאוּ אֶת
אֱלֹהִים, יָשִׁית לָכֶם ״פֻּרְקָאן״[485], וְכִפֵּר לָכֶם מֵרָעוֹתֵיכֶם וְסָלַח לָכֶם, כִּי אֱלֹהִים רַב הֶחָסֶד:

ל וּ(זְכֹר) בִּזְמֹם עָלֶיךָ הַכּוֹפְרִים מְזִמָּה לְאָסְרְךָ אוֹ לְהָרְגְךָ אוֹ לְהוֹצִיאֲךָ (מֵעִירְךָ). וַיָּזֹמּוּ מְזִמָּה
וַיָּזָם אֱלֹהִים, וֵאלֹהִים הַטּוֹב בַּזּוֹמְמִים: *לא* וּבְהִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ, אָמְרוּ: ״כְּבָר שָׁמַעְנוּ.

לוֹ חָפַצְנוּ אָמַרְנוּ (גַּם אָנוּ) כָּזֹאת. אֵין אֵלֶּה בִּלְתִּי אִם בַּדֵּי הָרִאשׁוֹנִים״: *לב* וּבְאָמְרָם: ״אֱלֹהִים, אִם הָיָה זֶה הָאֱמֶת מֵאִתְּךָ, הִנֵּה הַמְטֵר עָלֵינוּ אֲבָנִים מִן הַשָּׁמַיִם אוֹ הָבֵא עָלֵינוּ עֹנֶשׁ דְּאָבָה״: *לג* חָלִילָה לוֹ לֵאלֹהִים לְעָנְשָׁם בְּעוֹד אַתָּה בְּתוֹכָם וְחָלִילָה לוֹ לֵאלֹהִים לְעָנְשָׁם בְּהִתְפַּלְּלָם לִסְלִיחָה״: *לד* וְאוּלָם מַה לָּהֶם אֲשֶׁר לֹא יַעַנְשֵׁם אֱלֹהִים בְּמָנְעָם[486] מִ(בּוֹא אֶל) הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ. וְאֵין הֵם מָגִנָּיו כִּי רַק הַיְּרֵאִים אֶת אֱלֹהִים הֵם מָגִנָּיו. וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יָדָעוּ: *לה* וְלֹא הָיְתָה תְּפִלָּתָם לְיַד הַבַּיִת בִּלְתִּי אִם צַפְצֵף וּסְפֹק כַּפַּיִם[487]. טַעֲמוּ אֵפוֹא הָעֹנֶשׁ בַּאֲשֶׁר כְּפַרְתֶּם: *לו* הִנֵּה הַכּוֹפְרִים מְפַזְּרִים הוֹנָם לְהָשִׁיב מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים, יְפַזְּרוּהוּ נָא. אַחֲרֵי כֵן יִהְיֶה (זֶה) לְיָגוֹן לָהֶם וְגָבְרוּ עֲלֵיהֶם: *לז* וְהַכּוֹפְרִים יֵאָסְפוּ אֶל גֵּיהִנֹּם: *לח* לְמַעַן יַבְדִּיל אֱלֹהִים בֵּין הָרָע וּבֵין הַטּוֹב וְשָׂם אֶת הָרָע אִישׁ עַל אָחִיו וּצְבָרָם לַעֲרֵמָה יַחְדָּו, וּנְתָנָהּ בְּגֵיהִנֹּם. אֵלֶּה הֵם הָאוֹבְדִים: *לט* אֱמֹר לַכּוֹפְרִים, כִּי יֶחְדָּלוּ, וְנִסְלַח לָהֶם עַל (אֲשֶׁר עָשׂוּ) לִפְנֵי כֵן. אַךְ אִם יָשׁוּבוּ (לְהָרַע) הִנֵּה כְּבָר חָלַף מִשְׁפַּט הָרִאשׁוֹנִים[488]: *מ* וְנִלְחַמְתֶּם בָּם עַד כְּלוֹת הַדֹּחַ וְהָיְתָה הַדָּת כֻּלָּהּ לֵאלֹהִים. אַךְ אִם יֶחְדָּלוּ, הִנֵּה רוֹאֶה אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם[489]: *מא* וְכִי יִפְנוּ עֹרֶף וִידַעְתֶּם כִּי אֱלֹהִים מָגִנְּכֶם, אָכֵן מַה-טּוֹב הַמָּגֵן וּמַה-טּוֹב הַמּוֹשִׁיעַ: *מב* וּדְעוּ כִּי כָל אֲשֶׁר תִּקְחוּ בַּשָּׁלָל וְהָיָה חֲמִשִׁיתוֹ לֵאלֹהִים וְלַשָּׁלִיחַ וְלַקְּרוֹבִים וְלַיְתוֹמִים וְלָעֲנִיִּים וְלָהֵלֶךְ, אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם בֵּאלֹהִים וּבַאֲשֶׁר הוֹרַדְנוּ עַל-יַד עַבְדֵּנוּ בְּיוֹם הַ״פֻּרְקָאן", בְּיוֹם נִפְגְּשׁוּ שְׁתֵּי הַמַּחֲנוֹת, וֵאלֹהִים הַכֹּל יוּכָל: *מג* בִּהְיוֹתְכֶם אַתֶּם עַל קְצוֹת הַגַּיְא בַּשֵּׁפֶל מִזֶּה וְהֵמָּה עַל קְצוֹת הַגַּיְא בָּעֵבֶר הָאַחֲרוֹן וְהָאוֹרְחָה לְמַטָּה מִכֶּם, וְלוּ גַם שַׂמְתֶּם לָכֶם מוֹעֵד (לַמִּלְחָמָה), כִּי גַם אָז נֶחְלַקְתֶּם בִּדְבַר הַמּוֹעֵד. וְאוּלָם (נִפְגַּשְׁתֶּם בַּמַּעֲרָכָה) לְמַעַן יְבַצַּע אֱלֹהִים אִמְרָתוֹ אֲשֶׁר נֶעֶשְׂתָה[490]: *מד* לְמַעַן יִשָּׁמֵד אֲשֶׁר נִשְׁמַד עַל-פִּי מוֹפֵת גָּלוּי, וָחַי אֲשֶׁר חַי עַל-פִּי מוֹפֵת גָּלוּי, כִּי אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *מה* בְּהַרְאוֹת אוֹתְךָ אֱלֹהִים אוֹתָם מְעַטִּים בַּחֲלוֹמְךָ, וְלוּ הֶרְאֲךָ אוֹתָם רַבִּים נְפַלְתֶּם בְּרוּחֲכֶם וַתָּרִיבוּ בַּדָּבָר, וְאוּלָם אֱלֹהִים הוֹצִיאֲכֶם בְּשָׁלוֹם (מִזֶּה), כִּי הוּא יוֹדֵעַ קֶרֶב לֵב: *מו* וּבְהַרְאוֹתוֹ אוֹתָם לָכֶם בְּהִפָּגֶשְׁכֶם מְעַטִּים בְּעֵינֵיכֶם, וַיַּמְעִיטְכֶם בְּעֵינֵיהֶם, לְמַעַן יְבַצַּע אֱלֹהִים אִמְרָתוֹ אֲשֶׁר נֶעֶשְׂתָה, וְאֶל אֱלֹהִים יוּשְׁבוּ הַדְּבָרִים:

מז הַמַּאֲמִינִים, בְּפָגְשְׁכֶם מַחֲנֶה וַעֲמַדְתֶּם נָכוֹן וְהִרְבֵּיתֶם לִזְכֹּר אֱלֹהֵיכֶם לְמַעַן תַּצְלִיחוּ: *מח* וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וְלֹא תָרִיבוּ פֶּן תִּפְּלוּ בְּרוּחֲכֶם וְאָבַד נִצְחוֹנְכֶם[491], וְיַחֲלוּ, כִּי אֱלֹהִים עִם הַמְיַחֲלִים: *מט* וְלֹא תִהְיוּ כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר יָצְאוּ מִמִּשְׁכְּנוֹתֵיהֶם רְהָבִים לְעֵינֵי בְּנֵי הָאָדָם, וַיָּשִׁיבוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים וֵאלֹהִים מֵבִין אֶת מַעֲשֵׂיהֶם[492]: *נ* וּ(זְכֹר) בְּיַפּוֹת הַשָּׂטָן אֶת מַעֲשֵׂיהֶם בְּעֵינֵיהֶם וַיֹּאמֶר: ״אֵין אִישׁ גּוֹבֵר עֲלֵיכֶם הַיּוֹם, וְאָנֹכִי קָרוֹב[493] לָכֶם״, וַיְהִי בְּהִתְרָאוֹת שְׁתֵּי הַמַּחֲנוֹת (פָּנִים), וַיָּשָׁב עַל עֲקֵבָיו וַיֹּאמֶר: ״נָקִי אָנֹכִי מִכֶּם, כִּי רוֹאֶה אָנֹכִי אֵת אֲשֶׁר לֹא תִרְאוּ. אֶת אֱלֹהִים אָנֹכִי יָרֵא, וּמוּסַר אֱלֹהִים כָּבֵד מְאֹד״: *נא* וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר הַסְּעֵפִים וַאֲשֶׁר חֳלִי בְלִבָּם (לֵאמֹר): ״דָּתָם תִּעְתְּעָה אֶת אֵלֶּה״[494]. אֲבָל אֲשֶׁר יִשָּׁעֵן עַל אֱלֹהִים, הִנֵּה אֱלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *נב* וְלוּ תִרְאֶה בֶּאֱסֹף הַמַּלְאָכִים אֶת אֵלֶּה[495] אֲשֶׁר כָּפְרוּ וְהִכּוּ עַל פְּנֵיהֶם וַאֲחוֹרֵיהֶם וְ(אָמְרוּ לָהֶם): ״טַעֲמוּ אֶת עֹנֶשׁ הַבְּעֵרָה״: *נג* זֹאת בַּאֲשֶׁר קִדְּמוּ יְדֵיכֶם לַעֲשׂוֹת, כִּי לֹא יַעֲשֹׁק אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם[496]: *נד* כְּמִנְהַג בֵּית פַּרְעֹה וַאֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם. כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים, וַיְיַסְּרֵם אֱלֹהִים בְּחַטֹּאתֵיהֶם, כִּי אֱלֹהִים חָזָק וּמוּסָרוֹ כָּבֵד מְאֹד[497]: *נה* זֹאת יַעַן אֲשֶׁר לֹא יְשַׁנֶּה אֱלֹהִים אֶת חַסְדּוֹ אֲשֶׁר חָנַן בָּהּ עָם, עַד אֲשֶׁר יְשַׁנּוּ הֵם אֵת אֲשֶׁר בְּנַפְשׁוֹתָם, וֵאלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *נו* כְּמִנְהַג בֵּית פַּרְעֹה וְאֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהֵיהֶם וַנַּשְׁמִידֵם בְּחַטֹּאתֵיהֶם וַנְּטַבַּע אֶת בֵּית פַּרְעֹה, כִּי כֻלָּם הָיוּ פּוֹשְׁעִים:

נז אָכֵן הָרָע בְּכָל הַשּׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ לִפְנֵי אֱלֹהִים הֵם הַכּוֹפְרִים אֲשֶׁר הֵם לֹא יַאֲמִינוּ[498]: *נח* אֵלֶּה בָּהֶם אֲשֶׁר כָּרַתָּ אִתָּם בְּרִית, אַחַר הֵפֵרוּ בְּרִיתָם בְּכָל פַּעַם, וְהֵם לֹא יִירְאוּ (אֱלֹהִים): *נט* וְהָיָה כִּי תִתְפְּשֵׂם בַּמִּלְחָמָה וַהֲפִיצוֹתָ בָּהֶם אֵת אֵלֶּה אֲשֶׁר מֵאַחֲרֵיהֶם, לְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל לֵב[499]: *ס* וְכִי תָגוּר מִפְּנֵי עָם פֶּן יִבְגֹּדוּ, וְנִאַצְתָּ (בְּרִיתְךָ) אִתָּם כְּמוֹהֶם, כִּי לֹא יֹאהַב אֱלֹהִים אֶת הַבּוֹגְדִים: *סא* וְאַל יְדַמּוּ הַכּוֹפְרִים[500] כִּי יְמַלְּטוּ (נַפְשָׁם), אָכֵן הֵם לֹא יַעֲבִירוּ[501] (אֶת הָעֹנֶשׁ): *סב* וַהֲכִינוֹתֶם נֶגְדָּם כְּכָל אֲשֶׁר תּוּכְלוּ חַיִל וּמַחֲנֵה סוּס לְיָרֵא בָּהֶם אֶת אוֹיֵב אֱלֹהִים וְאוֹיִבְכֶם וְאֶת אֲחֵרִים מִבַּלְעֲדֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא תֵדְעוּ אוֹתָם, אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אוֹתָם. וְכָל (הוֹן) אֲשֶׁר תְּפַזְּרוּ בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים יְשֻׁלַּם לָכֶם וְלֹא תֵעָשְׁקוּ[502]: *סג* אַךְ אִם לְשָׁלוֹם יִטּוּ, וְנָטִיתָ אֵלָיו, וְהִשָּׁעֵן עַל אֱלֹהִים, כִּי הוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ: *סד* אַךְ אִם לַעֲקֹב אוֹתְךָ יְבַקְשׁוּ, הִנֵּה אֱלֹהִים רַב לְךָ, הוּא אֲשֶׁר אִמֵּץ אוֹתְךָ בִּישׁוּעָתוֹ וּבַמַּאֲמִינִים וַיְאַחֵד לִבּוֹתֵיכֶם. הֵן לוּ פִּזַּרְתָּ אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יַחְדָּו לֹא אִחַדְתָּ אֶת לִבּוֹתֵיהֶם. וְאוּלָם אֱלֹהִים אִחֵד אוֹתָם כִּי הוּא גִּבּוֹר וְחָכָם:

סה הַנָּבִיא, רַב לְךָ בֵּאלֹהִים וּבְאֵלֶּה אֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֶיךָ מִן הַמַּאֲמִינִים: *סו* הַנָּבִיא, עוֹרֵר אֶת הַמַּאֲמִינִים לַמִּלְחָמָה, אִם יִהְיוּ מִכֶּם עֶשְׂרִים, הַמְיַחֲלִים יִגְבְּרוּ עַל מָאתַיִם וְאִם יִהְיוּ מִכֶּם מֵאָה, יִגְבְּרוּ עַל אֶלֶף מִן הַכּוֹפְרִים יַעַן אֲשֶׁר הֵם עָם לֹא יַשְׂכִּילוּ: *סז* עַתָּה הֵקֵל אֱלֹהִים מֵעֲלֵיכֶם, בְּדַעְתּוֹ כִּי חַלָּשִׁים בָּכֶם. וְהָיָה אִם יִהְיוּ מִכֶּם מֵאָה הַמְיַחֲלִים יִגְבְּרוּ עַל מָאתַיִם וְאִם יִהְיוּ מִכֶּם אֶלֶף יִגְבְּרוּ עַל אַלְפַּיִם בִּרְצוֹן אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים עִם הַמְיַחֲלִים:

סח חָלִילָה לוֹ לְנָבִיא אֲשֶׁר יִהְיוּ לוֹ שְׁבוּיִים בְּטֶרֶם יַפִּיל חֲלָלִים בָּאָרֶץ. תְּבַקְשׁוּ שְׂכַר הָעוֹלָם הַזֶּה, וֵאלֹהִים יַחְפֹּץ בָּעוֹלָם הַבָּא[503]. וֵאלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *סט* לוּלֵא סֵפֶר אֲשֶׁר יָצָא לִפְנֵי כֵן מֵאֵת אֱלֹהִים[504], כִּי אָז נָגַע אֲלֵיכֶם עֹנֶשׁ גָּדוֹל עַל אֲשֶׁר לְקַחְתֶּם (שֶׁבִי): *ע* אִכְלוּ אֵפוֹא מֵאֲשֶׁר שְׁלַלְתֶּם מִן הַמֻּתָּר, מִן הַטּוֹב[505], וִירֵאתֶם אֱלֹהִים כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם:

עא הַנָּבִיא, אֱמֹר אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר בְּיָדְךָ מִן הַשְּׁבוּיִים: אִם יֵדַע אֱלֹהִים טוֹב בְּלִבּוֹתֵיכֶם, יִתֵּן לָכֶם טוֹב מִזֶּה אֲשֶׁר לֻקַּח מִכֶּם וְסָלַח לָכֶם, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם": *עב* אַךְ אִם יְבַקְשׁוּ לְהוֹנוֹת אוֹתְךָ, הִנֵּה הוֹנוּ אֶת אֱלֹהִים לִפְנֵי כֵן, וַיִּגְבַּר (אוֹתְךָ) עֲלֵיהֶם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *עג* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעַזְבוּ מוֹלַדְתָּם וַיְחָרְפוּ הוֹנָם וְנַפְשָׁם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים, וְאֵלֶּה אֲשֶׁר נָתְנוּ (לָהֶם) מְקוֹם מִקְלָט וַיַּעַזְרוּ (אוֹתָם), גּוֹאֲלִים קְרוֹבִים הֵם אִישׁ לְאָחִיו. וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ אַךְ לֹא עָזְבוּ מוֹלַדְתָּם, אֵין לָכֶם וְלִגְאֻלָּתָם קִרְבָתָם דָּבָר עַד אִם יַעַזְבוּ מוֹלַדְתָּם, אַךְ אִם עֶזְרָה לְדָּת יְבַקְשׁוּ מִכֶּם, עֲלֵיכֶם לַעֲזֹר, בִּלְתִּי אִם כִּי יִהְיֶה נֶגֶד עָם אֲשֶׁר קֶשֶׁר בְּרִית בֵּינוֹ וּבֵינֵיכֶם, וֵאלֹהִים רוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *עד* וְהַכּוֹפְרִים גּוֹאֲלִים קְרוֹבִים הֵם אִישׁ לְאָחִיו. אִם לֹא כֵן תַּעֲשׂוּ, וְהָיָה מֶרֶד בָּאָרֶץ וְשַׁחַתָה רַבָּה: *עה* וְאוּלָם אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעַזְבוּ מוֹלַדְתָּם וַיְחָרְפוּ נַפְשָׁם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וְאֵלֶּה אֲשֶׁר נָתְנוּ (לָהֶם) מִקְלָט וַיַּעַזְרוּ[506], אֵלֶּה הֵם הַמַּאֲמִינִים אֱמֶת, לָהֶם סְלִיחָה וְחֵלֶק נְדָבוֹת: *עו* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ אַחֲרֵי כֵן וַיַּעַזְבוּ מוֹלַדְתָּם וַיְחָרְפוּ אֶת נַפְשָׁם (יַחַד) אִתְּכֶם, מִכֶּם הֵם וּשְׁאֵרֵי-בָשָׂר (לָכֶם), גּוֹאֲלִים קְרוֹבִים הֵם אִישׁ לְאָחִיו, עַל פִּי סֵפֶר אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ כֹּל:

פָּרָשַׁת הַתְּשׁוּבָה[507].

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים.

א קְרִיאָה מֵאֵת אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ עַל אֵלֶּה מִן הַמְשַׁתְּפִים אֲשֶׁר כְּרַתֶּם אִתָּם בְּרִית לֵאמֹר, נְקִיִּים (אֲנַחְנוּ) מֵהֶם[508]: *ב* וְעַתָּה עִבְרוּ בָּאָרֶץ בֶּטַח אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים[509] וּדְעוּ כִּי לֹא תַחֲלִשׁוּ אֶת אֱלֹהִים, וְכִי אֱלֹהִים יָשִׂים חֶרְפָּה אֶת הַכּוֹפְרִים: *ג* וְהִשְׁמִיעַ אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ אֶת הָאֲנָשִׁים בְּיוֹם הֶחָג הַגָּדוֹל[510] לֵאמֹר: נָקִי אֱלֹהִים מִן הַמְשַׁתְּפִים וּשְׁלִיחוֹ. וְהָיָה אִם תָּשׁוּבוּ, טוֹב לָכֶם. אַךְ אִם תִּפְנוּ עֹרֶף, דְּעוּ כִּי לֹא תַחֲלִשׁוּ אֶת אֱלֹהִים. וְהוֹדַע אֶת הַכּוֹפְרִים עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *ד* בִּלְעֲדֵי אֵלֶּה מִן הַמְשַׁתְּפִים אֲשֶׁר כְּרַתֶּם אִתָּם בְּרִית וְלֹא יַפִּילוּ לָכֶם דָּבָר (מִמֶּנָּה), וְלֹא יַעַזְרוּ (לְאִישׁ הַקָּם) עֲלֵיכֶם, וַהֲקִימוֹתֶם לָהֶם בְּרִיתָם עַד תֹּם מוֹעֲדָם[511], כִּי אֱלֹהִים יֶאֱהַב אֶת הַיְרֵאִים (אוֹתוֹ): *ה* אַךְ כַּחֲלֹף הֶחֳדָשִׁים הָאֲסוּרִים (בְּמִלְחָמָה) וַהֲרַגְתֶּם אֶת הַמְשַׁתְּפִים בְּכָל אֲשֶׁר תִּמְצָאוּם, וּתְפַשְׂתֶּם אוֹתָם (בַּשֶּׁבִי), וְצַרְתֶּם עֲלֵיהֶם וִישַׁבְתֶּם לָהֶם בְּכָל מַאֲרָב, וְהָיָה אִם יָשׁוּבוּ וְעָרְכוּ הַתְּפִלָּה וְנָתְנוּ הַצְּדָקָה. וַעֲזַבְתֶּם אוֹתָם חָפְשִׁים לְדַרְכָּם, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *ו* וְכִי יֶחֱסֶה בְּךָ אִישׁ מִן הַמְשַׁתְּפִים, וְהָיִיתָ לוֹ מַחֲסֶה עַד אֲשֶׁר יִשְׁמַע אֶת דִּבְרֵי אֱלֹהִים, וְאַחֲרֵי כֵן הֲבִיאֵהוּ עַד מָקוֹם יִהְיֶה בֶּטַח בּוֹ. זֹאת בַּאֲשֶׁר הֵם עַם לֹא יֵדָעוּ: *ז* אֵיכָה יִהְיֶה לַמְשַׁתְּפִים בְּרִית אֶת אֱלֹהִים וְאֶת שְׁלִיחוֹ, בִּלְעֲדֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר כְּרַתֶּם אִתָּם בְּרִית לְיַד הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ? וְהָיָה כָּל עוֹד יִהְיוּ נְכוֹנִים עִמָּכֶם בַּבְּרִית וִהְיִיתֶם נְכוֹנִים עִמָּם בַּבְּרִית, כִּי אֱלֹהִים יֶאֱהַב אֶת הַיְרֵאִים אוֹתוֹ: *ח* אֵיכָה[512] בְּעוֹד אֲשֶׁר בְּגָבְרָם עֲלֵיכֶם לֹא יַשְׁגִּיחוּ בְּאָלָה אֲשֶׁר נִשְׁבְּעוּ לָכֶם וְלֹא בַּאֲמָנָה אֲשֶׁר כָּרְתוּ אִתְּכֶם. יְרַצּוּכֶם בְּפִיהֶם וְלִבָּם בַּל עִמָּם[513], כִּי מַרְבִּיתָם פּוֹשְׁעִים: *ט* יִמְכְּרוּ אוֹתוֹת אֱלֹהִים בִּמְחִיר מְעַט, וַיָּשִׁיבוּ מִדַּרְכּוֹ. אָכֵן רָעִים מַעֲשֵׂיהֶם: *י* לֹא יַשְׁגִּיחוּ בְּאָלָה (אֲשֶׁר נִשְׁבְּעוּ) לְמַאֲמִין וְלֹא בַּאֲמָנָה. אָכֵן אֵלֶּה הֵם הָעוֹבְרִים (חֹק): *יא* אַךְ אִם יָשׁוּבוּ וְעָרְכוּ הַתְּפִלָּה וְנָתְנוּ הַצְּדָקָה, אֲחֵיכֶם בַּדָּת הֵם. נְבָאֵר אוֹתוֹתֵינוּ מְפֹרָשׁ לְעַם יֵדָעוּ: *יב* אַךְ אִם יְחַלְּלוּ שְׁבוּעָתָם אַחֲרֵי כָּרְתָם בְּרִית וְדָקְרוּ בְּדַתְכֶם,[514] וְנִלְחַמְתֶּם בְּרָאשֵׁי הַכְּפִירָה כִּי לֹא אֵמוּן בָּם, אוּלַי יֶחְדָּלוּ:

יג הַאִם לֹא תִלָּחֲמוּ בְּעָם אֲשֶׁר חִלְּלוּ אֶת שְׁבוּעָתָם וַיָּזֹמּוּ רָע לְהוֹצִיא אֶת הַשָּׁלִיחַ (מִמְּקוֹמוֹ), וְהֵם הֵחֵלּוּ (לְהִלָּחֵם) בָּכֶם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה. הֲתִפְחֲדוּ מִפְּנֵיהֶם, הֵן לֵאלֹהִים יָאֲתָה יוֹתֵר כִּי תִּירָאוּהוּ אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם: *יד* הִלָּחֲמוּ אֵפוֹא בָּהֶם. יְיַסְּרֵם אֱלֹהִים בִּידֵיכֶם וְשָׂמָם חֶרְפָּה וְהִגְבִּיר אֶתְכֶם עֲלֵיהֶם וְרִפֵּא לִבְבוֹת עַם הַמַּאֲמִינִים: *טו* וְהֵסִיר כַּעַס לִבּוֹתֵיהֶם, וְשָׁב אֱלֹהִים אֶל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *טז* הַתְדַמּוּ כִּי תֵּעָזְבוּ (לְנַפְשְׁכֶם) בְּטֶרֶם יֵדַע אֱלֹהִים (מִי הֵם), אֲשֶׁר חֵרְפוּ נַפְשָׁם מִכֶּם, וְלֹא לָקְחוּ לָהֶם מְתֵי-סוֹד מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וְהַמַּאֲמִינִים? וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם:

יז אַל לַמְשַׁתְּפִים לְבַקֵּר בְּמִסְגְּדֵי אֱלֹהִים. מְעִידִים הֵם בְּנַפְשׁוֹתָם כִּי כָּפָרוּ. אֵלֶּה מֵאֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם, וְהֵם (יִהְיוּ) בְּאֵשׁ (גֵּיהִנֹּם) לְעוֹלָמִים: *יח* וְאוּלָם יְבַקֵּר בְּמִסְגְּדֵי אֱלֹהִים רַק זֶה אֲשֶׁר הֶאֱמִין בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וַיַּעֲרֹךְ הַתְּפִלָּה וַיִּתֵּן הַצְּדָקָה וְלֹא יָרֵא מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים. אֵלֶּה, אוּלַי יִהְיוּ בַּמְאֻשָּׁרִים בְּדֶרֶךְ: *יט* הֲתַשְׁווּ הַשְׁקוֹת הַחוֹגֵג וּבַקֵּר בַּמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ[515] אֶל הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶאֱמִין בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וַיְחָרֵף נַפְשׁוֹ בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים? לֹא יִשְׁווּ לִפְנֵי אֱלֹהִים. וֵאלֹהִים לֹא יַנְחֶה מֵישָׁרִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: *כ* אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעַזְבוּ מוֹלַדְתָּם וַיְחָרְפוּ נַפְשָׁם וְהוֹנָם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים, הֵם בְּרוּם הַמַּעֲלָה אֶת אֱלֹהִים וְאֵלֶּה הֵם הַמְאֻשָּׁרִים: *כא* יְבַשְּׂרֵם אֱלֹהֵיהֶם בְּרַחֲמִים מִלְּפָנָיו וּבְרָצוֹן וּבְגַנּוֹת אֲשֶׁר (יִהְיוּ) לָהֶם בָּהֶן נְעִימוֹת נֶצַח: *כב* לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן לָנֶצַח, כִּי אֶת אֱלֹהִים שָׂכָר רָב:

כג הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּקְחוּ לָכֶם לְמָגִנִּים אֶת אֲבוֹתֵיכֶם וַאֲחֵיכֶם, אִם יְבַכְּרוּ אֶת הַכְּפִירָה עַל הָאֱמוּנָה, וַאֲשֶׁר יִקְחוּ מִכֶּם אוֹתָם לָהֶם לְמָגִנִּים אֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *כד* אֱמֹר: אִם אֲבוֹתֵיכֶם וּבְנֵיכֶם וַאֲחֵיכֶם וּנְשֵׁיכֶם וּקְרוֹבֵיכֶם וּרְכוּשׁ אֲשֶׁר רְכַשְׁתֶּם לָכֶם וּמִכְרְכֶם אֲשֶׁר תְּפַחֲדוּ לְאַחֵר מוֹעֵד מִמְּכָרָהּ וּמִשְׁכְּנוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם, תֶּאֱהֲבוּ מֵאלֹהִים וּמִשְּׁלִיחוֹ וּמֵחָרֵף נַפְשְׁכֶם בְּמִלְחַמְתּוֹ, כִּי עַתָּה שְׁבוּ תַּחְתֵּיכֶם עַד אֲשֶׁר יָבִיא אֱלֹהִים פְּקֻדָּתוֹ. וֵאלֹהִים לֹא יַנְחֶה מְיַשְּׁרִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים:

כה אָכֵן הוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם אֱלֹהִים בִּשְׂדוֹת קֶטֶל רַבִּים וּבְיוֹם חֻנַיְן[516] כַּאֲשֶׁר רָם לִבְּכֶם בְּרֹב חֵילְכֶם, וְאוּלָם לֹא הוֹעִיל לָכֶם בִּמְאוּמָה, וַתֵּצַר לָכֶם הָאָרֶץ בְּכָל רָחְבָּהּ וַתַּהַפְכוּ עֹרֶף וַתִּסֹּגוּ אָחוֹר: *כו* אַחֲרֵי כֵן הוֹרִיד אֱלֹהִים אֶת "שְׁכִינָתוֹ"[517] עַל שְׁלִיחוֹ וְעַל הַמַּאֲמִינִים, וַיּוֹרֶד גְּדוּדִים אֲשֶׁר לֹא רְאִיתֶם אוֹתָם וַיְיַסֵּר אֶת הַכּוֹפְרִים, וְזֶה גְּמוּל הַכּוֹפְרִים: *כז* אַךְ (גַּם) אַחֲרֵי כָל אֵלֶּה יָשׁוּב אֱלֹהִים אֶל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ[518], כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *כח* הַמַּאֲמִינִים, טְמֵאִים הֵם הַכּוֹפְרִים וְאַל יִקְרְבוּ אֶל הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ אַחֲרֵי שְׁנָתָם זֹאת. וְכִי תִירְאוּ מַחְסוֹר[519], הִנֵּה יַעֲשִׁירְכֶם אֱלֹהִים מֵחַסְדּוֹ אִם יַחְפֹּץ, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם:

כט הִלָּחֲמוּ בְּאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וְלֹא בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן וְלֹא יַאַסְרוּ אֵת אֲשֶׁר אָסַר אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וְלֹא יַחֲזִיקוּ בְּדַת הָאֱמֶת, מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר, עַד אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת הַמַּס בְּיָדָם[520], וְהָיוּ שְׁפָלִים: *ל* הַיְּהוּדִים יֹאמְרוּ: עֻזַיְר[521] הוּא בֶּן אֱלֹהִים, וְהַנּוֹצְרִים יֹאמְרוּ: הַמָּשִׁיחַ הוּא בֶּן אֱלֹהִים. זֶה דְּבָרָם בְּפִיּוֹתֵיהֶם יִשְׁווּ (דִּבְרֵיהֶם) לְדִבְרֵי הַכּוֹפְרִים מִלְּפָנִים. יִלָּחֵם בָּהֶם אֱלֹהִים, אֵיכָה יוּסְרוּ (מִן הָאֱמֶת): *לא* לָקְחוּ לָהֶם אֶת חֲכָמֵיהֶם[522] וּנְזִירֵיהֶם לֵאלֹהִים מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, וְאֶת הַמָּשִׁיחַ בֶּן מִרְיָם, בְּעוֹד אֲשֶׁר לֹא צֻוּוּ בִּלְתִּי אִם לַעֲבֹד אֱלוֹהַּ אֶחָד. אֵין אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ. לוֹ הַשֶּׁבַח מֵעַל אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ לוֹ: *לב* יַחְפְּצוּ לְכַבּוֹת אוֹר אֱלֹהִים בְּפִיּוֹתֵיהֶם, וְאוּלָם אֱלֹהִים לֹא יִרְצֶה כִּי-אִם לְהַשְׁלִים אוֹרוֹ, וְאִם גַּם מָאֲסוּ הַכּוֹפְרִים: *לג* הוּא אֲשֶׁר שָׁלַח אֶת שְׁלִיחוֹ עִם אֹרַח הַמְיַשְּׁרִים וְדַת הָאֱמֶת לְהַרְאוֹת אוֹתָהּ עֶלְיוֹן עַל כָּל הַדָּתוֹת כֻּלָּן, וְאִם גַּם מָאֲסוּ הַמְשַׁתְּפִים: *לד* הַמַּאֲמִינִים, הִנֵּה רַבִּים מֵהַחֲכָמִים וְהַנְּזִירִים יֹאכְלוּ אֶת הוֹן הָאֲנָשִׁים בַּשָּׁוְא וְיָשִׁיבוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים. וְאָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יַאַצְרוּ אֶת הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְלֹא יְפַזְּרוּהוּ בְּדֶרֶךְ אֱלֹהִים הוֹדַע אוֹתָם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *לה* בַּיּוֹם אֲשֶׁר יֵחַמּוּ (אוֹצְרוֹתָם) בְּאֵשׁ גֵּיהִנֹּם וְנִתַּן בָּהֶם כְּוִיָּה[523] בְּמִצְחוֹתָם וּבְצִדֵּיהֶם וּבְגַבּוֹתָם (לֵאמֹר): "הִנֵּה זֶה הוּא אֲשֶׁר אֲצַרְתֶּם לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם. טַעֲמוּ אֵפוֹא אֵת אֲשֶׁר אֲצַרְתֶּם":

לו הִנֵּה מִסְפַּר הֶחֳדָשִׁים לִפְנֵי אֱלֹהִים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, בְּסֵפֶר אֱלֹהִים, בְּיוֹם בְּרוֹא אֱלֹהִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אַרְבָּעָה מֵהֶם קְדוֹשִׁים. זֹאת הַדָּת הַנְּכוֹנָה, וְלֹא תָרֵעוּ בָּהֶם לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם. אַךְ הִלָּחֲמוּ בַּמְשַׁתְּפִים בְּכֻלָּם כַּאֲשֶׁר יִלָּחֲמוּ הֵם בָּכֶם בְּכֻלְּכֶם, וּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים עִם הַיְּרֵאִים (אוֹתוֹ): *לז* אָכֵן עִבּוּר הַשָּׁנָה[524] תּוֹסֶפֶת כְּפִירָה עַל כְּפִירָה הִיא, יוּתְעוּ בוֹ הַכּוֹפְרִים. שָׁנָה יְחַלְּלוּהוּ וְשָׁנָה יְקַדְּשׁוּהוּ לְמַעַן הַתְאֵם אֵת מִסְפַּר (הֶחֳדָשִׁים) אֲשֶׁר קִדֵּשׁ אֱלֹהִים, וְחִלְּלוּ אֶת אֲשֶׁר קִדֵּשׁ אֱלֹהִים. מְתֻקָּן לָהֶם רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם, כִּי אֱלֹהִים לֹא יַנְחֶה מְיַשְּׁרִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַכּוֹפְרִים:

לח הַמַּאֲמִינִים, מַה לָּכֶם? בְּהֵאָמֵר אֲלֵיכֶם: "הֵחָלְצוּ לְמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים", תָּשֹׁחוּ לָאָרֶץ? הַתְבַכְּרוּ אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה עַל הָעוֹלָם הַבָּא? אָכֵן אֵין מַתַּת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה לְעֻמַּת הָעוֹלָם

הַבָּא בִּלְתִּי-אִם מְעַט מִזְעָר: *לט* אִם לֹא תֵּחָלְצוּ לַמִּלְחָמָה יַעֲנִשְׁכֶם אֱלֹהִים עֹנֶשׁ דְּאָבָה
וִימִירְכֶם לוֹ בְּעַם זוּלַתְכֶם, וְלֹא תָרֵעוּ לוֹ בִּמְאוּמָה, כִּי אֱלֹהִים הַכֹּל יוּכָל: *מ* אִם לֹא
תַּעַזְרוּהוּ[525], הִנֵּה עֲזָרָהוּ אֱלֹהִים בְּהוֹצִיא אוֹתוֹ הַכּוֹפְרִים שֵׁנִי בַּשְּׁנַיִם, בִּהְיוֹתָם שָׁם בַּמְּעָרָה,
בְּאָמְרוֹ לְרֵעֵהוּ: "אַל תֵּעָצֵב כִּי עִמָּנוּ אֵל"[526]. וַיּוֹרֶד אֱלֹהִים שְׁכִינָתוֹ עָלָיו וַיְחַזְּקֵהוּ בִּגְדוּדִים
אֲשֶׁר לֹא רְאִיתֶם, וַיָּשֶׂם אֶת דְּבַר הַכּוֹפְרִים הַשָּׁפָל וּדְבַר אֱלֹהִים הָעֶלְיוֹן וֵאלֹהִים גִּבּוֹר
וְחָכָם: *מא* הֵחָלְצוּ לַמִּלְחָמָה בַּקַּל וּבַכָּבֵד[527] וְחָרְפוּ הוֹנְכֶם וְנַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים, זֶה
טוֹב לָכֶם אִם יוֹדְעִים אַתֶּם: *מב* לוּ הָיָה שָׂכָר קָרוֹב וְדֶרֶךְ סְלוּלָה[528], כִּי אָז הָלְכוּ אַחֲרֶיךָ,
וְאוּלָם רָבְתָה בְּעֵינֵיהֶם הַתְּלָאָה (בַּדֶּרֶךְ). וְנִשְׁבְּעוּ בֵּאלֹהִים (לֵאמֹר): "לוּ יָכֹלְנוּ, יָצָאנוּ
עִמָּכֶם". אֶת נַפְשׁוֹתָם יַשְׁמִידוּ, כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים כִּי מְשַׁקְּרִים הֵם: *מג* יִסְלַח לְךָ אֱלֹהִים, לָמָּה
נָתַתָּ אוֹתָם (לֹא לָצֵאת), בְּטֶרֶם הִתְבָּרֵר לְךָ מִי (מֵהֶם) הַדּוֹבְרִים אֱמֶת וְיָדַעְתָּ אֶת
הַמְשַׁקְּרִים: *מד* לֹא יְבַקְשׁוּ מֵאִתְּךָ הַמַּאֲמִינִים בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן לָתֵת לָהֶם לֹא לְחָרֵף
הוֹנָם וְנַפְשׁוֹתֵיהֶם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת הַיְּרֵאִים (אוֹתוֹ): *מה* וְרַק אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים
וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן, וּבִלְבּוֹתֵיהֶם סָפֵק, יְבַקְשׁוּ מֵאִתְּךָ לָתֵת לָהֶם (לֹא לָצֵאת). וּבְסִפְקָם יִפְסְחוּ עַל
שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים[529]: *מו* וְלוּ חָפְצוּ לָצֵאת (אִתְּךָ), כִּי אָז הִצְטַיְּדוּ לָזֹאת וְאוּלָם אֱלֹהִים מָאַס קוּמָם
(לַמִּלְחָמָה) וַיָּסַר אֶת לִבָּם[530], וַיֵּאָמֵר (אֲלֵיהֶם): "שְׁבוּ אֶת הַיּוֹשְׁבִים (בָּיִת)": *מז* וְלוּ יָצְאוּ
בְּתוֹכְכֶם לֹא הוֹסִיפוּ בִּלְתִּי אִם לְחַבֵּל בָּכֶם[531] וְלֹא אָצוּ בְּקִרְבְּכֶם בִּלְתִּי אִם לְעוֹרֵר בְּתוֹכְכֶם
(רוּחַ) מֶרֶד. וְיֵשׁ בָּכֶם שׁוֹמְעִים לָהֶם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *מח* וּמִלְּפָנִים בִּקְשׁוּ
לְעוֹרֵר (רוּחַ) מֶרֶד, וַיַּהַפְכוּ לְךָ הַדְּבָרִים עַד אֲשֶׁר בָּאָה הָאֱמֶת, וְנִגְלָה דְּבַר אֱלֹהִים, וְאִם גַּם
מָאָסוּ: *מט* וְיֵשׁ בָּהֶם אֲשֶׁר יֹאמַר: "תֶּן-לִי (לָשֶׁבֶת בַּיִת), וְאַל תְּבִיאֵנִי לִידֵי נִסָּיוֹן. הֵן לֹא
עָמְדוּ[532] בַּמַּסָּה, וְאָכֵן גֵּיהִנֹּם תְּסֹב אֶת הַכּוֹפְרִים: *נ* בְּבוֹא אֵלֶיךָ טוֹב יֵרַע בְּעֵינֵיהֶם, וְכִי יִקְרָאֲךָ
אָסוֹן יֹאמְרוּ: "אָכֵן כִּלְכַּלְנוּ דְּבָרֵנוּ (בִּתְבוּנָה)[533] לִפְנֵי כֵן", וּפָנוּ עֹרֶף, וְהֵם שְׂמֵחִים: *נא* אֱמֹר:
לֹא יָבוֹא עָלֵינוּ בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים אִתָּנוּ, הוּא מָגִנֵּנוּ וְעַל אֱלֹהִים יִשָּׁעֲנוּ
הַמַּאֲמִינִים: *נב* אֱמֹר: הֲתוֹחִילוּ (לִרְאוֹת) בָּנוּ זוּלָתִי אַחַת מִשְּׁתֵּי הַטּוֹבוֹת[534], אַךְ אֲנַחְנוּ נוֹחִיל
(לִרְאוֹת) בָּכֶם כִּי יִפְגָּעֲכֶם אֱלֹהִים בְּעֹנֶשׁ מִלְּפָנָיו אוֹ בְּיָדֵינוּ. הוֹחִילוּ אֵפוֹא וַאֲנַחְנוּ נוֹחִיל
אִתְּכֶם (יָחַד):

נג אֱמֹר: פַּזְּרוּ הוֹנְכֶם (לִצְדָקָה) בְּרָצוֹן אוֹ בְּאֹנֶס, לֹא יֵרָצֶה מִיֶּדְכֶם, עֵקֶב אֲשֶׁר הֱיִיתֶם אֲנָשִׁים
פּוֹשְׁעִים: *נד* וְלֹא מָנַע אֲשֶׁר יֵרָצֶה מִיָּדָם פִּזְרוֹנָם (לִצְדָקָה), בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בֵּאלֹהִים
וּבִשְׁלִיחוֹ, וַאֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ אֶל הַתְּפִלָּה בִּלְתִּי אִם עֲצֵלִים. וְאָכֵן לֹא יְפַזְּרוּ (לִצְדָקָה) אִם לֹא
בְּעַל כָּרְחָם: *נה* אַל תִּתְמַהּ עַל (רֹב) רְכוּשָׁם וְזַרְעָם, כִּי רַק לְיַסְּרָם בָּהֶם חָפֵץ אֱלֹהִים בְּחַיֵּי
הָעוֹלָם הַזֶּה, וְיָצְאָה רוּחָם בְּעוֹדָם כּוֹפְרִים: *נו* יִשָּׁבְעוּ בֵּאלֹהִים כִּי מִכֶּם הֵם, וְאֵין הֵם מִכֶּם,
וְאוּלָם אֲנָשִׁים מוּגֵי-לֵב הֵם: *נז* לוּ מָצְאוּ מִקְלָט אוֹ מְעָרוֹת אוֹ מָבוֹא כִּי אָז הִפְנוּ אֲלֵיהֶם
נִדְחָפִים: *נח* וְיֵשׁ בָּהֶם אֲשֶׁר יִתְּנוּ בְּךָ דֹּפִי בִּדְבַר (מַס) הַצְּדָקוֹת. וְהָיָה כִּי יִנָּתֵן מֵהֶן לָהֶם,
וְיָשַׁר בְּעֵינֵיהֶם, אַךְ אִם לֹא יִנָּתֵן לָהֶם מֵהֶן וְכָעָסוּ: *נט* וְאוּלָם לוּ יָשַׁר בְּעֵינֵיהֶם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם
אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וְאָמְרוּ: "חֶלְקֵנוּ אֱלֹהִים. נָתוֹן יִתֵּן לָנוּ אֱלֹהִים מֵחַסְדּוֹ, וּשְׁלִיחוֹ, כִּי אֶל אֱלֹהִים
נַעֲרֹג": *ס* אָכֵן (מַס) הַצְּדָקוֹת הוּא לָעֲנִיִּים וְלָאֶבְיוֹנִים וְלַמְּפַקְּדִים עֲלֵיהֶם וּלְאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְשְׁרוּ
לְבּוֹתָם לָאִסְלָאם,[535] וְלִפְדּוֹת שְׁבוּיִים וְלַאֲשֶׁר נוֹשִׁים לָהֶם וּלְמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וְלַהֵלֶךְ. (זֹאת הַ)
מִצְוָה מֵאֵת אֱלֹהִים, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם:

סא וּבָהֶם יֵשׁ אֲשֶׁר יָצֵרוּ לַנָּבִיא וְאָמְרוּ: ״אֹזֶן הוּא״[536] אֱמֹר: אֹזֶן לְטוֹב לָכֶם (הוּא), יַאֲמִין בֵּאלֹהִים וְהֶאֱמִין לַמַּאֲמִינִים וְרַחֲמִים (הוּא) לַמַּאֲמִינִים מִכֶּם": *סב* אַךְ אֲשֶׁר יָצֵרוּ לִשְׁלִיחַ אֱלֹהִים, לָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *סג* יִשָּׁבְעוּ לָכֶם בֵּאלֹהִים לְרַצּוֹתְכֶם. וְאוּלָם לֵאלֹהִים וְלִשְׁלִיחוֹ יָאֲתָה יוֹתֵר אֲשֶׁר יְרַצּוּהוּ אִם מַאֲמִינִים הֵם: *סד* הַאִם לֹא יֵדְעוּ, כִּי הָאִישׁ אֲשֶׁר יֵלֵךְ אֶת אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ בְּקֶרִי, לוֹ אֵשׁ גֵּיהִנֹּם. לְעוֹלָמִים (יִהְיֶה) בְּתוֹכָהּ. זֶה הוּא הַקָּלוֹן הַגָּדוֹל: *סה* יָגוּרוּ הַסֶּעֲפִים פֶּן תּוּרַד ״שׁוּרָה״[537] עַל דְּבָרָם לְהַגִּיד לָהֶם אֵת אֲשֶׁר בְּלִבָּם. אֱמֹר: ״לַעֲגוּ, הִנֵּה אֱלֹהִים מוֹצִיא (לְאוֹרָה) אֵת אֲשֶׁר יְגָרְתֶּם״: *סו* וְכִי תִשְׁאַל אוֹתָם, וְאָמְרוּ: רַק שָׂחִים וּמְשַׂחֲקִים הָיִינוּ. אֱמֹר: הֲבֵאלֹהִים וְאוֹתוֹתָיו וּשְׁלִיחוֹ הִתְקַלַּסְתֶּם?: *סז* אַל תִּצְטַדָּקוּ. כִּחַשְׁתֶּם אַחֲרֵי הַאֲמִינְכֶם. אִם (גַּם) נִסְלַח לְעֵדָה מִכֶּם, נְיַסֵּר עֵדָה עֵקֶב אֲשֶׁר זָדוּ: *סח* הַסֶּעֲפִים וְהַסֶּעֲפוֹת כְּמוֹהֶם כְּמוֹהֶן. יְצַוּוּ עַל הָרָע וְהֵנִיאוּ מִן הַצֶּדֶק וְקָפְצוּ יְדֵיהֶם, שָׁכְחוּ אֱלֹהִים וַיִּשְׁכָּחֵם, אָכֵן הַסֶּעֲפִים הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *סט* צִוָּה אֱלֹהִים לַסֶּעֲפִים וְלַסֶּעֲפוֹת וְלַכּוֹפְרִים אֵשׁ גֵּיהִנֹּם. לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָהּ. הִיא חֶלְקָם, וַאֲרָרָם אֱלֹהִים, וְלָהֶם עֹנֶשׁ נֶצַח: *ע* כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיכֶם, הָיוּ אַמִּיצִים מִכֶּם לְכֹחַ וְרַבִּים לְהוֹן וְלִילָדִים, וַיִּתְעַנְּגוּ עַל חֶלְקָם. גַּם אַתֶּם הִתְעַנַּגְתֶּם עַל חֶלְקְכֶם כַּאֲשֶׁר הִתְעַנְּגוּ עַל חֶלְקָם אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיכֶם, וַתָּשִׂיחוּ כַּאֲשֶׁר שָׂחוּ. אֵלֶּה פָּעֳלָם מֵאֶפַע בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא וְאֵלֶּה הֵם הָאוֹבְדִים. *עא* הַאִם לֹא הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם דְּבַר אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם עַם נֹחַ וְעָאד וְתַמוּד וְעַם אַבְרָהָם וְאַנְשֵׁי מִדְיָן וְהַהֲפוּכוֹת?[538] בָּאוּ אֲלֵיהֶם שְׁלִיחֵיהֶם בְּמוֹפְתִים, וְלֹא אֱלֹהִים עֲשָׁקָם, כִּי הֵם אֶת נַפְשׁוֹתָם עָשְׁקוּ: *עב* הַמַּאֲמִינִים וְהַמַּאֲמִינוֹת גּוֹאֲלִים קְרוֹבִים הֵם זֶה לָזֶה יְצַוּוּ עַל הַצֶּדֶק וְהֵנִיאוּ מִן הָרָע, וְעָרְכוּ הַתְּפִלָּה וְנָתְנוּ הַצְּדָקָה וְשָׁמְעוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ. אֵלֶּה יְרַחֲמֵם אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *עג* צִוָּה אֱלֹהִים לַמַּאֲמִינִים וְלַמַּאֲמִינוֹת גַּנּוֹת יִמָּשְׁכוּ מִתַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת, לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן וּמִשְׁכָּנוֹת נְעִימִים בְּגַן עֵדֶן, וְרָצוֹן מֵאֵת אֱלֹהִים הוּא הַגָּדוֹל בְּכָל אֵלֶּה, הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל:

עד הַנָּבִיא, הִלָּחֵם בְּחֵרֶף נֶפֶשׁ בַּכּוֹפְרִים וּבַסֶּעֲפִים וְהַכְבֵּד אַכְפְּךָ עֲלֵיהֶם, וּמְגוּרֵיהֶם גֵּיהִנֹּם וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה): *עה* יִשָּׁבְעוּ בֵּאלֹהִים, כִּי לֹא דִּבֵּרוּ[539] וְאוּלָם דִּבְּרוּ דִּבְרֵי כְפִירָה וַיִּכְפְּרוּ אַחֲרֵי הַשְׁלִימָם[540] וַיָּזֹמּוּ רָעָה אֲשֶׁר לֹא מָצְאָה יָדָם (לָהּ), וְלֹא נָתְנוּ בָּם דֹּפִי כִּי-אִם עַל אֲשֶׁר הֶעֱשִׁירָם אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ מֵחַסְדּוֹ. וְעַתָּה אִם יָשׁוּבוּ יִיטַב לָהֶם, אַךְ אִם יִפְנוּ עֹרֶף יַעַנְשֵׁם אֱלֹהִים עֹנֶשׁ דְּאָבָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין לָהֶם בָּאָרֶץ לֹא מָגֵן וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *עו* וְיֵשׁ בָּהֶם אֲשֶׁר כָּרְתוּ בְּרִית אֶת אֱלֹהִים (לֵאמֹר): ״אִם יִתֵּן לָנוּ מֵחַסְדּוֹ וְעָשִׂינוּ צְדָקָה וְהָיִינוּ מֵעוֹשֵׂי הַיָּשָׁר״: *עז* וְאוּלָם בְּתֵת לָהֶם אֱלֹהִים מֵחַסְדּוֹ, קָפְצוּ יָדָם מִתֵּת (צְדָקָה) וַיִּפְנוּ עֹרֶף וַיָּסוּרוּ: *עח* וַיִּשְׁלַח אַחֲרֵיהֶם סָפֵק אֲשֶׁר בָּא אֶל לִבָּם עַד לַיּוֹם אֲשֶׁר יִפְגְּשׁוּהוּ, עֵקֶב אֲשֶׁר לֹא מִלְּאוּ לֵאלֹהִים אֶת אֲשֶׁר דִּבְּרוּ לוֹ, וְעֵקֶב אֲשֶׁר דִּבְּרוּ שָׁקֶר: *עט* הַאִם לֹא יֵדְעוּ, כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים סוֹדָם וּדְבַר-סִתְרָם, וְכִי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת הַתַּעֲלוּמוֹת?: *פ* אֵלֶּה אֲשֶׁר יִתְּנוּ דֹּפִי בַּמִּתְנַדְּבִים מִן הַמַּאֲמִינִים עַל דְּבַר (מַס) הַצְּדָקוֹת, וּבְאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יִמְצְאוּ (לָתֵת) בִּלְתִּי אִם עֲמָלָם[541] וְלָעֲגוּ לָהֶם, יִלְעַג אֱלֹהִים לָהֶם, וְלָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *פא* תִּתְפַּלֵּל כִּי יִסָּלַח לָהֶם אוֹ לֹא תִּתְפַּלֵּל, אִם גַּם תִּתְפַּלֵּל, שִׁבְעִים פַּעַם, לֹא יִסְלַח לָהֶם אֱלֹהִים. זֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ, וֵאלֹהִים לֹא יַנְחֶה מֵישָׁרִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים:

פב שָׂמְחוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר הִשְׁאִירוּם (בָּיִת), אַחֲרֵי צֵאת שְׁלִיחַ אֱלֹהִים וַיִּמְאֲסוּ לְחָרֵף הוֹנָם
וְנַפְשׁוֹתָם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים, וַיֹּאמְרוּ: "אַל תֵּחָלְצוּ לַמִּלְחָמָה בַּחֹם". אֱמֹר: אֵשׁ גֵּיהִנֹּם חֲמָּהּ
קָשָׁה מִזֶּה לוּ הִשְׂכִּילוּ: *פג* יִצְחֲקוּ אֵפוֹא מְעַט וּבָכוּ הַרְבֵּה, גְּמוּל בַּאֲשֶׁר הִשְׂתַּכָּרוּ: *פד* וּבְהָשִׁיב
אוֹתְךָ אֱלֹהִים אֶל עֵדָה מֵהֶם[542] וּבִקְשׁוּ אוֹתְךָ לָתֵת לָהֶם לָצֵאת אִתְּךָ (לְהִלָּחֵם), וְאָמַרְתָּ: "אַל
תֵּצְאוּ אִתִּי לְעוֹלָם וְלֹא תִּלָּחֲמוּ אִתִּי בְּאוֹיֵב כִּי אִוִּיתֶם לָשֶׁבֶת בַּיִת בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה. שְׁבוּ
אֵפוֹא עִם הַנִּשְׁאָרִים (בָּיִת)": *פה* וְלֹא תִּתְפַּלֵּל בַּעַד אִישׁ מֵת מֵהֶם לְעוֹלָם, וְלֹא תַעֲמֹד עַל
קִבְרוֹ, כִּי כִּחֲשׁוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ, וַיָּמוּתוּ וְהֵם פּוֹשְׁעִים: *פו* וְאַל תִּתְמַהּ עַל (רֹב) רְכוּשָׁם
וְנַפְשָׁם כִּי רַק לְיַסְּרָם בָּהֶם חָפֵץ אֱלֹהִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְיָצְאָה רוּחָם בְּעוֹדָם
כּוֹפְרִים[543]: *פז* וְכַאֲשֶׁר הוּרְדָה "שׁוּרָה" לֵאמֹר: "הַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וְחָרְפוּ נַפְשְׁכֶם עִם שְׁלִיחוֹ
(בַּמִּלְחָמָה)", בִּקְשׁוּ מֵאִתְּךָ לְהַרְפּוֹת מֵהֶם[544] אֵלֶּה אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יָדָם, וַיֹּאמְרוּ: "תֶּן-לָנוּ לִהְיוֹת
עִם הַיּוֹשְׁבִים (בָּיִת): *פח* אִוּוּ לִהְיוֹת עִם הַנִּשְׁאָרִים (בַּיִת מֵאַחֲרֵיכֶם). וַיֵּחָתְמוּ לִבּוֹתֵיהֶם כִּי לֹא
יַשְׂכִּילוּ: *פט* וְאוּלָם הַשָּׁלִיחַ וְהַמַּאֲמִינִים אִתּוֹ חֵרְפוּ הוֹנָם וְנַפְשׁוֹתָם. אֵלֶּה לָהֶם הַטּוֹבוֹת וְאֵלֶּה
הֵם הַמַּצְלִיחִים: *צ* הֵכִין לָהֶם אֱלֹהִים גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ מִתַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ)
בְּתוֹכָן. זֶה הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל:

צא וְהַמִּצְטַדְּקִים שׁוֹכְנֵי הָעֲרָבָה בָּאוּ (אֵלֶיךָ) לְמַעַן יִנָּתֵן לָהֶם (לְבִלְתִּי צֵאת), וַיֵּשְׁבוּ (בָּיִת).
אֵלֶּה אֲשֶׁר נָתְנוּ לְכוֹזְבִים אֶת אֱלֹהִים וְאֶת שְׁלִיחוֹ. מָצוֹא יִמְצָא אֶת הַכּוֹפְרִים מֵהֶם עֹנֶשׁ
דְּאָבָה: *צב* (אַךְ) אֵין עָוֹן בַּחַלָּשִׁים וּבַחוֹלִים וּבְאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא תִמְצָא יָדָם מַה לְּהוֹצִיא
(בַּמִּלְחָמָה) אִם לֹא יֵחָלְצוּ (לַמִּלְחָמָה), כִּי דָרְשׁוּ טוֹב לֵאלֹהִים וְלִשְׁלִיחוֹ. אֵין כָּל תּוֹאֲנָה עַל
עוֹשֵׂי-הַטּוֹב, וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *צג* וְ(גַם) לֹא עַל אֵלֶּה אֲשֶׁר בְּבוֹאָם אֵלֶיךָ מְבַקְשִׁים, כִּי
תִשָּׂא אוֹתָם (עַל סוּס וְגָמָל, וְיָצְאוּ אִתְּךָ), וַתֹּאמֶר: "לֹא תִמְצָא יָדִי דָּבָר לָשֵׂאת אֶתְכֶם עָלָיו",
פָּנוּ הָלְכוּ וְעֵינֵיהֶם שְׁטוּפוֹת דִּמְעָה מִיָּגוֹן עַל אֲשֶׁר לֹא תִמְצָא יָדָם (הוֹן) לְהוֹצִיא: *צד* וְאוּלָם
הַתּוֹאֲנָה הִיא עַל אֵלֶּה אֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ מֵאִתְּךָ לְהַרְפּוֹת מֵהֶם וְהֵם עֲשִׁירִים. אִוּוּ לִהְיוֹת בַּנִּשְׁאָרִים
(בַּיִת) וַיַּחְתֹּם אֱלֹהִים אֶת לִבּוֹתֵיהֶם וְהֵם לֹא יֵדָעוּ: *צה* יִצְטַדְּקוּ לִפְנֵיכֶם בְּשׁוּבְכֶם אֲלֵיהֶם.
אֱמֹר: "אַל תִּצְטַדָּקוּ. לֹא נַאֲמִין לָכֶם. הוֹדִיעַ אוֹתָנוּ אֱלֹהִים עַל דִּבְרֵכֶם. רָאֹה יִרְאֶה פָּעָלְכֶם
אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ. הוּשַׁב תּוּשְׁבוּ אֶל יוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת וְהוֹדִיעַ אֶתְכֶם
מַעֲשֵׂיכֶם": *צו* יִשָּׁבְעוּ לָכֶם בֵּאלֹהִים בְּשׁוּבְכֶם אֲלֵיהֶם לְמַעַן תַּרְפּוּ מֵהֶם. אָכֵן סוּרוּ מֵהֶם כִּי
תוֹעֵבָה הֵם, וּמְגוּרֵיהֶם גֵּיהִנֹּם. גְּמוּל בַּאֲשֶׁר הִשְׂתַּכָּרוּ: *צז* יִשָּׁבְעוּ לָכֶם לְהִתְרַצּוֹת לָכֶם, אַךְ
(גַּם) אִם תִּרְצוּם לֹא יִרְצֶה אֱלֹהִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים:

צח הָעַרְבִיִּים שׁוֹכְנֵי הָעֲרָבָה הֵם הָעַזִּים (בְּאָדָם) לְכַחֵשׁ וּלְסַפֵּק וְהַקְּרוֹבִים בָּהֶם לְבִלְתִּי דַעַת
הַחֻקּוֹת אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים עַל יַד שְׁלִיחוֹ, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *צט* וּמִן הָעַרְבִיִּים שׁוֹכְנֵי
הָעֲרָבָה יֵשׁ הַחוֹשְׁבִים אֶת אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ (לִצְדָקָה) לְמִלְוָה[545], וְיוֹחִילוּ אֲשֶׁר יַחֲזֹר עֲלֵיכֶם הַגַּלְגַּל.
יַחֲזֹר עֲלֵיהֶם הַגַּלְגַּל לְרָעָה. אָכֵן אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *ק* וְיֵשׁ בָּעַרְבִיִּים שׁוֹכְנֵי הָעֲרָבָה
הַמַּאֲמִינִים בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וְהַחוֹשְׁבִים אֶת אֲשֶׁר יְפַזְּרוּ (לִצְדָקָה) לִמְצֹא בָּהּ קִרְבַת
אֱלֹהִים וּתְפִלּוֹת הַשָּׁלִיחַ (בַּעֲדָם), הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר קִרְבָה (לֵאלֹהִים) הִיא לָהֶם? הָבֵא יְבִיאֵם
אֱלֹהִים בְּרַחֲמָיו, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *קא* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר עָבְרוּ חֲלוּצִים רִאשׁוֹנִים מִן הָעוֹזְבִים
מוֹלַדְתָּם[546] וְהָעוֹזְרִים[547] וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם בְּמַעֲשֵׂה הַטּוֹב. רָצָם אֱלֹהִים וַיִּרְצוּהוּ,
וַיָּכֶן לָהֶם גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ מִתַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת, לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן, לָנֶצַח. זֶה הוּא הָאֹשֶׁר

הַגָּדוֹל: *קב* וּמֵאֵלֶּה אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם מִן הָעַרְבִיִּים שׁוֹכְנֵי הָעֲרָבָה יֵשׁ סֵעֲפִים, וּבְתוֹשְׁבֵי אַלְמַדִינָה יֵשׁ אֲשֶׁר הִקְשׁוּ עָרְפָּם לִהְיוֹת סֵעֲפִים, לֹא תֵדַע אוֹתָם, אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים אוֹתָם. עָנוֹשׁ נַעַנְשֵׁם מִשְׁנֶה עֹנֶשׁ, אַחֲרֵי כֵן יוּשְׁבוּ אֶל מוּסָר קָשֶׁה: *קג* וַאֲחֵרִים הוֹדוּ עַל חַטֹּאתֵיהֶם. עֵרְבוּ מַעֲשֶׂה יָשָׁר וְאַחֵר רַע. אוּלַי יָשׁוּב אֱלֹהִים אֲלֵיהֶם, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *קד* קַח מֵהוֹנָם צְדָקָה, לְמַעַן תְּטַהֵר אוֹתָם וּתְזַכֵּם בָּהּ, וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדָם, כִּי תְפִלָּתְךָ מִבְטָח[548] לָהֶם, וֵאלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *קה* הַאִם לֹא יֵדְעוּ, כִּי אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר יְקַבֵּל הַתְּשׁוּבָה מֵעוֹבְדָיו וְלָקַח הַצְּדָקוֹת, וְכִי אֱלֹהִים הוּא הַמְקַבֵּל שָׁבִים וְהָרַחוּם: *קו* וְאָמַרְתָּ: "עֲשׂוּ, וְאוּלָם רָאֹה יִרְאֶה אֶת מַעֲשֵׂיכֶם אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וְהַמַּאֲמִינִים, וְהוּשַׁב תּוּשְׁבוּ אֶל יוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת וְהוֹדִיעֲכֶם אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *קז* וַאֲחֵרִים (יֵשׁ) תְּלוּיִים וְעוֹמְדִים[549] לִפְקֻדַּת אֱלֹהִים אִם יֵעָנְשֵׁם וְאִם יָשׁוּב אֲלֵיהֶם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם:

קח וּ(בַאֲשֶׁר לְ)אֵלֶּה אֲשֶׁר עָשׂוּ לָהֶם מִסְגָּד לִצְרֹר וּלְכַחֵשׁ וּלְהַפְרִיד בֵּין הַמַּאֲמִינִים וְלִמְקוֹם מַאֲרָב לְאֵלֶּה אֲשֶׁר נִלְחֲמוּ לְפָנִים בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ, וְנִשְׁבְּעוּ לֵאמֹר: ״אַךְ טוֹב בִּקַּשְׁנוּ״ – הִנֵּה אֱלֹהִים מֵעִיד, כִּי רַק שֶׁקֶר יְדַבֵּרוּ[550]: *קט* לֹא תַעֲמֹד בּוֹ לְעוֹלָם. אָכֵן הַמִּסְגָּד אֲשֶׁר יֻסַּד עַל יִרְאַת אֱלֹהִים לְמִן הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן[551] רָאוּי יוֹתֵר אֲשֶׁר תַּעֲמֹד בּוֹ. תּוֹכוֹ אֲנָשִׁים אוֹהֲבִים לְהִטַּהֵר. וֵאלֹהִים יֹאהַב אֶת הַמִּטַּהֲרִים: *קי* הַאִם זֶה אֲשֶׁר יָסַד בִּנְיָנוֹ עַל יִרְאַת הָאֱלֹהִים וּרְצוֹנוֹ טוֹב, אִם זֶה אֲשֶׁר יָסַד בִּנְיָנוֹ עַל עֵפֶר עֶבְרֵי פִּי נַחַל גּוֹרֵף? סָחוֹף יִסָּחֵף יַחַד אִתּוֹ אֶל אֵשׁ גֵּיהִנֹּם, כִּי לֹא יַנְחֶה אֱלֹהִים מֵישָׁרִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: *קיא* לֹא יֶחְדַּל בִּנְיָנָם אֲשֶׁר בָּנוּ (מְעוֹרֵר) סָפֵק בִּלְבּוֹתָם, עַד אֲשֶׁר יִכָּרְתוּ לִבּוֹתָם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם:

קיב אָכֵן קָנָה לוֹ אֱלֹהִים מִן הַמַּאֲמִינִים אֶת נַפְשׁוֹתָם וְאֶת הוֹנָם בַּאֲשֶׁר (יִתֵּן) לָהֶם גַּן-עֵדֶן, (כִּי) יִלָּחֲמוּ מִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וְהָרְגוּ וְנֶהֶרְגוּ. הַבְטָחַת אֱמֶת עַל הַדָּבָר הַזֶּה (כְּתוּבָה) בַּתּוֹרָה וּבָאִנְגִ׳יל וּבַקֻּרְאָן. וּמִי נֶאֱמָן מֵאֱלֹהִים לְהָקִים בְּרִיתוֹ. שִׂמְחוּ אֵפוֹא בְּמִקְנַתְכֶם אֲשֶׁר קְנִיתֶם, וְזֶה הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל: *קיג* הַשָּׁבִים בִּתְשׁוּבָה, הָעוֹבְדִים, הַמְהַלְלִים, הַצָּמִים, הַכּוֹרְעִים, הַמִּשְׁתַּחֲוִים, הַמְצַוִּים עַל הַצֶּדֶק וְהַמְנִיאִים מִן הָרַע וְהַשּׁוֹמְרִים אֶת חֻקּוֹת אֱלֹהִים (שְׂכָרָם גַּן עֵדֶן), בַּשֵּׂר אֵפוֹא אֶת הַמַּאֲמִינִים:

קיד חָלִילָה-לוֹ לַנָּבִיא וְלַמַּאֲמִינִים לְהִתְפַּלֵּל לִסְלִיחָה בְּעַד הַמְשַׁתְּפִים וְאִם גַּם אַנְשֵׁי גְּאֻלָּתָם הַקְּרוֹבִים[552] (הֵם), אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִתְבָּרֵר לָהֶם, כִּי בְּנֵי שְׁאוֹל הֵמָּה: *קטו* וְלֹא הָיְתָה תְּפִלַּת אַבְרָהָם בְּעַד אָבִיו כִּי יִסָּלַח לוֹ, כִּי אִם אַחֲרֵי הַבְטָחָה אֲשֶׁר הִבְטִיחָהוּ. וְאוּלָם כַּאֲשֶׁר הִתְבָּרֵר לוֹ, כִּי אוֹיֵב אֱלֹהִים הוּא, נִקָּה מִמֶּנּוּ, כִּי (הָיָה) אַבְרָהָם מָלֵא רַחֲמִים וְאֶרֶךְ אַפַּיִם: *קטז* וְחָלִילָה-לוֹ לֵאלֹהִים לְהַתְעוֹת אֲנָשִׁים אַחֲרֵי נְחוֹתוֹ אוֹתָם מֵישָׁרִים, עַד אִם יְבָאֵר לָהֶם אֵת אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם לְיִרְאָה (אוֹתוֹ), כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ כֹּל: *קיז* אָכֵן אֱלֹהִים לוֹ מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, יְחַיֶּה וְהֵמִית וְאֵין לָכֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים כָּל מָגֵן וְכָל מוֹשִׁיעַ: *קיח* (אָכֵן) שָׁב אֱלֹהִים אֶל הַנָּבִיא וְאֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר יָצְאוּ מִמּוֹלַדְתָּם וְאֶל הָעוֹזְרִים (אֶת הַנָּבִיא) וְאֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרָיו בִּשְׁעַת צָרָה אַחֲרֵי אֲשֶׁר כִּמְעַט סָר לֵב פְּלַגָּה מֵהֶם, וַיָּשָׁב אֲלֵיהֶם, כִּי טוֹב וְרַחוּם הוּא לָהֶם: *קיט* וְ(גַם) אֶל הַשְּׁלשָׁה[553] אֲשֶׁר הִשְׁאִירוּם בַּבַּיִת עַד אֲשֶׁר צָרָה לָהֶם הָאָרֶץ בְּכָל רָחְבָּהּ, וַתֵּצַר עֲלֵיהֶם נַפְשָׁם וַיִּתְבּוֹנְנוּ כִּי אֵין מִפְלָט מֵאֱלֹהִים בִּלְתִּי אִם אֵלָיו, וַיָּשָׁב אֲלֵיהֶם לְמַעַן יָשׁוּבוּ, כִּי אֱלֹהִים הוּא הַמְקַבֵּל שָׁבִים וְהָרַחוּם:

קכ הַמַּאֲמִינִים, יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וֶהֱיוּ עִם הַדּוֹבְרִים אֱמֶת: *קכא* חָלִילָה לָהֶם לְאַנְשֵׁי אַלְמַדִינָה
וּלְאֵלֶּה אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם מֵהָעַרְבִיִּים שׁוֹכְנֵי הָעֲרָבָה לְהִשָּׁאֵר לָשֶׁבֶת בַּבַּיִת אַחֲרֵי צֵאת שְׁלִיחַ
הָאֱלֹהִים וּלְבַכֵּר אֶת נַפְשׁוֹתָם עַל נַפְשׁוֹ כָּזֹאת. בַּאֲשֶׁר לֹא מָצָא אוֹתָם לֹא צָמָא וְלֹא עָמָל וְלֹא
רָעָב בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים. וְלֹא תִדְרֹךְ כַּף רַגְלָם מָקוֹם אֲשֶׁר יַכְעִיס אֶת הַכּוֹפְרִים וְלֹא יַשִּׂיגֵם כָּל
פֶּגַע מִיַּד הָאוֹיֵב בִּלְתִּי אִם נִכְתַּב לָהֶם[554] לְמַעֲשֶׂה טוֹב, כִּי לֹא יִקֳבַּע אֱלֹהִים אֶת שְׂכַר עוֹשֵׂי-
הַטּוֹב: *קכב* וְלֹא יְפַזְּרוּ כֹּל לִצְדָקָה אִם גְּדוֹלָה וְאִם קְטַנָּה וְלֹא יַעַבְרוּ נַחַל בִּלְתִּי אִם יִכָּתֵב
לָהֶם, לְמַעַן יִגְמְלֵם אֱלֹהִים טוֹב יֶתֶר עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ: *קכג* וְאֵין עַל הַמַּאֲמִינִים לְהֵחָלֵץ לַצָּבָא
כֻּלָּם יַחַד. וְאִם לֹא נֶחְלְצָה מִכָּל פְּלֻגָּה מֵהֶם עֵדָה, הִנֵּה (עָשׂוּ כֵן) לְמַעַן יַשְׂכִּילוּ בַּדָּת וְהִזְהִירוּ
אֶת בְּנֵי עַמָּם בְּשׁוּבָם אֲלֵיהֶם לְמַעַן יִשָּׁמֵרוּ:

קכד הַמַּאֲמִינִים, הִלָּחֲמוּ בַּכּוֹפְרִים הַקְּרוֹבִים אֶל גְּבוּלְכֶם וּמָצְאוּ אֶתְכֶם. הַכְבִּידוּ אַכְפְּכֶם
עֲלֵיהֶם, וּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים אֶת הַיִּרֵאִים אוֹתוֹ: *קכה* וּכְכָל אֲשֶׁר תּוּרַד "שׁוּרָה", יֵשׁ בָּהֶם
הָאוֹמְרִים: "אֶת מִי מִכֶּם הוֹסִיפָה זֹאת אֱמוּנָה"? וְאָמְנָם אֶת הַמַּאֲמִינִים הוֹסִיפָה אֱמוּנָה,
וְשָׂמָחוּ: *קכו* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֳחֲלִי בִּלְבּוֹתָם תּוֹסִיף לָהֶם רֹגֶז עַל רָגְזָם וּמֵתוּ בְּעוֹדָם
כּוֹפְרִים: *קכז* הַאִם לֹא יִרְאוּ, כִּי יְנֻסּוּ בְּמַסָּה בְּכָל שָׁנָה פַּעַם אוֹ פַּעֲמַיִם? וּבְכָל אֵלֶּה לֹא יָשׁוּבוּ
וְלֹא יָשִׁיבוּ אֶל לֵב: *קכח* וּכְכָל אֲשֶׁר תּוּרַד "שׁוּרָה", יַבִּיטוּ אִישׁ אֶל אָחִיו לֵאמֹר: "הַאִם יִרְאֶה
אֶתְכֶם אִישׁ"?[555] אַחֲרֵי כֵן יֵלְכוּ לָהֶם. אֱלֹהִים הֵסִיר אֶת לִבּוֹתֵיהֶם, בַּאֲשֶׁר הֵם עַם לֹא
יַשְׂכִּילוּ: *קכט* הִנֵּה בָּא אֲלֵיכֶם שָׁלִיחַ מִקִּרְבְּכֶם. קָשֶׁה בְּעֵינָיו אֲשֶׁר אַתֶּם חוֹטְאִים וְשׁוֹקֵד
עֲלֵיכֶם (לְהוֹרוֹתְכֶם) וְטוֹב וְרַחוּם לַמַּאֲמִינִים: *קל* וְכִי יִפְנוּ עֹרֶף וְאָמַרְתָּ: "אֱלֹהִים חֶלְקִי, אֵין
אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ, עָלָיו נִשְׁעַנְתִּי וְהוּא אֲדוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַנֶּהְדָּר:

פָּרָשַׁת יוֹנָה (עָלָיו הַשָּׁלוֹם)[556].

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וְתִשְׁעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א. ל. ר. *א* אֵלֶּה אוֹתוֹת הַסֵּפֶר הֶחָכָם: *ב* הַאִם יִפָּלֵא בְּעֵינֵי הָאֲנָשִׁים, כִּי גָּלִינוּ אֹזֶן אִישׁ מֵהֶם
לֵאמֹר: "הַזְהֵר אֶת הָאֲנָשִׁים וּבַשֵּׂר אֶת הַמַּאֲמִינִים כִּי מִצְעָדֵיהֶם מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם יְכוֹנָנוּ". (אַךְ)
הַכּוֹפְרִים אָמְרוּ: "אַךְ מְכַשֵּׁף גָּלוּי הוּא זֶה: *ג* הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּרָא אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בְּשִׁשָּׁה יָמִים. אַחֲרֵי כֵן הִתְנַשֵּׂא עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד, יְנַהֵג אֶת הַמֶּמְשָׁלָה. אֵין
כָּל מַפְגִּיעַ (לְאִישׁ) בִּלְתִּי אִם בִּרְצוֹנוֹ. זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵיכֶם. עִבְדוּהוּ אֵפוֹא, הַאִם לֹא תָּשִׂימוּ
אֶל לֵב: *ד* אֵלָיו תְּשׁוּבַתְכֶם יַחְדָּו. דְּבַר אֱלֹהִים אֱמֶת, כִּי הוּא יוֹצֵר הַבְּרִיאָה וְגַם יְשִׁיבֶנָּה לְמַעַן
גְּמֹל אֶת הַמַּאֲמִינִים וְעוֹשֵׂי-הַיָּשָׁר בְּצֶדֶק. אַךְ הַכּוֹפְרִים לָהֶם מַשְׁקֵה רוֹתְחִים וְעֹנֶשׁ דְּאָבָה עֵקֶב
כַּחֲשָׁם: *ה* הוּא אֲשֶׁר שָׁת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמָאוֹר וְאֶת הַיָּרֵחַ לְאוֹרָה, וַיִּקְצָב לוֹ תַּחֲנוֹת, לְמַעַן
תֵּדְעוּ מִסְפַּר הַשָּׁנִים וְהַחֶשְׁבּוֹן (לְמוֹעֲדִים). לֹא בָּרָא אֱלֹהִים אֶת אֵלֶּה כִּי-אִם בֶּאֱמֶת. יְבָאֵר
הָאוֹתוֹת מְפֹרָשׁ לַאֲנָשִׁים יֵדְעוּ: *ו* הִנֵּה בַּחֲלִיפוֹת הַלַּיְלָה וְהַיּוֹם וּבַאֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם
וּבָאָרֶץ, אוֹת לַאֲנָשִׁים יִירְאוּ (אוֹתוֹ):

ז אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יְצַפּוּ לִפְגִישָׁתֵנוּ וַיְבַכְּרוּ אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וַיִּמְצְאוּ לָהֶם בָּהֶם מַרְגּוֹעַ
וְאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא שָׁתוּ לִבָּם לְאוֹתוֹתֵינוּ: *ח* אֵלֶּה מְגוּרֵיהֶם אֵשׁ גֵּיהִנֹּם כַּאֲשֶׁר הִשְׂתַּכָּרוּ: *ט* אַךְ
אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר יַנְחֵם אֱלֹהֵיהֶם מֵישָׁרִים בֶּאֱמוּנָתָם יִמְשְׁכוּ מִתַּחְתֵּיהֶם
הַנְּהָרוֹת בְּגַנּוֹת נֹעַם: *י* תְּפִלָּתָם בָּהֶן תִּהְיֶה: "לְךָ אֱלֹהִים הַשֶּׁבַח" וּבִרְכָתָן בְּתוֹכָן תִּהְיֶה:
"שָׁלוֹם": *יא* וְאַחֲרִית תְּפִלָּתָם לֵאמֹר: "הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים": *יב* וְלוּ הֵחִישׁ
אֱלֹהִים (לְהָבִיא) אֶת הָרָע כַּאֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ לְהָחִישׁ (לְהָבִיא) לָהֶם אֶת הַטּוֹב, כִּי אָז נֶחֶרְצָה
לָהֶם עֵת קִצָּם. נַעֲזֹב אֵפוֹא בְּמִרְיָם אֵת אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יְצַפּוּ לִפְגִישָׁתֵנוּ, יִתְעוּ.

יג וּבִמְצֹא אֶת הָאָדָם צָרָה וְקָרָא אֵלֵינוּ מֻטֶּה עַל צִדּוֹ אוֹ יוֹשֵׁב אוֹ עוֹמֵד[557], וְאוּלָם כַּאֲשֶׁר
הֲסִירוֹנוּ מֵעָלָיו צָרָתוֹ, עָבַר כְּלֹא קָרָא אֵלֵינוּ בִּגְלַל צָרָה מְצָאַתְהוּ, כָּזֹאת מְתֻקָּנִים בְּעֵינֵי
הַמַּשְׁחִיתִים מַעֲשֵׂיהֶם: *יד* וּכְבָר הִשְׁמַדְנוּ אֶת הַדּוֹרוֹת מִלִּפְנֵיכֶם כַּאֲשֶׁר פָּשְׁעוּ, וַיָּבוֹאוּ אֲלֵיהֶם
שְׁלִיחֵיהֶם בַּמּוֹפְתִים וְלֹא הֶאֱמִינוּ. כָּזֹאת נִגְמֹל אֶת הָאֲנָשִׁים הַזֵּדִים: *טו* וַנָּקֶם אֶתְכֶם תַּחְתָּם
בָּאָרֶץ אַחֲרֵיהֶם, לְמַעַן נִרְאֶה אֵיכָה תַּעֲשׂוּ:

טז וּבְהִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ הַגְּלוּיִים אָמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יְצַפּוּ לִפְגִישָׁתֵנוּ: "הָבֵא קֻרְאָן
אַחֵר מִזֶּה אוֹ הֲמִירֵהוּ". אֱמֹר: "לֹא לִי הוּא לְהָמִיר אוֹתוֹ כָּעוֹלֶה עַל רוּחִי. אֵין אָנֹכִי הוֹלֵךְ
בִּלְתִּי אִם אַחֲרֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר יְגֻלֶּה אֵלַי, כִּי יָרֵא אָנֹכִי, אִם אַמְרֶה אֶת אֱלֹהַי, עֹנֶשׁ יוֹם
כָּבֵד": *יז* אֱמֹר: "לוּ חָפֵץ אֱלֹהִים לֹא קְרָאתִיו לִפְנֵיכֶם וְלֹא הוֹרֵיתִי אֶתְכֶם אוֹתוֹ. הֵן גַּרְתִּי
עִמָּכֶם תְּקוּפַת שָׁנִים לִפְנֵי כֵן. הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ"?: *יח* וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר בָּדָא מִלִּבּוֹ
עַל אֱלֹהִים כָּזָב אוֹ כִּחֵשׁ בְּאוֹתוֹתָיו. אָכֵן לֹא יַצְלִיחוּ הַזֵּדִים: *יט* יַעַבְדוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֶת
אֲשֶׁר לֹא יָרַע לָהֶם וְלֹא יוֹעִילֵם וְאָמְרוּ: "אֵלֶּה מַפְגִּיעִים לָנוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים". אֱמֹר: הֲתוֹדִיעוּ
אֶת אֱלֹהִים אֵת אֲשֶׁר לֹא יֵדַע אִם בַּשָּׁמַיִם וְאִם בָּאָרֶץ. יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה עַל אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ
(לוֹ): *כ* וְלֹא הָיוּ בְּנֵי הָאָדָם כִּי-אִם אֻמָּה אַחַת וַיֵּחָלְקוּ. וְלוּלֵא דָּבָר יָצָא לִפְנֵי כֵן מֵאֵת
אֱלֹהֶיךָ[558], כִּי אָז נֶחֱרַץ בֵּינֵיהֶם מִשְׁפַּט הַדָּבָר אֲשֶׁר נֶחֶלְקוּ בוֹ: *כא* וְאָמְרוּ: "לָמָּה לֹא הוּרַד עַל
יָדוֹ אוֹת מֵאֵת אֱלֹהָיו?". אֱמֹר: אָכֵן הַתַּעֲלוּמָה לֵאלֹהִים. חַכּוּ אֵפוֹא, וְאַף אָנֹכִי בַּמְחַכִּים עִמָּכֶם
הִנֵּנִי":

כב וּבְתִתֵּנוּ אֶת הָאֲנָשִׁים לָחוּשׁ רַחֲמִים אַחֲרֵי צָרָה אֲשֶׁר מְצָאָתַם, וְזָמְמוּ מְזִמָּה עַל אוֹתוֹתֵינוּ.
אֱמֹר אֱלֹהִים מָהִיר יָתֵר לִמְזִמָּה. אָכֵן שְׁלִיחֵינוּ יִכְתְּבוּ אֵת אֲשֶׁר תָּזֹמּוּ": *כג* הוּא הַמּוֹלִיכְכֶם
בַּיַּבָּשָׁה וּבַיָּם, וְהָיָה בִּהְיוֹתְכֶם בָּאֳנִיּוֹת וְהִפְלִיגוּ אִתָּם בְּרוּחַ טוֹבָה וְשָׂמְחוּ בָהּ, תָּבוֹא רוּחַ
סְעָרָה וּבָאוּ עֲלֵיהֶם הַגַּלִּים מִכָּל עֵבֶר[559], וְדָמוּ כִּי אֻפָּפוּ, אָז יִקְרְאוּ אֶל אֱלֹהִים תְּמִימִים עִמּוֹ
בַּדָּת לֵאמֹר: "אִם תַּצִּילֵנוּ מִזֹּאת וְהָיִינוּ בַּמּוֹדִים (לְךָ): *כד* וְאוּלָם בְּהַצִּילֵנוּ אוֹתָם, הִנֵּה
יַשְׁחִיתוּ עַל הָאָרֶץ בְּלִי מִשְׁפָּט. בְּנֵי אָדָם, אֲשֶׁר תְּשַׁחֲתוּ לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם (תְּשַׁחֲתוּ), (רַק בִּגְלַל)
מַתַּת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה (הוּא). אַחֲרֵי כֵן אֵלֵינוּ תְשׁוּבַתְכֶם, וְהוֹדַעְנוּ אֶתְכֶם אֶת
מַעֲשֵׂיכֶם: *כה* אָכֵן חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה מְשָׁלָם כְּמַיִם אֲשֶׁר הוֹרַדְנוּם מִן הַשָּׁמַיִם, וַיִּתְעָרְבוּ בָהֶם
צִמְחֵי הָאָרֶץ מֵאֲשֶׁר יֹאכַל הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה, וַיְהִי בַּעֲדוֹת הָאָרֶץ עֶדְיָהּ וַתִּתְקַשֵּׁט, וַיְדַמּוּ יוֹשְׁבֶיהָ
כִּי יוּכְלוּ לָהּ[560], וַתָּבוֹא עָלֶיהָ פְקֻדָּתֵנוּ בַּלַּיְלָה אוֹ בַיּוֹם וַתְּשִׁיתָהּ קָצִיר[561] כְּלֹא הֶעֱשִׁירָה אֶמֶשׁ.
כָּזֹאת נְבָאֵר הָאוֹתוֹת מְפֹרָשׁ לַאֲנָשִׁים יָשִׁיבוּ אֶל לֵב: *כו* וֵאלֹהִים יִקְרָא אֶל מְעוֹן הַשָּׁלוֹם וְנָחָה
אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ אֶל אֹרַח מֵישָׁרִים: *כז* לַמֵּיטִיבִים (יִהְיֶה) הַטּוֹב וְרַב מִזֶּה, וְלֹא יְכַסֶּה פְּנֵיהֶם

לֹא קַדְרוּת וְלֹא כְלִמָּה. אֵלֶּה בְּנֵי גַן הָעֵדֶן לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְתוֹכוֹ: *כח* אַךְ לַאֲשֶׁר פָּעֲלוּ
הָרָעוֹת גְּמוּל רָע כְּמוֹהֶן וּתְכַסֵּם כְּלִמָּה. אֵין אֲשֶׁר יָקוּם לָהֶם עִם אֱלֹהִים, כְּאִלּוּ כֻסָּה פְנֵיהֶם
לַיִל אֹפֶל. אֵלֶּה הֵם בְּנֵי (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ. לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָהּ:

כט וּבַיּוֹם אֲשֶׁר נֶאֱסֹף אוֹתָם יַחְדָּו, וְאָמַרְנוּ אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר שִׁתְּפוּ: "לִמְקוֹמְכֶם פְּנוּ אַתֶּם
וְשֻׁתָּפֵיכֶם", וְהִפְרַדְנוּ בֵּינֵיהֶם וְאָמְרוּ שֻׁתָּפֵיהֶם: "לֹא אוֹתָנוּ עֲבַדְתֶּם: *ל* וְרַב אֱלֹהִים (לִהְיוֹת)
לְעֵד בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם. אָכֵן לֹא שַׁתְנוּ לֵב לַעֲבוֹדַתְכֶם (אוֹתָנוּ"): *לא* שָׁם תִּבְחַן כָּל נֶפֶשׁ אֶת
(הַמַּעֲשֶׂה) אֲשֶׁר שָׁלְחָה לְפָנֶיהָ וְהוּשְׁבוּ אֶל אֱלֹהִים אֲדוֹנָם אֱמֶת, וְלֹא יִהְיוּ אִתָּם בַּדֵּיהֶם:

לב אֱמֹר: "מִי הוּא הַמְכַלְכֵּל אֶתְכֶם מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, אוֹ מִי הוּא אֲשֶׁר בְּיָדוֹ הַשֵּׁמַע
וְהָרְאוּת, וּמִי הוּא הַמּוֹצִיא אֶת הַחַי מִן הַמֵּת וְהַמּוֹצִיא אֶת הַמֵּת מִן הֶחָי, וּמִי הוּא הַמְנַהֵג אֶת
הַמֶּמְשָׁלָה? וְאָמְרוּ: "אֱלֹהִים", וְאָמַרְתָּ: "הַאִם לֹא תִּירְאוּ (אוֹתוֹ) אֵפוֹא?": *לג* הִנֵּה זֶה אֱלֹהִים
אֲדוֹנְכֶם אֱמֶת. וּמַה הוּא אַחֲרֵי הָאֱמֶת אִם לֹא הַתּוֹעָה, וְאֵיכָה זֶה תּוּסְרוּ (מִמֶּנָּה)"? *לד* כָּזֹאת
גָּזַר דְּבַר אֱלֹהֶיךָ בְּצֶדֶק עַל הַפּוֹשְׁעִים, כִּי הֵם לֹא יַאֲמִינוּ *לה* אֱמֹר: הֲיֵשׁ בְּשֻׁתָּפֵיכֶם אֲשֶׁר
יִבְרָא אֶת הַבְּרִיאָה וְאַחַר יְשִׁיבֶנָּה אֵלָיו? אֱמֹר: אֱלֹהִים יִבְרָא אֶת הַבְּרִיאָה וְאַחַר יְשִׁיבָהּ אֵלָיו.
וְאֵיכָה אֵפוֹא תּוּסְרוּ (מִן הָאֱמֶת)?: *לו* אֱמֹר: הֲיֵשׁ בְּשֻׁתָּפֵיכֶם אֲשֶׁר יַנְחֶה מֵישָׁרִים אֶל הָאֱמֶת?
אֱמֹר: אֱלֹהִים יַנְחֶה מֵישָׁרִים אֶל הָאֱמֶת. הַאִם לָזֶה אֲשֶׁר יַנְחֶה מֵישָׁרִים אֶל הָאֱמֶת יָאֲתָה לוֹ
יוֹתֵר אֲשֶׁר יֵלְכוּ אַחֲרָיו, אִם לָזֶה אֲשֶׁר לֹא יַנְחֶה מֵישָׁרִים? מַה לָּכֶם אֵפוֹא, אֵיכָה
תִשְׁפֹּטוּ? *לז* וְאֵין מַרְבִּיתָם הוֹלְכִים בִּלְתִּי אִם אַחֲרֵי דִּמְיוֹן לִבָּם. וְאוּלָם דִּמְיוֹן הַלֵּב לֹא יוֹעִיל
בִּפְנֵי הָאֱמֶת בִּמְאוּמָה. אָכֵן יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֵת מַעֲשֵׂיהֶם:

לח וְחָלִילָה-לּוֹ לַקֻּרְאָן הַזֶּה אֲשֶׁר יִבְדוּהוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים. אֲבָל לְקַיֵּם הוּא אֵת אֲשֶׁר (נִתַּן)
לְפָנָיו וּלְבָאֵר מְפֹרָשׁ אֶת הַסֵּפֶר אֵין סָפֵק בּוֹ מֵאֵת רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *לט* אִם יֹאמְרוּ: "מִלִּבּוֹ
בְּדָאוֹ", אֱמֹר: "הָבִיאוּ נָא "שׁוּרָה" כָּמוֹהוּ וְקִרְאוּ (לְעֵדִים) אֵת אֲשֶׁר תּוּכְלוּ אִם אֱמֶת
תְּדַבֵּרוּ"[562]: *מ* וְאוּלָם כִּחֲשׁוּ בַּאֲשֶׁר לֹא יַשִּׂיגוּ דַעְתּוֹ וְלֹא בָא אֲלֵיהֶם פֵּשֶׁר דְּבָרוֹ. כָּזֹאת כִּחֲשׁוּ
אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) מִלִּפְנֵיהֶם. וּרְאֵה אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית הַפּוֹשְׁעִים: *מא* וְיֵשׁ בָּהֶם אֲשֶׁר יַאֲמִין
בּוֹ וְיֵשׁ בָּהֶם אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִין בּוֹ, וֵאלֹהֶיךָ הַיּוֹדֵעַ אֶת הַמַּשְׁחִיתִים: *מב* וְכִי יְתַנּוּךָ לְכוֹזֵב
וְאָמַרְתָּ: "לִי פָּעֳלִי וְלָכֶם פָּעָלְכֶם. אַתֶּם נְקִיִּים מֵאֲשֶׁר אֶפְעַל וְאָנֹכִי נָקִי מֵאֲשֶׁר
תִּפְעָלוּ": *מג* וְיֵשׁ בָּהֶם אֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ לִשְׁמוֹעַ אֵלֶיךָ. וְאוּלָם הַאַתָּה תּוּכַל לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֵרְשִׁים
לִשְׁמוֹעַ, וְאִם גַּם לֹא יַשְׂכִּילוּ? *מד* וּבָהֶם יֵשׁ אֲשֶׁר יַבִּיט אֵלֶיךָ, וְאוּלָם הַאַתָּה תּוּכַל לַנְחוֹת
מֵישָׁרִים אֶת הָעִוְרִים, וְאִם גַּם לֹא יִרְאוּ: *מה* אָמְנָם לֹא יַעֲשֹׁק אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם בִּמְאוּמָה,
וְאוּלָם הֵם יַעַשְׁקוּ אֶת נַפְשׁוֹתָם: *מו* וּבַיּוֹם אֲשֶׁר יַאַסְפֵם, כְּלֹא הִתְמַהְמְהוּ בִּלְתִּי אִם שָׁעָה
(אַחַת) מִן הַיּוֹם, יַכִּירוּ אִישׁ אֶת אָחִיו[563], (וְאָז) יֹאבְדוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בִּפְגִישַׁת אֱלֹהִים וְלֹא
אֻשְּׁרוּ בְּדַרְכָּם: *מז* וְאִם נַרְאֲךָ מִקְצָת (מֵהָעֹנֶשׁ) מֵאֲשֶׁר נְיָרֵא אוֹתָם, אוֹ נֶאֱסֹף אוֹתְךָ (וּמַתָּ לִפְנֵי
בוֹאוֹ), הִנֵּה אֵלֵינוּ תְּשׁוּבָתָם. אַחַר יִהְיֶה אֱלֹהִים עֵד עַל מַעֲשֵׂיהֶם: *מח* וּלְכָל אֻמָּה שָׁלִיחַ.
וּבְבוֹא שְׁלִיחָם יֵחָרֵץ (הַדָּבָר) בֵּינֵיהֶם בְּצֶדֶק וְלֹא יֵעָשֵׁקוּ: *מט* וְאָמְרוּ: "מָתַי (יָקוּם) הַדָּבָר,
אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ?": *נ* אֱמֹר: "אֵין לְאֵל יָדִי לֹא לְהָרַע לְנַפְשִׁי וְלֹא לְהוֹעִיל כִּי אִם כִּרְצוֹן
אֱלֹהִים. לְכָל אֻמָּה עֵת מוֹעֵד, וּבְבוֹא עֵת מוֹעֲדָם לֹא יְאַחֲרוּ (אוֹתָהּ) שָׁעָה וְלֹא
יַקְדִּימוּ(הָ)[564]: *נא* אֱמֹר: "הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב, אִם יָבוֹא אֲלֵיכֶם עָנְשׁוֹ בְּשָׁכְבְּכֶם לַיְלָה אוֹ

בַּיּוֹם"? מַה הוּא מִמֶּנּוּ אֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ הַזֵּדִים לְהָחִישׁ (בּוֹאוֹ)? *נב* הַאִם אַחֲרֵי כֵן אַחֲרֵי אֲשֶׁר יָבוֹא תַּאֲמִינוּ בוֹ, עַתָּה?. הֵן אַתֶּם בִּקַּשְׁתֶּם, כִּי יְמַהֵר לָבוֹא: *נג* וְהֻגַּד אָז לַפּוֹשְׁעִים: "טַעֲמוּ עֹנֶשׁ הַנֶּצַח, הַתְשֻׁלְּמוּ אַחֶרֶת מֵאֲשֶׁר הִשְׂתַּכַּרְתֶּם?" *נד* וּדְרָשׁוּךָ לְהַגִּיד (לָהֶם), הַאֱמֶת הִיא? אֱמֹר: "כֵּן, בֵּאלֹהַי נִשְׁבַּעְתִּי, כִּי אָכֵן אֱמֶת הִיא וְלֹא תוּכְלוּ הַעֲבִיר (אוֹתָהּ)"[565]: *נה* וְאַף לוּ הָיָה לְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר פּוֹשַׁעַת כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, כִּי אָז בִּקְשָׁה לְהִפָּדוֹת בּוֹ[566]. וְהִסְתִּירוּ אֶת הַנֹּחַם בִּרְאוֹתָם הָעֹנֶשׁ, וְנֶחֱרַץ (הַדָּבָר) בֵּינֵיהֶם בְּצֶדֶק וְלֹא יֵעָשְׁקוּ: *נו* הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר לֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר דְּבַר אֱלֹהִים אֱמֶת, וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יֵדָעוּ: *נז* הוּא יְחַיֶּה וְיָמִית וְאֵלָיו תּוּשָׁבוּ:

נח הוֹי בְּנֵי-אָדָם, הִנֵּה בָא אֲלֵיכֶם מוּסָר[567] מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם וּמַרְפֵּא לַאֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַלְּבָבוֹת[568] וְאֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים לַמַּאֲמִינִים: *נט* אֱמֹר: בְּחֶסֶד אֱלֹהִים וּבְרַחֲמָיו, הִנֵּה בְאֵלֶּה יִשְׂמָחוּ, הוּא טוֹב לָהֶם מִכָּל אֲשֶׁר יֶאֱסֹפוּ: *ס* אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב? הִנֵּה אֲשֶׁר הוֹרִיד לָכֶם אֱלֹהִים לְמָזוֹן, עֲשִׂיתֶם אוֹתוֹ אָסוּר וּמֻתָּר. אֱמֹר: הַאֱלֹהִים נָתַן לָכֶם לַעֲשׂוֹת כֵּן אוֹ תִּבְדּוּ עַל אֱלֹהִים (כָּזָב)? *סא* וּמָה הַמַּחֲשָׁבָה (אֲשֶׁר יַחְשְׁבוּ) אֵלֶּה הַבּוֹדִים עַל אֱלֹהִים הַכָּזָב בְּיוֹם הַתְּקוּמָה? אָכֵן בַּעַל חֶסֶד הוּא אֱלֹהִים לִבְנֵי אָדָם, וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יוֹדוּ (לוֹ): *סב* וְלֹא תַעֲנֶה בְּעִנְיָן וְלֹא תִקְרָא כָּל קֻרְאָן[569] וְלֹא תַעֲשׂוּ כָּל מַעֲשֶׂה מִבְּלִי אֲשֶׁר נִהְיֶה עֵדִים בָּכֶם בְּהַעֲמִיקְכֶם בּוֹ, וְלֹא יִסָּתֵר מֵאֱלֹהֶיךָ (גַּם) כְּמִשְׁקַל הַנְּמָלָה לֹא בָאָרֶץ וְלֹא בַשָּׁמַיִם, וְלֹא מִצְּעָר מִזֶּה וְלֹא רַב מִזֶּה, כִּי-אִם (כָּתוּב) בְּסֵפֶר בָּרוּר: *סג* הַאֵין זֹאת כִּי בַעֲלֵי בְּרִית אֱלֹהִים לֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם הַיָּגוֹן? *סד* אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיִּירְאוּ אֱלֹהִים: *סה* לָהֶם הַבְּשׂוֹרָה בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. לֹא יוּמַר דְּבַר אֱלֹהִים. זֶה הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל: *סו* וְאַל יַעֲצִיבוּךָ דִּבְרֵיהֶם. כִּי הָעֹז כֻּלּוֹ לֵאלֹהִים. הוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ: *סז* הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר לֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. וּמַה הוּא זֶה אֲשֶׁר יֵלְכוּ אַחֲרָיו אֵלֶּה אֲשֶׁר יִקְרְאוּ אֶל שֻׁתָּפִים מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים? אֵין הֵם הוֹלְכִים, כִּי אִם אַחֲרֵי דִּמְיוֹן לִבָּם וְאֵין הֵם בִּלְתִּי אִם הוֹגֵי-שָׁוְא: *סח* הוּא אֲשֶׁר שָׁת לָכֶם אֶת הַלַּיְלָה אֲשֶׁר תָּנוּחוּ בוֹ וְאֶת הַיּוֹם לִרְאוֹת. הִנֵּה בְּאֵלֶּה אוֹתוֹת לַאֲנָשִׁים יִשְׁמָעוּ:

סט וַיֹּאמְרוּ: "הוֹלִיד אֱלֹהִים וָלָד". חָלִילָה לּוֹ[570]. הוּא הֶעָשִׁיר, לוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. אֵין לָכֶם כָּל שִׁלְטוֹן בָּזֶה[571]. הֲתַעֲנוּ בֵאלֹהִים אֵת אֲשֶׁר לֹא תֵדָעוּ? *ע* אֱמֹר: אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יִבְדּוּ עַל אֱלֹהִים הַכָּזָב לֹא יַצְלִיחוּ: *עא* (לָהֶם) מַתָּת בָּעוֹלָם הַזֶּה. אַחֲרֵי כֵן אֵלֵינוּ תְּשׁוּבָתָם, וְנָתַנּוּ לָהֶם לָחוּשׁ אֶת הָעֹנֶשׁ הַכָּבֵד עַל כַּחֲשָׁם:

עב וּקְרָא לִפְנֵיהֶם עַל דְּבַר נֹחַ, בְּאָמְרוֹ אֶל עַמּוֹ: "עַמִּי, אִם קָשֶׁה בְּעֵינֵיכֶם עָמְדִי וְהַזְהִירִי (אֶתְכֶם) בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים, הִנֵּה עַל אֱלֹהִים נִשְׁעַנְתִּי. עוּצוּ אֵפוֹא עֲצַתְכֶם (עָלַי) יַחַד עִם שֻׁתָּפֵיכֶם. אַךְ אַל תְּהִי עֲצַתְכֶם בַּמִּסְתָּרִים, וַעֲשׂוּ בִי כָלָה וְלֹא תְצַפּוּ לִי[572]: *עג* אָכֵן אִם תִּפְנוּ עֹרֶף, הִנֵּה לֹא שָׁאַלְתִּי מֵאִתְּכֶם כָּל שָׂכָר. אֵין שְׂכָרִי בִּלְתִּי אִם עַל אֱלֹהִים, וַאֲצֻוֶּה לִהְיוֹת מִן הַתְּמִימִים (עִמּוֹ)"[573]: *עד* וַיִּתְנוּהוּ לְכוֹזֵב וַנַּצִּילֵהוּ וְאֵת אֲשֶׁר אִתּוֹ בַתֵּבָה, וַנָּקֶם אוֹתָם בָּאָרֶץ תַּחַת (הַפּוֹשְׁעִים), וַנְּטַבַּע אֶת הַמְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹתֵינוּ. רְאֵה אֵפוֹא אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית אֵלֶּה אֲשֶׁר הִזְהִירוּם:

עה אַחֲרֵי כֵן שָׁלַחְנוּ אַחֲרָיו שְׁלִיחִים אִישׁ אֶל עַמּוֹ, וַיָּבוֹאוּ אֲלֵיהֶם בַּמּוֹפְתִים. אַךְ לֹא נִמְצְאוּ לְהַאֲמִין כַּאֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בּוֹ לְפָנִים. כָּכָה נַחְתֹּם אֶת לִבּוֹת הָעוֹבְרִים (חֹק)[574]: *עו* אַחֲרֵי כֵן שָׁלַחְנוּ אַחֲרֵיהֶם אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן אֶל פַּרְעֹה וְשָׂרָיו בְּאוֹתוֹתֵינוּ. אַךְ הֵם הִתְנַשְּׂאוּ, וַיִּהְיוּ עַם זֵדִים: *עז* וְכַאֲשֶׁר בָּאָה אֲלֵיהֶם הָאֱמֶת מֵאִתָּנוּ, אָמְרוּ: "אֵין אֵלֶּה בִּלְתִּי אִם כְּשָׁפִים גְּלוּיִים"[575]: *עח* וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: "הֲתֹאמְרוּ לָאֱמֶת בְּבוֹאָהּ אֲלֵיכֶם: כְּשָׁפִים הֵם אֵלֶּה? אָכֵן לֹא יַצְלִיחוּ הַמְכַשְּׁפִים": *עט* וַיֹּאמְרוּ: הֲבָאתָ אֵלֵינוּ לְמַעַן הָסֵב אוֹתָנוּ מִן (הַדָּבָר) אֲשֶׁר מָצָאנוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ מַחֲזִיקִים בָּהּ, לְמַעַן תִּהְיֶה לָכֶם שְׁנֵיכֶם הַגְּדוּלָּה בָּאָרֶץ. אֵין אֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים לָכֶם": *פ* וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה: "הָבִיאוּ אֵלַי כָּל מְכַשֵּׁף אָמָּן" וּכְבוֹא הַמְכַשְּׁפִים, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה: "הַשְׁלִיכוּ אֵת אֲשֶׁר תַּשְׁלִיכוּ": *פא* וַיְהִי בְּהַשְׁלִיכָם וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: "כְּשָׁפִים הֵם אֲשֶׁר הֲבֵאתֶם. אָכֵן שׁוֹם יְשִׁימֵם אֱלֹהִים לְאַל, כִּי לֹא יַצְלִיחַ אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂה הַמַּשְׁחִיתִים: *פב* וְהֵקִים אֱלֹהִים אֶת הָאֱמֶת אֲשֶׁר דִּבֵּר וּבִטֵּל הַשֶּׁקֶר, וְאִם גַּם מָאֲסוּ הַזֵּדִים"[576]: *פג* וְלֹא הֶאֱמִינוּ לְמֹשֶׁה, בִּלְתִּי אִם מִשְׁפָּחָה מִבְּנֵי עַמּוֹ, מִפַּחַד פַּרְעֹה וְשָׂרָיו פֶּן יְעַנֵּם, כִּי הָיָה פַּרְעֹה עֶלְיוֹן בָּאָרֶץ וּמִן הַמַּשְׁחִיתִים: *פד* וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: "עַמִּי, אִם בֵּאלֹהִים אַתֶּם מַאֲמִינִים, הִשָּׁעֲנוּ עָלָיו אִם תְּמִימִים אַתֶּם עִמּוֹ": *פה* וַיֹּאמְרוּ: "עַל אֱלֹהִים נִשְׁעַנּוּ. אֱלֹהֵינוּ, אַל תְּיַסְּרֵנוּ בִּידֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: *פו* וּמַלְּטֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ מִן הָאֲנָשִׁים הַכּוֹפְרִים": *פז* וַנְּגַל אֶת אֹזֶן מֹשֶׁה וְאָחִיו לֵאמֹר: "הָקִימוּ לִבְנֵי עַמְּכֶם בְּמִצְרַיִם בָּתִּים, וְשִׂימוּ אֶת בָּתֵּיכֶם הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֵלָיו יִפְנוּ בִּתְפִלָּתָם, וְעִרְכוּ הַתְּפִלָּה, וּבַשֵּׂר אֶת הַמַּאֲמִינִים": *פח* וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: "אֱלֹהֵינוּ, הִנֵּה נָתַתָּ לְפַרְעֹה וְשָׂרָיו תִּפְאֶרֶת וָהוֹן בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, אֱלֹהֵינוּ, לְמַעַן יַתְעוּ (עַמָּם) מִדַּרְכֶּךָ, אֱלֹהֵינוּ, כַּלֵּה אֶת הוֹנָם וְהַכְבֵּד אֶת לִבּוֹתָם לְבַל יַאֲמִינוּ עַד אִם יִרְאוּ אֶת עֹנֶשׁ הַדְּאָבָה": *פט* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "הִנֵּה נֶעְתַּרְתִּי[577] לִתְפִלַּתְכֶם אַתֶּם שְׁנֵיכֶם, וְעַתָּה עִמְדוּ אַתֶּם שְׁנֵיכֶם הָכֵן, וְאַל תֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יָדָעוּ": *צ* וַנַּעֲבֵר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּיָּם, וַיָּבוֹאוּ אַחֲרֵיהֶם פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְּזָדוֹן וּבְאֵיבָה, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב לִטְבֹּעַ וַיֹּאמֶר: "מַאֲמִין אָנֹכִי, כִּי אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי זֶה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַתְּמִימִים עִמּוֹ אָנֹכִי": *צא* "עַתָּה[578] הֵן מָרִיתָ לְפָנִים וַתְּהִי מִן הַמַּשְׁחִיתִים (דַּרְכָּם): *צב* הִנֵּה הַיּוֹם נְמַלֵּט אוֹתְךָ בְּעוֹר שִׁנֶּיךָ[579], לְמַעַן תִּהְיֶה לְאוֹת לַבָּאִים אַחֲרֶיךָ. וְאָכֵן רַבִּים מִבְּנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר לֹא יָשִׁיתוּ לֵב לְאוֹתוֹתֵינוּ": *צג* וַנְּכוֹנֵן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם מִשְׁכַּן מִבְטָחִים וַנְּכַלְכְּלֵם מִן הַמַּטְעַמִּים, וְלֹא נֶחֶלְקוּ עַד אֲשֶׁר בָּאָה אֲלֵיהֶם הַדַּעַת. אָכֵן אֱלֹהֶיךָ יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה כַּאֲשֶׁר נֶחֶלְקוּ בוֹ: *צד* וְאִם בְּסָפֵק אַתָּה עַל אֹדוֹת הַדָּבָר אֲשֶׁר הוֹרַדְנוּ אֵלֶיךָ, שְׁאַל נָא אֶת אֵלֶּה הַקּוֹרְאִים אֶת הַסֵּפֶר מִלְּפָנֶיךָ, אָכֵן בָּאָה אֵלֶיךָ הָאֱמֶת מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, אַל תְּהִי אֵפוֹא בַּסַּעֲפִים: *צה* וְאַל תִּהְיֶה בְּאֵלֶּה הַמְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים פֶּן תִּהְיֶה מִן הָאוֹבְדִים: *צו* כִּי אֵלֶּה אֲשֶׁר גָּזַר עֲלֵיהֶם דְּבַר אֱלֹהֶיךָ לֹא יַאֲמִינוּ: *צז* וְאִם גַּם יָבוֹא אֲלֵיהֶם כָּל אוֹת עַד אִם יִרְאוּ אֶת עֹנֶשׁ הַדְּאָבָה: *צח* כִּי לוּלֵא כֵן הֵן הָיְתָה עִיר[580] אֲשֶׁר הֶאֱמִינָה וְהוֹעִילָה לָהּ אֱמוּנָתָהּ, (גַּם) מִבַּלְעֲדֵי עַם יוֹנָה (אֲשֶׁר) בְּהַאֲמִינָם הֲסִירוֹנוּ מֵעֲלֵיהֶם מוּסַר הַקָּלוֹן בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וַנִּתֵּן לָהֶם טוּב עַד עֵת: *צט* וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהֶיךָ כִּי אָז הֶאֱמִין כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יַחְדָּו. הַאַתָּה תֶּאֱכֹף עַל בְּנֵי-הָאָדָם עַד אֲשֶׁר יִהְיוּ מַאֲמִינִים?: *ק* וְאֵין נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תַּאֲמִין מִבְּלִי רְצוֹן אֱלֹהִים, וְשָׁפַךְ אֱלֹהִים אֶת הֶחָרוֹן עַל אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַשְׂכִּילוּ[581]: *קא* אֱמֹר: הִתְבּוֹנְנוּ אֶל כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. וְאוּלָם לֹא-יוֹעִילוּ הָאוֹתוֹת וְהַמּוּסָר לְעָם לֹא יַאֲמִינוּ: *קב* מַה תּוֹחַלְתָּם אִם לֹא (יָמִים) כִּימֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר עָבְרוּ חָלְפוּ לִפְנֵיהֶם? אֱמֹר: חַכּוּ אֵפוֹא וְאַף אָנֹכִי בַּמְחַכִּים עִמָּכֶם הִנְנִי: *קג* אָז נַצִּיל אֶת שְׁלִיחֵינוּ וְאֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ. כָּכָה הוּא חֹק לָנוּ, כִּי נַצִּיל אֶת הַמַּאֲמִינִים[582]:

קד אֱמֹר: בְּנֵי הָאָדָם, אִם בְּסָפֵק אַתֶּם בִּדְבַר דָּתִי, הִנֵּה אָנֹכִי לֹא אֶעֱבֹד אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר תַּעַבְדוּ
מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, אֲבָל אֶעֱבֹד אֶת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יֶאֶסָפְכֶם. וְאֲצֻוֶּה לִהְיוֹת מִן
הַמַּאֲמִינִים: *קה* לֵאמֹר: הָכֵן פָּנֶיךָ לַדָּת "חָנִיף", וְאַל תִּהְיֶה מִן הַמְשַׁתְּפִים: *קו* וְלֹא תִקְרָא
מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֶל אֲשֶׁר לֹא יוֹעִיל לְךָ וְלֹא יָרַע לְךָ, כִּי אִם כֹּה תַּעֲשֶׂה וְהָיִיתָ מִן
הַפּוֹשְׁעִים: *קז* וּבְהָבִיא אֱלֹהִים עָלֶיךָ צָרָה, אֵין מֵסִיר אוֹתָהּ בִּלְתִּי הוּא. וְכִי יַחְפֹּץ לְהֵיטִיב
אִתְּךָ אֵין עוֹצֵר בְּעַד חַסְדּוֹ. יָאֱצַל אוֹתוֹ לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ מֵעוֹבְדָיו, וְהוּא הַסַּלָּח וְהָרַחוּם:

קח אֱמֹר: בְּנֵי הָאָדָם, הִנֵּה בָּאָה אֲלֵיכֶם הָאֱמֶת מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם, וְהָיָה אֲשֶׁר יְאֻשַּׁר בְּדָרֶךְ,
לְנַפְשׁוֹ יְאֻשַּׁר בְּדָרֶךְ, וַאֲשֶׁר תָּעָה, יָשׁוּב בְּרֹאשָׁהּ אֲשֶׁר יִתְעֶה, וְלֹא אָנֹכִי הָפְקַדְתִּי לְשׁוֹמֵר
עֲלֵיכֶם: *קט* וְהָלַכְתָּ אַחֲרֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגְלוּ אֶת אָזְנֶךָ וְיַחֵל עַד אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט אֱלֹהִים, וְהוּא
הַטּוֹב בַּשּׁוֹפְטִים:

פָּרָשַׁת הוּד[583]

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א. ל. ר. *א* סֵפֶר הֻשְׁתְּתוּ[584] אוֹתוֹתָיו וַיְבֹאֲרוּ מְפֹרָשׁ מִלִּפְנֵי חָכָם וְיוֹדֵעַ: *ב* לֵאמֹר: לֹא תַעַבְדוּ
בִּלְתִּי אִם אֶת אֱלֹהִים, כִּי מַזְהִיר וּמְבַשֵּׂר אָנֹכִי מֵאִתּוֹ לָכֶם: *ג* וְהִתְפַּלְלוּ אֶל אֱלֹהִים כִּי יִסְלַח
לָכֶם וְשׁוּבוּ אֵלָיו. יִתֵּן לָכֶם מַתַּת טוֹב עַד עֵת מוֹעֵד, וְנָתַן לְכָל אִישׁ חֶסֶד חַסְדּוֹ. אַךְ אִם תִּפְנוּ
עֹרֶף מְפַחֵד אָנֹכִי (פֶּן יָבוֹא) עֲלֵיכֶם עֹנֶשׁ יוֹם גָּדוֹל[585]: *ד* אֶל אֱלֹהִים תְּשׁוּבַתְכֶם וְהוּא כֹּל
יוּכָל: *ה* הַאִם לֹא יִכְפְּלוּ[586] אֶת לִבּוֹתֵיהֶם מְבַקְשִׁים לְהַסְתִּיר מִמֶּנּוּ (אֲשֶׁר בָּם)?: *ו* הֲלֹא בְּעֵת
יִתְעַטְּפוּ בְּבִגְדֵיהֶם, יֵדַע אֵת אֲשֶׁר יַעֲלִימוּ וְאֵת אֲשֶׁר יוֹדִיעוּ גָלוּי: *ז* כִּי הוּא יוֹדֵעַ קֶרֶב
לֵב: *ח* וְאֵין כָּל (חַי) שׁוֹרֵץ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא עַל אֱלֹהִים מְזוֹנוֹ, יֵדַע חֵיקוֹ וְאוֹצָרוֹ[587]. הַכֹּל
(כָּתוּב) בְּסֵפֶר בָּרוּר[588]: *ט* וְהוּא אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בְּשִׁשָּׁה יָמִים, וַיְהִי כִסֵּא
כְבוֹדוֹ עַל הַמָּיִם, לְמַעַן נַסּוֹתְכֶם מִי מִכֶּם הַמֵּיטִיב עֲשֹׂה: *י* וּבְאָמְרְךָ לֵאמֹר: "אַתֶּם תָּקוּמוּ
אַחֲרֵי הַמָּוֶת", יֹאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "אֵין אֵלֶּה בִּלְתִּי אִם כְּשָׁפִים גְלוּיִים": *יא* וּבְאַחֲרֵנוּ לְהָבִיא
עֲלֵיהֶם הָעֹנֶשׁ עַד עֵת קְצוּבָה, וְאָמְרוּ: "מַה יַּעֲצֹר בַּעֲדוֹ?" הֲלֹא בַּיּוֹם אֲשֶׁר יָבוֹא עֲלֵיהֶם לֹא
יוּשַׁב מֵהֶם, וְהִקִּיף אוֹתָם (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר לָעֲגוּ לוֹ: *יב* וּבְתִתֵּנוּ אֶת הָאָדָם לָחוּשׁ רַחֲמִים מֵאִתָּנוּ,
אַחֲרֵי-כֵן נְסִירֵם מֵאִתּוֹ וְהִנֵּה הוּא נוֹאָשׁ וְכוֹפֵר: *יג* וּבְתִתֵּנוּ אוֹתוֹ לָחוּשׁ חֶסֶד אַחֲרֵי אֲשֶׁר
מָצְאָה אוֹתוֹ צָרָה וְאָמַר: "חָלְפָה הָרָעָה מֵעָלַי", וְהִנֵּה הוּא שָׂמֵחַ וּמִתְפָּאֵר: *יד* בִּלְעֲדֵי אֵלֶּה
אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ רוּחָם וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, אֵלֶּה לָהֶם הַסְּלִיחָה וְשָׂכָר גָּדוֹל:

טו הִנֵּה אוּלַי תְּבַקֵּשׁ לִנְטֹשׁ מִקְצָת מֵאֲשֶׁר נִגְלָה אֵלֶיךָ[589] כִּי יֵצַר לִבְּךָ בִּגְלָלוֹ פֶּן יֹאמְרוּ: "לוּ
הוּרַד אֵלָיו אוֹצָר אוֹ בָא אִתּוֹ מַלְאָךְ": אָכֵן אֵין אַתָּה בִּלְתִּי אִם מַזְהִיר, וֵאלֹהִים מַשְׁגִּיחַ עַל
הַכֹּל: *טז* אִם יֹאמְרוּ: (מִלִּבּוֹ) בְּדָאוֹ" אֱמֹר: "הָבִיאוּ אֵפוֹא עֶשֶׂר "שׁוּרוֹת" כָּמוֹהוּ בְּדוּיוֹת,
וְקִרְאוּ אֵת אֲשֶׁר תּוּכְלוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ[590]: *יז* אַךְ אִם לֹא יַעֲנוּ לָכֶם, כִּי אָז
דְּעוּ כִּי אָכֵן הוּרַד בְּדַעַת אֱלֹהִים וְכִי אֵין אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ, הֲתִהְיוּ אָז תְּמִימִים (עִמּוֹ)?:

יח כָּל הֶחָפֵץ חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וְתִפְאַרְתָּם, נְשַׁלֵּם לָהֶם מַעֲשֵׂיהֶם בּוֹ, וְלֹא יֶחְסָרוּ: *יט* אֵלֶּה הֵם
אֲשֶׁר אֵין לָהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא, בִּלְתִּי אִם אֵשׁ (גֵּיהִנֹּם). מֵאֶפַע יִהְיֶה פָּעֳלָם בּוֹ וְשָׁוְא
מַעֲשֵׂיהֶם: *כ* הַאִם כָּזֶה אֲשֶׁר אִתּוֹ מוֹפֵת מֵאֵת אֱלֹהָיו וְנִלְוָה אֵלָיו עֵד[591] מֵאִתּוֹ וּמִלְּפָנָיו סֵפֶר
מֹשֶׁה מוֹרֵה דֶרֶךְ וְרַחֲמִים יַאֲמִינוּ בוֹ אֵלֶּה?. וַאֲשֶׁר יְכַחֲשׁוּ בוֹ מֵעוֹבְדֵי הָאֱלִילִים[592] הִנֵּה
יַזְהִירוּם בְּאֵשׁ (גֵּיהִנֹּם), אַל תִּהְיֶה בְּסָפֵק בַּדָּבָר הַזֶּה, כִּי הוּא הָאֱמֶת מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, וְאוּלָם
מַרְבִּית הָאֲנָשִׁים לֹא יַאֲמִינוּ: *כא* וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר בָּדָא (מִלִּבּוֹ) עַל אֱלֹהִים כָּזָב.
אֵלֶּה יֻצְּגוּ לִפְנֵי אֱלֹהֵיהֶם וְאָמְרוּ הָעֵדִים: "אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר עָנוּ שֶׁקֶר בֵּאלֹהֵיהֶם". הַאֵין זֹאת
אֲשֶׁר קִלְלַת אֱלֹהִים עַל הַפּוֹשְׁעִים: *כב* אֲשֶׁר יָשִׁיבוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים וּבִקְשׁוּ לְעַקְשָׁהּ וּבָאַחֲרִית
יְכַחֲשׁוּ, אֵלֶּה לֹא יוּכְלוּ לַחֲלֹשׁ בָּאָרֶץ, וְאֵין לָהֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים כָּל מָגִנִּים. יִתֵּן לָהֶם מִשְׁנֶה עֹנֶשׁ
לֹא יוּכְלוּ שְׁמוֹעַ וְלֹא יִרְאוּ: *כג* אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר עָכְרוּ נַפְשׁוֹתָם וְלֹא יִהְיוּ אִתָּם בַּדֵּיהֶם: *כד* אֵין
סָפֵק כִּי בָּאַחֲרִית (יִהְיוּ) הֵם הָאוֹבְדִים[593]: *כה* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר וַיִּכָּנְעוּ לִפְנֵי
אֱלֹהֵיהֶם, אֵלֶּה הֵם בְּנֵי גַן-עֵדֶן. לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכוֹ: *כו* מְשַׁל שְׁתֵּי הַפְּלַגּוֹת כָּעִוֵּר וְהַחֵרֵשׁ
וְכָרוֹאֶה וְהַשּׁוֹמֵעַ, הֲיִשְׁווּ שְׁנֵיהֶם, יִדְמוּ? הַאִם לֹא תָּשִׁיבוּ אֶל לֵב?:

כז וּלְפָנִים שָׁלַחְנוּ אֶת נֹחַ אֶל עַמּוֹ לֵאמֹר: "הִנְנִי מַזְהִיר גָּלוּי לָכֶם: *כח* אֲשֶׁר לֹא תַּעַבְדוּ בִּלְתִּי
אִם אֱלֹהִים. אָכֵן יָרֵא אָנֹכִי (כִּי יָבוֹא) עֲלֵיכֶם עֹנֶשׁ יוֹם דְּאָבָה": *כט* וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי עַמּוֹ אֲשֶׁר
כָּפְרוּ: "לֹא נִרְאֶה אוֹתְךָ בִּלְתִּי אִם בָּשָׂר כָּמוֹנוּ וְלֹא נִרְאֶה הוֹלְכִים אַחֲרֶיךָ בִּלְתִּי אִם הַנִּקְלִים
בָּנוּ נִמְהֲרֵי הַלֵּב[594] וְלֹא נִרְאֶה לָכֶם כָּל יִתְרוֹן עָלֵינוּ. אֲבָל לְדוֹבְרֵי שֶׁקֶר נַחְשֹׁב
אֶתְכֶם": *ל* וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב כִּי בָא אֵלַי מוֹפֵת מֵאֵת אֱלֹהַי וַיִּתֵּן לִי מֵאִתּוֹ
רַחֲמִים אֲשֶׁר נִסְתְּרוּ מִכֶּם. הֲנַכְף אוֹתָם עֲלֵיכֶם וְאַתֶּם מוֹאֲסִים אוֹתָם? *לא* עַמִּי, לֹא אֶשְׁאַל
מֵאִתְּכֶם (כָּל) הוֹן חֵלֶף זֶה, כִּי שְׂכָרִי רַק עַל אֱלֹהִים הוּא וְלֹא אֲגָרֵשׁ מֵעַל פָּנַי אֶת הַמַּאֲמִינִים,
כִּי הֵם יִפְגְּשׁוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם. וְאוּלָם רוֹאֶה אָנֹכִי אֶתְכֶם עַם נִבְעָרִים (מִדָּעַת)": *לב* עַמִּי, מִי
יַצִּילֵנִי מִיַּד אֱלֹהִים אִם אֲגָרְשֵׁם. הַאִם לֹא תָּשִׁיבוּ אֶל לֵב? *לג* וְלֹא אֹמַר לָכֶם, אִתִּי אוֹצְרוֹת
אֱלֹהִים, וְלֹא כִּי אָנֹכִי יוֹדֵעַ הַתַּעֲלוּמָה, וְלֹא אֹמַר לָכֶם מַלְאָךְ אָנֹכִי, וְלֹא אֹמַר לַנִּבְזִים
בְּעֵינֵיכֶם, כִּי לֹא יִתֵּן לָהֶם אֱלֹהִים טוֹב – אֱלֹהִים הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר בְּנַפְשָׁם – כִּי אָז הֵן
אֶהְיֶה מִן הַפּוֹשְׁעִים": *לד* וַיֹּאמְרוּ: "נֹחַ, זֶה מִכְּבָר הִתְוַכַּחְתָּ עִמָּנוּ וַתֶּרֶב לְהִתְוַכֵּחַ עִמָּנוּ, הָבֵא
אֵפוֹא עָלֵינוּ אֶת (הָרָעָה) אֲשֶׁר אַתָּה מְיָרֵא אוֹתָנוּ בָּהּ, אִם מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת אָתָּה": *לה* וַיֹּאמֶר:
"אָמְנָם יְבִיאֶנָּה אֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר חָפֵץ וְלֹא תוּכְלוּ הַחֲלֵשׁ (כֹּחוֹ): *לו* וְלֹא תוֹעִיל לָכֶם עֲצָתִי
הַטּוֹבָה כִּי חָפַצְתִּי לָעוּץ אֶתְכֶם טוֹב, אִם חָפֵץ אֱלֹהִים עַוֶּתְכֶם. הוּא אֱלֹהֵיכֶם וְאֵלָיו
תּוּשָׁבוּ": *לז* אִם יֹאמְרוּ "(מִלִּבּוֹ) בְּדָאוֹ", אֱמֹר: "אִם (מִלִּבִּי) בְּדִיתִיו, בִּי עֲוֹנִי, וְאָנֹכִי נָקִי
מֵאֲשֶׁר תֶּאְשָׁמוּ": *לח* וַיִּגָּלֶה אֶל נֹחַ לֵאמֹר: "לֹא יַאֲמִין מֵעַמְּךָ כִּי אִם זֶה אֲשֶׁר הֶאֱמִין לִפְנֵי כֵן
וְאַל יֵצַר לְךָ עַל הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂים: *לט* עֲשֵׂה אֶת הַתֵּבָה לְעֵינֵינוּ[595] וְעַל פִּי הַדָּבָר אֲשֶׁר
גִּלִּינוּ אֶת אָזְנֶךָ וְאַל תְּדַבֵּר אֵלַי עַל אוֹדוֹת הַפּוֹשְׁעִים כִּי טוֹבְעִים הֵם": *מ* וַיְהִי עוֹשֶׂה אֶת
הַתֵּבָה. וּכְכָל אֲשֶׁר יַעַבְרוּ עַל פָּנָיו שָׂרֵי עַמּוֹ יִלְעֲגוּ לוֹ. וַיֹּאמֶר: "אִם תִּלְעֲגוּ לִי, הִנֵּה אֶלְעַג
לָכֶם כַּאֲשֶׁר תִּלְעָגוּ, כִּי אָכֵן תֵּדְעוּ בָּאַחֲרוֹנָה: *מא* מִי הוּא זֶה אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו עֹנֶשׁ אֲשֶׁר
יְשִׂימֵהוּ חֶרְפָּה וְעַל מִי יָחוּל עֹנֶשׁ נֶצַח": *מב* וַיְהִי כְּבוֹא דְּבָרֵנוּ וַיְבַעְבַּע הַתַּנּוּר (רוֹתְחָיו)
וַנֹּאמֶר: "שָׂא בְתוֹכָהּ מִכֹּל זוּג, שְׁנַיִם (יִהְיוּ), וְאֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתֶּךָ, מִבַּלְעֲדֵי זֶה אֲשֶׁר נִגְזַר עָלָיו
לִפְנֵי כֵן[596], וְאֶת כָּל אֲשֶׁר הֶאֱמִין". אַךְ לֹא הֶאֱמִינוּ (יַחַד) אִתּוֹ בִּלְתִּי אִם מְעַטִּים:

מג וַיֹּאמֶר: "רְדוּ בָהּ, בְּשֵׁם אֱלֹהִים לֶכְתָּהּ וְעָמְדָהּ, כִּי אֱלֹהַי סַלָּח וְרַחוּם": *מד* וַתַּעֲבֵר אוֹתָם
בֵּין גַּלִּים כֶּהָרִים, וַיִּקְרָא נֹחַ אֶל בְּנוֹ אֲשֶׁר נִבְדַּל (מִמֶּנּוּ)[597]: "בְּנִי, רֵד אִתָּנוּ וְאַל תְּהִי מִן
הַכּוֹפְרִים": *מה* וַיֹּאמֶר (בְּנוֹ): "אִמָּלְטָה אֶל הַר אֲשֶׁר יִהְיֶה לִּי לְמַחֲסֶה בִּפְנֵי הַמָּיִם". וַיֹּאמֶר
(נֹחַ): "אֵין מַחֲסֶה הַיּוֹם בִּפְנֵי פְּקֻדַּת אֱלֹהִים, כִּי אִם לָזֶה אֲשֶׁר רִחַם". וַיָּקָם הַגַּל בֵּין שְׁנֵיהֶם
וַיְהִי בַּטּוֹבְעִים: *מו* וַיֵּאָמֵר: "אֶרֶץ, בִּלְעִי מֵימַיִךְ, וְהֵעָצְרוּ שָׁמַיִם". וַיֶּחְסְרוּ הַמַּיִם וַיָּקָם
הַדָּבָר[598], וַתִּתְרוֹמֵם, הַתֵּבָה עַל אִלְג׳וּדִי[599] וַיֵּאָמֵר: "הַשְׁמֵד"[600] לָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: *מז* וַיִּקְרָא
נֹחַ אֶל אֱלֹהָיו וַיֹּאמַר: אֱלֹהַי, הִנֵּה בְּנִי מִמִּשְׁפַּחְתִּי וּדְבָרְךָ אֱמֶת[601] וְאַתָּה הַשּׁוֹפֵט
בַּשּׁוֹפְטִים: *מח* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "נֹחַ, אֵין הוּא מִמִּשְׁפַּחְתְּךָ, כִּי עוֹשֶׂה הוּא אֶת אֲשֶׁר לֹא יָשָׁר.
אַל תִּשְׁאָלֵנִי אֵפוֹא אֵת אֲשֶׁר אֵין לְךָ דַּעַת בּוֹ, הִנֵּה הִזְהַרְתִּיךָ לְבַל תִּהְיֶה כְּאַחַד
הַבּוֹעֲרִים: *מט* וַיֹּאמֶר (נֹחַ): אֱלֹהַי. חָלִילָה לִּי[602] מִמְּךָ כִּי אֶשְׁאַל אוֹתְךָ אֶת אֲשֶׁר לֹא דַעַת לִי
בּוֹ, וְאִם לֹא תִּסְלַח לִי וְרִחַמְתָּנִי, אֶהְיֶה מִן הָאוֹבְדִים: *נ* וַיֵּאָמֵר: "נֹחַ, לֵךְ רֵד מִמֶּנָּה בְּשָׁלוֹם,
וּבְרָכוֹת עָלֶיךָ וְעַל הָאֻמּוֹת מֵאֵלֶּה (אֲשֶׁר יָקוּמוּ)[603] מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר אִתָּךְ. יֵשׁ בָּהֶן אֻמּוֹת אֲשֶׁר נִתֵּן
לָהֶן לְהִתְעַנֵּג עַל טוּב. אַחֲרֵי כֵן יִפְגָּעֵן עֹנֶשׁ דְּאָבָה מֵאִתָּנוּ": *נא* זֶה הוּא מִדִּבְרֵי הַתַּעֲלוּמָה
אֲשֶׁר נִגְלֶה אֶת אָזְנְךָ, לֹא יָדַעְתָּ אוֹתָם לֹא אַתָּה וְלֹא עַמְּךָ לִפְנֵי כֵן[604], וְיַחֵל כִּי הָאַחֲרִית (הִיא)
לַיְּרֵאִים (אֶת אֱלֹהִים):

נב וְאֶל עָאד (שָׁלַחְנוּ) אֶת הוּד אֲחִיהֶם[605] וַיֹּאמֶר: הוֹי עַמִּי, עִבְדוּ אֶת הָאֱלֹהִים, אֵין לָכֶם כָּל
אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ, אֵין אַתֶּם בִּלְתִּי אִם בּוֹדִים (כָּזָב): *נג* עַמִּי, לֹא אֶשְׁאַל מֵאִתְּכֶם שָׂכָר חֵלֶף זֶה, כִּי
שְׂכָרִי רַק עַל אֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּרָאָנִי. הַאִם לֹא תַּשְׂכִּילוּ?: *נד* עַמִּי, הִתְפַּלְלוּ אֶל אֱלֹהֵיכֶם כִּי
יִסְלַח לָכֶם וְשׁוּבוּ אֵלָיו וְשָׁלַח אֶת הַשָּׁמַיִם לְהָנִיף עֲלֵיכֶם גֶּשֶׁם נְדָבוֹת: *נה* וְהוֹסִיף לָכֶם כֹּחַ עַל
כֹּחֲכֶם. אַל תִּפְנוּ אֵפוֹא עֹרֶף לְהָזִיד": *נו* וַיֹּאמְרוּ: "הוּד, לֹא הֵבֵאתָ לָנוּ מוֹפֵת. לֹא נַעֲזֹב אֵפוֹא
אֶת אֱלֹהֵינוּ עַל-פִּי דְבָרֶיךָ, וְאֵין אֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים לְךָ: *נז* לֹא נֹאמַר בִּלְתִּי אִם כִּי פְגָעֲךָ אַחַד
אֱלֹהֵינוּ בְּרָעָה"[606]. וַיֹּאמֶר: "מֵעִיד אָנֹכִי לִי עֵדִים אֶת אֱלֹהִים וְאֶתְכֶם, כִּי נָקִי אָנֹכִי מֵאֲשֶׁר
תְּשַׁתְּפוּ: *נח* (אֶל אֱלֹהִים) מִזּוּלָתוֹ. זֹמּוּ לִי אֵפוֹא מְזִמָּה יַחְדָּו וְלֹא תְּצַפּוּ לִי[607]: *נט* כִּי אָנֹכִי
נִשְׁעַנְתִּי עַל אֱלֹהִים אֱלֹהַי וֵאלֹהֵיכֶם. אֵין כָּל (חַי) שׁוֹרֵץ (עַל הָאָרֶץ) אֲשֶׁר לֹא הוּא יֹאחַז
בְּצִיצִית רֹאשׁוֹ[608]. אָכֵן אֹרַח אֱלֹהַי מֵישָׁרִים: *ס* וְאִם עֹרֶף תִּפְנוּ, הִנֵּה הוֹדַעְתִּיכֶם אֶת הַדָּבָר
אֲשֶׁר שֻׁלַּחְתִּי בּוֹ אֲלֵיכֶם. הֵקֵם יָקִים אֱלֹהִים עַם אַחֵר תַּחְתֵּיכֶם וְלֹא תָּרֵעוּ לוֹ בִּמְאוּמָה, כִּי
אֱלֹהַי שׁוֹמֵר עַל כֹּל": *סא* וַיְהִי בְּבוֹא פְקֻדָּתֵנוּ, וַנְּמַלֵּט אֶת הוּד וְאֶת אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ אִתּוֹ
בְּרַחֲמִים מֵאִתָּנוּ וַנְּמַלְּטֵם מֵעֹנֶשׁ קָשֶׁה: *סב* וְעָאד אֵלֶּה כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהֵיהֶם וַיַּמְרוּ אֶת
שְׁלִיחָיו, וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי דְּבַר כָּל מוֹרֵד קְשֵׁה-עֹרֶף: *סג* וַתִּרְדְּפֵם קְלָלָה בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבְיוֹם
הַתְּקוּמָה. הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ עָאד בֵּאלֹהֵיהֶם? הֲלֹא "הַשְׁמֵד" לְעָאד עַם הוּד:

סד וְאֶל תַּמּוּד (שָׁלַחְנוּ) אֶת צָאלֵח אֲחִיהֶם וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, עִבְדוּ אֶת הָאֱלֹהִים, אֵין לָכֶם כָּל
אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ, הוּא אֲשֶׁר הֱקִימְכֶם מִן הָאָרֶץ וַיַּשְׁכֵּן אֶתְכֶם בָּהּ. הִתְפַּלְלוּ אֵפוֹא אֵלָיו כִּי יִסְלַח
לָכֶם וְשׁוּבוּ אֵלָיו, כִּי קָרוֹב אֱלֹהַי וְעוֹנֶה (לְקוֹרְאָיו)": *סה* וַיֹּאמְרוּ: צָאלֵח, הֵן אַתָּה הָיִיתָ
מִקְוֵנוּ לִפְנֵי כֵן. הַתְּנִיאֵנוּ מֵעֲבֹד אֵת אֲשֶׁר עָבְדוּ אֲבוֹתֵינוּ? אָכֵן בְּסָפֵק אֲנַחְנוּ בַּדָּבָר אֲשֶׁר
תִּקְרָאֵנוּ אֵלָיו, מְפַקְפְּקִים: *סו* וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, הַהֲשִׁיבֹתֶם אֶל לֵב כִּי בָא אֵלַי מוֹפֵת מֵאֵת אֱלֹהַי
וַיִּתֵּן לִי מֵאִתּוֹ רַחֲמִים. מִי יוֹשִׁיעֵנִי מִ(יַּד) אֱלֹהִים בְּהַמְרוֹתִי אוֹתוֹ. לֹא תוֹסִיפוּ לִי בִּלְתִּי אִם
אֲבַדּוֹן: *סז* עַמִּי, הִנֵּה גְּמַלַּת אֱלֹהִים זֹאת אוֹת הִיא לָכֶם, הַנִּיחוּ לָהּ לֶאֱכֹל בְּאֶרֶץ אֱלֹהִים, וְלֹא

תִגְעוּ בָּהּ לְרָעָה פֶּן יֹאחֶזְכֶם עֹנֶשׁ קָרוֹב": *סח* וַיְעַקְּרוּהָ וַיֹּאמֶר: "הִתְעַנְּגוּ בְּמִשְׁכְּנוֹתֵיכֶם
שְׁלֹשָׁה יָמִים. זֶה דָּבָר אֲשֶׁר לֹא יְכֻזָּב: *סט* וַיְהִי בְּבוֹא פְקֻדָּתֵנוּ וַנְּמַלֵּט אֶת צָאלִח וְאֵת אֲשֶׁר
הֶאֱמִינוּ אִתּוֹ בְּרַחֲמִים מֵאִתָּנוּ וּמֵחֶרְפַּת הַיּוֹם הַהוּא, כִּי אֱלֹהֶיךָ הוּא הֶחָזָק וְהַגִּבּוֹר: *ע* וַיֹּאחֶז
אֶת הַפּוֹשְׁעִים הָרַעַשׁ וַיַּשְׁכִּימוּ בְּמִשְׁכְּנוֹתֵיהֶם פְּגָרִים מֵתִים[609]: *עא* כְּלֹא שָׁכְנוּ בְּתוֹכָם, הַאֵין
זֹאת אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ תָּמוּד בֵּאלֹהֵיהֶם, הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר (נֶאֱמַר) "הַשְׁמֵד" לְתַמוּד:

עב וּלְפָנִים בָּאוּ שְׁלִיחֵינוּ אֶל אַבְרָהָם בַּבְּשׂוֹרָה, וַיֹּאמְרוּ: "שָׁלוֹם", וַיֹּאמֶר: "שָׁלוֹם". וְלֹא
אִחֵר לְהָבִיא עֵגֶל צָלוּי: *עג* וַיְהִי כִּרְאוֹתוֹ, כִּי יְדֵיהֶם לֹא תִגַּעְנָה בּוֹ, זָרוּ בְעֵינָיו, וַיָּבוֹא בְלִבּוֹ
פַּחַד מִפְּנֵיהֶם, וַיֹּאמְרוּ: אַל תִּפְחַד, כִּי שְׁלוּחִים אֲנַחְנוּ אֶל עַם לוֹט: *עד* וְאִשְׁתּוֹ עוֹמֶדֶת וַתִּצְחָק.
וַנְּבַשְּׂרֶהָ בְּיִצְחָק וְאַחֲרֵי יִצְחָק יַעֲקֹב: *עה* וַתֹּאמֶר: "אוֹי לִי, הַאֵלֵד וַאֲנִי זְקֵנָה וְזֶה בַּעֲלִי זָקֵן?
אָכֵן דָּבָר פֶּלֶא הוּא זֶה": *עו* וַיֹּאמְרוּ: "הֲתִתְמְהִי עַל דְּבַר אֱלֹהִים. רַחֲמֵי אֱלֹהִים וּבִרְכוֹתָיו
עֲלֵיכֶם בְּנֵי-הַבַּיִת, כִּי הוּא מְהֻלָּל וּמְפֹאָר": *עז* וְכַאֲשֶׁר חָלַף הַפַּחַד מֵעַל אַבְרָהָם וַתְּבוֹאֵהוּ
הַבְּשׂוֹרָה, הִתְוַכַּח עִמָּנוּ עַל דְּבַר עַם לוֹט, כִּי הָיָה אַבְרָהָם אֶרֶךְ אַפַּיִם וּמָלֵא רַחֲמִים וְשָׁב
בִּתְשׁוּבָה: *עח* "אַבְרָהָם[610], חֲדַל מִזֶּה, כִּי דְּבַר אֱלֹהֶיךָ הִנֵּה בָא, וּבָא עֲלֵיהֶם עֹנֶשׁ אֲשֶׁר לֹא
יוּשַׁב (מֵעֲלֵיהֶם)": *עט* וּכְבוֹא שְׁלִיחֵינוּ אֶל לוֹט רַע בְּעֵינָיו עַל אוֹדוֹתָם וּזְרוֹעוֹ קָצְרָה[611] מֵהָגֵן
עֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר: "זֶה יוֹם יָגוֹן": *פ* וַיָּבוֹאוּ אֵלָיו בְּנֵי-עַמּוֹ וַיִּשְׁתָּעֲרוּ עָלָיו, וְגַם לִפְנֵי כֵן עָשׂוּ
הָרָעוֹת. וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, אֵלֶּה בְּנוֹתַי טְהוֹרוֹת לָכֶם יוֹתֵר. יְראוּ אֵפוֹא אֶת הָאֱלֹהִים וְאַל
תְּשִׂימוּנִי חֶרְפָּה (בְּפָגְעֲכֶם) בְּאוֹרְחַי. הַאֵין מִכֶּם אִישׁ הוֹלֵךְ נְכֹחָה?": *פא* וַיֹּאמְרוּ: "הֵן יָדַעְתָּ,
כִּי אֵין לָנוּ עִנְיָן בִּבְנוֹתֶיךָ, הֵן יָדַעְתָּ אֶת אֲשֶׁר נַחְפֹּץ": *פב* וַיֹּאמֶר: "מִי יִתֵּן[612] לִי כֹּחַ לַעֲמֹד
בִּפְנֵיהֶם אוֹ (לוּ יָכֹלְתִּי) הִמָּלֵט אֶל מִבְצַר עֹז": *פג* וַיֹּאמְרוּ (הַמַּלְאָכִים): "לוֹט, אֲנַחְנוּ שְׁלִיחֵי
אֱלֹהֶיךָ, לֹא יִגְּעוּ אֵלֶיךָ. קוּם צֵא עִם מִשְׁפַּחְתְּךָ בַּאֲפֵל הַלַּיְלָה, וְאַל יִפֶן אִישׁ מִכֶּם אַחֲרָיו
מִבַּלְעֲדֵי אִשְׁתְּךָ, כִּי מָצוֹא תִמְצָא אוֹתָהּ (הָרָעָה) אֲשֶׁר תִּמְצָא אוֹתָם, הִנֵּה הַבֹּקֶר (בָּא הָעֹנֶשׁ)
אֲשֶׁר הִזְהִירוּם מִפָּנָיו. הַאֵין הַבֹּקֶר קָרוֹב?" *פד* וַיְהִי בְּבוֹא פְקֻדָּתֵנוּ וַנָּשֶׂם אֶת מְרוֹמָהּ
לְשִׁפְלָתָהּ וַנַּמְטֵר עָלֶיהָ אַבְנֵי-חֵמָר שְׂרוּפוֹת אֵשׁ בְּלִי הֶרֶף וּמְצֻיָּנִים (בְּתָו) אֶת אֱלֹהֶיךָ[613], הֲלֹא
לֹא רְחוֹקָה הִיא[614] מִן הַפּוֹשְׁעִים:

פה וְאֶל מִדְיָן (שָׁלַחְנוּ) אֶת שֻׁעַיְבּ אֲחִיהֶם, וַיֹּאמֶר: "עַמִּי עִבְדוּ אֶת הָאֱלֹהִים אֵין לָכֶם כָּל
אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ. אַל תַּחְסִירוּ אֶת הַמִּדָּה וְאֶת הַמִּשְׁקָל. רוֹאֶה אָנֹכִי אֶתְכֶם (חַיִּים) בְּטוּב, וְאוּלָם
יָרֵא אָנֹכִי (פֶּן יָבוֹא) עֲלֵיכֶם עֹנֶשׁ יוֹם יָסֵב (אֶתְכֶם בִּתְלָאָה): *פו* עַמִּי, תְּנוּ אֵפוֹא אֶת הַמִּדָּה
וְאֶת הַמִּשְׁקָל שְׁלֵמִים בְּצֶדֶק וְלֹא תַחְסִירוּ מְאוּמָה מֵאֲשֶׁר לָאֲנָשִׁים וְלֹא תֶחֶטְאוּ בָּאָרֶץ
לְהַשְׁחִית: *פז* שְׁאֵרִית אֱלֹהִים[615] טוֹב לָכֶם אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם: *פח* וְאֵין אָנֹכִי שׁוֹמֵר
עֲלֵיכֶם": *פט* וַיֹּאמְרוּ: "שֻׁעַיְבּ, הַאִם יִרְאָתְךָ[616] תְּצַוְּךָ כִּי נַעֲזֹב אֶת אֲשֶׁר יַעַבְדוּ אֲבוֹתֵינוּ, וְכִי
לֹא נַעֲשֶׂה בְּהוֹנֵנוּ כַּאֲשֶׁר נַחְפֹּץ? אָכֵן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְהוֹלֵךְ נְכֹחָה אָתָּה[617]: *צ* וַיֹּאמֶר: "עַמִּי,
הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב כִּי בָּא אֵלַי מוֹפֵת מֵאֵת אֱלֹהַי, וַיְכַלְכֵּל אוֹתִי בְּמִחְיָה טוֹבָה מֵאִתּוֹ. וְלֹא
אֶחְפֹּץ לָלֶכֶת אַחֲרֵיכֶם בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָנִיא אֶתְכֶם מִמֶּנָּה. לֹא אֶחְפֹּץ בִּלְתִּי אִם לְתַקֵּן כְּכָל אֲשֶׁר
אוּכַל. וְלֹא יַצְלִיחֵנִי בִּלְתִּי אִם בֵּאלֹהִים עָלָיו נִשְׁעַנְתִּי וְאֵלָיו אָשׁוּב: *צא* עַמִּי, אַל יַחֲטִיאֲכֶם
הִתְקוֹמֶמְכֶם לִי, פֶּן יִפְגַּעֲכֶם כַּאֲשֶׁר פָּגַע אֶת עַם נֹחַ אוֹ עַם הוּד אוֹ עַם צָאלִח. וְאֵין עַם לוֹט
רְחוֹקִים מִכֶּם[618]: *צב* הִתְפַּלְּלוּ אֵפוֹא לֵאלֹהִים, כִּי יִסְלַח לָכֶם וְשׁוּבוּ אֵלָיו, כִּי אֱלֹהַי רַחוּם
וּמָלֵא אַהֲבָה": *צג* וַיֹּאמְרוּ: "שֻׁעַיְבּ, לֹא נַשְׂכִּיל הַרְבֵּה בִּינָה מֵאֲשֶׁר תֹּאמֵר. אָכֵן רוֹאִים אֲנַחְנוּ

אוֹתְךָ חַלָּשׁ בְּתוֹכֵנוּ, וְלוּלֵא מִשְׁפַּחְתְּךָ כִּי אָז רְגַמְנוּךָ, וְאֵין אַתָּה גִּבּוֹר מֵאִתָּנוּ": *צד* וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, הֲמִשְׁפַּחְתִּי יְקָרָה בְּעֵינֵיכֶם מֵאֱלֹהִים וַתְּחַשְּׁבוּהוּ כְּדָבָר אֲשֶׁר תַּשְׁלִיכוּ אַחֲרֵי גֵוְכֶם. אָכֵן מֵבִין אֱלֹהַי אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *צה* עַמִּי, עֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר יֵשׁ לְאֵל יֶדְכֶם, אַף גַּם אֲנִי עוֹשֶׂה וְלָאַחֲרוֹנָה תֵּדָעוּ[619]: *צו* מִי הוּא אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו עֹנֶשׁ אֲשֶׁר יְשִׂימֵהוּ חֶרְפָּה וּמִי הוּא הַדּוֹבֵר שֶׁקֶר. וּבַחֲנוּ (הַדָּבָר) וְאַף אֲנִי בּוֹחֵן אִתְּכֶם (יָחַד): *צז* וַיְהִי בְּבוֹא פְקֻדָּתֵנוּ וַנְּמַלֵּט אֶת שֻׁעַיְב וְאֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ אִתּוֹ בְּרַחֲמִים מֵאִתָּנוּ, וַיֹּאחֶז אֶת הַפּוֹשְׁעִים הָרַעַשׁ וַיַּשְׁכִּימוּ בְמִשְׁכְּנוֹתֵיהֶם פְּגָרִים מֵתִים: *צח* כְּלֹא שָׁכְנוּ בְּתוֹכָם. הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר (נֶאֱמַר) "הַשְׁמֵד" לְמִדְיָן כַּאֲשֶׁר (נֶאֱמַר) "הַשְׁמֵד" לְתָמוּד[620]:

צט וּלְפָנִים שָׁלַחְנוּ אֶת מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹתֵינוּ וּבְשִׁלְטוֹן גָּלוּי אֶל פַּרְעֹה וְשָׂרָיו, אֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵי דְּבַר פַּרְעֹה, וְאֵין דְּבַר פַּרְעֹה נְכֹחָה: *ק* יֵלֵךְ בְּרֹאשׁ עַמּוֹ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה וְהוֹרִידָם אֶל אֵשׁ (גֵּיהִנֹּם), וְרַע (הוּא) הַמּוֹרָד אֲשֶׁר יוֹרְדוּ (בּוֹ): *קא* וַתִּרְדְּפֵם קְלָלָה בָּזֶה וּבְיוֹם הַתְּקוּמָה וְרַע הוּא אֲשֶׁר יִסַּמְּכוּ אוֹתָם בָּם[621]:

קב זֶה הוּא מִדִּבְרֵי הֶעָרִים אֲשֶׁר נְסַפְּרֵם לָךְ. מֵהֶן קַיָּמוֹת וּמֵהֶן קָצִיר[622]: *קג* וְלֹא עֲשַׁקְנוּם וְרַק הֵם עָשְׁקוּ נַפְשׁוֹתָם, וְלֹא הוֹעִילוּ לָהֶם אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר יִקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים בִּמְאוּמָה בְּבוֹא פְקֻדַּת אֱלֹהֶיךָ וְלֹא הוֹסִיפוּ לָהֶם בִּלְתִּי אִם קָרֶץ: *קד* כָּזֶה הוּא מוּסַר אֱלֹהֶיךָ בְּיַסְּרוֹ אֶת הֶעָרִים בְּפָשְׁעָן, כִּי דְאָבָה מוּסָרוֹ וְכָבֵד: *קה* אָכֵן אוֹת הוּא בָּזֶה לַאֲשֶׁר יָרֵא אֶת עֹנֶשׁ הָאַחֲרִית. זֶה יוֹם אֲסוּפִים לוֹ (כָּל) בְּנֵי הָאָדָם וְזֶה יוֹם מוֹעָד[623]: *קו* וְלֹא נְאַחֲרֵהוּ, כִּי אִם עַד עֵת קְצוּבָה: *קז* בַּיּוֹם אֲשֶׁר יָבוֹא לֹא תְדַבֵּר נֶפֶשׁ כִּי-אִם בִּרְצוֹנוֹ. (וְהָיוּ) מֵהֶם אֻמְלָלִים וּמְאֻשָּׁרִים: *קח* וְאוּלָם הָאֻמְלָלִים (יִהְיוּ) בְּאֵשׁ (גֵּיהִנֹּם) לָהֶם בְּתוֹכָהּ תַּאֲנִיָּה וַאֲנִיָּה: *קט* לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָהּ כָּל עוֹד יַעַמְדוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, מִלְּבַד אֲשֶׁר יַחְפֹּץ אֱלֹהֶיךָ (סְלוֹחַ לָהֶם), כִּי אֲשֶׁר יַחְפֹּץ אֱלֹהֶיךָ יַעֲשֶׂה: *קי* וְאוּלָם הַמְאֻשָּׁרִים (יִהְיוּ) בְּגַן עֵדֶן. לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכוֹ, כָּל עוֹד יַעַמְדוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, מִלְּבַד אֵלֶּה אֲשֶׁר יַחְפֹּץ (אֱלֹהֶיךָ) הוֹסֵף לָהֶם מַתָּת אֵין תִּכְלָה לָהּ: *קיא* אַל תְּפַקְפֵּק אֵפוֹא בְּדָבָר זֶה אֲשֶׁר יַעַבְדוּ אֵלֶּה. לֹא יַעַבְדוּ בִּלְתִּי אִם כַּאֲשֶׁר עָבְדוּ אֲבוֹתָם לְפָנִים. וְאָכֵן אֲנַחְנוּ נְשַׁלֵּם לָהֶם חֶלְקָם (שָׁלֵם) לֹא יֶחְסָר: *קיב* וּלְפָנִים נָתַנּוּ לְמֹשֶׁה אֶת הַסֵּפֶר וַיֵּחָלְקוּ בוֹ. וְלוּלֵא דָבָר יָצָא לִפְנֵי כֵן מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, נֶחֱרַץ דְּבַר (רִיבָם) בֵּינֵיהֶם, וְאָכֵן בְּסָפֵק הֵם בַּדָּבָר, מְפַקְפְּקִים [624]: *קיג* וְאָכֵן לְכֻלָּם יְשַׁלֵּם אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֵׂיהֶם, כִּי יוֹדֵעַ הוּא אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *קיד* עֲמֹד אֵפוֹא הָכֵן כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתָ אַתָּה וְזֶה אֲשֶׁר שָׁב אִתְּךָ בִּתְשׁוּבָה וְלֹא תַמְרוּ, כִּי רוֹאֶה הוּא אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *קטו* וְלֹא תִטּוּ אַחֲרֵי הַפּוֹשְׁעִים פֶּן תִּגַּע עֲלֵיכֶם אֵשׁ (גֵּיהִנֹּם), וְאֵין לָכֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים כָּל מָגִנִּים וְלֹא תִמָּלֵטוּ[625]: *קטז* וְעָרַכְתָּ אֶת הַתְּפִלָּה בִּשְׁנֵי קְצוֹת הַיּוֹם וּבְאַשְׁמֹרֶת הַלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה, אָכֵן, הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים יַעֲבִירוּ אֶת הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים. זֶה הוּא לְהַזְהִיר אֶת הַמְּשִׁיבִים אֶל לֵב: *קיז* וְיַחֵל, כִּי לֹא יִקְבַּע אֱלֹהִים אֶת שְׂכַר עוֹשֵׂי הַטּוֹב: *קיח* וַהֲלֹא הָיוּ (גַּם) בַּדּוֹרוֹת אֲשֶׁר קָמוּ לִפְנֵיכֶם בַּעֲלֵי שְׁאָר-רוּחַ[626] אֲשֶׁר הֵנִיאוּ מֵהַשְׁחִית עַל הָאָרֶץ, רַק מְעַטִּים, מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר מִלַּטְנוּ מֵהֶם[627]. וְאוּלָם הַפּוֹשְׁעִים הָלְכוּ אַחֲרֵי אֵלֶּה (הָאֲנָשִׁים) אֲשֶׁר מָצְאוּ תַּעֲנוּגוֹת בָּהּ[628], וַיָּזִידוּ: *קיט* וְחָלִילָה לוֹ לֵאלֹהֶיךָ לְהַשְׁמִיד אֶת הֶעָרִים בְּעֹשֶׁק בְּעוֹד יוֹשְׁבֵיהֶם עוֹשִׂים הַיָּשָׁר: *קכ* וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהֶיךָ עָשָׂה אֶת בְּנֵי הָאָדָם אֻמָּה אֶחָת. אַךְ לֹא יֶחְדְּלוּ מֵהִפָּלֵג, מִלְּבַד אֵלֶּה אֲשֶׁר רִחַם אֱלֹהֶיךָ, וְלָזֹאת יְצָרָם. וּבָא כְתֻמּוֹ דְּבַר אֱלֹהֶיךָ (לֵאמֹר): "מַלֵּא אֲמַלֵּא גֵּיהִנֹּם מִן הַגִּ'ן[629] וְהָאֲנָשִׁים יַחְדָּו: *קכא* וְכָל אֲשֶׁר נְסַפֵּר לְךָ עַל

דְּבַר הַשְּׁלִיחִים הוּא לְמַעַן הָכֵן בּוֹ לְבָבֶךָ, וַתָּבוֹא אֵלֶיךָ הָאֱמֶת בַּדָּבָר הַזֶּה וְהַזְהָרָה וְזִכָּרוֹן הוּא לַמַּאֲמִינִים: *קכב* וְאֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ אֱמֹר: "עֲשׂוּ כְּכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לְאֵל יֶדְכֶם, כִּי אַף גַּם אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים, וְחַכּוּ כִּי אַף גַּם אֲנַחְנוּ מְחַכִּים: *קכג* וְלֵאלֹהִים תַּעֲלוּמַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְאֵלָיו יוּשַׁב כָּל הַדָּבָר כֻּלּוֹ. עָבְדֵהוּ אֵפוֹא וְהִשָּׁעֵן עָלָיו, וְלֹא נֶעְלְמוּ מֵאֱלֹהֶיךָ מַעֲשֵׂיכֶם:

פָּרָשַׁת יוֹסֵף (עָלָיו הַשָּׁלוֹם)

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וְאַחַד עָשָׂר.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א. ל. ר. *א* אֵלֶּה אוֹתוֹת הַסֵּפֶר הַגָּלוּי: *ב* אָכֵן הוֹרַדְנוּ אוֹתוֹ קֻרְאָן עֲרָבִי[630] לְמַעַן אֲשֶׁר תַּשְׂכִּילוּ: *ג* אֲנַחְנוּ נְסַפֵּר לְךָ אֶת הַיָּפֶה בַּסִּפּוּרִים בְּגִלּוֹתֵינוּ אֶת אָזְנְךָ לַקֻּרְאָן הַזֶּה[631], וְאִם גַּם הָיִיתָ לִפְנֵי כֵן בְּאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא שָׂמוּ לִבָּם (אֵלָיו): *ד* (זְכֹר) בֶּאֱמֹר יוֹסֵף אֶל אָבִיו: "אָבִי, רָאִיתִי אַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים וְאֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַיָּרֵחַ, רְאִיתִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי": *ה* וַיֹּאמֶר (אָבִיו): "בְּנִי, אַל תְּסַפֵּר חֲזוֹנְךָ לְאַחֶיךָ פֶּן יָזֹמּוּ עָלֶיךָ מְזִמָּה, כִּי הַשָּׂטָן אוֹיֵב גָּלוּי לִבְנֵי אָדָם: *ו* וְאוּלָם כֵּן (יְהִי). יִבְחַר אוֹתְךָ אֱלֹהֶיךָ, וְלִמֶּדְךָ פֵּשֶׁר הַדְּבָרִים, וְהֵרִיק חַסְדּוֹ עָלֶיךָ וְעַל בֵּית יַעֲקֹב, כַּאֲשֶׁר הֵרִיק אוֹתוֹ לְפָנִים עַל אֲבוֹתֶיךָ, עַל אַבְרָהָם וְעַל יִצְחָק, כִּי אֱלֹהֶיךָ יוֹדֵעַ וְחָכָם: *ז* אָכֵן הָיָה בְּיוֹסֵף וְאֶחָיו אוֹת לַשּׁוֹאֲלִים[632]: *ח* (זְכֹר) בְּאָמְרָם: "הִנֵּה יוֹסֵף וְאָחִיו[633] אֲהוּבִים לְאָבִינוּ מִמֶּנּוּ, אִם כִּי אֲנַחְנוּ עֵדָה (שְׁלֵמָה). אָכֵן אָבִינוּ בְּתוֹעָה בְּרוּרָה: *ט* הִרְגוּ אֶת יוֹסֵף אוֹ גָרְשׁוּהוּ לְאֶרֶץ (רְחוֹקָה), יִשָּׂא אֲבִיכֶם לָכֶם לְבַדְּכֶם פָּנָיו[634], וִהְיִיתֶם אַחֲרֵי כֵן אֲנָשִׁים עוֹשֵׂי-הַיָּשָׁר: *י* וַיֹּאמֶר אוֹמֵר מֵהֶם: "אַל תַּהַרְגוּ אֶת יוֹסֵף, וְאוּלָם הַשְׁלִיכוּהוּ אֶל מַעֲמַקֵּי הַבּוֹר, וַאֲסָפַתְהוּ אַחַת הָאוֹרְחוֹת אִם כֵּן תַּעֲשׂוּ": *יא* וַיֹּאמְרוּ:[635] "אָבִינוּ, מַה לְּךָ אֲשֶׁר לֹא תִּבְטַח לָתֵת אֶת יוֹסֵף עַל יָדֵנוּ, וַאֲנַחְנוּ רַק אֶת טוֹבָתוֹ נִדְרֹשׁ: *יב* שָׁלְחֵהוּ אִתָּנוּ מָחָר יִשְׁתַּעֲשֵׁעַ וִישַׂחֵק, וַאֲנַחְנוּ נִשְׁמֹר עָלָיו": *יג* וַיֹּאמֶר: אַכֵן מֵצַר אָנֹכִי בְּקַחְתְּכֶם אוֹתוֹ וּמְפַחֵד פֶּן יֹאכְלֶנּוּ הַזְּאֵב, בְּעֵת אֲשֶׁר לֹא תָשִׂימוּ לֵב אֵלָיו": *יד* וַיֹּאמְרוּ: הֵן אִם יֹאכְלֶנּוּ הַזְּאֵב בְּעוֹד אֲנַחְנוּ עֵדָה, כִּי אָז נֹאבַד (כֻּלָּנוּ)"[636]: *טו* וַיְהִי בְּלֶכְתָּם אִתּוֹ, וַיִּוָּסְדוּ יָחַד לְשִׂימוֹ בְּמַעֲמַקֵּי הַבּוֹר, וַנְּגַל אֶת אָזְנוֹ לֵאמֹר: "עוֹד תּוֹכִיחַ אוֹתָם עַל אֹדוֹת הַדָּבָר[637] הַזֶּה וְהֵם לֹא יָחוּשׁוּ": *טז* וַיָּבוֹאוּ אֶל אֲבִיהֶם בָּעֶרֶב בּוֹכִים: *יז* וַיֹּאמְרוּ: "הוֹי אָבִינוּ, הָלַכְנוּ לְהִתַּחֲרוֹת בְּמֵרוֹץ וַנַּעֲזֹב אֶת יוֹסֵף יוֹשֵׁב עַל כֵּלֵינוּ, וַיֹּאכְלֶנּוּ הַזְּאֵב. וְאוּלָם אַתָּה לֹא תַאֲמִין לָנוּ, וְאִם גַּם אֱמֶת נְדַבֵּר": *יח* וַיָּבִיאוּ עַל כֻּתָּנְתּוֹ דַּם-שֶׁקֶר[638]. וַיֹּאמֶר (יַעֲקֹב): "הֵקֵלָּה נַפְשְׁכֶם בְּעֵינֵיכֶם דָּבָר (זֶה). אַךְ טוֹב לְיַחֵל וּמֵאֱלֹהִים יֵשׁ לְבַקֵּשׁ עֶזְרָה לְבַל יְהִי הַדָּבָר אֲשֶׁר תְּסַפֵּרוּ"[639]: *יט* וַתָּבוֹא אוֹרְחָה וַיִּשְׁלְחוּ אֶת שׁוֹאֵב-מֵימֵיהֶם, וַיֹּרֶד אֶת דָּלְיוֹ וַיֹּאמֶר: אַךְ בְּשׂוֹרָה טוֹבָה (אִתִּי), עֶלֶם הוּא זֶה. וַיִּצְפְּנוּהוּ אִתָּם כִּרְכֻלָּתָם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֵת אֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂים: *כ* וַיִּמְכְּרוּהוּ בִּמְחִיר מְעַט בַּאֲדַרְכְּמוֹנִים מִסְפָּר, כִּי הֵקֵלּוּ בְּעֶרְכּוֹ: *כא* וַיֹּאמֶר קוֹנֵהוּ מֵהַמִּצְרִים אֶל אִשְׁתּוֹ: "הוֹשִׁיבִי אוֹתוֹ בְּכָבוֹד, אוּלַי יִהְיֶה לָנוּ מוֹעִיל בּוֹ אוֹ נְאַמְּצֵהוּ לְבֵן לָנוּ". כָּזֹאת כּוֹנַנּוּ אֶת יוֹסֵף בָּאָרֶץ וַנְּלַמְּדֵהוּ אֶת פֵּשֶׁר הַדְּבָרִים, כִּי עֹז לֵאלֹהִים לְהָקִים דְּבָרוֹ, וְאוּלָם מַרְבִּית הָאֲנָשִׁים לֹא יֵדָעוּ: *כב* וּבְבָגְרוֹ נָתַנּוּ לוֹ חָכְמָה וָדַעַת. כָּזֹאת נִגְמֹל אֶת עוֹשֵׂי-הַטּוֹב: *כג* וַתְּפַתֵּהוּ זֹאת אֲשֶׁר הוּא בְּבֵיתָהּ, וַתִּנְעַל אֶת הַדְּלָתוֹת וַתֹּאמֶר: "קְרַב הֲלוֹם". וַיֹּאמֶר: "חָלִילָה לִּי מֵאֱלֹהִים[640], הֵן הֵיטִיב אֲדוֹנִי שִׁבְתִּי (אִתּוֹ), אָכֵן

לֹא יַצְלִיחוּ הַפּוֹשְׁעִים'': *כד* וְאָכֵן חָשְׁקָה נַפְשָׁהּ בּוֹ וְאַף הוּא חָשַׁק נַפְשׁוֹ בָּהּ, לוּלֵא רָאָה אוֹת
אֱלֹהָיו[641] כָּזֹאת (הָיָה) לְמַעַן הַעֲבִיר מֵעָלָיו הָרָעָה וְהַתּוֹעֵבָה, כִּי הוּא מֵעוֹבְדֵינוּ הַתְּמִימִים
(עִמָּנוּ): *כה* וַיָּרוּצוּ לַעֲבֹר זֶה אֶת זֶה אֶל הַדֶּלֶת, וַתִּקְרַע אֶת כֻּתָּנְתּוֹ מֵאָחוֹר וַיִּפְגְּשׁוּ
בַּאֲדוֹנָהּ[642] לְיַד הַדָּלֶת. וַתֹּאמֶר: מַה (יִּהְיֶה) גְּמוּל זֶה אֲשֶׁר זָמַם לְהָרַע לְאִשְׁתְּךָ, אִם לֹא אֲשֶׁר
יֵאָסֵר אוֹ (יֵעָנֵשׁ) עֹנֶשׁ דְּאָבָה?": *כו* וַיֹּאמֶר: ''הִיא פִּתְּתָה אוֹתִי''. וַיָּעֶד עֵד מִמִּשְׁפַּחְתָּהּ
(לֵאמֹר): ''אִם כֻּתָּנְתּוֹ קְרוּעָה מִפָּנִים, כִּי אָז דִּבְרָה הִיא אֱמֶת וְהוּא מִדּוֹבְרֵי הַשֶּׁקֶר: *כז* אַךְ אִם
קְרוּעָה כֻּתָּנְתּוֹ מֵאָחוֹר, כִּי אָז דִּבְרָה (הִיא) שֶׁקֶר וְהוּא מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת'': *כח* וַיְהִי בִּרְאוֹתוֹ אֶת
כֻּתָּנְתּוֹ קְרוּעָה מֵאָחוֹר, וַיֹּאמֶר: ''אָכֵן מִמְּזִמַּתְכֶן הִיא זֹאת, כִּי רַבָּה מְזִמַּתְכֶן'':

כט ''יוֹסֵף[643], סוּר מִזֶּה, וְהִתְפַּלְּלִי כִּי יִסָּלַח לְחַטָּאתֵךְ, כִּי הָיִית מִן הַחוֹטְאִים'':

ל וַתְּדַבֵּרְנָה נָשִׁים בָּעִיר (לֵאמֹר): ''אֵשֶׁת הַנָּגִיד פִּתְּתָה אֶת נַעֲרָהּ וַיִּקְרַע קִירוֹת לִבָּהּ
בְּאַהֲבָתָהּ אוֹתוֹ. אָכֵן רָאֹה נִרְאֶנָּה בְּתוֹעָה גְלוּיָה'': *לא* וַיְהִי בְּשָׁמְעָהּ דִּבְרֵי מְזִמָּתָן, וַתִּשְׁלַח
אֲלֵיהֶן וַתָּכֶן לָהֶן מֵסֵב, וַתִּתֵּן לְאִשָּׁה אִשָּׁה מֵהֶן סַכִּין, וַתֹּאמֶר (לְיוֹסֵף): ''צֵא אֲלֵיהֶן''. וַיְהִי
כִּרְאוֹתָן אוֹתוֹ וַתְּהַלֵּלְנָה אוֹתוֹ וַתִּפְצַעְנָה יְדֵיהֶן[644], וַתֹּאמַרְנָה: ''חָלִילָה לֵאלֹהִים, אֵין זֶה אָדָם.
אֵין זֶה כִּי אִם מַלְאָךְ אָצִיל'': *לב* וַתֹּאמֶר: ''וְזֶה הוּא אֲשֶׁר רִנַּנְתֶּן אַחֲרַי בִּגְלָלוֹ. וְאָמְנָם כִּי
פִּתִּיתִיו וַיַּעֲמֹד בִּפְנֵי, וְאָכֵן אִם לֹא יַעֲשֶׂה אֶת אֲשֶׁר אֲצַוֶּנּוּ יֵאָסֵר, וְהָיָה מִן הַנִּקְלִים'': *לג* וַיֹּאמֶר
(יוֹסֵף): ''אֱלֹהַי, בֵּית הַסֹּהַר אָהוּב עָלַי יוֹתֵר מִזֶּה אֲשֶׁר יִקְרָאוּנִי אֵלָיו (לַעֲשׂוֹתוֹ). וְאָכֵן אִם
לֹא תַעֲבִיר מֵעָלַי מְזִמָּתָן אֶטֶּה אֲלֵיהֶן וְהָיִיתִי מִן הַבּוֹעֲרִים'': *לד* וַיֵּעָתֶר לוֹ אֱלֹהָיו, וַיַּעֲבֵר
מֵעָלָיו מְזִמָּתָן, כִּי הוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ: *לה* (אַךְ גַּם) אַחֲרֵי רְאוֹתָם אֶת הָאוֹתוֹת, נִרְאָה לָהֶם
לֶאֱסֹר אוֹתוֹ בְּבֵית-הַסֹּהַר עַד עֵת:

לו וַיָּבוֹאוּ אִתּוֹ אֶל בֵּית-הַסֹּהַר שְׁנֵי נְעָרִים וַיֹּאמֶר אֶחָד מֵהֶם: ''הִנֵּה רָאִיתִי אוֹתִי בַּחֲלוֹם סוֹחֵט
יָיִן''. וַיֹּאמֶר הַשֵּׁנִי: "הִנֵּה רָאִיתִי אוֹתִי בַּחֲלוֹם נוֹשֵׂא עַל רֹאשִׁי לֶחֶם וְהָעוֹף אוֹכֵל מִמֶּנּוּ. הַגֵּד
לָנוּ פִּשְׁרוֹ, כִּי רוֹאִים אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ מֵעוֹשֵׂי הַטּוֹב: *לז* וַיֹּאמֶר (יוֹסֵף): ''לֹא יָבוֹא אֲלֵיכֶם מְזוֹנְכֶם
אֲשֶׁר יְכַלְכְּלוּ אֶתְכֶם בּוֹ, כִּי אִם אָמַרְתִּי לָכֶם פִּשְׁרוֹ, עוֹד בְּטֶרֶם יָבוֹא אֲלֵיכֶם. זֶה הוּא מֵאֲשֶׁר
לִמְּדַנִי אֱלֹהַי, כִּי עָזַבְתִּי אֶת דַּת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וִיכַחֲשׁוּ
בָּאַחֲרִית: *לח* וָאֵלֵךְ אַחֲרֵי דַּת אֲבוֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב. חָלִילָה לָּנוּ לְשַׁתֵּף אֶל אֱלֹהִים
מְאוּמָה. זֶה הוּא חֶסֶד אֱלֹהִים עָלֵינוּ וְעַל בְּנֵי הָאָדָם. וְאוּלָם מַרְבִּית הָאָדָם לֹא יוֹדוּ
(לוֹ): *לט* רֵעַי לְמַאֲסָר[645] הַאֱלֹהִים נִפְרָדִים טוֹבִים יוֹתֵר, אִם הָאֱלֹהִים הָאֶחָד וְהָאַדִּיר: *מ* כָּל
אֵלֶּה אֲשֶׁר תַּעַבְדוּ אוֹתָם מִבַּלְעָדָיו אֵין הֵם בִּלְתִּי אִם שֵׁמוֹת אֲשֶׁר קְרָאתֶם בָּהֶם אַתֶּם
וַאֲבוֹתֵיכֶם, לֹא נָתַן לָהֶם אֱלֹהִים כָּל שִׁלְטוֹן, אֵין הַמִּשְׁפָּט בִּלְתִּי אִם לֵאלֹהִים. צִוָּה אֲשֶׁר לֹא
תַּעַבְדוּ בִּלְתִּי אִם אוֹתוֹ. זֹאת הַדָּת הַנְּכוֹנָה, וְאוּלָם מַרְבִּית הָאֲנָשִׁים לֹא יֵדָעוּ: *מא* רֵעַי
לְמַאֲסָר[646], אוּלָם הָאֶחָד מִשְּׁנֵיכֶם יַשְׁקֶה אֶת אֲדוֹנָיו יָיִן. וְאוּלָם הַשֵּׁנִי יִצָּלֵב וְאָכַל הָעוֹף
מֵרֹאשׁוֹ. נֶחֱרַץ הַדָּבָר אֲשֶׁר עַל אֹדוֹתָיו תִּדְרְשׁוּ אוֹתִי''! *מב* וַיֹּאמֶר אֶל הָאֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם אֲשֶׁר
חָשַׁב כִּי יִמָּלֵט: ''הַזְכִּירֵנִי לִפְנֵי אֲדוֹנֶיךָ'', כִּי הִשְׁכִּיחָהוּ הַשָּׂטָן אֶת זֵכֶר אֱלֹהָיו. וְלָכֵן נִשְׁאַר
בְּבֵית-הַסֹּהַר שָׁנִים אֲחָדוֹת:

מג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: ''רָאִיתִי (בַּחֲלוֹמִי) שֶׁבַע פָּרוֹת שְׁמֵנוֹת תֹּאכַלְנָה אוֹתָן שֶׁבַע רָזוֹת, וְשֶׁבַע
שִׁבֳּלִים יְרֻקּוֹת וַאֲחֵרוֹת יְבֵשׁוֹת. הַשָּׂרִים, הַגִּידוּ לִי פֵּשֶׁר חֲלוֹמִי אִם פּוֹתְרֵי חֲלוֹמוֹת

אַתֶּם”: *מד* וַיֹּאמְרוּ: “עַרְבּוּבְיַת הַחֲלוֹמוֹת הוּא וְאֵין אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים פֵּשֶׁר הַחֲלוֹמוֹת”: *מה* וַיֹּאמֶר הָאֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם[647] אֲשֶׁר נִצַּל, וַיִּזְכֹּר אַחֲרֵי זְמַן רָב: “אֲנִי אַגִּיד פִּשְׁרוֹ. שִׁלְחוּ נָא אוֹתִי”: *מו* “יוֹסֵף, הוֹי אַתָּה הַצַּדִּיק[648], הוֹדִיעֵנִי פֵּשֶׁר דְּבַר שֶׁבַע פָּרוֹת שְׁמֵנוֹת תֹּאכַלְנָה אוֹתָן שֶׁבַע רָזוֹת וְשֶׁבַע שִׁבֳּלִים יְרֻקּוֹת וַאֲחֵרוֹת יְבֵשׁוֹת, לְמַעַן אָשׁוּב אֶל הָאֲנָשִׁים לְמַעַן יֵדָעוּ”[649]: *מז* וַיֹּאמֶר (יוֹסֵף): “תִּזְרְעוּ שֶׁבַע שָׁנִים כַּמִּנְהָג, וְהָיָה אֲשֶׁר תִּקְצֹרוּ, וְהִנַּחְתֶּם אוֹתוֹ בְּשִׁבֳּלָיו מִלְּבַד מְעַט מֵאֲשֶׁר תֹּאכֵלוּ: *מח* וּבָאוּ אַחֲרֵי כֵן שֶׁבַע (שָׁנִים) קָשׁוֹת תֹּאכַלְנָה אֶת אֲשֶׁר קִדַּמְתֶּם (לְהָכִין) לָהֶן, מִלְּבַד מְעַט אֲשֶׁר תִּצְבֹּרוּ: *מט* אַחֲרֵי כֵן תָּבוֹא אַחֲרֵי זֶה שָׁנָה יֵרֶד בָּהּ הַגֶּשֶׁם לִבְנֵי הָאָדָם, וְדָרְכוּ בָהּ (גַּת)”:

נ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: “הֲבִיאוּהוּ אֵלָי”. וַיְהִי בְּבוֹא אֵלָיו הַשָּׁלִיחַ, וַיֹּאמֶר (יוֹסֵף): “שׁוּב אֶל אֲדוֹנֶיךָ, וּשְׁאַל אוֹתוֹ: מֶה (הָיְתָה) מַחֲשֶׁבֶת הַנָּשִׁים אֲשֶׁר פָּצְעוּ יְדֵיהֶן, כִּי אֱלֹהַי יוֹדֵעַ מְזִמָּתָן”: *נא* וַיֹּאמֶר (הַמֶּלֶךְ אֲלֵיהֶן): “מַה צְּדִיתֶן בְּפַתּוֹתְכֶן אֶת יוֹסֵף”?, וַתֹּאמַרְנָה: “חָלִילָה לֵאלֹהִים, לֹא יָדַעְנוּ בוֹ כָּל רָע” וַתֹּאמֶר אֵשֶׁת הַנָּגִיד: “עַתָּה נָכוֹנָה הָאֱמֶת. אֲנִי פִּתֵּיתִי אוֹתוֹ וְהוּא מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת”: *נב* “זֶה הוּא[650] לְמַעַן יֵדַע (אֲדוֹנִי) כִּי לֹא בָגַדְתִּי בוֹ בַּסָּתֶר. כִּי לֹא יַנְחֶה אֱלֹהִים אֶת מְזִמַּת הַבּוֹגְדִים[651]: *נג* וְלֹא אֲזַכֶּה אֶת נַפְשִׁי, כִּי הַנֶּפֶשׁ נוֹטָה לְרָעָה בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר רִחַם אֱלֹהַי, כִּי אֱלֹהַי סַלָּח וְרַחוּם”:

נד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ: “הֲבִיאוּהוּ אֵלַי אֶקָּחֵהוּ לִי לְבַדִּי”. וַיְהִי בְּדַבְּרוֹ אִתּוֹ וַיֹּאמֶר: “הִנֵּה אַתָּה נָכוֹן הַיּוֹם לְפָנֵינוּ וְנֶאֱמָן”: *נה* וַיֹּאמֶר (יוֹסֵף): “שִׂים אוֹתִי עַל אוֹצְרוֹת הָאָרֶץ, כִּי אָנֹכִי שׁוֹמֵר מֵבִין”: *נו* כָּזֹאת כּוֹנַנּוּ אֶת יוֹסֵף בָּאָרֶץ, יִשְׁכֹּן בְּתוֹכָהּ בְּכָל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ. נַאֲצִיל רַחֲמֵינוּ לַאֲשֶׁר נַחְפֹּץ וְלֹא נְקַבֵּעַ שְׂכַר עוֹשֵׂי-הַטּוֹב: *נז* וְאָכֵן שְׂכַר (מְעוֹן) הָאַחֲרִית טוֹב מִזֶּה לַמַּאֲמִינִים וְהַיְּרֵאִים (אֶת אֱלֹהִים):

נח וַיָּבוֹאוּ אֲחֵי יוֹסֵף, וַיָּסוּרוּ אֵלָיו וַיַּכִּירֵם וְהֵם לֹא הִכִּירוּהוּ: *נט* וְכַאֲשֶׁר צִיְּדָם לַדֶּרֶךְ בָּר, אָמַר: “הָבִיאוּ אֵלַי אָח אֲשֶׁר לָכֶם מֵאֲבִיכֶם, הֵן תִּרְאוּ כִּי אֲנִי נוֹתֵן אֶת הַמִּדָּה מְלֵאָה, וְכִי אָנֹכִי הַטּוֹב בְּמַכְנִיסֵי-אוֹרֵחַ: *ס* אַךְ אִם לֹא תְּבִיאוּהוּ, הִנֵּה לֹא מִדַּת (בָּר) לָכֶם אִתִּי וְלֹא תִקְרְבוּ אֵלָי”: *סא* וַיֹּאמְרוּ: “נְפַתֶּה אָבִיו עַל אוֹדוֹתָיו וְעָשִׂינוּ (כֵּן)”: *סב* וַיֹּאמֶר אֶל נְעָרָיו: “שִׂימוּ רְכֻלָּתָם[652] בְּאַמְתְּחוֹתֵיהֶם לְמַעַן יָבִינוּ אֶת הַדָּבָר[653] בִּפְנוֹתָם וּבָאוּ אֶל בֵּיתָם אוּלַי יָשׁוּבוּ”: *סג* וַיְהִי בְּשׁוּבָם אֶל אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ: “אָבִינוּ, מָנְעוּ מֵאִתָּנוּ מִדַּת (בָּר)[654]. שְׁלַח נָא אֶת אָחִינוּ אִתָּנוּ וְנִשְׁבְּרָה מִדַּת (בָּר), וַאֲנַחְנוּ נִשְׁמֹר עָלָיו”: *סד* וַיֹּאמֶר (אֲבִיהֶם): “הַאִם אוּכַל לְהַפְקִידוֹ בְּיֶדְכֶם אִם לֹא כַּאֲשֶׁר הִפְקַדְתִּי אֶת אָחִיו עַל יֶדְכֶם מִלְּפָנִים? אָכֵן אֱלֹהִים הוּא הַשּׁוֹמֵר הַטּוֹב וְהוּא הָרַחוּם בָּרַחֲמָנִים”: *סה* וַיְהִי בְּפָתְחָם אַמְתְּחוֹתֵיהֶם וַיִּמְצְאוּ אֶת רְכֻלָּתָם הוּשְׁבָה אֲלֵיהֶם. וַיֹּאמְרוּ: "אָבִינוּ: מַה נְּבַקֵּשׁ (עוֹד)?[655] הִנֵּה רְכֻלָּתֵנוּ הוּשְׁבָה אֵלֵינוּ. (נָשׁוּב) וּנְחַיֶּה אֶת בֵּיתֵנוּ וְשָׁמַרְנוּ עַל אָחִינוּ, וְהוֹסַפְנוּ עוֹד מִדַּת (בָּר), (מַשָּׂא) גָּמָל. זֹאת מִדָּה זְעוּמָה[656]: *סו* וַיֹּאמֶר: “לֹא אֶשְׁלַח אוֹתוֹ עִמָּכֶם עַד אִם תִּשָּׁבְעוּ לִי בֵּאלֹהִים, כִּי תְּבִיאוּהוּ אֵלַי, זוּלָתִי אִם יַקִּיף אֶתְכֶם (אוֹיֵב)”[657] וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבְּעוּ לוֹ וַיֹּאמֶר: “אֱלֹהִים עָרֵב אֶת דִּבְרֵיכֶם”: *סז* וַיֹּאמֶר: “בָּנַי אַל תָּבוֹאוּ דֶּרֶךְ שַׁעַר אֶחָד, כִּי-אִם בּוֹאוּ דֶּרֶךְ שְׁעָרִים שׁוֹנִים. וְלֹא אוּכַל אוֹעִיל לָכֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים מְאוּמָה, אֵין הַמִּשְׁפָּט בִּלְתִּי אִם לֵאלֹהִים עָלָיו נִשְׁעַנְתִּי וְעָלָיו יִשָּׁעֲנוּ הַנִּשְׁעָנִים”:

סח וְאָכֵן בְּבוֹאָם דֶּרֶךְ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר צִוָּה אוֹתָם אֲבִיהֶם לֹא הוֹעִילוּ בִּפְנֵי אֱלֹהִים מְאוּמָה. וְרַק חֵפֶץ הָיָה בְּנֶפֶשׁ יַעֲקֹב וַיַּעֲשֵׂהוּ כִּי בַּעַל דַּעַת הוּא כַּאֲשֶׁר לִמַּדְנוּהוּ[658]. וְאוּלָם מַרְבִּית הָאֲנָשִׁים לֹא יֵדָעוּ:

סט וַיְהִי בְּבוֹאָם אֶל יוֹסֵף, וַיֶּאֱסֹף אֶת אָחִיו אֶל בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר: "אָנֹכִי אָחִיךָ. וְאוּלָם אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ עַל הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשׂוּ": *ע* וְכַאֲשֶׁר צִיְּדָם לַדֶּרֶךְ בָּר, שָׂם אֶת הַגָּבִיעַ בְּאַמְתַּחַת אָחִיו. אַחֲרֵי כֵן הִכְרִיז כָּרוֹז: "הוֹי הָאוֹרְחָה. אָכֵן גַּנָּבִים אַתֶּם": *עא* וַיִּגְּשׁוּ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ: "מַה הוּא אֲשֶׁר תְּחַפֵּשׂוּ"[659]: *עב* וַיֹּאמְרוּ: "נְחַפֵּשׂ גְּבִיעַ הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר יְבִיאֶנּוּ יִהְיֶה לוֹ מַשָּׂא גָּמָל (בָּר). וַאֲנִי עָרֵב אוֹתוֹ". *עג* וַיֹּאמְרוּ: "חֵי אֱלֹהִים. הֵן יְדַעְתֶּם כִּי לֹא בָאנוּ לְהַשְׁחִית בָּאָרֶץ. וְאֵין אֲנַחְנוּ גַּנָּבִים": *עד* וַיֹּאמְרוּ: "וּמַה יִּהְיֶה גְּמוּלוֹ (שֶׁלַּגַּנָּב) אִם שֶׁקֶר דִּבַּרְתֶּם?": *עה* וַיֹּאמְרוּ: "גְּמוּלוֹ שֶׁלָּזֶה אֲשֶׁר יִמָּצֵא בְאַמְתַּחְתּוֹ, גְּמוּלוֹ הוּא אֲשֶׁר יִהְיֶה (עֶבֶד) תְּמוּרָתוֹ. כֵּן נִגְמֹל לַפּוֹשְׁעִים": *עו* וַיָּחֶל בְּאַמְתְּחוֹתֵיהֶם לִפְנֵי אַמְתַּחַת אָחִיו. אַחֲרֵי כֵן הוֹצִיאוֹ[660] מֵאַמְתַּחַת אָחִיו. כָּזֹאת הוֹרֵינוּ לְיוֹסֵף מְזִמָּה. לֹא הָיְתָה לוֹ הַצְּדָקָה לָקַחַת אֶת אָחִיו (לְעֶבֶד) בְּמִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ, אִם לֹא כִּי חָפֵץ אֱלֹהִים. נָרִים אֶת מַעֲלַת הָאִישׁ אֲשֶׁר נַחְפֹּץ. וּמֵעַל כָּל בַּעַל-דַּעַת (אֱלֹהִים) יוֹדֵעַ: *עז* וַיֹּאמְרוּ (אֶחָיו): "אִם גָּנַב, הִנֵּה גָּנַב אָח לוֹ לְפָנִים". וַיַּסְתִּירֶהָ יוֹסֵף בְּנַפְשׁוֹ, וְלֹא גִלָּהּ אוֹתָהּ לָהֶם, וַיֹּאמֶר (אֶל לִבּוֹ): "אָכֵן רַע מְקוֹמְכֶם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר תְּדַבֵּרוּ": *עח* וַיֹּאמְרוּ: "הַנָּגִיד, אֲבָל אָב זָקֵן מְאֹד לוֹ, קַח אֵפוֹא אֶחָד מִמֶּנּוּ תַּחְתָּיו, כִּי רוֹאִים אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ מֵעוֹשֵׂי-הַטּוֹב": *עט* וַיֹּאמֶר: "חָלִילָה לָּנוּ מֵאֱלֹהִים לָקַחַת אִם לֹא אֶת זֶה אֲשֶׁר מָצָאנוּ אִתּוֹ אֶת הוֹנֵנוּ, כִּי אָז נִהְיֶה מִן הַפּוֹשְׁעִים": *פ* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נוֹאֲשׁוּ מִמֶּנּוּ, וַיִּפְרְשׁוּ וַיִּוָּעֲצוּ בְּסוֹדָם. וַיֹּאמֶר הַגָּדוֹל בָּהֶם: "הַאִם לֹא תֵדְעוּ אֶת אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעַ אֲבִיכֶם אֶתְכֶם בֵּאלֹהִים וְאֵת אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם לְפָנִים בְּיוֹסֵף. לֹא אֵצֵא אֵפוֹא מִן הָאָרֶץ (הַזֹּאת) כִּי אִם בִּרְצוֹן אָבִי, אוֹ כִּי יִשְׁפֹּט אֱלֹהִים לִי, כִּי הוּא הַטּוֹב בַּשּׁוֹפְטִים: *פא* שׁוּבוּ אֶל אֲבִיכֶם וַאֲמַרְתֶּם אֵלָיו: "אָבִינוּ, גָּנַב בִּנְךָ, וְלֹא נָעִיד כִּי אִם אֶת אֲשֶׁר יָדַעְנוּ, וְאֵין אֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים עַל הַתַּעֲלוּמָה"[661]: *פב* שְׁאַל נָא אֶת הָעִיר אֲשֶׁר הָיִינוּ בָהּ וְאֶת הָאוֹרְחָה אֲשֶׁר בָּאנוּ בָהּ. וְאָכֵן אֱמֶת נְדַבֵּר":

פג וַיֹּאמֶר (יַעֲקֹב):[662] "הֲקַלָּה נַפְשְׁכֶם בְּעֵינֵיכֶם הַדָּבָר, אַךְ אֹרֶךְ-רוּחַ טוֹב, אוּלַי יְשִׁיבֵם אֱלֹהִים אֵלַי גַּם יָחַד, כִּי הוּא הַיּוֹדֵעַ וְהֶחָכָם: *פד* וַיִּפֶן מֵהֶם וַיֹּאמֶר (עוֹד) "מַה רַב צַעֲרִי עַל יוֹסֵף". וַתִּכְהֶינָה[663] עֵינָיו מִיָּגוֹן וְכַעֲסוֹ עָצוּר: *פה* וַיֹּאמְרוּ: "חֵי הָאֱלֹהִים, הַבְלִיגָה. הֲתִזְכֹּר אֶת יוֹסֵף עַד אֲשֶׁר תִּהְיֶה שׁוֹמֵם וְהָיִיתָ בַּמֵּתִים?": *פו* וַיֹּאמֶר: "אֶל אֱלֹהִים אָשִׂיחָה דַּאֲגָתִי וִיגוֹנִי, כִּי יוֹדֵעַ אָנֹכִי מֵאֵת אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר לֹא תֵדָעוּ: *פז* בָּנַי, לְכוּ וְחִקְרוּ עַל אֹדוֹת יוֹסֵף וְאָחִיו וְאַל תִּוָּאֲשׁוּ מִתְּשׁוּעַת אֱלֹהִים[664], כִּי לֹא יִוָּאֲשׁוּ מִתְּשׁוּעַת אֱלֹהִים, בִּלְתִּי אִם הָאֲנָשִׁים הַכּוֹפְרִים": *פח* וַיְהִי בְּבוֹאָם אֵלָיו[665], וַיֹּאמְרוּ: "הַנָּגִיד, מָצְאָה צָרָה אוֹתָנוּ וְאֶת בֵּיתֵנוּ וַנָּבִיא כֶּסֶף נִמְאָס[666], מְדוּ לָנוּ מִדַּת (בָּר) וַעֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה, כִּי אֱלֹהִים יִגְמֹל טוֹב אֶת עוֹשֵׂי הַצְּדָקָה": *פט* וַיֹּאמֶר: "הַיְדַעְתֶּם אֶת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם בְּיוֹסֵף וְאָחִיו, בִּהְיוֹתְכֶם נִמְהֲרֵי לֵב?": *צ* וַיֹּאמְרוּ: "הַאִם אֵין אַתָּה יוֹסֵף?" וַיֹּאמֶר: "אָנֹכִי יוֹסֵף וְזֶה אָחִי. אָכֵן חֶסֶד עָשָׂה אֱלֹהִים עִמָּנוּ, כִּי אֲשֶׁר יִירָא (אֱלֹהִים) וְיַאֲרִיךְ רוּחוֹ, הִנֵּה לֹא יִקְבַּע אֱלֹהִים שְׂכַר עוֹשֵׂי-הַטּוֹב": *צא* וַיֹּאמְרוּ: "חֵי אֱלֹהִים, אָכֵן הִפְלָה אוֹתְךָ אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ, וְאָכֵן חַטָּאִים הָיִינוּ": *צב* וַיֹּאמֶר: "לֹא תוֹכָחוֹת עֲלֵיכֶם הַיּוֹם. יִסְלַח לָכֶם אֱלֹהִים וְהוּא הָרַחוּם

בָּרַחֲמָנִים: *צג* לְכוּ עִם כֻּתָּנְתִּי זֹאת וְשִׂיתוּהָ עַל פְּנֵי אָבִי וְשָׁב וְרָאָה, וּבֹאוּ אֵלַי עִם בָּתֵּיכֶם יַחְדָּו":

צד וַיְהִי אַךְ יָצְאָה הָאוֹרְחָה לְדַרְכָּהּ[667], וַיֹּאמֶר אֲבִיהֶם. חָשׁ אָנֹכִי אֶת רֵיחַ יוֹסֵף וְאִם גַּם תְּדַמּוּ כִּי רוּחַ עִוְעִים נִסְכָה עָלַי: *צה* וַיֹּאמְרוּ: "חֵי אֱלֹהִים כִּי שׁוֹגֶה אַתָּה בְּשִׁגְיוֹנְךָ הָרִאשׁוֹן"[668] *צו* וַיְהִי כְּבוֹא הַמְבַשֵּׂר וַיָּשֶׁת אוֹתָהּ עַל פָּנָיו וַיָּשָׁב לִרְאוֹת: *צז* וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם: "הֲלֹא אָמַרְתִּי לָכֶם, כִּי אֵדַע מֵאֵת אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר לֹא תֵדָעוּ": *צח* וַיֹּאמְרוּ: "אָבִינוּ, הִתְפַּלֵּל לֵאלֹהִים כִּי יִסְלַח לָנוּ פְּשָׁעֵנוּ, כִּי חָטָאנוּ": *צט* וַיֹּאמֶר: "אֶל אֱלֹהִים אֶתְפַּלֵּל כִּי יִסְלַח לָכֶם, כִּי הוּא הַסַּלָּח וְהָרַחוּם":

ק וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּאוּ אֶל יוֹסֵף, וַיֶּאֱסֹף אֶת אָבִיו אֵלָיו[669] וַיֹּאמֶר: "בּוֹאוּ מִצְרַיִם בֶּטַח, אִם יִרְצֶה אֱלֹהִים": *קא* וַיַּעַל אֶת אָבִיו עַל כִּסֵּא הַמַּלְכוּת, וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו וַיִּשְׁתַּחֲווּ, וַיֹּאמֶר: "אָבִי, זֶה הוּא פִּתְרוֹן חֲלוֹמִי מִלְּפָנִים. הִנֵּה עָשָׂה אוֹתוֹ אֱלֹהַי אֱמֶת. וַיֵּיטֶב אִתִּי בְּהוֹצִיאוֹ אוֹתִי מִבֵּית-הַסֹּהַר, וַיָּבֵא אֶתְכֶם מִן הָעֲרָבָה, אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִפְרִיד הַשָּׂטָן בֵּינִי וּבֵין אַחַי. אָכֵן אֱלֹהַי חַנּוּן לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ, כִּי הוּא הַיּוֹדֵעַ וְהֶחָכָם: *קב* אֱלֹהַי, אָכֵן נָתַתָּ לִי מַלְכוּת וַתְּלַמְּדֵנִי פֵּשֶׁר הַדְּבָרִים. בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. אַתָּה מָגִנִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּבָאַחֲרִית אָסְפֵנִי נָא אֵלֶיךָ תָּמִים עִמָּךְ[670], וְדַבְּקֵנִי בְּעוֹשֵׂי-הַיָּשָׁר".

קג זֶה הוּא מִדִּבְרֵי הַתַּעֲלוּמָה נְגַלֶּה אוֹתָם לְךָ, וְלֹא הָיִיתָ אֶצְלָם בְּהִוָּסְדָם יַחַד וַיָּזֹמּוּ מְזִמָּה. אַךְ מַרְבִּית הָאֲנָשִׁים – אִם גַּם תִּתְאַמֵּץ – לֹא יַאֲמִינוּ: *קד* וְלֹא תִשְׁאַל מֵהֶם עָלָיו[671] כָּל שָׂכָר. אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם הַזְהָרָה לִבְנֵי אָדָם[672]: *קה* וְכַמָּה מִן הָאוֹתוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ יַעַבְרוּ עֲלֵיהֶם וּבְכָל זֹאת יִרְחֲקוּ מֵהֶם[673]: *קו* וְלֹא יַאֲמִינוּ מַרְבִּיתָם בֵּאלֹהִים, וְרַק מְשַׁתְּפִים (לֵאלֹהִים) הֵם: *קז* מָה הַבִּטָּחוֹן אֲשֶׁר בָּטְחוּ, כִּי לֹא יָבוֹא עֲלֵיהֶם עֹנֶשׁ אֱלֹהִים וַאֲפָפָם, אוֹ כִּי תְבוֹאֵם "הַשָּׁעָה"[674] פִּתְאֹם, וְהֵם לֹא יָחוּשׁוּ?[675]: *קח* אֱמֹר: זֹאת הִיא דַרְכִּי. אֶקְרָא אֶל אֱלֹהִים עַל כִּי אוֹת גָּלוּי אֲנִי וְכָל הַהוֹלֵךְ אַחֲרַי[676], וְהַשֶּׁבַח לֵאלֹהִים וְאֵין אָנֹכִי מִן הַמְשַׁתְּפִים: *קט* וְלֹא שָׁלַחְנוּ לְפָנֶיךָ כִּי-אִם אֲנָשִׁים מֵאַנְשֵׁי הֶעָרִים אֲשֶׁר גִּלִּינוּ אֶת אָזְנָם. הַאִם לֹא יַעַבְרוּ בָּאָרֶץ וְרָאוּ אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית אֵלֶּה אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵיהֶם. – וְאָכֵן מְעוֹן הָאַחֲרִית טוֹב יוֹתֵר לַאֲשֶׁר יָרְאוּ אֱלֹהִים. הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ?

קי וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נוֹאֲשׁוּ הַשְּׁלִיחִים וַיַּחְשְׁבוּ כִּי נִתְּנוּ לְכוֹזְבִים וַתְּבוֹאֵם תְּשׁוּעָתֵנוּ. וַיִּמָּלֵט אֲשֶׁר חָפַצְנוּ, אַךְ לֹא יוּשַׁב אַכְפֵּנוּ מֵעַל הָאֲנָשִׁים הַזֵּדִים[677]: *קיא* אָכֵן הָיָה בְּסִפּוּרֵיהֶם מָשָׁל וּמוּסָר לְאַנְשֵׁי לֵבָב. אֵין הוּא[678] דָּבָר בָּדוּי מִן הַלֵּב. וְאוּלָם לְקַיֵּם אֵת אֲשֶׁר (הוּרַד) לְפָנָיו וּלְבָאֵר מְפֹרָשׁ כָּל דָּבָר, וְאֹרַח-מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים לַאֲנָשִׁים הַמַּאֲמִינִים:

פָּרָשַׁת הָרָעַם[679]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעִים וּשְׁלֹשָׁה.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א. ל. מ. ר. *א* אֵלֶּה אוֹתוֹת הַסֵּפֶר. וַאֲשֶׁר הוּרַד אֵלֶיךָ מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱמֶת, וְאוּלָם מַרְבִּית הָאֲנָשִׁים לֹא יַאֲמִינוּ: *ב* אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר הֵרִים אֶת הַשָּׁמַיִם בְּלִי עַמּוּדִים תִּרְאוּם, אַחֲרֵי כֵן הִתְנַשֵּׂא עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וַיָּשֶׂם אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ לְמַס עוֹבֵד. כָּל אֶחָד מֵהֶם יָרוּץ עַד לְעֵת מוֹעֵד. יְנַהֵג אֶת הַמֶּמְשָׁלָה, יְבָאֵר מְפֹרָשׁ אֶת הָאוֹתוֹת לְמַעַן תִּבְטְחוּ בִּפְגִישַׁת אֱלֹהֵיכֶם: *ג* וְהוּא אֲשֶׁר פָּרַשׂ אֶת הָאָרֶץ וַיָּשֶׂם בָּהּ יְתֵדוֹת נֶאֱמָנוֹת[680] וּנְהָרוֹת וּמִכָּל פֶּרִי. שָׁת בְּתוֹכָהּ זוּגוֹת שְׁנַיִם (מִכֹּל). יְכַסֶּה בַלַּיְלָה עַל הַיּוֹם. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לַאֲנָשִׁים יָשִׁיבוּ אֶל לֵב: *ד* וּבָאָרֶץ חֶלְקוֹת אֲדָמָה סְמוּכוֹת אַחַת לְאַחַת, וְגַנּוֹת עֲנָבִים וָזֶרַע וָתֹמֶר (נוֹשְׂאִים פֵּרוֹת) שׁוֹנִים הַיּוֹצְאִים מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד. וְדוֹמִים (הַיּוֹצְאִים) מִשָּׁרָשִׁים שׁוֹנִים. יָשְׁקוּ מֵאוֹתָם מָיִם. וַנִּתֵּן יִתְרוֹן לָאֶחָד עַל הַשֵּׁנִי בְּטַעַם. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְעַם יַשְׂכִּילוּ:

ה וְכִי תִּתְפַּלֵּא, הִנֵּה אָמְנָם פֶּלֶא דְבָרָם (לֵאמֹר): "הַאִם אַחֲרֵי הֱיוֹתֵנוּ לְעָפָר נִהְיֶה לִבְרִיאָה חֲדָשָׁה"?: *ו* אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בֵּאלֹהֵיהֶם וְאֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר מַסְגְּרוֹת בְּצַוְּארוֹתֵיהֶם וְאֵלֶּה הֵם בְּנֵי אֵשׁ (גֵּיהִנֹּם). לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְתוֹכָהּ: *ז* וּבִקְשׁוּךָ לְהָחִישׁ בּוֹא הָרָעָה לִפְנֵי הַטּוֹבָה[681]. כְּבָר חָלַף עָבַר מִלִּפְנֵיהֶם מָשָׁל וּמוּסָר[682]. וְאוּלָם אֱלֹהֶיךָ בַּעַל סְלִיחוֹת הוּא לִבְנֵי אָדָם לַמְרוֹת פִּשְׁעָם. אַךְ (גַּם) מוּסַר אֱלֹהֶיךָ כָּבֵד מְאֹד:

ח אָמוֹר יֹאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "לָמָּה זֶה לֹא הוּרַד אֵלָיו אוֹת מֵאֵת אֱלֹהָיו?" וְאוּלָם רַק מַזְהִיר אַתָּה, וּלְכָל עַם (שֻׁלַּח) מְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ: *ט* אֱלֹהִים הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר תִּשָּׂא כָּל נְקֵבָה בְּרַחְמָהּ, וַאֲשֶׁר יֵצַר רַחְמָהּ וְרָחַב. וְהַכֹּל אִתּוֹ בְּמַתְכֹּנֶת: *י* יוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת הַגָּדוֹל וְהַנַּעֲלֶה: *יא* שָׁוִים הֵם בָּכֶם הַמַּסְתִּיר דְּבָרוֹ וְהַמּוֹדִיעַ אוֹתוֹ גָּלוּי וְהַמִּסְתַּתֵּר בַּלַּיְלָה וְהַמּוֹפִיעַ לְאוֹר יוֹם: *יב* לוֹ[683] (מַלְאָכִים) שׁוֹמְרִים צְעָדָיו מִלְּפָנָיו וּמֵאַחֲרָיו. יִשְׁמְרוּהוּ בִּפְקוּדַּת אֱלֹהִים, כִּי לֹא יְשַׁנֶּה אֱלֹהִים מְאוּמָה (מִן הַטּוֹב) לְעָם עַד אִם יְשַׁנּוּ הֵם בְּנַפְשָׁם (דַּרְכָּם), וְכִי יַחְפֹּץ אֱלֹהִים (לְהָבִיא) רָעָה לְעָם, אֵין לַהֲשִׁיבָהּ. וְאֵין לָהֶם מִבַּלְעָדָיו כָּל מָגֵן: *יג* הוּא הַמַּרְאֶה אֶתְכֶם אֶת הַבָּרָק (לְעוֹרֵר) פַּחַד וּתְשׁוּקָה[684], וְנָשָׂא אֶת הָעֲנָנִים הַכְּבֵדִים: *יד* וְהָרַעַם יְסַפֵּר תְּהִלָּתוֹ וְהַמַּלְאָכִים, מִיִּרְאָתָם אוֹתוֹ, וְשָׁלַח אֶת הָרַעַשׁ וּפָגַע בּוֹ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ. וְהֵם יִתְוַכְּחוּ בִּדְבַר אֱלֹהִים, הֵן הוּא אַמִּיץ כֹּחַ: *טו* לוֹ יָאֶה לִקְרֹא בֶּאֱמֶת[685], וְאֵלֶּה (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר יִקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעָדָיו, לֹא יַעֲנוּ לָהֶם בִּמְאוּמָה, כִּי אִם כְּפוֹרֵשׂ כַּפָּיו אֶל הַמַּיִם, לְמַעַן הֲשִׁיבֵם אֶל פִּיו וְלֹא יוּכַל הֲשִׁיבֵם אֵלָיו. אָכֵן אֵין קְרִיאַת הַכּוֹפְרִים, בִּלְתִּי אִם בְּתוֹעָה:

טז וְלֵאלֹהִים יִשְׁתַּחֲוֶה כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ בְּרָצוֹן וּבְאֹנֶס, הֵם וְצִלְלֵיהֶם, בַּבֹּקֶר וָעָרֶב: *יז* אֱמֹר: מִי הוּא אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ? אֱמֹר: אֱלֹהִים. אֱמֹר: הֲתִקְחוּ לָכֶם מִבַּלְעָדָיו מָגִנִּים אֲשֶׁר לֹא יוּכְלוּ גַּם לְנַפְשָׁם לֹא לְהוֹעִיל וְלֹא לְהָרַע?. אֱמֹר: הֲיִשְׁווּ הָעִוֵּר וְהַפִּקֵּחַ, אִם יִשְׁווּ הַחֹשֶׁךְ וְהָאוֹר? אִם שָׂמוּ לֵאלֹהִים שֻׁתָּפִים אֲשֶׁר בָּרְאוּ כִּבְרִיאָתוֹ, וְתִשְׁוֶה בְּעֵינֵיהֶם הַבְּרִיאָה (בָּרְאוּ אֵלֶּה לִבְרִיאַת אֱלֹהִים)? אֱמֹר: אֱלֹהִים (הוּא) בּוֹרֵא כֹּל וְהוּא הָאֶחָד וְהָאַדִּיר: *יח* הוֹרִיד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם וַיִּזְּלוּ נְחָלִים כַּאֲשֶׁר חָלַק לָהֶם, וַיַּעַל הַזֶּרֶם קֶצֶף אֶל עָל. (וְכָל מַתֶּכֶת) מֵאֲשֶׁר יַדְלִיקוּ עָלָיו הָאֵשׁ בְּבַקָּשָׁם (לַעֲשׂוֹת) חֲלִי אוֹ כֶלִי (יַעַל) קֶצֶף כָּמוֹהוּ. כָּזֹאת יַרְאֶה אֱלֹהִים (בְּמָשָׁל) אֶת הָאֱמֶת וְהַשָּׁקֶר. וְאָכֵן כַּאֲשֶׁר לַקֶּצֶף הִנֵּה יַעֲלֶה בִּבְעָבּוּעוֹת. אַךְ כַּאֲשֶׁר לַמּוֹעִיל לִבְנֵי אָדָם הִנֵּה יִשָּׁאֵר (קַיָּם) בָּאָרֶץ. כָּכָה יִמְשֹׁל אֱלֹהִים אֶת הַמְּשָׁלִים. לַאֲשֶׁר נַעֲנוּ לֵאלֹהֵיהֶם (יִהְיֶה) הַטּוֹב. אַךְ אֲשֶׁר לֹא יַעֲנוּ לוֹ, הִנֵּה לוּ גַּם יִהְיֶה לָהֶם כָּל אֲשֶׁר

בָּאָרֶץ יַחְדָּו וְעוֹד כָּמוֹהוּ אִתּוֹ, כִּי אָז נְתָנוּהוּ לְהִפָּדוֹת בּוֹ[686]. אֵלֶּה לָהֶם הָרָע בַּחֶשְׁבּוֹן וּמְגוּרֵיהֶם גֵּיהִנֹּם וְרַע הַיָּצוּעַ:

יט הַאִם כָּ(אִישׁ) הַיּוֹדֵעַ כִּי אֲשֶׁר הוּרַד אֵלֶיךָ מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱמֶת כָּאִישׁ אֲשֶׁר הוּא עִוֵּר? אָכֵן יָשִׂימוּ אֶל לֵב אַנְשֵׁי לֵבָב: *כ* אֵלֶּה הַנֶּאֱמָנִים בִּבְרִית אֱלֹהִים וְלֹא יָפֵרוּ אֶת הַבְּרִית: *כא* וְהַמְחַבְּרִים אֶת אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים לְחַבֵּר, וְיָרְאוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם וּפָחֲדוּ מִפְּנֵי הָרָע בַּחֶשְׁבּוֹן: *כב* וְהַמַּאֲרִיכִים רוּחָם בְּבַקְּשָׁם אֶת פְּנֵי אֱלֹהֵיהֶם, וַיַּעַרְכוּ הַתְּפִלָּה וַיְפַזְּרוּ מֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָהֶם בַּסֵּתֶר וּבַגָּלוּי, וַיָּשִׁיבוּ בְטוֹבָה אֶת הָרָעָה[687], – אֵלֶּה לָהֶם שְׂכַר הַמָּעוֹן: *כג* גַּנּוֹת עֵדֶן, יָבוֹאוּ בְתוֹכָן (הֵם) וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה הַיָּשָׁר מֵאֲבוֹתֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם וְזַרְעָם, וְהַמַּלְאָכִים יָבוֹאוּ אֲלֵיהֶם מִכָּל שַׁעַר: *כד* (לֵאמֹר): ״שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם עֵקֶב אֲשֶׁר הֶאֱרַכְתֶּם רוּחֲכֶם״. אָכֵן מַה טּוֹב שְׂכַר הַמָּעוֹן[688]: *כה* אַךְ אֲשֶׁר יָפֵרוּ בְּרִית אֱלֹהִים אַחֲרֵי עָבְרָם בָּהּ וִינַתְּקוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה אֱלֹהִים לְחַבֵּר וְהִשְׁחִיתוּ עַל הָאָרֶץ[689] אֵלֶּה לָהֶם הַקְּלָלָה וְלָהֶם רַע הַמָּעוֹן: *כו* אֱלֹהִים יִתֵּן מָזוֹן בְּשֶׁפַע לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְגַם יִקְפֹּץ (יָדוֹ). וַיִּשְׂמְחוּ בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְאוּלָם אֵין חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה לְעֻמַּת חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, כִּי-אִם מַתַּת (מְעַטָּה)[690]:

כז אָמוֹר יֹאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: ״לָמָּה לֹא הוּרַד עַל יָדוֹ אוֹת מֵאֵת אֱלֹהָיו?״ אֱמֹר: הִנֵּה אֱלֹהִים יַתְעֶה אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְנָחָה אֵלָיו אֶת הַשָּׁב (בִּתְשׁוּבָה): *כח* הַמַּאֲמִינִים וַאֲשֶׁר יִרְגְּעוּ לִבּוֹתָם בְּזֵכֶר אֱלֹהִים. – הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר בְּזֵכֶר אֱלֹהִים יִרְגְּעוּ הַלְּבָבוֹת? – הַמַּאֲמִינִים וְעוֹשֵׂי הַיָּשָׁר אַשְׁרֵיהֶם, לָהֶם הַשִּׁיבָה הַנָּאָה מִכֹּל[691]: *כט* כָּכָה שְׁלַחְנוּךָ אֶל אֻמָּה אֲשֶׁר כְּבָר חָלְפוּ עָבְרוּ אֻמּוֹת לְפָנֶיהָ לְמַעַן תִּקְרָא לִפְנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר גִּלִּינוּ אֶת אָזְנֶךָ. וְאָכֵן הֵם יְכַחֲשׁוּ בָּרַחֲמָן. אֱמֹר: ״הוּא אֱלֹהַי אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְתּוֹ עָלָיו נִשְׁעַנְתִּי וְאֵלָיו תְּשׁוּבָתִי״: *ל* אַךְ לוּ גַּם (הֵבֵאתָ) קֻרְאָן נֶעְתְּקוּ עַל יָדוֹ הָרִים מִמְּקוֹמָם וַתִּבָּקַע לוֹ הָאָרֶץ אוֹ דֻּבַּר עַל-יָדוֹ עִם הַמֵּתִים (לֹא שָׁמְעוּ לְךָ). אֲבָל לֵאלֹהִים הַפְּקֻדָּה כֻּלָּהּ. הַאִם לֹא יֵדְעוּ הַמַּאֲמִינִים, אֲשֶׁר לוּ חָפֵץ אֱלֹהִים נָחָה מֵישָׁרִים אֶת כָּל הָאָדָם יַחְדָּו?

לא וְלֹא יֶחְדַּל מִפְגַּע אֶת הַכּוֹפְרִים, עֵקֶב מַעֲשֵׂיהֶם, פֶּגַע[692], אוֹ יִשְׁכּוֹן בְּקִרְבַת מִשְׁכְּנוֹתֵיהֶם עַד בּוֹא דְבַר אֱלֹהִים, כִּי לֹא יָפֵר אֱלֹהִים אֶת דְּבָרוֹ: *לב* וּכְבָר הֵתֵלּוּ בִּשְׁלִיחִים לְפָנֶיךָ וָאַנִּיחַ[693] לַכּוֹפְרִים. אַחֲרֵי כֵן יִסַּרְתִּים. וְאֵיכָה הָיָה מוּסָרִי:

לג מִי הוּא זֶה הָעוֹמֵד עַל כָּל נֶפֶשׁ (לִרְאוֹת) פָּעֳלָהּ? וַיָּשִׂימוּ לֵאלֹהִים שֻׁתָּפִים. אֱמֹר: "קִרְאוּ נָא בִּשְׁמוֹתָם. אוֹ (אוּלַי) תַּחְפְּצוּ לְהַגִּיד דָּבָר אֲשֶׁר לֹא יֵדַע בָּאָרֶץ? אוֹ (אוּלַי תֹּאמְרוּ): ״רַק דָּבָר רֵיק הוּא״? אָכֵן מְתֻקָּנִים בְּעֵינֵי הַכּוֹפְרִים תַּעְתּוּעֵיהֶם וַיּוּסְרוּ מִן הַדָּרֶךְ. וַאֲשֶׁר יַתְעֶה אֱלֹהִים, אֵין לוֹ כָּל מְאַשֵּׁר בְּדָרֶךְ: *לד* לָהֶם עֹנֶשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְעֹנֶשׁ הָעוֹלָם הַבָּא מַדְאִיב מִמֶּנּוּ וְאֵין לָהֶם מֵאֱלֹהִים כָּל מַצִּיל: *לה* זֶה מַרְאֵה[694] הַגַּנָּה אֲשֶׁר הוּעֲדָה לַיְרֵאִים (אֶת אֱלֹהִים), יִזְּלוּ מִתַּחְתֶּיהָ הַנְּהָרוֹת, אָכְלָהּ קַיָּם (לָעַד) וְצִלָּהּ. זֶה שְׂכַר הַיְרֵאִים (אֱלֹהִים), וּשְׂכַר הַכּוֹפְרִים אֵשׁ (גֵּיהִנֹּם):

לו אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם הַסֵּפֶר יִשְׂמְחוּ בָּזֶה אֲשֶׁר הוּרַד אֵלֶיךָ, וּמֵעוֹבְדֵי הָאֱלִילִים[695] יֵשׁ אֲשֶׁר יְכַחֲשׁוּ בְּמִקְצָתוֹ. אֱמֹר: ״אָכֵן צֻוֵּיתִי לַעֲבֹד אֶת אֱלֹהִים וּלְבִלְתִּי שַׁתֵּף בּוֹ, אֵלָיו אֶקְרָא וְאֵלָיו תְּשׁוּבָתִי״: *לז* וְכָכָה הוֹרַדְנוּהוּ (סֵפֶר) מִשְׁפָּט עֲרָבִי[696]. וְאוּלָם אִם תֵּלֵךְ אַחֲרֵי מַאֲוַיֵּיהֶם

אַחֲרֵי בוֹא אֵלֶיךָ הַדָּעַת[697], לֹא מָגֵן לְךָ בֵּאלֹהִים וְלֹא מַצִּיל: *לח* וּכְבָר שָׁלַחְנוּ שְׁלִיחִים לְפָנֶיךָ וַנָּשֶׂם לָהֶם נָשִׁים וְצֶאֱצָאִים, וְחָלִילָה לוֹ לְשָׁלִיחַ לְהָבִיא אוֹת אִם לֹא בִּרְצוֹן אֱלֹהִים. לְכָל עֵת מוֹעֵד סֵפֶר[698]: *לט* יִמְחֶה אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וִיכוֹנֵן, וְאִתּוֹ אֵם הַסֵּפֶר[699]: *מ* וְאִם נַרְאֶה אוֹתְךָ מִקְצָת (מֵהָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר נְיָרֵא אוֹתָם (בּוֹ), אוֹ נֶאֱסֹף אוֹתְךָ (לִפְנֵי בוֹאוֹ), הִנֵּה אֵין עָלֶיךָ בִּלְתִּי אִם לְהַזְהִיר, (אוֹתָם) וְעָלֵינוּ הַחֶשְׁבּוֹן: *מא* הַאִם לֹא יִרְאוּ, כִּי נָבוֹא אֶל הָאָרֶץ וּנְקַצֶּנָּה מִקְּצוֹתֶיהָ?[700] וֵאלֹהִים יִשְׁפֹּט, אֵין עוֹצֵר בְּעַד מִשְׁפָּטוֹ וְהוּא מְהִיר הַחֶשְׁבּוֹן: *מב* וּכְבָר זָמְמוּ מְזִמָּה אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם, אַךְ לֵאלֹהִים הַמְּזִמָּה כֻּלָּהּ. יֵדַע פֹּעַל כָּל נֶפֶשׁ, אָכֵן יָדוֹעַ יֵדְעוּ הַכּוֹפְרִים לְמִי שְׂכַר הַמָּעוֹן: *מג* וְאָמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "אֵין אַתָּה שָׁלוּחַ", אֱמֹר: "אֱלֹהִים רַב לְעֵד בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם, וְזֶה אֲשֶׁר אִתּוֹ דַּעַת הַסֵּפֶר"[701]:

פָּרָשַׁת אַבְרָהָם[702] (עָלָיו הַשָּׁלוֹם)

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחְמָן וְהָרַחוּם

א. ל. ר *א* (זֶה) סֵפֶר הוֹרַדְנוּהוּ עַל יָדְךָ לְמַעַן הוֹצִיא אֶת הָאֲנָשִׁים מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָהּ בִּרְצוֹן אֱלֹהֵיהֶם אֶל אֹרַח. הַגִּבּוֹר וְהַמְּהֻלָּל: *ב* אֱלֹהִים אֲשֶׁר לוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. אָכֵן אוֹי לָהֶם לַכּוֹפְרִים מֵעֹנֶשׁ כָּבֵד: *ג* אֲשֶׁר יְבַכְּרוּ אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה עַל (חַיֵּי) הָעוֹלָם הַבָּא, וְיָשִׁיבוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים וּבִקְשׁוּ לְעַקְּשָׁהּ אֵלֶּה הֵם בְּתוֹעָה רַבָּה: *ד* וְלֹא שָׁלַחְנוּ כָּל שָׁלִיחַ כִּי אִם בִּלְשׁוֹן עַמּוֹ, לְמַעַן יְבָאֵר לָהֶם. וֵאלֹהִים יַתְעֶה אֵת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְיַנְחֶה אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם:

ה וּלְפָנִים שָׁלַחְנוּ אֶת מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹתֵינוּ לֵאמֹר: "הוֹצֵא אֶת עַמְּךָ מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה וְהַזְכֵּר אוֹתָם אֶת יְמֵי אֱלֹהִים[703]. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְכָל מַאֲרִיךְ רוּחוֹ וּמוֹדֶה: *ו* וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר מֹשֶׁה לְעַמּוֹ זִכְרוּ: "הַטּוֹב אֲשֶׁר עָשָׂה אִתְּכֶם אֱלֹהִים בְּהַצִּילוֹ אֶתְכֶם מִבֵּית פַּרְעֹה אֲשֶׁר מֵרְרוּ אֶתְכֶם בְּעִנּוּיִם רָעִים עַד מְאֹד. אֶת בְּנֵיכֶם שָׁחֲטוּ וְאֶת בְּנוֹתֵיכֶם חִיּוּ לָמוֹ, וּבְזֹאת לָכֶם מַסָּה קָשָׁה מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם[704]": *ז* וּ(זְכֹר) אֶת אֲשֶׁר הִכְרִיז אֱלֹהֶיךָ לֵאמֹר: "אִם תּוֹדוּ (לִי) אַרְבֶּה לָכֶם (מֵחֲסָדַי). אַךְ אִם תִּכְפְּרוּ, הִנֵּה מוּסָרִי כָּבֵד": *ח* וּמֹשֶׁה אָמַר: "(גַּם) אִם תִּכְפְּרוּ אַתֶּם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יַחְדָּו, הִנֵּה אֱלֹהִים עָשִׁיר וּמְהֻלָּל": הַאִם לֹא הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם דְּבַר אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם, עַם נֹחַ וְעָאד וְתָמוּד וְאֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) אַחֲרֵיהֶם: *י* לֹא יֵדָעֵם בִּלְתִּי אִם אֱלֹהִים, בָּאוּ אֲלֵיהֶם שְׁלִיחֵיהֶם בְּמוֹפְתִים, וַיָּשִׁיבוּ אֶת יְדֵיהֶם אֶל פִּיּוֹתֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ: "אָכֵן מְכַחֲשִׁים אֲנַחְנוּ בַּדָּבָר אֲשֶׁר שֻׁלַּחְתֶּם בּוֹ וְאָכֵן בְּסָפֵק אֲנַחְנוּ בַּדָּבָר אֲשֶׁר תִּקְרָאוּנוּ אֵלָיו מְפַקְפְּקִים": *יא* וַיֹּאמְרוּ שְׁלִיחֵיהֶם: "הַאִם בְּסָפֵק אַתֶּם בִּדְבַר אֱלֹהִים בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, יִקְרָא אֶתְכֶם לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם מֵחַטֹּאתֵיכֶם וַעֲזָבְכֶם עַד לְעֵת מוֹעֵד": *יב* וַיֹּאמְרוּ: "אֵין אַתֶּם בִּלְתִּי אִם אָדָם כָּמוֹנוּ. הַתַחְפְּצוּ לַהֲשִׁיבֵנוּ מֵאַחֲרֵי זֶה אֲשֶׁר עָבְדוּ אֲבוֹתֵינוּ? הָבִיאוּ לָנוּ אֵפוֹא מוֹפֵת[705] גָּלוּי": וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם שְׁלִיחֵיהֶם: "אֵין אֲנַחְנוּ בִּלְתִּי אִם אָדָם כְּמוֹכֶם, וְאוּלָם אֱלֹהִים יַפְלֶה חַסְדּוֹ לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ מֵעוֹבְדָיו, וּמַה כֹּחֵנוּ כִּי נָבִיא לָכֶם מוֹפֵת:

יד אִם לֹא בִּרְצוֹן אֱלֹהִים? וְעַל אֱלֹהִים יִשָּׁעֲנוּ הַמַּאֲמִינִים: *טו* וּמַה לָנוּ אֲשֶׁר לֹא נִשָּׁעֵן עַל
אֱלֹהִים אַחֲרֵי נְחוֹתוֹ אוֹתָנוּ בִּדְרָכֵינוּ. אָכֵן הַאֲרֵךְ נַאֲרִיךְ רוּחֵנוּ בַּהֲצֶרְכֶם לָנוּ, וְעַל אֱלֹהִים
יִשָּׁעֲנוּ הַנִּשְׁעָנִים": *טז* וַיֹּאמְרוּ הַכֹּפְרִים אֶל שְׁלִיחֵיהֶם: "הוֹצֵא נוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאַרְצֵנוּ אוֹ שׁוֹב
תָּשׁוּבוּ (לָלֶכֶת) בְּדָתֵנוּ[706]. וַיְגַל אֱלֹהֵיהֶם אֶת אָזְנָם לֵאמֹר: "הַשְׁמֵד נַשְׁמִיד אֶת
הַפּוֹשְׁעִים: *יז* וְהִשְׁכַּנּוּ אֶתְכֶם בָּאָרֶץ אַחֲרֵיהֶם. כָּזֹאת (יִהְיֶה) לַאֲשֶׁר יָרֵא "מְקוֹמִי" וְיָרֵא
תּוֹכַחְתִּי"[707]: *יח* וַיִּקְרְאוּ לְעֶזְרָה וַתִּכָּזֵב תִּקְוַת כָּל עָרִיץ וּקְשֵׁה עֹרֶף: *יט* מֵאַחֲרָיו גֵּיהִנֹּם וַיַּשְׁקֶה
מֵי רֶפֶשׁ[708]: *כ* יִגְמָעֵם. אַךְ עוֹד טֶרֶם יֵרְדוּ אֶל לוֹעוֹ יְבוֹאֵהוּ הַמָּוֶת מִכָּל עֵבֶר[709]. אַךְ לֹא יָמוּת.
וּמֵאַחֲרָיו עֹנֶשׁ קָשֶׁה: *כא* מְשַׁל הַכּוֹפְרִים בֶּאֱלֹהֵיהֶם, מַעֲשֵׂיהֶם כְּאֵפֶר זֵרָהוּ[710] רוּחַ בְּיוֹם סוּפָה.
לֹא יִשְׁלְטוּ עַל מְאוּמָה מֵאֲשֶׁר רָכָשׁוּ[711]. זֹאת הִיא הַתּוֹעָה הָרְחוֹקָה: *כב* הַאִם לֹא תִרְאֶה כִּי
אֱלֹהִים בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בֶּאֱמֶת, בִּרְצוֹתוֹ יַכְרִיתְכֶם[712] וְהֵקִים[713] (תַּחְתֵּיכֶם) בְּרִיאָה
חֲדָשָׁה: *כג* וְלֹא נִפְלֵאת הִיא מֵאֱלֹהִים: *כד* וְהִתְיַצְּבוּ עַל הָאֱלֹהִים כֻּלָּם, וְאָמְרוּ הַחַלָּשִׁים אֶל
אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְנַשְּׂאוּ (עֲלֵיהֶם): "הִנֵּה אֲנַחְנוּ הָיִינוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵיכֶם. הַאִם תּוּכְלוּ לְהוֹעִיל לָנוּ
בִּפְנֵי עֹנֶשׁ אֱלֹהִים בִּמְאוּמָה?": *כה* וְאָמְרוּ: "לוּ נָחָנוּ אֱלֹהִים מֵישָׁרִים כִּי אָז נָחִינוּ אֶתְכֶם.
אַחַת הִיא לָנוּ אִם תִּקְצַר רוּחֵנוּ וְאִם נַאֲרִיךְ רוּחֵנוּ – אֵין לָנוּ כָּל מִפְלָט: *כו* וְאָמַר הַשָּׂטָן בְּעֵת
נֶחֱרַץ הַדָּבָר לֵאמֹר: הִנֵּה אֱלֹהִים הִבְטִיחֲכֶם הַבְטָחַת הָאֱמֶת וַאַבְטִיחֲכֶם (אָנֹכִי) וָאָפֵר דִּבְרֵי
לָכֶם, וְאֵין לִי עֲלֵיכֶם כָּל שִׁלְטוֹן: *כז* מִלְּבַד זֶה אֲשֶׁר קְרָאתִיכֶם, וְתַעֲנוּ לִי וְלֹא תִּלּוֹנוּ עָלַי,
הִלּוֹנוּ עַל נַפְשׁוֹתֵיכֶם. לֹא בִי יְשׁוּעַתְכֶם וְלֹא בָכֶם יְשׁוּעָתִי. כִּי כַחַשְׁתִּי בַּאֲשֶׁר שִׁתַּפְתֶּם אוֹתִי
(לֵאלֹהִים) לִפְנֵי כֵן. אָכֵן לַפּוֹשְׁעִים עֹנֶשׁ דְּאָבָה": וְהוּבְאוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר אֶל
תּוֹךְ גַּנּוֹת יִזְּלוּ מִתַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת, לְעוֹלָמִים, (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן, בִּרְצוֹן אֱלֹהֵיהֶם. בִּרְכָתָם בְּתוֹכָן
"שָׁלוֹם": הַאִם לֹא תִרְאֶה אֵיכָה מָשַׁל אֱלֹהִים מְשַׁל מִלָּה טוֹבָה, כְּעֵץ טוֹב שָׁרְשׁוֹ נָכוֹן
(בָּאָרֶץ) וּפֹארוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם: *ל* יִתֵּן פִּרְיוֹ[714] בְּכָל עֵת, בִּרְצוֹן אֱלֹהָיו. וּמָשַׁל אֱלֹהִים הַמְּשָׁלִים
לִבְנֵי אָדָם, אוּלַי יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *לא* וּמְשַׁל מִלָּה נִמְאָסָה כְּעֵץ נִמְאָס נִסַּח מֵעַל לָאָרֶץ, לֹא יִכּוֹן
לְעוֹלָם: *לב* יְכוֹנֵן אֱלֹהִים אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בַּדָּבָר הַנָּכוֹן בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא,
וְהִתְעָה אֱלֹהִים אֶת הַפּוֹשְׁעִים וְכָל אֲשֶׁר חָפֵץ אֱלֹהִים עָשָׂה: *לג* הַאִם לֹא תִרְאֶה אֶת אֲשֶׁר
הֵמִירוּ חֶסֶד אֱלֹהִים[715] לְכַחֵשׁ, וַיַּדִּיחוּ אֶת בְּנֵי עַמָּם אֶל מִשְׁכְּנוֹת שָׁחַת: *לד* אֶל גֵּיהִנֹּם. צָלֵי יִהְיוּ
לָהּ, וְרַע הַמִּשְׁכָּן: *לה* וַיַּעֲשׂוּ אֶת אֱלֹהִים אֱלִילִים[716] לְהַתְעוֹת מִדַּרְכּוֹ. אֱמֹר: הִתְעַנְּגוּ, אַךְ
דַּרְכְּכֶם אֶל אֵשׁ (גֵּיהִנֹּם): אֱמֹר לְעוֹבְדַי אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ, כִּי יַעַרְכוּ הַתְּפִלָּה וִיפַזְּרוּ, (לָאֶבְיוֹנִים)
מֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָהֶם בַּסֵּתֶר וּבַגָּלוּי, בְּטֶרֶם יָבוֹא יוֹם לֹא מִקָּח וּמִמְכָּר בּוֹ וְלֹא
רֵעוּת[717]: *לז* אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וַיּוֹרֶד מִן הַשָּׁמַיִם מָיִם, וַיּוֹצֵא
בָּהֶם פֵּרוֹת שׁוֹנִים לְמַאֲכָל לָכֶם[718]. וַיָּשֶׂם לָכֶם אֶת הָאֳנִיּוֹת לְמַס עוֹבֵד אֲשֶׁר יָרוּצוּ בַּיָּם
בְּמִצְוָתוֹ, וַיָּשֶׂם לָכֶם לְמַס עוֹבֵד אֶת הַנְּהָרוֹת, וַיָּשֶׂם לָכֶם לְמַס עוֹבֵד אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַיָּרֵחַ
וְנָקְפוּ, וַיָּשֶׂם לָכֶם לְמַס עוֹבֵד אֶת הַלַּיְלָה וְאֶת הַיּוֹם, וַיִּתֵּן לָכֶם מִכָּל אֲשֶׁר שְׁאֶלְתֶּם, וְכִי
תְּסַפְּרוּ חַסְדֵי אֱלֹהִים לֹא תִמְנוּם כֻּלָּם. אָכֵן הָאָדָם פּוֹשֵׁעַ וְכוֹפֵר:

לח וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר אַבְרָהָם: "אֱלֹהַי, שִׂית אֶת הָעִיר הַזֹּאת[719] בְּטוּחָה, וְהָשֵׁב אוֹתִי וְאֶת בָּנַי
מֵעֲבֹד אֶת הַפְּסִילִים: *לט* אֱלֹהַי, כִּי הֵם הִתְעוּ רַבִּים מִבְּנֵי הָאָדָם. וְהָיָה כָּל אֲשֶׁר יֵלֵךְ אַחֲרַי,
הִנֵּה מִמֶּנִּי הוּא, וַאֲשֶׁר יַמְרֶה אוֹתִי, הִנֵּה אַתָּה סַלָּח וְרַחוּם[720]: *מ* אֱלֹהֵינוּ, הִנֵּה הוֹשַׁבְתִּי
מִצֶּאֱצָאַי בָּעֵמֶק לֹא מְקוֹם זֶרַע אֵצֶל בֵּיתְךָ הַקָּדוֹשׁ, אֱלֹהֵינוּ, לְמַעַן יַעַרְכוּ הַתְּפִלָּה, שִׂים אֵפוֹא
אֶת לִבּוֹת בְּנֵי הָאָדָם לְהִכָּסֵף אֲלֵיהֶם וְכַלְכְּלֵם פֵּרוֹת מִפֵּרוֹת שׁוֹנִים לְמַעַן יוֹדוּ

לָךְ[721]: *מא* אֱלֹהֵינוּ הֵן אַתָּה תֵּדַע אֵת אֲשֶׁר נַעֲלִים וְאֵת אֲשֶׁר נִגְלֶה, וְלֹא יֵעָלֵם מֵאֱלֹהִים דָּבָר לֹא בָּאָרֶץ וְלֹא בַּשָּׁמַיִם. הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר נָתַן לִי לְעֵת זִקְנָה אֶת יִשְׁמָעֵאל וְאֶת יִצְחָק, כִּי אֱלֹהַי שׁוֹמֵעַ הַתְּפִלָּה: *מב* אֱלֹהַי שִׂיתֵנִי עוֹרֵךְ הַתְּפִלָּה (אָנֹכִי) וּמִצֶּאֱצָאַי, אֱלֹהֵינוּ, תְּקַבֵּל תְּפִלָּתִי. אֱלֹהֵינוּ, סְלַח לִי וּלְהוֹרַי וְלַמַּאֲמִינִים בְּיוֹם יֵעָשֶׂה[722] הַחֶשְׁבּוֹן'':

מג וְאַל תַּחְשֹׁב כִּי נֶעֱלָם מֵאֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ הַפּוֹשְׁעִים, וְאוּלָם עָזוֹב נַעַזְבֵם עַד לְיוֹם תָּקְמְנָה בּוֹ הָעֵינַיִם וְלֹא תְּנִידֶינָה: *מד* יִשְׁעוּ הֵנָּה וָהֵנָּה יִשְׂאוּ רָאשֵׁיהֶם אַךְ לֹא יוּכְלוּ הָסֵב מַבָּטָם[723]. וְלִבָּם חָלָל בְּקִרְבָּם. הַזְהֵר אֵפוֹא אֶת בְּנֵי הָאָדָם מִפְּנֵי יוֹם יְבוֹאֵם הָעֹנֶשׁ: *מה* בּוֹ יֹאמְרוּ הַפּוֹשְׁעִים: ''אֱלֹהֵינוּ עָזְבֵנוּ עַד עֵת קְרוֹבָה: *מו* וְנַעֲנֶה לִקְרִיאָתְךָ וְהָלַכְנוּ אַחֲרֵי הַשְּׁלִיחִים''. הַאִם לֹא נִשְׁבַּעְתֶּם לִפְנֵי כֵן כִּי אֵין לָכֶם תְּמוּטָה?": *מז* וְאַתֶּם הֲלֹא (שְׁכַנְתֶּם) בְּמִשְׁכְּנוֹת אֵלֶּה אֲשֶׁר עָשְׁקוּ נַפְשׁוֹתָם, וַיִּתְבָּרֵר לָכֶם אֵיכָה עָשִׂינוּ בָהֶם, וַנָּשֶׂם לָכֶם (בָּהֶם) מָשָׁל (וּמוּסָר). וּכְבָר זָמְמוּ מְזִמָּתָם אַךְ אֶת אֱלֹהִים מְזִמָּתָם, וְאִם גַּם יוּכְלוּ לְהָמִישׁ בִּמְזִמָּתָם אֶת הֶהָרִים: *מח* וְאַל תַּחְשֹׁב כִּי יָפֵר אֱלֹהִים דְּבָרוֹ אֶל שְׁלִיחָיו, כִּי אֱלֹהִים גִּבּוֹר וּבַעַל נְקָמוֹת: *מט* בְּיוֹם תּוּמַר הָאָרֶץ לֹא אֶרֶץ וְהַשָּׁמַיִם[724], וְהִתְיַצְּבוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים הָאֶחָד וְהָאַדִּיר: *נ* וְרָאִיתָ אֶת הַפּוֹשְׁעִים בַּיּוֹם הַהוּא אֲסוּרִים בָּאֲזִקִּים: *נא* סַרְבָּלֵיהֶם זֶפֶת וְכִסְּתָה הָאֵשׁ פְּנֵיהֶם לְמַעַן יִגְמֹל אֱלֹהִים כָּל נֶפֶשׁ כִּפְעֻלָּהּ, כִּי אֱלֹהִים מְהִיר חֶשְׁבּוֹן: *נב* זֶה הוּא לְהוֹדִיעַ אֶת בְּנֵי הָאָדָם וּלְהַזְהִירָם בּוֹ, וּלְמַעַן יֵדְעוּ כִּי הוּא אֱלֹהִים אֶחָד, וּלְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל לֵב אַנְשֵׁי לֵבָב:

פָּרָשַׁת אַלְחִגְ'ר[725]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ תִּשְׁעִים וְתִשְׁעָה

א. ל. ר *א* אֵלֶּה אוֹתוֹת הַסֵּפֶר וְקֻרְאָן גָּלוּי: *ב* פְּעָמִים רַבּוֹת יִתְאַוּוּ הַכּוֹפְרִים לוּ הָיוּ תְּמִימִים עִם אֱלֹהִים[726]: *ג* עָזְבֵם, יֹאכְלוּ וְיִתְעַנְּגוּ וּתְשַׁעְשְׁעֵם הַתִּקְוָה, אַךְ לָאַחֲרוֹנָה יֵדְעוּ: *ד* וְלֹא הִשְׁמַדְנוּ כָּל עִיר מִבְּלִי אֲשֶׁר הָיָה לָהּ סֵפֶר קָבוּעַ[727]: *ה* לֹא תַקְדִּים כָּל אֻמָּה עֵת מוֹעֲדָהּ וְלֹא תְּאַחֲרוֹ[728]: *ו* וַיֹּאמְרוּ: ''הוֹי זֶה[729] אֲשֶׁר הוּרְדָה עַל יָדוֹ הַהַזְהָרָה, אָכֵן מְשֻׁגָּע[730] אַתָּה: *ז* לָמָּה לֹא תָבוֹא אֵלֵינוּ עִם מַלְאָכִים, אִם מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת אַתָּה'': *ח* (וְאוּלָם) לֹא נוֹרִיד אֶת הַמַּלְאָכִים בִּלְתִּי אִם בַּמִּשְׁפָּט[731] וְאָז לֹא הֶאֱרִיכוּ לָכֶם עוֹד אַף[732]: *ט* אָכֵן אֲנַחְנוּ הוֹרַדְנוּ אֶת הַהַזְהָרָה, וַאֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים עָלֶיהָ: *י* וּכְבָר שָׁלַחְנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַחְלְקוֹת הָרִאשׁוֹנִים: *יא* אַךְ לֹא בָא אֲלֵיהֶם שָׁלִיחַ מִבְּלִי אֲשֶׁר יִלְעֲגוּ לוֹ: *יב* כָּזֹאת נָבִיא בְּלִבּוֹת הַזֵּדִים: *יג* לֹא יַאֲמִינוּ בוֹ, וְאִם כְּבָר חָלַף מִשְׁפָּט הָרִאשׁוֹנִים[733]: *יד* וְלוּ גַּם פָּתַחְנוּ עֲלֵיהֶם שַׁעַר מִן הַשָּׁמַיִם וְעָלוּ בוֹ הָלוֹךְ וְעָלֹה: *טו* כִּי גַם אָז אָמְרוּ: ''אָכֵן הֻכּוּ עֵינֵינוּ בְּסַנְוֵרִים. לֹא כִּי אֲנָשִׁים תְּעְתֻּעוּם כְּשָׁפִים הִנֵּנוּ'': *טז* וּכְבָר עָשִׂינוּ מַזָּלוֹת[734] בַּשָּׁמַיִם, וַנְּקַשְּׁטֵם לָרוֹאִים: *יז* וַנִּשְׁמְרֵם מִפְּנֵי כָּל שָׂטָן אָרוּר[735]: *יח* בִּלְתִּי אֲשֶׁר הִתְגַּנֵּב לִשְׁמוֹעַ, וַתָּבוֹא אַחֲרָיו שַׁלְהֶבֶת גְּלוּיָה: *יט* וְאֶת הָאָרֶץ פָּרַשְׂנוּ וַנָּטַל בָּהּ יְתֵדוֹת[736], וַנַּצְמַח בָּהּ מִכָּל דָּבָר בְּמִשְׁקָל: *כ* וַנָּשֶׂם בְּתוֹכָהּ מִחְיָה לָכֶם וּלְאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא אַתֶּם תְּכַלְכְּלוּם[737]: *כא* וְאֵין כָּל דָּבָר אֲשֶׁר לֹא אִתָּנוּ אֲסָמָיו וְלֹא נוֹרִידֶנּוּ בִּלְתִּי אִם בְּמִדָּה קְצוּבָה: *כב* וַנִּשְׁלַח אֶת הָרוּחוֹת נוֹשְׂאוֹת עֲנָנוֹת הָרוֹת, וַנּוֹרֶד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם וַנַּשְׁקֶה אֶתְכֶם בָּהֶם, וְלֹא אַתֶּם הָאוֹצְרִים אוֹתָם: *כג* וְאָכֵן אֲנַחְנוּ נְחַיֶּה וְנָמִית וַאֲנַחְנוּ הַיּוֹרְשִׁים: *כד* וּכְבָר

יָדַעְנוּ אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר קָדְמוּ לָכֶם וּכְבָר יָדַעְנוּ אֶת הָאַחֲרוֹנִים: *כה* וְאָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא יַאַסְפֵם, כִּי
הוּא חָכָם וְיוֹדֵעַ: *כו* וּכְבָר יָצַרְנוּ אֶת הָאָדָם חֵמָר יָבֵשׁ (עָשׂוּי) טִיט הַיָּוֵן[738]:

כז וְאֶת הַגָּ'אן[739] יְצַרְנוּהוּ לִפְנֵי כֵן מֵאֵשׁ לוֹהֶטֶת[740]:

כח וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר אֱלֹהֶיךָ אֶל הַמַּלְאָכִים לֵאמֹר: "הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵר אָדָם חֵמָר יָבֵשׁ (עָשׂוּי) טִיט
הַיָּוֵן:

כט וְהָיָה כַּעֲשׂוֹתִי אוֹתוֹ וְנָפַחְתִּי בוֹ מֵרוּחִי, וּנְפַלְתֶּם לְפָנָיו וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם": *ל* וַיִּשְׁתַּחֲווּ
הַמַּלְאָכִים כֻּלָּם יַחְדָּו: *לא* רַק אִבְּלִיס מֵאֵן לִהְיוֹת עִם הַמִּשְׁתַּחֲוִים: *לב* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים):
"אִבְּלִיס, מַה לְּךָ אֲשֶׁר לֹא תִּהְיֶה עִם הַמִּשְׁתַּחֲוִים?: *לג* וַיֹּאמֶר: חָלִילָה לִּי מֵהִשְׁתַּחֲווֹת לְאָדָם
יְצַרְתּוֹ מֵחֵמָר יָבֵשׁ (עָשׂוּי) טִיט הַיָּוֵן": *לד* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "צֵא אֵפוֹא מִזֶּה כִּי אָרוּר
אַתָּה: *לה* וְעָלֶיךָ הַקְּלָלָה עַד יוֹם הַדִּין":

לו וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, הַאֲרֶךְ נָא אַפְּךָ לִי עַד יוֹם קוּמָם לִתְחִיָּה": *לז* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "הִנֵּה אַתָּה
בֵּין אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ לָהֶם אַף[741]: *לח* עַד יוֹם הָעֵת הַקְּבוּעָה": וַיֹּאמֶר (אִבְּלִיס): "יַעַן אֲשֶׁר
עִוִּיתַנִי אֲיַפֶּה לָהֶם בָּאָרֶץ לְעַוְּתָם יַחְדָּו: *מ* מִבַּלְעֲדֵי עוֹבְדֶיךָ בָּהֶם הַתְּמִימִים
(עִמָּךְ)": *מא* וַיֹּאמֶר: "זֶה אֹרַח מֵישָׁרִים לְפָנָי: *מב* אֲשֶׁר עוֹבְדַי לֹא לְךָ שִׁלְטוֹן עֲלֵיהֶם, בִּלְעֲדֵי
זֶה אֲשֶׁר יֵלֵךְ אַחֲרֶיךָ מִן הַנִּתְעִים[742]: *מג* וְאָכֵן עָנְשָׁם גֵּיהִנֹּם[743] כִּי הִזְהִירוּם מִפָּנָיו,
יַחְדָּו: *מד* לָהּ שִׁבְעָה שְׁעָרִים. לְכָל שַׁעַר חֵלֶק קָצוּב מֵהֶם[744]: *מה* אַךְ יִרְאֵי הָאֱלֹהִים בְּגַנּוֹת
וַעֲיָנוֹת: *מו* "בֹּואוּ בְּתוֹכָן בְּשָׁלוֹם בְּטוּחִים": *מז* וְעָקַרְנוּ מִלִּבּוֹתָם כָּל קִנְאָה[745], אַחִים
(שׁוֹכְנִים) עַל עַרְשׂוֹתָם זֶה לְעֻמַּת זֶה: *מח* לֹא יִגַּע אֲלֵיהֶם עָמָל בְּתוֹכָהּ, וְלֹא יוּצְאוּ מִמֶּנָּה:

מט הוֹדַע אֶת עוֹבְדַי, כִּי אָנֹכִי הַסַּלָּח וְהָרַחוּם, וְכִי עָנְשִׁי הוּא עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *נ* וְהוֹדִיעֵם עַל
אוֹדוֹת אוֹרְחֵי אַבְרָהָם: *נא* וַיְהִי כְּבוֹאָם אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ: "שָׁלוֹם": *נב* וַיֹּאמֶר: "אָכֵן נִבְהַלְנוּ
מִפְּנֵיכֶם": *נג* וַיֹּאמְרוּ: "אַל תִּבָּהֵל, כִּי נְבַשֵּׂר אוֹתְךָ בְּבֵן חָכָם": *נד* וַיֹּאמֶר: הִתְבַשְּׂרוּנִי לְעֵת
אֲשֶׁר פְּגָעַתְנִי הַזִּקְנָה. בַּמֶּה זֶה תְּבַשְּׂרוּנִי? *נה* וַיֹּאמְרוּ: "בִּשַּׂרְנוּךָ בֶּאֱמֶת, אַל תְּהִי אֵפוֹא
בַּנּוֹאָשִׁים" וַיֹּאמֶר: "וּמִי הוּא זֶה אֲשֶׁר יִוָּאֵשׁ מֵרַחֲמֵי אֱלֹהָיו אִם לֹא הַתּוֹעִים?": *נו* וַיֹּאמֶר
(עוֹד): "וּמַה פְּקֻדַּתְכֶם[746] אַתֶּם הַשְּׁלִיחִים?": וַיֹּאמְרוּ: אֲנַחְנוּ שֻׁלַּחְנוּ אֶל זֵדִים: *נט* מִבַּלְעֲדֵי
בֵּית לוֹט, כִּי הַצֵּל נַצִּילֵם כֻּלָּם: *ס* מִלְּבַד אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר גָּזַרְנוּ, כִּי תִּהְיֶה מִן
הַמִּתְמַהְמְהִים: *סא* וַיְהִי בְּבוֹא הַשְּׁלִיחִים אֶל עַם לוֹט: *סב* וַיֹּאמֶר: "אָכֵן אֲנָשִׁים זָרִים (לִי)
אַתֶּם": *סג* וַיֹּאמְרוּ: "לֹא כִּי בָאנוּ אֵלֶיךָ לְהָבִיא הָעֹנֶשׁ אֲשֶׁר הָיוּ מְפַקְפְּקִים בּוֹ: *סד* וַנָּבוֹא
אֵלֶיךָ בֶּאֱמֶת וְאָכֵן דְּבָרֵינוּ אֱמֶת: *סה* קוּם צֵא עִם מִשְׁפַּחְתְּךָ בַּאֲפֵל הַלַּיְלָה וְהָלַכְתָּ אַחֲרֵי
עִקְבֵיהֶם, וְאַל יִפֶן אִישׁ מִכֶּם אַחֲרָיו וַעֲבַרְתֶּם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר תְּצֻוּוּ[747]": *סו* וַנְּצַו עָלָיו אֶת
הַדָּבָר הַזֶּה, בַּאֲשֶׁר שֹׁרֶשׁ אֵלֶּה יִכָּרֵת בְּהַשְׁכִּימָם בַּבֹּקֶר: *סז* וַיָּבוֹאוּ אַנְשֵׁי הָעִיר
שְׂמֵחִים[748]: *סח* וַיֹּאמֶר: "הִנֵּה אֵלֶּה אוֹרְחַי וְאַל תִּפְרְעוּנִי לְשִׁמְצָה: *סט* וִירְאוּ אֱלֹהִים וְלֹא
תְּשִׂימוּנִי חֶרְפָּה"[749]: *ע* וַיֹּאמְרוּ: "הַאִם לֹא הֱנִיאוֹנוּ אוֹתְךָ (מֵהָבִיא לְבֵיתְךָ)
אֲנָשִׁים"? *עא* וַיֹּאמֶר: "(הִנֵּה) אֵלֶּה בְּנוֹתַי אִם יֶשְׁכֶם עוֹשִׂים"[750]: *עב* "חַיֶּיךָ כִּי אָכֵן הֵם
בְּשִׁכְרוֹנָם יִתְעוּ"[751]: וַיֹּאחֲזֵם הָרַעַשׁ עִם זְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ: *עד* וַנָּשֶׂם אֶת מְרוּמָהּ לְשִׁפְלָתָהּ וַנַּמְטֵר
עֲלֵיהֶם אַבְנֵי-חֵמָר שְׂרוּפוֹת[752]: אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְבַעֲלֵי תּוּשִׁיָּה: *עו* וְאָכֵן אֵלֶּה (מְקוֹמָם) לְיַד דֶּרֶךְ

קַיֶּמֶת[753]: *עז* אָמְנָם בָּזֶה אוֹת לַמַּאֲמִינִים: *עח* וְאָכֵן הָיוּ אַנְשֵׁי אַלְאַיְכָּה[754] פּוֹשְׁעִים: *עט* וַנִּקֹּם
מֵהֶם וְאָכֵן הֵם מָשָׁל (וּמוּסָר) בָּרוּר:

פ וּלְפָנִים נָתְנוּ אַנְשֵׁי חִג'ר[755] אֶת הַשְּׁלִיחִים לְכוֹזְבִים: *פא* וַנָּבֵא אֲלֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ וְיָסוּרוּ
מֵהֶם:

פב וַיַּחְצְבוּ לָהֶם מִן הֶהָרִים בָּתִּים וַיֵּשְׁבוּ בֶּטַח: *פג* וַיֹּאחֲזֵם הָרַעַשׁ בְּהַשְׁכִּימָם בַּבֹּקֶר: *פד* וְלֹא
הוֹעִיל לָהֶם פָּעֳלָם:וְלֹא בָּרָאנוּ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם כִּי אִם בָּאֱמֶת, וְאָכֵן
"הַשָּׁעָה[756]" בּוֹא תָבוֹא. מְחַל לָהֶם אֵפוֹא מְחִלָּה בְּחֶסֶד[757]: *פו* וְאָכֵן הַנַּעֲלֶה: *פח* אַל תִּשָּׂא עֵינֶיךָ
אֶל אֲשֶׁר נָתַנּוּ לַאֲנָשִׁים מִסְפָּר מֵהֶם וְלֹא תֵּעָצֵב בִּגְלָלָם וּנְטֵה כְּנָפְךָ לַמַּאֲמִינִים: *פט* וְאָמַרְתָּ:
"הִנֵּה אָנֹכִי הַמַּזְהִיר הַגָּלוּי": *צ* (הוֹרֵד נוֹרִיד עֲלֵיהֶם עֹנֶשׁ) כַּאֲשֶׁר הוֹרַדְנוּ עַל
הַמְחַלְּקִים: *צא* אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הַקֻּרְאָן חֲלָקִים חֲלָקִים[758]: *צב* וְאָכֵן חַי אֱלֹהֶיךָ כִּי נְבִיאֵם
בְּמִשְׁפָּט יַחְדָּו: *צג* עַל מַעֲשֵׂיהֶם: *צד* הוֹדַע אֵפוֹא אֶת אֲשֶׁר תְּצֻוֶּה וְהַרְחֵק מִן הַמְּשַׁתְּפִים: *צה* כִּי
אֲנַחְנוּ רַב לְךָ (לַעֲמֹד) נֶגֶד הַמְּהַתְּלִים: *צו* אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ אֶת אֱלֹהִים, אֱלֹהִים אֲחֵרִים. אָכֵן
לָאַחֲרוֹנָה יֵדָעוּ: *צז*וּכְבָר יָדַעְנוּ אֲשֶׁר יֵצַר לְבָבְךָ בַּאֲשֶׁר יֹאמֵרוּ: *צח* סַפֵּר תְּהִלַּת אֱלֹהֶיךָ וֶהֱיֵה
מִן הַמִּשְׁתַּחֲוִים:

צט וַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֶיךָ עַד בּוֹא אֵלֶיךָ הַוַּדָּאִי[759]:

פָּרָשַׁת הַדְּבוֹרָה[760]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וְעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א בָּא דְּבַר אֱלֹהִים. אַל תְּבַקְשׁוּ אֵפוֹא לְהָחִישׁוֹ. יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה עַל אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ
(לוֹ): *ב* יוֹרִיד אֶת הַמַּלְאָכִים בָּרוּחַ בִּדְבָרוֹ עַל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ מֵעוֹבְדָיו[761] לֵאמֹר: "הַזְהִירוּ כִּי אֵין
אֱלֹהַּ בִּלְתִּי וְיִרְאָתֶם אוֹתִי": *ג* בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בֶּאֱמֶת, יִתְעַלֶּה עַל אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ
(לוֹ): *ד* בָּרָא אֶת הָאָדָם מִטִּפָּה וְהִנֵּה הוּא יָרִיב גָּלוּי (לוֹ): *ה* וְאֶת הַמִּקְנֶה בְּרָאוֹ לָכֶם. בּוֹ
(כְּסוּת) לְחֹם וְתוֹעֶלֶת רַבָּה, וּמִמֶּנּוּ תֹּאכֵלוּ:

ו וְלָכֶם בּוֹ תִּפְאֶרֶת[762] בְּעֵת הֲעִיזְכֶם (אוֹתוֹ) וּבְעֵת שַׁלַּחֲכֶם אוֹתוֹ לִרְעוֹת: *ז* וְנָשְׂאוּ מַשְּׂאֲכֶם אֶל
אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא תַּגִּיעוּ אֵלֶיהָ בִּלְתִּי אִם בַּעֲמַל נֶפֶשׁ, כִּי אֱלֹהֵיכֶם טוֹב וְרַחוּם: *ח* וְהַסּוּס וְהַפֶּרֶד
וְהַחֲמוֹרִים (בָּרָא) לְמַעַן תִּרְכְּבוּ עֲלֵיהֶם וְלָעֲדִי, וְיִבְרָא אֵת אֲשֶׁר לֹא תֵדָעוּ: *ט* וְעַל אֱלֹהִים
לְהוֹרוֹת (לִבְנֵי-אָדָם) הַדֶּרֶךְ, וְאוּלָם יֵשׁ הַסָּר מִמֶּנָּה, וְלוּ חָפֵץ נַחֲכֶם מֵישָׁרִים כֻּלְּכֶם
יַחְדָּו: *י* הוּא הוּא אֲשֶׁר הוֹרִיד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם. לָכֶם מֵהֶם לְמַשְׁקֶה וּמֵהֶם (לְהַצְמִיחַ) עֵצִים
אֲשֶׁר תִּרְעוּ בָּם (מִקְנְכֶם): *יא* יַצְמִיחַ לָכֶם בָּהֶם הַזֶּרַע וְהַזַּיִת וְהַתֹּמֶר וְהַגֶּפֶן וּמִכָּל פֶּרִי. אָכֵן
בָּזֶה אוֹת לְעַם יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *יב* וַיָּשֶׂם לָכֶם לְמַס עוֹבֵד אֶת הַלַּיְלָה וְאֶת הַיּוֹם וְאֶת הַשֶּׁמֶשׁ,
וְאֶת הַיָּרֵחַ וְאֶת הַכּוֹכָבִים לְמַס עוֹבֵד בִּפְקֻדָּתוֹ. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְעַם יַשְׂכִּילוּ: *יג* וְאֶת כָּל אֲשֶׁר
יָצַר לָכֶם בָּאָרֶץ בִּצְבָעִים מִצְּבָעִים שׁוֹנִים. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְעַם יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *יד* וְהוּא הוּא

אֲשֶׁר שָׂם לָכֶם לְמַס עוֹבֵד אֶת הַיָּם, לְמַעַן תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ בָּשָׂר טָרִי וְתוֹצִיאוּ לָכֶם מִמֶּנּוּ עֲדִי אֲשֶׁר תִּלְבְּשׁוּ אוֹתוֹ, וְרָאִיתָ אֶת הָאֳנִיּוֹת בּוֹקְעוֹת (לָהֶן נָתִיב) בּוֹ וּלְמַעַן אֲשֶׁר תְּבַקְּשׁוּ מֵחַסְדּוֹ וְאוּלַי תּוֹדוּ (לוֹ): *טו* וַיִּטֶּל בָּאָרֶץ יְתֵדוֹת[763] לְבַל תָּמִיט אֶתְכֶם, וּנְהָרוֹת וּדְרָכִים לְמַעַן תְּאֻשְּׁרוּ בַּדָּרֶךְ: * טז* וְצִיּוּנִים (שָׂם) וּבַכּוֹכָבִים יְאֻשְּׁרוּ בַּדָּרֶךְ: *יז* הַאִם כָּזֶה אֲשֶׁר יִבְרָא כָּזֶה אֲשֶׁר לֹא יִבְרָא? הַאִם לֹא יָשִׂימוּ אֶל לֵב?: *יח* וְכִי תְּסַפְּרוּ חַסְדֵי אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִמְנוּם[764] כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם:

יט וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲלִימוּ וְאֵת אֲשֶׁר תּוֹדִיעוּ גָּלוּי: *כ* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר יִקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לֹא יִבְרְאוּ דָּבָר וְהֵם נִבְרְאוּ: *כא* מֵתִים בְּלִי חַיִּים וְלֹא יֵדְעוּ: *כב* מָתַי יוּקְמוּ לִתְחִיָּה:

כג אֱלֹהֵיכֶם אֱלוֹהַּ אֶחָד. וְאָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָּאַחֲרִית כֶּחָשִׁים לִבּוֹתָם וְהֵם גֵּאִים. *כד* אֵין סָפֵק כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֵת אֲשֶׁר יַעֲלִימוּ וְאֵת אֲשֶׁר יוֹדִיעוּ גָּלוּי: *כה* אָכֵן לֹא יֶאֱהַב אֱלֹהִים אֶת הַגֵּאִים:

כו וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "מֶה-זֶּה הוֹרִיד אֱלֹהֵיכֶם?", וְאָמְרוּ: "בַּדֵּי הָרִאשׁוֹנִים": *כז* לְמַעַן יִשְׂאוּ מַשָּׂאָם כְּתֻמּוֹ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה וּמַשְׂאוֹת אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְעוּ אוֹתָם בְּלִי דַעַת. הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר רַע הוּא אֲשֶׁר יִשְׂאוּ? *כח* כְּבָר זָמְמוּ מְזִמּוֹת אֵלֶּה אֲשֶׁר (הָיוּ) לִפְנֵיהֶם, וַיָּבוֹא אֱלֹהִים אֶל בִּנְיָנֵיהֶם (לְהָרְסָם) מִן הַיְסוֹד בָּם, וַתִּפֹּל עֲלֵיהֶם הַתִּקְרָה מֵעַל לָהֶם, וַיָּבוֹא עֲלֵיהֶם הָעֹנֶשׁ מִמָּקוֹם אֲשֶׁר לֹא יָחוּשׁוּ: *כט* אַחֲרֵי כֵן בְּיוֹם הַתְּקוּמָה יְשִׂימֵם חֶרְפָּה וְאָמַר: "אֵיפוֹא הֵם שֻׁתָּפַי אֲשֶׁר הֱיִיתֶם נֶחְלָקִים בִּדְבָרָם?" וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתְּנָה לָהֶם הַדָּעַת: "אָכֵן הַחֶרְפָּה הַיּוֹם וְהָרָעָה עַל הַכּוֹפְרִים": *ל* אֲשֶׁר יַאַסְפוּם הַמַּלְאָכִים (אֵלֶּה) הַחַטָּאִים בְּנַפְשׁוֹתָם וְקָרְאוּ לְשָׁלוֹם (לֵאמֹר): "לֹא עָשִׂינוּ כָּל רָע". "לֹא כֵן, כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֵת אֲשֶׁר הֱיִיתֶם עוֹשִׂים: *לא* בּוֹאוּ אֵיפוֹא שַׁעֲרֵי גֵּיהִנֹּם. לְעוֹלָמִים (תִּהְיוּ) בְּתוֹכָהּ. אָכֵן רַע מוֹשַׁב הַגֵּאִים": *לב* וְיֵאָמֵר אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר יָרְאוּ אֱלֹהִים: "מַה זֶּה הוֹרִיד אֱלֹהֵיכֶם?" וְאָמְרוּ "טוֹב". לַאֲשֶׁר עָשׂוּ הַטּוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה, טוֹב. וּמְעוֹן הָאַחֲרִית טוֹב יוֹתֵר. וְאָכֵן מַה טּוֹב מְעוֹן יִרְאֵי-הָאֱלֹהִים: *לג* גַּנּוֹת עֵדֶן יָבוֹאוּ בְּתוֹכָן יִמָּשְׁכוּ מִתַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לָהֶם בְּתוֹכָן כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּצוּ. כָּכָה יִגְמֹל אֱלֹהִים אֶת הַיְרֵאִים (אוֹתוֹ): *לד* אֵלֶּה אֲשֶׁר יַאַסְפוּם הַמַּלְאָכִים וְהֵם טוֹבִים יֹאמְרוּ: "שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם, בּוֹאוּ אֶל גַּן הָעֵדֶן עֵקֶב אֲשֶׁר הֱיִיתֶם עוֹשִׂים": *לה* הַיְיַחֲלוּ זוּלַת אֲשֶׁר יָבוֹאוּ אֲלֵיהֶם הַמַּלְאָכִים אוֹ אֲשֶׁר יָבוֹא דְּבַר אֱלֹהֶיךָ? כָּזֹאת עָשׂוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם. וְלֹא אֱלֹהִים עֲכָרָם, כִּי הֵם אֶת נַפְשׁוֹתָם עָכְרוּ: *לו* וַתִּמְצֶאנָה אוֹתָם הָרָעוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיַּקֵּף אוֹתָם (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר לָעֲגוּ לוֹ:

לז הַמְשַׁתְּפִים אָמְרוּ: "לוּ חָפֵץ אֱלֹהִים לֹא עָבַדְנוּ מִבַּלְעָדָיו דָּבָר לֹא אֲנַחְנוּ וְלֹא אֲבוֹתֵינוּ וְלֹא אָסַרְנוּ מִבִּלְתּוֹ דָּבָר[765]". כָּזֹאת עָשׂוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם. אַךְ הַאִם עַל הַשָּׁלִיחַ דָּבָר מִלְּבַד לְהַזְהִיר גָּלוּי: *לח* וּלְפָנִים הֲקִימֹנוּ בְּכָל אֻמָּה שָׁלִיחַ לֵאמֹר: עִבְדוּ אֶת הָאֱלֹהִים וְהַרְחִיקוּ מֵהַטָּאעוּת. וַיְהִי בָהֶם אֲשֶׁר נָחָהוּ אֱלֹהִים מֵישָׁרִים וּבָהֶם אֲשֶׁר נִגְזַר עָלָיו בְּצֶדֶק לִתְעוֹת. עִבְרוּ אֵיפוֹא בָּאָרֶץ וּרְאוּ אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית הַמְכַחֲשִׁים: *לט* אִם (גַּם) תִּתְאַמֵּץ לַנְחוֹתָם מֵישָׁרִים. הִנֵּה אֱלֹהִים לֹא יַנְחֶה מֵישָׁרִים אֶת אֲשֶׁר יַתְעֶה וְאֵין לָהֶם כָּל מוֹשִׁיעִים: *מ* וַיִּשָּׁבְעוּ בֵּאלֹהִים תֹּקֶף שְׁבוּעָתָם לֵאמֹר: לֹא יָקִים אֱלֹהִים (לִתְחִיָּה) אֶת אֲשֶׁר יָמוּת. לֹא כֵן, הַבְטָחַת אֱמֶת (נָתַן) עַל הַדָּבָר הַזֶּה, וְאוּלָם רֹב הָאֲנָשִׁים לֹא יֵדְעוּ: *מא* לְמַעַן יְבָאֵר לָהֶם אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר נֶחֶלְקוּ בוֹ

וּלְמַעַן יֵדַע אֶת אֲשֶׁר כָּפְרוּ, כִּי הָיוּ דּוֹבְרֵי שֶׁקֶר: *מב* אָכֵן אִמְרָתֵנוּ לְדָבָר כַּאֲשֶׁר נַחְפְּצֶנּוּ, הוּא אֲשֶׁר נֹאמַר לוֹ: "הֱוֵה" וְהָיָה:

מג וַאֲשֶׁר יָצְאוּ מִמּוֹלַדְתָּם לְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר נֶעֶשְׁקוּ נְכוֹנְנֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה (בְּמִשְׁכָּן) טוֹב. אַךְ שְׂכַר הָעוֹלָם הַבָּא רַב מִזֶּה לוּ יָדָעוּ: *מד* אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ רוּחָם וְעַל־אֱלֹהֵיהֶם יִשָּׁעֵנוּ: *מה* וְלֹא שָׁלַחְנוּ לְפָנֶיךָ בִּלְתִּי אִם אֲנָשִׁים אֲשֶׁר גִּלִּינוּ אֶת אָזְנָם. – שַׁאֲלוּ נָא אֶת בַּעֲלֵי (סִפְרֵי) הַתּוֹכֵחָה[766] אִם לֹא יְדַעְתֶּם: *מו* (שְׁלַחְנוּם) בְּמוֹפְתִים וּבְמִזְמוֹרִים[767] וַנּוֹרֶד אֵלֶיךָ אֶת הַהַזְהָרָה לְמַעַן תְּבָאֵר לִבְנֵי אָדָם אֶת אֲשֶׁר הוּרַד אֲלֵיהֶם, וְאוּלַי יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *מז* מָה אֵפוֹא הַבִּטָּחוֹן אֲשֶׁר בָּטְחוּ זוֹמְמֵי הָרָעוֹת כִּי לֹא יִבְקַע אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ תַּחְתֵּיהֶם אוֹ כִּי לֹא יָבִיא עֲלֵיהֶם עֹנֶשׁ מִמָּקוֹם אֲשֶׁר לֹא יָחוּשׁוּ?: *מח* אוֹ כִּי לֹא יְיַסְּרֵם בְּסַחֲרָם (בָּאָרֶץ וְלֹא יוּכְלוּ הַעֲבִיר[768] (מוּסָרוֹ): *מט* אוֹ כִּי לֹא יְיַסְּרֵם וְהֵם מְלֵאִים פַּחַד[769]? וְאוּלָם אֱלֹהֶיךָ טוֹב וְרַחוּם:

נ הַאִם לֹא יִתְבּוֹנְנוּ אֶל אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים מִכָּל דָּבָר, יִטּוּ צִלְלֵיהֶם יָמִין וּשְׂמֹאל מִשְׁתַּחֲוִים לֵאלֹהִים וְהֵם יִזְרָבוּ: *נא* וְלֵאלֹהִים יִשְׁתַּחֲוֶה כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִכָּל רֶמֶשׂ וְעַד הַמַּלְאָכִים, וְהֵם לֹא יִתְנַשְּׂאוּ: *נב* יִפַּחֲדוּ מִפְּנֵי אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר מִמַּעַל לָהֶם וְיַעֲשׂוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר יְצֻוּוּ: *נג* וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים: "אַל תַּעֲשׂוּ לָכֶם אֱלֹהִים שְׁנַיִם, רַק אֱלֹהִים אֶחָד וְאוֹתִי תִּרָאוּ": *נד* וְלוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ וּלְמִשְׁמַעְתּוֹ יָסוּרוּ נֶצַח[770]. הַאִם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים תִּרָאוּ?: *נה* וְכָל טוּב אֲשֶׁר לָכֶם מֵאֱלֹהִים הוּא. אַחֲרֵי כֵן בִּמְצֹא אֶתְכֶם צָרָה תְּחַנְּנוּ אֵלָיו קוֹלְכֶם: *נו* וְאוּלָם בְּהַעֲבִירוֹ אֶת הָרָעָה מֵעֲלֵיכֶם וְהִנֵּה פְּלַגָּה מִכֶּם יְשַׁתְּפוּ לֶאֱלֹהֵיהֶם: *נז* לְכַחֵשׁ בַּאֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם. הִתְעַנְּגוּ אֵפוֹא אַךְ לָאַחֲרוֹנָה תֵּדָעוּ: *נח* וְהִקְדִּישׁוּ (לָאֱלִילִים) אֲשֶׁר לֹא יֵדְעוּ חֵלֶק מֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָהֶם[771]. חֵי אֱלֹהִים, אָכֵן פָּקוֹד יִפְקְדוּ עֲלֵיכֶם עַל אֲשֶׁר בְּדִיתֶם מִלִּבְּכֶם: *נט* וַיָּשִׂימוּ[772] לֵאלֹהִים הַבָּנוֹת, חָלִילָה לוֹ[773], וְלָהֶם (יְבַקְשׁוּ) אֲשֶׁר יִתְאַוּוּ[774]: *ס* וּבְהִתְבַּשֵּׂר אִישׁ מֵהֶם בִּנְקֵבָה יְכַסֶּה שְׁחוֹר פָּנָיו וְכַעְסוֹ עָצוּר: *סא* יִסְתַּתֵּר מִפְּנֵי הָאֲנָשִׁים בִּגְלַל הָרָעָה אֲשֶׁר בֻּשַּׂר בָּהּ (וְחָשַׁב): הֲיַחֲזִיק בָּהּ לְחֶרְפָּה לוֹ, אוֹ יִכְבְּשֶׁנָּה בֶּעָפָר[775]. הָאֵין זֹאת אֲשֶׁר רַע מִשְׁפָּטָם: *סב* לְאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָּאַחֲרִית הָרָע מְשָׁלָם. וֵאלֹהִים מְשָׁלוֹ הַנַּעֲלֶה בַּכֹּל, וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *סג* וְלוּ יְיַסֵּר אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם בְּפִשְׁעָם, לֹא הִנִּיחַ עָלֶיהָ[776] מִכָּל רֶמֶשׂ, וְאוּלָם יַשְׁאִירֵם עַד עֵת מוֹעֵד, וּבְבוֹא עֵת מוֹעֲדָם לֹא יְאַחֲרוּ (אוֹתָהּ) שָׁעָה וְלֹא יַקְדִּימוּ(הָ): *סד* וְשָׁתוּ לֵאלֹהִים אֶת אֲשֶׁר יִמְאֲסוּ (לְנַפְשָׁם)[777] וַיְחַשְּׁבוּ לְשׁוֹנוֹתָם שֶׁקֶר לֵאמֹר, כִּי לָהֶם (יִהְיֶה) הַטּוֹב. אֵין סָפֵק כִּי לָהֶם אֵשׁ (גֵּיהִנֹּם) וְכִי יְזֹרוּ (בְּתוֹכָהּ): *סה* בֵּאלֹהִים (נִשְׁבַּעְתִּי) כִּי לְפָנִים שָׁלַחְנוּ אֶל אֻמּוֹת (שְׁלִיחִים) לְפָנֶיךָ וַיְיַף הַשָּׂטָן מַעֲשֵׂיהֶם בְּעֵינֵיהֶם. וְהוּא מָגִנָּם הַיּוֹם וְלָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה:

סו וְלֹא הוֹרַדְנוּ אֶת הַסֵּפֶר עַל יָדְךָ בִּלְתִּי אִם לְמַעַן תְּבָאֵר לָהֶם אֶת אֲשֶׁר נֶחְלְקוּ בוֹ, וְאֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים לְעָם יַאֲמִינוּ *סז* וֵאלֹהִים הוֹרִיד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם וַיְחַיֶּה בָהֶם אֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי מוֹתָהּ. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְעָם יִשְׁמָעוּ: *סח* וְאָכֵן בַּמִּקְנֶה לָכֶם אוֹת, נַשְׁקֶה אֶתְכֶם מֵאֲשֶׁר בְּבִטְנָם מִבֵּין הַפֶּרֶשׁ וְהַדָּם חָלָב צָלוּל, יֵרֵד עַל נְקַלָּה בְּלוֹעַ הַשּׁוֹתִים: *סט* וּמִפְּרִי הַתָּמָר וְהַגֶּפֶן, תַּעֲשׂוּ מִמֶּנּוּ שֵׁכָר וּמָזוֹן טוֹב. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לַאֲנָשִׁים יַשְׂכִּילוּ: *ע* וַיְּגַל אֱלֹהֶיךָ אֶת אֹזֶן הַדְּבוֹרָה לֵאמֹר: "עֲשִׂי לָךְ בָּתִּים בֶּהָרִים וּבָעֵצִים וּ(בַבִּנְיָנִים) אֲשֶׁר יָקִימוּ (בְּנֵי הָאָדָם): *עא* וְאָכַלְתְּ מִכָּל פֶּרִי וְהָלַכְתְּ בִּמְסִלּוֹלֵי אֱלֹהַיִךְ הַכְּבוּשִׁים". יֵצֵא מִבִּטְנָהּ מַשְׁקֶה בִּצְבָעִים מִצְּבָעִים שׁוֹנִים,

תּוֹכוֹ מַרְפֵּא לִבְנֵי אָדָם. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לַאֲנָשִׁים יָשִׁיבוּ אֶל לֵב: *עב* וֵאלֹהִים יְצָרְכֶם אַחֲרֵי כֵן
יַאַסְפְכֶם. וְיֵשׁ בָּכֶם אֲשֶׁר יְשִׁיבֵהוּ עַד בְּלוֹתוֹ מִזֹּקֶן אֲשֶׁר לֹא יֵדַע דָּבָר אַחֲרֵי יָדְעוּ, כִּי אֱלֹהִים
יוֹדֵעַ וְיָכוֹל: *עג* וֵאלֹהִים בִּכֵּר מִקְצָתְכֶם עַל מִקְצָתְכֶם בְּמָזוֹן. וְאוּלָם אֵלֶּה אֲשֶׁר בִּכְּרָם בְּמָזוֹן
לֹא יָשִׁיבוּ אֶת מְזוֹנָם לְאֵלֶּה אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינָם, וְהֵם שָׁוִים לָהֶם בּוֹ. הַבְּחֶסֶד אֱלֹהִים
יְכַחֲשׁוּ? *עד* וֵאלֹהִים שָׁת לָכֶם בְּנוֹת זוּג מִנַּפְשׁוֹתֵיכֶם וַיָּשֶׁת לָכֶם מִבְּנוֹת זוּגְכֶם בָּנִים וּנְכָדִים,
וַיְכַלְכֶּלְכֶם מִן הַמַּטְעַמִּים. הֲבָהֶבֶל יַאֲמִינוּ וּבְחֶסֶד אֱלֹהִים יִכְפְּרוּ?: *עה* וְעָבְדוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים
אֶת אֲשֶׁר אֵין לְאֵל יָדוֹ לְכַלְכֵּל אוֹתָם מְאוּמָה, לֹא מִן הַשָּׁמַיִם וְלֹא מִן הָאָרֶץ וְלֹא יוּכְלוּ
(דָּבָר): *עו* אַל תְּדַמּוּ אֵפוֹא לֵאלֹהִים דָּבָר, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ וְאַתֶּם לֹא תֵדָעוּ: *עז* מָשַׁל אֱלֹהִים
מָשָׁל: כְּעֶבֶד אָדוֹן אֲשֶׁר לֹא יִשְׁלֹט בִּמְאוּמָה, וּ(לְעֻמָּתוֹ) זֶה אֲשֶׁר חֲלַקְנוּ לוֹ מֵאִתָּנוּ חֵלֶק טוֹב
וּפִזֵּר (לִצְדָקָה) בַּגָּלוּי וּבַסָּתֶר. הֲיִשְׁווּ? הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יֵדָעוּ: *עח* וַיִּמְשֹׁל
אֱלֹהִים מָשָׁל: שְׁנֵי אֲנָשִׁים הָאֶחָד מֵהֶם אִלֵּם לֹא יִשְׁלֹט בִּמְאוּמָה, וְהוּא לְמַשָּׂא[778] עַל אֲדוֹנָיו.
לְכָל אֲשֶׁר יִשְׁלָחֶנּוּ לֹא יָבִיא טוֹב. הֲיִשְׁוֶה הוּא וְזֶה אֲשֶׁר יְצַוֶּה עַל הַצֶּדֶק וְהוּא (הוֹלֵךְ) בְּאֹרַח
מֵישָׁרִים?: *עט* וְלֵאלֹהִים תַּעֲלוּמַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְאֵין עִנְיַן "הַשָּׁעָה" בִּלְתִּי אִם כְּהֶרֶף עַיִן
אוֹ מַהֵר[779] מִזֶּה, כִּי אֱלֹהִים הַכֹּל יוּכָל: *פ* וֵאלֹהִים הוֹצִיאֲכֶם מִבֶּטֶן אִמּוֹתֵיכֶם, לֹא תֵדְעוּ דָּבָר
וַיָּשֶׁת לָכֶם הַשֵּׁמַע וְהָרְאוּת וְהַלֵּב לְמַעַן תּוֹדוּ (לוֹ): *פא* הַאִם לֹא יִתְבּוֹנְנוּ אֶל הָעוֹף אֲשֶׁר הוּא
לְמַס עוֹבֵד (לֵאלֹהִים) בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם[780] לֹא יַחֲזִיקֶנּוּ בִּלְתִּי אִם אֱלֹהִים. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְעָם
יַאֲמִינוּ: *פב* וֵאלֹהִים שָׂם לָכֶם בָּתֵּיכֶם לְמִשְׁכָּנוֹת וַיַּעַשׂ לָכֶם מֵעוֹרוֹת הַמִּקְנֶה בָּתִּים תִּמְצָאוּם
קַלִּים בְּיוֹם מַסַּעֲכֶם וּבְיוֹם חֲנוֹתְכֶם, וּמִצַּמְרוֹ וּמֵאַדַּרְתּוֹ וּמִשְּׂעָרוֹ רָהִיטִים וּכְלֵי-בַיִת עַד
עֵת[781]: *פג* וֵאלֹהִים שָׁת לָכֶם מֵאֲשֶׁר בָּרָא (מְקוֹם) צְלָלִים וַיָּשֶׁת לָכֶם אֶת הֶהָרִים מְעוֹנוֹת,
וַיַּעַשׂ לָכֶם לְבוּשׁ לְמַחֲסֶה לָכֶם מֵחֹם וּלְבוּשׁ (שִׁרְיוֹן) לְמַחֲסֶה לָכֶם בְּמִלְחַמְתְּכֶם. כָּזֹאת יָרִיק
חַסְדּוֹ עֲלֵיכֶם לְמַעַן תִּהְיוּ תְּמִימִים עִמּוֹ[782]: *פד* אַךְ אִם יִפְנוּ עֹרֶף, הִנֵּה אֵין עָלֶיךָ בִּלְתִּי אִם
לְהַזְהִיר גָּלוּי: *פה* יַכִּירוּ אֶת חֶסֶד אֱלֹהִים אַחֲרֵי כֵן יְכַחֲשׁוּהָ וּמַרְבִּיתָם כּוֹפְרִים.

פו וְיוֹם יָבוֹא אֲשֶׁר נָקִים מִכָּל אֻמָּה עֵד, וְלֹא יִנָּתֵן לַכּוֹפְרִים (לְהִצְטַדֵּק), וְהֵם לֹא יִמְצְאוּ
רַחֲמִים בְּהַעְתִּירָם: וּבִרְאוֹת הַפּוֹשְׁעִים אֶת הָעֹנֶשׁ לֹא יוּקַל עוֹד מֵעֲלֵיהֶם, וְהֵם לֹא יֵרָאוּ (פְּנֵי
אֱלֹהִים)[783]:

פח וּבִרְאוֹת הַמְּשַׁתְּפִים אֶת שֻׁתָּפֵיהֶם וְאָמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ, אֵלֶּה הֵם שֻׁתָּפֵינוּ אֲשֶׁר הָיִינוּ קוֹרְאִים
אֲלֵיהֶם מִבַּלְעָדֶיךָ", אַךְ הֵם יַעֲנוּ לְעֻמָּתָם: "אָכֵן שֶׁקֶר תְּדַבֵּרוּ": *פט* וְקָרְאוּ בַּיּוֹם הַהוּא אֶל
אֱלֹהִים: "שָׁלוֹם", וְתָעָה מֵהֶם (הַדָּבָר) אֲשֶׁר בָּדוּ מִלִּבָּם[784]: *צ* אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיָּסִירוּ מִדֶּרֶךְ
אֱלֹהִים הוֹסַפְנוּ לָהֶם עֹנֶשׁ עַל הָעֹנֶשׁ כַּאֲשֶׁר הִשְׁחִיתוּ: *צא* וְיוֹם יָבוֹא אֲשֶׁר נָקִים מִכָּל אֻמָּה עֵד
בָּהֶם מִקִּרְבָּם וּנְבִיאֲךָ לְעֵד בְּאֵלֶּה[785]. אָכֵן הוֹרַדְנוּ אֵלֶיךָ אֶת הַסֵּפֶר לְבָרֵר כָּל דָּבָר וְאֹרַח
מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים וּבְשׂוֹרָה לִתְמִימִים עִם אֱלֹהִים[786]:

צב הִנֵּה אֱלֹהִים מְצַוְּכֶם עַל הַצֶּדֶק וּלְהֵיטִיב וְלָתֵת לַקְּרוֹבִים וְהֵנִיא מִן הַתּוֹעֵבָה וּמִן הָרָעָה
וְהֶחָמָס. יַזְהִירְכֶם לְמַעַן תָּשִׂימוּ אֶל לֵב: *צג* וְהָקִימוּ בְּרִית אֱלֹהִים אֲשֶׁר כְּרַתֶּם אִתּוֹ, וְלֹא תָפֵרוּ
הַשְּׁבוּעָה אַחֲרֵי חַזֶּקְכֶם אוֹתָהּ וַתָּשִׁיתוּ אֶת אֱלֹהִים לְעָרֵב לָהּ, כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת
פָּעָלְכֶם: *צד* וְלֹא תִהְיוּ כְּזֹאת אֲשֶׁר סָתְרָה מִטְוָהּ אַחֲרֵי הֱיוֹתָהּ לִתְקֻנַת חוּט פַּתַּח וְהַתֵּר,
בַּעֲשׂוֹתְכֶם אֶת שְׁבוּעוֹתֵכֶם בְּלֵב וָלֵב בֵּינֵיכֶם, בִּהְיוֹת אֻמָּה רַבָּה מֵאֻמָּה[787], אָכֵן מְנַסֶּה אֶתְכֶם

אֱלֹהִים בַּדָּבָר הַזֶּה וּבָאֵר יְבָאֵר לָכֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה אֶת אֲשֶׁר נֶחְלַקְתֶּם בּוֹ: *צה* וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶתְכֶם אֻמָּה אַחַת. וְאוּלָם יַתְעֶה אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְיַנְחֶה אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וּפָקוֹד יִפָּקְדוּ עֲלֵיכֶם[788] מַעֲשֵׂיכֶם: *צו* וְלֹא תַעֲשׂוּ שְׁבוּעוֹתֵיכֶם בְּלֵב וָלֵב בֵּינֵיכֶם פֶּן תִּמְעַד רֶגֶל אַחֲרֵי אֲשֶׁר כּוֹנָנָה, וּטְעַמְתֶּם הָרָעָה בַּאֲשֶׁר הֲסִירוֹתֶם מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים, וְלָכֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד:

צז וְלֹא תִמְכְּרוּ אֶת בְּרִית אֱלֹהִים בִּמְחִיר מְעָט. כִּי אָכֵן אֶת אֱלֹהִים הוּא הַטּוֹב לָכֶם אִם יְדַעְתֶּם:

צח כָּל אֲשֶׁר אִתְּכֶם יַחֲלֹף וְעָבַר וַאֲשֶׁר אֶת אֱלֹהִים יִשָּׁאֵר, וְגָמוֹל נִגְמֹל אֵת אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ רוּחָם שְׂכָרָם טוֹב יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עָשׂוּ: *צט* אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַיָּשָׁר אִם זָכָר וְאִם נְקֵבָה וְהוּא מַאֲמִין נְחַיֶּנּוּ חַיִּים טוֹבִים וְגָמוֹל נִגְמְלֵם שְׂכָרָם טוֹב יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עָשׂוּ:

ק וּבְקָרְאֲךָ אֶת הַקֻּרְאָן וּבִקַּשְׁתָּ לְךָ מַחֲסֶה בֵּאלֹהִים מִפְּנֵי הַשָּׂטָן הָאָרוּר: *קא* כִּי אֵין לוֹ שִׁלְטוֹן עַל אֵלֶּה אֲשֶׁר יַאֲמִינוּ וְיִשָּׁעֲנוּ עַל אֱלֹהֵיהֶם: *קב* וְאוּלָם שִׁלְטוֹנוֹ הוּא רַק עַל אֵלֶּה אֲשֶׁר יִפְנוּ לוֹ[789] עֹרֶף וְשִׁתְּפוּ (לוֹ): *קג* וּבַהֲמִירוֹנוּ "אוֹת" בִּמְקוֹם "אוֹת"[790] וֵאלֹהֶיךָ הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר יוֹרִיד – אָמְרוּ: "אָכֵן בּוֹדֶה כָּזָב אַתָּה". לֹא כִּי מַרְבִּיתָם לֹא יֵדְעוּ: *קד* אֱמֹר: הוֹרִידָהוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִלִּפְנֵי אֱלֹהֶיךָ בֶּאֱמֶת, לְמַעַן אַמֵּץ אֶת הַמַּאֲמִינִים וְאֹרַח מֵישָׁרִים הוּא וּבְשׂוֹרָה לַתְּמִימִים עִם אֱלֹהִים[791]: *קה* וּכְבָר יָדַעְנוּ כִּי הֵם יֹאמְרוּ: "אָכֵן אָדָם יְלַמְּדֶנּוּ"[792]. הֵן לְשׁוֹן זֶה אֲשֶׁר יִטּוּ אֵלָיו[793] לוֹעֲזִית הִיא וְזֶה (הַקֻּרְאָן) לָשׁוֹן עַרְבִית בְּרוּרָה: *קו* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים לֹא יַנְחֵם אֱלֹהִים וְעָנְשָׁם דְּאָבָה: *קז* אָכֵן בָּדָה יִבְדּוּ כָּזָב אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים וְאֵלֶּה הֵם הַמְדַבְּרִים שֶׁקֶר: *קח* אֲשֶׁר יְכַחֵשׁ בֵּאלֹהִים אַחֲרֵי הֶאֱמִינוּ – בִּלְעֲדֵי אֲשֶׁר אֲכָפוּהוּ וְלִבּוֹ בָּטוּחַ בָּאֱמוּנָה – וְאוּלָם אֲשֶׁר יַרְחִיב לִבּוֹ לְכַחֵשׁ, עֲלֵיהֶם חָרוֹן מֵאֵת אֱלֹהִים וְעָנְשָׁם כָּבֵד: *קט* כָּזֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר בִּכְּרוּ אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה עַל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וּבַאֲשֶׁר לֹא יַנְחֶה אֱלֹהִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַכּוֹפְרִים: *קי* אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר חָתַם אֱלֹהִים אֶת לִבּוֹתָם וְאֶת שָׁמְעָתָם וּרְאוּתָם, וְאֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר לֹא יָשִׁיתוּ לִבָּם, אֵין סָפֵק כִּי בָּאַחֲרִית (יִהְיוּ) הֵם הָאוֹבְדִים[794]: *קיא* וְאוּלָם אֱלֹהֶיךָ הוּא, לְאֵלֶּה אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת מוֹלַדְתָּם אַחֲרֵי אֲשֶׁר נֻסּוּ בְמַסָּה אַחֲרֵי כֵן נִלְחֲמוּ וַיַּאֲרִיכוּ רוּחָם, אָכֵן בְּכָל אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ סַלָּח וְרַחוּם:

קיב וְיוֹם יָבוֹא אֲשֶׁר תָּבוֹא כָּל נֶפֶשׁ וְתִתְוַכַּח לְנַפְשָׁהּ וּתְשֻׁלַּם כָּל נֶפֶשׁ כְּמַעֲשֶׂיהָ וְהֵם לֹא יֵעָשֵׁקוּ:

קיג וַיִּמְשֹׁל אֱלֹהִים מָשָׁל: עִיר הָיְתָה בְטוּחָה וּשְׁקֵטָה וַיָּבוֹא לָהּ מְזוֹנָהּ לְעָנְגָּהּ מִכָּל מָקוֹם וַתְּכַחֵשׁ בְּחֶסֶד אֱלֹהִים, וַיִּתֵּן אוֹתָהּ אֱלֹהִים לָחוּשׁ מְצוּקַת הָרָעָב וְהַפַּחַד עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ: *קיד* וְלִפְנֵי כֵן בָּא אֲלֵיהֶם שָׁלִיחַ מִקִּרְבָּם וַיִּתְּנוּהוּ לְכוֹזֵב, וַיֹּאחֲזֵם הָעֹנֶשׁ וְהֵם פּוֹשְׁעִים:

קטו אִכְלוּ מֵאֲשֶׁר כִּלְכֵּל אֶתְכֶם אֱלֹהִים מִן הַמֻּתָּר מִן הַטּוֹב וְהוֹדוּ (עַל) חֶסֶד אֱלֹהִים אִם אוֹתוֹ תַּעַבְדוּ[795]: *קטז* אַךְ אֶת אֵלֶּה אָסַר לָכֶם, אֶת הַנְּבֵלָה וְאֶת הַדָּם וְאֶת בְּשַׂר הַחֲזִיר וַאֲשֶׁר נִקְרָא עָלָיו שֵׁם אַחֵר מִבַּלְעֲדֵי (שֵׁם) אֱלֹהִים. אַךְ אֲשֶׁר יֵאָנֵס (וְאָכַל) בְּלִי זָדוֹן וְלֹא יָשׁוּב עוֹד לֶאֱכֹל, הִנֵּה אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם[796]: *קיז* וְלֹא תֹאמְרוּ לַאֲשֶׁר יַחְשְׁבוּ לְשׁוֹנוֹתֵיכֶם שֶׁקֶר לֵאמֹר: "זֶה

מֻתָּר וְזֶה אָסוּר״. לְמַעַן עֲנוֹת בֵּאלֹהִים שֶׁקֶר, כִּי אֵלֶּה אֲשֶׁר יִבְדּוּ עַל אֱלֹהִים כָּזָב לֹא יַצְלִיחוּ: *קיז* מַתַּת מְעַטָּה וְלָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה:

קיט וְעַל הַיְּהוּדִים אָסַרְנוּ אֶת אֲשֶׁר סִפַּרְנוּ לְךָ לִפְנֵי כֵן וְלֹא עֲשַׁקְנוּם וְאוּלָם הֵם עָשְׁקוּ אֶת נַפְשׁוֹתָם:

קכ אַךְ הִנֵּה אֱלֹהֶיךָ לְאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשׂוּ הָרָעָה בִּבְלִי דַעַת, וַיָּשׁוּבוּ אַחֲרֵי כֵן וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, הִנֵּה בְּכָל אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ סַלָּח וְרַחוּם[797]:

קכא אָכֵן הָיָה אַבְרָהָם מָשָׁל[798], נִכְנָע (הָיָה לֵאלֹהִים) ״חָנִיף״ וְלֹא הָיָה מִן הַמְשַׁתְּפִים (לֵאלֹהִים): *קכב* מוֹדֶה (לֵאלֹהִים) עַל חַסְדּוֹ, וַיִּבְחַר בּוֹ וַיַּנְחֵהוּ בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *קכג* וַנִּתֶּן לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה טוֹבָה וְהוּא בָעוֹלָם הַבָּא בַּיְשָׁרִים: *קכד* וַנְּגַל אֶת אָזְנְךָ לֵאמֹר: "לֵךְ אַחֲרֵי דַּת אַבְרָהָם (הָיָה) ״חָנִיף״ וְלֹא הָיָה מִן הַמְשַׁתְּפִים:

קכה אָכֵן צֻוִּינוּ עַל הַשַּׁבָּת רַק אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר נֶחֶלְקוּ בוֹ[799], וְאָכֵן שָׁפוֹט יִשְׁפֹּט אֱלֹהִים בֵּינֵיהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה בַּדָּבָר אֲשֶׁר נֶחֶלְקוּ בוֹ: *קכו* קְרָא אֶל דֶּרֶךְ אֱלֹהֶיךָ בְּחָכְמָה וְהַזְהָרָה נָאָה וְהִתְוַכַּח אִתָּם בַּדֶּרֶךְ הַיּוֹתֵר טוֹבָה. כִּי אֱלֹהֶיךָ הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר תָּעָה מִדַּרְכּוֹ וְהוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת הַמְּאֻשָּׁרִים בְּדֶרֶךְ:

קכז וּבְגָמְלְכֶם (אֲנָשִׁים) וְיִסַּרְתֶּם כַּאֲשֶׁר גְּמָלוּכֶם, אַךְ כִּי תַּאֲרִיכוּ לָהֶם רוּחֲכֶם, הִנֵּה טוֹב לַמַּאֲרִיכִים רוּחָם: *קכח* וְיַחֵל וְאֵין תּוֹחַלְתְּךָ בִּלְתִּי אִם אֱלֹהִים, וְאַל תֵּעָצֵב אֲלֵיהֶם וְלֹא יֵצַר לְךָ עַל הַדָּבָר אֲשֶׁר יָזֹמּוּ, כִּי אֱלֹהִים אֶת הַיְּרֵאִים (אוֹתוֹ) וְאֶת עוֹשֵׂי הַטּוֹב:

פָּרָשַׁת מַסַּע הַלַּיִל[800]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וְאַחַד עָשָׂר.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם.

א יִשְׁתַּבַּח (אֱלֹהִים) אֲשֶׁר הִסִּיעַ אֶת עַבְדּוֹ לַיְלָה מִן הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ[801] אֶל הַמִּסְגָּד הָאַחֲרוֹן[802] אֲשֶׁר בֵּרַכְנוּ אֶת מַעְגָּלוֹ[803], לְמַעַן נַרְאֵהוּ מֵאוֹתוֹתֵינוּ, כִּי הוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהָרוֹאֶה: *ב* וּלְמֹשֶׁה נָתַנּוּ אֶת הַסֵּפֶר וַנְּשִׂיתֵהוּ אֹרַח מֵישָׁרִים לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל, לֵאמֹר: ״אַל תִּקְחוּ לָכֶם מִשְׁעָן מִבַּלְעָדַי״: *ג* צֶאֱצָאֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר נִטַּלְנוּ וְנִשֵּׂאנוּ עִם נֹחַ[804], כִּי הוּא הָיָה עֶבֶד מוֹדֶה (לֵאלֹהִים): *ד* וַנְּבָאֵר[805] לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּסֵּפֶר לֵאמֹר: ״הַשְׁחֵת תַּשְׁחִיתוּ עַל הָאָרֶץ פַּעֲמַיִם, וְהִתְנַשֵּׂאתֶם הִתְנַשֵּׂא עַד מְאֹד״: *ה* וַיְהִי בְּבוֹא הָרִאשׁוֹנָה לִשְׁתֵּי פְּקֻדּוֹתֵינוּ, וַנִּשְׁלַח עֲלֵיכֶם עֲבָדִים לָנוּ אַנְשֵׁי עֹז קָשִׁים, וַיְחַפְּשׂוּ חַדְרֵי הַמִּשְׁכָּנוֹת, וַיָּקָם הַדָּבָר וְיֶהִי[806]: *ו* אַחֲרֵי כֵן הִגְבַּרְנוּ אֶתְכֶם עֲלֵיהֶם, וַנִּתְמֹךְ בָּכֶם בְּהוֹן וּבָנִים, וַנָּשֶׁת אֶתְכֶם הָרַבִּים לְעַם מִלְחָמָה: *ז* (לֵאמֹר): ״כִּי תַעֲשׂוּ הַטּוֹב, לְנַפְשְׁכֶם תֵּיטִיבוּ, וְכִי תַעֲשׂוּ הָרָעָה, הִנֵּה רַק לָהּ (תָּרֵעוּ)״. וּכְבוֹא פְּקֻדָּתֵנוּ בָּאַחֲרוֹנָה (שְׁלַחְנוּם) לְהוֹבִישׁ אֶת פְּנֵיכֶם וְלָבוֹא אֶל הַמִּסְגָּד, כַּאֲשֶׁר בָּאוּ בוֹ בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה, וְלַהֲרֹס אֶת אֲשֶׁר כָּבְשׁוּ[807] עַד הַיְסוֹד בּוֹ: *ח* אוּלַי יְרַחֶמְכֶם אֱלֹהֵיכֶם, וְאִם תָּשׁוּבוּ נָשׁוּב.

וְלַכּוֹפְרִים שַׂמְנוּ גֵּהִינֹּם לְמַאֲסָר: *ט* הִנֵּה הַקֻּרְאָן הַזֶּה יַנְחֶה אֶל (הַדֶּרֶךְ) הַנְּכוֹנָה. וּבַשֵּׂר אֶת הַמַּאֲמִינִים: *י* אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, כִּי לָהֶם שָׂכָר גָּדוֹל: *יא* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָּאַחֲרִית, עִתַּדְנוּ לָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *יב* וְהִתְפַּלֵּל הָאָדָם לְרָעָה כַּאֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל לְטוֹבָה[808], וַיְהִי הָאָדָם פַּחַז: *יג* וַנָּשֶׁת אֶת הַלַּיְלָה וְאֶת הַיּוֹם שְׁנֵי אוֹתוֹת, וַנִּמַּח אֶת אוֹת הַלַּיְלָה וַנָּשֶׁת אֶת אוֹת הַיּוֹם לְהָאִיר[809], לְמַעַן תְּבַקְשׁוּ חֶסֶד מֵאֱלֹהֵיכֶם[810], וּלְמַעַן תֵּדְעוּ מִסְפַּר הַשָּׁנִים וְהַחֶשְׁבּוֹן (לְמוֹעֲדִים). וְכָל דָּבָר בֵּאַרְנוּ בָּאֵר מְפֹרָשׁ[811]: *יד* וּלְכָל אִישׁ קָשַׁרְנוּ אֶת גּוֹרָלוֹ[812] לְגַרְגְּרוֹתָיו, וְהוֹצֵאנוּ לוֹ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה סֵפֶר אֲשֶׁר יִמְצָאֵנוּ פָּרוּשׂ[813]: *טו* (לֵאמֹר): "קְרָא אֶת סִפְרְךָ אַתָּה, דַּיֶּךָ אַתָּה בְּעַצְמְךָ הַיּוֹם לְחַשֵּׁב עִמָּךְ": *טז* אֲשֶׁר יְאֻשַּׁר בְּדֶרֶךְ, לְנַפְשׁוֹ יְאֻשַּׁר בְּדָרְךָ, וַאֲשֶׁר תָּעָה, יָשׁוּב בְּרֹאשָׁהּ אֲשֶׁר יִתְעֶה[814], וְלֹא תִּשָּׂא נֶפֶשׁ נוֹשֵׂאת מַשָּׂא (נֶפֶשׁ) אַחֶרֶת[815], וְלֹא נַעֲנֹשׁ עַד אִם נִשְׁלַח שָׁלִיחַ (לְהַזְהִירָם): *יז* וּבְחָפְצֵנוּ לְהַשְׁמִיד עִיר, צִוִּינוּ (מִצְוָתֵנוּ) אֶת הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ עַל כָּל טוּב[816]. אַךְ הֵם פָּשְׁעוּ בְקִרְבָּהּ, וַיֵּחָרֶץ עֲלֵיהֶם הַדָּבָר בְּצֶדֶק, וַנַּהֲרֹס אוֹתָהּ הָרוֹס: *יח* וְכַמָּה דּוֹרוֹת הִשְׁמַדְנוּ מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) אַחֲרֵי נֹחַ, וְרַב אֱלֹהֶיךָ לָדַעַת וְלִרְאוֹת אֶת חַטֹּאות עוֹבְדָיו: *יט* הֶחָפֵץ אֶת (הָעוֹלָם) הַמְמַהֵר לַחֲלֹף, נְמַהֵר לָתֵת לוֹ בּוֹ אֶת אֲשֶׁר נַחְפֹּץ לַאֲשֶׁר נִרְצֶה. אַחֲרֵי כֵן נְמַנֶּה לוֹ גֵּיהִנֹּם, וְהָיָה לָהּ צָלִי, מְנֹאָץ[817] וְנִדָּח: *כ* וַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ בָּעוֹלָם הַבָּא וְהִתְאַמֵּץ בְּכָל מַאֲמַצֵּי כֹּחוֹ לְהַשִּׂיגוֹ, וְהוּא מַאֲמִין, אֵלֶּה יְהֻלְּלוּ[818] מַאֲמַצֵּיהֶם: *כא* בַּכֹּל נִתְמֹךְ וּבְאֵלֶּה מִמַּתַּת אֱלֹהֶיךָ, וְלֹא תֵּעָצֵר מַתַּת אֱלֹהֶיךָ:

כב הַבִּיטָה אֵיכָה הִפְלֵינוּ מִקְצָתָם מִמִּקְצָתָם, וְהָעוֹלָם הַבָּא הוּא רַב לְמַעְלָה וְרַב לְיִתְרוֹן.

כג אַל תַּעַשׂ עִם אֱלֹהִים אֱלֹהִים אֲחֵרִים, פֶּן תֵּשֵׁב מְנֹאָץ וְעָזוּב: *כד* וְצִוָּה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר לֹא תַּעַבְדוּ בִּלְתִּי אִם אוֹתוֹ וּלְהֵיטִיב לַהוֹרִים. וְכִי יַגִּיעַ אֶחָד מֵהֶם אִתְּךָ לְזִקְנָה אוֹ גַּם שְׁנֵיהֶם, אַל תֹּאמַר לָהֶם: "אֻף[819]" וְלֹא תַכְלִימֵם, וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם נְדִיבוֹת: *כה* וְהַטֵּה לָהֶם כְּנָפְךָ[820] מֵרַחֲמִים וְאָמַרְתָּ: "אֱלֹהַי רַחֲמֵם כַּאֲשֶׁר רִבּוּ אוֹתִי בְּעוֹדִי קָטָן": *כו* אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר בְּנַפְשׁוֹתֵיכֶם, כִּי תַעֲשׂוּ הַיָּשָׁר: *כז* כִּי הוּא סַלָּח לַשָּׁבִים: *כח* וְתֵן לַקָּרוֹב חֻקּוֹ וְלֶעָנִי וְלַהֵלֶךְ, אַךְ אַל תְּבַזְבְּזוּ בַּזְבֵּז: *כט* כִּי הַמְבַזְבְּזִים אֲחֵי הַשָּׂטָן הֵם, וְהַשָּׂטָן כּוֹפֵר בֶּאֱלֹהָיו: *ל* וְכִי תָסוּר מֵהֶם, כִּי תְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ[821], אֲשֶׁר תְּצַפֶּה לָהֶם, וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם רַכּוֹת: *לא* וְלֹא תָּשִׂים אֶת יָדְךָ אֲסוּרָה אֶל צַוָּארֶךָ[822], וְאַל תְּפָרְשֶׂנָּה פָּרֵשׂ כֻּלָּהּ[823], וְיָשַׁבְתָּ מְנֹאָץ וַחֲסַר (כֹּל)[824]: *לב* כִּי אֱלֹהֶיךָ יָזוּן בְּשֶׁפַע אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְ(גַם) יִקְפֹּץ יָדוֹ[825], כִּי הוּא יוֹדֵעַ אֶת עוֹבְדָיו וְרוֹאָם: *לג* וְלֹא תָמִיתוּ אֶת יַלְדֵיכֶם בְּפַחְדְּכֶם מֵעֹנִי. אֲנַחְנוּ נְכַלְכֵּל אֶתְהֶם וְאֶתְכֶם[826], כִּי הֲמִיתָם חֲטָאָה גְּדוֹלָה: *לד* וְלֹא תִקְרְבוּ לִזְנוּת, כִּי תוֹעֵבָה הִיא וְדֶרֶךְ רָעָה[827]: וְלֹא תַהַרְגוּ אֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר אָסַר אֱלֹהִים (לְהָרְגָהּ) בִּלְתִּי אִם בְּצֶדֶק[828], וַאֲשֶׁר יֵהָרֵג בְּלִי מִשְׁפָּט, הִנֵּה נָתַנּוּ לִקְרוֹבוֹ גּוֹאֲלוֹ שִׁלְטוֹן (לִגְאֹל דָּמוֹ). אַךְ לֹא יַעֲבֹר חֹק בַּהֶרֶג[829], כִּי עֵזֶר לוֹ[830]: *לו* וְלֹא תִקְרְבוּ אֶל הוֹן הַיָּתוֹם, אִם לֹא לְמַעַן הַשְׁבִּיחוֹ, עַד בָּגְרוֹ[831], וְהָקִימוּ הַבְּרִית, כִּי הַבְּרִית עֲרֵבָה הִיא[832]: וְכַאֲשֶׁר תָּמֹדּוּ וּנְתַתֶּם הַמִּדָּה שְׁלֵמָה, וְשִׁקְלוּ בְּמִשְׁקָל צֶדֶק[833]. זֶה טוֹב לָכֶם יוֹתֵר וְטוֹב יוֹתֵר לָאַחֲרִית: *לח* וְלֹא תֵלֵךְ אַחֲרֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא דַעַת לְךָ בוֹ[834], כִּי הַשְּׁמִעָה וְהָרְאוּת וְהַלֵּבָב, כָּל אֵלֶּה עֲרֵבִים אוֹתוֹ[835]: *לט* וְאַל תִּתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ בְּגַאֲוָה, כִּי לֹא תוּכַל לְפַלֵּחַ אֶת הָאָרֶץ וְלֹא תִּגְבַּהּ בְּקוֹמָה עַד הָרִים: *מ* כָּל זֹאת רַע בְּעֵינֵי[836] אֱלֹהֶיךָ וְנִמְאָס: *מא* זֶה הוּא אֲשֶׁר גִּלָּה אֱלֹהִים אֶת אָזְנְךָ מִן הַחָכְמָה, וְאַל תַּעַשׂ עִם אֱלֹהִים אֱלֹהִים אֲחֵרִים, פֶּן תָּשְׁלַךְ אֶל תּוֹךְ גֵּיהִנֹּם מְנֹאָץ וְנִדָּח[837]:

מב הֲבִכֹּר אֶתְכֶם אֱלֹהִים לָתֵת לָכֶם בָּנִים, וַיִּקַּח לוֹ מִן הַמַּלְאָכִים נְקֵבוֹת[838]? אָכֵן הִקְשִׁיתֶם לְדַבֵּר:

מג וּכְבָר בֵּאַרְנוּ מְפֹרָשׁ בַּקֻּרְאָן הַזֶּה, לְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל לֵב, אַךְ לֹא יוֹסִיף לָהֶם בִּלְתִּי אִם סָרָה: *מד* אֱמֹר: לוּ הָיוּ אִתּוֹ אֱלֹהִים (אֲחֵרִים) כַּאֲשֶׁר יֹאמֵרוּ, כִּי אָז הֵן בִּקְשׁוּ דֶרֶךְ (לְהִתְקוֹמֵם) לַאֲדוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד: *מה* יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה עַל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ מַעְלָה רַבָּה: *מו* יְשַׁבְּחוּהוּ שִׁבְעַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְכָל אֲשֶׁר בָּם, וְאֵין דָּבָר אֲשֶׁר לֹא יְסַפֵּר תְּהִלָּתוֹ, וְאוּלָם לֹא תָבִינוּ אֶת תִּשְׁבְּחוֹתָם. אָכֵן אֶרֶךְ אַפַּיִם הוּא וְסַלָּח. וּבְקָרְאֲךָ אֶת הַקֻּרְאָן שַׂמְנוּ בֵּינְךָ וּבֵין אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָאַחֲרִית מָסָךְ לְהַסְתִּיר[839]: *מח* וַנָּשֶׂם עַל לִבּוֹתָם מִכְסֶה לְבַל יָבִינוּ וְאֶת אָזְנֵיהֶם הִכְבַּדְנוּ[840]: *מט* וּבְהַזְכִּירְךָ אֶת אֱלֹהֶיךָ בַּקֻּרְאָן (אוֹתוֹ) לְבַדּוֹ, נָזוֹרוּ אָחוֹר וַיָּסוּרוּ: *נ* אֲנַחְנוּ הַיּוֹדְעִים עַל מָה הֵם מַקְשִׁיבִים בְּהַקְשִׁיבָם אֵלֶיךָ[841], וּבְבוֹאָם בְּסוֹדָם יֹאמְרוּ הַפּוֹשְׁעִים: "אֵין אַתֶּם הוֹלְכִים בִּלְתִּי אִם אַחֲרֵי אִישׁ תִּעְתְּעוּהוּ כְשָׁפִים": *נא* הַבֵּט אֵיךְ עָרְכוּ לְךָ דְמוּת[842]. אָכֵן תָּעוּ וְלֹא יוּכְלוּ (לִמְצֹא) דָּרֶךְ[843]:

נב וַיֹּאמְרוּ: "הַאִם אַחֲרֵי הֱיוֹתֵנוּ לַעֲצָמוֹת וְאָבָק, קוֹם נָקוּם לִבְרִיאָה חֲדָשָׁה?": *נג* אֱמֹר: "(לוּ גַם) הֱיוּ אֲבָנִים אוֹ בַרְזֶל אוֹ בְרִיאָה מֵאֲשֶׁר יִקְשֶׁה (יֶתֶר) בְּעֵינֵיכֶם"[844]. וְאִמְרוּ: וְהָקִימוּ הַבְּרִית, כִּי הַבְּרִית עֲרֵבָה הִיא[845]: *לז* וְכַאֲשֶׁר תָּמֹדּוּ וּנְתַתֶּם הַמִּדָּה שְׁלֵמָה, וְשִׁקְלוּ בְּמִשְׁקָל צֶדֶק[846]. זֶה טוֹב לָכֶם יוֹתֵר וְטוֹב יוֹתֵר לְאַחֲרִית: *לח* וְלֹא תֵלֵךְ אַחֲרֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא דַעַת לְךָ בוֹ[847], כִּי הַשְּׁמִעָה וְהָרְאוּת וְהַלֵּבָב, כָּל אֵלֶּה עֲרֵבִים אוֹתוֹ[848]: *לט* וְאַל תִּתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ בְּגַאֲוָה, כִּי לֹא תוּכַל לְפַלֵּחַ אֶת הָאָרֶץ וְלֹא תִגְבַּהּ בְּקוֹמָה עַד הָרִים: *מ* כָּל זֹאת רַע בְּעֵינֵי[849] אֱלֹהֶיךָ וְנִמְאָס: *מא* זֶה הוּא אֲשֶׁר גָּלָה אֱלֹהִים אֶת אָזְנְךָ מִן הַחָכְמָה, וְאַל תַּעַשׂ עִם אֱלֹהִים אֱלֹהִים אֲחֵרִים, פֶּן תָּשְׁלַךְ אֶל תּוֹךְ גֵּיהִנֹּם מְנֹאָץ וְנִדָּח[850]:

מב הֲבִכֹּר אֶתְכֶם אֱלֹהִים לָתֵת לָכֶם בָּנִים, וַיִּקַּח לוֹ מִן הַמַּלְאָכִים נְקֵבוֹת[851]? אָכֵן הִקְשִׁיתֶם לְדַבֵּר:

מג וּכְבָר בֵּאַרְנוּ מְפֹרָשׁ בַּקֻּרְאָן הַזֶּה, לְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל לֵב, אַךְ לֹא יוֹסִיף לָהֶם בִּלְתִּי אִם סָרָה: *מד* אֱמֹר: לוּ הָיוּ אִתּוֹ אֱלֹהִים (אֲחֵרִים) כַּאֲשֶׁר יֹאמֵרוּ, כִּי אָז הֵן בִּקְשׁוּ דֶרֶךְ (לְהִתְקוֹמֵם) לַאֲדוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד: *מה* יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה עַל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ מַעְלָה רַבָּה: *מו* יְשַׁבְּחוּהוּ שִׁבְעַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְכָל אֲשֶׁר בָּם, וְאֵין דָּבָר אֲשֶׁר לֹא יְסַפֵּר תְּהִלָּתוֹ, וְאוּלָם לֹא תָבִינוּ אֶת תִּשְׁבְּחוֹתָם. אָכֵן אֶרֶךְ אַפַּיִם הוּא וְסַלָּח.

מז וּבְקָרְאֲךָ אֶת הַקֻּרְאָן שַׂמְנוּ בֵּינְךָ וּבֵין אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָאַחֲרִית מָסָךְ לְהַסְתִּיר[852]: *מח* וַנָּשֶׂם עַל לִבּוֹתָם מִכְסֶה לְבַל יָבִינוּ וְאֶת אָזְנֵיהֶם הִכְבַּדְנוּ[853]: *מט* וּבְהַזְכִּירְךָ אֶת אֱלֹהֶיךָ בַּקֻּרְאָן (אוֹתוֹ) לְבַדּוֹ, נָזוֹרוּ אָחוֹר וַיָּסוּרוּ: *נ* אֲנַחְנוּ הַיּוֹדְעִים עַל מָה הֵם מַקְשִׁיבִים בְּהַקְשִׁיבָם אֵלֶיךָ[854], וּבְבוֹאָם בְּסוֹדָם יֹאמְרוּ הַפּוֹשְׁעִים: "אֵין אַתֶּם הוֹלְכִים בִּלְתִּי אִם אַחֲרֵי אִישׁ תִּעְתְּעוּהוּ כְשָׁפִים": *נא* הַבֵּט אֵיךְ עָרְכוּ לְךָ דְמוּת[855]. אָכֵן תָּעוּ וְלֹא יוּכְלוּ (לִמְצֹא) דָּרֶךְ[856]:

נב וַיֹּאמְרוּ: "הַאִם אַחֲרֵי הֱיוֹתֵנוּ לַעֲצָמוֹת וְאָבָק, קוֹם נָקוּם לִבְרִיאָה חֲדָשָׁה?": *נג* אֱמֹר: "(לוּ גַם) הֱיוּ אֲבָנִים אוֹ בַרְזֶל אוֹ בְרִיאָה מֵאֲשֶׁר יִקְשֶׁה (יֶתֶר) בְּעֵינֵיכֶם[857]". וְאָמְרוּ: "מִי יְשִׁיבֵנוּ?" אֱמֹר: "זֶה אֲשֶׁר בְּרַאֲכֶם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה" וְהֵנִיעוּ רָאשֵׁיהֶם אַחֲרֶיךָ וְאָמְרוּ: "מָתַי הוּא?". אֱמֹר: "יוּכַל הֱיוֹת כִּי קָרוֹב הוּא: *נד* בַּיּוֹם הַהוּא יִקְרָאֲכֶם וַעֲנִיתֶם בִּתְהִלָּתוֹ, וְדִמִּיתֶם כִּי לֹא הִתְמַהְמַהְתֶּם בִּלְתִּי אִם מְעָט":

נה וְאָמַרְתָּ אֶל עוֹבְדַי, כִּי יְדַבְּרוּ טוֹבוֹת[858], כִּי הַשָּׂטָן יַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, כִּי הַשָּׂטָן אוֹיֵב גָּלוּי הוּא לִבְנֵי אָדָם: *נו* אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶתְכֶם, כִּי יַחְפֹּץ יְרַחֶמְכֶם אוֹ כִּי יַחְפֹּץ יַעֲנֹשׁ אֶתְכֶם, וְלֹא שְׁלַחְנוּךָ לְשׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם: *נז* וֵאלֹהֶיךָ הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ. וּלְפָנִים הִפְלִינוּ מִקְצָת הַנְּבִיאִים מִמִּקְצָתָם, וַנִּתֵּן לְדָוִד מִזְמוֹרִים[859]: *נח* אֱמֹר: קִרְאוּ אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם (אֱלֹהִים הֵם) מִבַּלְעָדָיו. הֵן לֹא יוּכְלוּ לְהָסִיר הַצָּרָה מֵעֲלֵיכֶם וְלֹא לְהַעֲבִירָהּ: *נט* אֵלֶּה[860] אֲשֶׁר יִקְרְאוּ אֲלֵיהֶם, יְבַקְשׁוּ לִדְבֹּק בֵּאלֹהֵיהֶם (וְיִתְחָרוּ אִישׁ בְּרֵעֵהוּ) מִי מֵהֶם יִהְיֶה קָרוֹב יוֹתֵר, וִיחַלּוּ לְרַחֲמָיו וְיָרְאוּ עָנְשׁוֹ, כִּי עֹנֶשׁ אֱלֹהֶיךָ נוֹרָא[861]: *ס* וְאֵין כָּל עִיר אֲשֶׁר לֹא נַשְׁמִידֶנָּה לִפְנֵי יוֹם הַתְּקוּמָה, אוֹ נְיַסְּרֶנָּה מוּסָר כָּבֵד[862]. רְשׁוּמָה הִיא בַּסֵּפֶר[863]: *סא* וְדָבָר לֹא יַעַצְרֵנוּ מִשְּׁלֹחַ הָאוֹתוֹת[864], מִלְּבַד אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בָהֶם הָרִאשׁוֹנִים, וַנִּתֵּן לְתַמוּד אֶת הַגְּמַלָּה גָּלוּי[865], וַיֶּחֶטְאוּ בָהּ[866], וְלֹא נִשְׁלַח אֶת הָאוֹתוֹת בִּלְתִּי אִם לְיָרֵא:

סב וּ(זְכֹר) בְּאָמְרֵנוּ אֵלֶיךָ: "הִנֵּה סָגַר אֱלֹהֶיךָ עַל הָאֲנָשִׁים"[867]. וְלֹא שַׂתְנוּ אֶת הַמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאֵינוּ אוֹתְךָ בִּלְתִּי אִם מַסָּה לִבְנֵי אָדָם, וְ(כֵן) אֶת הָעֵץ הַמְקֻלָּל בַּקֻּרְאָן[868]. וּנְיָרֵא אוֹתָם, אַךְ (מוֹרָאִי) לֹא יוֹסִיפֵם בִּלְתִּי אִם מְרִי רָב:

סג וּבְאָמְרֵנוּ לַמַּלְאָכִים: "הִשְׁתַּחֲווּ לְאָדָם"[869], וַיִּשְׁתַּחֲווּ. רַק אִבְּלִיס אָמַר: "הַאֶשְׁתַּחֲוֶה לַאֲשֶׁר יָצַרְתָּ טִיט?"[870]: וַיֹּאמֶר (עוֹד): "הַהֲשִׁיבוֹתָ אֶל לֵב? זֶה אֲשֶׁר כִּבַּדְתּוֹ עַל פָּנַי, אִם עָזוֹב תַּעַזְבֵנִי עַד לְיוֹם הַתְּקוּמָה, אֲשָׁרֵשׁ אֶת (כָּל) צֶאֱצָאָיו, מִלְּבַד מְעַט (מֵהֶם)"[871]: *סה* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "לֵךְ, וְהָיָה אֲשֶׁר יֵלֵךְ מֵהֶם אַחֲרֶיךָ, הִנֵּה גֵּהִינֹּם גְּמוּלְכֶם, גְּמוּל לְמַכְבִּיר[872]: *סו* וְהִדַּחְתָּ מֵהֶם בְּקוֹלְךָ אֶת אֲשֶׁר תּוּכַל, וְהִשְׂתָּעַרְתָּ עֲלֵיהֶם בְּפָרָשֶׁיךָ וּבָרַגְלִים אֲשֶׁר לְךָ, וְהִשְׁתַּתַּפְתָּ אִתָּם בַּהוֹן וּבַיְלָדִים[873] וְהַבְטַח אוֹתָם – אַךְ לֹא יַבְטִיחַ אוֹתָם הַשָּׂטָן בִּלְתִּי אִם רְמִיָּה[874] –: *סז* אַךְ עוֹבְדַי אֵין לְךָ עֲלֵיהֶם שִׁלְטוֹן, וְרַב אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹמֵר":

סח אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנּוֹהֵג לָכֶם אֶת הָאֳנִיּוֹת בַּיָּם, לְמַעַן תְּבַקְשׁוּ מֵחַסְדּוֹ כִּי רַחוּם הוּא לָכֶם: *סט* וּבִמְצֹא אֶתְכֶם צָרָה בַּיָּם, תָּעוּ (מִלִּבְּכֶם וְנִשְׁכְּחוּ) אֵלֶּה (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעָדָיו[875]. אַךְ בְּהַמְלִיטוֹ אֶתְכֶם אֶל הַיַּבָּשָׁה רְחַקְתֶּם (מֵעָלָיו), וַיְהִי הָאָדָם כּוֹפֵר[876]: *ע* וּמָה הַבִּטָּחוֹן אֲשֶׁר בְּטַחְתֶּם, כִּי לֹא יִבְקַע אֱלֹהִים תַּחְתֵּיכֶם קְצוֹת הַיַּבָּשָׁה (לִבְלוֹעַ אֶתְכֶם), אוֹ כִּי לֹא יִשְׁלַח עֲלֵיכֶם (סוּפַת) חוֹל[877] (יְכַסְּכֶם), אֲשֶׁר לֹא תִמְצְאוּ לָכֶם מִשְׁעָן?: *עא* אוֹ מָה הַבִּטָּחוֹן אֲשֶׁר בְּטַחְתֶּם, כִּי לֹא יָשִׁיב אֶתְכֶם בְּתוֹכוֹ[878] פַּעַם אַחֶרֶת, וְשָׁלַח עֲלֵיכֶם סוּפַת הַשְּׁמֵד, וְטִבַּע אֶתְכֶם עֵקֶב כַּחֶשְׁכֶם, אֲשֶׁר לֹא תִמְצְאוּ לָכֶם בָּהּ דּוֹרֵשׁ (נַפְשְׁכֶם) מִיָּדֵנוּ?: *עב* אָכֵן כַּבֵּד כִּבַּדְנוּ אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וַנִּנְטְלֵם בַּיַּבָּשָׁה וּבַיָּם, וַנְּכַלְכְּלֵם מִן הַמַּטְעַמִּים, וַנַּפְלֵה אוֹתָם הַפְלוֹת מֵרַבִּים מֵאֲשֶׁר יָצַרְנוּ:

עג (וְהָיָה) יוֹם אֲשֶׁר נִקְרָא אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם (הֵמָּה) וּמְאַשְּׁרֵיהֶם. וְהָיָה (הָאִישׁ) אֲשֶׁר יִנָּתֵן לוֹ סִפְרוֹ בִּימִינוֹ, אֵלֶּה יִקְרְאוּ אֶת סִפְרָם, וְלֹא יֵעָשְׁקוּ (אַף) כִּקְרוּם גַּרְעִין הַתָּמָר: *עד* אַךְ אֲשֶׁר הָיָה עִוֵּר בָּעוֹלָם הַזֶּה, יִהְיֶה עִוֵּר (גַּם) בָּעוֹלָם הַבָּא וְהַתּוֹעֶה מִכָּל (הָאָדָם) בְּדָרֶךְ:

עה וְאָכֵן כִּמְעַט הִדִּיחוּךָ מִן הַדָּבָר אֲשֶׁר גִּלִּינוּ אֶת אָזְנֶךָ, לְמַעַן תִּבְדֶּה עָלֵינוּ דָּבָר זוּלָתוֹ[879], וְאָז לְקָחוּךָ לָהֶם לְיָדִיד: *עו* וְהִנֵּה לוּלֵא אִמַּצְנוּךָ, כִּמְעַט נָטִיתָ אַחֲרֵיהֶם קְצָת[880]: *עז* כִּי אָז נָתַנּוּ לְךָ לָחוּשׁ מִשְׁנֶה (עֹנֶשׁ) הַחַיִּים וּמִשְׁנֶה (עֹנֶשׁ) הַמָּוֶת[881], וְלֹא מָצָאתָ לְךָ אָז נֶגְדֵּנוּ מוֹשִׁיעַ: *עח* וְאָכֵן אִם כִּמְעַט הִדִּיחוּךָ (לָצֵאת) מִן הָאָרֶץ, לְמַעַן יוֹצִיאוּךָ מִמֶּנָּה[882], וְאָכֵן אָז לֹא יִתְמַהְמְהוּ אַחֲרֶיךָ כִּי אִם מְעַט[883]: *עט* (זֶה) מִשְׁפַּט אֵלֶּה מִשְּׁלִיחֵנוּ אֲשֶׁר שָׁלַחְנוּ לְפָנֶיךָ, וְלֹא תִמְצָא כָּל שַׁנּוֹת לְמִשְׁפָּטֵנוּ:

פ עֲרֹךְ הַתְּפִלָּה מֵהָחֵל נְטוֹת הַשֶּׁמֶשׁ לַעֲרֹב עַד חֹשֶׁךְ הַלַּיְלָה, וַ(עֲרֹךְ) קְרָאָן הַשַּׁחַר, כִּי קְרָאָן הַשַּׁחַר יָקוּם לְעֵד (לְךָ)[884]: *פא* וְאַשְׁמוּרָה בַּלַּיְלָה שְׁקֹד עָלָיו[885], תּוֹסֶפֶת (מִצְוָה) הִיא לְךָ, אוּלַי יְקִימְךָ אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם מְהֻלָּל: *פב* וְאָמַרְתָּ: "אֱלֹהַי, הֲבִאֵנִי מְבוֹא צֶדֶק[886] וְהוֹצִיאֵנִי מוֹצָא צֶדֶק, וְשִׁית לִי מִלְּפָנֶיךָ שִׁלְטוֹן יֶשַׁע": *פג* וְאָמַרְתָּ: "בָּאָה הָאֱמֶת וְאָפֵס הַשֶּׁקֶר, אָכֵן הַשֶּׁקֶר יִמְעַד": *פד* וְהוֹרַדְנוּ מִן הַקֻּרְאָן (דָּבָר) אֲשֶׁר הוּא מַרְפֵּא וְרַחֲמִים לַמַּאֲמִינִים, אַךְ לַפּוֹשְׁעִים לֹא יוֹסִיף בִּלְתִּי אִם אָבְדָן: *פה* וּבִנְטוֹתֵנוּ חֶסֶד לְאָדָם, יִרְחַק וְנִעֵר חָצְנוֹ[887], וּבִנְגוֹעַ אֵלָיו הָרָעָה, נִיּוֹאֵשׁ: *פו* אֱמֹר: כָּל (אָדָם) יַעֲשֶׂה לְפִי אָרְחוֹ. וְאוּלָם אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר יָשָׁר (מִכָּל) בַּדָּרֶךְ:

פז וּשְׁאֵלוּךָ עַל דְּבַר הָרוּחַ, אֱמֹר: "הָרוּחַ מִדְּבַר אֱלֹהַי הוּא"[888] וְלֹא נִתַּן לָכֶם מִן הַדַּעַת בִּלְתִּי אִם מְעַט": *פח* וְאָכֵן בִּרְצוֹתֵנוּ נִקַּח אֶת אֲשֶׁר גִּלִּינוּ אֶת אָזְנֶךָ[889], וְלֹא תִמְצָא לְךָ בּוֹ בְּפָנֵינוּ מִשְׁעָן: *פט* רַק רַחֲמִים מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ (הוּא)[890], כִּי רַב חַסְדּוֹ עָלֶיךָ[891]: *צ* אֱמֹר: אָכֵן לוּ הִתְאַסְּפוּ הָאָדָם וְהַגִּ'ין[892], לְמַעַן הָבִיא כַּקֻּרְאָן הַזֶּה, לֹא יָבִיאוּ כָּמוֹהוּ, וְאִם גַּם יַעַזְרוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ: *צא* וּכְבָר בֵּאַרְנוּ מְפֹרָשׁ לִבְנֵי אָדָם בַּקֻּרְאָן הַזֶּה בְּכָל מָשָׁל. אַךְ מַרְבִּית הָאָדָם לֹא אָבוּ בִּלְתִּי אִם כַּחֵשׁ: *צב* וַיֹּאמְרוּ: "לֹא נַאֲמִין לְךָ, עַד אִם תִּבְקַע לָנוּ מִן הָאָרֶץ מַבּוּעַ מַיִם: *צג* אוֹ יִהְיֶה לְךָ גַּן עֲצֵי תָמָר וָגֶפֶן[893], וּתְבַקַּע בְּתוֹכוֹ נְהָרוֹת: *צד* אוֹ הַפֵּל הַשָּׁמַיִם עָלֵינוּ, כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ, רְגָבִים, אוֹ הָבֵא אֶת אֱלֹהִים וְאֶת הַמַּלְאָכִים וְעָרְבוּ אוֹתְךָ[894]: *צה* אוֹ יִהְיֶה לְךָ בַּיִת מִכְלַל יֹפִי, אוֹ תִּסַּק שָׁמַיִם וְלֹא נַאֲמִין כִּי תִסַּק עַד אִם תּוֹרִיד אֵלֵינוּ סֵפֶר וְנִקְרָאֶנּוּ"[895]. אֱמֹר: "יִשְׁתַּבַּח אֱלֹהַי, הַאִם הָיִיתִי מִלְּבַד אָדָם (שֶׁלַּח) שָׁלִיחַ?": *צו* וְלֹא עָצַר אֶת בְּנֵי הָאָדָם מֵהַאֲמִין בְּבוֹא אֲלֵיהֶם (הַקֻּרְאָן) אֹרַח הַמֵּישָׁרִים, בִּלְתִּי אִם זֶה אֲשֶׁר אָמְרוּ: "הֲשָׁלַח אֱלֹהִים אָדָם[896] שָׁלִיחַ?": *צז* אֱמֹר: לוּ הָיוּ בָאָרֶץ מַלְאָכִים מִתְהַלְּכִים בֶּטַח, כִּי אָז הוֹרַדְנוּ לָהֶם מִן הַשָּׁמַיִם מַלְאָךְ שָׁלִיחַ: * צח* אֱמֹר: אֱלֹהִים רַב לְעֵד בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם[897], כִּי הוּא יוֹדֵעַ וְרוֹאֶה אֶת עוֹבְדָיו: *צט* וַאֲשֶׁר יַנְחֶנּוּ אֱלֹהִים מֵישָׁרִים, הוּא הַמְאֻשָּׁר בְּדָרֶךְ, וַאֲשֶׁר יַתְעֶה[898], לֹא תִמְצָא לָהֶם מָגִנִּים מִבַּלְעָדָיו, וַאֲסַפְנוּם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה (זוֹחֲלִים) עַל פְּנֵיהֶם, עִוְרִים, אִלְּמִים וְחֵרְשִׁים, מְגוּרֵיהֶם גֵּיהִנֹּם. כְּכָל אֲשֶׁר תִּכְבֶּה נוֹסִיף לָהֶם לֶהָבָה[899]: *ק* זֶה גְּמוּלָם עֵקֶב כַּחֲשָׁם בְּאוֹתוֹתֵינוּ בְּאָמְרָם: "הַאִם אַחֲרֵי הֱיוֹתֵנוּ לַעֲצָמוֹת וְאָבָק, נוּקַם לִבְרִיאָה חֲדָשָׁה?"[900]: *קא* הַאִם לֹא יִתְבּוֹנְנוּ, כִּי אֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, יָכוֹל לִבְרֹא כְּמוֹהֶם? וַיָּשֶׂם לָהֶם מוֹעֵד אֵין סָפֵק בּוֹ, וְאוּלָם הַפּוֹשְׁעִים לֹא אָבוּ בִּלְתִּי אִם

כַּחַשׁ[901]: *קב* אֱמֹר: "לוּ הָיוּ בְּיֶדְכֶם אַתֶּם אוֹצְרוֹת רַחֲמֵי אֱלֹהַי, כִּי אָז הֶחֱזַקְתֶּם בָּם, "מְפַחֲדִים לְבַזְבֵּז (אוֹתָם)[902]", וַיְהִי הָאָדָם כִּילָי:

קג וּלְפָנִים נָתַנּוּ לְמֹשֶׁה תִּשְׁעָה אוֹתוֹת גְּלוּיִים[903], שְׁאַל נָא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, (מֶה הָיָה) בְּבוֹאוֹ אֲלֵיהֶם, אֲשֶׁר אָמַר פַּרְעֹה: "אָכֵן אֶחְשָׁבְךָ, מֹשֶׁה, (אִישׁ) תִּעְתְּעוּהוּ כְשָׁפִים": *קד* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "הֵן יָדוֹעַ יָדַעְתָּ, כִּי לֹא הוֹרִיד אֶת אֵלֶּה (הָאוֹתוֹת) בִּלְתִּי אִם אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, גְּלוּיִים. וְאוּלָם אָנֹכִי אֶחְשָׁבְךָ, פַּרְעֹה, לְאוֹבֵד": *קה* וַיְבַקֵּשׁ (פַּרְעֹה) לְהַדִּיחָם (לְהוֹצִיאָם) מִן הָאָרֶץ, וַנִּטְבַּע אוֹתוֹ וְאֶת אֲשֶׁר אִתּוֹ יַחְדָּו: *קו* וַנֹּאמֶר אַחֲרָיו[904] אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: "שִׁכְנוּ הָאָרֶץ, וְהָיָה בְּבוֹא פְּקֻדַּת הָאַחֲרִית נְבִיאֲכֶם מְעֹרָבִים[905]". וּבֶאֱמֶת הוֹרַדְנוּהוּ[906] וּבֶאֱמֶת יָרַד, וְלֹא שְׁלַחְנוּךָ בִּלְתִּי אִם מְבַשֵּׂר וּמַזְהִיר: *קז* וְקֻרְאָן חִלַּקְנוּהוּ פְּרָקִים פְּרָקִים, לְמַעַן תִּקְרָאֶנּוּ לִפְנֵי בְּנֵי הָאָדָם מָתוּן מָתוּן[907], וַנּוֹרִידֵהוּ הוֹרֵד: *קח* אֱמֹר: אִם הֶאֱמַנְתֶּם בּוֹ, וְאִם לֹא תַּאֲמִינוּ, הִנֵּה אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתְּנָה לָהֶם הַדַּעַת לִפְנֵי כֵן, בְּהִקָּרְאוֹ לִפְנֵיהֶם יִפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם[908] מִשְׁתַּחֲוִים וְאָמְרוּ: "יִשְׁתַּבַּח אֱלֹהֵינוּ. אָכֵן קָם דְּבַר אֱלֹהֵינוּ וַיְּהִי[909]": וְנָפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם וּבָכוּ, וְהוֹסִיף לָהֶם עֲנָוָה:

קי אֱמֹר: קִרְאוּ "אֱלֹהִים" אוֹ קִרְאוּ "הָרַחֲמָן", אֵיזֶה מִשְּׁנֵיהֶם אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ, הִנֵּה לוֹ הַיָּפִים בַּשֵּׁמוֹת[910]. וְלֹא תָרִים קוֹלְךָ בִּתְפִלָּתֶךָ וְלֹא תַשְׁפִּיל קוֹלְךָ בָּהּ, וּבַקֵּשׁ לְךָ בֵּין (שְׁנֵי) אֵלֶּה דָרֶךְ:

קיא וְאָמַרְתָּ: הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר לֹא הוֹלִיד וָלָד, וְאֵין לוֹ שֻׁתָּף בַּמְּלוּכָה, וְאֵין לוֹ צֹרֶךְ (בְּ)מָגֵן בִּפְנֵי הַבּוּז, וְגַדֵּל לוֹ גַּדֵּל:

פָּרָשַׁת הַמְּעָרָה[911].

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וַעֲשָׂרָה.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר הוֹרִיד עַל יַד עַבְדּוֹ אֶת הַסֵּפֶר, וְלֹא שָׂת בּוֹ נִפְתָּל: *ב* מוּסָד לְהַזְהִיר (מִפְּנֵי) שֹׁד כָּבֵד מֵאִתּוֹ, וּלְבַשֵּׂר אֶת הַמַּאֲמִינִים הָעוֹשִׂים הַיָּשָׁר, כִּי לָהֶם שָׂכָר טוֹב (בְּגַן עֵדֶן), יֵשְׁבוּ בוֹ לָנֶצַח: *ג* וּלְהַזְהִיר אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר אָמְרוּ: "הוֹלִיד אֱלֹהִים וָלָד": *ד* אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה בַּדָּבָר הַזֶּה וְלֹא אֲבוֹתֵיהֶם. קָשֶׁה הַדָּבָר הַיּוֹצֵא מִפִּיהֶם, לֹא יְדַבְּרוּ בִלְתִּי אִם כָּזָב: *ה* וְאוּלַי תִּטְרֹף נַפְשְׁךָ בְּכַפְּךָ מִיָּגוֹן, בִּפְנוֹתָם לָלֶכֶת אִם לֹא יַאֲמִינוּ בַּדָּבָר הַזֶּה?[912]: *ו* הִנֵּה אֲנַחְנוּ שַׁתְנוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ עֲדִי לָהּ, לְמַעַן נַסּוֹתָם, מִי מֵהֶם הַמֵּיטִיב לַעֲשׂוֹת[913]: *ז* וַאֲנַחְנוּ (גַּם) עָשֹׂה נַעֲשֶׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָלֶיהָ אָבָק, (אֶרֶץ) גְּזֵרָה:

ח הֲשַׂמְתָּ אֶל לֵב, כִּי בַּעֲלֵי הַמְּעָרָה[914] וְאַלְרַקִים[915] הָיוּ מֵאוֹתוֹתֵינוּ, לְפֶלֶא?! *ט* בְּהִמָּלֵט הַנְּעָרִים אֶל הַמְּעָרָה, אָמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ, תֵּן לָנוּ מִלְּפָנֶיךָ רַחֲמִים, וְתַכֵּן אֶת עִנְיָנֵנוּ לָנוּ נְכֹחָה": *י* וַנַּאֲטֹם אֶת אָזְנֵיהֶם (לְבַל יִשְׁמְעוּ)[916] בְּתוֹךְ הַמְּעָרָה, מִסְפַּר שָׁנִים[917]: *יא* אַחֲרֵי כֵן הֲקִימוֹנוּם, לְמַעַן נֵדַע, מִי מִשְּׁתֵּי הַמִּפְלָגוֹת[918] הֵיטִיבָה חַשֵּׁב רֶוַח הַזְּמַן אֲשֶׁר הִתְמַהְמָהוּ:

יב אֲנַחְנוּ נְסַפֵּר לְךָ עַל עִנְיָנָם בָּאֱמֶת. אָכֵן הֵם נְעָרִים אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהֵיהֶם, וַנּוֹסֶף נְחוֹתָם
אֹרַח מֵישָׁרִים: *יג* וַנְּאַמֵּץ אֶת לִבּוֹתָם בְּקוּמָם וַיֹּאמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ הוּא אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ.
לֹא נִקְרָא מִבַּלְעָדָיו אֱלוֹהַּ, כִּי אָז הֵן דִּבַּרְנוּ דִּבְרֵי הֲבָי: *יד* אֵלֶּה בְּנֵי עַמֵּנוּ אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם
מִבַּלְעָדָיו אֱלֹהִים, אִם כִּי לֹא יָבִיאוּ עֲלֵיהֶם מוֹפֵת גָּלוּי[919]. אָכֵן מִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר בָּדָא
מִלִּבּוֹ עַל אֱלֹהִים כָּזָב": *טו* "וּבְהִבָּדֶלְכֶם מֵהֶם[920] וּמֵאֲשֶׁר יַעַבְדוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, הִמָּלְטוּ אֶל
הַמְּעָרָה, יָרִיק עֲלֵיכֶם אֱלֹהִים מֵרַחֲמָיו, וְתִכֵּן לָכֶם אֶת עִנְיַנְכֶם לְמוֹעִיל": *טז* וְרָאִיתָ אֶת
הַשֶּׁמֶשׁ בַּעֲלוֹתָהּ תִּטֶּה מֵעַל מְעָרָתָם לְצַד יָמִין וּבְבוֹאָהּ תִּכָּרֵת מֵהֶם (כִּי תִטֶּה) לְצַד
שְׂמֹאל[921] וְהֵמָּה בַּמֶּרְחָב בְּתוֹכָהּ[922]. זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהִים, הָאִישׁ אֲשֶׁר יַנְחֶנּוּ אֱלֹהִים מֵישָׁרִים
הוּא הַמְאֻשָּׁר בְּדַרְכּוֹ[923], וַאֲשֶׁר יַתְעֶה, לֹא תִמְצָא לוֹ מָגֵן וּמְאַשֵּׁר בְּדַרְכּוֹ: *יז* וַתַּחְשֹׁב אוֹתָם
עֵרִים[924], אַךְ הֵם יְשֵׁנִים. וַנְּהַפְּכֵם לְצַד יָמִין וּלְצַד שְׂמֹאל[925], וְכַלְבָּם פּוֹרֵשׂ זְרוֹעוֹתָיו עַל
הַסַּף[926], לוּ נִקְרֵיתָ עֲלֵיהֶם לְפֶתַע פִּתְאֹם, הִפְנֵיתָ הַפְּנוֹת מֵהֶם לָנוּס, וּמָלֵאתָ מִפְּנֵיהֶם
פָּחַד[927]: *יח* וְכָכָה הֲקִימוֹנוּם, לְמַעַן יִשְׁאֲלוּ אִישׁ אֶת אָחִיו[928]. וַיֹּאמֶר אוֹמֵר מֵהֶם[929]: "כַּמָּה
הִתְמַהְמַהְתֶּם?". וַיֹּאמְרוּ: "הִתְמַהְמַהְנוּ יוֹם אוֹ מִקְצָת הַיּוֹם"[930], וַיֹּאמְרוּ: "אֱלֹהֵיכֶם הוּא
הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר הִתְמַהְמַהְתֶּם[931]. שִׁלְחוּ עַתָּה אֶחָד מִכֶּם בְּכַסְפְּכֶם זֶה אֶל הָעִיר, וְרָאָה אֵיזֶה בָּהּ
(לוֹ) הַטּוֹב[932] בַּמַּאֲכָל, וְהֵבִיא לָכֶם מִמֶּנּוּ מָזוֹן, וְנִשְׁמָר[933], וְלֹא יְגַלֶּה דְּבַרְכֶם לְאִישׁ: *יט* כִּי
בְּגָבְרָם עֲלֵיכֶם[934] יִרְגְּמוּכֶם אָבֶן, אוֹ יְשִׁיבוּכֶם (לָלֶכֶת) בְּדָתָם, וְאָז לֹא תַצְלִיחוּ
לְעוֹלָם": *כ* וְכָכָה גִּלִּינוּ צְפוּנָם לְמַעַן יֵדְעוּ כִּי דְּבַר אֱלֹהִים אֱמֶת, וְכִי "הַשָּׁעָה"[935] אֵין סָפֵק
בָּהּ, בְּהֵחָלְקָם[936] בֵּינֵיהֶם בְּדֵעוֹתֵיהֶם, וַיֹּאמְרוּ: "בְּנוּ עֲלֵיהֶם בִּנְיָן"[937]. אֱלֹהֵיהֶם, הוּא הַיּוֹדֵעַ
אוֹתָם. וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר גָּבְרוּ (בְּרִיבָם) בְּעִנְיָנָם: "נַעֲשֶׂה לָנוּ עֲלֵיהֶם מִסְגָּד": *כא* אָמוֹר
יֹאמְרוּ: שְׁלֹשָׁה (הָיוּ הַנְּעָרִים) וְהָרְבִיעִי לָהֶם כַּלְבָּם, וַיֹּאמְרוּ: חֲמִשָּׁה וְהַשִּׁשִּׁי לָהֶם כַּלְבָּם,
יְנַחֲשׁוּ בַּנַּעֲלָמוֹת, וְיֹאמְרוּ: שִׁבְעָה וְהַשְּׁמִינִי לָהֶם כַּלְבָּם, אֱמֹר: אֱלֹהַי הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת מִסְפָּרָם,
לֹא יֵדָעוּם בִּלְתִּי אִם מְעַטִּים: *כב* אַל תִּתְוַכַּח אֵפוֹא עַל אֹדוֹתָם, אִם לֹא וִכּוּחַ בַּנִּגְלֶה[938]. וְלֹא
תִשְׁאַל בִּדְבָרָם אֶת פִּי אִישׁ מֵהֶם[939]: *כג* וְאַל תֹּאמַר לְדָבָר: "הִנְנִי עוֹשֶׂה זֹאת מָחָר", בִּלְתִּי אִם
(הוֹסַפְתָּ) "אִם יִרְצֶה אֱלֹהִים"[940] וּזְכֹר אֶת אֱלֹהֶיךָ בְּשָׁכְחֲךָ[941], וְאָמַרְתָּ: "אוּלַי יַנְחֵנִי אֱלֹהַי
מֵישָׁרִים, לְמַעַן אֶקְרַב לָזֶה[942] נְכוֹחוֹת": *כד* וַיִּתְמַהְמְהוּ בִּמְעָרָתָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹסִיפוּ
תֵשַׁע[943]: *כה* אֱמֹר: אֱלֹהִים הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר הִתְמַהְמָהוּ. לוֹ תַּעֲלוּמַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. אָכֵן
הוּא הַמֵּיטִיב לִרְאוֹת וְהַמֵּיטִיב לִשְׁמוֹעַ. אֵין לָהֶם מִבַּלְעָדָיו כָּל מָגֵן וְלֹא יְשַׁתֵּף אִישׁ בְּשָׁפְטוֹ[944]:

כו וּקְרָא אֶת אֲשֶׁר נִגְלָה אֵלֶיךָ מִסֵּפֶר אֱלֹהֶיךָ. אֵין אֲשֶׁר יַחֲלִיף דְּבָרָיו, וְלֹא תִמְצָא מִבַּלְעָדָיו
מָעוֹז: *כז* וְהַאֲרֵךְ רוּחֲךָ לְאֵלֶּה הַקּוֹרְאִים אֶת אֱלֹהֵיהֶם בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב מְבַקְשִׁים פָּנָיו, וְלֹא
תָסֹרְנָה עֵינֶיךָ מֵהֶם בְּבַקֶּשְׁךָ תִּפְאֶרֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה[945], וְלֹא תִשְׁמַע לְקוֹל הָאִישׁ אֲשֶׁר
הִשְׁכַּחְנוּ זִכְרוֹנֵנוּ מִלִּבּוֹ, וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי תַאֲוָתוֹ, וַתְּהִי דַרְכּוֹ לְהַשְׁלִיךְ (דְּבַר אֱלֹהִים) אַחֲרֵי
גֵווֹ: *כח* וְאָמַרְתָּ: הָאֱמֶת (הִיא) מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם, וְהָיָה הֶחָפֵץ יַאֲמִין וְהֶחָפֵץ יִכְפֹּר, וְאָכֵן עִתַּדְנוּ
לַפּוֹשְׁעִים (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ, תָּסֹב אוֹתָם חֻפָּתָהּ,[946] וּבְשַׁוְּעָם לְעֶזְרָה, לֹא יֵעָזְרוּ בִּלְתִּי אִם בְּמַיִם
כִּנְחֹשֶׁת קָלָל מֻתֶּכֶת, יִצְרְבוּ הַפָּנִים. מַה נִּשְׁחַת הַמַּשְׁקֶה, וּמָה רָעָה (גֵּיהִנֹּם) לְמִשְׁעָן[947]: *כט* אַךְ
אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, הִנֵּה לֹא נְקַבַּע אֶת שְׂכַר הַמֵּיטִיב לַעֲשׂוֹת: *ל* אֵלֶּה לָהֶם גַּנּוֹת
עֵדֶן, יִמָּשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת, יְפָאֲרוּ אוֹתָם בָּהֶן אֶצְעָדוֹת זָהָב, וְלָבְשׁוּ בְגָדִים יְרֻקִּים מֶשִׁי
וְרִקְמוֹת, מְסֻבִּים בְּתוֹכָן עַל עֲרָשׂוֹת. מַה נָּאֶה הַשָּׂכָר וּמַה טּוֹב (הַגַּן) לְמִשְׁעָן:

לא וּמְשֹׁל לָהֶם מָשָׁל: שְׁנֵי אֲנָשִׁים, שַׁתְנוּ לְאֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם שְׁתֵּי גַּנּוֹת עֲנָבִים, וַנְּעַטְּרֵם תְּמָרִים, וַנָּשֶׂת בֵּינֵיהֶם זֶרַע תְּבוּאָה. כָּל אַחַת מִשְׁתֵּי הַגַּנּוֹת נָתְנָה אָכְלָהּ, וְלֹא חָסְרָה דָּבָר מִמֶּנּוּ: *לב* וַנְּבַקַּע בְּתוֹכָן נָהָר, וַיְהִי לוֹ פְּרִי, וַיֹּאמֶר לְרֵעֵהוּ, וְהוּא יָשִׁיב לוֹ אֲמָרִים: "רַב אָנֹכִי מִמְּךָ לְהוֹן וְעָצוּם מִמְּךָ לִבְנֵי חָיִל": *לג* וַיָּבוֹא אֶל גַּנּוֹ[948] וְהוּא חוֹטֵא לְנַפְשׁוֹ, וַיֹּאמֶר: "לֹא אֶחְשֹׁב כִּי (גַנִּי) זֶה יֵהָרֵס עֲדֵי עַד: *לד* וְלֹא אֶחְשֹׁב, כִּי "הַשָּׁעָה"[949] תָּקוּם, וְכִי, כַּאֲשֶׁר אוּשַׁב אֶל אֱלֹהַי, אֶמְצָא אִתּוֹ (גַּן) טוֹב מִמֶּנּוּ תְּמוּרָתוֹ: *לה* וַיֹּאמֶר אֵלָיו רֵעֵהוּ, וְהוּא יָשִׁיב לוֹ אֲמָרִים: "הֲתִכְחֵשׁ בַּאֲשֶׁר יְצָרְךָ עָפָר אַחֲרֵי כֵן טִפָּה וְאַחֲרֵי כֵן שָׁתְךָ גָּבֶר?: *לו* אָכֵן הוּא אֱלֹהִים אֱלֹהַי, וְלֹא אֲשַׁתֵּף לֵאלֹהַי אֶחָד: *לז* וְלוּ, בְּבוֹאֲךָ לְגַנְּךָ, אָמַרְתָּ: "אֶת אֲשֶׁר חָפֵץ אֱלֹהִים (יְהִי). אֵין עֹז בִּלְתִּי אִם בֵּאלֹהִים". כִּי תִרְאֵנִי אָנִי, הַמְּעַט מִמְּךָ לְהוֹן וְלִילָדִים: *לח* הִנֵּה אוּלַי יִתֵּן לִי אֱלֹהַי טוֹב מִגַּנְּךָ, וְשָׁלַח עָלָיו חִצִּים מִן הַשָּׁמַיִם[950], וְהָיָה חוֹל יָבֵשׁ: *לט* אוֹ כִּי יַעֲמִיקוּ מֵימָיו עָמוֹק יִשְׁקְעוּ (בָּאֲדָמָה), אֲשֶׁר לֹא תוּכַל חַפְּשָׂם: *מ* וְשֻׁדַּד פִּרְיוֹ[951]. וְהִשְׁכִּים (בְּעָלָיו) יַהֲפֹךְ כַּפָּיו[952] עַל הוֹצִיאוֹ בּוֹ (הוֹן), וְעַתָּה הוּא שׁוֹמֵם עַל סֻכּוֹתָיו, וְאָמַר: "מִי יִתֵּן וְלֹא שִׁתַּפְתִּי לֵאלֹהַי אֶחָד": *מא* וְלֹא תִהְיֶה לוֹ מַחֲנֶה לְהוֹשִׁיעוֹ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, וְלֹא יוּכַל הוֹשִׁיעַ לְנַפְשׁוֹ": *מב* שָׁמָּה[953] הַתְּשׁוּעָה (רַק) לֵאלֹהִים הָאֱמֶת. הוּא הַטּוֹב לִגְמוּל וְהַטּוֹב לָאַחֲרִית.

מג וּמְשֹׁל לָהֶם מָשָׁל: חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה כְּמַיִם הוֹרַדְנוּם מִן הַשָּׁמַיִם, וַיִּתְעָרְבוּ בָם צִמְחֵי הָאָרֶץ[954], וַיְהִי (הַצֶּמַח) קַשׁ יָבֵשׁ יְזָרוּהוּ הָרוּחוֹת. וַיְהִי אֱלֹהִים הַכֹּל יָכוֹל: *מד* הַהוֹן וְהַבָּנִים תִּפְאֶרֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה. אַךְ הַקַּיָּמִים, הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים, טוֹבִים יוֹתֵר לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ לִגְמוּל, וְטוֹבִים יוֹתֵר לְתִקְוָה (לָאַחֲרִית):

מה וְיוֹם (יֵשׁ) אֲשֶׁר נַעְתִּיק אֶת הֶהָרִים, וְרָאִיתָ אֶת הָאָרֶץ מִתְיַצֶּבֶת (עַל אֱלֹהִים)[955], וַאֲסַפְנוּם וְלֹא נַעֲזֹב מֵהֶם אִישׁ: *מו* וְהָעֳמְדוּ בְּמַעֲרָכָה לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ (לֵאמֹר): "הִנֵּה בָאתֶם אֵלֵינוּ (עֲרֻמִּים) כַּאֲשֶׁר יְצַרְנוּכֶם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה[956]. אָכֵן אַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם, כִּי לֹא נַעֲשֶׂה אֶת אֲשֶׁר הִבְטַחְנוּ אֶתְכֶם": *מז* וְהוּשַׂם הַסֵּפֶר[957] (לִפְנֵיהֶם), וְרָאִיתָ אֶת הַזֵּדִים מְלֵאִים פַּחַד מֵאֲשֶׁר בּוֹ, וְאָמְרוּ: "אוֹי לָנוּ, מַה לַסֵּפֶר הַזֶּה, לֹא הִפִּיל לֹא קְטַנָּה וְלֹא גְדוֹלָה, אֲשֶׁר לֹא מָנָה אוֹתָהּ". וּמָצְאוּ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם לִפְנֵיהֶם, וְלֹא יַעֲשֹׁק אֱלֹהֶיךָ אִישׁ:

מח וּבְאָמְרֵנוּ לַמַּלְאָכִים: "הִשְׁתַּחֲווּ לְאָדָם", וַיִּשְׁתַּחֲווּ, רַק "אִבְּלִיס" הָיָה מִן ה"גִּ'ן" וַיִּפְשַׁע בְּמִצְוַת אֱלֹהָיו. הֲתִקְחוּ לָכֶם אַתֶּם אוֹתוֹ וְאֶת צֶאֱצָאָיו לְמָגִנִּים לָכֶם מִבַּלְעָדַי? וְהֵם אוֹיְבִים לָכֶם, תְּמוּרָה רָעָה הִיא לַפּוֹשְׁעִים: *מט* לֹא הַעֵידוֹתִים בִּבְרִיאַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְלֹא בִּבְרִיאָתָם הֵם, וְלֹא לָקַחְתִּי אֶת הַמַּתְעִים לִהְיוֹת (לִי) זְרוֹעַ: *נ* וּבַיּוֹם אֲשֶׁר יֹאמַר (אֱלֹהִים): "קִרְאוּ אֶת שֻׁתָּפַי אֲשֶׁר הֱיִיתֶם אוֹמְרִים"[958], וְקָרְאוּ אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּ לָהֶם, וְשַׁתְנוּ בֵּינֵיהֶם אֲבַדּוֹן[959]: *נא* וְרָאוּ הַפּוֹשְׁעִים אֶת (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ, וְחָשְׁבוּ (בֶּאֱמֶת), כִּי הֵם נוֹפְלִים בְּתוֹכָהּ, וְלֹא יִמְצְאוּ מִמֶּנָּה מִפְלָט:

נב וּכְבָר בֵּאַרְנוּ מְפֹרָשׁ בַּקֻּרְאָן הַזֶּה לִבְנֵי אָדָם מִכָּל מָשָׁל, אַךְ הָאָדָם בַּעַל רִיב יוֹתֵר מִכֹּל: *נג* וְלֹא עָצַר אֶת בְּנֵי הָאָדָם מֵהַאֲמִין בְּבוֹא אֲלֵיהֶם (הַקֻּרְאָן) אֹרַח הַמֵּישָׁרִים[960], וּמֵהִתְפַּלֵּל לֵאלֹהֵיהֶם כִּי יִסְלַח לָהֶם, בִּלְתִּי אִם לְמַעַן יָבוֹא עֲלֵיהֶם מִשְׁפַּט הָרִאשׁוֹנִים[961], אוֹ לְמַעַן יָבוֹא אֲלֵיהֶם הָעֹנֶשׁ לְעֵין כֹּל: *נד* וְלֹא נִשְׁלַח אֶת הַשְּׁלִיחִים בִּלְתִּי אִם לְבַשֵּׂר וּלְהַזְהִיר[962]. וְאוּלָם הַכּוֹפְרִים יִתְוַכְּחוּ בַשָּׁוְא[963], לְמַעַן הַרְשִׁיעַ אֶת הָאֱמֶת, וַיָּשִׂימוּ אֶת אוֹתוֹתַי וְאֶת אֲשֶׁר

הִזְהִירוּם בּוֹ לְלָעַג: *נה* וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מֵהָאִישׁ אֲשֶׁר הִזְהִירוּהוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהָיו וַיָּסַר מֵהֶם, וַיִּשְׁכַּח אֶת אֲשֶׁר קִדְּמוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת. אָכֵן אֲנַחְנוּ שַׂמְנוּ עַל לִבּוֹתָם מָסָךְ לְבַל יָבִינוּ, וְאֶת אָזְנֵיהֶם הִכְבַּדְנוּ[964]: *נו* וְאִם תִּקְרָא אוֹתָם אֶל אֹרַח הַמֵּישָׁרִים, גַּם אָז לֹא יְאֻשְּׁרוּ בְּדֶרֶךְ לְעוֹלָם: *נז* אַךְ אֱלֹהֶיךָ הַסַּלָּח וּבַעַל הָרַחֲמִים, וְלוּ שָׁת עֲלֵיהֶם כְּפָעֳלָם, כִּי אָז הֵחִישׁ (לְהָבִיא) עֲלֵיהֶם אֶת הָעֹנֶשׁ, וְאוּלָם לָהֶם מוֹעֵד[965], לֹא יִמְצְאוּ מִפָּנָיו מִפְלָט: *נח* וְאֵלֶּה הֶעָרִים הִשְׁמַדְנוּם כַּאֲשֶׁר פָּשְׁעוּ, וַנָּשֶׁת לְהִשָּׁמְדָם מוֹעֵד:

נט וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר מֹשֶׁה לְנַעֲרוֹ[966]: "לֹא אֶחְדַּל (מִלֶּכֶת) עַד אִם הִגַּעְתִּי אֶל חוֹבֶרֶת שְׁנֵי הַיַּמִּים, אוֹ אֵלֵךְ יָמִים רַבִּים"[967]: *ס* וַיְהִי כְּהַגִּיעָם אֶל חוֹבַרְתָּם, וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת דָּגָם, וַיִּפַּלֵּס לוֹ (הַדָּג) בַּיָּם נָתִיב כְּעוֹבֵר בְּצִנּוֹר[968]: *סא* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר עָבְרוּ (מִשָּׁם), וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ: "הָבָה לָּנוּ אֲרוּחַת הַצָּהֳרַיִם, כִּי כְבָר מְצָאָנוּ עָמָל בְּדַרְכֵּנוּ זֹאת": *סב* וַיֹּאמֶר (נַעֲרוֹ): "הַהֲשִׁיבוֹתָ אֶל לֵב? בַּחֲנוֹתֵנוּ[969] עַל יַד הַסֶּלַע, שָׁכַחְתִּי אֶת הַדָּג, וְלֹא הִשְׁכִּיחַנִי אוֹתוֹ בִּלְתִּי אִם הַשָּׂטָן מִזְּכוֹר אוֹתוֹ, וַיִּפַּלֵּס לוֹ נָתִיב בַּיָּם בְּדֶרֶךְ פֶּלֶא": *סג* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיִינוּ מְבַקְשִׁים", וַיָּשׁוּבוּ עַל עִקְבוֹתֵיהֶם בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר בָּאוּ בָהּ: *סד* וַיִּמְצְאוּ עוֹבֵד אֱלֹהִים מֵעוֹבְדֵינוּ[970], אֲשֶׁר נָתַנּוּ לוֹ רַחֲמִים מִלְּפָנֵינוּ, וַנְּלַמְּדֵהוּ מֵאִתָּנוּ דָעַת: *סה* וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה: "הַאֵלֵךְ אַחֲרֶיךָ לְמַעַן תְּלַמְּדֵנִי נְכוֹחוֹת מֵאֲשֶׁר לֻמַּדְתָּ?": *סו* וַיֹּאמֶר (הָעוֹבֵד): "אָכֵן אַתָּה לֹא תוּכַל לְהַאֲרִיךְ רוּחֲךָ עִמָּדִי: *סז* וְאֵיכָה תַּאֲרִיךְ רוּחֲךָ בְּדָבָר אֲשֶׁר לֹא תַשִּׂיג דַּעְתּוֹ?" *סח* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "מָצוֹא תִמְצָא אוֹתִי, בִּרְצוֹת אֱלֹהִים, אֶרֶךְ רוּחַ, וְלֹא אַמְרֶה דְבָרְךָ לְכָל אֲשֶׁר תְּצַוֵּנִי": *סט* וַיֹּאמֶר (הָעוֹבֵד): "אִם תֵּלֵךְ עִתָּה אַחֲרַי, אַל תִּשְׁאַל אוֹתִי אֵפוֹא לְדָבָר, בְּטֶרֶם הִגַּדְתִּי לְךָ פִּשְׁרוֹ": *ע* וַיִּסְעוּ שְׁנֵיהֶם, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָרְדוּ בָּאֳנִיָּה, וַיִּקֹּב בָּהּ חוֹר. וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "הֲתִקֹּב בָּהּ חוֹר, לְמַעַן טַבַּע אֶת אֲנָשֶׁיהָ? אָכֵן נָכְרִי מַעֲשֶׂךָ": *עא* וַיֹּאמֶר (הָעוֹבֵד): "הֲלֹא אָמַרְתִּי, כִּי לֹא תוּכַל לְהַאֲרִיךְ רוּחֲךָ עִמָּדִי": *עב* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "אַל נָא תָשֶׁת עָלַי חַטָּאת[971] בַּאֲשֶׁר שָׁכַחְתִּי, וְאַל תַּרְבֶּה תָּצֵק לִי": *עג* וַיִּסְעוּ מִשָּׁם עַד אֲשֶׁר מָצְאוּ עֶלֶם, וַיַּהַרְגֵהוּ. וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "הֶהָרַגְתָּ נֶפֶשׁ נְקִיָּה לֹא תַחַת נֶפֶשׁ? אָכֵן נָכְרִי מַעֲשֶׂךָ": *עד* וַיֹּאמֶר (הָעוֹבֵד): "הֲלֹא אָמַרְתִּי לְךָ, כִּי לֹא תוּכַל הַאֲרֵךְ רוּחֲךָ עִמָּדִי": *עה* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "אִם אֶשְׁאָלְךָ לְדָבָר אַחֲרֵי זֹאת, לֹא תִתְחַבֵּר אֵלַי (עוֹד), הִנֵּה בָא דְבָרִי לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר אֶצְטַדֵּק בּוֹ": *עו* וַיִּסְעוּ מִשָּׁם עַד בּוֹאָם אֶל אַנְשֵׁי עִיר[972], וַיְבַקְשׁוּ מֵאֲנָשֶׁיהָ אֹכֶל. אַךְ הֵם מֵאֲנוּ לַהֲבִיאָם אֶל בֵּיתָם. וַיִּמְצְאוּ בְּתוֹכָהּ גָּדֵר נוֹטֶה לִנְפֹּל, וַיְקִימֶהָ. וַיֹּאמֶר אֵלָיו (מֹשֶׁה): "לוּ חָפַצְתָּ לָקַחְתָּ שָׂכָר (בַּעֲבוֹדָה) הַזֹּאת": *עז* וַיֹּאמֶר (הָעוֹבֵד): "הִנֵּה זֶה (הַדָּבָר) אֲשֶׁר יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינְךָ. (וְעַתָּה הָבָה) אוֹדִיעֲךָ פֵּשֶׁר (הַדְּבָרִים) אֲשֶׁר לֹא יָכֹלְתָּ הַאֲרֵךְ רוּחֲךָ בִּגְלָלָם: *עח* וְאוּלָם בַּאֲשֶׁר לָאֳנִיָּה, הִנֵּה הָיְתָה לְמִסְכֵּנִים עוֹשֵׂי מְלָאכָה בַּיָּם, וָאֶחְפֹּץ לְחַבְּלָהּ, כִּי הָיָה מֵאַחֲרֵיהֶם מֶלֶךְ לוֹקֵחַ כָּל אֳנִיָּה בְּחָזְקָה: *עט* וְאוּלָם בַּאֲשֶׁר לָעֶלֶם, הִנֵּה הָיוּ הוֹרָיו מַאֲמִינִים, וַנִּירָא פֶּן יָבִיא עֲלֵיהֶם מֶרִי וָכַחַשׁ[973]: *פ* וַנַּחְפֹּץ כִּי יְמִירֵהוּ לָהֶם אֱלֹהֵיהֶם בְּטוֹב מִמֶּנּוּ לְזַךְ וְקָרוֹב יוֹתֵר לְאַהֲבָה (אוֹתָם): *פא* וְאוּלָם בַּאֲשֶׁר לַגָּדֵר, הִנֵּה הָיְתָה לִשְׁנֵי נְעָרִים יְתוֹמִים בָּעִיר, וַיְהִי תַחְתֶּיהָ אוֹצָר לָהֶם, וַאֲבִיהֶם הָיָה עוֹשֶׂה הַיָּשָׁר, וַיַּחְפֹּץ אֱלֹהֶיךָ, כִּי יִבְגְּרוּ וְיוֹצִיאוּ לָהֶם אֶת אוֹצָרָם. רַחֲמִים מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, וְלֹא עַל פִּי אָנֹכִי עֲשִׂיתִיו. זֶה הוּא פֵּשֶׁר הַדָּבָר אֲשֶׁר לֹא יָכֹלְתָּ הַאֲרֵךְ רוּחֲךָ בִּגְלָלוֹ":

פב וּשְׁאֵלוּךָ עַל דְּבַר בַּעַל שְׁתֵּי הַקַּרְנַיִם[974], אֱמֹר: קָרוֹא אֶקְרָא לִפְנֵיכֶם עַל אוֹדוֹתָיו: *פג* אָכֵן
אֲנַחְנוּ חַנֹּנוּ אוֹתוֹ בָּאָרֶץ, וַנִּתֵּן לוֹ דֶּרֶךְ לְהַשִּׂיג כֹּל, וַיֵּלֶךְ בַּדָּרֶךְ: *פד* עַד אֲשֶׁר בְּהַגִּיעוֹ עַד מְקוֹם
מַעֲרַב הַשֶּׁמֶשׁ, מְצָאָהּ שׁוֹקַעַת בְּתוֹךְ מַעְיַן טִיט הַיָּוֵן, וַיִּמְצָא לְיָדָהּ עָם[975]: *פה* וַנֹּאמֶר: "בַּעַל
שְׁתֵּי הַקַּרְנַיִם, אִם תְּיַסְּרֵם וְאִם תִּטֶּה לָהֶם חֶסֶד"[976]: *פו* וַיֹּאמֶר: "אָמְנָם כַּאֲשֶׁר לַפּוֹשֵׁעַ, הִנֵּה
יַסֵּר נְיַסְּרֶנּוּ, וְאַחַר יוּשַׁב אֶל אֱלֹהָיו, וְיִסְּרֵהוּ מוּסַר רָע: *פז* אַךְ כַּאֲשֶׁר לַמַּאֲמִין וְעוֹשֶׂה הַיָּשָׁר,
הִנֵּה לוֹ גְּמוּל הַטּוֹב וּנְצַו עָלָיו (רַק) הַקַּל מִמִּצְוֹתֵינוּ": *פח* אַחַר הָלַךְ בַּדָּרֶךְ: *פט* עַד אֲשֶׁר
בְּהַגִּיעוֹ בֵּינוֹת לִמְקוֹם מַעֲלֵה הַשֶּׁמֶשׁ, מְצָאָהּ עוֹלָה עַל עַם, אֲשֶׁר לֹא שַׁתְנוּ לוֹ מִפָּנֶיהָ
מִסְתּוֹר[977]: *צ* כָּזֹאת, וּכְבָר נָתַנּוּ לְכָל אֲשֶׁר אִתּוֹ דָּעַת[978]: *צא* אַחַר הָלַךְ בַּדָּרֶךְ: *צב* עַד אֲשֶׁר
בְּהַגִּיעוֹ בֵּין שְׁתֵּי הַחוֹמוֹת[979], מָצָא מֵעֵבֶר לָהֶן עָם, אֲשֶׁר כִּמְעַט לֹא יָבִין לָשׁוֹן[980]: *צג* וַיֹּאמְרוּ:
"בַּעַל שְׁתֵּי הַקַּרְנַיִם, הִנֵּה גּוֹג וּמָגוֹג מַשְׁחִיתִים עַל הָאָרֶץ, הַאִם נַעֲלֶה לְךָ מַס, בַּעֲבוּר אֲשֶׁר
תָּשִׂים בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיהֶם חוֹמָה?" *צד* וַיֹּאמֶר: "אֲשֶׁר חָנַן אוֹתִי אֱלֹהַי טוֹב מִזֶּה. עִזְרוּ נָא אוֹתִי
בְּכֹחַ, וְעָשִׂיתִי בֵּינֵיכֶם וּבֵינֵיהֶם חוֹמָה סוֹלְלָה: *צה* הָבִיאוּ אֵלַי מְטִילֵי בַּרְזֶל". עַד אֲשֶׁר מִלֵּא
אֶת הָרֶוַח בֵּין שְׁנֵי הָעֲבָרִים: וַיֹּאמֶר: "פְּחוּ", עַד אֲשֶׁר עָשָׂהוּ אֵשׁ, וַיֹּאמֶר: "הָבִיאוּ אֵלַי
וַהֲרִיקוֹתִי עָלָיו נְחֹשֶׁת קָלָל מֻתֶּכֶת: *צו* אֲשֶׁר לֹא יוּכְלוּ לַעֲלוֹת אוֹתוֹ וְלֹא יוּכְלוּ
נַקְּבוֹ": *צז* וַיֹּאמֶר: "זֶה רַחֲמִים מֵאֵת אֱלֹהַי: *צח* וְהָיָה כְּבוֹא דְּבַר אֱלֹהַי, יְשִׁיתֵהוּ אָבָק דַּק.
וּדְבַר אֱלֹהַי אֱמֶת":

צט וְעָזַבְנוּ (אוֹתָם) בַּיּוֹם הַהוּא, מִקְצָתָם יֶהֱמוּ עַל מִקְצָתָם כְּנַהֲמַת יָם בַּהֲצִיקָם לָהֶם,
וּבַשּׁוֹפָר יִתָּקַע וַאֲסַפְנוּם אֲסֵפָה אֶחָת: *ק* וְעָרַכְנוּ גֵּיהִנֹּם בַּיּוֹם הַהוּא מַעֲרָכָה
לַכּוֹפְרִים: *קא* אֲשֶׁר טָחוּ עֵינֵיהֶם מִזִּכְרִי, וְלֹא יָכְלוּ שְׁמוֹעַ: *קב* הֲיִדַּמּוּ הַכּוֹפְרִים, כִּי יִקְחוּ לָהֶם
אֶת עוֹבְדַי מִפָּנַי לְמָגִנִּים?[981] אָכֵן עִתַּדְנוּ גֵּיהִנֹּם מָדוֹר[982] לַכּוֹפְרִים:

קג אֱמֹר: הֲנוֹדִיעַ אֶתְכֶם, מִי הֵם אֲשֶׁר מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ: *קד* אֲשֶׁר הָלְכוּ מַאֲמַצֵּיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה
בְּדֶרֶךְ תּוֹעָה, וְהֵם יְדַמּוּ, כִּי יֵיטִיבוּ לַעֲשׂוֹת: *קה* אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהֵיהֶם
וּבִפְגִישָׁתוֹ, וַיְהִי פָּעֳלָם מֵאֶפַע, וְלֹא נָקִים לָהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה מֹאזְנַיִם[983]: *קו* זֶה גְּמוּלָם גֵּיהִנֹּם
בַּאֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ, וַיָּשִׂימוּ אֶת אוֹתוֹתַי וְאֶת שְׁלִיחַי לְלָעַג: *קז* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר,
לָהֶם יִהְיוּ גַּנּוֹת הַפַּרְדֵּס[984] מָדוֹר: *קח* לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָן, לֹא יְבַקְשׁוּ דָּבָר
תְּמוּרָתָן: *קט* אֱמֹר: "לוּ הָיָה הַיָּם דְּיוֹ לִ(כְתֹּב בָּהּ) דִּבְרֵי אֱלֹהַי, כִּי אָז אָזַל הַיָּם בְּטֶרֶם יֶאֶזְלוּ
דִּבְרֵי אֱלֹהַי, וְלוּ גַּם הֵבֵאנוּ מִשְׁנֵה (דְיוֹ) כָּמוֹהוּ": *קי* אֱמֹר: "אָכֵן אַךְ אָדָם אָנֹכִי כְּמוֹכֶם. גָּלוּ
אֶת אָזְנִי, כִּי אֱלֹהֵיכֶם אֱלוֹהַּ אֶחָד. וְהָיָה אֲשֶׁר יְצַפֶּה לִפְגִישַׁת אֱלֹהָיו, יַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה יָשָׁר, וְלֹא
יַעֲבֹד עִם אֱלֹהָיו אַחֵר[985].

פָּרָשַׁת מִרְיָם[986].

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנָה וְתִשְׁעִים.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

כ. ה. י. ע. צ[987]. *א* זֵכֶר רַחֲמֵי אֱלֹהֶיךָ אֶת עַבְדּוֹ אֶת זְכַרְיָה: *ב* בְּקָרְאוֹ אֶל אֱלֹהָיו קָרוֹא
בַּסָּתֶר: *ג* וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, הִנֵּה אָנֹכִי בָּלוּ עֲצָמַי וְרֹאשִׁי הִלְבִּין[988] מִשֵּׂיבָה: *ד* וְלֹא הָיִיתִי מֵעוֹלָם

בְּהִתְפַּלְּלִי אֵלֶיךָ, אֱלֹהַי, אֲמֵלֵּל: *ה* וְעַתָּה יָרֵא אָנֹכִי אֶת הַגּוֹאֲלִים אַחֲרָי[989], כִּי אִשְׁתִּי עֲקָרָה. הָבָה לִּי מִלְּפָנֶיךָ (בֵּן) גּוֹאֵל: *ו* יִירָשֵׁנִי וְיָרַשׁ אֶת בֵּית יַעֲקֹב, וְשִׁית אוֹתוֹ, אֱלֹהַי, רָצוּי (לָךְ)": *ז* "הוֹי זְכַרְיָה[990], הִנֵּה אֲנַחְנוּ מְבַשְּׂרִים אוֹתְךָ בְּבֵן, יַחְיָה שְׁמוֹ: *ח* לֹא שַׂמְנוּ מִלְּפָנִים (אִישׁ אֲשֶׁר) שְׁמוֹ כִּשְׁמוֹ"[991]: *ט* וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, אֵיכָה יִהְיֶה לִּי בֵן וְאִשְׁתִּי עֲקָרָה, וַאֲנִי בָּאתִי בְיָמִים, אֵין אוֹנִים"[992]: *י* וַיֹּאמֶר (הַמַּלְאָךְ): "כֹּה אָמַר אֱלֹהֶיךָ, הַנְקַלָּה הִיא לִי, וּכְבָר בְּרָאנוּךָ מִלְּפָנִים, כַּאֲשֶׁר לֹא הָיִיתָ מְאוּמָה": *יא* וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, עֲשֵׂה לִּי אוֹת". וַיֹּאמֶר: "אוֹתְךָ הוּא אֲשֶׁר לֹא תְדַבֵּר אֶת בְּנֵי הָאָדָם שְׁלֹשָׁה לֵילוֹת[993], וְגַם כִּי בָּרִיא וְשָׁלֵם (אָתָּה)": *יב* וַיֵּצֵא אֶל בְּנֵי עַמּוֹ מִן הַתָּא, וַיְגַל אֶת אָזְנֵיהֶם לֵאמֹר: "שַׁבְּחוּ בֹּקֶר וָעֶרֶב"[994]: *יג* "הוֹי יַחְיָה, קַבֵּל אֶת הַסֵּפֶר בְּעֹז"[995]. וַנִּתֵּן לוֹ הַחָכְמָה, וְהוּא נָעַר: *יד* וְחֵן מִלְּפָנֵינוּ וָזַךְ. וַיְהִי שׁוֹמֵר אֱמוּנִים וּמַקְשִׁיב לְהוֹרָיו, וְלֹא הָיָה עָרִיץ וּמַמְרֶה: *טו* וְשָׁלוֹם עָלָיו בְּיוֹם נוֹלַד וּבְיוֹם יָמוּת וּבְיוֹם יוּקַם לִתְחִיָּה:

טז וּזְכֹר בַּסֵּפֶר אֶת מִרְיָם בְּפָרְשָׁהּ מִמִּשְׁפַּחְתָּהּ אֶל מָקוֹם מִקֶּדֶם: *יז* וַתִּקַּח לָהּ צָעִיף (וַתִּתְעַלֵּף) מִפְּנֵיהֶם. וַנִּשְׁלַח אֵלֶיהָ אֶת רוּחֵנוּ, וַיֵּרָא אֵלֶיהָ כְּאָדָם בָּרִיא וְשָׁלֵם: *יח* וַתֹּאמַר: "בָּרַחֲמָן אֶחֱסֶה מִפָּנֶיךָ, אִם שׁוֹמֵר אֱמוּנִים אָתָּה": *יט* וַיֹּאמֶר: "אָמְנָם שְׁלִיחַ אֱלֹהַיִךְ אָנֹכִי לָתֵת לָךְ בֵּן זָךְ": *כ* וַתֹּאמַר: "אֵיכָה יִהְיֶה לִּי בֵן, וְאִישׁ לֹא בָא אֵלָי[996], וְאֵין אָנֹכִי זוֹנָה": *כא* וַיֹּאמֶר: "כֹּה אָמַר אֱלֹהַיִךְ: הַנְקַלָּה הִיא לִי. וְשַׂתְנוּ אוֹתוֹ אוֹת לִבְנֵי-אָדָם וְרַחֲמִים מֵאִתָּנוּ, וְכָלָה וְנֶחֱרָצָה הִיא": *כב* וַתַּהַר אוֹתוֹ וַתִּפְרֹשׁ אִתּוֹ אֶל מָקוֹם (רָחוֹק) בַּקָּצֶה: *כג* וַיָּבוֹאוּ חֲבָלִים לָהּ לְיַד גֶּזַע הַתֹּמֶר, וַתֹּאמַר: "מִי יִתֵּן וָמַתִּי לִפְנֵי כֵן וְנִשְׁכַּחְתִּי מִלֵּב וְצָלַלְתִּי נְשִׁיָּה": *כד* וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ מִתַּחְתֶּיהָ לֵאמֹר: "אַל תֵּעָצְבִי, כְּבָר שָׂת אֱלֹהַיִךְ תַּחְתַּיִךְ יוּבַל מָיִם: *כה* וְהָנִיעִי אֵלַיִךְ אֶת גֶּזַע הַתֹּמֶר, וְהִפִּיל עָלַיִךְ תְּמָרִים חַיִּים בְּשֵׁלִים לְאָסְפָם: *כו* וְאָכַלְתְּ וְשָׁתִית וְתָנוּחַ דַּעְתֵּךְ. וּבִרְאוֹתֵךְ אֶחָד מִן הָאָדָם: *כז* וְאָמַרְתְּ: "הִנֵּה נָדַרְתִּי לָרַחֲמָן צוֹם, וְלֹא אֲדַבֵּר הַיּוֹם אֶת אִישׁ". *כח* וַתְּבִיאֵהוּ אֶל בְּנֵי עַמָּהּ, וְהִיא נוֹשֵׂאת אוֹתוֹ, וַיֹּאמְרוּ: "מִרְיָם, אָכֵן נָכְרִי מַעֲשָׂיִךְ: *כט* הוֹי אֲחוֹת אַהֲרֹן, לֹא הָיָה אָבִיךְ אִישׁ בְּלִיַּעַל, וְלֹא הָיְתָה אִמֵּךְ זוֹנָה": *ל* וַתִּרְמֹז אֵלָיו (לַעֲנוֹתָם), וַיֹּאמְרוּ: "אֵיכָה נְדַבֵּר אֶל עוֹלָל בַּעֲרִיסָה?": *לא* וַיֹּאמֶר (יֵשׁוּ): "אָמְנָם אָנֹכִי עֶבֶד אֱלֹהִים, נָתַן לִי אֶת הַסֵּפֶר, וַיְשִׂימֵנִי נָבִיא: *לב* וַיְשִׂיתֵנִי מְבֹרָךְ בְּכָל אֲשֶׁר אֶהְיֶה, וַיְצַוֵּנִי עַל הַתְּפִלָּה וְעַל הַצְּדָקָה כָּל עוֹדִי בַּחַיִּים: *לג* וּלְכַבֵּד אֶת אִמִּי וְלֹא עָשַׂנִי עָרִיץ וַאֲמֵלָל[997]: *לד* וְהַשָּׁלוֹם עָלַי בְּיוֹם נוֹלַדְתִּי וּבְיוֹם אָמוּת וּבְיוֹם אוּקַם לִתְחִיָּה": *לה* זֶה הוּא יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם. דְּבַר הָאֱמֶת אֲשֶׁר בּוֹ יְפַקְפֵּקוּ: *לו* אַל לוֹ לֵאלֹהִים לְהוֹלִיד כָּל בֵּן. חָלִילָה לּוֹ[998], וְכִי יִגְזַר אֹמֶר, אַךְ יֹאמַר לוֹ: "הֱוֵה", וְהָיָה: *לז* וְאָכֵן אֱלֹהִים אֱלֹהַי וֵאלֹהֵיכֶם, וַעֲבַדְתֶּם אוֹתוֹ, זֶה אֹרַח מֵישָׁרִים"[999]: *לח* וַיֵּחָלְקוּ עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים[1000] בֵּינֵיהֶם, אַךְ אוֹי לָהֶם לַאֲשֶׁר כָּפְרוּ, מֵעֵדוּת[1001] יוֹם קָשֶׁה[1002]: *לט* מַה יֵּיטִיבוּ לִרְאוֹת וּמַה יֵּיטִיבוּ לִשְׁמוֹעַ[1003] (אָז) בַּיּוֹם אֲשֶׁר יָבוֹאוּ אֵלֵינוּ[1004]. אָכֵן הַפּוֹשְׁעִים בַּיּוֹם הַהוּא בְּתוֹעָה בְרוּרָה: *מ* וְהַזְהֵר אוֹתָם מִפְּנֵי יוֹם הַיָּגוֹן בְּהֵחָרֵץ הַדָּבָר. אַךְ הֵם לֹא יָשִׂימוּ לֵב וְלֹא יַאֲמִינוּ: *מא* אָכֵן אֲנַחְנוּ נִירַשׁ אֶת הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ[1005], וְאֵלֵינוּ יוּשָׁבוּ:

מב וּזְכֹר בַּסֵּפֶר אֶת אַבְרָהָם, אָכֵן הָיָה צַדִּיק וְנָבִיא: *מג* בְּאָמְרוֹ אֶל אָבִיו: "אָבִי, לָמָּה תַעֲבֹד אֶת אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע וְלֹא יִרְאֶה וְלֹא יוֹעִיל לְךָ מְאוּמָה?: *מד* אָבִי, הִנֵּה אָנֹכִי כְּבָר בָּא אֵלַי מִן הַדַּעַת אֲשֶׁר לֹא בָא אֵלֶיךָ. לֵךְ אֵפוֹא אַחֲרַי, וְאַנְחֲךָ בְּאֹרַח מִישׁוֹר: *מה* אָבִי, אַל תַּעֲבֹד אֶת הַשָּׂטָן, כִּי הַשָּׂטָן מַמְרֶה הוּא אֶת הָרַחֲמָן: *מו* אָבִי, אָכֵן יָרֵא אָנֹכִי, פֶּן יִגַּע עָלֶיךָ עֹנֶשׁ מִן

הָרַחֲמָן, וְהָיִיתָ בַּעַל בְּרִית לַשָּׂטָן": *מז* וַיֹּאמֶר (אָבִיו): "הֲמוֹאֵס אַתָּה אֶת אֱלֹהַי, אַבְרָהָם? אָכֵן
אִם לֹא תֶחְדַּל אֶרְגָּמְךָ אָבֶן. לֵךְ נָא אֵפוֹא מֵאִתִּי יָמִים רַבִּים"[1006]: *מח* וַיֹּאמֶר (אַבְרָהָם):
"שָׁלוֹם עָלֶיךָ, הִתְפַּלֵּל אֶתְפַּלֵּל אֶל אֱלֹהַי, כִּי יִסְלַח לְךָ, כִּי נוֹשֵׂא הוּא אֶת פָּנָי[1007]: *מט* וְנִפְרַדְתִּי
מֵעֲלֵיכֶם וּמֵאֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֵלָיו מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, וְקָרָאתִי אֶל אֱלֹהַי, אוּלַי לֹא אֶהְיֶה, בְּהִתְפַּלְלִי
אֶל אֱלֹהַי, אֻמְלָל,[1008]: *נ* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִפְרַד מֵעֲלֵיהֶם וּמֵאֲשֶׁר יַעַבְדוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, נָתַנּוּ לוֹ
אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב. וְאֶת כָּל אֶחָד מֵהֶם שַׂמְנוּ נָבִיא: *נא* וַנַּאֲצֵל לָהֶם מֵרַחֲמֵינוּ, וַנָּשֶׂת לָהֶם
לְשׁוֹן אֱמֶת נַעֲלָה:

נב וּזְכֹר בַּסֵּפֶר אֶת מֹשֶׁה, כִּי תָם וְיָשָׁר הָיָה, וַיְהִי שָׁלִיחַ וְנָבִיא! *נג* וַנִּקְרָא אֵלָיו מִצֶּלַע הָהָר
הַיְמָנִית, וַנְּקָרְבֵהוּ (וַנְּבִיאֵהוּ) בְּסוֹדֵנוּ: *נד* וַנִּתֶּן לוֹ, מֵרַחֲמֵינוּ, אֶת אַהֲרֹן אָחִיו נָבִיא:

נה וּזְכֹר בַּסֵּפֶר אֶת יִשְׁמָעֵאל, כִּי הָיָה מֵקִים הַבְטָחָה, וַיְהִי שָׁלִיחַ וְנָבִיא: *נו* וַיְהִי מְצַוֶּה אֶת בְּנֵי
בֵיתוֹ עַל הַתְּפִלָּה וְעַל הַצְּדָקָה, וַיְהִי רָצוּי לִפְנֵי אֱלֹהָיו:

נז וּזְכֹר בַּסֵּפֶר אֶת אִדְרִיס[1009], כִּי צַדִּיק הָיָה וְנָבִיא: *נח* וַנְּרוֹמְמֵהוּ אֶל מָקוֹם עֶלְיוֹן: *נט* אֵלֶּה
הֵמָּה אֲשֶׁר חָנַן אוֹתָם אֱלֹהִים מִן הַנְּבִיאִים מִצֶּאֱצָאֵי אָדָם וּמֵאֵלֶּה אֲשֶׁר נָטַלְנוּ וְנִשֵּׂאנוּ עִם
נֹחַ[1010], וּמִצֶּאֱצָאֵי אַבְרָהָם וְיִשְׂרָאֵל, וּמֵאֵלֶּה אֲשֶׁר נָחִינוּ וַנִּבְחַר אוֹתָם. בְּהִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם
אוֹתוֹת[1011] הָרַחֲמָן, נָפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם מִשְׁתַּחֲוִים וּבוֹכִים: *ס* וַיָּקוּמוּ אַחֲרֵיהֶם תַּחְתָּם דּוֹר אֲשֶׁר
לֹא שָׁמְרוּ[1012] אֶת הַתְּפִלָּה, וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי הַתַּאֲווֹת, אַךְ נָפוֹל יִפְּלוּ בְּתוֹעָה: *סא* בִּלְעֲדֵי זֶה אֲשֶׁר
שָׁב, וַיַּאֲמֵן וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר כִּי אֵלֶּה יָבוֹאוּ לְגַן הָעֵדֶן וְלֹא יֵעָשְׁקוּ דָּבָר: *סב* גַּנּוֹת עֵדֶן אֲשֶׁר צִוָּה
הָרַחֲמָן לְעוֹבְדָיו בַּסֵּתֶר[1013], אָכֵן בּוֹא יָבוֹא דְּבָרוֹ:, *סג* לֹא יִשְׁמְעוּ בְּתוֹכָן דְּבַר-שְׂפָתַיִם כִּי אִם
שָׁלוֹם. וְלָהֶם מְזוֹנָם בְּתוֹכָן בֹּקֶר וָעֶרֶב: *סד* זֶה הוּא גַּן הָעֵדֶן אֲשֶׁר נוֹרִישֶׁנּוּ לָזֶה מֵעוֹבְדֵינוּ,
אֲשֶׁר הָיָה שׁוֹמֵר אֱמוּנִים: *סה* וְלֹא נֵרֵד[1014] בִּלְתִּי אִם בִּפְקֻדַּת אֱלֹהֶיךָ, לוֹ כָּל אֲשֶׁר מִלְּפָנֵינוּ וְכָל
אֲשֶׁר מֵאַחֲרֵינוּ, וְכָל אֲשֶׁר בֵּין אֵלֶּה, וְאֵין אֱלֹהֶיךָ שׁוֹכֵחַ: *סו* אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר
בֵּינֵיהֶם, עָבְדֵהוּ אֵפוֹא וְדֹם לַעֲבוֹדָתוֹ. הֲתֵדַע מִי אֲשֶׁר שְׁמוֹ כִּשְׁמוֹ?: *סז* וְאָמַר הָאָדָם: "הַאִם
אַחֲרֵי מוֹתִי הוּצָא אוּצָא חָי?": *סח* הַאִם לֹא יִזְכֹּר הָאָדָם, כִּי אֲנַחְנוּ בְּרָאנוּהוּ מִלְּפָנִים כַּאֲשֶׁר
לֹא הָיָה מְאוּמָה? *סט* וְאָכֵן חַי אֱלֹהֶיךָ כִּי אָסוֹף נַאַסְפֵם אוֹתָם וְאֶת הַשְּׂטָנִים. אַחֲרֵי כֵן נַצִּיגֵם
סְבִיב גֵּיהִנֹּם עַל בִּרְכֵּיהֶם: *ע* אַחֲרֵי כֵן נִסַּח מִכָּל מַחְלָקָה אֶת הַמַּמְרָה בָּהֶם אֶת הָרַחֲמָן (וְהָיָה)
אֵין אוֹנִים: *עא* וְאָכֵן אֲנַחְנוּ הַיּוֹדְעִים יוֹתֵר אֶת הָרִאשׁוֹנִים (בָּהֶם לִהְיוֹת) בָּהּ צָלִי: *עב* וְאֵין
מִכֶּם (אֶחָד) אֲשֶׁר לֹא יֵרֵד לְתוֹכָהּ. כָּלָה וְנֶחֱרָצָה הִיא מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ: *עג* אַחֲרֵי כֵן נַצִּיל אֶת
יִרְאֵי הָאֱלֹהִים, וְעָזַבְנוּ אֶת הַפּוֹשְׁעִים בְּתוֹכָהּ עַל בִּרְכֵּיהֶם:

עד וּבְהִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ הַגְּלוּיִים, יֹאמְרוּ הַכּוֹפְרִים לַמַּאֲמִינִים: "מִי מִשְּׁתֵּי הַמִּפְלָגוֹת
טוֹבָה יוֹתֵר לְגוֹרָל[1015] וְטוֹבָה יוֹתֵר לְחֶבְרָה?": *עה* אָכֵן כַּמָּה דּוֹרוֹת הִשְׁמַדְנוּ לִפְנֵיהֶם, טוֹבִים
מֵהֶם לְהוֹן וּלְמַרְאֶה: *עו* אֱמֹר: אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּתוֹעָה יַרְחִיב לוֹ הָרַחֲמָן הַרְחֵב[1016]: *עז* עַד אֲשֶׁר
יִרְאוּ אֶת אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָהֶם, אִם הָעֹנֶשׁ וְאִם "הַשָּׁעָה", וְיָדְעוּ אָז מְקוֹם מִי הוּא הָרַע, וּמִי הוּא
הַחַלָּשׁ לְצָבָא: *עח* וְהוֹסִיף אֱלֹהִים, לַאֲשֶׁר יְאֻשְּׁרוּ בְדֶרֶךְ, אֹרַח מֵישָׁרִים: *עט* וְהַקַּיָּמִים,
הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים, טוֹבִים יוֹתֵר לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ לִגְמוּל וְטוֹבִים יוֹתֵר לְשָׂכָר[1017]: *פ* הַאִם רָאִיתָ אֶת
אֲשֶׁר כִּחֵשׁ בְּאוֹתוֹתֵינוּ, וַיֹּאמֶר: "נָתוֹן יִנָּתֶן לִי הוֹן וּבָנִים?": *פא* הֶחָשַׂף הַתַּעֲלוּמָה, אִם כָּרַת
אֶת הָרַחֲמָן בְּרִית?: *פב* לֹא וָלֹא. כָּתוֹב נִכְתֹּב אֶת אֲשֶׁר יֹאמַר, וְנַרְחִיב לוֹ אֶת הָעֹנֶשׁ

הַרְחֵב: *פג* וְיָרַשְׁנוּ מֵאִתּוֹ אֶת אֲשֶׁר יֹאמַר (לִי הֵם)[1018]. אַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֵלֵינוּ בְּגַפּוֹ: *פד* וַיִּקְחוּ לָהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֱלִילִים לִהְיוֹת לָהֶם לְמָעוֹז: *פה* לֹא וָלֹא. כַּחֵשׁ יְכַחֲשׁוּ בַּעֲבוֹדָתָם[1019], וְהָיוּ לָהֶם יְרִיבִים: *פו* הַאִם לֹא תִרְאֶה, כִּי שִׁלַּחְנוּ אֶת הַשְּׂטָנִים בַּכּוֹפְרִים לְהַסִּיתָם הַסֵּת?[1020] *פז* אַל תְּמַהֵר אֵפוֹא (לִקְרֹא) עֲלֵיהֶם (אֶל אֱלֹהִים), כִּי נִמְנֶה לָהֶם (יְמֵיהֶם) בְּמִסְפָּר: *פח* (וּבָא) יוֹם (בּוֹ) נֶאֱסֹף אֶת יִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֶל הָרַחֲמָן (כְּמַלְאָכִים) שְׁלוּחִים (אֶל מֶלֶךְ): *פט* וְהוֹלַכְנוּ אֶת הַזֵּדִים אֶל גֵּיהִנֹּם לְהַשְׁקוֹתָם[1021]: *צ* לֹא יוּכַל לְהַפְגִּיעַ תְּפִלָּה בִּלְעֲדֵי זֶה אֲשֶׁר כָּרַת אִתּוֹ אֱלֹהִים בְּרִית: *צא* וַיֹּאמְרוּ: "הוֹלִיד הָרַחֲמָן וָלָד"[1022]. אָכֵן דָּבָר קָשֶׁה הֲגִיתֶם[1023]: *צב* כִּמְעַט יִקָּרְעוּ הַשָּׁמַיִם מִמֶּנּוּ וְתִבָּקַע הָאָרֶץ, וְנָפְלוּ הֶהָרִים וְנֶהֱרָסוּ: *צג* עֵקֶב אָמְרָם: "וָלָד לָרַחֲמָן. חָלִילָה לּוֹ[1024] לָרַחֲמָן מֵהוֹלִיד וָלָד: *צד* אֵין כָּל מֵאֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא יָבוֹא אֶל אֱלֹהִים כְּעֶבֶד. אָכֵן מָנָה אוֹתָם וַיְסַפְּרֵם בְּמִסְפָּר: *צה* וְכֻלָּם יָבוֹאוּ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה בְּגַפָּם: *צו* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, יִתֵּן לָהֶם הָרַחֲמָן אַהֲבָה: *צז* וְאָמְנָם הֲקַלְנוּהוּ[1025] בִּלְשׁוֹנְךָ, לְמַעַן תְּבַשֵּׂר בּוֹ אֶת יִרְאֵי הָאֱלֹהִים, וְתַזְהִיר בּוֹ אֲנָשִׁים עִקְּשִׁים[1026]: *צח* וְכַמָּה דוֹרוֹת הִשְׁמַדְנוּ לִפְנֵיהֶם. הֲתַרְגִּישׁ גַּם בְּאֶחָד מֵהֶם, אִם תִּשְׁמַע קוֹל לַחַשׁ לָהֶם?:

פָּרָשַׁת ט. ה.[1027]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

ט. ה. *א* לֹא הוֹרַדְנוּ עָלֶיךָ אֶת הַקֻּרְאָן לְמַעַן תִּהְיֶה אֻמְלָל: *ב* כִּי אִם תּוֹכֵחָה לַאֲשֶׁר יִירָא אֱלֹהִים: *ג* הוּרַד מֵאֵת בּוֹרֵא הָאָרֶץ וְהַשָּׁמַיִם הַנִּשָּׂאִים: *ד* הָרַחֲמָן, עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד הִתְנַשֵּׂא: *ה* לוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם וְכָל אֲשֶׁר מִתַּחַת לָאֲדָמָה: *ו* וְכִי תָרִים קוֹלְךָ (בִּתְפִלָּתְךָ)[1028], הִנֵּה הוּא יָדַע אֶת הַסּוֹד וְאֶת הַנִּסְתָּר יוֹתֵר[1029]: *ז* אֱלֹהִים אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו. לוֹ הַיָּפִים בַּשֵּׁמוֹת[1030]:

ח וְהַאִם בָּא אֵלֶיךָ דְּבַר קוֹרוֹת מֹשֶׁה? *ט* בִּרְאוֹתוֹ אֵשׁ וַיֹּאמֶר אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ: "חַכּוּ לִי, כִּי הִרְגַּשְׁתִּי בְּאֵשׁ: *י* אוּלַי אוּכַל אָבִיא אֲלֵיכֶם מִמֶּנָּה אוּד בּוֹעֵר, אוֹ אֶמְצָא בָּאֵשׁ אֹרַח מֵישָׁרִים": *יא* וַיְהִי כְּבוֹאוֹ אֵלֶיהָ וַיִּקָּרֵא אֵלָיו (קוֹל): "מֹשֶׁה: *יב* אָנֹכִי אֱלֹהֶיךָ, שַׁל עַתָּה נַעֲלֶיךָ, כִּי בָעֵמֶק הַמְקֻדָּשׁ בְּטֻוָא[1031] הִנְּךָ: *יג* וְאָנֹכִי בָּחַרְתִּי בְךָ, הַקְשֵׁב אֵפוֹא לַאֲשֶׁר יִגְלוּ אֶת אָזְנְךָ: *יד* הִנֵּה אָנֹכִי אֱלֹהִים, אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְתִּי, עָבְדֵנִי אֵפוֹא וַעֲרֹךְ הַתְּפִלָּה לְזִכְרִי: *טו* אָכֵן "הַשָּׁעָה" בָּאָה, וְקָרוֹב אָנֹכִי לְגַלּוֹתָהּ: *טז* לְמַעַן תְּשֻׁלַּם כָּל נֶפֶשׁ לְפִי עֲמָלָהּ: *יז* אַל יְשִׁיבְךָ אֵפוֹא מֵאַחֲרֶיהָ, זֶה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִין בָּהּ, וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי תַּאֲוָתוֹ, פֶּן תִּכָּחֵד: *יח* וּמַה זֶּה בִּימִינְךָ, מֹשֶׁה?": *יט* וַיֹּאמֶר: "מַטִּי הוּא אֶשָּׁעֵן עָלָיו, וְאַשִּׁיר בּוֹ עָלִים מִן הָעֵץ לְצֹאנִי, וְלִי בוֹ חֵפֶץ זוּלָתִי אֵלֶּה": *כ* וַיֹּאמֶר: "הַשְׁלִיכֵהוּ מֹשֶׁה": *כא* וַיַּשְׁלִיכֵהוּ, וְהִנֵּה הוּא נָחָשׁ מְרוֹצֵץ: *כב* וַיֹּאמֶר: "אֱחֹז בּוֹ, וְלֹא תִירָא, הִנֵּה הָשֵׁב נְשִׁיבֵהוּ לְמִנְהָגוֹ הָרִאשׁוֹן: *כג* וֶאֱסֹף יָדְךָ אֶל חֵיקֶךָ וְיָצְאָה לְבָנָה מִבְּלִי רָעָה[1032], אוֹת שֵׁנִי: *כד* לְמַעַן הַרְאוֹתְךָ מֵאוֹתוֹתֵינוּ הַגְּדוֹלִים[1033]: *כה* לֵךְ אֶל פַּרְעֹה, כִּי הִמְרָה": *כו* וַיֹּאמַר: "אֱלֹהַי, הַרְחִיבָה לִי לְבָבִי[1034]: *כז* וְהָקֵל מֵעָלַי מְצֻוָּתִי[1035]: *כח* וְהַתֵּר מוֹסְרוֹת לְשׁוֹנִי: *כט* לְמַעַן יָבִינוּ דְבָרַי: *ל* וְשִׁית לִי מִשְׁנֶה

מִמִּשְׁפַּחְתִּי: *לא* אַהֲרֹן אָחִי: *לב* וְאַמֵּץ בּוֹ מָתְנַי[1036]: *לג* וְשַׁתְּפֵהוּ בִּדְבָרַי: *לד* לְמַעַן נַרְבֶּה
לְשַׁבְּחֶךָ וְנַרְבֶּה לְזָכְרֶךָ: *לה* כִּי אַתָּה הַשְׁגָּחָתְךָ עָלֵינוּ": *לו* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "הִנֵּה נִתְּנָה לְךָ
שְׁאֵלָתְךָ, מֹשֶׁה: *לז* וְאָכֵן כְּבָר הִפְלֵינוּ לְךָ חַסְדֵּנוּ פַּעַם אַחֶרֶת: *לח* בְּגַלּוֹתֵנוּ אֶת אֹזֶן אִמְּךָ אֶת
אֲשֶׁר גָּלוּ אֶת אָזְנָהּ: *לט* לֵאמֹר: הֲטִילִי אוֹתוֹ בַּתֵּבָה וַהֲטִילִיהוּ הַיָּמָּה, וְהִשְׁלִיכוֹ הַיָּם אֶל הַחוֹף,
יִקָּחֶנּוּ אוֹיֵב לִי וְאוֹיֵב לוֹ, וָאַאֲצִיל עָלֶיךָ אַהֲבָה מֵאִתִּי: *מ* (לְמַעַן תִּגְדַּל), וְעֵינִי
עָלֶיךָ: *מא* בְּלֶכֶת אֲחוֹתְךָ וַתֹּאמֶר: "הַאוֹבִיל אֶתְכֶם אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה אוֹמֵן אוֹתוֹ?", וַנָּשֶׁב אוֹתְךָ
אֶל אִמְּךָ, לְמַעַן תָּנוּחַ דַּעְתָּהּ וְלֹא תֵעָצֵב, וַתַּהֲרֹג נֶפֶשׁ וַנַּצִּילְךָ מִדְּאָגָה, וַנְּנַסְּךָ
בְּמַסָּה: *מב* וַתִּתְמַהְמַהּ שָׁנִים בְּתוֹךְ אַנְשֵׁי מִדְיָן. אַחֲרֵי כֵן בָּאתָ (הֵנָּה) כַּאֲשֶׁר נִגְזַר,
מֹשֶׁה: *מג* וָאֶבְחַר אוֹתְךָ לִי: מד לֵךְ אַתָּה וְאָחִיךָ בְּאוֹתוֹתַי, וְלֹא תַחְדְּלוּ מִזְּכֹר אוֹתִי: *מה* לְכוּ
אֶל פַּרְעֹה, כִּי הִמְרָה: *מו* וְדַבְּרוּ אֵלָיו רַכּוֹת, אוּלַי יָשִׁיב אֶל לֵב אוֹ יִירָא (מִפָּנַי)": *מז* וַיֹּאמְרוּ
שְׁנֵיהֶם: "אֱלֹהֵינוּ, אֲבָל יְרֵאִים אֲנַחְנוּ, פֶּן יָרַע לָנוּ אוֹ פֶּן יַמְרֶה": *מח* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "אַל
תִּירָאוּ, כִּי אָנֹכִי אִתְּכֶם, אֶשְׁמַע וְאֶרְאֶה": *מט* וַיָּבוֹאוּ אֵלָיו שְׁנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ "אֲנַחְנוּ שְׁלִיחֵי
אֱלֹהֶיךָ, עַתָּה שְׁלַח אִתָּנוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַל תְּעַנֵּם. הִנֵּה בָּאנוּ אֵלֶיךָ בְּאוֹת מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ,
וְשָׁלוֹם עַל כָּל אֲשֶׁר הָלַךְ בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *נ* אָכֵן כְּבָר גָּלוּ אָזְנֵינוּ, כִּי הָעֹנֶשׁ יָחוּל עַל כָּל אֲשֶׁר
כִּחֵשׁ וַיִּפֶן עֹרֶף": *נא* וַיֹּאמֶר (פַּרְעֹה): "וּמִי הוּא אֱלֹהֵיכֶם, מֹשֶׁה?": *נב* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה):
"אֱלֹהֵינוּ הוּא אֲשֶׁר נָתַן לַכֹּל תְּכוּנָתוֹ[1037] וַיַּנְחֵהוּ": *נג* וַיֹּאמֶר (פַּרְעֹה): "וּמָה עַל דְּבַר הַדּוֹרוֹת
הָרִאשׁוֹנִים?": *נד* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "אֱלֹהַי יוֹדֵעַ זֹאת. (כָּתוּב) בְּסֵפֶר (כִּי) לֹא יִתְעֶה אֱלֹהַי, וְלֹא
יִשְׁכַּח: *נה* אֲשֶׁר שָׁת לָכֶם אֶת הָאָרֶץ עֶרֶשׂ[1038], וַיָּסֶל לָכֶם בָּהּ מְסִלּוֹת, וַיּוֹרֶד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם,
וַנּוֹצִיא בָהֶם מִינִים, צְמָחִים מִצְמָחִים שׁוֹנִים: *נו* אִכְלוּ וּרְעוּ מִקְנֵיכֶם, אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְאַנְשֵׁי
תְבוּנוֹת: *נז* מִמֶּנָּה יְצַרְנוּכֶם, וְאֶל תּוֹכָהּ נְשִׁיבְכֶם, וּמִמֶּנָּה נוֹצִיאֲכֶם פַּעַם
אַחֶרֶת": *נח* וַנַּרְאֵהוּ[1039] אוֹתוֹתֵינוּ כֻּלָּם, אַךְ הוּא כִּחֵשׁ וַיְמָאֵן: *נט* וַיֹּאמֶר: "הֲבָאתָ לְמַעַן נַשְׁלֵנוּ
מֵאַרְצֵנוּ בִּכְשָׁפֶיךָ, מֹשֶׁה?: *ס* הִנֵּה הָבֵא נָבִיא אֵלֶיךָ כְּשָׁפִים כְּמוֹהֶם. שִׂים אֵפוֹא בֵּינֵינוּ וּבֵינְךָ
מוֹעֵד לֹא נַעַבְרֶנּוּ[1040] לֹא אֲנַחְנוּ וְלֹא אַתָּה בְּמָקוֹם שָׁוֶה (לִשְׁנֵינוּ)": *סא* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה):
"מוֹעַדְכֶם יוֹם (חַגְּכֶם) הֶהָדוּר, יֵאָסְפוּ הָאֲנָשִׁים לְאוֹר הַיּוֹם": *סב* וַיִּפֶן פַּרְעֹה, וַיֶּאֱסֹף אֶת
נוֹכְלָיו[1041], וַיָּבוֹא: *סג* וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה: "אוֹי לָכֶם, אַל תִּבְדּוּ עַל אֱלֹהִים כָּזָב: *סד* פֶּן
יַשְׁמִידְכֶם כָּלָה בִּשְׁפָטִים, כִּי תוֹחֶלֶת הַבּוֹדִים כָּזָב נִכְזָבָה": *סה* וַיָּרִיבוּ בְּדִבְרֵיהֶם בֵּינֵיהֶם,
וַיְדַבְּרוּ בְּסֵתֶר בְּסוֹדָם: *סו* וַיֹּאמְרוּ: "אָכֵן אֵלֶּה שְׁנֵי מְכַשְּׁפִים הֵמָּה. יַחְפְּצוּ לְנַשֶּׁלְכֶם מֵאַרְצְכֶם
בִּכְשָׁפֵיהֶם, וְלָקַחַת אִתָּם אֶת עֵינֵי הָעָם הַיּוֹצְאִים וּבָאִים לִפְנֵיכֶם[1042]: *סז* אִסְפוּ אֵפוֹא נוֹכְלֵיכֶם
וּבוֹאוּ בְּמַעֲרָכָה. אָכֵן הַיּוֹם יִצְלַח זֶה אֲשֶׁר יִהְיֶה עֶלְיוֹן": *סח* וַיֹּאמְרוּ: "מֹשֶׁה, (בְּחַר לְךָ) אִם
אַתָּה תַשְׁלִיךְ וְאִם אֲנַחְנוּ נִהְיֶה רִאשׁוֹנִים לְהַשְׁלִיךְ"[1043]: *סט* וַיֹּאמֶר: "לֹא כִּי הַשְׁלִיכוּ", וְהִנֵּה
נִרְאוּ אֵלָיו חַבְלֵיהֶם וּמִשְׁעֲנוֹתָם בְּכִשְׁפֵיהֶם כִּמְרוֹצְצִים: *ע* וַיָּבוֹא בְּנֶפֶשׁ מֹשֶׁה
פַּחַד[1044]: *עא* וַנֹּאמֶר: "אַל תִּירָא, כִּי אַתָּה הִנְּךָ הָעֶלְיוֹן: *עב* וְהַשְׁלֵךְ אֶת אֲשֶׁר בִּימִינֶךָ, וּבָלַע
אֶת אֲשֶׁר עָשׂוּ, כִּי אַךְ תַּחְבּוּלַת מְכַשֵּׁף הוּא אֲשֶׁר עָשׂוּ, וְלֹא יַצְלִיחַ הַמְכַשֵּׁף בְּכָל אֲשֶׁר
יָבוֹא": *עג* וַיִּפְּלוּ הַמְכַשְּׁפִים מִשְׁתַּחֲוִים, וַיֹּאמְרוּ: "הֶאֱמַנּוּ בֵּאלֹהֵי אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה"[1045]: *עד* וַיֹּאמֶר
(פַּרְעֹה): "הֲתַאֲמִינוּ לוֹ בְּטֶרֶם נְתַתִּיכֶם לְהַאֲמִין. אָכֵן הַגָּדוֹל בָּכֶם הוּא[1046] אֲשֶׁר לִמְּדְכֶם
הַכְּשָׁפִים. עַתָּה כָּרוֹת אֶכְרֹת אֶת יְדֵיכֶם וְאֶת רַגְלֵיכֶם חֲלִיפוֹת[1047]. אַחֲרֵי כֵן אֶצְלָבְכֶם עַל גִּזְעֵי
הַתָּמָר, וִידַעְתֶּם יָדוֹעַ מִי מֵאִתָּנוּ מוּסָרוֹ כָּבֵד יוֹתֵר וְקַיָּם יוֹתֵר": *עה* וַיֹּאמְרוּ: "לֹא נְבַכֵּר אוֹתְךָ
עַל פְּנֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר בָּא אֵלֵינוּ מִן הַמּוֹפְתִים, וְעַל פְּנֵי זֶה אֲשֶׁר בְּרָאָנוּ. חֲרֹץ אֵפוֹא מִשְׁפָּטְךָ
כַּאֲשֶׁר תַּחֲרֹץ. אַךְ אַתָּה תִּשְׁפֹּט (רַק) בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה. אָכֵן אֲנַחְנוּ הֶאֱמַנּוּ בֵּאלֹהֵינוּ לְמַעַן

יִסְלַח לָנוּ לְחַטֹּאתֵינוּ, וַאֲשֶׁר אָכַפְתָּ עָלֵינוּ (לַעֲשׂוֹת) מִן הַכְּשָׁפִים. וֵאלֹהִים (גְּמוּלוֹ) טוֹב יוֹתֵר
וְקַיָּם יוֹתֵר": *עו* כִּי זֶה אֲשֶׁר יָבוֹא אֶל אֱלֹהָיו פּוֹשֵׁעַ, הִנֵּה לוֹ גֵּיהִנֹּם, לֹא יָמוּת בְּתוֹכָהּ וּלֹא
יִחְיֶה: *עז* וַאֲשֶׁר יָבוֹא אֵלָיו מַאֲמִין וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר, הִנֵּה אֵלֶּה לָהֶם הַמַּעֲלוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת: *עח* גַּנּוֹת
עֵדֶן יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת, לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָן, וְזֶה גְּמוּל לַאֲשֶׁר יִזַּכֶּה: *עט* וַנְּגַל אֶת אֹזֶן
מֹשֶׁה לֵאמֹר: "קוּם צֵא עִם עוֹבְדַי לַיְלָה, וּבְקַע לָהֶם בַּיָּם דֶּרֶךְ יַבָּשָׁה: *פ* אַל תִּירָא פֶּן יַדְבִּיקוּךְ
וְאַל תִּפְחָד": *פא* וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם פַּרְעֹה בִּגְדוּדָיו, וַיְכַסֵּם אֲשֶׁר כִּסָּם מִן הַיָּם, וַיַּתְעֶה פַּרְעֹה אֶת
עַמּוֹ וְלֹא נָחָם (אֹרַח):

פב הוֹי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כְּבָר הִצַּלְנוּכֶם מֵאוֹיְבֵיכֶם, וַנִּוָּעֵד לָכֶם בְּצֶלַע הָהָר הַיְמָנִית, וַנּוֹרֶד לָכֶם
אֶת הַמָּן וְאֶת הַשְּׂלָו: *פג* (לֵאמֹר): אִכְלוּ מִן הַמַּטְעַמִּים אֲשֶׁר כִּלְכַּלְנוּכֶם[1048], וְלֹא תִפְשְׁעוּ בוֹ[1049],
פֶּן יָחוּל עֲלֵיכֶם חֲרוֹנִי. וַאֲשֶׁר יָחוּל עָלָיו חֲרוֹנִי, כְּבָר נָפְלָה עָלָיו הֹוָה: *פד* וְאוּלָם סַלָּח אָנֹכִי
לַאֲשֶׁר שָׁב וַיַּאֲמֵן וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר וַיְאֻשַּׁר בְּדָרֶךְ:

פה "וּמַה הוּא אֲשֶׁר הֵאִיץ בְּךָ לַעֲזֹב אֶת עַמְּךָ, מֹשֶׁה?": *פו* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "הִנֵּה הִנָּם
בְּעִקְבוֹתַי, וָאָחוּשׁ אֵלֶיךָ אֱלֹהַי, לְמַעַן תִּרְצֶה (אוֹתִי)": *פז* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "אָכֵן נַסֵּה נִסִּינוּ
אֶת עַמְּךָ אַחֲרֵי לֶכְתֶּךָ, וַיַּתְעֵם הַסָּאמְרִי"[1050]: *פח* וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל עַמּוֹ כּוֹעֵס
וְזוֹעֵף[1051]: *פט* וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, הַאִם לֹא הִבְטִיחֲכֶם אֱלֹהֵיכֶם הַבְטָחָה טוֹבָה? הֶאָרַךְ לָכֶם הַזְּמָן,
אִם חֲפַצְתֶּם אֲשֶׁר יחוּל עֲלֵיכֶם חָרוֹן מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם, כִּי הֵפַרְתֶּם אֶת אֲשֶׁר הִבְטַחְתֶּם
אוֹתִי?": *צ* וַיֹּאמְרוּ: "לֹא מִלִּבֵּנוּ[1052] הֵפַרְנוּ אֶת אֲשֶׁר הִבְטַחְנוּ אוֹתְךָ, וְאוּלָם עֲמוּסִים הָיִינוּ
נֵטֶל מַשָּׂא מֶעֲדִי הָעָם[1053], וַנְּטִילֵהוּ (אֶל הָאֵשׁ) וְכֵן הִשְׁלִיךְ הַסָּאמְרִי, וַיּוֹצֵא לָהֶם עֵגֶל בַּעַל גּוּף
לוֹ קוֹל גּוֹעֶה, וַיֹּאמְרוּ: "זֶה אֱלֹהֵיכֶם וֵאלֹהֵי מֹשֶׁה[1054], וַיִּשְׁכָּח"[1055]: *צא* הַאִם לֹא יִרְאוּ, כִּי לֹא
יָשִׁיב לָהֶם דָּבָר?[1056], וְאֵין לְאֵל יָדוֹ לְהָרַע לָהֶם וְלֹא לְהוֹעִיל: *צב* וּכְבָר אָמַר לָהֶם אַהֲרֹן לִפְנֵי
כֵן: "עַמִּי, אָכֵן נֻסֵּיתֶם בּוֹ בְּמַסָּה. וְאוּלָם אֱלֹהֵיכֶם הָרַחֲמָן. לְכוּ אֵפוֹא אַחֲרַי, וְשִׁמְעוּ לְקוֹל
מִצְוָתִי": *צג* וַיֹּאמְרוּ: "לֹא נֶחְדַּל מֵהֵעָצֵר לְפָנָיו, עַד אִם יָשׁוּב אֵלֵינוּ מֹשֶׁה": *צד* וַיֹּאמֶר
(מֹשֶׁה): "אַהֲרֹן, מֶה עָצַר אוֹתְךָ, בִּרְאוֹתְךָ אוֹתָם כִּי תָעוּ, מִלֶּכֶת אַחֲרַי? הַהִמְרֵיתָ
פְּקֻדָּתִי?": *צה* וַיֹּאמֶר (אַהֲרֹן): "בֶּן אִמִּי, אַל תִּתְפֹּשׂ לֹא בִּזְקָנִי וְלֹא בְּרֹאשִׁי[1057]. כִּי יָרֵאתִי פֶּן
תֹּאמַר: הִפְרַדְתָּ בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הִשְׁגַּחְתָּ בִּדְבָרַי": *צו* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "וּמַה צָּדִיתָ אַתָּה
הַסָּאמְרִי?" וַיֹּאמֶר: רָאִיתִי אֶת אֲשֶׁר לֹא רָאוּ[1058], וָאֶאֱסֹף מְלֹא חָפְנִי (עָפָר) מִמַּצַּב רַגְלֵי
הַשָּׁלִיחַ[1059] וָאֶזְרְקֶנּוּ, וְכָזֹאת הוֹרַתְנִי רוּחִי"[1060]: *צז* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה: "אִם כֵּן לֵךְ, כִּי גּוֹרָלְךָ
בַּחַיִּים אֲשֶׁר תִּקְרָא: "אַל תִּגָּעוּ"[1061]. וְאוּלָם לְךָ (עוֹד) עֹנֶשׁ[1062] אֲשֶׁר לֹא תֵּחָלֵץ מִמֶּנּוּ. וְהַבֵּט
אֶל אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר שָׁקַדְתָּ עָלָיו נֶעֱצָר לְפָנָיו, שָׂרוֹף נִשְׂרְפֶנּוּ, אַחַר נְדִקֶּנּוּ הָדֵק הֵיטֵב לְזָרוֹתוֹ
בַּיָּם".

צח אָכֵן אֱלֹהֵיכֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו, מֵבִין הַכֹּל בְּדַעְתּוֹ[1063]: *צט* כָּזֹאת נְסַפֵּר לְךָ
דִּבְרֵי הֶעָבָר, וּכְבָר נָתַנּוּ לְךָ מֵאִתָּנוּ הַזְהָרָה: *ק* אֲשֶׁר יָסוּר מִמֶּנָּהּ, הִנֵּה יִשָּׂא בְּיוֹם הַתְּקוּמָה
מַשָּׂא: *קא* לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בוֹ[1064], וְרַע הוּא לָהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה לְמַשָּׂא: *קב* בַּיּוֹם אֲשֶׁר יִתָּקַע
בַּשּׁוֹפָר, וְאָסַפְנוּ אֶת הַזֵּדִים בַּיּוֹם הַהוּא וְעֵינֵיהֶם כְּחֻלּוֹת[1065]: *קג* יִתְלַחֲשׁוּ בֵּינֵיהֶם לֵאמֹר: "לֹא
הִתְמַהְמַהְתֶּם[1066] בִּלְתִּי אִם עָשׂוֹר": *קד* אֲנַחְנוּ הַיּוֹדְעִים אֶת אֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ, בֶּאֱמֹר זֶה אֲשֶׁר
מִנְהָגוֹ לְמוֹפֵת בְּתוֹכָם[1067]: "לֹא הִתְמַהְמַהְתֶּם בִּלְתִּי אִם יוֹם".

קה וּשְׁאֵלוּךָ עַל דְּבַר הֶהָרִים, אֱמֹר: יְדַקֵּם אֱלֹהֵי הָדֵק: *קו* וַעֲזָבָם מִישׁוֹר עֲרָבָה, לֹא תִרְאֶה בָהֶם לֹא מַעֲקַשִּׁים וְלֹא מַעֲלֶה עֲקַלְקַלּוֹת: *קז* בַּיּוֹם הַהוּא יֵלְכוּ אַחֲרֵי הַקּוֹרֵא[1068] לֹא מַעֲקַשִּׁים לוֹ, וְשָׁפְלוּ הַקּוֹלוֹת לָרַחֲמָן, וְלֹא תִשְׁמַע בִּלְתִּי אִם לַחַשׁ[1069]: *קח* בַּיּוֹם הַהוּא לֹא תוֹעִיל תְּפִלַּת מַפְגִּיעַ בִּלְעֲדֵי זֶה אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָרַחֲמָן לְהַפְגִּיעַ, וַיִּרֶץ בִּדְבָרָיו: *קט* יֵדַע אֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם וְאֶת אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם וְלֹא יַשִּׂיגוּ דַעְתּוֹ[1070]: *קי* וְשַׁחוּ[1071] הַפָּנִים לַחַי הַקַּיָּם, וְנִכְזְבָה תִּקְוַת כָּל אֲשֶׁר נָשָׂא עֲוֹנוֹ: *קיא* וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִן הַיָּשָׁר[1072] וְהוּא מַאֲמִין, הִנֵּה לֹא יִירָא עֹשֶׁק וְלֹא מַחְסוֹר: *קיב* וְכָכָה הוֹרַדְנוּהוּ קֻרְאָן עֲרָבִי[1073], וַנְּבָאֵר בּוֹ מְפֹרָשׁ מִן הַתּוֹכֵחָה[1074], לְמַעַן אֲשֶׁר יִירְאוּ אֱלֹהִים, אוֹ יַגִּיד לָהֶם פֵּשֶׁר דָּבָר[1075]: *קיג* אָכֵן יִתְעַלֶּה אֱלֹהִים מֶלֶךְ הָאֱמֶת, וְאַל תְּמַהֵר בַּקֻּרְאָן בְּטֶרֶם יִתַּם לְהִגָּלוֹת לְךָ[1076], וְאָמַרְתָּ: "אֱלֹהַי הוֹסֵף לִי דָעַת":

קיד וּכְבָר כָּרַתְנוּ בְּרִית אֶת אָדָם מִלְּפָנִים, וַיִּשְׁכַּח, וְלֹא מְצָאנוּהוּ עוֹמֵד בְּדִבּוּרוֹ: *קטו* וּבְאָמְרֵנוּ לַמַּלְאָכִים: "הִשְׁתַּחֲווּ לְאָדָם", וַיִּשְׁתַּחֲווּ. רַק "אִבְּלִיס" מֵאֵן. וַנֹּאמַר: "אָדָם, הִנֵּה זֶה אוֹיֵב לְךָ וּלְאִשְׁתְּךָ, אַל יוֹצֵא אֵפוֹא אֶתְכֶם מִגַּן הָעֵדֶן, פֶּן תִּהְיֶה אֻמְלָל: *קטז* אָכֵן (נִתַּן) לְךָ אֲשֶׁר לֹא תִרְעַב בּוֹ וְלֹא תְהַלֵּךְ עָרוֹם: *קיז* וַאֲשֶׁר לֹא תִצְמָא בוֹ וְלֹא יַכְּךָ שָׁרָב": *קיח* וַיִּלְחַשׁ לוֹ הַשָּׂטָן וַיֹּאמֶר: "אָדָם, הַאַרְאֶךָּ אֶת עֵץ הַנֶּצַח וְהַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לֹא תִבְלֶה?" *קיט* וַיֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ, וַתִּגָּל לָהֶם עֶרְוָתָם, וַיָּחֵלּוּ לְהַדְבִּיק אֲלֵיהֶם עָלֶה עַל עָלֶה מֵעֲלֵי הַגָּן[1077], וַיַּמְרֶה אָדָם אֶת אֱלֹהָיו וַיִּעֲוֶה: *קכ* אַחֲרֵי כֵן אֲסָפוֹ אֱלֹהָיו וַיָּשָׁב אֵלָיו[1078], וַיַּנְחֵהוּ אֹרַח: *קכא* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "לְכוּ רְדוּ מִזֶּה יַחְדָּו. אוֹיֵב יִהְיֶה אִישׁ מִכֶּם לְרֵעֵהוּ. אַךְ בְּבוֹא אֲלֵיכֶם (דָּבָר) מֵאִתִּי (לְהוֹרוֹתְכֶם) אֹרַח מֵישָׁרִים: *קכב* וְהָיָה אֲשֶׁר יֵלֵךְ בְּאָרְחִי מֵישָׁרִים[1079], הִנֵּה לֹא יִתְעֶה וְלֹא יִהְיֶה אֻמְלָל: *קכג* אַךְ אֲשֶׁר יִרְחַק מִזִּכְרִי, לוֹ חַיֵּי לָחַץ: *קכד* וַאֲסַפְנוּהוּ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה עִוֵּר[1080]: *קכה* וְאָמַר: "לָמָּה אֲסַפְתַּנִי הַיּוֹם עִוֵּר, הֵן פִּקֵּחַ הָיִיתִי מִלְּפָנִים?": *קכו* וְאָמַר (אֱלֹהִים): "כְּזֹאת בָּאוּךָ אוֹתוֹתֵינוּ וַתִּשְׁכָּחֵם, וְכָזֹאת תִּשָּׁכַח הַיּוֹם": *קכז* וְכָכָה נִגְמֹל אֶת אֲשֶׁר פָּשַׁע, וְלֹא הֶאֱמִין בְּאוֹתוֹת אֱלֹהָיו. אַךְ מוּסַר הָאַחֲרִית כָּבֵד יוֹתֵר וְקַיָּם יוֹתֵר[1081]: *קכח* הַאִם לֹא יָבִינוּ נְכוֹחָה כַּמָּה הִשְׁמַדְנוּ לִפְנֵיהֶם מִן הַדּוֹרוֹת, יִתְהַלְּכוּ בְּמִשְׁכְּנוֹתֵיהֶם[1082]? אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת לְאַנְשֵׁי תְבוּנוֹת: *קכט* וְלוּלֵא דָּבָר יָצָא לִפְנֵי כֵן מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ[1083], כִּי אָז הָיָה (כִּלְיוֹנָם) בָּא, בָּא[1084]. וְאוּלָם עֵת מוֹעֵד הִיא (אִתּוֹ): *קל* וְאַל תִּקְצַר רוּחֲךָ בַּאֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ, וְסַפֵּר תהלת אֱלֹהֶיךָ לִפְנֵי עֲלוֹת הַשֶּׁמֶשׁ וְלִפְנֵי בוֹאָהּ, וּמֵעִתּוֹת הַלַּיְלָה שַׁבַּח וּבִקְצוֹת הַיּוֹם, לְמַעַן תִּשְׂבַּע רָצוֹן: *קלא* וְאַל תִּשָּׂא עֵינֶיךָ לַאֲשֶׁר נָתַנּוּ לַאֲנָשִׁים מִסְפָּר מֵהֶם[1085] זֹהַר חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, לְמַעַן נַסּוֹתָם בּוֹ, וְאוּלָם כַּלְכָּלַת אֱלֹהֶיךָ טוֹבָה יוֹתֵר וְקַיֶּמֶת יוֹתֵר: *קלב* וְצַו אֶת בֵּיתְךָ עַל הַתְּפִלָּה[1086] וְדֹם לָהּ[1087], לֹא נִשְׁאַל מֵאִתְּךָ כַּלְכָּלָה, אֲנַחְנוּ נְכַלְכְּלֶךָּ, וְהָאַחֲרִית לַיִּרְאִים (אוֹתִי)[1088]: *קלג* וַיֹּאמְרוּ: "לָמָּה לֹא הֵבִיא אֵלֵינוּ אוֹת מֵאֵת אֱלֹהָיו?" אַךְ הַאִם לֹא בָא אֲלֵיכֶם מוֹפֵת מֵאֲשֶׁר בַּמְּגִלּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת?: *קלד* וְלוּ הִשְׁמַדְנוּם בְּעֹנֶשׁ לְפָנָיו[1089], כִּי אָז אָמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ, לָמָּה לֹא שָׁלַחְתָּ אֵלֵינוּ שָׁלִיחַ, לְמַעַן אֲשֶׁר נֵלֵךְ אַחֲרֵי אוֹתֹתֶיךָ, בְּטֶרֶם נִשְׁפַּל וְנִהְיֶה חֶרְפָּה?" *קלה* אֱמֹר: הַכֹּל מוֹחִילִים. הוֹחִילוּ אֵפוֹא, וִידַעְתֶּם, מִי הֵם בַּעֲלֵי הָאֹרַח הַיָּשָׁר, וּמִי הוּא הַמְאֻשָּׁר בְּדָרֶךְ:

פָּרָשַׁת הַנְּבִיאִים[1090].

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וּשְׁנֵים עָשָׂר.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הִגִּיעַ אֶל בְּנֵי הָאָדָם חֶשְׁבּוֹנָם[1091], אַךְ הֵם לֹא יָשִׂימוּ לֵב וַיִּרְחָקוּ: *ב* אֵין תּוֹכֵחָה אֲשֶׁר תָּבוֹא אֲלֵיהֶם מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם, בָּאָה מִקָּרוֹב[1092], אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמָעוּהָ וְהֵם לוֹעֲגִים: *ג* יִשְׁתַּעַשְׁעוּ לִבּוֹתָם, וַיְדַבְּרוּ הַפּוֹשְׁעִים בְּסוֹדָם בַּסֵּתֶר: "הַאִם אֵין זֶה[1093] בִּלְתִּי אִם אָדָם[1094] כְּמוֹכֶם? הֲתָבוֹאוּ אֵפוֹא (לָשִׁית לֵב) אֶל הַכְּשָׁפִים וְעֵינֵיכֶם רוֹאוֹת?"[1095]: *ד* אָמַר[1096]: "אֱלֹהַי יֵדַע אֶת אֲשֶׁר יְדֻבַּר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְהוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ": *ה* לֹא כִי, אָמְרוּ: "עַרְבּוּבְיַת הַחֲלוֹמוֹת[1097], לֹא כִי, (מִלִּבּוֹ) בְּדָאוֹ. לֹא כִי, חוֹזֶה-הוֹזֶה הוּא, יָבִיא נָא אֵלֵינוּ אוֹת כַּאֲשֶׁר שֻׁלְּחוּ הָרִאשׁוֹנִים"[1098]: *ו* לֹא הֶאֱמִינָה לִפְנֵיהֶם כָּל עִיר (מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר) הִשְׁמַדְנוּן, הַאִם יַאֲמִינוּ אֵפוֹא הֵם?[1099] *ז* וְלֹא שָׁלַחְנוּ לְפָנֶיךָ בִּלְתִּי אִם אֲנָשִׁים נִגְלָה אֶת אָזְנָם. שַׁאֲלוּ נָא אֶת בַּעֲלֵי (סִפְרֵי) הַתּוֹכֵחָה[1100], אִם לֹא תֵדָעוּ: *ח* וְלֹא שַׂתְנוּם גּוּף לֹא יֹאכְלוּ הַמַּאֲכָל[1101], וְלֹא הָיוּ חַיִּים לְעוֹלָם: *ט* אַחֲרֵי כֵן הֵקַמְנוּ לָהֶם אֶת אֲשֶׁר הִבְטַחְנוּ, וַנַּצִּילֵם אוֹתָם וְאֶת אֲשֶׁר נַחְפֹּץ, וַנַּשְׁמֵד אֶת הַמַּשְׁחִיתִים: *י* וְאָכֵן כְּבָר הוֹרַדְנוּ אֲלֵיכֶם סֵפֶר בּוֹ תוֹכֵחָה לָכֶם, הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ אֵפוֹא? *יא* וְכַמָּה מִן הֶעָרִים כִּסַּחְנוּ אֲשֶׁר הָיוּ פּוֹשְׁעוֹת, וַנָּקֶם אַחֲרֵיהֶם עַמִּים אֲחֵרִים: *יב* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָשׁוּ שֹׁד מֵאִתָּנוּ[1102], וְהִנֵּה מִהֲרוּ לְהִמָּלֵט מֵהֶן[1103]: *יג* "אַל תָּנוּסוּ, כִּי אִם שׁוּבוּ אֶל אֲשֶׁר מְצָאתֶם בּוֹ תַּעֲנוּגוֹת וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֵיכֶם, אוּלַי יִשְׁאֲלוּ אֶתְכֶם"[1104]: *יד* וַיֹּאמְרוּ: "אוֹי לָנוּ, כִּי פָשַׁעְנוּ"[1105] *טו* וְלֹא תֶחְדַּל צַעֲקָתָם זֹאת עַד אִם שַׂתְנוּם קָצִיר וּמְדֹעָכִים כָּלָה:

טז וְלֹא בָרָאנוּ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וַאֲשֶׁר בֵּין שְׁנֵי אֵלֶּה מְשַׂחֲקִים[1106]: *יז* לוּ חָפַצְנוּ לָקַחַת לָנוּ שַׁעֲשׁוּעַ, כִּי אָז לְקַחְנוּהוּ מֵאִתָּנוּ[1107], אִם (כֹּה) הָיִינוּ עוֹשִׂים *יח* אֲבָל נִתְקוֹמֵם[1108] בָּאֱמֶת לַשֶּׁקֶר וְרִטְשַׁתְהוּ, וְהִנֵּה הוּא אָפֵס[1109], וְלָכֶם אַלְלַי מֵאֲשֶׁר תְּחַשְּׁבוּ[1110] (לֵאלֹהִים): *יט* וְלוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וַאֲשֶׁר אִתּוֹ[1111] לֹא יִתְנַשְּׂאוּ מֵעָבְדוֹ וְלֹא יִלְאוּ: *כ* יְשַׁבְּחוּ לַיְלָה וָיוֹם וְלֹא יְפַגְּרוּ[1112]: *כא* הַאִם לָקְחוּ לָהֶם אֱלֹהִים מִן הָאָרֶץ, אֲשֶׁר יְחַיּוּ (הַמֵּתִים)?: *כב* לוּ הָיוּ בִשְׁנֵיהֶם[1113] אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, כִּי אָז נִשְׁחֲתוּ שְׁנֵיהֶם[1114]. אָכֵן חָלִילָה לֵאלֹהִים אֲדוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד אֲשֶׁר יְחַשְּׁבוּ (אֵלָיו)[1115]: *כג* לֹא יִשְׁאֲלוּ אוֹתוֹ (חֶשְׁבּוֹן) עַל פָּעֳלוֹ[1116]. אַךְ אוֹתָם יִשְׁאָלוּ: *כד* אִם לָקְחוּ לָהֶם מִבַּלְעָדָיו אֱלֹהִים, אֱמֹר: "תְּנוּ לָכֶם מוֹפֵת"[1117]. זֹאת הַזְהָרַת אֵלֶּה אֲשֶׁר אִתִּי וְהַזְהָרַת אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לְפָנַי[1118], לֹא כִי, מַרְבִּיתָם לֹא יֵדְעוּ אֶת הָאֱמֶת וְלָכֵן יִרְחָקוּ: *כה* וְלֹא שָׁלַחְנוּ לְפָנֶיךָ כָּל שָׁלִיחַ אֲשֶׁר לֹא נִגֶּל אֶת אָזְנוֹ לֵאמֹר: "אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְתִּי, עִבְדוּנִי אֵפוֹא": *כו* וַיֹּאמְרוּ "לָקַח לוֹ הָרַחֲמָן וָלָד. חָלִילָה לוֹ. לֹא כִי, עוֹבְדִים מְכֻבָּדִים[1119] (הֵם): *כז* לֹא יַקְדִּימוּהוּ לְדַבֵּר לְפָנָיו וּבִפְקֻדָּתוֹ יַעֲשׂוּ: *כח* יֵדַע אֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם וְאֶת אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם, וְלֹא יַפְגִּיעוּ תְּפִלָּה: *כט* כִּי אִם לַאֲשֶׁר יִרְצֶנּוּ[1120], וּמִיִּרְאָתוֹ יִמָּלְאוּ פָּחַד: *ל* וַאֲשֶׁר יֹאמַר מֵהֶם לֵאמֹר: "אָנֹכִי אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ", הִנֵּה זֶה גֵּיהִנֹּם גְּמוּלוֹ. כָּזֹאת נִגְמֹל אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *לא* הַאִם לֹא יִרְאוּ הַכּוֹפְרִים, כִּי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הָיוּ שְׁנֵיהֶם מוּצָקִים, וַנִּפְצְמֵם, וַנַּעַשׂ מִן הַמַּיִם כָּל דָּבָר חָי. הַאִם לֹא יַאֲמִינוּ אֵפוֹא?: *לב* וַנָּשֶׂם בָּאָרֶץ יְתֵדוֹת, לְבַל תָּמִיט אִתָּם, וַנַּעַשׂ בְּתוֹכָהּ דְּרָכִים רְחָבוֹת, מְסִלּוֹת, לְמַעַן יְאֻשְּׁרוּ בְדַרְכָּם"[1121]: *לג* וַנַּעַשׂ אֶת הַשָּׁמַיִם תִּקְרָה שְׁמוּרָה[1122], וּבְכָל אֵלֶּה יִרְחֲקוּ מֵאוֹתוֹתֵיהֶם: *לד* וְהוּא הוּא אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַלַּיְלָה וְאֶת הַיּוֹם וְאֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַיָּרֵחַ, כֻּלָּם בִּמְסִלּוֹתָם יְשׁוֹטֵטוּ[1123]: *לה* וְלֹא נָתַנּוּ לְאָדָם מִלְּפָנֶיךָ אֲשֶׁר יִחְיֶה לְעוֹלָמִים[1124]. הַאִם בְּמוֹתְךָ אֵפוֹא יִחְיוּ הֵם לָעַד?: *לו* כָּל נֶפֶשׁ תִּטְעַם אֶת הַמָּוֶת[1125]. וּנְנַסְּכֶם מַסָּה, בָּרָע וּבַטּוֹב וְאֵלֵינוּ תּוּשָׁבוּ: *לז* וּבִרְאוֹת אוֹתְךָ הַכּוֹפְרִים לֹא יִקָּחוּךָ בִּלְתִּי אִם

לְלַעַג לָהֶם (לֵאמֹר): ״הֲזֶה הוּא הַמַּזְכִּיר אֶת אֱלֹהֵיכֶם?״[1126] וְהֵם יְכַחֲשׁוּ בְּזֵכֶר הָרַחֲמָן: *לח* נוֹצַר הָאָדָם מִפַּחַז[1127]. הַרְאֵה אַרְאֶה אֶתְכֶם אֶת אוֹתוֹתַי. אַל תְּבַקְשׁוּ אֵפוֹא לְהָחִישׁ (מוֹעֵד בּוֹאָם)[1128]: *לט* וְאָמְרוּ ״מָתַי (יָקוּם) הַדָּבָר הַזֶּה, אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ?״[1129]: *מ* לוּ יֵדְעוּ הַכּוֹפְרִים אֶת הָעֵת אֲשֶׁר לֹא יָשִׁיבוּ מֵעַל פְּנֵיהֶם אֶת (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ וְלֹא מֵעַל גַּבּוֹתָם וְהֵמָּה לֹא יִמָּלֵטוּ: *מא* לֹא כִי, פִּתְאֹם תְּבוֹאֵם, וְהִכְתָה אוֹתָם בְּתִמָּהוֹן וְלֹא יוּכְלוּ הֲשִׁיבָהּ, וְהֵם לֹא יֵרָאוּ (פְּנֵי אֱלֹהִים)[1130]: *מב* כְּבָר הֵתֵלּוּ בִּשְׁלִיחִים לְפָנֶיךָ, וַיַּקֵּף אֶת הַלּוֹעֲגִים לָהֶם (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר לָעֲגוּ לוֹ[1131]: *מג* אֱמֹר: מִי יִשְׁמָרְכֶם לַיְלָה וָיוֹם מֵהָרַחֲמָן? אֲבָל הֵם יִרְחֲקוּ מִזֵּכֶר אֱלֹהֵיהֶם: *מד* הַאִם אֱלוֹהַּ לָהֶם יָגֵן עֲלֵיהֶם מִבַּלְעָדֵינוּ? לֹא יוּכְלוּ הוֹשֵׁעַ לְנַפְשָׁם, וְהֵם לֹא יִמְצְאוּ רֵעִים יַעְזְרוּם מִיָּדֵנוּ: *מה* אֲבָל אֶצְלֵנוּ טוֹב לָאֵלֶּה וְלַאֲבוֹתֵיהֶם עַד לְאֹרֶךְ יְמֵיהֶם. הַאִם לֹא יִרְאוּ, כִּי נָבוֹא אֶל הָאָרֶץ וּנְקַצְּנֶה מִקְצוֹתֶיהָ[1132]. הַהֵם הֵם אֵפוֹא אֲשֶׁר יִגְבָּרוּ? *מו* אֱמֹר: אָנֹכִי רַק אַזְהִירְכֶם כַּאֲשֶׁר גָּלוּ אֶת אָזְנִי, אַךְ הַחֵרְשִׁים לֹא יִשְׁמְעוּ אֶת הַקְּרִיאָה בְּהַזְהִיר אוֹתָם: *מז* וּבְנָגְעַ עֲלֵיהֶם רַק הֶבֶל קַל מֵעֹנֶשׁ אֱלֹהֶיךָ, יֹאמְרוּ: ״אוֹי לָנוּ כִּי פָּשַׁעְנוּ״[1133]: *מח* וְהֵקַמְנוּ מֹאזְנֵי צֶדֶק לְיוֹם הַתְּקוּמָה וְלֹא תֵעָשֵׁק נֶפֶשׁ בִּמְאוּמָה, וְאִם גַּם יִהְיֶה כְּמִשְׁקַל גַּרְעִין הַחַרְדָּל, נְבִיאֶנּוּ. וַאֲנַחְנוּ רַב אֲנַחְנוּ לַחְשֹׁב חֶשְׁבּוֹן.

מט וּמִלְּפָנִים נָתַנּוּ לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן אֶת הַ״פֻּרְקָאן״[1134] וּמָאוֹר וְהַזְהָרָה לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים: *נ* אֲשֶׁר יִירְאוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם בַּסֵּתֶר, וְהֵמָּה מְלֵאִים פַּחַד מִן ״הַשָּׁעָה״[1135]: *נא* וְזֹאת הִיא הַזְהָרָה מְבֹרֶכֶת אֲשֶׁר הוֹרַדְנוּהָ, הַאִם תִּתְכַּחֲשׁוּ אֵפוֹא אֵלֶיהָ?

נב וּכְבָר נָתַנּוּ מִלְּפָנִים לְאַבְרָהָם (אֹרַח) נְכֹחוֹ[1136], וַנֵּדָעֶנּוּ[1137]: *נג* בְּאָמְרוֹ אֶל אָבִיו וּבְנֵי עַמּוֹ: ״מָה אֵלֶּה הַצְּלָמִים אֲשֶׁר אַתֶּם נֶעֱצָרִים לִפְנֵיהֶם?״ *נד* וַיֹּאמְרוּ: ״מָצָאנוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ עוֹבְדִים לָהֶם״: *נה* וַיֹּאמֶר: ״אָכֵן הֱיִיתֶם אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם בְּתוֹעָה בְרוּרָה״: *נו* וַיֹּאמְרוּ: ״הֲבָאתָ אֵלֵינוּ בֶּאֱמֶת, אִם מִן הַמְשַׂחֲקִים אָתָּה?״ *נז* וַיֹּאמֶר: ״לֹא כִּי אֱלֹהֵיכֶם אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּרָאָם, וּמִן הָעֵדִים עַל זֶה הִנֵּנִי: *נח* וּבֵאלֹהִים נִשְׁבַּעְתִּי, כִּי אָזֹם מְזִמָּה לִפְסִילֵיכֶם, אַחֲרֵי אֲשֶׁר תִּפְנוּ וְתַהַפְכוּ עֹרֶף״: *נט* וַיַּכֵּת אוֹתָם כָּתוֹת, לְבַד (מֵאֶחָד) גָּדוֹל לָהֶם, לְמַעַן יָשׁוּבוּ אֵלָיו[1138]: *ס* וַיֹּאמְרוּ: ״מִי עָשָׂה זֹאת בֵּאלֹהֵינוּ? אָכֵן מִן הַפּוֹשְׁעִים הוּא״: *סא* וַיֹּאמְרוּ (אֲחֵרִים): ״שָׁמַעְנוּ נַעַר מְדַבֵּר בָּהֶם, אַבְרָהָם שְׁמוֹ״: *סב* וַיֹּאמְרוּ: ״הֲבִיאוּהוּ אֵפוֹא לְעֵינֵי הָאֲנָשִׁים לְמַעַן יָעִידוּ״: *סג* וַיֹּאמְרוּ: ״הַאַתָּה עָשִׂיתָ זֹאת בֵּאלֹהֵינוּ, אַבְרָהָם?״: *סד* וַיֹּאמֶר: ״לֹא כִּי גְּדוֹלָם זֶה עָשָׂהוּ. שְׁאָלוּם אֵפוֹא אִם יְדַבֵּרוּ״: *סה* וַיָּשִׁיבוּ אֶל לִבָּם[1139] וַיֹּאמְרוּ: ״אָכֵן אַתֶּם הַפּוֹשְׁעִים״: *סו* אַחֲרֵי כֵן הָפְכוּ וַיַּקְשׁוּ עָרְפָּם[1140] (לֵאמֹר): ״הֵן יָדַעְתָּ כִּי לֹא יְדַבֵּרוּ״: *סז* וַיֹּאמֶר: ״הֲתַעַבְדוּ אֵפוֹא מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, אֶת אֲשֶׁר לֹא יוֹעִיל לָכֶם בִּמְאוּמָה וְלֹא יָרַע לָכֶם? אֻף[1141] לָכֶם וְלַאֲשֶׁר תַּעַבְדוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים. הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ?״: *סח* וַיֹּאמְרוּ: ״שִׂרְפוּהוּ, וַעֲזַרְתֶּם לֵאלֹהֵיכֶם, אִם כֹּה תַעֲשׂוּ״: *סט* וַנֹּאמֶר: ״הָאֵשׁ, הֱיִי קַר, וְשָׁלוֹם עַל אַבְרָהָם״: *ע* וַיִּתְנַכְּלוּ, וַנָּשֶׂם אוֹתָם הָאוֹבְדִים: *עא* וַנְּמַלֵּט אוֹתוֹ וְאֶת לוֹט אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר צִוִּינוּ לָהּ אֶת הַבְּרָכָה לָאָדָם[1142]: *עב* וַנִּתֶּן לוֹ אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב תּוֹסֶפֶת, וְאֶת שְׁנֵיהֶם עָשִׂינוּ עוֹשֵׂי-הַיֹּשֶׁר: *עג* וַנְּשִׂימֵם מוֹפֵת[1143], יַדְרִיכוּ בִּפְקֻדָּתֵנוּ, וַנְּגַל אֶת אָזְנָם עַל דְּבַר מַעֲשֵׂה הַטּוֹב וַעֲרֹךְ הַתְּפִלָּה וְתֵת הַצְּדָקָה, וַיַּעַבְדוּ אוֹתָנוּ:

עד וּלְלוֹט נָתַנּוּ חָכְמָה וָדַעַת, וַנִּמְלִיטֵהוּ מִן הָעִיר, אֲשֶׁר הָיְתָה עוֹשָׂה הַתּוֹעֵבוֹת, כִּי הָיוּ בְּנֵי בְלִיַּעַל וּפוֹשְׁעִים: *עה* וַנְּבִיאֵהוּ בְּרַחֲמֵינוּ, כִּי הָיָה מֵעוֹשֵׂי הַיָּשָׁר:

עו וּ(זְכֹר) אֶת נֹחַ בְּקָרְאוֹ לְפָנִים, וַנֵּעָתֶר[1144] לוֹ וַנְּמַלֵּט אוֹתוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ מִן הַיָּגוֹן הַכָּבֵד: *עז* וַנַּצִּילֵהוּ מִן הָעָם אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ, כִּי הָיוּ בְנֵי בְלִיַּעַל וַנְּטַבְּעֵם יַחְדָּו.

עח וּ(זְכֹר) אֶת דָּוִד וְאֶת שְׁלֹמֹה בְּשָׁפְטָם בִּדְבַר הַשָּׂדֶה, בִּרְעוֹת בּוֹ צֹאן הָאֲנָשִׁים, וַנִּהְיֶה עֵדִים בְּמִשְׁפָּטָם, וַנָּבֶן בּוֹ אֶת שְׁלֹמֹה בִּינָה[1145], וְלִשְׁנֵיהֶם נָתַנּוּ חָכְמָה וָדַעַת. וַנָּכֶף אֶת הֶהָרִים לְשַׁבֵּחַ עִם דָּוִד וְאֶת הָעוֹף, וַנַּעַשׂ כֵּן: [1146] *פ* וַנְּלַמְּדֵהוּ מַעֲשֵׂה לְבוּשֵׁי שִׁרְיוֹן לְמָגֵן לָכֶם בְּמִלְחַמְתְּכֶם[1147]. הֲתוֹדוּ אֵפוֹא לִי? *פא* וְלִשְׁלֹמֹה (נָתַנּוּ עֶבֶד) אֶת הָרוּחַ, סְעָרָה, תָּרוּץ אֹרַח בִּפְקֻדָּתוֹ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר צִוִּינוּ לָהּ אֶת הַבְּרָכָה[1148], וַנֵּדַע כָּל דָּבָר: *פב* וּמֵהַשְּׂטָנִים אֲשֶׁר צָלְלוּ לוֹ מְצוּלוֹת[1149], וַיַּעֲשׂוּ (לוֹ) עֲבוֹדָה מִבַּלְעֲדֵי זֹאת. וַנִּשְׁמֹר עֲלֵיהֶם[1150].

פג וּ(זְכֹר) אֶת אִיּוֹב בְּקָרְאוֹ אֶל אֱלֹהָיו לֵאמֹר: "הִנֵּה נָגְעָה בִּי הָרָעָה, וְאַתָּה הָרַחוּם בָּרַחֲמָנִים": *פד* וַנֵּעָתֶר לוֹ, וַנָּסַר אֶת אֲשֶׁר בָּא עָלָיו מִן הָרָעָה, וַנִּתֵּן לוֹ אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ לְמִשְׁנֶה[1151] רַחֲמִים מֵאִתָּנוּ וְזִכָּרוֹן לָעוֹבְדִים (לֵאלֹהִים):

פה וּ(זְכֹר) אֶת יִשְׁמָעֵאל וְאֶת אִדְרִיס[1152], וְאֶת ד'וּ אלְכִּפְל[1153], כֻּלָּם הָיוּ מִן הַמְיַחֲלִים (לֵאלֹהִים): *פו* וַנְּבִיאֵם בְּרַחֲמֵינוּ כִּי הֵם מֵעוֹשֵׂי הַיָּשָׁר:

פז וְד'וּ אלְנוּן[1154] בְּלֶכְתּוֹ זוֹעֵף, וַיַּחְשֹׁב, כִּי לֹא נוּכַל לוֹ, וַיִּקְרָא בְּצַלְמָוֶת לֵאמֹר: "אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְתֶּךָ, לְךָ הַשֶּׁבַח, אָכֵן הָיִיתִי מִן הַפּוֹשְׁעִים": *פח* וַנֵּעָתֶר לוֹ, וַנְּמַלְּטֵהוּ מִן הַדְּאָגָה, וְכָזֹאת נְמַלֵּט אֶת הַמַּאֲמִינִים:

פט וּ(זְכֹר) אֶת זְכַרְיָה בְּקָרְאוֹ אֶל אֱלֹהָיו: "אֱלֹהַי, אַל תְּטְשֵׁנִי בְגַפִּי[1155], וְאַתָּה הַטּוֹב בַּיּוֹרְשִׁים": *צ* וַנֵּעָתֶר לוֹ וַנִּתֶּן לוֹ אֶת יַחְיָה, וַנְּתַקֵּן לוֹ אֶת אִשְׁתּוֹ[1156], כִּי הָיוּ אָצִים לַעֲשׂוֹת טוֹב, וַיִּקְרָאוּנוּ בִּתְשׁוּקָה וָחִיל, וַיִּהְיוּ נִכְנָעִים לְפָנֵינוּ: *צא* וּ(זְכֹר) אֶת זֹאת אֲשֶׁר שִׁמְּרָה אֶת בְּתוּלֶיהָ[1157], וַנִּפַּח בָּהּ מֵרוּחֵנוּ, וַנְּשִׂיתֶהָ וְאֶת בְּנָהּ אוֹת לָאָדָם[1158]:

צב הִנֵּה זֹאת אֱמוּנַתְכֶם אֱמוּנָה[1159] אַחַת, וַאֲנִי אֱלֹהֵיכֶם, עִבְדוּנִי אֵפוֹא: *צג* אַךְ הֵם נֶחְלְקוּ בֵּינֵיהֶם בְּעִנְיָנָם[1160]. כֻּלָּם שָׁבִים אֵלֵינוּ: *צד* וְהָיָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִן הַיָּשָׁר וְהוּא מַאֲמִין[1161] הִנֵּה לֹא נְכַחֵשׁ בְּמַאֲמַצָּיו, וְכָתוֹב נִכְתְּבֵם לוֹ[1162]:

צה וְחֵרֶם תְּהֶא כָּל עִיר אֲשֶׁר הִשְׁמַדְנוּ אוֹתָהּ, אֲשֶׁר לֹא יָשׁוּבוּ: *צו* עַד אִם תִּפָּתַח דֶּרֶךְ לְגוֹג וּמָגוֹג[1163]. וְהֵמָּה יַחְפְּזוּ מִכָּל גַּבְנוּן[1164]: *צז* וְקָרַב דְּבַר הָאֱמֶת (לָבוֹא), וְהִנֵּה עֵינֵי הַכּוֹפְרִים קָמוֹת וְלֹא תְּנֻדְנָה[1165]. וְאָמְרוּ: "אוֹי לָנוּ, כִּי לֹא שַׂמְנוּ לֵב לָזֶה. אָמְנָם פּוֹשְׁעִים הָיִינוּ": *צח* "הִנֵּה אַתֶּם וְאֵלֶּה אֲשֶׁר תַּעַבְדוּם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, מֻשְׁלָכִים לְמַאֲכֹלֶת לְגֵיהִנֹּם, וִירַדְתֶּם אֶל תּוֹכָהּ". *צט* לוּ הָיוּ אֵלֶּה אֱלֹהִים, לֹא יָרְדוּ לְתוֹכָהּ. וְכֻלָּם (יִהְיוּ) בָּהּ לְעוֹלָמִים: *ק* לָהֶם תַּאֲנִיָּה בְּתוֹכָהּ, וְלֹא יִשְׁמְעוּ בְתוֹכָהּ (דָּבָר)[1166]: *קא* אַךְ אֲשֶׁר נֶחֱרַץ לָהֶם מֵאִתָּנוּ מֵרֹאשׁ הַטּוֹב (בַּגְּמוּל), אֵלֶּה יֻרְחֲקוּ מִמֶּנָּה[1167]: *קב* לֹא יִשְׁמְעוּ גַּם קוֹל דְּמָמָה מִמֶּנָּה. וּבְכָל (הַטּוֹב) אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשָׁם (יִהְיוּ) לְעוֹלָמִים: *קג* לֹא תַעְכֹּר אוֹתָם הַבַּלָּהָה הַגְּדוֹלָה[1168], וּפָגְשׁוּ בָהֶם הַמַּלְאָכִים

(לֵאמֹר): "(הִנֵּה) זֶה יוֹמְכֶם אֲשֶׁר הִבְטִיחוּ אֶתְכֶם": *קד* בְּיוֹם נָגוֹל הַשָּׁמַיִם כְּהִגּוֹל
הַמְּגִלָּה[1169] לַסְּפָרִים. כְּמוֹ שֶׁיָּצַרְנוּ אֶת הַבְּרִיאָה הָרִאשׁוֹנָה כֵּן נְשִׁיבֶנָּה. הַבְטָחָה (קִבַּלְנוּ)
עָלֵינוּ[1170] וְכֵן נַעֲשֶׂה: *קה* וּכְבָר כָּתַבְנוּ בַזָּבוּר"[1171] אַחֲרֵי (סֵפֶר) הַהַזְהָרָה[1172], כִּי אֶת הָאָרֶץ
יִירָשׁוּהָ עוֹבְדֵי עוֹשֵׂי הַיָּשָׁר:

קו הִנֵּה בָּזֶה הַזְהָרָה לְעָם עוֹבְדִים (אֶת אֱלֹהִים): *קז* וְלֹא שְׁלַחְנוּךָ בִּלְתִּי אִם רַחֲמִים
לָאָדָם[1173]: *קח* אֱמֹר: אָכֵן גֻּלּוּ אֶת אָזְנִי, כִּי אֱלֹהֵיכֶם אֱלֹהִים אֶחָד. הַאִם תִּהְיוּ אֵפוֹא תְּמִימִים
(אִתּוֹ)?": *קט* וְהָיָה כִּי יִפְנוּ עֹרֶף, וְאָמַרְתָּ: "הִנֵּה הִשְׁמַעְתִּי אֶתְכֶם אַחַת (לְכֻלְּכֶם), וְלֹא אֵדַע,
הֲקָרוֹב הוּא (לָבוֹא) אִם רָחוֹק הַדָּבָר אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָכֶם: *קי* אָכֵן הוּא יוֹדֵעַ אֶת (הַמְדֻבָּר) קוֹל
גָּדוֹל, וְיֵדַע אֶת אֲשֶׁר תַּסְתִּירוּ: *קיא* וְלֹא אֵדַע, אוּלַי מַסָּה הִיא לָכֶם וּמַתָּת עַד עֵת
(מוֹעֵד): *קיב* אֱמֹר[1174]: אֱלֹהַי, שְׁפֹט בָּאֱמֶת, וֵאלֹהֵינוּ הָרַחְמָן אֲשֶׁר מֵאִתּוֹ יֵשׁ לְבַקֵּשׁ עֶזְרָה מִפְּנֵי
(הַכַּחַשׁ) אֲשֶׁר תְּסַפֵּרוּ[1175]:

פָּרָשַׁת הֶחָג[1176].

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁבְעִים וּשְׁמוֹנָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הוֹי בְּנֵי הָאָדָם, יְראוּ אֶת אֱלֹהֵיכֶם כִּי רַעַשׁ "הַשָּׁעָה"[1177] דָּבָר כָּבֵד (הוּא): *ב* בְּיוֹם אֲשֶׁר
תִּרְאוּהוּ, תִּשְׁכַּח כָּל מֵינִיקָה מִתְּמָּהוֹן אֶת (יוֹנַקְהּ) אֲשֶׁר תֵּינַק, וְתַפִּיל כָּל הָרָה אֶת (הַוָּלָד)
אֲשֶׁר תַּהֲרֶה אוֹתוֹ, וְרָאִיתָ אֶת בְּנֵי הָאָדָם שִׁכּוֹרִים וְאֵין הֵם שִׁכּוֹרִים. וְאוּלָם עֹנֶשׁ אֱלֹהֶיךָ כָּבֵד
מְאֹד: *ג* וּבִבְנֵי אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר יִתְוַכַּח בִּדְבַר אֱלֹהִים בְּלִי דַעַת, וְהָלַךְ אַחֲרֵי כָּל שָׂטָן קְשֵׁה
עֹרֶף[1178]: *ד* כָּתוּב עָלָיו, כִּי כָל אֲשֶׁר יִקָּחֶנּוּ רֵעַ לוֹ יַתְעֶנּוּ, וְהִצְעִידָהוּ אֶל עֹנֶשׁ הַלֶּהָבָה:

ה בְּנֵי-אָדָם, כִּי תָפוּנוּ בִּדְבַר הַתְּקוּמָה[1179], הִנֵּה אֲנַחְנוּ יְצַרְנוּכֶם מֵעָפָר אַחֲרֵי כֵן מִטִּפָּה אַחֲרֵי
כֵן מִמְּעַט דַּם נִקְפָּא, אַחֲרֵי כֵן מִמְּעַט שְׁאֵר כְּלִיל הַתַּבְנִית וְלֹא כְּלִיל הַתַּבְנִית, לְמַעַן נְבָאֵר
לָכֶם (עֹז כֹּחֵנוּ), וּנְכוֹנֵן בָּרֶחֶם אֶת אֲשֶׁר נַחְפֹּץ עַד עֵת מוֹעֵד. אַחֲרֵי כֵן נוֹצִיאֲכֶם עוֹלָל. אַחֲרֵי
כֵן (נַעֲשֶׂה) אֲשֶׁר תִּבְגְּרוּ. וְיֵשׁ בָּכֶם אֲשֶׁר יָמוּת (בַּעֲלוּמָיו), וְיֵשׁ בָּכֶם אֲשֶׁר יוּשַׁב עַד בְּלוֹתוֹ
מִזֹּקֶן, אֲשֶׁר לֹא יֵדַע דָּבָר אַחֲרֵי יָדְעוֹ[1180], וְרָאִיתָ אֶת הָאָרֶץ צְחִיחָה, וְהָיָה כִּי נוֹרִיד עָלֶיהָ
הַמָּיִם, תֵּעוֹר וְרָבְתָה וְהִצְמִיחָה מִכָּל מִין עֲתֶרֶת צֶמַח: *ו* זֶה (הָאוֹת), כִּי אֱלֹהִים הוּא הָאֱמֶת,
וְכִי הוּא אָמְנָם יְחַיֶּה הַמֵּתִים, וְכִי הוּא כֹּל יוּכָל: *ז* וְכִי "הַשָּׁעָה" בּוֹא תָבוֹא אֵין סָפֵק בָּהּ, וְכִי
אֱלֹהִים יָקִים לְתְחִיָּה אֶת כָּל (הָאָדָם) אֲשֶׁר בַּקְּבָרִים:

ח וּבִבְנֵי אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר יִתְוַכַּח בִּדְבַר אֱלֹהִים בְּלִי דַּעַת וְלֹא אֹרַח מֵישָׁרִים וְלֹא סֵפֶר
מֵאִיר: *ט* בְּגָאוֹן יַט צַוָּארוֹ לְמַעַן הַתְעוֹת מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים, לוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה קָלוֹן, וּבְיוֹם הַתְּקוּמָה
נִתֵּן לוֹ לָחוּשׁ אֶת עֹנֶשׁ הַבְּעֵרָה: *י* (לֵאמֹר): "זֹאת (לְךָ) בַּאֲשֶׁר קִדְּמוּ יָדֶיךָ לַעֲשׂוֹת, וְאָכֵן לֹא
יַעֲשֹׁק אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם[1181] *יא* וּבִבְנֵי אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר יַעֲבֹד אֶת אֱלֹהִים פּוֹסֵחַ עַל שְׁתֵּי
הַסְּעִפִּים[1182], וְהָיָה בְּבוֹא אֵלָיו טוֹב, וְשָׁקַט וּבָטַח בּוֹ[1183], וּבִמְצוֹא אוֹתוֹ מְצוּקָה לְנַסּוֹתוֹ, יַהֲפֹךְ
וּפָנָה עֹרֶף. אִבֵּד אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וְאֶת הָעוֹלָם הַבָּא. זֶה הוּא הָאָבְדָן הַגָּלוּי: *יב* יִקְרָא אֶל

מבלעדי אלהים, אל אשר לא ירע לו ואשר לא יועיל לו. זאת היא התועה
הרחוקה: *יג* יקרא אל אשר רעתו קרובה מתועלתו. אכן רע הוא המגן ורע העמית: *יד* אך
אלהים יביא את אלה אשר האמינו ויעשו הישר אל גנות ימשכו תחתיהן הנהרות, כי
אלהים כל אשר חפץ יעשה[1184]: *טו* כל החושב, כי לא יושיענו[1185] אלהים בעולם הזה
ובעולם הבא, הנה ימתח נא חבל עד השמים, ושם קץ (לחייו)[1186], ויראה נא התעביר
תחבולתו את הדבר אשר יכעסנו: *טז* וככה הורדנוהו[1187] אותות ברורים, ואכן אלהים יאשר
בדרך את אשר יחפץ:

יז הנה המאמינים והיהודים והצאבאים[1188] והנוצרים והאמגושים והמשתפים, אלהים ישפט
ביניהם ביום התקומה, כי אלהים עד בכל: *יח* האם לא תראה, כי אלהים ישתחוה לו כל
אשר בשמים וכל אשר בארץ והשמש והירח והכוכבים וההרים והעצים והחיה ורבים
מבני האדם, ורבים נחרץ עליהם בצדק העונש: *יט* ואשר יקלה אותו אלהים, אין לו כל
מכבד, כי אלהים יעשה את אשר יחפץ[1189]: *כ* אלה הם שני יריבים[1190] רבו בדבר אלהיהם,
ואולם אלה אשר כפרו יתקינו שלמות אש לגזרתם, והצקו מעל לראשיהם
הרותחים[1191]: *כא* ימס בהם כל אשר בבטנם והעורות, ולהם מהלומות ראש (בשבטי)
ברזל: *כב* ככל אשר יבקשו לצאת מתוכה[1192] מענות נפשם, יושבו אל תוכה:
"וטעמו[1193] ענש הבערה":

כג אכן אלהים יביא את אלה אשר האמינו ויעשו הישר אל גנות ימשכו תחתיהן הנהרות,
ופארו אותם בהן אצעדות זהב ופנינים, ולבושם בתוכן משי[1194]: *כד* ואשרו אל הטוב מן
הפתגם[1195], ואשרו אל ארח המהלל[1196]: *כה* אך אלה אשר כחשו וישיבו מדרך אלהים ומן
המסגד הקדוש[1197], אשר שתנוהו לבני האדם כאשר לנעצר בו כאשר ליושב
הערבה[1198]: *כו* ואשר יבקש לחללו בפשע, נתן לו לחוש מענש דאבה: *כז* ו(זכר) את אשר
כוננו לאברהם את מקום הבית לאמר: "אל תשתף לי דבר, וטהר ביתי למקיפים אותו
ולעומדים בו ולכורעים ולמשתחוים[1199]: *כח* והשמע את האנשים את דבר החג, יבואו אליך
רגלים ועל כל (גמל) רזה שוקים, יבואו מכל דרך רחוקה[1200]: *כט* למען ימצאו (שם)
למועיל אשר להם וזכרו את שם אלהים בימים ידועים[1201], על כלכל אותם מן המקנה חסר
הדעת. ואכלתם ממנו ונתתם לעני ואביון: *ל* אחר ישימו קץ לחלאתם[1202], ומלאו נדרם,
והקיפו את הבית הקדמון: *לא* ככה (יעשו). ואשר יכבד את קדשי[1203] אלהים, ייטב לו את
אלהיו. והתר לכם (לאכלה) מן המקנה, לבד מאשר יקרא לפניכם[1204], ורחקו מתועבת
האלילים ורחקו מדבר שקר: *לב* "חניפים"[1205] לאלהים, לא משתפים לו, ואשר ישתף
לאלהים, הנה הוא כאלו נפל מן השמים, ויחטפנו העוף או השיבהו הרוח למקום
מרחקים: *לג* כן (הוא) ואשר יכבד את מנהגי אלהים הקדושים[1206], הנה זה מיראת האלהים
אשר בלבבות: *לד* לכם בהן[1207] תועלת עד עת מועד, אחר מקומן ליד הבית
הקדמון[1208]: *לה* ולכל אמה שתנו סדר עבודה, למען יזכרו שם אלהים על אשר כלכל אותם
מן המקנה חסר הדעת. אכן אלהיכם אלהים אחד, היו אפוא תמימים אתו. ובשר את שפלי
הרוח: *לו* אשר בהזכר אלהים יחרדו לבותיהם[1209], והמיחלים במצוא אותם צרה, והעורכים
את התפלה ומאשר חלקנו להם יפזרו: *לז* ואת קרבנות הגמלים שתנום לכם ממנהגי
אלהים הקדושים. לכם בהם טוב. וזכרתם את שם אלהים עליהם בעמדם

עֲרוּכִים[1210] וּבְמוּטָם לִנְפֹּל. וַאֲכַלְתֶּם מֵהֶם וְהֶאֱכַלְתֶּם אֶת הַשָּׂמֵחַ בְּנִתָּן לוֹ וְאֶת הַמְבַקֵּשׁ[1211]. כָּזֹאת הִדְבַּרְנוּם[1212] תַּחְתֵּיכֶם, לְמַעַן תּוֹדוּ (לָנוּ): *לח* לֹא יַגִּיעַ אֶל אֱלֹהִים בְּשָׂרָם וְלֹא דָמָם, וְאוּלָם תַּגִּיעַ אֵלָיו יִרְאַתְכֶם (אוֹתוֹ) כָּזֹאת הִדְבַּרְנוּ אוֹתָם תַּחְתֵּיכֶם, לְמַעַן תְּגַדְּלוּ לֵאלֹהִים עַל נְחוֹתוֹ אֶתְכֶם מֵישָׁרִים[1213]. וּבַשֵּׂר אֶת עוֹשֵׂי הַטּוֹב: *לט* כִּי אֱלֹהִים יֶהְדֹּף (אוֹיְבֵיהֶם) מִפְּנֵי הַמַּאֲמִינִים, כִּי לֹא יֶאֱהַב אֱלֹהִים כָּל מוֹנֶה וְכוֹפֵר[1214].

מ נִתְּנָה, לְאֵלֶּה אֲשֶׁר יִלָּחֲמוּ בָהֶם, (רְשׁוּת) לְהִלָּחֵם, כִּי עֻשָּׁקוּ[1215]. וְאָכֵן יָכֹל יוּכַל אֱלֹהִים לְהוֹשִׁיעָם: *מא* אֵלֶּה אֲשֶׁר גֹּשְׁלוּ מֵחַצְרוֹתֵיהֶם בְּלִי מִשְׁפָּט רַק עַל אָמְרָם: "אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים". וְלוּלֵא עָצַר אֱלֹהִים בָּאֲנָשִׁים בְּאִישׁ עַל יְדֵי רֵעֵהוּ[1216], נֶהֶרְסוּ בָּתֵּי נְזִירִים וּבָתֵּי תְפִלָּה לַנּוֹצְרִים וּבָתֵּי כְּנֶסֶת וּמִסְגָּדִים, יַזְכִּירוּ בָהֶם אֶת שֵׁם אֱלֹהִים הַרְבֵּה. וְאָמְנָם עָזוֹר יַעְזוֹר אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר יַעְזְרֶנּוּ הוּא[1217], כִּי אֱלֹהִים חָזָק וְגִבּוֹר: *מב* אֵלֶּה[1218] אֲשֶׁר אִם כּוֹנַנּוּ אוֹתָם בָּאָרֶץ, עָרְכוּ אֶת הַתְּפִלָּה, וַיִּתְּנוּ הַצְּדָקָה, וַיְצַוּוּ עַל הַצֶּדֶק, וַיָּנִיאוּ מִן הָרָעָה. וְלֵאלֹהִים אַחֲרִית (כָּל) הַדְּבָרִים[1219].

מג וְכִי יִתְנוּךָ לְכוֹזֵב הִנֵּה כְבָר כִּחֲשׁוּ לִפְנֵיהֶם עַם נֹחַ וְעָאד וְתַמוּד וְעַם אַבְרָהָם וְעַם לוֹט וּבַעֲלֵי מִדְיָן, וַיִּנָּתֵן מֹשֶׁה לְכוֹזֵב, וָאַנִּיחַ לַכּוֹפְרִים. אַחֲרֵי כֵן יִסַּרְתִּים[1220], וְאֵיכָה הָיָה הִתְנַכְּרִי לָהֶם[1221]: *מד* וְכַמָּה מִן הֶעָרִים הִשְׁמַדְנוּן וְהֵן פּוֹשְׁעוֹת, וְהִנֵּה הֵן שׁוֹמְמוֹת עַל אָשְׁיוֹתֵיהֶן[1222], וּבְאֵר עָזוּב וְאַרְמוֹן נִשָּׂא[1223]: *מה* הַאִם לֹא יַעַבְרוּ בָּאָרֶץ[1224], וְהָיוּ לָהֶם לְבָבוֹת וְיָבִינוּ בָהֶם אוֹ אָזְנַיִם יִשְׁמְעוּ בָהֶן? וְאָכֵן לֹא הָעֵינַיִם עִוְרוֹת, וְאוּלָם עִוְרִים הַלְּבָבוֹת אֲשֶׁר בֶּחָזוֹת: *מו* וּבִקְשׁוּךָ לְהָחִישׁ בּוֹא הָעֹנֶשׁ, אַךְ אֱלֹהִים לֹא יָפֵר דְּבָרוֹ. וְאָכֵן יוֹם לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ כְּאֶלֶף שָׁנָה מֵאֲשֶׁר תִּמְנוּ[1225]: *מז* וְכַמָּה מִן הֶעָרִים הִנַּחְתִּי לָהֶן וְהֵן פּוֹשְׁעוֹת. אַחַר יִסַּרְנוּן, וְאֵלַי הַדֶּרֶךְ (יָשׁוּבוּ):

מח אֱמֹר: בְּנֵי הָאָדָם, אָכֵן אָנֹכִי רַק מַזְהִיר גָּלוּי הִנְנִי לָכֶם: *מט* וְאָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, לָהֶם סְלִיחָה וְחֵלֶק נְדָבוֹת[1226]: *נ* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׂמוּ כָּל מַעְיְנֵיהֶם לָשִׂים אוֹתוֹתֵינוּ לְאַל, מִתַּחֲרִים, אֵלֶּה הֵם בְּנֵי שְׁאוֹל: *נא* וְלֹא שָׁלַחְנוּ לְפָנֶיךָ כָּל שָׁלִיחַ וְלֹא נָבִיא, אֲשֶׁר בְּקָרְאוֹ לֹא הֵטִיל הַשָּׂטָן (דְּבָרָיו) בִּקְרִיאָתוֹ[1227]. אַךְ אֱלֹהִים יַשְׁמִיט אֶת (הַדְּבָרִים) אֲשֶׁר יָטִיל הַשָּׂטָן[1228]. אַחַר יִצְרֹף אֱלֹהִים אֶת אוֹתוֹתָיו[1229], וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *נב* לָשִׁית אֶת (הַדָּבָר) אֲשֶׁר הֵטִיל הַשָּׂטָן מַסָּה לְאֵלֶּה אֲשֶׁר בְּלִבּוֹתָם חֳלִי, וַאֲשֶׁר קָשׁוּ לִבּוֹתָם, אַךְ הַפּוֹשְׁעִים פָּרְצוּ פֶּרֶץ רָב: *נג* וּלְמַעַן יֵדְעוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתְּנָה לָהֶם הַדַּעַת, כִּי הוּא הָאֱמֶת מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, וְהֶאֱמִינוּ בוֹ, וְנִכְנְעוּ לוֹ לִבּוֹתָם, וְאָכֵן אֱלֹהִים יַנְחֶה אֶת הַמַּאֲמִינִים בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *נד* אַךְ הַכּוֹפְרִים לֹא יֶחְדְּלוּ מִפַּקְפֵּק בּוֹ, עַד אֲשֶׁר תְּבוֹאֵם "הַשָּׁעָה" פִּתְאֹם, אוֹ יְבוֹאֵם עֹנֶשׁ יוֹם שְׁכוֹל[1230]: *נה* הַמְּלוּכָה בַּיּוֹם הַהוּא לֵאלֹהִים, יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם, וְהָיוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר בְּגַנּוֹת נֹעַם: *נו* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיְכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ, אֵלֶּה לָהֶם עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת: *נז* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר עָזְבוּ מוֹלַדְתָּם לְשֵׁם אֱלֹהִים[1231], אַחַר נֶהֶרְגוּ אוֹ מֵתוּ, הִנֵּה כַלְכֵּל יְכַלְכֵּל אוֹתָם אֱלֹהִים כַּלְכָּלָה טוֹבָה, וְאָכֵן אֱלֹהִים הוּא הַטּוֹב בַּמְכַלְכְּלִים: *נח* וְהֵבִיא אוֹתָם מָבוֹא יִרְצוּהוּ[1232]. וְאָכֵן אֱלֹהִים יוֹדֵעַ וְאֶרֶךְ אַפַּיִם: *נט* כָּזֹאת (תִּהְיֶה). וַאֲשֶׁר יִגְמֹל (רַע) כַּאֲשֶׁר גְּמָלוּהוּ וְאַחַר נַעֲשָׂה לוֹ עָוֶל[1233], הִנֵּה הוֹשֵׁעַ יוֹשִׁיעֶנּוּ אֱלֹהִים, אָכֵן אֱלֹהִים מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ: *ס* כָּזֹאת (תִּהְיֶה) יַעַן אֲשֶׁר אֱלֹהִים יָבִיא אֶת הַלַּיְלָה בְּתוֹךְ הַיּוֹם, וְיָבִיא אֶת הַיּוֹם בְּתוֹךְ

הַלַּיְלָה[1234], וְיַעַן אֲשֶׁר אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה: *סא* כָּזֹאת (תִּהְיֶה) יַעַן אֲשֶׁר אֱלֹהִים הוּא הָאֱמֶת,
וְכָל (הָאֱלֹהִים) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֵלָיו מִבַּלְעָדָיו מֵאֶפַע הוּא, וּבַאֲשֶׁר אֱלֹהִים הוּא הָעֶלְיוֹן וְהַגָּדוֹל:

סב הַאִם לֹא תִרְאֶה כִּי אֱלֹהִים הוֹרִיד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם, וַתַּדְשֵׁא הָאָרֶץ יֶרֶק דֶּשֶׁא, אָכֵן אֱלֹהִים
חַנּוּן וּמֵבִין: *סג* לוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וְאָכֵן אֱלֹהִים הוּא הֶעָשִׁיר
וְהַמְּהֻלָּל: *סד* הַאִם לֹא תִרְאֶה, כִּי אֱלֹהִים שָׂם לָכֶם לְמַס עוֹבֵד אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ וְאֶת
הָאֳנִיּוֹת, אֲשֶׁר תְּהַלֵּכְנָה בַּמַּיִם בִּפְקֻדָּתוֹ?, וַיַּעֲצֹר בַּשָּׁמַיִם לְבַל יִפְּלוּ עַל הָאָרֶץ[1235], אִם לֹא
בִּרְצוֹנוֹ, אָכֵן אֱלֹהִים טוֹב וְרַחוּם לִבְנֵי אָדָם: *סה* וְהוּא הוּא אֲשֶׁר הֶחֱיָה אֶתְכֶם, אַחֲרֵי כֵן
יְמִיתְכֶם וְהֶחֱיָה אֶתְכֶם. אוּלָם הָאָדָם כּוֹפֵר[1236]:

סו לְכָל אֻמָּה שַׁתְנוּ סֵדֶר עֲבוֹדָה אֲשֶׁר יְסַדְּרוּהוּ[1237]. אַל תִּתֵּן לָהֶם אֵפוֹא לְהִתְוַכֵּחַ עִמְּךָ בַּדָּבָר
(הַזֶּה), וּקְרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ, כִּי אָכֵן אַתָּה (הוֹלֵךְ) בְּדֶרֶךְ מֵישָׁרִים: *סז* וְכִי יִתְוַכְּחוּ עִמְּךָ וְאָמַרְתָּ:
"אֱלֹהִים הַיּוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *סח* אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט בֵּינֵיכֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה[1238], בַּאֲשֶׁר נֶחֱלַקְתֶּם
בּוֹ": *סט* הַאִם לֹא תֵדַע, כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. אָכֵן (כָּל) זֶה בְּסֵפֶר[1239].
אָכֵן נָקֵל הוּא לֵאלֹהִים: *ע* וְעָבְדוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר לֹא נִתַּן[1240] לוֹ שִׁלְטוֹן, וְאֶת אֲשֶׁר
אֵין לָהֶם דַּעַת בּוֹ. וְאוּלָם אֵין לַפּוֹשְׁעִים כָּל מוֹשִׁיעַ:

עא וּבְהִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ הַגְּלוּיִים, תַּכִּיר בִּפְנֵי הַכּוֹפְרִים (כִּי) לְזָרָא (הֵם לָהֶם). כִּמְעַט
יִשְׂתָּרְעוּ עַל הַקּוֹרְאִים לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ. אֱמֹר: הַאַגִּיד לָכֶם אֵפוֹא רָעָה מִזֹּאת? הָאֵשׁ אֲשֶׁר
הוֹעִידָהּ אֱלֹהִים לַכּוֹפְרִים, וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה): *עב* בְּנֵי הָאָדָם, מָשְׁלוּ (לָכֶם) מָשָׁל. הַטּוּ
אֵפוֹא אֹזֶן לוֹ. הִנֵּה אֵלֶּה (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לֹא יִבְרְאוּ גַּם
זְבוּב, וְאִם גַּם יִתְאַסְּפוּ עַל זֶה יַחַד. וּבִשְׁלֹל מֵהֶם הַזְּבוּב דָּבָר לֹא יוּכְלוּ הַצִּילוֹ מִיָּדוֹ. אֵין
אוֹנִים הֵם גַּם הַדּוֹרֵשׁ וְגַם אֲשֶׁר אוֹתוֹ יִדְרֹשׁוּ[1241]: *עג* לֹא הֶעֱרִיכוּ אֶת אֱלֹהִים כְּנָכוֹן עֶרְכּוֹ[1242],
אָכֵן אֱלֹהִים חָזָק וְגִבּוֹר[1243]: *עד* אֱלֹהִים יִבְחַר לוֹ מִן הַמַּלְאָכִים שְׁלִיחִים וּמִבְּנֵי הָאָדָם, אָכֵן
אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה: *עה* יָדַע אֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם וְאֶת אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם, וְאֶל אֱלֹהִים יוּשְׁבוּ
הַדְּבָרִים: *עו* הַמַּאֲמִינִים, כִּרְעוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ וְעִבְדוּ אֶת אֱלֹהֵיכֶם וַעֲשׂוּ הַטּוֹב לְמַעַן
תַּצְלִיחוּ: *עז* וְחֵרְפוּ נַפְשְׁכֶם בְּעַד אֱלֹהִים כַּאֲשֶׁר יֵאוֹת לְחָרֵף הַנֶּפֶשׁ בַּעֲדוֹ. הוּא בָּחַר בָּכֶם וְלֹא
שָׁת בַּדָּת (מִצְוָה) לְהָצִיק לָכֶם[1244], דַּת אֲבִיכֶם אַבְרָהָם. הוּא קְרָאֲכֶם שֵׁם
"הַמֻּסְלָמִים": *עח* מִלְּפָנִים וּבָזֶה[1245], לְמַעַן יִהְיֶה הַשָּׁלִיחַ עֵד בָּכֶם וִהְיִיתֶם אַתֶּם עֵדִים בִּבְנֵי
אָדָם[1246]. עִרְכוּ אֵפוֹא הַתְּפִלָּה וּתְנוּ הַצְּדָקָה וְדִבְקוּ בֵּאלֹהִים. הוּא מָגִנְּכֶם. אָכֵן מַה טּוֹב הַמָּגֵן
וּמַה טּוֹב הַמּוֹשִׁיעַ:

פָּרָשַׁת הַמַּאֲמִינִים[1247]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וּשְׁמוֹנָה עָשָׂר.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם.

א אָכֵן הַצְלֵחַ הִצְלִיחוּ הַמַּאֲמִינִים: *ב* עַנְוֵי הָרוּחַ בִּתְפִלָּתָם: *ג* וְהַמַּרְחִיקִים מִלַּהַג
הֶבֶל: *ד* וְהַפּוֹעֲלִים צְדָקָה: *ה* וְהַנִּשְׁמָרִים מִגַּלּוֹת עֶרְוָה[1248]: *ו* (לֹא יִקְרְבוּ) בִּלְתִּי אִם אֶל נְשֵׁיהֶם

אוֹ (הַשְּׁפָחוֹת) אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינָם, כִּי הֵם לֹא תְלוּנוֹת עֲלֵיהֶם: *ז* אַךְ אֲשֶׁר יַחְמְדוּ (נָשִׁים)
מִבַּלְעֲדֵי אֵלֶּה[1249], אֵלֶּה הֵם הָעוֹבְרִים חֹק: – *ח* וְאַנְשֵׁי הָאֱמוּנִים לְפִקָּדוֹן
וְלַבְּרִית: *ט* וְהַשּׁוֹמְרִים עַל תְּפִלּוֹתֵיהֶם[1250]: *י* אֵלֶּה הֵם הַיּוֹרְשִׁים: *יא* אֲשֶׁר יִירְשׁוּ אֶת
"הַפַּרְדֵּס"[1251], לְעוֹלָמִים הֵם בְּתוֹכוֹ:

יב וְאָכֵן לְפָנִים יָצַרְנוּ אֶת הָאָדָם חֹמֶר מְזֻקָּק מִטִּיט: *יג* אַחֲרֵי כֵן שַׁתְּנוּהוּ טִפָּה בְּמָכוֹן נָכוֹן[1252]:
אַחֲרֵי כֵן יָצַרְנוּ אֶת הַטִּפָּה מְעַט דָּם נִקְפָּא. וַנִּצֹּר אֶת מְעַט הַדָּם הַנִּקְפָּא מְעַט שְׁאֵר[1253]. וַנִּצֹּר
אֶת מְעַט הַשְּׁאֵר עֲצָמוֹת, וַנְּכַס אֶת הָעֲצָמוֹת בָּשָׂר אַחֲרֵי כֵן הֱקַמְנוּ אוֹתוֹ יְצוּר אַחֵר[1254]. אָכֵן
יִתְבָּרֵךְ אֱלֹהִים הַטּוֹב בַּיּוֹצְרִים: *טו* אַחֲרֵי כֵן הִנֵּה אַתֶּם אַחֲרֵי זֶה מֵתִים: *טז* אַחֲרֵי כֵן הִנֵּה בְּיוֹם
הַתְּקוּמָה תּוּקְמוּ לִתְחִיָּה:

יז וְאָכֵן לְפָנִים בָּרָאנוּ מֵעַל לָכֶם שִׁבְעָה רְקִיעִים[1255], וְלֹא נִתְעַלֵּם מִן הַבְּרִיאָה: *יח* וַנּוֹרֶד מִן
הַשָּׁמַיִם מַיִם בְּמִדָּה קְצוּבָה, וַנַּשְׁלְחֵם בָּאָרֶץ, וַאֲנַחְנוּ גַּם נוּכַל הַעֲבִירָם[1256]: *יט* וַנַּצְמַח לָכֶם
בָּהֶם גַּנּוֹת עֲצֵי תָמָר וָגֶפֶן, לָכֶם בָּהֶן פְּרִי רַב, וּמֵהֶן תֹּאכֵלוּ: *כ* וְעֵץ יֵצֵא מֵהַר סִינַי יַצְמִיחַ שֶׁמֶן
וּלְהַטְבִּיל בּוֹ לָאוֹכְלִים[1257]: *כא* וְאָכֵן בַּמִּקְנֶה לָכֶם אוֹת. נַשְׁקֶה אֶתְכֶם מֵאֲשֶׁר בְּבִטְנָם[1258], וְלָכֶם
בּוֹ תּוֹעֶלֶת רַבָּה וּמִמֶּנּוּ תֹּאכֵלוּ[1259]: *כב* וְעָלָיו וְעַל הָאֳנִיּוֹת תִּנָּשֵׂאוּ[1260]:

כג וּלְפָנִים שָׁלַחְנוּ אֶת נֹחַ אֶל עַמּוֹ, וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, עִבְדוּ אֶת הָאֱלֹהִים, אֵין לָכֶם כָּל אֱלֹהַּ
זוּלָתוֹ, הַאִם לֹא תִּירְאוּ אֵפוֹא (אוֹתוֹ)?" *כד* וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי עַמּוֹ אֲשֶׁר כָּפְרוּ: "אֵין זֶה בִּלְתִּי אִם
בָּשָׂר כְּמוֹכֶם, יְבַקֵּשׁ לְהִתְנַשֵּׂא עֲלֵיכֶם, וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים, כִּי עַתָּה הוֹרִיד מַלְאָכִים. לֹא שָׁמַעְנוּ
עַל אֹדוֹת זֶה[1261] בֵּין אֲבוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים: *כה* אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם אִישׁ רוּחַ רָעָה בּוֹ. הוֹחִילוּ לוֹ
אֵפוֹא עַד עֵת": *כו* וַיֹּאמֶר (נֹחַ): "אֱלֹהַי, הוֹשִׁיעֵנִי בַּאֲשֶׁר נְתָנוּנִי לְכוֹזֵב": *כז* וַנְּגַל אֶת אָזְנוֹ,
לֵאמֹר: "עֲשֵׂה אֶת הַתֵּבָה לְעֵינֵינוּ"[1262]. וַנְּגַל אֶת אָזְנוֹ: "וְהָיָה כְבוֹא פְקֻדָּתֵנוּ, וּבִעְבֹּעַ הַתַּנּוּר
(רוֹתְחָיו): *כח* וְהֵבֵאתָ בָהּ מִכֹּל זָכָר וּנְקֵבָה, שְׁנַיִם (יִהְיוּ), וְאֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתֶּךָ, לְבַד זֶה מֵהֶם
אֲשֶׁר נִגְזַר עָלָיו לִפְנֵי כֵן[1263], וְאַל תְּדַבֵּר אֵלַי עַל אֹדוֹת הַפּוֹשְׁעִים, כִּי טוֹבְעִים הֵם[1264]: *כט* וְהָיָה
כַּאֲשֶׁר תִּתְרוֹמֵם אַתָּה וַאֲשֶׁר אִתְּךָ עַל הַתֵּבָה,, וְאָמַרְתָּ: הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר הִצִּילָנוּ מִן
הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: *ל* וְאָמַרְתָּ: "אֱלֹהַי, הוֹשִׁיבֵנִי[1265] מוֹשָׁב מְבֹרָךְ, וְאַתָּה הַטּוֹב
בַּמּוֹשִׁיבִים": *לא* הִנֵּה בָּזֶה אוֹתוֹת, וְאִם הָיִינוּ מְנַסִּים[1266]: *לב* וַנָּקֶם אַחֲרֵיהֶם דּוֹר
אֲחֵרִים: *לג* וַנִּשְׁלַח בְּתוֹכָם שָׁלִיחַ מֵהֶם לֵאמֹר: "עִבְדוּ אֶת הָאֱלֹהִים אֵין לָכֶם כָּל אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ.
הַאִם לֹא תִּירְאוּ אֵפוֹא (אוֹתוֹ)?" *לד* וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי עַמּוֹ אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיְכַחֲשׁוּ בִּפְגִישַׁת (אֱלֹהִים
בָּ) אַחֲרִית[1267], וַאֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם תַּעֲנוּגוֹת בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה: "אֵין זֶה בִּלְתִּי אִם בָּשָׂר כְּמוֹכֶם
יֹאכַל מֵאֲשֶׁר תֹּאכְלוּ: *לה* מִמֶּנּוּ וְיִשְׁתֶּה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁתּוּ: *לו* וְאָכֵן אִם תִּשְׁמְעוּ לְקוֹל בָּשָׂר כְּמוֹכֶם
כִּי אָז אָבוֹד תֹּאבֵדוּ: *לז* הַאִם יְיָרֵא אֶתְכֶם, כִּי אַחֲרֵי אֲשֶׁר מַתֶּם וִהְיִיתֶם עָפָר וַעֲצָמוֹת אַתֶּם
מוּצָאִים (מִקִּבְרוֹתֵיכֶם)?: *לח* רְחוֹקָה, רְחוֹקָה הִיא[1268] אֲשֶׁר יְנֻבְּאוּ לָכֶם: *לט* אֵין הֵם בִּלְתִּי אִם
חַיֵּינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, נָמוּת וְנִחְיֶה, וְאֵין אֲנַחְנוּ מוּקָמִים (לִתְחִיָּה): *מ* אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם אָדָם
בָּדָא עַל אֱלֹהִים כָּזָב, וְאֵין אֲנַחְנוּ מַאֲמִינִים לוֹ": *מא* וַיֹּאמֶר (הַשָּׁלִיחַ: "אֱלֹהַי, הוֹשִׁיעֵנִי,
בַּאֲשֶׁר נְתָנוּנִי לְכוֹזֵב": *מב* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "עֲדֵי רֶגַע יַשְׁכִּימוּ נִחָמִים": *מג* וַיֹּאחֲזֵם הָרַעַשׁ
בְּצֶדֶק, וַנְּשִׂיתֵם רֶפֶשׁ (גְּרֹשׁ נַחַל). הֲלֹא: "הַשְׁמֵד"[1269] לָעָם הַפּוֹשְׁעִים: *מד* וַנָּקֶם אַחֲרֵיהֶם
דּוֹרוֹת אֲחֵרִים: *מה* לֹא תַקְדִּים כָּל אֻמָּה עֵת מוֹעֲדָהּ, וְלֹא תְּאַחֲרֶנּוּ[1270]: *מו* אַחֲרֵי כֵן שָׁלַחְנוּ אֶת

שְׁלִיחֵנוּ זֶה אַחֲרֵי זֶה. כְּכָל אֲשֶׁר בָּא אֶל אֻמָּה שְׁלִיחָהּ, נְתָנַתְהוּ לְכוֹזֵב, וַנְּשַׁלְּחֵם אִישׁ אַחֲרֵי רֵעֵהוּ[1271], וַנְּשִׂימֵם לְשִׂיחָה. הֲלֹא "הַשְׁמֵד"[1272] לְעָם לֹא יַאֲמִינוּ: *מז* אַחֲרֵי כֵן שָׁלַחְנוּ אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן אָחִיו בְּאוֹתוֹתֵינוּ וּבְשִׁלְטוֹן גָּלוּי: *מח* אֶל פַּרְעֹה וְשָׂרָיו[1273], וַיִּגְבַּהּ לִבָּם, כִּי הָיוּ עַם (נִתָּן) עֶלְיוֹן: *מט* וַיֹּאמְרוּ: "הֲנַאֲמִין לִשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם כָּמוֹנוּ וְעַמָּם עוֹבְדִים לָנוּ?": *נ* וַיִּתְּנוּם לְכוֹזְבִים, וַיִּהְיוּ מִן הַנִּשְׁמָדִים: *נא* וְאָכֵן נָתַנּוּ לְמֹשֶׁה אֶת הַסֵּפֶר לְמַעַן יְאֻשְּׁרוּ בְדָרֶךְ: *נב* וַנָּשֶׂת אֶת בֶּן מִרְיָם וְאֶת אִמּוֹ אוֹת וַנְּפַלְּטֵם אֶל רָמָה[1274], מָקוֹם נָכוֹן וָמַעְיָן: *נג* הַשְּׁלִיחִים, אִכְלוּ מִן הַמַּטְעַמִּים וַעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, כִּי יוֹדֵעַ אָנֹכִי אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *נד* וְהִנֵּה זֹאת אֱמוּנַתְכֶם אֱמוּנָה אַחַת וַאֲנִי אֱלֹהֵיכֶם, יִרְאוּנִי אֵפוֹא[1275]: *נה* וַיֵּחָלְקוּ בֵּינֵיהֶם: בְּעִנְיָנָם כִּתּוֹת, כָּל פְּלַגָּה שְׂמֵחָה (בַּתּוֹרָה) אֲשֶׁר אִתָּהּ[1276]: *נו* עָזְבֵם אֵפוֹא בִּמְבוּכָתָם[1277] עַד עֵת:

נז הֲיִדַּמּוּ, כִּי בְּהַעֲנִיקֵנוּ לָהֶם מֵהוֹן וּמִבָּנִים: *נח* נָחִישׁ (לְהָבִיא) עֲלֵיהֶם טוֹבָה? – אָכֵן לֹא יָבִינוּ: *נט* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר מִיִּרְאַת אֱלֹהֵיהֶם יִמָּלְאוּ פַּחַד[1278]: *ס* וַאֲשֶׁר יַאֲמִינוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהֵיהֶם: *סא* וַאֲשֶׁר לֹא יְשַׁתְּפוּ לֵאלֹהֵיהֶם: *סב* וַאֲשֶׁר יִתְּנוּ (לָעֲנִיִּים) אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם, וְלִבּוֹתָם חֲרֵדִים, בַּאֲשֶׁר הֵם שָׁבִים לֵאלֹהֵיהֶם: *סג* אֵלֶּה יָאוּצוּ אֶל הַטּוֹבָה וְהֵם הָעוֹבְרִים אֵלֶיהָ בָּרִאשׁוֹנָה: *סד* וְלֹא נַכְבִּיד עַל נֶפֶשׁ, כִּי אִם כַּאֲשֶׁר תּוּכַל שְׂאֵת, וְאִתָּנוּ סֵפֶר יְדַבֵּר בֶּאֱמֶת[1279], וְהֵם לֹא יֵעָשְׁקוּ: *סה* אֲבָל לִבּוֹתֵיהֶם בִּמְבוּכָה[1280] בַּדָּבָר הַזֶּה, וְלָהֶם מַעֲשִׂים בִּלְעֲדֵי זֹאת[1281], אֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂים אוֹתָם: *סו* עַד אֲשֶׁר נְיַסֵּר אֶת הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ עַל כָּל טוּב בַּמּוּסָר[1282], וְהִנֵּה הֵם מְחַנְּנִים קוֹלָם: *סז* "אַל תְּחַנְּנוּ קוֹלְכֶם הַיּוֹם, כִּי לֹא תִּמָּלְטוּ מֵאִתָּנוּ: *סח* כְּבָר נִקְרְאוּ לִפְנֵיכֶם אוֹתוֹתַי, וַתָּשׁוּבוּ עַל עִקְּבוֹתֵיכֶם וַתָּסוּרוּ: *סט* וַיִּגְבַּהּ לִבְּכֶם בּוֹ[1283], מְשִׂיחִים עֲרֵי לַיְלָה, וַתִּלְעָגוּ"[1284]: *ע* הַאִם לֹא יַעֲמִיקוּ חֵקֶר בַּדִּבֵּר,[1285] אִם בָּאָם (דָּבָר) לֹא בָא אֶל אֲבוֹתֵיהֶם הָרִאשׁוֹנִים?: *עא* אִם לֹא יַכִּירוּ אֶת שְׁלִיחָם, אֲשֶׁר יִתְכַּחֲשׁוּ לוֹ?[1286]: *עב* אִם יֹאמְרוּ רוּחַ רָעָה בּוֹ? לֹא כִּי הוּא בָא אֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת, אַךְ מַרְבִּיתָם מוֹאֲסִים אֶת הָאֱמֶת: *עג* וְלוּ הָלְכָה הָאֱמֶת אַחֲרֵי תַּאֲווֹתֵיהֶם, כִּי אָז נִשְׁחֲתוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּם. לֹא כִּי הֵבֵאנוּ אֲלֵיהֶם אֶת (סֵפֶר) הַזְהָרָתָם. אַךְ הֵם יִרְחֲקוּ מִ(סֵּפֶר) הַזְהָרָתָם: *עד* אִם תִּשְׁאַל מֵהֶם שָׂכָר[1287], הֵן שְׂכַר אֱלֹהֶיךָ טוֹב מִזֶּה, וְהוּא הַטּוֹב בַּמְכַלְכְּלִים: *עה* וְאָכֵן אַתָּה תִקְרָא אוֹתָם אֶל אֹרַח מֵישָׁרִים: *עו* וְאַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָאַחֲרִית לוֹז יָלוֹזוּ (מִן הָאֹרַח): *עז* וְלוּ רִחַמְנוּם, וַנָּסַר אֶת הַצָּרָה אֲשֶׁר הֵם בָּהּ, כִּי אָז עָמְדוּ מַקְשִׁים עָרְפָּם בְּמִרְיָם, יִתְעוּ: *עח* וְאָכֵן יִסַּרְנוּם בַּמּוּסָר, אַךְ הֵם לֹא נָכַפּוּ לֵאלֹהֵיהֶם, וְלֹא יִכָּנְעוּ: *עט* עַד אִם פָּתַחְנוּ עֲלֵיהֶם שַׁעַר עֹנֶשׁ כָּבֵד מְאֹד, וְהִנֵּה הֵם נוֹאֲשִׁים בּוֹ[1288]:

פ וְהוּא אֲשֶׁר בָּרָא[1289] לָכֶם אֶת הַשֵּׁמַע וְאֶת הָרְאוּת וְהַלֵּב. אַךְ מְעַט הוּא אֲשֶׁר תּוֹדוּ (לוֹ): *פא* וְהוּא אֲשֶׁר הֵקִים אֶתְכֶם בָּאָרֶץ, וְאֵלָיו תֵּאָסֵפוּ: *פב* וְהוּא אֲשֶׁר יְחַיֶּה וְהֵמִית, וְלוֹ חֲלִיפוֹת הַיּוֹם וְהַלַּיְלָה. הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ אֵפוֹא? *פג* לֹא כִּי אָמְרוּ אֶת אֲשֶׁר אָמְרוּ הָרִאשׁוֹנִים: *פד* אָמְרוּ: "הַאִם אַחֲרֵי אֲשֶׁר מַתְנוּ וְהָיִינוּ לְעָפָר וַעֲצָמוֹת, קוֹם נָקוּם לִתְחִיָּה?" *פה* אָכֵן כְּבָר נִבְּאוּ זֹאת לָנוּ וְלַאֲבוֹתֵינוּ לְפָנִים, אֵין זֹאת בִּלְתִּי אִם בַּדֵּי הָרִאשׁוֹנִים": *פו* אֱמֹר: "לְמִי הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ, אִם יְדַעְתֶּם?": *פז* אָמוֹר יֹאמְרוּ: "לֵאלֹהִים". אֱמֹר: "הַאִם לֹא תָשִׂימוּ אֵפוֹא אֶל לֵב?": *פח* אֱמֹר: "מִי אֲדוֹן שִׁבְעַת הַשָּׁמַיִם וַאֲדוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַנֶּהְדָּר?": *פט* אָמוֹר יֹאמְרוּ: "לֵאלֹהִים". אֱמֹר: "הַאִם לֹא תִירְאוּ אֵפוֹא (אוֹתוֹ)?" *צ* אֱמֹר: "מִי בְיָדוֹ מַלְכוּת כָּל דָּבָר, וַאֲשֶׁר בּוֹ יֶחֱסוּ, וְהוּא לֹא יֶחֱסֶה בִּמְאוּמָה, אִם

יְדַעְתֶּם?'': *צא* אָמוֹר יֹאמְרוּ: ''לֵאלֹהִים'' אֱמֹר ''אֵיכָה זֶה תִהְיוּ אֲחוּזֵי עֵינַיִם
בִּלְהָטִים?'': *צב* אֲבָל בָּאנוּ אֲלֵיהֶם בָּאֱמֶת, וְאוּלָם הֵם שֶׁקֶר יְדַבֵּרוּ: *צג* לֹא הוֹלִיד אֱלֹהִים כָּל
וָלָד, וְלֹא הָיָה אִתּוֹ כָּל אֱלוֹהַּ, כִּי אִם כֵּן הֵסִיר כָּל אֱלוֹהַּ אֲשֶׁר בָּרָא (חֲבֵרוֹ), וְהִתְנַשֵּׂא הָאֶחָד
מֵהֶם עַל רֵעֵהוּ. חָלִילָה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר יַחְשְׁבוּ (אֵלָיו):[1290] *צד* יוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת. אָכֵן
יִתְעַלֶּה עַל אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ (לוֹ):

צה אֱמֹר: אֱלֹהַי, אִם אָמְנָם תַּרְאֵנִי אֶת (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָהֶם: *צו* הִנֵּה, אֱלֹהַי, אַל תְּשִׁיתֵנִי
בְּתוֹךְ הָעָם הַפּוֹשְׁעִים: *צז* וְאָמְנָם יָכוֹל נוּכַל לְהַרְאוֹתְךָ אֶת אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ נִבְּאִים לָהֶם
אוֹתוֹ: *צח* הַעֲבֵר בַּטּוֹב יוֹתֵר אֶת הָרָעָה[1291]. אֲנַחְנוּ הַיּוֹדְעִים אֶת אֲשֶׁר יַחְשְׁבוּ
(אֵלֶיךָ): *צט* וְאָמַרְתָּ: אֱלֹהַי בְּךָ אֶחֱסֶה מִפְּנֵי מוֹעֲצוֹת הַשְּׂטָנִים: *ק* וּבְךָ אֱלֹהַי, אָשִׂים מַחְסִי לְבַל
יִהְיוּ אִתִּי[1292]: *קא* עַד אֲשֶׁר[1293] יָבוֹא אֶל אֶחָד מֵהֶם הַמָּוֶת, אָמַר: ''אֱלֹהַי, הֲשִׁיבוּנִי[1294]: *קב* לְמַעַן
אֶעֱשֶׂה הַיָּשָׁר בַּאֲשֶׁר נָטַשְׁתִּי''. לֹא וָלֹא, רַק דָּבָר הוּא אֲשֶׁר הוּא אוֹמְרוֹ, וּמֵאַחֲרֵיהֶם
חַיִץ[1295] עַד לְיוֹם אֲשֶׁר יוּקְמוּ (בּוֹ לִתְחִיָּה): *קג* וּבְהִתָּקַע בַּשּׁוֹפָר, הִנֵּה לֹא יַחַשׂ בֵּינֵיהֶם[1296] בַּיּוֹם
הַהוּא, וְלֹא יִשְׁאֲלוּ אִישׁ לִשְׁלוֹם רֵעֵהוּ: *קד* וְהָיָה אֲשֶׁר יִכְבְּדוּ מֹאזְנָיו[1297] אֵלֶּה הֵם
הַמַּצְלִיחִים: *קה* אַךְ זֶה אֲשֶׁר יֵקַלּוּ מֹאזְנָיו, הִנֵּה אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר עָכְרוּ[1298] נַפְשׁוֹתָם. בְּגֵיהִנֹּם
(יִהְיוּ) לְעוֹלָמִים: *קו* תְּלַהֵט פְּנֵיהֶם הָאֵשׁ וְנַעֲווּ בָהּ: *קז* ''הַאִם לֹא נִקְרְאוּ לִפְנֵיכֶם אוֹתוֹתַי,
וַתְּכַחֲשׁוּ בָהֶם?'' *קח* וְאָמְרוּ: ''אֱלֹהֵינוּ, גָּבַר עָלֵינוּ רֹעַ גּוֹרָלֵנוּ, וַנְּהִי אֲנָשִׁים
תּוֹעִים: *קט* אֱלֹהֵינוּ, הוֹצִיאֵנוּ מִתּוֹכָהּ, וְהָיָה כִּי נָשׁוּב (לְהָרַע) וְהָיִינוּ פּוֹשְׁעִים'': *קי* אָמַר
(אֱלֹהִים): "הִדָּחוּ[1299] לְדֵרָאוֹן בְּתוֹכָהּ, וְאַל תְּדַבְּרוּ אֵלַי: *קיא* כִּי הִנֵּה הָיְתָה פְּלַגָּה מֵעוֹבְדַי אֲשֶׁר
אָמְרוּ: ''אֱלֹהֵינוּ הֶאֱמַנּוּ. סְלַח לָנוּ אֵפוֹא וְרַחֲמֵנוּ, כִּי אַתָּה הַטּוֹב בָּרַחֲמָנִים'': *קיב* וְאוּלָם אַתֶּם
הִתְקַלַּסְתֶּם בָּהֶם עַד אֲשֶׁר הִשְׁכִּיחוּכֶם[1300] זִכְרִי, וַתִּצְחֲקוּ עֲלֵיהֶם: *קיג* הִנֵּה גְּמַלְתִּים הַיּוֹם טוֹבָה
בַּאֲשֶׁר יִחֲלוּ, אָכֵן הֵם הַמְאֻשָּׁרִים: *קיד* (וְ)אָמַר: ''כַּמָּה הִתְמַהְמַהְתֶּם בָּאָרֶץ בְּמִסְפַּר
שָׁנִים?'': *קטו* (וְ)אָמְרוּ: ''הִתְמַהְמַהְנוּ יוֹם אוֹ מִקְצַת הַיּוֹם. שְׁאַל נָא אֶת הַמּוֹנִים
בְּמִסְפָּר''[1301]: *קטז* ''(וְ)אָמַר'': ''לֹא הִתְמַהְמַהְתֶּם כִּי אִם מְעַט, לוּ הֱיִיתֶם
יוֹדְעִים[1302]: *קיז* הֲדִמִּיתֶם, כִּי אֲנַחְנוּ בְּרָאנוּ אֶתְכֶם לְשַׁעֲשׁוּעִים, וְכִי לֹא תוּשְׁבוּ אֵלֵינוּ?''. אָכֵן
יִתְעַלֶּה אֱלֹהִים מֶלֶךְ הָאֱמֶת. אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו. אֲדוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַנִּכְבָּד. וַאֲשֶׁר יִקְרָא עִם
אֱלֹהִים אֶל אֱלוֹהַּ אַחֵר, אֲשֶׁר אֵין לוֹ מוֹפֵת כִּי אֱלֹהִים הוּא, הִנֵּה חֶשְׁבּוֹנוֹ אֶת אֱלֹהָיו. אָכֵן לֹא
יַצְלִחוּ הַכּוֹפְרִים: *קיח* וְאָמַרְתָּ: אֱלֹהַי, סְלַח וְרַחֵם, כִּי אַתָּה הַטּוֹב בָּרַחֲמָנִים:

פָּרָשַׁת הָאוֹר[1303]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ שִׁשִּׁים וְאַרְבָּעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א פָּרָשָׁה[1304] הוֹרַדְנוּהָ וַנְּקַיְּמֶהָ[1305], וַנּוֹרֵד בְּתוֹכָהּ אוֹתוֹת בְּרוּרִים, לְמַעַן תָּשִׂימוּ אֶל
לֵב: *ב* הַזּוֹנָה וְהַזּוֹנֶה[1306] וְהִלְקִיתֶם כָּל אֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם מֵאָה מַלְקוֹת, וְלֹא תָחוּסוּ עֲלֵיהֶם בַּאֲשֶׁר
לְדַת אֱלֹהִים, אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן. וְעָנְשׁוּ אוֹתָם לְעֵינֵי עֵדָה[1307] מִן
הַמַּאֲמִינִים: *ג* הַזּוֹנֶה לֹא יִקַּח אִשָּׁה בִּלְתִּי אִם זוֹנָה אוֹ עוֹבֶדֶת אֱלִילִים, וְהַזּוֹנָה לֹא יִקָּחֶנָּה
לְאִשָּׁה בִּלְתִּי אִם זוֹנֶה אוֹ עוֹבֵד אֱלִילִים. וְאָסוּר הוּא לַמַּאֲמִינִים[1308]:

ד וְאֵלֶּה אֲשֶׁר יוֹצִיאוּ שֵׁם רָע עַל הַנָּשִׁים הַצְּנוּעוֹת[1309], וְלֹא יָבִיאוּ אַרְבָּעָה עֵדִים, וְהִלְקִיתֶם אוֹתָם שְׁמוֹנִים מַלְקוֹת, וְלֹא תְקַבְּלוּ מֵהֶם עֵדוּת לְעוֹלָם, וְאֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *ה* בִּלְעֲדֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁבוּ אַחֲרֵי כֵן וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, כִּי אלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *ו* וַאֲשֶׁר יוֹצִיאוּ שֵׁם רַע עַל נְשׁוֹתֵיהֶם, וְלֹא יִהְיוּ לָהֶם עֵדִים, בִּלְתִּי הֵם לְבַדָּם, וְהָיְתָה עֵדוּת אִישׁ מֵהֶם אַרְבַּע עֵדֻיּוֹת בִּשְׁבוּעַת אֱלֹהִים, כִּי הוּא מִן הַדּוֹבְרִים אֱמֶת: *ז* וְהַחֲמִישִׁית, כִּי קִלְלַת אֱלֹהִים עָלָיו, אִם מִדּוֹבְרֵי הַשֶּׁקֶר הוּא: *ח* וְהֵשִׁיב מֵעָלֶיהָ הָעֹנֶשׁ, כִּי תָעִיד אַרְבַּע עֵדֻיּוֹת בִּשְׁבוּעַת אֱלֹהִים, כִּי הוּא מֵהַדּוֹבְרִים שָׁקֶר: *ט* וְהַחֲמִישִׁית, כִּי חֲרוֹן אַף אֱלֹהִים עָלֶיהָ אִם מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת הוּא[1310]: *י* וְלוּלֵא חֶסֶד אֱלֹהִים עֲלֵיכֶם וְרַחֲמָיו, וְכִי אֱלֹהִים מְקַבֵּל שָׁבִים וְחָכָם[1311]: *יא* כִּי אֵלֶּה אֲשֶׁר יָפִיחוּ כְזָבִים, עֵדָה מִכֶּם, אַל תַּחְשְׁבוּהוּ לְרַע לָכֶם, אֲבָל לְטוֹב לָכֶם הוּא[1312]. לְכָל אִישׁ מֵהֶם (גְּמוּל) כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לְאַשְׁמָה[1313], וְהָאִישׁ מֵהֶם אֲשֶׁר פָּנָה לְהַגְדִּילוֹ[1314], לוֹ עֹנֶשׁ כָּבֵד: *יב* הֲלֹא כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת הַדָּבָר הַזֶּה, חָשְׁבוּ הַמַּאֲמִינִים וְהַמַּאֲמִינוֹת בְּלִבָּם טוֹב[1315], וַיֹּאמְרוּ: "שֶׁקֶר גָּלוּי הוּא זֶה: *יג* לָמָּה לֹא הֵבִיאוּ אַרְבָּעָה עֵדִים עַל הַדָּבָר הַזֶּה? אַךְ אִם לֹא יָבִיאוּ עֵדִים, הִנֵּה אֵלֶּה הֵם הַדּוֹבְרִים שֶׁקֶר לִפְנֵי אֱלֹהִים": *יד* וְלוּלֵא חֶסֶד אֱלֹהִים עֲלֵיכֶם וְרַחֲמָיו בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, כִּי אָז נָגַע אֲלֵיכֶם עַל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הֲפִיצוֹתֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד, בְּקַחַת אוֹתָם אִישׁ מִכֶּם מִלְּשׁוֹן רֵעֵהוּ, וַתֹּאמְרוּ בְּפִיכֶם אֶת אֲשֶׁר לֹא דַעַת לָכֶם בּוֹ, וַתַּחְשְׁבוּהָ נְקַלָּה, וְהִיא כְבֵדָה בְּעֵינֵי אֱלֹהִים: *טו* וְלָמָּה זֶה בְּשָׁמְעֲכֶם לֹא אֲמַרְתֶּם: "אַל לָנוּ לְדַבֵּר בָּזֶה. חָלִילָה לְּךָ[1316]: דִּבָּה[1317] כְּבֵדָה הִיא": *טז* יַזְהִירְכֶם אֱלֹהִים לְבַל תָּשׁוּבוּ לַעֲשׂוֹת כֵּן לְעוֹלָם, אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם: *יז* וּבֵאֵר אֱלֹהִים לָכֶם הָאוֹתוֹת, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *יח* אָכֵן אֵלֶּה הָאוֹהֲבִים אֲשֶׁר יְדֻבַּר בַּקָּהָל נְבָלָה בַּמַּאֲמִינִים, לָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *יט* בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְאַתֶּם לֹא תֵדָעוּ: *כ* וְלוּלֵא חֶסֶד אֱלֹהִים עֲלֵיכֶם וְרַחֲמָיו, וְכִי אֱלֹהִים טוֹב וְרַחוּם[1318]: *כא* הַמַּאֲמִינִים אַל תֵּלְכוּ בְּעִקְּבֵי הַשָּׂטָן, וַאֲשֶׁר יֵלֵךְ בְּעִקְּבֵי הַשָּׂטָן יְצַוֶּה (אוֹתוֹ) עַל הַתּוֹעֵבָה וְעַל הָרָעָה, וְלוּלֵא חֶסֶד אֱלֹהִים עֲלֵיכֶם וְרַחֲמָיו, לֹא טָהֵר[1319] אִישׁ מִכֶּם לְעוֹלָם. וְאוּלָם אֱלֹהִים יְטַהֵר אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וֵאלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ:

כב וְלֹא יִשָּׁבְעוּ אַנְשֵׁי הַמַּעֲלָה בָכֶם[1320], וְאֵלֶּה אֲשֶׁר יִרְחַב לָהֶם, לְבִלְתִּי תֵּת לַקְּרוֹבִים וְלָעֲנִיִּים וְלַאֲשֶׁר יָצְאוּ מִמּוֹלַדְתָּם לְשֵׁם אֱלֹהִים[1321], וְסָלְחוּ וּמָחֲלוּ. הַאִם לֹא תֶאֱהָבוּ, כִּי יִסְלַח אֱלֹהִים לָכֶם, וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *כג* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יוֹצִיאוּ שֵׁם רָע עַל הַנָּשִׁים הַצְּנוּעוֹת, אֲשֶׁר לֹא תָשֵׂמְנָה לֵב[1322], וְהַמַּאֲמִינוֹת, אֲרוּרִים הֵם בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְלָהֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד: *כד* בְּיוֹם יָעִידוּ בָם לְשׁוֹנוֹתֵיהֶם וִידֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם בַּאֲשֶׁר הָיוּ עוֹשִׂים: *כה* בַּיּוֹם הַהוּא יְשַׁלֵּם לָהֶם אֱלֹהִים (כְּ)מִשְׁפָּטָם הָרָאוּי לָהֶם, וְיָדְעוּ כִּי אֱלֹהִים הוּא הָאֱמֶת הַגְּלוּיָה: *כו* הָרָעוֹת (תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים) לָרָעִים, וְהָרָעִים (לַאֲנָשִׁים) לָרָעוֹת וְהַטּוֹבוֹת לַטּוֹבִים וְהַטּוֹבִים לַטּוֹבוֹת. אֵלֶּה נְקִיִּים מֵאֲשֶׁר יְדַבְּרוּ בָם[1323]. לָהֶם סְלִיחָה וְחֵלֶק נְדָבוֹת[1324]:

כז הַמַּאֲמִינִים, אַל תָּבוֹאוּ אֶל בָּתִּים זוּלָתִי בָתֵּיכֶם, עַד אִם תְּבַקְשׁוּ רִשְׁיוֹן[1325] וְתִשְׁאֲלוּ לִשְׁלוֹם יוֹשְׁבֵיהֶם. זֶה טוֹב יוֹתֵר לָכֶם, לְמַעַן תָּשִׂימוּ אֶל לֵב[1326]: *כח* וְהָיָה אִם לֹא תִמְצְאוּ בָהֶם אִישׁ, אַל תָּבוֹאוּ בְתוֹכָם עַד אִם יִנָּתֵן לָכֶם (לָבוֹא). וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיכֶם: "שׁוּבוּ", וְשַׁבְתֶּם. זֶה טָהוֹר לָכֶם יוֹתֵר, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ מַעֲשֵׂיכֶם: *כט* לֹא יִהְיֶה בָכֶם חֵטְא, אִם תָּבוֹאוּ אֶל בָּתִּים לֹא יוֹשְׁבִים בָּהֶם. מַתַּת הוּא לָכֶם. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר תְּגַלּוּ וְאֶת אֲשֶׁר תַּסְתִּירוּ:

ל אֱמֹר לַמַּאֲמִינִים: יַשְׁפִּילוּ עֵינֵיהֶם[1327], וְשָׁמְרוּ עֶרְוָתָם. זֶה טָהוֹר לָהֶם יוֹתֵר, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *לא* וֶאֱמֹר לַמַּאֲמִינוֹת: תַּשְׁפֵּלְנָה עֵינֵיהֶן, וְשָׁמְרוּ עֶרְוָתָן, וְלֹא תְּגַלֶּינָה עֶדְיָן[1328] מִלְּבַד הַגָּלוּי מִמֶּנּוּ, וְקָשְׁרוּ צָעִיף לְחֵיקָן[1329] וְלֹא תְגַלֶּינָה עֶדְיָן בִּלְתִּי אִם לְבַעֲלֵיהֶן אוֹ אֲבוֹתֵיהֶן אוֹ אֲבוֹת בַּעֲלֵיהֶן אוֹ בְּנֵיהֶן אוֹ בְּנֵי בַעֲלֵיהֶן אוֹ אֲחֵיהֶן אוֹ בְּנֵי אֲחֵיהֶן אוֹ בְּנֵי אַחְיוֹתֵיהֶן[1330] אוֹ נְשׁוֹתֵיהֶן[1331] אוֹ (שְׁפָחוֹת) אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינָן אוֹ הַהוֹלְכִים (אַחֲרֵיהֶן) מִן הָאֲנָשִׁים[1332]. אֲשֶׁר אֵין חֵפֶץ לָהֶם בְּנָשִׁים, אוֹ הַטַּף אֲשֶׁר לֹא יִבְחֲנוּ בְּעֶרְיַת הַנָּשִׁים, וְלֹא תְּעַכֵּסְנָה בְרַגְלֵיהֶן לְמַעַן יִוָּדַע אֲשֶׁר תַּסְתֵּרְנָה מֵעֶדְיָן[1333]. וְשׁוּבוּ אֶל אֱלֹהִים יַחְדָּו, הַמַּאֲמִינִים, לְמַעַן תַּצְלִיחוּ: *לב* וְהַשִּׂיאוּ אֶת הָרַוָּקִים מִכֶּם וְאֶת הַיְשָׁרִים מֵעַבְדֵיכֶם וְאַמְהוֹתֵיכֶם. כִּי יִהְיוּ עֲנִיִּים יַעֲשִׁירֵם אֱלֹהִים מֵחַסְדּוֹ. וֵאלֹהִים רַב (חֶסֶד) וְיוֹדֵעַ: *לג* וְנִמְנְעוּ (מִנַּאֲפוּפִים) אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יִמְצְאוּ לָקַחַת (אִשָּׁה)[1334], עַד אֲשֶׁר יַעֲשִׁירֵם אֱלֹהִים מֵחַסְדּוֹ. וְאֵלֶּה אֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ אֶת הַכְּתָב[1335] מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינְכֶם, וּכְתַבְתֶּם לָהֶם, אִם יְדַעְתֶּם טוֹב בָּהֶם[1336], וּנְתַתֶּם לָהֶם מֵהוֹן אֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם[1337]. וְלֹא תְאַלְּצוּ אֶת נַעֲרוֹתֵיכֶם לִזְנוּת[1338], כִּי תְבַקֵּשְׁנָה הַצְנֵעַ לֶכֶת, בְּבַקֶּשְׁכֶם שְׂכַר הָעוֹלָם הַזֶּה. וַאֲשֶׁר יְאַלְּצֵן, הִנֵּה יִהְיֶה (לָהֶן) אֱלֹהִים, אַחֲרֵי אֲשֶׁר אִלְּצוּן, סַלָּח וְרַחוּם[1339]:

לד וּכְבָר הוֹרַדְנוּ אֲלֵיכֶם אוֹתוֹת בְּרוּרִים וּמָשָׁל מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר עָבְרוּ חָלְפוּ לִפְנֵיכֶם, וּמוּסָר[1340] לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים: *לה* אֱלֹהִים אוֹר הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. מְשַׁל אוֹרוֹ כִּשְׁקַעֲרוּרֹת קִיר תּוֹכָהּ מְנוֹרָה. הַמְּנוֹרָה בִזְכוּכִית. הַזְּכוּכִית כְּמוֹ הִיא כּוֹכָב מַזְהִיר. יַדְלִיקוּ אוֹתוֹ מֵעֵץ מְבוֹרָךְ, זַיִת, לֹא מִמִּזְרָח וְלֹא מִמַּעֲרָב[1341], הִנֵּה יָאִיר שַׁמְנוֹ, וְלוּ לֹא תִגַּע בּוֹ אֵשׁ, אוֹר עַל אוֹר. יַנְחֶה אֱלֹהִים לְאוֹרוֹ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ. וּמָשַׁל אֱלֹהִים אֶת הַמְּשָׁלִים לִבְנֵי אָדָם, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ כֹּל: *לו* בְּבָתִּים[1342] אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְהָקִים וּלְהַזְכִּיר בָּהֶם שְׁמוֹ, יְשַׁבְּחוּ לוֹ בָהֶם בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב: *לז* אֲנָשִׁים לֹא יְשַׁעַשְׁעוּם לֹא סַחַר וְלֹא מִמְכָּר, מִזְּכֹר אֱלֹהִים וַעֲרֹךְ הַתְּפִלָּה וְתֵת הַצְּדָקָה, יִפַּחֲדוּ מִפְּנֵי יוֹם יִתְהַפְּכוּ בוֹ הַלְּבָבוֹת וְהָעֵינַיִם: *לח* לְמַעַן יְגַמְּלֵם אֱלֹהִים טוֹב יָתֵר עַל אֲשֶׁר עָשׂוּ[1343], וְיוֹסִיף לָהֶם מֵחַסְדּוֹ, וֵאלֹהִים יְכַלְכֵּל אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ בְּלִי חֶשְׁבּוֹן: *לט* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ מַעֲשֵׂיהֶם כְּאֵד בְּקַעֲה[1344] יַחְשְׁבֶנּוּ הַצָּמֵא לְמַיִם עַד אֲשֶׁר יָבוֹא אֵלָיו לֹא יִמְצָאֵהוּ מְאוּמָה, וּמָצָא אֶת אֱלֹהִים אֶצְלוֹ, וְשִׁלֵּם לוֹ אֶת חֶשְׁבּוֹנוֹ, וֵאלֹהִים מְהִיר חֶשְׁבּוֹן: *מ* אוֹ כַחֲשֵׁכָה בְּיָם עָמוֹק יְכַסֶּנּוּ גַל, מֵעַל לוֹ גַל, מֵעַל לוֹ עָנָן וַעֲרָפֶל, הָאֶחָד עַל הָאֶחָד. בְּהוֹצִיאוֹ יָדוֹ לֹא יִרְאֶנָּה כִּמְעַט. וַאֲשֶׁר לוֹ יָשִׁית לוֹ אֱלֹהִים אוֹר, אֵין לוֹ כָל אוֹר:

מא הַאִם לֹא תִרְאֶה, כִּי אֱלֹהִים יְשַׁבַּח אוֹתוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְהָעוֹף בְּפָרְשׂוֹ כְּנָפַיִם. כָּל אֶחָד מֵהֶם יוֹדֵעַ תְּפִלָּתוֹ וְתִשְׁבַּחְתּוֹ. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *מב* וְלֵאלֹהִים מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְאֶל אֱלֹהִים הַדָּרֶךְ[1345]: *מג* הַאִם לֹא תִרְאֶה, כִּי אֱלֹהִים יוֹלִיךְ עֲנָנִים, אַחֲרֵי כֵן יְחַבְּרֵם יַחַד, וְשָׂם אוֹתָם עֲרֵמָה, וְרָאִיתָ אֶת הַגֶּשֶׁם יֵצֵא מִתּוֹכָם, וְהוֹרִיד[1346] מִן הַשָּׁמַיִם, מִתּוֹךְ הָרִים תּוֹכָם בָּרָד, וּפָגַע בּוֹ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְהֶעֱבִירָהוּ מֵעַל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ. כִּמְעַט יִקַּח נֹגַהּ בְּרָקוֹ אֶת הָרְאוּת: *מד* יַהֲפֹךְ אֱלֹהִים אֶת הַלַּיְלָה וְאֶת הַיּוֹם. אָכֵן בָּזֶה מָשָׁל וּמוּסָר[1347] לְאַנְשֵׁי רְאוּת. וֵאלֹהִים בָּרָא כָּל (חַי) שׁוֹרֵץ (עַל הָאָרֶץ) מִמַּיִם, וּבָהֶם יֵשׁ הַהוֹלֵךְ עַל גְּחוֹנוֹ, וּבָהֶם יֵשׁ הַהוֹלֵךְ עַל שְׁתֵּי רַגְלַיִם, וּבָהֶם יֵשׁ הַהוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע. יִבְרָא אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, כִּי אֱלֹהִים כֹּל יוּכָל:

מה אָכֵן כְּבָר הוֹרַדְנוּ אוֹתוֹת בְּרוּרִים, וַאלֹהִים יַנְחֶה אֶת אֲשֶׁר יִרְצֶה בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *מו* וְאָמְרוּ: "הֶאֱמַנּוּ בֵאלֹהִים וּבַשָּׁלִיחַ וְנַקְשִׁיב", אַחַר, אַחֲרֵי זֶה, תִּפְנֶה פְּלַגָּה מֵהֶם עֹרֶף וְאֵין אֵלֶּה מַאֲמִינִים: *מז* וּבְהִקָּרְאָם אֶל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ, לְמַעַן יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם, הִנֵּה רָחְקָה פְלַגָּה מֵהֶם: *מח* אַךְ לוּ הָיָה הַצֶּדֶק אִתָּם, כִּי אָז בָּאוּ אֵלָיו נִשְׁמָעִים לוֹ: *מט* הַאִם חֳלִי בְלִבָּם אִם סָפֵק בְּעֵינֵיהֶם, אוֹ יִפְחֲדוּ פֶּן יַטֶּה אֱלֹהִים מִשְׁפָּטָם וּשְׁלִיחוֹ? לֹא כִּי אֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *נ* וְאוּלָם דְּבַר הַמַּאֲמִינִים – בְּהִקָּרְאָם אֶל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ לְמַעַן יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם, – הָיָה לֵאמֹר: "שָׁמַעְנוּ וְהִקְשַׁבְנוּ"[1348], וְאָכֵן אֵלֶּה הֵם הַמַּצְלִיחִים: *נא* וַאֲשֶׁר יִשְׁמַע בְּקוֹל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ, וּפַחַד מֵאֱלֹהִים וְיָרֵא אוֹתוֹ, אֵלֶּה הֵם הַמְאֻשָּׁרִים: *נב* וַיִּשָּׁבְעוּ בֵאלֹהִים תֹּקֶף שְׁבוּעָתָם לֵאמֹר, אִם צַוֵּה תְּצַוֶּה אוֹתָם יֵצְאוּ[1349]. אֱמֹר: "אַל תִּשָּׁבֵעוּ. הִנֵּה לְהַקְשִׁיב טוֹב, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *נג* אֱמֹר: שִׁמְעוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וְהַשָּׁלִיחַ, וְכִי תִּפְנוּ עֹרֶף, הִנֵּה עָלָיו הֶעָמוּס עָלָיו וַעֲלֵיכֶם הֶעָמוּס עֲלֵיכֶם, וְכִי תַּקְשִׁיבוּ תְּאֻשְּׁרוּ בְדֶרֶךְ. וְאֵין עַל הַשָּׁלִיחַ בִּלְתִּי אִם לְהַזְהִיר גָּלוּי: *נד* הִבְטִיחַ אֱלֹהִים אֶת אֵלֶּה מִכֶּם אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, כִּי הָקֵם יָקִים אוֹתָם בָּאָרֶץ תַּחַת (הַכּוֹפְרִים), כַּאֲשֶׁר הֵקִים אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם, וְכִי כּוֹנֵן יְכוֹנֵן לָהֶם דָּתָם הַנִּרְצָה לָהֶם, וְהֵמִיר לָהֶם פַּחְדָּם[1350] בְּבִטָּחוֹן, יַעַבְדוּנִי, לֹא יַשְׁתִּפוּ לִי דָּבָר. וַאֲשֶׁר כָּפַר אַחֲרֵי כֵן, אֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *נה* וְעִרְכוּ הַתְּפִלָּה וּתְנוּ הַצְּדָקָה וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל הַשָּׁלִיחַ, לְמַעַן תְּרֻחָמוּ: *נו* אַל תַּחְשֹׁב אֶת הַכּוֹפְרִים חוֹלְשִׁים בָּאָרֶץ, וּמְגוּרֵיהֶם גֵּיהִנֹּם, וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה):

נז הַמַּאֲמִינִים, בַּקֵּשׁ יְבַקְשׁוּ מִכֶּם רִשְׁיוֹן אֵלֶּה אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינְכֶם (מֵעֶבֶד וְאָמָה) וְאֵלֶּה מִכֶּם[1351], אֲשֶׁר לֹא בָגְרוּ (בְּטֶרֶם יָבוֹאוּ לִפְנֵיכֶם), שָׁלֹשׁ פְּעָמִים (לַיּוֹם), לִפְנֵי תְּפִלַּת הַשַּׁחַר וּבְעֵת תָּסִירוּ אֶת בִּגְדֵיכֶם בַּצָּהֳרַיִם, וְאַחֲרֵי תְּפִלַּת הָעֶרֶב, שָׁלֹשׁ עִתּוֹת עֶרְוָה הֵן לָכֶם[1352]. לֹא יִהְיֶה בָכֶם חֵטְא וְלֹא בָהֶם אַחֲרֵיהֶן[1353], מִתְעַסְּקִים הֵם בָּכֶם[1354]. אִישׁ מִכֶּם מִתְעַסֵּק בְּרֵעֵהוּ כָּזֹאת יְבָאֵר אֱלֹהִים לָכֶם אֶת הָאוֹתוֹת, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *נח* וּבִבְגֹר הַטַּף מִכֶּם, וּבִקְשׁוּ רִשְׁיוֹן, כַּאֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם. כָּזֹאת יְבָאֵר אֱלֹהִים לָכֶם אוֹתוֹתָיו, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *נט* וְהַנָּשִׁים אֲשֶׁר חָדַל לִהְיוֹת לָהֶן אֹרַח כַּנָּשִׁים, אֲשֶׁר לֹא תְשַׁבֵּרְנָה עוֹד לִהְיוֹת לְאִישׁ, לֹא יִהְיֶה בָהֶן חֵטְא, כִּי תְסִירֶינָה אֶת בִּגְדֵיהֶן מִבְּלִי הַרְאוֹת עֶדְיָן. וְכִי תִמָּנַעְנָה (מִזֹּאת) טוֹב יֶתֶר לָהֶן, וֵאלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *ס* אֵין עָוֹן בָּעִוֵּר וְלֹא בַפִּסֵּחַ עָוֹן וְאֵין בַּחוֹלֶה עָוֹן[1355], וְלֹא בָכֶם אַתֶּם, כִּי תֹאכְלוּ בְּבָתֵּיכֶם[1356], אוֹ בְּבָתֵּי אֲבוֹתֵיכֶם אוֹ בְּבָתֵּי אִמּוֹתֵיכֶם אוֹ בְּבָתֵּי אֲחֵיכֶם אוֹ בְּבָתֵּי אַחְיוֹתֵיכֶם אוֹ בְּבָתֵּי דוֹדֵיכֶם אֲחֵי אֲבִיכֶם אוֹ בְּבָתֵּי דוֹדוֹתֵיכֶם אַחְיוֹת אֲבִיכֶם אוֹ בְּבָתֵּי דוֹדֵיכֶם אֲחֵי אִמְּכֶם אוֹ בְּבָתֵּי דוֹדוֹתֵיכֶם אַחְיוֹת אִמְּכֶם[1357], אוֹ (בְּבַיִת) אֲשֶׁר מַפְתְּחוֹתָיו בְּיֶדְכֶם[1358], אוֹ (בְּבֵית) רֵעֲכֶם[1359]. לֹא יִהְיֶה בָכֶם חֵטְא, כִּי תֹאכְלוּ יַחְדָּו אוֹ לְבַד לְבָד[1360]: *סא* וּבְבוֹאֲכֶם אֶל בָּתִּים וּשְׁאֶלְתֶּם אִישׁ לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם, שְׁאֵלַת שָׁלוֹם מֵאֵת אֱלֹהִים מְבֹרָכָה וְטוֹבָה. כָּזֹאת יְבָאֵר אֱלֹהִים לָכֶם הָאוֹתוֹת לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ:

סב אָכֵן הַמַּאֲמִינִים הֵם אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בֵאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ, וּבִהְיוֹתָם אִתּוֹ לְשֵׁם עִנְיַן צִבּוּר, לֹא יֵלְכוּ עַד אִם יְבַקְשׁוּ מֵאִתּוֹ רִשְׁיוֹן. אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ מֵאִתְּךָ רִשְׁיוֹן אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר יַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ. וּבְבַקָּשָׁם מֵאִתְּךָ רִשְׁיוֹן לְאֶחָד מֵעִנְיְנֵיהֶם, וְנָתַתָּ לַאֲשֶׁר תַּחְפֹּץ מֵהֶם. וְהִתְפַּלֵּל אֶל אֱלֹהִים כִּי יִסְלַח לָהֶם, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *סג* אַל תַּעֲשׂוּ אֶת קְרִיאַתְכֶם אֶת הַשָּׁלִיחַ כִּקְרִיאַת אִישׁ אָחִיו[1361]. יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת אֵלֶּה מִכֶּם אֲשֶׁר יַחְמְקוּ יֵצְאוּ מִתְגַּנְּבִים אִישׁ אַחֲרֵי אָחִיו, וְנִשְׁמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר יַמְרוּ פְּקֻדָּתוֹ, פֶּן יַגִּיעַ אֲלֵיהֶם (רוּחַ) מֶרֶד[1362],

אוֹ פֶּן יִפְגָּעֵם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *סד* הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר לֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. יֵדַע אֶת
אֲשֶׁר אַתֶּם בּוֹ[1363]. וּבַיּוֹם אֲשֶׁר יוּשְׁבוּ אֵלָיו, יַגִּיד לָהֶם אֶת אֲשֶׁר עָשׂוּ, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ כֹּל:

פָּרָשַׁת הַ"פֻּרְקָאן"[1364]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁבְעִים וְשִׁבְעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם.

א יִתְבָּרֵךְ (אֱלֹהִים) אֲשֶׁר הוֹרִיד אֶת הַ"פֻּרְקָאן" עַל יַד עַבְדּוֹ, לְמַעַן יִהְיֶה מַזְהִיר לִבְנֵי-
אָדָם[1365]: *ב* אֲשֶׁר לוֹ מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְלֹא הוֹלִיד וָלָד, וְאֵין לוֹ שֻׁתָּף בַּמְּלוּכָה[1366],
וַיִּבְרָא כָּל דָּבָר וַיַּעַרְכֶנּוּ עָרוֹךְ: *ג* וַיִּקְחוּ לָהֶם מִבַּלְעָדָיו אֱלֹהִים לֹא יִבְרְאוּ דָבָר, וְהֵם
נִבְרָאוּ[1367]: *ד* וְאֵין לְאֵל יָדָם לֹא לְהוֹעִיל לְנַפְשָׁם וְלֹא לְהָרַע, וְלֹא יִשְׁלְטוּ בְּמָוֶת וְלֹא בְחַיִּים
וְלֹא בִתְקוּמָה[1368]: *ה* וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "אֵין זֶה בִּלְתִּי אִם שֶׁקֶר בְּדָאוֹ (מִלִּבּוֹ), וַיַּעַזְרוּ לוֹ בָזֶה
אֲנָשִׁים אֲחֵרִים"[1369]. אָכֵן הֵפִיחוּ (דְּבַר) פֶּשַׁע וְכָזָב: *ו* וַיֹּאמְרוּ: "בַּדֵּי הָרִאשׁוֹנִים. כָּתַב אוֹתָם
לוֹ[1370], יַכְתִּיבוּם לוֹ[1371] בֹּקֶר וָעֶרֶב": *ז* אֱמֹר "הוֹרִידָהוּ הַיּוֹדֵעַ אֶת הַסּוֹד בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. אָכֵן
הוּא סַלָּח וְרַחוּם": *ח* וַיֹּאמְרוּ: "מַה לַנָּבִיא הַזֶּה יֹאכַל הַמַּאֲכָל וְיִתְהַלֵּךְ בַּשְּׁוָקִים? לָמָּה לֹא
הוּרַד אֵלָיו מַלְאָךְ, וְהָיָה מַזְהִיר אִתּוֹ (יַחַד)?" *ט* אוֹ יָשְׁלַךְ אֵלָיו אוֹצָר (מִן הַשָּׁמַיִם), אוֹ תִּהְיֶה
לוֹ גַּנָּה יֹאכַל מִמֶּנָּה"[1372]. וַיֹּאמְרוּ הַפּוֹשְׁעִים: "אֵין אַתֶּם הוֹלְכִים בִּלְתִּי אִם אַחֲרֵי אִישׁ
תִּעְתְּעוּהוּ כְּשָׁפִים"[1373]: *י* הַבֵּט אֵיכָה עָרְכוּ לְךָ דְּמוּת. אָכֵן תָּעוּ וְלֹא יוּכְלוּ (לִמְצֹא)
דָּרֶךְ[1374]: *יא* יִתְבָּרֵךְ (הָאֱלֹהִים) אֲשֶׁר בִּרְצוֹתוֹ יָשִׁית לְךָ טוֹב מִזֶּה, גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן
הַנְּהָרוֹת, וְעָשָׂה לְךָ אַרְמוֹנוֹת: *יב* אֲבָל כִּחֲשׁוּ בַ"שָּׁעָה"[1375], וַנְּעַתֵּד לַאֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בַּ"שָּׁעָה"
לֶהָבָה: *יג* בִּרְאוֹתָהּ אוֹתָם מִמָּקוֹם רָחוֹק, יִשְׁמְעוּ שְׁאוֹן קִצְפָּהּ וַחֲרוֹנָהּ: *יד* וְכַאֲשֶׁר יָשְׁלְכוּ אֶל
מָקוֹם צַר בְּתוֹכָהּ אֲסוּרִים בָּאֲזִקִּים[1376], יִקְרְאוּ שָׁם לְכָלָה[1377]: *טו* אַל תִּקְרְאוּ הַיּוֹם כָּלָה אַחַת,
כִּי קִרְאוּ לְכָלָה רַבּוֹת: *טז* אֱמֹר: הֲזֶה טוֹב אִם גַּנַּת הַנֶּצַח אֲשֶׁר הוּעֲדָה לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים, הָיְתָה
לָהֶם לִגְמוּל וּמַחְסֶה[1378]?: *יז* לָהֶם בְּתוֹכָהּ כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּצוּ, לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ בָהּ) זֹאת הַבְטָחָה
אֲשֶׁר אֱלֹהֶיךָ יַעַרְבֶנָּה:

יח וּבַיּוֹם אֲשֶׁר יַאַסְפֵם וְאֶת (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר יַעַבְדוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, יֹאמַר: "הַאַתֶּם
הִתְעֵיתֶם אֶת עֲבָדַי אֵלֶּה, אִם הֵם תָּעוּ מִן הַדָּרֶךְ?" *יט* וְאָמְרוּ: "חָלִילָה לְּךָ[1379]. אַל לָנוּ קַחַת
לָנוּ מִבַּלְעָדֶיךָ מָגִנִּים. וְאוּלָם אָצַלְתָּ טוֹב לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם[1380], עַד אֲשֶׁר שָׁכְחוּ אֶת הַהַזְהָרָה
וַיִּהְיוּ עַם אוֹבֵד": *כ* "הִנֵּה כִחֲשׁוּ אֶת דִּבְרֵיכֶם[1381] וְלֹא יוּכְלוּ[1382] הַעֲבֵר (עָנְשְׁכֶם) וְלֹא הוֹשִׁיעַ
(אֶתְכֶם): *כא* וַאֲשֶׁר יִפְשַׁע מִכֶּם נִתֵּן לוֹ לָחוּשׁ עֹנֶשׁ גָּדוֹל": *כב* וְלֹא שָׁלַחְנוּ לְפָנֶיךָ מִן
הַשְּׁלִיחִים, בִּלְתִּי אִם אוֹכְלִים הַמַּאֲכָל וּמִתְהַלְּכִים בַּשְּׁוָקִים, וַנָּשֶׁת מִקְצָתְכֶם מַסָּה
לְמִקְצָתְכֶם[1383] (לִרְאוֹת) הֲתַאֲרִיכוּ רוּחֲכֶם. וֵאלֹהֶיךָ רוֹאֶה: *כג* וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יְצַפּוּ
לִפְגִישָׁתֵנוּ: "לוּ הוּרְדוּ אֵלֵינוּ הַמַּלְאָכִים, אוֹ רָאִינוּ אֶת אֱלֹהֵינוּ". אָכֵן הִתְנַשְּׂאוּ בְּלִבָּם וַיָּזִידוּ
זָדוֹן רָב[1384]: *כד* וּבַיּוֹם אֲשֶׁר יִרְאוּ אֶת הַמַּלְאָכִים לֹא בְשׂוֹרָה הַיּוֹם הַהוּא לַזֵּדִים, וְאָמְרוּ:
"חֵרֶם מֻחֳרָם"[1385]: *כה* וְקָרַבְנוּ אֶל כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ מִן הַמַּעֲשֶׂה, וְשַׂתְנוּהוּ אָבָק פּוֹרֵחַ: *כו* בְּנֵי גַּן
עֵדֶן בַּיּוֹם הַהוּא בַּטּוֹב לְמָכוֹן וּבַנָּאֶה לִמְנוּחַת צָהֳרָיִם[1386]: *כז* וְיוֹם יָבוֹא אֲשֶׁר יִבָּקְעוּ הַשָּׁמַיִם
בָּעֲנָנִים. וְהוּרְדוּ הַמַּלְאָכִים הוּרֵד: *כח* הַמְּלוּכָה בַּיּוֹם הַהוּא, הָאֱמֶת, לָרַחֲמָן, וְהָיָה יוֹם מְצוּקָה

לַכּוֹפְרִים: *כט* וְיוֹם יָבוֹא יִשֹּׁךְ (בּוֹ) הַפּוֹשֵׁעַ יָדָיו וְאָמַר: "מִי יִתֵּן וְלָקַחְתִּי לִי אֶת הַשָּׁלִיחַ דָּרֶךְ: *ל* מִי יִתֵּן וְלֹא לָקַחְתִּי לִי אֶת פְּלוֹנִי לְיָדִיד לִי: *לא* אָכֵן הִתְעָה הִתְעַנִי מִן הַהַזְהָרָה אַחֲרֵי אֲשֶׁר בָּאַתְנִי", וַיִּמְעַל הַשָּׂטָן בָּאָדָם: *לב* וְאָמַר הַשָּׁלִיחַ: "אֱלֹהַי, הִנֵּה עַמִּי חָשְׁבוּ אֶת הַקֻּרְאָן הַזֶּה הָבֶל": *לג* וְכָכָה שַׁתְנוּ לְכָל נָבִיא אוֹיֵב מִן הַזֵּדִים, וְרַב הוּא אֱלֹהֶיךָ לַנְחוֹת מֵישָׁרִים וּלְהוֹשִׁיעַ: *לד* וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "לוּ הוּרַד אֵלָיו הַקֻּרְאָן בְּבַת אַחַת"[1387], כָּזֹאת (עָשִׂינוּ)[1388], לְמַעַן נָכִין בּוֹ לְבָבְךָ[1389], וַנִּקְרָאֵהוּ לְפָנֶיךָ בָּרוּר מִלָּה בְמִלָּה: *לה* וְלֹא יָבוֹאוּ אֵלֶיךָ בְּחִידָה[1390], מִבְּלִי אֲשֶׁר נָבוֹא אֵלֶיךָ (אֲנַחְנוּ) בָּאֱמֶת וּבַטּוֹב בְּפֵשֶׁר הַדָּבָר: *לו* אֵלֶּה אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ עַל פְּנֵיהֶם (זוֹחֲלִים) אֶל גֵּיהִנֹּם[1391], אֵלֶּה מְקוֹמָם הוּא הָרָע, וְהֵם הַתּוֹעִים מִכָּל (הָאָדָם) מִן הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר[1392]:

לז וּלְפָנִים נָתַנּוּ לְמֹשֶׁה אֶת הַסֵּפֶר, וַנָּשֶׂם אִתּוֹ אֶת אָחִיו אַהֲרֹן מִשְׁנֶה לוֹ[1393]: *לח* וַנֹּאמַר: "לְכוּ שְׁנֵיכֶם אֶל הָעָם אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ", וַנַּהַרְסֵם הָרוֹס: *לט* וְעַם נֹחַ, בְּתֻמָּם לְכוֹזְבִים אֶת הַשְּׁלִיחִים, טִבַּעֲנוּם, וַנְּשִׂיתֵם אוֹת לִבְנֵי אָדָם, וַנְּעָתֵּד לַפּוֹשְׁעִים עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *מ* וְעָאד וְתַמוּד וּבְנֵי אַלְרַס[1394], וְדוֹרוֹת בֵּין אֵלֶּה רַבִּים: *מא* וְכָל אֵלֶּה מָשַׁלְנוּ לָהֶם הַמְּשָׁלִים, וְאֶת כֻּלָּם הָרַסְנוּ עַד הַיְסוֹד בָּם: *מב* וְאָכֵן עָבְרוּ עַל פְּנֵי הָעִיר אֲשֶׁר נִמְטְרָה מְטַר הָרָע. הַאִם לֹא יִרְאוּהָ?[1395]. וְאוּלָם לֹא יְצַפּוּ לִתְקוּמָה[1396]: *מג* וּבִרְאוֹתָם אוֹתְךָ לֹא יִקָּחוּךָ בִּלְתִּי אִם לְלַעַג לָהֶם (לֵאמֹר): "הֲזֶה הוּא אֲשֶׁר שָׁלַח אֱלֹהִים לְשָׁלִיחַ?[1397]: *מד* כִּמְעַט הִתְעָנוּ הַתְעוֹת מֵעַל אֱלֹהֵינוּ, לוּלֵא הֶחֱזַקְנוּ בָהֶם"[1398]. אָכֵן לָאַחֲרוֹנָה יֵדְעוּ, בִּרְאוֹתָם הָעֹנֶשׁ, מִי הַתּוֹעֶה מִכָּל (הָאָדָם) בַּדָּרֶךְ: *מה* הֲרָאִיתָ אֶת אֲשֶׁר לָקַח לוֹ לֵאלֹהָיו אֶת תַּאֲוָתוֹ? הַאַתָּה הָפְקַדְתָּ לְשׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם? *מו* הַתְדַמֶּה כִּי מַרְבִּיתָם יִשְׁמְעוּ אוֹ יַשְׂכִּילוּ? אֵין הֵם בִּלְתִּי אִם כַּמִּקְנֶה. אֲבָל הֵם הַתּוֹעִים מִכָּל (הָאָדָם) בְּדָרֶךְ:

מז הַאִם לֹא שַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל אֱלֹהֶיךָ, אֵיכָה נָטָה אֶת הַצֵּל, וְלוּ חָפֵץ שׁוֹת שָׁתָהוּ קַיָּם וְעוֹמֵד[1399], וַנָּשֶׁת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְהַרְאוֹת אוֹתוֹ[1400]: *מח* אַחַר אֲסַפְנוּהוּ אֵלֵינוּ אָסוֹף מְעָט: *מט* וְהוּא אֲשֶׁר שָׁת לָכֶם אֶת הַלַּיְלָה לִכְסוּת[1401], וְאֶת הַתְּנוּמָה לִמְנוּחָה, וַיַּעַשׂ אֶת הַיּוֹם לִתְקוּמָה[1402]: *נ* וְהוּא אֲשֶׁר שָׁלַח אֶת הָרוּחוֹת בְּשׂוֹרָה טוֹבָה מִלִּפְנֵי רַחֲמָיו[1403], וַנּוֹרֶד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם טְהוֹרִים: *נא* לְמַעַן נְחַיֶּה בָהֶם עִיר מֵתָה וְנַשְׁקֶה מֵאֲשֶׁר בָּרָאנוּ מִקְנֶה וְאָדָם רָב: *נב* וְאָכֵן בֵּאַרְנוּהוּ מְפֹרָשׁ בֵּינֵיהֶם[1404] לְמַעַן יָשִׁיבוּ אֶל לֵב. אַךְ לֹא אָבוּ מַרְבִּית הָאָדָם בִּלְתִּי אִם כַּחֵשׁ[1405]: *נג* וְלוּ חָפַצְנוּ שָׁלַחְנוּ בְּכָל עִיר מַזְהִיר: *נד* אַל תִּשְׁמַע אֵפוֹא בְּקוֹל הַכּוֹפְרִים, וְהִתְוַכַּח עִמָּם בּוֹ[1406] וְכוֹחַ רָב: *נה* וְהוּא אֲשֶׁר שִׁלַּח אֶת שְׁנֵי הַיַּמִּים[1407], זֶה חַי[1408] וּמָתוֹק וְזֶה מָלוּחַ וָמָר, וַיָּשֶׁת בֵּינֵיהֶם חַיִץ וְחֵרֶם מֻחֳרָם[1409]: *נו* וְהוּא אֲשֶׁר בָּרָא מִן הַמַּיִם אָדָם[1410], וַיַּעֲשֵׂהוּ תוֹלָדוֹת וְיָחַשׂ[1411], וַיְהִי אֱלֹהֶיךָ יָכוֹל: *נז* וְעָבְדוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר לֹא יוֹעִיל לָהֶם וְלֹא יָרַע לָהֶם, וַיְהִי הַכּוֹפֵר עֵזֶר (לַשָּׂטָן) נֶגֶד אֱלֹהָיו:

נח וְלֹא שְׁלַחֲנוּךָ בִּלְתִּי אִם מְבַשֵּׂר וּמַזְהִיר: *נט* אֱמֹר: "לֹא אֶשְׁאַל מִכֶּם כָּל שָׂכָר חֵלֶף זֶה, בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר יָסֹל[1412] (אָדָם) לוֹ אֶל אֱלֹהָיו דָּרֶךְ: *ס* וְהִשָּׁעֵן עַל הֶחָי אֲשֶׁר לֹא יָמוּת, וְסַפֵּר תְּהִלָּתוֹ, וְרַב הוּא לָדַעַת חַטֹּאות עֲבָדָיו, אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם בְּשִׁשָּׁה יָמִים, אַחֲרֵי כֵן הִתְנַשֵּׂא עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד, הָרַחֲמָן. שְׁאַל נָא עָלָיו יוֹדֵעַ דָּבָר: *סא* וּבְהֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "הִשְׁתַּחֲווּ לָרַחֲמָן", אָמְרוּ: "וּמַה הוּא הָרַחֲמָן? הֲנִשְׁתַּחֲוֶה לַאֲשֶׁר

תְּצַוֵּנוּ?״, וַיּוֹסִיפֵם[1413] סָרָה: *סב* יִתְבָּרֵךְ (הָאֱלֹהִים) אֲשֶׁר עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם מַזָּלוֹת[1414], וַיַּעַשׂ בָּם אוֹרוֹת וְיָרֵחַ מֵאִיר: *סג* וְהוּא אֲשֶׁר שָׁת אֶת הַלַּיְלָה וְאֶת הַיּוֹם חֲלִיפוֹת לָזֶה הֶחָפֵץ לְהָשִׁיב אֶל לֵב אוֹ הֶחָפֵץ לְהוֹדוֹת (לוֹ):

סד וְעוֹבְדֵי הָרַחֲמָן הֵם אֵלֶּה הַמִּתְהַלְּכִים עַל הָאָרֶץ בַּעֲנָוָה, וּבְדַבֵּר אִתָּם הַבּוֹעֲרִים יֹאמְרוּ ״שָׁלוֹם״[1415]: *סה* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר יָלִינוּ לַיְלָה מִשְׁתַּחֲוִים לֵאלֹהֵיהֶם וְעוֹמְדִים (לְפָנָיו): *סו* וַאֲשֶׁר יֹאמְרוּ: ״אֱלֹהֵינוּ, הַעֲבֵר מֵעָלֵינוּ עֹנֶשׁ גֵּיהִנֹּם״, כִּי עָנְשָׁהּ נִצְחִים. אָכֵן רָעָה הִיא לְמָכוֹן וּלְמָקוֹם: *סז* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר בְּפַזְּרָם (הוֹנָם) לֹא יְבַזְבְּזוּ וְלֹא יִקְפְּצוּ יָדָם, וּבֵין זֶה וּבֵין זֶה הִיא (הַדֶּרֶךְ) הַנְּכוֹנָה[1416]: *סח* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יִקְרְאוּ אֶת אֱלֹהִים אֶל אֱלוֹהַּ אַחֵר[1417], וְלֹא יַהַרְגוּ אֶת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר אָסַר אֱלֹהִים (לְהָרְגָהּ) אִם לֹא בְּצֶדֶק, וְלֹא יִזְנוּ,[1418] וַאֲשֶׁר יִפְעַל זֹאת וְאָשֵׁם: *סט* מִשְׁנֶה עֹנֶשׁ לוֹ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה, וְהָיָה בּוֹ לְעוֹלָמִים נִקְלֶה: *ע* בִּלְעֲדֵי זֶה אֲשֶׁר שָׁב וַיַּאֲמֵן וַיַּעַשׂ מַעֲשֶׂה יָשָׁר, כִּי אֵלֶּה יָמִיר אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים לְטוֹבִים[1419] וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *עא* וַאֲשֶׁר שָׁב וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר, שׁוֹב יָשׁוּב אֶל אֱלֹהָיו בִּתְשׁוּבָה: *עב* וַאֲשֶׁר לֹא יָעִידוּ עֵדוּת שֶׁקֶר, וּבְעָבְרָם עַל פְּנֵי לַהֲגֵי-הֶבֶל יַעַבְרוּ כְּאַנְשֵׁי מַעֲלָה: *עג* וַאֲשֶׁר בְּהַזְהִיר אוֹתָם בְּאוֹתוֹת אֱלֹהֵיהֶם, לֹא יִפְּלוּ בְּשָׁמְעָם אוֹתָם (כְּמוֹ הָיוּ) חֵרְשִׁים וְעִוְרִים: *עד* וַאֲשֶׁר יֹאמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ, הָבָה לָנוּ מִנְּשׁוֹתֵינוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ נַחַת רוּחַ, וְשִׂימֵנוּ מוֹפֵת[1420] לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים: *עה* אֵלֶּה שְׂכָרָם חֲדַר הָעֲלִיָּה (בְּגַן עֵדֶן) בַּאֲשֶׁר יִחֲלוּ וּמָצְאוּ בָהּ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם[1421]: *עו* לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכוֹ. יָפֶה הוּא לְמָכוֹן וּלְמָקוֹם[1422]: *עז* אֱמֹר: לֹא הָיָה אֱלֹהֵיכֶם שָׂם לֵב אֲלֵיכֶם לוּלֵא קְרִיאַתְכֶם[1423]. אָכֵן כִּחַשְׁתֶּם, אַךְ לָאַחֲרוֹנָה יִהְיֶה (הָעֹנֶשׁ) נֶצַח.

פָּרָשַׁת הַמְּשׁוֹרְרִים[1424]

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה.

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם.

ט.שׂ.מ.[1425] *א* אֵלֶּה אוֹתוֹת הַסֵּפֶר הַגָּלוּי[1426]: *ב* אוּלַי תְּטָרֵף נַפְשְׁךָ בְּכַפְּךָ[1427] עַל כִּי אֵינָם מַאֲמִינִים: *ג* אִם נַחְפֹּץ נוֹרִיד עֲלֵיהֶם מִן הַשָּׁמַיִם אוֹת וְנִכְנְעוּ לוֹ צַוְּארֹתֵיהֶם: *ד* אַךְ אֵין הַזְהָרָה מִן הָרַחֲמָן אֲשֶׁר תָּבוֹא אֲלֵיהֶם, בָּאָה מִקָּרוֹב[1428], אֲשֶׁר לֹא סָרוּ מִמֶּנָּה[1429]: *ה* אָכֵן כְּבָר כִּחֲשׁוּ, אַךְ בּוֹא יְבוֹאֶם הַדָּבָר אֲשֶׁר לָעֲגוּ לוֹ[1430]: *ו* הַאִם לֹא יַבִּיטוּ אֶל הָאָרֶץ, כַּמָּה הִצְמַחְנוּ בָהּ מִכָּל מִין יָקָר: *ז* אָכֵן בָּזֶה אוֹת אַךְ מַרְבִּיתָם לֹא יַאֲמִינוּ: *ח* וְאָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם:

ט וּ(זְכֹר) בְּקָרְאֹ אֱלֹהֶיךָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: ״בּוֹא אֶל הָעָם הַפּוֹשְׁעִים: *י* עַם פַּרְעֹה. הַאִם לֹא יִירְאוּ (אוֹתִי)?״: *יא* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): ״אֱלֹהַי אָכֵן יָרֵא אָנֹכִי, כִּי יִתְּנוּנִי לְכוֹזֵב: *יב* וְצַר לִבִּי[1431] וְלֹא תֶהְגֶּה[1432] לְשׁוֹנִי. שְׁלַח אֵפוֹא אֶל אַהֲרֹן[1433]: *יג* וְהֵם יִשְׂאוּ עָלַי חֵטְא, וְיָרֵא אָנֹכִי פֶּן יַהַרְגוּנִי״: *יד* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): ״לֹא וָלֹא[1434]. לְכוּ אֵפוֹא שְׁנֵיכֶם בְּאוֹתוֹתֵינוּ, כִּי עִמָּכֶם אֲנַחְנוּ וְשׁוֹמְעִים״[1435]: *טו* וּבוֹאוּ שְׁנֵיכֶם אֶל פַּרְעֹה, וְאִמְרוּ: ״הִנֵּה אֲנַחְנוּ שְׁלִיחַ רִבּוֹן הָעוֹלָמִים״: *טז* לֵאמֹר: ״שַׁלַּח אִתָּנוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל״: *יז* וַיֹּאמֶר (פַּרְעֹה): ״הַאִם לֹא רִבִּינוּ אוֹתְךָ בְּתוֹכֵנוּ בִּהְיוֹתְךָ יֶלֶד, וַתְּאַחֵר בְּתוֹכֵנוּ שָׁנִים מִשְּׁנוֹת חַיֶּיךָ: *יח* וַתַּעַשׂ אֶת מַעֲשֶׂיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ[1436], וְאַתָּה מִן הַכּוֹפְרִים״: *יט* וַיֹּאמֶר)מֹשֶׁה): ״אָכֵן עָשִׂיתִי זֹאת, וְאָנֹכִי מִן

הַתּוֹעִים: *כ* וְאֶבְרַח מִפְּנֵיכֶם בְּיִרְאִי אֶתְכֶם, וַיִּתֵּן לִי אֱלֹהֵי חָכְמָה וַיְשִׁיתֵנִי מִן
הַשְּׁלִיחִים: *כא* וְזֶה הוּא הַחֶסֶד אֲשֶׁר חָנַנְתָּ אוֹתִי, כִּי הֶעֱבַדְתָּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל?”[1437]: *כב* וַיֹּאמֶר
פַּרְעֹה: “וּמַה הוּא רִבּוֹן הָעוֹלָמִים?”[1438]: *כג* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): “אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר
בֵּינֵיהֶם, אִם בּוֹטְחִים בֶּאֱמוּנַתְכֶם אַתֶּם”: *כד* וַיֹּאמֶר (פַּרְעֹה) לָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיו: “הַאִם
לֹא שְׁמַעְתֶּם”? *כה* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): “אֱלֹהֵיכֶם וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם הָרִאשׁוֹנִים”: *כו* וַיֹּאמֶר
(פַּרְעֹה): “אָכֵן שְׁלִיחֲכֶם אֲשֶׁר נִשְׁלַח אֲלֵיכֶם מְשֻׁגָּע”[1439]: *כז* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): “אֱלֹהֵי הַמִּזְרָח
וְהַמַּעֲרָב, וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם, אִם מַשְׂכִּילִים אַתֶּם”: *כח* וַיֹּאמֶר (פַּרְעֹה): “אָכֵן אִם תִּקַּח לְךָ
אֱלוֹהַּ זוּלָתִי, שִׂים אֲשִׂימְךָ מִן הָאֲסִירִים”: *כט* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): “הַאַף גַּם אִם אָבוֹא אֵלֶיךָ
בְּדָבָר[1440] בָּרוּר”?: *ל* וַיֹּאמֶר (פַּרְעֹה): “הֲבִיאֵהוּ אֵפוֹא, אִם מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת
אָתָּה”[1441]: *לא* וַיַּשְׁלֵךְ אֶת מַטֵּהוּ, וְהִנֵּה הוּא צִפְעוֹנִי גָלוּי: *לב* וַיּוֹצֵא אֶת יָדוֹ, וְהִנֵּה לְבָנָה הִיא
לָרוֹאִים[1442]: *לג* וַיֹּאמֶר (פַּרְעֹה) לַשָּׂרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיו: “אָכֵן זֶה הוּא מְכַשֵּׁף אָמָּן: *לד* חָפֵץ
הוּא לְנַשֶּׁלְכֶם מֵאַרְצְכֶם בִּכְשָׁפָיו. מַה זֶּה תְּצַוּוּ אֵפוֹא?”: *לה* וַיֹּאמְרוּ: “אַחֵר אוֹתוֹ וְאֶת אָחִיו,
וּשְׁלַח בֶּעָרִים מְאַסְּפִים: *לו* וְהֵבִיאוּ אֵלֶיךָ כָּל מְכַשֵּׁף אָמָּן”[1443]: *לז* וַיֵּאָסֵף אֶת הַמְכַשְּׁפִים
לְמוֹעֵד יוֹם קָבוּעַ[1444]: *לח* וַיֵּאָמֵר לָאֲנָשִׁים: “הַאִם נִקְהַלְתֶּם?” *לט* אוּלַי נֵלֵךְ אַחֲרֵי הַמְכַשְּׁפִים,
אִם הֵם יוּכְלוּ לָנוּ”: *מ* וַיְהִי כְּבוֹא הַמְכַשְּׁפִים, וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה: “הַאִם יִהְיֶה לָנוּ שָׂכָר, אִם
נוּכַל לָהֶם”?: *מא* וַיֹּאמֶר: “כֵּן. וְאַתֶּם תִּהְיוּ אָז מִן הַמְקֹרָבִים (לַמַּלְכוּת)”[1445]: *מב* וַיֹּאמֶר לָהֶם
מֹשֶׁה: “הַשְׁלִיכוּ אֶת אֲשֶׁר תַּשְׁלִיכוּ”: *מג* וַיַּשְׁלִיכוּ חַבְלֵיהֶם וּמִשְׁעֲנוֹתָם[1446], וַיֹּאמְרוּ: “בְּעֹז
פַּרְעֹה נִשְׁבַּעְנוּ, כִּי אֲנַחְנוּ נוּכַל לָהֶם”: *מד* וַיַּשְׁלֵךְ מֹשֶׁה מַטֵּהוּ, וְהִנֵּה בָלַע אֶת אֲשֶׁר הָפְכוּ
(לִנְחָשִׁים)[1447]: *מה* וַיִּפְּלוּ הַמְכַשְּׁפִים מִשְׁתַּחֲוִים: *מו* וַיֹּאמְרוּ: “הֶאֱמַנּוּ בְּרִבּוֹן
הָעוֹלָמִים: *מז* אֱלֹהֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן”[1448]: *מח* וַיֹּאמֶר (פַּרְעֹה): “הֲתַאֲמִינוּ לוֹ בְּטֶרֶם נְתַתִּיכֶם
לְהַאֲמִין? אָכֵן הַגָּדוֹל בָּכֶם הוּא אֲשֶׁר לִמְּדְכֶם הַכְּשָׁפִים[1449]. אָכֵן יָדוֹעַ תֵּדְעוּ אֶת
יָדִי[1450]: *מט* כָּרֹת אֶכְרֹת אֶת יְדֵיכֶם וְאֶת רַגְלֵיכֶם חֲלִיפוֹת[1451]. וְאֶצְלָבְכֶם יַחְדָּו”: *נ* וַיֹּאמְרוּ: “אֵין
רָע. אָכֵן אֲנַחְנוּ מוּשָׁבִים אֶל אֱלֹהֵינוּ[1452]: *נא* כִּי תְאֵבִים אֲנַחְנוּ אֲשֶׁר יִסְלַח לָנוּ חַטֹּאתֵינוּ[1453] כִּי
הָיִינוּ רִאשׁוֹנִים לַמַּאֲמִינִים”: *נב* וַנְּגַל אֶת אֹזֶן מֹשֶׁה לֵאמֹר: “קוּם צֵא עִם עוֹבְדַי לָיְלָה[1454], כִּי
רוֹדְפִים אַחֲרֵיכֶם”: *נג* וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹה בֶּעָרִים מְאַסְּפִים: *נד* לֵאמֹר: “אָכֵן אֵלֶּה עֵדָה
מִצְעָרָה: *נה* וְהֵם מַרְעִימִים אוֹתָנוּ: *נו* וַאֲנַחְנוּ עַם רָב עוֹמְדִים עַל
הַמִּשְׁמָר”: *נז* וַנּוֹצִיאֵם[1455] מִגַּנּוֹת וַעֲיָנוֹת: *נח* וּמֵאוֹצָרוֹת וּמָקוֹם נִכְבָּד[1456]: *נט* כָּזֹאת (עָשִׂינוּ),
וַנַּנְחֵל אוֹתָם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל[1457]: *ס* וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵיהֶם[1458] עִם זְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ: *סא* וַיְהִי בְּהִתְרָאוֹת
שְׁתֵּי הַמַּחֲנוֹת, וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי מֹשֶׁה: “אָכֵן הַדְבֵּק יַדְבִּיקוּנוּ”[1459]: *סב* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): “לֹא וָלֹא,
כִּי אֱלֹהַי עִמָּדִי וְנָחֹה יַנְחֵנִי מֵישָׁרִים”: *סג* וַנְּגַל אֶת אֹזֶן מֹשֶׁה לֵאמֹר: “הַךְ בְּמַטְּךָ אֶת הַיָּם”[1460],
וַיִּבָּקַע וַיְהִי כָּל חֵלֶק (מִן הַיָּם) כְּהַר הַנִּשָּׂא” *סד* וַנַּמְשֵׁךְ[1461] שָׁמָּה אֶת הָאֲחֵרִים: *סה* וַנַּצֵּל אֶת
מֹשֶׁה וְאֶת אֲשֶׁר אִתּוֹ יַחְדָּו: *סו* אַחֲרֵי כֵן טִבַּעְנוּ אֶת הָאֲחֵרִים: *סז* אָכֵן בָּזֶה אוֹת, אַךְ מַרְבִּיתָם
לֹא יַאֲמִינוּ: *סח* וְאָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם:

סט וּקְרָא לִפְנֵיהֶם עַל דְּבַר אַבְרָהָם: *ע* בְּאָמְרוֹ אֶל אָבִיו וּבְנֵי עַמּוֹ: “מַה
תַּעֲבֹדוּ”?: *עא* וַיֹּאמְרוּ: “נַעֲבֹד פְּסִילִים וַאֲנַחְנוּ נֶעֱצָרִים לִפְנֵיהֶם”[1462]: *עב* וַיֹּאמֶר: “הֲיִשְׁמְעוּ
אֶתְכֶם בְּקָרְאֲכֶם?: *עג* אוֹ יוֹעִילוּ לָכֶם אוֹ יָרֵעוּ?”[1463]: *עד* וַיֹּאמְרוּ: “לֹא כִּי מָצָאנוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ
עוֹשִׂים כֵּן”[1464]: *עה* וַיֹּאמֶר: “הֲהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב, מָה אַתֶּם עוֹבְדִים: *עו* אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם
הָרִאשׁוֹנִים?[1465]: *עז* אָכֵן אוֹיֵב הֵמָּה לִי בִּלְעֲדֵי רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *עח* אֲשֶׁר בְּרָאַנִי, וְהוּא יַנְחֵנִי

מֵישָׁרִים: *עט* וַאֲשֶׁר הוּא הוּא יַאֲכִילֵנִי וְהִשְׁקָנִי: *פ* וַאֲשֶׁר בַּחֲלוֹתִי הוּא אֲשֶׁר יְרַפְּאֵנִי: *פא* וַאֲשֶׁר יְמִיתֵנִי, אַחַר יְחַיֵּנִי: *פב* וַאֲשֶׁר אֶשְׁתּוֹקֵק, כִּי יִסְלַח לִי חַטָּאתִי בְּיוֹם הַדִּין: *פג* אֱלֹהַי, תֶּן לִי חָכְמָה וְדַבְּקֵנִי בְּעוֹשֵׂי הַיָּשָׁר[1466]: *פד* וְשִׂית לִי לְשׁוֹן אֱמֶת בְּתוֹךְ הָאַחֲרוֹנִים[1467]: *פה* וְשִׂיתֵנִי מִיּוֹרְשֵׁי גַּנַּת הַנֹּעַם: *פו* וּסְלַח לְאָבִי, כִּי הָיָה מִן הַתּוֹעִים:[1468] *פז* וְאַל תְּשִׂימֵנִי חֶרְפָּה בְּיוֹם יוּקָמוּ לִתְחִיָּה[1469]: *פח* יוֹם לֹא יוֹעִיל הוֹן וְלֹא בָנִים: *פט* בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר בָּא אֶל אֱלֹהִים בְּלֵב שָׁלֵם":

צ וְהָקְרַב גַּן הָעֵדֶן לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים: צא וְנִגְלְתָה הַשְּׁאוֹל לַשּׁוֹגִים: *צב* וְנֶאֱמַר אֲלֵיהֶם: "אֵיפֹה הֵם (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר הֱיִיתֶם עוֹבְדִים: *צג* מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים? הֲיוֹשִׁיעוּכֶם אוֹ יוֹשִׁיעוּ לְנַפְשָׁם?": צד וְהוּטְלוּ אֶל תּוֹכָהּ הֵם וְהַשּׁוֹגִים: *צה* וּגְדוּדֵי "אִבְּלִיס" יַחְדָּו: *צו* וְאָמְרוּ, וְהֵם רָבִים בֵּינֵיהֶם בְּתוֹכָהּ: *צז* "חַי אֱלֹהִים, כִּי הָיִינוּ בְּתוֹעָה בְּרוּרָה: *צח* בְּהַשְׁוֹותֵנוּ אֶתְכֶם אֶל רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *צט* וְלֹא הִתְעוּנוּ בִּלְתִּי אִם הַזֵּדִים: *ק* אֵין לָנוּ עַתָּה כָּל מַפְגִּיעִים" *קא* וְלֹא יָדִיד חַם: *קב* וּמִי יִתֵּן שׁוּבֵנוּ לַחַיִּים, וְהָיִינוּ מִן הַמַּאֲמִינִים"[1470]: *קג* אָכֵן בָּזֶה אוֹת, אַךְ מַרְבִּיתָם לֹא יַאֲמִינוּ: *קד* וְאָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם:

קה נָתְנוּ עַם נֹחַ אֶת הַשְּׁלִיחִים לְכוֹזְבִים: *קו* בֶּאֱמֹר לָהֶם אֲחִיהֶם נֹחַ: "הֲלֹא תִּירְאוּ אֱלֹהִים: *קז* אָכֵן שָׁלִיחַ נֶאֱמָן אָנֹכִי לָכֶם: *קח* יִרְאוּ אֵפוֹא אֱלֹהִים וְשִׁמְעוּ בְקוֹלִי: *קט* וְלֹא אֶשְׁאַל מֵאִתְּכֶם כָּל שָׂכָר עַל הַדָּבָר הַזֶּה. אֵין שְׂכָרִי בִּלְתִּי אִם עַל רִבּוֹן הָעוֹלָמִים[1471]: *קי* יִרְאוּ אֵפוֹא אֱלֹהִים וְשִׁמְעוּ בְּקוֹלִי": *קיא* וַיֹּאמְרוּ: "הֲנַאֲמִין לְךָ בְּעֵת הָלְכוּ אַחֲרֶיךָ (רַק) הַנִּקְלִים?"[1472] *קיב* וַיֹּאמֶר: "וּמַה יוֹדֵעַ אָנֹכִי אֶת מַעֲשֵׂיהֶם?[1473]: *קיג* אֵין חֶשְׁבּוֹנָם בִּלְתִּי אִם עַל אֱלֹהַי, לוּ תָחוּשׁוּ: *קיד* וְלֹא אֲגָרֵשׁ מֵעַל פָּנַי אֶת הַמַּאֲמִינִים[1474]: *קטו* אֵין אָנֹכִי בִּלְתִּי אִם מַזְהִיר גָּלוּי": *קטז* וַיֹּאמְרוּ: "אִם לֹא תֶחְדַּל, נֹחַ, וְהָיִיתָ בְּאֵלֶּה אֲשֶׁר רְגָמוּם אָבֶן"[1475]: *קיז* וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, הִנֵּה נְתָנַנִי עַמִּי לְכוֹזֵב[1476]: *קיח* שְׁפֹט בֵּינִי וּבֵינֵיהֶם שָׁפוֹט, וְהַצִּילֵנִי אוֹתִי וְאֶת אֲשֶׁר אִתִּי מֵאֵלֶּה הַמַּאֲמִינִים": *קיט* וַנַּצִּילֵהוּ וְאֶת אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה הָעֲמוּסָה: *קכ* וַנְּטַבַּע אַחֲרֵי כֵן אֶת הַנִּשְׁאָרִים[1477]: *קכא* אָכֵן בָּזֶה אוֹת, אַךְ מַרְבִּיתָם לֹא יַאֲמִינוּ: *קכב* וְאָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם:

קכג נָתְנָה עָאד אֶת הַשְּׁלִיחִים לְכוֹזְבִים: *קכד* בֶּאֱמֹר לָהֶם אֲחִיהֶם הוּד: "הֲלֹא תִּירְאוּ אֱלֹהִים: *קכה* אָכֵן שָׁלִיחַ נֶאֱמָן אָנֹכִי לָכֶם: *קכו* יִרְאוּ אֵפוֹא אֱלֹהִים וְשִׁמְעוּ בְקוֹלִי: *קכז* וְלֹא אֶשְׁאַל מֵאִתְּכֶם כָּל שָׂכָר עַל הַדָּבָר הַזֶּה. אֵין שְׂכָרִי בִּלְתִּי אִם עַל רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *קכח* הֲתִבְנוּ לָכֶם צִיּוּן עַל כָּל גִּבְעָה גְבוֹהָה לְשַׁעֲשׁוּעִים[1478]: *קכט* וַעֲשִׂיתֶם לָכֶם בִּנְיָנִים מַעֲשֵׂה חָרָשׁ[1479] לְמַעַן יַעֲמֹד שִׁמְכֶם לָעַד?" *קל* וּבְתָקְפְּכֶם (אֲנָשִׁים) תִּתְקְפוּ (אוֹתָם) כְּעָרִיצִים: *קלא* יִרְאוּ אֵפוֹא אֱלֹהִים וְשִׁמְעוּ בְקוֹלִי": *קלב* וִירְאוּ אֶת זֶה אֲשֶׁר תָּמַךְ בָּכֶם בַּאֲשֶׁר יְדַעְתֶּם: *קלג* תָּמַךְ בָּכֶם בְּמִקְנֶה וּבָנִים: *קלד* וְגַנּוֹת וַעֲיָנוֹת: *קלה* אָכֵן מְפַחֵד אָנֹכִי (פֶּן יָבוֹא) עֲלֵיכֶם עֹנֶשׁ יוֹם כָּבֵד"[1480]: *קלו* וַיֹּאמְרוּ: "אַחַת הִיא לָנוּ, אִם הִזְהַרְתָּ וְאִם לֹא תִהְיֶה מִן הַמַּזְהִירִים: *קלז* אֵין זֶה בִּלְתִּי אִם (דְּבָרִים) יָצְרוּ הָרִאשׁוֹנִים[1481]: *קלח* וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵעָנֵשׁ: *קלט* וַיִּתְנוּהוּ לְכוֹזֵב, וַנַּשְׁמִידֵם. אָכֵן בָּזֶה אוֹת, אַךְ מַרְבִּיתָם לֹא יַאֲמִינוּ: *קמ* וְאָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם:

קמא נָתְנָה תַּמּוּד אֶת הַשְּׁלִיחִים לְכוֹזְבִים: *קמב* בֶּאֱמֹר אֲלֵיהֶם אֲחִיהֶם צָאלֶח: ״הַאִם לֹא תִּירְאוּ אֱלֹהִים: *קמג* אָכֵן שָׁלִיחַ נֶאֱמָן אָנֹכִי לָכֶם: *קמד* יִרְאוּ אֵפוֹא אֱלֹהִים וְשִׁמְעוּ בְּקוֹלִי: *קמה* וְלֹא אֶשְׁאַל מֵאִתְּכֶם כָּל שָׂכָר עַל הַדָּבָר הַזֶּה. אֵין שְׂכָרִי בִּלְתִּי אִם עַל רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *קמו* הֲתָנוּחוּ בַּ(בָּתִּים) אֲשֶׁר אַתֶּם בְּתוֹכָם פֹּה בֶּטַח: *קמז* בְּגַנּוֹת וַעֲיָנוֹת: *קמח* וָזֶרַע וָתֹמֶר תּוּרְמָלָיו[1482] רַכִּים: *קמט* וַתַּחְצְבוּ לָכֶם מִן הֶהָרִים בָּתִּים[1483], וְאַתֶּם רְהָבִים[1484]?: *קנ* יִרְאוּ אֵפוֹא אֱלֹהִים וְשִׁמְעוּ בְּקוֹלִי: *קנא* וְלֹא תִשְׁמְעוּ לְמִצְוַת הַמַּשְׁחִיתִים: *קנב* אֲשֶׁר יַשְׁחִיתוּ עַל הָאָרֶץ וְלֹא יַעֲשׂוּ הַיָּשָׁר״: *קנג* וַיֹּאמְרוּ: ״אָכֵן אַתָּה מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר תִּעְתְּעוּם כְּשָׁפִים: *קנד* אֵין אַתָּה בִּלְתִּי אִם אָדָם כָּמוֹנוּ. הָבֵא אֵפוֹא אוֹת, אִם מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת אָתָּה״[1485]: *קנה* וַיֹּאמֶר: ״זֹאת גְּמַלָּה לָהּ מַשְׁקֶה וְלָכֶם מַשְׁקֶה יוֹם קָבוּעַ: *קנו* וְלֹא תִגְּעוּ בָהּ לְרָעָה, פֶּן יֹאחֶזְכֶם עֹנֶשׁ יוֹם כָּבֵד״[1486]: *קנז* וַיְעַקְּרוּהָ, וַיַּשְׁכִּימוּ נְחָמִים[1487]: *קנח* וַיֹּאחֲזֵם הָעֹנֶשׁ. אָכֵן בָּזֶה אוֹת, אַךְ מַרְבִּיתָם לֹא יַאֲמִינוּ: *קנט* וְאָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם:

קס נָתְנוּ עַם לוֹט אֶת הַשְּׁלִיחִים לְכוֹזְבִים: *קסא* בֶּאֱמֹר לָהֶם אֲחִיהֶם לוֹט: ״הֲלֹא תִירְאוּ אֱלֹהִים: *קסב* אָכֵן שָׁלִיחַ נֶאֱמָן אָנֹכִי לָכֶם: *קסג* יִרְאוּ אֵפוֹא אֱלֹהִים וְשִׁמְעוּ בְּקוֹלִי: *קסד* וְלֹא אֶשְׁאַל מֵאִתְּכֶם כָּל שָׂכָר עַל הַדָּבָר הַזֶּה. אֵין שְׂכָרִי בִּלְתִּי אִם עַל רִבּוֹן הָעוֹלָמִים. *קסה* הֲתָבוֹאוּ אֶל הַזְּכָרִים מִן הָאָדָם: *קסו* וַעֲזַבְתֶּם אֶת אֲשֶׁר יָצַר לָכֶם אֱלֹהֵיכֶם מִבְּנוֹת זוּגְכֶם. אֲבָל עַם עוֹבְרִים (חֹק) אַתֶּם״: *קסז* וַיֹּאמְרוּ: ״אִם לֹא תֶחְדַּל, לוֹט, תִּהְיֶה מִן הַמּוּצָאִים״[1488]: *קסח* וַיֹּאמֶר: ״אָכֵן אָנֹכִי הִנְנִי מִן הַמְתַעֲבִים אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *קסט* אֱלֹהַי, הַצִּילֵנִי וְאֶת בֵּיתִי מֵאֲשֶׁר יַעֲשׂוּ״: *קע* וַנְּמַלֵּט אוֹתוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ יַחְדָּו[1489]: *קעא* מִלְּבַד זְקֵנָה, הָיְתָה מִן הַמִּתְמַהְמְהִים[1490]: *קעב* אַחֲרֵי כֵן הָרַסְנוּ אֶת הָאֲחֵרִים: *קעג* וַנַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָטָר, וַיֵּרַע הַמָּטָר (עַל) אֵלֶּה אֲשֶׁר הִזְהִירוּם: *קעד* אָכֵן בָּזֶה אוֹת, אַךְ מַרְבִּיתָם לֹא יַאֲמִינוּ: *קעה* וְאָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם:

קעו נָתְנוּ אַנְשֵׁי אַלְאַיְכָּה[1491] אֶת הַשְּׁלִיחִים לְכוֹזְבִים: *קעז* בֶּאֱמֹר לָהֶם שֻׁעַיְבּ[1492]: ״הֲלֹא תִירְאוּ אֱלֹהִים: *קעח* אָכֵן שָׁלִיחַ נֶאֱמָן אָנֹכִי לָכֶם: *קעט* יִרְאוּ אֵפוֹא אֱלֹהִים וְשִׁמְעוּ בְּקוֹלִי: *קפ* וְלֹא אֶשְׁאַל מֵאִתְּכֶם כָּל שָׂכָר עַל הַדָּבָר הַזֶּה. אֵין שְׂכָרִי בִּלְתִּי אִם עַל רִבּוֹן הָעוֹלָמִים. *קפא* תְּנוּ אֶת הַמִּדָּה שְׁלֵמָה, וְאַל תִּהְיוּ מִן הַמְחַסְּרִים: *קפב* וְשִׁקְלוּ בְּמִשְׁקַל צֶדֶק: *קפג* וְלֹא תַחְסִירוּ מְאוּמָה מֵאֲשֶׁר לָאֲנָשִׁים[1493] וְלֹא תֶחֶטְאוּ בָאָרֶץ לְהַשְׁחִית[1494]: *קפד* וִירְאוּ אֶת אֲשֶׁר בְּרָאֲכֶם וְאֶת הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים״: *קפה* וַיֹּאמְרוּ: ״אָכֵן אַתָּה מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר תִּעְתְּעוּם כְּשָׁפִים: *קפו* וְאֵין אַתָּה בִּלְתִּי אִם אָדָם כָּמוֹנוּ, וְאָכֵן לְדוֹבֵר שֶׁקֶר נַחְשֹׁב אוֹתְךָ[1495]: *קפז* הַפֵּל נָא עָלֵינוּ מִן הַשָּׁמַיִם פְּקָעִים, אִם מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת אַתָּה״: *קפח* וַיֹּאמֶר: ״אֱלֹהַי הַיּוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם״[1496]: *קפט* וַיִּתְּנוּהוּ לְכוֹזֵב, וַיֹּאחֲזֵם עֹנֶשׁ יוֹם הַצֵּל[1497]. אָכֵן הוּא הָיָה עֹנֶשׁ יוֹם כָּבֵד: *קצ* אָכֵן בָּזֶה אוֹת, אַךְ מַרְבִּיתָם לֹא יַאֲמִינוּ: *קצא* וְאָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם:

קצב וְאָכֵן הוּא הוּרַד[1498] מֵאֵת רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *קצג* הוֹרִידוֹ הָרוּחַ[1499] הַנֶּאֱמָן: *קצד* עַל לִבְּךָ לְמַעַן תִּהְיֶה מִן הַמַּזְהִירִים: *קצה* בְּלָשׁוֹן עַרְבִית בְּרוּרָה: *קצו* וְאָכֵן הוּא נִזְכַּר בְּמִזְמוֹרֵי[1500] הָרִאשׁוֹנִים: *קצז* הַאֵין לָהֶם אוֹת, כִּי יְדָעוּהוּ חַכְמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל *קצח* וְלוּ הוֹרַדְנוּהוּ עַל יַד אַחַד הַלּוֹעֲזִים: *קצט* וְקָרָא אוֹתוֹ לִפְנֵיהֶם, לֹא הָיוּ מַאֲמִינִים בּוֹ: *ר* כָּזֹאת נָבִיא בְּלִבּוֹת הַזֵּדִים[1501]: *רא* לֹא יַאֲמִינוּ בוֹ עַד אִם יִרְאוּ עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *רב* וּבָא עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם וְהֵם לֹא

יָחוּשׁוּ: *רג* וְאָמְרוּ: ״הֲיַאֲרִיכוּ לָנוּ אַף?״[1502]: *רד* הַיְבַקְשׁוּ לְהָחִישׁ (בּוֹא) עָנְשֵׁנוּ? *רה* הַהֲשִׁיבוֹתָ אֶל לֵב אִם נָתַנּוּ לָהֶם טוּב (בְּמֶשֶׁךְ) שָׁנִים: *רו* אַחֲרֵי כֵן בָּא עֲלֵיהֶם (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָהֶם: *רז* לֹא יוֹעִיל לָהֶם הַטּוּב אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם[1503]: *רח* וְלֹא הִשְׁמַדְנוּ כָּל עִיר מִבְּלִי אֲשֶׁר (קָמוּ) לָהּ מַזְהִירִים[1504]: *רט* לְהַזְהִיר, וְלֹא עָשַׁקְנוּ (אוֹתָם): *רי* וְלֹא הוֹרִידוּ אוֹתוֹ הַשְּׂטָנִים[1505]: *ריא* וְחָלִילָה לָהֶם, וְלֹא יוּכָלוּ: *ריב* כִּי הֵם הִרְחִיקוּם מִשְּׁמוֹעַ[1506]: *ריג* אַל תִּקְרָא אֵפוֹא אֶת אֱלֹהִים אֶל אֱלוֹהַּ אַחֵר, פֶּן תִּהְיֶה מִן הַנֶּעֱנָשִׁים: *ריד* וְהַזְהֵר אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתְּךָ הַקְּרוֹבִים אֵלֶיךָ: *רטו* וּנְטֵה כְנָפְךָ לַאֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֶיךָ מִן הַמַּאֲמִינִים[1507]: *רטז* וְכִי יַמְרוּ אֶת פִּיךָ, וְאָמַרְתָּ: ״נָקִי אָנֹכִי מֵאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ״: *ריז* וְהִשָּׁעֵן עַל הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם: *ריח* אֲשֶׁר יִרְאֶה אוֹתְךָ בְּקוּמְךָ" *ריט* וְהִתְהַלֶּכְךָ[1508] בְּתוֹךְ הַמִּשְׁתַּחֲוִים[1509]: *רכ* כִּי הוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ: *רכא* הַאַגִּיד לָכֶם עַל מִי יֵרְדוּ הַשְּׂטָנִים? *רכב* יֵרְדוּ עַל כָּל דּוֹבֵר שְׁקָרִים פּוֹשֵׁעַ: *רכג* יַפִּילוּ רַק הַשְּׁמוּעָה[1510], וּמַרְבִּיתָם מְדַבְּרִים שָׁקֶר: *רכד* וְהַמְשׁוֹרְרִים, יֵלְכוּ אַחֲרֵיהֶם הַשּׁוֹגִים: *רכה* הַאִם לֹא תִרְאֶה, כִּי הֵם בְּכָל נַחַל יְשׁוֹטֵטוּ: *רכו* וְכִי יֹאמְרוּ אֶת אֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ: *רכז* בִּלְעֲדֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר. וַיַּרְבּוּ לִזְכֹּר אֱלֹהִים: *רכח* וַיּוֹשִׁיעוּ לְנַפְשָׁם אַחֲרֵי אֲשֶׁר עֲשָׁקוּם[1511]. וְאָכֵן יָדוֹעַ יֵדְעוּ הַפּוֹשְׁעִים אֵיזוֹ מַהְפֵּכָה יַהַפְכוּ בָם[1512].

פָּרָשַׁת הַנְּמָלִים[1513]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ תִּשְׁעִים וַחֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

ט.ש.[1514] *א* אֵלֶּה אוֹתוֹת הַקֻּרְאָן וְסֵפֶר גָּלוּי[1515]: *ב* אֹרַח מֵישָׁרִים וּבְשׂוֹרָה לַמַּאֲמִינִים: *ג* אֲשֶׁר יַעַרְכוּ הַתְּפִלָּה וְנָתְנוּ הַצְּדָקָה וְהֵם בָּאַחֲרִית בָּטוֹחַ יִבְטָחוּ[1516]: *ד* כִּי אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָּאַחֲרִית, יִפִּינוּ בְּעֵינֵיהֶם מַעֲשֵׂיהֶם, וְהֵמָּה יִתְעוּ: *ה* אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר לָהֶם מוּסַר רָע, וְהֵם בָּאַחֲרִית הֵם הָאוֹבְדִים: *ו* וְאָכֵן הוּבָא אֵלֶיךָ הַקֻּרְאָן מִלִּפְנֵי חָכָם וְיוֹדֵעַ[1517]:

ז (זְכֹר) בֶּאֱמֹר מֹשֶׁה לְבֵיתוֹ: ״הִנֵּה הִרְגַּשְׁתִּי בְאֵשׁ. הָבָה אָבִיא לָכֶם עַל יָדָהּ פֶּשֶׁר דָּבָר[1518] אוֹ אָבִיא אֲלֵיכֶם לַהֶבֶת אוּד בּוֹעֵר לְמַעַן תִּתְחַמָּמוּ״: *ח* וַיְהִי כְּבוֹאוֹ אֵלֶיהָ, וַיִּקָּרֵא אֵלָיו לֵאמֹר[1519]: ״יְבֹרַךְ זֶה אֲשֶׁר בָּאֵשׁ וְזֶה אֲשֶׁר סָבִיב לָהּ, וְיִשְׁתַּבַּח אֱלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *ט* הוֹי מֹשֶׁה, הִנֵּה אֲנִי הוּא אֱלֹהִים הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *י* וְהַשְׁלֵךְ מַטְּךָ – וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָהוּ נוֹדֵד כְּמוֹ הָיָה נָחָשׁ, פָּנָה וַיִּסּוֹג אָחוֹר, וְלֹא שָׁב – הוֹי מֹשֶׁה[1520] אַל תִּפְחַד, כִּי לֹא יִפְחֲדוּ אִתִּי הַשְּׁלִיחִים: *יא* בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר פָּשַׁע, אַךְ הֵמִיר לַעֲשׂוֹת הַטּוֹב אַחֲרֵי הָרָעָה הִנֵּה אָנֹכִי סַלָּח וְרָחוּם[1521]: *יב* וְהָבֵא אֶת יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ, תֵּצֵא לְבָנָה מִבְּלִי (פֶּגַע) רָע[1522], (אוֹת הוּא) בְּתִשְׁעָה אוֹתוֹת[1523] (אֶשְׁלָחֲךָ בָּהֶם) אֶל פַּרְעֹה וְעַמּוֹ, כִּי הָיוּ עַם פּוֹשְׁעִים״: *יג* וַיְהִי כְּבוֹא אֲלֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ גָלוּי[1524], וַיֹּאמְרוּ: ״אֵלֶּה כְּשָׁפִים גְּלוּיִים״: *יד* וַיְכַחֲשׁוּ בָהֶם, וְאִם אָמְנָם יָדְעוּ נַפְשׁוֹתָם כִּי אֱמֶת הֵם, בְּפֶשַׁע וּבְגֹבַהּ לֵבָב. רְאֵה אֵיפֹא, אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית הַמַּשְׁחִיתִים:

טו וּלְפָנִים נָתַנּוּ לְדָוִד וְלִשְׁלֹמֹה דַּעַת, וַיֹּאמְרוּ: ״הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר הִפְלָה אוֹתָנוּ מֵרַבִּים מֵעוֹבְדָיו הַמַּאֲמִינִים״: *טז* וַיִּירַשׁ שְׁלֹמֹה אֶת דָּוִד, וַיֹּאמֶר: ״בְּנֵי הָאָדָם, לֻמַּדְנוּ שִׂיחַת הָעוֹפוֹת, וַיִּנָּתֵן לָנוּ מִכֹּל: אָכֵן זֶה הוּא הַיִּתְרוֹן הַגָּלוּי״: *יז* וַיֵּאָסְפוּ אֶל שְׁלֹמֹה צִבְאוֹתָיו מִן הַגִּן וְהָאָדָם

וְהָעוֹף, וְהֵם עֲרוּכִים לְמַחְלְקוֹתֵיהֶם: *יח* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּאוּ אֶל נַחַל הַנְּמָלִים, וַתֹּאמֶר נְמָלָה:
"הוֹי הַנְּמָלִים, בּוֹאוּ אֶל מִשְׁכְּנוֹתֵיכֶן וְלֹא יְמַעֲכוּכֶם שְׁלֹמֹה וְצִבְאוֹתָיו (בְּרַגְלֵיהֶם), וְהֵם לֹא
יָחוּשׁוּ: *יט* וַיִּצְחַק שְׁלֹמֹה, מְשַׂחֵק לְדִבְרֵיהֶן, וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, עוֹרְרֵנִי[1525] לְהוֹדוֹת חַסְדְּךָ אֲשֶׁר
חֲנַנְתָּ אוֹתִי וְאֶת הוֹרַי, וְלַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר תִּרְצֶנּוּ, וַהֲבִיאֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ בְּתוֹךְ עוֹבְדֶיךָ
הַיְשָׁרִים"[1526]: *כ* וַיִּפְקֹד אֶת הָעוֹפוֹת, וַיֹּאמֶר: "מַה לִּי לֹא אֶרְאֶה אֶת הַדּוּכִיפַת[1527]. הֲנִפְקַד
מְקוֹמָהּ[1528]?: *כא* עָנוֹשׁ אֶעֶנְשֶׁנָּה קָשֶׁה אוֹ זָבוֹחַ אֶזְבָּחֶנָּה אוֹ תּוֹכִיחַ צִדְקָתָהּ בָּרוּר"[1529]: *כב* וְלֹא
אֵחֲרָה הַרְבֵּה (לָשׁוּב) וַתֹּאמֶר: "הִשַּׂגְתִּי (דַּעַת) אֲשֶׁר לֹא הִשַּׂגְתָּ אוֹתָהּ, וָאָבִיא אֵלֶיךָ מִשְּׁבָא
דָּבָר יַצִּיב: *כג* הִנֵּה מָצָאתִי אִשָּׁה תִּמְלֹךְ עֲלֵיהֶם, וַיִּנָּתֵן לָהּ מִכֹּל, וְלָהּ כִּסֵּא מַלְכוּת
נֶהְדָּר: *כד* מְצָאתִיהָ וְאֶת עַמָּהּ מִשְׁתַּחֲוִים לַשֶּׁמֶשׁ מִבִּלְתִּי אֱלֹהִים, וַיְיַף הַשָּׂטָן בְּעֵינֵיהֶם אֶת
מַעֲשֵׂיהֶם, וַיְסִירֵם מִן הַדֶּרֶךְ, – וְהֵם לֹא יְאֻשְּׁרוּ בְדָרֶךְ –: *כה* אֲשֶׁר לֹא יִשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהִים[1530],
הַמּוֹצִיא (לְאוֹרָה) הַתַּעֲלוּמָה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְיֵדַע אֶת אֲשֶׁר תַּסְתִּירוּ וְאֶת אֲשֶׁר תּוֹדִיעוּ
גָּלוּי: *כו* אֱלֹהִים אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו, אֲדוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַנֶּהְדָּר": *כז* וַיֹּאמֶר (שְׁלֹמֹה): "הָבָה
נִרְאֶה, הָאֱמֶת דִּבַּרְתְּ, אוֹ אִם הָיִית מִדּוֹבְרֵי הַשָּׁקֶר: *כח* הוֹלִיכִי סִפְרִי זֶה וְהַשְׁלִיכִיהוּ עֲלֵיהֶם.
אַחַר פְּנִי מֵהֶם וּרְאִי מַה-זֶּה יָשִׁיבוּ": *כט* וַתֹּאמֶר (מַלְכַּת שְׁבָא): "הוֹי הַשָּׂרִים, הִנֵּה הָשְׁלַךְ
אֵלַי סֵפֶר נִכְבָּד: *ל* מִשְּׁלֹמֹה הוּא, וְהוּא בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם: *לא* לֵאמֹר: "אַל
תִּתְנַשְּׂאוּ עָלַי, וּבוֹאוּ אֵלַי תְּמִימִים עִם אֱלֹהִים"[1531]: *לב* וַתֹּאמֶר (עוֹד): "הַשָּׂרִים, הוֹרוּנִי
בְּעִנְיָנִי, לֹא אֶחֱרֹץ דָּבָר עַד אִם תָּעִידוּ"[1532]: *לג* וַיֹּאמְרוּ: "אֲנַחְנוּ אַנְשֵׁי כֹחַ וְאַנְשֵׁי חַיִל רָב[1533],
וְלָךְ הַפְּקֻדָּה, רְאִי אֵפוֹא אֶת אֲשֶׁר תְּצַוִּי": *לד* וַתֹּאמֶר: "הִנֵּה הַמְּלָכִים בְּבוֹאָם אֶל עִיר
יַשְׁחִיתוּהָ, וְשָׂמוּ אֶת הַנִּכְבָּדִים בְּיוֹשְׁבֶיהָ לַנִּקְלִים בָּהּ"[1534] וְכָזֹאת יַעֲשׂוּ[1535]: *לה* וְהִנֵּה אָנֹכִי
שׁוֹלַחַת אֲלֵיהֶם מִנְחָה, וַאֲצַפֶּה לַאֲשֶׁר יָשִׁיבוּ הַשְּׁלִ◌יחִים": *לו* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּא[1536] אֶל שְׁלֹמֹה,
וַיֹּאמֶר (שְׁלֹמֹה): "הֲתִתְמְכוּ בִי בְּהוֹן?[1537]. אָכֵן אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים טוֹב מֵאֲשֶׁר נָתַן לָכֶם, לֹא
כִּי אַתֶּם תִּשְׂמְחוּ בְּמִנְחַתְכֶם: *לז* שׁוּב אֲלֵיהֶם, וַאֲנַחְנוּ בּוֹא נָבוֹא אֲלֵיהֶם בִּגְדוּדִים לֹא יוּכְלוּ
עֲמֹד בִּפְנֵיהֶם, וְהוֹצֵא נוֹצִיא אוֹתָם מִמֶּנָּהּ[1538] נִקְלִים, וְהָיוּ שְׁפָלִים"[1539]: *לח* וַיֹּאמֶר (שְׁלֹמֹה):
"הַשָּׂרִים, מִי מִכֶּם יָבִיא אֵלַי אֶת כִּסֵּא מַלְכוּתָהּ (עוֹד) בְּטֶרֶם יָבוֹאוּ אֵלַי תְּמִימִים עִם
אֱלֹהִים[1540]?": *לט* וַיֹּאמֶר שֵׁד[1541] מֵהַגִּן: "אָנֹכִי אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ בְּטֶרֶם תָּקוּם מִמְּקוֹמְךָ, וְיֵשׁ לְאֵל
יָדִי, וְנֶאֱמָן אָנֹכִי לַעֲשׂוֹתוֹ": *מ* וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר אִתּוֹ דַּעַת מִן הַסֵּפֶר[1542]: "אָנֹכִי אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ
בְּטֶרֶם תָּנִיד עַפְעַף"[1543] וְכַאֲשֶׁר רָאָהוּ (שְׁלֹמֹה) עוֹמֵד נָכוֹן אֶצְלוֹ, אָמַר: "זֶה מֵחֶסֶד אֱלֹהַי,
לְנַסּוֹתֵנִי, הַאוֹדֶה חַסְדּוֹ אִם אֲכַחֵשׁ, וַאֲשֶׁר יוֹדֶה, רַק לְנַפְשׁוֹ יוֹדֶה, וַאֲשֶׁר יְכַחֵשׁ, הִנֵּה אֱלֹהַי
עָשִׁיר וְנָדִיב": *מא* וַיֹּאמֶר (עוֹד): "נַכְּרוּ לְעֵינֶיהָ אֶת כִּסֵּא מַלְכוּתָהּ[1544], (וְ)נִרְאֶה הַתְאֻשַּׁר
בְּדָרֶךְ, אִם תִּהְיֶה מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יְאֻשְּׁרוּ בְדָרֶךְ": *מב* וַיְהִי כְבוֹאָהּ, וַיֵּאָמֵר: "הֲכָזֶה כִּסֵּא
מַלְכוּתֵךְ?" וַתֹּאמֶר: "כְּמוֹ הוּא זֶה הוּא. וַיִּנָּתֵן לָנוּ דַּעַת לִפְנֵי כֵן, וַנְּהִי תְּמִימִים עִם
אֱלֹהִים"[1545]: *מג* וַיָּשֶׁב אוֹתָהּ (מֵהַאֲמִין) בָּזֶה אֲשֶׁר הָיְתָה עוֹבֶדֶת אוֹתוֹ[1546] מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, כִּי
הָיְתָה מֵעַם כּוֹפְרִים: *מד* וַיֵּאָמֵר אֵלֶיהָ: "בּוֹאִי אֶל הָאַרְמוֹן"[1547]. וְכַאֲשֶׁר רָאַתְהוּ חֲשָׁבַתְהוּ מַיִם
אַדִּירִים, וַתְּגַל שׁוֹקֶיהָ. וַיֹּאמֶר (שְׁלֹמֹה): "זֶה אַרְמוֹן רָצוּף זְכוּכִית": *מה* וַתֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, אָכֵן
עָכַרְתִּי נַפְשִׁי, וְהִנְנִי תְּמִימָה[1548] יַחַד עִם שְׁלֹמֹה אֶת אֱלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים:

מו וּלְפָנִים שָׁלַחְנוּ אֶל תַּמּוּד אֶת אֲחִיהֶם צָאלִח לֵאמֹר: "עִבְדוּ אֱלֹהִים", וְהִנֵּה הֵם שְׁתֵּי פְלַגּוֹת
רַבּוֹת בֵּינֵיהֶן: *מז* וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, לָמָּה זֶה תְּבַקְשׁוּ לְהָחִישׁ בּוֹא הָרָעָה לִפְנֵי הַטּוֹבָה?[1549]. לוּ
הִתְפַּלַּלְתֶּם אֶל אֱלֹהִים, כִּי יִסְלַח לָכֶם לְמַעַן תְּרֻחָמוּ": *מח* וַיֹּאמְרוּ: "נִחַשְׁנוּ וַתָּבוֹא עָלֵינוּ

הָרָעָה בִּגְלָלְךָ וּבִגְלַל אֵלֶּה אֲשֶׁר אִתְּךָ"[1550]. וַיֹּאמֶר: "גּוֹרַלְכֶם הָרַע עִם אֱלֹהִים. אֲבָל אַתֶּם עַם תְּנֻסּוּ בְּמַסָּה": *מט* וַיִּהְיוּ בָעִיר חֶבֶר תִּשְׁעָה אֲנָשִׁים יַשְׁחִיתוּ עַל הָאָרֶץ וְלֹא יַעֲשׂוּ הַיָּשָׁר:[1551] *נ* וַיֹּאמְרוּ: "הִשָּׁבְעוּ אִישׁ לְאָחִיו בֵּאלֹהִים, אֲשֶׁר נִפֹּל לַיְלָה עָלָיו וְעַל בֵּיתוֹ[1552], וְאָמַרְנוּ לְגוֹאֲלָיו "לֹא רָאִינוּ בְּהִשָּׁמֵד בֵּיתוֹ, וְאָכֵן אֱמֶת נְדַבֵּר:" *נא* וַיָּזֹמּוּ מְזִמָּה וַנָּזָם מְזִמָּה וְהֵם לֹא יָחוּשׁוּ: *נב* רְאֵה אֵפוֹא, אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית מְזִמָּתָם. הִנֵּה אֲנַחְנוּ הָרַסְנוּ אוֹתָם וְאֶת עַמָּם יַחְדָּו: *נג* הִנֵּה אֵלֶּה בָתֵּיהֶם שׁוֹמְמִים[1553] כַּאֲשֶׁר פָּשְׁעוּ. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְעַם יֵדָעוּ: *נד* וַנַּצֵּל אֶת אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיִּירְאוּ אֱלֹהִים:

נה וּ(זְכֹר) אֶת לוֹט[1554], אֲשֶׁר אָמַר אֶל עַמּוֹ: "הֲתַעֲשׂוּ אֶת הַזִּמָּה[1555], וְעֵינֵיכֶם רוֹאוֹת[1556]? *נו* הֲתָבוֹאוּ אֶל הַגְּבָרִים בְּתַאֲוָה בְּעָזְבְכֶם הַנָּשִׁים? אָכֵן אֲנָשִׁים נִבְעָרִים מִדַּעַת אַתֶּם": *נז* וְלֹא הָיָה מַעֲנֵה עַמּוֹ, בִּלְתִּי אֲשֶׁר אָמְרוּ: "הוֹצִיאוּ אֶת בֵּית לוֹט מֵעִירְכֶם, כִּי אֲנָשִׁים מִטַּהֲרִים הֵם": *נח* וַנַּצִּילֵהוּ וְאֶת בֵּיתוֹ מִלְּבַד אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר גָּזַרְנוּ עָלֶיהָ, כִּי תִּהְיֶה מִן הַמִּתְמַהְמְהִים[1557]: *נט* וַנַּמְטֵר עֲלֵיהֶם מָטָר, וַיֵּרַע מְטַר אֵלֶּה אֲשֶׁר הִזְהִירוּם[1558]:

ס אֱמֹר: הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים, וְשָׁלוֹם עַל עוֹבְדָיו אֲשֶׁר בָּחַר. הָאֱלֹהִים טוֹב יוֹתֵר אִם אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ (לוֹ)?: *סא* הַאִם (לֹא הוּא) אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם, וַיּוֹרֶד לָכֶם מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם, וַנַּצְמַח בָּהֶם עֲתֶרֶת חֳרָשׁוֹת, אֲשֶׁר אֵין לְאֵל יֶדְכֶם לְהַצְמִיחַ עֲצֵיהֶן. הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ אֶת אֱלֹהִים? אָכֵן עַם שֹׁטִים הֵם: *סב* הַאִם (לֹא הוּא) אֲשֶׁר שָׁת אֶת הָאָרֶץ מָכוֹן לָכֶם[1559], וַיָּשֶׂם בְּתוֹכָהּ נְהָרוֹת וַיָּשֶׂם לָהּ יְתֵדוֹת[1560], וַיָּשֶׂם בֵּין שְׁנֵי הַיַּמִּים חַיִץ[1561]. הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ אֶת אֱלֹהִים? לֹא כִּי מַרְבִּיתָם לֹא יֵדָעוּ: *סג* הַאִם (לֹא הוּא) אֲשֶׁר יַעֲנֶה אֶת אִישׁ מָצוֹק בְּקָרְאוֹ אֵלָיו, וְהֶעֱבִיר הָרָעָה, וַיָּקֶם אֶתְכֶם תַּחַת (עַמִּים אֲחֵרִים) בָּאָרֶץ? הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ אֶת אֱלֹהִים? (אַךְ) מְעַט הוּא אֲשֶׁר תָּשִׂימוּ אֶל לֵב: *סד* הַאִם (לֹא הוּא) אֲשֶׁר יַנְחֶכֶם בְּחֶשְׁכַת הַיַּבָּשָׁה וְהַיָּם, וַאֲשֶׁר יִשְׁלַח אֶת הָרוּחוֹת בְּשׂוֹרָה טוֹבָה לִפְנֵי רַחֲמָיו[1562]? הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ אֶת אֱלֹהִים? יִתְעַלֶּה אֱלֹהִים עַל אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ (לוֹ)[1563]: *סה* הַאִם (לֹא הוּא) אֲשֶׁר יִבְרָא אֶת הַבְּרִיאָה, אַחַר יְשִׁיבֶנָּה (אֵלָיו), וַאֲשֶׁר יְכַלְכֶּלְכֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ. הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ אֶת אֱלֹהִים? אֱמֹר: "תְּנוּ לָכֶם מוֹפֵת, אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ"[1564]: *סו* אֱמֹר: אֵין מִי בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵדַע אֶת הַתַּעֲלוּמָה מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים. וְלֹא יָחוּשׁוּ: *סז* מָתַי יוּקְמוּ לִתְחִיָּה: *סח* לֹא כִּי, הֲתַשִּׂיג דַּעְתָּם אֶת הָאַחֲרִית? לֹא כִּי, הֵם בְּסָפֵק בִּדְבָרָהּ. לֹא כִּי, עִוְרִים הֵם מֵרְאוֹתָהּ: *סט* וַיֹּאמְרוּ: הַכּוֹפְרִים: "הַאִם אַחֲרֵי הֱיוֹתֵנוּ לְעָפָר (אֲנַחְנוּ) וַאֲבוֹתֵינוּ, נוּצָא (מִקִּבְרוֹתֵינוּ)?[1565] *ע* אָכֵן כְּבָר נִבְּאוּ זֹאת לָנוּ וְלַאֲבוֹתֵינוּ לְפָנִים. אֵין זֹאת בִּלְתִּי אִם בַּדֵּי הָרִאשׁוֹנִים"[1566]: *עא* אֱמֹר: "עִבְרוּ בָּאָרֶץ וּרְאוּ, אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית הַזֵּדִים": *עב* וְלֹא תֵעָצֵב בִּגְלָלָם, וְלֹא יֵצַר לְךָ עַל הַדָּבָר אֲשֶׁר יָזֹמּוּ[1567]: *עג* וְאָמְרוּ: "מָתַי (יָקוּם) הַדָּבָר הַזֶּה, אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ?"[1568] *עד* אֱמֹר: "יִתָּכֵן כִּי עוֹמֵד מֵאַחֲרֵיכֶם מִקְצַת מִזֶּה (הָעֹנֶשׁ), אֲשֶׁר אַתֶּם מְבַקְשִׁים לְהָחִישׁ (בּוֹאוֹ)": *עה* אָכֵן בַּעַל חֶסֶד הוּא אֱלֹהֶיךָ לִבְנֵי אָדָם וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יוֹדוּ (לוֹ)[1569]: *עו* וְאָכֵן אֱלֹהֶיךָ יוֹדֵעַ אֲשֶׁר יִצְפְּנוּ לִבּוֹתָם וְאֶת אֲשֶׁר יוֹדִיעוּ גָּלוּי: *עז* וְאֵין כָּל תַּעֲלוּמָה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר אֵינֶנָּה (כְּתוּבָה) בְּסֵפֶר בָּרוּר:[1570] *עח* הִנֵּה הַקֻּרְאָן הַזֶּה יְסַפֵּר לִבְנֵי-יִשְׂרָאֵל מַרְבִּית (הַדְּבָרִים) אֲשֶׁר נֶחְלְקוּ בוֹ[1571]: *עט* וְאָכֵן הוּא אֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים לַמַּאֲמִינִים: *פ* אָכֵן אֱלֹהֶיךָ יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם בְּמִשְׁפָּטוֹ, וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהַיּוֹדֵעַ: *פא* הִשָּׁעֵן אֵפוֹא עַל אֱלֹהֶיךָ, כִּי אַתָּה עַל (דֶּרֶךְ) הָאֱמֶת הַגְּלוּיָה: *פב* אָכֵן אַתָּה לֹא תַּעֲשֶׂה אֶת הַמֵּתִים לִשְׁמוֹעַ וְלֹא תַעֲשֶׂה אֶת הַחֵרְשִׁים לִשְׁמוֹעַ אֶת הַקְּרִיאָה, בְּהָפְכָם עֹרֶף נְסוֹגִים אָחוֹר: *פג* וְלֹא תוּכַל הַנְחוֹת

מֵישָׁרִים אֶת הָעִוְרִים מִתְּעוּתָם, לֹא תַעֲשֶׂה לִשְׁמוֹעַ בִּלְתִּי אִם אֶת הַמַּאֲמִינִים בְּאוֹתוֹתֵינוּ, כִּי
הֵם תְּמִימִים אֶת אֱלֹהִים[1572]:

פד וּבְבוֹא הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ [1573] עֲלֵיהֶם, נוֹצִיא לָהֶם חַיָּה מִן הָאָרֶץ, תְּדַבֵּר אֲלֵיהֶם[1574] לֵאמֹר:
"הָאֲנָשִׁים לֹא בָטְחוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ": *פה* וְיוֹם יָבוֹא נֶאֱסֹף מִכָּל אֻמָּה חֶבֶר מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר יְכַחֲשׁוּ
בְּאוֹתוֹתֵינוּ, וְהֵם עֲרוּכִים לְמַחְלְקוֹתֵיהֶם[1575]: *פו* וְכַאֲשֶׁר יָבוֹאוּ, וְיֹאמַר (אֱלֹהִים): "הֲכִחַשְׁתֶּם
בְּאוֹתוֹתַי וְ(אִם גַּם) לֹא הִשַּׂגְתֶּם דַּעְתָּם? אוֹ מַה הַדָּבָר אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם?" *פז* וּבָא הַדָּבָר (אֲשֶׁר
דִּבֵּר)[1576] עֲלֵיהֶם, כַּאֲשֶׁר פָּשְׁעוּ, וְהֵם לֹא יְדַבֵּרוּ[1577]: *פח* הַאִם לֹא יִרְאוּ, כִּי אֲנַחְנוּ שַׁתְנוּ אֶת
הַלַּיְלָה, לְמַעַן יָנוּחוּ בוֹ, וְאֶת הַיּוֹם לִרְאוֹת?, הִנֵּה בְּאֵלֶּה אוֹתוֹת לַאֲנָשִׁים יַאֲמִינוּ[1578]: *פט* וּבְיוֹם
יִתָּקַע בַּשּׁוֹפָר, וְחָרַד כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, בִּלְעֲדֵי אֲשֶׁר חָפֵץ אֱלֹהִים, וְהַכֹּל
יָבוֹאוּ אֵלָיו, וְהֵם יְזֹרָבוּ[1579]: *צ* וְרָאִיתָ אֶת הֶהָרִים תַּחְשֹׁב, כִּי סָמְרוּ, וְהֵם יַחֲלֹפוּ כַּחֲלֹף הָעֲנָנִים.
מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים אֲשֶׁר תִּכֵּן כָּל דָּבָר, כִּי הוּא יוֹדֵעַ אֶת פָּעָלְכֶם: *צא* אֲשֶׁר יָבִיא מַעֲשֶׂה טוֹב, לוֹ
(גְּמוּל) טוֹב מִמֶּנּוּ[1580], וְהֵם בְּטוּחִים מִבַּלָּהַת הַיּוֹם הַהוּא: *צב* וַאֲשֶׁר יָבִיא מַעֲשֶׂה רָע, יוּטְלוּ עַל
פְּנֵיהֶם אֶל (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ. הַתְשֻׁלְּמוּ אִם לֹא כְּמַעֲשֵׂיכֶם?[1581]: *צג* אָכֵן צֻוֵּיתִי לַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵי
הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר קִדְּשָׁהּ, וְלוֹ כָל דָּבָר, וָאֲצֻוֶּה לִהְיוֹת מִן הַתְּמִימִים אֶת אֱלֹהִים[1582]: *צד* וְלִקְרֹא
(לִפְנֵיהֶם) אֶת הַקֻּרְאָן, וְהָיָה אֲשֶׁר יְאֻשַּׁר בְּדַרְכּוֹ לְנַפְשׁוֹ (יְאֻשַּׁר), וַאֲשֶׁר יִתְעֶה[1583], אֱמֹר: "אָכֵן
אָנֹכִי רַק מִן הַמַּזְהִירִים": *צה* וֶאֱמֹר: "הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים. הַרְאֵה יַרְאֲכֶם אוֹתוֹתָיו וִידַעְתֶּם
אוֹתָם, וְלֹא נֶעְלְמוּ מֵאֱלֹהִים מַעֲשֵׂיכֶם:

פָּרָשַׁת הַסִּפּוּר[1584]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנִים וּשְׁמוֹנָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

ט.ש.מ.[1585] *א* אֵלֶּה אוֹתוֹת הַסֵּפֶר הַגָּלוּי[1586]: *ב* נִקְרָא לְפָנֶיךָ מִדְּבַר מֹשֶׁה וּפַרְעֹה בֶּאֱמֶת לְעָם
אֲשֶׁר יַאֲמִינוּ: *ג* הִנֵּה פַּרְעֹה הִתְנַשֵּׂא בָּאָרֶץ, וַיָּשֶׂם אֶת יוֹשְׁבֶיהָ מַחֲלָקוֹת[1587], וַיְבַקֵּשׁ לַחֲלֹשׁ עֵדָה
מֵהֶם[1588], אֶת בְּנֵיהֶם שָׁחַט וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם חִיָּה לוֹ, כִּי הָיָה מִן הַמַּשְׁחִיתִים: *ד* וַנַּחְפֹּץ לְהַפְלוֹת
חַסְדֵּנוּ לְאֵלֶּה אֲשֶׁר חֻשָּׁבוּם לַחֲלָשִׁים בָּאָרֶץ וּלְשִׂימָם מוֹפֵת[1589] וּלְשִׂימָם
הַיּוֹרְשִׁים[1590]: *ה* וּלְכוֹנֵן אוֹתָם בָּאָרֶץ, וּלְהַרְאוֹת אֶת פַּרְעֹה וְאֶת הָמָן[1591] וְאֶת צִבְאוֹתָם עַל
יָדָם[1592] אֶת (הָרָעָה) אֲשֶׁר נִשְׁמְרוּ (מִמֶּנָּה): *ו* וַנְּגַל אֶת אֹזֶן אֵם מֹשֶׁה לֵאמֹר: "הָנִיקִי אוֹתוֹ,
וְאִם יְרֵאָה אַתְּ עָלָיו, הַטִּילִי אוֹתוֹ לַיָּם וְאַל תִּירְאִי וְאַל תֵּעָצְבִי, כִּי הִנְנוּ מְשִׁיבִים אוֹתוֹ אֵלַיִךְ,
וְשָׂמִים אוֹתוֹ מִן הַשְּׁלִיחִים": *ז* וַיַּאַסְפוּ אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם בֵּית פַּרְעֹה, לְמַעַן יִהְיֶה אוֹיֵב לָהֶם וְיָגוֹן,
כִּי הָיוּ פַּרְעֹה וְהָמָן וְצִבְאוֹתָם חַטָּאִים: *ח* וַתֹּאמֶר אֵשֶׁת פַּרְעֹה: "נַחַת רוּחַ הוּא לִי וּלְךָ, אַל
תַּהַרְגוּהוּ. אוּלַי יִהְיֶה לָנוּ מוֹעִיל בּוֹ, אוֹ נְאַמְּצֵהוּ לְבֵן לָנוּ"[1593], וְהֵם לֹא יָחוּשׁוּ: *ט* וַתִּשְׁכַּם אֵם
מֹשֶׁה, וְלִבָּהּ נָבוּב בְּקִרְבָּהּ, עַד אֲשֶׁר כִּמְעַט גִּלְּתָה אֶת מִסְתָּרָיו, לוּלֵא אִמַּצְנוּ אֶת לִבָּהּ אֲשֶׁר
תִּהְיֶה מִן הַמַּאֲמִינִים: *י* וַתֹּאמֶר אֶל אֲחוֹתוֹ: "לְכִי אַחֲרָיו". וְתַּבֵּט אֵלָיו מִן הַצַּד, וְהֵם לֹא
יָחוּשׁוּ: *יא* וַנֶּאֱסֹר עָלָיו לִינֹק[1594] לִפְנֵי כֵן[1595], וַתֹּאמֶר אֲחוֹתוֹ: "הַאִם אוֹבִילְכֶם אֶל בְּנֵי-
בַיִת[1596] אֲשֶׁר יִהְיוּ אוֹמְנִים אוֹתוֹ לָכֶם[1597], וְהֵם דּוֹרְשִׁים טוֹבָתוֹ?": *יב* וַנְּשִׁיבֵהוּ אֶל אִמּוֹ, לְמַעַן
תָּנוּחַ דַּעְתָּהּ וְלֹא תֵעָצֵב[1598], וּלְמַעַן תֵּדַע, כִּי דְּבַר אֱלֹהִים אֱמֶת. וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא

יֵדָעוּ[1599]: *יג* וּבְבָגְרוֹ וַיִּגָּמֵל, נָתְנוּ לוֹ חָכְמָה וָדַעַת, וְכָזֹאת נִגְמֹל אֶת עוֹשֵׂי הַטּוֹב[1600]: *יד* וַיָּבוֹא אֶל הָעִיר בְּעֵת לֹא יָשִׂימוּ יוֹשְׁבֶיהָ לֵב[1601], וַיִּמְצָא בָהּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים נִצִּים, זֶה מִמַּחְלַקְתּוֹ וְזֶה מִ(מַּחְלֶקֶת) אוֹיְבוֹ[1602], וַיִּקְרָאֵהוּ לְעֶזְרָה לוֹ זֶה אֲשֶׁר מִמַּחְלַקְתּוֹ עַל זֶה אֲשֶׁר מֵאוֹיְבוֹ. וַיַּכֵּהוּ מֹשֶׁה בְּאֶגְרוֹפוֹ, וַיַּעֲשֵׂהוּ כָּלָה, וַיֹּאמֶר: "מִמַּעֲשֵׂה הַשָּׂטָן הוּא זֶה[1603], כִּי אוֹיֵב וּמַתְעֶה גָלוּי הוּא": *טו* וַיֹּאמֶר (עוֹד): "אֱלֹהַי, אָכֵן עָכַרְתִּי נַפְשִׁי[1604], סְלַח לִי אֵפוֹא", וַיִּסְלַח לוֹ, כִּי הוּא הַסַּלָּח וְהָרַחוּם: *טז* וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, יַעַן אֲשֶׁר חַנּוֹתָ אוֹתִי, לֹא אֶהְיֶה עֵזֶר לַזֵּדִים": *יז* וַיַּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר בָּעִיר יָרֵא וּמִתְבּוֹנֵן[1605], וְהִנֵּה זֶה הָאִישׁ אֲשֶׁר קְרָאָהוּ לְעֶזְרָה תְּמוֹל, זוֹעֵק אֵלָיו לְעֶזְרָה (שֵׁנִית), וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֹשֶׁה: "אָכֵן אִישׁ מַצּוֹת גָּלוּי הִנְּךָ": *יח* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָפֵץ לִתְקֹף אֶת אֲשֶׁר אוֹיֵב הוּא לִשְׁנֵיהֶם (לְהַכּוֹתוֹ), וַיֹּאמֶר[1606]: "הֲתַחְפֹּץ לְהָרְגֵנִי, כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ נֶפֶשׁ תְּמוֹל? אֵין אַתָּה חָפֵץ, בִּלְתִּי אִם לִהְיוֹת עָרִיץ בָּאָרֶץ, וְלֹא תַחְפֹּץ לִהְיוֹת מֵרוֹדְפֵי הַשָּׁלוֹם": *יט* וַיָּבוֹא אִישׁ מִקְּצֵה הָעִיר[1607] מְמַהֵר וַיֹּאמֶר: "מֹשֶׁה, הִנֵּה הַשָּׂרִים נוֹעָצִים עָלֶיךָ לְהָרְגֶךָ, צֵא אֵפוֹא כִּי מִן הַדּוֹרְשִׁים טוֹבָתְךָ אָנֹכִי": *כ* וַיֵּצֵא מִמֶּנָּה[1608] יָרֵא וּמִתְבּוֹנֵן[1609], וַיֹּאמֶר: אֱלֹהַי, מַלְּטֵנִי מִן הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים": *כא* וְכַאֲשֶׁר פָּנָה אֶל עֵבֶר מִדְיָן אָמַר: "אוּלַי יַנְחֵנִי אֱלֹהַי בַּדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר": *כב* וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ אֶל מֵי מִדְיָן, מָצָא עֲלֵיהֶם עֲדַת אֲנָשִׁים יַשְׁקוּ (עֲדָרִים): *כג* וַיִּמְצָא מִבַּלְעֲדֵיהֶם שְׁתֵּי נָשִׁים, תִּפְרֹשְׁנָה מִן הַצַּד, וַיֹּאמֶר: "מַה דְּבַרְכֶן?. וַתֹּאמַרְנָה: "לֹא נַשְׁקֶה עַד אִם יַעֲבִירוּ הָרוֹעִים (עֶדְרֵיהֶם) וְאָבִינוּ זָקֵן מְאֹד": *כד* וַיַּשְׁקְ לָהֶן (עֶדְרָן), אַחַר פָּנָה אֶל הַצֵּל, וַיֹּאמַר: "אֱלֹהַי, אָכֵן אָנֹכִי צָרִיךְ לַאֲשֶׁר תּוֹרִיד אֵלַי מִן הַטּוֹב": *כה* וַתָּבוֹא אֵלָיו אַחַת שְׁתֵּיהֶן, הוֹלֶכֶת בְּבֹשֶׁת פָּנִים וַתֹּאמֶר: "הִנֵּה אָבִי יִקְרָאֲךָ לִגְמֹל לְךָ שְׂכַר הַשְׁקוֹתְךָ לָנוּ". וַיְהִי כְבוֹאוֹ אֵלָיו וַיְסַפֵּר לוֹ אֶת הַסִּפּוּר, וַיֹּאמֶר: "אַל תִּירָא, נִמְלַטְתָּ מִן הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים": *כו* וַתֹּאמֶר אַחַת שְׁתֵּיהֶן: "אָבִי, שְׂכְרֵהוּ, כִּי הַטּוֹב בַּאֲשֶׁר שָׂכַרְתָּ (הוּא) הֶחָזָק וְהַנֶּאֱמָן": *כז* וַיֹּאמֶר: "הִנֵּה חָפֵץ אָנֹכִי לָתֵת לְךָ אִשָּׁה אַחַת שְׁתֵּי בְנוֹתַי אֵלֶּה, בַּשָּׂכָר אֲשֶׁר תַּעֲבֹד אִתִּי שְׁמוֹנָה חַגִּים[1610], וְאִם תְּמַלֵּא עֲשָׂרָה, הִנֵּה מֵרְצוֹנְךָ, וְלֹא אֶחְפֹּץ לְהַכְבִּיד עָלֶיךָ, וּמָצוֹא תִמְצָא אוֹתִי, אִם יִרְצֶה אֱלֹהִים, מֵעוֹשֵׂי הַיָּשָׁר": *כח* וַיֹּאמֶר (מֹשֶׁה): "כָּזֹאת (תִּהְיֶה) בֵּינִי וּבֵינֶךָ. וְאֵיזֶה מִשְּׁנֵי הַזְּמַנִּים אֲשֶׁר אֲמַלֵּא לֹא תִּהְיֶה אֵיבָה עָלַי, וֵאלֹהִים עָרֵב אֶת דְּבָרֵינוּ[1611]: *כט* וַיְהִי כְּמַלֵּא מֹשֶׁה אֶת הַמּוֹעֵד וַיֵּלֶךְ עִם מִשְׁפַּחְתּוֹ הִרְגִּישׁ מִצַּד הָהָר בְּאֵשׁ, וַיֹּאמֶר אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ: "כַּתְּרוּ לִי, כִּי הִרְגַּשְׁתִּי בְּאֵשׁ, אוּלַי אָבִיא לָכֶם עַל יָדָהּ (פֵּשֶׁר) דָּבָר[1612] אוֹ אוּד אֵשׁ לְמַעַן תִּתְחַמָּמוּ[1613]": *ל* וַיְהִי בְּבוֹאוֹ אֵלֶיהָ, וַיִּקָּרֵא אֵלָיו קוֹל מִקְּצֵה הָעֵמֶק הַיְמָנִי בַּבִּקְעָה הַמְּבֹרָכָה, מִן הָעֵץ, לֵאמֹר: "מֹשֶׁה, אָנֹכִי אֱלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים[1614]: *לא* הַשְׁלֵךְ מַטֶּךָ" – וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאָהוּ מִתְנוֹדֵד כְּמוֹ הָיָה נָחָשׁ, פָּנָה וַיִּסּוֹג אָחוֹר וְלֹא שָׁב – "הוֹי מֹשֶׁה גַּשׁ וְאַל תִּירָא כִּי אַתָּה מִן הַבְּטוּחִים מִפַּחַד[1615]: *לב* הָבֵא אֶת יָדְךָ בְּחֵיקֶךָ, וְתֵצֵא לְבָנָה מִבְּלִי (פֶּגַע) רָע[1616], וֶאֱסֹף אֵלֶיךָ כְּנָפְךָ מִפָּחַד[1617]. אֵלֶּה אֵפוֹא שְׁנֵי אוֹתוֹת מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ אֶל פַּרְעֹה וְשָׂרָיו, כִּי הָיוּ עַם פּוֹשְׁעִים"[1618]: *לג* וַיֹּאמֶר: אֱלֹהַי, הִנֵּה אָנֹכִי הָרַגְתִּי מֵהֶם נֶפֶשׁ, וְיָרֵא אָנֹכִי לְבַל יַהַרְגוּנִי: *לד* וְאַהֲרֹן אָחִי צַח מִמֶּנִּי לְלָשׁוֹן, שָׁלְחֵהוּ אֵפוֹא אִתִּי לְתָמְכֵנִי, לְמַעַן יְקַיֵּם אֶת דְּבָרַי, כִּי יָרֵא אָנֹכִי, פֶּן יִתְנוּנִי לְכוֹזֵב": *לה* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "אַמֵּץ נְאַמֵּץ זְרוֹעֲךָ[1619], עַל יְדֵי אָחִיךָ. וְנָתַנּוּ לִשְׁנֵיכֶם שִׁלְטוֹן, אֲשֶׁר לֹא יַגִּיעוּ אֲלֵיכֶם, עַל יְדֵי אוֹתוֹתֵינוּ. אַתֶּם וְהַהוֹלְכִים אַחֲרֵיכֶם הַנֹּכַם אֲשֶׁר תוּכְלוּ לָהֶם": *לו* וַיְהִי כְבוֹא אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹתֵינוּ הַגְּלוּיִים, וַיֹּאמְרוּ: "אֵין אֵלֶּה בִּלְתִּי אִם כְּשָׁפִים בְּדִיתֶם (מִלִּבְּכֶם), וְלֹא שָׁמַעְנוּ עַל אֹדוֹת זֶה בֵּין אֲבוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים"[1620]: *לז* וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה: "אֱלֹהַי הַיּוֹדֵעַ מִי הוּא אֲשֶׁר הֵבִיא אֹרַח מֵישָׁרִים מֵאִתּוֹ, וּמִי הוּא אֲשֶׁר יִהְיֶה לוֹ שְׂכַר הַמָּעוֹן (בָּעוֹלָם הַבָּא), אָכֵן לֹא יַצְלִיחוּ הַפּוֹשְׁעִים"[1621] *לח* וַיֹּאמֶר

פַּרְעֹה: ״לֹא אֵדַע לָכֶם אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדַי[1622], שְׂרֹף לִי אֵפוֹא, הָמָן, חֹמֶר, וַעֲשֵׂה לִי מִגְדָּל[1623], לְמַעַן אֶעֱלֶה אֶל אֱלֹהֵי מֹשֶׁה, וְאָכֵן מִדּוֹבְרֵי הַשֶּׁקֶר אֶחְשְׁבֶנּוּ״: *לט* וַיִּתְנַשֵּׂא הוּא וְחֵילוֹ בָּאָרֶץ בְּלִי מִשְׁפָּט, וַיְדַמּוּ, כִּי לֹא יוּשְׁבוּ אֵלֵינוּ: *מ* וַנִּקַּח אוֹתוֹ וְאֶת חֵילוֹ, וַנְּטִילֵם הַיָּמָּה. רְאֵה אֵפוֹא, אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית הַפּוֹשְׁעִים [1624]: *מא* וַנְּשִׂימֵם מוֹרֵי דֶּרֶךְ[1625], יִקְרְאוּ אֶל (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ, וּבְיוֹם הַתְּקוּמָה לֹא יִמָּלֵטוּ: *מב* וַנְּשַׁלַּח אַחֲרֵיהֶם קְלָלָה בָעוֹלָם הַזֶּה, וּבְיוֹם הַתְּקוּמָה[1626] הֵם מִן הַנִּדָּחִים בְּקָלוֹן[1627].

מג וּלְפָנִים נָתַנּוּ לְמֹשֶׁה אֶת הַסֵּפֶר אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִשְׁמַדְנוּ אֶת הַדּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, אוֹתוֹת גְּלוּיִים לִבְנֵי אָדָם[1628], וְאֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים, לְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *מד* וְלֹא הָיִיתָ בְּצַד הַמַּעֲרָבִי[1629] בְּצַוּוֹתֵנוּ עַל מֹשֶׁה אֶת הַדָּבָר, וְלֹא הָיִיתָ מִן הָעֵדִים[1630]: *מה* וְאוּלָם אֲנַחְנוּ הֲקִימוֹנוּ דּוֹרוֹת, וַיִּנָּתְנוּ לָהֶם חַיִּים אֲרֻכִּים. וְלֹא גַּרְתָּ בְּתוֹךְ אַנְשֵׁי מִדְיָן אֲשֶׁר תִּקְרָא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ, וְאוּלָם אַתָּה הָיִיתָ מִן הַשְּׁלִיחִים: *מו* וְלֹא הָיִיתָ בְּצַד הָהָר בְּקָרְאֵנוּ (אֶל מֹשֶׁה), וְאוּלָם רַחֲמִים מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, לְמַעַן תַּזְהִיר עָם לֹא בָאָם כָּל מַזְהִיר מִלְּפָנֶיךָ, אוּלַי יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *מז* וּלְמַעַן אֲשֶׁר בְּמְצֹא אוֹתָם צָרָה, בַּאֲשֶׁר קִדְּמוּ יְדֵיהֶם לַעֲשׂוֹת[1631], לֹא יֹאמְרוּ: ״אֱלֹהֵינוּ, לָמָּה לֹא שָׁלַחְתָּ אֵלֵינוּ שָׁלִיחַ לְמַעַן נֵלֵךְ אַחֲרֵי אוֹתוֹתֶיךָ[1632], וְהָיִינוּ מִן הַמַּאֲמִינִים״: *מח* וְ(אוּלָם) כַּאֲשֶׁר בָּאָה אֲלֵיהֶם הָאֱמֶת מֵאִתָּנוּ, אָמְרוּ: ״לוּ הוּבָא (אֵלָיו) כַּאֲשֶׁר הוּבָא אֶל מֹשֶׁה״. הַאִם לֹא יְכַחֲשׁוּ בַּאֲשֶׁר נִתַּן אֶל מֹשֶׁה מִלְּפָנִים, וַיֹּאמְרוּ: ״שְׁנֵי מְכַשְּׁפִים יַעַזְרוּ אִישׁ אֶת אָחִיו״[1633], וַיֹּאמְרוּ: ״אָכֵן אֲנַחְנוּ מְכַחֲשִׁים בַּכֹּל״: *מט* אֱמֹר: ״הָבִיאוּ סֵפֶר מֵאֵת אֱלֹהִים יְיַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ יוֹתֵר מִשְּׁנֵי אֵלֶּה, וְהָלַכְתִּי אַחֲרָיו, אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ״: *נ* אַךְ אִם לֹא יַעֲנוּ לָךְ, כִּי אָז דַּע[1634], כִּי לֹא יֵלְכוּ בִּלְתִּי אִם אַחֲרֵי תַּאֲווֹתֵיהֶם. וּמִי תָּעָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרֵי תַּאֲוָתוֹ מִבִּלְתִּי אֹרַח מֵישָׁרִים מֵאֵת אֱלֹהִים, אָכֵן אֱלֹהִים לֹא יַנְחֶה אֶת הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: *נא* וּכְבָר חִבַּרְנוּ לָהֶם אֶת הַדָּבָר[1635] פֶּרֶק אֶל פֶּרֶק, לְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *נב* אֵלֶּה אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם אֶת הַסֵּפֶר לְפָנָיו[1636], הֵם יַאֲמִינוּ בוֹ: *נג* וּבְהִקָּרְאוֹ לִפְנֵיהֶם אָמְרוּ: ״הֶאֱמַנּוּ בוֹ, אָכֵן הוּא הָאֱמֶת מֵאֵת אֱלֹהֵינוּ, הִנֵּה אֲנַחְנוּ הָיִינוּ לְפָנָיו[1637] תְּמִימִים עִם אֱלֹהִים״[1638]: *נד* אֵלֶּה יִנָּתֵן לָהֶם שְׂכָרָם פַּעֲמַיִם, עֵקֶב אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ אֶת רוּחָם, וַיָּשִׁיבוּ בְּטוֹבָה אֶת הָרָעָה, וּמֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָהֶם יְפַזֵּרוּ[1639]: *נה* וּבְשָׁמְעָם לַהֲגֵי הֶבֶל יַרְחִיקוּ (מֵהֶם)[1640], וְאָמְרוּ: ״לָנוּ מַעֲשֵׂינוּ וְלָכֶם מַעֲשֵׂיכֶם,[1641] שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם לֹא נְבַקֵּשׁ אֶת הַבּוֹעֲרִים״[1642]: *נו* אָכֵן אַתָּה לֹא תַנְחֶה מֵישָׁרִים אֶת אֲשֶׁר אָהַבְתָּ, וְאוּלָם אֱלֹהִים יַנְחֶה מֵישָׁרִים אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְהוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת הַמְאֻשָּׁרִים בְּדַרְךְ: *נז* וַיֹּאמְרוּ: ״אִם נֵלֵךְ אַחֲרֵי אֹרַח הַמֵּישָׁרִים אִתְּךָ נוּצָא בְּחֹזֶק יַד מֵאַרְצֵנוּ״[1643], הַאִם לֹא כּוֹנַנּוּ לָהֶם מִקְדָּשׁ מִבְטַחִים, יוּבָא אֵלָיו פְּרִי כָל-דָּבָר, מָזוֹן מֵאִתָּנוּ? וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יֵדָעוּ: *נח* וְכַמָּה הִשְׁמַדְנוּ מִן הֶעָרִים, אֲשֶׁר הִתְעַנְּגוּ עַל רֹב מִחְיָתָן, הִנֵּה אֵלֶּה מִשְׁכְּנוֹתָם לֹא נוֹשְׁבוּ אַחֲרֵיהֶם, בִּלְתִּי אִם מְעָט[1644], וַנְּהִי אֲנַחְנוּ הַיּוֹרְשִׁים[1645]: *נט* וְ(אָכֵן) לֹא יַשְׁמִיד אֱלֹהֶיךָ אֶת הֶעָרִים, עַד אִם יִשְׁלַח אֶל בִּירָתָן[1646] שָׁלִיחַ, יִקְרָא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ, וְלֹא הִשְׁמַדְנוּ אֶת הֶעָרִים, בִּלְתִּי אִם (בִּהְיוֹת) פּוֹשְׁעִים יוֹשְׁבֶיהָ[1647]: *ס* וְכָל דָּבָר אֲשֶׁר נִתַּן לָכֶם, אַךְ מַתַּת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא. וְאוּלָם אֲשֶׁר אֶת אֱלֹהֶיךָ טוֹב וְקַיָּם יוֹתֵר[1648], הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ אֵפוֹא? *סא* הַאִם כָּזֶה אֲשֶׁר הִבְטַחְנוּהוּ הַבְטָחָה טוֹבָה וְהוּא יִמְצָאֶנָּה כָּזֶה אֲשֶׁר נָתַנּוּ לוֹ מַתַּת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאַחַר יִהְיֶה בְּיוֹם הַתְּקוּמָה מִן הַמּוּבָאִים (לְדִין)?

סב וְיוֹם יָבוֹא אֲשֶׁר יִקְרָא אֲלֵיהֶם יֹאמַר: "אַיֵּה שֻׁתָּפַי אֲשֶׁר הֱיִיתֶם אוֹמְרִים?" [1649]: *סג* וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר נֶחֱרַץ עֲלֵיהֶם בְּצֶדֶק הַדָּבָר[1650]: "אֱלֹהֵינוּ, אֵלֶּה אֲשֶׁר עִוִּינוּם, עִוִּינוּם כַּאֲשֶׁר עֻוֵּינוּ אֲנַחְנוּ, נְקִיִּים מֵהֶם (נָשׁוּב) אֵלֶיךָ, לֹא אוֹתָנוּ הָיוּ עוֹבְדִים: *סד* וְיֵאָמֵר[1651]: "קִרְאוּ אֶת שֻׁתָּפֵיכֶם", וְקָרְאוּ אֲלֵיהֶם, וְלֹא יַעֲנוּ לָהֶם, וְרָאוּ אֶת הָעֹנֶשׁ, לוּ הָיוּ מְאֻשָּׁרִים בְּדָרֶךְ[1652]: *סה* וְיוֹם יָבוֹא יִקְרָאֵם וְאָמַר: "מַה זֶּה עֲנִיתֶם אֶת הַשְּׁלִיחִים?[1653]: *סו* וְלֹא יִמְצְאוּ מַעֲנֶה[1654] בַּיּוֹם הַהוּא, וְאַף לֹא יִשְׁאֲלוּ אִישׁ אֶת אָחִיו (לְמַעֲנֶה): *סז* וְאוּלָם אֲשֶׁר שָׁב וַיַּאֲמֵן וַיַּעַשׂ-הַיָּשָׁר[1655], יוּכַל הֱיוֹת כִּי יִהְיֶה מִן הַמַּצְלִיחִים: *סח* וֵאלֹהֶיךָ יִבְרָא אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְיִבְחַר. אֵין לָהֶם בְּחִירָה[1656]. יִשְׁתַּבַּח אֱלֹהִים וְיִתְעַלֶּה עַל אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ לוֹ: *סט* וֵאלֹהֶיךָ יֵדַע אֶת אֲשֶׁר יִצְפְּנוּ בְלִבּוֹתָם וְאֶת אֲשֶׁר יוֹדִיעוּ גָלוּי[1657] *ע* וְהוּא אֱלֹהִים אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְתּוֹ. לוֹ הַתְּפִלָּה בָּרִאשׁוֹנָה וּבָאַחֲרוֹנָה[1658], וְלוֹ הַמִּשְׁפָּט וְאֵלָיו תּוּשָׁבוּ: *עא* אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב, אִם יָשִׁית אֱלֹהִים עֲלֵיכֶם אֶת הַלַּיְלָה נֶצַח עַד לְיוֹם הַתְּקוּמָה, מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר יָבִיא אֲלֵיכֶם אוֹר? הַאִם לֹא תִּשְׁמְעוּ אֵפוֹא? *עב* אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב, אִם יָשִׁית אֱלֹהִים עֲלֵיכֶם אֶת הַיּוֹם נֶצַח עַד לְיוֹם הַתְּקוּמָה, מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, אֲשֶׁר יָבִיא לָכֶם לַיְלָה לָנוּחַ בּוֹ? הַאִם לֹא תִּתְבּוֹנְנוּ אֵפוֹא?: *עג* וּמֵרַחֲמָיו שָׁת לָכֶם אֶת הַלַּיְלָה וְאֶת הַיּוֹם לְמַעַן תָּנוּחוּ בוֹ וּלְמַעַן תְּבַקְשׁוּ מֵחַסְדּוֹ[1659], וּלְמַעַן אֲשֶׁר תּוֹדוּ (לוֹ): *עד* וְיוֹם יָבוֹא אֲשֶׁר יִקְרָאֵם וְאָמַר: "אַיֵּה שֻׁתָּפַי[1660]אֲשֶׁר הֱיִיתֶם אוֹמְרִים?"[1661]: *עה* וְהוֹצֵאנוּ מִכָּל אֻמָּה עֵד וְאָמַרְנוּ: "תְּנוּ לָכֶם מוֹפֵת", וְיָדְעוּ כִּי הָאֱמֶת לֵאלֹהִים, וְתָעָה מֵהֶם (הַדָּבָר) אֲשֶׁר בָּדוּ מִלִּבָּם[1662]:

עו הִנֵּה קֹרַח[1663] הָיָה מֵעַם מֹשֶׁה, בִּקֵּשׁ תּוֹאֲנָה עֲלֵיהֶם, וַנִּתֵּן לוֹ מִן הָאוֹצָרוֹת אֲשֶׁר מַפְתְּחוֹתָיו הָיוּ לְמַשָּׂא לַעֲיֵפָה עַל עֵדָה אַנְשֵׁי חָיִל. וַיְהִי בֶּאֱמֹר לוֹ עַמּוֹ: "אַל תִּשְׂמַח בְּגָאוֹן, כִּי לֹא יֹאהַב אֱלֹהִים אֶת הַשְּׂמֵחִים: *עז* וּבַקֵּשׁ בַּאֲשֶׁר נָתַן לְךָ אֱלֹהִים אֶת מְעוֹן הָאַחֲרִית[1664], וְאַל תִּשְׁכַּח (מַה) מְּנָתְךָ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵיטֵב כַּאֲשֶׁר הֵיטִיב אֱלֹהִים לְךָ, וְלֹא תְבַקֵּשׁ לְהַשְׁחִית בָּאָרֶץ, כִּי לֹא יֹאהַב אֱלֹהִים אֶת הַמַּשְׁחִיתִים": *עח* וַיֹּאמֶר: "אָכֵן אַךְ בְּדַעְתִּי נִתַּן לִי זֶה"[1665]. הַאִם לֹא יָדַע, כִּי אֱלֹהִים הִשְׁמִיד מִלְּפָנָיו דּוֹרוֹת, אֲשֶׁר הָיוּ אַמִּיצִים מִמֶּנּוּ לְכֹחַ וְרַבִּים לֶאֱסֹף[1666], וְלֹא יִשָּׁאֲלוּ הַזֵּדִים עַל חַטֹּאותָם[1667]: *עט* וַיֵּצֵא אֶל בְּנֵי עַמּוֹ בַּעֲדָיָיו, וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר חָפְצוּ בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה: "מִי יִתֵּן וְנִתַּן לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִתַּן לְקֹרַח. אָכֵן בַּעַל מַזָּל גָּדוֹל הוּא": *פ* וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַדַּעַת: "אוֹי לָכֶם, גְּמוּל אֱלֹהִים טוֹב יוֹתֵר לַאֲשֶׁר הֶאֱמִין וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר, אָכֵן לֹא יַשִּׂיגוּהָ[1668] בִּלְתִּי אִם הַמְּיַחֲלִים (לֵאלֹהִים)": *פא* וַנִּבְקַע הָאָרֶץ תַּחְתָּיו וְתַחַת חֲצֵרוֹ. וְלֹא הָיָה לוֹ כָּל מַחֲנֶה אֲשֶׁר יַעַזְרֻנּוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, וְלֹא הָיָה מִן הַמּוֹשִׁיעִים לְנַפְשָׁם[1669]: *פב* וַיַּשְׁכִּימוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר חָמְדוּ מְקוֹמוֹ אֶמֶשׁ, וַיֹּאמְרוּ: "אֲהָהּ, אָכֵן אֱלֹהִים יִתֵּן מָזוֹן בְּשֶׁפַע לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ מֵעוֹבְדָיו, וְ(גַם) יִקְפֹּץ יָדוֹ[1670]. לוּלֵא עָשָׂה אֱלֹהִים חֶסֶד עִמָּנוּ, כִּי אָז בָּקַע הָאָרֶץ תַּחְתֵּינוּ, אֲהָהּ, אָכֵן לֹא יַצְלִיחוּ הַכּוֹפְרִים": *פג* מְעוֹן הָאַחֲרִית הַזֶּה נְשִׁיתוֹ לְאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יְבַקְשׁוּ לֹא לְהִתְנַשֵּׂא בָּאָרֶץ וְלֹא לְהַשְׁחִית, וְהָאַחֲרִית לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים: *פד* אֲשֶׁר יָבִיא [1671] מַעֲשֶׂה טוֹב לוֹ (גְּמוּל) טוֹב מִמֶּנּוּ, וַאֲשֶׁר יָבִיא מַעֲשֶׂה רַע, הִנֵּה לֹא יְשֻׁלְּמוּ עוֹשֵׂי הָרָעוֹת בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר עָשׂוּ[1672]:

פה הִנֵּה אֲשֶׁר שָׂם לְךָ לָחֹק אֶת הַקֻּרְאָן יְשִׁיבְךָ הָשֵׁב[1673], אֱמֹר: אֱלֹהַי הַיּוֹדֵעַ מִי הוּא אֲשֶׁר בָּא בְּאֹרַח מֵישָׁרִים, וּמִי הוּא בְתוֹעָה בְרוּרָה: *פו* וְלֹא צִפִּיתָ כִּי יִנָּתֵן[1674] אֵלֶיךָ הַסֵּפֶר, וְרַק רַחֲמִים מֵאֱלֹהֶיךָ הוּא, אַל תְּהִי אֵפוֹא עוֹזֵר לַכּוֹפְרִים: *פז* וְלֹא יְשִׁיבְךָ מֵאַחֲרֵי אוֹתוֹת אֱלֹהֶיךָ אַחֲרֵי

אֲשֶׁר הוּרְדוּ אֵלֶיךָ וּקְרָא אֶל אֱלֹהֶיךָ, וְאַל תְּהִי מִן הַמְּשַׁתְּפִים (לוֹ): *פח* וְלֹא תִּקְרָא אֶת אֱלֹהִים אֶל אֱלוֹהַּ אַחֵר. אֵין אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ. כָּל דָּבָר יִכְלֶה מִבַּלְעֲדֵי פָּנָיו, לוֹ הַמִּשְׁפָּט וְאֵלָיו תּוּשָׁבוּ:

פָּרָשַׁת הָעַכָּבִישׁ[1675]

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁשִּׁים וְתִשְׁעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א.ל.מ.[1676] *א* הֲיִדַמּוּ בְּנֵי הָאָדָם, כִּי יֵעָזְבוּ (לְנַפְשָׁם), בְּאָמְרָם: "הֶאֱמַנּוּ", וְלֹא יְנֻסּוּ בְּמַסָּה?[1677]: *ב* וּכְבָר נִסִּינוּ אֶת אֲשֶׁר (קָמוּ) מִלִּפְנֵיהֶם. וְאָכֵן יָדוֹעַ יֵדַע אֱלֹהִים אֶת הַדּוֹבְרִים אֱמֶת, וְיֵדַע אֶת הַמְּשַׁקְּרִים[1678]: *ג* אִם יְדַמּוּ עוֹשֵׂי הָרָעוֹת, כִּי יַעַבְרוּ אוֹתָנוּ[1679], רַע מִשְׁפָּטָם: *ד* אֲשֶׁר יְצַפֶּה לִפְגִישַׁת אֱלֹהִים, הִנֵּה עֵת מוֹעֵד אֱלֹהִים בּוֹא יָבוֹא, וְהוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ: *ה* וַאֲשֶׁר יְחָרֵף נַפְשׁוֹ[1680] לְנַפְשׁוֹ יְחָרְפֶנָּה, כִּי אָכֵן עָשִׁיר אֱלֹהִים מֵהִצְטָרֵךְ לְאָדָם[1681]: *ו* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, כַּפֵּר נְכַפֵּר לָהֶם מֵרָעוֹתֵיהֶם, וּגְמַלְנוּם כַּטּוֹב בְּמַעֲשֵׂיהֶם[1682]: *ז* וַנְּצַו אֶת הָאָדָם עַל הוֹרָיו, אַךְ אִם יִתְאַמְּצוּ (לְהַדִּיחֲךָ) לְשַׁתֵּף אֵלַי (אֱלוֹהַּ), אֲשֶׁר לֹא דַּעַת לְךָ בּוֹ, לֹא תִשְׁמַע לְקוֹלָם. אֵלַי תְּשׁוּבַתְכֶם, וְאוֹדִיעֲכֶם אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *ח* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, הָבֵא נְבִיאֵם בְּתוֹךְ הַיְשָׁרִים: *ט* וּבִבְנֵי אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר יֹאמַר: "הֶאֱמַנּוּ בֵּאלֹהִים". אַךְ כַּאֲשֶׁר נִגַּף[1683] בִּ(שְׁבִיל) אֱלֹהִים, יָשִׂים רָעַת[1684] בְּנֵי הָאָדָם כְּעֹנֶשׁ אֱלֹהִים. וְאוּלָם בְּבוֹא יֶשַׁע מֵאֱלֹהֶיךָ, יֹאמְרוּ אָמוֹר: "עִמָּכֶם הָיִינוּ". הַאֵין אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֲשֶׁר בִּלְבּוֹת בְּנֵי הָאָדָם? *י* וְאָכֵן יָדוֹעַ יֵדַע אֱלֹהִים אֶת הַמַּאֲמִינִים וְיֵדַע אֶת הַסֵּעֲפִים: *יא* וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹפְרִים אֶל הַמַּאֲמִינִים: "לְכוּ בְדַרְכֵּנוּ, וַאֲנַחְנוּ נִשָּׂא אֶת חַטֹּאתֵיכֶם" וְאוּלָם אֵינָם נוֹשְׂאִים מֵחַטֹּאותֵיהֶם דָּבָר, כִּי דּוֹבְרֵי שֶׁקֶר הֵם: *יב* וְאָכֵן נָשׂוֹא יִשְׂאוּ מַשָּׂאָם וּמַשָּׂא עַל מַשָּׂאָם, וּפָקוֹד יִפְקְדוּ עֲלֵיהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה עַל אֲשֶׁר בָּדוּ מִלִּבָּם:

יג וּלְפָנִים שְׁלַחְנוּ אֶת נֹחַ אֶל עַמּוֹ, וַיִּתְמַהְמַהּ בְּתוֹכָם אֶלֶף שָׁנִים חָסֵר חֲמִשִּׁים שָׁנָה. וַיֹּאחֲזֵם הַמַּבּוּל, וְהֵם פּוֹשְׁעִים: *יד* וַנַּצִּילֵהוּ וְאֶת בְּנֵי הָאֳנִיָּה וַנְּשִׂימָהּ אוֹת לָעוֹלָמִים: *טו* וּ(זְכֹר) אֶת אַבְרָהָם בְּאָמְרוֹ אֶל בְּנֵי עַמּוֹ: "עִבְדוּ אֱלֹהִים וְיִרָאוּהוּ, זֶה טוֹב לָכֶם יוֹתֵר אִם יְדַעְתֶּם: *טז* אָכֵן אֲשֶׁר תַּעַבְדוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֱלִילִים הֵם, וְתַחַרְשׁוּ שָׁוְא. אָכֵן אֲשֶׁר תַּעַבְדוּם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, לֹא עֹז לָהֶם לְכַלְכֵּל אֶתְכֶם. בַּקְּשׁוּ אֵפוֹא מֵאֱלֹהִים אֶת הַכַּלְכָּלָה, וְעִבְדוּהוּ וְהוֹדוּ לוֹ. אֵלָיו תּוּשָׁבוּ: *יז* וְאִם תְּכַחֲשׁוּ, הִנֵּה כְבָר כִּחֲשׁוּ אֻמּוֹת לִפְנֵיכֶם, וְאֵין עַל הַשָּׁלִיחַ בִּלְתִּי אִם לְהַזְהִיר גָּלוּי: *יח* הַאִם לֹא יִרְאוּ, אֵיכָה יִבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַבְּרִיאָה אַחַר יְשִׁיבֶנָּה. אָכֵן נָקֵל הוּא לֵאלֹהִים[1685]: *יט* אֱמֹר: עִבְרוּ בָּאָרֶץ וּרְאוּ אֵיכָה יָצַר אֶת הַבְּרִיאָה, אַחַר יָקִים אֱלֹהִים אֶת הַיְּקוּם הָאַחֲרוֹן, כִּי אֱלֹהִים כָּל יוּכָל: *כ* יְיַסֵּר אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְאֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יְרַחֵם, וְאֵלָיו תּוּבָלוּ: *כא* וְלֹא תוּכְלוּ הַעֲבֵר[1686] דָּבָר לֹא בָאָרֶץ וְלֹא בַשָּׁמַיִם, וְאֵין לָכֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לֹא מָגֵן וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *כב* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים וּבִפְגִישָׁתוֹ, נוֹאֲשׁוּ מֵרַחֲמַי, וְלָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה": *כג* וְלֹא הָיָה מַעֲנֵה עַמּוֹ, בִּלְתִּי אֲשֶׁר אָמְרוּ[1687]: "הִרְגוּהוּ אוֹ שִׂרְפוּהוּ", וַיַּצִּילֵהוּ אֱלֹהִים מִן הָאֵשׁ. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְעַם יַאֲמִינוּ[1688]: *כד* וַיֹּאמֶר: "אָכֵן לְקַחְתֶּם לָכֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים רַק אֱלִילִים, אַהֲבָה בֵּינֵיכֶם בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, אַחֲרֵי כֵן בְּיוֹם הַתְּקוּמָה יְכַחֵשׁ אִישׁ מִכֶּם בְּרֵעֵהוּ, וִיקַלֵּל אִישׁ מִכֶּם אֶת רֵעֵהוּ, וּמְגוּרֵיכֶם (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ, וְאֵין לָכֶם כָּל

מוֹשִׁיעִים": *כה* וַיַּאֲמֵן בּוֹ לוֹט, וַיֹּאמֶר[1689]: "הִנְנִי יוֹצֵא מִמּוֹלַדְתִּי אֶל אֱלֹהַי, כִּי הוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם": *כו* וַנִּתֵּן לוֹ אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב, וַנָּשֶׂם בְּצֶאֱצָאָיו אֶת הַנְּבוּאָה וְאֶת הַסֵּפֶר וַנִּתֵּן לוֹ שְׂכָרוֹ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְאָכֵן הוּא בָּאַחֲרִית בֵּין הַיְשָׁרִים:

כז וּ(זְכֹר) אֶת לוֹט בְּאָמְרוֹ אֶל עַמּוֹ: "אָכֵן עָשֹׂה תַעֲשׂוּ אֶת הַזִּמָּה אֲשֶׁר לֹא עָשָׂה כָּמוֹהָ אִישׁ בָּאָדָם[1690] לִפְנֵיכֶם: *כח* הֲתָבוֹאוּ אֶל הַגְּבָרִים, וְתַעֲבִירוּ אֶת הַדֶּרֶךְ עֲלֵיהֶם[1691], וְתַעֲשׂוּ בְּמִקְרָאֲכֶם אֶת הָרָעָה?". וְלֹא הָיָה מַעֲנֵה עַמּוֹ בִּלְתִּי אֲשֶׁר אָמְרוּ: "הָבֵא עָלֵינוּ אֶת עֹנֶשׁ אֱלֹהִים, אִם מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת אָתָּה": *כט* וַיֹּאמֶר (לוֹט): "אֱלֹהַי, הַגְבִּירֵנִי עַל הָאֲנָשִׁים הַמַּשְׁחִיתִים": *ל* וַיְהִי כְבוֹא שְׁלִיחֵינוּ אֶל אַבְרָהָם בַּבְּשׂוֹרָה הַטּוֹבָה וַיֹּאמְרוּ: "הִנְנוּ מַשְׁמִידִים אֶת אַנְשֵׁי הָעִיר הַזֹּאת, כִּי פָּשְׁעוּ יוֹשְׁבֶיהָ": *לא* וַיֹּאמֶר (אַבְרָהָם): "הִנֵּה בְקִרְבָּהּ לוֹט". וַיֹּאמְרוּ: "אֲנַחְנוּ הַיּוֹדְעִים מִי בְקִרְבָּהּ, אָכֵן הַצֵּל נַצִּילֵהוּ וְאֶת בֵּיתוֹ מִבַּלְעֲדֵי אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר הָיְתָה מִן הַמִּתְמַהְמְהִים [1692]: *לב* וּכְבוֹא שְׁלִיחֵינוּ אֶל לוֹט, רַע בְּעֵינָיו עַל אוֹדוֹתָם, וּזְרוֹעוֹ קָצְרָה מֵהָגֵן עֲלֵיהֶם[1693]. וַיֹּאמְרוּ: "אַל תִּירָא וְאַל תֵּעָצֵב, כִּי מַצִּילִים אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ וְאֶת מִשְׁפַּחְתְּךָ מִבַּלְעֲדֵי אִשְׁתְּךָ אֲשֶׁר הָיְתָה מִן הַמִּתְמַהְמְהִים: *לג* הִנֵּה אֲנַחְנוּ מוֹרִידִים עַל יוֹשְׁבֵי הָעִיר הַזֹּאת זַעַם מִן הַשָּׁמַיִם עַל חַטֹּאתָם"[1694]: *לד* וּכְבָר הִשְׁאַרְנוּ מִמֶּנָּה אוֹת גָּלוּי לְעַם יַשְׂכִּילוּ[1695]:

לה וְאֶל מִדְיָן (שָׁלַחְנוּ) אֶת אֲחִיהֶם שֻׁעַיְבּ[1696], וַיֹּאמֶר: "עַמִּי עִבְדוּ אֱלֹהִים, וְצַפּוּ לַיּוֹם הָאַחֲרוֹן, וְלֹא תֶחֶטְאוּ בָּאָרֶץ לְהַשְׁחִית"[1697]: *לו* וַיִּתְּנוּהוּ לְכוֹזֵב וַתֹּאחֲזֵם רְעָדָה, וַיַּשְׁכִּימוּ בְּמִשְׁכְּנוֹתֵיהֶם פְּגָרִים מֵתִים[1698]: *לז* וּ(זְכֹר) אֶת עָאד וְאֶת תַמוּד, וּכְבָר נִגְלוּ לָכֶם מִמִּשְׁכְּנוֹתֵיהֶם[1699], וַיְיַפֵּף לָהֶם הַשָּׂטָן בְּעֵינֵיהֶם אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, וַיְסִירֵם מִן הַדֶּרֶךְ, וְאִם גַּם הֶעֱמִיקוּ לִרְאוֹת: *לח* וְאֶת קֹרַח וְאֶת פַּרְעֹה וְאֶת הָמָן (הִשְׁמַדְנוּ), וּכְבָר בָּא אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה בְּמוֹפְתִים, וַיִּתְנַשְּׂאוּ בָּאָרֶץ, וְלֹא הָיוּ הָעוֹבְרִים (רִאשׁוֹנָה)[1700]: *לט* וְאֶת כָּל אֶחָד מֵהֶם יִסַּרְנוּ בְחַטָּאתוֹ, וּמֵהֶם אֲשֶׁר שָׁלַחְנוּ עָלָיו סוּפַת חוֹל, וּמֵהֶם אֲשֶׁר אָחַז אוֹתוֹ הָרַעַשׁ. וּמֵהֶם אֲשֶׁר בָּקַעְנוּ תַחְתָּיו הָאָרֶץ וּמֵהֶם אֲשֶׁר טִבַּעְנוּ[1701], וְלֹא אֱלֹהִים עֲשָׁקָם, כִּי הֵם אֶת נַפְשׁוֹתָם עָשְׁקוּ[1702]: *מ* מְשַׁל אֵלֶּה אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לְמָגִנִּים כִּמְשַׁל הָעַכָּבִישׁ אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בַּיִת. וְאָכֵן הַנִּקְלֶה בַּבָּתִּים בֵּית הָעַכָּבִישׁ[1703] לוּ יָדָעוּ: *מא* הִנֵּה אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יִקְרְאוּ (אֵלָיו) מִבַּלְעָדָיו, וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *מב* וְאֶת אֵלֶּה הַמְּשָׁלִים נִמְשֹׁל לִבְנֵי אָדָם. אַךְ לֹא יַשְׂכִּילוּ בִּלְתִּי אִם הַיּוֹדְעִים[1704]: *מג* בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בֶּאֱמֶת, אָכֵן בָּזֶה אוֹת לַמַּאֲמִינִים:

מד קְרָא אֶת אֲשֶׁר נִגְלָה אֵלֶיךָ מִן הַסֵּפֶר, וַעֲרֹךְ הַתְּפִלָּה, כִּי הַתְּפִלָּה תָּנִיא מֵהַתּוֹעֵבָה וְהָרָעָה. וְאָכֵן זֵכֶר אֱלֹהִים גָּדוֹל יוֹתֵר. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *מה* וְלֹא תִתְוַכְּחוּ עִם אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר, בִּלְתִּי אִם בַּטּוֹב בַּדְּרָכִים[1705], מִבַּלְעֲדֵי הַפּוֹשְׁעִים מֵהֶם, וְאִמְרוּ: "הֶאֱמַנּוּ בַּאֲשֶׁר הוּרַד אֵלֵינוּ וּבַאֲשֶׁר הוּרַד אֲלֵיכֶם, וֵאלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵיכֶם אֶחָד וּתְמִימִים אֲנַחְנוּ עִמּוֹ"[1706]: *מו* וְכָזֹאת הוֹרַדְנוּ אֵלֶיךָ אֶת הַסֵּפֶר, וְאָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם אֶת הַסֵּפֶר יַאֲמִינוּ בוֹ[1707], וּמֵאֵלֶּה [1708] יֵשׁ אֲשֶׁר יַאֲמִינוּ בוֹ, וְלֹא יְכַחֲשׁוּ בְאוֹתוֹתֵינוּ בִּלְתִּי אִם הַכּוֹפְרִים: *מז* וְלֹא הָיִיתָ קוֹרֵא לִפְנֵי כֵן כָּל סֵפֶר וְלֹא הָיִיתָ כּוֹתְבוֹ בִּימִינֶךָ, כִּי לוּלֵא כֵן הָיָה סָפֵק בְּעֵינֵי הַמְּבַטְּלִים[1709]: *מח* אֲבָל הוּא אוֹתוֹת בְּרוּרִים בִּלְבּוֹת אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתְּנָה לָהֶם הַדַּעַת, וְלֹא יְכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ בִּלְתִּי אִם הַפּוֹשְׁעִים: *מט* וַיֹּאמְרוּ: "לָמָּה זֶה לֹא הוּרְדוּ אֵלָיו אוֹתוֹת מֵאֵת אֱלֹהָיו"? אֱמֹר: "אָכֵן הָאוֹתוֹת אֶת אֱלֹהֶיךָ הֵם, וְאָנֹכִי הִנְנִי רַק מַזְהִיר גָּלוּי"[1710]: *נ* וְהַאִם לֹא רַב לָהֶם אֲשֶׁר הוֹרַדְנוּ אֵלֶיךָ אֶת

הַסֵּפֶר, יִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם. אָכֵן בָּזֶה רַחֲמִים וְהַזְהָרָה לְעָם יַאֲמִינוּ: *נא* אֱמֹר: אֱלֹהִים, רַב לְעֵד בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם: *נב* יֵדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בַשָּׁוְא וַיְכַחֲשׁוּ בֵּאלֹהִים, אֵלֶּה הֵם הָאוֹבְדִים:

נג וּבִקְשׁוּךָ לְהָחִישׁ בּוֹא הָעֹנֶשׁ, וְלוּלֵא עֵת מוֹעֵד (הִיא), כִּי אָז בָּא עֲלֵיהֶם הָעֹנֶשׁ. וְאָכֵן בּוֹא יָבוֹא עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם, וְהֵם לֹא יָחוּשׁוּ: *נד* יְבַקְשׁוּךָ לְהָחִישׁ בּוֹא הָעֹנֶשׁ. וְאָכֵן גֵּיהִנֹּם תָּסֹב אֶת הַכּוֹפְרִים[1711]: *נה* בַּיּוֹם (הַהוּא) יְכַסֵּם הָעֹנֶשׁ מֵעַל לָהֶם וּמִתַּחַת רַגְלֵיהֶם, וְאָמַר[1712]: "טַעֲמוּ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם": *נו* הוֹי עֲבָדַי הַמַּאֲמִינִים, אֶרֶץ אֱלֹהִים רְחָבָה[1713], עִבְדוּ אֵפוֹא אוֹתִי: *נז* כָּל נֶפֶשׁ תִּטְעַם אֶת הַמָּוֶת[1714] וְאֵלֵינוּ תּוּשָׁבוּ: *נח* אַךְ אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, אֵלֶּה נַשְׁכִּינֵם בַּחֲדָרִים מִגַּן עֵדֶן[1715]. יִמְשְׁכוּ מִתַּחְתֵּיהֶם הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן. מַה טּוֹב שְׂכַר הָעֲמֵלִים[1716]: *נט* אֲשֶׁר יִחֲלוּ וְעַל אֱלֹהֵיהֶם יִשָּׁעֵנוּ: *ס* וְכַמָּה מִן הַבְּהֵמָה לֹא (תּוּכַל) הָכִין מְזוֹנָהּ[1717], אֱלֹהִים יְכַלְכְּלֵן וְאֶתְכֶם, וְהוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ: *סא* וְאָכֵן אִם תִּשְׁאַל אוֹתָם: "מִי בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וַיָּשֶׂם לְמַס עוֹבֵד אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַיָּרֵחַ?" וְאָמְרוּ אָמוֹר: "אֱלֹהִים". אֵיכָה אֵפוֹא יוּסָרוּ (מִן הָאֱמֶת): *סב* אֱלֹהִים יִתֵּן מָזוֹן בְּשֶׁפַע לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ מֵעוֹבְדָיו וְגַם יִקְפֹּץ (יָדוֹ) מִמֶּנּוּ[1718]. אָכֵן אֱלֹהִים יוֹדֵעַ כֹּל: *סג* וְאָכֵן אִם תִּשְׁאַל אוֹתָם: "מִי הוֹרִיד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם, וַיְחַיֶּה בָּהֶם אֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי מוֹתָהּ?", וְאָמְרוּ אָמוֹר: "אֱלֹהִים". אֱמֹר: הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים, וְאוּלָם רֻבָּם לֹא יַשְׂכִּילוּ: *סד* וְאֵין חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה בִּלְתִּי אִם שַׁעֲשׁוּעֵי-שָׁוְא וּמִשְׂחָק. וְאָכֵן מְעוֹן הָאַחֲרִית הוּא הַחַיִּים[1719]. לוּ יָדָעוּ: *סה* וּבְרָכְבָם בָּאֳנִיּוֹת קָרְאוּ אֶל אֱלֹהִים תְּמִימִים עִמּוֹ בַּדָּת. אַךְ בְּהַמְלִיטוֹ אוֹתָם אֶל הַיַּבָּשָׁה, הִנֵּה יְשַׁתְּפוּ לוֹ: *סו* לְכַחֵשׁ בַּאֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם וּלְהִתְעַנֵּג, אַךְ לָאַחֲרוֹנָה יֵדָעוּ[1720]: *סז* הַאִם לֹא יִרְאוּ, כִּי נָתַנּוּ לָהֶם מִקְדָּשׁ מִבְטַחִים[1721] בְּעֵת יְשֻׁדְּדוּ בְּנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָם? הֲבַהֶבֶל יַאֲמִינוּ וּבְחֶסֶד אֱלֹהִים יְכַחֲשׁוּ? *סח* וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר בָּדָא (מִלִּבּוֹ) עַל אֱלֹהִים כָּזָב אוֹ כִחֵשׁ בָּאֱמֶת בְּבוֹאָהּ אֵלָיו? הַאֵין בְּגֵיהִנֹּם מוֹשָׁב לַכּוֹפְרִים? *סט* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר חֵרְפוּ נַפְשָׁם בִּשְׁבִילֵנוּ, נַנְחֵם מֵישָׁרִים בִּדְרָכֵינוּ. וְאָכֵן אֱלֹהִים הוּא עִם הָעוֹשִׂים טוֹב:

פָּרָשַׁת הָרוֹמִים[1722]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁשִּׁים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א.ל.מ. [1723] *א* גָּבְרוּ עַל הָרוֹמִים: *ב* בַּקְּרוֹבָה בָּאֲרָצוֹת. וְאוּלָם אַחֲרֵי אֲשֶׁר גָּבְרוּ עֲלֵיהֶם, יִגְבְּרוּ הֵם[1724]: *ג* בִּשְׁנוֹת מִסְפָּר, לֵאלֹהִים הַפְּקֻדָּה מֵרֵאשִׁית וּמֵאַחֲרִית[1725]. וּבַיּוֹם הַהוּא יִשְׂמְחוּ הַמַּאֲמִינִים: *ד* בְּיֶשַׁע אֱלֹהִים, יוֹשִׁיעַ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ. וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם: *ה* דְּבַר[1726] אֱלֹהִים, לֹא יָפֵר אֱלֹהִים דְּבָרוֹ. וְאוּלָם מַרְבִּית הָאֲנָשִׁים לֹא יֵדָעוּ: *ו* יֵדְעוּ אֶת אֲשֶׁר יִרְאוּ לָעֵינַיִם מֵחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, אַךְ לֹא יָשִׂימוּ לֵב לָאַחֲרִית: *ז* הַאִם לֹא יָשִׁיבוּ אֶל לִבָּם, כִּי לֹא בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם, בִּלְתִּי אִם בֶּאֱמֶת, וְ(עַד) עֵת מוֹעֵד. אָכֵן רַבִּים מִבְּנֵי הָאָדָם כַּחֵשׁ יְכַחֲשׁוּ בִּפְגִישַׁת אֱלֹהֵיהֶם: *ח* הַאִם לֹא יַעַבְרוּ בָאָרֶץ וְרָאוּ, אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם? הָיוּ אַמִּיצִים מֵהֶם לְכֹחַ, וַיַּחְפְּרוּ בָאָרֶץ[1727], וַיִּבְנוּהָ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר

יִבְנוּהָ הֵם[1728]. וַיְבוֹאוּם שְׁלִיחֵיהֶם בַּמּוֹפְתִים. וְלֹא אֱלֹהִים עֲשָׁקָם, כִּי הֵם אֶת נַפְשׁוֹתָם עָשָׁקוּ[1729]: ט וַתְּהִי אַחֲרִית אֵלֶּה אֲשֶׁר הֵרֵעוּ, הָרָעָה, כִּי כִחֲשׁוּ בְאוֹתוֹת אֱלֹהִים וַיִּלְעֲגוּ לָהֶם:

י אֱלֹהִים יִבְרָא אֶת הַבְּרִיאָה, אַחַר יְשִׁיבֶנָּה (אֵלָיו) וְאַחַר תּוּשְׁבוּ אֵלָיו: יא וּבַיּוֹם אֲשֶׁר תָּקוּם "הַשָּׁעָה"[1730], יִוָּאֲשׁוּ הַזֵּדִים: יב וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם מִשֻּׁתְּפֵיהֶם[1731] מַפְגִּיעִים לָהֶם, וְכִחֲשׁוּ בְשֻׁתְּפֵיהֶם, יג וּבַיּוֹם אֲשֶׁר תָּקוּם "הַשָּׁעָה", בַּיּוֹם הַהוּא יִפָּרֵדוּ: יד וְאוּלָם בַּאֲשֶׁר לַמַּאֲמִינִים וְעוֹשֵׂי הַיֹּשֶׁר, הִנֵּה הֵם בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַשִּׂיגוּ שִׂמְחָה: טו אַךְ בַּאֲשֶׁר לַכּוֹפְרִים וּמְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹתֵינוּ וּבִפְגִישַׁת הָאַחֲרִית, הִנֵּה אֵלֶּה יֻצְּגוּ לְעֹנֶשׁ: טז שַׁבְּחוּ[1732] אֵפוֹא לֵאלֹהִים בְּעֵת תַּעֲרִיבוּ וּבְעֵת תַּשְׁכִּימוּ: יז וְלוֹ הַתְּהִלָּה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וּבָעֶרֶב וּבְעֵת תָּנוּחוּ בַצָּהֳרַיִם: יח מוֹצִיא אֶת הַחַי מִן הַמֵּת, וּמוֹצִיא אֶת הַמֵּת מִן הֶחָי[1733], וּמְחַיֶּה אֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי מוֹתָהּ, וְכָזֹאת תּוּצָאוּ[1734]: יט וּמֵאוֹתוֹתָיו אֲשֶׁר יְצַרְכֶם מֵעָפָר, לְמַעַן אֲשֶׁר בִּהְיוֹתְכֶם אָדָם תִּפְרְצוּ לָרֹב: כ וּמֵאוֹתוֹתָיו, אֲשֶׁר בָּרָא לָכֶם בְּנוֹת-זוּג מִנַּפְשׁוֹתֵיכֶם לָשֶׁבֶת[1735] אִתָּן, וַיָּשֶׁת בֵּינֵיכֶם יְדִידוּת וְרַחֲמִים. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְעָם יָשִׁיבוּ אֶל לֵב: כא וּמֵאוֹתוֹתָיו, בְּרִיאַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וּלְשׁוֹנוֹתֵיכֶם הַשּׁוֹנוֹת וְצִבְעֵיכֶם הַשּׁוֹנִים. אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת לָאָדָם[1736]: כב וּמֵאוֹתוֹתָיו, שְׁנַתְכֶם בַּלַּיְלָה וּבַיּוֹם וּבַקֶּשְׁתְּכֶם מֵחַסְדּוֹ[1737]. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְעָם יִשְׁמָעוּ: כג וּמֵאוֹתוֹתָיו, יַרְאֲכֶם אֶת הַבָּרָק (לְעוֹרֵר) פַּחַד וּתְשׁוּקָה[1738], וְהוֹרִיד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם, וְהֶחְיָה בָהֶם אֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי מוֹתָהּ. אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת לְעָם יַשְׂכִּילוּ: כד וּמֵאוֹתוֹתָיו, אֲשֶׁר יַעַמְדוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בִּפְקֻדָּתוֹ. אַחֲרֵי כֵן בְּקָרְאוֹ אֶתְכֶם קְרִיאָה, תֵּצְאוּ מִן הָאָרֶץ[1739]: כה וְלוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, הַכֹּל נֶאֱמָנִים אִתּוֹ: כו וְהוּא יוֹצֵר הַבְּרִיאָה. אַחַר יְשִׁיבֶנָּה (אֵלָיו), וְנָקֵל הוּא לוֹ, וְלוֹ הַמָּשָׁל הַנַּעֲלֶה בַּכֹּל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ[1740], וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: כז מָשַׁל לָכֶם מָשָׁל מִנַּפְשְׁכֶם: הַאִם לָכֶם מֵאֵלֶּה (הָעֲבָדִים) אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינְכֶם שֻׁתָּפִים בַּאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָכֶם, הֲשָׁוִים אַתֶּם בּוֹ, אוֹ הֲתִירְאוּ אוֹתָם כְּיִרְאַתְכֶם אִישׁ אֶת אָחִיו?[1741]. כָּזֹאת נְבָאֵר מְפֹרָשׁ אֶת הָאוֹתוֹת לְעָם יַשְׂכִּילוּ: כח אֲבָל הַפּוֹשְׁעִים הָלְכוּ אַחֲרֵי תַּאֲווֹתֵיהֶם מִבְּלִי דָעַת. וּמִי הוּא אֲשֶׁר יַנְחֶה מֵישָׁרִים אֶת אֲשֶׁר הִתְעָה אֱלֹהִים? אָכֵן אֵין לָהֶם כָּל מוֹשִׁיעִים: כט הָכֵן אֵפוֹא פָּנֶיךָ לַדָּת (וֶהְיֵיתָ) "חָנִיף"[1742]. בְּרִיאַת אֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּרָא אֶת בְּנֵי הָאָדָם עָלֶיהָ[1743]. אֵין תְּמוּרָה לִבְרִיאַת אֱלֹהִים. זֹאת הַדָּת הַנְּכוֹנָה. וְאוּלָם מַרְבִּית הָאֲנָשִׁים לֹא יָדָעוּ[1744]: ל (הֱיוּ) שָׁבִים אֵלָיו וִירָאוּהוּ וְעִרְכוּ הַתְּפִלָּה, וְלֹא תִהְיוּ מִן הַמְשַׁתְּפִים: לא מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר יַפְרִידוּ דָתָם, וַיִּהְיוּ מַחְלְקוֹת מַחְלְקוֹת[1745]. כָּל פְּלַגָּה שְׂמֵחָה (בַּתּוֹרָה) אֲשֶׁר אִתָּהּ[1746]:

לב וּבִמְצֹא אֶת בְּנֵי-הָאָדָם צָרָה, יִקְרְאוּ אֶל אֱלֹהֵיהֶם שָׁבִים אֵלָיו. אַחֲרֵי כֵן בְּתִתּוֹ אוֹתָם לָחוּשׁ מֵאִתּוֹ רַחֲמִים, וְהִנֵּה פְלַגָּה מֵהֶם יְשַׁתְּפוּ לֵאלֹהֵיהֶם[1747]: לג לְכַחֵשׁ בַּאֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם. הִתְעַנְּגוּ אֵפוֹא, אַךְ לָאַחֲרוֹנָה תֵּדָעוּ[1748]: לד הַאִם הוֹרַדְנוּ לָהֶם שִׁלְטוֹן[1749], אֲשֶׁר הוּא יְדַבֵּר עַל אוֹדוֹת (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ לוֹ?: לה וּבְתִתֵּנוּ אֶת בְּנֵי הָאָדָם לָחוּשׁ רַחֲמִים שָׂמְחוּ בָהֶם, אַךְ בִּמְצֹא אוֹתָם רָעָה בַּאֲשֶׁר קָדְמוּ יְדֵיהֶם לַעֲשׂוֹת, וְהִנֵּה הֵם נוֹאָשִׁים: לו הַאִם לֹא יִרְאוּ, כִּי אֱלֹהִים יִתֵּן מָזוֹן בְּשֶׁפַע לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְ(גַם) יִקְפֹּץ יָדוֹ[1750]. אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת לְעָם יַאֲמִינוּ: לז וְתֵן לַקָּרוֹב חֻקּוֹ וְלֶעָנִי וְלַהֵלֶךְ[1751], זֶה טוֹב יָתֵר לְאֵלֶּה אֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ פְּנֵי אֱלֹהִים, וְאֵלֶּה הֵם הַמַּצְלִיחִים: לח וְכָל אֲשֶׁר תִּתְּנוּ מִתַּרְבִּית[1752] לְהַרְבּוֹת הוֹן הָאֲנָשִׁים, לֹא יִרְבֶּה לִפְנֵי אֱלֹהִים. וַאֲשֶׁר תִּתְּנוּ מִצְּדָקָה, בְּבַקֶּשְׁכֶם פְּנֵי אֱלֹהִים, – אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר יִהְיֶה לָהֶם (גְּמוּל)

לְמִשְׁנֶה: *לט* אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר בְּרָאֲכֶם, וַיְכַלְכֶּלְכֶם. אַחַר יְמִיתְכֶם וְאַחַר יְחַיֶּה אֶתְכֶם, הֲיֵשׁ מִשֻּׁתָּפֵיכֶם אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה דָבָר? יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה עַל אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ (לוֹ):

מ נִגְלְתָה שַׁחֲתָה[1753] בָּאָרֶץ בַּיַּבָּשָׁה וּבַיָּם עֵקֶב פֹּעַל יְדֵי בְּנֵי הָאָדָם, לְמַעַן יִתֵּן לָהֶם לָחוּשׁ מִקְצָת מֵאֲשֶׁר עָשׂוּ, אוּלַי יָשׁוּבוּ: *מא* אֱמֹר: עִבְרוּ בָאָרֶץ וּרְאוּ אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) מִלְּפָנִים, הָיוּ מַרְבִּיתָם מְשַׁתְּפִים: *מב* הָכֵן אֵפוֹא פָּנֶיךָ לַדָּת הַנְּכוֹנָה, בְּטֶרֶם יָבוֹא יוֹם אֵין לַהֲשִׁיב אוֹתוֹ, מֵאֵת אֱלֹהִים. בַּיּוֹם הַהוּא יִפָּלְגוּ: *מג* אֲשֶׁר כִּחֵשׁ, כַּחֲשׁוֹ[1754] יָשׁוּב בְּרֹאשׁוֹ, וַאֲשֶׁר עָשָׂה הַיָּשָׁר, לְנַפְשׁוֹתָם יַרְחִיבוּ: *מד* לְמַעַן יִגְמֹל אֶת אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, מֵחַסְדּוֹ, כִּי הוּא לֹא יֶאֱהַב אֶת הַכּוֹפְרִים: *מה* וּמֵאוֹתוֹתָיו אֲשֶׁר יְשַׁלַּח אֶת הָרוּחוֹת מְבַשְּׂרוֹת טוֹב[1755], וּלְמַעַן תֵּת לָכֶם לָחוּשׁ מֵרַחֲמָיו, וּלְמַעַן תְּהַלֵּכְנָה הָאֳנִיּוֹת בִּפְקֻדָּתוֹ, וּלְמַעַן תְּבַקְשׁוּ מֵחַסְדּוֹ[1756], וּלְמַעַן אֲשֶׁר תּוֹדוּ (לוֹ): *מו* וּכְבָר שָׁלַחְנוּ מִלְּפָנֶיךָ שְׁלִיחִים אֶל עַמָּם, וַיָּבוֹאוּ אֲלֵיהֶם בְּמוֹפְתִים, וַנִּקַּח נָקָם מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר זָדוּ. חֹק הוּא לָנוּ לְהוֹשִׁיעַ אֶת הַמַּאֲמִינִים: *מז* אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר יְשַׁלַּח אֶת הָרוּחוֹת וְהֶעֱלוּ עָנָן, וֶהֱפִיצָהוּ בַּשָּׁמַיִם כְּחֶפְצוֹ[1757], וִישִׂימֵם בְּקָעִים, וְרָאִיתָ אֶת הַגֶּשֶׁם יֵצֵא מִתּוֹכָם וְכַאֲשֶׁר יִפְגַּע בּוֹ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ מֵעוֹבְדָיו[1758], וְהִנֵּה הֵם שְׂמֵחִים: *מח* וְאִם גַּם הָיוּ בְּטֶרֶם יֵרֵד עֲלֵיהֶם, לִפְנֵי כֵן, נוֹאָשִׁים: *מט* הִתְבּוֹנֵן אֵפוֹא אֶל עִקְּבוֹת רַחֲמֵי אֱלֹהִים, אֵיכָה יְחַיֶּה אֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי מוֹתָהּ. אָכֵן כָּכָה הוּא מְחַיֵּה הַמֵּתִים, וְהוּא כֹּל יוּכָל: *נ* וְאָכֵן אִם שָׁלַחְנוּ רוּחַ וְרָאוּהוּ מַצְהִיב[1759], כִּי אָז כָּפוֹר יִכְפְּרוּ אַחֲרֵי כֵן: *נא* וְאָכֵן אַתָּה לֹא תּוּכַל לַעֲשׂוֹת אֶת הַמֵּתִים כִּי יִשְׁמָעוּ וְלֹא תוּכַל לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֵרְשִׁים כִּי יִשְׁמְעוּ אֶת הַקְּרִיאָה בְּהָפְכָם עֹרֶף וְנָסוֹגוּ אָחוֹר[1760]: *נב* וְלֹא תוּכַל הַנְחוֹת מֵיְשָׁרִים אֶת הָעִוְרִים מִתְּעוּתָם. לֹא תַּעֲשֶׂה כִּי יִשְׁמַע בִּלְתִּי אִם אֶת הַמַּאֲמִין בְּאוֹתוֹתֵינוּ כִּי הֵם תְּמִימִים עִם אֱלֹהִים[1761]:

נג אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר יְצָרְכֶם רָפִים. אַחֲרֵי כֵן שָׁת אַחֲרֵי הָרִפְיוֹן כֹּחַ. אַחֲרֵי כֵן שָׁת אַחֲרֵי הַכֹּחַ רִפְיוֹן וְשֵׂיבָה, יִבְרָא אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְהוּא הַיּוֹדֵעַ וְהַיָּכוֹל: *נד* וּבְיוֹם אֲשֶׁר תָּקוּם "הַשָּׁעָה"[1762], יִשָּׁבְעוּ הַזֵּדִים: *נה* (כִּי) לֹא הִתְמַהְמֵהוּ[1763] בִּלְתִּי אִם שָׁעָה (אַחַת), כָּזֹאת יוּסְרוּ (מִן הָאֱמֶת): *נו* וְאָמְרוּ אֲשֶׁר נִתְּנָה לָהֶם הַדַּעַת וְהָאֱמוּנָה: "אָכֵן כְּבָר הִתְמַהְמַהְתֶּם לְפִי סֵפֶר אֱלֹהִים עַד לְיוֹם הַתְּקוּמָה. הִנֵּה זֶה יוֹם הַתְּקוּמָה, וְאוּלָם לֹא יְדַעְתֶּם": *נז* בַּיּוֹם הַהוּא לֹא יוֹעִילוּ לַפּוֹשְׁעִים (הַדְּבָרִים) אֲשֶׁר יִצְטַדְּקוּ (בָּהֶם), וְהֵם לֹא יִמְצְאוּ רַחֲמִים בְּהַעְתִּירָם[1764]: *נח* וּכְבָר מָשַׁלְנוּ לִבְנֵי אָדָם בַּקֻּרְאָן הַזֶּה מִכָּל מָשָׁל. וְאָכֵן (גַּם) אִם תָּבִיא אֲלֵיהֶם אוֹת, יֹאמְרוּ אָמוֹר הַכּוֹפְרִים: "אֵין אַתֶּם בִּלְתִּי אִם מַהְבִּילִים": *נט* כָּכָה יַחְתֹּם אֱלֹהִים אֶת לִבּוֹת אֵלֶּה, אֲשֶׁר לֹא יֵדָעוּ: *ס* יַחֵל אֵפוֹא, כִּי אֲשֶׁר יָעַד אֱלֹהִים אֱמֶת, וְלֹא יַרְפּוּ יְדֵיכֶם אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יִבְטָחוּ:

פָּרָשַׁת לֻקְמָאן[1765].

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשִׁים וְאַרְבָּעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א. ל. מ. [1766] אאֵלֶּה אוֹתוֹת הַסֵּפֶר הֶחָכָם[1767]: *ב*אֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים לְעוֹשֵׂי הַטּוֹב: *ג*אֲשֶׁר יַעַרְכוּ הַתְּפִלָּה וְנָתְנוּ הַצְּדָקָה, וְהֵם בָּאַחֲרִית בָּטוֹחַ יִבְטָחוּ[1768]: *ד*אֵלֶּה הֵמָּה אֲשֶׁר יְאֻשְּׁרוּ בְּדֶרֶךְ אֱלֹהֵיהֶם, וְאֵלֶּה הֵמָּה הַמַּצְלִיחִים[1769]: *ה*וּבִבְנֵי אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר יִקְנֶה הֲתוּלֵי הַסִּפּוּרִים, לְמַעַן הַתְעוֹת מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים מִבְּלִי דָעַת וַיְהַתֵּל בָּהּ. אֵלֶּה לָהֶם עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת[1770]: *ו*וּבְהִקָּרֵא לְפָנָיו אוֹתוֹתֵינוּ פָּנָה עֹרֶף מִתְנַשֵּׂא, כְּמוֹ לֹא שְׁמָעָם, כְּמוֹ כָּבְדוּ אָזְנָיו. הוֹדִיעֵהוּ אֵפוֹא עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *ז*אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, לָהֶם גַּנּוֹת הַנֹּעַם: *ח* לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן, דְּבַר[1771] אֱלֹהִים אֱמֶת, וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *ט* בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם בְּלִי עַמּוּדִים תִּרְאוּם, וַיִּטֹּל בָּאָרֶץ יְתֵדוֹת[1772] לְבַל תְּמוֹטֵט אֶתְכֶם, וַיְמַלֵּא אוֹתָהּ כָּל בְּהֵמָה[1773]. וַנּוֹרֶד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם, וַנַּצְמַח בָּהּ כָּל מִין יָקָר[1774]: *י* זֹאת בְּרִיאַת אֱלֹהִים. הַרְאוּנִי נָא מַה זֶּה בָּרְאוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר מִבַּלְעָדָיו. אֲבָל הַפּוֹשְׁעִים בְּתוֹעָה בְּרוּרָה:

יא וּלְפָנִים נָתַנּוּ לְלֻקְמָאן[1775] אֶת הַחָכְמָה לֵאמֹר: "הוֹדֵה לֵאלֹהִים, וַאֲשֶׁר יוֹדֶה (לוֹ), רַק לְנַפְשׁוֹ יוֹדֶה, וַאֲשֶׁר יְכַחֵשׁ, הִנֵּה אֱלֹהִים עָשִׁיר וּמְהֻלָּל[1776]: *יב* וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר לֻקְמָאן לִבְנוֹ, וְהוּא יַזְהִירֶנּוּ: "בְּנִי אַל תְּשַׁתֵּף לֵאלֹהִים, כִּי אָכֵן הַשִּׁתּוּף פֶּשַׁע רָב: *יג* וַנְּצַו אֶת הָאָדָם עַל הוֹרָיו[1777]. חִבְּלַתְהוּ אִמּוֹ בְּעִצָּבוֹן עַל עִצָּבוֹן[1778], וְנִגְמוֹל לִתְקוּפַת שְׁנָתַיִם – לֵאמֹר:[1779] הוֹדֵה לִי וּלְהוֹרֶיךָ. אֵלַי הַדָּרֶךְ[1780]: *יד* אַךְ אִם יִתְאַמְּצוּ לְהַדִּיחֲךָ לְשַׁתֵּף אֵלַי (אֱלוֹהַּ) אֲשֶׁר לֹא דַעַת לְךָ בּוֹ, לֹא תִשְׁמַע לְקוֹלָם[1781], וְהִתְחַבֵּר אֲלֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה בְּמֵישָׁרִים[1782]. וְאוּלָם לֵךְ בְּדֶרֶךְ זֶה אֲשֶׁר שָׁב אֵלַי. אַחַר אֵלַי תְּשׁוּבַתְכֶם, וְאַגִּיד לָכֶם אֶת מַעֲשֵׂיכֶם[1783]: *טו* בְּנִי, הִנֵּה אִם גַּם יִהְיֶה מִשְׁקַל גַּרְעִין הַחַרְדָּל בְּתוֹךְ הַסֶּלַע, אוֹ בַּשָּׁמַיִם אוֹ בָאָרֶץ, יְבִיאֶנּוּ אֱלֹהִים[1784], כִּי אֱלֹהִים חַנּוּן[1785] וּמֵבִין: *טז* בְּנִי, עֲרֹךְ הַתְּפִלָּה וְצַוֵּה עַל הַצֶּדֶק וְהָנֵא מִן הָרָעָה, וְיַחֵל בְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָאֶךָ, כִּי זֶה הוּא מִן הַדְּבָרִים אֲשֶׁר נֶחֶרְצוּ מֵאֵת אֱלֹהִים[1786]: *יז* וְאַל תֵּפֶן עֹרֶף[1787] לָאֲנָשִׁים, וְאַל תִּתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ בְּגַאֲוָה[1788], כִּי לֹא יֶאֱהַב אֱלֹהִים כָּל יָהִיר וּמִתְהַלֵּל[1789]: *יח* וּפַלֵּס מַעְגַּל רַגְלֶיךָ[1790], וְהַשְׁפֵּל קוֹלֶךָ, כִּי הַזָּר בַּקּוֹלוֹת קוֹל הַחֲמוֹרִים[1791]: *יט* הַאִם לֹא תִרְאוּ, כִּי שָׂם לָכֶם אֱלֹהִים לְמַס עוֹבֵד אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וַיָּרֶק עֲלֵיכֶם חַסְדּוֹ מִחוּץ וּמִבַּיִת[1792]. וּמִבְּנֵי אָדָם יֵשׁ אֲשֶׁר יִתְוַכַּח בִּדְבַר אֱלֹהִים בְּלִי דַעַת וּבְלִי אֹרַח מֵישָׁרִים וּבְלִי סֵפֶר מֵאִיר: *כ* וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "לְכוּ בַ(תּוֹרָה) אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים", אָמְרוּ: "לֹא כִּי נֵלֵךְ (בַּדֶּרֶךְ) אֲשֶׁר מָצָאנוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ (הוֹלְכִים) בָּהּ"[1793], וְאִם גַּם בִּקְרֹא אוֹתָם הַשָּׂטָן אֶל עֹנֶשׁ לֶהָבָה?[1794]: *כא* וְכָל אֲשֶׁר יַשְׁלִים נַפְשׁוֹ[1795] אֶל אֱלֹהִים, וְהוּא עוֹשֶׂה הַטּוֹב, הִנֵּה הֶחֱזִיק בַּיָּתֵד הַחֲזָקָה[1796]. וְלֵאלֹהִים אַחֲרִית כָּל הַדְּבָרִים: *כב* וַאֲשֶׁר יְכַחֵשׁ אַל יַעֲצִיבְךָ כַּחֲשׁוֹ, אֵלֵינוּ תְּשׁוּבָתָם וְהוֹדַעֲנוּם אֶת אֲשֶׁר עָשׂוּ, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ קֶרֶב לֵב: *כג* נִתֵּן לָהֶם מְעַט, אַחֲרֵי כֵן נַצְעִידֵהוּ אֶל עֹנֶשׁ קָשֶׁה[1797]: *כד* וְאָכֵן אִם תִּשְׁאַל אוֹתָם: "מִי בָרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ?", וְאָמְרוּ אָמוֹר: "אֱלֹהִים". אֱמֹר הַתְּפִלָּה לֵאלֹהִים, וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יָדָעוּ[1798]: *כה* לֵאלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, כִּי אֱלֹהִים הוּא עָשִׁיר וּמְהֻלָּל: *כו* וְלוּ גַּם (הָיָה) כָּל עֵץ אֲשֶׁר בָּאָרֶץ עֵטִים, וְהַיָּם יִשְׁתָּרְעוּ מֵאַחֲרָיו שִׁבְעָה יַמִּים (דְּיוֹ), לֹא אָזְלוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים[1799], כִּי אֱלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *כז* אֵין בְּרִיאַתְכֶם וְאֵין תְּקוּמַתְכֶם[1800] בִּלְתִּי אִם כְּנֶפֶשׁ אֶחָת, כִּי אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה: *כח* הַאִם לֹא תִרְאֶה, כִּי אֱלֹהִים יָבִיא אֶת הַלַּיְלָה בְּתוֹךְ הַיּוֹם וְיָבִיא אֶת הַיּוֹם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה[1801], וַיָּשֶׂם לְמַס עוֹבֵד אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַיָּרֵחַ, כָּל אֶחָד מֵהֶם יָרוּץ עַד עֵת מוֹעֵד[1802], כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם?: *כט* כָּזֹאת (יִהְיֶה) בַּאֲשֶׁר אֱלֹהִים הוּא הָאֱמֶת, וְכָל אֲשֶׁר יִקְרְאוּ מִבַּלְעָדָיו מֵאֶפַע הוּא, וּבַאֲשֶׁר אֱלֹהִים הוּא הָעֶלְיוֹן וְהַגָּדוֹל[1803]: *ל* הַאִם לֹא תִרְאֶה, כִּי הָאֳנִיּוֹת

יָרוּצוּ בַיָּם בְּחֶסֶד אֱלֹהִים לְהַרְאוֹתְכֶם מֵאוֹתוֹתָיו? אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת לְכָל מַאֲרִיךְ רוּחוֹ
וּמוֹדֶה[1804]: *לא* וּבְכַסּוֹת אוֹתָם גַּלִּים כִּצְלָלִים[1805] יִקְרְאוּ אֶל אֱלֹהִים תְּמִימִים עִמּוֹ בַדָּת, אַךְ
בְּהַמְלִיטוֹ אוֹתָם אֶל הַיַּבָּשָׁה[1806], הִנֵּה יֵשׁ בָּהֶם פּוֹסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים[1807], וְלֹא יְכַחֵשׁ
בְּאוֹתוֹתֵינוּ בִּלְתִּי אִם כָּל בּוֹגֵד וְכוֹפֵר[1808]: *לב* בְּנֵי הָאָדָם, יִרְאוּ[1809] אֶת אֱלֹהֵיכֶם וְגוּרוּ יוֹם פָּדֹה
לֹא יִפְדֶּה יוֹלֵד אֶת יַלְדּוֹ, וְלֹא יָלוּד יִפְדֶּה אֶת יוֹלְדוֹ[1810]: *לג* אָכֵן דְּבַר אֱלֹהִים אֱמֶת. אַל יַתְעוּכֶם
אֵפוֹא חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאַל יַתְעֶה אֶתְכֶם בִּדְבַר אֱלֹהִים הַמַּתְעֶה[1811]: *לד* אָכֵן אֱלֹהִים אִתּוֹ דַּעַת
"הַשָּׁעָה", וְהוֹרִיד אֶת הַיֶּשַׁע[1812] וְיֵדַע אֲשֶׁר בָּרֶחֶם, וְלֹא תֵדַע נֶפֶשׁ אֶת אֲשֶׁר תִּרְכֹּשׁ לָהּ מָחָר.
וְלֹא תֵדַע נֶפֶשׁ בְּאֵיזוֹ אֶרֶץ תָּמוּת[1813], רַק אֱלֹהִים יוֹדֵעַ וּמֵבִין:

פָּרָשַׁת הַהִשְׁתַּחֲוָיָה[1814].

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשִׁים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א. ל. מ. [1815] *א* הוּרַד הַסֵּפֶר[1816] אֵין סָפֵק בּוֹ מֵאֵת רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *ב* אוֹ יֹאמְרוּ: "מִלִּבּוֹ
בְּדָאוֹ"?[1817] – לֹא כִּי הוּא הָאֱמֶת מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, לְמַעַן תַּזְהִיר עָם, לֹא בָּא אֲלֵיהֶם כָּל מַזְהִיר
לְפָנֶיךָ, אוּלַי יְאֻשְּׁרוּ בַּדֶּרֶךְ[1818]: *ג* אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר
בֵּינֵיהֶם בְּשִׁשָּׁה יָמִים. אַחֲרֵי כֵן הִתְנַשֵּׂא עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד. אֵין לָכֶם מִבַּלְעָדָיו כָּל מָגֵן וְלֹא
מַפְגִּיעַ. הַאִם לֹא תָשִׁיבוּ אֶל לֵב?: *ד* יְנַהֵג אֶת הַמֶּמְשָׁלָה מִן הַשָּׁמַיִם לָאָרֶץ. אַחֲרֵי כֵן יַעֲלֶה
אֲלֵיהֶם בְּיוֹם אֲשֶׁר עֶרְכּוֹ אֶלֶף שָׁנָה מֵאֲשֶׁר תִּסְפֹּרוּ[1819]: *ה* (הוּא) זֶה הַיּוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת,
הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם: *ו* אֲשֶׁר הֵיטִיב לִבְרֹא הַכֹּל, וַיִּיצֶר אֶת הָאָדָם רִאשׁוֹנָה טִיט: *ז* אַחֲרֵי כֵן עָשָׂה
אֶת זַרְעוֹ מֵחֹמֶר מְזֻקָּק מִמַּיִם נִמְאָסִים: *ח* אַחֲרֵי כֵן עִצְּבָהוּ, וַיִּפַּח בּוֹ מֵרוּחוֹ, וַיָּשֶׁת לָכֶם אֶת
הַשֵּׁמַע וְהָרְאוּת וְהַלֵּב, אַךְ מְעַט הוּא אֲשֶׁר תּוֹדוּ (לוֹ)[1820]:

ט וַיֹּאמְרוּ: "הַאִם אַחֲרֵי הֱיוֹתֵנוּ טְמוּנִים בָּאֲדָמָה, נִהְיֶה לִבְרִיאָה חֲדָשָׁה?"[1821]: *י* לֹא כִּי הֵם
בִּפְגִישַׁת אֱלֹהֵיהֶם מְכַחֲשִׁים: *יא* אֱמֹר: "יַאַסְפְכֶם מַלְאַךְ הַמָּוֶת, אֲשֶׁר הָפְקַד עֲלֵיכֶם, אַחֲרֵי כֵן
תּוּשְׁבוּ אֶל אֱלֹהֵיכֶם": *יב* וְלוּ תִרְאֶה בְּכֹפֶף הַזֵּדִים רֹאשָׁם[1822] לִפְנֵי אֱלֹהֵיהֶם (לֵאמֹר):
"אֱלֹהֵינוּ, רָאִינוּ וַנִּשְׁמַע, תֵּן לָנוּ אֵפוֹא וְנָשׁוּב[1823], וְעָשִׂינוּ הַיָּשָׁר, כִּי יָדַעְנוּ נֶאֱמָנָה"[1824]: *יג* וְלוּ
חָפַצְנוּ נָתַנּוּ לְכָל נֶפֶשׁ אָרְחָהּ מֵישָׁרִים וְאוּלָם נֶחֱרַץ הַדָּבָר בְּצֶדֶק מֵאִתִּי (לֵאמֹר): "מַלֵּא
אֲמַלֵּא גֵיהִנֹּם מִן הַגִּ'ן וְהָאָדָם יַחְדָּו[1825]: *יד* טַעֲמוּ אֵפוֹא, בַּאֲשֶׁר שְׁכַחְתֶּם פְּגִישַׁת יוֹמְכֶם[1826] זֶה.
הִנֵּה שְׁכַחְנוּכֶם אֲנַחְנוּ[1827], וְטַעֲמוּ עֹנֶשׁ הַנֶּצַח בַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם"[1828]:

טו אָכֵן יַאֲמִינוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ, אֵלֶּה אֲשֶׁר בְּהַזְהִיר אוֹתָם בָּהֶם, יִפְּלוּ אַרְצָה מִשְׁתַּחֲוִים, וְיִשְׁתַּחֲווּ
בִּתְהִלַּת אֱלֹהֵיהֶם, וְהֵם לֹא יִתְנַשְּׂאוּ[1829]: *טז* יִתְרוֹמְמוּ מֵעַל מִשְׁכְּבוֹתֵיהֶם[1830], יִקְרְאוּ אֶל
אֱלֹהֵיהֶם מְפַחֲדִים וְעוֹרְגִים (אֵלָיו)[1831], וּמֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָהֶם יְפַזֵּרוּ: *יז* וְלֹא תֵדַע נֶפֶשׁ אֶת
הַצָּפוּן לָהֶם מִנַּחַת-רוּחַ, גְּמוּל בַּאֲשֶׁר עָשׂוּ[1832]: *יח* הַאִם כַּאֲשֶׁר הָיָה מַאֲמִין כַּאֲשֶׁר הָיָה פּוֹשֵׁעַ?
– לֹא יִשְׁווּ: *יט* אוּלָם בַּאֲשֶׁר לְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר לָהֶם גַּנּוֹת הַמָּעוֹן
לְמָדוֹר[1833] (לָנֶצַח) בַּאֲשֶׁר עָשׂוּ: *כ* וְאוּלָם בַּאֲשֶׁר לְאֵלֶּה אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ, מְגוּרֵיהֶם (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ.
כְּכָל אֲשֶׁר יְבַקְשׁוּ לָצֵאת מִתּוֹכָהּ, יוּשְׁבוּ אֶל תּוֹכָהּ, וַיֵּאָמֵר אֲלֵיהֶם: "טַעֲמוּ עֹנֶשׁ (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ

אֲשֶׁר כִּחַשְׁתֶּם בּוֹ[1834]: *כא* וְנָתַנּוּ לָהֶם לָחוּשׁ מִן הָעֹנֶשׁ הַקָּרוֹב[1835], מִלְּבַד הָעֹנֶשׁ הַגָּדוֹל, לְמַעַן יָשׁוּבוּ: *כב* וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר הִזְהִירוּהוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהָיו, וַיִּרְחַק מֵהֶם[1836]. אָכֵן נָקוֹם נִקּוֹם מִן הַפּוֹשְׁעִים: *כג* וּלְפָנִים נָתַנּוּ לְמֹשֶׁה אֶת הַסֵּפֶר. אַל תְּהִי אֵפוֹא בְּסָפֵק בִּדְבַר פְּגִישָׁתוֹ[1837], וַנְּשִׂימֵהוּ אֹרַח מֵישָׁרִים לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: *כד* וַנָּשֶׂת מֵהֶם מוֹפֵת, יַדְרִיכוּ בִּפְקֻדָּתֵנוּ, כַּאֲשֶׁר יִחֲלוּ וְיִבְטְחוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ[1838]: *כה* אָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה[1839], בַּאֲשֶׁר נֶחְלְקוּ בוֹ: *כו* הַאִם לֹא יָבִינוּ נְכוֹחָה, כַּמָּה הִשְׁמַדְנוּ לִפְנֵיהֶם מִן הַדּוֹרוֹת, יִתְהַלְּכוּ[1840] בְּמִשְׁכְּנוֹתֵיהֶם. אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת[1841]. הַאִם לֹא יִשְׁמְעוּ אֵפוֹא?: *כז* וְהַאִם לֹא יִרְאוּ, כִּי נוֹבִיל אֶת הַמַּיִם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה, וְנוֹצִיא בָהֶם זֶרַע יֹאכַל מִמֶּנּוּ מִקְנֵיהֶם וָהֵם? הַאִם לֹא יִתְבּוֹנָנוּ?: *כח* וְאָמְרוּ: "מָתַי (יָבוֹא) הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה[1842], אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ?": *כט* אֱמֹר: בְּיוֹם הַמִּשְׁפָּט לֹא תוֹעִיל לַכּוֹפְרִים אֱמוּנָתָם (אָז), וְהֵם לֹא יֵרָאוּ (פְּנֵי אֱלֹהִים)[1843]: *ל* הַרְחֵק אֵפוֹא מֵהֶם וְיַחֵל, כִּי גַּם הֵם מְיַחֲלִים[1844]:

פָּרָשַׁת עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים[1845].

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ שִׁבְעִים וּשְׁלֹשָׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַנָּבִיא, יְרָא אֶת אֱלֹהֶיךָ, וְלֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל הַכּוֹפְרִים וְהַסְּעֲפִים[1846], כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *ב* וְלֵךְ אַחֲרֵי (הַדָּבָר) אֲשֶׁר יְגֻלּוּ אֶת אָזְנְךָ מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, כִּי אֱלֹהֶיךָ יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *ג* וְהִשָּׁעֵן עַל אֱלֹהִים, וְרַב אֱלֹהִים לְמִשְׁעָן:

ד לֹא שָׂת אֱלֹהִים לְאִישׁ שְׁנֵי לְבָבוֹת בְּגוּפוֹ, וְלֹא שָׂת אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם, אֲשֶׁר תְּאַלּוּ לְגָרְשָׁן, אִמּוֹתֵיכֶם[1847], וְלֹא שָׂת אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר אִמַּצְתֶּם לָכֶם לְבָנִים, בְּנֵיכֶם[1848], זֶה הוּא (רַק) דִּבְרֵיכֶם בְּפִיכֶם, וֵאלֹהִים יְדַבֵּר הָאֱמֶת, וְהוּא יַנְחֶה מֵישָׁרִים בָּאֹרַח: *ה* קִרְאוּ אוֹתָם עַל שֵׁם אֲבוֹתֵיהֶם[1849], הוּא יָשָׁר יוֹתֵר בְּעֵינֵי אֱלֹהִים[1850]. וְכִי לֹא תֵדְעוּ אֶת אֲבוֹתֵיהֶם, אֲחֵיכֶם בְּדַת (הֵם) וּבְנֵי בְּרִיתְכֶם. וְלֹא יִהְיֶה בָכֶם חֵטְא כַּאֲשֶׁר שְׁגִיתֶם בַּדָּבָר הַזֶּה[1851]. וְאוּלָם (חֵטְא הוּא) כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ בְּזָדוֹן לִבְּכֶם[1852], כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *ו* הַנָּבִיא גּוֹאֵל קָרוֹב יוֹתֵר לַמַּאֲמִינִים מִנַּפְשׁוֹתָם[1853], וּנְשׁוֹתָיו אִמּוֹתֵיהֶם. אַךְ שְׁאֵרֵי בָשָׂר גּוֹאֲלִים קְרוֹבִים יוֹתֵר אִישׁ לְאָחִיו[1854], עַל פִּי סֵפֶר אֱלֹהִים, מִן הַמַּאֲמִינִים וּמֵאֵלֶּה אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת מוֹלַדְתָּם[1855], בִּלְתִּי אִם כִּי תַעֲשׂוּ עִם גּוֹאֲלֵיכֶם טוֹבָה[1856]. רְשׁוּמָה הִיא זֹאת בַּסֵּפֶר[1857]: *ז* וּזְכֹר[1858] בְּהַעֲבִיר אֱלֹהִים בַּבְּרִית אֶת הַנְּבִיאִים[1859] וְאוֹתְךָ וְאֶת נֹחַ וְאֶת אַבְרָהָם וְאֶת מֹשֶׁה וְאֶת יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם, וַיָּבוֹא אִתָּם בְּמָסֹרֶת הַבְּרִית: *ח* לְמַעַן יִשְׁאַל אֶת דּוֹבְרֵי הָאֱמֶת עַל הָאֱמֶת אֲשֶׁר אִתָּם[1860], וַיָּכֶן לַכּוֹפְרִים עֹנֶשׁ דְּאָבָה:

ט הַמַּאֲמִינִים, זִכְרוּ אֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים אִתְּכֶם בְּבוֹא אֲלֵיכֶם גְּדוּדִים[1861], וַנְּשַׁלַּח עֲלֵיהֶם רוּחַ וּגְדוּדִים אֲשֶׁר לֹא רְאִיתֶם אוֹתָם[1862], וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *י* בְּבוֹאָם עֲלֵיכֶם מִמַּעַל לָכֶם וּמִלְמַטָּה מִכֶּם[1863], וַתִּנָּשֶׂאנָה הָעֵינַיִם[1864], וַיַּגִּיעוּ הַלְּבָבוֹת עַד הַגָּרוֹן[1865], וַתַּחְשְׁבוּ עַל אֱלֹהִים מַחֲשָׁבוֹת[1866]: *יא* שָׁמָּה נֻסּוּ הַמַּאֲמִינִים, וַיֶּחֶרְדוּ חֲרָדָה גְדוֹלָה: *יב* וּבֶאֱמֹר הַסְּעֲפִים וְאֵלֶּה אֲשֶׁר בְּלִבָּם מַחֲלָה: "אֲשֶׁר הִבְטִיחָנוּ אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ אֵינֶנּוּ בִּלְתִּי אִם רְמִיָּה": *יג* וּבֶאֱמֹר עֵדָה מֵהֶם: "הוֹי אַנְשֵׁי יַתְרִב[1867]: "אֵין מָקוֹם לָכֶם[1868]. שׁוּבוּ אֵפוֹא". וַתְּבַקֵּשׁ פְּלַגָּה מֵהֶם מֵאֵת

הַנָּבִיא רִשְׁיוֹן[1869], וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר: ״בָּתֵּינוּ חֲשׂוּפִים״[1870], אַךְ אֵין הֵם חֲשׂוּפִים, וְלֹא בִקְשׁוּ כִּי
אִם לִבְרֹחַ: *יד* וְלוּ נִבְקְעָה (הָעִיר) עֲלֵיהֶם[1871] מִקְּצוֹתֶיהָ, וַיְבַקְשׁוּ מֵהֶם לִבְגֹּד[1872], כִּי אָז עָשׂה
עָשׂוּ כֵן, אָכֵן לֹא יִתְמַהְמְהוּ בָהּ[1873] כִּי אִם מְעַט קָט: *טו* הֵן כָּרְתוּ בְרִית אֶת אֱלֹהִים אֲשֶׁר לֹא
יִסּוֹגוּ אָחוֹר, וּבְרִית אֱלֹהִים עֲרֵבָה[1874]: *טז* אֱמֹר: לֹא תוֹעִיל לָכֶם אֲשֶׁר תִּבְרְחוּ בְּבָרְחֲכֶם מִפְּנֵי
הַמָּוֶת אוֹ הַהֶרֶג[1875], וְגַם אָז לֹא תִתְעַנְּגוּ כִּי אִם מְעָט *יז* אֱמֹר: מִי זֶה יִהְיֶה לָכֶם לְמַחֲסֶה בִּפְנֵי
אֱלֹהִים, כִּי יַחְפֹּץ לְהָרַע לָכֶם אוֹ כִּי יַחְפֹּץ לְרַחֶמְכֶם? וְלֹא יִמְצְאוּ לָהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לֹא
מָגֵן וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *יח* יָדוֹעַ יֵדַע אֱלֹהִים אֶת הַמְנִיאִים מִכֶּם וְהָאוֹמְרִים לַאֲחֵיהֶם: ״בּוֹאוּ אֵלֵינוּ״,
וְלֹא יְחָרְפוּ נַפְשָׁם כִּי אִם מְעָט[1876]: *יט* הֲצַר עֵינָם בָּכֶם?[1877]. וְאוּלָם בְּבוֹא הַפַּחַד, תִּרְאֵם
מַבִּיטִים אֵלֶיךָ. תִּתְגַּלְגֵּלְנָה עֵינֵיהֶם כַּמִּתְעַלֵּף מִפַּחַד הַמָּוֶת, וְכַעֲבֹר הַפַּחַד יַכּוּכֶם בְּלָשׁוֹן חַדָּה
בְּצַר עֵינָם בָּכֶם בִּגְלַל הַטּוֹב. אֵלֶּה לֹא יַאֲמִינוּ, וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם מֵאֶפֶס, וְנָקֵל הוּא
לֵאלֹהִים: *כ* יְדַמּוּ כִּי עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים[1878] לֹא יֵלְכוּ, וְלוּ בָאוּ עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים (שֵׁנִית), כִּי אָז
בִּקְשׁוּ, לוּ (יָכְלוּ) לִשְׁכֹּן בָּעֲרָבָה בְּתוֹךְ הָעַרְבִיִּים[1879], יִשְׁאֲלוּ עַל הַקּוֹרוֹת אֶתְכֶם[1880], אַךְ לוּ הָיוּ
בְּתוֹכְכֶם, לֹא נִלְחֲמוּ בִּלְתִּי אִם מְעָט: *כא* כְּבָר הָיָה לָכֶם בִּשְׁלִיחַ אֱלֹהִים דֻּגְמָא יָפָה[1881] לַאֲשֶׁר
יְיַחֵל אֶל אֱלֹהִים וְלַיּוֹם הָאַחֲרוֹן, וַיֶּרֶב לִזְכֹּר אֱלֹהִים: *כב* וְכַאֲשֶׁר רָאוּ הַמַּאֲמִינִים אֶת עוֹבְדֵי
הָאֱלִילִים אָמְרוּ: ״זֶה הוּא אֲשֶׁר הִבְטִיחָנוּ אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ, וֶאֱמֶת דִּבְּרוּ אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ״, וְלֹא
הוֹסִיף לָהֶם כִּי אִם אֱמוּנָה וְהִכָּנֵעַ[1882]: *כג* בַּמַּאֲמִינִים יֵשׁ אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הֵקִימוּ אֶת הַבְּרִית אֲשֶׁר
כָּרְתוּ אֶת אֱלֹהִים[1883], וְיֵשׁ בָּהֶם אֲשֶׁר מִלֵּא נִדְרוֹ[1884]. וּבָהֶם יֵשׁ אֲשֶׁר יְצַפּוּ[1885] וְלֹא הֵמִירוּ
הָמֵר[1886]: *כד* לְמַעַן יְשַׁלֵּם אֱלֹהִים אֶת הָעוֹמְדִים בְּדִבּוּרָם[1887] עַל אֲמִתָּם, וְיַעֲנִישׁ אֶת הַסְּעֵפִים
אִם יַחְפֹּץ, אוֹ יָשׁוּב עֲלֵיהֶם[1888], כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *כה* וְהֵשִׁיב אֱלֹהִים אֶת הַכּוֹפְרִים
בַּעֲבוּר זַעֲמָם, לֹא יִמְצְאוּ טוֹבָה[1889], וְרַב אֱלֹהִים (לְמִשְׁעָן) לַמַּאֲמִינִים בַּמִּלְחָמָה. וֵאלֹהִים חָזָק
וְגִבּוֹר: *כו* וַיּוֹרֶד אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר עֲזָרוּם מֵאַנְשֵׁי הַסֵּפֶר מִמְּצוּדוֹתֵיהֶם[1890], וַיַּפֵּל בְּלִבָּם אֶת
הַפַּחַד, חֵלֶק מֵהֶם הֲרַגְתֶּם וְחֵלֶק לְקַחְתֶּם בַּשֶּׁבִי: *כז* וַיּוֹרִישְׁכֶם אֶת אַדְמָתָם וְאֶת חַצְרוֹתֵיהֶם
וְאֶת רְכוּשָׁם, וְאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא דְרָכָה בָהּ כַּף רַגְלְכֶם[1891], כִּי אֱלֹהִים כֹּל יוּכָל:

כח הַנָּבִיא אֱמֹר לְנָשׁוֹתֶיךָ: "אִם בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וּבְעֶדְיוֹ תַּחְפֹּצְנָה, בֹּאנָה אֵפוֹא וַאֲעַנִּיק לָכֶן
וַאֲשַׁלַּח אֶתְכֶן שַׁלֵּחַ בְּכָבוֹד[1892]: *כט* אַךְ אִם בֵּאלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וּמְעוֹן הָאַחֲרִית חֲפַצְתֶּן, הִנֵּה הֵכִין
אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר תֵּיטֵבְנָה מִכֶּן עָשֹׂה, שָׂכָר רָב: *ל* נְשֵׁי הַנָּבִיא, אִשָּׁה מִכֶּן כִּי תַעֲשֶׂה תּוֹעֵבָה
גְּלוּיָה (לִזְנוּת), וְהָיָה לָהּ מִשְׁנֶה עֹנֶשׁ כִּפְלַיִם[1893]. וְנָקֵל הוּא לֵאלֹהִים: *לא* וַאֲשֶׁר תִּכָּנַע מִכֶּן
לֵאלֹהִים וְלִשְׁלִיחוֹ וְעָשְׂתָה הַיָּשָׁר, נִתֵּן לָהּ שְׂכָרָהּ פַּעֲמַיִם, וַנְּעַתֵּד לָהּ חֵלֶק נְדָבוֹת[1894]: *לב* נְשֵׁי
הַנָּבִיא, אֵין אַתֶּן כְּאַחַת הַנָּשִׁים. אִם אֶת אֱלֹהִים אַתֶּן יְרֵאוֹת, אַל תְּמַתֵּקְנָה שִׂיחָה[1895], אֲשֶׁר
יַחְמֹד (אֶתְכֶן) זֶה אֲשֶׁר בְּלִבּוֹ חֳלִי. וְדַבֵּרְנָה דַּבֵּר כַּמִּשְׁפָּט: *לג* וְשֵׁבְנָה כְּבוּדוֹת בְּבָתֵּיכֶן, וְאַל
תִּתְהַדֵּרְנָה כַּאֲשֶׁר הִתְהַדְּרוּ בִּזְמַן ״הַבַּעֲרוּת״ הַקְּדוּמָה[1896], וַעֲרֹכְנָה הַתְּפִלָּה וּתְנֶנָּה הַצְּדָקָה,
וּשְׁמַעְנָה בְּקוֹל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ. אָכֵן יַחְפֹּץ אֱלֹהִים לְהַעֲבִיר מֵעֲלֵיכֶם אֶת הַתּוֹעֵבָה (אַתֶּן) בְּנֵי-
הַבַּיִת[1897], וּלְטַהֶרְכֶן טַהֵר: *לד* וּזְכֹרְנָה אֶת אֲשֶׁר יִקָּרֵא בְּבָתֵּיכֶן מֵאוֹתוֹת אֱלֹהִים וְהַחָכְמָה, כִּי
אֱלֹהִים חַנּוּן[1898] וְיוֹדֵעַ: *לה* הִנֵּה הַמֻּסְלְמִים וְהַמֻּסְלְמוֹת, וְהַמַּאֲמִינִים וְהַמַּאֲמִינוֹת, וְהַנֶּאֱמָנִים
(אֶת אֱלֹהִים) וְהַנֶּאֱמָנוֹת, וְהַדּוֹבְרִים אֱמֶת וְהַדּוֹבְרוֹת אֱמֶת[1899], וְהַמְיַחֲלִים (לֵאלֹהִים)
וְהַמְיַחֲלוֹת, וְהָעֲנָוִים וְהָעֲנָווֹת, וְהַנּוֹתְנִים צְדָקָה וְהַנּוֹתְנוֹת, וְהַצָּמִים וְהַצָּמוֹת, וְהַשּׁוֹמְרִים עַל
עֶרְוָתָם וְהַשּׁוֹמְרוֹת, וְהַזּוֹכְרִים אֶת אֱלֹהִים הַרְבֵּה וְהַזּוֹכְרוֹת, הֵכִין לָהֶם אֱלֹהִים סְלִיחָה וְשָׂכָר
רָב:

לו וְחָלִילָה לוֹ לְמַאֲמִין וּלְמַאֲמִינָה, בַּחֲרֹץ אֱלֹהִים דָּבָר, אֲשֶׁר תִּהְיֶה לָהֶם הַבְּחִירָה[1900] בְּעִנְיָנָם.
וַאֲשֶׁר יַמְרֶה (פִּי) אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ, כְּבָר תָּעָה תוֹעָה גְּלוּיָה: *לז* וּ(זְכֹר) בְּאָמְרְךָ לָזֶה אֲשֶׁר נָטָה
לוֹ אֱלֹהִים חֶסֶד, וַתַּט (גַּם) אַתָּה לוֹ חֶסֶד[1901]: "הַחֲזֵק בְּאִשְׁתְּךָ", וִירָא אֶת אֱלֹהִים וַתִּצְפֹּן
בְּנַפְשְׁךָ אֶת אֲשֶׁר אֱלֹהִים מְגַלֵּהוּ[1902] מִיִּרְאָתְךָ מִן הָאֲנָשִׁים, וֵאלֹהִים יֵאוֹת יוֹתֵר אֲשֶׁר תִּירָאֶנּוּ.
וְכַאֲשֶׁר כָּלְתָה וְנֶחְרְצָה מֵעִם זַיְד בִּדְבָרָהּ בְּקוּץ נַפְשׁוֹ מִמֶּנָּה[1903], הִשֵּׂאנוּךָ אוֹתָהּ, לְמַעַן אֲשֶׁר
לֹא תִהְיֶה עַל הַמַּאֲמִינִים תְּאֻנָה בְּקַחְתָּם לְנָשִׁים אֶת נְשֵׁי אֵלֶּה אֲשֶׁר אִמְּצוּ לָהֶם לְבָנִים בְּקוּץ
נַפְשָׁם מֵהֶן. וַיֵּעָשֶׂה דְּבַר אֱלֹהִים[1904]. *לח* אֵין עַל הַנָּבִיא כָּל תְּאֻנָה בַּדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה לוֹ
אֱלֹהִים[1905]. מִשְׁפַּט אֱלֹהִים הוּא בְּתוֹךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר קָמוּ לְפָנִים[1906]. וּפְקֻדַּת אֱלֹהִים מִשְׁפָּט
נֶחֱרָץ: *לט* אֵלֶּה אֲשֶׁר[1907] יוֹדִיעוּ אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁלַח אֱלֹהִים (בְּיָדָם)[1908], וְיִרְאוּהוּ וְלֹא
יִירְאוּ אֶחָד מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, וְרַב אֱלֹהִים לְחַשֵּׁב (עִמָּכֶם): *מ* לֹא הָיָה מֻחַמַּד אֲבִי אִישׁ
מֵאַנְשֵׁיכֶם, וְאוּלָם שְׁלִיחַ אֱלֹהִים הוּא וְחוֹתַם הַנְּבִיאִים[1909]. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ הַכֹּל:

מא הַמַּאֲמִינִים, זִכְרוּ אֶת אֱלֹהִים זֵכֶר רַב וְשַׁבְּחוּהוּ בֹּקֶר וָעֶרֶב[1910]: *מב* הוּא אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל
בַּעַדְכֶם[1911] וְגַם מַלְאָכָיו לְהוֹצִיאֲכֶם מִצַּלְמָוֶת לְאוֹרָה וְרַחוּם הוּא לַמַּאֲמִינִים: *מג* בִּרְכָתָם בַּיּוֹם
אֲשֶׁר יִפְגְּשׁוּהוּ: "שָׁלוֹם"[1912], וַיָּכֶן לָהֶם שָׂכָר נִכְבָּד:

מד הַנָּבִיא, הִנֵּה אֲנַחְנוּ שְׁלַחְנוּךָ לְעֵד וְלִמְבַשֵּׂר טוֹב וּלְמַזְהִיר: *מה* וְלִקְרֹא אֶל אֱלֹהִים,
בִּרְצוֹנוֹ[1913], וּלְאוֹר מֵאִיר: *מו* וּבַשֵּׂר אֶת הַמַּאֲמִינִים, כִּי לָהֶם חֶסֶד רַב מֵאֵת אֱלֹהִים: *מז* וְלֹא
תִשְׁמַע בְּקוֹל הַכּוֹפְרִים וְהַסֵּעֲפִים, וְהַנַּח פִּגְעָם[1914], וְהִשָּׁעֵן עַל אֱלֹהִים, וְרַב אֱלֹהִים לְמִשְׁעָן:

מח הַמַּאֲמִינִים, בְּקַחְתְּכֶם אֶת הַמַּאֲמִינוֹת לְנָשִׁים, אַחַר תְּגָרְשׁוּן בְּטֶרֶם תָּבוֹאוּ אֲלֵיהֶן, אֵין
עֲלֵיהֶן לִסְפֹּר לָהֶן כָּל מִסְפַּר יָמִים[1915] אֲשֶׁר תִּסְפֹּרוּ, וּנְתַתֶּם לָהֶן מַתָּת[1916], וְשַׁלְּחוּן שַׁלֵּחַ בְּכָבוֹד:

מט הַנָּבִיא, הִנֵּה אֲנַחְנוּ הִתַּרְנוּ לְךָ אֶת נְשׁוֹתֶיךָ אֲשֶׁר נָתַתָּ לָהֶן מָהֳרָן וְ(הַשְּׁפָחוֹת) אֲשֶׁר קָנְתָה
יְמִינְךָ מֵאֲשֶׁר אָצַל לְךָ אֱלֹהִים[1917], וּבְנוֹת דּוֹדְךָ, בְּנוֹת אֲחֵי אָבִיךָ וּבְנוֹת אַחְיוֹת אָבִיךָ, וּבְנוֹת
אֲחֵי אִמְּךָ וּבְנוֹת אַחְיוֹת אִמְּךָ, אֲשֶׁר עָזְבוּ אִתְּךָ אֶת מוֹלַדְתָּן[1918], וְאִשָּׁה מַאֲמִינָה בְּתִתָּהּ נַפְשָׁהּ
לַנָּבִיא[1919], כִּי יַחְפֹּץ הַנָּבִיא לְקַחְתָּהּ אִשָּׁה. (חֹק הוּא) לְךָ לְבַדְּךָ, לֹא לַמַּאֲמִינִים
(כֻּלָּם)[1920]: *נ* כְּבָר יָדַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר שַׂמְנוּ לְחֹק לָהֶם בִּדְבַר נְשׁוֹתֵיהֶם וּבִדְבַר (הַשְּׁפָחוֹת) אֲשֶׁר
קָנְתָה יְמִינָם, לְמַעַן לֹא תִהְיֶה עָלֶיךָ תְּאֻנָה, וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *נא* תִּדְחֶה (מִפָּנֶיךָ)[1921] אֶת
(הָאִשָּׁה) אֲשֶׁר תַּחְפֹּץ מֵהֶן וְאֶת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תַּחְפֹּץ תְּקָרֵב אֵלֶיךָ. וַאֲשֶׁר תְּבַקֶּשְׁנָּה מֵאֵלֶּה
(הַנָּשִׁים) אֲשֶׁר פֵּרַשְׁתָּ מֵהֶן (לִפְנֵי כֵן) לֹא יִהְיֶה בְּךָ חֵטְא[1922]. זֶה קָרוֹב יוֹתֵר אֲשֶׁר תָּנוּחַ דַּעְתָּן
וְלֹא תִּתְעַצֵּבְנָה וְתִרְצֶינָה בַּאֲשֶׁר נָתַתָּ לָהֶן לְכֻלָּן[1923], וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר בִּלְבּוֹתֵיכֶם,
וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְאֶרֶךְ אַפַּיִם: *נב* לֹא תֻּתַּרְנָה לְךָ הַנָּשִׁים אַחֲרֵי זֶה[1924], וְלֹא לְךָ לְהָמִיר אִשָּׁה מֵהֶן
תְּמוּרַת אִשָּׁה (אַחֶרֶת), וְאִם גַּם מָצָא יָפְיָן חֵן בְּעֵינֶיךָ, מִבַּלְעֲדֵי (הַשְּׁפָחוֹת) אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינֶךָ,
וֵאלֹהִים בּוֹחֵן כֹּל:

נג הַמַּאֲמִינִים אַל תָּבוֹאוּ אֶל בָּתֵּי הַנָּבִיא, בִּלְתִּי אִם בְּהִנָּתֵן לָכֶם רִשְׁיוֹן לִסְעֹד אִתּוֹ, מִבְּלִי
חַכּוֹת לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר הוֹעִידְכֶם לוֹ. וְאוּלָם בְּהִקָּרַאֲכֶם וּבָאתֶם, וְאַחֲרֵי סְעָדְכֶם צְאוּ מֵעִם פָּנָיו[1925],
וְלֹא תַכְבִּירוּ בְּשִׂיחַת רֵעִים. אָכֵן זֶה יָצִיק לַנָּבִיא, אַךְ יֵבוֹשׁ מִפְּנֵיכֶם[1926]. אַךְ אֱלֹהִים לֹא יֵבוֹשׁ
מֵ(הַגִּיד) הָאֱמֶת. וּבְשָׁאָלְכֶם מֵהֶן[1927] חֵפֶץ, וּשְׁאַלְתֶּם מֵהֶן מֵאַחֲרֵי מָסָךְ[1928], זֶה טָהוֹר יוֹתֵר

לְלִבּוֹתֵיכֶם וּלְלִבּוֹתֵיהֶן[1929], וְחָלִילָה לָכֶם לְהָצִיק לִשְׁלִיחַ אֱלֹהִים וּמְקַחַת לְנָשִׁים אֶת נְשׁוֹתָיו
אַחֲרָיו לְעוֹלָם, כִּי קָשֶׁה הִיא לִפְנֵי אֱלֹהִים: *נד* אִם תְּגַלּוּ דָבָר אוֹ תַסְתִּירוּהוּ, הִנֵּה אֱלֹהִים יוֹדֵעַ
כֹּל: *נה* לֹא יִהְיֶה בָהֶן חֵטְא[1930] בַּאֲשֶׁר לַאֲבוֹתֵיהֶן וְלֹא לִבְנֵיהֶן וְלֹא לַאֲחֵיהֶן וְלֹא לִבְנֵי אֲחֵיהֶן
וְלֹא לִבְנֵי אַחְיוֹתֵיהֶן וְלֹא לִנְשֵׁיהֶן וְלֹא (לְעַבְדֵיהֶן וְאַמְהוֹתֵיהֶן) אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינָן[1931], וְיִרֶאנָה
אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים עֵד בַּכֹּל: *נו* הִנֵּה אֱלֹהִים וּמַלְאָכָיו יִתְפַּלְלוּ בְּעַד הַנָּבִיא[1932]. הַמַּאֲמִינִים
הִתְפַּלְלוּ בַּעֲדוֹ וּבֵרְכוּ אוֹתוֹ בְשָׁלוֹם[1933]: *נז* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יָצֵרוּ לֵאלֹהִים וְלִשְׁלִיחוֹ, אֵרְרָם
אֱלֹהִים בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵכִין לָהֶם עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת: *נח* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר יָצֵרוּ לַמַּאֲמִינִים
וְלַמַּאֲמִינוֹת, מִבְּלִי אֲשֶׁר יִהְיוּ שׁוִים לָזֶה, יִשְׂאוּ (עָוֺן) מוֹצִיא שֵׁם רָע וְאַשְׁמָה
גְלוּיָה[1934]: *נט* הַנָּבִיא אֱמֹר לִנְשׁוֹתֶיךָ וְלִבְנוֹתֶיךָ וְלִנְשֵׁי הַמַּאֲמִינִים, כִּי תוֹרַדְנָה
רְדִידֵיהֶן[1935] (בְּצֵאתָן). בָּזֶה תֻּכַּרְנָה יוֹתֵר וְלֹא תִפָּגַעְנָה[1936]. וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם:

ס אָכֵן אִם לֹא יַחְדְּלוּ הַסֵּעֲפִים וַאֲשֶׁר חֳלִי בְלִבָּם וְהַמְסַכְסְכִים בְּאַלְמַדִינָה, נָסִית אוֹתְךָ בָּהֶם
הָסֵת[1937], וְלֹא יֵשְׁבוּ אִתְּךָ בִּלְתִּי אִם מְעָט[1938]: *סא* אֲרוּרִים הֵם. בְּכָל אֲשֶׁר יִמָּצֵאוּ[1939] יֻקְחוּ
וְהוּמֵת יוּמָתוּ: *סב* מִשְׁפַּט אֱלֹהִים הוּא בְּתוֹךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר קָמוּ לְפָנִים[1940] וְלֹא תִמְצָא לְמִשְׁפַּט
אֱלֹהִים כָּל תְּמוּרָה:

סג יִשְׁאָלוּךָ בְּנֵי הָאָדָם עַל דְּבַר "הַשָּׁעָה"[1941], אֱמֹר: "רַק אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אוֹתָהּ[1942]. וּמַה יוֹרְךָ
לָדַעַת? אוּלַי "הַשָּׁעָה" קְרוֹבָה?: *סד* הִנֵּה אֱלֹהִים אֵרַר אֶת הַכּוֹפְרִים, וַיָּכֶן לָהֶם
לֶהָבָה: *סה* לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָהּ, לָנֶצַח. לֹא יִמְצְאוּ לֹא מָגֵן וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *סו* בַּיּוֹם אֲשֶׁר
יֵהָפְכוּ פְּנֵיהֶם בְּ(גֵיהִנֹּם) הָאֵשׁ, יֹאמְרוּ: "מִי יִתֵּן וְשָׁמַעְנוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וּבְקוֹל
הַשָּׁלִיחַ": *סז* וְאָמְרוּ (עוֹד): "אֱלֹהֵינוּ, הִנֵּה אֲנַחְנוּ שָׁמַעְנוּ בְקוֹל נִכְבָּדֵינוּ וּגְדוֹלֵינוּ, וַיַּתְעוּנוּ
בַדָּרֶךְ: *סח* אֱלֹהֵינוּ תֵּן לָהֶם מִשְׁנֵה עֹנֶשׁ[1943], וְקַלְּלֵם קְלָלָה גְדוֹלָה":

סט הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּהְיוּ כָּאֵלֶּה אֲשֶׁר הֵצִיקוּ לְמֹשֶׁה, וַיְנַקֵּהוּ אֱלֹהִים מֵאֲשֶׁר דִּבֵּרוּ[1944], וַיְהִי
נְשׂוּא פָנִים לִפְנֵי אֱלֹהִים[1945]: *ע* הַמַּאֲמִינִים, יִרְאוּ[1946] אֱלֹהִים וְדַבְּרוּ דְבָרִים כַּאֲשֶׁר
יָאֶה[1947]: *עא* (לְמַעַן) יַצְלִיחַ בְּיֶדְכֶם מַעֲשֵׂיכֶם, וְסָלַח לָכֶם לְחַטֹּאותֵיכֶם[1948], וַאֲשֶׁר יִשְׁמַע בְּקוֹל
אֱלֹהִים וְהַשָּׁלִיחַ כְּבָר אֻשַּׁר אֹשֶׁר רָב: *עב* הִנֵּה אֲנַחְנוּ עָרַכְנוּ אֶת הָאֱמוּנָה[1949] לִפְנֵי הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ וְהֶהָרִים, וַיְמָאֲנוּ לְקַבְּלָהּ[1950] עֲלֵיהֶם, וַיִּבָּהֲלוּ מִפָּנֶיהָ, אַךְ הָאָדָם קִבֵּל אוֹתָהּ, – אָכֵן הָיָה
פּוֹשֵׁעַ וְנִבְעָר —[1951]: *עג* לְמַעַן יַעֲנִישׁ אֱלֹהִים אֶת הַסֵּעֲפִים וְהַסֵּעֲפוֹת וְאֶת הַמְשַׁתְּפִים
וְהַמְשַׁתְּפוֹת, וְיָשׁוּב אֱלֹהִים אֶל הַמַּאֲמִינִים וְהַמַּאֲמִינוֹת, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם:

פָּרָשַׁת שְׁבָא[1952]

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים. לוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וְלוֹ הַתְּהִלָּה בָּעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא
הֶחָכָם וְהַמֵּבִין: *ב* יֵדַע אֶת אֲשֶׁר יָבוֹא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ, וְאֶת אֲשֶׁר יֵצֵא מִתּוֹכָהּ וְאֶת אֲשֶׁר יֵרֵד מִן
הַשָּׁמַיִם, וְאֶת אֲשֶׁר יַעֲלֶה אֲלֵיהֶם, וְהוּא הָרַחוּם וְהַסַּלָּח: *ג* וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "לֹא תְבוֹאֵנוּ

"הַשָּׁעָה"[1953]. אֱמֹר: אָכֵן חַי אֱלֹהַי, כִּי בוֹא תְבוֹאֶכֶם, – יוֹדֵעַ הַתַּעֲלוּמָה, לֹא יִסָּתֵר מִמֶּנּוּ (גַּם) כְּמִשְׁקַל הַנְּמָלָה לֹא בַשָּׁמַיִם וְלֹא בָאָרֶץ, וְלֹא מִצְּעָר מִזֶּה וְלֹא רַב מִזֶּה, כִּי אִם (כָּתוּב) בְּסֵפֶר בָּרוּר —[1954]: *ד* לְמַעַן יִגְמֹל אֶת הַמַּאֲמִינִים וְאֶת עוֹשֵׂי הַיָּשָׁר. אֵלֶּה לָהֶם סְלִיחָה וְחֵלֶק נְדָבוֹת[1955]: *ה* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׂמוּ כָּל מַעְיְנֵיהֶם לָשִׂים אוֹתוֹתֵינוּ לְאַל, מְתַחֲרִים[1956], אֵלֶּה לָהֶם עֹנֶשׁ מִזַּעַם, דְּאָבָה: *ו* וְ(אָכֵן) יִרְאוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתְּנָה לָהֶם הַדַּעַת, כִּי אֲשֶׁר הוּרַד אֵלֶיךָ מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱמֶת, וִיאַשֵּׁר אֶל אֹרַח הַגִּבּוֹר וְהַמְהֻלָּל[1957]: *ז* וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: הֲנוֹבִילְכֶם אֶל אִישׁ אֲשֶׁר יַגִּיד לָכֶם כִּי אַחֲרֵי הִפָּזֶרְכֶם הַפָּזֵר[1958], תִּהְיוּ לִבְרִיאָה חֲדָשָׁה?[1959]: *ח* הֲבָדָא עַל אֱלֹהִים כָּזָב אוֹ רוּחַ רָעָה בוֹ[1960]: לֹא כִּי אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָאַחֲרִית (יִהְיוּ) בָעֹנֶשׁ וְהַתּוֹעָה הָרַבָּה[1961]: *ט* הַאִם לֹא יִתְבּוֹנְנוּ אֶל אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם וְאֶל אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אִם נַחְפֹּץ נְבַקַּע תַּחְתֵּיהֶם אֶת הָאָרֶץ אוֹ נַפִּיל עֲלֵיהֶם בְּזָקִים מִן הַשָּׁמַיִם. אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְכָל עֶבֶד שָׁב[1962] (בִּתְשׁוּבָה):

י וּלְפָנִים נָתַנּוּ לְדָוִד חֶסֶד מֵאִתָּנוּ, (וַנֹּאמַר): "הָרִים, זַמְּרוּ אִתּוֹ וְ(גַם) הָעוֹפוֹת"[1963], וַנְּרַכֵּךְ לוֹ אֶת הַבַּרְזֶל לֵאמֹר: "עֲשֵׂה לְבוּשֵׁי שִׁרְיוֹן, וַעֲרוֹךְ רְקוּעֵי הַפַּחִים יַחַד בַּמַּעֲרָכָה[1964], וַעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, כִּי רוֹאֶה אָנֹכִי אֶת מַעֲשֵׂיכֶם": *יא* וְלִשְׁלֹמֹה (נָתַנּוּ עֶבֶד) אֶת הָרוּחַ. שַׁחֲרָהּ חֹדֶשׁ וְעַרְבָּהּ חֹדֶשׁ[1965], וַנַּזֵּל לוֹ אֶת מַעְיַן נְחֹשֶׁת הַקָּלָל הַמֻּתָּךְ, וּמֵהַגִּ'ן אֲשֶׁר עָשׂוּ לְפָנָיו (עֲבוֹדָה) בִּרְצוֹן אֱלֹהָיו, וַאֲשֶׁר סָר מֵהֶם מִפְּקֻדָּתֵנוּ, נִתֵּן לוֹ לָחוּשׁ מֵעֹנֶשׁ הַלֶּהָבָה[1966]: *יב* יַעֲשׂוּ לוֹ כָּל אֲשֶׁר חָפֵץ מִטִּירוֹת וּצְלָמִים[1967], וּקְעָרוֹת כִּבְרֵכוֹת וּקְדֵרוֹת עַל כַּנֵּיהֶן: "עֲשׂוּ בֵּית דָּוִד (טוֹב) בְּתוֹדָה לֵאלֹהִים". אַךְ מְעַט מֵעוֹבְדַי הֵם הַמּוֹדִים: *יג* וְכַאֲשֶׁר גָּזַרְנוּ עָלָיו לָמוּת, לֹא הֶרְאָה אוֹתָם עַל מוֹתוֹ בִּלְתִּי אִם רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אָכַל מִשְׁעַנְתּוֹ[1968]. וְכַאֲשֶׁר נָפַל אָרְצָה, הִתְבָּרֵר לַגִּ'ן אֲשֶׁר לוּ יָדְעוּ הַתַּעֲלוּמָה, לֹא אֵחֲרוּ לַעֲמֹד בְּעֹנֶשׁ הַחֲרָפוֹת[1969]:

יד וּלְפָנִים הָיָה לִשְׁבָא בְּמִשְׁכָּנָם אוֹת: שְׁתֵּי גַּנּוֹת מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל[1970] (לֵאמֹר): "אִכְלוּ מִכַּלְכָּלַת אֱלֹהֵיכֶם, וְהוֹדוּ לוֹ, אֶרֶץ טוֹבָה וֵאלֹהִים סַלָּח": *טו* וַיִּרְחֲקוּ (מֵהוֹדוֹת), וַנְּשַׁלַּח עֲלֵיהֶם אֶת זֶרֶם הַסֶּכֶר[1971], וַנִּתֵּן לָהֶם תְּמוּרַת שְׁתֵּי גַּנּוֹתֵיהֶם שְׁתֵּי גַּנּוֹת נוֹתְנוֹת פְּרִי[1972] מְרוֹרוֹת וְאֶשֶׁל וּמִקְצַת מִן (פְּרִי) עֵץ הַלּוֹט: *טז* כָּזֹאת גְּמַלְנוּם עֵקֶב אֲשֶׁר כָּפָרוּ, וְהַאִם נִגְמֹל (זֹאת) בִּלְתִּי אֶת הַכּוֹפֵר: *יז* וַנָּשֶׂת בֵּינֵיהֶם וּבֵין הֶעָרִים אֲשֶׁר צִוִּינוּ לָהֶן אֶת הַבְּרָכָה[1973] עָרִים צְפוּפוֹת[1974], וַנַּעֲרֹךְ בָּהֶן אֶת הַמַּסָּע[1975] (לֵאמֹר): "עִבְרוּ בָהֶם לֵילוֹת וְיָמִים בְּטוּחִים": *יח* אַךְ הֵם אָמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ, שִׂים מֶרְחָק בֵּין תַּחֲנוֹתֵינוּ"[1976], וַיַּעַכְרוּ נַפְשָׁם, וַנְּשִׂימֵם לְשִׂיחָה, וַנְּפִיצֵם הָפֵץ כָּלָה, אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת לְכָל מַאֲרִיךְ רוּחוֹ וּמוֹדֶה[1977]:

יט אָכֵן מָצָא אִבְּלִיס אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ עֲלֵיהֶם אֱמֶת[1978], וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו בִּלְעֲדֵי פְלַגָּה מִן הַמַּאֲמִינִים: *כ* וְלֹא הָיָה לוֹ עֲלֵיהֶם כָּל שִׁלְטוֹן, כִּי אִם לְמַעַן נֵדַע בֵּין הַמַּאֲמִין בָּאַחֲרִית לַאֲשֶׁר הוּא בְּסָפֵק עַל אוֹדוֹתֶיהָ. וֵאלֹהֶיךָ שׁוֹמֵר עַל כֹּל: *כא* אֱמֹר: קִרְאוּ אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר אֲמַרְתֶּם (אֱלֹהִים הֵם) מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים. לֹא יִשְׁלְטוּ גַּם בְּמִשְׁקַל הַנְּמָלָה, לֹא מֵאֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְלֹא מֵאֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וְאֵין לָהֶם בָּמוֹ[1979] כָּל שֻׁתָּפוּת, וְאֵין לוֹ[1980] מֵהֶם כָּל עֵזֶר: *כב* וְלֹא תוֹעִיל תְּפִלַּת מַפְגִּיעַ לְפָנָיו, כִּי אִם לַאֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ (לְהַפְגִּיעַ)[1981], וְהָיָה בְּסוּר הַפַּחַד מֵעַל לִבּוֹתָם[1982], וְאָמְרוּ[1983]: "מַה זֶּה אָמַר אֱלֹהֵיכֶם?", וְאָמְרוּ: "הָאֱמֶת, וְהוּא הָעֶלְיוֹן וְהַגָּדוֹל": *כג* אֱמֹר: מִי יְכַלְכֶּלְכֶם מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ? אֱמֹר: אֱלֹהִים, וַאֲנַחְנוּ, אוֹ אַתֶּם, עַל אֹרַח מֵישָׁרִים אוֹ בְתוֹעָה

גְלוּיָה: *כד* אָמַר: לֹא יִפְקְדוּ עֲלֵיכֶם זְדוֹנֵנוּ, וְלֹא יִפְקְדוּ עָלֵינוּ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *כה* אָמַר: יֶאֱסֹף אוֹתָנוּ[1984] אֱלֹהֵינוּ יַחְדָּו וְשָׁפַט בֵּינֵינוּ בָּאֱמֶת, וְהוּא הַשּׁוֹפֵט וְהַיּוֹדֵעַ: *כו* אָמַר: הַרְאוּנִי אֶת אֲשֶׁר תִּסְפְּחוּ אֵלָיו שֻׁתָּפִים? לֹא וָלֹא. אֲבָל הוּא אֱלֹהִים הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *כז* וְלֹא שְׁלַחֲנוּךָ כִּי אִם לְכָל הָאָדָם כֻּלָּם מְבַשֵּׂר וּמַזְהִיר. וְאוּלָם מַרְבִּית הָאָדָם לֹא יֵדָעוּ: *כח* וְאָמְרוּ: "מָתַי (יָקוּם) הַדָּבָר הַזֶּה, אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ"?[1985]: *כט* אָמַר: "לָכֶם מוֹעֵד יוֹם לֹא תְאַחֲרוּ אוֹתוֹ שָׁעָה וְלֹא תַקְדִּימוּ"[1986]: *ל* וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "לֹא נַאֲמִין בַּקֻּרְאָן הַזֶּה וְלֹא בַּאֲשֶׁר לְפָנָיו[1987], וְאוּלָם לוּ תִרְאֶה כַּאֲשֶׁר יָעָמְדוּ הַכּוֹפְרִים לִפְנֵי אֱלֹהֵיהֶם[1988], יָשִׁיב אִישׁ מֵהֶם אֶל רֵעֵהוּ אֲמָרִים, וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר נֶחְשְׁבוּ לַחַלָּשִׁים אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר גָּבַהּ לִבָּם: "לוּלֵא אַתֶּם, כִּי אָז הָיִינוּ מַאֲמִינִים": *לא* וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר גָּבַהּ לִבָּם אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר נֶחְשְׁבוּ לַחַלָּשִׁים: "הַאִם אֲנַחְנוּ הֲסִירוֹנוּכֶם מֵאֹרַח הַמֵּישָׁרִים, אַחֲרֵי בּוֹאוֹ אֲלֵיכֶם? לֹא כִּי אַתֶּם הֱיִיתֶם זֵדִים": *לב* וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר נֶחְשְׁבוּ לַחַלָּשִׁים אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר גָּבַהּ לִבָּם: "לֹא כִּי מְזִמַּתְ(כֶם) לַיְלָה וָיוֹם בְּצַוּוֹתְכֶם אוֹתָנוּ לְכַחֵשׁ בֵּאלֹהִים וְלַעֲשׂוֹת אִתּוֹ אֱלִילִים[1989] (הִתְעַתֶּנוּ)". וְהִסְתִּירוּ אֶת הַנֹּחַם בִּרְאוֹתָם הָעֹנֶשׁ[1990] וְשַׂמְנוּ מַסְגֵּרוֹת בְּצַוְּארוֹת הַכּוֹפְרִים[1991] הַיְשֻׁלְּמוּ אִם לֹא כְּמַעֲשֵׂיהֶם?[1992]: *לג* וְלֹא שָׁלַחְנוּ בְּעִיר כָּל מַזְהִיר, אֲשֶׁר לֹא אָמְרוּ (אֵלָיו) הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ עַל כָּל טוּב: "אָכֵן מְכַחֲשִׁים אֲנַחְנוּ בַּדָּבָר אֲשֶׁר שֻׁלַּחְתֶּם בּוֹ"[1993]: *לד* וַיֹּאמְרוּ: "אֲנַחְנוּ הָרַבִּים לְהוֹן וְלִילָדִים, וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵעָנֵשׁ"[1994]: *לה* אָמַר: "אָכֵן אֱלֹהַי יִתֵּן מָזוֹן בְּשֶׁפַע לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְ(גַם) יִקְפֹּץ יָדוֹ[1995]. וְאוּלָם מַרְבִּית הָאָדָם לֹא יֵדָעוּ: *לו* וְלֹא הוֹנְכֶם וְלֹא יַלְדֵיכֶם הֵם אֲשֶׁר יְקָרְבוּכֶם אֶצְלֵינוּ יֶתֶר קִרְבָה. רַק הַמַּאֲמִינִים וְעוֹשֵׂי הַיָּשָׁר לָהֶם שָׂכָר מִשְׁנֶה עַל מַעֲשֵׂיהֶם, וְהֵם בְּטוּחִים בַּעֲלִיּוֹת הַחֲדָרִים[1996]: *לז* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר יָשִׂימוּ כָּל מַעְיְנֵיהֶם לָשִׂים אוֹתוֹתֵינוּ לְאַל, מְתַחֲרִים,[1997] אֵלֶּה יֻצְּגוּ לָעֹנֶשׁ[1998]: *לח* אָמַר: אָכֵן אֱלֹהַי יִתֵּן מָזוֹן בְּשֶׁפַע לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ מֵעוֹבְדָיו וְ(גַם) יִקְפֹּץ יָדוֹ לוֹ[1999], וְכָל דָּבָר אֲשֶׁר תְּפַזְּרוּ לִצְדָקָה, יִתֵּן לָכֶם הוּא תְּמוּרָתוֹ, וְהוּא הַטּוֹב בַּמְכַלְכְּלִים: *לט* וְיוֹם (יָבוֹא) אֲשֶׁר נַאַסְפֵם יַחְדָּו, וְאָמַרְנוּ לַמַּלְאָכִים: "הַאֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר הָיוּ עוֹבְדִים אֶתְכֶם?": *מ* וְאָמְרוּ: "חָלִילָה לָנוּ[2000]. אַתָּה מָגִנֵּנוּ וְלֹא הֵם[2001]. לֹא כִּי הֵם הָיוּ עוֹבְדִים אֶת הַגִּ'ן. מַרְבִּיתָם יַאֲמִינוּ בָּהֶם": *מא* הִנֵּה הַיּוֹם לֹא יִהְיֶה עֹז לָהֶם לְהוֹעִיל אִישׁ לְאָחִיו וְלֹא לְהָרַע, וְאָמַרְנוּ לַפּוֹשְׁעִים: "טַעֲמוּ עֹנֶשׁ (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ אֲשֶׁר כִּחַשְׁתֶּם בָּהּ[2002]": *מב* וּבְהִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ הַגְּלוּיִים, יֹאמְרוּ: "אֵין זֶה[2003] בִּלְתִּי אִם אִישׁ (אֲשֶׁר) יַחְפֹּץ לַהֲסִירְכֶם מֵאַחֲרֵי זֶה אֲשֶׁר הָיוּ אֲבוֹתֵיכֶם עוֹבְדִים". וְאָמְרוּ: "אֵין זֶה[2004] בִּלְתִּי אִם שֶׁקֶר בָּדוּי", וְאָמְרוּ הַכּוֹפְרִים לָאֱמֶת בְּבוֹאָהּ אֲלֵיהֶם: "אֵין זֶה בִּלְתִּי אִם כְּשָׁפִים גְּלוּיִים": *מג* וְלֹא נָתַנּוּ לָהֶם[2005] כָּל סְפָרִים אֲשֶׁר יִלְמְדוּ בָהֶם, וְלֹא שָׁלַחְנוּ אֲלֵיהֶם לְפָנֶיךָ כָּל מַזְהִיר: *מד* וְאָכֵן כִּחֲשׁוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם. וְהֵם לֹא הִשִּׂיגוּ עֲשִׂירִית מֵאֲשֶׁר נָתַנּוּ לָהֶם[2006], וַיִּתְּנוּ אֶת שְׁלִיחַי לְכוֹזְבִים, וְאֵיכָה הָיוּ תַהְפּוּכוֹתָי[2007]: *מה* אָמַר: הִנֵּה אַזְהִירְכֶם רַק בְּאַחַת (וְהִיא) אֲשֶׁר תַּעַמְדוּ לִפְנֵי אֱלֹהִים שְׁנַיִם שְׁנַיִם וְאֶחָד אֶחָד וְתָשִׁיבוּ אֶל לֵב[2008], כִּי אֵין בַּחֲבֶרְכֶם[2009] כָּל רוּחַ שִׁגָּעוֹן, אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם מַזְהִיר (שָׁלוּחַ) אֲלֵיכֶם לִפְנֵי עֹנֶשׁ קָשֶׁה: *מו* אָמַר: לֹא שָׁאַלְתִּי מֵאִתְּכֶם כָּל שָׂכָר[2010], הִנֵּה לָכֶם הוּא[2011]. אֵין שְׂכָרִי בִּלְתִּי אִם עַל אֱלֹהִים, וְהוּא עֵד בַּכֹּל: *מז* אָמַר: הִנֵּה אֱלֹהַי מִתְקוֹמֵם בָּאֱמֶת[2012], יוֹדֵעַ הַתַּעֲלוּמוֹת: *מח* אָמַר: בָּאָה הָאֱמֶת וְלֹא יָקוּם הַשָּׁוְא וְלֹא יָשׁוּב[2013]: *מט* אָמַר: אִם תָּעִיתִי, הִנֵּה אֶתְעֶה רַק לְנַפְשִׁי, וְאִם אֲאֻשַּׁר בְּדַרְכִּי, הִנֵּה (הוּא) בַּדָּבָר אֲשֶׁר יְגַלֶּה אֱלֹהַי אֶת אָזְנִי, כִּי הוּא שׁוֹמֵעַ וְקָרוֹב: *נ* וְלוּ תִרְאֶה כַּאֲשֶׁר יִבָּהֵלוּ, אָז לֹא יִמְצְאוּ מִפְלָט וְלֻקְּחוּ מִמָּקוֹם קָרוֹב[2014]: *נא* וְאָמְרוּ: "הֶאֱמַנּוּ בוֹ". אַךְ אֵיכָה יַשִּׂיגוּ (אֶת הָאֱמוּנָה) מִמָּקוֹם רָחוֹק?[2015]: *נב* הֵן כְּבָר כִּחֲשׁוּ בוֹ לִפְנֵי כֵן, וַיָּטִילוּ דֹּפִי בַּתַּעֲלוּמָה

מִמָּקוֹם רָחוֹק[2016]: *נג* וְהוּקַם חַיִץ בֵּינֵיהֶם וּבֵין הַדָּבָר אֲשֶׁר יִשְׁתּוֹקְקוּ לוֹ: *נד* כַּאֲשֶׁר נַעֲשָׂה בַּדּוֹמִים לָהֶם מִלְּפָנִים, כִּי הָיוּ בְּסָפֵק וּמְפַקְפְּקִים:

פָּרָשַׁת הַמַּלְאָכִים[2017].

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם.

א הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, עוֹשֶׂה הַמַּלְאָכִים שְׁלִיחִים בַּעֲלֵי כָנָף שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ וְאַרְבַּע[2018], יוֹסִיף בַּבְּרִיאָה אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, כִּי אֱלֹהִים כֹּל יוּכָל: *ב* אֶת אֲשֶׁר יִפְתַּח אֱלֹהִים לִבְנֵי אָדָם מֵרַחֲמִים, אֵין כּוֹלֵא אוֹתָם, וַאֲשֶׁר יִכְלָא אֵין שׁוֹלֵחַ אוֹתָם אַחֲרָיו, וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *ג* בְּנֵי אָדָם, זִכְרוּ אֶת הַטּוֹב אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים אִתְּכֶם, הֲיֵשׁ בּוֹרֵא זוּלָתִי אֱלֹהִים, אֲשֶׁר יְכַלְכֶּלְכֶם מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ? אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו, וְאֵיכָה אֵפוֹא תּוּסָרוּ (מִן הָאֱמֶת)?: *ד* וְאִם יִתְנוּךָ לְכוֹזֵב, הִנֵּה כְּבָר נִתְּנוּ לְכוֹזְבִים שְׁלִיחִים לְפָנֶיךָ, וְאֶל אֱלֹהִים יוּשְׁבוּ הַדְּבָרִים: *ה* בְּנֵי הָאָדָם, אָכֵן דְּבַר אֱלֹהִים אֱמֶת. אַל יַתְעוּכֶם אֵפוֹא חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְאַל יַתְעֶה אֶתְכֶם בִּדְבַר אֱלֹהִים הַמַּתְעֶה[2019]: *ו* אָכֵן הַשָּׂטָן אוֹיֵב לָכֶם. חִשְׁבוּהוּ[2020] אֵפוֹא לְאוֹיֵב לָכֶם, כִּי אָכֵן יִקְרָא אֶת פְּלַגְּתּוֹ, לְמַעַן יִהְיוּ מִבְּנֵי (גֵיהִנֹּם) הַלֶּהָבָה: *ז* אֲשֶׁר כָּפְרוּ, לָהֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד: *ח* וַאֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, לָהֶם סְלִיחָה וְשָׂכָר גָּדוֹל[2021]: *ט* הַאִם יִהְיֶה אֵפוֹא זֶה אֲשֶׁר מְתֻקָּן בְּעֵינָיו רֹעַ מַעֲלָלָיו, וַיַּחְשְׁבֵהוּ[2022] לְמַעֲשֶׂה טוֹב (כַּצַּדִּיק)? אָכֵן אֱלֹהִים יַתְעֶה אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְאֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַנְחֶה. אַל תֵּעֵר נַפְשְׁךָ מִתּוּגָה בִּגְלָלָם. כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *י* וֵאלֹהִים הוּא אֲשֶׁר שָׁלַח אֶת הָרוּחוֹת וַיַּעֲלוּ עָנָן[2023], וַנּוֹלֶךְ אוֹתוֹ אֶל אֶרֶץ מֵתָה, וַנְּחַיֶּה בּוֹ אֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי מוֹתָהּ. כָּזֹאת הַתְּקוּמָה[2024]: *יא* מִי הֶחָפֵץ עֹז, הִנֵּה הָעֹז כֻּלּוֹ לֵאלֹהִים הוּא[2025]. אֵלָיו יַעֲלֶה הַדִּבּוּר הַטּוֹב וְהַמַּעֲשֶׂה הַיָּשָׁר. יְרִימֶנּוּ עָל. וְהַזּוֹמְמִים רָעוֹת, לָהֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד, וּמְזִמַּת אֵלֶּה מֵאֶפֶס יִהְיֶה: *יב* וֵאלֹהִים יְצָרְכֶם מֵעָפָר אַחֲרֵי כֵן מִטִּפָּה, אַחֲרֵי כֵן שָׁת אֶתְכֶם זוּגוֹת[2026]. וְלֹא תִשָּׂא נְקֵבָה בְּרַחְמָהּ וְלֹא תַמְלִיט כִּי אִם בְּדַעְתּוֹ, וְלֹא תִוָּסַפְנָה שְׁנוֹת חַיִּים לְכָל שֵׂיבָה מַאֲרִיךְ יָמִים, וְלֹא יֶחְסַר מִשְּׁנוֹת חַיָּיו בִּלְתִּי אִם (כָּרָשׁוּם) בַּסֵּפֶר[2027]. אָכֵן נָקֵל הוּא לֵאלֹהִים[2028]: *יג* וְלֹא יִשְׁווּ שְׁנֵי הַיַּמִּים, זֶה חַי[2029] וּמָתוֹק יוֹרֵד עַל נְקַלָּה בַּלּוֹעַ מַשְׁקֵהוּ[2030] וְזֶה מָלוּחַ וָמָר. וּמִכָּל אֶחָד מִשְּׁנֵיהֶם תֹּאכְלוּ בָּשָׂר טָרִי, וְתוֹצִיאוּ לָכֶם עֲדִי אֲשֶׁר תִּלְבְּשׁוּ אוֹתוֹ, וְתִרְאֶה אֶת הָאֳנִיּוֹת בּוֹקְעוֹת לָהֶן נָתִיב בּוֹ, לְמַעַן תְּבַקְשׁוּ מֵחַסְדּוֹ[2031], וְאוּלַי תּוֹדוּ (לוֹ): *יד* יָבִיא אֶת הַלַּיְלָה בְּתוֹךְ הַיּוֹם וְיָבִיא אֶת הַיּוֹם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה, וַיָּשֶׂם לְמַס עוֹבֵד אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַיָּרֵחַ. כָּל אֶחָד מֵהֶם יָרוּץ עַד עֵת מוֹעֵד[2032]. זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵיכֶם, לוֹ הַמְּלוּכָה, וְאֵלֶּה (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעָדָיו, לֹא יִשְׁלְטוּ גַּם בִּקְלִפַּת גַּרְעִין הַתָּמָר: *טו* כִּי תִּקְרְאוּ אֲלֵיהֶם, לֹא יִשְׁמְעוּ קְרִיאַתְכֶם, וְלוּ (גַּם) שָׁמְעוּ לֹא יַעֲנוּ אֶתְכֶם וּבְיוֹם הַתְּקוּמָה יְכַחֲשׁוּ בְּשִׁתּוּפְכֶם[2033], וְלֹא יַגִּיד לְךָ (אֶחָד) כְּמוֹ (הַ)יּוֹדֵעַ[2034]: *טז* בְּנֵי הָאָדָם אַתֶּם הַזְּקוּקִים לֵאלֹהִים[2035], וֵאלֹהִים הוּא הֶעָשִׁיר וְהַמְּהֻלָּל: *יז* בִּרְצוֹתוֹ יַכְרִיתְכֶם וְהֵקִים (תַּחְתֵּיכֶם) בְּרִיאָה חֲדָשָׁה[2036]: *יח* וְלֹא נִפְלֵאת הִיא מֵאֱלֹהִים[2037]: *יט* וְלֹא תִשָּׂא (נֶפֶשׁ) נוֹשֵׂאת מַשָּׂא (נֶפֶשׁ) אַחֶרֶת, וְאִם תִּקְרָא (נֶפֶשׁ) עֲמוּסָה לַעֲיֵפָה אֶל מַשָּׂאָהּ[2038], לֹא יִשְּׂאוּ אִתָּהּ מִמֶּנּוּ מְאוּמָה וְלוּ הָיָה קָרוֹב. אָכֵן תַּזְהִיר רַק אֶת הַיְּרֵאִים אֶת אֱלֹהֵיהֶם בַּסֵּתֶר, וַיַּעַרְכוּ אֶת הַתְּפִלָּה. וַאֲשֶׁר יִזַּכֶּה, לְנַפְשׁוֹ

יִזַּכֶּה. וְאֶל אֱלֹהִים הַדָּרֶךְ: *כ* וְלֹא יִשְׁווּ הָעִוֵּר וְהַפִּקֵּחַ וְלֹא הַחֹשֶׁךְ וְהָאוֹר וְלֹא הַצֵּל וְרוּחַ
זִלְעָפוֹת: *כא* וְלֹא יִשְׁווּ הַחַיִּים וְהַמֵּתִים. אָכֵן אֱלֹהִים יַעֲשֶׂה לִשְׁמוֹעַ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְלֹא
תַעֲשֶׂה לִשְׁמוֹעַ אֶת אֲשֶׁר בַּקְּבָרִים[2039], אֵין אַתָּה בִּלְתִּי אִם מַזְהִיר: *כב* הִנֵּה אֲנַחְנוּ שְׁלַחְנוּךָ
בָּאֱמֶת מְבַשֵּׂר וּמַזְהִיר, וְאֵין כָּל אֻמָּה אֲשֶׁר לֹא קָם בְּתוֹכָהּ מַזְהִיר: *כג* וְאִם יִתְּנוּךָ לְכוֹזֵב, הִנֵּה
נָתְנוּ לְכוֹזְבִים אֵלֶּה אֲשֶׁר מִלִּפְנֵיהֶם, בָּאוּ אֲלֵיהֶם שְׁלִיחֵיהֶם בַּמּוֹפְתִים וּבַמִּזְמוֹרִים וּבַסֵּפֶר
הַמֵּאִיר[2040]: *כד* וָאֲיַסֵּר אֶת הַכּוֹפְרִים, וְאֵיכָה הָיוּ תַּהְפּוּכוֹתָי[2041]: *כה* הַאִם לֹא תִרְאֶה כִּי אֱלֹהִים
הוֹרִיד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם, וַנּוֹצֵא בָהֶם פֵּרוֹת שׁוֹנִים צִבְעֵיהֶם. וּמִן הֶהָרִים גְּדוּדוֹת[2042] לְבָנוֹת
וַאֲדֻמּוֹת בִּצְבָעִים מִצְּבָעִים שׁוֹנִים וּשְׁחוֹרִים כָּעוֹרֵב וּמִן הָאָדָם וְהַחַיָּה וְהַמִּקְנֶה שׁוֹנִים
צִבְעֵיהֶם[2043]. וְאָכֵן יִירְאוּ אֶת אֱלֹהִים מֵעוֹבְדָיו רַק הַחֲכָמִים. אָכֵן אֱלֹהִים גִּבּוֹר וְסַלָּח: *כו* אָכֵן
אֵלֶּה אֲשֶׁר יִקְרְאוּ בְּסֵפֶר אֱלֹהִים, וַיַּעַרְכוּ הַתְּפִלָּה וַיְפַזְּרוּ מֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָהֶם בַּסֵּתֶר
וּבַגָּלוּי[2044], יְצַפּוּ לְקִנְיָן לֹא יִכְלֶה: *כז* אֲשֶׁר יְשַׁלֵּם לָהֶם שְׂכָרָם וְיוֹסִיף לָהֶם מֵחַסְדּוֹ, כִּי הוּא
סַלָּח וּמַכִּיר טוֹבָה[2045]: *כח* וַאֲשֶׁר גִּלִּינוּ אֶת אָזְנְךָ מִן הַסֵּפֶר הוּא הָאֱמֶת, מְקַיֵּם אֶת אֲשֶׁר
לְפָנָיו[2046], כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת עוֹבְדָיו וְרוֹאָם: *כט* אַחֲרֵי כֵן הוֹרַשְׁנוּ אֶת הַסֵּפֶר אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר
בָּחַרְנוּ מֵעוֹבְדֵינוּ, אַךְ יֵשׁ בָּהֶם חוֹטֵא לְנַפְשׁוֹ וּבָהֶם פּוֹסֵחַ עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים[2047], וְיֵשׁ בָּהֶם
מִתַּחֵר אִישׁ בְּאָחִיו בַּמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים בִּרְצוֹן[2048] אֱלֹהֵיהֶם. זֶה הוּא הַחֶסֶד הַגָּדוֹל: *ל* גַּנּוֹת עֵדֶן
יָבוֹאוּ בְּתוֹכָן, יְפָאֲרוּ אוֹתָם בְּתוֹכָן אֶצְעָדוֹת זָהָב וּפְנִינִים, וּלְבוּשָׁם בְּתוֹכָן
מֶשִׁי[2049]: *לא* וְאָמְרוּ: "הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵעָלֵינוּ הַיָּגוֹן. אָכֵן אֱלֹהֵינוּ סַלָּח וּמַכִּיר
טוֹבָה[2050]: *לב* אֲשֶׁר הֵנִיחַ לָנוּ בְּמִשְׁכַּן הַקִּיָּם (לָעַד) מֵחַסְדּוֹ. לֹא יִגַּע אֵלֵינוּ עָמָל בְּתוֹכוֹ[2051], וְלֹא
תִגַּע אֵלֵינוּ תְּלָאָה": *לג* אַךְ הַכּוֹפְרִים לָהֶם אֵשׁ גֵּיהִנֹּם לֹא יִגָּזֵר עֲלֵיהֶם אֲשֶׁר יָמוּתוּ[2052], וְלֹא
יוּקַל מֵעֲלֵיהֶם עָנְשָׁהּ. כָּזֹאת נִגְמֹל כָּל כּוֹפֵר: *לד* וְהֵם יִצְעֲקוּ בְתוֹכָהּ: "אֱלֹהֵינוּ, הוֹצִיאֵנוּ
מִתּוֹכָהּ (לְמַעַן) נַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר, אַחֶרֶת מֵאֲשֶׁר הָיִינוּ עוֹשִׂים". הַאִם לֹא נָתַנּוּ לָכֶם אֹרֶךְ יָמִים,
אֲשֶׁר יָשִׁיב בָּהֶם אֶל לִבּוֹ הַמֵּשִׁיב אֶל לִבּוֹ, וַיָּבוֹא אֲלֵיכֶם הַמַּזְהִיר?: *לה* טַעֲמוּ אֵפוֹא, עַתָּה אֵין
לַפּוֹשְׁעִים כָּל מוֹשִׁיעַ: *לו* הִנֵּה אֱלֹהִים יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. אָכֵן יוֹדֵעַ הוּא קֶרֶב
לֵב: *לז* הוּא הוּא אֲשֶׁר הֵקִים אֶתְכֶם דּוֹר אַחֲרֵי דוֹר לִמְשֹׁל בָּאָרֶץ[2053] וְהָיָה אֲשֶׁר כִּחֵשׁ, כַּחֲשׁוֹ
יָשׁוּב בְּרֹאשׁוֹ[2054], וְלֹא יוֹסִיף לַכּוֹפְרִים כַּחֲשָׁם, בִּלְתִּי אִם מַשְׂטֵמָה לִפְנֵי אֱלֹהֵיהֶם, וְלֹא יוֹסִיף
לַכּוֹפְרִים כַּחֲשָׁם בִּלְתִּי אִם אָבְדָן: *לח* אֱמֹר: מַה תַּחְשְׁבוּ בִּדְבַר שֻׁתָּפֵיכֶם[2055] אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ
מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, הַרְאוּנִי מַה הוּא אֲשֶׁר בָּרְאוּ מִן הָאָרֶץ, אִם לָהֶם שֻׁתָּפוּת בַּשָּׁמַיִם, אוֹ אִם
נָתַנּוּ לָהֶם סֵפֶר, וְהֵם מוֹפֵת אִתָּם מֵאִתּוֹ? לֹא, כִּי לֹא יַבְטִיחוּ הַפּוֹשְׁעִים אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בִּלְתִּי
אִם רְמִיָּה: *לט* הִנֵּה אֱלֹהִים יַחֲזִיק בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְבַל יָמוּשׁוּ, וְאָכֵן אִם יָמוּשׁוּ לֹא יַחֲזִיק בָּהֶם
אֶחָד מֵאַחֲרָיו. אָכֵן אֶרֶךְ רוּחַ הוּא וְסַלָּח: *מ* וַיִּשָּׁבְעוּ בֵאלֹהִים תֹּקֶף שְׁבוּעָתָם, אֲשֶׁר אִם יָבוֹא
אֲלֵיהֶם מַזְהִיר יְיַשְּׁרוּ דַּרְכָּם יוֹתֵר מִכָּל אַחַת הָאֻמּוֹת[2056], וְאוּלָם בְּבוֹא אֲלֵיהֶם מַזְהִיר, לֹא הוֹסִיף
לָהֶם בִּלְתִּי אִם לָסוּר[2057]: *מא* וּלְהִתְנַשֵּׂא בָּאָרֶץ וְלָזֹם הָרָעָה. אַךְ לֹא תַקִּיף הַמְּזִמָּה הָרָעָה בִּלְתִּי
אִם אֶת בְּעָלֶיהָ. הַאִם יְצַפּוּ אֵפוֹא לְאַחֶרֶת מֵאֲשֶׁר לְמִשְׁפַּט הָרִאשׁוֹנִים?[2058]. אָכֵן לֹא תִמְצָא
לְמִשְׁפַּט אֱלֹהִים כָּל תְּמוּרָה[2059]: *מב* וְלֹא תִמְצָא כָּל שַׁנּוֹת לְמִשְׁפַּט אֱלֹהִים[2060]: *מג* הַאִם לֹא
יַעַבְרוּ בָּאָרֶץ וְרָאוּ אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם? הָיוּ אַמִּיצִים יוֹתֵר (מֵהֶם)
לְכֹחַ. וְחָלִילָה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר יִמָּלֵט מִיָּדוֹ דָּבָר לֹא בַשָּׁמַיִם וְלֹא בָאָרֶץ, כִּי הוּא יוֹדֵעַ
וְיָכוֹל: *מד* וְלוּ יְיַסֵּר אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם לְפִי פָּעֳלָם, לֹא הִנִּיחַ עָלֶיהָ[2061] מִכָּל רֶמֶשׂ, וְאוּלָם
יַשְׁאִירֵם עַד עֵת מוֹעֵד: *מה* וּבְבוֹא עֵת מוֹעֲדָם[2062] הִנֵּה (אָז) רוֹאֶה אֱלֹהִים אֶת עוֹבְדָיו:

פָּרָשַׁת י. ס.[2063]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנִים וּפְסוּקֶיהָ[2064] שְׁמוֹנִים וּשְׁלֹשָׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם.

י. ס. *א* וְהַקֻּרְאָן הֶחָכָם[2065]: *ב* כִּי אָכֵן אַתָּה מִן הַשְּׁלִיחִים[2066]: *ג* בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *ד* הוּרַד מֵאֵת
הַגִּבּוֹר וְהָרַחוּם: *ה* לְמַעַן תַּזְהִיר עַם, לֹא הִזְהִירוּ אֶת אֲבוֹתֵיהֶם, וְהֵם אֵינָם שָׂמִים לֵב: *ו* אָכֵן
כְּבָר נֶחֱרַץ הַדָּבָר בְּצֶדֶק עַל מַרְבִּיתָם[2067], אַךְ הֵם לֹא יַאֲמִינוּ: *ז* הִנֵּה אֲנַחְנוּ שַׂמְנוּ
בְּצַוְּארוֹתֵיהֶם מַסְגֵּרוֹת[2068] עַד הַזָּקָן יַגִּיעוּ וְהֵם רָאשֵׁיהֶם מוּרָמִים[2069]: *ח* וַנָּשֶׂם מִלִּפְנֵיהֶם חֵל
וּמֵאַחֲרֵיהֶם חֵל, וַנְּכַסֵּם (חֹשֶׁךְ) וְהֵם לֹא יִרְאוּ: *ט* וְאַחַת הִיא לָהֶם אִם הִזְהַרְתָּם וְאִם לֹא
הִזְהַרְתָּם לֹא יַאֲמִינוּ[2070]: *י* אָכֵן תַּזְהִיר רַק אֶת אֲשֶׁר הָלַךְ אַחֲרֵי הַהַזְהָרָה, וַיִּירָא אֶת הָרַחֲמָן
בַּסָּתֶר. בַּשְּׂרֵהוּ אֵפוֹא בִסְלִיחָה וְשָׂכָר נִכְבָּד: *יא* אָכֵן אֲנַחְנוּ נְחַיֶּה אֶת הַמֵּתִים, וְנִכְתֹּב אֶת אֲשֶׁר
קִדְּמוּ (לַעֲשׂוֹת), וְאֶת עִקְּבוֹתֵיהֶם, וְכָל דָּבָר מָנִינוּ בִּכְתָב בָּרוּר[2071]:

יב וּמְשֹׁל לָהֶם מְשַׁל בְּנֵי הָעִיר[2072], בְּבוֹא אֵלֶיהָ הַשְּׁלִיחִים: *יג* בְּשָׁלְחֵנוּ אֲלֵיהֶם שְׁנַיִם, וַיִּתְנוּם
לְכוֹזְבִים, וַנְּחַזְּקֵם בִּשְׁלִישִׁי, וַיֹּאמְרוּ: "הִנֵּה אֲנַחְנוּ שְׁלוּחִים אֲלֵיכֶם": *יד* וַיֹּאמְרוּ: אֵין אַתֶּם
בִּלְתִּי אִם בָּשָׂר כָּמוֹנוּ וְלֹא הוֹרִיד הָרַחֲמָן כָּל דָּבָר, אֵין אַתֶּם בִּלְתִּי אִם מְדַבְּרִים
שָׁקֶר": *טו* וַיֹּאמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ יוֹדֵעַ, כִּי אָכֵן שְׁלוּחִים אֲנַחְנוּ אֲלֵיכֶם: *טז* וְאֵין עָלֵינוּ בִּלְתִּי אִם
לְהַזְהִיר גָּלוּי": *יז* וַיֹּאמְרוּ: "חָזִינוּ בָּכֶם רָעָה. אָכֵן אִם לֹא תֶחְדָּלוּ, נִרְגָּמְכֶם אֶבֶן, וְנָגַע אֲלֵיכֶם
מֵאִתָּנוּ עֹנֶשׁ דְּאָבָה": *יח* וַיֹּאמְרוּ: "גּוֹרַלְכֶם הָרַע אִתְּכֶם הוּא[2073]. הֲלֹא הִזְהִירוּכֶם? לֹא כִי עַם
מַשְׁחִיתִים אַתֶּם": *יט* וַיָּבוֹא אִישׁ מִקְּצֵה הָעִיר מְמַהֵר[2074], וַיֹּאמֶר: "עַמִּי, לְכוּ אַחֲרֵי
הַשְּׁלִיחִים *כ* לְכוּ אַחֲרֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יִשְׁאֲלוּ מִכֶּם שָׂכָר, וְהֵם מְאֻשָּׁרִים בְּדָרֶךְ: *כא* וּמַה לִּי
אֲשֶׁר לֹא אֶעֱבֹד אֶת (הָאֱלֹהִים) אֲשֶׁר בְּרָאָנִי? וְאֵלָיו תּוּשָׁבוּ: *כב* הַאֶקַּח לִי מִבַּלְעָדָיו אֱלֹהִים
אֲשֶׁר אִם יַחְפֹּץ הָרַחֲמָן לְהָרַע לִי לֹא תוֹעִיל תְּפִלָּתָם (לִי) בִּמְאוּמָה, וְלֹא יַצִּילוּנִי?: *כג* כִּי אָז
הִנֵּה אָנֹכִי בְּתוֹעָה גְלוּיָה: *כד* אָכֵן מַאֲמִין אָנֹכִי בֵּאלֹהֵיכֶם, שִׁמְעוּ אֵפוֹא לִי"[2075]: *כה* וַיֵּאָמֵר
(אֵלָיו): "בּוֹא אֶל גַּן עֵדֶן". וַיֹּאמֶר: "מִי יִתֵּן וְיָדְעוּ עַמִּי: *כו* אֲשֶׁר סָלַח לִי אֱלֹהַי, וַיְשִׂיתֵנִי מִן
הַנִּכְבָּדִים": *כז* וְלֹא הוֹרַדְנוּ עַל עַמּוֹ אַחֲרָיו[2076] כָּל גְּדוּד מִן הַשָּׁמַיִם, וְלֹא (דָּבָר אַחֵר) אֲשֶׁר
הָיִינוּ מוֹרִידִים[2077]: *כח* לֹא הָיְתָה כִּי אִם צְעָקָה אַחַת, וְהִנֵּה הֵם מְדֹעָכִים כֻּלָּה[2078]: *כט* אוֹי
לָאֲנָשִׁים[2079], לֹא יָבוֹא אֲלֵיהֶם שָׁלִיחַ מִבְּלִי אֲשֶׁר יִלְעֲגוּ לוֹ[2080]: *ל* הַאִם לֹא יָשִׁיבוּ אֶל לֵב, כַּמָּה
דּוֹרוֹת הִשְׁמַדְנוּ לִפְנֵיהֶם[2081]: *לא* כִּי הֵם לֹא יָשׁוּבוּ אֲלֵיהֶם: *לב* וְאוּלָם כֻּלָּם יַחְדָּו לְפָנֵינוּ
מֻצָּגִים[2082] (לְדִין):

לג וְאוֹת הוּא לָהֶם הָאָרֶץ הַמֵּתָה אֲשֶׁר הֶחֱיֵינוּ אוֹתָהּ, וַנּוֹצֵא מִמֶּנָּה גַּרְעִין אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ
יֹאכֵלוּ: *לד* וַנָּשֶׂם בְּתוֹכָהּ גַּנּוֹת תָּמָר וְעֵנָב. וַנְּבַקַּע בְּתוֹכָהּ מִן הַמַּעְיָנוֹת: *לה* לְמַעַן יֹאכְלוּ מִפִּרְיוֹ
וּמֵעֲמַל כַּפֵּיהֶם. הַאִם לֹא יוֹדוּ (לָנוּ) אֵפוֹא?: *לו* יִשְׁתַּבַּח אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַמִּינִים כֻּלָּם מֵאֲשֶׁר
תַּצְמִיחַ הָאָרֶץ וּמֵהֶם עַצְמָם וּמֵאֲשֶׁר לֹא יֵדָעוּ: *לז* וְאוֹת הוּא לָהֶם הַלַּיְלָה, נַעֲבִיר[2083] מֵעָלָיו
הַיּוֹם, וְהִנֵּה חֹשֶׁךְ יְשׁוּפֵם: *לח* וְהַשֶּׁמֶשׁ תָּרוּץ אֶל מְקוֹם מְנוּחָה לָּהּ. זֹאת מַעֲרֶכֶת הַגִּבּוֹר
וְהַיּוֹדֵעַ[2084] *לט* וְהַיָּרֵחַ קְצַבְנוּ לוֹ תַחֲנוֹת עַד שׁוּבוֹ (לִהְיוֹת) כַּסַּנְסָן הַנּוֹבֵל[2085]: *מ* חָלִילָה לָּהּ
לַשֶּׁמֶשׁ לְהַדְבִּיק אֶת הַיָּרֵחַ (בְּדַרְכּוֹ), וְלֹא הַלַּיְלָה עוֹבֵר אֶת (גְּבוּל) הַיּוֹם, כֻּלָּם בִּמְסִלּוֹתָם

יְשׁוֹטְטוּ[2086]: *מא* וְאוֹת לָהֶם אֲשֶׁר נָשְׂאוּ אֶת צֶאֱצָאֵיהֶם בַּתֵּבָה הָעֲמוּסָה[2087]: *מב* וַנִּבְרָא לָהֶם כִּדְמוּתָהּ אֲשֶׁר יִרְכְּבוּ עָלָיו[2088]: *מג* וְאִם נַחְפֹּץ נְטַבְּעֵם וְלֹא עוֹזֵר לָהֶם וְהֵם לֹא יִנָּצֵלוּ: *מד* אִם לֹא בְרַחֲמִים מֵאִתָּנוּ וּבְמַתַּת עַד עֵת[2089]:

מה וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "יִרְאוּ[2090] אֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַאֲשֶׁר מֵאַחֲרֵיכֶם[2091], לְמַעַן תְּרֻחָמוּ"[2092]: מו וְאָכֵן לֹא בָא אֲלֵיהֶם אוֹת מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא סָרוּ מִמֶּנּוּ[2093]: *מז* וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "פַּזְּרוּ (לָאֶבְיוֹנִים) מֵאֲשֶׁר כִּלְכֵּל אֱלֹהִים אֶתְכֶם", אָמְרוּ הַכּוֹפְרִים לַמַּאֲמִינִים: "הֲנַאֲכִיל אֶת זֶה אֲשֶׁר לוּ חָפֵץ אֱלֹהִים הֶאֱכִילָהוּ. אֵין אַתֶּם בִּלְתִּי אִם בְּתוֹעָה גְלוּיָה": *מח* וְאָמְרוּ: "מָתַי (יָקוּם) הַדָּבָר הַזֶּה, אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ?": *מט* לֹא יִרְאוּ בִּלְתִּי אִם צְעָקָה אַחַת אֲשֶׁר תֹּאחֲזֵם וְהֵם מִתְוַכְּחִים: *נ* וְלֹא יוּכְלוּ צַוּוֹת לְבֵיתָם וְלֹא יָשׁוּבוּ אֶל מִשְׁפַּחְתָּם: *נא* וְיִתָּקַע בַּשּׁוֹפָר, וְהִנֵּה הֵם מִן הַקְּבָרוֹת אֶל אֱלֹהֵיהֶם יֵחָפֵזוּן: *נב* וְאָמְרוּ: "אוֹי לָנוּ, מִי הֵקִים אוֹתָנוּ מִמִּשְׁכְּבוֹתֵינוּ. זֶה הוּא אֲשֶׁר יָעַד אֱלֹהֵינוּ, וֶאֱמֶת דִּבְּרוּ הַשְּׁלִיחִים": *נג* לֹא הָיְתָה כִּי אִם צְעָקָה אַחַת, וְהִנֵּה הֵם כֻּלָּם מֻצָּגִים לְפָנֵינוּ: *נד* הִנֵּה הַיּוֹם לֹא תֵעָשֵׂק נֶפֶשׁ בִּמְאוּמָה, וְלֹא תְשֻׁלְּמוּ בִּלְתִּי אִם כְּמַעֲשֵׂיכֶם: *נה* הִנֵּה בְּנֵי גַן עֵדֶן יַעֲנוּ הַיּוֹם בְּתַעֲנוּגוֹת: *נו* הֵם וּנְשׁוֹתֵיהֶם בִּצְלָלִים מְסֻבִּים עַל עֲרָשׂוֹת: *נז* לָהֶם בְּתוֹכוֹ פְּרִי וְלָהֶם כָּל אֲשֶׁר תִּשְׁאַל נַפְשָׁם: *נח* "שָׁלוֹם" (הָ)אִמְרָה (אֲלֵיהֶם) מֵאֵת אֱלֹהִים רַחוּם: *נט* "וְהִבָּדְלוּ הַיּוֹם אַתֶּם, הַזֵּדִים: *ס* הַאִם לֹא הֱבֵאתִיכֶם בִּבְרִית, בְּנֵי הָאָדָם, כִּי לֹא תַעַבְדוּ אֶת הַשָּׂטָן, כִּי אוֹיֵב גָּלוּי הוּא לָכֶם: *סא* וְכִי תַּעַבְדוּנִי אָנִי? זֶה אֹרַח מֵישָׁרִים: *סב* אָכֵן כְּבָר הִתְעָה מִכֶּם הָמוֹן רָב. הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ אֵפוֹא?: *סג* זֹאת גֵּיהִנֹּם אֲשֶׁר הָיוּ מְנֻבָּאִים לָכֶם: *סד* הֱיוּ לָהּ צָלֵי הַיּוֹם בַּאֲשֶׁר כְּחַשְׁתֶּם": *סה* הַיּוֹם נַחְתֹּם אֶת פִּיהֶם וְדִבְּרוּ אֵלֵינוּ יְדֵיהֶם וְהֵעִידוּ רַגְלֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר פָּעָלוּ: *סו* וְלוּ חָפַצְנוּ כִּלִּינוּ אֶת עֵינֵיהֶם, וְיִתַחֲרוּ אִישׁ אֶת אָחִיו לִמְצֹא אֶת הַדֶּרֶךְ. אַךְ אֵיכָה יִרְאוּ?: *סז* וְלוּ חָפַצְנוּ, שִׁנִּינוּ צוּרָתָם עַל מְקוֹמוֹתָם, וְלֹא יָכְלוּ אָז לֹא עֲבֹר וְלֹא שׁוּב: *סח* וַאֲשֶׁר נִתֵּן לוֹ אֹרֶךְ יָמִים, נָכֹף אֶת גֵּווֹ. הַאִם לֹא יַשְׂכִּילוּ אֵפוֹא?: *סט* וְלֹא לִמַּדְנוּהוּ אֶת הַשִּׁיר וְחָלִילָה לוֹ[2094], אֵין הוּא[2095] בִּלְתִּי אִם הַזְהָרָה וְקֻרְאָן גָּלוּי: *ע* לְהַזְהִיר אֶת אֲשֶׁר הוּא חַי, וְנֶחֱרַץ הַדָּבָר בְּצֶדֶק עַל הַכּוֹפְרִים: *עא* הַאִם לֹא יָשִׂימוּ אֶל לֵב, כִּי בָרָאנוּ לָהֶם מִמַּעֲשֵׂה יָדֵנוּ מִקְנֶה וְהֵם אֲדוֹנִים לוֹ?: *עב* וַנַּדְבֵּר אוֹתוֹ תַחְתָּם, מֵהֶם לְמֶרְכָּב לָהֶם וּמֵהֶם יֹאכֵלוּ: *עג* וְלָהֶם בּוֹ תּוֹעֶלֶת וּמַשְׁקֶה[2096]. הַאִם לֹא יוֹדוּ אֵפוֹא?: *עד* וַיִּקְחוּ לָהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים אֱלוֹהַּ אוּלַי יִוָּשְׁעוּ (בָּהֶם): *עה* לֹא יוּכְלוּ הוֹשִׁיעָם וְהֵם לָהֶם גְּדוּד מֻצָּג[2097]: *עו* אַל יַעֲצִיבוּךָ אֵפוֹא דִבְרֵיהֶם, כִּי אָכֵן אֲנַחְנוּ נֵדַע אֶת אֲשֶׁר יַעֲלִימוּ וְאֶת אֲשֶׁר יוֹדִיעוּ גָלוּי: *עז* הַאִם לֹא יָשִׁיב הָאָדָם אֶל לֵב כִּי אֲנַחְנוּ בְּרָאנוּהוּ מִטִּפָּה, וְהִנֵּה הוּא יָרִיב גָּלוּי (לָנוּ)[2098]: *עח* וַיַּעַשׂ אוֹתָנוּ מָשָׁל[2099] וַיִּשְׁכַּח אֶת בְּרִיאָתוֹ. אָמַר: מִי יְחַיֶּה אֶת הָעֲצָמוֹת וְהֵן נְמַקּוֹת?: *עט* אֱמֹר: יְחַיֵּן זֶה אֲשֶׁר הֱקִימָן בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה, וְהוּא יוֹדֵעַ כָּל יְצִיר: *פ* אֲשֶׁר שָׁת לָכֶם מִן הָעֵץ הַיָּרוֹק אֵשׁ, וְהִנֵּה אַתֶּם מַדְלִיקִים מִמֶּנּוּ: *פא* הַאֵין לְאֵל יַד זֶה אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ לִבְרֹא בְּרִיאָה כְּמוֹהֶם? אָמְנָם כֵּן. וְהוּא הַבּוֹרֵא וְהַיּוֹדֵעַ: *פב* אָכֵן דַּרְכּוֹ בְּחָפְצוֹ דָבָר הוּא, אֲשֶׁר יֹאמַר לוֹ: "הֱוֵה"[2100], וְהָיָה: *פג* יִשְׁתַּבַּח אֵפוֹא זֶה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מַלְכוּת כָּל דָּבָר, וְאֵלָיו תּוּשָׁבוּ:

פָּרָשַׁת הַמִּתְיַצְּבוֹת בַּמַּעֲרָכָה[2101].

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וּשְׁנַיִם

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א וְהַמִּתְיַצְּבוֹת בַּמַּעֲרָכָה[2102]: *ב* וְהַמִּשְׁתָּעֲרוֹת קָדִימָה וּמְפִיצוֹת (הָעֲנָנִים)[2103]: *ג* וְהַקּוֹרְאוֹת הַהַזְהָרָה[2104]: *ד* כִּי אָכֵן אֱלֹהֵיכֶם אֶחָד: *ה* אֲדוֹן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם וַאֲדוֹן הַמִּזְרָח[2105]: *ו* אָכֵן עָדִינוּ אֶת הַשָּׁמַיִם הַשְּׁפָלִים עֲדִי הַכּוֹכָבִים: *ז* וּמִשְׁמָר (שַׂמְנוּ) בִּפְנֵי כָּל שָׂטָן מוֹרֵד[2106]: *ח* לֹא יִשְׁמְעוּ אֶל הַשָּׂרִים הָעֶלְיוֹנִים וְיוּטְלוּ מִכָּל עֵבֶר: *ט* לַהֲפִיצָם, וְלָהֶם עֹנֶשׁ קַיָּם לָעַד: *י* בִּלְעֲדֵי זֶה אֲשֶׁר חָטַף חָטוֹף, וַתָּבוֹא אַחֲרָיו שַׁלְהֶבֶת קוֹרֶנֶת[2107]: *יא* שְׁאַל נָא אֶת פִּיהֶם[2108]: הַהֵם חֲזָקִים לִבְרִיאָה, אִם אֵלֶּה (הַמַּלְאָכִים) אֲשֶׁר בָּרָאנוּ? אָכֵן אֲנַחְנוּ יְצַרְנוּ אוֹתָם טִיט קָשֶׁה[2109]: *יב* אֲבָל אַתָּה הִתְפַּלֵּאתָ[2110], וַיִּלְעָגוּ: *יג* וּבְהַזְהִיר אוֹתָם לֹא יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *יד* וּבִרְאוֹתָם אוֹת יִתְקַלָּסוּ: *טו* וַיֹּאמְרוּ: "אֵין אֵלֶּה בִּלְתִּי אִם כְּשָׁפִים גְּלוּיִים: *טז* הַאִם אַחֲרֵי אֲשֶׁר מַתְנוּ וְהָיִינוּ לְעָפָר וַעֲצָמוֹת, קוֹם נָקוּם לִתְחִיָּה[2111]: *יז* וְגַם אֲבוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים"?: *יח* אֱמֹר: "כֵּן, וְאַתֶּם תְּזֹרָבוּ"[2112]: *יט* וְאָכֵן רַק תֶּקַע שׁוֹפָר אֶחָד הוּא וְהֵם יִרְאוּ[2113]: *כ* וְאָמְרוּ "אוֹי לָנוּ, זֶה הוּא יוֹם הַדִּין": *כא* זֶה יוֹם הַהַבְדֵּל[2114] אֲשֶׁר הֱיִיתֶם מְכַחֲשִׁים בּוֹ: *כב* אִסְפוּ אֶת הַפּוֹשְׁעִים וְאֶת רֵעֵיהֶם[2115], וְאֶת (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר הָיוּ עוֹבְדִים: *כג* מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים וְהַדְרִיכוּם אֶל אֹרַח שְׁאוֹל: *כד* וְהַעֲמִידוּם, כִּי עֲרֵבִים הֵם[2116]: *כה* "מַה לָּכֶם אֲשֶׁר לֹא תַעַזְרוּ אִישׁ אֶת אָחִיו?"[2117]: *כו* אָכֵן הַיּוֹם הֵם נִכְנָעִים: *כז* וְנִגְּשׁוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְשָׁאֲלוּ זֶה אֶת זֶה: *כח* וְאָמְרוּ: "הִנֵּה אַתֶּם בָּאתֶם אֵלֵינוּ מִיָּמִין[2118]": *כט* וְאָמְרוּ[2119]: "לֹא כִי לֹא הֱיִיתֶם מַאֲמִינִים, וְלֹא הָיָה לָנוּ עֲלֵיכֶם כָּל שִׁלְטוֹן. לֹא כִי אֲנָשִׁים מַמְרִים הֱיִיתֶם: *ל* וַיָּבוֹא בְּצֶדֶק עָלֵינוּ דְּבַר אֱלֹהֵינוּ, וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ טוֹעֲמִים (הָעֹנֶשׁ): *לא* וַנִּטְעֶתְכֶם, כִּי הָיִינוּ שׁוֹגִים"[2120]: *לב* וְאָכֵן הֵם בַּיּוֹם הַהוּא שֻׁתָּפִים בָּעֹנֶשׁ: *לג* אָמְנָם כָּכָה נַעֲשֶׂה בַּזֵּדִים: *לד* כִּי הֵם –, כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ אֲלֵיהֶם: אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְעֲדֵי אֱלֹהִים – הָיוּ מִתְנַשְּׂאִים: *לה* וַיֹּאמְרוּ: "הַאִם נַעֲזֹב עָזוֹב אֶת אֱלֹהֵינוּ בִּגְלַל מְשׁוֹרֵר מְשֻׁגָּע?"[2121]: *לו* לֹא כִי הֵבִיא אֶת הָאֱמֶת, וַיְקַיֵּם אֶת (דִּבְרֵי) הַשְּׁלִיחִים[2122]: *לז* הִנֵּה אַתֶּם טוֹעֲמִים עֹנֶשׁ הַדְּאָבָה: *לח* וְלֹא תְשֻׁלְּמוּ בִּלְתִּי אִם כְּפָעָלְכֶם: *לט* בִּלְעֲדֵי עוֹבְדֵי אֱלֹהִים הַתְּמִימִים (עִמּוֹ): *מ* אֵלֶּה לָהֶם מָזוֹן קָצוּב: *מא* פֵּרוֹת, וְהֵם מְכֻבָּדִים: *מב* בְּגַנּוֹת הַנֹּעַם: *מג* עַל עֲרָשׁוֹת, זֶה לְעֻמַּת זֶה[2123]: *מד* יָחֹג[2124] בְּתוֹכָם כּוֹס מַעְיָן: *מה* זַךְ, תַּעֲנוּג לַשּׁוֹתִים: *מו* אֵין בְּתוֹכָהּ עִוְעִים[2125], וְלֹא יִשְׁתַּכְּרוּ מִמֶּנָּה[2126]: *מז* וְאִתָּם קִצְרוֹת הַמַּבָּט[2127] בְּנוֹת עֵינַיִם גְּדוֹלוֹת כְּמוֹ הָיוּ בֵּיצִים מְכֻסּוֹת[2128]: *מח* וְנִגְּשׁוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, וְשָׁאֲלוּ זֶה אֶת זֶה: *מט* וַיֹּאמֶר אוֹמֵר מֵהֶם[2129]: "הִנֵּה אָנֹכִי הָיָה לִי עָמִית[2130]: *נ* הָאוֹמֵר: "הַאֻמְנָם אַתָּה מִן הַמְקַיְּמִים (אֶת הַדָּבָר)?: *נא* הַאִם אַחֲרֵי אֲשֶׁר מַתְנוּ, וְהָיִינוּ לֶעָפָר וַעֲצָמוֹת, הַאִם נַעֲמֹד אָז לַדִּין?[2131]: *נב* וַיֹּאמֶר (עוֹד)[2132]: "הַאִם אַתֶּם מַבִּיטִים לְמָטָּה?": *נג* וְהִבִּיט לְמַטָּה וְרָאָהוּ[2133] בְּבֶטֶן שְׁאוֹל: *נד* וְאָמַר[2134] "חַי הָאֱלֹהִים, כִּמְעַט אִבַּדְתַּנִי[2135]: *נה* וְלוּלֵא חֶסֶד אֱלֹהַי, הָיִיתִי מִן הַמּוּבָאִים (שְׁאוֹלָה): *נו* הַאֵין אֲנַחְנוּ מֵתִים אֵפוֹא: *נז* בִּלְתִּי אִם מוֹתֵנוּ הָרִאשׁוֹן? וְאֵין אֲנַחְנוּ נֶעֱנָשִׁים?": *נח* אָכֵן זֶה הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל: *נט* לְמַעַן (מְצֹא) כָּזֶה יַעַמְלוּ הָעֲמֵלִים: *ס* הַאִם זֶה טוֹב יוֹתֵר לְמָדוֹר[2136] אִם עֵץ הַזַּקּוּם[2137]: *סא* אָכֵן שַׂמְנוּהוּ מַסָּה[2138] לַפּוֹשְׁעִים: *סב* הִנֵּה הוּא עֵץ יֵצֵא בְּלֵב[2139] הַשְּׁאוֹל: *סג* תְּמָרָיו כְּאִלּוּ הֵם רָאשֵׁי הַשְּׂטָנִים[2140]: *סד* וְאָכֵן הֵם יֹאכְלוּ מֵהֶם וִימַלְאוּ מֵהֶם הַבָּטֶן: *סה* אַחֲרֵי כֵן הִנֵּה לָהֶם עֲלֵיהֶם מַשְׁקֶה מְגֹאָל מִמַּיִם רוֹתְחִים: *סו* אַחֲרֵי כֵן תְּשׁוּבָתָם אֶל שְׁאוֹל: *סז* כִּי אָכֵן מָצְאוּ אֶת אֲבוֹתֵיהֶם תּוֹעִים[2141]: *סח* וְהֵם אָצִים בְּעִקְבוֹתֵיהֶם: *סט* וּכְבָר תָּעוּ לִפְנֵיהֶם מַרְבִּית

הָרִאשׁוֹנִים: *ע* וּכְבָר שֶׁלָּחְנוּ בְּתוֹכָם מַזְהִירִים: *עא* רְאֵה אֵפוֹא, אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית אֵלֶּה אֲשֶׁר הָזְהִירוּם[2142]: *עב* בִּלְעֲדֵי עוֹבְדֵי אֱלֹהִים הַתְּמִימִים (עִמּוֹ):

עג וּלְפָנִים קָרָא אֵלֵינוּ נֹחַ. מַה טוֹבִים (הָיִינוּ) הַמְּשִׁיבִים[2143]: *עד* וַנְּמַלֵּט אוֹתוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ מִן הַיָּגוֹן הַכָּבֵד[2144]: *עה* וַנָּשֶׂת אֶת זַרְעוֹ הֵם הַנִּשְׁאָרִים (בַּחַיִּים)[2145]: *עו* וַנַּנַּח שְׁמוֹ בְּתוֹךְ הָאַחֲרוֹנִים[2146] (לֵאמֹר): *עז* "שָׁלוֹם עַל נֹחַ בֵּין בְּנֵי הָאָדָם[2147]: *עח* הִנֵּה כָּזֹאת נִגְמֹל אֶת עוֹשֵׂי הַטּוֹב[2148]: *עט* כִּי הוּא מֵעוֹבְדֵינוּ הַמַּאֲמִינִים: *פ* אַחֲרֵי כֵן טִבַּעְנוּ אֶת הָאֲחֵרִים[2149]: *פא* וְהִנֵּה מִמַּחְלַקְתּוֹ[2150] אַבְרָהָם: *פב* בְּבוֹאוֹ אֶל אֱלֹהָיו בְּלֵב שָׁלֵם: *פג* בְּאָמְרוֹ אֶל אָבִיו וְעַמּוֹ: "מַה זֶּה תַּעֲבֹדוּ?" *פד* הֲשֶׁקֶר, אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, תַּחְפֹּצוּ?: *פה* וּמַה תַּחְשְׁבוּ עַל רִבּוֹן הָעוֹלָמִים?": *פו* וַיַּבֵּט וַיֵּרָא בַּכּוֹכָבִים: *פז* וַיֹּאמֶר: "הִנְנִי חוֹלֶה"[2151]: *פח* וַיַּהַפְכוּ עֹרֶף, וַיָּסוּרוּ מִמֶּנּוּ[2152]: *פט* וַיִּגַּשׁ חֶרֶשׁ אֶל אֱלֹהֵיהֶם, וַיֹּאמֶר: "הַאִם לֹא תֹאכְלוּ?[2153]: *צ* מַה לָּכֶם לֹא תְדַבֵּרוּ?": *צא* וַיֵּט עֲלֵיהֶם לְהַכּוֹתָם בְּיַד יְמִינוֹ: *צב* וַיָּבוֹאוּ אֵלָיו (בְּנֵי עַמּוֹ) חוּשִׁים: *צג* וַיֹּאמֶר: "הֲתַעַבְדוּ אֶת (הַפְּסִילִים) אֲשֶׁר תָּחֹקוּ?: *צד* וֵאלֹהִים בְּרָאֲכֶם וְלֹא תֵדָעוּ": *צה* וַיֹּאמְרוּ: "בְּנוּ לוֹ בִּנְיָן[2154] וְהַשְׁלִיכוּהוּ בַּשְּׁאוֹל": *צו* וַיִּתְנַכְּלוּ לוֹ, וַנְּשִׂימֵם הֵם הַשְּׁפָלִים[2155]: *צז* וַיֹּאמֶר: "הִנְנִי הוֹלֵךְ אֶל אֱלֹהַי, הַנְחֵה יַנְחֵנִי מֵישָׁרִים: *צח* אֱלֹהַי, תֶּן לִי (בָּנִים) מִן הָעוֹשִׂים הַיָּשָׁר"[2156]: *צט* וַנְּבַשְּׂרֵהוּ בְּבֵן אֶרֶךְ רוּחַ[2157]: *ק* וְכַאֲשֶׁר הִגִּיעַ (בְּנוֹ) לְגִיל, יִתְאַמֵּץ (לָלֶכֶת) אִתּוֹ (בִּדְרָכוֹ)[2158]: *קא* אָמַר: בְּנִי "הִנֵּה רָאִיתִי בַחֲלוֹם, כִּי אֶזְבַּח אוֹתְךָ (קָרְבָּן). רְאֵה אֵפוֹא מַה מַּחְשַׁבְתֶּךָ?": *קב* וַיֹּאמֶר: "אָבִי, עֲשֵׂה אֶת אֲשֶׁר תְּצֻוֶּה, מָצוֹא תִמְצָא אוֹתִי, אִם יִרְצֶה אֱלֹהִים, מִן הַמַּאֲרִיכִים רוּחָם"[2159]: *קג* וְכַאֲשֶׁר הָיוּ שְׁנֵיהֶם תְּמִימִים (עִם אֱלֹהִים), וַיַּנַּח אוֹתוֹ עָרוּךְ עַל פָּנָיו: *קד* קָרָאנוּ לֵאמֹר: "אַבְרָהָם: *קה* כְּבָר קִיַּמְתָּ אֶת הֶחָזוֹן". אָכֵן כָּזֹאת נִגְמֹל אֶת עוֹשֵׂי הַטּוֹב: *קו* אָכֵן זֹאת הִיא הַמַּסָּה הַגְּלוּיָה: *קז* וַנִּפְדֵּנוּ בְּזֶבַח נִכְבָּד:[2160] *קח* וַנַּנַּח שְׁמוֹ בְּתוֹךְ הָאַחֲרוֹנִים (לֵאמֹר): *קט* "שָׁלוֹם עַל אַבְרָהָם": *קי* כָּזֹאת נִגְמֹל אֶת עוֹשֵׂי הַטּוֹב: *קיא* כִּי הוּא מֵעוֹבְדֵינוּ הַמַּאֲמִינִים[2161]: *קיב* וַנְּבַשְּׂרֵהוּ בְּיִצְחָק, נָבִיא מֵעוֹשֵׂי הַטּוֹב: *קיג* וַנְּבָרְכֵהוּ וְאֶת יִצְחָק, וּמִצֶּאֱצָאֵי שְׁנֵיהֶם (יֵשׁ) עוֹשֶׂה טוֹב וְ(יֵשׁ) חוֹטֵא לְנַפְשׁוֹ גָּלוּי: *קיד* וּלְפָנִים הִפְלֵינוּ חַסְדֵּנוּ לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: *קטו* וַנְּמַלֵּט אוֹתָם וְאֶת עַמָּם מִן הַיָּגוֹן הַכָּבֵד[2162]: *קטז* וַנַּעֲזֹר אוֹתָם שְׁנֵיהֶם וַיִּהְיוּ הֵם הַגּוֹבְרִים[2163]: *קיז* וַנִּתֵּן לָהֶם אֶת הַסֵּפֶר הַמְבֹאָר: *קיח* וַנַּנְחֵם בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *קיט* וַנַּנַּח שֵׁם שְׁנֵיהֶם בְּתוֹךְ הָאַחֲרוֹנִים (לֵאמֹר): *קכ* "שָׁלוֹם עַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: *קכא* הִנֵּה כָּזֹאת נִגְמֹל אֶת עוֹשֵׂי הַטּוֹב: *קכב* כִּי שְׁנֵיהֶם מֵעוֹבְדֵינוּ הַמַּאֲמִינִים[2164]: *קכג* וְהִנֵּה אֵלִיָּהוּ מִן הַשְּׁלִיחִים: *קכד* בְּאָמְרוֹ אֶל בְּנֵי עַמּוֹ: "הַאִם לֹא תִירְאוּ אֱלֹהִים?: *קכה* הֲתִקְרְאוּ אֶל הַ"בַּעַל", וְתִטְּשׁוּ אֶת הַטּוֹב בַּיּוֹצְרִים? *קכו* אֱלֹהִים אֱלֹהֵיכֶם וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם הָרִאשׁוֹנִים?": *קכז* וַיְּתַנּוּהוּ לְכוֹזֵב, וְאָכֵן הִנֵּה הֵם מֻצָּגִים (לְדִין): *קכח* מִבַּלְעֲדֵי עוֹבְדֵי אֱלֹהִים הַתְּמִימִים (עִמּוֹ): *קכט* וַנַּנַּח שְׁמוֹ בְּתוֹךְ הָאַחֲרוֹנִים (לֵאמֹר): *קל* "שָׁלוֹם עַל אֵלִיָּהוּ": *קלא* הִנֵּה כָּזֹאת נִגְמֹל אֶת עוֹשֵׂי הַטּוֹב: *קלב* כִּי הָיָה מֵעוֹבְדֵינוּ הַמַּאֲמִינִים[2165]: *קלג* וְהִנֵּה לוֹט מִן הַשְּׁלִיחִים: *קלד* בְּמַלְּטֵנוּ אוֹתוֹ וְאֶת בֵּיתוֹ יַחְדָּו: *קלה* מִבַּלְעֲדֵי אִשָּׁה זְקֵנָה, (הָיְתָה) מִן הַמִּתְמַהְמְהִים[2166]: *קלו* אַחֲרֵי כֵן הָרַסְנוּ אֶת הָאֲחֵרִים: *קלז* וְאָכֵן אַתֶּם עוֹבְרִים עֲלֵיהֶם עָבוֹר מַשְׁכִּימִים: *קלח* וּבַלַּיְלָה[2167]. הַאִם לֹא תַשְׂכִּילוּ אֵפוֹא?: *קלט* וְהִנֵּה יוֹנָה מִן הַשְּׁלִיחִים: *קמ* בְּהִנָּצְלוֹ אֶל הָאֳנִיָּה הָעֲמוּסָה: *קמא* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִפִּילוּ גוֹרָלוֹת[2168], וַיְהִי מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר הִרְשִׁיעוּם: *קמב* וַיִּבְלָעֵנּוּ הַדָּג, כִּי מְגֻנֶּה הוּא: *קמג* וְלוּלֵא שֶׁהָיָה מִן הַמְשַׁבְּחִים (לֵאלֹהִים): *קמד* כִּי אָז הִתְמַהְמַהּ בְּבִטְנוֹ עַד יוֹם יוּקְמוּ (הַמֵּתִים): *קמה* וַנְּטִילֵהוּ אֶל (הַחוֹף)

הֶחָשׁוּף וְהוּא חוֹלֶה: *קמו* וַנַּצְמַח עָלָיו צֶמַח קִשּׁוּת: *קמז* וַנִּשְׁלָחֵנוּ אֶל מֵאָה אֶלֶף אוֹ רַבִּים מִזֶּה: *קמח* וַיַּאֲמִינוּ וַנִּתֵּן לָהֶם טוּב עַד עֵת (מוֹעֵד):

קמט שְׁאַל אֵפוֹא[2169] אֶת פִּיהֶם: הַאִם לֵאלֹהֶיךָ הַבָּנוֹת וְלָהֶם הַבָּנִים: *קנ* אִם בָּרָאנוּ אֶת הַמַּלְאָכִים נְקֵבוֹת לְעֵינֵיהֶם[2170]?: *קנא* הֲלֹא הֵם שִׁקְרָם יַגִּידוּ: *קנב* "יָלַד אֱלֹהִים", וְהֵם שֶׁקֶר יְדַבֵּרוּ (לֵאמֹר): *קנג* "הֲבִכֵּר לוֹ אֱלֹהִים אֶת הַבָּנוֹת עַל הַבָּנִים?": *קנד* מַה לָּכֶם, אֵיכָה תִשְׁפֹּטוּ? *קנה* הַאִם לֹא תָשִׂימוּ אֵפוֹא אֶל לֵב?: *קנו* אוֹ הַאִם לָכֶם שִׁלְטוֹן גָּלוּי?[2171]: *קנז* הָבִיאוּ נָא אֶת סִפְרֵיכֶם[2172], אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ: *קנח* וַיָּשִׂימוּ בֵּינוֹ וּבֵין הָרוּחוֹת[2173] יַחַשׂ. וְאוּלָם יָדוֹעַ יָדְעוּ הָרוּחוֹת, כִּי הֵם מֻצָּגִים (לְדִין): – *קנט* חָלִילָה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר יַחְשְׁבוּ (אֵלָיו)[2174]: – *קס* מִבַּלְעֲדֵי[2175] עוֹבְדֵי אֱלֹהִים הַתְּמִימִים (עִמּוֹ): *קסא* אָכֵן אַתֶּם וְ(הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר אַתֶּם עוֹבְדִים: *קסב* לֹא תוּכְלוּ לְהַדִּיחַ נֶגְדּוֹ[2176]: *קסג* בִּלְתִּי אִם אֶת זֶה אֲשֶׁר הוּא צְלִי שְׁאוֹל: *קסד* וְאֵין מֵאִתָּנוּ אֶחָד אֲשֶׁר אֵין לוֹ מָקוֹם קָצוּב: *קסה* וְאָכֵן אֲנַחְנוּ אֲנַחְנוּ הַמִּתְיַצְּבִים בַּמַּעֲרָכוֹת[2177]: *קסו* וְאָכֵן אֲנַחְנוּ הַמְשַׁבְּחִים (לֵאלֹהִים): *קסז* וְאִם אָמְרוּ[2178]: *קסח* "לוּ הָיְתָה אִתָּנוּ הַזְהָרָה מִן הָרִאשׁוֹנִים[2179]: *קסט* כִּי אָז הָיִינוּ עוֹבְדֵי אֱלֹהִים הַתְּמִימִים (עִמּוֹ)": *קע* הִנֵּה כִּחֲשׁוּ בוֹ[2180]. אַךְ לָאַחֲרוֹנָה יֵדְעוּ: *קעא* וּכְבָר יָצָא דְבָרֵנוּ לְפָנִים אֶל עוֹבְדֵינוּ הַשְּׁלִיחִים: *קעב* כִּי הֵם יִהְיֶה עֵזֶר לָהֶם: *קעג* וְכִי גְדוּדֵינוּ יִהְיוּ הַגּוֹבְרִים לָהֶם[2181]: *קעד* פְּנֵה, סוּר מֵהֶם[2182] אֵפוֹא עַד עֵת: *קעה* וּרְאֵה בָהֶם[2183] וְלָאַחֲרוֹנָה יִרְאוּ[2184]: *קעו* הַיְבַקְשׁוּ אֵפוֹא לְהָחִישׁ בּוֹא עָנְשֵׁנוּ?: *קעז* אָכֵן בְּרִדְתּוֹ עַל חַצְרוֹתָם יֵרַע שַׁחַר אֵלֶּה אֲשֶׁר הִזְהִירוּ אוֹתָם: *קעח* וּפָנִיתָ וְסַרְתָּ מֵהֶם עַד עֵת: *קעט* וּרְאֵה, וְלָאַחֲרוֹנָה יִרְאוּ: *קפ* חָלִילָה[2185] לֵאלֹהֶיךָ אֱלֹהֵי הָעֹז מֵאֲשֶׁר יַחְשְׁבוּ (אֵלָיו): *קפא* וְשָׁלוֹם עַל הַשְּׁלִיחִים: *קפב* וְהַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים:

פָּרָשַׁת צ.[2186]

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנָה וּשְׁמוֹנִים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

צ *א* וְהַקֻּרְאָן[2187] בַּעַל הַהַזְהָרָה. אָכֵן הַכּוֹפְרִים בְּגָאוֹן וּבְמִדְיָנִים הֵם: *ב* כַּמָּה דוֹרוֹת הִשְׁמַדְנוּ לִפְנֵיהֶם, וְהֵם קוֹרְאִים. אַךְ לֹא עֵת מִפְלָט (הִיא): *ג* וַיִּתְמְהוּ בְּבוֹא אֲלֵיהֶם מַזְהִיר מִקִּרְבָּם, וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "מְכַשֵּׁף דּוֹבֵר שֶׁקֶר (הוּא) זֶה: *ד* הֲשָׂם אֶת הָאֵלִים כֻּלָּם אֱלֹהִים אֶחָד? הֵן דְּבַר פֶּלֶא הוּא זֶה": *ה* וַיֵּצְאוּ הָרָאשִׁים בָּהֶם[2188] (וַיֹּאמְרוּ): "לְכוּ וְהַחֲזִיקוּ[2189] בֵּאלֹהֵיכֶם, כִּי דְּבַר מְזִמָּה[2190] הוּא: *ו* לֹא שָׁמַעְנוּ כָזֹאת בַּדָּת הָאַחֲרוֹנָה[2191]. אֵין זֶה בִּלְתִּי אִם (שֶׁקֶר) בְּדָאוֹ מִלִּבּוֹ: *ז* הַהוּרְדָה אֵלָיו הַהַזְהָרָה מִבֵּינֵינוּ?".[2192] לֹא כִּי בְסָפֵק הֵם בִּדְבַר הַזְהָרָתִי, לֹא כִּי טֶרֶם טָעֲמוּ עָנְשִׁי: *ח* אִם אִתָּם אוֹצְרוֹת רַחֲמֵי אֱלֹהֶיךָ הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹתֵן?: *ט* אוֹ אִם לָהֶם מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וַאֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם, יַעֲלוּ אֵפוֹא בַּמַּדְרֵגוֹת (הַשָּׁמַיְמָה)[2193]: *י* גְּדוּד הוּא מֵעוֹבְדֵי הָאֱלִילִים הַנִּדְחָפִים שָׁמָּה[2194]: *יא* כִּחֲשׁוּ לִפְנֵיהֶם עַם נֹחַ וְעָאד וּפַרְעֹה בַּעַל הַיְתֵדוֹת[2195]: *יב* וְתָמוּד וְעַם לוֹט וְאַנְשֵׁי אַלְאַיְכָּה[2196] אֵלֶּה עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים: *יג* אֵין הֵם בִּלְתִּי אִם (עַמִּים אֲשֶׁר) נָתְנוּ אֶת הַשְּׁלִיחִים לְכוֹזְבִים, וַיָּבוֹא עֲלֵיהֶם בְּצֶדֶק עָנְשִׁי: *יד* וְלֹא יְצַפּוּ אֵלֶּה בִּלְתִּי לְרַעַשׁ אֶחָד, אֵין עוֹצֵר בַּעֲדוֹ[2197]: וַיֹּאמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ, הָחֵשׁ לְהוֹצִיא כְּתָב אַשְׁמָתֵנוּ לִפְנֵי

יוֹם הַחֶשְׁבּוֹן"[2198]: *טז* הַאֲרֵךְ רוּחֲךָ לַאֲשֶׁר יֹאמְרוּ, וּזְכוֹר אֶת עַבְדֵּנוּ אֶת דָּוִד אִישׁ-הַיָּדַיִם[2199], כִּי הוּא שָׁב (בִּתְשׁוּבָה): *יז* הִנֵּה אֲנַחְנוּ כָּפַפְנוּ אֶת הֶהָרִים לְשַׁבֵּחַ אִתּוֹ בָּעֶרֶב וְעִם זְרוֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ:- *יח* וְהָעוֹף אֲסוּפִים-[2200] כֻּלָּם שָׁבִים אֵלָיו: *יט* וַנְּחַזֵּק אֶת מַלְכוּתוֹ, וַנִּתֵּן לוֹ אֶת הַחָכְמָה וְצַחוּת הַדִּבֵּר[2201]: *כ* וְהַאִם בָּא אֵלֶיךָ דְּבַר הָרִיב[2202] בְּצַעֲדָם עֲלֵי שׁוּר (לָבוֹא) אֶל הַתָּא?: *כא* בְּבוֹאָם אֶל דָּוִד וַיִּבָּהֵל מִפְּנֵיהֶם[2203], וַיֹּאמְרוּ: "אַל תִּירָא, שְׁנֵי יְרִיבִים (אֲנַחְנוּ). בִּקֵּשׁ אֶחָד מֵאִתָּנוּ תְּאֵנָה עַל רֵעֵהוּ, שְׁפוֹט אֵפוֹא בֵּינֵינוּ בְּצֶדֶק, וְלֹא תְעַוֵּת מִשְׁפָּט, וּנְחֵנוּ אֶל הָאֹרַח הַיָּשָׁר: *כב* הִנֵּה זֶה אָחִי לֹא תֵשַׁע וְתִשְׁעִים כְּבָשׂוֹת וְלִי כִבְשָׂה אַחַת, וַיֹּאמֶר: "הָבָה וְאֶהְיֶה אוֹמֵן אוֹתָהּ, וַיֶּחֱזְקוּ עָלַי דְּבָרָיו": *כג* וַיֹּאמֶר (דָּוִד): "אָכֵן עָשׁוֹק עֲשָׁקְךָ בְּבַקָּשׁוֹ כִּבְשָׂתְךָ עַל כְּבָשׂוֹתָיו. וְאָמְנָם רַבִּים מִן הַמִּתְעָרְבִים זֶה בָּזֶה,[2204] יְבַקֵּשׁ אִישׁ מֵהֶם תְּאֵנָה עַל רֵעֵהוּ, מִבַּלְעֲדֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר. אַךְ מְעַט מִזְעָר הֵם". וַיָּבֶן דָּוִד, כִּי רַק נַסֵּה נִסִּינוּ אוֹתוֹ, וַיִּתְפַּלֵּל אֶל אֱלֹהָיו, כִּי יִסְלַח לוֹ, וַיִּפֹּל עַל פָּנָיו וַיִּכְרַע וַיָּשָׁב[2205] (בִּתְשׁוּבָה): *כד* וַנִּסְלַח לוֹ זֹאת. וְאָכֵן קִרְבָה לוֹ אֶצְלֵנוּ, וְהַשִּׁיבָה הַנָּאָה מִכֹּל[2206]: *כה* "דָּוִד, הִנֵּה אֲנַחְנוּ שַׂתְנוּךָ מוֹשֵׁל בִּשְׁמֵנוּ בָּאָרֶץ[2207]. שְׁפֹט אֵפוֹא בֵּין הָאֲנָשִׁים בֶּאֱמֶת, וְלֹא תֵלֵךְ אַחֲרֵי הַתַּאֲוָה, פֶּן תַּתְעֶה אוֹתְךָ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים, כִּי אֵלֶּה הַתּוֹעִים מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים לָהֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁכְחוּ אֶת יוֹם הַחֶשְׁבּוֹן": *כו* וְלֹא תֹהוּ בָּרָאנוּ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם[2208]. זֹאת מַחֲשֶׁבֶת הַכּוֹפְרִים. אַךְ אוֹי לַכּוֹפְרִים מִ(גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ: *כז* אוֹ אִם נָשִׁית אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר כַּמַּשְׁחִיתִים עַל הָאָרֶץ, אוֹ אִם נָשִׁית אֶת יִרְאֵי הָאֱלֹהִים כַּזֵּדִים?: *כח* סֵפֶר, הוֹרַד אֵלֶיךָ מְבֹרָךְ, לְמַעַן יַעֲמִיקוּ בְּחֵקֶר אוֹתוֹתָיו[2209], וּלְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל לֵב אַנְשֵׁי לֵבָב: *כט* וַנִּתֵּן לְדָוִד אֶת שְׁלֹמֹה. מַה-טּוֹב (הוּא) הָעֶבֶד[2210]. אָכֵן הָיָה שָׁב (בִּתְשׁוּבָה): *ל* כַּאֲשֶׁר הָעֳמְדוּ לְפָנָיו בְּמַעֲרָכָה בָּעֶרֶב אֲצִילֵי הַסּוּסִים הָאַבִּירִים[2211]: *לא* וַיֹּאמֶר: "אָכֵן אָהַבְתִּי אַהֲבַת הַטּוּב יֶתֶר עַל זֵכֶר אֱלֹהַי עַד אֲשֶׁר הִסְתַּתְּרָה (הַשֶּׁמֶשׁ) בַּמָּסָךְ: *לב* הָשִׁיבוּ אוֹתָם אֵלַי", וַיָּחֶל לִפְגּוֹעַ בַּשּׁוֹק וּבַצַּוָּאר (וַיְמִיתֵם): *לג* וְאָכֵן כְּבָר נִסִּינוּ בְּמַסָּה אֶת שְׁלֹמֹה, וַנּוֹשֵׁב עַל כִּסְאוֹ גּוּף[2212], אַחֲרֵי כֵן שָׁב (בִּתְשׁוּבָה): *לד* וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, סְלַח לִי וְתֵן לִי מְלוּכָה אֲשֶׁר לֹא תִהְיֶה (כָּמוֹהָ) לְאִישׁ אַחֲרַי, כִּי אַתָּה הַנּוֹתֵן": *לה* וַנַּשֶּׁת לוֹ לְמַס עוֹבֵד אֶת הָרוּחַ תָּרוּץ בְּפִקֻּדָּתוֹ רַכּוֹת לְכָל אֲשֶׁר יוֹרֶה[2213], *לו* וְאֶת הַשְּׂטָנִים כֻּלָּם (שַׂמְנוּ לוֹ) לְבוֹנִים וְצוֹלְלִים[2214]: *לז* וַאֲחֵרִים אֲסוּרִים בָּאֲזִקִּים[2215]: *לח* "זֹאת מַתָּתֵנוּ. עֲשֵׂה חֶסֶד אוֹ מְנַע בְּלִי חֶשְׁבּוֹן"[2216]: *לט* וְאָכֵן קִרְבָה לוֹ אֶצְלֵנוּ וְהַשִּׁיבָה הַנָּאָה מִכֹּל[2217]: *מ* וּזְכֹר אֶת עַבְדֵּנוּ אֶת אִיּוֹב בְּקָרְאוֹ אֶל אֱלֹהָיו לֵאמֹר: "הִנֵּה פְּגָעַנִי הַשָּׂטָן בְּעָמָל וָעֹנִי"[2218]: *מא* "הַךְ בְּרַגְלְךָ[2219], מֶרְחָץ קַר וּמַשְׁקֶה": *מב* וַנִּתֵּן לוֹ אֶת בְּנֵי בֵיתוֹ לְמִשְׁנֶה, רַחֲמִים מֵאִתָּנוּ וְזִכָּרוֹן לְאַנְשֵׁי לֵבָב[2220]: *מג* "וְקַח בְּיָדְךָ חֲבִילוֹת זְרָדִים[2221] וְהַךְ בּוֹ, וְלֹא תְחַלֵּל אֶת שְׁבוּעָתֶךָ", כִּי מְצָאנוּהוּ מַאֲרִיךְ רוּחוֹ: *מד* מַה טּוֹב הָעֶבֶד, אָכֵן הָיָה שָׁב (בִּתְשׁוּבָה)[2222]: *מה* וּזְכֹר אֶת עֲבָדֵינוּ אֶת אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב בַּעֲלֵי הַיָּדַיִם וּפִקְחִים[2223]: *מו* אָכֵן אֲנַחְנוּ טִהַרְנוּם טַהֵר עֵקֶב זֵכֶר הַמָּעוֹן[2224]: *מז* וְאָכֵן הֵם אִתָּנוּ מִן הַבְּחִירִים וְהַטּוֹבִים: *מח* וּזְכֹר אֶת יִשְׁמָעֵאל וְאֶת אֱלִישָׁע וְאֶת ד'וּ אלכִּפְל[2225] וְכֻלָּם מִן הַטּוֹבִים: *מט* זֹאת הַזְהָרָה. וְאָכֵן לְיִרְאֵי אֱלֹהִים הַשִּׁיבָה הַנָּאָה מִכֹּל[2226]: *נ* אֶל גַּנּוֹת עֵדֶן פְּתוּחוֹת לִפְנֵיהֶם הַדְּלָתוֹת: *נא* מְסֻבִּים יִשְׁאֲלוּ בְּתוֹכָן פֵּרוֹת לָרֹב וּמַשְׁקֶה: *נב* וְאֶצְלָן קִצְרוֹת הַמַּבָּט[2227] בְּנוֹת גִּילָם[2228]: *נג* זֶה הוּא הַמֻּבְטָח לָכֶם לְיוֹם הַחֶשְׁבּוֹן: *נד* הִנֵּה זֹאת כַּלְכָּלָתֵנוּ לֹא תֶחְדַּל לְעוֹלָם: *נה* זֶה הוּא, וְאוּלָם לַמַּמְרִים הַשִּׁיבָה הָרָעָה: *נו* אֶל גֵּיהִנֹּם, צָלִי יִהְיוּ לָהּ, (מָה) רַע הַיָּצוּעַ[2229]: *נז* זֶה הוּא, יִטְעֲמוּהוּ אֵפוֹא (מַשְׁקֶה) רוֹתְחִים וְנֶאֱלָחִים[2230]: *נח* וַאֲחֵרִים[2231] כָּמוֹהוּ מִינִים מִמִּינִים שׁוֹנִים: *נט* "זֶה חֶבֶר יוּטַל עַל רֹאשׁוֹ עִמָּכֶם[2232]. לֹא יְבָרְכוּם לְשָׁלוֹם אָכֵן יִהְיוּ

צָלֵי לְאֵשׁ״: *ס* וְאָמְרוּ[2233]: ״לֹא כִּי אַתֶּם לֹא יְבָרְכוּכֶם לְשָׁלוֹם. כִּי אַתֶּם הֲבֵאתֶם אוֹתוֹ[2234] לָנוּ.
רַע אֵפוֹא הַמִּשְׁכָּן״: *סא* וְאָמְרוּ:[2235] "אֱלֹהֵינוּ, אֲשֶׁר הֵבִיא לָנוּ אֶת זֶה, הוֹסֵף לוֹ מִשְׁנֶה עֹנֶשׁ
בְּ(גֵיהִנֹּם) הָאֵשׁ: *סב* וְאָמְרוּ[2236] ״מַה לָּנוּ, כִּי לֹא נִרְאֶה אֲנָשִׁים חֲשַׁבְנוּם מִן
הָרָעִים? *סג* הִתְקַלַּסְנוּ בָהֶם[2237], אוֹ נֶעֶלְמוּ מִן הָעֵינַיִם?״: *סד* אָכֵן אֱמֶת הוּא זֶה. יִתְוַכְּחוּ (בּוֹ)
בְּנֵי (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ: *סה* אֱמֹר: אָכֵן רַק מַזְהִיר אָנֹכִי, וְאֵין כָּל אֱלוֹהַּ בִּלְתִּי אִם אֱלֹהִים הָאֶחָד
וְהָאַדִּיר: *סו* אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם הַגִּבּוֹר וְהַסַּלָּח: *סז* אֱמֹר: דָּבָר נִכְבָּד
הוּא: *סח* (אַךְ) אַתֶּם סָרִים מִמֶּנּוּ: *סט* לֹא יָדַעְתִּי דָבָר עַל אוֹדוֹת הַשָּׂרִים
הָעֶלְיוֹנִים[2238] בְּהִתְוַכְּחָם: *ע* לֹא גָּלוּ אֶת אָזְנִי בִּלְתִּי אִם כִּי אָנֹכִי מַזְהִיר גָּלוּי: *עא* בֶּאֱמֹר אֱלֹהֶיךָ
לַמַּלְאָכִים: ״הִנֵּה אָנֹכִי יוֹצֵר אָדָם[2239] מִטִּיט: *עב* וְהָיָה כַּעֲשׂוֹתִי אוֹתוֹ, וְנָפַחְתִּי בוֹ מֵרוּחִי,
וּנְפַלְתֶּם לְפָנָיו וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם״: *עג* וַיִּשְׁתַּחֲווּ הַמַּלְאָכִים כֻּלָּם יַחְדָו[2240]: *עד* רַק אִבְּלִיס הִתְנַשֵּׂא
וַיְהִי מִן הַכּוֹפְרִים[2241]: *עה* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): ״אִבְּלִיס, מֶה עָצַר אוֹתְךָ מֵהִשְׁתַּחֲוֹת לַאֲשֶׁר
יָצַרְתִּי בְּיָדַי?״[2242]: *עו* הֲהִתְנַשֵּׂאת אוֹ מִן הָעֶלְיוֹנִים אָתָּה?: *עז* וַיֹּאמֶר (אִבְּלִיס): "טוֹב אָנֹכִי
מִמֶּנּוּ, אוֹתִי יָצַרְתָּ אֵשׁ וְאוֹתוֹ יָצַרְתָּ טִיט[2243]: *עח* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): ״צֵא אֵפוֹא מִזֶּה כִּי אָרוּר
אָתָּה[2244]: *עט* וְעָלֶיךָ קִלְלָתִי עַד יוֹם הַדִּין״[2245]: *פ* וַיֹּאמַר: ״אֱלֹהַי, הַאֲרֶךְ נָא אַפְּךָ לִי עַד יוֹם
קוּמָם לִתְחִיָּה״[2246]: *פא* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): "הִנֵּה אַתָּה בֵּין אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ לָהֶם
אַף[2247]: *פב* עַד (הַגִּיעַ) יוֹם הַמּוֹעֵד[2248]: *פג* וַיֹּאמַר (אִבְּלִיס): "בְּעֻזְּךָ (נִשְׁבַּעְתִּי), עַוֵּת אֲעַוְּתֵם
יַחְדָו: *פד* בִּלְעֲדֵי עוֹבְדֶיךָ בָּהֶם הַתְּמִימִים (עִמְּךָ)[2249]: *פה* וַיֹּאמֶר (אֱלֹהִים): הָאֱמֶת (הִיא)
וְהָאֱמֶת אֹמַר, מַלֵּא אֲמַלֵּא גֵיהִנֹּם מִמְּךָ וּמֵהַהוֹלְכִים מֵהֶם אַחֲרֶיךָ יַחְדָיו[2250]: *פו* אֱמֹר: לֹא אֶשְׁאַל
מִכֶּם עָלָיו[2251] כָּל שָׂכָר, וְאֵין אָנֹכִי מֵהַלּוֹקְחִים לְעַצְמָם אֲשֶׁר לֹא לָהֶם: *פז* אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם
הַזְהָרָה לִבְנֵי אָדָם[2252] *פח* וְאָכֵן יָדוֹעַ תֵּדְעוּ דְּבָרוֹ אַחֲרֵי עֵת:

פָּרָשַׁת הַמַּחֲנוֹת[2253]

נִתְּנָה בְמֶכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הוּרַד[2254] הַסֵּפֶר מֵאֵת אֱלֹהִים הָעִזּוּז וְהֶחָכָם[2255]: *ב* אָכֵן אֲנַחְנוּ הוֹרַדְנוּ אֵלֶיךָ אֶת הַסֵּפֶר
בֶּאֱמֶת. עֲבֹד אֵפוֹא אֶת אֱלֹהִים, תָּמִים עִמּוֹ בַּדָּת: *ג* הֲלֹא לֵאלֹהִים הַדָּת הַצְּרוּפָה: *ד* אָכֵן אֵלֶּה
אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם מִבִּלְעָדָיו מָגִנִּים (לֵאמֹר): ״לֹא נַעַבְדֵם בִּלְתִּי אִם לְמַעַן יְקָרְבוּנוּ אֶל אֱלֹהִים
יֶתֶר קִרְבָה״, הִנֵּה אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם בַּדָּבָר אֲשֶׁר נֶחְלְקוּ בוֹ: *ה* אָכֵן אֱלֹהִים לֹא יַנְחֶה אֶת
הַדּוֹבֵר שֶׁקֶר וְהַכּוֹפֵר: *ו* לוּ חָפֵץ אֱלֹהִים לָקַחַת לוֹ וָלָד, כִּי אָז בָּחַר לוֹ מֵאֲשֶׁר יִבְרָא אֶת אֲשֶׁר
יַחְפֹּץ. חָלִילָה לוֹ[2256], הוּא הָאֱלֹהִים הָאֶחָד וְהָאַדִּיר: *ז* בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בֶּאֱמֶת.
יַעֲטֶה הַלַּיְלָה עַל הַיּוֹם וְיַעֲטֶה הַיּוֹם עַל הַלַּיְלָה, וַיָּשֶׂם אֶת הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶת הַיָּרֵחַ לְמַס עוֹבֵד. כָּל
אֶחָד מֵהֶם יָרוּץ עַד לְעֵת מוֹעֵד[2257]. הֲלֹא הוּא הַגִּבּוֹר וְהַסַּלָּח: *ח* בְּרַאֲכֶם מִנֶּפֶשׁ אַחַת, וַיַּעַשׂ
מִמֶּנָּה אֶת בַּת זוּגָהּ[2258], וַיּוֹרֶד לָכֶם מִן הַמִּקְנֶה שְׁמוֹנָה זוּגוֹת[2259]. יִצָּרְכֶם בְּבֶטֶן אִמּוֹתֵיכֶם יָצוֹר
וְשׁוֹב וְיָצוֹר שָׁלֹשׁ (פְּעָמִים) בְּמַחְשַׁכִּים[2260]. זֶה אֱלֹהִים אֲדוֹנְכֶם, לוֹ הַמְּלוּכָה וְאֵין אֱלֹהִים
זוּלָתוֹ. וְאֵיכָה תּוּסָרוּ?[2261]: *ט* אִם תִּכְפְּרוּ, הִנֵּה אֱלֹהִים עָשִׁיר מֵהִצְטָרֵךְ לָכֶם[2262]. וְלֹא יִרְצֶה
אֱלֹהִים לְעוֹבְדָיו אֶת הַכַּחַשׁ וְאִם תּוֹדוּ (לוֹ) יַחְפֹּץ זֹאת לָכֶם, וְלֹא תִשָּׂא (נֶפֶשׁ) נוֹשֵׂאת מַשָּׂא

(נֶפֶשׁ) אַחֶרֶת. אַחֲרֵי כֵן תְּשׁוּבַתְכֶם אֶל אֱלֹהֵיכֶם, וְהוֹדִיעַ אֶתְכֶם אֶת מַעֲשֵׂיכֶם[2263]: *י* כִּי הוּא
יוֹדֵעַ קֶרֶב לֵב: *יא* וּבִמְצֹא אֶת הָאָדָם צָרָה, יִקְרָא אֶל אֱלֹהָיו וְשָׁב אֵלָיו. אַחֲרֵי כֵן בְּפָקְדוֹ אוֹתוֹ
חֶסֶד מֵאִתּוֹ, שָׁכַח אֶת (אֱלֹהִים) אֲשֶׁר הָיָה קוֹרֵא אֵלָיו לִפְנֵי כֵן, וַיַּעַשׂ אִתּוֹ
אֱלִילִים[2264] לְהַתְעוֹת מִדַּרְכּוֹ. אֱמֹר: "הִתְעַנֵּג בְּכַחַשְׁךָ מְעָט. (וְאוּלָם) אַתָּה מִבְּנֵי (גֵיהִנֹּם)
הָאֵשׁ": *יב* הַאִם זֶה (טוֹב) אוֹ אִם נִכְנָע הַיָּרֵא בְּעִתּוֹת הַלַּיְלָה, מִשְׁתַּחֲוֶה וְעוֹמֵד, נִזְהָר מִפְּנֵי
הָאַחֲרִית וּמְצַפֶּה לְרַחֲמֵי אֱלֹהָיו? – אֱמֹר: הֲיִשְׁווּ הָעוֹשִׂים (טוֹב) וַאֲשֶׁר לֹא יַעֲשׂוּ? אָכֵן יָשִׁיבוּ
אֶל לֵב אַנְשֵׁי לְבָב: *יג* אֱמֹר: הוֹי עוֹבְדֵי אֱלֹהִים הַמַּאֲמִינִים, יִרְאוּ אֶת אֱלֹהֵיכֶם. לַאֲשֶׁר עָשׂוּ
הַטּוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה, טוֹב[2265], וְאֶרֶץ אֱלֹהִים רְחָבָה[2266]. אָכֵן הַמְיַחֲלִים יְשֻׁלְּמוּ שְׂכָרָם בְּלִי
חֶשְׁבּוֹן: *יד* אֱמֹר: אָכֵן צֻוֵּיתִי לַעֲבֹד אֶת הָאֱלֹהִים, תָּמִים עִמּוֹ בַּדָּת, וָאֲצֻוֶּה לִהְיוֹת רִאשׁוֹן
לַתְּמִימִים עִם אֱלֹהִים: *טו* אֱמֹר: אָכֵן יָרֵא אָנֹכִי, אִם אַמְרֶה אֶת אֱלֹהַי, עֹנֶשׁ יוֹם
כָּבֵד[2267]: *טז* אֱמֹר: אֶת אֱלֹהִים אֶעֱבֹד תָּמִים עִמּוֹ בְּדָתִי: *יז* עִבְדוּ אֵפוֹא אֶת אֲשֶׁר חֲפַצְתֶּם
מִבַּלְעָדָיו. אֱמֹר: הָאוֹבְדִים הֵם אֵלֶּה אֲשֶׁר אִבְּדוּ נַפְשׁוֹתָם וּבְנֵי בֵיתָם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה[2268]. הֲלֹא
זֶה הוּא הָאָבְדָן הַגָּלוּי?[2269] *יח* לָהֶם מִמַּעַל לָהֶם צְלָלִים שֶׁל הָאֵשׁ וּמִתַּחְתָּם צְלָלִים. זֶה הוּא
אֲשֶׁר יְיָרֵא בּוֹ אֱלֹהִים אֶת עוֹבְדָיו. עֲוָבַדַי, יִרְאוּנִי אֵפוֹא: *יט* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הִרְחִיקוּ
מֵהַטָּאעוּת[2270] מֵעָבְדָהּ וַיָּשׁוּבוּ אֶל אֱלֹהִים[2271], לָהֶם הַבְּשׂוֹרָה הַטּוֹבָה. בַּשֵּׂר אֵפוֹא אֶת עוֹבְדַי
אֲשֶׁר יַקְשִׁיבוּ לַדָּבָר[2272], וְיֵלְכוּ אַחֲרֵי הַטּוֹב אֲשֶׁר בּוֹ, אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר נָחָם אֱלֹהִים וְאֵלֶּה הֵם
אַנְשֵׁי לֵבָב: *כ* הַאִם אֵלֶּה אֲשֶׁר בָּא עֲלֵיהֶם בְּצֶדֶק דְּבַר הָעֹנֶשׁ, הַאַתָּה תַּצִּיל אֶת אֲשֶׁר
בְּ(גֵיהִנֹּם) הָאֵשׁ?: *כא* וְאוּלָם אֵלֶּה אֲשֶׁר יָרְאוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם, לָהֶם חֲדָרִים מֵעַל לָהֶם, חֲדָרִים
בְּנוּיִים, יִמָּשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶם הַנְּהָרוֹת[2273]. דְּבַר אֱלֹהִים. לֹא יָפֵר אֱלֹהִים דְּבָרוֹ: *כב* הַאִם לֹא רָאִיתָ,
כִּי אֱלֹהִים הוֹרִיד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם, וַיְשַׁלְּחֵם מַעְיָנוֹת מַיִם בָּאָרֶץ. אַחֲרֵי כֵן יוֹצִיא בָּהֶם זֶרַע
צְבָעִים מִצְבָעִים שׁוֹנִים[2274]. אַחֲרֵי כֵן יְיַבְּשֶׁנּוּ וְתִרְאֶה אוֹתוֹ מֻצְהָב, אַחֲרֵי כֵן יַעֲשֶׂנּוּ אָבָק דַּק.
אָכֵן בָּזֶה הַזְהָרָה לְאַנְשֵׁי לְבָב: *כג* הַאִם זֶה אֲשֶׁר הִרְחִיב אֱלֹהִים לִבּוֹ לָאִסְלָאם[2275], וְהוּא הוֹלֵךְ
בְּאוֹר אֱלֹהָיו (כַּפּוֹשְׁעִים)?. אָכֵן אוֹי לָהֶם לַאֲשֶׁר קָשׁוּ לִבּוֹתֵיהֶם מִזְּכוֹר אֱלֹהִים. אֵלֶּה הֵם
בְּתוֹעָה גְלוּיָה: *כד* אֱלֹהִים הוֹרִיד הַטּוֹב בַּדְּבָרִים, סֵפֶר מַתְאִים לְעַצְמוֹ[2276] "מִשְׁנָיוֹת"[2277]. יְזָרֵב
מִפָּנָיו עוֹר אֵלֶּה אֲשֶׁר יִירְאוּ אֱלֹהֵיהֶם, אַחֲרֵי כֵן יֵרַכּוּ עוֹרָם וְלִבּוֹתָם אֶל זֵכֶר אֱלֹהִים. זֶה אֹרַח
אֱלֹהִים יַנְחֶה בּוֹ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וַאֲשֶׁר יַתְעֶה אֱלֹהִים, אֵין לוֹ כֹל מְאַשֵּׁר בַּדֶּרֶךְ: *כה* הַאִם זֶה
אֲשֶׁר יָגֵן עַל נַפְשׁוֹ בְּפָנָיו[2278] מִפְּנֵי רוֹעַ הָעֹנֶשׁ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה (כַּמַּאֲמִין)?. וַיֵּאָמֵר לַפּוֹשְׁעִים:
"טַעֲמוּ אֶת אֲשֶׁר פְּעַלְתֶּם": *כו* כִּחֲשׁוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) מִלִּפְנֵיהֶם, וַיָּבוֹא עֲלֵיהֶם הָעֹנֶשׁ
מִמָּקוֹם לֹא יָחוּשׁוּ[2279] *כז* וַיִּתֵּן לָהֶם אֱלֹהִים לָחוּשׁ אֶת הַקָּלוֹן בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה. וְאָכֵן עֹנֶשׁ
הָעוֹלָם הַבָּא גָּדוֹל מִזֶּה, לוּ יָדְעוּ: *כח* וּכְבָר מָשַׁלְנוּ לִבְנֵי אָדָם בַּקֻּרְאָן הַזֶּה מִכָּל מָשָׁל[2280].
לְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל לֵב: *כט* קֻרְאָן עֲרָבִי, אֵין נִפְתָּל בּוֹ, לְמַעַן יִירְאוּ אֱלֹהִים: לְמָשַׁל אֱלֹהִים
מָשָׁל: אָדָם אֲשֶׁר שֻׁתָּפִים בּוֹ יָרִיבוּ, וְאִישׁ נָתוּן כֻּלּוֹ לְאִישׁ אֶחָד[2281]. הֲיִשְׁווּ שְׁנֵיהֶם
הֲיִדָּמוּ?[2282] הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים, וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יֵדְעוּ: *ל* אָכֵן אַתָּה מֵת וְהֵם מֵתִים: *לב* וּמִי
הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר עָנָה בֵאלֹהִים שֶׁקֶר, וַיְכַחֵשׁ בָּאֱמֶת בְּבוֹאָהּ אֵלָיו? הַאֵין בְּגֵיהִנֹּם מוֹשָׁב
לַכּוֹפְרִים?: *לג* אַךְ זֶה אֲשֶׁר הֵבִיא אֶת הָאֱמֶת וַיַּאֲמֵן בָּהּ, אֵלֶּה הֵם יִרְאֵי הָאֱלֹהִים: *לד* לָהֶם כָּל
אֲשֶׁר יַחְפְּצוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם. זֶה שְׂכַר עוֹשֵׂי הַטּוֹב: *לה* לְמַעַן יְכַפֵּר לָהֶם אֱלֹהִים מִן הָרָעוֹת אֲשֶׁר
עָשׂוּ וִיגְמְלֵם שְׂכָרָם בַּטּוֹב אֲשֶׁר עָשׂוּ: *לו* הַאֵין אֱלֹהִים רַב (לְהוֹשִׁיעַ) אֶת עַבְדּוֹ? וַיְיָרְאוּךָ
בְּאֵלֶּה (הָאֱלִילִים) מִבַּלְעָדָיו. אַךְ אֲשֶׁר יַתְעֶה אֱלֹהִים אֵין לוֹ כָל מַאְשֵׁר בְּדֶרֶךְ: *לז* וַאֲשֶׁר
יַנְחֶנּוּ אֱלֹהִים מֵיְשָׁרִים, אֵין לוֹ כָל מַתְעֶה. הַאֵין אֱלֹהִים גִּבּוֹר וּבַעַל נְקָמוֹת? *לח* וְאָכֵן אִם

תִּשְׁאַל אוֹתָם: "מִי בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ?", וְאָמְרוּ אָמוֹר: "אֱלֹהִים". אֱמֹר[2283]: "מַה תַּחְשְׁבוּ? אֵלֶּה אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, אִם ייחְפֹּץ אֱלֹהִים לְהָרַע לִי, הַאִם הֵן מַעֲבִירוֹת[2284] רָעָתוֹ (מֵעָלַי),אוֹ אִם חָפֵץ רַחֲמֵנִי, הַאִם הֵן כּוֹלְאוֹת רַחֲמָיו מִמֶּנִּי?" אֱמֹר: "חֶלְקִי אֱלֹהִים, עָלָיו יִשָּׁעֲנוּ הַנִּשְׁעָנִים: *מ* אֱמֹר "עַמִּי, עֲשׂוּ כְּכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לְאֵל יֶדְכֶם, אַף גַּם אֲנִי עוֹשֶׂה וְלָאַחֲרוֹנָה תֵּדָעוּ[2285]: *מא* הָאִישׁ אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו עֹנֶשׁ יְשִׂימֵהוּ חֶרְפָּה[2286], וְעָלָו יָחוּל עֹנֶשׁ נֶצַח": *מב* אָכֵן אֲנַחְנוּ הוֹרַדְנוּ עַל יָדְךָ אֶת הַסֵּפֶר לִבְנֵי אָדָם בֶּאֱמֶת, וְהָיָה אֲשֶׁר יְאֻשַּׁר בַּדֶּרֶךְ, לְנַפְשׁוֹ (יְאֻשַּׁר), וַאֲשֶׁר תָּעָה,יָשׁוּב בְּרֹאשָׁהּ (אֲשֶׁר תָּעָה), וְלֹא הָפְקַדְתָּ לְשׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם[2287]: *מג* אֱלֹהִים יֶאֱסֹף אֶת הַנְּפָשׁוֹת בְּעֵת מוֹתָן, וְ(גַם) אֲשֶׁר לֹא תָמֹתְנָה, בִּשְׁנָתָן[2288], וְעָצַר אִתּוֹ אֶת אֲשֶׁר נִגְזַר עֲלֵיהֶן הַמָּוֶת, וְשִׁלַּח אֶת הָאֲחֵרוֹת עַד לְעֵת מוֹעֵד. אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת לַאֲנָשִׁים יָשִׁיבוּ אֶל לֵב: *מד* אוֹ לָקְחוּ לָהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים מַפְגִּיעִים לָהֶם? אֱמֹר: הַאִם גַּם לוֹ לֹא יִשְׁלְטוּ בִּמְאוּמָה וְלֹא יַשְׂכִּילוּ?: *מה* אֱמֹר: לְהַפְגִּיעַ תְּפִלָּה לֵאלֹהִים הוּא כֻּלּוֹ[2289]. לוֹ מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְאֵלָיו תוּשָׁבוּ: *מו* וּבְהִזָּכֵר אֱלֹהִים לְבַדּוֹ תֹּאחֵז פַּלָּצוּת אֶל לִבּוֹת אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָּאַחֲרִית[2290], אַךְ בְּהִזָּכֵר אֵלֶּה (הָאֱלִילִים) מִבַּלְעָדָיו, אָז יִמָּלְאוּ שִׂמְחָה: *מז* אֱמֹר: אֱלֹהִים בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, יוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת. אַתָּה תִּשְׁפֹּט בֵּין עוֹבְדֶיךָ בַּאֲשֶׁר נֶחְלְקוּ בוֹ: *מח* וְלוּ גַּם יִהְיֶה לַפּוֹשְׁעִים כָּל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יַחְדָּו וּמִשְׁנֶה כָּמוֹהוּ, כִּי אָז נְתָנוּהוּ לְהִפָּדוֹת בּוֹ מֵהָרַע בָּעֹנֶשׁ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה[2291], וְנִגְלָה לָהֶם מֵאֵת אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר לֹא דִמּוּ לָהֶם: *מט* וְנִגְלוּ לָהֶם הָרָעוֹת אֲשֶׁר פָּעֲלוּ, וְהִקִּיף אוֹתָם (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר לָעֲגוּ לוֹ: *נ* וּבִמְצֹא אֶת הָאָדָם צָרָה, קָרָא אֵלֵינוּ. אַחֲרֵי כֵן בְּפָקְדֵנוּ אוֹתוֹ חֶסֶד מֵאִתָּנוּ[2292], אָמַר: "בְּדַעַת[2293] נִתַּן לִי זֶה". לֹא כִּי מַסָּה הִיא, וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יֵדְעוּ: *נא* כְּבָר אָמְרוּ זֹאת אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ) לִפְנֵיהֶם, וְלֹא הוֹעִיל לָהֶם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ: *נב* וַתִּמְצֶאנָה אוֹתָם רָעוֹת אֲשֶׁר פָּעֲלוּ[2294], וְ(גַם) הַפּוֹשְׁעִים מֵאֵלֶּה[2295] תִּמְצֶאנָה אוֹתָם רָעוֹת פָּעֳלָם וְלֹא יוּכְלוּ הַעֲבִיר[2296] (אוֹתָן): *נג* הַאִם לֹא יֵדְעוּ, כִּי אֱלֹהִים יִתֵּן מָזוֹן בְּשֶׁפַע לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְגַם יִקְפֹּץ (יָדוֹ), אָכֵן בָּזֶה אוֹת לְעַם יַאֲמִינוּ: *נד* אֱמֹר, עוֹבְדַי, אֵלֶּה אֲשֶׁר הִרְבּוּ לַעֲכֹר נַפְשׁוֹתָם, אַל תִּוָּאֲשׁוּ מֵרַחֲמֵי אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים יִסְלַח לַחֲטָאִים יַחְדָּו, כִּי הוּא הַסַּלָּח וְהָרַחוּם: *נה* וְשׁוּבוּ אֶל אֱלֹהֵיכֶם, וַהְיוּ תְּמִימִים אִתּוֹ, בְּטֶרֶם יָבוֹא אֲלֵיכֶם הָעֹנֶשׁ וְלֹא תִּמָּלְטוּ: *נו* וּלְכוּ אַחֲרֵי הַטּוֹב אֲשֶׁר הוּרַד אֲלֵיכֶם מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם, בְּטֶרֶם יָבוֹא אֲלֵיכֶם הָעֹנֶשׁ פִּתְאֹם, וְאַתֶּם לֹא תָחוּשׁוּ: *נז* וְתֹאמַר (אָז) נֶפֶשׁ: "אוֹי לִי כִּי הֵקַלּוֹתִי בְּמִצְוַת[2297] אֱלֹהִים, וָאֶהְיֶה מִן הַלּוֹעֲגִים": *נח* אוֹ תֹאמַר: "לוּ נָחַנִי אֱלֹהִים מֵישָׁרִים,כִּי אָז הָיִיתִי מִן הַיְּרֵאִים (אוֹתוֹ)" *נט* אוֹ תֹאמַר בְּעֵת תִּרְאֶה הָעֹנֶשׁ: "מִי יִתֵּן שׁוּבִי לַחַיִּים, וְהָיִיתִי מֵעוֹשֵׂי הַטּוֹב": *ס* לֹא כִּי כְּבָר בָּאוּ אֵלֶיךָ אוֹתוֹתַי, וַתְּכַחֵשׁ בָּהֶם וַתִּתְנַשֵּׂא וַתְּהִי מִן הַכּוֹפְרִים": *סא* וּבְיוֹם הַתְּקוּמָה תִרְאֶה אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר עָנוּ בֵּאלֹהִים שֶׁקֶר, פְּנֵיהֶם מְכֻסִּים שְׁחוֹר. הַאֵין בְּגֵיהִנֹּם מוֹשָׁב לַגֵּאִים? *סב* וְהִמְלִיט אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר יָרְאוּ (אוֹתוֹ) בְּהַצְלִיחָם. לֹא תִּגַּע עֲלֵיהֶם הָרָעָה וְלֹא הַיָּגוֹן: *סג* אֱלֹהִים הוּא בּוֹרֵא כֹּל, וְהוּא מַשְׁגִּיחַ עַל הַכֹּל. לוֹ מַפְתְּחוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְאֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים הֵם הָאוֹבְדִים: *סד* אֱמֹר: "(וְהַאֵל) בִּלְעֲדֵי אֱלֹהִים תְּצַוּוּנִי לַעֲבֹד, אַתֶּם הַבּוֹעֲרִים": *סה* וּכְבָר גָּלוּ אֶת אָזְנְךָ וְאֶת אֹזֶן הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר (קָמוּ) לְפָנֶיךָ לֵאמֹר: אִם תְּשַׁתֵּף (לֵאלֹהִים), מֵאֶפֶס יִהְיֶה פָּעֳלֶךָ, וְהָיִיתָ מִן הָאוֹבְדִים: *סו* לֹא כִּי אֶת אֱלֹהִים עֲבֹד, וֶהְיֵה מִן הַמּוֹדִים (לוֹ): *סז* וְלֹא הֶעֱרִיכוּ אֶת אֱלֹהִים כְּנָכוֹן עֶרְכּוֹ, וְהָאָרֶץ כֻּלָּהּ (רַק) מְלֹא חָפְנוֹ בְּיוֹם הַתְּקוּמָה, וְהַשָּׁמַיִם מְקֻפָּלִים בִּימִינוֹ. יִשְׁתַּבַּח וְיִתְעַלֶּה עַל אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ לוֹ: *סח* וְיִתָּקַע בַּשּׁוֹפָר וְהִתְעַלְּפוּ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, בִּלְעֲדֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר חָפֵץ אֱלֹהִים. אַחֲרֵי כֵן יִתָּקַע בּוֹ שֵׁנִית, וְהִנֵּה הֵם עוֹמְדִים וּמַבִּיטִים: *סט* וְנָגְהָה

הָאָרֶץ בְּאוֹר אֱלֹהֶיהָ, וְהוּשַּׂם הַסֵּפֶר (לִפְנֵיהֶם)[2298], וְהוּבְאוּ הַנְּבִיאִים וְהַנֶּהֱרָגִים עַל קְדֻשַּׁת אֱלֹהִים, וְנֶחֱרַץ (הַדָּבָר) בֵּינֵיהֶם בֶּאֱמֶת וְלֹא יֵעָשְׁקוּ[2299]: *ע* וְשֻׁלְּמָה כָל נֶפֶשׁ כַּאֲשֶׁר עָשְׂתָה, וְהוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *עא* וְהוּבְלוּ הַכּוֹפְרִים אֶל גֵּיהִנֹּם מַחֲנוֹת, וְהָיָה בְּבוֹאָם אֵלֶיהָ וְנִפְתְּחוּ שְׁעָרֶיהָ, וְאָמְרוּ אֲלֵיהֶם שׁוֹמְרֵי סִפָּהּ: "הַאִם לֹא בָאוּ אֲלֵיכֶם שְׁלִיחִים מִקִּרְבְּכֶם, וַיִּקְרְאוּ לִפְנֵיכֶם אוֹתוֹת[2300] אֱלֹהֵיכֶם, וַיַּזְהִירוּ אֶתְכֶם. כִּי תִפְגְּשׁוּ אֶת יוֹמְכֶם זֶה?"[2301] וְאָמְרוּ[2302]: "אָמְנָם כֵּן", וְאוּלָם יָבוֹא בְּצֶדֶק דְּבַר הָעֹנֶשׁ עַל הַכּוֹפְרִים: *עב* וְיֶאָמֵר: בּוֹאוּ שַׁעֲרֵי גֵּיהִנֹּם לְעוֹלָמִים (תִּהְיוּ) בְּתוֹכָהּ. אָכֵן רַע (גֵּיהִנֹּם) מוֹשַׁב הַגֵּאִים[2303]: *עג* וְהוּבְלוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר יָרְאוּ אֶת אֱלֹהֵיהֶם אֶל גַּן עֵדֶן מַחֲנוֹת, עַד אֲשֶׁר בְּבוֹאָם אֵלָיו, יִפָּתְחוּ שְׁעָרָיו, וְאָמְרוּ אֲלֵיהֶם שׁוֹמְרֵי סִפּוֹ: "שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם, הֱיִיתֶם טוֹבִים, בּוֹאוּ אֵפוֹא אֵלָיו, לְעוֹלָמִים": *עד* וְאָמְרוּ[2304]: "הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים אֲשֶׁר הֵקִים לָנוּ אֶת אֲשֶׁר הִבְטִיחַ לָנוּ, וַיּוֹרִישֵׁנוּ אֶת הָאָרֶץ[2305], נִשְׁכֹּן מָקוֹם בְּגַן עֵדֶן בַּאֲשֶׁר נַחְפֹּץ. אָכֵן מַה טּוֹב (גַּן-עֵדֶן) שְׂכַר הָעֲמֵלִים"[2306]: *עה* וְרָאִיתָ אֶת הַמַּלְאָכִים מְעַטְּרִים אֶת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, יְשַׁבְּחוּ בִּתְהִלַּת אֱלֹהֵיהֶם, וְנֶחֱרַץ הַדָּבָר בֵּינֵיהֶם בְּצֶדֶק, וְיֵאָמֵר: הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים:

פָּרָשַׁת הַמַּאֲמִין[2307]

נִתְּנָה בְּמֵכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחְמָן וְהָרַחוּם

ח. מ.[2308] הוּרַד[2309] הַסֵּפֶר מֵאֵת אֱלֹהִים הַגִּבּוֹר וְהַיּוֹדֵעַ: *ב* סוֹלֵחַ לַחֲטָאִים וּמְקַבֵּל הַתְּשׁוּבָה וְעַז לְהַעֲנִישׁ: *ג* אֶרֶךְ אַפַּיִם[2310], אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו. אֵלָיו הַדֶּרֶךְ (אֲשֶׁר תָּשׁוּבוּ): *ד* לֹא יִתְוַכְּחוּ בִּדְבַר אוֹתוֹת[2311] אֱלֹהִים בִּלְתִּי אִם הַכּוֹפְרִים, אַל יַתְעֶה אוֹתְךָ אֵפוֹא סַחֲרָם בָּאָרֶץ (אֲשֶׁר יַצְלִיחַ)[2312]: *ה* כִּחֲשׁוּ לִפְנֵיהֶם עַם נֹחַ וְעוֹבְדֵי הָאֱלִילִים[2313] אַחֲרֵיהֶם, וַתָּזָם כָּל אֻמָּה לִשְׁלִיחָהּ לְהָרַע לוֹ, וַיִּתְוַכְּחוּ בַּשָּׁוְא לְמַעַן הַרְשִׁיעַ בּוֹ אֶת הָאֱמֶת וַאֲסָרֵם. וְאֵיכָה הָיָה מוּסָרִי: *ו* וְכָזֹאת בָּא בְּצֶדֶק דְּבַר אֱלֹהֶיךָ עַל הַכּוֹפְרִים, כִּי בְּנֵי (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ הֵמָּה:

ז אֵלֶּה (הַמַּלְאָכִים) הַנּוֹשְׂאִים אֶת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְאֵלֶּה אֲשֶׁר סְבִיבוֹתָיו[2314] יְשַׁבְּחוּ בִּתְהִלַּת אֱלֹהֵיהֶם וַיַּאֲמִינוּ בוֹ וְיִתְפַּלְּלוּ כִּי יִסְלַח לַמַּאֲמִינִים (לֵאמֹר): "אֱלֹהֵינוּ, אַתָּה מַקִּיף כָּל דָּבָר בְּרַחֲמִים וָדַעַת[2315], סְלַח אֵפוֹא לַאֲשֶׁר שָׁבוּ וַיֵּלְכוּ בְּדַרְכְּךָ וּפַלְּטֵם מֵעֹנֶשׁ שְׁאוֹל[2316]: *ח* אֱלֹהֵינוּ, וַהֲבִיאֵם אֶל תּוֹךְ גַּנּוֹת עֵדֶן אֲשֶׁר הִבְטַחְתָּ אוֹתָם וְאֶת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיָּשָׁר מֵאֲבוֹתֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם וְצֶאֱצָאֵיהֶם, כִּי אַתָּה הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *ט* וּפַלְּטֵם מִן הָרָעוֹת. וַאֲשֶׁר תְּפַלְּטֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא מִן הָרָעוֹת כְּבָר רִחַמְתּוֹ וְזֶה הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל": *י* אַךְ הַכּוֹפְרִים–אֲלֵיהֶם יִקְרְאוּ: "אָכֵן מַשְׂטֵמַת אֱלֹהִים (אֶתְכֶם) גְּדוֹלָה מִמַּשְׂטַמְתְּכֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּהִקָּרַאֲכֶם לְהַאֲמִין וַתְּכַחֲשׁוּ": *יא* וְאָמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ הֵמַתָּ אוֹתָנוּ פַּעֲמַיִם, וַתְּחַיֵּינוּ פַּעֲמַיִם[2317], הִנְנוּ מִתְוַדִּים אֵפוֹא אֶת חַטֹּאתֵינוּ. הֲיֵשׁ לְמוֹצָא (מִגֵּיהִנֹּם) דֶּרֶךְ מָה?"[2318]: *יב* כָּזֹאת, עֵקֶב אֲשֶׁר בְּהִקָּרֵא אֱלֹהִים לְבַדּוֹ כִּחַשְׁתֶּם, וְכַאֲשֶׁר שִׁתְּפוּ לוֹ הֶאֱמַנְתֶּם, אָכֵן הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הָעֶלְיוֹן וְהַגָּדוֹל: *יג* הוּא הַמַּרְאֲכֶם אוֹתוֹתָיו וּמוֹרִיד לָכֶם מִן הַשָּׁמַיִם מָזוֹן. אַךְ לֹא יָשִׁיב אֶל לֵב בִּלְתִּי אִם הַשָּׁב (בִּתְשׁוּבָה): *יד* קִרְאוּ אֵפוֹא אֶל אֱלֹהִים, תְּמִימִים עִמּוֹ בַּדָּת, וְאִם גַּם מָאֲסוּ הַכּוֹפְרִים: *טו* מְרוֹם הַמַּעֲלוֹת אֲדוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד, יַשְׁרֶה[2319] רוּחוֹ בִּפְקֻדָּתוֹ עַל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ מֵעוֹבְדָיו, לְמַעַן יַזְהִיר מִפְּנֵי יוֹם הַפְּגִישָׁה[2320]: *טז* יוֹם

בּוֹ יֵצְאוּ[2321], לֹא יִסָּתֵר מֵאֱלֹהִים מְאוּמָה מֵהֶם[2322]. לְמִי הַמְּלוּכָה הַיּוֹם? לֵאלֹהִים הָאֶחָד
וְהָאַדִּיר: *יז* הַיּוֹם תְּשֻׁלַּם כָּל נֶפֶשׁ כְּפָעֳלָהּ. אֵין כָּל עֹשֶׁק הַיּוֹם, כִּי אֱלֹהִים מְהִיר
חֶשְׁבּוֹן: *יח* וְהַזְהֵר אוֹתָם מִפְּנֵי יוֹם יִקְרַב פִּתְאֹם, כַּאֲשֶׁר (יַגִּיעוּ) הַלְּבָבוֹת עַד הַגָּרוֹן[2323] וְהֵם
כַּעֲסָם עָצוּר[2324]: *יט* אֵין לַפּוֹשְׁעִים כָּל קָרוֹב רַחוּם וְכָל מַפְגִּיעַ אֲשֶׁר דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים: *כ* יֵדַע
מַעַל הָעֵינַיִם וַאֲשֶׁר יַסְתִּירוּ הַלְּבָבוֹת: *כא* וֵאלֹהִים יִשְׁפֹּט בֶּאֱמֶת. אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר יִקְרְאוּ אֲלֵיהֶם
מִבַּלְעָדָיו[2325], לֹא יִשְׁפְּטוּ בִּמְאוּמָה. אָכֵן אֱלֹהִים הוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהָרוֹאֶה: *כב* הַאִם לֹא יַעַבְרוּ
בָּאָרֶץ וְרָאוּ אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית אֵלֶּה אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵיהֶם? הָיוּ אַמִּיצִים מֵהֶם לְכֹחַ וְרִשְׁמָם נִכָּר
יוֹתֵר בָּאָרֶץ[2326], וַיְיַסְּרֵם אֱלֹהִים בְּחַטֹּאתָם, וְלֹא הָיָה לָהֶם מֵאֱלֹהִים כָּל מַצִּיל: *כג* כָּזֹאת עֵקֶב
אֲשֶׁר הָיוּ שְׁלִיחֵיהֶם בָּאִים אֲלֵיהֶם בַּמּוֹפְתִים וַיְכַחֲשׁוּ, וַיְיַסְּרֵם אֱלֹהִים, כִּי הוּא חָזָק וּמוּסָרוֹ
כָּבֵד:

כד וּלְפָנִים שָׁלַחְנוּ אֶת מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹתֵינוּ וּבְשִׁלְטוֹן גָּלוּי: *כה* אֶל פַּרְעֹה וְהָמָן וְקוֹרַח[2327],
וַיֹּאמְרוּ: ("אַךְ) מְכַשֵּׁף וְדוֹבֵר שֶׁקֶר"[2328]: *כו* וְכַאֲשֶׁר בָּא אֲלֵיהֶם בֶּאֱמֶת מֵאִתָּנוּ, אָמְרוּ:
"הָמִיתוּ אֶת בְּנֵי הַמַּאֲמִינִים אִתּוֹ וְהַחֲיוּ אֶת בְּנוֹתֵיכֶם לָכֶם"[2329]. אַךְ אֵין תַּחְבּוּלַת הַכּוֹפְרִים
בִּלְתִּי אִם בְּתוֹעֶה[2330]: *כז* וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה: "הַנִּיחוּ לִי וְאֶהֱרֹג אֶת מֹשֶׁה, וְיִקְרָא נָא אֶל אֱלֹהָיו, כִּי
יָרֵא אָנֹכִי פֶּן יָמִיר דַּתְכֶם אוֹ יְעוֹרֵר בָּאָרֶץ שַׁחֲתָה[2331]": *כח* וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה[2332]: בֵּאלֹהַי וֵאלֹהֵיכֶם
אָשִׂים מַחְסִי מִפְּנֵי כָּל גֵּאֶה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִין בְּיוֹם הַחֶשְׁבּוֹן"[2333]: *כט* וַיֹּאמֶר אִישׁ מַאֲמִין
מִמִּשְׁפַּחַת פַּרְעֹה[2334] אֲשֶׁר הִסְתִּיר אֶת אֱמוּנָתוֹ: "הֲתַהַרְגוּ אִישׁ עַל אָמְרוֹ אֱלֹהִים
אֱלֹהַי[2335] וּכְבָר בָּא אֲלֵיכֶם בְּמוֹפְתִים מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם? וְאִם שֶׁקֶר יְדַבֵּר, יָשׁוּב בְּרֹאשׁוֹ אֲשֶׁר
שִׁקֵּר. אַךְ אִם אֱמֶת יְדַבֵּר, הִנֵּה יִמְצָא אֶתְכֶם מִקְצָת מֵאֲשֶׁר יְיָרֵא אֶתְכֶם בּוֹ, כִּי לֹא יַנְחֶה
אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר הוּא מַשְׁחִית וְדוֹבֵר שֶׁקֶר: *ל* עַמִּי, לָכֶם הַמְּלוּכָה הַיּוֹם, וּמוֹשְׁלִים[2336] (אַתֶּם)
בָּאָרֶץ, אַךְ מִי יוֹשִׁיעֵנוּ מִשֹּׁד אֱלֹהִים בְּבוֹאוֹ עָלֵינוּ?" וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה: "לֹא אִיעָצְכֶם כִּי אִם אֶת
אֲשֶׁר אֲנִי רוֹאֶה וְאֵין אֲנִי מַנְחֶה אֶתְכֶם בִּלְתִּי אִם בְּדֶרֶךְ הַיְשָׁרָה": *לא* וַיֹּאמֶר זֶה אֲשֶׁר הֶאֱמִין:
"עַמִּי, יָרֵא אָנֹכִי פֶּן (יָבוֹא) עֲלֵיכֶם כְּיוֹם עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים: *לב* כְּמִנְהַג עַם נֹחַ וְהוּד
וְתַמוּד: *לג* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר מֵאַחֲרֵיהֶם[2337], וְאֵין אֱלֹהִים חָפֵץ בְּעֹשֶׁק לַעוֹבְדִים (אוֹתוֹ): *לד* וְעַמִּי,
יָרֵא אָנֹכִי פֶּן (יָבוֹא) עֲלֵיכֶם יוֹם בּוֹ יִקְרְאוּ אִישׁ אֶל אָחִיו[2338]: *לה* יוֹם בּוֹ תַּהַפְכוּ עֹרֶף[2339] אֵין
לָכֶם מִי אֲשֶׁר יָקוּם לָכֶם עִם אֱלֹהִים, וַאֲשֶׁר יַתְעֶה (אוֹתוֹ) אֱלֹהִים אֵין לוֹ כָּל מַאֲשֶׁר
דֶּרֶךְ[2340]: *לו* וּכְבָר בָּא אֲלֵיכֶם יוֹסֵף מִלְּפָנִים בַּמּוֹפְתִים, וַתִּהְיוּ בְּסָפֵק בְּמָה שֶׁהֵבִיא אוֹתוֹ
אֲלֵיכֶם עַד מוֹתוֹ, וַתֹּאמְרוּ: "אֵין זֹאת אֲשֶׁר יִשְׁלַח אֱלֹהִים אַחֲרָיו שָׁלִיחַ". כָּזֹאת יַתְעֶה אֱלֹהִים
אֶת כָּל מַשְׁחִית (דַּרְכּוֹ וּמְפַקְפֵּק: *לז* אֵלֶּה אֲשֶׁר יִתְוַכְּחוּ בִּדְבַר אוֹתוֹת אֱלֹהִים מִבְּלִי אֲשֶׁר בָּא
אֲלֵיהֶם מוֹפֵת, גְּדוֹלָה מַשְׂטֵמָתָם לִפְנֵי אֱלֹהִים וְלִפְנֵי הַמַּאֲמִינִים. כָּזֹאת יַחְתֹּם אֱלֹהִים כָּל לֵב
גֵּאֶה וְעָרִיץ": *לח* וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה: "הָמָן, בְּנֵה לִי מִגְדָּל לְמַעַן אַשִּׂיג אֶת הַמַּדְרֵגוֹת: *לט* מַדְרֵגוֹת
הַשָּׁמַיִם וְעָלִיתִי אֶל אֱלוֹהַּ מֹשֶׁה, אָכֵן דּוֹבֵר שֶׁקֶר אֶחְשְׁבֶנּוּ"[2341]: *מ* וְכָזֹאת תֻּקַּן בְּעֵינֵי פַּרְעֹה רֹעַ
מַעֲלָלָיו, וַיָּסַר מִן הַדֶּרֶךְ, וְאֵין מְזִמַּת פַּרְעֹה בִּלְתִּי אִם כִּלָּיוֹן (לוֹ): *מא* וַיֹּאמֶר הַמַּאֲמִין: "עַמִּי,
לְכוּ אַחֲרַי וְאַנְחֶה אֶתְכֶם בְּדֶרֶךְ הַיְשָׁרָה:[2342] *מב* עַמִּי, חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה רַק מַתַּת (שָׁעָה) הֵם,
וְהָעוֹלָם הַבָּא הוּא מְעוֹן הַנֶּצַח: *מג* אֲשֶׁר פָּעַל הָרָעָה, לֹא יְשֻׁלַּם בִּלְתִּי אִם כָּמוֹהָ, וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
הַיָּשָׁר מִזָּכָר וְעַד נְקֵבָה וְהוּא מַאֲמִין, אֵלֶּה יָבוֹאוּ לַגַּן (עֵדֶן)[2343] יְכַלְכְּלוּ בּוֹ בְּלִי
חֶשְׁבּוֹן: *מד* עַמִּי, מַה לִּי, אֲשֶׁר אֲנִי קוֹרֵא אֶתְכֶם אֶל הַמִּפְלָט, וְ(אַתֶּם) תִּקְרְאוּ אוֹתִי אֶל
(גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ: *מה* תִּקְרְאוּ אוֹתִי לְכַחֵשׁ בֵּאלֹהִים וּלְשַׁתֵּף בּוֹ אֶת אֲשֶׁר אֵין לִי דַּעַת בּוֹ, וַאֲנִי

אֶקְרָא אֶתְכֶם אֶל הַגִּבּוֹר וְהַסַּלָּח: *מו* אֵין סָפֵק כִּי זֶה אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתִי אֵלָיו אֵין לוֹ קְרִיאָה[2344] לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא, וְכִי אֲנַחְנוּ מוּשָׁבִים אֶל אֱלֹהִים וְכִי הַמַּשְׁחִיתִים (דַּרְכָּם) הֵם בְּנֵי (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ: *מז* וְזָכוֹר תִּזְכְּרוּ אֶת אֲשֶׁר אֹמַר לָכֶם וְהִנְנִי מַשְׁלִיךְ יְהָבִי[2345] עַל אֱלֹהִים כִּי אֱלֹהִים רוֹאֶה אֶת הָעוֹבְדִים (אוֹתוֹ)": *מח* וַיְפַלְּטֵהוּ אֱלֹהִים מִן הָרָעוֹת אֲשֶׁר זָמְמוּ וַיַּקֵּף אֶת בֵּית פַּרְעֹה עֹנֶשׁ כָּבֵד: *מט* (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ, יֻצְּגוּ עָלֶיהָ בֹּקֶר וָעֶרֶב וּבַיּוֹם אֲשֶׁר תָּקוּם "הַשָּׁעָה"[2346] (יֵאָמֵר): "הָבִיאוּ אֶת בֵּית פַּרְעֹה לַכָּבֵד בָּעֹנֶשׁ: *נ* וְכַאֲשֶׁר יִתְוַכְּחוּ בְּ(גֵיהִנֹּם) הָאֵשׁ, יֹאמְרוּ הַחַלָּשִׁים אֶל אֲשֶׁר הִתְנַשְּׂאוּ (עֲלֵיהֶם): *נא* "הִנֵּה אֲנַחְנוּ הָיִינוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵיכֶם. הַאִם תּוּכְלוּ לְהָסִיר מֵאִתָּנוּ חֵלֶק מִן (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ?"[2347]: *נב* וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְנַשְּׂאוּ: "אָכֵן אֲנַחְנוּ כֻּלָּנוּ בְּתוֹכָהּ, כִּי אֱלֹהִים כְּבָר שָׁפַט בֵּין הָעוֹבְדִים (אוֹתוֹ)": *נג* וְאָמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר בְּ(גֵיהִנֹּם) הָאֵשׁ לְשׁוֹמְרֵי גֵּיהִנֹּם[2348]: "קִרְאוּ אֶל אֱלֹהֵיכֶם וְיָקֵל מֵעָלֵינוּ לְיוֹם אֶחָד אֶת הָעֹנֶשׁ": *נג* וְאָמְרוּ וְהַאִם לֹא הָיוּ בָּאִים אֲלֵיכֶם שְׁלִיחֵיכֶם בַּמּוֹפְתִים?" וְאָמְרוּ: "אָמְנָם כֵּן". וְאָמְרוּ "קִרְאוּ אֵפוֹא (לֵאלֹהִים)", אַךְ אֵין קְרִיאַת הַכּוֹפְרִים בִּלְתִּי אִם בְּתוֹעֶה[2349]: *נד* אָכֵן הוֹשֵׁעַ נוֹשִׁיעַ אֶת שְׁלִיחֵנוּ וְאֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וּבְיוֹם יָקוּמוּ הָעֵדִים[2350]: *נה* בְּיוֹם לֹא יוֹעִיל לַפּוֹשְׁעִים (הַדָּבָר) אֲשֶׁר יִצְטַדְּקוּ (בּוֹ)[2351] וְלָהֶם הַקְּלָלָה וְלָהֶם רַע הַמָּעוֹן[2352]: *נו* וּלְפָנִים נָתַנּוּ לְמֹשֶׁה אֶת אֹרַח הַמֵּישָׁרִים וַנּוֹרֵשׁ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַסֵּפֶר: אֹרַח מֵישָׁרִים וּלְהַזְהִיר אֶת אַנְשֵׁי הַלֵּבָב: *נז* יַחֵל אֵפוֹא, כִּי אֲשֶׁר יָעַד אֱלֹהִים אֱמֶת[2353], וְהִתְפַּלֵּל לִסְלִיחָה לְחַטָּאתְךָ וְסַפֵּר[2354] בִּתְהִלַּת אֱלֹהֶיךָ עֶרֶב וָבֹקֶר:

נח אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יִתְוַכְּחוּ בִּדְבַר אוֹתוֹת אֱלֹהִים מִבְּלִי אֲשֶׁר בָּא אֲלֵיהֶם מוֹפֵת[2355] אֵין בִּלְבּוֹתָם בִּלְתִּי אִם גַּאֲוָה, לֹא יַעֲלֶה הַדָּבָר בְּיָדָם[2356]. וּבַקֵּשׁ מַחֲסֶה בֵּאלֹהִים, כִּי הוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהָרוֹאֶה: *נט* אָכֵן בְּרִיאַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ גְּדוֹלָה מִבְּרִיאַת הָאָדָם, וְאוּלָם מַרְבִּית הָאָדָם לֹא יֵדָעוּ: *ס* וְלֹא יִשְׁווּ הָעִוֵּר וְהַפִּקֵּחַ[2357] וְלֹא אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר וְהָעוֹשֶׂה רָעָה. (אַךְ) מְעַט הוּא אֲשֶׁר תָּשִׂימוּ אֶל לֵב: *סא* הִנֵּה "הַשָּׁעָה" בּוֹא תָּבוֹא. אֵין סָפֵק בָּהּ, וְאוּלָם מַרְבִּית הָאָדָם לֹא יַאֲמִינוּ: *סב* וְ(כֹה) אָמַר אֱלֹהֵיכֶם: קִרְאוּנִי אֶעֱנֶה לָכֶם. אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יִתְנַשְּׂאוּ מֵעֲבֹד אוֹתִי יָבוֹאוּ לְתוֹךְ גֵּיהִנֹּם מְזֹרָבִים[2358]: *סג* אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר שָׁת לָכֶם הַלַּיְלָה אֲשֶׁר תָּנוּחוּ בוֹ וְאֶת הַיּוֹם לִרְאוֹת[2359] אָכֵן בַּעַל-חֶסֶד הוּא אֱלֹהִים לִבְנֵי אָדָם, וְאוּלָם מַרְבִּית הָאָדָם לֹא יוֹדוּ (לוֹ)[2360]: *סד* זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵיכֶם בּוֹרֵא כֹּל, אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו, עִבְדוּהוּ אֵפוֹא[2361] וְאֵיכָה אֵפוֹא תּוּסְרוּ (מִן הָאֱמֶת): *סה* עָזֹאת יוּסְרוּ (מִן הָאֱמֶת) אֲשֶׁר הָיוּ מְחַכְּשִׁים בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים: *סו* אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר שָׁת לָכֶם הָאָרֶץ מָכוֹן נָכוֹן וַיִּקְרֶה עֲלֵיכֶם שָׁמַיִם[2362] וַיְּצַרְכֶם וַיַּעַשׂ צוּרוֹתֵיכֶם יָפֶה וַיְכַלְכֶּלְכֶם מִן הַמַּטְעַמִּים, זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵיכֶם. אָכֵן יִתְבָּרֵךְ אֱלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *סז* הוּא הֶחָי. אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו. קִרְאוּהוּ אֵפוֹא תְּמִימִים עִמּוֹ בַּדָּת. הַתְּהִלָּה לֵאלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *סח* אֱמֹר: אָנֹכִי צֻוֵּיתִי לְבִלְתִּי עֲבֹד אֶת (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים[2363], כַּאֲשֶׁר בָּאוּ אֵלַי הַמּוֹפְתִים מֵאֵת אֱלֹהַי, וָאֲצֻוֶּה לִהְיוֹת תָּמִים עִם רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *סט* הוּא אֲשֶׁר יְצַרְכֶם מֵעָפָר, אַחֲרֵי כֵן מִטִּפָּה אַחֲרֵי כֵן מִמְּעַט דַּם נִקְפָּא. אַחֲרֵי כֵן יוֹצִיאֲכֶם עוֹלָל לְמַעַן תִּבְגְּרוּ וּזְקַנְתֶּם, וְיֵשׁ בָּכֶם אֲשֶׁר יָמוּת לִפְנֵי כֵן[2364] וְיַעֲשֶׂה אֲשֶׁר תַּגִּיעוּ עַד עֵת חַיִּים קְצוּבָה וּלְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ[2365]: *ע* הוּא הַמְחַיֶּה וְהַמֵּמִית וְכִי יִגְזֹר אֹמֶר, אַךְ יֹאמַר לוֹ: "הֱוֵה", וְהָיָה[2366]: *עא* הַאִם לֹא רָאִיתָ אֶת הַמִּתְוַכְּחִים בִּדְבַר אוֹתוֹת אֱלֹהִים, אֵיכָה יוּסָרוּ[2367]: *עב* אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בַּסֵּפֶר וּבַאֲשֶׁר שָׁלַחְנוּ בוֹ אֶת שְׁלִיחֵנוּ, אָכֵן לָאַחֲרוֹנָה יֵדָעוּ: *עג* בִּהְיוֹת הַמַּסְגֵּרוֹת בְּצַוְּארוֹתֵיהֶם וְהַכְּבָלִים, יְגֹרְרוּ בְּתוֹךְ רוֹתְחֵי (גֵּיהִנֹּם) וּבָאֵשׁ

יְשֹׂרָפוּ: *עד* אָז יֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: "אֵיפֹה הֵם אֲשֶׁר הֱיִיתֶם מְשַׁתְּפִים מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים?" וְאָמְרוּ: "תָּעוּ מֵאִתָּנוּ[2368]. אָמְנָם כֵּן לֹא קָרָאנוּ לִפְנֵי כֵן אֶל דָּבָר"[2369]. כָּזֹאת יַתְעֶה אֱלֹהִים אֶת הַכּוֹפְרִים: *עה* זֶה לָכֶם עֵקֶב אֲשֶׁר הֱיִיתֶם שְׂמֵחִים בָּאָרֶץ בְּלֹא הָאֱמֶת[2370] וְעֵקֶב אֲשֶׁר הֱיִיתֶם גֵּאִים: *עו* בּוֹאוּ שַׁעֲרֵי גֵּיהִנֹּם לְעוֹלָמִים (תִּהְיוּ) בְּתוֹכָהּ. אָכֵן רַע מוֹשַׁב הַגֵּאִים"[2371]: *עז* יַחֵל אֵפוֹא, כִּי אֲשֶׁר יָעַד אֱלֹהִים אֱמֶת[2372], וְאִם נַרְאֲךָ מִקְצָת (מֵהָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר יָעַדְנוּ לָהֶם אוֹ נֶאֱסֹף אוֹתְךָ (וּמַתָּ לִפְנֵי בּוֹאוֹ), הִנֵּה אֵלֵינוּ תְּשׁוּבָתָם[2373]: *עח* וּכְבָר שָׁלַחְנוּ שְׁלִיחִים לְפָנֶיךָ. מֵהֶם אֲשֶׁר סִפַּרְנוּ לְךָ (אוֹדוֹתָם) וּמֵהֶם אֲשֶׁר לֹא סִפַּרְנוּ לְךָ. וְחָלִילָה לוֹ לְשָׁלִיחַ לְהָבִיא אוֹת אִם לֹא בִּרְצוֹן אֱלֹהִים[2374]. וּבְבוֹא דְבַר אֱלֹהִים יֵחָרֵץ בְּצֶדֶק וְאָבְדוּ שָׁמָּה הַמַּהְבִּילִים: *עט* אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר שָׂם לָכֶם אֶת הַבְּהֵמָה. מֵהֵן אֲשֶׁר תִּרְכְּבוּ (עֲלֵיהֶם) וּמֵהֶן אֲשֶׁר תֹּאכֵלוּ[2375]: *פ* וְלָכֶם בָּהֶן תּוֹעֶלֶת[2376] וּלְמַעַן תַּגִּיעוּ עֲלֵיהֶן אֶל חֵפֶץ אֲשֶׁר בִּלְבּוֹתֵיכֶם[2377], וַעֲלֵיהֶן וְעַל הָאֳנִיּוֹת תִּנָּשְׂאוּ[2378]: *פא* וְיַרְאֶ אֶתְכֶם אוֹתוֹתָיו. וְאֵילוּ מֵאוֹתוֹת אֱלֹהִים תְּכַחֲשׁוּ?: *פב* הַאִם לֹא יַעַבְרוּ בָּאָרֶץ וְרָאוּ אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית אֵלֶּה אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵיהֶם, הָיוּ רַבִּים מֵהֶם וְאַמִּיצִים מֵהֶם לְכֹחַ וְרִשְׁמָם נִכָּר יוֹתֵר בָּאָרֶץ[2379], וְלֹא הוֹעִיל לָהֶם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ[2380]: *פג* וְכַאֲשֶׁר בָּאוּ עֲלֵיהֶם שְׁלִיחֵיהֶם בַּמּוֹפְתִים שָׂמְחוּ בְּמָה שֶׁאִתָּם מִן הַדֵּעַת[2381], וַיַּקֵּף אוֹתָם (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר הָיוּ לוֹעֲגִים לוֹ[2382]: *פד* וְכַאֲשֶׁר רָאוּ שֹׁד מֵאִתָּנוּ אָמְרוּ: "הֶאֱמַנּוּ בֵּאלֹהִים לְבַדּוֹ וְכָפַרְנוּ בָּ(אֱלִילִים) אֲשֶׁר הָיִינוּ מְשַׁתְּפִים בּוֹ": *פה* אַךְ לֹא תּוֹעִיל לָהֶם אֱמוּנָתָם כַּאֲשֶׁר רָאוּ הַשֹּׁד מֵאִתָּנוּ. מִשְׁפַּט כְּבָר בָּא עַל עוֹבְדָיו[2383], וְאָבְדוּ שָׁמָּה הַכּוֹפְרִים:

פָּרָשַׁת בֹּאֲרוּ מְפֹרָשׁ[2384]

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם.

ח. מ.[2385] *א* הוּרַד מֵאֵת הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם: *ב* סֵפֶר בֹּאֲרוּ אוֹתוֹתָיו מְפֹרָשׁ[2386] קֻרְאָן עֲרָבִי לְעַם יֵדָעוּ: *ג* מְבַשֵּׂר וּמַזְהִיר, אַךְ מַרְבִּיתָם סָרוּ וְהֵם לֹא יִשְׁמְעוּ: *ד* וַיֹּאמְרוּ "לִבּוֹתֵינוּ בְּמָסָךְ מֵאֲשֶׁר תִּקְרָא אוֹתָנוּ אֵלָיו וְאָזְנֵינוּ כָּבְדוּ[2387] וּבֵינֵינוּ וּבֵינְךָ מֶסֶךְ, עֲשֵׂה אֵפוֹא, וְאַף אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים": *ה* אֱמֹר: "אָכֵן אַךְ אָדָם אָנֹכִי כְּמוֹכֶם, גָּלוּ אֶת אָזְנִי, כִּי אֱלֹהֵיכֶם אֱלוֹהַּ אֶחָד[2388] הֱיוּ אֵפוֹא נְכוֹנִים עִמּוֹ וְהִתְפַּלְּלוּ לִסְלִיחָתוֹ, אָכֵן אוֹי לָהֶם לַמְשַׁתְּפִים: *ו* אֲשֶׁר לֹא יִתְּנוּ הַצְּדָקָה וְהֵם בָּאַחֲרִית הֵם יְכַחֲשׁוּ[2389]: *ז* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר לָהֶם שָׂכָר אֲשֶׁר לֹא יִפָּסֵק: *ח* אֱמֹר: הַאִם אַתֶּם תְּכַחֲשׁוּ כַּחֵשׁ בּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הָאָרֶץ בְּיוֹמַיִם[2390]וְתַעֲשׂוּ אִתּוֹ אֱלִילִים[2391]? זֶה הוּא רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *ט* וַיָּשֶׂם בָּהּ יְתֵדוֹת נֶאֱמָנוֹת[2392] מִמַּעַל לָהּ. וַיְצַו לָהּ אֶת הַבְּרָכָה וַיַּעֲרֹךְ בָּהּ מְזוֹנוֹתֶיהָ[2393] בְּאַרְבָּעָה יָמִים[2394] שָׁוֶה לַשּׁוֹאֲלִים[2395]: *י* אַחֲרֵי כֵן הִתְנַשֵּׂא הַשָּׁמַיְמָה[2396] וְהֵם עָשָׁן[2397], וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְאֶל הָאָרֶץ: "בּוֹאוּ בְּרָצוֹן אוֹ בְאֹנֶס"[2398]וַיֹּאמְרוּ שְׁנֵיהֶם: "בָּאנוּ בְרָצוֹן": *יא* וַיַּעַרְכֵם שִׁבְעָה רְקִיעִים בְּיוֹמַיִם[2399], וַיְהִי דְבָרוֹ בְּכָל רָקִיעַ[2400] עַל דְּבַר פְּקֻדָּתָם. וַנְּקַשֵּׁט אֶת הַשָּׁמַיִם הַתַּחְתּוֹנִים בִּמְנוֹרוֹת[2401] וּבְמִשְׁמָר.[2402]. זֹאת מַעֲרֶכֶת הַגִּבּוֹר וְהַיּוֹדֵעַ[2403]: *יב* וְאִם יָסוּרוּ אֱמֹר אֲלֵיהֶם:"הִזְהַרְתִּיכֶם מִפְּנֵי שַׁעַר כְּמוֹ שַׁעַר עָאד וְתַמּוּד: *יג* כַּאֲשֶׁר בָּאוּ אֲלֵיהֶם הַשְּׁלִיחִים מִלִּפְנֵיהֶם וּמֵאַחֲרֵיהֶם[2404] לֵאמֹר: "אַל תַּעַבְדוּ בִּלְתִּי אִם אֶת אֱלֹהִים", אָמְרוּ: "לוּ חָפֵץ אֱלֹהֵינוּ, כִּי אָז הוֹרִיד מַלְאָךְ וְאָכֵן מְכַחֲשִׁים אֲנַחְנוּ בַּדָּבָר

אֲשֶׁר שִׁלַּחְתֶּם בּוֹ"[2405]: *יד* וְאוּלָם בַּאֲשֶׁר לְעָאד, הִנֵּה הִתְנַשְּׂאוּ בָּאָרֶץ בְּלִי מִשְׁפָּט וַיֹּאמְרוּ: "מִי
אַמִּיץ מִמֶּנּוּ לְכֹחַ"? הַאִם לֹא יִרְאוּ כִּי אֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּרָאָם הוּא אַמִּיץ לְכֹחַ מֵהֶם? וַיִּהְיוּ
מְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹתֵינוּ: *טו* וַנְּשַׁלַּח עֲלֵיהֶם רוּחַ נוֹקֶבֶת בְּיָמִים בְּלִי מַזָּל טוֹב[2406], לְמַעַן נִתֵּן לָהֶם
לָחוּשׁ מוּסַר הַקָּלוֹן בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, אַךְ עֹנֶשׁ הָעוֹלָם הַבָּא מָקְלֶה יוֹתֵר וְהֵם לֹא
יִמָּלֵטוּ: *טז* וְאוּלָם בַּאֲשֶׁר לְתַמוּד הִנֵּה נָחִינוּ אוֹתָם מֵישָׁרִים, אַךְ הֵם בִּכְּרוּ אֶת הָעִוָּרוֹן עַל
אֹרַח הַמֵּישָׁרִים, וַיֹּאחֲזֵם רַעַם עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת בַּאֲשֶׁר פָּעָלוּ: *יז* וַנְּמַלֵּט אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ
וַיִּהְיוּ יְרֵאִים (אֶת אֱלֹהִים): *יח* וְ(יֵשׁ) יוֹם אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ אוֹיְבֵי אֱלֹהִים אֶל (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ וְהֵם
עֲרוּכִים לְמַחְלְקוֹתֵיהֶם[2407]: *יט* עַד אֲשֶׁר בְּבוֹאָם אֶל תּוֹכָהּ יָעִידוּ בָהֶם שִׁמְעָם וּרְאוּתָם
וְעוֹרוֹתָם בַּאֲשֶׁר עָשׂוּ: *כ* וְאָמְרוּ לְעוֹרוֹתָם: "לָמָּה הַעִידֹתֶם בָּנוּ"? וְאָמְרוּ: "דוֹבֵב אוֹתָנוּ
אֱלֹהִים אֲשֶׁר דּוֹבֵב כָּל דָּבָר וְהוּא בְּרָאֲכֶם בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה וְאֵלָיו תּוּשָׁבוּ": *כא* וְלֹא הֱיִיתֶם
מִסְתַּתְּרִים[2408] אֲשֶׁר לֹא יָעִידוּ בָּכֶם שִׁמְעֲכֶם וּרְאוּתְכֶם וְעוֹרוֹתֵיכֶם, וְאוּלָם דִּמִּיתֶם כִּי אֱלֹהִים
לֹא יֵדַע הַרְבֵּה מֵאֲשֶׁר אַתֶּם עוֹשִׂים: *כב* וּמַחְשַׁבְתְּכֶם זֹאת אֲשֶׁר חֲשַׁבְתֶּם עַל אֱלֹהֵיכֶם הֶאֱבִידָה
אֶתְכֶם,וַתִּהְיוּ מִן הָאוֹבְדִים": *כג* וְאִם יַאֲרִיכוּ רוּחָם (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ מוֹשָׁב לָהֶם וְאִם יַעְתִּירוּ
לְרַחֲמִים לֹא יֵעָתְרוּ לָהֶם[2409]: *כד* וְהִקְצֵינוּ לָהֶם חֲבֵרִים[2410] וַיְיַפּוּ בְּעֵינֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם
וְאֶת אֲשֶׁר מֵאַחֲרֵיהֶם[2411] וַיֵּחָרֵץ עֲלֵיהֶם בְּצֶדֶק הַדָּבָר אֲשֶׁר בָּא עַל אֻמּוֹת אֲשֶׁר חָלְפוּ לִפְנֵיהֶם
מִן הַגִּ'ן וְהָאָדָם, כִּי אָבָדוּ: *כה* וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "אַל תִּשְׁמְעוּ לַקֻּרְאָן הַזֶּה וְדַבְּרוּ דְבַר-
שְׂפָתַיִם[2412] אוּלַי תִּגְבָּרוּ"[2413]: *כו* אָכֵן תֵּן נִתֵּן אֶת הַכּוֹפְרִים לָחוּשׁ עֹנֶשׁ כָּבֵד: *כז* וְגָמוֹל נִגְמְלֵם
עַל הָרָעוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ[2414]: *כח* זֶה הוּא גְּמוּל אוֹיְבֵי אֱלֹהִים, (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ. לָהֶם בָּהּ מְגוּרֵי נֶצַח
גְּמוּל עֵקֶב אֲשֶׁר הָיוּ מְכַחֲשִׁים בְּאוֹתוֹתֵינוּ: *כט* וְאָמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "אֱלֹהֵינוּ הַרְאֵנוּ אֶת אֵלֶּה
אֲשֶׁר הִתְעוּנוּ מִן הַגִּ'ן וְהָאָדָם[2415], וְנָשִׂים אוֹתָם תַּחַת רַגְלֵינוּ לְמַעַן יִהְיוּ הַשְּׁפָלִים": *ל* אַךְ אֵלֶּה
אֲשֶׁר אָמְרוּ: "אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ וַיִּהְיוּ יְשָׁרִים, ירדו עֲלֵיהֶם הַמַּלְאָכִים[2416](לֵאמֹר: "אַל תִּירְאוּ
וְאַל תִּתְעַצְּבוּ וְהִתְבַּשְּׂרוּ בְּגַן עֵדֶן אֲשֶׁר הָיוּ מַבְטִיחִים אֶתְכֶם: *לא* אֲנַחְנוּ בְּנֵי-בְרִיתְכֶם בְּחַיֵּי
הָעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא וְלָכֶם בּוֹ[2417] כָּל אֲשֶׁר תִּתְאַוֶּינָה נַפְשׁוֹתֵיכֶם: *לב* וְלָכֶם בּוֹ כָּל אֲשֶׁר
תְּבַקְשׁוּ לָכֶם מָדוֹר[2418] מֵאֵת סַלָּח וְרַחוּם": *לג* וּמִי הֵיטִיב דַּבֵּר מִזֶּה אֲשֶׁר קָרָא אֶל אֱלֹהִים
וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר וַיֹּאמֶר: הִנֵּה אָנֹכִי מִן הַתְּמִימִים עִמְּךָ[2419]: *לד* וְלֹא יִשְׁתווּ הַטּוֹבָה וְהָרָעָה הַעֲבֵר
בַּטּוֹב יוֹתֵר (אֶת הָרָעָה)[2420], וְאָז יִהְיֶה אֲשֶׁר בֵּינְךָ וּבֵינוֹ אֵיבָה כְּאִילוּ הוּא בֶּן בְּרִית וּשְׁאֵר
בָּשָׂר: *לה* וְלֹא יִמְצָאוּהָ[2421] בִּלְתִּי אִם הַמְּיַחֲלִים[2422], וְלֹא יַשִּׂיגֶנָּה בִּלְתִּי אִם בַּעַל מַזָּל
גָּדוֹל[2423]: *לו* וְכִי יִתְעוֹרֵר בְּךָ רוּחַ דֶּחִי מֵאֵת הַשָּׂטָן וּבִקַּשְׁתָּ לְךָ מַחֲסֶה בֵּאלֹהִים, כִּי הוּא
הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ[2424]: *לז* וּמֵאוֹתוֹתָיו הַלַּיְלָה וְהַיּוֹם וְהַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ. אַל תִּשְׁתַּחֲווּ לֹא לַשֶּׁמֶשׁ וְלֹא
לַיָּרֵחַ וְהִשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהִים אֲשֶׁר בְּרָאָם, אִם אוֹתוֹ תַּעֲבֹדוּ: *לח* וְאִם יִתְנַשְּׂאוּ (מֵעָבְדוֹ), הִנֵּה אֵלֶּה
אֲשֶׁר אֶת אֱלֹהֶיךָ[2425] יְשַׁבְּחוּ לַיְלָה וָיוֹם וְלֹא יָבוּזוּ[2426]: *לט* וּמֵאוֹתוֹת אֱלֹהֶיךָ הִנְּךָ רוֹאֶה אֶת
הָאָרֶץ צְחִיחָה[2427]. וְהָיָה כִּי נוֹרִיד עָלֶיהָ הַמַּיִם, תֵּעוֹר וְרָבְתָה [2428]. אָכֵן אֲשֶׁר הֶחֱיָה אוֹתָהּ, הוּא
מְחַיֶּה הַמֵּתִים[2429], כִּי הוּא כֹּל יוּכָל: *מ* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יְסַלְּפוּ אוֹתוֹתֵינוּ לֹא יִסָּתְרוּ מִמֶּנּוּ. הַאִם
אֲשֶׁר יָשְׁלַךְ בְּ(גֵיהִנֹּם) הָאֵשׁ טוֹב יוֹתֵר, אוֹ אִם אֲשֶׁר יָבוֹא בֶּטַח בְּיוֹם הַתְּקוּמָה, עֲשׂוּ אֶת אֲשֶׁר
חֲפַצְתֶּם, אָכֵן רוֹאֶה הוּא אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *מא* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּ(סֵפֶר) הַהַזְהָרָה כַּאֲשֶׁר
בָּאָם[2430]. וְאָכֵן הוּא סֵפֶר יְקַר עֵרֶךְ: *מב* לֹא יָבוֹא בּוֹ הַשֶּׁקֶר לֹא מִלְּפָנָיו וְלֹא מֵאַחֲרָיו[2431],
הוּרְדָה מֵאֵת חָכָם וּמְהֻלָּל: *מג* לֹא יֻגַּד לְךָ בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר הֻגַּד לַשְּׁלִיחִים לְפָנֶיךָ. אָכֵן אֱלֹהֶיךָ
בַּעַל סְלִיחָה וְעֹנֶשׁ דְּאָבָה: *מד* וְלוּ שַׁתְנוּהוּ קֻרְאָן לַעַז[2432], כִּי אָז אָמְרוּ: "לוּ בֹּאֲרוּ אוֹתוֹתָיו
מְפֹרָשׁ" הֲכִי לַעַז וְעַרְבִי? [2433] אֱמֹר: הוּא לַמַּאֲמִינִים אֹרַח מֵישָׁרִים וּמַרְפֵּא, וְאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא

יַאֲמִינוּ כָּבְדוּ אָזְנֵיהֶם[2434], וְעִוָּרוֹן הוּא עֲלֵיהֶם. אֵלֶּה (כְּאִלּוּ) יִקָּרְאוּ אֲלֵיהֶם מִמָּקוֹם
רָחוֹק[2435]: *מה* וּלְפָנִים נָתַנּוּ לְמֹשֶׁה הַסֵּפֶר וַיֶּחָלְקוּ בּוֹ. וְלוּלֵא דָבָר יָצָא לְפְנֵי כֵן מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ
נֶחֱרַץ דְּבַר (רִיבָם) בֵּינֵיהֶם, וְאָכֵן בְּסָפֵק הֵם בַּדָּבָר, מְפַקְפְּקִים[2436]: *מו* אֲשֶׁר עָשָׂה הַיָּשָׁר
לְנַפְשׁוֹ (יַעֲשֶׂנָּה), וַאֲשֶׁר הָרַע יָשׁוּב בְּרֹאשָׁהּ[2437], כִּי לֹא יַעֲשֹׁק אֱלֹהִים, אֶת הָאָדָם[2438]: *מז* אֵלָיו
תָּשׁוּב דַּעַת "הַשָּׁעָה"[2439]. וְאֵין כָּל פְּרִי אֲשֶׁר יֵצֵא מִנִּצָּתוֹ וְאֵין כָּל נְקֵבָה אֲשֶׁר תַּהַר וַתֵּלֶד אִם
לֹא בְּדַעְתּוֹ. וּבַיּוֹם אֲשֶׁר יִקְרָא אֲלֵיהֶם: "אַיֵּם שֻׁתָּפַי?" יֹאמְרוּ: "מוֹדִיעִים אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ, אֵין
מֵאִתָּנוּ כָּל עֵד"[2440]: *מח* וְתָעוּ מֵהֶם (הָאֱלִילִים) אֲשֶׁר הָיוּ קוֹרְאִים אֲלֵיהֶם לִפְנֵי
כֵן[2441] וְרָאוּ[2442] (כִּי) אֵין לָהֶם כָּל מִפְלָט[2443]: *מט* לֹא יָקוּץ הָאָדָם מֵהִתְפַּלֵּל לְטוֹב, אַךְ כַּאֲשֶׁר
תִּגַּע אֵלָיו הָרָעָה יִוָּאֵשׁ בְּאֶפֶס תִּקְוָה[2444]: *נ* וּבְתִתֵּנוּ אוֹתוֹ לָחוּשׁ רַחֲמִים מֵאִתָּנוּ אַחֲרֵי אֲשֶׁר
מָצְאָה אוֹתוֹ צָרָה, יֹאמַר: זֶה לִי[2445], וְלֹא אֶחֱשׁוֹב, כִּי "הַשָּׁעָה" תָּקוּם, וְאָכֵן כַּאֲשֶׁר אָשׁוּב אֶל
אֱלֹהַי, תִּהְיֶה לִי הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר:[2446]. אָכֵן הוֹדֵעַ נוֹדִיעַ אֶת הַכּוֹפְרִים אֶת אֲשֶׁר עָשׂוּ וְנִתֵּן אוֹתָם
לָחוּשׁ עֹנֶשׁ קָשֶׁה: *נא* וּבְנִטּוֹתֵינוּ חֶסֶד לָאָדָם יִרְחַק וְנִעֵר חָצְנוֹ, וּבִנְגוֹעַ אֵלָיו הָרָעָה[2447] הוּא
בַּעַל תְּפִלָּה רַבָּה: *נב* אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב אִם אָמְנָם[2448] מֵאֵת אֱלֹהִים הוּא וּתְכַחֲשׁוּ בּוֹ,
מִי תָעָה יוֹתֵר מִזֶּה אֲשֶׁר פָּרַץ פֶּרֶץ רָב?: *נג* הַרְאֵה נַרְאֶה אוֹתָם אוֹתוֹתֵינוּ
בַּסְּבִיבוֹת[2449] וּבְנַפְשׁוֹתָם, עַד אֲשֶׁר יִתְבָּרֵר לָהֶם כִּי הוּא[2450] הָאֱמֶת. הַאִם לֹא רַב לְךָ (כִּי)
אֱלֹהֶיךָ? הוּא עֵד בַּכֹּל?: *נד* הֲלֹא הֵם בְּסָפֵק בִּדְבַר פְּגִישַׁת אֱלֹהֵיהֶם[2451]. הֲלֹא הוּא מַקִּיף כֹּל?:

פָּרָשַׁת הַמּוֹעֲצוֹת[2452]

נִתְּנָה בְּמֶכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

ח.מ.ע.ש.ק.[2453] *א* כָּזֹאת יְגַלֶּה אֶת אָזְנְךָ וְאֶת אֹזֶן אֵלֶּה אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ אֱלֹהִים הַגִּבּוֹר
וְהֶחָכָם: *ב* לוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכֹל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ וְהוּא הָעֶלְיוֹן וְהָאַדִּיר[2454]: *ג* כִּמְעַט יִקָּרְעוּ
הַשָּׁמַיִם מִמַּעַל לָהֶם[2455] וְהַמַּלְאָכִים יְשַׁבְּחוּ בִּתְהִלַּת אֱלֹהֵיהֶם וְיִתְפַּלְלוּ אֲשֶׁר יִסְלַח לְכָל אֲשֶׁר
בָּאָרֶץ. הַאֵין זֹאת כִּי אֱלֹהִים הוּא הַסַּלָּח וְהָרַחוּם?: *ד* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם מִבַּלְעָדָיו
מָגִנִּים, אֱלֹהִים מַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם וְלֹא הָפְקַדְתָּ לְשׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם[2456]: *ה* וְכָזֹאת גִּלִּינוּ אֶת אָזְנְךָ קֻרְאָן
עֲרָבִי לְמַעַן תַּזְהִיר אֵם הֶעָרִים[2457] וְאֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר מִסָּבִיב לָהּ, וְתַזְהִיר מִפְּנֵי יוֹם
הָאֲסֵפָה[2458] אֵין סָפֵק בּוֹ. חֵלֶק בְּגַן עֵדֶן וְחֵלֶק בְּ(גֵיהִנֹּם) הַלֶּהָבָה: *ו* וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהֶיךָ עָשָׂה
אוֹתָם אֻמָּה אַחַת[2459]. וְאוּלָם יָבִיא אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ בְּרַחֲמָיו. אַךְ הַפּוֹשְׁעִים אֵין לָהֶם כָּל מָגֵן
וְכֹל מוֹשִׁיעַ: *ז* אוֹ לָקְחוּ לָהֶם מִבַּלְעָדָיו מָגִנִּים? הֵן אֱלֹהִים הוּא הַמָּגֵן וְהוּא יְחַיֶּה הַמֵּתִים וְהוּא
הַכֹּל יוּכָל: *ח* וְכָל דָּבָר אֲשֶׁר נֶחֱלַקְתֶּם בּוֹ, הִנֵּה מִשְׁפָּטוֹ לֵאלֹהִים. זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהַי, עָלָיו
נִשְׁעַנְתִּי וְאֵלָיו אָשׁוּב: *ט* בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שָׁת לָכֶם בְּנוֹת זוּג מִנַּפְשׁוֹתֵיכֶם וּמִן הַמִּקְנֶה
זוּגוֹת, יַרְבֶּה אֶתְכֶם עַל יָדָם. אֵין כָּמוֹהוּ דָּבָר, וְהוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהָרוֹאֶה: *י* לוֹ מַפְתְּחוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ[2460], יִתֵּן מָזוֹן בְּשֶׁפַע לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְגַם יִקְפֹּץ (יָדוֹ), כִּי הוּא יוֹדֵעַ כֹּל: *יא* חָקַק לָכֶם
לְדָת אֶת אֲשֶׁר צִוָּה עָלָיו אֶת נֹחַ וְאֶת אֲשֶׁר גִּלִּינוּ אֶת אָזְנְךָ, וְאֶת אֲשֶׁר צִוִּינוּ עָלָיו אֶת אַבְרָהָם
וְאֶת מֹשֶׁה וְאֶת יֵשׁוּ לֵאמֹר: קַיְּמוּ אֶת הַדָּת וְאַל תֵּחָלְקוּ בָּהּ. קָשֶׁה הוּא בְּעֵינֵי
הַמְשַׁתְּפִים: *יב* אֲשֶׁר תִּקְרָא אוֹתָם אֵלָיו. אֱלֹהִים יִבְחַר לוֹ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְיַנְחֶה מֵיִשָׁרִים

אֵלָיו אֶת אֲשֶׁר יָשׁוּב: *יג* וְלֹא נֶחְלְקוּ כִּי אִם אַחֲרֵי בּוֹא אֲלֵיהֶם הַדַּעַת מִקִּנְאָתָם זֶה בָּזֶה[2461],
וְלוּלֵא דָבָר יָצָא לִפְנֵי כֵן מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ עַד עֵת מוֹעֵד[2462], כִּי אָז נֶחֱרַץ בֵּינֵיהֶם. וְאָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר
הָיָה לָהֶם הַסֵּפֶר מוֹרָשָׁה מֵאַחֲרֵיהֶם[2463], הֵם בְּסָפֵק עַל אוֹדוֹתָיו מְפַקְפְּקִים: *יד* וְלָזֹאת קְרָא
אֵפוֹא וַעֲמֹד הָכֵן כַּאֲשֶׁר צֻוֵּיתָ[2464] וְאַל תֵּלֵךְ אַחֲרֵי מַאֲוַיֵּיהֶם[2465], וֶאֱמֹר: מַאֲמִין אָנֹכִי בְּכָל סֵפֶר
אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים וַאֲצֻוֶּה לְכוֹנֵן צֶדֶק בֵּינֵיכֶם. אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵיכֶם. לָנוּ מַעֲשֵׂינוּ וְלָכֶם
מַעֲשֵׂיכֶם. אֵין כָּל תּוֹכָחוֹת בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם[2466]. אֱלֹהִים יֶאֱסֹף אוֹתָנוּ[2467] יַחְדָּו וְאֵלָיו הַדֶּרֶךְ
(אֲשֶׁר נָשׁוּב): *טו* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר יִתְוַכְּחוּ בִּדְבַר אֱלֹהִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר נַעֲנוּ לוֹ (בְּנֵי אָדָם),
תּוֹכְחוּתֵיהֶם הֶבֶל לִפְנֵי אֱלֹהֵיהֶם[2468] וַעֲלֵיהֶם חָרוֹן וְלָהֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד: *טז* אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר
הוֹרִיד אֶת הַסֵּפֶר בֶּאֱמֶת וְהַמֹּאזְנַיִם[2469], וּמַה יוֹרְךָ לָדַעַת? אוּלַי "הַשָּׁעָה קְרוֹבָה[2470]: *יז* יְבַקְשׁוּ
לְהָחִישׁ בּוֹאָהּ אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָהּ, אַךְ הַמַּאֲמִינִים מְלֵאִים פַּחַד מִמֶּנָּה[2471] וְיוֹדְעִים כִּי
הִיא הָאֱמֶת. הֲלֹא אֵלֶּה הַמִּתְוַכְּחִים בִּדְבַר "הַשָּׁעָה" אָכֵן הֵם בִּתְוֹעָה רַבָּה: *יח* אֱלֹהִים חַנּוּן
לְעוֹבְדָיו, יְכַלְכֵּל אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְהוּא הֶחָזָק וְהַגִּבּוֹר: *יט* הֶחָפֵץ בִּשְׂדֵה הָעוֹלָם הַבָּא נוֹסִיף לוֹ
עַל שָׂדֵהוּ. וְהֶחָפֵץ בִּשְׂדֵה הָעוֹלָם הַזֶּה נִתֵּן לוֹ מִמֶּנָּה, וְאֵין לוֹ בָּעוֹלָם הַבָּא כָּל חֵלֶק: *כ* אוֹ אִם
לָהֶם שֻׁתָּפִים[2472] אֲשֶׁר חָקְקוּ לָהֶם מִן הַדָּת אֶת אֲשֶׁר לֹא רָצָהוּ אֱלֹהִים? וְלוּלֵא דְּבַר
הַהֶבְדֵּל[2473], כִּי אָז נֶחֱרַץ הַדָּבָר בֵּינֵיהֶם, וְאָכֵן הַפּוֹשְׁעִים לָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *כא* תִּרְאֶה אֶת
הַפּוֹשְׁעִים מְלֵאִים פַּחַד עֵקֶב פָּעֳלָם וְהוּא יִפֹּל עֲלֵיהֶם. אַךְ אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר בְּגַנּוֹת גַּן
עֵדֶן. לָהֶם כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּצוּ, אֵת אֱלֹהֵיהֶם, זֶה הוּא הַחֶסֶד הַגָּדוֹל: *כב* זֶה הוּא אֲשֶׁר יְבַשֵּׂר בּוֹ
אֱלֹהִים אֶת עוֹבְדָיו אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר. אֱמֹר: לֹא אֶשְׁאַל מֵאִתְּכֶם חֵלֶף זֶה שָׂכָר, בִּלְתִּי
אִם הַיְּדִידוּת שֶׁל הַקִּרְבָה[2474] וַאֲשֶׁר יִפְעַל מַעֲשֶׂה טוֹב נֹסִיף לוֹ חֵלֶף זֶה טוֹבָה, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח
וּמַכִּיר טוֹבָה[2475]: *כג* אוֹ יֹאמְרוּ בָּדָא[2476] עַל אֱלֹהִים כָּזָב? הֵן כִּי יַחְפֹּץ אֱלֹהִים יַחְתֹּם אֶת לִבְּךָ.
אָכֵן אֱלֹהִים יִמְחֶה אֶת הַשֶּׁקֶר וְהֵקִים אֶת הָאֱמֶת בִּדְבָרָיו, כִּי הוּא יוֹדֵעַ קֶרֶב לֵב: *כד* וְהוּא
הַמְּקַבֵּל הַתְּשׁוּבָה מֵעוֹבְדָיו וְיִסְלַח לָרָעוֹת וְהַיּוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *כה* וְהַנַּעֲנֶה לַאֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ
וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר וּמוֹסִיף לָהֶם מֵחַסְדּוֹ, אַךְ הַכּוֹפְרִים לָהֶם עֹנֶשׁ כָּבֵד: *כו* וְלוּ זָן אֱלֹהִים בְּשֶׁפַע אֶת
עוֹבְדָיו, כִּי אָז הָיוּ נוֹהֲגִים בְּעַזּוּת בָּאָרֶץ, וְאוּלָם יוֹרִיד בְּמִדָּה קְצוּבָה אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, כִּי הוּא
יוֹדֵעַ אֶת עוֹבְדָיו וְרוֹאָם: *כז* וְהוּא הַמּוֹרִיד אֶת הַיֶּשַׁע[2477] אַחֲרֵי אֲשֶׁר נוֹאֲשׁוּ וּמֵרִיק
רַחֲמָיו[2478] וְהוּא הַמָּגֵן הַמְּהֻלָּל: *כח* וּמֵאוֹתוֹתָיו בְּרִיאַת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל הַמְמַלֵּא אוֹתָם מִכָּל
חַי, וְהוּא אֲשֶׁר יוּכַל לְאָסְפָם[2479] כַּאֲשֶׁר יַחְפֹּץ: *כט* וְכָל צָרָה אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶתְכֶם, עֵקֶב פֹּעַל
יְדֵיכֶם הִיא וְיִסְלַח לְהַרְבֵּה (דְבָרִים)[2480]: *ל* וְלֹא תּוּכְלוּ לְהַעֲבִיר (דָּבָר) בָּאָרֶץ וְאֵין לָכֶם
מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לֹא מָגֵן וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *לא* וּמֵאוֹתוֹתָיו (הָאֳנִיּוֹת) הַמַּפְלִיגוֹת בַּיָּם כֶּהָרִים
הַנִּשָּׂאִים. בִּרְצוֹתוֹ יַעֲמִיד הָרוּחַ וְהִנֵּה הֵן שׁוֹכְבוֹת עַל גַּבּוֹ. אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת לְכָל מַאֲרִיךְ רוּחוֹ
וּמוֹדֶה: *לב* אוֹ יְאַבְּדֵם עֵקֶב פָּעֳלָם וְסָלַח לְהַרְבֵּה[2481]: *לג* וְיָדְעוּ הַמִּתְוַכְּחִים בִּדְבַר אוֹתוֹתֵינוּ
(כִּי) אֵין לָהֶם כָּל מִפְלָט: *לד* וְכָל דָּבָר אֲשֶׁר נִתַּן לָכֶם, אַךְ מַתַּת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא. וְאוּלָם
אֲשֶׁר אֶת אֱלֹהֶיךָ טוֹב וְקַיָּם[2482] לַאֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וְעַל אֱלֹהֵיהֶם יִשָּׁעֵנוּ: *לה* וַאֲשֶׁר יִרְחֲקוּ מִן
הַחֲטָאִים הַגְּדוֹלִים[2483] וְהַתּוֹעֵבוֹת וַאֲשֶׁר בְּכַעֲסָם יִסְלָחוּ: *לו* וַאֲשֶׁר נַעֲנוּ לֵאלֹהֵיהֶם וַיַּעַרְכוּ
הַתְּפִלָּה וַיְכַלְכְּלוּ עִנְיָנָם בְּמוֹעָצוֹת בֵּינֵיהֶם וּמֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָהֶם יְפַזְּרוּ: *לז* וַאֲשֶׁר בִּמְצוֹא אוֹתָם
חָמָס יוֹשִׁיעוּ לְנַפְשָׁם[2484]: *לח* וּגְמוּל רָעָה רָעָה כָּמוֹהָ[2485]. אַךְ אֲשֶׁר יִסְלַח וְהִשְׁלִים, שְׂכָרוֹ עַל
אֱלֹהִים[2486] כִּי לֹא יֹאהַב אֱלֹהִים אֶת הָעוֹשְׁקִים:: *לט* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הוֹשִׁיעוּ לְנַפְשָׁם אַחֲרֵי
אֲשֶׁר עֻשְּׁקוּם[2487] אֵין כָּל תֹּאֲנָה עֲלֵיהֶם: *מ* אָכֵן תֹּאֲנָה רַק עַל אֵלֶּה אֲשֶׁר יַעַשְׁקוּ אֶת בְּנֵי הָאָדָם
וַיַּשְׁחִיתוּ עַל הָאָרֶץ בְּלִי מִשְׁפָּט, אֵלֶּה עָנְשָׁם דְּאָבָה: *מא* אַךְ אֲשֶׁר הֶאֱרִיךְ רוּחוֹ וַיִּסְלַח, אָכֵן זֶה

הוּא מִן הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יָצְאוּ (מֵאֵת אֱלֹהִים)[2488]: *מב* וַאֲשֶׁר יַתְעֶנּוּ אֱלֹהִים, אֵין לוֹ כָּל מָגֵן אַחֲרֵי זֶה וְתִרְאֶה אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *מג* כַּאֲשֶׁר אֶת הָעֹנֶשׁ יֹאמְרוּ: הַאִם יֵשׁ דֶּרֶךְ מַה שֶּׁהִיא לָשׁוּב (לָעוֹלָם הַזֶּה)[2489]": *מד* וְתִרְאֶה אוֹתָם מֻצָּגִים עָלֶיהָ[2490] נִכְנָעִים מִפְּנֵי הַכְּלִמָּה. יַבִּיטוּ מִן הַצַּד, בַּסֵּתֶר. וְאָמְרוּ הַמַּאֲמִינִים: הִנֵּה הָאוֹבְדִים אֲשֶׁר אִבְּדוּ נַפְשׁוֹתָם וּבְנֵי בֵּיתָם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה[2491], הֲלֹא הַפּוֹשְׁעִים בְּעֹנֶשׁ נֶצַח?: *מה* וְלֹא יִהְיוּ לָהֶם כָּל מָגִנִּים אֲשֶׁר יוֹשִׁיעוּם מִפְּנֵי אֱלֹהִים. וַאֲשֶׁר יַתְעֶה אֱלֹהִים אֵין לוֹ כָּל דֶּרֶךְ: *מו* הֵעָנוּ לֵאלֹהֵיכֶם בְּטֶרֶם יָבוֹא יוֹם אֵין לַהֲשִׁיב אוֹתוֹ. מֵאֵת אֱלֹהִים[2492]. אֵין לָכֶם כָּל מִקְלָט בַּיּוֹם הַהוּא וְאֵין לָכֶם כָּל הִתְנַכְּרוּת[2493]: *מז* וְאִם יָסוּרוּ הִנֵּה לֹא שְׁלַחְנוּךָ לְשׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם. אֵין עָלֶיךָ[2494] בִּלְתִּי אִם לְהַזְהִיר (אוֹתָם). וְאָכֵן אֲנַחְנוּ כַּאֲשֶׁר נִתֵּן אֶת הָאָדָם לָחוּשׁ רַחֲמִים מֵאִתָּנוּ שָׂמֵחַ בָּהֶם, אַךְ בִּמְצֹא אוֹתָם רָעָה בַּאֲשֶׁר קִדְּמוּ יְדֵיהֶם לַעֲשׂוֹת, הִנֵּה הָאָדָם כּוֹפֵר[2495]: *מח* לֵאלֹהִים מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, יִבְרָא אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, יִתֵּן לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ (בָּנוֹת) נְקֵבוֹת וְיִתֵּן לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ (הַבָּנִים) הַזְּכָרִים: *מט* אוֹ יְחַבְּרֵם יַחַד זְכָרִים וּנְקֵבוֹת, וְשָׂם אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ עָקָר, כִּי הוּא יוֹדֵעַ וְיָכוֹל: *נ* לֹא נִתַּן לְאָדָם אֲשֶׁר יְדַבֵּר אִתּוֹ אֱלֹהִים אִם לֹא בְּחָזוֹן[2496] אוֹ מֵאַחֲרֵי מָסָךְ: *נא* אוֹ כִּי יִשְׁלַח שָׁלִיחַ אֲשֶׁר יְגַלֶּה אֶת אָזְנוֹ אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ, כִּי הוּא עֶלְיוֹן וְחָכָם *נב* וְכָזֹאת אָצַלְנוּ עָלֶיךָ רוּחַ עַל-פִּי פְּקֻדָּתֵנוּ. לֹא הָיִיתָ יוֹדֵעַ (לִפְנֵי כֵן) לֹא מַה הוּא הַסֵּפֶר וְלֹא הָאֱמוּנָה, וְאוּלָם שַׂתְנוּ אוֹתוֹ אוֹרָה, נַנְחֶה בָּהּ אֶת אֲשֶׁר נַחְפֹּץ מֵעוֹבְדֵינוּ, וְאָכֵן אַתָּה תַּנְחֶה (אוֹתָם) אֶל אֹרַח מֵישָׁרִים: *נג* אֹרַח אֱלֹהִים אֲשֶׁר לוֹ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, הֲלֹא אֶל אֱלֹהִים יִהְיוּ כָּל הַדְּבָרִים[2497]:

פָּרָשַׁת פְּאֵר הַזָּהָב[2498]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנִים וְתִשְׁעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחְמָן וְהָרַחוּם

ח. מ.[2499] נִשְׁבַּעְתִּי בַּסֵּפֶר הַגָּלוּי: *ב* אָכֵן שַׂתְנוּהוּ קֻרְאָן עֲרָבִי לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ[2500]: *ג* וְאָכֵן הוּא בְּאֵם הַסֵּפֶר אִתָּנוּ, עֶלְיוֹן וְחָכָם[2501]: *ד* הַאִם נַעֲבִיר מֵאִתְּכֶם אֶת הַהַזְהָרָה וְנִמְנַע מִכֶּם, עֵקֶב הֱיוֹתְכֶם עַם מַשְׁחִיתִים?: *ה* וְכַמָּה שָׁלַחְנוּ מִן הַנְּבִיאִים (לָעַמִּים) הָרִאשׁוֹנִים: *ו* אַךְ לֹא בָא אֲלֵיהֶם כָּל נָבִיא מִבְּלִי אֲשֶׁר יִלְעֲגוּ לוֹ[2502]: *ז* וַנַּשְׁמֵד עַזִּים מֵהֶם לְתֹקֶף וַיַּחֲלֹף מְשַׁל הָרִאשׁוֹנִים[2503]: *ח* וְכִי תִּשְׁאַל אוֹתָם: "מִי בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ? "יֹאמְרוּ אָמוֹר: "בְּרָאָם הַגִּבּוֹר וְהַיּוֹדֵעַ": *ט* אֲשֶׁר שָׂת לָכֶם הָאָרֶץ עֶרֶשׂ וַיָּשֶׂת לָכֶם בָּהּ מְסִלּוֹת[2504] לְמַעַן תְּאַשְּׁרוּ בַּדֶּרֶךְ: *י* וַאֲשֶׁר הוֹרִיד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם בְּמִדָּה קְצוּבָה וַנְּחַיֶּה בָּהֶם עִיר מֵתָה. כָּזֹאת תּוּצָאוּ[2505]: *יא* וַאֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַמִּינִים כֻּלָּם וַיָּשֶׂת לָכֶם מִן הָאֳנִיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת אֲשֶׁר תִּרְכְּבוּ עֲלֵיהֶם: *יב* לְמַעַן תִּתְנַשְּׂאוּ עַל גַּבּוֹתָם וּזְכַרְתֶּם חֶסֶד אֱלֹהֵיכֶם בְּהִתְנַשֵּׂאֲכֶם עֲלֵיהֶם וְתֹאמְרוּ: הַשֶּׁבַח לֵאלֹהִים אֲשֶׁר שִׁעְבֵּד לָנוּ אֶת זֶה וְלֹא הָיִינוּ יְכוֹלִים לֶאֱסֹר אוֹתָם (בְּכֹחֵנוּ): *יג* וְאָכֵן אֲנַחְנוּ מוּשָׁבִים אֶל אֱלֹהֵינוּ[2506]: *יד* וַיְחַלְּקוּ לוֹ מֵעוֹבְדָיו חֵלֶק[2507]. אָכֵן הָאָדָם כּוֹפֵר גָּלוּי: *טו* הַאִם לָקַח לוֹ מֵאֲשֶׁר בָּרָא, בָּנוֹת, וַיְבַכֵּר אֶתְכֶם לָתֵת לָכֶם בָּנִים?[2508]: *טז* אָכֵן בְּהִתְבַּשֵּׂר אִישׁ מֵהֶם בְּזֶה אֲשֶׁר מָשְׁלוּ לָרַחְמָן[2509] יְכַסֶּה שְׁחוֹר פָּנָיו וְכַעְסוֹ עָצוּר[2510]: *יז* הַאִם זֶה הָאָמוּן בַּעֲדָיִים-? הֵן הוּא בְּעַצּוּמוֹת לֹא יוֹכִיחַ[2511]: *יח* וַיָּשִׁיתוּ אֶת הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר הֵם עוֹבְדֵי הָרַחְמָן נְקֵבוֹת. הַאִם הָיוּ עֵדֵי רְאִיָּה בִּבְרִיאָתָם[2512]. כָּתוֹב תִּכָּתֵב עֵדוּתָם, וְיִשָּׁאֲלוּ

אוֹתָם[2513]: *יט* וַיֹּאמְרוּ: ״לוּ חָפֵץ הָרַחֲמָן לֹא עָבַדְנוּ אוֹתָם״ אֵין לָהֶם כָּל דַּעַת בַּדָּבָר הַזֶּה, אֵין
הֵם בִּלְתִּי אִם הוֹגֵי-שָׁוְא[2514]: *כ* הַאִם נָתַנּוּ לָהֶם סֵפֶר לְפָנָיו, וְהֵם נִסְמָכִים עָלָיו בּוֹ?: *כא* לֹא, כִּי
אָמְרוּ: ״הִנֵּה אֲנַחְנוּ מָצָאנוּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ מַחֲזִיקִים בָּאֱמוּנָה וַאֲנַחְנוּ מְאֻשָּׁרִים בְּדֶרֶךְ
בְּעִקְּבוֹתֵיהֶם:״ *כב* אָכֵן כָּזֹאת לֹא שָׁלַחְנוּ לְפָנֶיךָ כָּל מַזְהִיר בְּעִיר, אֲשֶׁר לֹא אָמְרוּ (אֵלָיו)
הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ עַל כָּל טוּב[2515]: ״הִנֵּה אֲנַחְנוּ מָצָאנוּ אֲבוֹתֵינוּ מַחֲזִיקִים בָּאֱמוּנָה וַאֲנַחְנוּ הוֹלְכִים
בְּעִקְּבוֹתֵיהֶם״: *כג* אָמֹר[2516]: וְלוּ גַּם הֵבֵאתִי לָכֶם אֹרַח יָשָׁר יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר מְצָאתֶם עָלָיו
אֲבוֹתֵיכֶם?״ אָמְרוּ: ״אָכֵן מְכַחֲשִׁים אֲנַחְנוּ בַּדָּבָר אֲשֶׁר שְׁלַחְתֶּם בּוֹ״[2517]: *כד* וַנִּקַּח נָקָם מֵהֶם.
אָכֵן רְאֵה אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית הַמְכַחֲשִׁים: *כה* וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר אַבְרָהָם לְאָבִיו וּבְנֵי עַמּוֹ: ״הִנֵּה
אָנֹכִי נָקִי מֵאֲשֶׁר תַּעַבְדוּ[2518]: *כו* וְאוּלָם זֶה אֲשֶׁר בְּרָאַנִי[2519], הִנֵּה הוּא יַנְחֵנִי
מֵישָׁרִים״[2520]: *כז* וַיָּשֶׂם אוֹתָהּ אִמְרָה קַיֶּמֶת בְּתוֹךְ צֶאֱצָאָיו לְמַעַן יָשׁוּבוּ: *כח* אָמְנָם אָצַלְתִּי טוּב
לָאֵלֶּה[2521] וְלַאֲבוֹתֵיהֶם עַד בּוֹא אֲלֵיהֶם הָאֱמֶת וְשָׁלִיחַ גָּלוּי: *כט* וְכַאֲשֶׁר בָּאָה אֲלֵיהֶם הָאֱמֶת
אָמְרוּ: ״כְּשָׁפִים הֵם אֵלֶּה וְאָכֵן מְכַחֲשִׁים אֲנַחְנוּ בּוֹ: *ל* וַיֹּאמְרוּ: ״לָמָּה לֹא הוּרַד הַקֻּרְאָן הַזֶּה
בְּיַד אִישׁ מִשְּׁתֵּי הֶעָרִים, נִכְבָּד?״[2522]: *לא* הַהֵמָּה יְחַלְּקוּ רַחֲמֵי אֱלֹהֶיךָ? אֲנַחְנוּ חִלַּקְנוּ בֵּינֵיהֶם
מִחְיָתָם בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וַנָּרֶם מִקְצָתָם מֵעַל מִקְצָתָם בְּמַעֲלוֹת[2523] לְמַעַן יִתְקַלְּסוּ אִישׁ בְּאָחִיו,
וְאוּלָם רַחֲמֵי אֱלֹהֶיךָ טוֹבִים יוֹתֵר מִכֹּל אֲשֶׁר יֶאֱסֹפוּ[2524]: *לב* וְלוּלֵא הָיוּ בְּנֵי הָאָדָם אֻמָּה
אַחַת[2525], כִּי אָז שַׂתְנוּ לַמְכַחֲשִׁים בָּרַחֲמָן גַּגּוֹת כֶּסֶף לְבָתֵּיהֶם וּמַעֲלוֹת יַעֲלוּ בָהֶן: *לג* וּלְבָתֵּיהֶם
שְׁעָרִים וַעֲרָשׁוֹת יָסֹבּוּ עֲלֵיהֶן: *לד* וּפְאֵר זָהָב. וְאָכֵן אֵין כָּל זֶה בִּלְתִּי אִם מַתַּת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה
וְהָעוֹלָם הַבָּא אֶת אֱלֹהֶיךָ לַיְרֵאִים (אוֹתוֹ): *לה* וַאֲשֶׁר עִוֵּר הוּא מֵהַזְהָרַת הָרַחֲמָן נוֹעִיד לוֹ שָׂטָן
וְהוּא עָמִית לוֹ: *לו* וְאָמְנָם הָסֵר יְסִירוּם מִן הַדֶּרֶךְ וִידַמּוּ כִּי הֵם מְאֻשָּׁרִים בְּדֶרֶךְ[2526]: *לז* עַד
אֲשֶׁר יָבוֹא אֵלֵינוּ[2527] אָז יֹאמַר: ״מִי יִתֵּן (וְהָיָה) בֵּינִי וּבֵינְךָ מֶרְחַק שְׁנֵי הַמִּזְרָחִים[2528]. אָכֵן רַע
הוּא הֶעָמִית״[2529]: *לח* וְלֹא יוֹעִיל לָכֶם הַיּוֹם כַּאֲשֶׁר פְּשַׁעְתֶּם, כִּי שֻׁתָּפִים אַתֶּם בָּעֹנֶשׁ: *לט* הַאִם
אַתָּה תּוּכַל לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֵרְשִׁים לִשְׁמוֹעַ אוֹ תּוּכַל לַנְחוֹת מֵישָׁרִים אֶת הָעִוְרִים[2530] וְאֶת אֲשֶׁר
הוּא בְּתוֹעָה גְלוּיָה?: *מ* וְאִם גַּם נֶאֱסֹף אוֹתְךָ, הִנֵּה נָקָם נִקַּח מֵהֶם: *מא* אוֹ נַרְאֶה אוֹתְךָ אֶת
(הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר יֵרָאֵנוּ אוֹתָם בּוֹ[2531], הִנֵּה יָכוֹל נוּכַל לָהֶם: *מב* הַחֲזֵק אֵפוֹא בַּאֲשֶׁר גֻּלּוּ אֶת אָזְנֶךָ
כִּי אַתָּה (הוֹלֵךְ) בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *מג* וְאָכֵן הַזְהָרָה הוּא לְךָ וּלְעַמְּךָ וְלָאַחֲרוֹנָה יִשְׁאֲלוּ אֶתְכֶם
(חֶשְׁבּוֹן): *מד* וּשְׁאַל אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁלַחְנוּ לְפָנֶיךָ מִשְּׁלִיחֵינוּ: הַאִם שַׂתְנוּ מִבַּלְעֲדֵי הָרַחֲמָן
אֱלוֹהַּ אֲשֶׁר יַעַבְדוּהוּ? *מה* וּלְפָנִים שָׁלַחְנוּ אֶת מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹתֵינוּ אֶל פַּרְעֹה וְשָׂרָיו, וַיֹּאמַר:
״הִנֵּה אָנֹכִי שְׁלִיחַ רִבּוֹן הָעוֹלָמִים״: *מו* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר בָּא אֲלֵיהֶם בְּאוֹתוֹתֵינוּ, וְהִנֵּה הֵם צוֹחֲקִים
עֲלֵיהֶם: *מז* וְלֹא הֶרְאֵינוּ אוֹתָם כָּל אוֹת בִּלְתִּי אִם גְּדוֹלָה מֵחֲבֶרְתָּהּ, וַנְּיַסְּרֵם בְּמוּסָר לְמַעַן
יָשׁוּבוּ: *מח* וַיֹּאמְרוּ: הוֹי מְכַשֵּׁף קְרָא לָנוּ אֶל אֱלֹהֶיךָ בַּבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת עִמְּךָ, כִּי הִנֵּה אֲנַחְנוּ
מְאֻשָּׁרִים בְּדֶרֶךְ״: *מט* אַךְ כַּאֲשֶׁר הֲסִירוֹנוּ מֵעֲלֵיהֶם הָעֹנֶשׁ וְהִנֵּה חִלְּלוּ דְבָרָם[2532]: *נ* וַיִּקְרָא
פַּרְעֹה בְּתוֹךְ עַמּוֹ וַיֹּאמֶר: ״עַמִּי, הַאֵין זֹאת אֲשֶׁר לִי מַלְכוּת מִצְרַיִם וְהַנְּהָרוֹת הָאֵלֶּה יִמְשְׁכוּ
מִתַּחַת לִי? הַאִם לֹא תִּרְאוּ?: *נא* אוֹ אֲנִי טוֹב יוֹתֵר מִזֶּה אֲשֶׁר הוּא נִקְלֶה?: *נב* וְכִמְעַט לֹא יוּכַל
לְדַבֵּר בָּרוּר[2533]: *נג* וְלָמָּה לֹא הוּטְלוּ אֵלָיו שֵׁרוֹת מִזָּהָב (מִן הַשָּׁמַיִם)[2534] אוֹ בָאוּ עִמּוֹ הַמַּלְאָכִים
בַּסָּךְ״: *נד* וַיְבַקֵּשׁ לְהַקְלוֹת אֶת עַמּוֹ וַיִּשְׁמְעוּ לְקוֹלוֹ כִּי הָיוּ עַם פּוֹשְׁעִים: *נה* וְכַאֲשֶׁר כִּעֲסוּנוּ,
לָקַחְנוּ מֵהֶם נָקָם וַנְּטַבְּעֵם יַחְדָּו: *נו* וַנָּשֶׂת אוֹתָם הָעוֹבְדִים רִאשׁוֹנָה[2535] וּלְמָשָׁל
לָאַחֲרוֹנִים: *נז* וּבְהִנָּתֵן בֶּן-מִרְיָם לְמָשָׁל[2536], הִנֵּה עַמְּךָ הֵרִימוּ לָזֹאת קוֹל שָׁאוֹן: *נח* וַיֹּאמְרוּ:
"הַאִם אֱלוֹהֵינוּ טוֹב יוֹתֵר אוֹ הוּא.? לֹא נָתְנוּ אוֹתוֹ (מָשָׁל) לְךָ בִּלְתִּי אִם לְהִתְוַכֵּחַ. אָכֵן הֵם
עַם אַנְשֵׁי מְדָנִים: *נט* אֵין הוּא[2537] בִּלְתִּי אִם עֶבֶד אֲשֶׁר חַנּוֹנוּ אוֹתוֹ וַנָּשֶׂת אוֹתוֹ מָשָׁל[2538] לִבְנֵי-

יִשְׂרָאֵל: *ס* וְאִלּוּ חָפַצְנוּ כִּי אָז עָשִׂינוּ בָּאָרֶץ מִכֶּם[2539] מַלְאָכִים אֲשֶׁר יָקוּמוּ אַחֲרֵיכֶם: *סא* וְאָכֵן הוּא (אוֹת) לָדַעַת אֶת "הַשָּׁעָה"[2540]. אַל תְּפַקְפְּקוּ אֵפוֹא בָּהּ וּלְכוּ אַחֲרָי. זֶה אֹרַח מֵישָׁרִים: *סב* וְאַל יָסִיר אֶתְכֶם הַשָּׂטָן, כִּי אוֹרֵב גָּלוּי הוּא לָכֶם: *סג* וְכַאֲשֶׁר בָּא יֵשׁוּ בְּמוֹפְתִים אָמַר: "כְּבָר הֵבֵאתִי אֲלֵיכֶם הַחָכְמָה וּלְמַעַן אֲבָרֵר לָכֶם מִקְצָת מִזֶּה אֲשֶׁר נֶחְלַקְתֶּם בּוֹ וִירֵאתֶם אֱלֹהִים וּשְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי[2541]: *סד* כִּי אֱלֹהִים הוּא אֱלֹהַי וֵאלֹהֵיכֶם וַעֲבַדְתֶּם אוֹתוֹ זֶה אֹרַח מֵישָׁרִים[2542]: *סה* וַיֵּחָלְקוּ עוֹבְדֵי הָאֱלִילִים בֵּינֵיהֶם, אַךְ אוֹי לָהֶם לַאֲשֶׁר פָּשְׁעוּ מֵעֹנֶשׁ יוֹם דְּאָבָה[2543]: *סו* הֲיִיַחֲלוּ לְאַחֶרֶת מֵאֲשֶׁר תְּבוֹאֵם הַשָּׁעָה פִּתְאֹם, וְהֵם לֹא יָחוּשׁוּ?: *סז* הַיְדִידִים יִהְיוּ בַּיּוֹם הַהוּא אִישׁ לְרֵעֵהוּ אוֹיְבִים, בִּלְעֲדֵי הַיְרֵאִים(אֱלֹהִים): *סח* "הוֹי עוֹבְדַי, לֹא הַפַּחַד עֲלֵיכֶם הַיּוֹם וְלֹא עֲלֵיכֶם הַיָּגוֹן: *סט* אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ וַיִּהְיוּ תְּמִימִים עִם אֱלֹהִים[2544] *ע* בּוֹאוּ אֶל גַּן הָעֵדֶן אַתֶּם וּנְשׁוֹתֵיכֶם, תַּשִּׂיגוּ שִׂמְחָה"[2545]: *עא* יְחַזְּרוּ בֵּינֵיהֶם בְּקְעָרוֹת זָהָב וּגְבִיעִים וּבָהֶם כָּל אֲשֶׁר תִּתְאַוֶּינָה הַנְּפָשׁוֹת וְיִתְעַנְּגוּ עָלָיו הָעֵינַיִם, וְאַתֶּם (תִּהְיוּ) בָּהּ לְעוֹלָמִים: *עב* וְזֶה הוּא גַּן הָעֵדֶן אֲשֶׁר נְחַלְתֶּם עַל מַעֲשֵׂיכֶם[2546]: *עג* לָכֶם בְּתוֹכוֹ פְּרִי רָב אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ תֹּאכֵלוּ: *עד* אַךְ הַפּוֹשְׁעִים בְּעֹנֶשׁ גֵּיהִנֹּם לְעוֹלָמִים: *עה* לֹא יוּקַל[2547] מֵעֲלֵיהֶם וְהֵם בְּתוֹכוֹ נוֹאָשִׁים: *עו* וְלֹא עֲשַׁקְנוּם וְרַק הֵם עָשְׁקוּ (נַפְשׁוֹתָם)[2548]: *עז* וְקָרְאוּ: "הוֹי מַאלִךְ[2549], יָשֵׂם נָא אֱלֹהֶיךָ קֵץ לָנוּ" וְאָמַר: "אָכֵן אַתֶּם נִשְׁאָרִים[2550]: *עח* כְּבָר בָּאנוּ אֲלֵיכֶם בָּאֱמֶת וְאוּלָם מַרְבִּיתְכֶם מוֹאֲסִים אֶת הָאֱמֶת[2551]: *עט* אִם הֵם חָרְצוּ דָּבָר (רָע)? הִנֵּה אֲנַחְנוּ חוֹרְצִים: *פ* הַאִם יְדַמּוּ כִּי לֹא נִשְׁמַע סוֹדָם וּדְבַר סִתְרָם[2552]. לֹא כֵן, וּשְׁלִיחֵינוּ אִתָּם יִכְתְּבוּ[2553]: *פא* אֱמֹר: אִלּוּ הָיָה לָרַחֲמָן וָלָד, הָיִיתִי אֲנִי רִאשׁוֹן לָעוֹבְדִים (אוֹתוֹ): *פב* חָלִילָה לֵאלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכִסֵּא הַכָּבוֹד אֲשֶׁר יַחְשְׁבוּ (אֵלָיו[2554]: *פג* עָזְבֵם אֵפוֹא יָשִׂיחוּ וִישַׂחֲקוּ[2555] עַד אֲשֶׁר יִפְגְּשׁוּ אֶת יוֹמָם אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָהֶם: *פד* וְהוּא אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם הוּא אֱלוֹהַּ וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ הוּא אֱלוֹהַּ וְהוּא הֶחָכָם וְהַיּוֹדֵעַ: *פה* וְיִתְבָּרֵךְ זֶה אֲשֶׁר לוֹ מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם, וְאִתּוֹ דַּעַת "הַשָּׁעָה" וְאֵלָיו יוּשָׁבוּ: *פו* וְלֹא יוּכְלוּ אִלֶּה אֲשֶׁר יִקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לְהַפְגִּיעַ תְּפִלָּה וְרַק אֲשֶׁר הֵעִידוּ עַל הָאֱמֶת וְהֵם יוֹדְעִים (אוֹתָהּ): *פז* וְכִי תִּשְׁאַל אוֹתָם: "מִי בְּרָאָם"? יֹאמְרוּ אָמוֹר: "אֱלֹהִים". וְאֵיכָה יוּסְרוּ אֵפוֹא (מִן הָאֱמֶת): *פח* וּדְבָרוֹ[2556]: "אֱלֹהַי, אָכֵן אֵלֶּה עַם לֹא יַאֲמִינוּ": *פט* "סוּר מֵהֶם אֵפוֹא וֶאֱמֹר: "שָׁלוֹם" וְלָאַחֲרוֹנָה יֵדָעוּ"[2557]:

פָּרָשַׁת הֶעָשָׁן[2558]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשִּׁים וְתִשְׁעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

ח. מ.[2559] נִשְׁבַּעְתִּי בַּסֵּפֶר הַגָּלוּי[2560] *ב* אָכֵן הוֹרַדְנוּהוּ בְּלַיְלָה מְבֹרָךְ[2561], כִּי אָמְנָם הָיִינוּ מַזְהִירִים: *ג* בּוֹ[2562] יְפֹרַשׁ כָּל צַו נִגְזָר: *ד* צַו מֵאִתָּנוּ אָכֵן אֲנַחְנוּ הִנְנוּ הַשּׁוֹלְחִים[2563]: *ה* בְּרַחֲמִים מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, כִּי הוּא הַשּׁוֹמֵעַ וְהַיּוֹדֵעַ: *ו* אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם, אִם בּוֹטְחִים בֶּאֱמוּנַתְכֶם אַתֶּם[2564]: *ז* אֵין אֱלוֹהַּ זוּלָתוֹ יְחַיֶּה וְהֵמִית, אֱלֹהֵיכֶם וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם הָרִאשׁוֹנִים[2565]: *ח* לֹא כִּי הֵם בְּסָפֵק יִצְחָקוּ: *ט* הִתְבּוֹנֵן (אֲלֵיהֶם) אֵפוֹא בְּיוֹם אֲשֶׁר יִשְׂאוּ הַשָּׁמַיִם עָשָׁן גָּלוּי: *י* יְכַסֶּה אֶת בְּנֵי הָאָדָם. זֶה עֹנֶשׁ דְּאָבָה[2566]: *יא* "אֱלֹהֵינוּ, הָסֵר מֵעָלֵינוּ אֶת

הָעֹנֶשׁ, כִּי מַאֲמִינִים אֲנַחְנוּ"[2567]: יב אֵיכָה (תּוֹעִיל) לָהֶם הַהַזְהָרָה (עַתָּה), אַחֲרֵי אֲשֶׁר כְּבָר בָּא
אֲלֵיהֶם שָׁלִיחַ גָּלוּי: יג וַיִּפְנוּ עֹרֶף וַיֹּאמְרוּ: "מְלֻמָּד[2568] מְשֻׁגָּע"[2569]: יד הִנֵּה אֲנַחְנוּ מְסִירִים אֶת
הָעֹנֶשׁ קְצָת[2570], (אַךְ) אַתֶּם חוֹזְרִים (לְסוּרְכֶם): טו בַּיּוֹם (הַהוּא) נִתְקֹף הַהִתְקָפָה הַגְּדוֹלָה, כִּי
אָכֵן נָקֹם נִקָּח: טז וּכְבָר נִסִּינוּ לִפְנֵיהֶם אֶת עַם פַּרְעֹה, וַיָּבוֹא אֲלֵיהֶם שָׁלִיחַ נִכְבָּד: יז (לֵאמֹר):
"תְּנוּ לִי עַבְדֵי אֱלֹהִים[2571], כִּי שָׁלִיחַ נֶאֱמָן אֲנִי לָכֶם: יח וְאַל תִּתְנַשְּׂאוּ עַל אֱלֹהִים, כִּי הִנֵּה
בָּאתִי אֲלֵיכֶם בְּמוֹפֵת גָּלוּי: יט וַאֲנִי אָשִׂים מַחְסִי בֵּאלֹהַי וֵאלֹהֵיכֶם[2572] אֲשֶׁר לֹא תִּרְגְּמוּנִי
אָבֶן[2573]: כ וְאִם אֵינְכֶם מַאֲמִינִים לִי, סוּרוּ מֵעָלַי"[2574]: כא וַיִּקְרָא אֶל אֱלֹהָיו (לֵאמֹר): "הִנֵּה
אֵלֶּה עַם זֵדִים": כב "קוּם אֵפוֹא צֵא עִם עוֹבְדֵי לַיְלָה, כִּי רוֹדְפִים אַחֲרֵיכֶם"[2575]: כג וַעֲזֹב אֶת
הַיָּם בָּקוּעַ[2576], כִּי הֵם גְּדוּד טוֹבֵעַ": כד כַּמָּה עָזְבוּ מִגַּנּוֹת וַעֲיָנוֹת: כה וּשְׂדוֹת זֶרַע וּמָקוֹם
נִכְבָּד: כו וְטוֹבָה אֲשֶׁר הָיוּ מִתְעַנְּגִים עָלֶיהָ: כז כָּזֹאת (עָשִׂינוּ), וַנַּנְחֵל אוֹתָם עַם
אֲחֵרִים[2577]: כח וְלֹא בָּכוּ לָהֶם הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְלֹא הֶאֱרִיכוּ לָהֶם אַף: כט וּכְבָר הִצַּלְנוּ אֶת
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵעֹנֶשׁ חֲרָפוֹת: ל מִפַּרְעֹה כִּי הָיָה גֵּאֶה וּמִן הַמַּשְׁחִיתִים: לא וּכְבָר בָּחַרְנוּ בָּהֶם
מִדַּעַת[2578] מִכָּל הָאָדָם[2579]: לב וְנִתֵּן לָהֶם מִן הָאוֹתוֹת, אֲשֶׁר הָיָה בּוֹ מַסָּה גָּלוּי:

לג הִנֵּה אֵלֶּה יֹאמְרוּ אָמוֹר: לד "אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם מוֹתֵנוּ הָרִאשׁוֹן[2580] וְאֵין אָנוּ מוּקָמִים
לִתְחִיָּה: לה הָבִיאוּ נָא אֶת אֲבוֹתֵינוּ[2581] אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ": לו הַאִם הֵם טוֹבִים אוֹ עַם
תֻּבַּע[2582]: לז וְאֵלֶּה אֲשֶׁר מִלִּפְנֵיהֶם, אֲשֶׁר הִשְׁמַדְנוּם בַּאֲשֶׁר הָיוּ זֵדִים: לח וְלֹא בָרָאנוּ אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְאֵת אֲשֶׁר בֵּין שְׁנֵי אֵלֶּה מְשַׂחֲקִים[2583]: לט לֹא בָרָאנוּ אוֹתָם כִּי אִם בֶּאֱמֶת
וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא יֵדְעוּ: מ אָכֵן יוֹם הַהֶבְדֵּל[2584] עֵת מוֹעֲדָם יַחְדָּו: מא יוֹם לֹא יוֹעִילוּ בוֹ אָדוֹן
וְעֶבֶד אִישׁ לְאָחִיו בִּמְאוּמָה, וְהֵמָּה לֹא יִמָּלֵטוּ: מב בִּלְעֲדֵי זֶה אֲשֶׁר רִחַם אוֹתוֹ אֱלֹהִים, כִּי הוּא
הָעִזּוּז וְהָרַחוּם: מג הִנֵּה עֵץ הַזַּקּוּם[2585]: מד מַאֲכָל לַפּוֹשֵׁעַ[2586]: מה כִּנְחֹשֶׁת קָלָל מֻתֶּכֶת[2587],
יִרְתַּח בַּבָּטֶן: מו כִּרְתֹחַ הָרוֹתְחִים: מז "קָחוּהוּ וְגָרְרוּהוּ אֶל בֶּטֶן שְׁאוֹל[2588]: מח אַחַר צְקוּ עַל
רֹאשׁוֹ מֵעֹנֶשׁ הָרוֹתְחִים: מט (לֵאמֹר) "טְעַם, כִּי הִנֵּה אַתָּה הָעִזּוּז וְהַנִּכְבָּד[2589]: נ הִנֵּה זֶה הוּא
אֲשֶׁר הֱיִיתֶם מְפַקְפְּקִים בּוֹ": נא אַךְ יִרְאֵי הָאֱלֹהִים בִּמְקוֹם מִבְטַחִים: נב בְּגַנּוֹת
וַעֲיָנוֹת[2590]: נג יִלְבְּשׁוּ מֶשִׁי וּרְקָמוֹת[2591] (שׁוֹכְנִים) זֶה לְעֻמַּת זֶה[2592]: נד כָּזֹאת (יִהְיֶה). וְנַשִּׂיא
אוֹתָם (עֲלָמוֹת) שְׁחוֹרוֹת עָיִן[2593]: נה יִשְׁאֲלוּ בָּהֶם[2594] כָּל פְּרִי, וְהֵם בְּטוּחִים: נו לֹא יִטְעֲמוּ בָּהֶם
אֶת הַמָּוֶת מִלְּבַד הַמָּוֶת הָרִאשׁוֹן וִיפַלְּטֵם מֵעֹנֶשׁ שְׁאוֹל: נז בְּחֶסֶד מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, זֶה הוּא הָאֹשֶׁר
הַגָּדוֹל: נח וְאָמְנָם הֲקַלֵּנוּהוּ[2595] בִּלְשׁוֹנְךָ לְמַעַן יָשִׂימוּ אֶל לֵב: נט וְצַפֵּה כִּי הֵם מְצַפִּים[2596]:

פָּרָשַׁת הַכְּרִיעָה[2597]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

ח. מ. [2598] א הוּרַד הַסֵּפֶר מֵאֱלֹהִים הָעִזּוּז וְהֶחָכָם[2599]: ב אָכֵן בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אוֹתוֹת
לַמַּאֲמִינִים: ג וּבִבְרִיאַתְכֶם וּבְכָל אֲשֶׁר שָׁרְצוּ מִן הַבְּהֵמָה אוֹתוֹת לַאֲנָשִׁים הַבּוֹטְחִים
בֶּאֱמוּנָתָם: ד וּבַחֲלִיפוֹת הַלַּיְלָה וְהַיּוֹם וּבַאֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים מִן הַשָּׁמַיִם מִכָּל מָזוֹן וַיְחַיֶּה בָּם
אֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי מוֹתָהּ וּבִתְמוּרוֹת הָרוּחוֹת אוֹתוֹת לְעַם יַשְׂכִּיל[2600]: ה אֵלֶּה אוֹתוֹת אֱלֹהִים
נִקְרָאֵם לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת[2601] אָכֵן בְּאֵיזוֹ שְׁמוּעָה, אַחֲרֵי אֱלֹהִים וְאוֹתוֹתָיו, תַּאֲמִינוּ[2602]: ו אוֹי לוֹ

לְכָל דּוֹבֵר שְׁקָרִים פּוֹשֵׁעַ: *ז* יִשְׁמַע אוֹתוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִקָּרְאוּ לְפָנָיו וְעָמַד (בְּמִרְדוֹ) מִתְגָּאֶה
כְּמוֹ לֹא שְׁמָעָם. הוֹדַע אוֹתוֹ עֹנֶשׁ דְּאָבָה[2603]: *ח* וּבְלָמְדוֹ לָדַעַת דְּבַר-מַה מֵאוֹתוֹתֵינוּ, שָׂם אוֹתָם
לְלַעַג, אֵלֶּה לָהֶם עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת[2604]: *ט* מֵאַחֲרֵיהֶם גֵּיהִנֹּם[2605], וְלֹא יוֹעִיל פָּעֳלָם בִּמְאוּמָה וְלֹא
אֵלֶּה אֲשֶׁר לָקְחוּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לִמְגִנִּים לָהֶם, וְעָנְשָׁם כָּבֵד: *י* זֶה הוּא אֹרַח מֵישָׁרִים. וְאֵלֶּה
אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהֵיהֶם, לָהֶם עֹנֶשׁ זַעַם, דְּאָבָה[2606]: *יא* אֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר שָׂם לָכֶם אֶת
הַיָּם לְמַס עוֹבֵד, לְמַעַן אֲשֶׁר יָרוּצוּ בוֹ הָאֳנִיּוֹת בְּמִצְוָתוֹ[2607] וּלְמַעַן אֲשֶׁר תְּבַקְשׁוּ מֵחַסְדּוֹ וְאוּלַי
תּוֹדוּ (לוֹ)[2608]: *יב* וַיָּשֶׂם לָכֶם לְמַס עוֹבֵד אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ[2609], הַכֹּל
מֵאִתּוֹ. אָכֵן בָּזֶה אוֹתוֹת לַאֲנָשִׁים יָשִׁיבוּ אֶל לֵב: *יג* דַּבֵּר אֶל מַאֲמִינִים וְיִסְלְחוּ לְאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא
יְצַפּוּ לִימֵי אֱלֹהִים[2610] אֲשֶׁר בָּהֶם יִגְמֹל לַאֲנָשִׁים לְפִי פָּעֳלָם[2611]: *יד* אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הַיָּשָׁר לְנַפְשׁוֹ
(יַעֲשֵׂהוּ), וַאֲשֶׁר הֵרַע יָשׁוּב בְּרֹאשָׁהּ[2612], אַחַר תּוּשְׁבוּ אֶל אֱלֹהֵיכֶם:

טו וּלְפָנִים נָתַנּוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַסֵּפֶר וְהַחָכְמָה וְהַנְּבוּאָה וַנְּכַלְכְּלֵם מִן הַמַּטְעַמִּים, וַנַּפְלֶה
אוֹתָם מִכָּל הָאָדָם[2613]: *טז* וַנִּתֵּן לָהֶם מוֹפְתִים עַל הַדָּבָר[2614], וְלֹא נֶחְלְקוּ בִּלְתִּי אִם אַחֲרֵי אֲשֶׁר
בָּאָה אֲלֵיהֶם הַדַּעַת מִקִּנְאָתָם זֶה בָּזֶה. אָכֵן אֱלֹהֶיךָ יִשְׁפֹּט בֵּינֵיהֶם בְּיוֹם הַתְּקוּמָה בַּאֲשֶׁר נֶחְלְקוּ
בוֹ[2615]: *יז* אַחֲרֵי כֵן שַׂמְנוּ אוֹתְךָ עַל חֻקָּה מִן הַדָּבָר[2616], לֵךְ אֵפוֹא אַחֲרֶיהָ, וְלֹא תֵלֵךְ אַחֲרֵי
תַאֲווֹת אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יֵדָעוּ: *יח* כִּי הֵם לֹא יוֹעִילוּ לְךָ בִּפְנֵי אֱלֹהִים מְאוּמָה, וְאָכֵן הַפּוֹשְׁעִים
מָגִנִּים הֵם אִישׁ לְאָחִיו, וֵאלֹהִים מָגֵן הַיִּרְאִים (אוֹתוֹ): *יט* זֶה הוּא[2617], אוֹתוֹת גְּלוּיִים הוּא לִבְנֵי
אָדָם וְאֹרַח מֵישָׁרִים וְרַחֲמִים לַאֲנָשִׁים הַבּוֹטְחִים בֶּאֱמוּנָתָם: *כ* אוֹ יְדַמּוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר פָּעֲלוּ
הָרָעוֹת, כִּי נְשִׂיתֵם כָּאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, אַחַת תְּהִי חַיֵּיהֶם וּמוֹתָם? רַע
מִשְׁפָּטָם: *כא* וֵאלֹהִים בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בֶּאֱמֶת, וּלְמַעַן אֲשֶׁר תְּשֻׁלַּם כָּל נֶפֶשׁ לְפִי
פָּעֳלָהּ וְהֵם לֹא יֵעָשֵׁקוּ:

כב הֲשַׂמְתָּ אֶל לֵב, אֲשֶׁר לָקַח לוֹ לֵאלֹהָיו אֶת תַּאֲוָתוֹ וַיַּתְעֵהוּ אֱלֹהִים מִדַּעַת[2618] וַיַּחְתֹּם אֶת
אָזְנָיו וְלִבּוֹ וַיָּשֶׂם עַל עֵינָיו כְּסוּת[2619], מִי הוּא אֵפוֹא אֲשֶׁר יַנְחֶנּוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים[2620]? הַאִם לֹא
תָשִׂימוּ אֶל לֵב?: *כג* וַיֹּאמְרוּ: “אֵין הֵם בִּלְתִּי אִם חַיֵּינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, נָמוּת וְנִחְיֶה[2621], וְלֹא
יְכַלֵּנוּ בִּלְתִּי אִם הַזְּמָן” אַךְ אֵין לָהֶם כָּל דַּעַת בָּזֶה, אֵין הֵם בִּלְתִּי אִם בּוֹדִים
מִלִּבָּם[2622]: *כד* וּבְהִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ הַגְּלוּיִים לֹא הָיוּ תּוֹכְחוֹתֵיהֶם בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר אָמְרוּ:
“הָבִיאוּ אֲבוֹתֵינוּ[2623] אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ”: *כה* אֱמֹר: אֱלֹהִים יְחַיֶּה אֶתְכֶם אַחֲרֵי כֵן יְמִיתְכֶם אַחַר
יֶאֱסָפְכֶם לְיוֹם הַתְּקוּמָה אֵין סָפֵק בּוֹ, וְאוּלָם מַרְבִּית הָאֲנָשִׁים לֹא יֵדָעוּ: *כו* וְלֵאלֹהִים מַלְכוּת
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וּבַיּוֹם אֲשֶׁר תָּקוּם הַשָּׁעָה[2624], בַּיּוֹם הַהוּא יֹאבְדוּ הַמַּהְבִּילִים: *כז* וְרָאִית כָּל
אֻמָּה כּוֹרַעַת, כָּל אֻמָּה תִּקָּרֵא אֶל סִפְרָהּ[2625] (לֵאמֹר): “הַיּוֹם תְּשֻׁלְּמוּ כְּמַעֲשֵׂיכֶם: *כח* זֶה הוּא
סִפְרֵנוּ יְדַבֵּר נֶגְדְּכֶם בֶּאֱמֶת[2626], כִּי אֲנַחְנוּ נִרְשֹׁם אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *כט* וְאוּלָם אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ
וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר, יְבִיאֵם אֱלֹהֵיהֶם בְּרַחֲמָיו, זֶה הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּלוּי[2627]: אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ[2628]:
“הַאִם לֹא הָיוּ אוֹתוֹתַי נִקְרָאִים לִפְנֵיכֶם וַתִּתְנַשְּׂאוּ וַתִּהְיוּ אֲנָשִׁים זֵדִים?: *ל* וּבְהֵאָמֵר: הִנֵּה
דְּבַר אֱלֹהִים אֱמֶת וְהַשָּׁעָה אֵין סָפֵק בָּהּ” אֲמַרְתֶּם: לֹא נֵדַע מַה הִיא הַשָּׁעָה, וְאֵין אֲנַחְנוּ רוֹאִים
(אוֹתָהּ) בִּלְתִּי אִם דִּמְיוֹן[2629], וְאֵין אֲנַחְנוּ בְּטוּחִים (בַּאֲמִתָּהּ)”: *לא* וְאוּלָם תִּגָּלֶינָה לָהֶם הָרָעוֹת
אֲשֶׁר פָּעֲלוּ, וְהִקִּיף אוֹתָם (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר לָעֲגוּ לוֹ[2630]: *לב* וְיֵאָמֵר: "הַיּוֹם נִשְׁכַּח אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר
שְׁכַחְתֶּם פְּגִישַׁת יוֹמְכֶם זֶה[2631] וּמְגוּרְכֶם (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ, וְאֵין לָכֶם כָּל מוֹשִׁיעִים[2633]:[2632] *לד* זֶה
לָכֶם עֵקֶב אֲשֶׁר שַׂמְתֶּם אוֹתוֹת אֱלֹהִים לְלַעַג וַיַּתְעוּ אֶתְכֶם חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה[2634]. הִנֵּה הַיּוֹם לֹא

יוֹצְאוּ מִתּוֹכָהּ, וְלֹא יִמְצְאוּ רַחֲמִים בְּהַעְתִּירָם[2635]: *לה* לֵאלֹהִים אֵפוֹא הַתְּהִלָּה, אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וֵאלֹהֵי הָאָרֶץ רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *לו* וְלוֹ הַגְּדוּלָה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְהוּא הָעִזּוּז וְהֶחָכָם:

פָּרָשַׁת אַלְאַחְקָאף[2636]

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

ח. מ. [2637] הוּרַד הַסֵּפֶר מֵאֱלֹהִים הָעִזּוּז וְהֶחָכָם[2638]: *ב* לֹא בָרָאנוּ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּין שְׁנֵי אֵלֶּה כִּי אִם בֶּאֱמֶת וְ(עַד) עֵת מוֹעֵד[2639]. אַךְ הַכּוֹפְרִים סָרִים מֵאֲשֶׁר הִזְהִירוּם בּוֹ: *ג* אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב? אֵלֶּה אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֲלֵיהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, הַרְאוּנִי מַה הוּא אֲשֶׁר בָּרְאוּ מִן הָאָרֶץ? אוֹ אִם לָהֶם שֻׁתָּפוּת בַּשָּׁמַיִם? הָבִיאוּ לִי סֵפֶר (אֲשֶׁר נִגְלָה) לִפְנֵי זֶה[2640] אוֹ שֶׁמֶץ-מַה מִדַּעַת, אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ:

ד וּמִי תּוֹעֶה יוֹתֵר מִזֶּה הַקּוֹרֵא אֶל מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, אֶל אֲשֶׁר לֹא יַעֲנֶה לוֹ עַד יוֹם הַתְּקוּמָה, וְהֵם[2641] אֵינָם שָׂמִים לֵב אֶל הַקּוֹרְאִים אֲלֵיהֶם: *ה* וְכַאֲשֶׁר יֵאָסְפוּ בְּנֵי הָאָדָם[2642] יִהְיוּ לָהֶם[2643] לְאוֹיְבִים, וְכִחֲשׁוּ בַּעֲבוֹדָתָם: *ו* וּבְהִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם אוֹתוֹתֵינוּ הַגְּלוּיִים אָמְרוּ הַכּוֹפְרִים לָאֱמֶת בְּבוֹאָהּ אֲלֵיהֶם: "כְּשָׁפִים גְּלוּיִים הֵם אֵלֶּה"[2644]: *ז* אוֹ יֹאמְרוּ: "(מִלִּבּוֹ) בְּדָאוֹ"?, אֱמֹר: אִם (מִלִּבִּי) בְּדִיתִיו, לֹא תּוּכְלוּ לָקוּם לִי בִּפְנֵי אֱלֹהִים בִּמְאוּמָה. הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר תֶּהְגּוּ בוֹ, וְרַב הוּא לְעֵד בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וְהוּא הַסַּלָּח וְהָרַחוּם": *ח* אֱמֹר: "אֵין אָנֹכִי יוֹצֵר חֲדָשׁוֹת, (אֲשֶׁר לֹא) מֵהַשְּׁלִיחִים, וְאֵין אֲנִי יוֹדֵעַ מַה יֵּעָשֶׂה בִּי וְלֹא בָכֶם. אֵין אָנֹכִי הוֹלֵךְ כִּי אִם אַחֲרֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגָּלֶה אֵלַי[2645] וְאֵין אָנֹכִי בִּלְתִּי אִם מַזְהִיר גָּלוּי": *ט* אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב? אִם מֵאֱלֹהִים הוּא וְאַתֶּם תְּכַחֲשׁוּ בוֹ, וַיָּעֶד עֵד מִבְּנֵי-יִשְׂרָאֵל כִּי כָּמוֹהוּ הוּא[2646] וַיַּאֲמֵן בּוֹ, וְאַתֶּם תִּתְנַשְּׂאוּ – הִנֵּה לֹא יַנְחֶה אֱלֹהִים אֶת הָעָם הַפּוֹשְׁעִים": *י* וַיֹּאמְרוּ הַכּוֹפְרִים לַמַּאֲמִינִים: "לוּ הָיָה טוֹב[2647], לֹא קָדְמוּ לָנוּ (לִנְטוֹת) אֵלָיו"[2648]. וְכַאֲשֶׁר לֹא אֻשְּׁרוּ בְּדֶרֶךְ עַל יָדוֹ, יֹאמְרוּ: זֶה שֶׁקֶר קַדְמוֹן": *יא* וְהֵן מִלְּפָנָיו סֵפֶר מֹשֶׁה מוֹרֵה-דֶּרֶךְ[2649] וְרַחֲמִים, וְזֶה הוּא סֵפֶר מְקַיֵּם (אוֹתוֹ) בְּלָשׁוֹן עַרְבִית לְהַזְהִיר אֶת הַפּוֹשְׁעִים וּבְשׂוֹרָה טוֹבָה לְעוֹשֵׂי הַטּוֹב: *יב* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר אָמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים" וַיַּעַמְדוּ הָכֵן[2650], לֹא עֲלֵיהֶם הַפַּחַד וְלֹא עֲלֵיהֶם הַיָּגוֹן: *יג* אֵלֶּה הֵם בְּנֵי גַּן-עֵדֶן לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכוֹ, גְּמוּל כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ: *יד* וַנְּצַו אֶת הָאָדָם עַל הוֹרָיו לְהֵיטִיב לָהֶם. חִבְּלַתְהוּ אִמּוֹ בְּעֶצֶב וִילָדַתְהוּ בְּעֶצֶב[2651] וְהֶרְיוֹנוֹ וְהִגָּמְלוֹ שְׁלֹשִׁים חֹדֶשׁ, עַד אֲשֶׁר בְּבָגְרוֹ וְהִגִּיעַ לְאַרְבָּעִים אָמַר: אֱלֹהַי: עוֹרְרֵנִי[2652] לְהוֹדוֹת חַסְדְּךָ אִתִּי וְעִם הוֹרַי וְלַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר אֲשֶׁר יִהְיֶה לְרָצוֹן לְךָ וַעֲשֵׂה אִתִּי טוֹבָה בַּאֲשֶׁר לְצֶאֱצָאַי[2653], כִּי שַׁבְתִּי אֵלֶיךָ וַאֲנִי מִן הַתְּמִימִים אִתְּךָ[2654]: *טו* אֵלֶּה הֵמָּה אֲשֶׁר יִרְצֶה בַּטּוֹב אֲשֶׁר עָשׂוּ, וְנַעֲבִיר מַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים. בְּתוֹךְ בְּנֵי גַּן-עֵדֶן הֵם, הַבְטָחַת הָאֱמֶת אֲשֶׁר הִבְטִיחוּ אוֹתָם: *טז* וַאֲשֶׁר אָמַר לְהוֹרָיו: "אֻף לָכֶם[2655], הַמַּבְטִיחִים אַתֶּם אוֹתִי כִּי אוּצָא[2656] אַחֲרֵי אֲשֶׁר כְּבָר חָלְפוּ דוֹרוֹת לְפָנַי"[2657] וְהֵמָּה מְבַקְשִׁים עֶזְרָם מֵאֱלֹהִים: "אוֹי לְךָ הַאֲמֵן, אָכֵן דְּבַר אֱלֹהִים אֱמֶת"[2658] אַךְ הוּא יֹאמַר: "אֵין אֵלֶּה בִּלְתִּי אִם בַּדֵּי הָרִאשׁוֹנִים": *יז* אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר נֶחֱרַץ עֲלֵיהֶם בְּצֶדֶק הַדָּבָר אֲשֶׁר בָּא עַל הָאֻמּוֹת אֲשֶׁר חָלְפוּ לִפְנֵיהֶם מִן הַגִּ'ן וְהָאָדָם, כִּי אָבְדוּ[2659]: *יח* וְלַכֹּל מַעֲלוֹת לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם[2660], לְמַעַן יְשַׁלֵּם (לָהֶם) מַעֲשֵׂיהֶם וְהֵם לֹא יֵעָשֵׁקוּ: *יט* וְיוֹם (יָבוֹא) אֲשֶׁר יֻצְּגוּ הַכּוֹפְרִים עַל הָאֵשׁ (שֶׁל גֵּיהִנֹּם):

״כִּלִּיתֶם טוּבְכֶם בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה וַתִּתְעַנְּגוּ בּוֹ, הִנֵּה הַיּוֹם תְּשֻׁלְּמוּ עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת עַל הִתְנַשַּׂאֲכֶם בָּאָרֶץ בְּלִי מִשְׁפָּט וְעַל פִּשְׁעֵיכֶם״[2661]: *כ* וּזְכֹר אֶת אֲחִי עָאד[2662] בְּהַזְהִירוֹ אֶת עַמּוֹ בְּאַלְאַחְקָאף[2663], וּכְבָר חָלְפוּ הַמַּזְהִירִים לְפָנָיו וְאַחֲרָיו, לֵאמֹר: "אַל תַּעַבְדוּ בִּלְתִּי אִם אֱלֹהִים, כִּי יָרֵא אָנֹכִי (פֶּן יָבוֹא) עֲלֵיכֶם עֹנֶשׁ יוֹם גָּדוֹל[2664]: *כא* וַיֹּאמְרוּ: ״הַאִם בָּאתָ אֵלֵינוּ לַהֲסִירֵנוּ מֵאַחֲרֵי אֱלֹהֵינוּ? הָבֵא עָלֵינוּ אֵפוֹא אֶת (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר אַתָּה מְיָרֵא אוֹתָנוּ בּוֹ אִם מִדּוֹבְרֵי הָאֱמֶת אָתָּה״: *כב* וַיֹּאמֶר: ״הַדַּעַת רַק אֶת אֱלֹהִים הִיא, וַאֲנִי אַךְ מוֹדִיעַ אֶתְכֶם אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר שֻׁלַּחְתִּי בּוֹ[2665], וְאוּלָם רוֹאֶה אָנֹכִי אֶתְכֶם עַם נִבְעָרִים (מִדַּעַת)״: *כג* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָאוּהָ וְהִיא עֲנָנָה וּמְגַמַּת פָּנֶיהָ אֶל עִמְקֵיהֶם, וַיֹּאמְרוּ: ״עֲנָנָה מְבִיאָה לָנוּ מָטָר הִיא זֹאת״. ״לֹא כֵן, הַדָּבָר אֲשֶׁר בִּקַּשְׁתֶּם לְהָחִישׁוֹ הוּא, רוּחַ תּוֹכָהּ עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *כד* תַּהֲרֹס הַכֹּל בִּפְקֻדַּת אֱלֹהֶיהָ״, וַיַּשְׁכִּימוּ (בְּאֹפֶן) אֲשֶׁר לֹא נִרְאוּ בִּלְתִּי אִם מִשְׁכְּנוֹתֵיהֶם, כָּזֹאת נִגְמֹל אֶת הָעָם הַזֵּדִים[2666]: *כה* וּכְבָר כּוֹנַנּוּ אוֹתָם בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר כּוֹנַנּוּ אֶתְכֶם בָּהּ, וַנָּשֶׂת לָהֶם שְׁמִעָה וּרְאוּת וּלְבָבוֹת, אַךְ לֹא הוֹעִילוּ לָהֶם לֹא שְׁמִעָתָם וְלֹא רְאוּתָם וְלֹא לִבּוֹתֵיהֶם בִּמְאוּמָה, בְּכַחֲשָׁם בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים, וַיַּקֵּף אוֹתָם (הָעֹנֶשׁ) אֲשֶׁר לָעֲגוּ לוֹ[2667]: *כו* וּכְבָר הִשְׁמַדְנוּ אֶת אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיכֶם מִן הֶעָרִים, וַנְּבָאֵר מְפֹרָשׁ אֶת הָאוֹתוֹת לְמַעַן יָשׁוּבוּ: *כז* וְלָמָּה לֹא הוֹשִׁיעוּם אֵלֶּה אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים לִהְיוֹת קְרוֹבִים לָהֶם אֱלֹהִים? לֹא כִּי תָּעוּ מֵהֶם וְזֶה שִׁקְרָם וַאֲשֶׁר בָּדוּ מִלִּבָּם: *כח* וּ(זְכֹר) בְּהַפְנוֹתֵנוּ אֵלֶיךָ חֶבֶר מִן הַגִּ׳ן, לְהַקְשִׁיב לַקֻּרְאָן. וְכַאֲשֶׁר בָּאוּהוּ, אָמְרוּ: ״דֹּמּוּ״. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר נִגְמַר[2668] פָּנוּ וַיֵּלְכוּ אֶל בְּנֵי עַמָּם מַזְהִירִים (אוֹתָם): *כט* וַיֹּאמְרוּ: ״עַמֵּנוּ הִנֵּה אֲנַחְנוּ שָׁמַעְנוּ סֵפֶר אֲשֶׁר הוּרַד אַחֲרֵי מֹשֶׁה מְאַשֵּׁר אֶת אֲשֶׁר לְפָנָיו וּמַנְחֶה אֶל הָאֱמֶת וְאֶל אֹרַח מֵישָׁרִים[2669]: *ל* עַמֵּנוּ הֵעָנוּ לְקוֹרֵא אֱלֹהִים וְהַאֲמִינוּ בוֹ, וִיכַפֵּר לָכֶם חַטֹּאתֵיכֶם וּבוֹ תֶּחֱסוּ מֵעֹנֶשׁ דְּאָבָה: *לא* וַאֲשֶׁר לֹא יֵעָנֶה לְקוֹרֵא אֱלֹהִים, הִנֵּה לֹא יַרְפֶּה (עָנְשׁוֹ) בָּאָרֶץ וְאֵין לוֹ מִבַּלְעָדָיו מָגִנִּים. אֵלֶּה הֵם בְּתוֹעָה בְּרוּרָה״: *לב* הַאִם לֹא יִרְאוּ כִּי אֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְלֹא עָיֵף בִּבְרִיאָתָם, יָכֹל לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים? אָכֵן הוּא הַכֹּל יוּכָל: *לג* וְיוֹם (יָבוֹא) אֲשֶׁר יֻצְּגוּ הַכּוֹפְרִים עַל הָאֵשׁ (שֶׁל גֵּיהִנֹּם) ״הַאֵין זֹאת אֱמֶת?״[2670], וְאָמְרוּ: ״אָמְנָם כֵּן, בֵּאלֹהֵינוּ נִשְׁבַּעְנוּ״. וְאָמַר: ״טַעֲמוּ אֵפוֹא אֶת הָעֹנֶשׁ עֵקֶב אֲשֶׁר כְּפַרְתֶּם״[2671]: *לד* הַאֲרֵךְ אֵפוֹא רוּחֲךָ כַּאֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ רוּחָם הָאֲנָשִׁים מִן הַשְּׁלִיחִים אֲשֶׁר נְכוֹנָה רוּחָם[2672], וְאַל תְּבַקֵּשׁ לְהָחִישׁ לָהֶם (הָעֹנֶשׁ) דּוֹמִים הֵם בַּיּוֹם אֲשֶׁר יִרְאוּ אֶת הָעֹנֶשׁ: *לה* כְּלֹא הִתְמַהְמְהוּ בִּלְתִּי אִם שָׁעָה אַחַת מִן הַיּוֹם[2673]. הַזְהָרָה. הַאִם לֹא יִשָּׁמְדוּ אֵפוֹא בִּלְתִּי אִם הָעָם הַפּוֹשְׁעִים?

פָּרָשַׁת מֻחַמַּד[2674] (יִתְפַּלֵּל אֱלֹהִים עָלָיו וְיָשֵׂם לוֹ שָׁלוֹם)

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעִים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיָּסִירוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים, עָשָׂה אֶת מַעֲשֵׂיהֶם תּוֹעָה[2675]: *ב* אַךְ אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיֹּשֶׁר, וַיַּאֲמִינוּ בַּאֲשֶׁר הוּרַד עַל יַד מֻחַמַּד, וְהִיא הָאֱמֶת מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם, כִּפֵּר לָהֶם מֵרָעוֹתֵיהֶם וְתִכֵּן רוּחָם:

ג זֹאת יַעַן כִּי אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ, הָלְכוּ אַחֲרֵי הַשֶּׁקֶר, וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ, הָלְכוּ אַחֲרֵי הָאֱמֶת
מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם. כָּכָה יִמְשֹׁ֗ל אֱלֹהִים לִבְנֵי-אָדָם אֶת מִשְׁלֵיהֶם[2676]: *ד* וּבְפָגְשְׁכֶם אֶת הַכּוֹפְרִים
וְהִכִּיתֶם (אוֹתָם) עַל צַוָּאר[2677] עַד אִם תַּפִּילוּם חֲלָלִים, וְאִסְרוּ (אוֹתָם) בָּאֲזִקִּים[2678]: *ה* וְאוּלָם
אַחֲרֵי כֵן (בְּיֶדְכֶם נִתְּנוּ) אִם לָחֶסֶד וְאִם לָקַחַת כֹּפֶר עַד אֲשֶׁר תַּנִּיחַ הַמִּלְחָמָה נִשְׁקָהּ[2679]. כָּזֹאת,
וְלוּ חָפֵץ אֱלֹהִים הוֹשִׁיעַ לְנַפְשׁוֹ מֵהֶם, וְאוּלָם לְמַעַן נַסּוֹתְכֶם מִקְצָתְכֶם בְּמִקְצָתְכֶם. וְאֵלֶּה אֲשֶׁר
נָפְלוּ[2680] בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים, לֹא יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים תּוֹעָה מַעֲשֵׂיהֶם: *ו* יְאַשְּׁרֵם בְּדָרֶךְ וְתִכֵּן
רוּחָם: *ז* וֶהֱבִיאָם בְּתוֹךְ גַּן הָעֵדֶן אֲשֶׁר הוֹדִיעַ לָהֶם עַל אוֹדוֹתָיו: *ח* הַמַּאֲמִינִים, כִּי תַּעַזְרוּ
לֵאלֹהִים, יַעֲזָרְכֶם וִיכוֹנֵן פַּעֲמֵיכֶם: *ט* אַךְ הַכּוֹפְרִים כִּלָּיוֹן לָהֶם וְעָשָׂה תּוֹעָה אֶת
מַעֲשֵׂיהֶם: *י* זֹאת בַּאֲשֶׁר מָאֲסוּ אֶת אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים וַיַּעַשׂ מֵאֶפֶס אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *יא* הַאִם
לֹא יַעַבְרוּ בָּאָרֶץ וְרָאוּ אֵיכָה הָיְתָה אַחֲרִית אֵלֶּה אֲשֶׁר הָיוּ לִפְנֵיהֶם? הָרַס אֱלֹהִים אוֹתָם,
וְ(אַף) לַכּוֹפְרִים כָּזֹאת: *יב* זֹאת בַּאֲשֶׁר אֱלֹהִים מָגֵן הַמַּאֲמִינִים וּבַאֲשֶׁר הַכּוֹפְרִים אֵין כָּל מָגֵן
לָהֶם: *יג* הִנֵּה אֱלֹהִים יָבִיא אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר אֶל גַּנּוֹת יִמָּשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן
הַנְּהָרוֹת. אַךְ הַכּוֹפְרִים יִתְעַנְּגוּ וְיֹאכְלוּ כַּאֲשֶׁר תֹּאכַלְנָה הַבְּהֵמוֹת, וְ(גֵיהִנֹּם) הָאֵשׁ מוֹשָׁב
לָהֶם: *יד* וְכַמָּה מִן הֶעָרִים חֲזָקוֹת לְכֹחַ מֵעִירְךָ אֲשֶׁר הוֹצִיאָה אוֹתְךָ הִשְׁמַדְנוּם[2681] וְלֹא (הָיָה)
לָהֶם כָּל עוֹזֵר: *טו* הַאִם כָּזֶה אֲשֶׁר אִתּוֹ מוֹפֵת מֵאֵת אֱלֹהָיו כָּזֶה אֲשֶׁר מְתֻקָּנִים בְּעֵינָיו רֹעַ
מַעֲשָׂיו וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי מַאֲוַיֵּיהֶם?: *טז* זֶה מַרְאֵה[2682] הַגַּנָּה אֲשֶׁר הוּעֲדָה לַיְּרֵאִים (אֶת אֱלֹהִים),
תּוֹכָהּ הַנְּהָרוֹת מַיִם לֹא יִשָּׁחֲתוּ וּנְהָרוֹת חָלָב אֲשֶׁר לֹא שֻׁנָּה טַעֲמוֹ וּנְהָרוֹת יַיִן נָעִים
לַשּׁוֹתִים: *יז* וּנְהָרוֹת דְּבַשׁ מְזֻקָּק. וְלָהֶם בְּתוֹכָהּ מִכָּל פְּרִי וּסְלִיחָה מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם. (הַכְּמוֹהֶם)
כָּזֶה אֲשֶׁר הוּא לְעוֹלָמִים בְּ(גֵיהִנֹּם) הָאֵשׁ וַיָּשְׁקוּ מַיִם רוֹתְחִים אֲשֶׁר יַכְרִיתוּ מֵעֵיהֶם?: *יח* וְיֵשׁ
בָּהֶם אֲשֶׁר יַאֲזִין אֵלֶיךָ, עַד אֲשֶׁר בְּצֵאתָם מֵאֶצְלְךָ, יֹאמְרוּ אֶל אֲשֶׁר נִתְּנָה לָהֶם הַדַּעַת: "מַה-
זֶּה אָמַר זֶה עַתָּה?"[2683]. אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר אָטַם אֱלֹהִים אֶת לִבּוֹתֵיהֶם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי
מַאֲוַיֵּיהֶם[2684]: *יט* אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר אֻשְּׁרוּ בְדֶרֶךְ, יוֹסִיף לָהֶם אֹרַח-מֵישָׁרִים וְנָתַן לָהֶם יִרְאָתָם אֶת
אֱלֹהִים[2685]: *כ* הֲיְיַחֲלוּ זוּלַת אֲשֶׁר תְּבוֹאֵם "הַשָּׁעָה" פִּתְאֹם, הֵן כְּבָר בָּאוּ אוֹתוֹתֶיהָ[2686], וְאֵיכָה
אֵפוֹא תִּהְיֶה לָהֶם, בְּבוֹא אֲלֵיהֶם (כְּתֵמָּה), הַזְהָרָתָם[2687]: *כא* דַּע אֵפוֹא כִּי אֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי
אֱלֹהִים וְהִתְפַּלֵּל כִּי יִסְלַח לְחַטָּאתְךָ וְלַמַּאֲמִינִים וְלַמַּאֲמִינוֹת. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אָרְחֲכֶם
וְרִבְעֲכֶם[2688]: *כב* וְיֹאמְרוּ הַמַּאֲמִינִים: "לָמָּה זֶה לֹא יָרְדָה "שׁוּרָה"? [2689] וְכַאֲשֶׁר הוּרְדָה
"שׁוּרָה" מְבֹאֶרֶת הֵיטֵב וַיִּזָּכֵר בָּהּ דְּבַר הַמִּלְחָמָה רָאִיתָ אֵלֶּה אֲשֶׁר חֳלִי בְלִבּוֹתָם מַבִּיטִים
אֵלֶיךָ כְּהַבִּיט הַמִּתְעַלֵּף מִ(פַּחַד) הַמָּוֶת[2690]. הֵן רָאוּי יוֹתֵר הָיָה לָהֶם שְׁמוֹעַ בְּקוֹל (אֱלֹהִים)
וְדַבֵּר כַּמִּשְׁפָּט: *כג* וְכַאֲשֶׁר נֶחֱרַץ הַדָּבָר, הִנֵּה לוּ מִלְאוּ אֲשֶׁר דִּבְּרוּ לֵאלֹהִים[2691], הָיָה טוֹב לָהֶם
יוֹתֵר: *כד* הַאִם כַּאֲשֶׁר יִנָּתֵן לָכֶם שִׁלְטוֹן[2692] תָּחוּשׁוּ לְהַשְׁחִית בָּאָרֶץ וּלְהַכְרִית אֶת שְׁאֵרֵי
בְשַׂרְכֶם?[2693]: *כה* אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר אֵרָרָם אֱלֹהִים[2694] וַיַּעֲשֵׂם חֵרְשִׁים וַיְעַוֵּר עֵינֵיהֶם: *כו* הַאִם לֹא
יַעֲמִיקוּ חֵקֶר בַּקֻּרְאָן[2695] אִם עַל (הַ)לְּבָבוֹת מַנְעוּלֵיהֶם?[2696]: *כז* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר נָסוֹגוּ אָחוֹר
אַחֲרֵי אֲשֶׁר נוֹכְחוּ לָדַעַת אֶת הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה, הֵקֵל הַשָּׂטָן בְּעֵינֵיהֶם (הַדָּבָר)[2697] וֶ(אֱלֹהִים) הִנִּיחַ
לָהֶם[2698]: *כח* זֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר אָמְרוּ לְאֵלֶּה אֲשֶׁר מָאֲסוּ אֶת אֲשֶׁר הוֹרִיד אֱלֹהִים: "שָׁמוֹעַ נִשְׁמַע
לְקוֹלְכֶם בְּמִקְצָת מִן הַדָּבָר"[2699]. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ סוֹדוֹתֵיהֶם: *כט* וְאֵיכָה (יִהְיֶה) בֶּאֱסֹף הַמַּלְאָכִים
נַפְשׁוֹתֵיהֶם[2700] וְהִכּוּ עַל פְּנֵיהֶם וַאֲחוֹרֵיהֶם[2701]: *ל* זֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵי הַדָּבָר הַמַּכְעִיס
אֶת אֱלֹהִים וַיִּמְאֲסוּ אֶת אֲשֶׁר הוּא לְרָצוֹן לוֹ וַיַּעַשׂ מֵאֶפֶס מַעֲשֵׂיהֶם[2702]: *לא* הַאִם יְדַמּוּ אֵלֶּה
אֲשֶׁר חֳלִי בְּלִבָּם, כִּי לֹא יְגַלֶּה[2703] אֱלֹהִים אֶת מַשְׂטֵמָתָם: *לב* וְלוּ חָפַצְנוּ הֶרְאֵינוּ אוֹתָם לְךָ
וְהָיִיתָ מַכִּירָם בְּאוֹתוֹתֵיהֶם. וְאוּלָם הַכֵּר תַּכִּירֵם בִּנְלוֹז הֲבָרַת הַדְּבָרִים וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ

מַעֲשֵׂיכֶם: *לג* וְאָכֵן בָּחוֹן נִבְחַן אֶתְכֶם לְמַעַן נֵדַע אֶת הַמִּתְחָרְפִים מִכֶּם נַפְשָׁם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים וְאֶת הַמַּאֲרִיכִים רוּחָם וְנִבְחַן אֶת דִּבְרְכֶם[2704]: *לד* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיָּשִׁיבוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים וַיַּמְרוּ אֶת הַשָּׁלִיחַ אַחֲרֵי אֲשֶׁר נוֹכְחוּ לָדַעַת אֶת הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה[2705] לֹא יָצֵרוּ לֵאלֹהִים בִּמְאוּמָה וְעָשֹׂה יַעֲשֶׂה מֵאֶפַע אֶת מַעֲשֵׂיהֶם: *לה* הוֹי הַמַּאֲמִינִים, שִׁמְעוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וּבְקוֹל הַשָּׁלִיחַ וְאַל תַּעֲשׂוּ מֵאֶפַע אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *לו* כִּי אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיָּשִׁיבוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים, וַיָּמוּתוּ וְהֵם כּוֹפְרִים לֹא תִּהְיֶה כָּזֹאת אֲשֶׁר יִסְלַח לָהֶם אֱלֹהִים[2706]: *לז* וְאַל תֵּחַתּוּ וְ(לֹא) תִּקְרְאוּ לְשָׁלוֹם[2707] כִּי אַתֶּם הָעֶלְיוֹנִים (עֲלֵיהֶם)[2708] וֵאלֹהִים עִמָּכֶם וְלֹא יוֹנְכֶם (מְשַׁלֵּם שְׂכַר) מַעֲשֵׂיכֶם: *לח* אָכֵן חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה רַק מִשְׂחָק וְשַׁעֲשׁוּעֵי שָׁוְא[2709], וְאִם תַּאֲמִינוּ וְתִרְאוּ (אֱלֹהִים) יִתֵּן לָכֶם שְׂכַרְכֶם וְלֹא יִשְׁאַל מִכֶּם הוֹנְכֶם: *לט* אָכֵן אִם יִשְׁאָלְכֶם אוֹתוֹ וְיַפְצִיר בָּכֶם תִּקְפְּצוּ יֶדְכֶם וִיגַלֶּה מַשְׂטֵמַתְכֶם[2710]: *מ* הִנֵּה אַתֶּם נִקְרָאִים לְפַזֵּר הוֹנְכֶם בְּדֶרֶךְ אֱלֹהִים, וְיֵשׁ בָּכֶם הַקּוֹפֵץ יָדוֹ. אַךְ אֲשֶׁר יִקְפֹּץ יָדוֹ לְנַפְשׁוֹ יִקְפֹּץ יָדוֹ[2711] וֵאלֹהִים הֶעָשִׁיר וְאַתֶּם הָעֲנִיִּים וְאִם תִּפְנוּ עֹרֶף, יְמִירְכֶם לוֹ בְּעַם זוּלַתְכֶם[2712], וְהֵמָּה לֹא יִהְיוּ כְּמוֹכֶם.

פָּרָשַׁת הַכִּבּוּשׁ[2713]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הִנֵּה אֲנַחְנוּ כִּבַּשְׁנוּ לְךָ כִּבּוּשׁ גָּלוּי[2714]: *ב* לְמַעַן יִסְלַח לְךָ אֱלֹהִים לָרִאשׁוֹנִים מֵחֲטָאֶיךָ וְלָאַחֲרוֹנִים[2715] וְיָרִיק חַסְדּוֹ עָלֶיךָ וְנָחֲךָ בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *ג* וְהוֹשִׁיעֲךָ אֱלֹהִים יֶשַׁע נֶאְדָּר: *ד* הוּא אֲשֶׁר הוֹרִיד אֶת הַמְּנוּחָה[2716] בְּלִבּוֹת הַמַּאֲמִינִים לְמַעַן יוֹסִיפוּ אֱמוּנָה עִם אֱמוּנָתָם – וְלֵאלֹהִים גְּדוּדֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: – *ה* וּלְמַעַן יָבִיא אֶת הַמַּאֲמִינִים וְאֶת הַמַּאֲמִינוֹת אֶל גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת, לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָן, וְכִפֶּר לָהֶם מֵרָעוֹתֵיהֶם, וְהָיָה זֶה אֹשֶׁר גָּדוֹל אֶת אֱלֹהֶיךָ: – *ו* וּ(לְמַעַן) יְיַסֵּר אֶת הַסֵּעֲפִים וְאֶת הַסֵּעֲפוֹת וְאֶת הַמְּשַׁתְּפִים וְאֶת הַמְּשַׁתְּפוֹת הַחוֹשְׁבִים עַל אֱלֹהִים מַחֲשָׁבָה רָעָה, גַּלְגַּל הָרָעָה יָשׁוּב עֲלֵיהֶם[2717] וְחָרָה בָהֶם אַף אֱלֹהִים וְאֵרְרָם וְהֵכִין לָהֶם גֵּיהִנֹּם וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה): *ז* וְלֵאלֹהִים גְּדוּדֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וֵאלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם:

ח הִנֵּה אֲנַחְנוּ שְׁלַחְנוּךָ לְעֵד וְלִמְבַשֵּׂר וּלְמַזְהִיר[2718]: *ט* לְמַעַן תַּאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ וְתַעַזְרוּהוּ וְתַעֲרִיצוּהוּ וּתְשַׁבְּחוּהוּ בֹּקֶר וָעֶרֶב: *י* הִנֵּה אֵלֶּה אֲשֶׁר יִתְקְעוּ כַפָּם לְךָ אַךְ לֵאלֹהִים יִתְקְעוּ כַפָּם[2719]. יַד אֱלֹהִים עֶלְיוֹנָה עַל יָדָם. וַאֲשֶׁר יְחַלֵּל שְׁבוּעָתוֹ רַק לְנַפְשׁוֹ יְחַלֵּל וַאֲשֶׁר יָקִים בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת עִם אֱלֹהִים נָתוֹן יִתֵּן לוֹ שָׂכָר רָב: *יא* אָמוֹר יֹאמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר הִשְׁאִירוּם (בַּיִת) מִן הָעַרְבִיִּים שׁוֹכְנֵי הָעֲרָבָה[2720] "עֲסוּקִים הָיִינוּ בְּהוֹנֵנוּ וּבְנֵי בֵיתֵנוּ. הִתְפַּלֵּל אֵפוֹא כִּי יִסָּלַח לָנוּ" יֹאמְרוּ בִּלְשׁוֹנָם אֶת אֲשֶׁר אֵין בְּלִבָּם, אֱמֹר: "וּמִי הוּא אֲשֶׁר לוֹ עֹז מָה לָקוּם לָכֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים אִם חָפֵץ לְהָרַע לָכֶם אוֹ חָפֵץ לְהוֹעִיל לָכֶם. לֹא כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר אַתֶּם עוֹשִׂים: *יב* לֹא כִּי דִּמִּיתֶם אֲשֶׁר לֹא יָשׁוּב הַשָּׁלִיחַ וְהַמַּאֲמִינִים אֶל בְּנֵי בֵיתָם לְעוֹלָם, וַיְהִי הַדָּבָר נָכוֹן בְּלִבּוֹתֵיכֶם[2721] וַתַּחְשְׁבוּ מַחֲשָׁבָה רָעָה וַתִּהְיוּ עַם אוֹבֵד[2722]: *יג* וְכָל אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִין בֵּאלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ, הִנֵּה עִתַּדְנוּ לַכּוֹפְרִים לֶהָבָה: *יד* וְלֵאלֹהִים מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, יִסְלַח לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ, וְאֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יְיַסֵּר וֵאלֹהִים סָלַח וְרַחוּם[2723]: *טו* אָמוֹר יֹאמְרוּ

אֵלֶּה אֲשֶׁר הִשְׁאִירוּם (בַּיִת) בְּצֵאתְכֶם לְשָׁלָל[2724] לְקַחְתּוֹ: "תְּנוּ לָנוּ וְהָלַכְנוּ אַחֲרֵיכֶם", מְבַקְשִׁים הֵם לְהָמִיר דְּבַר אֱלֹהִים[2725]. אֱמֹר: "אַל תֵּלְכוּ אַחֲרֵינוּ, כָּזֹאת אָמַר אֱלֹהִים לְפָנִים". וְאָמְרוּ אָז: לֹא כִּי מְקַנְּאִים אַתֶּם בָּנוּ"[2726]. לֹא כִּי לֹא יָבִינוּ בִּלְתִּי אִם מְעָט: *טז* אֱמֹר לְאֵלֶּה אֲשֶׁר הִשְׁאִירוּם (בַּיִת) מִן הָעַרְבִיִּים: "הִקָּרֵא תִקָּרְאוּ אֶל עַם אַנְשֵׁי עֹז קָשִׁים[2727] אֲשֶׁר תִּלָּחֲמוּ בָם, אוֹ יִהְיוּ תְּמִימִים עִם אֱלֹהִים[2728]. וְהָיָה אִם תִּשְׁמְעוּ בְקוֹלוֹ יִתֵּן לָכֶם אֱלֹהִים שָׂכָר טוֹב. אַךְ אִם עֹרֶף תִּפְנוּ כַּאֲשֶׁר פְּנִיתֶם עֹרֶף לְפָנִים, יַעֲנָשְׁכֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *יז* אֵין עָוֹן בָּעִוֵּר וְלֹא בַּפִּסֵּחַ עָוֹן וְאֵין בַּחוֹלֶה עָוֹן[2729]. וַאֲשֶׁר יִשְׁמַע בְּקוֹל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ וֶהֱבִיאָהוּ אֶל גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. אַךְ אֲשֶׁר יִפְנֶה עֹרֶף יַעַנְשֵׁהוּ עֹנֶשׁ דְּאָבָה:

יח אָכֵן רָצָה אֱלֹהִים אֶת הַמַּאֲמִינִים בְּתָקְעָם כַּפָּם לְךָ תַּחַת הָעֵץ[2730], וַיֵּדַע אֲשֶׁר בִּלְבּוֹתָם, וַיּוֹרֶד אֶת "הַשְּׁכִינָה"[2731] עֲלֵיהֶם, וַיִּגְמְלֵם כִּבּוּשׁ קָרוֹב[2732]: *יט* וְשָׁלָל רָב אֲשֶׁר יִקָּחוּהוּ. וֵאלֹהִים גִּבּוֹר וְחָכָם: *כ* צִוָּה אֱלֹהִים לָכֶם שָׁלָל רָב אֲשֶׁר תִּקָּחוּ וַיָּחֶשׁ (לָתֵת) לָכֶם אוֹתוֹ, וַיָּשֶׁב יְדֵי הָאֲנָשִׁים מֵעֲלֵיכֶם[2733], וּלְמַעַן יִהְיֶה אוֹת לַמַּאֲמִינִים וּלְמַעַן הַנְחוֹתְכֶם אֹרַח מֵישָׁרִים: *כא* וְאַחֵר[2734] אֲשֶׁר לֹא יְכָלְתֶּם לוֹ, הִשִּׂיג[2735] אוֹתוֹ אֱלֹהִים, וֵאלֹהִים כֹּל יוּכָל: *כב* וְאִלּוּ נִלְחֲמוּ בָכֶם הַכּוֹפְרִים[2736], שָׁבוּ אָחוֹר וְלֹא מָצְאוּ לֹא מָגֵן וְלֹא מוֹשִׁיעַ: *כג* מִשְׁפַּט אֱלֹהִים[2737] אֲשֶׁר נַעֲשָׂה לְפָנִים, וְלֹא תִמְצָא לְמִשְׁפַּט אֱלֹהִים כָּל תְּמוּרָה[2738]: *כד* וְהוּא הוּא אֲשֶׁר הֵשִׁיב אֶת יְדֵיהֶם מֵעֲלֵיכֶם וְאֶת יְדֵיכֶם מֵעֲלֵיהֶם בְּעֵמֶק מַכָּה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הִגְבִּיר אֶתְכֶם עֲלֵיהֶם[2739] וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיכֶם[2740]: *כה* הֵם אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיִּמְנְעוּ אֶתְכֶם מִבּוֹא אֶל הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ[2741], וְהַקָּרְבָּן עָצוּר מֵהַגִּיעַ אֶל מְקוֹם שָׁם יַקְרִיבוּהוּ[2742], וְלוּלֵא אֲנָשִׁים מַאֲמִינִים וְנָשִׁים מַאֲמִינוֹת לֹא יְדַעְתֶּם אוֹתָם, אֲשֶׁר יִתָּכֵן כִּי תִרְמְסוּ אוֹתָם וּמָצָא אֶתְכֶם עַל יָדָם עָוֹן מִבְּלִי דָעַת[2743]. (כָּזֹאת הָיְתָה) לְמַעַן הֲבִיאוֹ בְּרַחֲמָיו אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ. וְלוּ יְכָלְתֶּם לְהַבְחִין[2744], כִּי אָז עָנַשְׁנוּ אֶת הַכּוֹפְרִים בָּהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה: *כו* כַּאֲשֶׁר שָׁתוּ הַכּוֹפְרִים בְּלִבּוֹתֵיהֶם הַקִּנְאָה קִנְאַת הַבַּעֲרוּת[2745], וַיּוֹרֶד אֱלֹהִים אֶת "שְׁכִינָתוֹ"[2746] עַל שְׁלִיחוֹ וְעַל הַמַּאֲמִינִים. וַיִּכֹּף עֲלֵיהֶם אֶת דְּבַר יִרְאַת (הָאֱלֹהִים)[2747], וַיִּהְיוּ הַזַּכָּאִים לָהּ מִכֹּל וְהָרְאוּיִים לָהּ מִכֹּל, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ כֹּל: *כז* אָכֵן מִלֵּא אֱלֹהִים לִשְׁלִיחוֹ אֶת הֶחָזוֹן[2748] בֶּאֱמֶת (לֵאמֹר): "בּוֹא תָבוֹאוּ אֶת הַמִּסְגָּד הַקָּדוֹשׁ אִם יִרְצֶה אֱלֹהִים[2749] בְּטוּחִים, גְּלוּחִים רָאשֵׁיכֶם וּגְזוּזִים לֹא תִרָאוּ", כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר לֹא תֵדְעוּ וַיָּשֶׁת מִבַּלְעֲדֵי זֹאת כִּבּוּשׁ קָרוֹב[2750]: *כח* הוּא הוּא אֲשֶׁר שָׁלַח אֶת שְׁלִיחוֹ עִם אֹרַח הַמֵּישָׁרִים וְדָת הָאֱמֶת לְהַרְאוֹת אוֹתָהּ עֶלְיוֹן עַל כָּל הַדָּתוֹת כֻּלָּן[2751] וְרַב אֱלֹהִים לָעֵד[2752]: *כט* מֻחַמַּד הוּא שְׁלִיחַ אֱלֹהִים. וְאֵלֶּה אֲשֶׁר אִתּוֹ קָשִׁים נֶגֶד הַכּוֹפְרִים. (אַךְ) רַחֲמָנִים בֵּינֵיהֶם לְבֵין עַצְמָם תִּרְאֵם כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים מְבַקְשִׁים חֶסֶד מֵאֱלֹהִים וְרָצוֹן: אוֹתוֹתָם בִּפְנֵיהֶם מֵרִשְׁמֵי הַסְּגִידָה. זֶה מְשָׁלָם בַּתּוֹרָה וּמְשָׁלָם בָּאִנְגִ'יל[2753] (נִמְשְׁלוּ) כְּזֶרַע אֲשֶׁר הוֹצִיא גִבְעוֹלוֹ וַיְחַזְּקֵהוּ וַיַּעֲבֶה וַיִּתְנַשֵּׂא עַל קְנוֹתָיו וְשִׂמַּח אֶת הַזּוֹרְעִים. (כֵּן הֵם) לְכַעֵס אֶת הַכּוֹפְרִים עַל יָדָם. הֵכִין אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר סְלִיחָה וְשָׂכָר רָב[2754]:

פָּרָשַׁת חַדְרֵי הַחֲדָרִים[2755]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנָה עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם.

א הַמַּאֲמִינִים, אַל תַּקְדִּימוּ אֶת אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ[2756], וְיִרְאוּ אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְיוֹדֵעַ: *ב* הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּשְׂאוּ קוֹלְכֶם מֵעַל לְקוֹל הַנָּבִיא וְלֹא תְדַבְּרוּ אֵלָיו בְּקוֹל רָם[2757], כַּהֲרִימְכֶם קוֹלְכֶם אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, פֶּן יִהְיוּ מַעֲשֵׂיכֶם מֵאֶפֶס וְאַתֶּם לֹא תָחוּשׁוּ: *ג* אָמְנָם אֲשֶׁר יַשְׁפִּילוּ קוֹלָם אֵצֶל שְׁלִיחַ אֱלֹהִים[2758] אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר צֵרֵף[2759] אֱלֹהִים לְבּוֹתֵיהֶם לְיִרְאָה (אוֹתוֹ). לָהֶם סְלִיחָה וְשָׂכָר רָב: *ד* הִנֵּה אֵלֶּה הַקּוֹרְאִים אוֹתְךָ מֵאַחֲרֵי חַדְרֵי הַחֲדָרִים[2760] מַרְבִּיתָם לֹא יַשְׂכִּילוּ: *ה* וְלוּ הֶאֱרִיכוּ רוּחָם עַד אֲשֶׁר תֵּצֵא אֲלֵיהֶם, הָיָה טוֹב יוֹתֵר לָהֶם, וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם:

ו הַמַּאֲמִינִים, כִּי יָבִיא אֲלֵיכֶם פּוֹשֵׁעַ שְׁמוּעָה, וּדְרַשְׁתֶּם וַחֲקַרְתֶּם, פֶּן תִּפְגְּעוּ בְּעַם בִּבְלִי דַעַת, וְנִחַמְתֶּם עַל מַעֲשֵׂיכֶם[2761]: *ז* וּדְעוּ כִּי שְׁלִיחַ אֱלֹהִים בְּקִרְבְּכֶם, פֶּן יִשְׁמַע בְּקוֹלְכֶם בְּהַרְבֵּה עִנְיָנִים[2762], וּנְשָׂאתֶם עֲלֵיכֶם עָוֹן[2763]. וְאוּלָם אֱלֹהִים חִבֵּב עֲלֵיכֶם אֶת הָאֱמוּנָה, וַיְיַף אוֹתָהּ בִּלְבּוֹתֵיכֶם וַיְמָאֵס בְּעֵינֵיכֶם אֶת הַכַּחַשׁ וְהָאָוֶן וְהַמֶּרִי, וְאֵלֶּה הַהוֹלְכִים נְכוֹחָה: *ח* חֶסֶד מֵאֵת אֱלֹהִים וָנֹעַם. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *ט* וְכִי יָרִיבוּ שְׁתֵּי עֵדוֹת מִן הַמַּאֲמִינִים וַעֲשִׂיתֶם שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְכִי תְבַקֵּשׁ אַחַת מֵהֵנָּה תֹּאֲנָה עַל אֲחוֹתָהּ וְנִלְחַמְתֶּם בַּאֲשֶׁר תְּבַקֵּשׁ תֹּאֲנָה עַד אִם יָבִיאוּ הַמִּשְׁפָּט עַד אֱלֹהִים, וְכִי יָבִיאוּ (הַמִּשְׁפָּט) וְהִשְׁלַמְתֶּם בֵּינֵיהֶם בְּמִשְׁפָּט וַעֲשִׂיתֶם בְּצֶדֶק, כִּי אֱלֹהִים יֶאֱהַב אֶת הַשּׁוֹמְרִים צֶדֶק: *י* אָכֵן הַמַּאֲמִינִים אַחִים הֵם, הַשְׁלִימוּ אֵיפוֹא בֵּין אֲחֵיכֶם וְיִרְאוּ אֱלֹהִים לְמַעַן תְּרֻחָמוּ: *יא* הַמַּאֲמִינִים אַל יִלְעֲגוּ אֲנָשִׁים לַאֲנָשִׁים[2764], יִתָּכֵן אֲשֶׁר הֵם טוֹבִים מֵהֶם. וְלֹא נָשִׁים לְנָשִׁים, יִתָּכֵן אֲשֶׁר טוֹבוֹת הֵן מֵהֶן. וְאַל תּוֹצִיאוּ דִּבָּה אִישׁ עַל רֵעֵהוּ וְלֹא תְכַנּוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ בִּשְׁמוֹת גְּנַאי. מַה רַע שֵׁם הַפֶּשַׁע[2765] אַחֲרֵי (בּוֹאֲכֶם בִּבְרִית) הָאֱמוּנָה. וַאֲשֶׁר לֹא יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים[2766]: *יב* הַמַּאֲמִינִים, רַחֲקוּ מֵרַבּוֹת מִמַּחְשְׁבוֹת שָׁוְא[2767]. אָכֵן מִקְצָת מִמַּחְשְׁבוֹת הַשָּׁוְא אַשְׁמָה. וְלֹא תְחַפְּשׂוּ מוּמִים. וְלֹא יְדַבֵּר אִישׁ מִכֶּם רָעָה בְּאָחִיו בַּסָּתֶר. הַיִיטַב בְּעֵינֵי אִישׁ מִכֶּם לֶאֱכֹל אֶת בְּשַׂר אָחִיו (הַ)מֵּת? הֵן תִּמְאֲסוּ זֹאת. וִירֵאתֶם אֱלֹהִים כִּי הוּא מְקַבֵּל שָׁבִים וְרַחוּם: *יג* בְּנֵי הָאָדָם, הִנֵּה אֲנַחְנוּ יְצַרְנוּכֶם מִזָּכָר וּנְקֵבָה וַנָּשֶׂת אֶתְכֶם עַמִּים וּשְׁבָטִים, לְמַעַן תַּכִּירוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ. אָכֵן הַנִּכְבָּד בָּכֶם לִפְנֵי אֱלֹהִים הוּא הַיָּרֵא (אוֹתוֹ) בָּכֶם, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ וּמֵבִין:

יד אָמְרוּ הָעַרְבִיִּים: "הֶאֱמַנּוּ". אֱמֹר אֲלֵיהֶם: "אֵין אַתֶּם מַאֲמִינִים, וְאוּלָם אִמְרוּ: תְּמִימִים אֲנַחְנוּ עִם אֱלֹהִים. וְכַאֲשֶׁר תָּבוֹא הָאֱמוּנָה בִּלְבַבְכֶם וּשְׁמַעְתֶּם בְּקוֹל אֱלֹהִים וּבְקוֹל שְׁלִיחוֹ, לֹא יִגָּרַע מִפָּעָלְכֶם[2768] דָּבָר, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם": *טו* אָכֵן הַמַּאֲמִינִים הֵם רַק אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ, וְלֹא יִפְקְפְּקוּ, וַיְחָרְפוּ נַפְשָׁם וְהוֹנָם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים[2769], אֵלֶּה הֵם הַמְדַבְּרִים אֱמֶת": *טז* אֱמֹר: "הַתְלַמְּדוּ אֶת אֱלֹהִים בִּדְבַר דַּתְכֶם[2770]? הֵן אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ כֹּל": *יז* יִתְפָּאֲרוּ עָלֶיךָ[2771] כִּי תְמִימִים הֵם עִם אֱלֹהִים[2772], אֱמֹר: "אַל תִּתְפָּאֲרוּ כִּי תְמִימִים אַתֶּם עִם אֱלֹהִים, לֹא כִי אֱלֹהִים יַפְלֶה חַסְדּוֹ לָכֶם בִּנְחוֹתוֹ אֶתְכֶם מֵיְשָׁרִים לָאֱמוּנָה, אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ: *יח* אָכֵן אֱלֹהִים יָדַע תַּעֲלוּמוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וֵאלֹהִים רוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂיכֶם":

פָּרָשַׁת ק[2773]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

ק. *א* נִשְׁבַּעְתִּי בַּקֻּרְאָן הַמְּפֹאָר[2774]: *ב* אָכֵן תָּמְהוּ בְּבוֹא אֲלֵיהֶם מַזְהִיר מִקִּרְבָּם וַיֹּאמְרוּ
הַכּוֹפְרִים: "הֵן דְּבַר פֶּלֶא הוּא[2775]: *ג* הַאִם אַחֲרֵי אֲשֶׁר מַתְנוּ וְהָיִינוּ לְעָפָר[2776]? זֹאת שִׁיבָה
רְחוֹקָה"[2777]: *ד* אָכֵן יָדַעְנוּ אֶת אֲשֶׁר תְּכַלֶּה הָאָרֶץ מֵהֶם, וְאִתָּנוּ סֵפֶר שָׁמוּר[2778]: *ה* לֹא כִּי כִחֲשׁוּ
בָּאֱמֶת בְּבוֹאָהּ אֲלֵיהֶם[2779], וְהֵם נְבוֹכִים בִּדְבָרוֹ[2780]: *ו* הַאִם לֹא יִתְבּוֹנְנוּ אֵפוֹא אֶל הַשָּׁמַיִם מִמַּעַל
לָהֶם, אֵיכָה בָּנִינוּ אוֹתָם וַנְּיַפֵּם[2781] וְאֵין בָּהֶם בְּקִיעִים: *ז* וְאֶת הָאָרֶץ פָּרַשְׂנוּ וַנָּטֶל בָּהּ יְתֵדוֹת
וַנַּצְמַח בָּהּ מִכָּל מִין עֲתֶרֶת (צֶמַח)[2782]: *ח* לְהִתְבּוֹנֵן וּלְזִכָּרוֹן לְכָל עֶבֶד[2783] שָׁב
בִּתְשׁוּבָה: *ט* וַנּוֹרֶד מִן הַשָּׁמַיִם מַיִם לִבְרָכָה וַנַּצְמַח בָּהֶם גַּנּוֹת וְגַרְעִינֵי הַקָּצִיר: *י* וְהַתָּמָר עֲנָפָיו
נוֹשְׂאִים פְּרִי כָּתֵף לְמַכְבִּיר: *יא* מָזוֹן לִבְנֵי אָדָם[2784], וַנְּחַיֶּה בָּהֶם עִיר מֵתָה[2785]. כָּזֹאת
הַיְּצִיאָה[2786]:

יב כִּחֲשׁוּ לִפְנֵיהֶם עַם נֹחַ וּבְנֵי אַלְרַס[2787] וְתָמוּד[2788]: *יג* וְעָאד[2789] וּפַרְעֹה וְעַם לוֹט וְאַנְשֵׁי
אַלְאַיְכָּה[2790] וְעַם תֻּבַּע[2791] כֻּלָּם נָתְנוּ אֶת הַשְּׁלִיחִים לַכּוֹזְבִים וַתָּבוֹא בְּצֶדֶק תּוֹכַחְתִּי[2792]: *יד* הַאִם
עָיַפְנוּ בַּבְּרִיאָה הָרִאשׁוֹנָה? לֹא כִּי הֵם נְבוֹכִים בִּדְבַר בְּרִיאָה חֲדָשָׁה?[2793]: *טו* וּכְבָר יָצַרְנוּ אֶת
הָאָדָם וְנֵדַע אֶת אֲשֶׁר תִּלְחַשׁ נַפְשׁוֹ בְּאָזְנָיו, וַאֲנַחְנוּ קְרוֹבִים אֵלָיו מֵחֶבֶל הַוָּרִיד[2794]: *טז* כַּאֲשֶׁר
יִפָּגְשׁוּ הַשְּׁנַיִם הַנִּפְגָּשִׁים מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל יוֹשְׁבִים[2795]: *יז* לֹא יוֹצִיא הֶגֶה מִבְּלִי אֲשֶׁר יִהְיֶה אֶצְלוֹ
בּוֹחֵן מוּכָן[2796]: *יח* וּבָא שִׁכְרוֹן הַמָּוֶת בֶּאֱמֶת: "זֶה הוּא אֲשֶׁר הָיִיתָ נִמְלָט
מִפָּנָיו"[2797]: *יט* וּבַשּׁוֹפָר יִתָּקַע: זֶה יוֹם הַתּוֹכֵחָה: *כ* וּבָאָה כָּל נֶפֶשׁ וְעִמָּהּ מְנַהֵל
לָעֵד[2798]: *כא* "אָכֵן לֹא הָיִיתָ שָׁת אֶת לִבְּךָ לָזֹאת, וַנָּסֶר מֵעָלֶיךָ מִכְסֶךָ, וּרְאוּתְךָ חַדָּה וְחוֹדֶרֶת
הַיּוֹם"[2799]: *כב* וְאָמַר עֲמִיתוֹ: "זֶה הוּא הַמּוּכָן אִתִּי":[2800] *כג* "הָטִילוּ שְׁנֵיכֶם[2801] אֶל תּוֹךְ גֵּהִינֹּם
כָּל כּוֹפֵר קְשֵׁה עֹרֶף: *כד* הַמֵּנִיא (מֵעֲשׂוֹת) הַטּוֹב וְעוֹבֵר (חֹק) וּמְפַקְפֵּק: *כה* אֲשֶׁר עָשָׂה עִם
אֱלֹהִים אֱלוֹהַּ אַחֵר[2802], הָטִילוּ אוֹתוֹ אֶל תּוֹךְ הָעֹנֶשׁ הַכָּבֵד": *כו* וְאָמַר עֲמִיתוֹ[2803]: "אֱלֹהֵינוּ לֹא
הִתְעֵיתִי אוֹתוֹ וְאוּלָם הוּא הָיָה בְּתוֹעָה רְחוֹקָה": *כז* וַיֹּאמַר[2804]: "אַל תָּרִיבוּ בֵּינֵיכֶם לְפָנַי. הֵן
כְּבָר הֵבֵאתִי אֲלֵיכֶם לִפְנֵי כֵן אֶת הַתּוֹכֵחָה: *כח* לֹא יוּמַר הַדָּבָר מֵאִתִּי[2805], וְאֵין אֲנִי עוֹשֵׁק אֶת
הָאָדָם"[2806]: *כט* בַּיּוֹם (הַהוּא) נֹאמַר לְגֵהִינֹּם: "הַאִם נִמְלֵאת?" וְאָמְרָה: "הֲיֵשׁ
עוֹד?": *ל* וְהָקְרַב גַּן הָעֵדֶן לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים[2807], לֹא רָחוֹק: *לא* "זֶה הוּא הַמֻּבְטָח לָכֶם[2808], לְכָל
שָׁב בִּתְשׁוּבָה וְשׁוֹמֵר מִצְוָה: *לב* אֲשֶׁר יָרֵא אֶת הָרַחֲמָן בַּסֵּתֶר[2809] וַיָּבוֹא בְּלֵב שָׁב
בִּתְשׁוּבָה: *לג* בּוֹאוּ בְּתוֹכוֹ בְּשָׁלוֹם[2810]. זֶה יוֹם הַנֶּצַח": *לד* לָהֶם בְּתוֹכוֹ כָּל אֲשֶׁר יַחְפְּצוּ[2811],
וְעוֹד נוֹסָפוֹת אִתָּנוּ: *לה* וְכַמָּה דוֹרוֹת הִשְׁמַדְנוּ לִפְנֵיהֶם, הָיוּ חֲזָקִים מֵהֶם לְתֹקֶף[2812] וַיִּסְחֲרוּ
בָּאֲרָצוֹת – הַאִם (מָצְאוּ) כָּל מִפְלָט: *לו* אָכֵן בָּזֶה הַזְהָרָה לַאֲשֶׁר לֵב לוֹ[2813] וַיֵּט אֹזֶן וְהוּא נָכוֹן
(לְהָבִין): *לז* וּכְבָר בָּרָאנוּ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּינֵיהֶם בְּשִׁשָּׁה יָמִים, וְלֹא נָגְעָה
אֵלֵינוּ כָּל תְּלָאָה: *לח* וְאַל תִּקְצַר רוּחֲךָ בַּאֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ וְסַפֵּר בִּתְהִלַּת אֱלֹהֶיךָ לִפְנֵי עֲלוֹת
הַשֶּׁמֶשׁ וְלִפְנֵי בוֹאָהּ: *לט* וּמֵ(עִתּוֹת) הַלַּיְלָה שַׁבְּחֵהוּ וּבְאַחֲרִית הַהִשְׁתַּחֲוָיוֹת[2814]: *מ* וְהַאֲזֵן לַיּוֹם
אֲשֶׁר יִקְרָא הַקּוֹרֵא מִמָּקוֹם קָרוֹב[2815]: *מא* יוֹם יִשְׁמְעוּ הַצְּעָקָה בֶּאֱמֶת. זֶה הוּא יוֹם
הַיְּצִיאָה[2816]: *מב* הִנֵּה אֲנַחְנוּ נְחַיֶּה וְנָמִית וְאֵלֵינוּ הַדֶּרֶךְ: *מג* בְּיוֹם אֲשֶׁר תִּבָּקַע הָאָרֶץ מֵעֲלֵיהֶם

פֶּתַע[2817]. אֲסִיפָה זֹאת[2818] נִקְלָה הִיא לָנוּ: *מד* אֲנַחְנוּ נֵיטִיב לָדַעַת אֶת אֲשֶׁר יֹאמֵרוּ וְאֵין אַתָּה אוֹכֵף עֲלֵיהֶם (לְהַאֲמִין): *מה* הַזְהֵר אֵפוֹא בַּקֻּרְאָן אֶת אֲשֶׁר יִירָא תּוֹכַחְתִּי:

פָּרָשַׁת הַמְזָרוֹת[2819]

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁשִּׁים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בַּמְזָרוֹת זָרֹה[2820]: *ב* וּבַנּוֹשְׂאוֹת נֵטֶל[2821]: *ג* וּבָרָצוֹת חִישׁ קַל[2822]: *ד* וּבַמְחַלְּקוֹת אֹמֶר[2823]: *ה* כִּי אָכֵן אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָכֶם רַק דְּבַר אֱמֶת הוּא: *ו* וְ(יוֹם) הַדִּין בּוֹא יָבוֹא: *ז* נִשְׁבַּעְתִּי בַּשָּׁמַיִם בַּעֲלֵי הַנְּתִיבוֹת[2824]:

ח אָכֵן אַתֶּם נֶחֱלָקִים בַּדָּבָר[2825]: *ט* (אַךְ) יוּסַר מִמֶּנּוּ זֶה אֲשֶׁר יוּסַר[2826]: י מָוֶת[2827] לַהוֹגִים שָׁוְא: *יא* אֲשֶׁר הֵם בִּתְהוֹמוֹת וּמִתְרַשְּׁלִים[2828]: *יב* יִשְׁאֲלוּ "מָתַי יוֹם הַדִּין"?: *יג* בַּיּוֹם הַהוּא[2829] עַל הָאֵשׁ יִשָּׂרֵפוּ:

יד "טַעֲמוּ (פְּרִי) מֶרְיְכֶם. זֶה הוּא אֲשֶׁר בִּקַּשְׁתֶּם לְהָחִישׁ"[2830]: *טו* אַךְ הַיְרֵאִים (אֶת אֱלֹהִים) בְּגַנּוֹת וַעֲיָנוֹת: *טז* נוֹטְלִים אֶת אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם אֱלֹהֵיהֶם כִּי הָיוּ לִפְנֵי כֵן עוֹשִׂים הַטּוֹב: *יז* וְרַק מְעַט מִן הַלַּיְלָה הָיוּ יְשֵׁנִים[2831]: *יח* וּבַשַּׁחַר הָיוּ מִתְפַּלְּלִים לִסְלִיחָה[2832]: *יט* וּבְהוֹנָם חֵקוֹ לַמְבַקֵּשׁ חֶסֶד וְלָאֶבְיוֹן[2833]:

כ וּבָאָרֶץ אוֹתוֹת לַבּוֹטְחִים בֶּאֱמוּנָתָם: כא וּבָכֶם בְּעַצְמְכֶם, הַאִם לֹא תִּתְבּוֹנְנוּ אֵפוֹא?: *כב* וּבַשָּׁמַיִם כַּלְכָּלַתְכֶם וְהַדָּבָר אֲשֶׁר יַבְטִיחוּ אֶתְכֶם[2834]: *כג* נִשְׁבַּעְתִּי בֵּאלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ כִּי אָכֵן אֱמֶת הִיא כְּמוֹ זֶה אֲשֶׁר תֶּהְגּוּ[2835]:

כד הַאִם בָּא אֵלֶיךָ דְּבַר קוֹרוֹת אוֹרְחֵי אַבְרָהָם הַנִּכְבָּדִים?: *כה* כַּאֲשֶׁר בָּאוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ: "שָׁלוֹם", וַיֹּאמֶר: "שָׁלוֹם, אֲנָשִׁים נָכְרִים"[2836]: *כו* וַיָּסַר אֶל בְּנֵי בֵיתוֹ וַיָּבֵא עֵגֶל שָׁמֵן[2837]: *כז* וַיַּגֵּשׁ אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם, וַיֹּאמֶר: "הַאִם לֹא תֹאכֵלוּ?": *כח* וַיָּבוֹא בְלִבּוֹ פַּחַד מִפְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ: "אַל תִּפְחַד"[2838], וַיְבַשְּׂרוּהוּ בְּבֵן חָכָם: *כט* וַתִּגַּשׁ אִשְׁתּוֹ בִּצְוָחָה וַתְּטַפֵּחַ עַל פָּנֶיהָ וַתֹּאמַר: "זְקֵנָה וַעֲקָרָה (אָנִי")"[2839]: ל וַיֹּאמְרוּ: "כֹּה אָמַר אֱלֹהֶיךָ, אָכֵן הוּא הַיּוֹדֵעַ וְהֶחָכָם": *לא* וַיֹּאמֶר (אַבְרָהָם): "וּמָה פְּקֻדַּתְכֶם[2840] אַתֶּם הַשְּׁלִיחִים?": *לב* וַיֹּאמְרוּ: "אֲנַחְנוּ שֻׁלַּחְנוּ אֶל עַם זֵדִים: *לג* לְמַעַן נִשְׁלַח עֲלֵיהֶם אַבְנֵי חֵמָר: *לד* מָתְווֹת בְּתָו אֶת אֱלֹהֶיךָ[2841] לַמַּשְׁחִיתִים": *לה* וַנּוֹצֵא אֶת כָּל אֲשֶׁר הָיוּ בְתוֹכָהּ[2842] מִן הַמַּאֲמִינִים: *לו* אַךְ לֹא מָצָאנוּ בָהּ בִּלְתִּי אִם בַּיִת אֶחָד מִן הַתְּמִימִים עִם אֱלֹהִים[2843]: *לז* וַנַּעֲזֹב בָּהּ אוֹת[2844] לַאֲשֶׁר יִירְאוּ מִפְּנֵי עֹנֶשׁ הַדְּאָבָה:

לח וּבְמֹשֶׁה (אוֹת) כַּאֲשֶׁר שְׁלַחְנוּ אוֹתוֹ אֶל פַּרְעֹה בְּמוֹפֵת גָּלוּי: *לט* וַיִּפֶן עֹרֶף עִם שָׂרָיו וַיֹּאמֶר: "מְכַשֵּׁף (הוּא) אוֹ מְשֻׁגָּע": מ וַנְּיַסֵּר אוֹתוֹ וְאֶת חֵילוֹ וַנַּשְׁלֵךְ אוֹתָם בַּיָּם, וְהוּא מְנֹאָץ:

מא וּבְעָאד[2845] (אוֹת) כַּאֲשֶׁר שָׁלַחְנוּ אֲלֵיהֶם אֶת הָרוּחַ הַמְּשַׁכֶּלֶת: *מב* אֲשֶׁר לֹא תַעֲזֹב דָּבָר
אֲשֶׁר בָּאָה עָלָיו בִּלְתִּי אִם שָׂמְתָה אוֹתוֹ כַּמֹּק: *מג* וּבִתְמוּד[2846] (אוֹת) נֶאֱמַר אֲלֵיהֶם: ״הִתְעַנְּגוּ עַד
עֵת מוֹעֵד״: *מד* וַיָּעֵזּוּ פְּנֵיהֶם לַמְרוֹת מִצְוַת אֱלֹהֵיהֶם[2847] וַיֹּאחֲזֵם הָרַעַשׁ וְהֵמָּה
רוֹאִים[2848]: *מה* וְלֹא יָכְלוּ קוּם[2849] וְלֹא הוֹשַׁע לְנַפְשָׁם: *מו* וְעַם נֹחַ לְפָנִים כִּי הָיוּ עַם
פּוֹשְׁעִים: *מז* וְאֶת הַשָּׁמַיִם בָּנִינוּ אוֹתָם בְּעֹז[2850] וַאֲנַחְנוּ רְקַעֲנוּם רָקוֹעַ: *מח* וְאֶת הָאָרֶץ מוֹדַדְנוּ
אוֹתָהּ וּמַה טוֹבוּ הַמְמוֹדְדִים[2851]: *מט* וּמִכָּל דָּבָר בָּרָאנוּ זוּגוֹת (שְׁנַיִם)[2852] לְמַעַן תָּשִׁיבוּ אֶל
לֵב: *נ* הִמָּלְטוּ אֵפוֹא אֶל אֱלֹהִים, כִּי אֲנִי הִנְנִי מַזְהִיר גָּלוּי לָכֶם מֵאִתּוֹ: *נא* וְלֹא תַּעֲשׂוּ עִם
אֱלֹהִים אֱלוֹהַּ אַחֵר, כִּי אֲנִי הִנְנִי מַזְהִיר גָּלוּי לָכֶם מֵאִתּוֹ: *נב* כָּזֹאת לֹא בָא אֶל אֵלֶּה אֲשֶׁר
לִפְנֵיהֶם כָּל שָׁלִיחַ אֲשֶׁר לֹא אָמְרוּ: ״מְכַשֵּׁף הוּא וּמְשֻׁגָּע״: *נג* הַאִם צִוּוּ אִישׁ אֶת אָחִיו עַל
הַדָּבָר הַזֶּה[2853]? לֹא כִּי הֵם עַם מַמְרִים: *נד* סוּר אֵפוֹא מֵהֶם, וְאֵין תְּלוּנָה עָלֶיךָ[2854]: *נה* וְהַזְהֵר,
כִּי הַהַזְהָרָה תּוֹעִיל לַמַּאֲמִינִים: *נו* וְלֹא בָרָאתִי אֶת הַגִּ׳ן[2855] וְאֶת הָאָדָם כִּי אִם לְמַעַן
יַעַבְדוּנִי: *נז* לֹא אֶדְרֹשׁ מֵהֶם כָּל מָזוֹן וְלֹא אֲבַקֵּשׁ כִּי יַאֲכִילוּנִי: *נח* אָכֵן אֱלֹהִים הוּא הַמְכַלְכֵּל
בַּעַל הַכֹּחַ הָאַדִּיר: *נט* אַךְ לְאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשְׁקוּ לְאַשְׁמָה (עָנְשָׁם) כְּאַשְׁמַת חַבְרֵיהֶם[2856], אַל
יְבַקְשׁוּ אוֹתִי לְהָחִישׁ (אֶת הָעֹנֶשׁ): *ס* אָכֵן אוֹי לָהֶם לַאֲשֶׁר כָּפְרוּ מִיּוֹמָם אֲשֶׁר יָזְהֲרוּ (מִפָּנָיו):

פָּרָשַׁת הָהָר[2857]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בָּהָר[2858]: *ב* וּבַסֵּפֶר הָרָשׁוּם[2859]: *ג* עַל גְּוִיל פָּרוּשׂ: *ד* וּבַבַּיִת אֲשֶׁר
יְבַקְּרוּהוּ[2860]: *ה* וּבַתִּקְרָה הַנִּשָּׂאָה[2861]: *ו* וּבַיָּם אֲשֶׁר גָּאָה: *ז* כִּי עֹנֶשׁ אֱלֹהֶיךָ בּוֹא יָבוֹא: *ח* אֵין לוֹ
כָּל מַעֲבִיר: *ט* בַּיּוֹם אֲשֶׁר יִרְעֲדוּ הַשָּׁמַיִם רָעוֹד: *י* וְיַעַבְרוּ הֶהָרִים עָבוֹר: *יא* אוֹי לָהֶם בַּיּוֹם
הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים: *יב* אֲשֶׁר בְּלַהַג יִשְׁתַּעְשְׁעוּ[2862]: *יג* בַּיּוֹם הַהוּא יֶהְדְּפוּ אֶל אֵשׁ גֵּהִינֹּם
הָדוֹף: *יד* ״זֹאת הָאֵשׁ אֲשֶׁר הֱיִיתֶם מְכַחֲשִׁים בָּהּ: *טו* הַאִם לְהָטִים הֵם אֵלֶּה, אוֹ אַתֶּם לֹא
תִרְאוּ? *טז* הֱיוּ צָלֵי לָהּ. וְאִם תַּאֲרִיכוּ רוּחֲכֶם וְאִם לֹא תַאֲרִיכוּ אַחַת הִיא לָכֶם. אָכֵן אַתֶּם לֹא
תְּשֻׁלְּמוּ בִּלְתִּי אִם כְּמַעֲשֵׂיכֶם״: *יז* אַךְ יִרְאֵי הָאֱלֹהִים בְּגַנּוֹת וָנֹעַם: *יח* מִתְעַנְּגִים עַל אֲשֶׁר חָלַק
לָהֶם אֱלֹהֵיהֶם, וִיפַלְּטֵם מֵעֹנֶשׁ שְׁאוֹל[2863]: *יט* ״אִכְלוּ וּשְׁתוּ לְעָנְגָה בַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם״: *כ* מְסֻבִּים
עַל עֲרָשׂוֹת[2864] עֲרוּכִים[2865] וְהִשֵּׂאנוּ אוֹתָם (עֲלָמוֹת) שְׁחוֹרוֹת עָיִן[2866]: *כא* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ
וַיֵּלְכוּ צֶאֱצָאֵיהֶם בְּדַרְכָּם לָאֱמוּנָה, נַדְבֵּק אֶת צֶאֱצָאֵיהֶם בָּהֶם[2867] וְלֹא נִגְרַע מֵהֶם
מִמַּעֲשֵׂיהֶם[2868] דָּבָר. כָּל אָדָם עָרֵב לְפָעֳלוֹ[2869]: *כב* וְסָמַכְנוּ אוֹתָם פֵּרוֹת וּבָשָׂר מֵאֲשֶׁר
יִתְאַוּוּ: *כג* יוֹשִׁיטוּ בָּהֶן אִישׁ לְאָחִיו כּוֹס לֹא דְבַר לַהַג בָּהּ[2870] וְלֹא (דָּבָר) הַמֵּבִיא לִידֵי
חֵטְא: *כד*[2871] וְחִזְּרוּ בֵּינֵיהֶם עֲלָמִים[2872] (אֲשֶׁר) לָהֶם, (דָּמוּ) כְּמוֹ הָיוּ הַפְּנִינִים
הַסְּפוּנוֹת[2873]: *כה* וּפָנוּ זֶה אֶל זֶה וְשָׁאֲלוּ זֶה אֶת זֶה[2874]: *כו* וְאָמְרוּ: ״הָיִינוּ בְּמִשְׁפַּחְתֵּנוּ מְלֵאִים
פַּחַד״[2875]: *כז* וַיֵּט אֵלֵינוּ אֱלֹהִים חֶסֶד, וַיְפַלְּטֵנוּ מֵעֹנֶשׁ אֵשׁ לוֹהֶטֶת: *כח* כִּי הָיִינוּ לִפְנֵי כֵן
קוֹרְאִים אֵלָיו, כִּי הוּא הַמֵּטִיב וְהָרַחוּם״:

כט הַזְהֵר אוֹתָם אֵפוֹא, כִּי אֵין אַתָּה בְּחֶסֶד אֱלֹהֶיךָ לֹא מַגִּיד עֲתִידוֹת[2876] וְלֹא מְשֻׁגָּע: *ל* אוֹ
יֹאמְרוּ: ״מְשׁוֹרֵר. נוֹחִיל (לִרְאוֹת) בּוֹ תַּהְפּוּכוֹת הַזְּמַן״: *לא* אֱמֹר: ״הוֹחִילוּ, כִּי אַף אָנֹכִי

עִמָּכֶם מִן הַמּוֹחִילִים''[2877]: *לב* אִם תְּבוּנָתָם[2878] תְּצַוֵּם עַל זֹאת, אוֹ הֵם אֲנָשִׁים מַמְרִים: *לג* אוֹ
יֹאמְרוּ: ''מִלִּבּוֹ יְדַבֵּר זֹאת''. לֹא כִּי לֹא יַאֲמִינוּ: *לד* יָבִיאוּ נָא דְבָרִים כָּמוֹהוּ אִם אֱמֶת
יְדַבֵּרוּ[2879]: *לה* הַאִם נוֹצְרוּ מִלֹּא-דָבָר אוֹ הֵם הַיּוֹצְרִים?: *לו* אִם יָצְרוּ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ?
לֹא כִּי לֹא יִבְטָחוּ[2880]: *לז* אִם אִתָּם אוֹצְרוֹת אֱלֹהֶיךָ? אִם הֵם הַמְנַצְּחִים (עַל הַכֹּל)?: *לח* אִם
לָהֶם סֻלָּם וְיַאֲזִינוּ[2881]? הִנֵּה יָבִיא נָא הַמַּאֲזִין מֵהֶם מוֹפֵת גָּלוּי:

לט אִם לוֹ הַבָּנוֹת וְלָכֶם הַבָּנִים"?[2882]: *מ* אוֹ תִשְׁאַל מֵהֶם שָׂכָר וְהֵם עֲמוּסִים חוֹבוֹת?: *מא* אוֹ
אִתָּם הַתַּעֲלוּמָה וְהֵם יִכְתֹּבוּ?[2883]: *מב* אוֹ יַחְמְסוּ (עָלֶיךָ) מְזִמָּה? אָכֵן הַכּוֹפְרִים הֵם אֲשֶׁר לָהֶם
יַחְמְסוּ מְזִמָּה[2884]: *מג* אוֹ לָהֶם אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים? חָלִילָה לֵאלֹהִים[2885] אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ
לוֹ: *מד* וְכִי יִרְאוּ רְגָבִים נוֹפְלִים מִן הַשָּׁמַיִם[2886] יֹאמְרוּ: ''עֲרֵמַת עֲנָנִים''[2887]: *מה* עָזְבֵם אֵפוֹא
עַד אֲשֶׁר יִפְגְּשׁוּ אֶת יוֹמָם אֲשֶׁר הֵם יִצָּעֲקוּ (מִפַּחַד): *מו* יוֹם (בּוֹ) לֹא תוֹעִיל לָהֶם מְזִמָּתָם
בִּמְאוּמָה וְלֹא יִמְצְאוּ יֶשַׁע: *מז* וְאָכֵן לַפּוֹשְׁעִים עֹנֶשׁ זוּלַת זֶה, וְאוּלָם מַרְבִּיתָם לֹא
יֵדָעוּ: *מח* וְצַפֵּה אֵפוֹא לְמִשְׁפַּט אֱלֹהֶיךָ, כִּי עֵינֵינוּ עָלֶיךָ[2888]. וְשַׁבַּח בִּתְפִלַּת אֱלֹהֶיךָ בְּעֵת אֲשֶׁר
תָּקוּם: *מט* וּמֵ(עִתּוֹת) הַלַּיְלָה שַׁבְּחֵהוּ. וּבִפְנוֹת הַכּוֹכָבִים:

פָּרָשַׁת הַכּוֹכָב[2889]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בַּכּוֹכָב כַּאֲשֶׁר יָבוֹא[2890]: *ב* לֹא תָעָה רֵעֲכֶם[2891] וְלֹא שָׁגָה: *ג* וְלֹא יֶהְגֶּה הָגוּת
רוּחַ: *ד* אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם חָזוֹן אֲשֶׁר יִגָּלֶה: *ה* לִמֵּד אוֹתוֹ אַמִּיץ כֹּחַ[2892]: *ו* בַּעַל תְּבוּנוֹת
וַיִּתְגַּלֶּה[2893]: *ז* וְהוּא בָּאֹפֶק הָעֶלְיוֹן: *ח* אַחַר קָרַב וַיִּגַּשׁ[2894]: *ט* וַיְהִי הַרְחֵק כִּמְטַחֲוֵי קְשָׁתַיִם אוֹ
קָרוֹב מִזֶּה: *י* וַיְּגַל אֶת אֹזֶן עַבְדּוֹ אֶת אֲשֶׁר גָּלָה: *יא* לֹא כִזֵּב הַלֵּב אֶת אֲשֶׁר רָאָה: *יב* הֲתִתְוַכְּחוּ
עִמּוֹ בַּאֲשֶׁר רָאָה?: *יג* הֵן כְּבָר רָאָהוּ יוֹרֵד פַּעַם אַחֶרֶת: *יד* לְיַד עֵץ הַלּוֹט אֲשֶׁר בַּקָּצֶה
הָאַחֲרוֹן: *טו* אֶצְלוֹ גִּנַּת הַמָּעוֹן: *טז* בַּעֲטוֹת אֶת עֵץ הַלּוֹט אֲשֶׁר עָטָה: *יז* לֹא נָטָה הַמֶּבָּט וְלֹא
שָׁטָה: *יח* אָכֵן כְּבָר רָאָה אוֹתוֹת אֱלֹהִים הַגְּדוֹלִים:

יט מַה תַּחְשְׁבוּ בִּדְבַר אַלָּת וְעֻזָּה[2895]: *כ* וּמָנָאת הַשְּׁלִישִׁית הָאַחֲרוֹנָה?: *כא* הֲלָכֶם הַזְּכָרִים וְלוֹ
הַנְּקֵבוֹת?: *כב* הֲלֹא זֹאת חֲלֻקַּת חָמָס הִיא: *כג* אֵין הֵן בִּלְתִּי אִם שֵׁמוֹת אֲשֶׁר קְרָאתֶם בָּהֶם
אַתֶּם וַאֲבוֹתֵיכֶם, לֹא נָתַן לָהֶם אֱלֹהִים כָּל שִׁלְטוֹן[2896]. אֵין הֵם הוֹלְכִים כִּי אִם אַחֲרֵי דִּמְיוֹן
לִבָּם[2897] וּמַאֲוַיֵּי הַנֶּפֶשׁ, וְאוּלָם כְּבָר בָּא אֲלֵיהֶם אֹרַח-מֵישָׁרִים מֵאֵת אֱלֹהֵיהֶם: *כד* הַאִם נִתַּן
לָאָדָם כָּל אֲשֶׁר יִשְׁאַל לוֹ?: *כה* הֵן לֵאלֹהִים הָאַחֲרִית וְהָרֵאשִׁית: *כו* וְכַמָּה מַלְאָכִים בַּשָּׁמַיִם
אֲשֶׁר לֹא תוֹעִיל תְּפִלָּתָם בְּהַפְגִּיעָם בִּמְאוּמָה: *כז* בִּלְתִּי אִם אַחֲרֵי אֲשֶׁר יִתֵּן לָהֶם אֱלֹהִים
(לְהַפְגִּיעַ) לַאֲשֶׁר חָפֵץ (בּוֹ) וַיִּרְצֵ(הוּ)[2898]: *כח* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא יַאֲמִינוּ בָּאַחֲרִית יִקְרְאוּ
לַמַּלְאָכִים בִּשְׁמוֹת הַנְּקֵבוֹת: *כט* אַךְ אֵין לָהֶם כָּל דַּעַת בָּזֹאת. אֵין הֵם הוֹלְכִים כִּי אִם אַחֲרֵי
דִּמְיוֹן לִבָּם, וְאָכֵן דִּמְיוֹן הַלֵּב לֹא יוֹאִיל בִּפְנֵי הָאֱמֶת בִּמְאוּמָה[2899]: *ל* סוּר אֵפוֹא מֵאֵת אֲשֶׁר סָר
מִזֹּכֶר אוֹתָנוּ, וְלֹא יַחְפֹּץ בִּלְתִּי אִם בְּחַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה[2900]: *לא* זֹאת הִיא הַשָּׂגָתָם מִן הַדָּעַת.
וְאוּלָם אֱלֹהֶיךָ הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר תָּעָה וְהוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר יְאֻשָּׁר בְּדָרֶךְ: *לב* וְלֵאלֹהִים

כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, לְמַעַן יִגְמֹל אֶת עוֹשֵׂי הָרָעָה כְּמַעֲשֵׂיהֶם וּלְמַעַן יִגְמֹל אֶת
עוֹשֵׂי הַטּוֹב אֶת הַטּוֹב (בַּגְּמוּל)[2901]: *לג* אֵלֶּה אֲשֶׁר יִרְחֲקוּ מִן הַחֲטָאִים הַגְּדוֹלִים
וְהַתּוֹעֵבוֹת[2902] בִּלְתִּי מִן הַקַּלּוֹת, אָכֵן אֱלֹהֶיךָ רַב הַסְּלִיחָה. הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶתְכֶם, בַּהֲקִימוֹ אֶתְכֶם
מִן הָאָרֶץ וּבִ(הְיוֹתְכֶם) עֻבָּרִים בִּמְעֵי אִמּוֹתֵיכֶם. אַל תְּזַכּוּ אֵפוֹא אֶת נַפְשְׁכֶם. הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת
אֲשֶׁר יָרֵא (אוֹתוֹ)[2903]:

לד מַה תַּחְשֹׁב אֶל זֶה אֲשֶׁר פָּנָה עֹרֶף: *לה* וַיִּתֵּן מְעַט וַיִּקְפֹּץ יָדוֹ?[2904]: *לו* הַאִם אִתּוֹ דַּעַת
הַתַּעֲלוּמָה וְהוּא יִרְאֶה?: *לז* הַאִם לֹא הֻגַּד לָכֶם אֶת אֲשֶׁר בִּמְגִלּוֹת מֹשֶׁה: *לח* וְאַבְרָהָם הַנֶּאֱמָן
(בִּדְבָרוֹ)?[2905]: *לט* כִּי לֹא תִשָּׂא נֶפֶשׁ נוֹשֵׂאת אֶת מַשָּׂא (נֶפֶשׁ) אַחֶרֶת[2906]: *מ* וְכִי אֵין לְאָדָם
בִּלְתִּי אִם לְפִי עֲמָלוֹ: *מא* וְלָאַחֲרוֹנָה יֵרָאֶה עֲמָלוֹ: *מב* וְשֻׁלַּם לוֹ עָלָיו הַגְּמוּל בִּמְלֹא
הַשֶּׁפַע: *מג* וְכִי אֶל אֱלֹהֶיךָ קֵץ (כֹּל): *מד* וְכִי הוּא הַנּוֹתֵן צְחוֹק וְהַמֵּבִיא בֶכִי[2907]: *מה* וְכִי הוּא
הַמֵּמִית וְהַמְּחַיֶּה: *מו* וְכִי הוּא בּוֹרֵא שְׁנֵי הַמִּינִים אֶת הַזָּכָר וְאֶת הַנְּקֵבָה: *מז* מִטִּפָּה עֵת
תּוּפָץ[2908]: *מח* וְכִי עָלָיו הַתְּקוּמָה הָאַחֲרוֹנָה[2909]: *מט* וְכִי הוּא הַמַּעֲשִׁיר וּמַקְנֶה: *נ* וְכִי הוּא הוּא
אֲדוֹן כּוֹכַב-הַכֶּלֶב[2910]: *נא* וְכִי הוּא הִשְׁמִיד אֶת עָאד הָרִאשׁוֹנִים[2911]: *נב* וְתַמוּד[2912] וְלֹא
הִשְׁאִיר: *נג* וְעַם נֹחַ מִלְּפָנִים, כִּי הֵם הֵם הָיוּ הַפּוֹשְׁעִים וְהַמַּמְרִים מִכֹּל: *נד* וְאֶת
הַהֲפוּכוֹת[2913] הָפַךְ מִשֹּׁרֶשׁ: *נה* וַיְכַסֵּן אֲשֶׁר כִּסָּה אוֹתָן: *נו* בְּאֵיזֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֶיךָ תִּתְוַכַּח
אֵפוֹא: *נז* זֶה[2914] הוּא מַזְהִיר מִן הַמַּזְהִירִים הָרִאשׁוֹנִים[2915]: *נח* קָרְבָה הַקְּרוֹבָה[2916] אֵין מַעֲבִיר
אוֹתָהּ מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים: *נט* הַאִם תִּתְפַּלְאוּ אֵפוֹא עַל הַדָּבָר הַזֶּה?[2917]: *ס* וְתִצְחֲקוּ וְלֹא
תִבְכּוּ?: *סא* וְאַתֶּם מִשְׁתַּעַשְׁעִים?: *סב* הִשְׁתַּחֲווּ אֵפוֹא לֵאלֹהִים וְעִבְדוּ (אוֹתוֹ):

פָּרָשַׁת הַיָּרֵחַ[2918]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א קָרְבָה "הַשָּׁעָה"[2919] וְנִבְקַע הַיָּרֵחַ: *ב* וּבִרְאוֹתָם אוֹת יָסוּרוּ וְאָמְרוּ "כְּשָׁפִים
מְמֻשָּׁכִים"[2920]: *ג* וַיְכַחֲשׁוּ וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי תַאֲווֹתֵיהֶם, וְאוּלָם כָּל דָּבָר קָבוּעַ אֵיתָן: *ד* וּכְבָר בָּאוּ
אֲלֵיהֶם מִדִּבְרֵי הֶחָזוֹן אֲשֶׁר הַזְהָרָה בָּהֶם[2921]: *ה* חָכְמָה מֻפְלָגָה, אַךְ לֹא תוֹעִיל הַהַזְהָרָה: *ו* סוּר
אֵפוֹא מֵהֶם, בַּיּוֹם אֲשֶׁר יִקְרָא הַקּוֹרֵא אֶל דָּבָר אָיֹם[2922]: *ז* (תִּהְיֶינָה) עֵינֵיהֶם מֻשְׁפָּלוֹת יוֹצְאוּ
מִן הַקְּבָרוֹת כְּאִלּוּ הֵם אַרְבֶּה נָפוֹץ: *ח* יָאוּצוּ אֶל הַקּוֹרֵא וְאָמְרוּ הַכּוֹפְרִים: "זֶה יוֹם מְצוּקָה":

ט כִּחֲשׁוּ לִפְנֵיהֶם עַם נֹחַ, וַיִּתְּנוּ לְכוֹזֵב אֶת עַבְדֵּנוּ וַיֹּאמְרוּ: "מְשֻׁגָּע" וַיְנָאֵץ: *י* וַיִּקְרָא אֶל
אֱלֹהָיו: "הִנֵּה תָּקְפוּ אוֹתִי. הוֹשִׁיעָה"[2923]: *יא* וַנִּפְתַּח שַׁעֲרֵי הַשָּׁמַיִם בְּמַיִם נִתָּכִים: *יב* וַנְּבַקַּע
אֶת הָאָרֶץ עֲיָנוֹת, וַיִּפָּגְשׁוּ הַמַּיִם[2924] לְפִי פְּקֻדָּה אֲשֶׁר נִגְזָרָה: *יג* וַנִּשָּׂאֶנּוּ עַל בַּעֲלַת קְרָשִׁים
וּמַסְמְרִים[2925]: *יד* תָּרוּץ לְעֵינֵינוּ[2926] גְּמוּל לַאֲשֶׁר הָיָה כּוֹפֵר: *טו* וּכְבָר עֲזַבְנוּ זֹאת אוֹת. הַאִם יֵשׁ
אֲשֶׁר יִקַּח מוּסָר?: *טז* וְאֵיכָה הָיָה עָנְשִׁי וְהַזְהָרָתִי?: *יז* וּכְבָר הֵקַלְנוּ אֶת הַקֻּרְאָן לְהַזְהָרָה[2927],
הַאִם יֵשׁ אֵפוֹא אֲשֶׁר יִקַּח מוּסָר?:

יח כְּחֻשָּׁה עָאד[2928] וְאֵיכָה הָיוּ עָנְשִׁי וְהַזְהָרָתִי?: *יט* אָכֵן שָׁלַחְנוּ עֲלֵיהֶם רוּחַ נוֹקֶבֶת בְּיוֹם בְּלִי מַזָּל טוֹב[2929] מְמֻשָּׁךְ: *כ* תְּעַקֵּר אֶת בְּנֵי-הָאָדָם כְּמוֹ הָיוּ שָׁרְשֵׁי תָּמָר נְסֻחִים: *כא* וְאֵיכָה הָיוּ עָנְשִׁי וְהַזְהָרָתִי?: *כב* וּכְבָר הֵקַלְנוּ אֶת הַקֻּרְאָן לְהַזְהָרָה, הַאִם יֵשׁ אֵפוֹא אֲשֶׁר יִקַּח מוּסָר?:

כג נָתְנוּ תְמוּד[2930] לְכוֹזְבִים אֶת הַמַּזְהִירִים: *כד* וַיֹּאמְרוּ: "הַאִם אָדָם אֶחָד מֵאִתָּנוּ[2931] נֵלֵךְ אַחֲרָיו? הֵן אָז נְהִי בְּתוֹעָה וּבְחֶסְרוֹן-דַּעַת אֱוִילִי[2932]: *כה* הַאִם נִתְּנָה מִתּוֹכֵנוּ עַל יָדוֹ הַהַזְהָרָה לֹא כִּי שַׁקְרָן וְרַהַב הוּא:

כו יָדוֹעַ יֵדְעוּ מָחָר, מִי הוּא הַשַּׁקְרָן וְהָרָהָב: *כז* הִנֵּה אֲנַחְנוּ שׁוֹלְחִים אֶת הַגְּמַלָּה מַסָּה לָהֶם[2933], וּבְחַן אוֹתָם וְהַאֲרֵךְ רוּחֶךָ: *כח* וְהַגֵּד אֲלֵיהֶם, כִּי הַמַּיִם חֵלֶק כְּחֵלֶק בֵּינֵיהֶם[2934] לְכָל אֶחָד מַשְׁקֶה מוּכָן לוֹ:

כט וַיִּקְרְאוּ לְרֵעָם[2935] וַיִּקַּח לוֹ (חֶרֶב) וַיְעַקֵּר[2936]: *ל* וְאֵיכָה הָיָה עָנְשִׁי וְהַזְהָרָתִי: *לא* אָכֵן שָׁלַחְנוּ בָּהֶם רַעַשׁ אֶחָד[2937] וַיִּהְיוּ כַּדָּגִים הַיְבֵשִׁים אֲשֶׁר לְבוֹנֶה גְּדֵרוֹת (הַצֹּאן): *לב* וּכְבָר הֵקַלְנוּ אֶת הַקֻּרְאָן לְהַזְהָרָה[2938], הַאִם יֵשׁ אֵפוֹא אֲשֶׁר יִקַּח מוּסָר?:

לג נָתְנוּ עַם לוֹט לְכוֹזְבִים אֶת הַמַּזְהִירִים: *לד* וְאָכֵן שָׁלַחְנוּ בָּהֶם (סוּפַת) חוֹל[2939] מִבַּלְעֲדֵי בֵּית לוֹט אֲשֶׁר הִצַּלְנוּם בַּשַּׁחַר[2940]: *לה* חֶסֶד מֵאִתָּנוּ. כָּזֹאת נִגְמֹל אֶת הַמּוֹדֶה (חַסְדֵּי): *לו* וּכְבָר הִזְהִיר אוֹתָם (לוֹט) מִפְּנֵי שֹׁד (מִשַּׁדַּי) וַיַּמְרוּ אֶת הַשְּׁלִיחִים: *לז* וּכְבָר דָּרְשׁוּ מֵאִתּוֹ בְּתַאֲוָתָם אֶת אוֹרְחָיו וַנְּכַל אֶת עֵינֵיהֶם[2941]. ״טַעֲמוּ אֵפוֹא עָנְשִׁי וְהַזְהָרָתִי״: *לח* וּכְבָר קִדְּמָם בַּבֹּקֶר עֹנֶשׁ מְמֻשָּׁךְ[2942]: *לט* ״טַעֲמוּ אֵפוֹא עָנְשִׁי וְהַזְהָרָתִי״: *מ* וּכְבָר הֵקַלְנוּ אֶת הַקֻּרְאָן לְהַזְהָרָה. הַאִם יֵשׁ אֵפוֹא אֲשֶׁר יִקַּח מוּסָר?:

מא וּכְבָר בָּאוּ אֶל בֵּית פַּרְעֹה הַמַּזְהִירִים: *מב* כִּחֲשׁוּ בְּכָל אוֹתוֹתֵינוּ וַנְּיַסְּרֵם מוּסָר גִּבּוֹר וְיָכוֹל: *מג* הֲכוֹפְרֵיכֶם טוֹבִים יֶתֶר מִן הָהֵם, אִם לָכֶם פְּטוּר מִן הַזְּבּוּר[2943]: *מד* אוֹ יֹאמְרוּ: אֲנַחְנוּ קָהָל מְבֻצָּר?:

מה הָדוֹף יֶהְדֹּף אֶת הַקָּהָל וְנָסוֹגוּ אָחוֹר: *מו* לֹא כִּי ״הַשָּׁעָה״[2944] מוֹעֲדָם וְ״הַשָּׁעָה״ קָשָׁה יוֹתֵר וּמָרָה יוֹתֵר[2945]: *מז* אָכֵן הַפּוֹשְׁעִים בְּתוֹעָה וּבְחֶסְרוֹן-דַּעַת אֱוִילִי[2946]: *מח* בַּיּוֹם (הַהוּא) יְגֹרְרוּ בָּאֵשׁ (גֵּיהִנֹּם) עַל פְּנֵיהֶם: "טַעֲמוּ מַגַּע אֵשׁ לוֹהֶטֶת: *מט* אָכֵן כָּל דָּבָר בָּרָאנוּ לְפִי חֹק נֶחֱרָץ: *נ* וְאֵין פְּקֻדָּתֵנוּ בִּלְתִּי אִם אַחַת כְּהֶרֶף עַיִן[2947]: *נא* וּכְבָר הִשְׁמַדְנוּ אֶת הַדּוֹמִים לָכֶם[2948]. הַאִם יֵשׁ אֲשֶׁר יִקַּח מוּסָר?: *נב* וְכָל דָּבָר פְּעָלוּהוּ (רָשׁוּם) בַּסְּפָרִים[2949]: *נג* וְכָל גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה רְשׁוּמָה: *נד* וְאוּלָם הַיִּרְאִים (אֶת אֱלֹהִים) בְּגַנּוֹת וּנְהָרוֹת: *נה* בְּמוֹשָׁב נָכוֹן אֵצֶל מֶלֶךְ אַדִּיר:

פָּרָשַׁת הָרַחְמָן[2950]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁבְעִים וּשְׁמוֹנָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הָרַחְמָן הוֹרָה אֶת הַקֻּרְאָן: *ב* בָּרָא אֶת הָאָדָם: *ג* הוֹרָהוּ בִּינוֹת: *ד* הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ (מַהֲלָכָם)
בְּחֶשְׁבּוֹן[2951]: *ה* וְהַצֶּמַח וְהָעֵץ יִשְׁתַּחֲווּ (לוֹ)[2952]: *ו* וְאֶת הַשָּׁמַיִם הֵרִים[2953] וַיָּשֶׂם
מֹאזְנַיִם[2954]: *ז* לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִּמְעֲלוּ בַּמֹּאזְנַיִם[2955]: *ח* וְהָקִימוּ אֶת הַמִּשְׁקָל בְּצֶדֶק וְאַל תַּחְסִירוּ
אֶת הַמֹּאזְנַיִם[2956]: *ט* וְאֶת הָאָרֶץ שָׂמָהּ לַחַיִּים:

י בָּהּ פְּרִי וָתֹמֶר בַּעֲלֵי הַנִּצָּה: *יא* וְהַתְּבוּאָה בַּעֲלַת הַמֹּץ וְהַנִּצָּנִים: *יב* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם
תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?[2957]: *יג* בָּרָא אֶת הָאָדָם חֹמֶר יָבֵשׁ[2958] כִּכְלִי חֶרֶשׂ: *יד* וַיִּבְרָא אֶת הַגָּ'אן אֵשׁ
צְלוּלָה[2959]: *טו* בְּאֵיזֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *טז* אֲדוֹן שְׁנֵי הַמִּזְרָחִים וּשְׁנֵי
הַמַּעֲרָבִים[2960]: *יח* [2961]בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא? *יט* שִׁלַּח אֶת שְׁנֵי הַיַּמִּים
יִפָּגֵשׁוּ[2962]: *כ* בֵּין שְׁנֵיהֶם חַיִץ, לֹא יַעַבְרוּ גְּבוּלָם[2963]: *כא* בְּאֵיזֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ
אֵפוֹא: *כב* יֵצְאוּ מִתּוֹךְ שְׁנֵיהֶם הַפְּנִינִים וְהָאַלְמֻגִּים[2964]: *כג* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ
אֵפוֹא?: *כד* וְלוֹ הָאֳנִיּוֹת הַנּוֹשְׂאוֹת אֶת מִפְרְשֵׂיהֶן בַּיָּם כֶּהָרִים: *כה* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם
תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *כו* כָּל אֲשֶׁר עָלֶיהָ[2965] עוֹבֵר וְכָלֶה: *כז* וְנִשְׁאֲרוּ פְּנֵי אֱלֹהֶיךָ[2966] הַנֶּהְדָּר
וְהַנִּכְבָּד: *כח* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *כט* יְחַלּוּהוּ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ,
כָּל יוֹם הוּא (מְחַדֵּשׁ) עִנְיָן: *ל* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *לא* הִפָּנֵה נִפָּנֶה לָכֶם
אַתֶּם שְׁנֵי הַכְּבֵדִים[2967]: *לב* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *לג* הוֹי חֶבְרַת הַגִּ'ן
וְהָאָדָם[2968] אִם יְכוֹלִים אַתֶּם לְהִתְחַמֵּק מִקְּצוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, הִתְחַמְּקוּ אֵפוֹא. לֹא תִתְחַמְּקוּ
בִּלְתִּי אִם בְּעֹז[2969]: *לד* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *לה* יְשַׁלַּח בָּכֶם שְׁנֵיכֶם
לַהֲבוֹת אֵשׁ אֲשֶׁר עָשָׁן אֵין בָּהֶן, וּנְחֹשֶׁת נִתֶּכֶת[2970], וְלֹא תוּכְלוּ הוֹשִׁיעַ לְנַפְשְׁכֶם: *לו* בְּאֵי זֶה
מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *לז* וְכַאֲשֶׁר יִבָּקְעוּ הַשָּׁמַיִם וְהָיוּ וְרֻדִּים כַּמִּשְׁחָה[2971]: *לח* בְּאֵי
זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *לט* בַּיּוֹם הַהוּא לֹא יִשְׁאֲלוּ עַל דְּבַר עֲווֹנוֹ[2972] לֹא אֶת
הָאָדָם וְלֹא אֶת הַגִּ'ן: *מ* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *מא* יֻכְּרוּ הַפּוֹשְׁעִים
בְּאוֹתוֹתָם[2973], וְנִתְפְּשׂוּ בְּצִיצַת רֹאשָׁם[2974] וּבְרַגְלֵיהֶם: *מב* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ
אֵפוֹא?: *מג* זֹאת הִיא גֵּהִינֹּם אֲשֶׁר יְכַחֲשׁוּ בָהּ הַפּוֹשְׁעִים: *מד* יְשׁוֹטְטוּ בֵּינָהּ וּבֵין חַמִּים
וְרוֹתְחִים[2975]: *מה* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *מו* וְאוּלָם לַאֲשֶׁר יָרֵא מְקוֹם
אֱלֹהָיו[2976] שְׁתֵּי גַּנּוֹת[2977]: *מז* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *מח* בַּעֲלוֹת עֵצִים
עֲנֵפִים: *מט* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *נ* בִּשְׁתֵּיהֶן עֲיָנוֹת מוֹשְׁכִים: *נא* בְּאֵי זֶה
מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *נב* בִּשְׁתֵּיהֶן מִכָּל פְּרִי שְׁנֵי מִינִים[2978]: *נג* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת
אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *נד* מְסֻבִּים עַל מַצָּעִים רְפִידָתָן רְקָמוֹת, וּפִרְיָן הַבָּשֵׁל שֶׁלִּשְׁתֵּי הַגַּנּוֹת
יוֹרֵד[2979]: *נה* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *נו* תּוֹכָן קִצְרוֹת הַמֶּבָּט[2980] אֲשֶׁר לֹא
חִלְּלוּ אוֹתָן לִפְנֵיהֶם לֹא בְּנֵי אָדָם וְלֹא גִ'נִּים: *נז* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ
אֵפוֹא?: *נח* דּוֹמוֹת כְּמוֹ הָיוּ אֹדֶם וּפְנִינִים[2981]: *נט* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ
אֵפוֹא? *ס* הֲלֹא גְּמוּל הַטּוֹב אֵינֶנּוּ בִּלְתִּי אִם הַטּוֹב: *סא* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ
אֵפוֹא?:

סב וּמִבַּלְעֲדֵיהֶן שְׁתֵּי גַּנּוֹת: *סג* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *סד* יְרֻקּוֹת-
כֵּהוֹת[2982]: *סה* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *סו* בִּשְׁתֵּיהֶן שְׁנֵי מַעְיָנוֹת שׁוֹפְעִים
מַיִם[2983]: *סז* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *סח* בִּשְׁתֵּיהֶן פֵּרוֹת וַעֲצֵי-תֹמֶר
וְרִמּוֹן: *סט* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא? *ע* בִּשְׁתֵּיהֶן טוֹבוֹת וְיָפוֹת[2984]: *עא* בְּאֵי זֶה

מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *עב* שְׁחֹרוֹת עַיִן[2985] פְּרוּשׂוֹת בָּאֳהָלִים[2986]: *עג* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *עד* לֹא יְחַלְּלוּ אוֹתָן לִפְנֵיהֶם לֹא בְּנֵי אָדָם וְלֹא גַ'אן[2987]: *עה* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *עו* מְסִבִּים עַל כָּרִים יְרוּקִים וּשְׁטִיחֵי-עַבְקָר[2988] יָפִים: *עז* בְּאֵי זֶה מֵאוֹתוֹת אֱלֹהֵיכֶם תְּכַחֲשׁוּ אֵפוֹא?: *עח* יִתְבָּרֵךְ שֵׁם אֱלֹהֶיךָ בַּעַל הַהוֹד וְהַכָּבוֹד:

פָּרָשַׁת הֶחָלָה[2989]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ תִּשְׁעִים וְשִׁשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א כַּאֲשֶׁר תָּחוּל הֶחָלָה[2990]: *ב* אֵין מְכַחֵשׁ לְחוּלָהּ: *ג* מַשְׁפִּילָה וּמְרִימָה: *ד* בְּנוּט הָאָרֶץ נוּט: *ה* וּבְהִנָּפֵץ הֶהָרִים הִנָּפֵץ: *ו* וְהָיוּ אָבָק מְזֹרֶה: *ז* וִהְיִיתֶם שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת: *ח* בַּעֲלֵי הַיָּמִין מַה (מְאֻשָּׁרִים) בַּעֲלֵי הַיָּמִין:

ט וּבַעֲלֵי הַשְּׂמֹאל מַה (אֻמְלָלִים) בַּעֲלֵי הַשְּׂמֹאל[2991]: *י* וְהָעוֹבְרִים לִפְנֵי כֹל, הָעוֹבְרִים לִפְנֵי כֹל[2992]: *יא* אֵלֶּה הֵם הַמְקֹרָבִים[2993]: *יב* בְּגַנּוֹת הַנֹּעַם: *יג* רַבִּים מִן הָרִאשׁוֹנִים: *יד* וּמְעַטִּים מִן הָאַחֲרוֹנִים[2994]: *טו* עַל עֲרָשׂוֹת רְקוּמִים זָהָב מְשֻׁבָּצִים אַבְנֵי חֵן: *טז* מְסִבִּים עֲלֵיהֶם זֶה לְעֻמַּת זֶה[2995]: *יז* וִיחַזְּרוּ בֵּינֵיהֶם עַלְמֵי[2996] עַד[2997]: *יח* בִּגְבִיעִים[2998] וְקַנְקַנִּים וְכוֹסוֹת מִמַּעְיָן[2999]: *יט* לֹא יִכְאַב רֹאשָׁם מֵהֶם וְלֹא יִשְׁתַּכָּרוּ[3000]: *כ* וּפֵרוֹת מֵאֲשֶׁר יִבְחֲרוּ לָהֶם: *כא* וּבְשַׂר עוֹפוֹת מֵאֲשֶׁר יִתְאַוּוּ: *כב* וּשְׁחוֹרוֹת עַיִן[3001] כִּפְנִינִים הַסְּפוּנוֹת[3002]: *כג* גְּמוּל בַּאֲשֶׁר עָשׂוּ[3003]: *כד* לֹא יִשְׁמְעוּ בְּתוֹכָן לֹא דִּבְרֵי-לַהַג[3004] וְלֹא (דָּבָר) הַמֵּבִיא לִידֵי חֵטְא: *כה* בִּלְתִּי אִם אֹמֶר שָׁלוֹם שָׁלוֹם[3005]: *כו* וּבַעֲלֵי הַיָּמִין, מַה (מְאֻשָּׁרִים) בַּעֲלֵי הַיָּמִין: *כז* בְּעֵץ לוֹט לֹא קוֹצִים בּוֹ: *כח* וְשִׂיחֵי מוֹז[3006] עֲמוּסִים לְמַכְבִּיר: *כט* וְצֵל רָחָב: *ל* וּמַיִם שׁוֹפְעִים: *לא* וּפְרִי רַב: *לב* לֹא חָדֵל וְלֹא נִמְנָע: *לג* וַעֲרָשׂוֹת נִשָּׂאִים: *לד* הִנֵּה אֲנַחְנוּ הֲקִימֹנוּן הָקֵם[3007]: *לה* וַנְּשִׂימֵן בְּתוּלוֹת: *לו* נְעִימוֹת, בְּנוֹת גִּיל שָׁוֶה[3008]: *לז* לְבַעֲלֵי הַיָּמִין: *לח* רַבִּים מִן הָרִאשׁוֹנִים: *לט* וְרַבִּים מִן הָאַחֲרוֹנִים[3009]: *מ* וּבַעֲלֵי הַשְּׂמֹאל. מַה (אֻמְלָלִים) בַּעֲלֵי הַשְּׂמֹאל: *מא* בְּאֵשׁ לוֹהֶטֶת וְחַמִּים[3010]: *מב* וְצֵל עָשָׁן שָׁחוֹר: *מג* לֹא מְצַנֵּן וְלֹא נָעִים: *מד* כִּי הָיוּ לִפְנֵי כֵן מִתְעַנְּגִים עַל כָּל טוּב[3011]: *מה* וַיַּעַמְדוּ בְּמִרְדָּם לִפְשׁוֹעַ פֶּשַׁע רָב[3012]: *מו* וַיִּהְיוּ אוֹמְרִים: *מז* הַאִם אַחֲרֵי אֲשֶׁר מַתְנוּ וְהָיִינוּ לְעָפָר וַעֲצָמוֹת קוֹם נָקוּם לִתְחִיָּה: *מח* וְגַם אֲבוֹתֵינוּ הָרִאשׁוֹנִים?[3013]: *מט* אֱמֹר: אָכֵן הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים: *נ* הֵאָסֵף יֵאָסְפוּ לְמוֹעֵד יוֹם קָבוּעַ: *נא* וְאָז הִנֵּה אַתֶּם הַתּוֹעִים הַמְכַחֲשִׁים: *נב* תֹּאכֵלוּ אָכוֹל מֵעֵץ מֵהַזַּקּוּם[3014]: *נג* וּתְמַלְאוּ מֵהֶם הַבֶּטֶן[3015]: *נד* וְתִשְׁתּוּ עֲלֵיהֶם מִן הַמַּיִם הָרוֹתְחִים[3016]: *נה* וְתִשְׁתּוּ מַשְׁקֵה הַגְּמַלִּים[3017]: *נו* זֶה מְדוֹרָם בְּיוֹם הַדִּין:

נז אֲנַחְנוּ יְצַרְנוּכֶם וְלָמָּה זֶה לֹא תַאֲמִינוּ אֵפוֹא?[3018]: *נח* הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב? – זֶה אֲשֶׁר אַתֶּם זוֹרְעִים[3019]: *נט* הַאִם אַתֶּם תִּצְּרוּ אוֹתוֹ אוֹ אֲנַחְנוּ הַיּוֹצְרִים: *ס* אֲנַחְנוּ חָרַצְנוּ אֶת הַמָּוֶת בֵּינֵיכֶם – וְאֵין אֲשֶׁר יְעַכֵּב אוֹתָנוּ[3020]: *סא* מִלְּהָמִיר (אֶתְכֶם בְּ)שֶׁכְּמוֹתְכֶם[3021] וְנָקִים אֶתְכֶם (לִתְחִיָּה) בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר לֹא תֵדָעוּ: *סב* וּכְבָר יְדַעְתֶּם אֶת הַבְּרִיאָה הָרִאשׁוֹנָה וְלָמָּה לֹא תָשִׁיבוּ אֶל

לֵב?: *סג* הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב? – זֶה אֲשֶׁר תָּפִיצוּ זַרְעוֹ: *סד* הַאִם אַתֶּם תַּצְמִיחוּהוּ אוֹ אֲנַחְנוּ
הַמַּצְמִיחִים?: *סה* לוּ חָפַצְנוּ שׂוֹת שַׁתְנוּהוּ אָבָק דַּק וְנִשְׁאַרְתֶּם תּוֹהִים[3022]: *סו* (לֵאמֹר): "אָכֵן
אֲנַחְנוּ עֲמוּסִים חוֹב[3023], לֹא כִּי אֲנַחְנוּ מֻדָּרִים הֲנָאָה"[3024]:

סז הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב? – הַמַּיִם אֲשֶׁר תִּשְׁתּוּ: *סח* הַאִם אַתֶּם הוֹרַדְתֶּם אוֹתָם מִן הֶעָבִים אוֹ
אֲנַחְנוּ הַמּוֹרִידִים?: *סט* לוּ חָפַצְנוּ שַׁתְנוּם מְלוּחִים[3025], וְלָמָּה זֶה לֹא תוֹדוּ?: *ע* הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל
לֵב? – הָאֵשׁ אֲשֶׁר תַּצִּיתוּ[3026]: *עא* הַאִם אַתֶּם הִצְמַחְתֶּם אֶת עֵצָהּ[3027] אוֹ אֲנַחְנוּ
הַמַּצְמִיחִים?: *עב* אֲנַחְנוּ עֲשִׂינוּ אוֹתָהּ לְהָשִׁיב אֶל לֵב[3028] וּמַתָּת לְעוֹבְרֵי אֳרָחוֹת
בַּמִּדְבָּר: *עג* שַׁבַּח אֵפוֹא בְּשֵׁם אֱלֹהֶיךָ הֶעָצוּם:

עד לֹא אֶשָּׁבַע[3029] אֵפוֹא בִּשְׁקִיעַת הַכּוֹכָבִים: *עה* וְאָכֵן שְׁבוּעָה עֲצוּמָה הִיא, לוּ יְדַעְתֶּם: *עו* כִּי
אָמְנָם קֻרְאָן נִכְבָּד: *עז* בְּסֵפֶר סָפוּן: *עח* לֹא יִגְּעוּ בוֹ בִּלְתִּי אִם הַמְטֹהָרִים[3030]: *עט* הוּרְדָה מֵאֵת
רִבּוֹן הָעוֹלָמִים: *פ* הַאִם אֶת הַדִּבּוּר הַזֶּה[3031], אַתֶּם מְנָאֲצִים אֵפוֹא?: *פא* וְתַעֲשׂוּ אֶת
מְזוֹנְכֶם[3032] אֲשֶׁר תְּכַחֵשׁוּ?: *פב* וְלָמָּה זֶה כַּאֲשֶׁר הִגִּיעָה (הַנְּשָׁמָה) עַד הַלּוֹעַ[3033]: *פג* וְאַתֶּם בָּעֵת
הַהִיא מַבִּיטִים[3034]: *פד* וַאֲנַחְנוּ קְרוֹבִים אֵלָיו מִכֶּם[3035] וְאוּלָם אֵין אַתֶּם רוֹאִים: *פה* לָמָּה זֶה –
אִם אָמְנָם אַתֶּם אֵינְכֶם נְדוֹנִים –: *פו* לֹא תְשִׁיבוּ אוֹתָהּ[3036] אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ?: *פז* וְאוּלָם אִם
יִהְיֶה מִן הַמְקֹרָבִים[3037]: *פח* הִנֵּה (לוֹ) רֶוַח וְרַחֲמִים וְגִנַּת נֹעַם: *פט* וְאוּלָם אִם מִבַּעֲלֵי הַיָּמִין
יִהְיֶה: *צ* הִנֵּה שָׁלוֹם לְךָ מֵאֵת בַּעֲלֵי הַיָּמִין: *צא* וְאוּלָם אִם מִן הַמְכַחֲשִׁים
(יִהְיֶה): *צב* הַתּוֹעִים: *צג* הִנֵּה (לוֹ) מְדוּרוֹת שֶׁל רוֹתְחִים: *צד* וּצְלִי שְׁאוֹל (יִהְיֶה): *צה* אָכֵן
זֹאת הִיא אֱמֶת הַבְּרוּרָה[3038]: *צו* שַׁבַּח אֵפוֹא בְּשֵׁם אֱלֹהֶיךָ הָאַדִּיר:

פָּרָשַׁת הַבַּרְזֶל[3039]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִּינָה וּפְסוּקֶיהָ עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א יְשַׁבַּח אֶת אֱלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *ב* לוֹ מַלְכוּת
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ יְחַיֶּה וְהֵמִית וְהוּא הַכֹּל יָכוֹל: *ג* הוּא הָרִאשׁוֹן וְהָאַחֲרוֹן וְהַנִּגְלֶה וְהַנִּסְתָּר וְהוּא
יוֹדֵעַ כֹּל: *ד* הוּא אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בְּשִׁשָּׁה יָמִים, אַחֲרֵי כֵן הִתְנַשֵּׂא עַל כִּסֵּא
הַכָּבוֹד, יֵדַע אֶת אֲשֶׁר יָבוֹא בְּתוֹךְ הָאָרֶץ וְאֶת אֲשֶׁר יֵצֵא מִתּוֹכָהּ וְאֶת אֲשֶׁר יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם
וְאֶת אֲשֶׁר יַעֲלֶה אֲלֵיהֶם[3040] וְהוּא עִמָּכֶם בְּכָל אֲשֶׁר תִּהְיוּ וֵאלֹהִים רוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *ה* לוֹ
מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְאֶל אֱלֹהִים יוּשְׁבוּ הַדְּרָכִים: *ו* יָבִיא אֶת הַלַּיְלָה בְּתוֹךְ הַיּוֹם וְאֶת הַיּוֹם
בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה[3041] וְהוּא יוֹדֵעַ קֶרֶב לֵב: *ז* הַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ וּפַזְּרוּ (לִצְדָקָה) מֵאֲשֶׁר
שַׁתְנוּ אֶתְכֶם יוֹרְשִׁים אוֹתוֹ. כִּי אָכֵן אֵלֶּה מִכֶּם אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיְפַזְּרוּ (הוֹנָם), לָהֶם שָׂכָר
רָב: *ח* וּמַה לָּכֶם אֲשֶׁר לֹא תַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבַשָּׁלִיחַ כַּאֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם לְהַאֲמִין בֵּאלֹהֵיכֶם,
הֵן כְּבָר הֶעֱבִירְכֶם בַּבְּרִית, אִם מַאֲמִינִים אַתֶּם: *ט* הוּא הַמּוֹרִיד עַל יַד עַבְדּוֹ אוֹתוֹת בְּרוּרִים
לְהוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה[3042] וְאָכֵן אֱלֹהִים טוֹב וְרַחוּם: *י* וּמַה לָּכֶם אֲשֶׁר לֹא תְפַזְּרוּ
(הוֹנְכֶם) בְּדֶרֶךְ אֱלֹהִים[3043], הֵן לֵאלֹהִים מוֹרֶשֶׁת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ[3044] לֹא יִשְׁוֶה זֶה מִכֶּם אֲשֶׁר
פִּזֵּר (הוֹנוֹ) וַיִּלָּחֵם לִפְנֵי הַכִּבּוּשׁ[3045], אֵלֶּה הֵם בְּמַעֲלָה רָמָה יוֹתֵר מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר פִּזְּרוּ וַיִּלָּחֲמוּ

אַחֲרָיו[3046]. וְלִשְׁנֵיהֶם גַּם יַחַד צִוָּה אֱלֹהִים אֶת הַטּוֹב[3047], וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *יא* מִי
הוּא אֲשֶׁר יַלְוֶה אֶת אֱלֹהִים מִלְוָה טוֹבָה, וֶהֱשִׁיבָהּ לוֹ לְמִשְׁנֶה[3048] וְלוֹ שָׂכָר נִכְבָּד: *יב* וְיוֹם יֵשׁ
אֲשֶׁר תִּרְאֶה אֶת הַמַּאֲמִינוֹת וְאֶת הַמַּאֲמִינוֹת אוֹרָם יָרוּץ לִפְנֵיהֶם וְלִימִינָם (לֵאמֹר): בְּשׂוֹרָה
טוֹבָה לָכֶם הַיּוֹם, גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת, לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָן, וְהוּא הוּא הָאֹשֶׁר
הַגָּדוֹל[3049]. *יג* בַּיּוֹם הַהוּא אָמְרוּ הַסְּעֲפִים וְהַסְּעֲפוֹת לַמַּאֲמִינִים: "הַמְתִּינוּ לָנוּ, וְנָאִיר לָנוּ
מֵאוֹרְכֶם". וְיֵאָמֵר (אֲלֵיהֶם): "שׁוּבוּ לַאֲחוֹרֵיכֶם וּבַקְּשׁוּ לָכֶם אוֹר". וְהוּקְמָה בֵּינֵיהֶם חוֹמָה,
אֲשֶׁר שַׁעַר לָהּ. מִתּוֹכָהּ הָרַחֲמִים וּמִחוּצָה לָהּ, לְפָנֶיהָ, הָעֹנֶשׁ (שֶׁל גֵּיהִנֹּם). יִקְרְאוּ אֲלֵיהֶם:
"הַאִם לֹא הָיִינוּ עִמָּכֶם?"[3050] וְאָמְרוּ: "אָמְנָם כֵּן, וְאוּלָם הִדַּחְתֶּם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם
וַתּוֹחִילוּ[3051] וַיְהִי סָפֵק בְּלִבּוֹתֵיכֶם[3052] וַיַּתְעוּ אֶתְכֶם הַמַּאֲוַיִּים עַד אֲשֶׁר בָּאָה פְּקֻדַּת אֱלֹהִים.
וַיַּתְעוּ אֶתְכֶם בִּדְבַר אֱלֹהִים הַמַּתְעֶה[3053]: *יד* הִנֵּה הַיּוֹם לֹא יֻקַּח מִכֶּם כֹּפֶר[3054] וְלֹא מִן הַכּוֹפְרִים.
מְגוּרֵיכֶם (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ. הִיא אֲשֶׁר אַתֶּם רְאוּיִים לָהּ[3055]. וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה): *טו* הַאִם לֹא
בָאָה הָעֵת לַמַּאֲמִינִים אֲשֶׁר יִכָּנְעוּ לִבּוֹתֵיהֶם לְזֵכֶר אֱלֹהִים וְלַאֲשֶׁר הוֹרִיד מִן הָאֱמֶת, וְלֹא יִהְיוּ
כָּאֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר לְפָנִים, וַיֶּאֱרַךְ לָהֶם הַזְּמַן וַיִּקְשׁוּ לִבּוֹתֵיהֶם[3056] וְרַבִּים מֵהֶם
פּוֹשְׁעִים?: *טז* דְּעוּ כִּי אֱלֹהִים יְחַיֶּה אֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי מוֹתָהּ. כְּבָר בֵּאַרְנוּ לָכֶם גָּלוּי אֶת
הָאוֹתוֹת לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ: *יז* אָכֵן הַנּוֹתְנִים צְדָקָה וְהַנּוֹתְנוֹת[3057] וַאֲשֶׁר הִלְווּ אֶת אֱלֹהִים מִלְוָה
טוֹבָה יְשִׁיבָהּ לָהֶם לְמִשְׁנֶה[3058] וְלָהֶם שָׂכָר נִכְבָּד: *יח* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחָיו,
הֵמָּה הַצַּדִּיקִים לִפְנֵי אֱלֹהֵיהֶם וְהַנֶּהֱרָגִים עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ[3059]. לָהֶם שְׂכָרָם וְאוֹרָם. אַךְ אֲשֶׁר
כָּפְרוּ וַיְכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ הֵם הֵם בְּנֵי הַשְּׁאוֹל: *יט* דְּעוּ כִּי חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה רַק מִשְׂחָק
וְשַׁעֲשׁוּעֵי שָׁוְא הֵם[3060] וַעֲדִי[3061] וְהִתְפָּאֲרוּת בֵּינֵיכֶם. וְהַרְבּוֹת הַהוֹן וְהַיְלָדִים כַּגֶּשֶׁם אֲשֶׁר
הִפְלִיא אֶת הַכּוֹפְרִים צִמְחוֹ, אַחֲרֵי כֵן יִיבַשׁ וְתִרְאֶה אוֹתוֹ מֻצְהָב וְאַחֲרֵי כֵן יִהְיֶה אָבָק דַּק[3062].
וּבָעוֹלָם הַבָּא מוּסָר כָּבֵד[3063]: *כ* וּסְלִיחָה מֵאֵת אֱלֹהִים וְרָצוֹן[3064] וְאֵין חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה בִּלְתִּי
מַתַּת רְמִיָּה[3065]: *כא* אוּצוּ אֶל סְלִיחָה מֵאֵת אֱלֹהֵיכֶם וְאֶל גַּנָּה אֲשֶׁר רָחְבָּהּ כְּרֹחַב הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ[3066] הוּכְנָה לְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחָיו. זֶה הוּא חֶסֶד אֱלֹהִים יִתְּנֵהוּ לַאֲשֶׁר
יַחְפֹּץ[3067] כִּי אֱלֹהִים רַב הֶחָסֶד[3068]: *כב* לֹא יִפְגַּע כָּל פֶּגַע לֹא בָאָרֶץ וְלֹא בָכֶם בְּעַצְמְכֶם אֲשֶׁר
אֵינֶנּוּ (רָשׁוּם) בְּסֵפֶר לִפְנֵי אֲשֶׁר בְּרָאנוּהוּ[3069]. אָכֵן נָקֵל הוּא לֵאלֹהִים[3070]: *כג* לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא
יֵצַר לָכֶם עַל אֲשֶׁר אָבַד מֵאִתְּכֶם[3071] וְלֹא תִשְׂמְחוּ בַּאֲשֶׁר נִתַּן לָכֶם[3072], כִּי לֹא יֶאֱהַב אֱלֹהִים כָּל
יָהִיר וּמִתְהַלֵּל[3073]: *כד* אֲשֶׁר יִקְפְּצוּ יָדָם מִתֵּת וְצִוּוּ אֶת בְּנֵי הָאָדָם לִקְפֹּץ יָדָם[3074] וַאֲשֶׁר יִפְנֶה
עֹרֶף הִנֵּה אֱלֹהִים הוּא הֶעָשִׁיר וְהַמְּהֻלָּל[3075]: *כה* אָכֵן כְּבָר שָׁלַחְנוּ אֶת שְׁלִיחֵינוּ בְּמוֹפְתִים וַנּוֹרֶד
עַל יָדָם אֶת הַסֵּפֶר וְאֶת הַמֹּאזְנַיִם[3076] לְמַעַן תִּנְהֲגוּ בְּצֶדֶק וַנּוֹרֶד אֶת הַבַּרְזֶל[3077] בּוֹ עֹז רָב
וּמוֹעִיל לִבְנֵי-אָדָם וּלְמַעַן יֵדַע אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר יַעֲזֹר אֶת אֱלֹהִים וְאֶת שְׁלִיחָיו בַּמִּסְתָּרִים[3078],
כִּי אֱלֹהִים חָזָק וְגִבּוֹר: *כו* וְאָכֵן לְפָנִים שָׁלַחְנוּ אֶת נֹחַ וְאֶת אַבְרָהָם, וַנָּשֶׂת בְּצֶאֱצָאֵיהֶם אֶת
הַנְּבוּאָה וְאֶת הַסֵּפֶר. וְאָכֵן מֵהֶם יֵשׁ הַמְּאֻשָּׁרִים בַּדֶּרֶךְ אַךְ רַבִּים מֵהֶם פּוֹשְׁעִים: *כז* אַחֲרֵי כֵן
הֵקַמְנוּ שְׁלִיחִים אַחֲרֵיהֶם בְּעִקְּבוֹתֵיהֶם וַנָּקֶם אַחֲרֵיהֶם (בְּדַרְכָּם) אֶת יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם, וְנָתַן לוֹ
אֶת הָאִנְגְ'יל[3079] וַנָּשֶׂת בְּלֵב הַהוֹלְכִים אַחֲרָיו חֶמְלָה וְרַחֲמִים. אַךְ אֶת הַנְּזִירוּת הִמְצִיאוּהָ הֵם.
לֹא צִוִּינוּ אוֹתָם עָלֶיהָ — רַק לְבַקֵּשׁ אֶת רְצוֹן אֱלֹהִים. וְאוּלָם לֹא שָׁמְרוּ אוֹתָהּ כַּאֲשֶׁר רָאוּי
לִשְׁמוֹר אוֹתָהּ, וַנִּתֵּן לְאֵלֶּה מֵהֶם אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ אֶת שְׂכָרָם. אַךְ רַבִּים מֵהֶם
פּוֹשְׁעִים: *כח* הַמַּאֲמִינִים יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְהַאֲמִינוּ בִּשְׁלִיחוֹ יִתֵּן לָכֶם כִּפְלַיִם מֵרַחֲמָיו וְיָשֶׂת
לָכֶם אוֹר אֲשֶׁר תֵּלְכוּ בוֹ וְסָלַח לָכֶם כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *כט* לְמַעַן יֵדְעוּ אַנְשֵׁי הַסֵּפֶר[3080],

כִּי לֹא יִשְׁלְטוּ בִּמְאוּמָה אֲשֶׁר לְחֶסֶד אֱלֹהִים, וְכִי הַחֶסֶד בְּיַד אֱלֹהִים יִתְּנֵהוּ לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ[3081],
וֵאלֹהִים רַב הֶחָסֶד:

פָּרָשַׁת הָעֲצוּמוֹת[3082]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִּינָה וּפְסוּקֶיהָ שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א כְּבָר שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת דִּבְרֵי הַמַּגִּישָׁה עֲצוּמוֹתֶיהָ לְפָנֶיךָ בִּדְבַר בַּעֲלָהּ[3083] וּמִתְאוֹנֶנֶת לִפְנֵי
אֱלֹהִים וֵאלֹהִים יִשְׁמַע בַּהֲשִׁיבְכֶם אֲמָרִים זֶה לְזֹאת כִּי אֱלֹהִים שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה. *ב* אֵלֶּה אֲשֶׁר
יֵאָלוּ לְגָרֵשׁ נְשׁוֹתֵיהֶם[3084] אֵין הֵן אִמּוֹתֵיהֶם. אֵין אִמּוֹתֵיהֶם בִּלְתִּי אִם אֵלֶּה אֲשֶׁר יְלָדוּם[3085] וְאַךְ
דָּבָר אֲשֶׁר לֹא כַדָּת יֹאמְרוּ וְכָזָב: *ג* וְאוּלָם אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *ד* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר יֵאָלוּ לְגָרֵשׁ
נְשׁוֹתֵיהֶם אַחֲרֵי כֵן יַחְזְרוּ עַל דִּבְרֵיהֶם שֵׁנִית, וְשִׁחְרְרוּ עֶבֶד (לְכִפּוּרִים)[3086] בְּטֶרֶם יִגְּעוּ זֶה אֶל
זֶה. זֹאת (הַמִּצְוָה) לְהַזְהִיר אֶתְכֶם בָּהּ[3087], וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *ה* וַאֲשֶׁר לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ
וְצָם חָדְשַׁיִם (יָמִים) רְצוּפִים[3088] בְּטֶרֶם יִגְּעוּ זֶה אֶל זֶה. וַאֲשֶׁר לֹא יוּכַל וְ(הָיוּ כִּפּוּרָיו) הַאֲכֵל
שִׁשִּׁים עֲנִיִּים[3089]. זֶה לְמַעַן תַּאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ וְאֵלֶּה חֻקּוֹת אֱלֹהִים וְלַכּוֹפְרִים עֹנֶשׁ
דְּאָבָה: *ו* וַאֲשֶׁר יֵלְכוּ בְקֶרִי אֶת אֱלֹהִים וְאֶת שְׁלִיחוֹ[3090] יְמֻגְּרוּ כַּאֲשֶׁר מֻגְּרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר (קָמוּ)
לִפְנֵיהֶם. וּכְבָר הוֹרַדְנוּ אוֹתוֹת בְּרוּרִים וְלַכּוֹפְרִים עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת: *ז* בַּיּוֹם אֲשֶׁר יְקִימֵם אֱלֹהִים
לִתְחִיָּה יַחְדָּו וְהִגִּיד לָהֶם אֶת אֲשֶׁר עָשׂוּ, רָשַׁם אוֹתוֹ אֱלֹהִים אַךְ הֵם שְׁכֵחוּהוּ[3091], וֵאלֹהִים עֵד
בַּכֹּל: *ח* הַאִם לֹא רָאִיתָ כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ, וְלֹא יָשִׂיחוּ שְׁלֹשָׁה
סוֹד בְּלִי אֲשֶׁר (יִהְיֶה) הוּא רְבִיעִי עִמָּם וְלֹא חֲמִשָּׁה בְּלִי אֲשֶׁר (יִהְיֶה) הוּא שִׁשִּׁי עִמָּם[3092] וְלֹא
מְעַט מִזֶּה וְלֹא רַב מִזֶּה בְּלִי אֲשֶׁר הוּא עִמָּם בְּכָל אֲשֶׁר הָיוּ וְהִגִּיד לָהֶם אֶת אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּיוֹם
הַתְּקוּמָה[3093], כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ כֹּל: *ט* הַאִם לֹא רָאִיתָ אֶת אֲשֶׁר צֻוּוּ לְבִלְתִּי שִׂיחַ בְּסוֹד, אַחֲרֵי כֵן
שָׁבוּ אֶל אֲשֶׁר צֻוּוּ לְבִלְתִּי עֲשׂה. וַיָּשִׂיחוּ בְּסוֹדָם בְּרֶשַׁע וּבְאֵיבָה וּלְהַמְרוֹת אֶת הַשָּׁלִיחַ, אַךְ
בְּבוֹאָם אֵלֶיךָ בֵּרְכוּ אוֹתְךָ לְשָׁלוֹם בַּאֲשֶׁר לֹא בֵּרֵךְ אוֹתְךָ בּוֹ אֱלֹהִים לְשָׁלוֹם[3094] וַיֹּאמְרוּ
לְנַפְשָׁם: ״לָמָּה לֹא יַעֲנֹשׁ אֱלֹהִים אוֹתָנוּ בַּאֲשֶׁר אָמַרְנוּ?״ מְנַת חֶלְקָם גֵּיהִנֹּם וְרָעָה הַדֶּרֶךְ
(שָׁמָּה): *י* הַמַּאֲמִינִים כִּי תָשִׂיחוּ בְּסוֹדְכֶם אַל תָּשִׂיחוּ בְּסוֹדְכֶם בְּרֶשַׁע וּבְאֵיבָה וּלְהַמְרוֹת אֶת
הַשָּׁלִיחַ, וְשַׂחְתֶּם בְּסוֹדְכֶם בְּצֶדֶק וּבְיִרְאַת הָאֱלֹהִים וִירֵאתֶם אֶת אֱלֹהִים אֲשֶׁר אֵלָיו
תֵּאָסְפוּן: *יא* אָכֵן שִׂיחַ הַסֵּתֶר מִן הַשָּׂטָן לְהָבִיא יָגוֹן לַמַּאֲמִינִים. אַךְ אֵין אֲשֶׁר יָרַע לָהֶם
מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהִים[3095] וְעַל אֱלֹהִים יִשָּׁעֲנוּ הַמַּאֲמִינִים: *יב* הַמַּאֲמִינִים, כַּאֲשֶׁר יֵאָמֵר אֲלֵיכֶם: ״תְּנוּ
מֶרְחָב בִּמְקוֹמוֹת הַמּוֹשָׁב״, וְהִרְחַבְתֶּם מָקוֹם[3096], וְהִרְחִיב אֱלֹהִים לָכֶם. וְכִי יֵאָמֵר אֲלֵיכֶם:
״קוּמוּ״, וְקַמְתֶּם לְמַעַן יָרִים אֱלֹהִים אֶת הַמַּאֲמִינִים מִכֶּם וְאֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתְּנָה לָהֶם הַדַּעַת
בְּמַעֲלוֹת. וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *יג* הַמַּאֲמִינִים, כִּי תָּשִׂיחוּ סוֹד אֶת הַשָּׁלִיחַ וְקִדַּמְתֶּם
לִפְנֵי שִׂיחֲכֶם אִתּוֹ לָתֵת צְדָקָה, זֶה טוֹב לָכֶם יוֹתֵר וְטָהוֹר יוֹתֵר. וְאִם לֹא תַשִּׂיג יֶדְכֶם, הִנֵּה
אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *יד* הֶחָסִים אַתֶּם[3097] לְקַדֵּם לָתֵת צְדָקָה לִפְנֵי שִׂיחַתְכֶם? – הִנֵּה (גַּם) אִם
לֹא תַעֲשׂוּ (כֵן) וְשָׁב אֱלֹהִים אֲלֵיכֶם, וְעִרְכוּ הַתְּפִלָּה וּתְנוּ צְדָקָה וְשִׁמְעוּ בְּקוֹל אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ.
וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *טו* הַאִם לֹא רָאִיתָ אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּרְתוּ בְּרִית עִם אֲנָשִׁים אֲשֶׁר
חָרָה בָּהֶם אַף אֱלֹהִים[3098] אֵין הֵם לֹא מִכֶּם וְלֹא מֵהֶם[3099] וַיִּשָּׁבְעוּ שֶׁקֶר[3100] וְהֵם

יוֹדְעִים: *טז* הֵכִין אֱלֹהִים לָהֶם מוּסָר כָּבֵד כִּי אָכֵן רָעִים מַעֲשֵׂיהֶם[3101]: *יז* לָקְחוּ לָהֶם אֶת שְׁבוּעָתָם לִכְסוּת וַיָּסִירוּ מִדֶּרֶךְ אלהים וְלָהֶם עֹנֶשׁ חֲרָפוֹת: *יח* לֹא יִתָּכֵן, לֹא יוֹעִיל לָהֶם לֹא הוֹנָם וְלֹא יַלְדֵיהֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים בִּמְאוּמָה הֵם בְּנֵי (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ, לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בָהּ: *יט* בְּיוֹם אֲשֶׁר יְקִימֵם אֱלֹהִים לִתְחִיָּה יַחְדָּו, יִשָּׁבְעוּ לוֹ כַּאֲשֶׁר יִשָּׁבְעוּ לָכֶם וִידַמּוּ בְּלִבָּם כִּי יַעֲלֶה (הַדָּבָר) בְּיָדָם. הֲלֹא מְשַׁקְּרִים הֵם: *כ* רָמָה יַד הַשָּׂטָן עֲלֵיהֶם וַיַּשְׁכִּיחֵם זֵכֶר אֱלֹהִים, אֵלֶּה הֵם מִפְלַגַּת הַשָּׂטָן. הֲלֹא מִפְלַגַּת הַשָּׂטָן הֵם הָאוֹבְדִים: *כא* כִּי אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר יֵלְכוּ בְּקֶרִי אֶת אֱלֹהִים וְאֶת שְׁלִיחוֹ הֵם הַשְּׁפָלִים מִכֹּל. כָּתַב אֱלֹהִים: גָּבוֹר אֶגְבַּר אֲנִי וּשְׁלִיחָי. כִּי אֱלֹהִים חָזָק וְגִבּוֹר: *כב* לֹא תִמְצָא אֲנָשִׁים הַמַּאֲמִינִים בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן אוֹהֲבִים אֶת הַהוֹלֵךְ בְּקֶרִי אֶת אֱלֹהִים וּשְׁלִיחוֹ, וְאַף גַּם אִם יִהְיוּ אֲבוֹתֵיהֶם אוֹ בְנֵיהֶם אוֹ אֲחֵיהֶם אוֹ בְנֵי מִשְׁפַּחְתָּם. אֵלֶּה כָּתַב אֱלֹהִים בְּלִבּוֹתֵיהֶם אֶת הָאֱמוּנָה וַיְאַמְּצֵם בְּרוּחַ מֵאִתּוֹ וֶהֱבִיאָם אֶל תּוֹךְ גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָן. רָצָם אֱלֹהִים וַיִּרְצוּהוּ.[3102] אֵלֶּה הֵם מִפְלַגַּת אֱלֹהִים. הֲלֹא מִפְלַגַּת אֱלֹהִים הֵם הַמַּצְלִיחִים:

פָּרָשַׁת הָאֲסֵפָה[3103]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א יְשַׁבַּח אֶת אֱלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *ב* הוּא הוּא אֲשֶׁר הוֹצִיא אֶת הַכּוֹפְרִים מֵאַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר מֵחַצְרוֹתֵיהֶם בָּאֲסֵפָה הָרִאשׁוֹנָה[3104] לֹא חֲשַׁבְתֶּם כִּי יֵצְאוּ, וְהֵמָּה דִּמּוּ כִּי יָגֵנּוּ עֲלֵיהֶם מִבְצָרֵיהֶם בִּפְנֵי אֱלֹהִים, וַיְבוֹאֵם אֱלֹהִים מֵאֲשֶׁר לֹא פִּלְלוּ וַיַּפֵּל בְּלִבָּם אֶת הַפַּחַד[3105], יַחֲרִיבוּ אֶת בָּתֵּיהֶם בִּידֵיהֶם[3106] וּבִידֵי הַמַּאֲמִינִים. קְחוּ אֵפוֹא מוּסָר אַנְשֵׁי רְאוֹת: *ג* וְלוּלֵא גָּזַר[3107] אֱלֹהִים עֲלֵיהֶם אֶת הַגָּלוּת, כִּי אָז הֶעֱנִישָׁם בָּעוֹלָם הַזֶּה.[3108] וְלָהֶם בָּעוֹלָם הַבָּא עֹנֶשׁ (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ: *ד* כָּזֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר הִמְרוּ אֶת אֱלֹהִים וְאֶת שְׁלִיחוֹ. וַאֲשֶׁר יַמְרֶה אֶת אֱלֹהִים הִנֵּה מוּסַר אֱלֹהִים כָּבֵד מְאֹד[3109]. *ה* כָּל תָּמָר אֲשֶׁר תִּכְרְתוּהוּ אוֹ תַּעַזְבוּהוּ עוֹמֵד עַל שָׁרָשָׁיו בִּרְצוֹן אֱלֹהִים הוּא, וּלְמַעַן הַקְלוֹת אֶת הַפּוֹשְׁעִים: *ו* וְזֶה אֲשֶׁר אָצַל לִשְׁלִיחוֹ מֵהֶם, לֹא הִשְׁלַחְתֶּם עָלָיו לֹא סוּסִים וְלֹא גְמַלִּים[3110], וְאוּלָם אֱלֹהִים יַשְׁלִיט אֶת שְׁלִיחוֹ עַל כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ[3111] וֵאלֹהִים כֹּל יוּכָל: *ז* כָּל אֲשֶׁר אָצַל אֱלֹהִים לִשְׁלִיחוֹ מִ(שְּׁלַל) אַנְשֵׁי הֶעָרִים, וְהָיָה לֵאלֹהִים וְלַשָּׁלִיחַ וְלַקְּרוֹבִים וְלַיְתוֹמִים וְלָעֲנִיִּים וְלַהֵלֶךְ, לְמַעַן לֹא יִהְיֶה לְמַחֲזוֹר בֵּין הָעֲשִׁירִים[3112] בָּכֶם, וְהָיָה אֲשֶׁר יִתֵּן לָכֶם הַשָּׁלִיחַ, קָחוּהוּ, וַאֲשֶׁר יָנִיא אֶתְכֶם מִמֶּנּוּ, חִדְלוּ, וִירֵאתֶם אֱלֹהִים כִּי מוּסַר אֱלֹהִים כָּבֵד מְאֹד: *ח* לָעֲנִיִּים הַמְּהַגְּרִים[3113] אֲשֶׁר הוּצְאוּ מֵחַצְרוֹתֵיהֶם וּמֵהוֹנָם הַמְבַקְשִׁים חֶסֶד מֵאלֹהִים וְרָצוֹן[3114] וַיַּעַזְרוּ אֶת אֱלֹהִים וְאֶת שְׁלִיחוֹ, אֵלֶּה הֵם הַדּוֹבְרִים אֱמֶת: *ט* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר רָכְשׁוּ לָהֶם אֶת הָעִיר (אַלְמַדִינָה) וְאֶת הָאֱמוּנָה לִפְנֵיהֶם[3115] יֹאהֲבוּ אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הִגְּרוּ אֲלֵיהֶם, וְלֹא יִמְצְאוּ בְּלִבָּם כָּל צֹרֶךְ מִזֶּה אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם[3116] וִיבַכְּרוּ אוֹתָם עֲלֵיהֶם וְאִם כִּי הָיְתָה בָּהֶם מִסְכֵּנוּת. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יִנָּצֵל וְלֹא תַחְמֹד נַפְשׁוֹ אֵלֶּה הֵם הַמַּצְלִיחִים: *י* וְאֵלֶּה אֲשֶׁר בָּאוּ אַחֲרֵיהֶם[3117] יֹאמְרוּ: "אֱלֹהֵינוּ סְלַח לָנוּ וּלְאַחֵינוּ אֲשֶׁר קָדְמוּ לָנוּ לָאֱמוּנָה וְאַל תָּשֶׁת בְּלִבֵּנוּ קִנְאָה בַּאֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ, אֱלֹהֵינוּ אָכֵן אַתָּה חַנּוּן וְרַחוּם": *יא* הַאִם לֹא רָאִיתָ אֶת אֵלֶּה הַפּוֹסְחִים עַל שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים יֹאמְרוּ בִּדְבַר אֲחֵיהֶם אֲשֶׁר כָּפְרוּ מֵאַנְשֵׁי

הַסֵּפֶר[3118]: "אָכֵן אִם תּוּצְאוּ יָצוֹא נֵצֵא עִמָּכֶם וְלֹא נִשְׁמַע לְקוֹל אָדָם בַּאֲשֶׁר לָכֶם, לְעוֹלָם. וְכִי
יִלָּחֲמוּ בָּכֶם נַעֲזֹר לָכֶם", וְאוּלָם אֱלֹהִים עֵד כִּי שֶׁקֶר יְדַבֵּרוּ: *יב* אָכֵן כִּי יוּצָאוּ, לֹא יֵצְאוּ אִתָּם
וְכַאֲשֶׁר יִלָּחֲמוּ בָּהֶם לֹא יַעַזְרוּם,[3119] וְגַם אִם יַעַזְרוּם יָשׁוּבוּ אָחוֹר וְלֹא יִמָּלֵטוּ[3120]: *יג* אָכֵן אַתֶּם
חֲזָקִים יוֹתֵר, פַּחַד בִּלְבּוֹתָם מֵאֵת אֱלֹהִים[3121], כָּזֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר לֹא יַשְׂכִּילוּ: *יד* לֹא יִלָּחֲמוּ בָּכֶם
יַחְדָּו בִּלְתִּי אִם בֶּעָרִים בְּצוּרוֹת אוֹ מֵאַחֲרֵי חוֹמוֹת, עֹצֶם-כֹּחָם (בְּמִלְחַמְתָּם) בֵּינֵיהֶם רָב[3122],
תְּדַמֶּה כִּי מְאֻחָדִים הֵם אַךְ לִבּוֹתָם נִפְרָדִים, זֹאת בַּאֲשֶׁר הֵם עַם לֹא יַשְׂכִּילוּ: *טו* (מְשָׁלָם) כְּמוֹ
אֵלֶּה אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם (זֶה) מִקָּרוֹב[3123] טָעֲמוּ כֹּבֶד מַעֲשָׂם[3124] וְלָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה. *טז* (מְשָׁלָם) כְּמוֹ
הַשָּׂטָן בְּאָמְרוֹ לְבֶן-הָאָדָם: "כְּפֹר". וְכַאֲשֶׁר כָּפַר אָמַר: "נָקִי אָנֹכִי מִמְּךָ, כִּי יָרֵא אָנֹכִי אֶת
אֱלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים": *יז* וַתְּהִי אַחֲרִית שְׁנֵיהֶם כִּי הֵמָּה שְׁנֵיהֶם בָּ(גֵיהִנֹּם) הָאֵשׁ, לְעוֹלָמִים
(יִהְיוּ) בְּתוֹכָהּ, וְזֶה גְּמוּל הַפּוֹשְׁעִים: *יח* הַמַּאֲמִינִים יִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים וְתִתְבּוֹנֵן כָּל נֶפֶשׁ מַה
הוּא אֲשֶׁר קִדְּמָה (לְהָכִין) לְמָחָר, וְיִרְאוּ אֶת אֱלֹהִים, כִּי יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיכֶם. *יט* וְאַל
תִּהְיוּ כְּאֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁכְחוּ אֱלֹהִים וַיַּשְׁכִּיחֵם אֶת נַפְשׁוֹתָם, אֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *כ* לֹא יִשְׁווּ בְּנֵי
(גֵיהִנֹּם) הָאֵשׁ וּבְנֵי גַן-עֵדֶן, בְּנֵי גַן-עֵדֶן הֵם הַמְּאֻשָּׁרִים: *כא* לוּ הוֹרַדְנוּ אֶת הַקֻּרְאָן הַזֶּה עַל
הַר, הָיִיתָ רוֹאֶה אוֹתוֹ נִכְנָע וְנִבְקָע לִרְסִיסִים מִיִּרְאַת אֱלֹהִים. וְאֶת אֵלֶּה הַמְּשָׁלִים נִמְשֹׁל לִבְנֵי
אָדָם[3125] לְמַעַן יָשִׁיבוּ אֶל לֵב: *כב* הוּא אֱלֹהִים אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְתִּי הוּא, יוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת,
הוּא הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם: *כג* הוּא אֱלֹהִים אֲשֶׁר אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְתִּי הוּא, הַמֶּלֶךְ, הַקָּדוֹשׁ, עוֹשֶׂה
הַשָּׁלוֹם, הַנֶּאֱמָן, הַמְקַיֵּם[3126], הָעִזּוּז, הַגִּבּוֹר וְהַמְּרוֹמָם. חָלִילָה לֵאלֹהִים[3127] אֲשֶׁר יְשַׁתְּפוּ
לוֹ: *כד* הוּא אֱלֹהִים הַיּוֹצֵר, הַבּוֹרֵא, וְצָר הַצּוּרָה לוֹ הַיָּפִים בַּשֵּׁמוֹת[3128], יְשַׁבַּח אוֹתוֹ כָּל אֲשֶׁר
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם:

פָּרָשַׁת הַנִּבְחֶנֶת[3129]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּקְחוּ לָכֶם אֶת אוֹיְבִי וְאֶת אוֹיִבְכֶם לְבַעֲלֵי בְּרִית, בְּהַרְאוֹתְכֶם לָהֶם יְדִידוּת
אַחֲרֵי אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בַּאֲשֶׁר בָּא אֲלֵיכֶם מִן הָאֱמֶת, בְּהוֹצִיאָם אֶת הַשָּׁלִיחַ וְאֶתְכֶם עֵקֶב הַאֲמִינְכֶם
בֵּאלֹהִים אֱלֹהֵיכֶם. (אַךְ) כִּי תֵחָלְצוּ לְהִלָּחֵם בִּשְׁבִילִי וּלְבַקֵּשׁ רְצוֹנִי וְהֶרְאֵיתֶם לָהֶם יְדִידוּת
בַּסֵּתֶר[3130], הִנֵּה אֲנִי יוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר הִסְתַּרְתֶּם וְאֶת אֲשֶׁר הוֹדַעְתֶּם גָּלוּי – וַאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה זֹאת
מִכֶּם תָּעָה מִן הַדֶּרֶךְ הַיְשָׁרָה: *ב* אִם יִתְפְּשׂוּ אֶתְכֶם יִהְיוּ לָכֶם אוֹיְבִים וְיִשְׁלְחוּ בָּכֶם יְדֵיהֶם
וּלְשׁוֹנוֹתֵיהֶם בְּרָעָה, וִיבַקְשׁוּ אֲשֶׁר תִּכְפְּרוּ[3131]: *ג* לֹא יוֹעִילוּ לָכֶם שְׁאֵרֵי בְשַׂרְכֶם וְלֹא יַלְדֵיכֶם
בְּיוֹם הַתְּקוּמָה[3132] יַפְרִיד בֵּינֵיכֶם וֵאלֹהִים רוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *ד* כְּבָר הָיָה לָכֶם מוֹפֵת
יָפֶה[3133] בְּאַבְרָהָם וּבַאֲשֶׁר אִתּוֹ, בְּאָמְרָם לִבְנֵי-עַמָּם: "נְקִיִּים אֲנַחְנוּ מִכֶּם וּמֵאֲשֶׁר
תַּעַבְדוּ[3134] בִּלְעֲדֵי אֱלֹהִים, כִּחַשְׁנוּ בָּכֶם וְנִגְלְתָה בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם הָאֵיבָה וְהַמַּשְׂטֵמָה[3135] לְעוֹלָם,
עַד אִם תַּאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים לְבַדּוֹ", מִלְּבַד אֲשֶׁר אָמַר אַבְרָהָם לְאָבִיו[3136]: "הִתְפַּלֵּל אֶתְפַּלֵּל אֶל
אֱלֹהִים כִּי יִסְלַח לְךָ וְאֵין לִי עָז-מַה לָקוּם לְךָ בִּפְנֵי אֱלֹהִים. אֱלֹהֵינוּ עָלֶיךָ נִשְׁעַנּוּ וְאֵלֶיךָ שַׁבְנוּ
וְאֵלֶיךָ הַדֶּרֶךְ (אֲשֶׁר נָשׁוּב): *ה* אֱלֹהֵינוּ, אַל תְּיַסְּרֵנוּ בִּידֵי הַכּוֹפְרִים[3137] וּסְלַח לָנוּ, אֱלֹהֵינוּ, כִּי
אַתָּה הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *ו* אָכֵן כְּבָר הָיָה לָכֶם בָּהֶם מוֹפֵת יָפֶה לַאֲשֶׁר יְיַחֵל אֶל אֱלֹהִים וְלַיּוֹם

הָאַחֲרוֹן[3138], וַאֲשֶׁר יִפְנֶה עֹרֶף, הִנֵּה אֱלֹהִים הוּא הֶעָשִׁיר וְהַמְהֻלָּל[3139]: *ז* יִתָּכֵן אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים יְדִידוּת[3140] בֵּינֵיכֶם וּבֵין אֵלֶּה אֲשֶׁר אֵיַבְתֶּם אוֹתָם מֵהֶם וֵאלֹהִים יָכוֹל וֵאלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *ח* לֹא יְנִיאֲכֶם אֱלֹהִים מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא נִלְחֲמוּ עִמָּכֶם בִּדְבַר הַדָּת וְלֹא הוֹצִיאוּ אֶתְכֶם מֵחַצְרוֹתֵיכֶם, מִהְיוֹת עִמָּם תְּמִימִים. וּמֵהִתְנַהֵג אִתָּם בְּצֶדֶק[3141] כִּי אֱלֹהִים יֹאהַב אֶת הַשּׁוֹמְרִים צֶדֶק[3142]: *ט* אַךְ יָנִיא אֶתְכֶם אֱלֹהִים מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר נִלְחֲמוּ עִמָּכֶם בִּדְבַר הַדָּת וַיּוֹצִיאוּ אֶתְכֶם מֵחַצְרוֹתֵיכֶם וַיַּעַזְרוּ לְהוֹצִיאֲכֶם, מִקַּחַת אוֹתָם רֵעִים לָכֶם, וַאֲשֶׁר יִקְחוּ אוֹתָם רֵעִים לָהֶם אֵלֶּה הֵם הַפּוֹשְׁעִים: *י* הַמַּאֲמִינִים כִּי תָּבֹאנָה אֲלֵיכֶן הַמַּאֲמִינוֹת מְהַגְּרוֹת וּבְחַנְתֶּם אוֹתָן — אֱלֹהִים הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֱמוּנָתָן. — וְכַאֲשֶׁר תֵּדְעוּ כִּי מַאֲמִינוֹת הֵן, אַל תָּשִׁיבוּ אוֹתָן אֶל הַכּוֹפְרִים. לֹא הֵן מֻתָּרוֹת לָהֶם וְלֹא הֵם מֻתָּרִים לָהֶן. וּנְתַתֶּם לָהֶם אֶת אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ[3143] וְלֹא יִהְיֶה כָּל חֵטְא בָּכֶם כִּי תִּקְחוּ אוֹתָן לְנָשִׁים כַּאֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָהֶן מָהֳרָן[3144], וְאַל תַּחֲזִיקוּ בְּחֶבֶל הַכּוֹפְרִים וּדְרַשְׁתֶּם אֶת אֲשֶׁר הוֹצֵאתֶם וְדָרְשׁוּ הֵם אֶת אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ, זֶה מִשְׁפַּט אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט בֵּינֵיכֶם וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *יא* וְכִי תַּעֲזֹב אֶתְכֶם אַחַת מִנְּשׁוֹתֵיכֶם[3145] וְעָבְרָה אֶל הַכּוֹפְרִים וּגְמַלְתֶּם כַּאֲשֶׁר גְּמָלוּכֶם[3146], וּנְתַתֶּם לְאֵלֶּה אֲשֶׁר הָלְכוּ נְשׁוֹתֵיהֶם כְּכָל אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ, וִירֵאתֶם אֱלֹהִים אֲשֶׁר אַתֶּם מַאֲמִינִים בּוֹ: *יב* הַנָּבִיא, כִּי תָבֹאנָה אֵלֶיךָ הַמַּאֲמִינוֹת[3147] וְתָקְעוּ כַּפָּן לְךָ[3148] אֲשֶׁר לֹא תְּשַׁתֵּפְנָה בֵּאלֹהִים דָּבָר וְלֹא תִגְנֹבְנָה וְלֹא תִנְאַפְנָה וְלֹא תַהֲרֹגְנָה אֶת יַלְדֵיהֶן[3149] וְלֹא תוֹצֵאנָה שֵׁם-רָע אֲשֶׁר יִבְדּוּ אוֹתוֹ בֵּין יְדֵיהֶן וְרַגְלֵיהֶן[3150] וְלֹא יַמְרוּ אֶת פִּיךָ בִּדְבַר צֶדֶק, וְתָקַעְתָּ לָהֶן כַּפְּךָ וְהִתְפַּלַּלְתָּ לֵאלֹהִים כִּי יִסְלַח לַעֲווֹנָן, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם: *יג* הַמַּאֲמִינִים, אַל תִּקְחוּ לָכֶם לְרֵעִים אֲנָשִׁים אֲשֶׁר חָרָה בָּהֶם אַף אֱלֹהִים. כְּבָר הִתְיָאֲשׁוּ מִן הָעוֹלָם הַבָּא, כַּאֲשֶׁר הִתְיָאֲשׁוּ הַכּוֹפְרִים מִבְּנֵי הַקְּבָרוֹת[3151]:

פָּרָשַׁת הַמַּעֲרָכָה[3152]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה[3153] ופסוקיה ארבעה עשר

בשם אלהים הרחמן והרחום

א יְשַׁבַּח אֶת אֱלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם:[3154] *ב* הַמַּאֲמִינִים, לָמָּה תֹאמְרוּ אֶת אֲשֶׁר לֹא תַעֲשׂוּ?:[3155] *ג* גְּדוֹלָה הַמַּשְׂטֵמָה לִפְנֵי אֱלֹהִים[3156] כִּי תֹאמְרוּ אֶת אֲשֶׁר לֹא תַעֲשׂוּ: *ד* אָכֵן אוֹהֵב אֱלֹהִים אֶת הַנִּלְחָמִים בִּשְׁבִילוֹ בַּמַּעֲרָכָה כְּמוֹ הָיוּ בִּנְיָן יָצוּק: *ה* וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר מֹשֶׁה לְעַמּוֹ: "לָמָּה תָצִיקוּ לִי[3157] הֵן כְּבָר יְדַעְתֶּם כִּי שְׁלִיחַ אֱלֹהִים אָנֹכִי אֲלֵיכֶם". וְכַאֲשֶׁר סָרוּ הֵסִיר אֱלֹהִים אֶת לִבּוֹתָם, כִּי לֹא יַנְחֶה אֱלֹהִים אֶת הָעָם הַפּוֹשְׁעִים: *ו* וּ(זְכֹר) בֶּאֱמֹר יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם: "הוֹי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה אָנֹכִי שְׁלִיחַ אֱלֹהִים אֲלֵיכֶם לְקַיֵּם אֶת אֲשֶׁר לְפָנַי מִן הַתּוֹרָה[3158] וּלְבַשֵּׂר בּוֹא שָׁלִיחַ אַחֲרַי אַחְמַד שְׁמוֹ"[3159]. וְכַאֲשֶׁר בָּא אֲלֵיהֶם בַּמּוֹפְתִים אָמְרוּ: "אֵלֶּה כְּשָׁפִים גְּלוּיִים": *ז* וּמִי הִרְבָּה פֶּשַׁע מִזֶּה אֲשֶׁר בָּדָא מִלִּבּוֹ עַל אֱלֹהִים כָּזָב בְּהִקָּרְאוֹ אֶל הָאִסְלָאם. אָכֵן אֱלֹהִים לֹא יַנְחֶה אֶת הָעָם הַפּוֹשְׁעִים: *ח* יַחְפְּצוּ לְכַבּוֹת אוֹר אֱלֹהִים בְּפִיּוֹתֵיהֶם, אַךְ אֱלֹהִים מַשְׁלִים אוֹרוֹ וְאִם גַּם מָאֲסוּ הַכּוֹפְרִים[3160]: *ט* הוּא אֲשֶׁר שָׁלַח אֶת שְׁלִיחוֹ עִם אֹרַח הַמֵּישָׁרִים וְדָת הָאֱמֶת לְהַרְאוֹת אוֹתָהּ עֶלְיוֹן עַל כָּל הַדָּתוֹת כֻּלָּן, וְאִם גַּם מָאֲסוּ הַמְשַׁתְּפִים[3161]: *י* הַמַּאֲמִינִים, הַאִם אוֹבִילְכֶם אֶל סַחַר אֲשֶׁר יַצִּילְכֶם מֵעֹנֶשׁ דְּאָבָה?: *יא* תַּאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ וּתְחָרְפוּ הוֹנְכֶם וְנַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּמִלְחֶמֶת אֱלֹהִים. זֶה טוֹב

לָכֶם אִם יוֹדְעִים אַתֶּם[3162]: *יב* יִסְלַח לָכֶם לְחַטֹּאתֵיכֶם וִיבִיאֲכֶם אֶל גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת וּמִשְׁכָּנוֹת נְעִימִים בְּגַן עֵדֶן[3163], זֶה הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל: *יג* וַאֲחֵרוֹת[3164] (אֲשֶׁר) תֶּאֱהָבוּן: תְּשׁוּעָה מֵאֱלֹהִים וְנִצָּחוֹן קָרוֹב: *יד* הַמַּאֲמִינִים הֱיוּ עוֹזְרִים לֵאלֹהִים כַּאֲשֶׁר אָמַר יֵשׁוּ בֶּן מִרְיָם לַשְּׁלִיחִים: "מִי (יִהְיֶה) בְּעוֹזְרֵי לֵאלֹהִים"? וַיֹּאמְרוּ הַשְּׁלִיחִים: אֲנַחְנוּ (נִהְיֶה) הָעוֹזְרִים לֵאלֹהִים"[3165] וַתַּאֲמֵן עֵדָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּכְפֹּר עֵדָה. וַנְּגַבֵּר אֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ עַל אוֹיְבֵיהֶם וַיִּהְיוּ הַגּוֹבְרִים (עַל אוֹיְבֵיהֶם):

פָּרָשַׁת הַקָּהָל[3166]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ אַחַד עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א יְשַׁבַּח אֶת אֱלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *ב* הוּא אֲשֶׁר הֵקִים[3167] בֵּין הָאֻמּוֹת[3168] שָׁלִיחַ מִקִּרְבָּם יִקְרָא לִפְנֵיהֶם אֶת אוֹתוֹתָיו[3169] וְטִהֲרָם וְלִמְּדָם אֶת הַסֵּפֶר וְאֶת הַחָכְמָה[3170], אַחֲרֵי הֱיוֹתָם לִפְנֵי כֵן בְּתוֹעָה בְּרוּרָה[3171]: *ג* וַאֲחֵרִים מֵהֶם לֹא הִשִּׂיגוּם עֶדְנָה[3172] וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם: *ד* זֶה הוּא חֶסֶד אֱלֹהִים יִתְּנֵהוּ לַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ[3173] וֵאלֹהִים רַב הֶחָסֶד[3174]: *ה* מְשַׁל אֵלֶּה אֲשֶׁר הָעֳמְסָה עֲלֵיהֶם הַתּוֹרָה וְלֹא יִשָּׂאוּהָ כִּמְשַׁל הַחֲמוֹר הַנּוֹשֵׂא סְפָרִים. רַע הוּא מְשַׁל אֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹת אֱלֹהִים, אָכֵן אֱלֹהִים לֹא יַנְחֶה אֶת הָעָם הַפּוֹשְׁעִים: *ו* אֱמֹר: אַתֶּם הַיְּהוּדִים, אִם מִתְיַמְּרִים אַתֶּם כִּי (רַק) אַתֶּם בַּעֲלֵי בְּרִית לֵאלֹהִים וְלֹא אָדָם אִתְּכֶם, הִנֵּה הִתְאַוּוּ לָמוּת אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ[3175]: *ז* אַךְ לֹא יִתְאַוּוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָם בַּאֲשֶׁר קִדְּמוּ יְדֵיהֶם לַעֲשׂוֹת. אָכֵן יוֹדֵעַ אֱלֹהִים אֶת הַפּוֹשְׁעִים[3176]: *ח* אֱמֹר: הִנֵּה הַמָּוֶת אֲשֶׁר תִּבְרְחוּ מִמֶּנּוּ הַשֵּׂג יַשִּׂיג אֶתְכֶם. אַחֲרֵי כֵן תּוּשְׁבוּ אֶל יוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת וְהוֹדִיעַ אֶתְכֶם מַעֲשֵׂיכֶם[3177]: *ט* הַמַּאֲמִינִים, כַּאֲשֶׁר יִקָּרֵא לַתְּפִלָּה בְּיוֹם הַקָּהָל[3178] וְאַצְתֶּם אֶל זֵכֶר אֱלֹהִים, וּזְנַחְתֶּם אֶת הַמַּשָּׂא וְהַמַּתָּן. זֶה טוֹב לָכֶם אִם יוֹדְעִים אַתֶּם[3179]: *י* וּבִכְלוֹת הַתְּפִלָּה וּנְפוֹצוֹתֶם בָּאָרֶץ וּבִקַּשְׁתֶּם חֶסֶד אֱלֹהִים[3180] וְהַרְבּוּ לִזְכֹּר אֶת אֱלֹהִים לְמַעַן תַּצְלִיחוּ: *יא* וְכַאֲשֶׁר רָאוּ סַחַר אוֹ שַׁעֲשׁוּעִים נָפוֹצוּ (מֵעָלֶיךָ) אֲלֵיהֶם וַיַּעַזְבוּךָ עוֹמֵד[3181]. אֱמֹר: זֶה אֲשֶׁר אֶת אֱלֹהִים טוֹב מִן הַשַּׁעֲשׁוּעִים וּמִן הַסַּחַר וֵאלֹהִים הוּא הַטּוֹב בַּמְכַלְכְּלִים.

פרשת הָסְעִפִּים[3182]

נִתְּנָה בְּאַלְמְדִינָה וּפְסוּקֶיהָ אָחָד עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א כַּאֲשֶׁר בָּאוּ אֵלֶיךָ הַסֵּעֲפִים אָמְרוּ: "מְעִידִים אֲנַחְנוּ כִּי אַתָּה אָמְנָם שְׁלִיחַ אֱלֹהִים". וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ כִּי אָכֵן שְׁלִיחוֹ אָתָּה. וֵאלֹהִים יָעִיד כִּי הַסֵּעֲפִים שֶׁקֶר יְדַבֵּרוּ: *ב* לָקְחוּ לָהֶם אֶת שְׁבוּעָתָם לִכְסוּת[3183], וַיָּסוּרוּ מִדֶּרֶךְ אֱלֹהִים. אָכֵן רָעִים מַעֲשֵׂיהֶם[3184]: *ג* זֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ אַחֲרֵי כֵן כָּפְרוּ וַיֵּחָתְמוּ לִבּוֹתֵיהֶם כִּי לֹא יַשְׂכִּילוּ[3185]: *ד* וּבִרְאוֹתְךָ אוֹתָם יַפְלִיאוּךָ גְּוִיֵּהֶם[3186], וּבְדַבְּרָם תִּשְׁמַע לְדִבְרֵיהֶם. דּוֹמִים הֵם כְּמוֹ הָיוּ קוֹרוֹת עֵץ, סְמוּכִים (אֶל קִיר)[3187]. יַחְשְׁבוּ כָּל צְעָקָה

עֲלֵיהֶם[3188], הֵם הֵם הָאוֹיֵב. הִשָּׁמֵר אֵפוֹא מִפְּנֵיהֶם. יִלָּחֶם בָּם אֱלֹהִים, אֵיכָה יוּסְרוּ (מִן
הָאֱמֶת)[3189]: *ה* וּבְהֵאָמֵר אֲלֵיהֶם: בּוֹאוּ, לְמַעַן יִתְפַּלֵּל שְׁלִיחַ אֱלֹהִים כִּי יִסָּלַח לָכֶם, הִפְנוּ
רָאשֵׁיהֶם וְרָאִיתָ אוֹתָם סָרִים וְהֵם מִתְגָּאִים: *ו* אַחַת הִיא לָהֶם אִם תִּתְפַּלֵּל כִּי יִסָּלַח לָהֶם אוֹ
לֹא תִתְפַּלֵּל. לֹא יִסָּלַח לָהֶם אֱלֹהִים כִּי לֹא יַנְחֶה אֱלֹהִים אֶת הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: *ז* הֵם הֵם
הָאוֹמְרִים: אַל תּוֹצִיאוּ מֵהוֹנְכֶם עַל אֵלֶּה אֲשֶׁר עִם שְׁלִיחַ אֱלֹהִים, לְמַעַן יָפוּצוּ[3190]. הֵן לֵאלֹהִים
אוֹצְרוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְאוּלָם הַסֵּעֲפִים לֹא יַשְׂכִּילוּ: *ח* יֹאמְרוּ: אָכֵן כַּאֲשֶׁר נָשׁוּב אֶל
אַלְמַדִינָה הוֹצֵא יוֹצִיא הַנִּכְבָּד אֶת הַשָּׁפָל מִמֶּנָּה[3191], הֵן לֵאלֹהִים הָעֹז וְלִשְׁלִיחוֹ וְלַמַּאֲמִינִים,
וְאוּלָם הַסֵּעֲפִים לֹא יֵדָעוּ: *ט* הַמַּאֲמִינִים אַל יְשַׁעַשְׁעוּ אֶתְכֶם לֹא הוֹנְכֶם וְלֹא יַלְדֵיכֶם מִזְּכֹר
אֱלֹהִים, וַאֲשֶׁר יַעֲשׂוּ זֹאת הֵם[3192] הָאוֹבְדִים: *י* וּפַזְּרוּ מֵאֲשֶׁר חָלַקְנוּ לָכֶם בְּטֶרֶם יָבוֹא אֶל אִישׁ
מִכֶּם הַמָּוֶת[3193] וְאָמַר אָז: אֱלֹהַי לָמָּה לֹא הִנַּחְתָּ אוֹתִי עַד לְמוֹעֵד קָרוֹב לְמַעַן אֶעֱשֶׂה צְדָקָה
וְאֶהְיֶה מֵעוֹשֵׂי-הַיָּשָׁר?[3194]: *יא* אָכֵן לֹא יָנִיחַ אֱלֹהִים נֶפֶשׁ בְּבוֹא עֵת קִצָּהּ, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת
מַעֲשֵׂיכֶם.

פָּרָשַׁת הָעָקְבָּה[3195]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3196] וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנָה עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א יְשַׁבַּח אֶת אֱלֹהִים כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ[3197] וְלוֹ הַתְּהִלָּה וְהוּא הַכֹּל יוּכָל: *ב* הוּא
אֲשֶׁר בְּרָאֲכֶם. וּמִכֶּם (יֵשׁ) כּוֹפֵר וּמִכֶּם (יֵשׁ) מַאֲמִין, וֵאלֹהִים רוֹאֶה אֶת מַעֲשֵׂיכֶם. *ג* בָּרָא אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ בָּאֱמֶת[3198] וַיְּצָרְכֶם וַיֵּיטֶב צוּרַתְכֶם וְאֵלָיו הַדֶּרֶךְ (אֲשֶׁר תָּשׁוּבוּ): *ד* יֵדַע
אֶת כָּל אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וְיָדַע אֶת אֲשֶׁר תַּסְתִּירוּ וְאֶת אֲשֶׁר תּוֹדִיעוּ גָּלוּי[3199] וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ
קֶרֶב לֵב: *ה* הַאִם לֹא הִגִּיעַ אֲלֵיכֶם דְּבַר אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ לְפָנִים, טָעֲמוּ כֹּבֶד מַעֲשָׂם, וְלָהֶם
עֹנֶשׁ דְּאָבָה[3200]: *ו* כָּזֹאת עֵקֶב אֲשֶׁר הָיוּ שְׁלִיחֵיהֶם בָּאִים אֲלֵיהֶם בַּמּוֹפְתִים, וַיֹּאמְרוּ: "הַאִם
אָדָם יַנְחֵנוּ?", וַיִּכְפְּרוּ וַיִּפְנוּ עֹרֶף. אַךְ אֵין אֱלֹהִים זָקוּק לָאָדָם, כִּי אֱלֹהִים עָשִׁיר
וּמְהֻלָּל: *ז* הַכּוֹפְרִים אָמְרוּ, כִּי לֹא יוּקְמוּ לִתְחִיָּה. אֱמֹר: אָמְנָם כֵּן, בֵּאלֹהַי נִשְׁבַּעְתִּי, הוּקֵם
תּוּקְמוּ לִתְחִיָּה וְהֻגֵּד יֻגַּד לָכֶם אֶת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם. וְנָקֵל הוּא לֵאלֹהִים: *ח* הַאֲמִינוּ אֵפוֹא
בֵּאלֹהִים וּבִשְׁלִיחוֹ וּבָאוֹר אֲשֶׁר הוֹרַדְנוּ, כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ אֶת מַעֲשֵׂיכֶם: *ט* בְּיוֹם אֲשֶׁר יֶאֱסָפְכֶם
לְיוֹם הָאֲסֵפָה. זֶה יוֹם הָעָקְבָּה[3201], וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יַאֲמִין וְעָשָׂה הַיָּשָׁר יְכַפֵּר עָלָיו מֵרָעָתוֹ
וֶהֱבִיאָהוּ אֶל גַּנּוֹת יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן לָנֶצַח. הוּא הוּא הָאֹשֶׁר
הַגָּדוֹל[3202]: *י* אַךְ אֲשֶׁר כָּפְרוּ וַיְכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ אֵלֶּה הֵם בְּנֵי (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ, לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ)
בְּתוֹכָהּ וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה): *יא* לֹא יִפְגַּע כָּל פֶּגַע בִּלְתִּי אִם בִּרְצוֹן אֱלֹהִים[3203], וְהָיָה אֲשֶׁר
יַאֲמִין וְנָחָה אֱלֹהִים אֶת לִבּוֹ מֵישָׁרִים, וֵאלֹהִים יוֹדֵעַ כֹּל: *יב* שִׁמְעוּ אֵפוֹא בְּקוֹל אֱלֹהִים וְשִׁמְעוּ
בְּקוֹל הַשָּׁלִיחַ, אַךְ אִם תִּפְנוּ עֹרֶף, הִנֵּה אֵין עַל שְׁלִיחֵנוּ בִּלְתִּי אִם לְהַזְהִיר גָּלוּי: *יג* אֱלֹהִים אֵין
אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדָיו וְעַל אֱלֹהִים יִשָּׁעֲנוּ אֵפוֹא הַמַּאֲמִינִים: *יד* הַמַּאֲמִינִים, הִנֵּה מִנְּשׁוֹתֵיכֶם וּמִבְּנֵיכֶם
אוֹיְבִים לָכֶם[3204]. הִשָּׁמְרוּ אֵפוֹא מִפְּנֵיהֶם. וְכִי תִמְחֲלוּ וְתִסְלְחוּ וּתְכַפְּרוּ, הִנֵּה אֱלֹהִים סַלָּח
וְרַחוּם: *טו* אָכֵן הוֹנְכֶם וְיַלְדֵיכֶם אַךְ מַסָּה הֵם, וֵאלֹהִים אִתּוֹ שָׂכָר רָב[3205]: *טז* יִרְאוּ אֵפוֹא אֶת
אֱלֹהִים כְּכָל אֲשֶׁר תּוּכְלוּ וְהַאֲזִינוּ וְשִׁמְעוּ בְּקוֹלוֹ וּפַזְּרוּ (לִצְדָקָה) לְטוֹב לְנַפְשְׁכֶם. וַאֲשֶׁר יִנָּצֵל

וְלֹא תַחְמֹד נַפְשׁוֹ אֵלֶּה הֵם הַמַּצְלִיחִים[3206]: *יז* אִם תַּלְווּ אֶת אֱלֹהִים מִלְוָה טוֹבָה וֶהֱשִׁיבָהּ לָכֶם
לְמִשְׁנֶה[3207] וְסָלַח לָכֶם, כִּי אֱלֹהִים מַכִּיר טוֹבָה וְאֶרֶךְ אַפַּיִם: *יח* יוֹדֵעַ הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת
הַגִּבּוֹר וְהֶחָכָם:

פָּרָשַׁת הַשְּׁלוּחִים[3208]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ שְׁנֵים עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַנָּבִיא, כִּי תְּשַׁלְּחוּ הַנָּשִׁים וְשִׁלַּחְתֶּם אוֹתָן לְמִסְפַּר יְמֵיהֶן[3209]. וּסְפַרְתֶּם אֶת מִסְפַּר הַיָּמִים,
וִירֵאתֶם אֶת אֱלֹהִים אֱלֹהֵיכֶם. אַל תּוֹצִיאוּ אוֹתָן מִבָּתֵּיהֶן וְלֹא תֵצֶאנָה בִּלְתִּי אִם בַּעֲשׂוֹתָן
תּוֹעֵבָה בְּרוּרָה[3210]. וְאֵלֶּה חֻקּוֹת אֱלֹהִים וַאֲשֶׁר יַעֲבֹר חֻקּוֹת אֱלֹהִים[3211] עָכַר נַפְשׁוֹ. לֹא תֵדַע
אוּלַי יָבִיא אֱלֹהִים חֲדָשָׁה אַחֲרֵי זֹאת[3212]: *ב* וְכַאֲשֶׁר יִמָּלְאוּ יְמֵיהֶן וְהֶחֱזַקְתֶּם בָּהֶן בְּמֵישָׁרִים אוֹ
הַפְּרְדוּ מֵהֶן בְּמֵישָׁרִים[3213] וְהָקִימוּ לְעֵדִים שְׁנַיִם אֲנָשִׁים יְשָׁרִים מִכֶּם[3214] וְעִרְכוּ הָעֵדוּת
לֵאלֹהִים. וְזֹאת (הַמִּצְוָה) לְהַזְהִיר בָּהּ אֶת הַמַּאֲמִין בֵּאלֹהִים וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן[3215]. וַאֲשֶׁר יִירָא אֶת
אֱלֹהִים, יַעַשׂ לוֹ (אֱלֹהִים) מוֹצָא וִיכַלְכֵּל אוֹתוֹ מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר לֹא יְפַלֵּל[3216]: *ג* וַאֲשֶׁר יִשָּׁעֵן
עַל אֱלֹהִים, הִנֵּה הוּא חֶלְקוֹ, כִּי אָכֵן אֱלֹהִים יַשִּׂיג חֶפְצוֹ. כְּבָר שָׁת אֱלֹהִים לְכָל דָּבָר
קֶצֶב[3217]: *ד* וְאֵלֶּה מִנְּשֵׁיכֶם אֲשֶׁר הִתְיָאֲשׁוּ מִדְּווֹתָן, כִּי תִהְיוּ בְּסָפֵק, וְהָיָה מִסְפַּר יְמֵיהֶן שְׁלֹשָׁה
חֳדָשִׁים, וְאֵלֶּה אֲשֶׁר לֹא תִּדְוֶינָה. אַךְ הַנָּשִׁים הֶהָרוֹת וְהָיָה עֵת מוֹעֲדָן, עַד אֲשֶׁר תֵּטַלְנָה מַשָּׂאָן
וַאֲשֶׁר יִירָא אֶת אֱלֹהִים יָשֶׁת לוֹ אֶת מִצְוָתוֹ קַלָּה[3218]: *ה* זֹאת מִצְוַת אֱלֹהִים הוֹרִידָהּ אֲלֵיכֶם
וַאֲשֶׁר יִירָא אֶת אֱלֹהִים יְכַפֵּר לוֹ מֵרָעוֹתָיו (אֲשֶׁר עָשָׂה)[3219] וְיַרְבֶּה לוֹ שָׂכָר: *ו* הַשְׁכִּינוּ אוֹתָן
(בְּמָעוֹן) מִן (הַבַּיִת) אֲשֶׁר תִּשְׁכְּנוּ לְפִי אֲשֶׁר תַּשִּׂיג יֶדְכֶם וְלֹא תָצִיקוּ לָהֶן, וְכִי תִהְיֶינָה הָרוֹת
וּנְתַתֶּם לָהֶן יְצִיאוֹתֵיהֶן עַד אֲשֶׁר תֵּטַלְנָה מַשָּׂאָן. וְכִי תֵינַקְנָה לָכֶן וּנְתַתֶּם לָהֶן שְׂכָרָן וְנוֹעַצְתֶּם
בֵּינֵיכֶם בְּצֶדֶק[3220] וְכִי יִקְשֶׁה הַדָּבָר בְּעֵינֵיכֶם[3221] וְהֵינִיקָה לוֹ[3222] אַחֶרֶת (אֶת הַיֶּלֶד)[3223]: *ז* וְהוֹצִיא
(הָאָב) אֲשֶׁר יִרְחַב לוֹ כְּפִי אֲשֶׁר יִרְחַב לוֹ[3224], וַאֲשֶׁר תִּקְצַר יָדוֹ[3225] וְהוֹצִיא מֵאֲשֶׁר נָתַן לוֹ
אֱלֹהִים. לֹא יַכְבִּיד אֱלֹהִים עַל נֶפֶשׁ כִּי אִם כַּאֲשֶׁר נָתַן לָהּ[3226] שִׁית יָשִׁית אֱלֹהִים אַחֲרֵי כָּבֵד
קַל. *ח* וְכַמָּה עָרִים הֵעֵזּוּ לַמְרוֹת מִצְוַת[3227] אֱלֹהֵיהֶם וּשְׁלִיחוֹ. וַנֶּחְשַׁב אִתָּן חֶשְׁבּוֹן כָּבֵד וַנְּיַסְּרֵם
מוּסָר רָע[3228]: *ט* וַתִּטְעַמְנָה כֹּבֶד מַעֲשָׂן וַתְּהִי אַחֲרִית עִנְיָנָן אֲבַדּוֹן: *י* הֵכִין אֱלֹהִים לָכֶן מוּסָר
כָּבֵד, יִרְאוּ אֵפוֹא אֶת אֱלֹהִים, אַנְשֵׁי לֵבָב: *יא* הַמַּאֲמִינִים, כְּבָר הוֹרִיד אֱלֹהִים אֲלֵיכֶם הַזְהָרָה,
שָׁלִיחַ אֲשֶׁר יִקְרָא לִפְנֵיכֶם אוֹתוֹת[3229] אֱלֹהִים גְּלוּיוֹת, לְהוֹצִיא אֶת הַמַּאֲמִינִים וְעוֹשֵׂי-הַיָּשָׁר
מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה. וְהָיָה זֶה אֲשֶׁר יַאֲמִין וְעָשָׂה הַיָּשָׁר, יְבִיאֵהוּ אֶל גַּנּוֹת יִמְשְׁבוּ תַּחְתֵּיהֶן
הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים (יִהְיוּ) בְּתוֹכָן לָנֶצַח. כְּבָר הֵיטִיב אֱלֹהִים לוֹ צֵדָה: *יב* אֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּרָא
שִׁבְעָה רְקִיעִים וּמִן הָאָרֶץ כְּמוֹהֶם. תֵּרֵד הַפְּקֻדָּה בֵּינֵיהֶם[3230], לְמַעַן תֵּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים הַכֹּל
יוּכָל, וְכִי אֱלֹהִים מַקִּיף לָדַעַת הַכֹּל:

פָּרָשַׁת הָאִסָּר[3231]

נִתְּנָה בְּאַלְמַדִינָה וּפְסוּקֶיהָ שְׁנֵים עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַנָּבִיא לָמָּה תְּאֱסֹר אֶת אֲשֶׁר הִתִּיר אֱלֹהִים לְךָ בְּבַקֶּשְׁךָ לְהָפִיק רָצוֹן מִנְּשׁוֹתֶיךָ[3232], הֵן
אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם?: ב כְּבָר צִוָּה לָכֶם אֱלֹהִים[3233] הַתָּרַת שְׁבוּעַתְכֶם[3234], וֵאלֹהִים מָגִנְּכֶם וְהוּא
הַיּוֹדֵעַ וְהֶחָכָם: ג וְכַאֲשֶׁר גִּלָּה הַנָּבִיא לְאַחַת מִנְּשׁוֹתָיו דְּבַר-סֵתֶר[3235], וַתַּגֵּד אֶת הַדָּבָר[3236], וַיְגַל
לוֹ אֱלֹהִים אֶת הַדָּבָר[3237] הוֹדִיעַ (לָהּ) מִקְצָתוֹ[3238]. וְכַאֲשֶׁר הִגִּיד לָהּ הַדָּבָר, אָמְרָה: "מִי הִגִּיד
לְךָ זֹאת?", וַיֹּאמֶר: "הִגִּיד לִי הַיּוֹדֵעַ וְהַמֵּבִין דָּבָר[3239]: ד אִם תָּשֹׁבְנָה שְׁתֵּיכֶן[3240] בִּתְשׁוּבָה אֶל
אֱלֹהִים הִנֵּה כְּבָר שָׁטוּ לִבּוֹתֵיכֶן[3241]. אַךְ אִם תֵּעָזֹרְנָה אִשָּׁה אֲחוֹתָהּ לָקוּם עָלָיו, הִנֵּה אֱלֹהִים
הוּא מָגִנּוֹ וְגַבְרִיאֵל וְהַיְּשָׁרִים בַּמַּאֲמִינִים הֵם אַחֲרֵי זֶה עוֹזֵר לוֹ. ה יִתָּכֵן כִּי בְּגָרְשׁוֹ אֶתְכֶן, יִתֵּן
לוֹ אֱלֹהָיו, תְּמוּרָה נָשִׁים טוֹבוֹת מִכֶּן, תְּמִימוֹת עִם אֱלֹהִים[3242], נִכְנָעוֹת, שָׁבוֹת בִּתְשׁוּבָה,
עוֹבְדוֹת אֶת אֱלֹהִים, צָמוֹת, יוֹדְעוֹת אִישׁ וּבְתוּלוֹת: ו הַמַּאֲמִינִים, הַבְטִיחוּ אֶת נַפְשְׁכֶם וְאֶת
בְּנֵי בֵיתְכֶם מֵאֵשׁ, אֲשֶׁר תֹּאכַל אֶת הָאֲנָשִׁים וְאֶת הָאֲבָנִים[3243]. (מֻפְקָדִים) עָלֶיהָ מַלְאָכִים עַזִּים
וְקָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יַמְרוּ אֶת אֱלֹהִים לְכָל אֲשֶׁר יְצַוֵּם וּמִלְּאוּ אֶת אֲשֶׁר יְצֻוּוּ: ז הַכּוֹפְרִים אַל
תִּצְטַדְּקוּ הַיּוֹם, אָכֵן תְּשֻׁלְּמוּ כְּמַעֲשֵׂיכֶם: ח הַמַּאֲמִינִים, שׁוּבוּ אֶל אֱלֹהִים בִּתְשׁוּבָה כֵּנָה. אוּלַי
יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם אֱלֹהֵיכֶם מֵרָעוֹתֵיכֶם וַהֲבִיאֲכֶם אֶל גַּנּוֹת יִמָּשְׁכוּ מִתַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. בַּיּוֹם (אֲשֶׁר)
לֹא יַקְלֶה אֱלֹהִים אֶת הַנָּבִיא וְאֶת אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ אִתּוֹ, אוֹרָם יָרוּץ לִפְנֵיהֶם וְלִימִינָם[3244], וְאָמְרוּ:
אֱלֹהֵינוּ, הַשְׁלֵם לָנוּ אוֹרֵנוּ וְכַפֵּר לָנוּ כִּי אַתָּה הַכֹּל יָכוֹל: ט הַנָּבִיא, הִלָּחֵם בְּחֶרֶף נֶפֶשׁ
בַּכּוֹפְרִים וּבַסְּעֵפִים וְהַכְבֵּד אַכְפְּךָ עֲלֵיהֶם, וּמְגוּרֵיהֶם גֵּיהִנֹּם וְרָעָה הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה)[3245]: י מָשַׁל
אֱלֹהִים מָשָׁל לַכּוֹפְרִים אֵשֶׁת נֹחַ וְאֵשֶׁת לוֹט[3246], הָיוּ שְׁתֵּיהֶן תַּחַת שְׁנֵי עֲבָדִים מֵעוֹבְדֵינוּ עוֹשֵׂי-
הַיֹּשֶׁר, וַתִּבְגֹּדְנָה בָּהֶם, אַךְ לֹא הוֹעִילוּ לָהֶם (בַּעֲלֵיהֶם) בִּפְנֵי אֱלֹהִים דָּבָר וַיֵּאָמֵר: בֹּאנָה
שְׁתֵּיכֶן אֶל (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ עִם הַבָּאִים: יא וּמָשַׁל אֱלֹהִים מָשָׁל לְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ אֵשֶׁת
פַּרְעֹה[3247], אֲשֶׁר אָמְרָה: "בְּנֵה לִי אֶצְלְךָ בַּיִת בְּגַן-עֵדֶן, וְהַצִּילֵנִי מִפַּרְעֹה וּמַעֲשֵׂהוּ וְהַצִּילֵנִי מִן
הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים: יב וּמִרְיָם בַּת עַמְרָם[3248] אֲשֶׁר שָׁמְרָה בְתוּלֶיהָ וַנִּפַּח בָּהּ[3249] מֵרוּחֵנוּ.
וַתַּאֲמֵן בְּדִבְרֵי אֱלֹהֶיהָ וּבִסְפָרָיו וַתְּהִי מִן הַנִּכְנָעִים (לֵאלֹהִים).

פָּרָשַׁת הַמְּלוּכָה[3250]

וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשִׁים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א יִתְבָּרַךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּיָדוֹ הַמְּלוּכָה, וְהוּא הַכֹּל יוּכָל: ב אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַמָּוֶת וְאֶת הַחַיִּים
לְמַעַן נַסּוֹתְכֶם מִי מִכֶּם הַמֵּיטִיב עֲשֹׂה[3251], וְהוּא הַגִּבּוֹר וְהַסַּלָּח: ג אֲשֶׁר בָּרָא שִׁבְעָה שָׁמַיִם
עֲרוּכִים זֶה מֵעַל לָזֶה. לֹא תִרְאֶה בִּבְרִיאַת הָרַחֲמָן כָּל חֹסֶר-הַתְאָמָה. שִׂים[3252] אֵפוֹא עֵינֶיךָ
הַאִם תִּרְאֶה כָּל פֶּרֶץ: ד וְשׁוּב שִׂים עֵינֶיךָ פַּעֲמַיִם, וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ הָעֵינַיִם נִדְכּוֹת וְהֵן
לֵאוֹת: ה אָכֵן כְּבָר עִדַּנּוּ אֶת הַשָּׁמַיִם הַשְּׁפָלִים בִּמְנוֹרוֹת וַנָּשֶׂם אוֹתָם לִרְגֹּם בָּהֶם אֶת
הַשְּׂטָנִים[3253] וַנְּעַתֵּד לָהֶם עֹנֶשׁ הַלֶּהָבָה: ו וּלְאֵלֶּה אֲשֶׁר כִּחֲשׁוּ בֵּאלֹהֵיהֶם עֹנֶשׁ גֵּיהִנֹּם וְרָעָה
הַדֶּרֶךְ (שָׁמָּה): ז כַּאֲשֶׁר יָשְׁלְכוּ לְתוֹכָהּ יִשְׁמְעוּ נְעָרָה אֲשֶׁר לָהּ וְהִיא רוֹתַחַת: ח וְכִמְעַט
תִּתְפּוֹצֵץ מִזַּעַם. כְּכָל אֲשֶׁר תָּשְׁלַךְ אֶל תּוֹכָהּ חֲבוּרָה, יִשְׁאֲלוּ אוֹתָם שׁוֹמְרֶיהָ: "הַאִם לֹא בָּא
אֲלֵיכֶם מַזְהִיר"?: ט וְאָמְרוּ: "אָמְנָם כֵּן בָּא אֵלֵינוּ מַזְהִיר וַנְּכַחֵשׁ וַנֹּאמַר: "לֹא הוֹרִיד אֱלֹהִים

מְאוּמָה, אֵין אַתֶּם בִּלְתִּי אִם בְּתוֹעָה גְּדוֹלָה"[3254]: י וְאָמְרוּ: "לוּ הָיִינוּ שׁוֹמְעִים אוֹ מַשְׂכִּילִים לֹא הָיִינוּ בִּבְנֵי הַלֶּהָבָה": יא וְהוֹדוּ חַטָּאתָם. אָכֵן הַרְחֵק לִבְנֵי לֶהָבָה[3255]: יב אַךְ אֵלֶּה הַיְּרֵאִים אֶת אֱלֹהֵיהֶם בַּסֵּתֶר לָהֶם סְלִיחָה וְשָׂכָר רָב: יג דַּבְּרוּ דִּבְרֵיכֶם בַּסֵּתֶר אוֹ דַּבְּרוּ בַּגָּלוּי[3256], יוֹדֵעַ הוּא קֶרֶב לֵב יד הַאִם לֹא יֵדַע זֶה אֲשֶׁר בָּרָא וְהוּא הַנָּדִיב[3257] וְהַמֵּבִין: טו הוּא אֲשֶׁר שָׂת אֶת הָאָרֶץ לָכֶם מִישׁוֹר[3258]. הִתְהַלְּכוּ אֵפוֹא בִּגְלִילוֹתֶיהָ וְאִכְלוּ מִכַּלְכָּלָתוֹ וְאֵלָיו הַתְּקוּמָה[3259]: טז מָה הַבִּטָּחוֹן אֲשֶׁר בְּטַחְתֶּם כִּי לֹא יִבְקַע זֶה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם אֶת הָאָרֶץ תַּחְתֵּיכֶם (לִבְלוֹעַ אֶתְכֶם)[3260] וְאָז תִּרְעַד?: יז אוֹ מָה הַבִּטָּחוֹן אֲשֶׁר בְּטַחְתֶּם, כִּי לֹא יִשְׁלַח עֲלֵיכֶם זֶה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם (סוּפַת) חוֹל (תְּכַסְּכֶם)[3261], וִידַעְתֶּם אֵיכָה הַזְהָרָתִי?": יח אָכֵן כְּבָר כִּחֲשׁוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר מִלִּפְנֵיהֶם, וְאֵיכָה הָיוּ תַּהְפּוּכוֹתָי[3262]: יט וְהַאִם לֹא יִתְבּוֹנְנוּ אֶל הָעוֹף מֵעַל לָהֶם פּוֹרְשִׂים כְּנָפַיִם[3263] וּמְאַסְּפִים כְּנָפַיִם. לֹא יַחֲזִיק אוֹתָן בִּלְיִ אִם הָרַחֲמָן[3264] כִּי אָכֵן הוּא רוֹאֶה כֹּל: כ אוֹ מִי זֶה אֲשֶׁר הוּא גְּדוּד לָכֶם לַעֲזֹר אֶתְכֶם מִפְּנֵי הָרַחֲמָן? אָכֵן הַכּוֹפְרִים אֵין הֵם בִּלְתִּי אִם בְּתוֹךְ מִרְמָה: כא אוֹ מִי הוּא זֶה אֲשֶׁר יְכַלְכֶּלְכֶם בְּעָצְרוֹ כַּלְכָּלָתוֹ. לֹא כִּי עָמְדוּ מַקְשִׁים עָרְפָּם לְהָעֵז פָּנִים וְלָסוּר: כב הַאִם זֶה הַמִּתְהַלֵּךְ מוּטָל עַל פָּנָיו[3265] מְאֻשָּׁר בְּדֶרֶךְ יוֹתֵר אִם זֶה הַמִּתְהַלֵּךְ בָּרִיא וְשָׁלֵם בְּאֹרַח מֵישָׁרִים[3266]: כג אֱמֹר: הוּא הוּא אֲשֶׁר בָּרָא אֶתְכֶם וַיָּשֶׂת לָכֶם אֶת הַשֵּׁמַע וְאֶת הָרְאוּת וְהַלֵּב. (אַךְ) מְעַט הוּא אֲשֶׁר תּוֹדוּ (לוֹ)[3267]: כד אֱמֹר: הוּא אֲשֶׁר הֵקִים אֶתְכֶם בָּאָרֶץ וְאֵלָיו תֵּאָסְפוּ[3268]: כה וְאִמְרוּ: מָתַי (יָקוּם) הַדָּבָר הַזֶּה, אִם אֱמֶת תְּדַבֵּרוּ[3269]: כו אֱמֹר: "הַדַּעַת רַק אֶת אֱלֹהִים הִיא[3270] וַאֲנִי רַק מַזְהִיר גָּלוּי הִנֵּנִי"[3271]: כז וְכַאֲשֶׁר רָאוּהוּ קָרוֹב, רָעוּ פְּנֵי הַכּוֹפְרִים, וַיֵּאָמֵר אֲלֵיהֶם: "זֶה הוּא אֲשֶׁר שְׁאַלְתֶּם לָכֶם": כח אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב? אִם יַשְׁמִידֵנִי אֱלֹהִים וְאֶת אֵלֶּה אֲשֶׁר אִתִּי אוֹ יְרַחֲמֵנוּ, בְּמִי יֶחֱסוּ הַכּוֹפְרִים מִפְּנֵי עֹנֶשׁ דְּאָבָה?: כט אֱמֹר: הוּא הָרַחֲמָן, הֶאֱמַנּוּ בוֹ וַעֲלָיו נִשְׁעַנּוּ וְיָדוֹעַ תֵּדְעוּ מִי הוּא בְּתוֹעָה גְלוּיָה: ל אֱמֹר: הַהֲשִׁיבוֹתֶם אֶל לֵב? אִם יַעֲמִיקוּ מֵימֵיכֶם עָמוֹק, יִשְׁקְעוּ (באדמה)[3272], מִי יָבִיא לָכֶם מֵי מַעְיָן?

פָּרָשַׁת הָעֵט[3273]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נ.[3274] נִשְׁבַּעְתִּי בָעֵט וּבַאֲשֶׁר יִכְתֹּבוּ[3275]: ב אֵין אַתָּה, בְּחֶסֶד אֱלֹהֶיךָ, מְשֻׁגָּע[3276]: ג וְאָכֵן לְךָ שָׂכָר אֲשֶׁר לֹא יִפָּסֵק[3277]: ד וְאָכֵן אַתָּה אִישׁ תְּכוּנָה נַעֲלָה: ה תִּרְאֶה אֵפוֹא וְיִרְאוּ[3278]: ו מִי מִכֶּם הַפָּגוּעַ[3279]: ז אָכֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר תָּעָה מִדַּרְכּוֹ וְהוּא הַיּוֹדֵעַ אֶת הַמְּאֻשָּׁרִים בַּדֶּרֶךְ[3280]: ח אַל תִּשְׁמַע אֵפוֹא בְּקוֹל הַמְכַחֲשִׁים: ט יַחְפְּצוּ אֲשֶׁר תֵּלֵךְ אִתָּם בְּרַכּוֹת וְיֵלְכוּ עִמְּךָ בְּרַכּוֹת[3281]: י אַךְ לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל כָּל נִשְׁבָּע לַשָּׁוְא, נִקְלֶה: יא מוֹצִיא דִּבָּה וְהוֹלֵךְ רָכִיל: יב מֵנִיא אֶת הַטּוֹב, עוֹבֵר חֹק[3282] וְחוֹטֵא: יג אַכְזָרִי וּמִלְּבַד כָּל זֶה אֲסוּפִי[3283]: יד וְאִם גַּם בַּעַל הוֹן הוּא וְלוֹ בָּנִים: טו בְּהִקָּרֵא לְפָנָיו אוֹתוֹתֵינוּ, אָמַר: "בַּדֵּי הָרִאשׁוֹנִים[3284] (הֵם)": טז שִׂים נָשִׂים לוֹ אוֹת (קָלוֹן) עַל אַפּוֹ[3285]:

יז אָכֵן נִסִּינוּ אוֹתָם[3286] כַּאֲשֶׁר נִסִּינוּ אֶת בַּעֲלֵי הַגַּנָּה[3287], כַּאֲשֶׁר נִשְׁבְּעוּ לִקְצֹר: יח אוֹתָהּ בְּהַשְׁכִּימָם[3288], וְלֹא הוֹצִיאוּ מִן הַכְּלָל[3289]: יט וַיְשׁוֹטֵט עָלֶיהָ מְשׁוֹטֵט מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ וְהֵם

יְשֵׁנִים: *כ* וַתְּהִי עִם בֹּקֶר לְקוּטָה: *כא* וַיִּקְרְאוּ אִישׁ אֶל אָחִיו מַשְׁכִּימִים: *כב* "הַשְׁכִּימוּ אֶל
שַׂדְכֶם אִם לוֹקְטִים אַתֶּם": *כג* וַיֵּצְאוּ לְדַרְכָּם מִתְלַחֲשִׁים בֵּינֵיהֶם: *כד* לֵאמֹר: "אַל יָבוֹא
לִפְנֵיכֶם הַיּוֹם אֶל תּוֹכָהּ עָנִי": *כה* וַיַּשְׁכִּימוּ בְּכַוָּנָה קְבוּעָה אַמִּיצִים בְּדַעְתָּם: *כו* וַיְהִי כַּאֲשֶׁר
רָאוּ אוֹתָהּ וַיֹּאמְרוּ: "אָכֵן אֲנַחְנוּ הַתּוֹעִים: *כז* לֹא כִּי אֲנַחְנוּ מֻדָּרִים הֲנָאָה[3290]": *כח* וַיֹּאמֶר
הַנִּכְבָּד בְּתוֹכָם: "הַאִם לֹא הִגַּדְתִּי לָכֶם לָמָּה לֹא תְּשַׁבְּחוּ (אֱלֹהִים)"? *כט* וַיֹּאמְרוּ: "הַשֶּׁבַח
לֵאלֹהִים, אָכֵן פּוֹשְׁעִים הָיִינוּ": *ל* וַיָּחֵלּוּ לְהִתְלוֹנֵן אִישׁ עַל אָחִיו: *לא* וַיֹּאמְרוּ: "אוֹי לָנוּ, אָכֵן
מַמְרִים הָיִינוּ: *לב* מִי יִתֵּן וְנָתַן לָנוּ אֱלֹהֵינוּ תְּמוּרָה טוֹבָה מִמֶּנָּה[3291], אָכֵן עוֹרְגִים אֲנַחְנוּ אֶל
אֱלֹהֵינוּ: *לג* כָּזֹאת הָעֹנֶשׁ[3292], אַךְ עֹנֶשׁ הָעוֹלָם-הַבָּא גָּדוֹל מִזֶּה, לוּ יָדָעוּ: *לד* אָכֵן לְיִרְאֵי
הָאֱלֹהִים אֶת אֱלֹהֵיהֶם גַּנּוֹת הַנֹּעַם: *לה* הַאִם נָשִׁית אֵפוֹא אֶת הַתְּמִימִים עִם
אֱלֹהִים[3293] כַּפּוֹשְׁעִים: *לו* מַה-לָּכֶם, אֵיכָה תִּשְׁפֹּטוּ?[3294]: *לז* הַאִם לָכֶם סֵפֶר בּוֹ
תַּחְקְרוּ: *לח* אֲשֶׁר (הֻבְטַח) לָכֶם בּוֹ[3295] (לִהְיוֹת לָכֶם) כָּל אֲשֶׁר תִּבְחֲרוּ לָכֶם: *לט* אוֹ שְׁבוּעָה
חֲמוּרָה[3296] לָכֶם עָלֵינוּ עַד לְיוֹם הַתְּקוּמָה, כִּי (יְהִי) לָכֶם אֲשֶׁר תִּדְרֹשׁוּ?: *מ* שְׁאַל אוֹתָם, אֵי
מֵהֶם עָרֵב לָזֹאת: *מא* אוֹ שֻׁתָּפִים לָהֶם?[3297] יָבִיאוּ נָא אֶת שֻׁתְּפֵיהֶם אִם אֱמֶת יְדַבֵּרוּ: *מב* (יֵשׁ)
יוֹם אֲשֶׁר יֵחָשֵׂף שׁוֹק[3298] וְיִקָּרְאוּ לְהִשְׁתַּחֲווֹת וְלֹא יוּכָלוּ: *מג* עֵינֵיהֶם מֻשְׁפָּלוֹת[3299] תְּכַסֵּם
כְּלִמָּה[3300]. הֵן לְפָנִים נִקְרְאוּ לְהִשְׁתַּחֲווֹת וְהֵם שְׁלֵמִים: *מד* הַנִּיחָה לִי אֵפוֹא (לְבַדִּי) עִם
הַמַּכְחִישׁ בַּדָּבָר הַזֶּה[3301] נוֹרִידֵם מַטָּה מַטָּה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר לֹא יֵדָעוּ[3302]: *מה* וְהֵנַחְתִּי
לָהֶם[3303] כִּי תַּחְבּוּלָתִי קָשָׁה[3304]: *מו* אוֹ תִּשְׁאַל מֵהֶם שָׂכָר וְהֵם עֲמוּסִים חוֹבוֹת?[3305]: *מז* אוֹ אִתָּם
הַתַּעֲלוּמָה וְהֵם יִכְתֹּבוּ?[3306]: *מח* צַפֵּה אֵפוֹא לְמִשְׁפַּט אֱלֹהֶיךָ[3307] וְאַל תְּהִי כְּבַעַל הַדָּג[3308] בְּקָרְאוֹ
אֶל אֱלֹהָיו וְכַעֲסוֹ עָצוּר: *מט* לוּלֵא הִשִּׂיג אוֹתוֹ חֶסֶד מֵאֵת אֱלֹהָיו, וַנְּטִילֵהוּ אֶל (הַחוֹף) הֶחָשׂוּף
וְהוּא מְנֹאָץ[3309]: *נ* וַיִּבְחַר בּוֹ אֱלֹהָיו וַיְשִׁיתֵהוּ מֵעוֹשֵׂי-הַיָּשָׁר: *נא* וְאָכֵן כִּמְעַט הִכְרִיעוּךָ
הַכּוֹפְרִים בְּמַבָּטֵיהֶם בְּשָׁמְעָם הַהַזְהָרָה וַיֹּאמְרוּ: "אָכֵן מְשֻׁגָּע הוּא": *נב* הִנֵּה אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם
הַזְהָרָה לִבְנֵי-אָדָם[3310]:

פָּרָשַׁת הַוַּדָּאִית[3311]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בַּוַּדָּאִית: *ב* וּמַה הִיא הַוַּדָּאִית: *ג* וּמַה יוֹרְךָ לָדַעַת מַה הִיא הַוַּדָּאִית?: *ד* כִּחֲשׁוּ
תַּמוּד וְעָאד[3312] בַּ"דּוֹפֶקֶת"[3313]: *ה* אַךְ בַּאֲשֶׁר לְתַמוּד הִנֵּה נִשְׁמְדוּ בָּרַעַשׁ[3314]: *ו* וּבַאֲשֶׁר לְעָאד,
הִנֵּה נִשְׁמְדוּ בְּרוּחַ נוֹקֶבֶת וְעַזָּה: *ז* פָּקַד אוֹתָהּ עֲלֵיהֶם שִׁבְעָה לֵילוֹת וּשְׁמוֹנָה יָמִים צְרוּפִים
וְרָאִיתָ אָז אֶת הָאֲנָשִׁים מֻטָּלִים אֵין-אוֹנִים כְּמוֹ הָיוּ שָׁרְשֵׁי תֹּמֶר נָבוּב[3315]: *ח* וְהַאִם תִּרְאֶה לָהֶם
כָּל שְׁאֵרִית?: *ט* וּפַרְעֹה וַאֲשֶׁר (הָיוּ) לְפָנָיו וְהַהֲפוּכוֹת[3316] אָשְׁמוּ לַחֵטְא: *י* הִמְרוּ אֶת שְׁלִיחַ
אֱלֹהֵיהֶם וַיְיַסְּרֵם מוּסָר כָּבֵד: *יא* הִנֵּה אֲנַחְנוּ, כַּאֲשֶׁר גָּאוּ הַמַּיִם[3317] נְשָׂאנוּ אֶתְכֶם בַּ(תֵּבָה)
(הַ)שָּׁטָה: *יב* לְמַעַן עֲשׂוֹת אוֹתָהּ (אוֹת) לְהָשִׁיב אֶל לֵב וּלְמַעַן תִּצְפֹּן אוֹתָהּ אֹזֶן
צוֹפֶנֶת: *יג* וּבְהִתָּקַע בַּשּׁוֹפָר תְּקִיעָה אַחַת: *יד* וְנִסְּעוּ הָאָרֶץ וְהֶהָרִים וְנָדַקּוּ הִדּוֹק פַּעַם
אַחַת: *טו* בַּיּוֹם הַהוּא תָּחוּל הַחָלָה:[3318] *טז* וְנִבְקְעוּ הַשָּׁמַיִם[3319] וְהֵמָּה בַּיּוֹם הַהוּא
מִתְפּוֹרְרִים: *יז* וְהַמַּלְאָכִים עַל קְצוֹתֵיהֶם[3320], וְנָשְׂאוּ אֶת כִּסֵּא אֱלֹהֶיךָ עֲלֵיהֶם בַּיּוֹם הַהוּא

שְׁמוֹנָה:[3321] *יח* בַּיּוֹם הַהוּא תֻּצְּגוּ (לְדִין), לֹא תֵעָלֵם מִכֶּם תַּעֲלוּמָה:[3322] *יט* אַךְ בַּאֲשֶׁר לָזֶה אֲשֶׁר
יִנָּתֵן סִפְרוֹ בִּימִינוֹ[3323] יֹאמַר: "הֵא לָכֶם קִרְאוּ סִפְרִי זֶה: *כ* אָכֵן חָשַׁבְתִּי כִּי אֶמְצָא
חֶשְׁבּוֹנִי":[3324] *כא* וְאָכֵן הוּא (יִתְעַנֵּג) בְּחַיִּים רְצוּיִים (לוֹ): *כב* בְּגַנָּה נַעֲלָה: *כג* קְטִיפוֹתֶיהָ
יוֹרְדוֹת:[3325] *כד* "אִכְלוּ וּשְׁתוּ לְעָנְגָה[3326] בַּאֲשֶׁר קִדַּמְתֶּם לַעֲשׂוֹת בְּיָמִים עָבָרוּ: *כה* וּבַאֲשֶׁר לָזֶה
אֲשֶׁר יִנָּתֵן לוֹ סִפְרוֹ בִּשְׂמֹאלוֹ[3327] יֹאמַר: "מִי יִתֵּן וְלֹא נִתַּן לִי סִפְרִי זֶה: *כו* וְלֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ מַה
חֶשְׁבּוֹנִי זֶה: *כז* מִי יִתֵּן וּבָאָה עָלַי הַכָּלָה:[3328] *כח* לֹא הוֹעִיל לִי הוֹנִי: *כט* כָּלָה וַיֵּלֶךְ
אוֹנִי": *ל* תִּפְשׂוּהוּ וּכְבָלוּהוּ: *לא* בִּשְׁאוֹל צְלוּהוּ: *לב* אַחֲרֵי כֵן בָּאזִקִּים אַמּוֹתֵיהֶם שִׁבְעִים
בָּאַמָּה הֲבִיאוּהוּ: *לג* כִּי לֹא הָיָה מַאֲמִין בָּאֱלֹהִים הָאַדִּיר: *לד* וְלֹא חָרַד לְהַאֲכִיל אֶת
הֶעָנִי": *לה* הִנֵּה הַיּוֹם אֵין לוֹ קָרוֹב וְגוֹאֵל:[3329] *לו* וְלֹא מַאֲכָל אִם לֹא מֵחֶלְאָה
מְסֹאֶבֶת:[3330] *לז* לֹא יֹאכְלוּהָ בִּלְתִּי אִם הַחַטָּאִים:

לח אָכֵן לֹא אֶשָּׁבַע[3331] בְּזֶה אֲשֶׁר תִּרְאוּ: *לט* וְלֹא בְּזֶה אֲשֶׁר לֹא תִּרְאוּ: *מ* כִּי אָכֵן הוּא[3332] דִּבְרֵי
שָׁלִיחַ נִכְבָּד:[3333] *מא* וְאֵין הוּא דִּבְרֵי מְשׁוֹרֵר[3334]. (אַךְ) מְעַט הוּא אֲשֶׁר תַּאֲמִינוּ: *מב* וְאֵין הוּא
דִּבְרֵי מַגִּיד עֲתִידוֹת[3335]. אַךְ מְעַט הוּא אֲשֶׁר תָּשִׂימוּ אֶל לֵב:[3336] *מג* הוֹרָדָה מֵאֵת רִבּוֹן-
הָעוֹלָמִים[3337]: *מד* וְלוּ דִּבֶּר[3338] עָלֵינוּ מִלִּבּוֹ[3339] (גַּם) מִקְצָת מִן הַדְּבָרִים: *מה* כִּי אָז תָּפַשְׂנוּ אוֹתוֹ
בִּימִינוֹ: *מו* וַנִּכְרֹת אֶת עוֹרֵק לְבָבוֹ: *מז* וְלֹא הָיָה מִכֶּם אֲשֶׁר עָצַר (אוֹתָנוּ) מִפְּגוֹעַ
בּוֹ: *מח* וְאוּלָם הוּא[3340] תּוֹכֵחָה לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים:[3341] *מט* וְאָכֵן אֲנַחְנוּ נֵדַע יָדוֹעַ אֲשֶׁר יֵשׁ מִכֶּם
מְכַחֲשִׁים: *נ* אַךְ יָגוֹן הוּא אֲשֶׁר יָבוֹא עַל הַכּוֹפְרִים: *נא* כִּי הוּא הָאֱמֶת הַבְּרוּרָה:[3342] *נב* שַׁבַּח
אֵפוֹא בְּשֵׁם אֱלֹהֶיךָ הָאַדִּיר: [3343]

פָּרָשַׁת הַמַּעֲלוֹת[3344]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א שָׁאַל שׁוֹאֵל[3345] עַל דְּבַר הָעֹנֶשׁ אֲשֶׁר יָחוּל: *ב* עַל הַכּוֹפְרִים, אֵין מֵשִׁיב אוֹתוֹ: *ג* מֵאֵת אֱלֹהִים
בַּעַל הַמַּעֲלוֹת[3346] *ד* יַעֲלוּ הַמַּלְאָכִים וְהָרוּחַ[3347] אֵלָיו בְּיוֹם אֲשֶׁר עֶרְכּוֹ חֲמִשִּׁים אֶלֶף
שָׁנָה[3348]: *ה* הַאֲרֵךְ אֵפוֹא רוּחֲךָ הַאֲרֵךְ כַּאֲשֶׁר יָאֶה: *ו* כִּי הֵם יִרְאוּהוּ[3349] רָחוֹק: *ז* וְאַתָּה תִּרְאֶנּוּ
קָרוֹב: *ח* בְּיוֹם אֲשֶׁר יִהְיוּ הַשָּׁמַיִם כִּנְחֹשֶׁת קָלָל מֻתֶּכֶת: *ט* וְהֶהָרִים יִהְיוּ כַּצֶּמֶר הַמְגֻוָּן: *י* וְלֹא
יִשְׁאַל קָרוֹב וְגוֹאֵל לִשְׁלוֹם קָרוֹב וְגוֹאֵל[3350]: *יא* בִּרְאוֹתָם אִישׁ אָחִיו. יִשְׁתּוֹקֵק הַפּוֹשֵׁעַ לוּ יָכוֹל
לְהִפָּדוֹת *יב* מֵעֹנֶשׁ הַיּוֹם הַהוּא בְּבָנָיו וּבַחֲבֶרְתּוֹ[3351] וּבְאָחִיו: *יג* וּבִשְׁאֵר בְּשָׂרוֹ אֲשֶׁר
יְמַלְּטֶנּוּ: *יד* וּבְכָל אֲשֶׁר בָּאָרֶץ יַחְדָּו לְמַעַן יַצִּילֻנּוּ: *טו* אַךְ לֹא וָלֹא. כִּי הִיא אֵשׁ
לוֹהֶטֶת: *טז* גּוֹרֶרֶת הַקַּרְקֶפֶת: *יז* תִּקְרָא אֶת אֲשֶׁר יַהֲפֹךְ פָּנָיו וַיִּפֶן עֹרֶף[3352]: *יח* וַיֶּאֱסֹף (הוֹן)
וַיָּשֶׂם בְּאַמְתַּחְתּוֹ:

יט אָכֵן הָאָדָם נוֹצַר קְצַר אַפַּיִם: *כ* בִּנְגוֹעַ אֵלָיו הָרָעָה יַרְבֶּה תְּלוּנָה: *כא* וּבְהַגִּיעַ אֵלָיו הַטּוֹב
יַרְבֶּה לְקַמֵּץ: *כב* זוּלַת הַמִּתְפַּלְּלִים: *כג* אֲשֶׁר הֵם שׁוֹקְדִים עַל תְּפִלָּתָם תָּמִיד: *כד* וַאֲשֶׁר בְּהוֹנָם
חֹק קָבוּעַ: *כה* לַמְבַקֵּשׁ חֶסֶד וְלָאֶבְיוֹן[3353]: *כו* וַאֲשֶׁר יַאֲמִינוּ בְּיוֹם הַדִּין: *כז* וַאֲשֶׁר הֵם מֵעֹנֶשׁ
אֱלֹהֵיהֶם יִמָּלְאוּ פַּחַד[3354]: *כח* כִּי אָכֵן עֹנֶשׁ אֱלֹהֵיהֶם אֵין בִּטָּחוֹן מִפָּנָיו: *כט* וַאֲשֶׁר הֵם נִשְׁמָרִים

מִגַּלּוֹת עֶרְוָה[3355]: *ל* (לֹא יִקְרְבוּ) בִּלְתִּי אִם אֶל נְשֵׁיהֶם אוֹ (הַשְּׁפָחוֹת) אֲשֶׁר קָנְתָה יְמִינָם כִּי הֵם לֹא תְלוּנוֹת עֲלֵיהֶם[3356]: *לא* אַף אֲשֶׁר יַחְמְדוּ (נָשִׁים) מִבַּלְעֲדֵי אֵלֶּה, אֵלֶּה הֵם הָעוֹבְרִים חֹק[3357]: *לב* וְאַנְשֵׁי הָאֱמוּנִים לַפִּקָּדוֹן וְלַבְּרִית[3358]: *לג* וְאֵלֶּה הַכֵּנִים בְּעֵדוּתָם: *לד* וְהַשּׁוֹמְרִים עַל תְּפִלּוֹתֵיהֶם [3359]: *לה* אֵלֶּה הֵם בְּגַנּוֹת, מְכֻבָּדִים:

לו אָכֵן מַה לַכּוֹפְרִים, כִּי יָאוּצוּ לְפָנֶיךָ: *לז* מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל יִתְגּוֹדָדוּ?: *לח* הַאִם יִשְׁתּוֹקֵק כָּל אִישׁ מֵהֶם, כִּי יוּבָא לְתוֹךְ גִּנַּת-נֹעַם?: *לט* לֹא וָלֹא, אָכֵן אֲנַחְנוּ יְצַרְנוּם מֵאֲשֶׁר יֵדָעוּ[3360]: *מ* אָכֵן לֹא אֶשָּׁבַע[3361] בַּאֲדוֹן הַמִּזְרָח וְהַמַּעֲרָב, כִּי יְכוֹלִים אֲנַחְנוּ: *מא* לַהֲמִירָם בְּטוֹבִים מֵהֶם, וְאֵין אֲשֶׁר יְעַכֵּב אוֹתָנוּ[3362]: *מב* עָזְבֵם אֵפוֹא יָשִׂיחוּ וִישַׂחֲקוּ עַד אֲשֶׁר יִפְגְּשׁוּ אֶת יוֹמָם אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָהֶם[3363]: *מג* יוֹם הוּא אֲשֶׁר יוֹצְאוּ מִן הַקְּבָרוֹת פֶּתַע כְּאִלּוּ הֵם אָצִים אֶל מַצָּבָם[3364]: *מד* מֻשְׁפָּלוֹת עֵינֵיהֶם, תְּכַסֵּם כְּלִמָּה[3365]. זֶה הוּא הַיּוֹם אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָהֶם:

פָּרָשַׁת נֹחַ

נִתְּנָה בְמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אָכֵן שָׁלַחְנוּ אֶת נֹחַ אֶל עַמּוֹ, לֵאמֹר: "הַזְהֵר אֶת בְּנֵי עַמְּךָ בְּטֶרֶם יָבוֹא עֲלֵיהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה": *ב* וַיֹּאמֶר: "עַמִּי הִנְנִי מַזְהִיר, גָּלוּי לָכֶם[3366]: *ג* לֵאמֹר: עִבְדוּ אֶת אֱלֹהִים וִירָאוּהוּ וְשִׁמְעוּ לְקוֹלִי: *ד* לְמַעַן יְכַפֵּר לָכֶם מֵחַטֹּאתֵיכֶם וַעֲזַבְכֶם עַד לְעֵת מוֹעֵד[3367], אָכֵן מוֹעֵד אֱלֹהִים בְּבוֹאוֹ לֹא יִדָּחֶה, לוּ יְדַעְתֶּם": *ה* וַיֹּאמֶר: "אֱלֹהַי, הִנֵּה קָרָאתִי אֶת עַמִּי לַיְלָה וָיוֹם, וְלֹא הוֹסִיפָה לָהֶם קְרִיאָתִי בִּלְתִּי אִם סָרָה[3368]: *ו* וְאָכֵן כְּכָל אֲשֶׁר אֶקְרָא אֲלֵיהֶם לְמַעַן תְּכַפֵּר לָהֶם, שָׂמוּ אֶצְבְּעוֹתֵיהֶם בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּתְעַטְּפוּ בְּבִגְדֵיהֶם[3369] וְעָמְדוּ בְּמִרְדָּם וְהִתְגָּאוּ הִתְגָּאָה[3370]: *ז* וָאֶקְרָא לָהֶם גָּלוּי: *ח* וָאוֹדִיעַ אוֹתָם, וָאוֹדִיעַ אוֹתָם בַּסֵּתֶר בְּסוֹד: *ט* וָאֹמַר: הִתְפַּלְּלוּ לֵאלֹהֵיכֶם כִּי יִסְלַח לָכֶם, כִּי סַלָּח הוּא: *י* וְשָׁלַח אֶת הַשָּׁמַיִם לְהָנִיף עֲלֵיכֶם גֶּשֶׁם נְדָבוֹת[3371]: *יא* וְתָמַךְ אֶתְכֶם בְּהוֹן וּבְבָנִים וְשָׁת לָכֶם גַּנּוֹת וְשָׁת לָכֶם נְהָרוֹת: *יב* מַה לָּכֶם אֲשֶׁר לֹא תְצַפּוּ לִמְצֹא אֶת אֱלֹהִים יְקָר[3372]: *יג* הֵן יָצַר אֶתְכֶם שׁוֹנוֹת[3373]: *יד* הַאִם לֹא רְאִיתֶם, אֵיכָה בָּרָא אֱלֹהִים שִׁבְעָה שָׁמַיִם עֲרוּכִים זֶה מֵעַל לָזֶה[3374]: *טו* וַיָּשֶׁת בְּתוֹכָם אֶת הַיָּרֵחַ לְאוֹרָה, וַיָּשֶׁת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמָאוֹר[3375]: *טז* וֵאלֹהִים הִצְמִיחַ אֶתְכֶם מִן הָאָרֶץ הַצְמֵחַ: *יז* אַחֲרֵי כֵן יְשִׁיבְכֶם אֶל תּוֹכָהּ וְהוֹצִיאֲכֶם הוֹצֵא: *יח* וֵאלֹהִים שָׁת לָכֶם אֶת הָאָרֶץ שָׁטִיחַ: *יט* לְמַעַן תִּתְהַלְּכוּ בָהּ בִּמְסִלּוֹת רְחָבוֹת[3376]: *כ* וַיֹּאמֶר נֹחַ: "אֱלֹהַי, הִנֵּה הֵם מָרוּ אֶת פִּי וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי אֲשֶׁר לֹא יוֹסִיפוּ לוֹ הוֹנוֹ וּבָנָיו בִּלְתִּי אִם אֲבָדוֹן:: *כא* וַיָּזֹמּוּ מְזִמָּה רַבָּה: *כב* וַיֹּאמְרוּ: "אַל תַּעַזְבוּ אֶת אֱלֹהֵיכֶם וְאַל תַּעַזְבוּ אֶת וַד וְלֹא אֶת סֻוָאע: *כג* וְלֹא אֶת יָגוּת וְאֶת יָעוּק וְאֶת נַסְר[3377]: *כד* וַיַּתְעוּ רַבִּים "וְאַל תּוֹסֵף לַתּוֹעִים בִּלְתִּי אִם תּוֹעָה[3378]": *כה* בִּגְלַל חַטֹּאתֵיהֶם טֻבְּעוּ וַיּוּבְאוּ אֶל תּוֹךְ (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ: *כו* וְלֹא מָצְאוּ לָהֶם מִפְּנֵי אֱלֹהִים מוֹשִׁיעִים: *כז* וַיֹּאמֶר נֹחַ: "אֱלֹהַי, אַל תַּנִּיחַ לַכּוֹפְרִים עַל הָאָרֶץ חֲצֵרוֹת: *כח* כִּי אִם תַּנִּיחֵם, יַתְעוּ אֶת עוֹבְדֶיךָ וְלֹא יֵלְדוּ בִּלְתִּי אִם מַשְׁחִית וְכוֹפֵר: *כט* אֱלֹהַי, סְלַח לִי וּלְהוֹרַי[3379] וּלְכָל אֲשֶׁר בָּא אֶל בֵּיתִי וְהוּא מַאֲמִין, וְלַמַּאֲמִינִים וְלַמַּאֲמִינוֹת וְאַל תּוֹסֵף לַפּוֹשְׁעִים בִּלְתִּי אִם כִּלָּיוֹן:

פָּרָשַׁת הַגִ'ן[3380]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אֱמֹר: גֻּלּוּ אֶת אָזְנַי כִּי הֶאֱזִין חֶבֶר מִן הַגִ'ן[3381], וַיֹּאמְרוּ: "אָכֵן שָׁמַעְנוּ קֻרְאָן פֶּלֶא: ב יַאֲשֵׁר אֶל הַנְּכוֹחָה וַנַּאֲמֵן בּוֹ וְחָלִילָה לָנוּ מִשַּׁתֵּף לֵאלֹהֵינוּ אֶחָד: ג וְאָכֵן הוּא יִתְעַלֶּה הוֹד אֱלֹהֵינוּ לֹא לָקַח לוֹ רֵעָה[3382] וְלֹא וָלָד: ד וְאָכֵן יְדַבֵּר חֲסַר הַדַּעַת מֵאִתָּנוּ[3383] בֵּאלֹהִים דִּבְרֵי הֶבֶי: ה וְאָכֵן חוֹשְׁבִים אֲנַחְנוּ (בֶּאֱמֶת) אֲשֶׁר לֹא יֵאוֹת אֲשֶׁר יְדַבְּרוּ הָאָדָם וְהַגִ'ן בֵּאלֹהִים כָּזָב: ו וְאָכֵן הָיוּ גְּבָרִים מִן הָאָדָם אֲשֶׁר חָסוּ בִּגְבָרִים מִן הַגִ'ן[3384], אַךְ לֹא הוֹסִיפוּ לָהֶם בִּלְתִּי אִם סָרָה: ז וְאָכֵן הֵם דִּמּוּ כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתֶם[3385], כִּי לֹא יָקִים אֱלֹהִים לִתְחִיָּה (אַף) אֶחָד: ח וְאָכֵן חִפַּשְׂנוּ אֶת הַשָּׁמַיִם, וַנִּמְצָא אוֹתָם כִּי מָלְאוּ שׁוֹמְרִים עַזִּים וְשַׁלְהָבוֹת: ט וְאָכֵן הָיִינוּ יוֹשְׁבִים עַל מוֹשָׁבוֹת בָּהֶם[3386] לִשְׁמוֹעַ. אַךְ אֲשֶׁר יְבַקֵּשׁ לִשְׁמוֹעַ עַתָּה יִמְצָא לוֹ שַׁלְהֶבֶת אוֹרֶבֶת[3387]: י וְאָכֵן לֹא נֵדַע אִם רַע לְנֶגֶד אֵלֶּה אֲשֶׁר בָּאָרֶץ, אוֹ אִם חָפֵץ אֱלֹהֵיהֶם לְאַשְּׁרָם נְכוֹחָה: יא וְאָכֵן אֲנַחְנוּ (יֵשׁ) מֵאִתָּנוּ עוֹשֵׂי הַיָּשָׁר וּמֵאִתָּנוּ זוּלַת זֶה, וַנְּהִי בִּדְרָכִים נִפְרָדוֹת: יב וְאָכֵן חוֹשְׁבִים אֲנַחְנוּ (בֶּאֱמֶת) כִּי לֹא נוּכַל לַחֲלֹשׁ אֶת אֱלֹהִים בָּאָרֶץ וְלֹא נוּכַל לַחֲלֹשׁ אוֹתוֹ בִּבְרִיחָה: יג וְאָכֵן כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ אֶת (דְּבַר) אֹרַח-הַמֵּישָׁרִים הֶאֱמַנּוּ בּוֹ, וַאֲשֶׁר יַאֲמִין בֵּאלֹהָיו, לֹא יִירָא לֹא מִגְרַעַת (שְׂכָרוֹ) וְלֹא עָוֶל: יד וְאָכֵן מֵאִתָּנוּ (יֵשׁ) תְּמִימִים (עִם אֱלֹהִים)[3388], וּמֵאִתָּנוּ (יֵשׁ) נוֹטִים מִן הַיְשָׁרָה. וַאֲשֶׁר יִהְיוּ תְּמִימִים (עִם אֱלֹהִים)[3389] אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר שָׁקְדוּ לִמְצֹא הַנְּכוֹחָה: טו אַךְ הַנּוֹטִים מִן הַיְשָׁרָה אֵלֶּה הֵם עֲצֵי-דֶלֶק לַגֵּיהִנֹּם": טז וְהֵן לוּ הָלְכוּ נְכוֹנָה בַּדֶּרֶךְ הִשְׁקִינוּ אוֹתָם מַיִם בְּשֶׁפַע גְּשָׁמִים: יז לְנַסּוֹתָם בָּם. וַאֲשֶׁר יִרְחַק מֵהַזְהָרַת אֱלֹהָיו יַצְעִידוּ אֶל עֹנֶשׁ חָמוּר: יח וְאָכֵן הַמִּסְגָּדִים לֵאלֹהִים. אַל תִּקְרְאוּ עִם אֱלֹהִים אַחֵר[3390]: יט וְאָכֵן כַּאֲשֶׁר קָם עֶבֶד אֱלֹהִים לִקְרֹא אֵלָיו, כִּמְעַט הִצְטוֹפְפוּ עָלָיו[3391]: כ אֱמֹר: אָנֹכִי אֶקְרָא רַק לֵאלֹהַי וְלֹא אֲשַׁתֵּף בּוֹ אַחֵר[3392]: כא אֱמֹר: אָכֵן אָנֹכִי אֵין לְאֵל יָדִי לֹא לְהָרַע לָכֶם וְלֹא לְהַדְרִיכְכֶם נְכוֹחָה: כב אֱמֹר: אָכֵן אָנֹכִי לֹא יוּכַל לִהְיוֹת לִי לְמַחֲסֶה מִפְּנֵי אֱלֹהִים (אַף) אֶחָד: כג וְלֹא אוּכַל לִמְצֹא מִפָּנָיו מִפְלָט: כד (לֹא אוּכַל) בִּלְתִּי אִם לְהוֹדִיעַ (דָּבָר) מֵאֵת אֱלֹהִים וְאֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁלַח. אַךְ אֲשֶׁר יַמְרֶה אֶת אֱלֹהִים וְאֶת שְׁלִיחוֹ הִנֵּה לוֹ אֵשׁ גֵּיהִנֹּם. לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָהּ, לָנֶצַח כה עַד אֲשֶׁר בִּרְאוֹתָם אֶת אֲשֶׁר נִבְּאוּ (לָהֶם) וְיָדְעוּ אָז מִי הוּא הַחַלָּשׁ לַעֲזֹר וּמִי הוּא הַמְעַט לְמִסְפָּר[3393]: כו אֱמֹר: לֹא אֵדַע אִם קָרוֹב הוּא אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָכֶם אוֹ אִם יָשִׁית לוֹ אֱלֹהַי רֶוַח זְמָן. (הוּא) יוֹדֵעַ הַתַּעֲלוּמָה וְלֹא יָבִיא בְּסוֹד תַּעֲלוּמָתוֹ אֶחָד: כז בִּלְתִּי אִם אֶת אֲשֶׁר יִרְצֶנּוּ לְשָׁלִיחַ כִּי הוּא יוֹלִיךְ מִלְּפָנָיו וּמֵאַחֲרָיו מִשְׁמָר: כח לְמַעַן יֵדַע כִּי הוֹדִיעוּ אֶת דִּבְרֵי אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר שָׁלַח וְהוּא מֵבִין אֶת אֲשֶׁר אִתָּם וַיִּמְנֶה כָּל דָּבָר בְּמִסְפָּר:

פָּרָשַׁת הַמִּתְעַטֵּף[3394]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ עֶשְׂרִים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הוֹי הַמִּתְעַטֵּף[3395]: *ב* קוּם בַּלַּיְלָה מִבִּלְתִּי קְצָת[3396]: *ג* חֶצְיוֹ אוֹ פָּחוּת מִמֶּנּוּ קְצָת: *ד* אוֹ הוֹסֵף עָלָיו וּקְרָא אֶת הַקֻּרְאָן בָּרוּר מִלָּה בְּמִלָּה[3397]: *ה* כִּי אָכֵן אֲנַחְנוּ נַטִּיל עָלֶיךָ דָּבָר כָּבֵד: *ו* כִּי אָכֵן הַקִּימָה בַּלַּיְלָה חֲזָקָה יוֹתֵר רָשְׁמָהּ[3398] וּכְשֵׁרָה יוֹתֵר לְשִׂיחָה[3399]: *ז* הֵן לְךָ בַּיּוֹם שִׂיג וָשִׂיחַ אָרוֹךְ: *ח* וּזְכֹר אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ וּפְרֹשׁ אֵלָיו פָּרוֹשׁ: *ט* אֱלֹהֵי הַמִּזְרָח וְהַמַּעֲרָב אֵין אֱלוֹהַּ בִּלְתִּי הוּא. קַח אוֹתוֹ אֵפוֹא לְךָ לְמִשְׁעָן: *י* וְאַל תִּקְצַר רוּחֲךָ בַּאֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ וְהִבָּדֵל מֵהֶם הִבָּדֵל בְּנִמּוּס: *יא* הַנִּיחֵנִי אוֹתִי וְאֶת הַמְכַחֲשִׁים, הָאֲנָשִׁים הַמִּתְעַנְּגִים עַל טוּב, וְהַרְוַח לָהֶם הַזְּמָן קְצָת: *יב* כִּי אִתָּנוּ מוֹסֵרוֹת וּשְׁאוֹל: *יג* וּמַאֲכָל מַחֲנִק בּוֹ וְעֹנֶשׁ דְּאָבָה: *יד* בְּיוֹם אֲשֶׁר תִּרְעַד הָאָרֶץ וְהֶהָרִים, וְהָיוּ הֶהָרִים כִּמְעַט עֲרֵמַת חוֹל מִשְׁתַּפֶּכֶת: *טו* אָכֵן שָׁלַחְנוּ אֲלֵיכֶם שָׁלִיחַ לְהָעִיד בָּכֶם כַּאֲשֶׁר שָׁלַחְנוּ אֶל פַּרְעֹה שָׁלִיחַ: *טז* וַיַּמְרֶה פַּרְעֹה אֶת פִּי הַשָּׁלִיחַ וַנְּיַסְּרֵהוּ מוּסָר כָּבֵד[3400]: *יז* אֵיכָה תִּבְטְחוּ אֵפוֹא, אִם כְּחַשְׁתֶּם, מִפְּנֵי יוֹם יַעֲשֶׂה אֶת הַיְלָדִים לְשֵׂיבָה: *יח* הַשָּׁמַיִם נִבְקָעִים בּוֹ, וְנַעֲשָׂה (הַדָּבָר) אֲשֶׁר נִבָּא לָכֶם: *יט* אָכֵן זֹאת הִיא הַזְהָרָה. הֶחָפֵץ אֵפוֹא יִקַּח לוֹ אֶל אֱלֹהָיו דָּרֶךְ: *כ* אָכֵן אֱלֹהֶיךָ יוֹדֵעַ כִּי אַתָּה קָם לִתְפִלָּה קָרוֹב לִשְׁנֵי שְׁלִישֵׁי הַלַּיְלָה וְחֶצְיוֹ וּשְׁלִישׁוֹ, (אַתָּה) וְעֵדָה מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר אִתְּךָ. וֵאלֹהִים הוּא הָעוֹרֵךְ מִדַּת הַלַּיְלָה וְהַיּוֹם. יוֹדֵעַ הוּא כִּי לֹא תּוּכְלוּ לִמְנוֹתוֹ וַיָּשָׁב אֲלֵיכֶם, קִרְאוּ אֵפוֹא דָּבָר מוּעָט מִן הַקֻּרְאָן[3401], יוֹדֵעַ הוּא כִּי הָיָה יִהְיוּ בָּכֶם חוֹלִים וַאֲחֵרִים עוֹבְרֵי דְרָכִים לְבַקֵּשׁ מֵחֶסֶד אֱלֹהִים[3402] וַאֲחֵרִים הַנִּלְחָמִים מִלְחֶמֶת[3403] אֱלֹהִים. קִרְאוּ אֵפוֹא דָּבָר מוּעָט מִמֶּנּוּ וְעִרְכוּ הַתְּפִלָּה וּתְנוּ צְדָקָה לָעֲנִיִּים וְהַלְווּ אֶת אֱלֹהִים מִלְוָה יָפָה[3404] וְכָל אֲשֶׁר תְּקַדְּמוּ לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם לַעֲשׂוֹת טוֹב תִּמְצָאוּהוּ אֶת אֱלֹהִים. הוּא הַטּוֹב יוֹתֵר וְהָרַב יוֹתֵר לְשָׂכָר, וְהִתְפַּלְּלוּ לִסְלִיחַת אֱלֹהִים, כִּי אֱלֹהִים סַלָּח וְרַחוּם:

פָּרָשַׁת הַמִּתְכַּסֶּה[3405]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הוֹי הַמִּתְכַּסֶּה: *ב* קוּם וְהַזְהֵר: *ג* וְלֵאלֹהֶיךָ גַּדֵּל: *ד* וְאֶת בְּגָדֶיךָ טַהֵר: *ה* וּמִן הַתּוֹעֵבָה הִבָּדֵל[3406]: *ו* וְאַל תַּעַשׂ טוֹב לְמַעַן הַרְבּוֹת לְךָ (טוֹב)[3407]: *ז* וְלֵאלֹהֶיךָ יַחֵל: *ח* וְכַאֲשֶׁר יִתָּקַע בַּחֲצוֹצְרָה: *ט* הִנֵּה הַיּוֹם הַהוּא יוֹם מְצוּקָה: *י* לַכּוֹפְרִים[3408] לֹא קַל: *יא* הַנִּיחֵנִי וְאֶת אֲשֶׁר בָּרָאתִי לְבַדִּי[3409]: *יב* וָאַרְחִיב לוֹ בְּהוֹן רַב: *יג* וּבָנִים לְפָנָיו: *יד* וָאֲיַשֵּׁר לוֹ (דַּרְכּוֹ) יַשֵּׁר: *טו* וַיִּתְאַו אֲשֶׁר אוֹסִיף (עוֹד): *טז* לֹא כִּי הִקְשָׁה עָרְפּוֹ לְאוֹתוֹתֵינוּ: *יז* אָבִיא עָלָיו פִּיד[3410]: *יח* כִּי הוּא זָמַם וַיַּעֲרֹךְ (תָּכְנִית): *יט* מָוֶת לוֹ[3411], אֵיכָה עָרַךְ: *כ* וְעוֹד הַפַּעַם מָוֶת לוֹ, אֵיכָה עָרַךְ: *כא* אַחֲרֵי כֵן הִתְבּוֹנֵן: *כב* אַחֲרֵי כֵן קָמַט מִצְחוֹ[3412] וְגַבּוֹת עֵינָיו וַיִּזְעַם פָּנָיו: *כג* וַיִּפֶן עֹרֶף וַיִּתְנַשֵּׂא: *כד* וַיֹּאמֶר: "אֵין אֵלֶּה[3413] בִּלְתִּי אִם כְּשָׁפִים יִמָּסְרוּ מֵאִישׁ לְאִישׁ: *כה* אֵין זֶה בִּלְתִּי אִם דִּבְרֵי אָדָם": *כו* צָלֹה אֶצְלֶה אוֹתוֹ אֵשׁ לוֹהֶטֶת: *כז* וּמָה יוֹרֵךְ דַּעַת מַה הִיא אֵשׁ לוֹהֶטֶת?: *כח* לֹא תַּשְׁאִיר וְלֹא תַּעֲזֹב: *כט* חוֹרֶכֶת הַבָּשָׂר: *ל* עָלֶיהָ מֻפְקָדִים תִּשְׁעָה-עָשָׂר[3414]: *לא* וְלֹא שַׂתְנוּ פְּקִידִים עַל (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ בִּלְתִּי אִם מַלְאָכִים, וְלֹא שַׂתְנוּ אֶת מִסְפָּרָם בִּלְתִּי אִם מַסָּה לַכּוֹפְרִים[3415] לְמַעַן יֵדְעוּ נֶאֱמָנָה אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם סֵפֶר כִּי אֱמֶת הִיא[3416] וּלְמַעַן יוֹסִיפוּ הַמַּאֲמִינִים אֱמוּנָה[3417]: *לב* וְלֹא יִהְיֶה סָפֵק בְּעֵינֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם

הַסֵּפֶר וּבְעֵינֵי הַמַּאֲמִינִים: *לג* וּלְמַעַן יֹאמְרוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר חֳלִי בִּלְבוֹתָם[3418] וְהַכּוֹפְרִים: ״מָה זֶה
רָאָה אֱלֹהִים לְמְשֹׁל מָשָׁל כָּזֶה?״[3419]: *לד* כָּזֹאת יַתְעֶה אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ וְיַנְחֶה אֶת אֲשֶׁר
יַחְפֹּץ[3420], וְלֹא יֵדַע אֶת גְּדוּדֵי אֱלֹהֶיךָ בִּלְתִּי אִם הוּא, וְאֵין הִיא בִּלְתִּי אִם הַזְהָרָה לִבְנֵי-אָדָם:

לה אָכֵן, נִשְׁבָּעְתִּי בַּיָּרֵחַ: *לו* וּבַלַּיְלָה בִּפְנוֹתוֹ עֹרֶף וַיֵּלַךְ: *לז* וּבַבֹּקֶר בְּהַאְדִּימוֹ: *לח* כִּי זֹאת הִיא
אַחַת הַגְּדוֹלוֹת: *לט* הַזְהָרָה לִבְנֵי-אָדָם: *מ* לְכָל מִכֶּם אֲשֶׁר יִרְצֶה לָלֶכֶת קָדִימָה אוֹ לְפַגֵּר
אֲחוֹרַנִּית: *מא* כָּל נֶפֶשׁ עֲרֵבָה לְפָעֳלָהּ[3421] זוּלָתִי בַּעֲלֵי הַיָּמִין[3422]: *מב* בַּגַּנּוֹת יִשְׁאֲלוּ זֶה אֶת זֶה
בִּדְבַר הַפּוֹשְׁעִים: *מג* ״מָה הוֹבִילְכֶם לְתוֹךְ אֵשׁ לוֹהֶטֶת?״[3423]: *מד* וְאָמְרוּ[3424]: ״לֹא הָיִינוּ מִן
הַמִּתְפַּלְּלִים: *מה* וְלֹא הָיִינוּ מַאֲכִילִים אֶת הֶעָנִי: *מו* וַנְּהִי שָׂחִים דִּבְרֵי תוֹעָה עִם
הַשָּׂחִים: *מז* וַנְּהִי מְכַחֲשִׁים בְּיוֹם הַדִּין: *מח* עַד אֲשֶׁר בָּא אֵלֵינוּ הַוַּדַּאי״[3425]: *מט* אַךְ לֹא תוֹעִיל
לָהֶם תְּפִלַּת מַפְגִּיעִים אֲשֶׁר יִפְגְּעוּ (לָהֶם): *נ* מַה לָּהֶם אֵפוֹא כִּי יִתְרַחֲקוּ מִן הַהַזְהָרָה: *נא* כְּאִלּוּ
הֵם חֲמוֹרִים נִבְהָלִים אֲשֶׁר בָּרְחוּ מִפְּנֵי אֲרִי: *נב* אֲבָל כָּל אִישׁ מֵהֶם יַחְפֹּץ כִּי תִנָּתֵנָּה לוֹ מְגִלּוֹת
פְּרוּשׂוֹת[3426]: *נג* לֹא, כִּי אָכֵן לֹא יִפַחֲדוּ מִפְּנֵי הָאַחֲרִית: *נד* לֹא, כִּי אָכֵן הַזְהָרָה הִיא, וַאֲשֶׁר
יַחְפֹּץ יָשִׁיב אֶת הַדָּבָר אֶל לִבּוֹ: *נה* אַךְ לֹא יָשִׁיבוּ אֶל לִבָּם בִּלְתִּי אִם יַחְפֹּץ אֱלֹהִים. הוּא
הָרָאוּי לְיִרְאָה (אוֹתוֹ) וַאֲשֶׁר לוֹ יֵאוֹת לִסְלוֹחַ:

פָּרָשַׁת הַתְּקוּמָה[3427]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעִים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א לֹא אִשָּׁבַע[3428] בְּיוֹם הַתְּקוּמָה: *ב* וְלֹא אִשָּׁבַע בַּנֶּפֶשׁ הַנִּלּוֹנָה[3429]: *ג* הֲיִדַּמֶּה הָאָדָם כִּי לֹא נוּכַל
אֱסֹף אֶת עַצְמוֹתָיו[3430]: *ד* אָכֵן יְכוֹלִים אֲנַחְנוּ לַעֲרֹךְ בְּמַעֲרָכָה אֶת פִּרְקֵי אֶצְבְּעוֹתָיו: *ה* וְאוּלָם
הָאָדָם יַחְפֹּץ לַחֲטֹא בָּעֵת אֲשֶׁר לְפָנָיו: *ו* יִשְׁאַל: ״מָתַי הַתְּקוּמָה״?: *ז* אַךְ כַּאֲשֶׁר תֶּכֶּה בְּסַנְוֵרִים
הָרְאוּת: *ח* וְלָקָה הַיָּרֵחַ: *ט* וְנֶאֶסְפוּ הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ[3431]: *י* וְאָמַר הָאִישׁ בַּיּוֹם הַהוּא: ״אֵיפֹה
הַמִּפְלָט״: *יא* לֹא וָלֹא אֵין כָּל מִקְלָט: *יב* אֶל אֱלֹהֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא מְכוֹן (מִבְטָח): *יג* יֻגַּד לָאָדָם
בַּיּוֹם הַהוּא אֶת אֲשֶׁר קִדֵּם לַעֲשׂוֹת (מִטּוֹב) וְאֵת אֲשֶׁר אֵחַר: *יד* אָכֵן הָאָדָם יִהְיֶה בַּיּוֹם הַהוּא
עֵדוּת בּוֹ בְּעַצְמוֹ[3432]: *טו* וְאִם גַּם יָבִיא דְבָרִים לְהִצְטַדֵּק בָּם:

טז אַל תָּנַע בְּקָרְאֲךָ בּוֹ לְשׁוֹנְךָ לְמַעַן מַהֵר בּוֹ[3433]: *טז* אָכֵן עָלֵינוּ אֲסֵפָתוֹ וּקְרִיאָתוֹ[3434]: *יח* אַךְ
בְּקָרְאֵנוּ אוֹתוֹ, וְנָתַתָּ לִבְּךָ לִקְרִיאָתוֹ: *יט* אַחֲרֵי כֵן עָלֵינוּ בֵּאוּרוֹ: *כ* אַךְ לֹא וָלֹא, אָכֵן אַתֶּם
תֹּאהֲבוּ אֶת (הָעוֹלָם) הַמְמַהֵר לַחֲלֹף[3435]: *כא* וְתַנִּיחוּ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא: *כב* יֵשׁ בַּיּוֹם הַהוּא פָּנִים
מַזְהִירוֹת: *כג* אֶל אֱלֹהֵיהֶן מַבִּיטוֹת: *כד* וּפָנִים בַּיּוֹם הַהוּא קוֹדְרוֹת: *כה* יְדַמּוּ כִּי יוּבָא עָלֶיהָ
פִּיד יְמָעֲכֶנָּה: *כו* לֹא וָלֹא כַּאֲשֶׁר תַּגִּיעַ (הַנֶּפֶשׁ) עַד הַגָּרוֹן[3436]: *כז* וְיֵאָמֵר: ״מִי
יַעֲלֶה?״[3437]: *כח* וִיְהִי דוֹמֶה כִּי זֶה הוּא הַפֵּרוּד[3438]: *כט* וְנִלְפַּת שׁוֹק בְּשׁוֹק[3439]: *ל* אֶל אֱלֹהֶיךָ
בַּיּוֹם הַהוּא יוּבָל: *לא* הֵן לֹא הֶאֱמִין וְלֹא הִתְפַּלֵּל: *לב* וְאוּלָם כִּחֵשׁ וַיִּפֶן עֹרֶף: *לג* וַיֵּלֶךְ אֶל
בֵּיתוֹ מִתְיָהֵר: *לד* אוֹי לְךָ וַאֲבוֹי: *לה* אָכֵן אוֹי לְךָ וַאֲבוֹי: *לו* הֲיִדַּמֶּה הָאָדָם כִּי יֵעָזֵב חָפְשִׁי
(לְנַפְשׁוֹ): *לז* הַאִם לֹא הָיָה טִפָּה מִזֶּרַע אֲשֶׁר יוּפָץ[3440]: *לח* אַחֲרֵי זֶה הָיָה דָּם נִקְפָּא וַיִּיצֶר

(אוֹתוֹ אֱלֹהִים) וַיָּצַר צוּרָהּ[3441]: *לט* וַיַּעַשׂ מִמֶּנּוּ אֶת שְׁנֵי הַמִּינִים הַזָּכָר וְהַנְּקֵבָה: *מ* הַאִם אֵין זֶה יָכוֹל לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים?:

פָּרָשַׁת הָאָדָם[3442]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַאִם לֹא עָבְרָה עַל הָאָדָם שָׁעָה מִן הַזְּמָן אֲשֶׁר לֹא הָיָה בָּהּ דָּבָר רָאוּי לָשִׂים אֵלָיו לֵב?[3443]: *ב* אָכֵן אֲנַחְנוּ בָּרָאנוּ אֶת הָאָדָם מִטִּפָּה מְעֹרֶבֶת[3444] לְמַעַן נְנַסֶּה אוֹתוֹ[3445] וַנְּשִׂיתֵהוּ שׁוֹמֵעַ וְרוֹאֶה: *ג* אָכֵן אֲנַחְנוּ נָחִינוּ אוֹתוֹ בַּדֶּרֶךְ אִם אַסִּיר תּוֹדָה הוּא וְאִם כְּפוּי טוֹבָה: *ד* אָכֵן עִתַּדְנוּ לַכּוֹפְרִים כְּבָלִים וּמַסְגְּרוֹת[3446] וְלֶהָבָה: *ה* אַךְ הַיְשָׁרִים[3447] יִשְׁתּוּ מִכּוֹס אֲשֶׁר מִמְסָכָהּ כֹּפֶר[3448]: *ו* מַעְיָן יִשְׁתּוּ מִמֶּנּוּ[3449] עוֹבְדֵי אֱלֹהִים, יְפַלְגוּהוּ לִפְלָגִים[3450]: *ז* (אֵלֶּה אֲשֶׁר) יְקִימוּ אֶת הַנֶּדֶר וִיפַחֲדוּ מִפְּנֵי יוֹם אֲשֶׁר רָעָתוֹ הוֹלֶכֶת וּפָשָׂה: *ח* וְהֶאֱכִילוּ אֶת הַמַּאֲכָל, בְּאַהֲבָתָם אוֹתוֹ[3451] עָנִי וְיָתוֹם וְשָׁבוּי: *ט* (לֵאמֹר): "הִנֵּה אֲנַחְנוּ מַאֲכִילִים אֶתְכֶם לְשֵׁם[3452] אֱלֹהִים. לֹא נַחְפֹּץ מִכֶּם גְּמוּל וְלֹא תּוֹדוֹת: *י* כִּי אָכֵן יְרֵאִים אֲנַחְנוּ מֵאֵת אֱלֹהֵינוּ יוֹם יִזְעֲפוּ בּוֹ פָּנִים וְזָעֲמוּ": *יא* וַיִּפַלְּטֵם אֱלֹהִים מֵרָעַת הַיּוֹם הַהוּא וַיֶּאֱצַל לָהֶם זֹהַר וְשִׂמְחָה: *יב* וַיִּגְמֹל עֲלֵיהֶם בַּאֲשֶׁר יִחֲלוּ, גַּנָּה וָמֶשִׁי: *יג* מְסֻבִּים בְּתוֹכָהּ עַל עֲרָשׂוֹת[3453] לֹא יִרְאוּ בָהּ לֹא שֶׁמֶשׁ וְלֹא יָרֵחַ[3454]: *יד* וּקְרוֹבִים עֲלֵיהֶם (פְּרוּשִׂים) צְלָלֶיהָ וְיָרְדוּ קְטִיפוֹתֶיהָ יָרוֹד[3455]: *טו* וִיחַזְּרוּ בֵּינֵיהֶם[3456] בְּכֵלִים מִכֶּסֶף וּבִגְבִיעִים[3457] כְּמוֹ הָיוּ זְכוּכִית: *טז* גְּבִיעִים מִכֶּסֶף אֲשֶׁר הֵם יִקְצְבוּם קָצוֹב[3458]: *יז* וְהָשְׁקוּ בָּהֶם כּוֹס מִמְסָכוֹ זַנְגְּבִיל[3459]: *יח* מַעְיָן בְּתוֹכָהּ יִקָּרֵא בְּשֵׁם סַלְסַבִּיל[3460]: *יט* וִיחַזְּרוּ בֵּינֵיהֶם נְעָרִים עַלְמֵי עַד[3461]. בִּרְאוֹתְךָ אוֹתָם תַּחְשְׁבֵם פְּנִינִים מְפֻזָּרוֹת: *כ* וְכַאֲשֶׁר תִּתְבּוֹנֵן תִּרְאֶה נְעִימוֹת וּמַלְכוּת גְּדוֹלָה: *כא* עֲלֵיהֶם בִּגְדֵי מֶשִׁי יְרֻקִּים וּרְקָמוֹת. וּפֵאֲרוּ אוֹתָם בָּהֶן אֶצְעָדוֹת כֶּסֶף[3462], וְהִשְׁקָה אוֹתָם אֱלֹהֵיהֶם מַשְׁקֶה טָהוֹר[3463]: *כב* הִנֵּה זֶה לָכֶם גְּמוּל וּמַאֲמַצֵּיכֶם יִהְיוּ מְהֻלָּלִים[3464]: *כג* אָכֵן אֲנַחְנוּ הוֹרַדְנוּ עַל יָדְךָ אֶת הַקֻּרְאָן הוֹרֵד: *כד* יַחֵל אֵפוֹא לְמִשְׁפַּט אֱלֹהֶיךָ וְאַל תִּשְׁמַע לְקוֹל פּוֹשֵׁעַ מֵהֶם אוֹ כּוֹפֵר: *כה* וּזְכֹר אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ בֹּקֶר וָעֶרֶב[3465]: *כו* וְאַשְׁמוּרָה בַּלַּיְלָה[3466] הִשְׁתַּחֲוֵה לוֹ וְשַׁבְּחֵהוּ בַּלַּיְלָה (אַשְׁמוּרָה) אֲרֻכָּה: *כז* אָכֵן אֵלֶּה יֹאהֲבוּ אֶת (הָעוֹלָם) הַמְמַהֵר לַחֲלֹף וְעָזְבוּ אַחֲרֵיהֶם יוֹם קָשֶׁה[3467]: *כח* אֲנַחְנוּ יְצַרְנוּם וַנְּאַמֵּץ קִשּׁוּרֵיהֶם[3468] וְכַאֲשֶׁר נַחְפֹּץ נָמִיר אוֹתָם (בַּאֲחֵרִים) כְּמוֹהֶם הָמֵר[3469]: *כט* אָכֵן זֹאת הִיא הַזְהָרָה, הֶחָפֵץ אֵפוֹא, יִקַּח לוֹ אֶל אֱלֹהָיו דָּרֶךְ[3470]: *ל* אַךְ לֹא תַּחְפְּצוּ בִּלְתִּי אִם יַחְפֹּץ אֱלֹהִים. כִּי אֱלֹהִים יוֹדֵעַ וְחָכָם: *לא* יָבִיא אֶת אֲשֶׁר יַחְפֹּץ בְּרַחֲמָיו[3471], אַךְ הַפּוֹשְׁעִים הֵכִין לָהֶם עֹנֶשׁ דְּאָבָה:

פָּרָשַׁת הַשְּׁלוּחוֹת[3472]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשִּׁים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בַּשְׁלוּחוֹת הַחוֹצְצוֹת זֹאת אַחֲרֵי זֹאת[3473]: *ב* וּבַסּוֹעֲרוֹת סָעוֹר[3474]: *ג* וּבַמְפִיצוֹת
הָפֵץ[3475]: *ד* וּבַמַּפְרִידוֹת הַפְרֵד[3476]: *ה* וּבַמּוֹדִיעוֹת הַהַזְהָרָה: *ו* לְהַצְדִּיק אוֹ לְהוֹכִיחַ[3477]: *ז* כִּי אֶת
אֲשֶׁר נִבְּאוּ לָכֶם בּוֹא יָבוֹא: *ח* וְכַאֲשֶׁר הַכּוֹכָבִים יֶאֱסֵף אוֹרָם: *ט* וְכַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם יְפוֹרְרוּ
לְאָבָק: *י* וְכַאֲשֶׁר הֶהָרִים יִזָּרוּ לְעָפָר: *יא* וְכַאֲשֶׁר הַשְּׁלִיחִים יִקָּבַע לָהֶם זְמָן[3478]: *יב* עַד לְאֵיזֶה
יוֹם אֻחַר הַמּוֹעֵד?: *יג* עַד לְיוֹם הַהֶבְדֵּל[3479]: *יד* וּמַה יּוֹרְךָ דַּעַת מַה הוּא יוֹם הַהֶבְדֵּל?: *טו* אוֹי
לָהֶם בַּיּוֹם הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים[3480]: *טז* הַאִם לֹא הִשְׁמַדְנוּ אֶת הָרִאשׁוֹנִים: *יז* אַחֲרֵי כֵן הֵבֵאנוּ
אַחֲרֵיהֶם אֶת הָאַחֲרוֹנִים?: *יח* כָּזֹאת נִפְעַל בַּפּוֹשְׁעִים: *יט* אוֹי לָהֶם בַּיּוֹם הַהוּא
לַמְכַחֲשִׁים: *כ* הַאִם לֹא בָּרָאנוּ אֶתְכֶם מִמַּיִם נִמְאָסִים[3481]? *כא* וַנָּשֶׂת אוֹתָם בְּמָכוֹן
נָכוֹן[3482]: *כב* עַד לְמוֹעֵד קָבוּעַ[3483]: *כג* וַנּוּכַל, כִּי אָכֵן מַה טּוֹב הַיָּכוֹל[3484]: *כד* אוֹי לָהֶם בַּיּוֹם
הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים: *כה* הַאִם לֹא שַׂתְנוּ אֶת הָאָרֶץ כּוֹלֶלֶת בְּתוֹכָהּ: *כו* אֶת הַחַיִּים
וְהַמֵּתִים: *כז* וַנָּשֶׂת בְּתוֹכָהּ מוֹסְדֵי-הָרִים נִשָּׂאִים[3485] וַנַּשְׁקֶה אֶתְכֶם מַיִם מְתוּקִים: *כח* אוֹי לָהֶם
בַּיּוֹם הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים: *כט* "לְכוּ אֶל זֶה[3486] אֲשֶׁר הֱיִיתֶם מְכַחֲשִׁים בּוֹ: *ל* לְכוּ אֶל צֵל בַּעַל
שְׁלֹשָׁה סְעִיפִים[3487]: *לא* לֹא מֵצֵל וְלֹא יוֹעִיל בִּפְנֵי הַלֶּהָבָה: *לב* כִּי אִם יִירוּ גִּצִּים
כַּמִּגְדָּלִים: *לג* כְּמוֹ הָיוּ גְמַלִּים צְהֻבִּים": *לד* אוֹי לָהֶם בַּיּוֹם הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים: *לה* זֶה יוֹם לֹא
יֶהְגּוּ (בוֹ): *לו* וְלֹא יִנָּתֵן לָהֶם אֲשֶׁר יִצְטַדָּקוּ: *לז* אוֹי לָהֶם בַּיּוֹם הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים: *לח* "זֶה יוֹם
הַהֶבְדֵּל אֲשֶׁר אֲסַפְנוּכֶם וְאֶת הָרִאשׁוֹנִים[3488]: *לט* וְאִם מְזִמָּה לָכֶם הִנֵּה זֹמּוּ אוֹתָהּ לִי": *מ* אוֹי
לָהֶם בַּיּוֹם הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים: *מא* אַךְ יִרְאֵי הָאֱלֹהִים בִּצְלָלִים וּמַעְיָנוֹת: *מב* וּפֵרוֹת מֵאֲשֶׁר
יִתְאַוּוּ: *מג* "אִכְלוּ וּשְׁתוּ לְעָנְגָה בַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם"[3489]: *מד* הִנֵּה כָּזֹאת נִגְמֹל לְעוֹשֵׂי
הַטּוֹב: *מה* אוֹי לָהֶם בַּיּוֹם הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים: *מו* "אִכְלוּ וְהִתְעַנְּגוּ מְעָט, כִּי פּוֹשְׁעִים
אַתֶּם"[3490]: *מז* אוֹי לָהֶם בַּיּוֹם הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים: *מח* וּבְהֵאָמֵר לָהֶם "כִּרְעוּ", לֹא
יִכְרְעוּ: *מט* אוֹי לָהֶם בַּיּוֹם הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים: *נ* בְּאֵיזוֹ שְׁמוּעָה יַאֲמִינוּ אֵפוֹא אַחֲרֵי זֹאת?[3491]:

פָּרָשַׁת הַדָּבָר[3492]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעִים וְאֶחָד

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א עַל אוֹדוֹת מַה יִשְׁאֲלוּ זֶה אֶת זֶה?: *ב* עַל אוֹדוֹת הַדָּבָר הַגָּדוֹל[3493]: *ג* אֲשֶׁר הֵם נֶחֱלָקִים
בּוֹ: *ד* לֹא וָלֹא, יָדוֹעַ יֵדְעוּ: *ה* וְשׁוּב פַּעַם לֹא וָלֹא, יָדוֹעַ יֵדְעוּ: *ו* הַאִם לֹא שַׂתְנוּ אֶת הָאָרֶץ
יָצוּעַ[3494]: *ז* וְאֶת הֶהָרִים יְתֵדוֹת[3495]: *ח* וַנִּבְרָא אֶתְכֶם (שְׁנֵי) מִינִים[3496]: *ט* וַנָּשֶׂת אֶת תְּנוּמַתְכֶם
לִמְנוּחָה[3497]: *י* וְנָשֶׂת אֶת הַלַּיְלָה לִכְסוּת[3498]: *יא* וַנָּשֶׂת אֶת הַיּוֹם לְמִחְיָה[3499]: *יב* וַנִּבְנֶה מֵעַל לָכֶם
שִׁבְעָה מוּצָקִים[3500]: *יג* וַנָּשֶׂת מְאוֹרוֹת דּוֹלְקִים[3501]: *יד* וַנּוֹרֶד מִן הָעֲנָנִים הָרְצִים אָרְחָם מַיִם
שׁוֹפְעִים: *טו* לְמַעַן נוֹצִיא בָּהֶם גַּרְעִין וָצֶמַח: *טז* וְגַנּוֹת סְבוּכוֹת וּצְפוּפוֹת: *יז* אָכֵן יוֹם הַהֶבְדֵּל
הוּא לְמוֹעֵד קָבוּעַ[3502]: *יח* יוֹם בּוֹ יִתָּקַע בַּשּׁוֹפָר וּבָאתֶם מַחֲנוֹת[3503] *יט* וְנִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וְהָיוּ
(מְלֵאִים) שְׁעָרִים[3504]: *כ* וְנֶעְתְּקוּ הֶהָרִים מִמְּקוֹמָם[3505] וְהָיוּ כָאֵד: *כא* אָכֵן גֵּיהִנֹּם יִהְיֶה
מַאֲרָב: *כב* לַמַּמְרִים (מְקוֹם) שִׁיבָה[3506]: *כג* יֵשְׁבוּ בָהּ יָמִים רַבִּים[3507]: *כד* לֹא יִטְעֲמוּ בְּתוֹכָהּ לֹא
צוֹנְנִים וְלֹא מַשְׁקֶה: *כה* כִּי אִם רוֹתְחִים וְנֶאֱלָחִים[3508]: *כו* גְּמוּל מַתְאִים: *כז* כִּי הֵם לֹא הָיוּ
מְצַפִּים לְחֶשְׁבּוֹן[3509]: *כח* וַיְכַחֲשׁוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ כַּחֵשׁ: *כט* וְאוּלָם כָּל דָּבָר מָנִינוּ

בִּכְתָב[3510]: *ל* ״טַעֲמוּ אֵפוֹא, וְלֹא יִתָּכֵן אֲשֶׁר נוֹסִיף לָכֶם בִּלְתִּי אִם עֹנֶשׁ״: *לא* אַךְ לְיִרְאֵי
הָאֱלֹהִים מִפְלָט: *לב* חֲרֵשׁוֹת וּכְרָמִים: *לג* וּבְנוֹת שָׁדַיִם מְלֵאִים בְּנוֹת גִּילָם[3511]: *לד* וְכוֹס
גְּדוּשָׁה: *לה* לֹא יִשְׁמְעוּ בָהּ לֹא דִבְרֵי לַהַג וְלֹא כָזָב[3512]: *לו* גְּמוּל מֵאֵת אֱלֹהֶיךָ, מַתַּת
בְּחֶשְׁבּוֹן[3513]: *לז* אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בֵּין אֵלֶּה, הָרַחֲמָן, לֹא עֹז לָהֶם לְדַבֵּר
בְּפָנָיו[3514]: *לח* בַּיּוֹם אֲשֶׁר יָקוּמוּ הָרוּחַ[3515] וְהַמַּלְאָכִים בַּמַּעֲרָכָה לֹא יְדַבֵּרוּ, בִּלְתִּי אִם אֶת אֲשֶׁר
יִתֵּן לוֹ הָרַחֲמָן לְדַבֵּר[3516] וְדִבֵּר נְכוֹחוֹת: *לט* זֶה הַיּוֹם הוּא הָאֱמֶת, וַאֲשֶׁר יַחְפֹּץ יִקַּח לוֹ אֶל
אֱלֹהָיו שִׁיבָה: *מ* אָכֵן אֲנַחְנוּ הִזְהַרְנוּכֶם מִפְּנֵי עֹנֶשׁ קָרוֹב: *מא* מִפְּנֵי יוֹם יִרְאֶה (בּוֹ) הָאָדָם אֶת
אֲשֶׁר קִדְּמוּ יָדָיו לַעֲשׂוֹת, וְאָמַר הַכּוֹפֵר: ״מִי יִתֵּן וְהָיִיתִי לְעָפָר״:

פָּרָשַׁת הָעוֹקְרוֹת[3517]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעִים וְשִׁשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בָּעוֹקְרוֹת בְּאוֹן[3518]: *ב* בַּמּוֹצִיאוֹת הוֹצֵא בְּרֹךְ[3519]: *ג* וּבַמְשׁוֹטְטוֹת
שׁוֹטֵט[3520]: *ד* וְהָעוֹבְרִים עָבוֹר בָּרֹאשׁ[3521]: *ה* וְהַמְנַהֲגוֹת אֶת הַמֶּמְשָׁלָה[3522]: *ו* (יֵשׁ) אֲשֶׁר תִּרְעַד
הָרוֹעֶדֶת[3523]: *ז* וּבָאָה אַחֲרֶיהָ הַבָּאָה אַחֲרֶיהָ[3524]: לְבָבוֹת בַּיּוֹם הַהוּא יֶחֱרָדוּ: *ט* מַבָּטֵיהֶם
יִשְׁפָּלוּ: *י* יֹאמְרוּ: ״הַאִם אֲנַחְנוּ מוּשָׁבִים עַל עִקְבוֹתֵינוּ?[3525]: *יא* הַאִם אַחֲרֵי אֲשֶׁר הָיִינוּ עֲצָמוֹת
נִרְקָבוֹת?״ *יב* וְאָמְרוּ: ״זֶה הוּא, אִם כֵּן, גִּלְגּוּל[3526] לָאֲבַדּוֹן״: *יג* וְאוּלָם רַק תֵּקַע (שׁוֹפָר) אֶחָד
הוּא[3527]: *יד* וְהִנֵּה הֵם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ[3528]:

טו הַאִם בָּא אֵלֶיךָ דְּבַר קוֹרוֹת מֹשֶׁה?[3529]: *טז* כַּאֲשֶׁר קָרָא אֱלֹהָיו בָּעֵמֶק הַמְקֻדָּשׁ
טֻוָא[3530]: *יז* (לֵאמֹר) ״לֵךְ אֶל פַּרְעֹה, כִּי הִמְרָה[3531]: *יח* וֶאֱמֹר: הַאִם (חֵפֶץ) לְךָ
לְהִזַּכּוֹת? *יט* וְאַנְחֶה אוֹתְךָ אֶל אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תִּירָא (אוֹתוֹ)״: *כ* וַיַּרְאֵהוּ ת הָאוֹתוֹת
הַגְּדוֹלִים[3532]: *כא* אַךְ הוּא כִּחֵשׁ וְהִמְרָה[3533]: *כב* וַיִּ
רֶף[3534] וַיָּאֶץ: *כג* וַיֶּאֱסֹף[3535] וַיִּקְרָא: *כד* וַיֹּאמֶר: "אָנֹכִי *כז* הַאִם אַתֶּם חֲזָקִים לִבְרִיאָה אִם
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר בָּנָה אוֹתָם[3536]: *כח* רוֹמֵם שִׂיאָם וַיַּעַרְכֵם: *כט* וַיַּחֲשֵׁךְ לֵילָם וַיּוֹצֵא אוֹר
יוֹמָם: *ל* וְאֶת הָאָרֶץ אַחֲרֵי זֹאת רְקָעָהּ: *לא* הוֹצִיא מִתּוֹכָהּ מֵימֶיהָ וּמִרְעֶהָ: *לב* וְאֶת הֶהָרִים יִסֵּד
אוֹתָם: *לג* מַתַּת לָכֶם וּלְמִקְנֵיכֶם: *לד* וְכַאֲשֶׁר תָּבוֹא הַשַּׁלֶּטֶת הַגְּדוֹלָה[3537]: *לה* יוֹם בּוֹ יַזְכִּירוּ אֶת
הָאָדָם אֶת אֲשֶׁר עָמָל: *לו* וְנִגְלְתָה שְׁאוֹל לְכָל אֲשֶׁר יִרְאֶה[3538]: *לז* וְאוּלָם לָזֶה אֲשֶׁר
הִמְרָה: *לח* וַיְבַכֵּר אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה: *לט* הִנֵּה שְׁאוֹל הִיא הַמָּדוֹר: *מ* וְאוּלָם לָזֶה אֲשֶׁר יָרֵא
מְקוֹם אֱלֹהָיו[3539]: וַיַּנֵא אֶת נַפְשׁוֹ מִן הַתַּאֲוָה: *מא* הִנֵּה הַגַּנָּה הִיא הַמָּדוֹר: *מב* יִשְׁאָלוּךָ עַל דְּבַר
״הַשָּׁעָה״ מָתַי עֵת בּוֹאָהּ[3540]: *מג* בַּמֶּה אַתָּה מוֹדִיעַ עַל אוֹדוֹתֶיהָ?: *מד* אֶל אֱלֹהֶיךָ
קִצָּהּ[3541]: *מה* אָכֵן אַתָּה רַק מַזְהִיר אֶת אֲשֶׁר יִירָא מִפָּנֶיהָ: *מו* דּוֹמִים יִהְיוּ בַּיּוֹם אֲשֶׁר
יִרְאוּהָ[3542] כְּמוֹ לֹא הִתְמַהְמְהוּ בִּלְתִּי אִם עֶרֶב אֶחָד אוֹ אוֹר בֹּקֶר אֶחָד אֲשֶׁר לוֹ[3543]:

פָּרָשַׁת קָמַט מִצְחוֹ[3544]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א קָמַט מִצְחוֹ וַיִּפֶן עֹרֶף: *ב* בְּבוֹא אֵלָיו הָעִוֵּר[3545]: *ג* וּמַה יוֹרְךָ דַּעַת, אוּלַי יִזַּכֶּה: *ד* אוֹ יָשִׁיב אֶל
לִבּוֹ וְתוֹעִיל לוֹ הַהַזְהָרָה: *ה* וְאוּלָם אֶת אֲשֶׁר הִתְעַשֵּׁר: *ו* אוֹתוֹ אַתָּה מְקַבֵּל בְּכָבוֹד: *ז* וְאֵין
עָלֶיךָ (עָוֹן) אִם לֹא יִזַּכֶּה[3546]: *ח* וְאוּלָם זֶה אֲשֶׁר בָּאֲךָ אָץ: *ט* וְהוּא יִירָא (אֶת אֱלֹהִים): הִנֵּה
אַתָּה מַסִּיעַ דַּעְתְּךָ מִמֶּנּוּ: *יא* לֹא וָלֹא אָכֵן הִיא הַזְהָרָה: *יב* וְכָל אֲשֶׁר חָפֵץ יָשִׁיב אֶת הַדָּבָר אֶל
לִבּוֹ[3547]: *יג* בִּמְגִלּוֹת[3548] נִכְבָּדוֹת: *יד* נַעֲלוֹת מְטֹהָרוֹת: *טו* בִּידֵי סוֹפְרִים נִכְבָּדִים וִישָׁרִים[3549]:

טז מָוֶת לָאָדָם[3550] כַּמָּה כוֹפֵר הוּא?: *יז* מֵאֵיזֶה דָּבָר בְּרָאוֹ? *יח* מִטִּפָּה בְּרָאוֹ[3551]: *יט* בְּרָאוֹ
וַיַּעַרְכֶנּוּ: *כ* וַיָּסֶל לוֹ אֶת הַדֶּרֶךְ[3552]: *כא* אַחֲרֵי כֵן הֱמִיתוֹ וַיִּקְבְּרֶנּוּ[3553]: *כב* וְאַחֲרֵי כֵן, אִם חָפֵץ,
יְקִימֵהוּ לִתְחִיָּה: *כג* לֹא וָלֹא אָכֵן אִם לֹא יְמַלֵּא אַחֲרֵי מִצְוָתוֹ[3554]: *כד* הִנֵּה יִתְבּוֹנֵן נָא אֶל
מַאֲכָלוֹ[3555]: *כה* אֲנַחְנוּ הֲרִיקוֹנוּ אֶת הַמַּיִם הָרֵק[3556]: *כו* אַחֲרֵי כֵן בִּקַּעְנוּ אֶת הָאָרֶץ
בַּקֶּעַ: *כז* וַנַּצְמַח בָּהּ גַּרְעִין: *כח* וְעֵנָב וְתִלְתָּן: *כט* וָזַיִת וָתָמֶר: *ל* וְגַנּוֹת עֲבֻתּוֹת: *לא* וָפֶרִי
וּמִרְעֶה: *לב* מַתַּת לָכֶם וּלְמִקְנֵיכֶם[3557]: *לג* וְכַאֲשֶׁר יָבוֹא קוֹל הַשָּׁאוֹן[3558]: *לד* יוֹם בּוֹ יִבְרַח הָאִישׁ
מֵאָחִיו: *לה* וּמֵאִמּוֹ וְאָבִיו: *לו* וּמֵחֲבֶרְתּוֹ וּמִבָּנָיו[3559]: *לז* לְכָל אִישׁ מֵהֶם בַּיּוֹם הַהוּא עִנְיָן יִהְיֶה
לוֹ רַב בּוֹ: *לח* (יֵשׁ) פָּנִים בַּיּוֹם הַהוּא מְאִירוֹת: *לט* צוֹחֲקוֹת שְׂמֵחוֹת: *מ* (יֵשׁ) פָּנִים בַּיּוֹם
הַהוּא עֲלֵיהֶן אָבָק: *מא* תְּכַסֶּה אוֹתָן אֲפֵלָה: *מב* אֵלֶּה הֵם הַכּוֹפְרִים הַפּוֹשְׁעִים:

פָּרָשַׁת הַקִּפּוּל[3560]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ עֶשְׂרִים וְתִשְׁעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א כַּאֲשֶׁר תְּקֻפַּל הַשֶּׁמֶשׁ[3561]: *ב* וְכַאֲשֶׁר יִשְּׁרוּ הַכּוֹכָבִים: *ג* וְכַאֲשֶׁר יֶעְתְּקוּ הֶהָרִים: *ד* וְכַאֲשֶׁר
תְּנֻטַּשְׁנָה הַגְּמַלּוֹת בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי לְהֵרָיוֹנָן: *ה* וְכַאֲשֶׁר תֵּאָסַפְנָה חַיּוֹת-הַבָּר: *ו* וְכַאֲשֶׁר הַיַּמִּים
יִרְתָּחוּ[3562]: *ז* וְכַאֲשֶׁר הַנְּפָשׁוֹת תְּזֻוָּגְנָה[3563]: *ח* וְכַאֲשֶׁר יִשְׁאֲלוּ אֶת פִּי הַבָּנוֹת הַקְּבוּרוֹת
חַיּוֹת: *ט* בְּאֵיזֶה חֵטְא הוּמָתוּ[3564]: *י* וְכַאֲשֶׁר הַמְּגִלּוֹת תְּפֹרַשְׂנָה[3565]: *יא* וְכַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם יֵעָקְרוּ
מִמְּקוֹמָם: *יב* וְכַאֲשֶׁר הַשְּׁאוֹל תִּתְלַהֵט: *יג* וְכַאֲשֶׁר הַגִּנָּה תְּקֻרַב[3566]: *יד* (אָז) תֵּדַע נֶפֶשׁ אֶת אֲשֶׁר
הֵבִיאָה (אִתָּהּ): *טו* אָכֵן לֹא אֶשָּׁבַע[3567] בַּכּוֹכָבִים הַנְּסוֹגִים לְאָחוֹר: *טז* הַנָּעִים
וְהַמִּסְתַּתְּרִים[3568]: *יז* וּבַלַּיְלָה בְּבוֹא חֶשְׁכָתוֹ: *יח* וּבַשַּׁחַר בְּעֵת יָפוּחַ: *יט* כִּי הוּא[3569] דִּבְרֵי שָׁלִיחַ
נִכְבָּד[3570]: *כ* בַּעַל כֹּחַ לִפְנֵי בַּעַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד, נָכוֹן: *כא* יִשְׁמְעוּ לְקוֹלוֹ[3571] וְ(הוּא) נֶאֱמָן: *כב* וְאֵין
חֲבֶרְכֶם מְשֻׁגָּע[3572]: *כג* וּכְבָר רָאָהוּ[3573] בָּאֹפֶק הַבָּהִיר[3574]: *כד* וְאֵין הוּא מֵטִיל סָפֵק בִּדְבַר
הַתַּעֲלוּמָה[3575]: *כה* וְאֵין הוּא דִּבְרֵי שָׂטָן אָרוּר[3576]: *כו* אָנָה תֵּלְכוּ אֵפוֹא: *כז* אֵין הוּא בִּלְתִּי אִם
הַזְהָרָה לִבְנֵי אָדָם[3577]: *כח* לְכָל הֶחָפֵץ מִכֶּם לָלֶכֶת נְכוֹנָה: *כט* אַךְ לֹא תַחְפְּצוּ, בִּלְתִּי אִם יַחְפֹּץ
אֱלֹהִים רִבּוֹן הָעוֹלָמִים[3578]:

פָּרָשַׁת הַבֶּקַע[3579]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ תִּשְׁעָה עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א כַּאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם יִתְפּוֹרָרוּ:[3580] *ב* וְכַאֲשֶׁר הַכּוֹכָבִים יְפֻזָּרוּ: *ג* וְכַאֲשֶׁר הַיַּמִּים
יִבָּקְעוּ[3581]: *ד* וְכַאֲשֶׁר הַקְּבָרִים יֵהָפְכוּ[3582]: *ה* תֵּדַע נֶפֶשׁ אֶת אֲשֶׁר קִדְּמָה (לַעֲשׂוֹת מִטּוֹב) וְאֶת
אֲשֶׁר אֵחֲרָה[3583]: *ו* הוֹי הָאָדָם, מַה הִתְעָה אוֹתְךָ בִּדְבַר אֱלֹהֶיךָ הַנָּדִיב: *ז* אֲשֶׁר בְּרָאֲךָ וַיַּעַרְכֶךָ
וַיְתַכְּנֶךָ: *ח* בְּכָל צוּרָה אֲשֶׁר חָפֵץ עִצְּבֶךָ[3584]: *ט* לֹא וָלֹא אָכֵן תְּכַחֲשׁוּ בַדִּין: *י* וְאָמְנָם שׁוֹמְרִים
(מָפְקָדִים) עֲלֵיכֶם: *יא* נִכְבָּדִים כּוֹתְבִים[3585]: *יב* יֵדְעוּ אֶת אֲשֶׁר תִּפְעָלוּ: *יג* אָכֵן הַיְשָׁרִים
בִּנְעִימוֹת: *יד* וְאוּלָם הַפּוֹשְׁעִים בִּשְׁאוֹל: *טו* יִהְיוּ צָלֵי בָהּ בְּיוֹם הַדִּין: *טז* וְלֹא יֵעָדְרוּ
מִתּוֹכָהּ: *יז* וּמָה יוֹרְךָ דַּעַת מַה הוּא יוֹם הַדִּין: *יח* וְשׁוּב, מַה יוֹרְךָ דַּעַת מַה הוּא יוֹם
הַדִּין?: *יט* יוֹם לֹא תוּכַל נֶפֶשׁ לְהוֹעִיל לְנֶפֶשׁ בִּמְאוּמָה, וְהַפְּקֻדָּה בַּיּוֹם הַהוּא לֵאלֹהִים:

פָּרָשַׁת מַחְסִרֵי הַמִּדָּה וְהַמִּשְׁקָל[3586]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשִׁים וָשֵׁשׁ

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אוֹי לָהֶם לְמַחְסִרֵי הַמִּדָּה וְהַמִּשְׁקָל: *ב* אֲשֶׁר בְּמָדְדָם לְעַצְמָם מֵאֵת בְּנֵי אָדָם יְמַלְּאוּ
הַמִּדָּה: *ג* אַךְ בְּמָדְדָם אוֹ בְשָׁקְלָם לָהֶם[3587] יַחְסִירוּ: *ד* הַאִם לֹא יַחְשְׁבוּ כִּי יוּקְמוּ
לִתְחִיָּה[3588]: *ה* לְיוֹם גָּדוֹל: *ו* יוֹם יַעַמְדוּ בְּנֵי הָאָדָם לִפְנֵי רִבּוֹן הָעוֹלָמִים?: *ז* לֹא וָלֹא, אָכֵן
סֵפֶר[3589] הַפּוֹשְׁעִים הוּא בְּסִגִּ'ין[3590]: *ח* וּמָה יוֹרְךָ דַּעַת מַה הוּא סִגִּ'ין?: *ט* סֵפֶר רָשׁוּם: *י* אוֹי
לָהֶם בַּיּוֹם הַהוּא לַמְכַחֲשִׁים[3591]: *יא* אֲשֶׁר יְכַחֲשׁוּ בְּיוֹם הַדִּין: *יב* וְלֹא יְכַחֵשׁ בּוֹ בִּלְתִּי אִם כָּל
עוֹבֵר חֹק וְחוֹטֵא: *יג* אֲשֶׁר בְּהִקָּרֵא לְפָנָיו אוֹתוֹתֵינוּ[3592], אָמַר: "בַּדֵּי הָרִאשׁוֹנִים"[3593]: *יד* לֹא
וָלֹא, אָכֵן חֲלוּדָה הֶעֱלָה עַל לִבָּם, הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיוּ עוֹשִׂים[3594]: *טו* לֹא וָלֹא, אָכֵן בַּיּוֹם הַהוּא
יֵעָצְרוּ מֵ(רְאוֹת אֶת) אֱלֹהֵיהֶם: *טז* וְהָיוּ צְלֵי שְׁאוֹל: *יז* וְיֵאָמֵר (אֲלֵיהֶם): "זֶה הוּא אֲשֶׁר
כִּחַשְׁתֶּם בּוֹ": *יח* לֹא וָלֹא, אָכֵן סֵפֶר הַיְשָׁרִים הוּא בְּעִלְּיוֹן[3595]: *יט* וּמָה יוֹרְךָ דַּעַת מַה הוּא
עִלְּיוֹן?: *כ* סֵפֶר רָשׁוּם: *כא* יָעִידוּ עָלָיו הַמְקֹרָבִים[3596]: *כב* אָכֵן הַיְשָׁרִים בְּתוֹךְ נְעִימוֹת: *כג* עַל
הָעֲרָשׂוֹת יִרְאוּ[3597]: *כד* תַּכִּיר בִּפְנֵיהֶם זֹהַר הַנְּעִימוֹת: *כה* יָשְׁקוּ יַיִן צָלוּל, חָתוּם: *כו* בְּחוֹתַם
מוֹר[3598] וְלָזֶה יִשְׁתּוֹקְקוּ הַמִּשְׁתּוֹקְקִים: *כז* וּמִמְסָכוֹ מִתַּסְנִים[3599]: *כח* מַעְיָן יִשְׁתּוּ מִמֶּנּוּ הַמְקֹרָבִים
(לֵאלֹהִים): *כט* אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ הָיוּ צוֹחֲקִים עַל הַמַּאֲמִינִים[3600]: *ל* וּבְפָגְשָׁם אוֹתָם הָיוּ
מְרַמְּזִים זֶה לָזֶה: *לא* וּבִפְנוֹתָם וּבָאוּ אֶל בֵּיתָם פָּנוּ מִתְעַנְּגִים[3601]: *לב* וְכַאֲשֶׁר רָאוּ אוֹתָם אָמְרוּ:
"אָכֵן אֵלֶּה הֵם הַתּוֹעִים": *לג* וְ(אוּלָם) לֹא נִשְׁלְחוּ לְשׁוֹמְרִים עֲלֵיהֶם[3602]: *לד* וְאָמְנָם הַיּוֹם
יִצְחֲקוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ עַל הַכּוֹפְרִים: *לה* עַל הָעֲרָשׂוֹת יִרְאוּ[3603]: *לו* הַאִם לֹא שֻׁלַּם
לַכּוֹפְרִים כַּאֲשֶׁר הָיוּ עוֹשִׂים?:

פָּרָשַׁת הַפֶּרֶץ[3604]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א בְּהִפָּרֵץ הַשָּׁמַיִם: ב וְהֶאֱזִינוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְהָכְשְׁרוּ (לָזֶה): ג וּבְהִתְמוֹדֵד הָאָרֶץ: ד וְהִשְׁלִיכָה
אֶת אֲשֶׁר בְּתוֹכָהּ, וְהִתְרוֹקְנָה: ה וְהֶאֱזִינָה לֵאלֹהֶיהָ וְהָכְשְׁרָה (לָזֶה): ו הוֹי בֶּן הָאָדָם, אַתָּה יָגֵעַ
יְגִיעָה (לְהַגִּיעַ) אֶל אֱלֹהֶיךָ, וְאָמְנָם תִּפְגְּשֶׁנּוּ: ז וְאוּלָם הָאִישׁ אֲשֶׁר יִנָּתֵן (לוֹ סִפְרוֹ[3605])
בִּימִינוֹ: ח יְחֻשְׁבּוּ עִמּוֹ חֶשְׁבּוֹן קַל[3606]: ט וּפָנָה אֶל בֵּיתוֹ[3607] שָׂמֵחַ: י וְאוּלָם אֲשֶׁר יִנָּתֵן לוֹ סִפְרוֹ
מֵאַחֲרֵי גַּבּוֹ[3608]: יא יִקְרָא: "הוֹי שֶׁבֶר"[3609]: יב וְהָיָה צְלִי לֶהָבָה: יג כִּי הוּא הָיָה שָׂמֵחַ
בְּבֵיתוֹ[3610]: יד כִּי דִּמָּה אֲשֶׁר לֹא יִתָּכֵן כִּי יָשׁוּב[3611]: טו לֹא כִּי, אָכֵן אֱלֹהָיו הִתְבּוֹנֵן
אֵלָיו[3612]: טז אָכֵן לֹא אַשְׁבִּעַ[3613] בְּדִמְדּוּמֵי שְׁקִיעַת הַשֶּׁמֶשׁ: יז וּבַלַּיְלָה וּבַאֲשֶׁר יָעַז[3614]: יח וּבַיָּרֵחַ
בְּהִלּוֹ: יט כִּי אָכֵן תִּסְעוּ מִמַּעֲרָכָה אֶל מַעֲרָכָה[3615]: כ מַה-לָּהֶם אֵפוֹא כִּי לֹא
יַאֲמִינוּ?: כא וּבְהִקָּרֵא לִפְנֵיהֶם הַקֻּרְאָן לֹא יִשְׁתַּחֲווּ[3616]: כב אֲבָל אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ
יְכַחֲשׁוּ: כג וֵאלֹהִים הַיּוֹדֵעַ אֶת אֲשֶׁר יָשִׂימוּ בְּאַמְתַּחְתָּם[3617]: כד הוֹדַע אוֹתָם אֵפוֹא עֹנֶשׁ
דַּאֲבָה[3618]: כה בִּלְעֲדֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר אֲשֶׁר לָהֶם שָׂכָר מִבְּלִי צִפּוֹת לְהַכָּרַת
טוֹבָה[3619]:

פָּרָשַׁת הַמַּזָּלוֹת[3620]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בַּשָּׁמַיִם בַּעֲלֵי הַמַּזָּלוֹת[3621]: ב וּבַיּוֹם הַנּוֹעָד (לַדִּין): ג וּבָעֵד וּבַמּוּעָד[3622]: ד מָוֶת
לְאַנְשֵׁי הַשּׁוּחָה: ה (שׁוּחַת) הָאֵשׁ בַּת הַמּוֹקְדָה: ו כַּאֲשֶׁר הֵם יֵשְׁבוּ עָלֶיהָ; ז וְהֵם עֵדִים בַּאֲשֶׁר
עָשׂוּ בַּמַּאֲמִינִים[3623]: ח וּבַאֲשֶׁר נָתְנוּ בָּהֶם דֹּפִי רַק עַל אֲשֶׁר יַאֲמִינוּ בֵּאלֹהִים[3624] הַגִּבּוֹר
וְהַמְהֻלָּל: ט אֲשֶׁר לוֹ מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וֵאלֹהִים עֵד בַּכֹּל: י אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ לִידֵי
נִסָּיוֹן אֶת הַמַּאֲמִינִים וְאֶת הַמַּאֲמִינוֹת וְלֹא יָשׁוּבוּ (בִּתְשׁוּבָה) אַחֲרֵי כֵן, הִנֵּה לָהֶם עֹנֶשׁ גֵּיהִנֹּם
וְלָהֶם עֹנֶשׁ הַבְּעֵרָה[3625]: יא אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר לָהֶם גַּנּוֹת יִמָּשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן
הַנְּהָרוֹת זֶה הוּא הָאֹשֶׁר הַגָּדוֹל: יב אָכֵן הַתְקָפַת אֱלֹהֶיךָ עַזָּה: יג הוּא אֲשֶׁר יִבְרָא
וְיָשִׁיב[3626]: יד וְהוּא הַסַּלָּח וְהַמָּלֵא אַהֲבָה[3627]: טו אֲדוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד הַמְפֹאָר: טז כָּל אֲשֶׁר חָפֵץ
יַעֲשֶׂה[3628]: יז הַאִם הִגִּיעַ אֵלֶיךָ סִפּוּר הַגְּדוּדִים?: יח פַּרְעֹה וְתָמוּד?: יט וְאוּלָם אֵלֶּה אֲשֶׁר
כָּפְרוּ, בְּכַחַשׁ: כ אַךְ אֱלֹהִים יָסֵב אוֹתָם מֵאַחֲרֵיהֶם: כא אָכֵן (זֶה) הוּא קֻרְאָן מְפֹאָר: כב עַל
לוּחַ שָׁמוּר[3629]:

פָּרָשַׁת הַכּוֹכָב הַמּוֹפִיעַ בַּלַּיְלָה[3630]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁבְעָה עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א **נִשְׁבַּעְתִּי בַּשָּׁמַיִם וּבַכּוֹכָב הַמּוֹפִיעַ בַּלָּיְלָה[3631]: ב וּמַה יּוֹרְךָ דַּעַת מַה הוּא הַכּוֹכָב הַמּוֹפִיעַ
בַּלַּיְלָה: ג הַכּוֹכָב הַקּוֹרֵן: ד כִּי אָכֵן כָּל נֶפֶשׁ שׁוֹמֵר עָלֶיהָ[3632]: ה יִתְבּוֹנֵן נָא הָאָדָם מִמָּה

נִבְרָא: *ו* נִבְרָא מִמַּיִם זֹרוּ: *ז* הַיּוֹצְאִים מִבֵּין הַחֲלָצַיִם וְעַצְמוֹת הֶחָזֶה[3633]: *ח* אָכֵן הוּא[3634] יָכוֹל
לַהֲשִׁיבוֹ[3635]: *ט* בַּיּוֹם אֲשֶׁר יִבָּחֲנוּ וְיִבָּדְקוּ הַנִּסְתָּרוֹת: *י* וְאֵין לוֹ[3636] לֹא כֹחַ וְלֹא עוֹזֵר:

יא נִשְׁבַּעְתִּי בַּשָּׁמַיִם בַּעֲלֵי הַתְּקוּפָה[3637]: *יב* וּבָאָרֶץ בַּעֲלַת הַפְּצִיעָה[3638]: *יג* כִּי הוּא דָבָר
חוֹתֵךְ[3639]: *יד* וְאֵין הוּא מַהֲתַלּוֹת: *טו* אָכֵן הֵם יָזֹמּוּ מְזִמּוֹת: *טז* וְ(אַף אֲנִי) אָזֹם
מְזִמּוֹת[3640]: *יז* וְהַרְוַח לָהֶם הַזְּמַן לַכּוֹפְרִים, הַרְוַח לָהֶם אֶת הַזְּמַן קְצָת[3641]:

פָּרָשַׁת הָעֶלְיוֹן[3642]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ תְּשְׁעָה עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א שַׁבַּח אֶת שֵׁם אֱלֹהֶיךָ הָעֶלְיוֹן: *ב* אֲשֶׁר בָּרָא וְצָר צוּרָה[3643]: *ג* וַאֲשֶׁר עָרַךְ וְהִנְחָה: *ד* וַאֲשֶׁר
הוֹצִיא הַמִּרְעֶה[3644]: *ה* וַיַּעֲשֵׂהוּ קַשׁ יָבֵשׁ[3645] כֵּהֶה: *ו* הַקְרֵא נַקְרִיא אוֹתְךָ[3646] וְלֹא תִּשְׁכַּח: *ז* בִּלְתִּי
אִם אֲשֶׁר חָפֵץ אֱלֹהִים[3647] כִּי הוּא יָדַע אֶת (הַמְדֻבָּר) קוֹל גָּדוֹל וְאֶת הַנִּסְתָּר[3648]: *ח* וְנָקֵל אוֹתוֹ
לְךָ לַקַּל מִכֹּל[3649]: *ט* הַזְהֵר אֵפוֹא אִם הַהַזְהָרָה תּוֹעִיל: *י* שׁוֹב יָשִׁיב אֶל לֵב זֶה אֲשֶׁר יִירָא
(אֱלֹהִים) *יא* וְשָׂטָה מִמֶּנָּה הָאֻמְלָל מִכֹּל: *יב* אֲשֶׁר יִהְיֶה צְלִי (גֵּיהִנֹּם) הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה
מִכֹּל: *יג* וְלֹא יָמוּת בְּתוֹכָהּ וְלֹא יִחְיֶה: *יד* הִנֵּה הִצְלִיחַ זֶה אֲשֶׁר הִזַּכָּה: *טו* וַיִּזְכֹּר אֶת שֵׁם אֱלֹהָיו
וַיִּתְפַּלֵּל: *טז* וְאוּלָם (אַתֶּם) תְּבַכְּרוּ אֶת חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה[3650]: *יז* אַךְ הָעוֹלָם הַבָּא טוֹב יוֹתֵר וְקַיָּם
יוֹתֵר[3651]: *יח* הִנֵּה זֶה (כָּתוּב) בַּמְּגִלּוֹת הַקַּדְמוֹנִיּוֹת: *יט* בִּמְגִלּוֹת אַבְרָהָם וּמֹשֶׁה[3652]:

פָּרָשַׁת הָאוֹפֶפֶת[3653]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַאִם הִגִּיעַ אֵלֶיךָ דְּבַר[3654] הָאוֹפֶפֶת[3655]? *ב* (יֵשׁ) פָּנִים בַּיּוֹם הַהוּא מֻשְׁפָּלִים: *ג* עֲמֵלִים
וִיגֵעִים[3656]: *ד* יִהְיוּ צְלִי אֵשׁ צוֹרֶבֶת: *ה* יָשְׁקוּ מִמַּעְיַן רוֹתְחִים: *ו* לֹא מַאֲכָל לָהֶם בִּלְתִּי אִם מִן
הַקּוֹץ וְהַדַּרְדַּר[3657]: *ז* לֹא יַשְׁמִין וְלֹא יוֹעִיל בִּפְנֵי הָרָעָב: *ח* וְ(יֵשׁ) פָּנִים בַּיּוֹם הַהוּא
מִתְעַנְּגִים *ט* שְׂבֵעִים רָצוֹן בַּאֲשֶׁר עָמָלוּ[3658]: *י* בְּגַנָּה נַעֲלָה[3659]: *יא* לֹא יִשָּׁמַע בָּהּ דִּבְרֵי
לַהַג[3660]: *יב* בְּתוֹכָהּ מַעְיַן נוֹבֵעַ: *יג* בְּתוֹכָהּ עֲרָשׂוֹת נִשָּׂאִים[3661]: *יד* וּגְבִיעִים
מֻגָּשִׁים[3662]: *טו* וְכָרִים עֲרוּכִים: *טז* וּשְׁטִיחִים פְּרוּשִׂים: *יז* הַאִם לֹא יִתְבּוֹנְנוּ אֶל
הַגְּמַלִּים[3663] אֵיכָה נוֹצָרוּ: *יח* וְאֶל הַשָּׁמַיִם אֵיכָה הוּרָמוּ: *יט* וְאֶל הֶהָרִים אֵיכָה הֻצָּבוּ: *כ* וְאֶל
הָאָרֶץ אֵיכָה רֻקָּעָה: *כא* הַזְהֵר אֵפוֹא כִּי אַתָּה מַזְהִיר הִנֵּךְ: *כב* אֵין אַתָּה שַׁלִּיט
עֲלֵיהֶם: *כג* בִּלְתִּי אִם אֲשֶׁר פָּנָה עֹרֶף וְכָפַר: *כד* וְהֶעֱנִישָׁהוּ אֱלֹהִים הָעֹנֶשׁ הַגָּדוֹל יוֹתֵר[3664]: אָכֵן
אֵלֵינוּ תְּשׁוּבָתָם: *כו* וְאַחַר עָלֵינוּ לְחַשֵּׁב עִמָּם:

פָּרָשַׁת הַשַּׁחַר[3665]

נִתְנָה בְּמַכָּה[3666] וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשִׁים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בַּשַּׁחַר וְלֵילוֹת עֲשָׂרָה[3667]: *ב* וּבַכֵּפֶל וּבַיָּחִיד[3668]: *ג* וּבַלַּיְלָה בְּלֶכְתּוֹ: *ד* הַאִם (אֵין)
בָּזֶה שְׁבוּעָה לְבַעַל תְּבוּנוֹת?: *ה* הַאִם לֹא רָאִיתָ אֵיכָה עָשָׂה אֱלֹהֶיךָ בְּעָאד: *ו* וְאִרַם[3669] בַּעֲלַת
הַבִּנְיָנִים הַנִּשָּׂאִים[3670]: *ז* אֲשֶׁר לֹא נִבְרָא כְּמוֹהֶם בָּאָרֶץ: *ח* וְתַמוּד אֲשֶׁר חָצְבוּ בַּסְּלָעִים
בָּעֵמֶק[3671]: *ט* וּפַרְעֹה בַּעַל הַיְתֵדוֹת[3672]: *י* אֲשֶׁר הִמְרוּ בָּאָרֶץ: *יא* וַיַּרְבּוּ לְהַשְׁחִית בָּהּ: *יב* וַיָּרֶם
עֲלֵיהֶם אֱלֹהֶיךָ שׁוֹט עֹנֶשׁ[3673]: *יג* כִּי אֱלֹהֶיךָ בַּמַּאֲרָב[3674]: *יד* וְאוּלָם הָאָדָם אֲשֶׁר יְנַסֶּה אוֹתוֹ
אֱלֹהָיו וְכִבְּדוֹ וְנָטָה לוֹ חֶסֶד: *טו* יֹאמַר: "אֱלֹהַי כִּבְּדָנִי"; *טז* אַךְ אֲשֶׁר יְנַסֶּה אוֹתוֹ וְחָשַׂךְ מִמֶּנּוּ
מְזוֹנוֹ: *יז* יֹאמַר: "אֱלֹהַי הִקְלָנִי": *יח* לֹא וָלֹא[3675], וְאוּלָם (אַתֶּם) לֹא תְכַבְּדוּ אֶת הַיָּתוֹם: *יט* וְלֹא
תֶחֶרְדוּ לְהַאֲכִיל אֶת הֶעָנִי[3676]: *כ* וְתֹאכְלוּ אֶת הַיְרוּשָּׁה אָכוֹל כֵּלָה[3677]: *כא* וְתֹאהֲבוּ אֶת הַהוֹן
אַהֲבָה עַזָּה: *כב* לֹא וָלֹא. כַּאֲשֶׁר תִּדַּק הָאָרֶץ הִדּוֹק הִדּוֹק[3678]: *כג* וּבָאוּ אֱלֹהֶיךָ וְהַמַּלְאָכִים
מַעֲרָכוֹת מַעֲרָכוֹת: *כד* וְהוּבָא בַּיּוֹם הַהוּא גֵּיהִנֹּם. בַּיּוֹם הַהוּא יָשִׁיב הָאָדָם אֶל לִבּוֹ. אַךְ אֵיכָה
(תּוֹעִיל) לָהֶם הַהַזְהָרָה (עַתָּה)[3679]: *כה* וְאָמַר: "מִי יִתֵּן וְקִדַּמְתִּי לַעֲשׂוֹת טוֹב לְחַיַּי"[3680] בַּיּוֹם
הַהוּא לֹא יַעֲנִישׁ אָדָם בְּעָנְשׁוֹ[3681]: *כו* וְלֹא יֶאֱסֹר אָדָם בִּכְבָלָיו[3682]: *כז* הוֹי אַתְּ הַנֶּפֶשׁ
הַשְּׁלֵוָה[3683]: *כח* שׁוּבִי אֶל אֱלֹהַיִךְ שְׂבֵעַת רָצוֹן וּרְצוּיָה (לֵאלֹהִים): *כט* וּבוֹאִי בְּתוֹךְ
עוֹבְדַי: *ל* וּבוֹאִי אֶל תּוֹךְ גַּנִּי:

פָּרָשַׁת הַמְּדִינָה[3684]

נִתְנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ עֶשְׂרִים

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א לֹא אֶשָּׁבַע[3685] בַּמְּדִינָה הַזֹּאת[3686]: *ב* וְאַתָּה שׁוֹכֵן[3687] בַּמְּדִינָה הַזֹּאת: *ג* וּבַיּוֹלֵד
וּבַיֶּלֶד[3688]: *ד* אָכֵן בָּרָאנוּ אֶת הָאָדָם לְעָמָל[3689]: *ה* הֲיִדַמֶּה כִּי לֹא יוּכַל לוֹ גַּם אֶחָד[3690]? *ו* יֹאמַר
כִּלֵּיתִי הוֹן עָתָק[3691]: *ז* הֲיִדַמֶּה כִּי לֹא יִרְאֶנּוּ אֶחָד? *ח* הַאִם לֹא שַׁתְנוּ לוֹ עֵינַיִם: *ט* וְלָשׁוֹן
וּשְׂפָתַיִם: *י* וַנַּנְחֶה אוֹתוֹ אֶל שְׁתֵּי הָרָמוֹת[3692]: *יא* וְאוּלָם הוּא לֹא הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת בְּשֵׁן
הָהָר: *יב* וּמַה יוֹרְךָ דַּעַת מַה הוּא שֵׁן הָהָר?: *יג* שַׁחְרֵר עֶבֶד[3693]: *יד* אוֹ הַאֲכֵל בְּיוֹם
רְעָבוֹן: *טו* יָתוֹם בַּעַל קִרְבָה: *טז* אוֹ עָנִי שְׁחוֹחַ: *יז* וַיְהִי מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיְצַוּוּ אִישׁ אֶת
אָחִיו לְהַאֲרִיךְ רוּחַ וַיְצַוּוּ אִישׁ אָחִיו עַל הָרַחֲמִים: *יח* אֵלֶּה הֵם בַּעֲלֵי הַיָּמִין[3694]: *יט* אַךְ אֲשֶׁר
כָּפְרוּ בְּאוֹתוֹתֵינוּ הֵם בַּעֲלֵי הַשְּׂמֹאל[3695]: *כ* עֲלֵיהֶם אֵשׁ אֲטוּמָה עֲרוּכָה:

פָּרָשַׁת הַשֶּׁמֶשׁ[3696]

נִתְנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁשָּׁה עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בַּשֶּׁמֶשׁ וְאוֹר זָרְחָהּ: *ב* וּבַיָּרֵחַ כַּאֲשֶׁר יָבוֹא בְּעִקְּבוֹתֶיהָ[3697]: *ג* וּבַיּוֹם בְּגַלּוֹתוֹ
אוֹתָהּ[3698]: *ד* וּבַלַּיְלָה בְּכַסּוֹתוֹ אוֹתָהּ: *ה* וּבַשָּׁמַיִם וּבַאֲשֶׁר אוֹתָם בָּנָה: *ו* וּבָאָרֶץ וּבַאֲשֶׁר
רְקָעָהּ: *ז* וּבַנֶּפֶשׁ וּבַאֲשֶׁר צָר צוּרָתָהּ: *ח* וַיְמַלֵּא אוֹתָהּ רוּחַ לְפִשְׁעָהּ וּלְיִרְאָתָהּ[3699]: *ט* אָכֵן
הִצְלִיחַ זֶה אֲשֶׁר זִכָּה אוֹתָהּ[3700]: *י* וַתִּכָּזֵב תִּקְוַת זֶה אֲשֶׁר בִּלַּע אוֹתָהּ: *יא* כִּחֲשָׁה
תַּמּוּד[3701] בְּמֶרְיָהּ: *יב* כַּאֲשֶׁר נִשְׁלַח הָאֻמְלָל בָּהּ[3702]: *יג* בֶּאֱמֹר שְׁלִיחַ אֱלֹהִים: "(זֹאת) גְּמַלַּת
אֱלֹהִים וּמַשְׁקָהּ"[3703]: *יד* וַיִּתְּנוּהוּ לְכוֹזֵב וַיְעַקְּרוּהָ וַיַּעַט אוֹתָם (קָלוֹן) בְּחֶטְאָם וַיָּשֶׂם אוֹתוֹ שָׁוֶה
לְכֻלָּם[3704]: וְלֹא יִירָא אַחֲרִיתָהּ[3705]:

פָּרָשַׁת הַלַּיְלָה[3706]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ עֶשְׂרִים וְאֶחָד

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בַּלַּיְלָה בְּהַעֲטוֹתוֹ[3707]: *ב* וּבַיּוֹם בְּהִתְגַּלּוּתוֹ: *ג* וּבַאֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַזָּכָר וְאֶת
הַנְּקֵבָה: *ד* כִּי אָכֵן שׁוֹנִים מַאֲמַצֵּיכֶם: *ה* וְאוּלָם אֲשֶׁר נָתַן (צְדָקָה) וַיִּירָא (אֱלֹהִים): *ו* וַיַּאֲמֵן
בַּטּוֹב: *ז* הִנֵּה הָקֵל נָקֵל עָלָיו (הַדֶּרֶךְ) לַקַּלָּה[3708]: *ח* אַךְ אֲשֶׁר קָפַץ יָדוֹ וַיְבַקֵּשׁ לוֹ
עֹשֶׁר: *ט* וַיְכַחֵשׁ בַּטּוֹב: *י* נָקֵל לוֹ (הַדֶּרֶךְ) לַקָּשָׁה[3709]: *יא* וְלֹא יוֹעִיל לוֹ הוֹנוֹ כַּאֲשֶׁר יֶהֱדַף (אֶל
שְׁאוֹל)[3710]: *יב* אָכֵן עָלֵינוּ לְהַנְחוֹת הַדָּרֶךְ: *יג* וְלָנוּ הָאַחֲרִית וְהָרֵאשִׁית[3711]: *יד* הִנְנִי מַזְהִיר
אֶתְכֶם אֵפוֹא מִפְּנֵי אֵשׁ תִּתְלַהֵט[3712]: *טו* לֹא יִהְיֶה צָלֵי לָהּ בִּלְתִּי אִם הָאֻמְלָל מִכֹּל[3713]: *טז* אֲשֶׁר
כִּחֵשׁ וַיִּפֶן עֹרֶף: *יז* וְיוּסַר מִמֶּנָּהּ יְרֵא (הָאֱלֹהִים) מִכֹּל: *יח* אֲשֶׁר יִתֵּן הוֹנוֹ לְמַעַן
יִזַּכֶּה[3714]: *יט* וְאֵין לְאִישׁ אִתּוֹ כָּל חֶסֶד לְשֵׁם גְּמוּלוֹ: *כ* בִּלְתִּי אִם (בְּבַקְּשׁוֹ) פְּנֵי אֱלֹהִים
הָעֶלְיוֹן: *כא* וְלָאַחֲרוֹנָה יִשְׂבַּע רָצוֹן:

פָּרָשַׁת עֶצֶם-הַיּוֹם[3715]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַחַד עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם: *ב* וּבַלַּיִל בְּשָׁכְכוֹ: *ג* לֹא זְנָחֲךָ אֱלֹהֶיךָ וְלֹא שְׂטָמֶךָ[3716]: *ד* וְאָכֵן הָאַחֲרִית
תִּיטַב לְךָ מִן הָרֵאשִׁית[3717]: *ה* וְ(עוֹד) נָתוֹן יִתֵּן לְךָ אֱלֹהֶיךָ וְשָׂבַעְתָּ רָצוֹן: *ו* הַאִם לֹא מְצָאֲךָ
יָתוֹם וַיַּאַסְפֶ(ךָ)[3718]?: *ז* וַיִּמְצָאֲךָ תּוֹעֶה וַיַּנְחֶ(ךָ)?: *ח* וַיִּמְצָאֲךָ אִישׁ-מַחְסוֹר
וַיַּעֲשִׁרֶ(ךָ)?: *ט* וְעַתָּה אֶת הַיָּתוֹם אַל תָּרֹץ: *י* וְאֶת הַמְבַקֵּשׁ חֶסֶד אַל תָּשֵׁב רֵיקָם: *יא* וּבְחֶסֶד
אֱלֹהֶיךָ סַפֵּר:

פָּרָשַׁת הַאִם לֹא הִרְחַבְנוּ[3719]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַאֵם לֹא הִרְחַבְנוּ לְךָ אֶת חָזְךָ[3720]: *ב* וְנָסֵר מֵעָלֶיךָ נֵטֶל מַשָּׂאֲךָ[3721]: *ג* אֲשֶׁר הִרְעִים אֶת גַּבְּךָ: *ד* וַנְּגַדֵּל לְךָ אֶת שְׁמֶךָ?: *ה* אָכֵן עִם הַכָּבֵד (יָבוֹא) הַקַּל: *ו* אָכֵן עִם הַכָּבֵד (יָבוֹא) הַקַּל: *ז* וְכַאֲשֶׁר תִּפָּנֶה, יְגַע[3722]: *ח* וְאֶל אֱלֹהֶיךָ עֲרֹג:

פָּרָשַׁת הַתְּאֵנָה[3723]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3724] וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בַּתְּאֵנָה[3725] וּבַזַּיִת: *ב* וּבְהַר סִינָי[3726]: *ג* וּבְעִיר מִבְטַחִים זֹאת[3727]: *ד* אָכֵן בָּרָאנוּ אֶת הָאָדָם בְּיָפֶה בַּבְּנִיָּה: *ה* אַחֲרֵי כֵן הֲשַׁבְנוּהוּ שָׁפָל בַּשְּׁפָלִים[3728]: *ו* בִּלְעֲדֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר. אָכֵן לָהֶם שָׂכָר מִבְּלִי צִפּוֹת לְהַכָּרַת טוֹבָה[3729]: *ז* מַה הוּא אֵפוֹא אֲשֶׁר יְנִיעֲךָ לְכַחֵשׁ בַּדִּין[3730]: *ח* הַאֵין אֱלֹהִים הַשּׁוֹפֵט בַּשּׁוֹפְטִים?[3731]:

פָּרָשַׁת הַדָּם הַנִּקְפָּא[3732]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ תִּשְׁעָה עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א קְרָא בְּשֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר בָּרָא[3733]: *ב* בָּרָא אֶת הָאָדָם מִדָּם נִקְפָּא[3734]: *ג* קְרָא, וֵאלֹהֶיךָ הוּא הַנָּדִיב מִכֹּל: *ד* אֲשֶׁר לִמֵּד בְּעֵט-סוֹפֵר[3735]: *ה* לִמֵּד אֶת הָאָדָם אֶת אֲשֶׁר לֹא יָדַע: *ו* לֹא וָלֹא. אָכֵן הָאָדָם מָרֹה יַמְרֶה: *ז* בִּרְאוֹתוֹ כִּי הֶעֱשִׁיר[3736]: *ח* אָכֵן אֶל אֱלֹהֶיךָ הַשִּׁיבָה: *ט* מַה תַּחֲשֹׁב לָזֶה אֲשֶׁר יָנִיא: *י* עֶבֶד בְּהִתְפַּלְּלוֹ[3737]: *יא* מַה תַּחֲשֹׁב, (הַאִם) הוּא בְּאֹרַח מֵישָׁרִים: *יב* אוֹ (אִם) צִוָּה עַל יִרְאַת (הָאֱלֹהִים)?: *יג* מַה תַּחֲשֹׁב, אִם כִּחֵשׁ וַיִּפֶן עֹרֶף?: *יד* הַאִם לֹא יָדַע כִּי אֱלֹהִים יִרְאֶה: *טו* לֹא וָלֹא. אָכֵן אִם לֹא יֶחְדַּל, נִגְרֹר אוֹתוֹ גָּרוֹר בְּצִיצִית הָרֹאשׁ: *טז* צִיצִית רֹאשׁ כּוֹזֶבֶת וְחוֹטֵאת: *יז* וְיִקְרָא נָא אֵפוֹא אֶל אֲשֶׁר יִקְרָא אֵלָיו[3738]: *יח* אֲנַחְנוּ נִקְרָא אֶת שׁוֹמְרֵי גֵּיהִנֹּם[3739]: לֹא וָלֹא. אַל תִּשְׁמַע לְקוֹלוֹ וְהִשְׁתַּחֲוֵה וְהִתְקָרֵב:

פָּרָשַׁת לֵיל אַלְקַדְר[3740]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אָכֵן הוֹרַדְנוּהוּ[3741] בְּלֵיל אַלְקַדְר[3742]: *ב* וּמָה יוֹרְךָ דַּעַת מַה הוּא לֵיל אַלְקַדְר?: *ג* לֵיל אַלְקַדְר טוֹב הוּא מֵאֶלֶף יְרָחִים: *ד* יֵרְדוּ הַמַּלְאָכִים וְהָרוּחַ בּוֹ בִּרְשׁוּת אֱלֹהֵיהֶם לְכָל פְּקֻדָּה: *ה* שָׁלוֹם הוּא עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר:

פָּרָשַׁת הַהוֹכָחָה[3743]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3744] וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א לֹא פָּסְקוּ הַכּוֹפְרִים מֵאַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר וְהַמְּשַׁתְּפִים מִכְּפֹר עַד בּוֹא אֲלֵיהֶם הַהוֹכָחָה: ב שָׁלִיחַ מֵאֵת אֱלֹהִים יִקְרָא מְגִלּוֹת מְטֹהָרוֹת[3745] תּוֹכָן כְּתָבִים נְכוֹחִים[3746]: ג וְלֹא נֶחְלְקוּ אֵלֶּה אֲשֶׁר נִתַּן לָהֶם הַסֵּפֶר כִּי אִם אַחֲרֵי בוֹא אֲלֵיהֶם הַהוֹכָחָה[3747]: ד וַהֲלֹא לֹא צֻוּוּ בִּלְתִּי אִם לַעֲבֹד אֶת אֱלֹהִים, תְּמִימִים עִמּוֹ בְּדָת "חֲנִיפִים"[3748] וְלַעֲרֹךְ הַתְּפִלָּה וְלָתֵת אֶת הַצְּדָקָה. אָכֵן זֹאת הִיא הַדָּת הַנְּכוֹחָה[3749]: ה אָכֵן אֵלֶּה אֲשֶׁר כָּפְרוּ מֵאַנְשֵׁי-הַסֵּפֶר וְהַמְּשַׁתְּפִים (יִהְיוּ) בְּאֵשׁ גֵּיהִנֹּם. לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְּתוֹכָהּ. אֵלֶּה הֵם הָרָעִים בַּבְּרוּאִים[3750]: ו אַךְ אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר הֵם הַטּוֹבִים בַּבְּרִיאָה[3751]: ז גְּמוּלָם אֶת אֱלֹהֵיהֶם גַּנּוֹת-עֵדֶן יִמְשְׁכוּ תַּחְתֵּיהֶן הַנְּהָרוֹת. לְעוֹלָמִים יִהְיוּ בְתוֹכָן, לָנֶצַח: ח רָצָם אֱלֹהִים וַיִּרְצוּהוּ[3752]. זֹאת לַאֲשֶׁר יָרֵא אֶת אֱלֹהָיו:

פָּרָשַׁת הָרַעַשׁ[3753]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3754] וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א כַּאֲשֶׁר תִּרְעַשׁ הָאָרֶץ אֶת רַעֲשָׁהּ[3755]: ב וְהוֹצִיאָה הָאָרֶץ אֶת נֵטֶל מַשָּׂאֶיהָ[3756]: ג וְאָמַר הָאָדָם: "מַה לָּהּ?": ד בַּיּוֹם הַהוּא תְּסַפֵּר דְּבָרָהּ: ה כִּי אֱלֹהֶיךָ הֵעִיר אוֹתָהּ[3757]: ו בַּיּוֹם הַהוּא יוֹפִיעוּ בְּנֵי-הָאָדָם מַחְלְקוֹת מַחְלְקוֹת, לְמַעַן יִרְאוּ אֶת מַעֲשֵׂיהֶם[3758]: ז וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה (גַּם) כְּמִשְׁקַל הַנְּמָלָה טוֹב, יִרְאֶנּוּ: ח וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה (גַּם) כְּמִשְׁקַל הַנְּמָלָה רָע, יִרְאֶנּוּ[3759]:

פָּרָשַׁת הַסּוּסִים הַקַּלִּים**[3760]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3761] וּפְסוּקֶיהָ אַחַד עָשָׂר

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בַּסּוּסִים הַקַּלִּים בְּנָשְׁמָם וּבְשָׁאֳפָם: ב וּבַקּוֹדְחִים אֵשׁ בְּדָהֳרָם: ג וּבַפּוֹרְצִים בָּאוֹיֵב בְּתָקְפָם בַּבֹּקֶר: ד וַיַּעֲלוּ בוֹ אָבָק: ה וַיִּבְקְעוּ בוֹ בְתוֹךְ גְּדוּד: ו אָכֵן הָאָדָם כְּפוּי-טוֹבָה לֵאלֹהָיו: ז וְאָכֵן הוּא עַצְמוֹ יָעִיד עַל זֹאת: ח וְאָכֵן לְאַהֲבַת-הַטּוּב הוּא יָרֵב[3762]: ט הַאִם לֹא יָדַע, כִּי כַּאֲשֶׁר יָקוּם כָּל אֲשֶׁר בַּקְּבָרוֹת[3763]: י וְהוּצָא לָאוֹר כָּל אֲשֶׁר בֶּחָזוֹת: יא כִּי אֱלֹהֵיהֶם בַּיּוֹם הַהוּא יֵדַע יָדוֹעַ אוֹתָם:

פָּרָשַׁת הַדּוֹפֶקֶת[3764]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַדּוֹפֶקֶת. מַה הִיא הַדּוֹפֶקֶת[3765]?: ב וּמַה יוֹרְךָ דַּעַת מַה הִיא הַדּוֹפֶקֶת?: ג יוֹם בּוֹ יִהְיוּ בְנֵי-הָאָדָם כָּרֶמֶשׂ הַנָּפוֹץ[3766]: ד וְהָיוּ הֶהָרִים כַּצֶּמֶר הַמְגֻוָּן[3767]: ה וְאוּלָם זֶה אֲשֶׁר יִכְבְּדוּ מֹאזְנָיו[3768] הוּא (יִתְעַנֵּג) בְּחַיִּים רְצוּיִים (לוֹ)[3769]: ו אַךְ אֲשֶׁר יֵקַלּוּ מֹאזְנָיו[3770]: ז תִּשְׁכַּל אִמּוֹ[3771] וּמַה יוֹרְךָ דַּעַת מַה הִיא?: ח אֵשׁ צוֹרֶבֶת[3772]:

פָּרָשַׁת הַתַּאֲוָה לְהַרְבּוֹת[3773]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3774] וּפְסוּקֶיהָ שְׁמוֹנָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א שִׁעַשְׁעָה אֶתְכֶם[3775] הַהִתְחָרוּת לְהַרְבּוֹת (כְּבוֹדְכֶם): ב עַד רְדְתְּכֶם קֶבֶר[3776]: ג לֹא וָלֹא, לָאַחֲרוֹנָה תֵּדָעוּ: ד וְשׁוּב פַּעַם לֹא וָלֹא, לָאַחֲרוֹנָה תֵּדָעוּ: ה לֹא וָלֹא, לוּ יְדַעְתֶּם הַיְדִיעָה הַבְּרוּרָה: ו רָאֹה תִּרְאוּ שְׁאוֹל: ז וְשׁוּב פַּעַם, רָאֹה תִּרְאוּהָ בְּעַיִן הַבְּרוּרָה: ח וְאָז יִשְׁאֲלוּ אֶתְכֶם חֶשְׁבּוֹן עַל דְּבַר הַתַּעֲנוּגוֹת[3777]:

פָּרָשַׁת בֵּין-הָעַרְבַּיִם[3778]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3779] וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשָׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א נִשְׁבַּעְתִּי בְּבֵין-הָעַרְבַּיִם: ב אָכֵן הָאָדָם בְּתוֹךְ אֲבַדּוֹן[3780]: ג בִּלְעֲדֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר הֶאֱמִינוּ וַיַּעֲשׂוּ הַיָּשָׁר וַיְצַוּוּ אִישׁ אֶת אָחִיו עַל הָאֱמֶת וַיְצַוּוּ אִישׁ אֶת אָחִיו עַל הַתּוֹחֶלֶת[3781]:

פָּרָשַׁת מוֹצִיא-דִבָּה[3782]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ תִשְׁעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אוֹי לְכָל מוֹצִיא דִבָּה[3783] וְהוֹלֵךְ רָכִיל: ב אֲשֶׁר צָבַר הוֹן וַיִּמְנֵהוּ[3784]: ג יַחֲשֹׁב כִּי הוֹנוֹ יְחַיֵּהוּ נֶצַח: ד לֹא וָלֹא הוּטֵל יוּטַל לְתוֹךְ אַלְחֲטְמָה[3785]: ה וּמַה יוֹרְךָ דַּעַת מַה הִיא אַלְחֲטְמָה?: ו אֵשׁ אֱלֹהִים הַמֻּצָּתָה[3786]: ז אֲשֶׁר תַּעֲלֶה עַל הַלְּבָבוֹת: ח אָכֵן הִיא עֲלֵיהֶם כְּפוּיָה: ט עַל עַמּוּדִים רְחָבִים:

פָּרָשַׁת הַשֶּׁנְהַב[3787]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א הַאִם לֹא רָאִיתָ אֵיכָה עָשָׂה אֱלֹהֶיךָ בְּבַעֲלֵי הַשֶּׁנְהַב?[3788]: ב הַאִם לֹא שָׂת אֶת מְזִמָּתָם שָׁוְא?: ג וַיִּשְׁלַח עֲלֵיהֶם עוֹף בֶּהָמוֹן רָב: ד יִירוּ בָהֶם אַבְנֵי חֵמָר שָׂרוּף[3789]: ה יְשִׁיתוּם כְּעָלֶה אָכוּל (שָׁדוּף).

פָּרָשַׁת קֻרַיְשׁ[3790]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א לַאֲגֻדַּת קֻרַיְשׁ: ב אֲגֻדָּתָם לְמַסַּע[3791] הַחֹרֶף וְהַקַּיִץ[3792]: ג יַעַבְדוּ נָא אֶת אֱלֹהֵי הַבַּיִת הַזֶּה[3793] אֲשֶׁר זָנָם מֵרָעָב[3794]: ד וְיָשֶׁת לָהֶם בִּטָּחוֹן מִפַּחַד[3795]:

פָּרָשַׁת הַמַּחְסוֹר[3796]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3797] וּפְסוּקֶיהָ שִׁבְעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א מַה תַּחְשֹׁב לָזֶה אֲשֶׁר יְכַחֵשׁ בַּדִּין?[3798]: ב הֵן הוּא זֶה אֲשֶׁר יִדְחֶה מֵעַל פָּנָיו אֶת הַיָּתוֹם[3799]: ג וְלֹא יֶחֱרַד לְהַאֲכִיל אֶת הֶעָנִי[3800]: ד אוֹי לָהֶם לַמִּתְפַּלְלִים. ה אֲשֶׁר הֵם בִּתְפִלָּתָם מִתְרַשְּׁלִים[3801]: ו אֲשֶׁר הֵם (עוֹשִׂים כֵּן רַק) לְעֵינֵי בְּנֵי-אָדָם[3802]: ז וְיִמְנְעוּ (מֵאָדָם) אֶת הַמַּחְסוֹר (אֲשֶׁר יֶחְסַר)[3803]:

פָּרָשַׁת הַשֶּׁפַע[3804]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3805] וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשָׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אָכֵן אֲנַחְנוּ נָתַנּוּ לְךָ אֶת הַשֶּׁפַע[3806]: ב הִתְפַּלֵּל אֵפוֹא לֵאלֹהֶיךָ וּנְחַר[3807] (קָרְבָּנוֹת): ג אָכֵן שׂוֹטְמֶךָ יִהְיֶה עֲרִירִי[3808]:

פָּרָשַׁת הַכּוֹפְרִים[3809]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ שִׁשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אֱמֹר: הוֹי הַכּוֹפְרִים: ב לֹא אֶעֱבֹד אֶת אֲשֶׁר תַּעַבֹדוּ: ג וְלֹא אַתֶּם עוֹבְדִים אֶת אֲשֶׁר
אֶעֱבֹד: ד וְלֹא אֲנִי עוֹבֵד אֶת אֲשֶׁר עֲבַדְתֶּם: ה וְלֹא אַתֶּם עוֹבְדִים אֶת אֲשֶׁר אֶעֱבֹד[3810]: ו לָכֶם
דַּתְכֶם וְלִי דָתִי[3811]:

פָּרָשַׁת הַתְּשׁוּעָה[3812]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3813] וּפְסוּקֶיהָ שְׁלֹשָׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א כַּאֲשֶׁר תָּבוֹא תְּשׁוּעַת אֱלֹהִים וְהַכִּבּוּשׁ: ב וְרָאִיתָ אֶת בְּנֵי-הָאָדָם נִכְנָסִים בְּדַת אֱלֹהִים
מַחֲנוֹת: ג אָז סַפֵּר תְּהִלַּת אֱלֹהֶיךָ וְהִתְפַּלֵּל לִסְלִיחָתוֹ, כִּי הוּא מְקַבֵּל שָׁבִים[3814]:

פָּרָשַׁת תִּכָּרֵתְנָה[3815]

נִתְּנָה בְּמַכָּה וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א תִּכָּרַתְנָה יְדֵי אֲבִי-לַהַב וְיִכָּרֵת[3816]: ב לֹא יוֹעִיל לוֹ הוֹנוֹ וְכָל אֲשֶׁר רָכַשׁ: ג צָלִי יִהְיֶה לְאֵשׁ
בַּת-לֶהָבָה: ד וְאִשְׁתּוֹ נוֹשֵׂאת עֲצֵי הַדֶּלֶק[3817]: ה בְּצַוָּארָהּ חֶבֶל מִקְלַעַת-סִיב עֵץ-הַתָּמָר[3818]:

פָּרָשַׁת הַיִּחוּד[3819]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3820] וּפְסוּקֶיהָ אַרְבָּעָה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אֱמֹר: הוּא אֱלֹהִים אֶחָד: ב הָאֱלֹהִים הַנִּכְבָּד[3821]: ג לֹא יָלַד וְלֹא יֻלָּד: ד וְאֵין דּוֹמֶה לוֹ אֶחָד:

פָּרָשַׁת בְּקִיעַת הַשַּׁחַר[3822]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3823] וּפְסוּקֶיהָ חֲמִשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אֱמֹר: אֶחֱסֶה בֵּאלֹהֵי בְקִיעַת הַשַּׁחַר[3824]: ב מִפְּנֵי הָרָע אֲשֶׁר בָּרָא: ג וּמִפְּנֵי אֹפֶל הַלַּיִל
חָדֵר[3825]: ד וּמִפְּנֵי רֹעַ הַנּוֹפְחוֹת בַּקְּשָׁרִים[3826]: ה וּמִפְּנֵי רֹעַ מְקַנֵּא בְּקַנְאוֹ:

פָּרָשַׁת בְּנֵי-הָאָדָם[3827]

נִתְּנָה בְּמַכָּה[3828] וּפְסוּקֶיהָ שִׁשָּׁה

בְּשֵׁם אֱלֹהִים הָרַחֲמָן וְהָרַחוּם

א אֱמֹר: אֶחֱסֶה בֵּאלֹהֵי בְּנֵי-הָאָדָם: *ב* מֶלֶךְ בְּנֵי-הָאָדָם: *ג* אֱלוֹהַּ בְּנֵי-הָאָדָם מִפְּנֵי רֹעַ הַמְלַחֵשׁ וְנָסוֹג לְאָחוֹר[3829]: *ה* הַלּוֹחֵשׁ בְּלִבּוֹת בְּנֵי-הָאָדָם: *ו* מִן הַגִּ'נִּים[3830] וּבְנֵי-הָאָדָם:

סֵדֶר כְּרוֹנוֹלוֹגִי שֶׁל הַפָּרָשִׁיּוֹת לְפִי הַתְּקוּפוֹת

עפ"י Nöldeke-Schwally[3831]

א. התקופה הראשונה במכה לפני ההג'רה:

השבועות הבאות בראש פרשיות שונות.

פרשיות: צו. עד. קיא. קו. קח. קד. קז. קב. קה. צב. צ. צד. צג. צז.

פו. צא. פ. סח. פז. צה. קג. פה. עג. קא. צט. פב. פא.

נג. פד. ק. עט. עז. עח. פח. פט. עה. פג. סט. נא. נב. נו.

ע. נה. קיב. קט. קיג. קיד. א.

ב. התקופה השניה במכה לפני ההג'רה:

השם ״רחמן״

פרשיות: נד. לז. עא. עו. מד. נ. כ. כו. טו. יט. לח. לו. מג. עב. סז.

כג. כא. כה. יז. כז. יח.

ג. התקופה השלישית במכה לפני ההג'רה:

פרשיות: לב. מא. מה. טז. ל. יא. יד. יב. מ. כח. לט. כט. לא. מב. י.

לד. לה. ז. מו. ו. יג.

ד. התקופה הרביעית באלמדינה אחרי ההג'רה:

פרשיות: ב. צח. סד. סב. ח. מז. ג. סא. נז. ד. סה. נט. לג. סג. כד.

נח. כב. מו. סו. ס. קי. מט. ט. ה.

1. פרשה זו נקראת בשם פרשת הפתיחה משום שהיא עומדת בראש הקראן, אף אם שלפי קצורה היתה צריכה לבוא בין הפרשיות האחרונות, שהרי פרשיות הקראן סדרו בעקר באפן זה שהפרשיות הארוכות באו תחלה. וסֻדרה בראש מפני חשיבותה, והיא התפלה העיקרית המוטלת חובה חמש פעמים במעת–לעת על המסלמים כקריאת שמע אצלנו. ↩
2. המאמר בשם וכו' בא בראש כל פרשה, מלבד פרשה מ. והוא כעין ברכה שהמסלם אומר אותה לפני כל מעשה חשוב, וכותב אותה גם בראש ספר או אגרת מעין "בשם–השם" שלנו. ↩
3. או: אֲשֶׁר אֵינָם זְעוּמִים. ↩
4. פרשת הפרה נקראה כן על שם ספור הפרה האדומה הנזכר בה בפסוקים סג וכו'. ↩
5. א. ל. מ. הן מן האותיות השונות הנמצאות בראש פרשיות רבות, ושעד היום לא פרשו יפה. המסלמים אומרים אחריהן: "ואלהים יוֹדֵע את אשר לא תדעו", לאמר: אין להן פתרון. ↩
6. הורד אֵלֶיךָ ולנביאים אשר לפניך מן הַתּוֹרָה אשר בשמים. ↩
7. וכי יפגשו וכו' הכונה לצבועים שבאנשי מדינה. ↩
8. בדיוק אל תעשו לו דמויות. ↩
9. כל פרשה בקראן נקראת "סורה" ופרושה כמו "סדר". ↩
10. עדיכם מבלעדי אלהים, כלומר האלילים. ↩
11. והאבנים, אולי הכונה לאבנים שהיו אלילים לערבים. ↩
12. כדמותם יושם לפניהם. יש אומרים שטעם הפרות בגן עדן שונה מטעם הפרות בארץ אף כי בדמותם ישוו להם, ויש אומרים כי יהיו ממש כפרות הארץ. ↩
13. הנה לא יבוז וכו'. הכונה לדברים מעין הנזכרים בקראן במשל ע"ד הדבורה, פרשה טז פסוק ע. והנמלה בספור שלמה פרשה כ"ז פסוק יח ואולי היה מחמד מדבר עוד במשלים, מה שעורר לעג לנביא. ↩
14. הייתם מתים, הכונה לעובר במעי אמו. ↩
15. ובאמר אלהים. דברי גבריאל המלאך הם אל מחמד. ↩
16. בדיוק לְךָ הַשֶּׁבַח. הספרדים מתרגמים: "ישתבח שמך". ↩
17. אבליס שם השטן ולקוח מיונית Diabolos. ↩
18. וילמד וכו' כלומר אלהים למד את אדם דברי תפלה להתפלל לפניו, או דרך תשובה. ↩
19. בדיוק ולא הם יתעצבו. ↩
20. כלומר בסלפכם את דברי התורה שהיא אמת. ↩
21. בדיוק וּתְנוּ צְדָקָה לָעֲנִיִּים. ↩

22. האדם, בדיוק העולמים. ↩

23. הפרקאן – אחד משמות ספר האלהים. ↩

24. בואו אל העיר, יש אומרים הכונה ליריחו וי"א לירושלם, חטת במובן כפרה, בערבית حطة יש בין מפרשי הערבים האומרים שהכונה במלה זו להגיד את המלים "אין אלוה בלעדי אללה". ואין פרוש מתקבל לדבר. ↩

25. שתים עשרה עינות, מעין לשבט, כידוע באגדה. ↩

26. והצאבאים. כתות קרובות לנצרות מעין המנדאים שהטבילה היתה להם יסוד חשוב בדתם. ↩

27. לפי המסורת הערבית היו מחללי שבת אלו בעיר אילת על חוף ים סוף בימי דוד, ויצאו לדוג בשבת. ↩

28. אפשר שנתחלפה לו פרשת פרה אדומה בעגלה ערופה. ↩

29. בוערים בדיוק "עמי–הארץ", במקור אֻמִיּוּן שנגזרה אולי מלשון אמות העולם. ↩

30. תגע אליהו האש וכו', אפשר שהדברים מרמזים לדעת חז"ל שמשפט רשעים בגיהנם י"ב חדש. ↩

31. תנשלו, בדיוק תוציאו, וכן להלן. ↩

32. ותנשלו וכו', הכונה לזמן המריבות בין אלאוס ואלכזרג שני שבטי אלמדינה הערבים, שאז נחלקו גם היהודים לשתי מפלגות, והיו מהם בעלי ברית אלאוס ומהם בעלי ברית אלכזרג ונלחמו שבט בשבט, ורק אחרי–כן פדו שבויי אחיהם מתנגדיהם מיד שוביהם. ↩

33. ברוח הקדש, הכונה לגבריאל, לפי המפרשים המסלמים, ולא במובן האמונה הנוצרית. ↩

34. בדיוק, ותתנו פלגה מהם לכוזבים ופלגה מהם הרגתם. ↩

35. ספר מאת אלהים הוא הקראן המקים את אשר בידם, היינו את תורת משה והברית החדשה. ↩

36. ונכף, בדיוק ונרם וכן לעיל פסוק ס. ↩

37. הכונה לזה, שטען משה את העגל וישק את בני ישראל. ↩

38. הורידו, כלומר את הקראן. ↩

39. אותות ברורים, כלומר פסוקי הקראן. ↩

40. את הברית. ↩

41. בדיוק: בלי רשיון אלהים. ↩

42. "רעאנא", השגח עלינו; "אנטרנא" הבט אלינו. היהודים השתמשו במלה הראשונה וחשב שהתכונו ללעג לו בהשתמשם בפעל "רע" העברי. לאמר "הרע שלנו" (אתה מחמד). ↩

43. בדיוק: "אות". ↩

44. היו פסוקים בקראן שנשמטו אחר–כך בפקודת אלהים, כאשר נבאר במקומם. לפי מפרשי המסלמים יש 225 פסוקים כאלה.
45. שאלו מאת משה להראותם את אלהים.
46. נפשו, בדיוק: "פניו".
47. או "לא יֵדְעו".
48. הכונה לבני מכה עובדי האלילים שעכבו את מחמד ואנשיו מבוא אל מקדש מכה להתפלל בעת מלחמת חדיביה בשנת שש להגרה.
49. בדיוק "מן הדעת", חלק מן הספר שבשמים שלכל נביא ונביא נִתַּן חלק ממנו.
50. הָאָדָם – בדיוק "העולמים".
51. כהן. בקראן כתוב "אִמַאם". המסלמים הסנים משתמשים בזה לשליח צבור במסגדים, והשיעים לראש שלהם. כאן אפשר לתרגם גם "לדוּגְמָא".
52. הבית ומקום אברהם, כנוי למקדש הכעבה במכה. המסלמים מראים מקום מיוחד "מקום אברהם", שלפי אמונתם נחקקה בו צורת רגלו בדרכו שם.
53. וּבְיַסֵד – בדיוק "ובהרים".
54. תמימים אתך. בקראן משתמש תמיד במקום שתרגמנו כן "מסלמים" או הפעל "אַסְלַם", שנקבע אחר–כך לציין בו את ההולכים בדת מחמד.
55. ראה להלן פסוק קמו במקום "הָקֵם" "שְׁלַח", אפשר גם כאן לתרגם כן.
56. בדיוק "אשר נפשו הסכילה".
57. בדיוק "ולא תהיו ערבים למעשיהם".
58. חניפה במושג זה מציין מחמד את הדת הקדמונית הטהורה.
59. טבילת אלהים במובן דת אלהים, ויתכן שהוא מושג לקוח מהנצרות.
60. התתוכחו אתנו, הכונה ליהודי אלמדינה שהתוכחו אתו.
61. למה זה הסירם וכו', אחרי בוא מחמד לאלמדינה הנהיג שיפנו בתפלתם לירושלים. אחרי כן בטל מנהג זה וצוה לפנות בתפלה למכה. המקום שפונים למולו בתפלה נקרא בקראן "קִבְלָה".
62. כלומר לא צוה אלהים על קִבְלַת ירושלם בלתי אם לנסות את היהודים הילכו אחריך אם לא.
63. לא יקבע אלהים שכר פנותיכם לירושלם בתחלה. "יקבע" – בדיוק "יְאַבֵּד".
64. ידעו אותו – את מחמד. הוא מאשים את היהודים שהם מכירים על פי ספרי תורתם שמחמד הוא הנביא והשליח שעליו מסופר שם, והם מעלימים את הדבר.

65. שליח מכם – הכונה למחמד שראה יסוד שליחותו בעיקר בזה שחפץ אלהים להקים לערבים נביא מקרבם שיביא להם ספר בשפתם להזהירם, כמו ששלח ליהודים ולנוצרים נביאים מקרבם שהביאו להם ספרים בלשונם.

66. במלחמת אלהים – בדיוק "בדרך אלהים", וכן תרגמנו בכל מקום שמדובר בענין המלחמה.

67. הצפא והמרוה שני המקומות נשאים על–יד המעבה, והיו מקום מצב אלילים ערבים לפני קום מחמד לפנים, ובזמן החג במכה היו רצים הלוך ושוב ביניהם. בסדר החג שנקבע בקראן קיים הנביא גם מנהג זה של הערבים הקדמונים.

68. בענין העליה לחג והבקור בבית וההבדל ביניהם ראה להלן הערה לפסוק קצב.

69. אלילים – בדיוק "דמויות".

70. יראו הענש – כלומר ירגישוהו.

71. כלומר המנהיגים ראשי כתות הכופרים, והכונה היא שביום הדין יפריד אלהים בין המנהיגים ובין אלה אשר הלכו אחריהם ולא יוכלו אלה להועיל לאלה.

72. הכונה לקוראן.

73. כלומר מה שנשחט לשם עבודה זרה. לזאת יקראו המסלמים בשעת שחיטה "בשם אלהים".

74. כלומר והם כחשו בם, או כי דברי הנביאים אמת ואכן יבוא הענש.

75. בדיוק "כתוב עליכם" וכן פסוק קעו ופסוק קעט.

76. אשה תחת אשה לאו דוקא, כי גם איש ההורג אשה דינו במיתה ואין צריך לאמר אשה ההורגת איש.

77. כלומר אם גואל הדם יותר על הריגת הרוצח ודרש רק כפר, דבר שהיה נהוג בין הערבים מאז ומעולם.

78. לאמר המשנה מצואת המת אחרי שמעו צואתו.

79. בין היורשים השונים בעת חלוקת הירושה.

80. בדיוק "יהיה נכַה בראש חדש" או "יראה את החדש" או "יהיה בחיים בעת ההיא", ואולי הכונה שראש החדש נקבע בראיה כהלכת האסלאם.

81. נראה הדבר שמתחלה היה אסור לגשת אל הנשים גם בלילות רמצ'אן כמו ביום–הכפורים והותר אחרי–כן.

82. אשר התיר לכם.

83. בדיוק "חלק מהון".

84. מנהג הערבים עובדי–האלילים היה לא להכנס בדרך הפתח הרגילה בשובם מהחג, כי היו קורעים פתח מאחורי הבית ונכנסים דרכו.

85. העוברים חק, ואולי הכונה כאן "המתנפלים ראשונה" על אחרים באיבה.

86. הוא "מסגד החראם" בקראן. והכונה בכל מקום למקדש הכעבה במכה.

87. החדש הקדוש וכו'. עפ"י משטר הערבים לפני האסלאם אסור היה לתקף גם אויב בשלשת החדשים הקדושים להם. ואולם מחמד עשה זאת בעת מלחמת בַּדַר בשנה השניה להגרה. הוא מבאר כאן שעשה כך על–פי מצות אלהים.

88. גלוח הראש הוא גמר סדר החג אחרי מלאת כל מצותו.

89. אשר ישתמש וכו'. מבחינים בין בקור בכעבה שיכולים לערוך אותו בכל ימות השנה ובין העליה לחג שהיא בזמן קבוע. באשר לבקור, יכול אדם לכלות את סדר הבקור כהלכתו, ועם כלותו הוא יכול לנהוג חולין בעצמו, וכל האסורים התלויים בבקור פוקעים מעליו עם גמר סדורו. מה שאין כן בחג, כי מי שקבל עליו קדושת החג, שוב אינה פוקעת עד מלאת הימים עם סדריהם הקבועים. ואולם היו כאלה שהקדימו לבוא למכה, ולא חפצו לנהג כל הימים עד תם ימי החג באסרי החג. לזאת לא קבלו עליהם מיד בבואם קדושת החג ובאו כמבקרים, ועם גמר סדר הבקור יצאו לחיי חולין. את החג קבלו אחרי–כן במועדו. כאן מפוקפקים הדברים אם הדבר מותר או אסור. על–כל–פנים נהג כך מחמד בעלותו לחג בשנה העשירית להגרה.

90. ביתו הכונה לאשתו.

91. החדשים הם שַׁוָּאל, ד'וּ אלְקַעְדָה וד'וּ אלְחִגָּה.

92. מצוה לקחת אתם צדה למכה, מפני ששם קשה להשיג צרכי אכל בעת החג, ויש חשש ליוקר שיאמיר.

93. הכונה שמותר לעסוק במסחר בשוקים שסודרו בימי החג בסביבות מכה.

94. ערפאת הוא הר בקרבת מכה, והערבים עובדי האלילים היו נוהגים עוד לפני האסלאם לרוץ ממנו אל הר קרוב לו מֻזְדַלִפָה שמו.

95. מקום קדוש זה הוא הר מהלאה למזדלפה קֻזָה שמו.

96. מנהגם היה לפני האסלאם להזכיר שבחי אבותיהם המתים ותפארתם בעת החג.

97. ימי המועד – בדיוק "כימים ספורים", הם שלשה ימים אחרי זבוח הזבחים בעמק מינה בעשירי לחדש מֻחַרָם.

98. כלומר, כי אלהים עד כי דבריו אמת וצדק.

99. כלומר עד בלי די.

100. כלומר הראויים לבוא אל תוכו.

101. היו מקלקלים בחצים ומושכים אותם להפיל גורל לזכות בגמל צעיר, אחרי כן היו שוחטים אותו ומחלקים בשרו.

102. כלומר לפקח על עניניהם, או לשאת את היתומה לאשה.

103. ענה אתכם כאשר תענו את היתומים בעשקכם אותם.

104. המשתפים והמשתפות פרושם עובדי–האלילים.

105. היינו לפני הביאה מצוה להתפלל או לתת צדקה.

106. כלומר לא תשבעו באלהים הרבה.

107. כלומר אסור לעגן את האשה יותר מארבעה חדשים. אחרי כן עליו או לקיים עונתה או לגרשה.

108. כלומר להסתיר הריונן אם הרות הן.

109. כלומר בעליהן, ופרושו החובה על האשה כעל הבעל להתהלך במישרים.

110. לחיות בשלום כדת וכדין.

111. כלומר בהשיבה לבעלה מָהרה למען יגרשנה.

112. כלומר לעגן אותן.

113. אותות אלהים, פסוקי הקראן מצוות אלהים.

114. למען הוכח אם הרות הן.

115. כי תרצינה להנשא לאיש.

116. כי הבעל נושא את האשה.

117. כאן מדובר על תפלה בין הערבים שנוספה אחרי כן על התפלות שהיו נהוגות מקודם.

118. המפרשים חושבים שזהו מעשה בבני ישראל שיצאו למלחמה וספור זה קשור כנראה עם המתים שהחיה יחזקאל.

119. בדיוק ״כְפָלִים הַרְבֵּה״.

120. הוא שאול, ואולי נקרא כן על שם גבה קומתו משרש ״טאל״ בערבית, שהוא ארך בעברית.

121. מחמד משתמש במלה ״שכינה״ ששמעה מהיהודים, בדרך מיחדה לו, בלתי ברורה. והספור הזה קשור אולי אל שוב הארון מארץ פלשתים בימי שמואל.

122. נתחלף לו מעשה גדעון במעשה שאול.

123. הוא גלית ובא על משקל ״טאלות״, שם שאול בקראן.

124. בדיוק ״לעולמים״.

125. שם כולל לאלילים והוא לקוח מהשם הסורי טעות המציין אלילים.

126. הכונה לנמרוד.

127. מעין ספור חוני המעגל. יש אומרים שהכונה לעצמות היבשות שהחיה יחזקאל, ויש אומרים לנחמיה.

128. כלומר נשארו טריים כמו שהיו.

129. הכונה לברית בין הבתרים. ↩
130. כלומר, לא יבואו בתוכחות אל האנשים אשר נתנו להם ולא ירעימום. ↩
131. ולהכין לבם ליראה את אלהים ולעבדו. ↩
132. לעניים אלה צריך לתת את כספי הצדקה. ↩
133. כלומר אינו חיב להשיב התרבית אשר לקח כבר לפני בוא המצוה הזאת. ↩
134. אשר לכם ביד רעכם מן התרבית. ↩
135. כי תעשו צדקה את רעכם והשמטתם את נשיו. ↩
136. הכונה שהם מאמינים גם במשה גם בישו וגם במחמד. ↩
137. הכונה למצוות המרובות שהוטלו כמשא על היהודים על חטאותיהם. ↩
138. פרשה זו נקראה כן על שם בית עמרם אבי משה הנזכר בפסוק ל. ↩
139. לאמרה קראן הוא אשור וקיום לספרים אשר נתנו לנביאים שקמו לפניו, ואיננו עומד בנגוד להם. ↩
140. הוא האיונגליון אשר לנוצרים. ↩
141. הפסוקים האלה מדברים בנצחון שנצח מחמד את בני–מכה עובדי האלילים בשנה השנית להגרה בבַדְר הקרובה לים בין מכה ובין מדינה. אנשי מחמד היו כשלש מאות איש, בשעה שבני מכה היו קרוב לאלף. נצחון זה היה נצחונו הראשון של מחמד על הכופרים. ↩
142. הכופרים דמו כי מחנה מאמינים מֻרְבָּה מהם. ↩
143. כלומר בגן עדן כשישובו אל אלהים אחרי המות ימצאו תענוגות טובים מאלה המדומים. ↩
144. ראה פרשה ב' פסוק פ"ג, פד, רט "המופתים" במקום "הדעת". ↩
145. ראה פרשה ב' פסוק ע"ג שם הערה. ↩
146. כלומר לא ימצא כל עזרה מאלהים. ↩
147. או "כי תפנו ערף". ↩
148. לפי דעת מחמד מרים אם ישו היא מרים אחות משה ואהרן. ↩
149. הוא אבי יוחנן המטביל. ↩
150. שמה, כלומר בבית המקדש. ↩
151. יחיה הוא יוחנן המטבל. ↩
152. ובארמר. בכל מקום שהוא מתחיל בצורה זו בערבית إذا או وإذا יש לפרש "והשב אל לבך כשקרה או כשהיה כך וכך" או ו"זְכר כשקרה". ↩
153. הכונה לתלמידי ישו. וכאן משתמש מחמד במלה הכושית? שגם משוררים ערבים בזמן הראשון לאסלאם השתמשו בה במובן עוזרים במלחמה. ↩
154. הכונה לספרים שנתנו לנביאים לפני ישו. ↩
155. עם המעידים שהם מאמינים באליהם ובשליחים. ↩

156. האמת היא זאת וכו' בדברים אלה סותם מחמד במקומות שונים טענות מתנגדיו, בעקר בשעה שהוא עוסק בספורים לקוחים מהדת היהודית או הנוצרית, שמתנגדיו מצאו בהם נגודים למה שמקובל אצלם. ↩

157. על אודות ישו. ↩

158. לאמר אם אנחנו משקרים תבוא עלינו קללה, וכן להפך. ↩

159. נגד הנצרות ששמו את ישו לבן אלהים ונגד היהודים שלפי דעתו שמו את עֻזַיְר הוא עזרא הסופר לבן–אלהים. ↩

160. "חניף" ראה פרשה ב' הערה לפסוק קכט. ↩

161. הכונה למחמד. ↩

162. הכונה ליהודים מאלמדינה, שבבקשם להסיר אחדים מחשובי המסלמים מאחרי מחמד, העמידו פנים בתחלה כאלו הם נוטים להאמין במחמד, ורק אחר–כך נגלה להם שנבואתו שקר. ↩

163. לא תסור מעליו ודרשתו מידו בכל תקף. ↩

164. לאמר גזל עכו"ם מֻתָּר. ↩

165. בדיוק: יְעַוְּתוּ לְשׁוֹנוֹתֵיהֶם (בְּקָרְאָם) בַּסֵּפֶר. ↩

166. הכונה לגיד הנשה שאסרו יעקב – לפי דעתו – על נפשו בתורת נדר. ↩

167. בית במובן בית אלהים, מקדש. ↩

168. בַּכָּה היא העיר מַכָּה בהחלפת "מ" ב"ב". ↩

169. לאדם, בדיוק: "לעולמים". ↩

170. במעוז, בדיוק: "בְּחֶבֶל". ↩

171. פסוקי הקראן. ↩

172. בדיוק: "הוּצְאוּ", והרעיון כלו שבני–ישראל היו בעבר הטובים באומות, או גם הכונה לזה שהתורה נמצאת בידיהם. ↩

173. במעוז ב"חבל", וכן אחרי זה "בחבל בני האדם", היינו המסלמים. ↩

174. אותות אלהים פסוקים מפרקי התורה. ↩

175. כלומר גם בתורת היהודים והנוצרים, בשעה שהם אינם מאמינים בנבואת מחמד. ↩

176. מבין, בדיוק: "מַקִּיף", לאמר משיג בדעתו. ↩

177. ובהשכימך, כלומר זכר את אותה העת בהשכימך. והכונה כאן למלחמת אֻחֻד הר אדום רחוק ארבעה מילים מצפון העיר אלמדינה. שם באו קריש בשנה השלישית להגרה להלחם במחמד ולנקום ממנו את נקמת מפלתם בבַדְר בשנה השנית, ואתם שלשת אלפים איש, מהם מאתים פרשים ושבע מאות אנשים נושאי שריון. מצביאם היה אבו סֻפְיָאן הוא אביו של מעאויה, אשר היה הכליפה הראשון שיסד את שושלת בני אמיה. קריש חנו בד'ו אלחֻלַיְפָה כפר רחוק ששה מילין מאלמדינה. מחמד, שחילו היה פחות הרבה במספר מחיל קריש, חפץ בתחלה

להתבצר באלמדינה ולחכות שם לאויב, ואולם אחרי שעוררו אותו אחדים מחבריו לצאת לקראת האויב, החליט לצאת לקראת האויב בראש חיל של אלף איש בערך, שרק מאה מהם היו נושאי שריון, ורק שני סוסים היו אתם, שעל האחד מהם רכב הוא. מחמד תקע את מחנהו בצלע ההר אֻחֻד כדי שיהיה ההר סתרה על חילו. וכדי לשמר על חילו לבל יקיפם האויב העמיד חמשים רובי קשת כמאסף, וצוה עליהם לבלתי עזוב את מקומם. ואולם אלה עזבו את מקומם לשלול שלל. אז התנפל האויב על חיל מחמד והכה אותו, וגם במחמד פגעו באבן ופצעוהו. שבעים איש מחילו נפלו ביום ההוא ובתוכם דודו אחי אביו חמזה המכונה ארי אל ושליחו. ↩

178. אלה שני הגדודים היו מבני סַלְמָה מאלכזרג ובני אלחארת מאלאוס שהיו בשני אזרי חיל מחמד, אשר פקפקו ביום ההוא, אחרי אשר עבד אללה בן אֻבַּי, שהיה מהצבועים, שרק למראית עין היה עם מחמד, עזב עם שלש מאות איש את מחמד, ולא רצה בחילו. ↩

179. בדר, מקום המלחמה בשנה השניה להגרה שאז נצח מחמד. ↩

180. המלאכים המצינים האלה, היו מצינים במראיהם ובבגדיהם לפי האגדה המסלמית. ↩

181. כלומר האנשים אויביכם הכופרים קרה בעת מלחמת בדר פגע כמוהו. ↩

182. ימי המלחמה לנצחון ולתבוסה. ↩

183. הכונה לשבעים הרוגי המסלמים במלחמת אֻחֻד. ↩

184. אחרי מלחמת בדר ונצחון מחמד הצטערו הרבה מהמסלמים, על אשר לא זכו להשתתף במלחמת מצוה זו. ↩

185. דברים אלה מוסבים על השמועה שפשטה בעת מלחמת אֻחֻד, אחרי שמחמד נפצע, שהוא מת. אז רִפּו הצבועים אשר היו בצבאות המסלמים את ידי הלוחמים באמרם: "לו היה מחמד נביא לא נהרג. שובו אל אחיכם בני מכה ואל דתם". ↩

186. לפי הקראן יש שני ספרים בשמים. האחד שבו רשומים כל הדברים אשר נתנו לנביאים לפני מחמד וכל אשר נתן לו. השני הוא ספר אשר בו רשום גורל כל אדם ומעלליו אחד לאחד בכל ימי חייו. ↩

187. הכונה היא לזה שעלה אבו סֻפיאן וצבאות מכה מעל המסלמים באֻחֻד פתאם ולא המשיכו להלחם בם למרות גברם עליהם. אבו ספיאן קרא אליו אז: "מחמד עוד נתראה פנים למועד בַּדְר בשנה הבאה". כשחזרו נתחרטו בעודם בדרכם על אשר לא המשיכו להלחם במסלמים עד כלותם. ואולם אלהים נתן, לפי המסורת המסלמית, חתתו בלבם ולא שבו. ↩

188. הכונה לראשית המלחמה באחד שאז היתה יד המסלמים עליונה והרגו שבעה מאנשי מכה, ואולם אחרי כן עזבו המסלמים את מקומם לשלל שלל למרות מצות מחמד. ↩

189. בדיוק: "וַיִּגְמֹל אֶתְכֶם". ↩

190. אחרי שוב האויב מעליהם פתאם ושב למכה, נחו המאמינים ובטחו באלהים ורק הצבועים חששו אולי רק יערים להם האויב והיו מלאים פחד. ↩

191. כלומר, האמנם יהיה אלהים בעזרנו באמיננו בו. ↩

192. אלה אש עזבו המשמרות לשלל שלל. ↩

193. פסוקים אלה מכונים לפי המסורת לזה שבעת מלחמה בדר חשד במחמד שלקח לו לעצמו אדרת יקרה מן השלל. ↩

194. העתידים גם הם למות על קדוש השם ולבוא לגן עדן. ↩

195. בדיוק: "נרויח להם הזמן" להתענג בחיים ובטוב. ↩

196. הדברים האלה מכונים ליהודים, אשר באמר מחמד למאמינים להלוות את אלהים הלואה, היינו: לתת צדקה. לעגו לו ואמרו "אליה מחמד עני הוא" (ראה פרשת הפרה פסוק רמו). ↩

197. בדיוק "העבדים". ↩

198. מזמורים בערבית "זֻבֻּר" הנזכרים בקראן על–פי–הרוב בקשר עם דוד המלך. ↩

199. כלומר הוא הנותן לכם כח לעמד נגד דבריהם. בדיוק: "הנה הוא מן הדברים אשר נחרצו". ↩

200. חלילה לך, בדיוק: "לְךָ הַשֶּׁבַח". ↩

201. הישרים, בדיוק: "הַזַּכָּאִים" ↩

202. דבריך, בדיוק: "הַהַבְטָחָה". ↩

203. וַיֵּעָתֵר, בדיוק: "וַיֵּעָנֶה". ↩

204. לישרים, בדיוק: "לזכאים". ↩

205. נקראה כך מפני שבה מדובר הרבה על הלכות נשים. ↩

206. הכונה כאן לאפטרופוס שאסור לו למעל ברכוש היתומים, באיזו צורה שהיא, אם כי מותר לו לאפטרופוס לאכול מרכוש היתומים בשעת דחקו, כמו שכתוב להלן בפסוק ו. ↩

207. יש אומרים שהכונה היא, שאם אתם חוששים שמא תגעו בהון היתומים למעל בהיות צרכיכם מרובים באשר יהיו לכם אנשי בית רבים, כי–אז לא תשאו כי–אם שתים שלש או ארבע נשים. ואין מוכח מכאן שאסור לקחת יותר מארבע נשים, כמו שנקבע להלכה באסלאם על יסוד פסוק זה, כי ארבע נשים כאן רק למעוט נאמרו. ואחר כך הוא מוסיף ואומר שאם יש חשש שתמעלו בהון היתומים אפילו אם יהיו לכם רק ארבע או שלש או שתים, כי אז לא תשאלו כי–אם אשה אחת או קחו לכם אז שפחות, ובלבד שלא תמעלו בהון היתומים. ויש אומרים שהכונה כאן לזה שהיו נושאים יתומות לשם ממונן אם היו עשירות או לשם יפין, והיו לוקחים רבות מהן עד אשר לא יכלו למלאות חפצן וחובתם להן, ועל זה באה ההזהרה לבלתי קחת מהן רבות. אחרים אומרים, שהיו לוקחים נשים רבות וכשבאו אליהם למנותם אפטרופסים ליתומים לא היו מקבלים האפטרפסות באמתלא שעסקי משפחתם המרובים מוטלים עליהם, לזאת הוא מצום לבלתי הרבות נשים, ולטפל גם באפטרפסותם של יתומים עזובים. ↩

208. האשה רשאית לותר לבעלה על חלק מן המהר שלה. ↩

209. אזהרה לאפטרופוס שלא יאכל מהון היתום, אף על פי שמותר לא, יותר ממה שצריך לו, בחששו שהנה יגדל היתום ויצא מרשותו ויקח הונו. ↩

210. ובנים אין לו. ↩

211. ובנים אין לו. ↩

212. לאב ששית ולאם ששית. ↩

213. ולאביו שתי שלישיות. ↩

214. קיום צואת המת ותשלום חוב קודמים לכל ירושה. ↩

215. דבר בלשון זכר "חלציו" "ולו" אך הוא הדין לנקבה, כמו שנאמר איש או אשה. ↩

216. לפי המפרשים המדובר כאן באח או אחות מן האם, שהרי בנוגע לאחים מן האב כתוב בסוף פרשה זו פסוק קעה שלשתי אחיות שני שלישים והשאר לאחים. והלכה היא שהאחות מקבלת החצי אם אין לו אחים. ואם שתים הן או יותר הן מקבלות ביחד שני שלישים מן הירושה, ואם יש אחות אחת ואח אחד, אז האחות מקבלת החצי ממה שמקבל האח. ↩

217. מבלי הרע, לפי המפרשים מוסבים הדברים על "לפי אשר יצוה" לאמר שאסור לצוות יותר מדי לאחרים ולקפח את היורשים החקיים, וקבעו שאסור לצוות לאחרים יותר מן השליש. ↩

218. הלכה זו היא משנה ראשונה. ואמנם בראשונה היו רוגמים את הזונה. כאן מחמד מקל, ומצוה להגביל את העונש אם במאסר נצח או גם במאסר זמני. בפרשה כ"ב פסוק א–ה הוקל העונש עוד יותר ועמד על מאה מלקות, ועיין שם. ↩

219. הכונה למשכב זכור. כן נראה. אך יש אומרים ששנים הכונה לאיש ואשה ופסוק זה מבטל את הקודם ומתאים לכתוב בפרשה כב פסוק א–ה' כנזכר בהערה הקודמת. ↩

220. מנהג היה אצל הערבים עובדי האלילים שהיורש אחיו או גואלו היה יורש גם את אלמנת המת, מעין יבום אצלנו. ומחמד אוסר כאן ליבם את אשת המת בעל כרחה, או לקחת ממנה המהר אשר נתן לה בעלה, אם איננה רוצה להתחתן עם היורש. ↩

221. היינו לגרש אשה ולקחת אשה במקומה. והוא אוסר כאן לקחת חזרה את המהר אשר נתן לאשה שהוא מגרשה. ↩

222. הערבים עובדי האלילים היו יורשים גם את נשי אביהם ולוקחים אותן להם לנשים. מחמד אוסר להביא את הדבר, אך אינו מחייב להוציא את שני האב שלקח הבן לפני בוא המצוה הזאת. ↩

223. אשה שינקה איש נחשבת לו לאם, וגם בתה נחשבת לו לאחות, ואסור לו לשאתן. ↩

224. כלו' לפני נתינת חק זה. ↩

225. להשפחה גם אם היא נתאוה מותר לאדוניה לבוא אליה. ↩

226. אחרי תתכם להן המהר כמצוה. ↩

227. הכונה לרבית ולמשחקי קוביות וכדומה. ↩

228. לגן עדן. ↩

229. כל רכוש וירושה. או לכל איש. ↩

230. אצל הערבים עובדי האלילים היתה זכות הירושה (ששית הירושה) גם לבעל ברית של המת. גם מחמד אִשֵר את המנהג הזה בתחלה, ורק אח"כ בטלו. ↩

231. הכונה למהר ולפרנסת האשה. ↩

232. אז תשמרנה על הבית ורכוש הבעל. ↩

233. או "הַזָּר" אשר לא קרובכם הוא. ↩

234. ונטמנו בה ולא נודע מקומם איה. ↩

235. כלומר יבואו דברים באזניך ולא תשמע בביותך חרש או מת או שמע בלי הבן או שמע ולא ישמעו אליך, וכונתם לקלל את מחמד. ↩

236. ראה פרשת הפרה פסוק צח הערה שם והשוה שם פסוק ע–עב: ופסוק עז והשוה נגד זה גם פסוק רפה שם. ↩

237. ראה פרשת כית עמרם פסוק עב. ↩

238. כלומר נַבֵּל וגדף הדת. ↩

239. ראה פרשת הפרה פסוק סא. ↩

240. אלה יישרו דרך וכו' לפי המסרת הכונה ליהודים מאלמדינה שעוררו את קריש נגד מחמד באמרם להם שהם הולכים בדרך הישרה יותר ממחמד. ↩

241. כלומר על אשר נשלח מחמד לנביא מקרב הערבים ולא מקרבם. ↩

242. במחמד או בקראן. ↩

243. בדיוק: "בַּעֲלֵי הַשִּׁלְטוֹן". ↩

244. יבקשו להשפט וכו' – הכונה כנראה למסלימי שבקש להשפט לא לפני מחמד כי–אם לפני עובדי האלילים. ↩

245. לשופט בדברי ריבותיהם וכו' – יש להעיר כי מחמד בא לכתחלה לאלמדינה עפ"י הזמנת בני אלמדינה להיות להם לשופט ביחוד בענינים משפטיים בין שני השבטים אלאוס ואלכסרג, ורק מעטים חשבוהו כבר אז בתחלה לנביא. ↩

246. פסוקים אלה נגלו כנראה אחרי מפלת מחמד ואנשיו באֻחֻד. ↩

247. כלומר כאלו לא היה כל קשר ידידות ביניכם ובינו ולא היתה עליו כל חובה לצאת לעזרתכם. ↩

248. בדיוק "נגודים רבים", כלומר דברים המכחישים זה את זה. ↩

249. בדיוק: "בטוב". ↩

250. הדיוק: "בדרך אלהים". ↩

251. בדיוק: "צואר" וכן להלן. ובענין שחרור העבד, רם יש לו עבד משחררו ואם אין לו יפדה עבד מאמין.

252. למשפחת הנרצח, ואולם הם יכולים לעשות צדקה אתו ולותר לו.

253. המדובר באיש מאמין משבט כופרים, שאין חיבים לשלם להם כפר.

254. פסוקים אלה מכונים לפי המסרת על גנב אחד שהובא למשפט לפני מחמד ושהוא כמעט זכה אותו על–פי בקשת בני שבטו.

255. הכונה לשלשלת אלילות הערבי עובדי האלילים אַלְלָאת אַלְעֻזָּה וּמַנָאת, אשר נחשבו בעיניהם לבנות אללה.

256. ממנהגי הערבים עובדי האלילים לנהג כן בצאן אשר הקדשו לאלילים.

257. בדיוק: "פניו".

258. פסקא זו מפסוק קכו ועד פסוק קכט היא השלמה למה שנאמר בראש הפרשה בדבר הנשים.

259. יכריתם בדיוק "יַעֲבִיר אֶתְכֶם".

260. פסקא זו והבאה אחריה נגלו אחרי מלחמת אֻחֻד.

261. לא בהם, באותות אלהים כלומר פסוקי הקראן.

262. בדיוק "וַיַּחֲזִיקוּ בֵּאלֹהִים" ראה פרשה ג' פסוק צח.

263. בדיוק "בְּפִרְסוּם".

264. בדיוק "וְיָכוֹל".

265. וַנִּכֶּךְ בדיוק וְנָרֶם וכן פרשה ב' פסוק ס.

266. אך על וכו'. חסר בקראן מה היה בגלל כל אלה מחטאיהם שהוא מונה כאן, בפסוק זה ובבאים אחריו. ואמרו המפרשים שיש להשלים "לכן הענשנום". או "אֲרַרְנוּם".

267. זאת היתה גם דעת הגנוסטים הנוצרים.

268. לפי האגדה המסלמית יבואו מלאכים אל כל יהודי לפני מותו ויוכיחוהו על כפרו בשליחות ישו, ואז יאמין בו. ולנוצרים יוכיחו על חשבם אותו לבן–אלהים, ואז יאמינו כי רק שליח הוא. ואולם אמונתם לא תועיל להם אז להצילם מענש. ויש אומרים "לפני מותו" של ישו והכונה שירד עוד ישו מן השמים וילחם ב"דַגאל" הוא האנטיכריסט וימיתו, ואז יכירו כלם בגדולתו ונכונה אמונת האסלאם.

269. פה אל פה, בדיוק דִּבֵּר.

270. רַבָּה בדיוק "רְחוֹקָה".

271. פסקא זו מְכֻוֶּנֶת נגד הנוצרים ואמונתם בְּשִׁלּוּשׁ".

272. חלילה לו בדיוק "לוֹ הַשֶּׁבַח".

273. יאספם אלהים אליו כן בדיוק וכונתו כאן יאספם אליו להענישם.

274. וגם לא הורים יולדיו.

275. והשאר יבוא לאוצר הממשלה. ופסוק זה נגלה אחרי פסוק ט"ו מפרשה זו, ומשנה קצת ממה שנקבע שמה.

276. פרשה זו נקראת כן על שם השלחן שהורד לישו מן השמים הנזכר בה בפסוק קיב–קיד.

277. בספר זה לאסור עליכם.

278. המנהגים הנהוגים בעת החג, והחדש הקדש מֻחַרָם, שאסור להלחם בו.

279. עטרות שהיו מקשטים בהן הצאן שהוקדשו להקריב במכה בעת החג.

280. אל תלחמו בהם למרות מנעם אתכם מבוא אל מכה.

281. לפני נפחה רוחה.

282. היו שוחטים על המצבות ומחלקים אחר כך את הבשר ביניהם בחצים והוא ממנהגי עכו"ס.

283. היו יואשו וכו' כלומר יואשו מהשיב אתכם עוד מאחרי דתכם.

284. "היום" הכונה היא לזמן עלות מחמד בחג במכה בשנה העשירית להג׳רה, חדשים מספר לפני מותו, שאז הגיע בהצלחתו למרום שיאו.

285. צריך לזכר שם אלהים בשעה ששולחים את החיה לתפש את הציד או בשעה שתפשוה ושוחטים אותה נפחה רוחה, כמו שנזכר בפסוק ד.

286. השוה פרשת נשים פסוק מ.

287. כלומר תסלח לאלה השבים אליך. וכונת הפסקא כלה והבאים חריה עד לפסוק לח ליהודי אלמדינה, ונגלתה אחרי שרחב כבר הפרץ בין מחמד ובין יהודי אלמדינה, ביחוד בינו ובין השבט היהודי קינוקאע, ונלחם בם, קרוב לשנת שש או שבע להג׳רה.

288. בדיוק "לאחד מן העולמים" כלומר האנשים.

289. הכונה ליהושע וכלב.

290. היד הימנית והרגל השמאלית.

291. הכונה שהם שומעים לחכמיהם ולרבניהם, או שומעים ממך כדי למסור דברים לחכמיהם.

292. בדיוק: "השלימו", כלומר היו מסלמים.

293. יעשה צדקה וותר למחבלו.

294. והיה לו כפורים כלומר לעושה הצדקה, ויש מפרשים שהמזיק יתן אז כפר לנזוק.

295. לכל, לכל אמה ואמה.

296. ימי הבערות, כך מענה מחמד את התקופה שלפני האסלאם.

297. פסקא זו, נגלתה — כמו שמסרת מסלמית אחרת אומרת — זמן קצר אחר מלחמת אֻחֻד, שאז יעצו מסלמים שונים את מחמד לקרוא את היהודים לעזרה.

298. כלומר לא יוכל עוד להשפיע לטובה. ↩

299. כי–אם תכבש חלק מן הנבואה. ↩

300. פסוק זה נמצא גם בפרשה ב׳ פסוק נט בשנוי קל. ↩

301. לא יבוא ענש, בדיוק: ״לא תהיה מַסָּה״. ↩

302. רצונו לאמר, שישו ואמו לא היו כי אם שאר הנביאים והצדיקים ואכלו ושתו כמוהם. ↩

303. הוא משתמש כאן במלה הסורית ״קשיש״ לכהן נוצרי. ↩

304. ראה פרשת הפרה פסוק רטז. ↩

305. ראה פרשת הפרה פסוק רטז. ↩

306. ראה לעיל פסוק ה׳. ↩

307. מן המאכל והמשקה האסור לפני מתן החק הזה. ↩

308. פסקא זו נתנה לפי דעת המסרת בעת מסע אלחֻדַיְבִיָּה בסוף שמת שש להג׳רה. ומחמד לקח לו בעת מסע זה קרבנות לכעבה, וגם לבש את הלבוש אשר ילבשו המתקדשים לחג וכן עשו אנשיו. לפי האגדה נקהר לפניהם בדרך ציד רב עד אשריכלו לצוד גם בידיהם, למען נסותם. ↩

309. יש מהמפרשים האומרים שפסוק ק״א מכון לאנשים, ששאלו את מחמד, אם חובת העליה לחג היא שנה שנה על המסלמים, ואמר להם כי מוטב שלא יאמר להם כי החובה היא שנה שנה, לבל יוטל עליהם הדבר כחוב. (הדין המסלמי כעת מחיב את המאמין לעלות לחג לפחות פעם בימי חייו). אחרים מפרשים שהדברים מכונים לזה שלא יטרידו בכלל את הנביא בשאלות יתרות. נלדקה חושב שפסוק קא קשור עם קב—קג ומכון לאמונות הבל שונות של הערבים העכו״ם שמחמד מדבר עליהם בפסוקים אלה. ↩

310. בחירה וכו׳ אלה הם שמות שקראו בהם הערבים לגמלים או צאן שנתנו להם לרעות חפשים מבלי לנגוע בהם. לשים עליהם משא או לשחטם, והיו עושים בהם סמנים כגון שסע באזניהם, להראות על זה שהם קדושים לאלילים, ואין לנגוע בהם. ↩

311. בדרך כלל מיחסים הפסוקים האלה למעשה שאירע בשני מסלמים, שלקחו להם גביע מעזבון אחד חבריהם שמת בנסעו אתם באורחה. ואולם כנראה שיש כאן מצוה כללית בענין צואה, ונגלו אחרי פרשה ב׳ פסוקים קעו—קעה העוסקים גם הם בעניני צואה. ↩

312. כלומר מה ענו אתכם האנשים בהביאכם אליהם שליחותנו. ↩

313. תמימים אנחנו (אתך) בדיוק ״מסלמים״. ↩

314. האדם, בדיוק: ״העולמים״. ↩

315. לאלהים, בדיוק: לשתי אלהיות. ↩

316. חלילה לך, בדיוק: לך השבח. ↩

317. פרשה זו נקראה כן על שם המקנה הנזכר בפסוק קמ–קמג. ↩

318. ידמו הכופרים וכו׳, או "ובכל אלה יסורו המכחשים באלהיהם".

319. לא צפו להם אחרי זה גם רגע, כי אם מענישים מיד. ומבטא זה ينظرون נמצא גם בפרשה ב׳ פסוק קנז ופרשה ג׳ פסוק פב ושם תרגמנו לפי הפרושים "ולא יֵראוּ (פְּנֵי אֱלֹהִים).

320. לו שתנו את השליח אשר אלחנו אליהם מלאך.

321. וַנִּלְבֵּשׁ וכו׳ או "וַנַּעֲלִים מֵהֶם (הַדָּבָר) כַּאֲשֶׁר יַעֲלִימוּ (הֵם מֵאִתָּנוּ)."

322. עוכרית בדיוק: מְאַבְּדֵי.

323. יקרה, בדיוק: "שָׁכַן".

324. בדיוק: לַאֲשֶׁר הִשְׁלִימוּ, מלשון אסלאם.

325. ולא תהיה, כלומר, כך אמרו לי.

326. אותו, את מחמד, ראה פרשה ב׳ פסוק קמא.

327. עכרו, בדיוק: אִבְּדוּ.

328. שֻׁתָּפֵיכֶם, כלומר האלילים ששתפתם לאלהים ותאמרו כי אלהים הם.

329. בדיוק וְהָאֱלֹהִים, לשון שבועה.

330. כלומר, אליליהם לא יעמדו להם בעת צרה. השוה מבטא זה פרשה ג פסוק כג.

331. בדיוק: "ובאזניהם (שמנו) כֹּבד".

332. יבואו להתוכח עמך ואתה תנצחם.

333. "הַשָּׁעָה", אחד מכנויי משפט אלהים ביום הדין.

334. בה, בשעת הדין, או "כי התרפינו בו", כלומר בעולם הזה, בימי שהותנו בו.

335. סוּרָם, מדרך אלהים.

336. כמוכם נוצרו, והשגחת אלהים עליהם כאשר עליכם.

337. הכונה לספר אשר בשמים שבו כתובות כל הקורות בעולם מן העולם ועד העולם.

338. וניסרם, בדיוק: ונתפשם.

339. בו, בקראן.

340. בספר הנמצא בשמים.

341. דִּמָּה השנה למות.

342. בו, ביום ממחרת וכן ביתר הימים עד יום המות ואז ישובו אל אלהים.

343. בדיוק: "למען הקים".

344. בו, בקראן

345. ולא תסיר.

346. בדיוק: "לְהַשְׁלִים".

347. אזר, כך הוא מכנה את שם תרח, ולפי הורוביץ נשתבש משם אליעזר עבד אברהם.

348. האדם, בדיוק: "הָעוֹלָמִים".

349. אלה, כלומר אנשי מכה.

350. עליה, על התורה הזאת.

351. העולמים.

352. תלְמדו, מפי מחמד.

353. אם הערים, מטרופולין והיא מכה.

354. אשר בזיתם וכו׳, בדיוק: אשר התנשאתם על אותותיו.

355. לאמר בלי בנים והום אשר יִשָּׁוּו עליכם לעזר אתכם.

356. הכונה לרחם האשה.

357. הכונה לשבלים.

358. הגן הן "הרוחות" והשדים במובן היהודי, הדומים בכמה דברים לאדם ובכמה למלאכים.

359. הַנָּדִיב או "הבלתי נתפש במחשבה".

360. "בראשו הוא", בדיוק: "עליו הוא". והכונה אשר יראה, לטובתו הוא הדבר, ואשר לא יראה, לרעתו יהיה.

361. כלומר כדי שהכופרים יתעו ויאמרו כל הדברים האלה לא מאלהים באו, כי–אם למדתם מהיהודים, שגם אצלם יש ספרים כאלה. ואולם אנשים היודעים יבינו כי מאלהים הוא.

362. אותו, את הקראן.

363. כלומר, עיניהם.

364. בשעת השחיטה.

365. מתוכו ומברו או "הַנִּגְלֶה וְהַנִּסְתָּר".

366. כלומר, להשיג את הבלתי מושג.

367. ישפך אלהים את החרון, בדיוק: "ישים אלהים את הרֹגֶז".

368. נתקשו המפרשים בפרוש פסוק זה. יש אומרים שהכונה מלבד הזמן אשר אתם בעולם הזה שאז אינכם בגיהנם, ויש אומרים, בלעדי הזמן אשר יוצאו מן הגיהנם כדי להשקותם רותחים לענש, כנזכר לעיל.

369. בדיוק: "והם דעתם מֻסָּחָה", כלומר שלא ידעו כלל שאסור לעשות מה שעשו.

370. בדיוק, "החליש" (אותו)

371. חלק מהתקדשות הקדישו לאלהים וחלק "לשתפיהם", היינו לאליליהם.

372. החלק שהיה מקדש לאלהים חלקו לעניים, והחלק שהיה לאלילים נתנו לכהניהם. ואם התערב מה שהוא מחלק אליליהם בחלק אלהים לא בטל בו. כנגד זה אם התערב חלק אלהים בחלק אליליהם בטל בו, ולא השיבוהו.

373. הכונה לרצח הבנות הנולדות לערבים שרצחום אבותיהם עובדי האלילים מפחד העני, לפי דעת המפרשים המסלמים, שמא לא יוכלו לכלכלן, ונמצא גם במקומות אחרים בקראן, וכן בשירה הערבית שלפני האסלאם.

374. והבר – בדיוק: "והזרע".

375. תבזבזו או "תפריזו" לבזבז יותר מדי.

376. "ולטבח או "וְלַחֲרֹשׁ".

377. שמונה הם יחידות המחלקות לארבעה זוגות.

378. הכונה למנהגי הערבים עובדי–האלילים בקדשי בהמות וצאן.

379. דם שפוך, אולי הכונה לדם שפירש מן הבשר.

380. אולי הכונה לחיות הטורפות שאינן מפריסות פרסה ושוסעות שסע.

381. הכונה לאסורי המאכלות של הערבים עובדי–האלילים הנזכרים לעיל.

382. הקראן.

383. בשתי עדות הוא מכון ליהודים ולנוצרים שבאו אלהים ספרים בלשונם להזהירם. רעיון זה היה אחד מהיסודות שעורר את מחמד להזהיר את עמו. הוא חשב: היתכן שאלהים יענש את הערבים, ולא בה עליהם נביא בלשונם? והרבה הוא מדגיש בקראן שהוא מביא "קראן", היינו – "מקרא" ערבי.

384. השוה פרשת הפרה פסוק רו.

385. כלומר בחלק מהדת יחזיקו ובחלק לא יחזיקו. או הנחלקים סיעות סיעות בדתם.

386. השוה פרשת עמרם פסוק קכג.

387. פרושו, יביא אתו בעת הדין.

388. בדיוק: לַמֻּסְלְמִים.

389. פרשה זו נקראת כן על שם המחיצה שבין גן–עדן וגיהנם, הנזכרת בה בפסוק מד.

390. שאול נשאל במובן נביא במשפט, וכונתו ביום הדין נשאל אותם, מה יענו את השליחים כאשר הזהירו אותם, וגם את השליחים נשאל שיעידו, מה ענו אותם הפושעים בהזהירם אותם.

391. כונתו כי אלהים נמצא בכל מקום, והיה במקום בעת עשותם מעשיהם.

392. אבליס הוא השטן.

393. או "מוֹשָׁב", וכן פרשה ב' פסוק לו.

394. מדובר נגד מנהגי הערבים עובדי האלילים להקיף ערום את הכעבה ולצום בימי החג.

395. תבזבזו, או "תפריזו" להוציא מהונכם. ↩

396. נתן, בדיוק: "הורד" ↩

397. השוה כל הענין לפרשה ו' פסוק קנב. ↩

398. השוה פסוק לג–לד לפרשה ב' פסוק לו–לז. ושם בספור אדם המספר גם כאן פסוק י–כה. ↩

399. כלומר לפי הספר שבשמים, שבו רשומים גורלות כל הברואים, הן כמה נוגע לפרנסה והן במה שנוגע לחיים. ↩

400. המלאכים המוציאים הנפש בשעת מיתה. ראה פרשה ו' פסוק צג וכו', השוה שם כל הפסקא. השוה גם פרשה ו' פסוק כא–כב. ↩

401. את השכר לעולם הבא. ↩

402. את הענש לעולם הבא. ↩

403. בין בני גן–עדן ובין גיהנם. ↩

404. לאמר על מרומי "המסך", היא החומה המפרידה ביניהם. ולפי המפרשים המסלמים, הם אלה אנשים שזכויותיהם ועונותיהם שוים, והם לא ידונו בגיהנם ולא יזכו לגן–עדן. ↩

405. את הכל, כלומר כל בני גיהנם וכל בני גן–עדן. ↩

406. בני–המחיצה, לא יבואו אל גן–עדן. ↩

407. חצי הפסוק מז עד "רחמים", מדברי בני המחיצה אל בני גיהנם, והחצי השני: "בואו" וכו' דברי בני המחיצה אלה בני גן–עדן. ↩

408. כלומר היום יבוא גם הוא חיש מהר אחרי הלילה, והכונה לחליפות יום ולילה. ↩

409. כלומר משעבדים למצותו. ↩

410. בשורה טובה, יש גורסים: "מְזֻרִים". ↩

411. היינו לפני הגשם. ↩

412. עָאד שם שבט והוּד שם נביאם, וזה הוא המסופר: מולדת עאד היתה חַצְ'רַמַוְת המדינה הסמוכה לתימן בגבולות המדבר. עאד היו עם ענקים אשר כח וגבה להם, עובדים אלילים ועושים כל עול. כאשר שלח אליהם אלהים את נביאם הוּד הזהירם, מאנו לשמוע לו. לכן שלח אלהים בצורת איומה בארצם. הם שלחו אנשים מראשיהם למכה להתפלל במקדש הכעבה על הגשמים. השליחים נתקבלו בסבר פנים יפות על–ידי הנסיך העמלקי מֻעָאוִיָה בן בַּכְּר, אשר שעשעם ביין ובזמרה, כי לו שתי נערות מנעימות זמר. לזאת הזניחו את דבר שליחותם במשך חדש תמים. בסוף פנו אל המקדש להתפלל. ואך גמר מליכם את תפלתו נראו שלשה עננים: לבן, שחור ואדום. וקול קרא מן השמים: "בְּחַר לְךָ וּלְעַמְּךָ". הוא בחר בענן השחור, בדמותו שהוא אוצר בקרבו גשם יותר מכלם. הקול השיב: בָּחַרְתָּ גַּחֶלֶת אֲפוּרָה מֵעָאד אִישׁ לֹא תוֹתִיר. מֵאָב לֹא תַּנִּיחַ וְעַד בֵּן, אֶת כֻּלָּם לַמָּוֶת תַּגִּיר.

ואלהים נשא את העננה עד מעל לארץ עאד, ותצא מתוכה רוח סוערת אשר השמידה את כל העם, מלבד מתי מספר אשר שמעו לקול הנביא הוּד. ↩

413. תַמוּד שם שבט וצאלח שם נביאם. תמוּד ישבו בארץ חִגְ'ר (מַדְאאן צָאלִיח) דרך שבוע ימים מצפון לאלמדינה. הם חטאו כעאד, וימאנו לשמוע לדברי נביאם צאלח, אם לא כי יעשה פלא. והביא אות ומופת. אז הוציא להם מתוך סלע גמלה הרה, ויבקש מהם לבלתי עשות לה רעה, ולתת לה וליונקה לרעות בארץ ולשתות מים באין מפריע. אך אחד הנבלים עקר אותה וימיתה. אז בא עליהם רעם ורעש ויכחידם. בה בשעה שעאד נכחד זכרם ואינם נזכרים עוד בזמן ההסטורי, נזכרים עוד תמוד במאה החמישית לספירת הנוצרים, כגדוד נלוה על חיל מלכי ביזנטיה.

הוד וצאלח הם שני נביאים ערביים, וכן שֻׁעַיְב הנזכר להלן, בשעה ששאר הנבירים השלוחים הנזכרים בקראן הם נביאי ישראל, ומבלעדם ישו הנוצרי. ↩

414. לדעת המפרשים יש להבין את השאלה כלעג. ↩

415. בדיוק: "מתים משלכים על חזותם". ↩

416. או "מן הנשארים" והמבטא الغابرين כאן בקראן, נמצא בקראן רק בקשר עם אשת לוׂט שבע פעמים, מה שמעורר לחשב שיש כאן מלה זרה אולי עברית במובן "עברינים" מלבד זה אין בכלל הפעל غبر בקראן מלבד פעם אחת غبرة במובן "קדרות" ו"שחרות" או "עפר". ↩

417. לפי המפרשים המסלמים שֻׁעַיְבּ הוא יתרו. וסמך מצאו לדבריהם שהוא נזכר בקשר עם מדין. ואולם הוא נזכר פעם שלא עם מדין כי–אם עם אנשי אַלְאַאִכְּה וזה דוקא בפעם הראשונה שהוא נזכר בקראן בפרשה כ"ו פסוק קעז. מלבד זה נזכר ספור יתרו במדין לחוד בפרשה כ"ח פסוק כ"ב ושם הוא מכונה איש זקן מאד. מכל זה יש להסיק ששעיב איננו יתרו. שם כזה נזכר אצל הערבים גם לפני האסלאם (הורוביץ). ↩

418. ראה לעיל פסוק עו. ↩

419. השוה פסוק צבֿ–ק' כאן לפסוקים מב–מט בפרשה ו. ↩

420. ויסרם, בדיוק: ונתפשם. ↩

421. הריקונו, בדיוק: פתחנו. השוה פרשה ו' פסוק מד. ↩

422. השוה פסוק צו–צז כאן לפסוק ג' לעיל. ↩

423. כלומר כפרו בהם. ↩

424. כלומר, דחה אותו את משה ואת אחיו אהרן עד אשר תעשה כעצתנו. ↩

425. בדיוק: ותפל האמת, במובן באה ונהיתה. ↩

426. בדיוק: נֻצְּחוּ. ↩

427. בדיוק: וַיֻּשְׁלְכוּ, כלומר הכרתם את האמת הכריחתם להשתחוות. ↩

428. היד הימנית והרגל השמאלית. ↩

429. מושבים, אחרי מותנו.

430. תמימים עמך, בדיוק: מסלמים.

431. התתן, בדיוק: התעזב.

432. לנו היא, כלומר בגללנו באה.

433. בדיוק: בנפל עליהם החרון.

434. הכונה לפי המפרשים הערבים לארץ הצפון, כלומר ארץ–ישראל ואגפיה, שמלכו בה בני ישראל אחרי בית–פרעה והעמלקים, הארץ הפוריה המחיה.

435. כלומר את הבנינים אשר בנו.

436. האדם, בדיוק: העולמים.

437. השוה פרשת הפרה פסוק מד, מו, מז לפסוק קלו, קלז, קלח כאן.

438. חלילה לך, בדיוק: לך השבח.

439. לפי דעת המפרשים הערבים, הכונה לארץ מצרים שנחרבה אחרי צאתם.

440. השוה פרשה ו' פסוק כה.

441. נחמו מאד, בדיוק: "הֻפַּל בִּידֵיהֶם" הוא, כנוי לחרטה, כאדם הנושך בידיו מרב צער וחרטה.

442. יש המפרשים הערבים, המבארים: "העזבתם את מצות אלהיכם"?

443. רשום, בדיוק: ונוסחתם.

444. כלומר כאשר עמדו לפני אלהים כמעט פרחה נשמתם.

445. הנביא מן האמות. בדיוק: "הנביא האֻמִּי", ונוהגים מפרשי הערבים לפרש מלת ה"אמי", במובן "עם הארץ", שאינו יודע קרוא וכתוב. והסיקו מזה שמחמד לא ידע קרוא וכתוב, והגדילו בזה את האות והמופת שבנבואתו. ואולם לפי הורוביץ פרוש "האמי" הנביא שקם באומות העולם. וידע מחמד את השקפת היהדות שגם לאומות העולם קמו נביאים, וחשב עצמו מהם.

446. בענין שליחות מחמד מכל פסוק זה השוה פרשה ב' פסוק רפו. פרשה ג' פסוק עה, ק. ופרשה ה' פסוק ט.

447. כל הענין של פסוק קס השוה פרשה ב' פסוק נז ופסוק נד.

448. ראה פרשה ב' פסוק נה–ו בהשואה לכאן פסוק קסא–קסב. וראה הערה שם בענין "חטת".

449. השוה פרשה ב' פסוק סא–סב ופרשה ה' פסוק סה.

450. הרעיון הוא, כי על המביא להזהיר, ואין לו לאמר, אחרי שאלהים רוצה שירשיעו הרשעים וישמידם, למה לי להזהירם. והוא מעין דעת יחזקאל בענין ההזהרה.

451. השוה פרשה ב' פסוק סב ושם זה קשור בענין השבת.

452. כלומר אחרי דעתם כי חטאו, ואמרו כי יסלח להם, שבו לסורם ולקחו עוד כפלים מהאסור.

453. ולאלה, מוסב על מעון האחרית והוא המשך "ליראים", או "ולאלה" נושא של משפט חדש שלא נגמר.

454. מחלציהם, בדיוק: מגביהם.

455. אין לברר את הדבר למי מכונים הפסוקים האלה. המפרשים המסלמים מפרשים שהוא מכון אל אחד מחכמי בני ישראל, או לאמיה בן אלצלט אחד מארבעת מבקשי אלהים בערב, שחי בימי מחמד, שידע כי אלהים עומד לשלוח שליח באותו זמן, ודמה שיהיה הוא השליח, וכשנשלח מחמד כפר בו בקנאתו בו. ויש אומרים, שהכונה לבלעם בן בעור.

456. למעלה פסוק קנט פסוק זה בלשונו על "עם משה", במקום "וביצורינו" כאן.

457. והנחתי, בדיוק: "אַרְוִיחַ לָהֶם הַזְּמָן", למען התעותם ומזמה היא מאתי.

458. בנגוד לתחבולת השטן הרפה, כאמור בפרשה ד' פסוק עח.

459. עמיתם הוא מחמד. ורעה כאן במובן רוח רעה, שכן היו קריש אומרים שרוח רעה דבקה בנביא. כי משגע הוא, כנזכר כמה פעמים בקראן.

460. השעה, כנוי ליום הדין האחרון.

461. או "כמו יכלת להיות למליץ ישר בהגיעה". השרש حفى שמחמד משתמש בו כאן נזכר רק שלש פעמים בקראן, מלבד כאן פעם בפרשה מ"ז פסוק ל"ט במובן "לחשוף צפונות" ופעם בפרשה י"ט פסוק מח במובן "המלצה".

462. לשבת, או "למצא מנוחה".

463. יבא אליה. בדיוק: יכסנה.

464. הכונה לזה שקראו לילדיהם בשם עבד אלעזה, או עבד מנאת וכדומה, על שם אלילים. או שתפו את האלילים ונתנו להם תודה יחד עם התודה לאלהים.

465. "קַח צְדָקָה מִן הָעֹדֶף אֲשֶׁר לַמַּאֲמִינִים" ראה פרשה ב' פסוק רטז–ריז.

466. או "וְלֹא יִמָּלְטוּ".

467. אות, כלומר פסוק מהקראן.

468. או "הַאִם לֹא אַתָּה חִבַּרְתּוֹ?", כלומר את כל הקראן, ואיננו כי–אם בדי רוחך.

469. פרשה זו נקראה כן על שם דיני חלוקת השלל שבו היא עוסקת, ונתנה אחרי מלחמת בדר בשנה השנית להגרה. ראה גם פרשה ג' פסוק קי"ט וכו' ופסוק קנה. אחרי מלחמה זו קם סכסוך בין הלוחמים שאמרו שהשלל שיך רק להם, בשעה שהיושבים על הכלים טענו, כי כחלק היוצאים למלחמה כחלק היושבים על הכלים. לפי החקה שחקק הקראן, ושנקבע לדורות צריך לחלק אין אלה ואלה חלק כחלק, אחרי שהפרישו החמשית לצרכי האמה, כנזכר להלן פסוק מב.

470. בדיוק: וכלכלה ביד נדיבה.

471. כמו. חסר כאן הבאור מה היא "כמו". המפרשים אומרים, כי כמו שמאנו לצאת אתך לקרב בדר, כן ימאנו לשמוע עתה למצותך בדבר השלל. ↩

472. תנתן בידכם, בדיוק: תהיה לכם. וזה הדבר בשוב אורחת קריש ממסעיה. נודע למחמד כי יעברו בקרבת בדר, ויצא עם אנשיו להתנפל עליה. ואולם גם לקריש במכה נודע הדבר ושלחו מחנה מזוין לעזרת אנשיהם נגד מחמד. המסלמים התפללו כי תנתן בידם האורחה הבלתי חמושה הנושאת אתה כל טוב למען בזוז אותה. משמר האורחה היו רק ארבעים פרשים. ↩

473. כלומר כונת אלהים היתה לא לתת לכם שלל, כי אם להכרית את הכופרים, ולהראות את צדקת דתו. ↩

474. בני מכה היו אלף ואנשי מחמד רק שלש מאות, מחמד התפלל אל אלהים אז להקים לו דברו אשר הבטיח לו לתת המחנה בידו. ↩

475. בפרשה ג' פסוק קכ נזכרים שלשת אלפים מלאכים. ↩

476. בדבר המלאכים השוה פרשה ג' פסוק קכ–קכא. ופסוק י' כאן נמצא בשנוי קל בפרשה ג' בפסוק קכב. ↩

477. השוה פרשה ג' פסוק קמח. ↩

478. פעמיכם, בדיוק: "הַפְּעָמִים", ולפי המסורת היתה דרך המסלמים בנחל דרך חול שרגליהם שקעו בו ולא יכלו לעבור. ואולם בלילה בשעה שישנו, ירד גשם נתגבש החול והיתה להם דרך חלקה כרציף. כנגד זה נתקלקלה הדרך במקום חנית קריש. ↩

479. ראה פרשה ג' פסוק קמד. ↩

480. הוא פונה בדבריו אל אנשי מכה. בני מכה היו נוהגים להתפלל בכעבה, לפני צאתם להלחם באויב, כי אלהים ישפט ביניהם וכי יתן את התשועה לצדיקים ולישרים בין שני האויבים. ↩

481. הכונה לצבועים בבני אלמדינה, שעשו עצמם כשומעים לדברי מחמד ולבם כחש. ↩

482. מתהלך, בדיוק, "עובר". ↩

483. או "מהסתה", שהסיתום הצבועים לשוב מאחרי מחמד. ↩

484. כלומר רק בלב הפושעים יכניס אלהים רוח מרד למרוד בתורתו, ואתם השמרו מזה. ↩

485. פרקאן כאן במובן "תשועה" או "שם" "מוניטין". ↩

486. את המאמינים. ↩

487. ממנהגי עבודת האלילים. ↩

488. וכאשר נענשו אלה שקמו לפניהם יענשו גם הם. ↩

489. השוה פסוק זה לפרשה ב פסוק קפט. ↩

490. המדובר כאן הוא במלחמת בדר, שאז חנו מחמד ואנשיו בקצה הנחל מעבר מזה ומחנה קריש ומפקדם אבו–ספיאן יצאו לעזרת האורחה השבה חנו בעבר הגיא

השני. ואולם מחמד ואנשיו לא ידעו מזה, אלו ידעו כי יהיה עליהם להפגש עם המחנה החמוש בנשק והרב במספר, כי אז רפתה רוחם, ונחלקו ביניהם בדבר המערכה. ואולם אלהים עשה שלא ידעו עד הגיעם למערכה, למען לא תרפה רוחם והנחילם נצחון.

491. בדיוק "והלך רוחכם". והוא כנוי לשלטון ולנצחון. ואולי יש לתרגם "ונשתה גבורתכם".

492. כונת הפסוק לאבו ג'הל ממנהיגי קריש אשר התפאר בצאתו למלחמת בדר, כי לא ישוב כי אם אחרי בואו אל בדר ונחר בה בהמות לערוך סעודה והשקה את האנשים יין ונוגנים ינגנו להם, ושמעו שבטי הבדואים וכבדו את אנשי–מכה.

493. קרוב "גר" בדיוק, כלומר בעל–ברית זה שעליו החובה להיות מחסה ומגן לשני. והוא הקְלִיֶנט הרומי.

494. הכונה לצבועים שבאלמדינה, שהיו למראית עין עם מחמד, ואולם בחשאי לא האמינו בו ובקשו להסיר מאחריו את אנשי אלמדינה.

495. באסף אותם, בשעת מיתה.

496. ראה פסוק זה בפרשה ג' בפסוק קעז–קעה. האדם בדיוק העבדים.

497. ראה בפרשה ג' פסוק ט.

498. השוה למעלה פסוק כב.

499. כלומר תעניש את השבויים קשה להפחיד בזה את יתר האויב.

500. ואל ידמו, או ואל תדמה אתה.

501. יעבירו, בדיוק: יחלישו.

502. ראה פרשה ב' פסוק רעד

503. דבר זה מתברר לנו מפרשה ד' פסוק צו. והכונה שהיו בוחרים לשבות שבויים כדי לקבל מהם אחר כך כסף פדיון שִׁבְיָם. הנביא מצוה כאן להרוג את האויב.

504. המפרשים המסלמים מבארים כי הכונה היא שבספר השמור בשמים כתוב, שאלהים לא יעניש את החטאים החוטאים בעת מלחמת מצוה, או כי לא יעניש את לוחמי בדר, או כי לא יעניש את האדם מבלי שיזהירו קודם

505. ר' פרשה ב', קסב ופרשה ה', צ.

506. ויעזרו את אלהים ושליחו.

507. פרשה זו נקראה כן על שם דיני ענין התשובה הנזכר בפסוק ג. יש גם קוראים אותה פרשת "ההתנקות" על שם התחלתה. וזו היא הפרשה היחידה בקראן שאין בראשה "בשם אלהים הרחמן והרחום", ולכן יש חושבים שאינה אלא המשך הפרשה שלפניה.

508. "קריאה לאמר נקיים (אנחנו) מהם" כלול בערבית במלה אחת. והודעה זו הודיע מחמד על–ידי חתנו עלי את הנאספים לחג במכה בשנה התשיעית להגירה

509. ואחרי עבור ארבעת החדשים האלה מעת החג ילחמו בהם אם לא יקבלו האסלאם, כי כל ברית אינו קים עוד. ↩

510. הוא העשירי לחדש ד'וּ אלחִגָּה, ביום נחרם את הקרבנות במנָא. ↩

511. אלה השומרים לכם ברית בשלמות תשמרו גם אתם בריתכם גם אחרי זה. ↩

512. כלומר, איכה תכרתו להם ברית. ↩

513. בדיוק, ולבם יְמָאֵן. ↩

514. ודקור במובן נבל וגדף, ראה פרשה ד' פסוק מח. ↩

515. השקות... ובקר כאיש המאמין. בחלק הראשון השתמש בפעולה ובשני בפועל. השקאת עולי רגל נחשבה למצוה גדולה. ↩

516. יום חנין, הוא המלחמה אשר נלחם מחמד בשבטי הַיָאזִין שבטי הבדואים השוכנים במורדי ההרים ובמישור בסביבות אלטאאף, ובתקיף הם תושבי אלטאאף, בחדש שַׁוָּאל בשנת שמונה להגרה בחנין בעמק הרחוק שלשה מילין ממכה בואכה אלטָאאִף. מספר חיל המסלמים היה שנים עשר אלף, חיל האויב לא הגיע גם לארבעת אלפים. המסלמים היו בטוחים שינצחו. ואולם בראשונה גברה יד האויב עליהם, ורבים מאנשיו ברחו. אך הנביא ודודו אלעבאס חזקו את רוח המאמינים ושבו ונלחמו עד אשר נצחו. ↩

517. "שכינה" היא מלה עברית–ערבית שמשתמש בה מחמד בקראן שש פעמים, בפרשות שנגלו באלמדינה (פרשה ב' פסוק רמט, כאן, ולהלן פסוק מ', ומלבד זה בפרשה מח שלש פעמים בפסוקים ד' יח, כו). פרושה כפי הנראה "שכינה" (ב' פסוק רמט) כמו בעברית. וביתר המקומות אולי "מנוחה" שפרושה כן גם בערבית. ↩

518. אחרי מלחמה זו קרא מחמד דרור לאלפי שבויים שנפלו בידו. ↩

519. בני מכה היו מתפרנסים מעולי הרגלים במכרם להם מזון ומשקה. ↩

520. קטע זה כמו החלק הגדול של פרשה זו עוסק במלחמת מחמד שנלחם ברג'ב של שנת תשע להג'רה בביזנטים ובעלי בריתם משבטי הבדואים. הקטעים הקודמים מכונים נגד רבים מבני אלמדינה והבדואים שמאנו להלחם בם. כאן הוא מצוה להלחם בנוצרים עד אשר ישלמו מס, מס שהוטל גם על היהודים אחרי–כן. את עובדי האלילים הכריחו לקבל את האסלאם. כנגד זה חיבים המסלמים רק בצדקה. "בידם", בדיוק: מידם ופרושו, שלא על–ידי מתוכים מידם או במובן "משעבדים". ↩

521. עֻזַיְר, הוא עזרא הסופר, וכנראה הגיע לזה מתוך זה שהתלמוד אומר, שעזרא כתב התורה אחרי שנשתכחה, וראוי היה שתנתן תורה על ידו. ↩

522. חכמיהם, בדיוק: חבריהם מלשון חבר שבמשנה. וראה פרשה ג' פסוק עג. ↩

523. כויה תנתן בהם לאות קלון. ↩

.524 הערבים עובדי האלילים היו מעברים אף הם את השנה להשוות שנת הירח לשנת השמש. מחמד התנגד לזה. עבור השנה, בדיוק: "ההעתק" "הדחיה מן המקום הנכון", כלומר לדחות את החודש הקדוש ממקומו, את החדש מחרם לחדש צפר. ↩

.525 תעזרוהו, כלומר את הנביא. ↩

.526 הכונה היא להגירת מחמד ממכה, אז יצא אתו רק אבו בכר חותנו, זה שהיה הכליף הראשון. הם התחבאו במערה, בפחדם מפני קריש שרדפו אחריהם. ↩

.527 כלומר החמוש בנשק קל והחמוש בנשק כבד או רוכבים ורגלים. ↩

.528 המפרשים הערבים מבארים "ונסיעה ממוצעה": היינו לא קשה ולא קלה. ↩

.529 או "יתנועעו הנה והנה". ↩

.530 ויסר את לבם, או: ויעצר בעדם. ↩

.531 או, לא הוסיפו לכם בלתי אם מעמסה. ↩

.532 לא עמדו, בדיוק: נפלו. ↩

.533 כלכלנו דברנו, בדיוק: לְקַחְנוּ עִנְיָנֵנוּ", לאמר מחכמה לא יצאנו למלחמה עם המאמינים. ↩

.534 אם נצחון בעולם הזה ואם שכר לעולם הבא. ↩

.535 פרושו אנשים אשר התאסלמו והיו חסרי אמצעים. ובעקר שמשה הצדקה לשלם בה לשבטים מן הבדואים אשר יצאו עם מחמד במלחמותיו עם אויביו כדי לקנות את לבבם, וכן לבעלי ההשפעה בקריש, שלהם נתן חלק הגון משלל חֻנַיְן. ↩

.536 לעגו למחמד שהוא שומע לכל מה שמדברים אליו ומספרים לו, או שיש לו דלטורים, ולפי מה שהוא שומע דבת רעיהם רע שהם מביאים לו, הוא מנסח את דברי אלהים. ↩

.537 שורה, פרשה מהקראן. ↩

.538 תהפוכות, סדום ועמורה. ↩

.539 כי לא דברו דבר נגד דת האסלאם. ↩

.540 השלימם, כלומר קבלם דת האסלאם. ↩

.541 הכונה לצבועים שלעגו לאלה אשר נתנו הרבה לצדקה ואמרו, כי רק להראות כנדיבים עשו זאת, ולאחרים שלא השיגה ידם, כי אם לתת מעט, לעגו על חסר ערך נדבתם. ↩

.542 אחרי נצחונך, יבקשו להספח אל גדודיך. ↩

.543 פסוק זה נמצא בצורתו גם לעיל פסוק נה. ↩

.544 בדיוק: בקשו מאתך רשיון. ↩

.545 למלוה שיכולים לתבוע אותה בבוא מועדה. ↩

546. הכונה למאמינים שעזבו את מכה והגרו למדינה. ↩

547. זה התאר שנתן מחמד לאנשי מדינה שעזרו לו לבוא אל אלמדינה וגם אחרי כן בהיותו שם. ↩

548. בדיוק: הַרְגָעָה, ↩

549. בדיוק: אֲשֶׁר יְצַפּוּ לָהֶם, כלומר טרם נחרץ משפטם. ↩

550. הכונה למסגד אשר בנו בני–סאלם בן עוף בד'ו אַרָאן עירה קטנה רחוקה מהלך שעה מאלמדינה, וכונתם היתה להסיר את האנשים מעל האסלאם ולהביא פרוד בין המסלמים. ↩

551. הכונה למסגד אשר בקֻבא שני מיל מאלמדינה אשר שם חנה מחמד בהגרו לאלמדינה ממכה ארבעה ימים לפני הכנסו לאלמדינה ויסד שם מסגד. ↩

552. יש אומרים שהכונה לדוֹד מחמד ומטיבו אבו–טאלב, שמחמד בקשו לקבל את האסלאם באהבתו אותו. ואולם אחרי שלא קבל, לא התפלל עליו מחמד למרות אהבתו הרבה אליו. ויש אומרים, שהכונה לבקור שבקר מחמד את קבר אמו אָמִנָה. הוא בכה על קברה ואמר: בקשתי רשות מאלהים לבקר את קברה והרשה לי, ואולם לא הרשה לי להתפלל עליה. ↩

553. השלשה היו מבני אלמדינה "העוזרים" אשר בצאת מחמד למלחמת תבוּךּ מאנו לצאת אתו. אחרי–כן נחמו ושבו בתשובה שלמה, ולפי זה יש להבין במקום "אשר השאירום בבית", "אשר נשארו בבית". ↩

554. נכתב להם, כלומר נחשוב להם. ↩

555. כלומר הם משתמטים ממושב הנביא לבלי שמוע דבריו, ואולם הצבועים מפחדים לבל ירגישו בדבר, והם אומרים להשתמט בסתר. ↩

556. פרשה זו נקראה כך על שם ספור יונה הנזכר בפסוק צח. ↩

557. ראה פרשה ד' פסוק קד. ↩

558. כי יעזבם לנפשם עד יום הדין. ↩

559. עבר, בדיוק: מקום. ↩

560. כלומר לאסף תבואת הארץ. ↩

561. כלומר תעקר ותכלה הכל. ↩

562. ראה פסוק זה פרשה ב' פסוק כא. ↩

563. כלומר מראם יהיה ביום התקומה כאשר היה בעוד בחיים חיתם. ↩

564. ראה פסוק זה פרשה ז' פסוק לב. ↩

565. העביר, בדיוק החליש. ראה פרשה ו' פסוק קלד, והכונה כאן כמו שם ליום הדין. ↩

566. השוה פרשה ה' פסוק לט. ↩

567. בדיוק "הזהרה". ↩

568. כלומר החלי אשר בלבבות, כנזכר כמה פעמים בקראן. והוא סמל הספק והכפירה.

569. כל חזון שנגלה למחמד נקרא בפיו בשם "קראן".

570. בדיוק: לו השבת.

571. לפי המפרשים, אין לכם כל הוכחה להוכיח אמתות דבריכם, כי הוליד אלהים.

572. השוהה ענין פרשה ז' פסוק קצד.

573. בדיוק: מן המסלמים.

574. ראה פסוק זה פרשה ז' פסוק צט. והשוה שם בהמשך בכלל מבטאים שונים החוזרים.

575. טענה זו והטענה להלן פסוק עט היא בעצת טענת קריש נגד מחמד. השוה פרשה ה' פסוק קי ופסוק קנ. ונמצאת גם במקומות אחרים בקראן.

576. ראה פרשה ח' פסוק ז, ח.

577. נעתרתי, בדיוק: נֶעֱנְתָה.

578. דברי אלהים לפרעה, כלומר עַתה ידעת האמת.

579. בעור שניך, בדיוק: בגופך.

580. עיר, כלומר מאלה הערים אשר נגזר עליהן להחרב בחטאותיהן.

581. השוה פרשה ו' פסוק קכה והערה 2 שם.

582. ראה את הרעיון והמבטאים בפסוקים קב, קג, גם פרשה ז, פסוק סט וכו'.

583. פרשה זו נקראה כן על שם ספור הנביא הוד הנזכר בפסוק נב וכו'.

584. הושתתו, בקראן הוא משתמש כאן בהפעיל משרש "חכם" احكمت צורה זו הנמצאת בקראן רק פעמים, כאן ופעם שניה בפרשה כ"ב פסוק נא. ופרשוהו הערבים: סֻדַּר בספר נכון וצרף מכל סלוף. והאותות הם פסוקי הקראן.

585. השוה פסוק ב, ג, כאן לפרשה ז, פסוק נז.

586. כלומר יקפלו כמבקש להסתיר מה שהוא.

587. ראה פרשה ו' פסוק צח והכונה לרחם הנקבה.

588. ראה פרשה ו, פסוק נט.

589. כלומר ולא תודיע אותו.

590. ראה פסוק זה בשנוי קל פרשה י, פסוק לט.

591. עֵד, הכונה לגבריאל.

592. מעובדי האלילים, בערבית اخزاب (הורוביץ).

593. השוה התכן ופסוקים שונים פרשה ז, לעיל עמוד 147 – 151. ביחוד פסוק כא כב כאן ופסוק לה, מב, מג, נא שם.

594. או הדנים למראה עיניהם.

595. כלומר אנחנו נשמר עליך לבל יפגעו בך. ↩

596. הכונה לאחד בני נח אשר לא שמע לקול אביו. ראה הלאה פסוק מד. ↩

597. הכונה שעזב את אביו ואת דת אביו ויהי כופר. ↩

598. הדבר, אשר דבר אלהים. ↩

599. אלג'ודי, הוא ההר אשר נחה עליו התבה. ↩

600. השמד, בדיוק "הרחק". ↩

601. כלומר הבטחה שהבטחתני להציל את משפחתי ממי המבול. ↩

602. חלילה לי, בדיוק בך אשים מחסי, כלומר אבקשך לשמרני מזה. ↩

603. האמות מאלה, כלומר על האמות אשר יצאו מחלצי אלה אשר אתך. ↩

604. זה הוא הסוף אחרי ספור שמחמד בעצמו מספרו עלפי רוחו, ומבקש לחתום אותו בחותם האמת. השוה גם פרשה ג' פסוק לט, ויש עוד מקומות אלה, כגון בספור יוסף. ↩

605. ראה פרשה ז, פסוק סג וכו' והערה שם. ↩

606. כלומר שרוח רעה נכנסה ודבקה בך. ↩

607. ולא תאריכו לי. ↩

608. כלומר, שולט עליו. ↩

609. ראה פרשה ז' פסוק עו, והערה שם. ↩

610. דברי אלהים הם, מבלי להזכיר את המדבר, ודבר זה נמצא בקראן, לדוגמא פרשת יוסף פסוק כט ופסוק מו. ↩

611. בדיוק: ויהי קצר זרוע. ↩

612. מי יתן, בדיוק: לוּ. ↩

613. ומצינים בתו, לפי פרוש המפרשים המסלמים, היה רשום על כל אבן שם האיש שעליו תפֹּל. ↩

614. סדום איננה רחוקה מהפושעים אנשי קריש ויכולים הם לראותה במסעיהם לסוריא. או העונש ההוא יכול לבוא גם על פושעי מכה. ↩

615. הכונה לרוח המועט אשר ישאר לכם בצדק. ↩

616. בדיוק: "תפלותיך", כלומר האלהים שאתה מתפלל אליהם. ↩

617. אכן ארך אפים וכו', ללעג לו הם מתכונים. ↩

618. ראה לעיל פסוק פד. ↩

619. פסוק זה הוא ממש דברי מחמד לעמו פרשה ו' פסוק קלה. ↩

620. ראה לעיל פסוק ע – עא. ↩

621. או: הַמַּתָּן הַנִּתָּן. ↩

622. כלומר יש ערים העומדות ויש בהן אשר נשמדו. ↩

623. מועד, כלומר אשר יעידו בו עדים בבני האדם. ↩

624. עיין לעיל פסוק סה. ↩

625. תמלטו בדיוק: תושעו. ↩

626. שאר–רוח, בדיוק: שארית ↩

627. מהם, מאנשי הדורות ההם. ↩

628. בה, בארץ. ↩

629. הם הרוחות והשדים. ↩

630. לאמר בשפה המובנה לכם. ↩

631. הקראן הזה, כלומר הפרשה הזאת. וכל פרק נבואה בקראן נקרא בפי מחמד "קראן". ↩

632. לשואלים, לדרכי אלהים והנהגתו את העולם. כי כל מה שנעשה ליוסף לטובתו נעשה. ↩

633. אחיו בנימין, לאמר בני רחל. ↩

634. ישא וכו', בדיוק: ישארו לכם לבדכם פני אביכם. ↩

635. במקור נדפסה נקודה במקום נקודותיים. הערת פב"י. ↩

636. כלומר אם ירבו הזאבים ויחזקו עלינו, הלא נאבד כלנו, ולמה לא תדאג לנו? ↩

637. הדבר בדיוק: דְבָרָם. והכונה של הפסוק לזמן בואם למצרים וראה להלן. ↩

638. דם שעיר העזים אשר טבלוה בו. ↩

639. בדיוק: תתארו. ↩

640. בדיוק: באלהים חסיתי. ↩

641. שהזהירו לבלתי עשות התועבה. ↩

642. כלומר: בעלה. ↩

643. דברי אלהים או דברי פוטיפר. ובחצי הראשון של הפסוק הוא פונה ליוסף ובחצי השני לאשת פוטיפר. והשוה פרשה יא, פסוק עח וראה הערה שם. ↩

644. בסכינים קלפו פרות, ואולם מרב התפעלות נדהמו, ובמקום לחתוך בפרי חתכו בידים. ↩

645. או: "היושבים במאסר". ↩

646. או: "היושבים במאסר". ↩

647. שר המשקים. ↩

648. הפסוק הקודם מדברי שר המשקים אל פרעה וזה אל יוסף אחרי בואו אליו. השוה פרשה יא פסוק עח, לעיל פסוק כט, ולהלן פסוק נב. ↩

649. ידעו פשר הדבר, או ערכך הנכבד. ↩

650. אלה דברי יוסף ועיין לעיל הערה לפסוק מו. ↩

651. כלומר לא ינחה את הבוגדים להוציא מזמתם.

652. כלומר זה שהביאו חלף הבר.

653. בדיוק למען יכירוה.

654. נתנו לנו פחות מכפי צרכנו.

655. כלומר הלא ברור שמצרי מכבד אותנו ורוצה בטובתנו.

656. זעומה, בדיוק: מעטה.

657. בדיוק: תקפו

658. בהגידו להם להכנס דרך שערים שונים, ידע שלא יוכל הועיל להם ורק נפשו עוררתהו להגיד להם את אשר הגיד.

659. "תחפשו" וכן "נחפש" בדיוק: אבד מכם, אָבד מאתנו.

660. הוציאו, את הגביע.

661. כלומר אין אנחנו יכולים להשיב את הגזרה שנגזרה מן השמים.

662. פוסח הוא על הספור ששבו אל יעקב, ולפי דעתו בלי בנימין שנשאר אצל יוסף.

663. בדיוק: ותלבינינה.

664. בדיוק: מרוח אלהים.

665. אל יוסף.

666. כסף נמאס, בדיוק: סחורה נמאסה.

667. עוד בטרם באו אל יעקב חש בריח יוסף.

668. הראשון, בדיוק: הקדום.

669. או: חבק אותו.

670. תמים עמך, בדיוק: מסלם.

671. עליו, על הקראן.

672. לבני אדם, בדיוק: לעולמים.

673. מהם מן האות ולא ישימו לב אליהם.

674. השעה, מכנויי יום הדין.

675. השוה רעיון זה במלים אחרות פרשה ז, פסוק צה–צז.

676. אני וכו' כלומר אנחנו ראינו האות.

677. השוה פסוק קט–קי כאן פרשה ו, פסוק לב–לד ופסוק קמח. פרשה ז, פסוק א–ה.

678. הקראן.

679. פרשה זו נקראה כן על שם הרעם הנזכר בה בפסוק יד.

680. הכונה להרים המחזיקים את הארץ על מכונה.

681. לאמר להביא עליהם הענש שהוא מירא אותם בו, לפני הטובה שהוא מבטיח לצדיקים בעולם הבא. ↩

682. ענש העמים אשר קמו לפניהם ויחטאו. ↩

683. לו, כלומר לכל אדם ישנם מלאכים הבוחנים דרכיו ומעשיו. ↩

684. פחד מפני אסון ותשוקה לגשם הבא בעקבותיו. ↩

685. בדיוק: לו קריאת האמת. ↩

686. השוה פרשה ה' פסוק מ. ואולי צריך לתרגם: לא יוכל להפדות בו. ↩

687. כלומר ישלמו טובה תחת רעה או יעשו טוב אחרי עשותם הרע ושבו בתשובה. ↩

688. שכר המעון – בגן עדן. ↩

689. ראה פרשה ב' פסוק כה. ↩

690. ראה פרשה ט' פסוק לח. ↩

691. השיבה שישובו אחרי מותם אל אלהים ויקבלו שכרם. ראה פרשה ג' פסוק יב. ↩

692. פגע בערבית قارعة ונזכר רק שלש פעמים בקראן. מלבד כאן פרשה סט פסוק ד' ופרשה קא פסוק א. בשני מקומות אלה القارعة כנוי ליום הדין: ״הדופקת״ ״הַמַּכָּה״. ↩

693. בדיוק: וארויח להם הזמן. ↩

694. מראה בדיוק: משל. ↩

695. בערבית احزاب ↩

696. בלשון ערבית. ↩

697. בדיוק: ״מן הדעת״, וראה פרשה ב' פסוק קיד והערה שם. ↩

698. כלומר כל המקרים יקרו ויאתיו על–פי הרשום בספר הקורות הנמצא בשמים מלבד ספר הנבואות. ↩

699. הכונה לספר שבשמים שממנו לקוחות כל הנבואות שנתנו לנביאים לפני מחמד ולו. ↩

700. הכונה לכבושי המסלמים בערב. ↩

701. כלומר היהודים והנוצרים שיש גם בידם ספרים מן השמים. ↩

702. פרשה זו נקראה כן על שם ספור אברהם המתחיל בפסוק לח. ↩

703. ימי אלהים – חסדו וענשו. ↩

704. ראה פרשה ב' פסוק מד, מו. ↩

705. בדיוק: ״שלטון״, כלומר כח שיהיה למופת על אמתות דבריכם. ↩

706. ראה פרשה ז' פסוק צו. ↩

707. מקומי בערבית هقي; תוכחתי, בדיוק: ״אשר אמרתי להביא״ כלומר הענש. ↩

708. חלאה בדיוק: מוּרְסָא, מוּגְלָא.

709. בדיוק: מקום.

710. זרהו, בדיוק: התגבר עליו.

711. או: לא יוכלו עמד בגלל מעשיהם (הרעים).

712. בדיוק: יעביר אתכם.

713. והקים, בדיוק: והביא.

714. בדיוק: אָכְלוֹ.

715. חסד אלהים, תורת הקראן וראה פרשה ב' פסוק רז.

716. בדיוק: ויעשו לאלהים דמויות.

717. השוה פרשה ב' פסוק רנה.

718. ראה פרשה ב' פסוק כ.

719. מכה.

720. השוה פרשה י' בספור נח ובנו פסוק מז, מח.

721. הכונה לסביבות מכה שאינם פוריים ולכן מתפרנסים אנשי מכה מעולי הרגלים העולים לחג בכעבה.

722. יֵעָשֶׂה בדיוק יָקוּם.

723. הסב מבטם מן המקום אשר אליו כמו נסמרו עיניהם.

724. והשמים לא שמים כלומר שהארץ והשמים יטמוטטו.

725. פרשה זו נקראה "אלחג'ר" שפרושה סלע על שם ארץ אלחג'ר מקום מגורי תמוד הנזכר בפסוק פ, ומקום אחגר בדרך המובילה מחגאז לסוריא.

726. בדיוק: לוֹ הָיוּ מֻסְלָמִים

727. קבוע, בדיוק: ידוע, ורצונו לאמר, כי לכל אומה זמן קבוע ולפני הגיע הזמן שנקבע לה לא תאבד מן העולם, ראה פרשה יג פסוק לח, או אולי הכונה מבלי שהורדנו עליהם ספר כקראן להזהירם.

728. ראה פרשה ז, פסוק לב ופרשה ו, פסוק נ.

729. לשון זלזול הוא בקריאה כזו.

730. בערבית جُنّ לאמר אדם שנדבק בו רוח ושד, ג'ן בערבית, כדרך שדמו שכל משורר וכהן יש לו שד המגלה לו נסתרות ומשרה עליו רוח.

731. כונתו במשפט בשעת הצרך כגון לנביאים להורות.

732. לו באו מלאכים, הרי היה זה להענישם ולא היו מרויחים לכם הזמן עוד.

733. ראה פרשה ח, פסוק לט.

734. הכונה לשנים עשר המזלות.

735. לבל יוכל לארוב על שערי השמים ולשמוע דבר אלהים או המלאכים כמובא בפרשת הג'ן, והשלהבת תטריד את השדים והרוחות משערי השמים. ↩

736. יתדות או "הרים גבוהים" וראה גם פרשה יג, פסוק ג. ↩

737. רצונו לאמר לאנשי ביתכם אשר תדמו, כי אתם המכלכלים, אותם. ואולם לא כן, כי אלהים מכלכלם. ↩

738. מטיט היון או מטיט שחור. ↩

739. הוא לפי המפרשים המסלמים אבי כל הג'ין הם השדים והרוחות. ↩

740. ראה פרשה ח, פסוק לט. ↩

741. פסוק לו לז כאן נמצא גם בפרשה ז, פסוק יג יד. ושם כל ענין זה, וכן פרשה ב, כח וכו'. ↩

742. ראה פרשה ז, פסוק קעד ואולי שם מרומז על הענין כאן. ↩

743. ענשם או מקום האספם, וכן פרשה יא פסוק כ'. ↩

744. דרך כל שער יבוא חלק קצוב מהם מן הרשעים. ↩

745. ראה פרשה ז, פסוק מא ושם כל הענין. ↩

746. בדיוק: דברכם. ↩

747. ראה פרשה יא, פסוק פא. ↩

748. בדיוק "שמחים בבשורה", שאורחים באו. ↩

749. ראה פרשה יא, פסוק פ. ↩

750. עושים דוקא את מעשיכם הנתעבים או אם ישכם עושים בקשתי. ↩

751. דברי המלאכים הם אל לוט, כלומר: לא תוכל תקנם... ↩

752. פרשה יא, פסוק פד. ↩

753. כלומר המקום נמצא ואתם רואים אותו. ראה פרשה יא, פסוק פד וצא, והערה שם. ↩

754. הם מדין, ופרוש אנשי אלאאכה יושבי היערות. ↩

755. אנשי אלחג'ר נזכרים רק כאן. לפי הצתאור של בתיהם החצובים בהרים הנתן כאן הנזכר גם בפרשה ז פסוק עב, נראה שמחמד חשב שאלה הם תמוד שאליהם נשלח צאלח. ↩

756. שעת יום הדין. ↩

757. בחסד, בדיוק: נאָה. ↩

758. בחלק האמינו ובחלק לא האמינו. ↩

759. הכונה למות שהוא יבוא ודאי לכל חי. ↩

760. פרשה זו נקראה כן על שם ענין הדבורה הנזכר בה בפסוק ע. ↩

761. הכונה לבני האדם. ↩

762. הכבודה, רב המקנה והצאן נחשבים לכבוד ולתפארת. ↩

763. או הרים גבוהים. וכן למעלה פרשה מג, פסוק ג, ופרשה טו, פס' יט.

764. השוה פרשה יד פסוק לז ושם כל הענין.

765. הכונה לאסורי מאכלות של הערבים עובדי האלילים.

766. היינו היהודים והנוצרים שקבלו ספרי זכרון ותוכחת מוסר.

767. ובמזמורים ראה הערה פרשה ג, פסוק קפא.

768. העביר, בדיוק: החליש.

769. כלומר ישמיד אותם מעט מעט, ופחדו הנשארים לבל יקרם כמקרה רעיהם.

770. או "ולו הדת נצח" או ולו יאות ליראה" או "ולו המשפט תמיד" היינו לגמול ולענש.

771. ראה פרשה ו, פסוק קלז.

772. כלומר יחסו.

773. בדיוק: לו השבח.

774. אשר יתאוו, כלומר בנים.

775. הכונה כאן למנהג הערבים לפני האסלאם לקבר את הבנות חיות מפחד הָעֹנִי.

776. עליה, כלומר על הארץ.

777. לאמר בנות לאלהים.

778. או והוא עצל ואינו מועיל לאדוניו.

779. מהר, בדיוק: קרוב.

780. בדיוק: באויר השמים.

781. כלומר: כלים חזקים ומתקימים זמן רב.

782. בדיוק: "תַּשלימו", תהיו מסלמים.

783. השוה פרשה ב, פסוק פ, ושם פסוק קנז.

784. פרשה ו, פסוק כד והשוה שם כל הענין.

785. באלה, בבני עמך.

786. בדיוק: המסלמים.

787. הכונה לקריש, לפי ביצ'אוח, שבראותם שבני בריתם חלשים ממתנגדיהם, התחברו אל המתנגדים על בני בריתם.

788. בדיוק: ואתם תהיו ערבים.

789. לו – לאלהים.

790. אות במובן פסוק מהקראן, והכונה כאן לפסוקים בקראן שבאו במקום פסוקים שאמרם מחמד תחלה וחזר בהם וקבע במקומם אחרים.

791. לתמימים עם אלהים, בדיוק: לְמֻסְלָמִים.

792. הכונה לבני מכה שאמרו על מחמד, שתורתו באה לו מאחרים, כגון מעבד נוצרי שנמצא שם ויהודים וכדומה ורבו הפרושים בענין המורה שיחסו למחמד.

793. יִטוּ לחשב שהוא מלמד את מחמד.

794. ראה פרשה י, פסוק כד.

795. ראה פרשה ב, פסוק קסג, פרשה ה, פסוק ד.

796. ראה פרשה ב, פסוק קסז, פרשה ה, פסוק ד.

797. ראה לעיל פסוק קיא.

798. בערבית أه.

799. כונתו ששמירת השבת הוא על והוא חובה רק על היהודים והנוצרים, כשם שהוא חושב את המאכלות האסורות לחובה שהוטלה על היהודים בפשעיהם.

800. פרשה זו נקראה כך על שם מסע הליל של מחמד, שנסע אם בהקיץ או בחזיון לילה – בזה נחלקו המסורות המוסלימיות – אל ירושלים ואל השמים על בהמת–רכיבה, שירדה מן השמים בלוית המלאך גבריאל. הנסיעה נזכרת בפסוק א.

801. הקדוש, החרם והוא הכנוי לכעבה במכה.

802. האחרון, בערבית إِ, ובדיוק פרושו "אשר בקצה האחרון" לפי דעת המפרשים הערבים הכונה לבית המקדש בירושלים. אך לפי מה שהעלה מורי יוסף הורביץ ז"ל בחקירתו, נכון פירושם של אותם המפרשים הערבים הקדמונים, שהכונה למקדש בשמים המכוון כנגד בית המקדש של מכה, אותו רעיון הנמצא גם באגדה היהודית בדבר המקדש של מעלה המכוון נגד בית–המקדש בירושלים.

803. מעגלו, או "מחוזו" או גם "סביבותיו".

804. יש המפרשים "צאצאי" כעין קריאה "אתם צאצאי" וכו', אל תקחו לכם אלילים והוא סוף הצווי להם, צאצאי נח שהיה עבד מודה. או "לא תקחו וכו' את מי שהוא מצאצאי נח מבלעדי אלהים.

805. בדיוק "חרצנו" "גזרנו".

806. השוה פרשה ח פסוק מג, מו. ופרשה ד פסוק נ.

807. בדיוק: עלוּ בוֹ.

808. כלומר, אין האדם מבחין מה טוב לו ומה רע לו, אם מתוך אולת נפשו ואם מתוך חוסר ארך רוח.

809. להאיר בדיוק: לראות, ראה פרשה י' פסוק סח.

810. הכונה למסחר ועסק שאדם עוסק בם ביום.

811. השוה פרשה י' פסוק ה.

812. גורלו, בדיוק: עוֹפוֹ, שכן היו הערבים מעוננים, וכרומאים היו מפריחי יוֹנים ועופות אחרים, והיה אם יימין והיה לסמן טוב, ואם ישמאיל לסמן רע.

813. הכונה לספר שבו רשומים זכויותיו וחובותיו של האדם.

814. ראה פרשה י' פסוק קח.

815. ראה פרשה ו פסוק קסד.

816. כלומר, צוינום להיות צדיקים, אך הם פשעו, או נתנו בלבם לחטוא, והכשלנום, למען הביא עליהם הרעה.

817. מנאץ או מחֹרֵף.

818. יהיו מקובלים על אלהים, יְשַׁלֵּם שכרם.

819. אֻף, קריאת בוז ומאוס, כלומר שלא תחשבם למעמסה עליך.

820. או "נטה להם כנפך בהכנע" ראה פרשה טו פסוק פח.

821. לאחר כי תסור מהם, באשר תקצר ידך והיית זקוק גם אתה לרחמי שמים.

822. הכונה לקמצנות.

823. אל תבזבז יותר מדי. וראה תמונה זו פרשה ה פסוק סט והרעיון הזה גם בפרשה כה פסוק סז.

824. מנאץ בהיות תלונות עליך בהיותך קמצן, וחסר (כל), אם תבזבז יותר מדי.

825. ראה פרשה יג פסוק כו.

826. ראה פרשה ו פסוק קנב.

827. ראה שם.

828. ראה שם.

829. היינו להרג קרוב הרוצח. ולא הותר להרוג בלתי אם את הרוצח עצמו, ויש אומרים שהכונה לגואל הדם שלא יהרוג את הרוצח באכזריות.

830. לו, יש מפרשים לו לנרצח, כלומר בחק שהתיר לגואל לגאל דמו מיד מרצחו נתן עזר לנרצח. ויש מפרשים לו לגואל הדם, כלומר עליו החובה לגאול דם קרובו שהיה לו גם הוא עזר בחייו, או שעזב לו ירושה במותו. ויש מפרשים לו, לרוצח, כלומר חק זה בא לעזר בעד פריצות כל גבול בגאולת הדם.

831. ראה פרשה ו פסוק קנג.

832. היא האחראית ותנקום במפירה.

833. ראה פרשה ו פסוק קנג.

834. או "לא תתחקה עלדבר אשר לא דעת לך בו, כלומר במופלא ממך אל תחקר. ויש מפרשים שהכונה שלא לחשוד בכשרים ולהאשימם סתם בלי ידיעה ברורה.

835. ערבים אותו, כלומר את המעשה הזה.

836. בעיני, בדיוק: לְפָנַי. ↩

837. ראה לעיל פסוק כג. ↩

838. הכונה שאמרו ששלשת האלילות אללָאת מַנָאת ועֻזָּה הן בנות אלהים. ראה פרשה טז פסוק נט וכו'. ↩

839. כלומר להסתיר מהם הדברים, או מסך נסתר על החושים שלא יבינו שאינם מבינים. ↩

840. ראה פרשה ו פסוק כה והערה שם. ↩

841. כלומר הם מאזינים לדבריך כדי להפך אותם ללעג. ↩

842. או משלו לו משל. ↩

843. כלומר לא יוכלו לך. ↩

844. בדיוק ״יגדל בחזכם״ ופרושו: היו אשר תהיו, ואפילו אבן או ברזל או דבר הקשה בעיניכם יותר לתאר שיוכל לקום לתחיה, ואף–על–פי–כן יוכל אלהים להקימכם לתחיה. ↩

845. היא האחראית ותנקום במפירה. ↩

846. ראה פרשה ו פסוק קנג. ↩

847. או "לא תתחקה על דבר אשר לא דעת לך בו, כלומר במופלא ממך אל תחקר. ויש מפרשים שהכונה שלא לחשוד בכשרים ולהאשימם סתם בלי ידיעה ברורה. ↩

848. ערבים אותו, כלומר את המעשה הזה. ↩

849. בעיני, בדיוק: לְפָנַי. ↩

850. ראה לעיל פסוק כג. ↩

851. הכונה, שאמרו ששלשת האלילות אַללָאת מַנָאת ועֻזָּה הן בנות אלהים. ראה פרשה טז פסוק נט וכו'. ↩

852. כלומר להסתיר מהם הדברים, או מסך נסתר על החושים שלא יבינו שאינם מבינים. ↩

853. ראה פרשה ו פסוק כה והערה שם. ↩

854. כלומר הם מאזינים לדבריך כדי להפך אותם ללעג. ↩

855. או משלו לו משל. ↩

856. כלומר לא יוכלו לך. ↩

857. בדיוק ״יגדל בחזכם״ ופרושו: היו אשר תהיו, ואפילו אבן או ברזל או דבר הקשה בעיניכם יותר לתאר שיוכל לקום לתחיה, ואף–על–פי–כן יוכל אלהים להקימכם לתחיה. ↩

858. ידברו טובות עם הכופרים, לבלתי הכנס אתם ברוב דברים. ↩

859. ראה פרשה ב פסוק רנד ופרשה ד פסוק קנא. ↩

860. אלה המלאכים אשר יעשום לאלהים. ↩

861. נורא בדיוק, יש להזהר ממנו. ↩

862. השוה פרשה ז פסוק קסד. ↩

863. בספר אשר בשמים ששם רשומים כל הקורות מן העולם ועד העולם. ↩

864. הכונה לאותות ומופתים שדרשו אנשי מכה ממחמד לאמת את נבואתו. ↩

865. גלוי בנסח הערבי (אותיות לא ברורות) הנמצא עוד בפרשה זו פסוק יג ופרשה כז פסוק יג, ופרושו מַרְאֶה (בינוני פועל) לאמר אות ומופת, ויש קוראים (אותיות לא ברורות) (בינוני פעול) ופרושו נראית, גלוי. ↩

866. כפרו באות אשר נתן בה, ראה פרשה ז פסוק קא, או החטיאו נפשם בעקרם אותה. ↩

867. הכונה לחזון שראה מחמד, שאלהים נותן לו נצחון על אויביו, ולא נתברר הדבר לאיזה מנצחונותיו הוא מכון כאן. ויש שאמרו שהכונה לחזון שראה בליל נסעו אל ירושלים, והסיקו מזה, שכל המסע לא היה אלא בחזון. ↩

868. הוא העץ הזַקוּם הנזכר בקראן פרשה לז פסוק ס ופרשה מד פסוק מג ופרשה נו פסוק נב, והוא צומח בגיהנם. ↩

869. פרשה ב פסוק לב. ↩

870. פרשה ז פסוק יא. ↩

871. שם פסוק יג–יד. ↩

872. שם פסוק יז. ↩

873. השתוף בממון פרושו לעוררם להשיגו ולהוציאו לדברים רעים. השתוף בילדים הוא לקרוא אותם בשמות האלילים כמו עבד אלעזה, ולהדריכם בדרך רעים. ↩

874. השוה פרשה ד פסוק קיט, ושם כל הענין מפסוק קטו וכו'. ↩

875. מבלעדיו אלהים, ואולי הכונה בפסוק כלו, שהאלילים סרו מכם ולא עמדו לכם בצרה, והשוה פרשה כח פסוק עה ופרשה טז פסוק פט, והכונה ضَ כאן כאלו היה ضَ شً (אותיות לא ברורות). ↩

876. במובן כפוי טובה. ↩

877. בדיוק: חצץ, צרורות. ↩

878. בתוכו בים. ↩

879. לאמר, תספר בשמנו. פסוק זה הורד לפי המפרשים המסלמים בנוגע לשבט ת'קיף תושבי אלטאאף שבקשו להתאסלם, בתנאי שהנביא יפטרם מחובות מס־הצדקה והתפלה, ושיתן להם רשות להחזיק באלילתם אללאת עד מועד קבוע, ולהכיר את עירם כעיר קדש, כערי מקלט שלנו, כמו שנחשבה וכמו שנחשבת מכה עד היום הזה. הם אמרו לו, שאם ישאלו יתר הערבים לסבת הזכויות המיוחדות שנתנו להם, יענה, כי כן מצות אלהיו. לפי זה נגלו פסוקים אלו אחרי ההג'רה. ויש אומרים שהכונה לאנשי מכה שאמרו למחמד, שלא יתנו לו לנשק את האבן

השחורה בקיר הכעבה, אם לא יבקר את אליליהם ומשׁשׁם בידם כדרך עבודתם, ובנוגע לכל הענין, השוה פרשה יא פסוק קיא וכו' ופסוק קיד, קטו וכו'. ↩

880. קצת בדיוק, דבר מועט. ↩

881. כלומר בעולם הזה ובעולם הבא. ↩

882. יש אומרים שהכונה לאנשי מכה שעוררהו לעזוב את העיר, ויש אומרים שהכונה ליהודי אלמדינה, שברצותם להפטר ממנו, אמרו לו, שאין השכינה שורה על הנביאים, אלא בארץ ישראל, כנזכר (במסכת מועד קטן דף כא ע"א), ואמנם חשב לנסוע לשם זה לארץ–ישראל, וכבר נסע מסע יום, ואז נגלה לו המלאך לעוררו לשוב למקומו. ↩

883. הכונה לקריש שנהרגו במלחמת בדר בשנה השניה להג'רה, או ליהודים שגרשו מאלמדינה, אחרי שחלק גדול מהם נשמד שם. ↩

884. כלומר יקום לעד לקוראיו להמליץ עליהם. ↩

885. עליו על הקראן בקראך בו, או שקד בה באשמורה בלילה. ↩

886. הכונה: מקום רצוי לי, מקום מבטחים. אמרו: מבוא צדק היא אלמדינה שאליה הביאו אלהים. מוצא צדק, מכה שהוציא ממנה. ↩

887. בדיוק: ונטה בצדדיו. ↩

888. כלומר, הוא היודע את דרך הרוח, רוח הקדש או גבריאל או הנפש בכלל. וזו אחת משלש השאלות ששאָלוהו אנשי מכה, לפי המסורת בעצת יהודי אלמדינה, לבחנו אם נביא הוא. שתי השאלות האחרות הן על דבר בני המערה (פרשה יח פסוק ח וכו'), ועל דבר דו אלקרנין הוא אלכסנדר מוקדון (פרשה יח פסוק פב וכו'). והתשובה "מדבר אלהי" אפשר גם לפרש: הוא אשר יצר הרוח. ↩

889. כלומר את הקראן, ולא יבוא אליך חזון. ↩

890. רק ברחמיו עליך לא לקחו מאתך. ↩

891. השוה רעיון זה בענין הקראן פרשה ד פסוק קיג, ואותו סוף פסוק גם שם. ↩

892. הג'ן הם הרוחות והשדים. ↩

893. ראה פרשה ב פסוק רסח. ↩

894. או יהיו לעדים לך. ↩

895. וכל אלה המופתים דרשו אנשי מכה ממחמד כתנאי קודם לאמונתם בנבואתו. ↩

896. אדם ולא מלאך. השוה פרשה יא פסוק כט ופרשה יד פסוק יב. ↩

897. ראה פרשה יג פסוק מג, והשוה כל הענין פרשה ד פסוק פא ופסוק קסד. ↩

898. ראה פרשה ז פסוק קעז. ↩

899. ראה פרשה ד פסוק נח–נט, ועל–פי הפסוקים ההם נראה לי כמו שפירש ביצ'אוי כאן.

900. ראה לעיל פסוק נב.

901. ראה לעיל פסוק צא.

902. מיראה פן לא ישאר בידכם מאומה.

903. ראה פרשה כז פסוק יב. יש חושבים שהכונה לאותות: הנחש והיד המצורעת והארבה והכנים והצפרדע והדם והוצאת המים מן הסלע ובקיעת ים סוף, וכפית הר סיני על ישראל. ויש אומרים במקום שלשת האחרונים: שטף היאור את הארץ השדפון וחסר פרי. ויש אומרים שהכונה למצוות שצוה משה את ישראל, והן: לבלתי שתף לאלהים, לבלתי גנוב נאוף, רצוח, כשף וקח תרבית והאשם איש נקי בשקר למען המיתו, להוציא שם רע על אשה כשרה והשתמט מצבא המערכה במלחמה. ליהודים נוספה עוד מצות שמירת השבת, אמרו כשמנה מחמד מצוות אלה ליהודי ששאלו עליהן, נשק היהודי את ידי מחמד ורגליו.

904. אחריו, אחרי פרעה, אחרי שנסע כנזכר לפני כן.

905. ביום הדין יביאו גם את פרעה ואנשיו וגם את ישראל לדין. אלה יהיו לדראון עולם ואלה יזכו לחיי עולם. ובענין ארץ–ישראל השוה גם פרשה ז פרשה קלב–קלג וכו'.

906. הורדנו את הקראן.

907. ראה פרשה כ' פסוק קיג ופרשה עה פסוק טז וכו'.

908. על פניהם בדיוק: על זְקניהם וכן פסוק קט.

909. ראה לעיל פסוק ה.

910. כששמעו אנשי מכה את מחמד פעמים משתמש בשם "אללה" ופעמים בשם "אלרחמן" דמו, שהוא מודה בשתי אלהויות. ולכן הוא אומר, שרק אחד הוא שנקרא בשמות שונים.

911. פרשה זו נקראה כן על שם ספור המערה הנזכר בפסוק ח וכו'.

912. בעקבותיהם וכו' כלומר אתה הולך אליהם להורותם תורתך, והם יפנו לך ערף.

913. ראה פרשה י"א פסוק ט.

914. בעלי המערה הם צעירים נוצרים בני טובים מאפסוס, שלפי אגדה נוצרית היו שבעה והתחבאו במערה בהר ליד העיר, בימי הקיסר הרומי דציוס, מאימתו, כדי שיוכלו לשמור שם דתם. אלהים הפיל עליהם תרדמה וישנו שם שנים רבות עד עלות על כסא המלוכה תאודוסיוס מרים קרן הנצרות. כלבם שכב במשך כל הזמן ליד פתח המערה, ולא נתן לאיש לבוא אליהם.

915. רבו המפרשים בפרוש "אלרקים", יש אומרים שהוא שם ההר או העמק שבו המערה, ויש אומרים שהוא לוח עופרת או אבן שעליה חקוקים שמות שבעת

ישני המערה, ויש אומרים שהוא שם הכלב שומרם, ואף הוא מזומן לחיי העולם הבא. ↩

916. יותר בדיוק: ונסך על אזניהם (במסך לבל ישמעו). ↩

917. אף–על–פי שרצונו לאמר הרבה שנים השתמש בסגנון המשתמע גם לרב וגם למעט. ולפי ביצ'אוי השתמש כן, משום שאם גם היה מספר השנים רב, לא נדמו לישנים אלא כמעט. ↩

918. אם הישנים צדקו או האנשים אשר פגשום אחרי התעוררם. ↩

919. עליהם. כלומר להראות אמתות אלהותם. "מופת" בדיוק "שלטון" ראה פרשה יד פסוק יב. ↩

920. נראה הדבר שמכאן מתחילים דברי אלהים או המלאך אליהם. ↩

921. לבל תטרידם בשנתם. ↩

922. ברחבת המערה באמצעיתה, למען יהיה להם די אויר לנשימה. ↩

923. ראה פרשה יז פסוק צט. ↩

924. ישנו בעינים פקוחות, או בגלל רוב התנועה אשר התנועעו בהתהפכם. ↩

925. לבל ימק בשרם בשכבם תמיד על צד אחד. ↩

926. או "בדלת", או "בפי המערה". והיה הכלב שומרם. ↩

927. כי אלהים נתן למראה פניהם אימות, או מאימת המקום. ↩

928. במקור הוא מוסיף "ביניהם". ↩

929. ראה פרשה יב פסוק י, ופרשה לז פסוק מט. ↩

930. השוה פרשה ב פסוק רסא. ↩

931. בתחלה חשבו שישנו חצי היום או יום וחצי למרבה, אך בראותם צפרניהם ושערותיהם שגדלו אמרו: "אלהיכם וכו'". ↩

932. הטוב לטעם או לכשרות או לזֹל או לרֹב. ↩

933. או: "ונהג ברכות", ↩

934. או: "בהכירם אתכם". ↩

935. השעה, כנוי ליום הדין. ↩

936. בריבם הוא מקרא שאין לו הכרע, ויש מפרשים "כלינו צפונם והודענו הדבר בריבם", ויש אומרים "בהחלקם וכו' ויאמרו". ↩

937. בטוי זה בשנוי קצת "בנו עליו בנין" נמצא בפרשה ל"ז פסוק צה בענין אברהם, ושם הבנין לרעה, לבנות כבשן להשליכו בו. לא ברור אם גם כאן הכונה לרעה או סתם לקבר או כדעת אחרים לבנות, עליהם בית לדירה, כי חיים הם ולא מתים. ↩

938. כלומר בדברים הברורים שנגלו לך ולא בנסתרות והנעלמות שבדבר. אפשר לתרגם גם "למראית עין", והיא אחת השאלות ששאלו את מחמד לבחון

אותו. ראה הערה לפרשה יז פסוק פז. ונראה מכאן שגם הנוצרים הציקו למחמד בשאלותיהם. ⮐

939. מן הנוצרים. ⮐

940. ראה פרשה יב פסוק ק. וכאן מבארים: כששאלו את מחמד על מספר הנערים למען נסותו, אמר, מחר אגיד לכם ושכח להוסיף "אם ירצה השם". ועל זאת באה התוכחה. ואכן נענש מחמד, ולא מצא אז חזון מגבריאל במשך עשרה ימים, עד אשר שמחו אויביו לאידו, ואז בא גבריאל והודיעהו, אך הוכיחו על שלא הוסיף "אם ירצה השם". ⮐

941. בשכחך להוסיף "אם ירצה השם". ⮐

942. לאמת שבדבר הזה. ⮐

943. יש אומרים שהכונה לדעות שונות בענין מספר השנים אצל הנוצרים, ויש אומרים שהכונה להבדל בין שנות החמה שהנוצרים מנו לשנות הלבנה כמו שמנה מחמד. ואולם עיין צורה כזו פרשה ז פסוק קלח בענין ארבעים יום של משה בהר סיני. ⮐

944. כלומר אלהים דן יחידי. ⮐

945. ראה פרשה ו' פסוק נב. ⮐

946. בדיוק "אהלה". ⮐

947. השוה פרשה ד פסוק קא. ⮐

948. לפי המפרשים הערבים משך זה את חברו אל גנו להרגו ולהגיע גנו בגנו ושדהו בשדהו לרשתו, מעין המדרש לפסוק "ויאמר קין אל הבל ויהי בהיותם בשדה (בראשית ד פסוק ח מדרש רבה בראשית). ⮐

949. שעת הדין. ⮐

950. רעמים וברקים או "גזרה מן השמים" או פשוט "חשבון" והכונה לחשבון וענש מעשיהם. حسبان הנזכר כאן נמצא רק עוד פעם בפרשה ופסוק צו ושם במובן חשבון. ⮐

951. בדיוק "וְהֻקַּף פריו". ⮐

952. להראות פסת היד כלפי חוץ, וכך היו עושים מתוך צער ויגון. ⮐

953. כלומר במצב זה. ⮐

954. ראה פרשה י פסוק כה, וצריך גם כאן להשלים כמו שם: וישגשג הצמח ויעל, והנה השכים פתאם ויהי לקש יבש. ⮐

955. מתיצבת או "חשופה" או "ישרה וחלקה". ראה פרשה יד פסוק מט. ⮐

956. ראה פרשה ו פסוק צד. ⮐

957. ראה פרשה לט פסוק סט, ספר שבו רשומים כל המעשים של כל האדם. לצדיקים ימסר בידם הימנית לרשעים בשמאלית. ⮐

958. כי אלהים הם. ראה פרשה ו פסוק כב. ⮐

.959 כלומר שניהם האלילים ועובדיהם יחד ירדו שאול.

.960 ראה פרשה יז פסוק צו.

.961 ראה פרשה טו פסוק יג והערה שם.

.962 ראה פרשה ו פסוק מח.

.963 בשוא, בטענות שיסודם שקר.

.964 ראה פרשה ו פסוק כה ופרשה יז פסוק מח.

.965 מועד, בדיוק: ״הזהרה״ ו״תוכחה״ על הענש אשר ימצאם.

.966 לנערו, ליהושע בן נון.

.967 במקור حقبًا יש אומרים שהוא תקופת זמן שבעים או שמונים שנה.

.968 כלומר שהמים לא נגעו בדג. וזה הדבר: באחד הימים נשא משה לפני בני עמו נאום נמלץ ומלא חכמה. הם שאלוהו, הנמצא חכם ממנו בכל העולם. הוא אמר שאין. ואולם אלהים הוכיחו ואמר לו, שיש חכם ממנו, והוא אלחַצִ׳ר (הוא אליהו), וסמן נתן לו שהוא נמצא על יד סלע במקום הפגש שני היַמים הים הפרסי והיוני; ואמר לו לקחת אתו דג בסל, ובמקום שיאבד הדג שם המקום, אך משה שכח לשאול בדבר הדג, ויהושע שכח להגיד לו, כי אבד הדג. אמרו בשעה שהיה משה ישן אצל הסלע, עזב הדג שהיה צלוי את הסל וברח אל הים. ויש אומרים שיהושע היה רוחץ במעין החיים, ונתזו טפות אחדות מן המים על הדג וקם לתחיה וברח.

.969 בחנותנו בדיוק בהתלוננו.

.970 לפי האגדה הוא אלצח׳ר, הוא אליהו.

.971 או ״אל נא תגער בי״.

.972 לפי אגדת הערבים היא העיר אנטיוכיה או העיר אילת בקרבת בצרה ויש אומרים העיר באגרואן בארמניה.

.973 כי באהבתם אותו יכחשו וימרו גם הם אתו.

.974 המפרשים הערבים כלם חושבים, שבעל שתי הקרנים הוא אלכסנדר מוקדון מלך יון ופרס. השם הזה נזכר רק כאן בקראן. גם דעת מורי יוסף הורוביץ ז"ל היא שהכונה לאלכסנדר. דיוקנו של אלכסנדר כבן יופיטר אמון הוא לעתים בקראן. ראה גם דניאל פרק ח פסוק כא. והשאלה הזאת היא אחת שלש השאלות ששאלו אנשי מכה ממחמד, על–פי עצת יהודי אלמדינה למען נסותו. ראה פרשה יז פסוק פז והערה שם.

.975 אמרו, עם לובש עורות חיות הבר וחי על ציד הים.

.976 נתן אלהים הברירה בידו להשמידם או ללמדם נכוחה. ויש אומרים הברירה שנתנה לו היא אם להרגם או לקחתם בשבי, ודעה ראשונה עיקר.

.977 אלה האנשים היו ערומים מלבוש וחסרי מעון לשבת, כי שום בנין לא היה יכול להתקים שם, והיו גרים במאורות. לדעת מפרשים אחרים מקום העם הזה בדרום מערב כוש.

978. נתנו וכו' בדיוק, "הקפנו".

979. בדיוק בין שני הסְכָרים, והוא חֵל שבנה אלכסנדר, שלא יוכלו גוג ומגוג להתפרץ לישוב. והכונה לחומת הברזל המפורסמת של דרבנד.

980. לשונם היה זר ובינתם מעטה.

981. הכונה לבני אדם או למלאכים ורוחות.

982. בדיוק "הכנסת אורחים" וכן פסוק קז.

983. ביום הדין כשישקלו את זכויות כל אדם וחובותיו במאזנים. או "ולא נתֵן להם ביום התקומה כל משקל", כלומר יהיו לתהו.

984. שם זה לגן–עדן נמצא פעמים בקראן: כאן ופרשה כג פסוק יא.

985. בדיוק: "ולא ישתף בעבודתו את אלהים אחר", כלומר אלילים.

986. פרשה זו נקראה כן על שם ענין מרים אם ישו הנזכר בפסוק טז.

987. כהיעץ הן כאותיות א. ל. ר., א. ל. מ. וכדומה בראש פרשיות שונות בקראן ושאין להן פרוש. ראה הערה ראש פרשה ב.

988. הלבין בדיוק: להט היינו נהפך כאש לבנה.

989. ירא אנכי פן הגואלים יקחו אותה ויציקו לה. או ירא אנכי את בני דודי הכהנים אשר ימלאו מקומי אחרי, כי חטאים המה, והתעו את העם.

990. הוי זכריה, תשובת המלאך.

991. לפניו לא נקרא איש בשם יחיה, והכונה ליוחנן המטבל

992. ראה פרשה ג פסוק לה ושם בפרשה כל הענין

993. ראה פרשה ג פסוק לו ושם "שלשה ימים".

994. שם.

995. דברי אלהים ליחיה.

996. ראה פרשה ג פסוק מב ושם כל הענין.

997. ראה לעיל פסוק יד בשנוי קל.

998. חלילה לו בדיוק: ישתבח. וראה כל פסוק זה פרשה ב פסוק קי – קיא. ופרשה ג פסוק מב. ופרשה י פסוק סט.

999. ראה פרשה ג פסוק מד. בדברי ישו.

1000. עובדי האלילים احزاب נחלקו בדבר הדת והאלהים, ויש אומרים "הכתות" ונחלקו בדבר ישו.

1001. או, מַמַּרְאֶה, מֵחָזוּת, מהופעת.

1002. יום הדין.

1003. ראה פרשה יח פסוק כה.

1004. ביום הדין.

1005. כלומר אלהים יהיה אחרי ככלות הכל היחיד החי והקיים.

1006. זמן קצר או ארוך.

1007. ראה הערה לפרשה ז פסוק קפז.

1008. ראה לעיל פסוק ד.

1009. יש מהחוקרים החושבים שהוא אחד משליחי ישו אנדראס, ויש חושבים שהוא הטבח אנדראס מהרומן של אלכסנדר (יוסף הורוביץ). לפי המסורת המסלמית הוא חנוך. ראה פסוק נח לקמן.

1010. ראה פרשה יז פסוק ג.

1011. פסוקי הקראן.

1012. בדיוק: אבדו, וראה בנגוד לזה "שמרו את התפלות" פרשה ב פסוק רלט.

1013. לאמר המאמינים בסתר, ויש אומרים "צוה... בסתר" היינו "צפון הוא להם".

1014. דברי המלאך לאמר, לא ארד אליך.

1015. לגורל, בדיוק: למקום, למעמד.

1016. נרחיב לו במתן ובחיים.

1017. ראה פרשה יח פסוק מד והשוה גם פסוק פ כאן לענין שם.

1018. ראה לעיל פסוק מא.

1019. במובן "עבודה" שבתלמוד היינו האלילים שהם עובדים אותם.

1020. או לגרותם גרה.

1021. או צמאים.

1022. בדיוק, בן, וכן בכל מקום שתרגמתי ולד.

1023. הגיתם בדיוק, באתם לידי דבר קשה.

1024. חלילה, בדיוק: לא יאות.

1025. הקלנוהו את הקראן.

1026. פרשה ב פסוק ר תרגמנו מלה זו "קשה" וגם שם יותר נכון "עקש".

1027. פרשה זו נקראה כך על שם האותיות ט. ה. הנמצאת בראש הפרשה, ושיכות לאותיות הנמצאות בראשי פרשיות שונות, ושאין להן פרוש.

1028. ראה פרשה יז פסוק קי.

1029. יותר מן הסוד.

1030. ראה פרשה יז פסוק קי.

1031. לפי המפרשים הערבים שם עצם פרטי למקום, והוא הוא טור אלאַיְמָן ההר הימני הנזכר להלן פסוק פב ופרשה יט פסוק נג וגם בפרשה כח פסוק כט – ל (ראה הורוביץ).

1032. היד היתה מצורעת אך לא הרגיש כל כאב.

1033. השוה פרשה יז פסוק א. ↩

1034. לבי, בדיוק חזי. ↩

1035. כלומר אשר צויתני. ↩

1036. מתני בדיוק, חגורתי. או "ואזרני בו חיל". ↩

1037. לגירסא אחרת שת הכל ויברא אותו. ↩

1038. ראה פרשה ב פסוק כ. ↩

1039. את פרעה. ↩

1040. בדיוק, נפירנו. ↩

1041. הכונה לחרטומים. ↩

1042. או "להכרית את דתכם הנעלה" במקום "ולקחת וכו". ראה פרשה ז פסוק קז. ↩

1043. ראה פרשה ז פסוק קיב וכל הענין הלאה. ↩

1044. ראה פרשה יא פסוק עג ובפרשה נא פסוק כח בקשר עם אברהם משפט זה. ↩

1045. השוה פרשה ז פסוק קיז–קיט והערה שם, והשנויים. ↩

1046. הגדול בכם לכשפים. ↩

1047. היד הימנית והרגל השמאלית והשוה פרשה ז פסוק קכ – קכא שהם גם ההמשך כאן. ↩

1048. ראה פרשה ב פסוק נד ופרשה ז פסוק קס. ↩

1049. כלומר בזה שלא תודו לאלהים חסדו, או בהנהגה רעה, או בהפריזכם על המדה באכלכם. ↩

1050. "שומרוני", ולפי האגדה כאן הוא הוא שהחטיא את ישראל ועשה להם העגל (ראה פרטים בספר מורי יוסף הורוביץ ז"ל). ↩

1051. ראה פרשה ז פסוק קמט. ↩

1052. או "בכחנו". ↩

1053. ששאלו ממצרים. ↩

1054. ראה פרשה ז פסוק קמו ושם כל הענין. ↩

1055. מלה זו לא מובנה כאן. יש אומרים משה שכח את העגל וילך לחפשו כדי להשמידו. ויש אומרים הסאמרי שכח אשר עליו להאמין באלהים. ↩

1056. ראה פרשה ז פסוק קמו. ↩

1057. ראה פרשה ז פסוק קמט. ↩

1058. או: "ידעתי את אשר לא ידעו". לפי המפרשים: ראיתי את גבריאל בדברו אתך וידעתי כחך. ↩

1059. שליח אלהים. לפי המפרשים המלאך גבריאל בבואו להוביל את משה אל הר סיני. ↩

1060. ראה מבטא זה בשנוי תרגום פרשה יב פסוק יח ופסוק פג.

1061. בדיוק: אל געת מי שיגע בו יחלה בקדחת והנוגע בנוגע יחלה גם הוא, וכה ישאר בודד כל ימיו. והחוקרים מקשרים את זה עם "וטמא טמא יקרא" (ויקרא יג פסוק מה), וראה הורוביץ ערך As samiri.

1062. ענש בעולם הבא.

1063. מבין או מקיף. ראה פרשה ו פסוק פ ופרשה ז פסוק פז.

1064. בו, בעול המשא.

1065. צבע עינים זה היה שנוא על הערבים, מפני שהוא צבע עיני היונים שנואי נפשם אז.

1066. בקבר.

1067. הצדיקים ועושי הטוב ורעיון זה נמצא כמה פעמים בקראן, שידמה להם שלא היו בעולם כי אם זמן מועט.

1068. המלאך הקורא אותם לעמד לדין.

1069. לחש קולם או לחש צעדיהם בלכתם לעמד לדין.

1070. השוה פרשה ב פסוק רנו לפסוק קח, קט כאן.

1071. המלה הערבית כאן מציינת בדיוק נשיאת עיני שבוים אל שוביהם.

1072. ההוספה "מן" עם "ה ישר", שרצונה לאמר מקצת מן המעשים הטובים (ביצ'אוי) נמצאת רק שתי פעמים בקראן כאן ובפרשה ד פסוק קכג, ושם השמטנו מלת "מן" לפי הפרוש הרגיל. וגם שם נמצא "והוא מאמין", כלומר האמונה היא היסוד והעקר, וראה גם פרשה כא פסוק צד.

1073. ראה פרשה יב פסוק ב, ג והערות שם.

1074. ראה פרשה יד פסוק יז.

1075. וישיבו אל לבם ויבינו. ראה משפט זה פרשה יח פסוק סט.

1076. ראה גם פרשה עה פסוק טז. וכאן הזהרה למחמד לבלי היות חסר סבלנות בהחל גבריאל להשמיעו דבר החזון, או שהיה מחמד ממהר לחזור אחרי גבריאל על דברי החזון, בטרם כלה לדבר עד תמו, מפחד שלא ישכח את ההתחלה, והזהירוהו על זה.

1077. ראה פרשה ז פסוק יט.

1078. ראה פרשה ב פסוק לה.

1079. ראה כל נסח פסוק קכא קכב כאן, בפרשה ב פסוק לד, לו. ופרשה ז פסוק כג.

1080. השוה פרשה יז פסוק צט.

1081. ראה לעיל פסוק עד–עה.

1082. השוה פרשה ז פסוק צח.

1083. לאמר שיעזבם לנפשם עד יום הדין. ראה פרשה י פסוק כ ופרשה יא פסוק קיב. ↩

1084. בא בא, בדיוק מחויב לבוא. ↩

1085. ראה פרשה טו פסוק פח. ↩

1086. בזה הוא משבח את ישמעאל, ראה פרשה יט פסוק נו. ↩

1087. השוה פרשה יט פסוק סו. ↩

1088. ראה פרשה ז פסוק קכה, פרשה יא פסוק נא. ↩

1089. "לפניו" לפני מחמד. היינו לו לא שלחנוך להזהירם לפני הענישנו אותם, כי אז היו באים בטרוניא עלינו. ↩

1090. פרשה זו נקראה כך על שם הנביאים הנזכרים בה הרבה פעמים. ↩

1091. שעת הדין אשר יחשבו בה אתם. ↩

1092. הכונה לקראן, התוכחה אשר באה בזמן האחרון. ↩

1093. זה, מחמד. ↩

1094. בדיוק, בשר. ↩

1095. ועיניכם רואות כי רק כשפים הם. ↩

1096. בקראן כתוב "אָמַר" ואולם ביצ'אוי בפרושו גורס "אֱמֹר". ↩

1097. ראה פרשה יב פסוק מס. ↩

1098. הנביאים הראשונים שהביאו מופתים. ↩

1099. לוּ גם יביאו אליהם אות. ↩

1100. היהודים והנוצרים. ראה פרשה טז פסוק מה. ↩

1101. כלומר לא בראנום שלא יהיו צריכים למזון, וגם לא בראנום נצחיים. ↩

1102. השוה פרשה ו פסוק קמט. ↩

1103. מן הערים. ↩

1104. ישאלו אתכם דין–וחשבון על מעשיכם, או ישאלו מכם עצה ותושיה מתוך ידיעתכם. ↩

1105. השוה פרשה ז פסוק ד. ↩

1106. כלומר לשחוק ולשעשוע, כי אם לאות ולמופת לאנשי לבב אשר יתבוננו לחכמת הבריאה. ↩

1107. כלומר מן הרוחני ולא מן החמר הגשמי כעולם הזה. ↩

1108. בדיוק "נירה האמת בשקר" כלומר בחץ האמת אל לב השקר, וכונתו להבנת האמת, שהעולם הזה אינו לשחוק ולשעשוע כי אם לאות ולמופת. ↩

1109. ראה פרשה יז פסוק פג. ↩

1110. בדיוק תתארו. ↩

1111. המלאכים. ראה פרשה ז פסוק רה. ↩

1112. ראה פרשה מא פסוק לח. ↩

1113. בשמים ובארץ. ↩

1114. כי האחד היה עושה ההפך מחברו והיו מבלבלים העולם. ↩

1115. חלילה לו, בדיוק לו השבח. ראה פרשה ו פסוק ק, וכן חלילה לו להלן בפסוק כו. ↩

1116. מעין: מי יאמר לך מה תפעל. ↩

1117. ראה פרשה ב פסוק קה. ↩

1118. הקראן והתורה והנביאים ממקור אחד הם מספר אלהים אשר בשמים. ↩

1119. ראה פרשה לז פסוק לט – מא. כלומר הם עובדיו והוא יאציל להם מכבודו. והכונה לצדיקים וגם למלאכים. ראה גם פרשה ע פסוק לה ופרשה לו פסוק כו, ופרשה נא פסוק כד. ↩

1120. ראה פרשה ב פסוק רנו ופרשה כ פסוק קז, קט. ↩

1121. ראה פרשה טז פסוק טו והערה שם. ראה גם פרשה עא פסוק יט. ↩

1122. שמורה, לבל תפל. ואולי יש לזה קשר עם פרשה עב פסוק ח בדבר שמירת השמים בלהבות לבל יערעו הג'נים הם הרוחות וישמעו המדובר במרומים. ↩

1123. השוה פרשה יג פסוק ב ופרשה לו פסוק מ. ↩

1124. ראה לעיל פסוק ח. ↩

1125. פרשה ג פסוק קפב. ↩

1126. המזכיר אלהיכם מתוך בוז. ↩

1127. ראה פרשה יז פסוק יב. ↩

1128. ראה פרשה ו פסוק מא וכו' ופרשה ו פסוק נח. ↩

1129. פרשה י פסוק מט. ↩

1130. או "ולא יצפו להם". (ראה פרשה ו פסוק ח והערה שם). ↩

1131. ראה פרשה ו פסוק י. ↩

1132. ראה פרשה יג פסוק מא, ולפי המפרשים הכונה לכבושי המסלמים. ↩

1133. ראה לעיל פסוק יד. ↩

1134. אחד משמות ספר האלהים. ↩

1135. שעת הדין. ↩

1136. הכונה לספר המגלות שקבל אברהם מן השמים. ראה פרשה פז פסוק יט. ↩

1137. פסוק זה מזכיר בראשית פרק יח פסוק יט – כ "כי ידעתיו למען אשר יצוה וכו'". ↩

1138. לאמר למען ישימו האשמה על ראשו, לאמר שהוא שבר את האלילים, או שישובו וישאלו את פיו כדרך ששואלים בתרפים לדעת מפיו, מי שבר את הפסילים, או למען ישובו אל אלהים בראותם הבל האלילים. ↩

1139. בדיוק וישובו אל נפשותם, והוא צרוף יחיד בקראן, וביצ'אוי פרשו כמו שתרגמתי.

1140. בדיוק, ״הפכו על ראשיהם״.

1141. קריאת בוז ומאוס. ראה פרשה יז פסוק כד.

1142. בדיוק ״לעולמים״.

1143. בערבית أعة רבים מן إمام והכונה לכהנים, למורי דרך, ולדוגמא. ראה פרשה ט פסוק יב בקשר עם הכופרים, ושם תרגמנו ״ראשי״.

1144. בדיוק וַנְּעָנֶה.

1145. הענין הוא כך: צאן איש רעה בלילה, בזמן שנעדר הרועה, בשדה או בכרם איש אחר. באו למשפט לפני דוד ושלמה. פסק דוד את דינם לתת את הצאן לבעל הכרם כתשלומי נזק. אך שלמה, שהיה אז בן אחת עשרה שנה פסק, שיהיה הצאן ברשות הנזוק ויאכל מן הצמר החלב והולדות עד אשר ישיב הרועה בעבודתו ובכספו את השדה או הכרם למצבו הראשון. ואחרי כן ישוב הצאן לבעליו הראשונים. ודוד נתן צדק למשפט שלמה בהבינו כי צדק משפט בנו ממשפטו הוא.

1146. במקור המודפס חסר פסוק עט – הערת פב"י.

1147. השוה פרשה טז פסוק פג.

1148. הכונה לארץ–ישראל. הרוח השיבה לו בערב את כסא מלכות, אחרי אשר לקחתו בבקר לארץ רחוקה.

1149. להעלות לו פנינים מן הים.

1150. שימלאו פקודתו ולא ישנו ממנה ולא יקלקלו, ראה פרשה לד פסוק יא.

1151. ראה איוב פרק מב פסוק י.

1152. ראה פרשה יט פסוק נז.

1153. לא נתברר למי הכונה, נזכר גם פרשה לח פסוק מח, לפי המסורת היה בן דוד או אחי אבי אלישע או בשר בן איוב או חסיד אחר.

1154. הוא יונה הנביא בעל הדג.

1155. כלומר ערירי.

1156. תקנו אותה שתוכל ללדת.

1157. הכונה למרים אם ישו.

1158. בדיוק, לעולמים.

1159. בדיוק, אֻמַּתכם אֻמָּה אחת. והכונה שהדת אחת לכל הנביאים והצדיקים שהיו מעולם ועד עולם. השוה פרשה ב פסוק קכח–קכט, ולפניהם ואחריהם, ושם אותו רעיון, ראה פרשה ג פסוק ק, קא, קט, פרשה ה פסוק ע, וביחוד פרשה ב פסוק רט, פרשה ה פסוק נג ולפני זה פרשה יא פסוק קכ ופרשה טז פסוק צה.

1160. היהודים והנוצרים נחלקו בענין קדושי הנוצרים הנזכרים.

1161. ראה פרשה כ פסוק קיא והערה שם.

1162. נכתב לו, כלומר לזכות, בספר החשבונות.

1163. ראה פרשה יח פסוק צג – צו בענין החומה אשר בנה בעל שתי הקרנים ויסגור הדרך בעד גוג ומגוג, שלא יוכלו לפרץ עד בוא יום הדין.

1164. גבנון حدب והכונה לגוג ומגוג להחריב העולם. ויש גורסים جدث קבר כלומר כשיקומו האנשים מקברותם ביום הדין.

1165. ראה פרשה יד פסוק מג.

1166. דברי נחמה. או צעקתם תעלה עד להחריש אזנים.

1167. יש אומרים, כי הכונה לישו, אשר יעבדו הנוצרים כאלהים, זלעֻזַיְר, הוא עזרא, אשר, לדברי מחמד, יעבדוהו היהודים כעבוד את אלהים (ראה פרשה ט פסוק ל), ופרושו ישו ועזרא לא יענשו בגלל זה שעשום אלוה, בה בשעה שכל האלילים יענשו עם עובדיהם,

1168. בלהת יום הדין.

1169. המגלה בערבית السجل ויש אומרים שהוא המלאך הממונה על כתיבת מעשי בני האדם, וביום הדין יגול את הספר לפני האדם להראותו מעשיו. ויש אומרים כי "אלסגל" אינו אלא אחד סופרי מחמד שרשם מפיו את נבואותיו. ויש אומרים – כמו שתרגמנו – "מגלת ספר".

1170. השוה פרשה ט פסוק קיב.

1171. הוא ספר תהלים. ראה תהלים פרק לז פסוק ט.

1172. הכונה לדברי הנבואה שנתגלו לפניו:

1173. בדיוק, לעולמים.

1174. אֱמר ויש גורסין אָמַר.

1175. בדיוק "תתארו" ראה פרשה יב פסוק יח.

1176. פרשה זו נקראה כך על שם הלכות החג, העליה לרגל למכה הבאים בה מפסוק כח וכו'.

1177. שעת הדין וכן להלן פסוק ז.

1178. ראה פרשה ד פסוק קיז.

1179. תחית המתים.

1180. ראה פרשה טז פסוק עב. שם תרגמנו, בקשר עם המשפט, "ישיבהו" והדיוק גם שם כמו כאן "יושב".

1181. ראה פרשה ג פסוק קעז – קעח. ופרשה ח פסוק נב–נג.

1182. בדיוק, "על הקצה בגבול". התמונה לקוחה מאדם העומד בקצה המחנה לראות אם ינצח מחנהו, והלך אתו, ואם לא, יברח.

1183. כלומר הרגיש בטחון באמונתו.

1184. ראה פרשה ב פסוק רנד.

1185. את מחמד. ↩

1186. בדיוק "ויקשור" ויש מתרגמים "ויתלה עצמו בו מעל גג ביתו", והכונה, גם אם כן יעשה לא ימות אם אלהים לא חפץ. ↩

1187. את הקראן. ↩

1188. ראה פרשה ב פסוק נט והערה שם. וראה פרשה ה פסוק עג. ↩

1189. ראה פרשה ג פסוק לה. ↩

1190. הכופרים והמאמינים. ↩

1191. ראה פרשה ו פסוק סט ופרשה י פסוק ד. ↩

1192. מתוך הגיהנם. ↩

1193. "וטעמו" צווי, לאמר: "טעמו" וכו'. ראה פרשה לב פסוק כ. וראה לעיל פסוק ט ↩

1194. ראה פרשה יח פסוק כט–ל. ↩

1195. ראה פרשה י פסוק י–יא ופרשה יד פסוק כח. ↩

1196. או "אל ארחו של המהלל", כלומר של האלהים. ↩

1197. ראה פרשה ה פסוק ג ופרשה ח פסוק לד. ↩

1198. הכונה לשוכן בתמידות במכה ולזר הבא מרחוק. ראה פרשה ב פסוק קיט ופרשה ג פסוק צ. ↩

1199. ראה פרשה ג פסוק ס ופרשה ב פסוק קיט. ↩

1200. השוה פרשה יד פסוק מ. ↩

1201. הכונה לעשרה ימים של חדש ד'ו אלחג'ה, או ימי הקרבת הקרבנות. ראה פרשה ב פסוק קצט. ↩

1202. היינו יגלחו ראשיהם וזקנם ויקצצו צפרניהם בעמק מנה, מה שאסור לעשות בימי החג. ↩

1203. משפטיו אשר צוה ראה פרשה ב פסוק קצ וגם שם נכון לקרוא "קדשים". ↩

1204. יקרא לפניכם בספר זה לאסור עליכם. ראה פרשה ה פסוק א. ↩

1205. ראה פרשה ב פסוק קכט. חניפה במושג זה מציין מחמד את הדת הקדמונית הטהורה. ↩

1206. ראה פרשה ה פסוק ב. ↩

1207. בגמלים אשר הקדשו לקרבן, כלומר עד זמן ההקרבה אפשר להשתמש בקדשי קרבנות שלא כדיני ישראל. ↩

1208. שם מקום שחיטתם. ↩

1209. ראה פרשה ח פסוק ב. ↩

1210. או בעמדם על שלש רגלים והרביעית עקודה, כדרך שעוקדים הגמלים בשעת שחיטה, או לפי נסח אחר כדרך הסוסים העומדים על שלש רגלים ונוגעים באדמה רק בקצה הפרסה של הרגל הרביעית.

1211. כלומר תנו ביד נדיבה לכל, למתביש לבקש ולמבקש בלי בושה.

1212. את החיות והבהמות.

1213. ראה פרשה ב פסוק קפא.

1214. ראה פרשה ד פסוק קז.

1215. כאן נתן, אחרי ההג'רה, רשות להלחם, מה שנמנע מחמד מעשות לפני כן באויביו.

1216. פרשה ב פסוק רנב.

1217. אשר יעזר את אלהים יעזר אלהים אותו. ראה גם פרשה מז פסוק ח ופרשה ח פסוק עה.

1218. את אלה הנזכרים להלן יעזר אלהים.

1219. ראה פרשה לא פסוק כא.

1220. יסרתים, בדיוק: תפשתים.

1221. ראה פרשה יג פסוק לב ופרשה ז פסוק קפב.

1222. או סכותיה. ראה פרשה ב פסוק רסא ופרשה יח פסוק מ.

1223. כל אלה עזובים אחרי כליון התושבים.

1224. וראו את שממות המקומות האלה, רעיון החוזר בקראן.

1225. ראה תהלים פרק צ פסוק ד.

1226. בדיוק: וכלכלה ביד נדיבה. ראה פרשה ח פסוק ד ופסוק עה.

1227. בקראו, בקריאתו: בדיוק, במובן עריכה, חשק, תשוקה. פסוק זה מיוסד על מקרה בחיי נבואתו של מחמד הנזכר פרשה נג פסוק יט וכו'. בקראו מחמד את הפסוקים יט–כ שם: "מה תחשבו על אללאת ואלעזה ומנאת השלישית האחרת" הן אלילות הערבים, שם השטן בפיו: "אלה הן העלמות הנעלות והיפות שעל המלצתן לפני אלהים יוכלו לסמוך". כשמוע הערבים היושבים אתו דבריו, נפלו והשתחוו לאלהים, כותור למחמד, אחרי גמרו דבריו "לכן השתחוו לאלהים ועבדו (אותו)". (שם פסוק סב). גבריאל הוכיחהו על דבריו. וכשהצטער מחמד על זה, נחמהו שהשטן בלבל את כל הנביאים.

1228. ראה פרשה ב פסוק ק.

1229. ראה פרשה יא פסוק א. והערה שם.

1230. שכול בדיוק, ערירי, כלומר ישכלו בניהם במלחמה והיו ערירים, או "יום דאבה".

1231. בדיוק, בדרך אלהים.

1232. או מקום מבוא ראה פרשה ד פסוק לה.

1233. ראה פרשה טז פסוק קכז, כלומר אם לגומל רע במדה, נעשה שוב עול. ↩
1234. ראה פרשה ג פסוק כו. ↩
1235. ראה פרשה כא פסוק לג ↩
1236. כופר במובן כפוי טובה. ↩
1237. ראה לעיל פסוק לה. ↩
1238. תחית המתים. ↩
1239. בספר מקרי האדם ועלילותיו בכל הדורות השמור בשמים. ↩
1240. נתן בדיוק, הורד. ↩
1241. האדם והאליל גם יחד. ראה לזה פרשה ב פסוק כד. ↩
1242. ראה פרשה ו פסוק צא. ↩
1243. ראה לעיל פסוק מא. ↩
1244. ראה פרשה ה פסוק ט ופרשה לג פסוק לח. ↩
1245. "מלפנים" קראכם כן וכן "בזה" בקראן. ↩
1246. ראה פרשה ב פסוק קלז. ↩
1247. פרשה זו נקראה כך על שם המאמינים הנזכרים בפסוק א. ↩
1248. בדיוק, והשומרים על ערותם ↩
1249. ראה פרשה ד פסוק כח. ↩
1250. ראה פרשה ב פסוק רלט, פרשה ו פסוק צב. וראה פסוק ה–ט בדיוק בפרשה ע פסוק כט–לב, לד. (לג מפסיק שם בענין עדות). והשוה שם גם בענין צדקה ותפלה כל הקטע מפסוק כב וכו'. ↩
1251. משמות גן עדן. ראה פרשה יח פסוק קז והערה שם. ↩
1252. ראה פרשה עז פסוק כא. ↩
1253. ראה פרשה כב פסוק ה, והשוה שם כל הענין בנסח אחר קצת. ↩
1254. הכונה לנשמה שנפח הבורא באדם. ↩
1255. בדיוק, דרכים, נשום שהשמים הם מסלות למלאכים ולצבא השמים. ↩
1256. לעצור הגשמים או להביאם לקללה ולא לברכה. ↩
1257. ראה גם פרשה צה פסוק א–ב. הורוביץ בספרו ערך "טור". ובהר סיני אמנם צומחים עוד כיום עצי זית נותנים שמן מובחר. ↩
1258. ראה פרשה טז פסוק סח. ↩
1259. ראה פרשה טז פסוק ה–ז. ↩
1260. במסעכם על הבהמות והאניות. ↩

1261. כדבר הזה, או הכונה שאין להם מסורת מאבותיהם שיקום נביא ושמו נח, וכמובן שמחמד מביא כאן טענות שטענו נגדו, שאין בשום תורה זכר שהוא יקום לנביא, והדברים ידועים. ↩

1262. כלומר אנחנו נשמור עליך לבל יגעו בך לרעה. ראה פרשה יא פסוק לט. ↩

1263. בן נח אשר לא שמע לקול אביו. השוה פרשה יא פסוק מב, שם כל הפסוק. ↩

1264. ראה פרשה יא פסוק לט. ↩

1265. השוה מעין זה פרשה יז פסוק פב, ↩

1266. את בני האדם או "מוכיחים". "ואם היינו" במובן "ואכן היינו", ועמדו המפרשים על הויו של ואם שאינה מובנת. ↩

1267. או "בפגישת האחרית" כלומר בעולם הבא וכן פרשה ז פסוק קמה. ↩

1268. רחוקה היא מבוא או מהבין. ↩

1269. השמד, בדיוק "הרחק" והכונה "הרחק יאמר" ראה פרשה יא פסוק מו והערה שם. ↩

1270. ראה פרשה טו פסוק ה והערה שם. ↩

1271. אמה אחרי אמה שלחנו לאבדון. ↩

1272. ראה פרשה יא פסוק מו, סג. ↩

1273. ראה פרשה יא פסוק צט ופרשה מ פסוק כד–כה. ↩

1274. לפי המפרשים הכונה לירושלים או דמק או רמלה, או ארץ–ישראל או מצרים. ↩

1275. ראה פרשה כא פסוק צב וענין ישו שם לפני כן. ↩

1276. היהודים והנוצרים נחלקו בדבר ישו ראה פרשה כא פסוק צג וראה פרשה ו פסוק קס. ↩

1277. בדיוק, "בתהומם". ↩

1278. ראה פרשה כא פסוק כט. ↩

1279. ספר מעשי האדם בימי חייו. ↩

1280. בדיוק בתהום. באר ביצ'אוי: לבותיהם יתעלמו מן הדבר הזה. ↩

1281. מעשים אשר צוו אותם עליהם. ↩

1282. מפרשים שהכונה למלחמת בדר, שבה נפלו חללים מגדולי קריש, או לרעה שבא בארצם על פי תפלת מחמד לאלהים. ↩

1283. הכונה למקדש הכעבה במכה שהיה בידם והתפארו בזה שהם בעליו. ויש אומרים "ויגבה לבכם עליו" על הקראן שבו אותות אלהים. ↩

1284. או "ותדברי סכלות". ↩

1285. כלומר בקראן שהוא דבר אלהים. ראה פרשה ד פסוק פד ופרשה מז פסוק כו.

1286. צרוף כזה יש גם בפרשה יב פסוק נח. וראה פרשה כא פסוק נא.

1287. שכר, בדיוק כרגא [מס גולגולת – הערת פב"י].

1288. השוה פרשה ו פסוק מד ושם מדובר על פתיחת שער הטוב.

1289. בדיוק, הקים, הצמיח:

1290. חלילה, בדיוק, לו השבח, וראה פרשה ו פסוק ק ופרשה כא פסוק כב.

1291. הכונה לשלם טובה תחת רעה, או לקבל דת האמת תמורת עבודת האלילים, ולעשות מעשה טוב במקום המעשים הרעים. ראה פרשה יג פסוק כב.

1292. להסתיני או להרע לי, ראה פרשה ז פסוק קצט.

1293. מוסב על סוף פסוק צח: אשר יחשבו – עד אשר...

1294. השיבוני, ברבים במקום יחיד לכבוד אלהים, וכל הענין ראה פרשה זו פסוק נא.

1295. בדיוק פֶּרֶץ, רֶוַח, והכונה שלא יוכלו לשוב.

1296. איש לא יוכל להנצח על–פי המלצת הוריו או בניו הצדיקים, רעיון הבא לידי בטוי כמה פעמים בקראן, או מרוב פחד לא ישגיח איש באחיו ובאביו ובבנו.

1297. יכבדו ויקלו ממעשים טובים. ראה פרשה זו פסוק ז–ח.

1298. עכרו בדיוק, אִבְּדוּ.

1299. הִדָּחוּ אוֹ הֵאָלְמוּ.

1300. השכיחוכם, על ידי זה שהייתם עסוקים ללעג להם.

1301. המלאכים המחשבים חשבונו של עולם.

1302. השוה פרשה כ פסוק קג–קד.

1303. פרשה זו נקראה כך על שם האור הנזכר בה בפסוק לה.

1304. בדיוק, "שורה" כשם שכל פרשה בקראן נקראה "שׂוּרה"

1305. ונקימה, כלומר ונשימה לחק.

1306. לפי פוסקי המסלמים הסֻנים הכונה גם לפנוי ופנויה הבאים ביחסי אישות, אם לא נשאו זה לזה, או שאין היא לו פלגש כדין. הנורף אשת איש דין שניהם בסקילה.

1307. לפי הפוסקים די אם יענישו בפני שלשה, ויש אומרים אפילו בפני שנים ואפילו אחד.

1308. נשואים עם זונים וזונות או עובדים אלילים. ונחלקו חכמי האסלאם אם הלכה זו לדורות או לשעה, שהכובשים המסלמים נשאו להם מהשבויות זונות, והיו מפקירות אותן לאחרים ונוטלים להם שכרן. על כל פנים נתבטל חק זה על ידי פסוק שלאחרי כן, (להלן פסוק לב) המצוה להשיא את הפנויות.

1309. והוא הדין המוציא שם רע על האיש, ותפס לשון נקבה משום שרוב הוצאות שם רע הוא על הנשים או משום המעשה, שהיה כאן בעאאשה בת אבו–בכר ואשת מחמד, שהטילו עליה חשד של זנות ונקה אותה מחמד מחשד זה (ראה להלן פסוק יא*. ↩

1310. לפי זה לא ימנע שאחד מהם ישבע לשר, ולכן פסקו הלכה, כי אם גם שהשבועה פוטרת את שניהם מעונש, אותו מעונש שם רע, ואותה מענש עון זנות, הרי לעמת זה: הבן הנולד מהריון כזה אינו ולד כשר, ומלבד זה עליו לגרשה. ↩

1311. לא נשלם הפסוק מה היה לולא, ויש להשלים – "כי אז גלה את האמת ויפרעכם לשמצה וייסרכם". ראה הלאה פסוק יד, ששם חזר על הדבר והשלימו. ↩

1312. מחמד פונה בדבריו אלה לנחם את עאאשה אשתו האהובה, כי לטוב הוא אשר הוציאו עליה שם רע. וכך היה מעשה: בצאתו למלחמה על בני אלמֻצְטַלִק בשנה הששית להגרה, לקח אתו את עאאשה בת אבו–בכר, שכך היה מנהגו לקחת אתו אחת נשותיו בצאתו למערכה. היא עלתה על גמל בתוך כִּלָּה סגורה, והַגַּמָּל נהגה. בדרך ירדה מעל הגמל, ונוהגה נטה הצדה וחכה לשובה. כששער הנהג, שהגיע הזמן ששבה – כי אסור היה לו להביט אל אשת הנביא – נהג את הגמל וילך לדרכו. אך כהגיעו אל מחמד נתגלה שאיננה. ורק למחר שבה בלוית צַפְוָאן בן אלמֻעַטָּל הסֻלמי. אז קמה שערוריה כי חשדוה על הזנות, וגם עַלִי חתן מחמד דרש מהנביא לגרשה. אובד עצות שלחה מחמד אל בית אביה. היא חלתה מרוב צער. ואם כי היה מבקרה בבית אביה לא השלים אתה, עד שבאחד הימים בבקרו בבית אביה התעלף כדרכו ומצא חזון מאלהים, ובקומו אמר: "התבשרי עאאשה, כי נקה אותם אלהים מעון". מוציאי הדבר לקו כל אחד שמונים מלקות, כמצוה כאן רק עַלִי נקה ממלקות, ואותה נחם מחמד, כי לטוב הוא לה ולזכות לה שהוציאו עליה שם רע. ↩

1313. יעשה לאשמה בדיוק, יפעל מן האשמה. ↩

1314. הכונהב לעבד אללה בן אֻבַא אחד מנהיגי הצבועים שבאלמדינה שקבל האסלאם ולבו בל עמו, ותמיד בקש תואנות להבאיש ריח מחמד וביתו, או המשורר חסאן בן תאבת וחבריהם. ↩

1315. לדון לכף זכות. ↩

1316. בדיוק, לך השבח. ↩

1317. בדיוק, הוצאת שם רע. ↩

1318. לא נשלם הפסוק, ויש להשלים: לא זכיתם, כמו בפסוק כא. ראה לעיל פסוק י, ופסוק יד. ↩

1319. טָהֵר زكى – זָכָה בנין קל ונמצא פעם יחידה בקראן כאן. ↩

1320. או אנשי היתרון, היינו שיש להם רכוש. ↩

1321. בדיוק: "המהגרים בדרך אלהים", והכונה למהגרים ממכה לאלמדינה עם מחמד. וכל הענין מוסב לפי המסורת על אבו–בכר אבי עאאשה, אשר נשבע לבלתי

תמוך בבן אחות אמו מְסָטַח מהגר עני, אשר היה במוציאי השם הרע על בתו. אבו–בכר נשמע למחמד ושב לתמוך בו.

1322. לא תשמנה לב, לאשר ידברו בהן, ומתנהגות בחרות מבלי דעת אשם בנפשן.

1323. כלומר יוציאו עליהן שם רע. הטובים והטובות נקיים מזה. לפי ביצ'אוי מדובר כאן בארבעה שהוציאו עליהם שם רע: יוסף, משה, מרים אם ישו ועאאשה.

1324. בדיוק; וכלכלה ביד נדיבה. ראה פרשה כב פסוק מט והערה שם.

1325. בדיוק "עַד אִם תִּוָּדְעוּ (לבני הבית)", שאתם באים, וירשו לכם להכנס או יעצרוכם מבוא.

1326. כזאת צויתם למען תשימו אל לב.

1327. יכבשו עיניהם מנשוא אותן אל נשים האסורות עליהם.

1328. או "יפין", כלומר שלא יראו את קשוטיהן הנסתרים, מלבד אלה הקשוטים שאי אפשר להסתיר אותם, שהן נושאות אותם מעל בגדיהם, ומצוה זו לשם צניעות נצטוו.

1329. חיקן או חזיהן, והמצוה היא לכסות ראשן, ערפן וחזן.

1330. והכונה שכל אלה – מלבד הבעל – יכולים לראות רק החלקים שאין רגילים לכסותם, והותר להם שלא להביאן לידי נסיון, משום שרגילים הם בהן אי אפשר להמנע מזה, ומוטב שיראו בהיתר מאשר באסור. ודודים אחי האב והאם לא נזכרו כאן. יש מקילים ואומרים שהם כלולים בנאמר בדבר אחים ואחיות, ויש מחמירים, ונאסר הדבר משום חשש שלא יתארו את מראיהן לבניהם שלא הותר להם לראותן.

1331. יש אומרים שהכונה רק למאמינות מותר להראות, ואולם לעובדות אלילים אסור להן להראות משום שיתארו אותן לפני אנשים אחרים ויש מתירים להראות גם לעובדות אלילים.

1332. הכונה לאנשים זקנים, שאין להם עוד תאוה לנשים, ונלווים לנשים לשם פרנסה. ונחלקו המפרשים אם גם סריסים כלולים בזה.

1333. ראה ישעיהו פרק ג פסוק טז, יח.

1334. אשה מתאימה להם, או שלא תשיג ידם לתת לה מוהר.

1335. כתב שחרור, בתנאי שישלם לו כפר פדיון נפשו משכר עבודתו אחרי שחרורו, דבר שהיה נהוג כבר לפני האסלאם, כשקרובי שבוי לא הסכימו לתת כפר פדיון נפשו. כתב שחרור זה על תנתאי נקרא בשם "הכתב".

1336. שאפשר לסמוך עליהם ויעמדו בדבורים.

1337. אולי כאן מצות הענקה לעבד, או ותור על מקצת ממה שהתחיב לתת.

1338. שפחותיכם. ואסור להזנותן כדילקבל אתננן. ולפי המסורת הכונה לעבד–אללה בן אבא, שהיו לו שש שפחות, שנהג בהן כך, והתלוננה אחת מהן באזני מחמד, ואז צוה מצוה זו. ↩

1339. כלומר לא יחשב להן לעון מה שעשו מתוך אונס. ↩

1340. בדיוק: הזהרה. ↩

1341. כי אם ממקום נעלה גם מן המזרח וגם מן המערב, ויש אומרים שהכונה לסוריה ששם מבחר השמנים. ↩

1342. בבתים, יש מושכים פסוק זה לזה שלפניו "אור השמים והארץ... בבתים". ויש שמושכים אותו לזה שלאחריו: "בבתים... ישבחו לו". ויש מבארים אותו כענין בפני עצמו, ויש להוסיף: "שבחו אלהים בבתי". על כל פנים הכונה למסגדים. ויש אומרים שהכונה ביחוד למסגדי מכה, אלמדינה וירושלים שהם המקדשים הראשונים במעלה באסלאם. ↩

1343. או "כמעשה הטוב ביותר אשר עשו" ראה פרשה ט פסוק קכב, ופרשה כט פסוק ו. ↩

1344. מתאים לפסוק: "כענן בקר – משכים הולך" (הושע ו פסוק ד). והכונה לאדים הממלאים את הבקעה, ובזרוח השמש יראו מרחוק כעננים. ↩

1345. לאמר: אליו ישוב הכל בסוף. ↩

1346. והוריד אלהים. ↩

1347. או: אות. ↩

1348. השוה ההפך "שמענו ונמרה" פרשה ב פסוק פז. ↩

1349. מבתיהם ומנכסיהם. ↩

1350. בדיוק: "אחרי פחדם". ↩

1351. כלומר, ילדיכם הצעירים. ↩

1352. היינו בשעת קימה בבקר, בשעת מנוחת הצהרים, שאז פושטים הבגדים כחם היום לשינת הצהרים, ובערב בשעת שכיבה. ומצוה זו המשך היא למצוות הצניעות שעסק בהן, והפסיק מפסוק לד. ↩

1353. אחרי שלש העתות. ↩

1354. בדיוק: "מקיפים הם עליכם". מעין מגלגלים הם עמכם. ↩

1355. הערבים שלפני האסלאם חשבו שהעור, הפסח והחולה מטמאים באכילה אתם. ↩

1356. עם נשיכם ובני ביתכם. ↩

1357. כל אלה קרוביכם הם ומותר להנות מהם. ↩

1358. שמסרו לכם הבעלים מפתח הבית בשעה שאינם. ↩

1359. כי ברצונו הטוב הוא נותן לכם. ↩

1360. היו כאלה בין הערבים שלא היו אוכלים כי אם עם אורחיהם והיו כאלה, להפך, שלא היו אוכלים עם זר בן שבט אחר.

1361. נחלקו המפרשים. יש אומרים, כי בהזמין אתכם השליח תדיקו למלא אחר הזמנתו, ולא תקלו דעתכם בה. ויש אומרים כי הכונה שלא יחשבו שתפלת הנביא אל אלהים דומה לתפלת איש מכם. ויש אומרים שהמצוה היא, כי לא יקראו את הנביא, בפנותם אליו, בשמו, או כדרך שפונים איש אל אחיו בקראם לו.

1362. או "פן יבואכם פיד". השוה פרשה ח פסוק כה.

1363. את מעשיכם אם טוב ואם רע.

1364. פרשה זו נקראה כך על שם הפרקאן הנזכר בה בפסוק א. והפרקאן אחד שמות ספר אלהים, ונזכר בשמו זה עם אל הידיעה שש פעמים בקראן (פרשה ב פסוק נ ופסוק קפא, פרשה ג פסוק ג, פרשה ח פסוק מב ופרשה כא פסוק מט וכאן). פעם אחת בלי אל הידיעה פרשה ח פסוק כט ושם במובן "תשועה" "שם" "מוניטין".

1365. בדיוק: לעולמים.

1366. ראה פרשה יז פסוק קיא.

1367. פרשה טז פסוק כ.

1368. לתחית המתים.

1369. השוה פרשה טז פסוק קה וכו' והערה שם. והכונה ליהודים ונוצרים שאנשי מכה אמרו שהם מלמדים את מחמד.

1370. העתיק אותם לו מן הראשונים או צוה לכתוב אותם לו.

1371. יכתיבום לו, או יקראו לפניו.

1372. ראה פרשה יא פסוק טו ופרשה יז פסוק צג.

1373. ראה פרשה יז פסוק נ והשוה שם פסוק קג.

1374. ראה פרשה יז פסוק נא.

1375. שעת הדין.

1376. ראה פרשה יד פסוק נ ופרשה לח פסוק לז.

1377. כלומר יתפללו שיעשה בהם כלה, ויהי קץ ליסוריהם.

1378. ומחסה, בדיוק: ולדרך.

1379. בדיוק: לך השבח.

1380. השוה פרשה כא פסוק מה וכל הענין שם.

1381. דברי אלהים לכופרים: הנה האלילים נתנו אתכם לכוזבים בדרכם

1382. או "תוכלו" גוף נוכח, והכונה שבחצי הפסוק השני פונה אלהים לאלילים, ראה מעין זה פרשה יב פסוק כט. והערה שם.

1383. מקצת האנשים הם מסה למקצתם, בתתנו לאחד עושר וכבוד ולשני עוני וקלון, לראות היקנא זה בזה. וכן שלחנו את השליחים לנסות בם את עמם, הישמעו לקולם אם לא. ↩

1384. או: וַיָּעֵזוּ עֲזוּת קָשָׁה. ↩

1385. כללומר: "סורה מעלינו אל תקרב", פתגם שהשתמשו בו הערבים לקריאה בעת פגישת אויב או בהתנפלם עליו. והכונה שיאמרו כן אל המלאכים בבואם להענישם. ויש אומרים שהמלאכים יאמרו להם: "חרם עליכם גן עדן ולא תבואו בו". ↩

1386. מנוחת הצהרים בארצות החם ידועה, ונזכר גם בפרשה כד פסוק נז. הכונה כאן שיהיה להם מקום נבחר גם לשבת ולשוחח וגם למנוחת צהרים. ↩

1387. ולא פרשות פרשות. כי אם הספק הוא שָׁלֵם את אלהים, למה לא יוכל להורידו בפעם אחת. ↩

1388. הורדנוהו פרק פרק. ↩

1389. השוה פרשה יא פסוק קכא, והכונה שעל–ידי רבוי הגלויין יחזק לב הנביא באמונתו, או יחרתו הדברים בזכרונו. ↩

1390. בחידה, בדיוק: במשל. והכונה שהיו מתנגדיו אם אנשי מכה ואם אחרים באים לנסותו בשאלות, להביאו במבוכה. ואולם אלהים הודיעו פשר הדברים. ↩

1391. ראה פרשה יז פסוק צט. ↩

1392. ראה פרשה ה פסוק סה. ↩

1393. ראה פרשה כ פסוק ל–לא. ↩

1394. اصحاب الرس_ נפלגו המפרשים בענין בני אלרס הנזכרים, מלבד כאן, עוד פעם אחת בקראן, בפרשה נ פסוק יב. יש חושבים שהוא שם באר, כפי פרוש המלה, ליד מדין. בפשעם נשלח עליהם נביא מדין שֻׁעַיְב, וכאשר לא האמינו בו בלעה האדמה את בתיהם ואת בארם. לדברי אחרים, היא עיר בימאמה, במקו שהתישבו שארית תמוד, וכשהמיתו שליח שנשלח אליהם, נשמדו כליל. אחרים חושבים, שזהו באר ליד אנטיוכיה ששם מתו מות קדושים חביב אלנג׳אר שאל קברו הנמצא שם ינהרו רבים עד היום. ויש חושבים, שהוא באר בחצר מות ששם גרו מבני תמוד, ונביאם היה חַנְטַ׳לָה בן צַפְוָאן, והביא עליהם אלהים עופות הרים ענקאא שמם, על שם צוארותיהם הארוכים והיו חוטפים ילדיהם בצאתם לצוד, והתפלל עליהם נביאם ומת העוף ברעש. אחרי זאת מאנו לשמוע לתוכחתו, ונשמדו. ↩

1395. השוה פרשה יא פסוק פד. ↩

1396. לתחית המתים. ↩

1397. ראה פרשת כא פסוק לז. ↩

1398. בדיוק: "הארכנו רוחנו" "יחלנו" כלומר עמדנו על דעתנו להחזיק באלהותינו.

1399. כלומר שהצל היה קבוע תמיד ככל יציר.

1400. שבלי השמש לא יראה הצל.

1401. ראה פרשה זו פסוק נב ופרשה יג פסוק ג, ורעיון זה נמצא בעוד מקומות שונים בקראן, שהלילה מכסה את היום, או שהוא כסות לאדם כנראה מן ההמשך.

1402. להקיץ מן השנה, והשתמש כאן במלה نشور שהוא משתמש בה לתחית המתים, בדמותו היקיצה לתחית המתים ראה לעיל פסוק ד ופסוק מב.

1403. רה פרשה ז פסוק נה והערה שם.

1404. בארנו את הקראן. או "חלקנוהו ביניהם" והכונה למים שנתן חלק מהם לכל עיר.

1405. ראה פרשה יז פסוק צא ופסוק קא.

1406. בו, בקראן.

1407. ראה פרשה נה פסוק יט–כ ושם כל הענין.

1408. חי, טרי.

1409. ראה לעיל פסוק כד והערה שם.

1410. אדם, בדיוק: בשר.

1411. כלומר, נתן לברואים צאצאים תולדות וגם יחש, היינו קרבה הבאה על ידי התחתנות.

1412. יסל, בדיוק: יקח.

1413. דברי הנביא עוד עוררו אותם להוסיף סרה.

1414. שנים עשר מזלות. ראה פרשה טו פסוק טז.

1415. ראה פרשה יז פסוק לט.

1416. ראה פרשה יז פסוק לא והערה שם.

1417. הכונה לשתוף.

1418. ראה פרשה יז פסוק לד–לה והשוה את המצוות שם מפסוק כג עד מא וכאן מפסוק סד והלאה.

1419. אולי כמאמר חז"ל שזדונות נהפכים להם לזכיות. המפרשים הערבים אומרים שימחק מעשיהם הרעים ויחשב להם רק הטובים. אולי יש לפסוק זה ולפסוק שלפניו קשר ברעיון פרשה יג פסוק כב ופרשה כח פס' נד.

1420. ראה פרשה ב פסוק קיח והערה שם ותפלת אברהם.

1421. ראה פרשה י פסוק י ופרשה יד פסוק כחופרשה לג פסוק מג.

1422. ראה לעיל פסוק סו.

1423. כלומר לא היה דואג לכם, אם לא הייתם מתפללים אליו. או להפך לא היה אלהים מעניש אתכם אם לא הייתם קוראים לאלילים.

1424. פרשה זו נקראה כך על שם המשוררים הנזכרים בפסוק רכד.

1425. מהאותיות הבודדות בראש פרשיות שונות, שפרושן סתום. עין הערה ראש פרשה ב.

1426. פתיחה זו נמצאה עוד בראש פרשה יב ובראש פרשה כח. פרשה כח מתחילה גם באותיות ט.ש.מ.

1427. ראה פרשה יח פסוק ה.

1428. הכונה לקראן שנגלה זה מקרוב. וראה פרשה כא פסוק א וב.

1429. ראה פרשה ו פסוק ד.

1430. ראה פרשה ו פסוק ה.

1431. ראה פרשה ז פסוק א ופרשה יא פסוק טו ופרשה טו פסוק צז.

1432. תהגה או "הֲתָּרָה". ראה "ולא התרה לשוני" פרשה כ פסוק כח.

1433. השוה פרשה כ פסוק כו–לג.

1434. לא יהרגוך.

1435. ושומעים לכל אשר יפל ביניכם ובין פרעה. השוה פרשה כ פסוק מז–מח.

1436. הרגת את המצרי.

1437. ראה פרשה כ פסוק מט.

1438. ראה שם פסוק נא.

1439. ראה פרשה טו פסוק ו והערה שם.

1440. בדבר, באות.

1441. ראה הנסח בדברי פרעה פרשה זו פסוק קג.

1442. פסוק לא–לב כאן בדיוק פרשה ז פסוק קד קה.

1443. פסוק לג–לו בדיוק פרשה זו פסוק קו–קט. רק בהבדל ששם פסוק קו דברי השרים פסוק לג כאן. ו"בכשפיו" פסוק לד כאן חסר שם בפסוק קז.

1444. לפי פרשה כ פסוק סא היום יום חגם.

1445. ראה פרשה ז פסוק קי קיא.

1446. ראה פרשה כ פסוק סט.

1447. ראה פרשה ז פסוק קיד.

1448. מספוק מה עד חצי פסוק מח כאן בדיוק פרשה ז פסוק קיז עד חצי פסוק קכ. רק בפסוק מח כאן "לו" במקום "בו" פרשה זו פסוק קכ.

1449. ראה פרשה כ פסוק עד.

1450. ראה פרשה ז פסוק קכ.

1451. חליפות יד ימין ורגל שמאל, ראה פרשה ז פסוק קכא. ↩

1452. ראה פרשה ז פסוק קכב. ↩

1453. ראה פרשה כ פסוק עה. ↩

1454. ראה פרשה כ פסוק עט, וכל הפסוק בפרשה מד פסוק כב ↩

1455. את המצרים. ↩

1456. ראה פרשה מד פסוק כד–כה וכאן פסוק נז–נח. ↩

1457. ראה פרשה מד פסוק כז ופרשה ז פסוק קלג. ↩

1458. ראה פרשה כ פסוק פא. ↩

1459. ראה פרשה כ פסוק פ. ↩

1460. השוה פרשה כ פסוק עט. ↩

1461. בדיוק, ונקרב. ↩

1462. השוה פרשה כא פסוק נג. ↩

1463. השוה שם. ↩

1464. השוה פרשה כא פסוק נד. ↩

1465. השוה שם פסוק נה. ↩

1466. פרשה יב פסוק קב. ↩

1467. ראה פרשה יט פסוק נא. ↩

1468. השוה פרשה יט פסוק מח. ↩

1469. ראה פרשה ג פסוק קצב ופרשה טז פסוק כט. ↩

1470. השוה פרשה ב פסוק קסב והשוה כל הענין שם. ↩

1471. ראה פרשה י פסוק עג. ↩

1472. ראה פרשה יא פסוק כט. ↩

1473. כלומר איני יודע אם הלכו אחרי מתוך אמונה תמה, או לשם תועלת ופניה פרטית. ↩

1474. ראה פרשה יא פסוק לא. ↩

1475. ראה ענין זה אצל אברהם פרשה יט פסוק מז ולהלן פסוק קסז ↩

1476. ראה פרשה כג פסוק כו, והשוה גם לפסוק קיח כאן. ↩

1477. ראה פרשה י פסוק עד. ↩

1478. או ללעג, כלומר אתם מתכונים להראות לנוסעים את כוון הדרכים, בשעה שימצאו דרכם על–ידי הכוכבים ואין להם צורך בציוניכם ↩

1479. הכונה לסכרי מים או לארמונות ומבצרים. ↩

1480. בדיוק פרשה ז פסוק נז. ופתגם זה חוזר במקומות שונים בספורים. בשנוי קל. ↩

1481. כאמרו כמה פעמים, בדי הראשונים, (כגון פרשה ו פסוק כו וכדומה), או כיצורים “הראשונים”, כלומר נחיה ונמות כדרך העולם, וכל דבריך בענין עולם הבא ושכר ועונש הם הבל. ↩

1482. וכן צריך לאמר פרשה ו פסוק צט “מתורמליו” במקום “משלוחותיו”. ↩

1483. ראה פרשה ז פסוק עב ופרשה ט"ו פסוק פב. ↩

1484. או “בכשרון” במקום “ואתם רהבים”. ↩

1485. השוה פרשה יד פסוק יב–יג. ↩

1486. ראה פרשה ז פסוק עא ופרשה יא פסוק סז ↩

1487. ראה פרשה כר פסוק מב. ↩

1488. ראה לעיל פסוק קטז והערה שם. ↩

1489. ראה פרשה כא פסוק עו. ↩

1490. ראה פרשה ז פסוק פא והערה שם. ↩

1491. הם מדין, ופרוש אנשי אלאיכה יושבי היערות. ראה פרשה טו פסוק עח. ↩

1492. ראה בענין שעיב הערה לפרשה ז פסוק פג. ↩

1493. ראה פרשה ז פסוק פג והשוה פרשה יז פסוק לז. ↩

1494. ראה פרשה יא פסוק פו. ופתגם זה חוזר גם בפרשה ב פסוק נז, פרשה ז פסוק עב ופרשה כט פסוק לה. גם באחרון בקשר עם מדין. ↩

1495. ראה פרשה יא פסוק כט ופרשה זו פסוק סד ופרשה כח פסוק לח. ↩

1496. ראה פרשה כב פסוק סז. ↩

1497. השוה פרשה ז פסוק קע. ظلة רק שתי פעמים בקראן, ולפי האגדה שלח אלהים עליהם חם ושרב שבעה ימים עד אשר חרבו נהרותיהם. ביום השביעי בא ענן צל ומהרו לחסות בו, אם הוא המטיר עליהם אש ונשרפו. ↩

1498. הוא הורד הקראן. ↩

1499. הכונה למלאך גבריאל. ↩

1500. ראה פרשה ג פסוק קפא והערה שם ופרשה טז פסוק מו. ↩

1501. ראה פרשה טו פסוק יא–יד, פסוק ר כאן בדיוק פסוק יב שם. ↩

1502. כלומר הירויחו לנו הזמן, למען נוכל לתקן את אשר עותנו. ↩

1503. השוה פרשה טו פסוק פד וגם שם יש להבין במובן זה “פעלם”, כלומר רכושם וכן להלן פרשה לט פסוק נא וכמו לעיל פרשה ז פסוק מו ועוד. ↩

1504. השוה פרשה טו פסוק ד והערה שם. ↩

1505. ואת הקראן לא הוריד בלתי אם גבריאל. ↩

1506. ראה פרשה ו פסוק קיב ופרשה טו פסוק יז–יח והערה שם בדבר השטנים האורבים על שער השמים שהרחיקום משם. וראה פרשת הג'ן. ↩

1507. ראה פרשה טו פסוק פח. ↩

1508. בדיוק והתהפכך. ↩

1509. מפרשים בקומך בלילה להתפלל עם המאמינים, ומבארים כי בלילה שִׁוֵּה מחמד על הקימה בלילה לקרוא בקראן ולהתפלל, עבר בעצמו מבית לבית אצל חבריו לראות במה הם עוסקים, ומצאם עוסקים בקריאת הקראן והתפלה, ואולם אפשר גם לבאר התהפכך" "משפטך" והכונה לכריעת והשתחויות שחיב בהם המתפלל המאמין, שהורה מחמד למאמינים. ↩

1510. השמועה, כלומר אשר שמעו בהתגנבם ליד שערי השמים, והקשיבו רק דברים מקוטעים. ↩

1511. הכונה היא שמחמד אסר את שירת הלעג שהיתה נהוגה בערב, היא שירת החרפות לאויבים. שירה זו עשתה שמות ועוררה משטמה וריבות בין השבטים לא פחות מהחרב. וכאן הוא אומר שהמשוררים המרבים לזכור אלהים ולתנות תהלתו מטיבים לעשות. ואולם בשירת הלעג לא השתמשו כי אם להגן על עצמם אחרי אשר תקפו אותם. וכל ענין המשוררים המתהלכים בדד למען יקרה אלהים והרוח ודרך השירה הערבית, עיין ספרי חיי מחמד חלק א עמו. 64 וכו' ועמו' 75 וכו'. ↩

1512. ביום הדין כאשר יענישום; ויש גורסים "איזה מפלט יפלטו" מיום הדין. ↩

1513. פרשה זו נקראה כך על שם הנמלים הנזכרים בפסוק יח. ↩

1514. ט.ש. מהאותיות הסתומות שבראש פרשיות שונות ושאין להן פרוש ראה הערה 2 לראש פרשה ב'. ↩

1515. ראה פרשה ט"ו פסוק א ושם: "אלה אותות הספר וקראן גלוי". ↩

1516. ראה פרשה ב פסוק ב–ג. ↩

1517. ראה פרשה יא פסוק א. ↩

1518. על דבר הדרך נלך בה. ↩

1519. השוה פרשה כ פסוק ט–יא וכאן ז–ח. ↩

1520. הפסוק באמצע דברי אלהים במאמר המוסגר המתחיל ב"ויהי" וגומר ב"שב". אחרי כן חזר לדברי אלהים. ↩

1521. גם הנביא יכול להכשל בחטא, ביחוד לפני שנשלח לנביא, ולפי הדעה המסלמית בדרך כלל רק בחטאים קלים. ↩

1522. ראה פרשה כ פסוק כג והערה שם. ↩

1523. ראה פרשה יז פסוק קג והערה שם. ↩

1524. ראה פרשה יז פסוק סא והערה שם. ↩

1525. עוררני, או: שִׂים חֶלְקִי. ↩

1526. השוה פרשה ג פסוק קצא. ↩

1527. הדוכיפת, בדיוק "אַבְטִיט" מסוג השרונים בצפרים. ↩

1528. לפי האגדה המסלמית שלח אותה שלמה בנוחו בצנעא בתימן בשובו מעלות לרגל למכה, כי חפש שם מים. בהיות חוש ראיתה חד, ראתה משם את ארץ שבא, והפליאה אותה וירדה להסתכל בה. ↩

1529. בדיוק "תבוא בשלטון גלוי" כלומר תוכיח באות ומופת צדקתה. ראה פרשה יד פסוק יב. ↩

1530. הסירם מן הדרך הטובה, למען לא ישתחוו לאלהים "והם לא וכו' " הוא מאמר המוסגר. ↩

1531. בדיוק: "והיו מסלמים" ויוכל היות כאן הפרוש גם "והתמסרו לידי". ↩

1532. במובן: "עד אשר תחרצו דבר", או "רק בנוכחותכם אחרץ דבר". ↩

1533. ראה פרשה יז פסוק ה. ↩

1534. اخزة أ أذاة. ראה פרשה ה פסוק נט במובן אחר קצת וכאן בדיוק "הגבורים בה לשפלים בה". ↩

1535. וכזאת יעשו בנו שלמה וחילו. ↩

1536. השליח או המנחה. ↩

1537. השוה פרשה יז פסוק ו. ↩

1538. ממנה, מן הארץ. ↩

1539. השוה פרשה ט פסוק כט. ↩

1540. מסלמים. ראה לעיל פסוק לא והערה שם. ↩

1541. בערבית "עִפְרִית", ונזכר פעם יחידה בקראן. לפי המפרשים העפרית הם שבט מה"ג'ן" והם האדירים שבהם. ↩

1542. יש אומרים שהכונה לאלחצ'ר (לפי האגדה אליהו) ויש אומרים גבריאל או מלאך אחר. ויש אומרים אָצָף (אסף) בן ברכיהו משנה למלך שלמה שבכח השם המפורש שידע לבטא עשה נפלאות. ויש אומרים שהכוָנה לשלמה בעצמו. ↩

1543. פרשה יד פסוק מד משפט זה על הרשעים. ושם תרגמנו לפי המפרשים "לא יוכלו הסב מבטם". ↩

1544. שַׁנּוּהוּ לבל תכירנו. ↩

1545. בדיוק מסלמים ראה לעיל פסוק לא והערה שם. ↩

1546. האליל שלהם השמש, ועצר אותה מהאמין באלהים. ↩

1547. או כדעת אחרים "החצר לפני הארמון". אמרו שלפני שבאה צוה שלמה לרצף את הארמון או החצר זכוכית ושם מתחת לזכוכית מים, ובהם כל דגת הים, ושם בחזיתו את כסא מלכותו. כשנכנסה מלכת שבא דמתה, כי לפניה ים, והרימה שלמתה לעבור ונגלה שוקה. ודומה לזה יש אגדות יהודיות. ↩

1548. בדיוק "השלמתי". ↩

1549. כלומר במקום לשוב בתשובה ולהביא עליהם ברכה, אתם מבקשים ממני להחיש בוא הרעה. רעיון הנמצא הרבה בקראן. ראה פרשה יג פסוק ז. ↩

1550. כלומר: נחשנו ומצאנו כי אתה ואשר אתך הבאתם את ריב הפלגות בינינו ראה פרשה ז פסוק קכח. ↩

1551. ראה פרשה כו פסוק קנב. ↩

1552. ראה פרשה ד פסוק פג. הפעל بيّت נמצא מלבד כאן גם פרשה ד פסוק קח. ↩

1553. ו"אכן אמת נדבר" מעין אשור לשבועה ראה פרשה יב פסוק פב. השוה גם פרשה ו פסוק קמז ופרשה טו פסוק סד. ↩

1554. או "ואת לוט שלחנו" וכן פרשה ז פסוק עח. ↩

1555. שם. ↩

1556. ראה פרשה כא פסוק ג, כלומר: ואתם יודעים כי זמה היא. ↩

1557. פסוק נו–נט כאן בפרשה ז פסוק ע"ט–פב בשנויים קלים מאד וראה הערה שם לפסוק פא. ↩

1558. ראה פרשה כו פסוק קעג והשוה גם פסוק קס וכו'. ↩

1559. ראה פרשה מ פסוק סו. ↩

1560. או, הרים גבוהים. ראה פרשה טז פסוק טו והערה. ↩

1561. בין המתוק והמלוח. ראה פרשה כה פסוק נה. ↩

1562. לפני הגשם. ראה פרשה ז פסוק נה והערות שם. ↩

1563. פרשה ז פסוק קצ. ↩

1564. ראה פרשה ב פסוק קה. ↩

1565. ראה פרשה יג פסוק ה ופרשה כג פסוק לז ופסוק פד. ↩

1566. בדיוק פרשה כג פסוק פה. ↩

1567. פרשה טז פסוק קכח. ↩

1568. פרשה י פסוק מט ופרשה כא פסוק לט. ↩

1569. פרשה י פסוק סא, פרשה ב' פסוק רמד. ↩

1570. הספר, המעשים והמקרים פרשה ו פסוק נט, פרשה י פסוק סב פרשה יא פסוק ח. ↩

1571. לדעתו הוא הוא המכריע בדברים שהיו מפקפקים בהם, ובדברים שיש בהם נגודים בין דבריו לדברי התורה והנביאים הרי אמת כדבריו. רעיון הנמצא גם במקומות אחרים. ↩

1572. בדיוק: והם מסלמים. פסוק פב–פג כאן בדיוק פרשה ל פסוק נא–נב. ↩

1573. כלומה הענש. ↩

1574. הופעת חית פלאים זו תהיה אחד מאותות יום הדין הקרוב לבוא. לפי המסורת המסלמית שמה "אלג'סוסה" כלומר "המרגלת". הרבה עסקו בתאורה. כל אחד לפי דרכו: חמשים רגל ארכה. מרוצתה נפלאה. מכוסה היא שערות וגם נוצות וכנפים לה. ראשה ראש שור הבר, עיניה עיני חזיר, אזניה אזני פיל, קרניה קרני

צבי, צוארה צואר בת היענה, חזה חזה אריה, צבעה צבע דב, גבה גב חתול ורגליה רגלי גמל, היא תבוא לעתיד לבוא ממסגד מכה ותעורר ארץ בקולה. ↩

1575. יעצרו אותם לבל יתערבו זה בזה בהיותם רבים, ולמען יתלכדו במערכותיהם לבוא לגיהנם. וראה סוף פסוק זה והמשכו למעלה פסוק יז והמשכו. וכן פרשה מא פסוק יח והמשכו. והענין הוא מעין הכתוב בפרשה מא ולעיל פרשה ז פסוק לו וכו'. ↩

1576. ראה לעיל פסוק פד. ↩

1577. לא ידברו דבר להצטדק. ↩

1578. ראה פרשה י פסוק סח. ↩

1579. ראה פרשה טז פסוק נ ויש מפרשים "נכנעים". ↩

1580. יותר מן המעשה, השוה פרשה ו פסוק קסא וקסב עם הפסוק כאן וביחוד פרשה י' פסוק כז–כח. ↩

1581. ראה פרשה ז פסוק קמה ופרשה י פסוק נג. ↩

1582. ראה פרשה ו פסוק יד ופרשה י פסוק עג ופרשה יג פסוק לו. ↩

1583. השוה פרשה י פסוק קח ופרשה יז פסוק טז. ↩

1584. פרשה זו נקראה כך על שם ספור משה הנמצא בה, "הספור" נזכר בה בפסוק כה. ↩

1585. ט.ש.מ. מהאותיות הסתומות הבאות בראש הפרשיות שאין להן פרוש. ראה הערה 2 לראש פרשה ב. ↩

1586. פרשה יב ופרשה כו פסוק א. ובכל שלשת המקומות התחלה לספור. ↩

1587. כלומר הרבה ריב ביניהם. ראה פרשה ו פסוק סה ופסוק קס. ↩

1588. את בני ישראל. ↩

1589. ראה פרשה כא פסוק עג והערה שם. ↩

1590. את ארץ פרעה. ראה פרשה כו פסוק נט. ↩

1591. המן נזכר בקשר עם פרעה מלבד כאן ובפסוק ז ופסוק לח להלן עוד בפרשה מ פסוק לח. בפרשה כט פסוק לח ופרשה מ פסוק כה עם פרעה וקרח. במדרש רבה במדבר כב נזכר המן יחד עם קרח שאבדו בגלל אהבת הממון (ראה ספרו של מורי יוסף הורוביץ ז"ל ערך המן). ↩

1592. על ידי בני ישראל. ↩

1593. ראה פרשה יב פסוק כא. ↩

1594. או "את המיניקות" ראה פרשה כ פסוק מא. עיין סוטה יב ע"ב: "פה שעתיד לדבר עם השכינה יינק דבר טמא". ↩

1595. לפני כן, לפני בוא אחותו. ↩

1596. מבטא זה (2 מילים בערבים) נמצא רק פעם שניה בקראן בספרו אברהם פרשה יא פסוק עו. ↩

1597. ראה פרשה כ פסוק מא.

1598. ראה שם.

1599. פרשה י פסוק נו.

1600. ראה פרשה ו פסוק פד ופרשה יב פסוק כב.

1601. לא ישימו לב לנעשה ברחובות, והוא כחם היום בשעת שינת הצהרים.

1602. בן–ישראל ומצרי.

1603. ראה פרשה ה פסוק צב.

1604. ראה פרשה כז פסוק מה.

1605. לדעת הנתגלה מעשה הרצח.

1606. הישראלי, כי חשב, לפי דברי משה, שהוא רוצה לתפש אותו. ולא ידע שיתפש את המצרי. ויש אומרים, המצרי אמר כך, שהבין מדברי משה, שהוא שהרג את המצרי תמול.

1607. לפי האגדה, מצרי היה ובן אחי פרעה, והיה מן המאמינים. וכשנודע לו, שדנו את משה למיתה, מהר להודיעו למען יברח.

1608. מן העיר.

1609. ראה לעיל פסוק יז.

1610. שמונה שנים.

1611. ראה פרשה יב פסוק כו.

1612. על דרכנו אשר נלך בה.

1613. ראה פרשה כ פסוק ט ופרשה כז פסוק ז.

1614. ראה פרשה כ פסוק יא ופרשה כז פסוק ח.

1615. ראה פרשה כז פסוק י בשנוי קל.

1616. ראה פרשה כז פסוק יב.

1617. ראה פרשה כ פסוק כג, ואולי כאן כפל פסוקים מפרשה כז ומפרשה כ שכן במקום אחד נסח אחד ובשני נסח שני.

1618. ראה פרשה כז פסוק יב.

1619. בדיוק, קנה–ידך ראה פרשה יח פסוק מט.

1620. ראה פרשה כג פסוק כד.

1621. ראה פרשה ו פסוק קלו ופסוק כא ופרשה יב פסוק כג.

1622. ראה פרשה כו פסוק כח.

1623. הרחיבה האגדה המסלמית הדבור בענין הבנין שבנה המן לבנים וחמר. חמשים אלף איש עסוק בו, פרעה עלה למעלה והשליך כידון אל השמים וחזר הכידון כשהוא מטפטף דם. ודמה שהרג אלהי משה. ואולם עם שקיעת החמה ירד גבריאל ובמחי כנפיו דרס את המגדל, וכנפל חלק ממנו על חיל פרעה השמיד מליון איש, עצם הכתוב בקראן מזכיר מלבד את מגדל בבל, את עבודת ישראל בפיתם

ורעמסס. האגדה בדבר הכידון לקוחה מספור טיטוס שגדר את הפרכת ובצבץ דם (גיטין נו ע"ב).

1624. ראה פרשה י פסוק מ.

1625. ראה פרשה כא פסוק עג והערה שם.

1626. ראה פרשה יא פסוק סג ופסוק קא.

1627. או "המכוסים קלון".

1628. השוה פרשה יז פסוק קד.

1629. של ההר.

1630. מן הנמצאים אז באותו מקום.

1631. ראה פרשה ד פסוק סה.

1632. ראה פרשה כ פסוק קלד.

1633. או "מכשפים נוכלים" והכינה לתורה ולקראן או למשה ולמחמד,

1634. ראה פרשה יא פסוק טז–יז ופרשה ב פסוק כא–כב.

1635. את הקראן.

1636. הכונה ליהודים והנוצרים שקבלו ספר תורה לפני מחמד, והאמינו גם בנבואת מחמד.

1637. לפני מחמד.

1638. בדיוק מסלמים. והכונה ליהודים ונוצרים אלה שהאמינו בשליחותו.

1639. ראה פרשה יג פסוק כב והערה שם. ראה גם פרשה כה פסוק ע–עא.

1640. ראה פרשה כג פסוק ג ופרשה כה פסוק סב.

1641. פרשה ב פסוק קלג ופרשה מב פסוק יד.

1642. להתחבר אליהם.

1643. דברי אנשי מכה. ולפי המסרת בא אליו אחד הנכבדים אלחארת בן עתמאן מבני עבד מנאף ואמר לו, שקריש אמנם מאמינים בנבואתו. אך יראים הם להגיד זאת מפחד הערבים כלם אשר בעזב קריש את דת אבותם, יכריחום לעזוב את מקדש מכה ואת כל העיר.

1644. אלה משכנותם תראום בעבור האורחות שם. ראה פרשה טו פסוק עו והערה שם ופרשה יא פסוק פד, צא והערה שם. רעיון הנמצא בקראן בעוד מקומות אחרים.

1645. ראה פרשה טו פסוק כג ופרשה כא פסוק פט.

1646. בדיוק, אִמָּן, מטרופולין שלהן. ראה פרשה ו פסוק צב.

1647. השוה פרשה ו פסוק קלא.

1648. פרשה מב פסוק לד.

1649. שתפיכם, האלילים ששתפתם לאלהים ואמרתם כי אלהים הם, ראה פרשה ו פסוק כב ופרשה יח פסוק נ.

1650. הענש, והכונה לשטנים אשר יאשימום על התעותם בני האדם. ↩
1651. אל האנשים עובדי האלילים. ↩
1652. יתחרטו ויאמרו אל לבם, כי טוב היה להם לו היו מאושרים בדרך. ↩
1653. השוה פרשה ה פסוק קח ששם שואל אלהים ביום הדין: מה ענו אתכם כשנשלחתם אליהם. ↩
1654. בדיוק. יִתְעַוְּרוּ הדברים עליהם, כלומר טענותיהם תסתתמנה. ↩
1655. ראה פרשה כה פסוק ע. ↩
1656. ראה פרשה לג פסוק לו, ולפיו הכונה שעליהם לשמוע למצות אלהים והשליח בלי לבחר. ואולי כאן הדבור על הבחירה בכלל. וכן נראה מן ההמשך. ↩
1657. ראשה פרשה כז פסוק עו. ↩
1658. מפרשים: בעולם הזה ובעולם הבא. ↩
1659. הכונה לילה לנוח ויום לבקש חסדו על–ידי עבודה ומסחר. ↩
1660. האלילים. ↩
1661. ראה לעין פסוק סב. ↩
1662. ראה פרשה ו פסוק כד ופרשה טז פסוק פט בפרשה ז פסוק נא בפרשה י פסוק ל ופרשה יא פסוק כג תרגמנו "ולא יהיו אתם בדיהם" והכונה אחת היא כי אליליהם לא יעמדו להם. ↩
1663. במקור קָארוּן נזכר עוד בפרשה זו פסוק עט ופרשה כט פסוק לח פרשה מ פסוק כה. ↩
1664. כלומר עשה צדקה ומעשים טוב להגיע לידי עולם הבא. ↩
1665. כלומר כחי ועצם ידי עשה לי החיל הזה. והמפרשים אמרו: קרח המלומד בכל ישראל היה, ויודע תורה יותר מכולם, מלבד משה ואהרן, וזה כונת הפסוק כאן, או שעשה עשרו בחכמת האלכמיה, או כאגדה שלנו שמצא אוצרות שטמן יוסף. ↩
1666. ראה פרשה ט פסוק ע. ↩
1667. כי ענשם יבוא פתאם. ↩
1668. ראה פרשה מב פסוק לה, את הדעת אי את הגמול. ↩
1669. ראה פרשה יח פסוק מא. ↩
1670. ראה פרשה יג פסוק כו ופרשה יז פסוק לב. ↩
1671. יביא ביום הדין. ↩
1672. השוה פרשה ו פסוק קסא ופרשה כז פסוק צא–צב. ↩
1673. לפי המפרשים נגלו לו הדברים בצאתו ממכה לאלמדינה בהג'רה, והבטיחו אלהים להשיבו אל מכה. ↩
1674. בדיוק יִמָּצֵא. ↩

1675. פרשה זו נקראה כך על שם העכביש הנזכר בפסוק מ. ↩

1676. מן האותיות שאין להן פרוש בראש פרשיות שונות. ראה הערה ראש פרשה ב. ↩

1677. ראה פרשה ט פסוק טז ואולי כן גם פרשה ה פסוק עה. ↩

1678. השוה פרשה ט פסוק מב. ↩

1679. התמונה לקוחה מהתחרות בריצה ונזכר גם בפרשה יב פסוק יז' וראה פרשה ב פסוק קמג ופרשה ה פסוק נג. ↩

1680. יחרף נפשו במלחמת אלהים. ↩

1681. פרשה ג פסוק צב, לאדם, בדיוק "לעולמים". ↩

1682. או: "טוב יותר על אשר עשו". ראה פרשה ט פסוק קכב. פרשה טז פסוק צט. ופרשה כד פסוק לח. ↩

1683. נגף או "היזק". ↩

1684. או נסיון כלומר הרעה אשר ירעו לו בני אדם. ↩

1685. ראה פרשה כב פסוק סט. ↩

1686. בדיוק, החלש. ↩

1687. פרשה ז פסוק פ, פרשה כז פסוק נז וכן להלן פסוק כח וכל שלשת האחרים, מלבד כאן, אצל לוט. ↩

1688. חוזר הוא משפט זה בפרשה. ↩

1689. לפי המפרשים דברי אברהם הם. ↩

1690. פסוק כז וראש כח כאן פרשה ז פסוק עח וראש עט. ↩

1691. יש מפרשים שהיו מלסטמים את הבריות בדרכים עד ששבתו עוברי ארח. ויש אומרים שהכונה שלא הלכו בדרך העולם והכונה למשכב זכור. [העביר את הדרך פרושו התנהג שלא כשורה עפ"י סנהדרין לא ע"ב ועוד. חנוך ילון]. ↩

1692. ראה פרשה ז פסוק פא והערה שם. ↩

1693. ראה פרשה יא פסוק עט. ↩

1694. ראה פרשה ב פסוק נו. ↩

1695. כלומר שרידי מקום ההפכה. ראה פרשה יא פסוק פד ופרשה טו פסוק עה–עו והערה שם. ↩

1696. לפי המפרשים הוא יתרו וראה הערה לפרשה ז פסוק פג. ↩

1697. ראה הערה לפרשה כו פסוק קפג. ↩

1698. ראה פרשה ז פסוק עו והערה שם. ↩

1699. ראה הערה לפסוק לד והכונה לשרידי משכנותיהם. ↩

1700. כלומר המנצחים וראה הערה לפסוק ג לעיל. ↩

1701. השוה סדר עונשים זה בסכום בפרשה יז פסוק ע–עא והוא גם ענש קרח, פרעה וכו' בתנ"ך. ↩

1702. ראה פרשה ט פסוק עא.
1703. השוה ספר איוב המדמה שוכחי אל במאמר "ובית עכביש מבטחו" (איוב פרק ח פסוק יד)
1704. ראה פרשה ב פסוק כד והערה שם על המשלים.
1705. כלומר בלשון רכה ובסבלנות. וראה פרשה טז פסוק קכו.
1706. בדיוק, מסלמים.
1707. הכונה ליהודים שקבלו את האסלאם או שהם מאמינים שבתורה נזכרה נבואת מחמד, ושהיהודים לפני זמן מחמד ידעו על אודותיו ורק כשקם סלפו את הדברים.
1708. מאנשי מכה.
1709. המבטלים את נבואתו, או המהבילים. ראה פרשה ז פסוק קעב. כלומר כי אז אמרו: קרא הדברים בספר אחר והעתיקם משם.
1710. ראה פרשה י פסוק כא.
1711. ראה פרשה ט פסוק מט.
1712. אלהים או מלאך.
1713. השוה פרשה ד פסוק צט המצוה גם לעזוב המולדת אם אי אפשר שם לעבוד אלהים, ראה גם פרשה לט פסוק יג ואולי הכונה לפי זה שאלהים יכול לשלם טוב לעובדיו בעולם הזה.
1714. ראה פרשה ג פסוק קפב ופרשה כא פסוק לו.
1715. ראה פרשה כה פסוק עה ופרשה לט פסוק כא.
1716. ראה פרשה ג פסוק קל.
1717. תכין, בדיוק תשא.
1718. פרשה יג פסוק כו.
1719. ראה פרשה ו פסוק לב.
1720. ראה לפסוק סה–סו כאן פרשה יז פסוק סט.
1721. ראה פרשה כח פסוק נז אותו רעיון.
1722. פרשה זו נקראה כך על שם הרומים הנזכרים בפסוק א.
1723. מן האותיות הסתומות שבראשי פרשיות שונות שאין להן פרוש ראה הערה ראש פרשה ב.
1724. נבואה זו מוסבה על מלחמת הרקליוס קיסר ביזנטיה עם כוסדראי מלך פרס בשנת 614, או באחת השנים אחרי כן. ואולם אחרי מספר שנים בשנת 625 גברו שוב הביזנטים. לפי המסורת שמחו אנשי מכה, בהגיע השמועה על מפלת הנוצרים, שגם להם "ספר" כ"ספר" מוחמד, בידי הפרסים עובדי האלילים. ועל זה באו דברי מחמד כאן. המסלמים מציגים פרשה זו כ"נבואה" מופת שחזה מחמד עתידות

לפני בואו. "בקרובה בארצות", יש אומרים בארץ ערב או בגליל שיך לביזנטיה בחבל סוריא או ארץ ישראל, ויש אומרים חבל שייך לפרס בבבל. ↩

1725. בדיוק, מלפנים ומאחרי כן. ↩

1726. בדיוק, הבטחת וכן "דברו" "הבטחתו". ↩

1727. למצוא בארות מים או מכרות. ↩

1728. הם אנשי מכה. ↩

1729. פרשה ט פסוק עא ופרשה כט פסוק לט. ↩

1730. השעה, שעת הדין. ↩

1731. האלילים אשר שתפו לאלהים. ↩

1732. בדיוק, השבח. ↩

1733. פרשה י פסוק לב. ↩

1734. מקברותיהם בעת תחית המתים. ↩

1735. או למצא מנוחה ראה פרשה ז פסוק קפט. ↩

1736. בדיוק, לעולמים. ↩

1737. כלומר במשלח ידכם במסחר ועבודה. ↩

1738. פחד מאסון ותשוקה לגשם הבא בעקבותיו, ראה פרשה יג פסוק יג. ↩

1739. הכונה לתחית המתים. ↩

1740. כלומר לסבר את האזן צריך לקחת למשל מהנעלה והמרומם בכל אשר בשמים ובארץ. ראה פרשה טז פסוק סב. ↩

1741. איש מאחיו בדיוק, מעצמכם. וראה משל דומה לו פרשה טז פסוק עז. ↩

1742. במושג זה מציין מחמד את הדת הקדמונית הטהורה ראה פרשה י פסוק קה. ↩

1743. עליה מוסב על הדת הזאת היינו ללכת בה. ↩

1744. השוה פרשה ט פסוק לו ופרשה יב פסוק מ ולפניו. ↩

1745. ראה פרשה ו פסוק ס, כלומר בחלק מהדת יחזיקו ובחלק לא יחזיקו או הנחלקים סיעות סיעות בדתם. ↩

1746. פרשה כג פסוק נה. ↩

1747. ראה פרשה טז פסוק נה. ↩

1748. ראה פרשה טז פסוק נז ופרשה כט פסוק סה–סו. ↩

1749. במובן, כח, הרשאה. ↩

1750. ראה פרשה כט פסוק סב והערה שם. ↩

1751. ראה פרשה יז פסוק כח. ↩

1752. הכונה, תקחו מרבית. ויש אומרים שהכונה לשחד, היינו למתן שחד. ↩

1753. יש אומרים שהכונה לרעב ומחלות ובצורת וטביעת אניות. ויש חושבים שהכונה לדעות נפסדות או לשחיתות המדות בכלל. ↩

1754. בדיוק, אשר כָּפַּר – כפירתו עליו. ↩

1755. מבשרות טוב, בוא הגשם. ↩

1756. בנסעכם למסחר. ↩

1757. כלומר הוא מאסף את העננים ומפזרם כחפצו. ↩

1758. ראה פרשה כד פסוק מג. ↩

1759. מצהיב את התבואה ושורפה. ↩

1760. ראה פרשה כז פסוק פב. ↩

1761. בדיוק, מסלמים ראה פרשה כז פסוק יח. ↩

1762. יום הדין ראה לעיל פסוק יד. ↩

1763. בעולם או בקבר וראה פרשה כג פסוק קיד פרשה כ פסוק קג וכו'. השוה גם פרשה יז פסוק נד. ↩

1764. ראה פרשה טז פסוק פו. ↩

1765. פרשה זו נקראה כך על שם לקמאן הנזכר בה פסוק יא וכו'. ↩

1766. ראה הערה ראש פרשה ב לאותיות הסתומות שאין להן פרוש בראש פרשה ב. ↩

1767. ראה פרשה י פסוק א. ↩

1768. פרשה כז פסוק ג. ראה גם פרשה ב פסוק ג. ↩

1769. ראה פרשה ב פסוק ד. ↩

1770. פסוק זה מכון לאלנצר בן אלחארת מקריש, שישב ימים רבים באלחירה, הממלכה הערבית על גדות פרת וסרה למשמעת מלכי פרס. שם למד ספורי פרס כספור רֻסְתֻם. וכשהיה מחמד מזהיר ומספר ספורי הנביאים והעמים אשר הזהירום, והיו הערבים מאמינים לדבריו ומפחדים שלא יקרם כמקרה העמים ההם, שם אלנצר זה לאל דבריו, באמרו שהוא יספר להם ספורים יפים מספורי מחמד, והיה מספר ספורי פרס (ראה ספרי חיי מחמד ח"א עמו' 99 וכו'). ↩

1771. דבר, בדיוק הבטחת. ↩

1772. או מוסדי הרים. ראה פרשה טז פסוק טו הערה שם. ↩

1773. ראה פרשה ב פסוק קנט. ↩

1774. ראה פרשה כו פסוק ו. ↩

1775. על אודות לקמאן יש ספרות רחבה. דעת ראשונים היתה שהוא בלעם ותרגום "לקם" "בלע". גם חפצו למצוא בו מקדושי הנצרות על פי השוואות שונות, על יסוד פסוק יח כאן בקשו גם להשוותו עם אחיקר החכם. מורי יוסף הורביץ ז"ל, המבטל את כל זה, מראה שהשם נודע בערב לפני מחמד, ונזכר בשירי משוררים רבים מהיותר מפורסמים, וחושב שהוא אחד החכמים שהיו

מפורסמים בערב (ראה ספרו ערך לקמאן). והרבה אגדות מספרים עליו, שהיה שחור ושפתיו עבות, גם נשבה והיה לעבד. אלהים נתן לו לשון למודים, ונתן לפניו לבחר, אם להיות נביא או חכם. לקמאן בחר בחכמה. כאן צפון הרעיון: "חכם עדיף מנביא" (בבא בתרא יב עמ' א). ↩

1776. ראה פרשה כז פסוק מ', ויש להעיר ששם הדברים בפי שלמה. ↩

1777. ראה פרשה כט פסוק ז. ↩

1778. בדיוק, באין אונים על אין אונים. ↩

1779. מלת "לאמר" חוזרת אל "ונצו" אחרי הפסיקו במאמר המוסגר. ↩

1780. הדרך אשר תשובו. וכן פסוק לד כאן. ↩

1781. ראה פרשה כט פסוק ז. ↩

1782. כלומר כבדם בכל עניני החיים. ↩

1783. שני הפסוקים יג–יד אינם מדברי לקמאן, כי אם דברי אלהים, ולפי המסורת הכונה לסעד בן וקאץ שאמו נמנעה מאכול שלשה ימים בקבלו את האסלאם. ולפי מסרת זו התכון בדבריו "האיש אשר שב אלי" לאבו–בכר שעל ידו התאסלם סעד. ↩

1784. ראה פרשה כא פסוק מח. ↩

1785. ראה פרשה כב פסוק סב لطيف – חנון, נדיב וביצ'אוי פרש גם פה גם שם "משיג בידיעתו". ראה גם פרשה ו פסוק קג והערה שם. נמצא גם בפרשה יב פסוק קא ושם במובן נדיב וחנון. ↩

1786. ראה פרשה ג פסוק קפג, ושם פירש ביצ'אוי גם פרוש שני: "כי אלה הדברים מוטלים על האדם", וגם כאן אפשר לפרש כן. ↩

1787. או "אל תעקם פניך (לחיך) לאנשים" מתוך רגשי בוז להם. ↩

1788. ראה פרשה יט פסוק לז. ↩

1789. ראה פרשה ד פסוק מ. ↩

1790. ראה משלי פרק ד פסוק כד. בדיוק: "יישר הליכתך". ↩

1791. ראה אחיקר החכם (תרגום אבינעם ילין) פרק ב פסוק ח. "הורד עיניך והשפל קולך". ומענין כי בפרשה כד פסוק ל–לא נמצא הפעל غضّ המשמש פה לקול בקשר עם עינים, תרגמנו שם "גרוע עין", ואולי יש קשר של מחשבה בין שני הפסוקים. ↩

1792. בגוף ובנפש. ↩

1793. ראה פרשה ב פסוק קסה. ↩

1794. השוה פרשה כב פסוק ג–ד. ↩

1795. נפשו, בדיוק פניו. ↩

1796. ראה פרשה ב פסוק רנז. ↩

1797. ראה שם פסוק קכ. ↩

1798. ראה פרשה כז פסוק סא–סב.

1799. ראה פרשה יח פסוק קט. [במקור המודפס כתוב פרשה יה – הערת פב"י]

1800. לתחית המתים, וכל זה יהיה במאמר אחד.

1801. פרשה ג פסוק כו ופרשה כב פסוק ס.

1802. ראה פרשה יג פסוק ב.

1803. ראה פרשה כב פסוק סא.

1804. ראה פרשה יד פסוק ה. פרשה לד פסוק יח ופרשה מב פסוק לא.

1805. כצללים, הכונה כצללי ענן.

1806. ראה פרשה כט פסוק סה–סו פרשה יז פסוק סט.

1807. בערבית مقتصد, מלה הנמצאת גם בפרשה ה פסוק ע ושם תרגמו המתרגמים (Sale, רקנדורף) במובן עושה נכוחה וכן תרגמנו שם. ואולם ביצ'אוי מביא גם פה גם שם את שני הפרושים אם גם במלים שונות. בדיוק המובן: עומדים על פרשת דרכים. מלה זו נמצאת פעם שלישית בפרשה לה פסוק כט ושם מתרגמים: "הולך בדרך האמצעית".

1808. במובן כפוי טובה כמו בפרשה יז פסוק סט.

1809. במקור המודפס הניקוד הוא "יְראוּ" – הערת פב"י

1810. ראה פרשה ב פסוק מה ופסוק קיז.

1811. או: רמיה. הכונה לשטן. ראה פרשה יז פסוק סו והערה שם.

1812. הכונה לגשם.

1813. שלשה מפתחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח ואלו הן: מפתח של גשמים של חיה ושל תחית המתים (תענית דף ב' עמ' א) ובתרגום ירושלמי בראשית פרק ל פסוק כב מנה ארבעה. הרביעי של פרנסה. וכאן מנה ארבעה.

1814. פרשה זו נקראה כך על שם ההשתחויה הנזכרת בפסוק טו.

1815. מן האותיות הבלתי ברורות שבראש פרשיות שונות. ראה הערה בראש פרשה ב. [במקור המודפס כתוב "האותות" – הערת פב"י]

1816. בדיוק, הורדת הספר.

1817. מחמד, ראה פרשה י פסוק לט, פרשה יא פסוק טז, לז. ופרשה מו פסוק ז.

1818. פרשה כח פסוק מו.

1819. להבנת פסוק זה יש לשים לב לפרשה י פסוק ג, פרשה יג פסוק ב. ופרשה ע פסוק ד. בשני הראשונים מדובר – אחרי הענין המובא כאן בפסוק ג – על تدبير الامور. בפרשה על عرج היינו העליה של המלאכים והרוח. יש לשים לב גם לפרשה נז פסוק ד. ראה גם פרשה לד פסוק ב שנזכר שם تعريج, והמפרשים

נחלקו: אפשר לתרגם "ינהג הדברים" והם יעלו אליו במובן, ישובו אליו ליום הדין, ויש מפרשים: פקודת אלהים ונבואתו ירדו לעולם עד לזמן ההוא, ואחרי כן לא ירדו יותר בבוא קץ העולם. ↩

1820. ראה פרשה כג פסוק פ ופרשה טז פסוק פ. ↩

1821. ראה פרשה יג פסוק ה. ↩

1822. בטוי זה נמצא במובן אחר פרשה כא פסוק סו והכונה כאן, ביום הדין. ↩

1823. השיבנו שנית לחיים, כי עתה השכלנו להבין. ↩

1824. בדיוק, בוטחים אנחנו, כלומר ידענו נאמנה כי דינך יבוא. וראה פרשה ו פסוק כז. ↩

1825. ראה פרשה יא פסוק קכ. ↩

1826. יום הדין, הפורענות. ↩

1827. ראה פרשה ז פסוק מט. ↩

1828. ראה פרשה י פסוק נג. ↩

1829. השוה ההפך מזה פרשה כה פסוק עג. ↩

1830. בדיוק, המשכבות. ↩

1831. ראה פרשה ז פסוק נד. ↩

1832. לא תדע נפש וכו' פירש ביצ'אוי שום נביא ואפילו מלאכים, וראה ברכות לד עמ' ב: "כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא עין לא ראתה עין זולתך. ↩

1833. למשכן, בדיוק להכנסת אורחים. ↩

1834. ראה פרשה כב פסוק כב. ↩

1835. של העולם הזה מלבד ענש העולם הבא. ↩

1836. פרשה יח פסוק נה. ↩

1837. במובן מציאתו, והכונה למחמד, שלא יפקפק שבא אליו החזון מאלהים, כמו שנראה ברור מפרשה יא פסוק כ. ↩

1838. ראה פרשה כא פסוק עג והשוה פרשה כח פסוק ד. ↩

1839. ראה פרשה כב פסוק יז. ↩

1840. הערבים בנסעם יעברו על משכנותיהם [במקור המודפס כתוב "משכונתיהם" – הערת פב"י]. ↩

1841. ראה פרשה כ פסוק קכח. ↩

1842. עיין הערה לפרשה ח פסוק יט. ↩

1843. עיין פרשה טז פסוק פז. ↩

1844. או, "וחכה כי גם הם מחכים" השוה פסוק כח – ל כאן לפסוק קנט פרשה ו וראה פרשה יא פסוק קכב. ↩

1845. כך פרש מורי יוסף הורביץ ז"ל احزاب. ראה ספרו Koranische Untersuchungen עמו' 19. ופרשה זו נקראה כך על שם עובדי–האלילים הנזכרים בפסוק כ. ↩

1846. לפי המפרשים באו אבו ספיאן וחבר מרעיו אל מחמד, ואמרו לו שירפה מהטיף נגד עבודת האלילים, ויודיע שאליליהם יכולים להיות מליצי ישר לאדם לפני אלהים, ואז ירפו מהלחם בו ובאלהיו, ועל זה באה נבואה זו שלא ישמע אליהם. ↩

1847. לפי מנהג עובדי האלילים, היה יכול אדם להשבע לפרוש מאשתו אם לזמן קבוע או לתמיד באמרו אליה: "הרי אַתְּ לי כגב אמי". וענין זה הנזכר כאן אגב אורחא כתוב מפורש בפרשת נח פסוק א – ה שמחמד אוסר שם מנהג זה. ↩

1848. ענין זה קשור עם נשואי מחמד את זינב בת ג׳חש, אשת עבדו המשוחרר זיד בן חארת'ה שאמץ לו לבן. לפי השקפת הערבים נחשב לו זיד לבן, והיו גם קוראים לו "בן מחמד". וכתוצאה אסור היה למחמד לשאת את אשתו גם אחרי גרושיה משום אשת הבן. וכאן מחמד מבטל את ההלכה שהבן המאומץ, כבן ממש הוא, ולכן אשתו מותרת למחמד. עיין כל הענין בספרי "חיי מחמד" ח"ב עמ' 260–261. וראה להלן פסוק לז–מ. ↩

1849. מאז נקרא זיד בן חארת'ה. ↩

1850. ראה פרשה ב פסוק רפב. ↩

1851. אשר עשיתם כן לפני אסור אלהים דבר זה, או גם אחרי שנאסר, אם עשיתם זאת בשגגה ומשכחה. ↩

1852. השוה פרשה ד פסוק צה ופרשה ה פסוק צו. ↩

1853. כלומר מעצמם, כי דורש טובתם הוא ומאשרם בדרך וגם מקרוביהם שארי הבשר וראה פרשה ג פסוק סא ופרשה ח פסוק עו. השוה גם פרשה ד פסוק קלד. והכונה לקרבת נפש, בנסח אחר של הקראן היה כתוב "ואביכם הוא". ↩

1854. וכן צריך להיות גם בפרשה ח פסוק עו. ↩

1855. מחמד מבטל כאן את האחוה שיסד בין מהגרי מכה ובין עוזריו מאלמדינה שעשה אותם אחים זה לזה (ראה ספרי "חיי מחמד" ח"א עמוד 181 וכו'). והיה בטול זה בשנת חמש להגרה. ולפי זה לא יירשו את האיש בלתי אם קרוביו שארי בשרו. ↩

1856. הכונה שתצוו בצואה לתת מהונכם לאלה שכרתו אתכם ברית קורבה. ↩

1857. בקראן, או הכונה ל"ספר התורה". ראה משפט זה פרשה יז פסוק ס. ↩

1858. במקור המודפס כתוב " ו(זָכֹר ", אולי צריך להיות " ו(זכֹר) " – הערת פב"י ↩

1859. לפי המסורת המוסלמית הוציא אלהים ביום בראו את אדם הראשון מכליותיו את כל הילודים אדם ואדם. אחר השיבם על תוכן ויסגר בעדם. באותו

מעמד כרת ברית עם הנביאים להגיד דברו אשר יבוא אליהם, מעין הרעיון שכל הנביאים קבלו נבואתם מהר סיני. ראה פרשה ג פסוק עה וכו'. ↩

1860. ישאלם ביום הדין אם מסרו את נבואתם. רעיון הנמצא גם בפרשה טז פסוק פו, צא. גם פרשה ה פסוק קיז ופרשה ב פסוק קלז ופרשה כה פסוק עה. או שהכונה כאן שישאל את המאמינים על אמונתם ויגמל להם שכר טוב. ולזאת שלח את הנביאים שיזהירום למען יוכל להביאם במשפט. ↩

1861. גדודים מקריש ושבט גפטאן התקשרו עם שבטי אלנצ'יר וקריט'ה היהודים באלמדינה, והיו יחד שנים עשר אלף איש וצרו על אלמדינה. מלחמה זו נקראת בשם "מלחמת החפירה" "אלכ'נדק", והיתה בשנה החמישית להג'רה. על–פי עצת עבד פרסי סלמאן צוה מחמד לחפר חפירות, כעין חפירות הגנה מסביב לעיר. רוח סערה שפרצה הכריחה את הצרים לעלות מעל העיר (ראה ספרי "חיי–מחמד" ח"ב עמ' 97 וכו'). ↩

1862. מלאכים שבאו לעזרת המסלמים. ↩

1863. ממזרח לעיר במעלה העמק ששם חנו בני גפטאן ומלמטה חנו קריש. ↩

1864. מתוך מבוכה לבקש עזר ומפלט. בדיוק "ותשוטטנה העינים". ↩

1865. מפחד. ↩

1866. לא טובות. ↩

1867. יתרב שמה הקדמון של העיר אלמדינה, ולא נקראה אלמדינה אלא אחרי הגירת מחמד אליה לאמר: "עיר הנביא". ↩

1868. אין לכם מקום מבטחים בחפירות. ↩

1869. לעזוב את מקום המערכה. ↩

1870. בלי מחסה. ↩

1871. בדיוק "לוּ בָּאוּ אֶל תּוֹכָהּ (תוך העיר) עֲלֵיהֶם". ↩

1872. לו האויבים היו מבקשים מהם לבגד במחמד. ↩

1873. בעיר או בבגידתם, כי מפלתם תבוא. ↩

1874. ראה פרשה יז פסוק לו. ↩

1875. ראה פרשה ג פסוק קמח ושם גם המשך הענין כאן. ↩

1876. מתי מספר, או זמן קצר אחרי כן ישתמטו. או ילחמו ברשלנות. ויש אומרים שזה מדברי הכופרים לאמר: בואו אלינו שהרי אנשי מחמד היוצאים למלחמה מעטים הם. ↩

1877. ולכן לא יתנו לכם עזרה. ↩

1878. כלומר ידמו שהעממים הזרים על אלמדינה לא יעלו מן העיר ולא יחדלו מחנות עליה. [כך במקור המודפס; נראה שצריך להיות "העממים הצרים על" – הערת פב"י] ↩

1879. ולא היו כאן, כי אז לא נאלצו להלחם; [כך במקור המודפס, יתכן שצ״ל ״ולוּ היו כאן״ – הערת פב״י.] ↩

1880. בדיוק, על דברכם. ↩

1881. כי הוא לא חת בשעת סכנה ועמד איתן באמונתו. ↩

1882. השוה פרשה ג פסוק קסז. ↩

1883. ונלחמו בצבא מחמד. ↩

1884. או ״שְׁלֵם חובו״ בנפלו חלל במלחמת מצוה. ↩

1885. מתי תבוא מצוה זו לידם ויקימוה למות על קדוש השם. ↩

1886. דבורם ובריתם. ↩

1887. בדיוק, הדוברים אמת. ↩

1888. השוה פרשה ג פסוק קכג–קכד, והמובן יקבלם בתשובה. ↩

1889. ימצאו, בדיוק: ישיגו. ↩

1890. הכונה לבני קריט'ה היהודים, אשר שתו ידם עם אויבי מחמד במלחמת החפירה, ואחרי נצחונו צר עליהם עשרים וחמשה ימים, וכשלא יכלו עוד עמוד נמסרו לו, אך הוא עשה בהם כלה ויירש את שכונותיהם, ויבז את הונם. ↩

1891. נחלקו המפרשים. ויש אומרים שהכונה לביזנטיה ופרס ויש אומרים לכ'יבר היהודית, ויש אומרים לכל ארץ שעתידים המאמינים לכבוש עד סוף כל הדורות. ↩

1892. בדיוק, שלוח נאה. ופסוקים אלו ירדו אחרי השמד המסלמים את בני קריט'ה, והיה בשלל הרבה תכשיטים מתכשיטי נשי בני קריט'ה, שהיו ידועים לתהלה בהיות היהודים צורפי כסף וזהב. בקשו נשי מחמד מאתו לתת לכן מהתכשיטים, ומאן לתת להן מהשלל שאינו רכושו. אמרו: הראשונה שפנה אליה מחמד לבחר בינו ובין התכשיטים היתה אשתו עאאשה בת אבו–בכר, ובחרה במחמד ולא חפצה להתגרש. ואחריה עשו גם נשיו האחרות כן. ↩

1893. כי עליהן לנהג צניעות יתרה לרום מעלתן. וכן ענש בת חורין כפול מענש שפחה שזנתה. ראה פרשה ד פסוק ל. ↩

1894. בדיוק, כלכלה ביד נדיבה. ↩

1895. בדיוק, אל תהיינה נכנעות בדבור, בדברן רכות לעורר אהבת הגברים, פן האנשים הנוטים לחטא יחמדו אותן על–ידי כך. ↩

1896. כאשר התהדרו הנשים בזמן ה״בערות״, בערבית ״ג'אהליה״, כך כנה מחמד את התקופה שלפני האסלאם (נזכר מלבד כאן גם פרשה ג פסוק קמח. פרשה ה פסוק נה ופרשה מח פסוק כו). ויש אומרים שהכונה לזמן בין אדם ונח לפני המבול או בזמן אברהם, שהיו הנשים לובשות מעילים קצרים משובצים באבנים יקרות ומתהלכות בשוקים לצודד לב הגברים. והשוה גם פרשה כד פסוק ל–לא עם פסוק זה והבאים אחריו. ↩

1897. בני הבית, תאר למשפחת הנביא. ↩

1898. או "משיג בדעתו" וראה הערה לפרשה לא פסוק טו. ↩

1899. בפסוק זה ארבע מילים שגם במקור המודפס מנוקדות בחטף קמץ במקום בחטף סגול – הערת פב"י ↩

1900. ראה פרשה כח פסוק סח והערה שם. כלומר אין בחירה למלאות פקדתו או לא. ולפי המסורת מכון הפסוק לזינב בת ג'חש, שאחרי גרש אותה זיד (ראה לעיל פסוק ד הערה) מאנה להנשא למחמד, וגם אחיה מאן לתתה לו. ↩

1901. הוא זיד הנזכר, שהיה עבד למחמד, שנתנה לו כ׳דיג׳ה אשתו הראשונה, ושחררהו ואמצהו לו לבן. וחסד אלהים הוא שהטה את לב זיד לקבל דת האסלאם. ↩

1902. כלומר אהבתך לזינב. וזה הדבר: שנים אחדות אחרי נשואי זיד סר מחמד אל בית בנו זה, באין הוא בבית, וזינב היתה לבושה בלבוש אשר נשקף ממנו כל יפיה. מחמד קרא מתוך התפלאות: "ישתבח אלהים המסובב את לב האדם כחפצו". כששב זיד ספרה לו זינב אשתו את דברי הנביא. והוא החליט לגרשה, למען ישאנה מחמד. מחמד כבש את אהבתו, ונסה להניא את זיד מגרשה. אך זיד מאן לשמוע וגרשה. ועל–פי נבואה שנגלתה למחמד. לא פקפק ונשא את זינב אחרי שלוחיה. ↩

1903. כלומר לא חפץ בה יותר. זיד הוא היחיד מבני דורו של מחמד שנזכר שמו מפרש בקראן, מלבד שם מחמד. מבלעדיו נזכר לקללה רק דוד מחמד, אבו–להב, בכנויו אבו–להב (שמו היה אבו ג'מיל), בפרשה קיא פסוק א. ↩

1904. ראה פרשה ד פסוק נ. ↩

1905. התיר לו. ראה פרשה ב פסוק קפג. ↩

1906. הנביאים אשר קמו לפניך. ראה פרשה יז פסוק עט ופרשה מח פסוק כג. ↩

1907. אלה אשר, מוסב אל "אשר קמו מלפניך". ↩

1908. השוה פרשה ז פסוק ס, סו. ↩

1909. אשר לא יקום אחריו עוד נביא. הוא חותם הנבואה. ↩

1910. ראה פרשה יט פסוק יב ופרשה מח פסוק ט ופרשה עו פסוק כו. ↩

1911. לפי המפרשים מעורר רחמיו עיין ברכות דף ז עמ׳ א: מנין שהקב"ה מתפלל וכו׳ מאי מצלי? יהי–רצון מלפני שיכבשו רחמי את כעסי. ↩

1912. ראה פרשה י פסוק י ופרשה יד פסוק כח. ↩

1913. בדיוק ברשיונו. ↩

1914. כלומר אל תשים לב לאשר יפגעו בך. או הרפה מפגוע בם. לפי הפרוש השני שיך פסוק זה, – לדברי ביצ'אוי לאלה הפסוקים שבטלם מאמר אלהים אחרי כן בצוותו לפגוע בהם. ↩

1915. לפי פרשה ב פסוק רכח אסור לגרושות להנשא לאיש לפני ספרן שלש וסתות, עד שיתברר שאינן הרות לבעליהן הראשונים, וכאן הוא מתיר לגרושה שנתגרשה לפני ביאה להנשא מיד. ↩

1916. הכונה למגרש, שגם לפי פרשה ב פסוק רלז צריך המגרש לתת לגרושתו מתת, גם אם לא בא אליה, ולא קצב לה מהר. אם נקב לה מהר, עליו לתת לה החצי, אף–על–פי שלא בא אליה לפי פרשה ב פסוק רלח. ↩

1917. הכונה לשבויות. מכאן אמרו שסתם שפחות ממקנת כספו לא הותרו לנביא. ↩

1918. בצאתך בהג'רה ממכה לאלמדינה. ואשר לא הגרו אתו לא הותרו לו לפי המסורת. ↩

1919. הכונה שלא תבקש מהר. ואולם מחמד לא עשה כן, ולא נשא אשה מבלי תת לה מהר. ↩

1920. לשאר המאמינים אסור לשאת יותר מארבע נשים בין בנות חורין ושפחות. ראה פרשה ד פסוק ג ופרשה ד פסוק כו–כז. ↩

1921. תדחה בדיוק תְאַחֵר. וענין זה לפי דעת המפרשים חק מיוחד לנביא שיוכל להזניח אשה מנשיו או לבוא עליה כחפצו, מה שאין כן לגבי שאר המאמינים ככתוב בפרשה ד פסוק קכח. ↩

1922. לפי דעת המפרשים הכונה לפרשה ב פסוק רכט ששם הותר לגרש רק פעמים ואם גרש אשה בפעם השלישית לא הותרה לו עד שתנשא תחלה לאדם אחר. ואולם לנביא הותר להחזיר גם אחרי גרושין בפעם השלישית מבלי שתצטרך האשה להנשא לפני כן לאיש אחר. ↩

1923. לכלן כלומר לכל אחת מהן. ↩

1924. ונחלקו המפרשים בפרוש הדבר. יש אומרים שנאסר על הנביא לשאת יותר על תשע הנשים שהיו לו אז. ויש אומרים שנאסר עליו מעתה לשאת עוד אשה אם יגרש אחת מנשותיו או תמות, במקומה. ויש אומרים שנאסר עליו מעתה לשאת אשה מלבד סוגי הנשים שהותרו לו בפסוקים הקודמים. ויש אומרים שפסוק זה נגלה לו לפני הפסוקים הקודמים, ואין מוקדם ומאוחר בקראן, באופן שהפסוקים הקודמים מבטלים את הפסוק הזה, ולפי זה אין כל הגבלה לנביא. ↩

1925. בדיוק, התפזרו. ↩

1926. יבוש להגיד לכם לצאת מעם פניו. ↩

1927. מהן, מנשי הנביא. ↩

1928. מסך או צעיף ראה פרשה יט פסוק יז. ↩

1929. לבל תחמדו אותן ולא תחמדנה אתכם. ↩

1930. לגלות פניהן. ↩

1931. השוה פרשה כד פסוק ל–לא. ↩

1932. ראה לעיל פסוק מב. ↩

1933. על יסוד פסוק זה יוסיף כל מאמין בהזכירו את שם הנביא: "יתפלל עליו אלהים וישם לו שלום". ↩

1934. ראה פרשה ד פסוק קיב והשוה שם גם פסוק כד. ↩

1935. המלה הערבית שהוא משתמש בה מתאימה לרדיד העברי. והוא המעיל הלבן שהנשים הערביות מתכסות בו עד למטה מרגליהן וידיהן וגם פניהן. ↩

1936. בדיוק: "זה קרוב יותר אשר תכרנה" שעל–ידי כך יבינו שנשים צנועות הן, ולא יפגעו בהן אנשים רודפי זמה. ↩

1937. להלחם בהן להרגם או להגלותם. ↩

1938. כי ישמדו ויצאו בגולה. ↩

1939. ראה פרשה ג פסוק קח ושם כל הענין. ↩

1940. ראה לעיל פסוק מח והערה שם ↩

1941. שעת הדין. ↩

1942. ראה פרשה ז פסוק קפו. ↩

1943. השוה פסוק סז–סח לפרשה ז פסוק לו–לז. ↩

1944. יש מפרשים שמשה היה יוצא לרחוץ הרחק מן העם, ואמרו שיש לו שבר או שהוא אנדרוגינוס או מצרע ולכן הוא מתרחק לבל יודע קלונו, ואלהים נקהו מזה, על–ידי כך שהאבן שעליו הניח בגדיו ברחה, והיה מוכרח לשוב ערום אל בני ישראל ונתברר ששקר דברו בו. ויש אומרים, שהכונה לריב שלו עם קרח, או לדברים שדברו בו אהרן ומרים (במדבר יב פסוק א), או לדברי התלמוד שחשדוהו באשת איש (סנהדרין קי ע"א). ↩

1945. גם על ישו נאמר בפרשה ג פסוק מ "נשוא פנים בעולם הזה ובעולם הבא ויש גורסים במקום عند לפני, عبد עבד ואז יש לתרגם: "ויהי עבד אלהים נעלה". ↩

1946. במקור המודפס: יְראוּ – הערת פב"י ↩

1947. או דברים נכונים. ראה פרשה ד פסוק י בענין היתומים. ↩

1948. ראה פרשה ג פסוק כט. ↩

1949. האמונה בדיוק "הפקדון" וכונתו לתורה, לשמוע בקול אלהים. ↩

1950. בדיוק, לשאת. ↩

1951. יש מפרשים שהכונה, אלו הציע אלהים את התורה לפני השמים וכו', והיו גופים בעלי דעת ומבינים, לא היו מקבלים אותה מפחד הענש לעובר על התורה. ואולם האדם עשה זאת מתוך קלות דעת. ויש אומרים שכשברא אלהים את השמים והארץ וההרים נתן בהם דעת, והציע לפניהם שכר אם ימלאו מצותו וענש אם יעברו עליה. ואולם הם השיבו שהם מותרים על השכר ואינם יכולים לקבל הענש. ואז נטלה מהם הדעת. ואולם אדם הראשון קבל עליו את הדבר בקלות דעת. ואולי קשור זה עם הפסוק ה' מסיני בא (דברים פרשה לג פסוק א) והאגדות השונות עליו. ↩

1952. פרשה זו נקראה כך על שם שבא הנזכר בה בפסוק יד. ↩

1953. יום הדין. ↩

1954. ראה פרשה י פסוק סב. ↩

1955. בדיוק וכלכלה ביד נדיבה ראה פרשה כד פסוק כו והערה שם. ↩

1956. ראה פרשה כב פסוק נ. ↩

1957. ראה פרשה יד פסוק א. ↩

1958. לעצמות ועפר. ↩

1959. ראה פרשה יג פסוק ה ופרשה לב פסוק ט. ↩

1960. בדיוק גְ'נָה (שָׂדֶה) בּוֹ. ↩

1961. הרבה, בדיוק הרחוקה. וכן פרשה יד פסוקים יג, כא. וכן פרשה ד פסוקים סג, קטז, קלה, קסה. וכן פרשה כב פסוק יב. ↩

1962. האדם שהוא עבד אלהים. ↩

1963. פרשה כא פסוק עט. ↩

1964. שם פסוק פ. ↩

1965. כלומר תלך מהלך חדש בבקר וכן בערב. ראה פרשה כא פסוק פא וגם פרשה כז פסוק טו וכו'. ↩

1966. ראה פרשה כא פסוק פב. ↩

1967. מלה זו تما ثيل נמצאת רק עוד פעם בקראן בפרשה כא פסוק נג לגנאי. אברהם מוכיח את עמו על עבדם אותם, וכאן פרשו שהכונה לתמונות מלאכים ונביאים שלא נאסרו עוד בזמנו. ויש אומרים שהכונה לצלמים שני אריות ונשרים שלא נאסרו. ↩

1968. המפרשים הערבים מפרשים, שאחרי שיסד דוד את היסודות לבית המקדש מת, והניח לשלמה בנו לבנות את הבית, והוא צוה את הרוחות לבנות הבית. ואולם הם לא הספיקו לגמור את הבנין עד יום מותו. שלמה התפלל אלהים להסתיר דבר מותו מהרוחות, למען לא תסור אימתו מעליהם, ויגמרו הבנין. אלהים סבב ששלמה ימות בעמדו נשען על מטהו, וכך נשאר עומד מת נשען על מטהו במשך שנה תמימה. ורק אחרי כלות הרוחות לבנות הבית כרסמו התולעים את מטהו ונפל גוף שלמה ונודע שמת. ואז פרקו הרוחות את עול שלמה מעליהם. היסודות היהודים שנכנסו לאגדה זו הם א) ענין השמיר שרכש לו אשמדי (גטין דף ס"ח ע"ב). ב) מלאך שישב על כסאו של שלמה בדמותו (מדרש רבה קהלת ב, ב). ג) המקל נזכר בדברי שלמה: אני קהלת הייתי מלך... ולבסוף על מקלו (סנהדרין דף כ ע"ב). ואולי יש לצרף המוסיף "מלך על מטתו" (שם). ↩

1969. כלומר לא היו ממשיכים בעבודתם. ↩

1970. משל בשתי גנות נמצא גם פרשה יה פסוק לא. מלבד זה מדובר על שתי גנות לצדיקים בגן עדן בפרשה נה פסוקים מו, נד, סב. ↩

1971. ענין שבא נזכר גם בפרשה כז פסוק כב וכו' בקשר עם שלמה, כמו שנזכר כאן בסמיכות לספור שלמה. ואולם עצם הענין אחר הוא כאן מאשר בפרשה כז. כאן מדובר על חטא שבא וענשה. המזהיר נזכר רק בקצור נמרץ. האגדה הזאת היא ערבית. פרץ סכר כזה נזכר גם במקום שני בפרשה נ פסוק יג ששם נזכר תֻּבָּע, כנוי למלכי תימן. (ראה ספרו של מורי יוסף הורביץ ז"ל ערך שבא. ושם גם עמו' 24).

1972. בדיוק בעלות מאכל.

1973. הכונה לארץ–ישראל.

1974. או מחוברות בדרכים.

1975. לפי המפרשים: על–ידי זה שהערים קרובות הוקל לנוסעים שמצאו תחנות לנוח ומזון.

1976. שעל–ידי זה תארך הנסיעה לעניים שבהם, ויכרחו לשחוט מקנם, ויהיה צדה להם. אך אלהים שמע לקולם והחריב עריהם בין שבא לסוריא להותם.

1977. ראה פרשה יד פסוק ה ופרשה לא פסוק ל.

1978. או, הקים את מחשבתו עליהם. אבליס הוא השטן חשב להתעותם, והם אמנם נתעו בלכתם אחריו.

1979. בשמים ובארץ.

1980. לאלהים.

1981. ראה פרשה כ פסוק קח.

1982. של המפגיעים ושל אלה שאלהים יתן רשות להפגיע בעדם.

1983. איש אל אחיו.

1984. בדיוק, יאסף בינינו.

1985. ראה פרשה כז פסוק עג והערה.

1986. פרשה ז פסוק לב פרשה י פסוק נ. פרשה טו פסוק ה. פרשה טז פסוק סג.

1987. בתורות היהודים והנוצרים, והכונה שמחמד מצא סמך לנבואת שגם היהודים וגם הנוצרים מחכים עוד לבוא חזון מאלהים ואם גם בצורת משיח. וכשהביא הוכחה זו לנבואתו לאנשי מכה, אמרו שאינם מודים גם בתורות היהודים והנוצרים.

1988. ראה פרשה ו פסוק ל והשוה גם פסוק כז שם.

1989. בדיוק לעשות לו דמויות.

1990. ראה פרשה י פסוק נה.

1991. ראה פרשה יג פסוק ו.

1992. ראה פרשה ז פסוק קמה.

1993. ראה פרשה יד פסוק י.

1994. ראה פרשה כו פסוק קלח. ↩

1995. ראה פרשה ל פסוק לו. ↩

1996. בגן עדן. ↩

1997. לעיל פסוק ה. ↩

1998. ראה פרשה ל פסוק טו. ↩

1999. ראה לעיל פסוק לה. ↩

2000. בדיוק, לך השבח. ↩

2001. ולא הם, בדיוק: מבלעדיהם, כלומר אין לנו כל קשר וברית אתם. ↩

2002. ראה פרשה לב פסוק כ. ↩

2003. מחמד. ולשון זלזול הוא ״זה״. ↩

2004. הקראן. ״זה״ לשון זלזול. ↩

2005. להם, לערבים. ↩

2006. לאמר אנשי מכה לא השיגו גם עשירית מן העשר ורב כח שנתנו לאלה העמים שנתן להם ספר לפניהם. ↩

2007. ראה פרשה כב פסוק מג. והכוונה כאן כמו שם תהפוכותי, שהפכתי להם חסדי לצרה, והחיים למות והמושב לשממה. ↩

2008. כלומר בואו לדון בדבר מחמד ושליחותו, והכונה לשנים שנים או לאחד אחד משום שבהמון אי אפשר לדון בשקול דעת ומבלי משפט קדום. ↩

2009. במחמד. ↩

2010. ראה פרשה כה פסוק נט והשוה גם פסוק נח. ↩

2011. כלומר יהי לכם אשר לכם. ↩

2012. מתקומם נגד השקר. ראה פרשה כא פסוק יח. והשוה גם פסוק מח כאן. ↩

2013. כן יש לבאר את המלים שדיוקם הוא ״ולא יקום השוא ולא ישיב״. כלומר אין לו לא תקומה ולא תשובה. ויש מפרשים שהכונה ב״שוא״ לשטן שלא יצר כלום ולא ישיב הברואים לתחיה כאשר יעשה אלהים. ↩

2014. מעל פני הארץ אל מתחת לארץ. אל הקבר או מאצל כסא הכבוד יוקחו ביום הדין אל תוך אש הגיהנם. ↩

2015. היינו אחרי היותם רחוקים ממנו. ↩

2016. כלומר בהיותם בעולם הבא הם רוצים להאמין. ואולם יאחרו המועד. ↩

2017. פרשה זו נקראה כך על שם המלאכים הנזכרים בפסוק א ונקראה גם בשם ״הבורא״ על שם הבורא הנזכר בפסוק זה. ↩

2018. על פי המפרשים שונה מספר הכנפים אצל המלאכים השונים ויש שמספרָם רב ויש שמספרם פחות. אמרו: כשנגלה גבריאל למחמד בליל העלותו אותו השמימה היו לו שש מאות כנפים. ↩

2019. ראה פרשה לא פסוק לג והערה שם. ↩

2020. חשבוהו, בדיוק קחוהו. ↩

2021. פרשה יא פסוק יד. ↩

2022. ויחשבהו, בדיוק ויראהו. ↩

2023. ראה פרשה ל פסוק מז. ↩

2024. תחית המתים. ראה פרשה כה פסוק מט והערה שם. ↩

2025. ראה פרשה ד פסוק קלח. ↩

2026. זכר ונקבה. ↩

2027. ספר גורל האדם, שבו רשומים מקרי כל אדם במשך ימי חייו. ↩

2028. ראה רעיון דומה לזה וסוף הפסוק בדיוק פרשה כב פסוק סט. ↩

2029. טרי. ראה כל הפסוק פרשה כה פסוק נה. ↩

2030. השוה פרשה טז פסוק סח. ↩

2031. של אלהים. וראה כל הפסוק מ "וכל אחד" עד סופו פרשה טז פסוק יד. ↩

2032. ראה פרשה יג פסוק ב. ↩

2033. אשר שתפתם אותם אל אלהים. ↩

2034. כלומר אלהים השולח דברו אמת ויודע. ↩

2035. זקוקים לחסדו. ↩

2036. ראה פרשה יד פסוק כב. ↩

2037. שם פסוק כג. ↩

2038. כלומר הנפש תקרא אחרים שישא קצת משאה. ↩

2039. ראה פרשה כז פסוק פב–פג. ↩

2040. ראה פרשה ג פסוק קפא וראה הערה שם. ↩

2041. הפכתי חסדי להם לצרה. ראה פרשה כב פסוק מג. – [במקור המודפס בהערה זו, במקום "הפכתי" כתוב "הפכי" והמילה "פרשה" מופיעה פעמיים – הערת פב"י] ↩

2042. או, קוים, חלקות אדמה. ↩

2043. כזאת כמו כן בצבעים מצבעים שונים, או, כזאת עשה אלהים. ↩

2044. ראה פרשה יג פסוק כב. ופרשה יד פסוק לו. ↩

2045. בדיוק, ומודה. ↩

2046. מקים ומאשר את ספרי הנביאים אשר קמו לפניו. ראה פרשה ב פסוק פג והערה. והענין נזכר הרבה בקראן. ↩

2047. או "הולך בדרך האמצעית" וראה פרשה לא פסוק לא והערה שם למלת مقتصد. ↩

2048. בדיוק, ברשות. ↩

2049. ראה פרשה כב פסוק כג. ↩

2050. בדיוק, ומודה. ↩

2051. ראה פרשה טו פסוק מח ושם ענין גן–עדן. ↩

2052. שנית. אחרי מותם ובואם לעונש, לא ימותו שנית ולא ינוחו מעמלם. מעין: גיהנם כלה והם אינם כלים (ראש–השנה דף יז ע"א). ↩

2053. ראה פרשה ו פסוק קסה. ↩

2054. ראה פרשה ל פסוק מג. ↩

2055. האלילים שאתם משתפים לאלהים. ↩

2056. הם דברי אנשי מכה. וראה ענין זה פרשה ו פסוק קנח. ↩

2057. ראה פרשה יז פסוק מג. ↩

2058. לענש שבא על העמים שחטאו לפניהם. ↩

2059. ראה פגשה לג פסוק סב. ↩

2060. ראה פרשה יז פסוק עט. ↩

2061. על הארץ. ↩

2062. ראה פסוק מד כאן בפרשה נז פסוק סג. ↩

2063. פרשה זו נקראה כך על שם האותיות הסתומות י. ס. הנמצאות בראשה (ראה הערה ראש פרשה ב). בשם אבן–עבאס אמרו שהיה כתוב כאן "יָא אִנְסָאן" "הוי בן–אדם". לפרשה זו עוד שמות שונים שקרא לה מחמד בעצמו כגון "אֻם הקראן" או "לב הקראן". המסלמים קוראים אותה לפני הגוסס, שהרבה סגולות בקריאתה. כשקוראים אותה לפני הגוסס יורדים אחרי כל אות נבטאת עשרה מלאכים טובים ועומדים במערכה סביב מטתו ומעתירים בעדו. הם נשארים בשעת טהרתו והולכים אחרי מטתו. מלאך המות בעצמו מתמלא יראת הכבוד בפני המאמין הקורא פרשה זו לפני מותו ולא יוכל ליטול נשמתו בטרם החיה אותה מלאך גן–עדן בשקוי מן השמים. והמסלם אשר טהַר בשקוי זה נכנס ישר לגן–עדן. גם בשעת ההלויה קוראים פרשה זו. ↩

2064. במקור המודפס ניקוד הסגול הוא מתחת לאות וו – הערת פב"י ↩

2065. כלומר נשבעתי בקראן המלא חכמה. ↩

2066. ראה פרשה ב פסוק רנג. ↩

2067. כלומר משפט אלהים שבא על העמים שקמו לפניהם ראה פרשה יז פסוק יז. ↩

2068. ראה פרשה ז פסוק קנו פרשה יג פסוק ו ופרשה לד פסוק לב. ↩

2069. ראשיהם לחוצים במסגרות, שיוכרחו להחזיק ראשיהם למעלה, ועיניהם משפלות לא יוכלו לפנות הנה והנה. ↩

2070. ראה פרשה ב פסוק ה. ↩

2071. בספר הדורות שבשמים. ראה פרשה יח פסוק מז. "בכתב" בדיוק, במשל, בדוגמא. ↩
2072. היא אנטיוכיא והיו עובדיה עכו"ם ושלח אליהם ישו שני שליחים. בקרבם אל העיר פגשו ברועה צאן חביב אלנגאר והודיעו לו על שליחותם. כששאלם למופת על אמתות שליחותם, אמרו לו שהם יכולים לרפא חולים מצורעים ועורים, ותוך כדי דבור שמו ידם על ילד חולה ורפאוהו. חביב האמין להם. באו לעיר והטיפו לאמונה. רבים האמינו. אך כשהגיעה השמועה למושל העיר צוה לשימם במאסר. כשנודע הדבר לישו, שלח את פטרוס שהתחפש לפי האגדה לעכו"ם, ועלה הדבר בידו למצוא חן בעיני המושל. אחרי כן צוה להביא לפניו את שני השליחים וצום שיעשו עצמם כאלו אינם מכירים אותו. הוא שאל מהם מופתים, והם עשו. אבל הוא אמר, שגם הוא יכול להראות מופתים כאלה, ודרש מהם להחיות מת שמת לפני שבעה ימים, וכשמלאו גם זה אמר שהוא מאמין בשליחותם. וגם האחרים האמינו ואלה שלא האמינו גם אחרי כן נשמדו בצעקת גבריאל. ↩
2073. ראה פרשה כז פסוק מח בדברי תמוד וצאלח. ופרושו אנשי העיר אומרים, כי השליחים מביאים ביניהם ריבות, והשליחים אומרים כי מהם עצמם היתה להם הרעה. ↩
2074. ראה אותו בטוי בספור משה פרשה כח פסוק יט. לפי המסורת הכונה כאן לחביב אלנגאר הנזכר שנהרג על קדוש השם ועל קברו בקרבת אנטיוכיה ישתטחו המסלמים עד היום. ↩
2075. אך הם לא שמעו לו וירגמוהו אבן וימיתוהו. ↩
2076. אחרי המיתם אותו לא הורדנו גדוד להמיתם. ↩
2077. כגון אבנים להמיתם. ↩
2078. ראה פרשה כא פסוק טו. ↩
2079. בדיוק, צר על העובדים, העבדים והוא כאן כנוי לאדם בכלל. ↩
2080. ראה פרשה טו פסוק יא. ↩
2081. ראה פרשה ו פסוק ה–ו. ↩
2082. או "ואין כלם בלתי אם אסופים לפנינו מוצגים". ↩
2083. נעביר בדיוק, נפשוט. ↩
2084. ראה פרשה ו פסוק צו והשוה שם את כל הענין. ↩
2085. ראה פרשה י פסוק ה. כענף תמר נושן המתקמר והופך צהוב. ↩
2086. ראה פרשה כא פסוק לד ושם כל הענין. ↩
2087. עיין פרשה כו פסוק קיט. שם תבת נח וכאן הכונה לאניה סתם מלאה סחורה. ↩
2088. הכונה לגמל. ↩
2089. ובמתת אשר נחונן אותם עד ליום המיתה. ↩
2090. במקור המודפס כתוב יְראוּ – הערת פב"י ↩

2091. ענש העולם הזה והעולם הבא.

2092. צריך להשלים: "לא ישימו לב". ותכנו בא בפסוק שלאחריו.

2093. ראה פרשה ו פסוק ד.

2094. למחמד. הכונה נגד אלה שאמרו שאין מחמד כי אם משורר כשאר משוררי הערבים. על זה הוא אומר: ולא למדונו השיר.

2095. הקראן איננו.

2096. ראה פרשה טז פסוק ה ופרשה כג פסוק כא.

2097. כלומר הם גדודים לאלהיהם.

2098. ראה פרשה טז פסוק ד.

2099. היינו שאמר שאלהים אינו נמצא באמת אלא משל הוא.

2100. ראה פרשה טז פסוק מב.

2101. פרשה זו נקראה כך על שם הפסוק הראשון לפרשה.

2102. נשבעתי במתיצבות במערכה וכן פסוק ב ופסוק ג לשון שבועה הם. יש מפרשים שהכונה למלאכים העומדים במשמרותיהם לעבודת הבורא, או הצדיקים העומדים הכן לקים מצוות אלהים או העומדים במערכות להלחם מלחמת אלהים.

2103. או המניעים את כל הגרמים בעולמות העליונים והתחתונים לפי פקודת אלהים, או המעכבים את בני האדם מחטוא על–ידי תוכחה ווכוח, או העוצרים את השטנים מהזיק לבני אדם.

2104. הקראן.

2105. בדיוק, המזרחים. ולפי המפרשים הכונה למקומות עלית השמש בימי השנה השונים. ואולי חסר כאן والمغارب, והמערב, שתי הפעמים האחרות שמלה זו באה בקראן (פרשה ז פסוק קלג ופרשה ע פסוק מ) באה **אחריה גם מלת "והמערבים"**.

2106. הכונה שלא יוכלו השטנים לארוב ולשמוע לדברי המלאכים ואלהים ולמסרם לבעלי בריתם המנחשים והמעוננים בבני אדם. ראה פרשה עב פסוק ז וכו'. וגם ראשית הפרשה שם.

2107. לשרפו.

2108. פי אנשי מכה.

2109. או סָמִיךְ, מְדֻבָּק, היינו מעפר ומים.

2110. על גדל כח הבורא.

2111. ראה פרשה כג פסוק פד.

2112. או מתועבים, מגואלים.

2113. השוה פרשה לו פסוק נא וכו' כל הענין.

2114. ההבדל בין צדיק לרשע.

2115. רעיהם הכונה לבעלי בריתם מן הרוחות בדיוק זוגותיהם.

2116. ערבים הם את מעשיהם.

2117. אלהים פונה בלעג אל הכופרים.

2118. הכונה היא, הנתעים יאמרו למתעים: אתם נבאתם לנו טובה, או: אתם הכרחתם אותנו ללכת אחריהם בכח, או אתם נשבעתם לנו כי צדק דרככם.

2119. ואמרו המתעים.

2120. ראה פרשה ז פסוק קעד ופרשה טו פסוק מב.

2121. בדיוק משורר שדבק בו ג'ן, רוח.

2122. לאמר מקים ומאשר את דברי הנביאים שבאו לפניו.

2123. ראה פרשה טו פסוק מז.

2124. בדיוק יוּחַג (פָּעוּל). כנהוג במשתאות הערבים, יחוג בתוכם נער יפה תאר להשקותם בזה אחרי זה.

2125. במקור غول ואין שני לו בקראן. בפרשה נב פסוק כג נזכר בקשר עם זה لغو, הנזכר בקשר עם גן עדן, וכן פרשה יט פסוק סג, פרשה נו פסוק כד, פרשה עח פסוק לה ופרשה פח פסוק יא. והרעיון דומה לזה.

2126. ראה פרשה נו פסוק יט.

2127. נשים צנועות שאין עיניהן משוטטות להביט אל גברים וכן פרשה לח פסוק נב ופרשה נה פסוק נו.

2128. הכונה, עור גופן דומה לביצי בת היענה שהן מכוסות אבק במדבר. הצבע לבן–אדמדם ונחשב לצבע העור היפה ביותר לפי המושג הערבי.

2129. מבטא זה נמצא מלבד כאן בפרשה יב פסוק י ופרשה יח פסוק יח.

2130. בערבית قرين והוא הרוח, הג'ן, המתחבר אל אדם, על–פי–הרוב לאשה, ומגלה לה סודות מן העולמות העליונים. ראה גם פרשה ד פסוק מב ופרשה מג פסוק לה ופסוק לז (שם מפרש שהשטן הוא העמית) ופרשה ג פסוק כב ופסוק כו. הרבים قرناء נזכר בפרשה מא פסוק כד.

2131. ראה פרשה נו פסוק מה.

2132. המשך דברי העמית, השטן.

2133. את העמית, השטן.

2134. האיש אל העמית, הוא השטן.

2135. או "הדפתני" (אל שאול).

2136. בדיוק "להכנסת אורחים".

2137. עץ אלזקום נזכר מלבד כאן בפרשה מד פסוק מג ופרשה נו פסוק נב והוא עץ בעל הקוצים הצומח בתהאמה. פריו דומה לשקדים, אבל מר מאד. ומחמד משתמש בו לעץ הצומח בגיהנם. [העץ גדל בר בארץ – הערת פב"י]

2138. שהכופרים אומרים, איך יתכן שיצמח עץ בגיהנם. במקום שגם אבנים ישרפו.

2139. בלב בדיוק בשרש, ביסוד.

2140. השטנים או הפתנים, איום למראה.

2141. ראה פרשה ב פסוק קסה שגם שם הוא משתמש ב لغو. מלבד זה נמצא פעל זה רק בפרשה נב פסוק כג.

2142. ראה פרשה י פסוק עד.

2143. פרוש הדברים: מה יפה היתה תשובתנו אשר נעתרנו לנח.

2144. פסוק עג–עד כאן השוה לפרשה כא פסוק עו.

2145. השוה פרשה כו פסוק קכ. שם הוא אומר "ונטבע אחרי כן את הנשארים" וזהו משעשועי הסגנון של מחמד.

2146. בדיוק "ונעזוב על אודותיו".

2147. בני–האדם בדיוק, העולמים.

2148. ראה פרשה ו פסוק פד ופרשה יב פסוק כב ופרשה כח פסוק יג.

2149. השוה פרשה כו פסוק קכ ולעיל פסוק עח וההערה הקודמת.

2150. ההולכים בדת נח.

2151. הראיה בכוכבים הוא מתכון לאיצטגנינות [במקור המודפס – "אינצטגנינות" – הערת פב"י]. ומפני שהאמינו בזה, עשה עצמו, כאלו הוא רואה בכוכבים שיש בזה מחלה מתדבקת, והם האמינו לו. וחפץ היה שלא יכריחוהו לצאת ביום חגם לעבוד אתם יחד את אליליהם. והוא חשב שהוא חולה וסובל בגלל כפירתם.

2152. שלא תדבק בהם מחלתו.

2153. האם לא תאכלו מן הקרבנות שהקריבו לכם.

2154. עוד פעם אחת בקראן בפרשה יח פסוק כ בענין ישני המערה נמצא "בנו עליהם בנין", ושם מפרשים לטובה. ועיין הערתנו שם. כאן הכונה לבנות לו מקום מדורה לשרפו עליה.

2155. ראה פרשה כא פסוק ע.

2156. ראה שם פסוק עב.

2157. ארך רוח حليم. בפרשה טו פסוק נג ובפרשה נא פסוק כח כתוב عليم.

2158. לפי המפרשים היה אז בן שלש עשרה, גיל שיכול להתאמץ אתו בעבודת אלהים.

2159. ראה פרשה יח פסוק סח.

2160. או "גדול", כלומר שהיה גדול ושמן. או "נכבד" מפני שהיה פדיון יצחק, שהיה נביא. ולפי האגדה היה האיל, אותו שהקריב הבל לפנים, והביאוהו לאברהם מגן–עדן. אחרים אמרו עֵז היה שירד מההר אַביר הקרוב למכה, שכן מקום

ההקרבה היה בעמק מְנָה בקרבת מכה. אמרו שהיו קרני האיל תלויות בבנין הכעבה עד ימי עבד אללה בן אלזֻבַיְר, שאז נשרפו בשרפת הכעבה. ויש אומרים שמחמד בעצמו הסירן שלא יעשו אותן אלוה.

2161. לעיל פסוק עו–עט כאן פסוק קח – קיא.

2162. לעיל פסוק עד.

2163. הגוברים על החרטומים.

2164. לעיל פסוק קח–קיא וכאן קיט–קכב. וראה הערה שם.

2165. קכט–קלב חוזר כלעיל ראה ההערה הקודמת.

2166. ראה הערה לפרשה ז פסוק פא.

2167. ראה פרשה יא פסוק פד והערה שם ומקומות אחרים.

2168. לפי המפרשים לא זזה האניה, ולכן ידעו שיש שם עבד בורח מאדוניו, וכן שמוש "הנצלו" בפסוק הקודם ابق בערבית, שפרושו עבד בורח מאדוניו.

2169. שאל את אנשי מכה שיחסו לאלהים בנות והן שלש האלילות אללאת מנאת ועזה. ראה פרשה טז פסוק נט ופרשה נב פסוק לט.

2170. בדיוק "והם היו עֵדים" בשעת מעשה.

2171. במובן הוכחה ברורה ומופת.

2172. ספר מן השמים שיוכיח שכדבריכם כן הוא.

2173. הג'נים. ויש אומרים כי כאן הכונה למלאכים ויש אומרים לג'ן ממש, ואמרו כי יש קרבה על ידי התחתנות בין אלהים והג'ן.

2174. חלילה, בדיוק, השבח. וראה פרשה כא פסוק כב ופרשה כג פסוק צג.

2175. חוזר על "המצגים לדין" בסוף פסוק קנח.

2176. להדיח נגד אלהים את בני האדם.

2177. לסור למשמעת אלהים. פסוקים אלה מפסוק קסד דברי המלאכים הם, המבארים שלא אלהים הם, ורק משרתיו ומשבחים לו. ויש אומרים דברי מחמד הם על עצמו ועל המאמינים. ולפי זה מבארים "מקום קצוב" בגן עדן.

2178. הכופרים.

2179. ספר תורה שנתן לאבותינו.

2180. הרי בא אליהם הקראן ובכל זאת כפרו.

2181. על אויביהם.

2182. מאנשי מכה.

2183. הרעה אשר תבוא עליהם.

2184. הם יראו את הטוב אשר נביא עליך.

2185. בדיוק, השבח לאלהיך.

2186. פרשה זו נקראה כך על שם האות צ מן האותיות הסתומות הבאות בראשה. עיין הערה לראש פרשה ב.

2187. והקראן, לשון שבועה הוא. ולא נזכר על מה נשבע, ויש להוסיף כגון ״אמת דבר מחמד״ ״צדקו דבריו״. ויש גם רוצים לגזור את האות צ בראשה כקצור מ״צדק״ ״דבר אמת״ שעליה מוסבת השבועה. ↩

2188. ראשי קריש. לפי המפרשים הכונה שבאו ראשי קריש אל דוד מחמד אל אבו טאלב והתאוננו באזניו על מחמד. ואולם כאשר החל מחמד לברר את תורתו, נבוכו ולא מצאו מענה ואז קמו ויצאו ואמרו איש אל אחיו כנזכר להלן. ↩

2189. בדיוק ״ויחלו״ ״והאריכו רוחכם על אלהיכם״. לאמר עמדו בדעתכם. ↩

2190. בדיוק ״דבר כונה הוא״ כלומר כונה פרטית למחמד בכל הדבר הזה שהוא מטיף לו. ↩

2191. בדת אבותינו או בדת הנוצרים, שגם להם אין אלהים אחד יחיד כי–אם שלשה. ↩

2192. כלומר אם אלהים חפץ להזהירנו, למה לא שלח על–ידי איש יותר נכבד מבינינו. ראה פרשה מג פסוק ל ומקומות אחרים. ראה ספרי ״חיי מחמד״ ח"א עמ' 119 ↩

2193. השוה פרשה מ פסוק לח. ↩

2194. כלומר הרבים עם מחמד, וכונתו הנדחפים שמה, וישמדו מהר, ואיך זה ישימו פיהם בעניני אלהים הנפלאים מהם. ↩

2195. על שם שמלכותו היתה איתנה כאהל שחזקוהו ביתדות. ↩

2196. הם יושבי מדין, ופרוש אלאיכה, היערות. ראה פרשה טו פסוק עח ופרשה כו פסוק קעו. ↩

2197. או ״אין דוחה אותו״. וראה פרשה לו פסוק מט. ↩

2198. היינו יום הדין. ↩

2199. המפרשים אומרים ״איש החיל״ לשאת עול תורה ומצוות. אמרו שהיה צם יום אחרי יום לסרוגHן וקם בחצות לילה תמיד לתפלה (ראה ברכות דף ג' ע"ב). ״בעלי הידים״ ראה להלן פסוק מה. ↩

2200. ראה פרשה כא פסוק עט בהשואה עם פסוק יז–יח כאן. ופרשה לד פסוק י. ↩

2201. או ״להבחין הדבר״, היינו בין יריבים בשעת טענותיהם. ↩

2202. או ״היריבים״ ולפי המסורת באו אליו שני מלאכים בצורת בני אדם להשפט לפניו, והענין הוא משל נתן הנביא (שמואל ב' פרק יב פסוק א–ז. ↩

2203. כי באו אליו ביום שלא ישב בו לדין. אמרו: דוד חלק את ימיו כך: יום לעבודת הבורא, יום לשפט העם. יום להטיף להם וללמדם ויום לעסקיו הפרטיים. ↩

2204. המתערבים זה בזה בעסק ומסחר. ↩

2205. מחטאו בקחתו את בת–שבע והעמידו את אוריה בעלה בפני המלחמה עד שנהרג. ↩

2206. השיבה שישובו אל אלהים אחרי המות ויקבלו שכרם. ראה פרשה ג פסוק יב ופרשה יג פסוק כח. ↩

2207. "משנה" ראה פרשה ב פסוק כח. או "קם תחת" (הנביאים אשר קמו לפניו). בערבית ظيؤة וכל הפסוק דברי אלהים לדוד. ↩

2208. ראה פרשה ג פסוק קפח והכונה בראנו העולם לתת שכר לצדיקים וענש לרשעים בעולם הבא. ראה גם פרשה כא פסוק טז ולהלן פרשה מד פסוק לח. ↩

2209. פסוקיו, של הקראן. וראה פרשה ד פסוק פד, וענין "משפט" גם פרשה כא פסוק עח. ↩

2210. הכונה לשלמה שהוא מכנהו עבד אלהים. ↩

2211. בדיוק, הסוסים העומדים על שלש רגלים ונוגעים בארץ בחוד רגלם הרביעית, והם סוסי ערב טהורי–הגזע. אמרו שהביאו לו אלף מהם מדמשק או נציבין כשכבשו את הערים האלה, או שהוריש לו אביו משלל עמלק. ויש אומרים שיצאו מהים ולהם כנפים, פעם צוה להביאם לפניו בערב, ובהתעסקו בהם עבר זמן התפלה ולא התפלל. מתוך תשובה צוה להביאם לפניו בערב ושחטם כלם לשם אלהים. מלבד מאה. ובשכר זה השליטו אלהים על הרוחות. ויסוד האגדה באהבת שלמה את הסוסים, שהביא ממצרים ובמדרש המקרא "ולא ירבה לו סוסים" (סנהדרין דף כ עמו' א). ↩

2212. זו אגדת אשמדי שישב על כסא שלמה (גיטין סח עמ' ב, סנהדרין כ ע"א וילקוט מלכים א קפב), וגם האגדה הערבית הרחיבה בזה הספורים. ↩

2213. או, יחפץ. ↩

2214. ראה פרשה כא פסוק פא, פב ופרשה כז פסוק טו וכו'. צוללים במים להעלות לו פנינים. ↩

2215. ראה פרשה יד פסוק נ בתאור גיהנם, וכאן הכונה לשטנים שלא יזיקו. ↩

2216. דברי אלהים לשלמה: עשה חסד לאשר תחפץ ומנע חסדך מאשר תחפץ. ↩

2217. ראה לעיל פסוק כד והערה. ↩

2218. ראה פרשה כ"א פסוק פג. ↩

2219. תשובת אלהים או המלאך לאיוב שיך ברגלו בארץ ויבקע לו מעין מרפא להתרחץ בו ולהרפא. ↩

2220. ראה פרשה כא פסוק פד. ↩

2221. חוזר לדבור אלהים או המלאך לאיוב אחרי שהפסיקו בפסוק מב "וקח בידך" או "מלא ידך". אמרו שהכונה ל"חבילי הלולב" ולפי המסורת כשאשתו אמרה לו: "ברך אלהים ומות", נשבע איוב להלקותה מאה בהשיב לו ה' טובו ואשרו. וכשנרפא צר לו עליה, ונצטוה לקחת ענף לולב שבו מאה עלים ולהכותה בו אחת שהיא מאה. ↩

2222. ראה לעיל פסוק כט. ↩

2223. כלומר עושים טוב (ראה לעיל פסוק טז). וגם מבינים להשכיל.
2224. או "הבדלנום לנו" על זכרם המעון כלומר העולם הבא.
2225. ראה פרשה כא פסוק מה והערה שם.
2226. ראה לעיל פסוק כד.
2227. צנועות, ראה פרשה לז פסוק מז והערה שם.
2228. וגיל נשי גן–עדן קבוע הוא בין שלשים ושלשים ושלש, ולא תזקנה מזה.
2229. ראה פרשה יד פסוק לד. וגם שם יש לתרגם כן.
2230. אשר יזלו מגופות הפושעים והיו להם למשקה.
2231. ענשים אחרים מלבד זה.
2232. כך יאמרו אל המתעים כאשר יושלכו לגיהנם יחד עם אלה ההולכים אחריהם.
2233. אל המתעים.
2234. ואתו, הכונה לענש או לכפירה.
2235. המתעים.
2236. הכופרים.
2237. השוה פרשה כג פסוק קי"ב ושם כל הענין.
2238. המלאכים בהתוכחם עם אלהים בדבר בריאת האדם.
2239. בדיוק בשר.
2240. השוה פסוק עא–עג כאן עם פסוק כח–כט פרשה טו.
2241. ראה פרשה ב פסוק לב.
2242. השוה פרשה ז פסוק יא.
2243. ראה שם.
2244. פרשה טו פסוק לד.
2245. ראה פרשה טו פסוק לה.
2246. ראה פרזה ז פסוק יג ופרשה טו פסוק לו.
2247. פרשה ז פסוק יד ופרשה טו פסוק לז.
2248. ראה פרשה טו פסוק לח. וגם שם מוטב לתרגם כך.
2249. השוה פרשה טו פסוק לט–מ עם פסוק פג–פד כאן.
2250. השוה פרשה ז פסוק יז.
2251. על הקראן.
2252. בדיוק, לעולמים ראה פרשה יב פסוק קד וכאן פסוק פו–פז.
2253. פרשה זו נקראה כך על שם המחנות הנזכרים בה בפסוקים עא–עג.
2254. הורד, בדיוק הורדת.

2255. ראה גם פסוק א לפרשה מ. ↩
2256. בדיוק, לו השבח. ופרוש הפסוק אחרי שהכל ברואיו וזולתם אין, לא יתכן שנברא מעשה ידיו יעמוד בדרגת בן לו. ↩
2257. ראה פרשה יג פסוק ב ופרשה לה פסוק יד. ↩
2258. ראה פרשה ד פסוק א ופרשה ז פסוק קפט. ↩
2259. ראה פרשה ו פסוק קמד. ↩
2260. ראה פרשה כב פסוק ה יצר האדם מעפר. אחר–כך מופה אחר–כך מדם נקפא. במחשכים הכונה לרחם. ↩
2261. תוסרו מדרך האמת השוה פרשה י פסוק לב–לג. ↩
2262. ראה פרשה ג פסוק צב. ↩
2263. השוה פרה ו פסוק קסד. ↩
2264. אלילים, בדיוק, דמויות. ↩
2265. ראה פרשה טז פסוק לב. ↩
2266. ראה פרשה כט פסוק נו והערה שם. ↩
2267. השוה פסוק יד–טו כאן לפרשה ו פסוק יד–טו ופרשה י פסוק טז ופרשה כז פסוק צג. ↩
2268. התקומה, תחית המתים. ↩
2269. ראה פרשה כב פסוק יא. ↩
2270. שם כולל לאלילים ראה הערה לפרשה ב פסוק רנט. ↩
2271. ראה פרשה טז פסוק לח. ↩
2272. דברי הקראן. ↩
2273. ראה פרשה כט פסוק נח. ↩
2274. ראה פרשה לה פסוק כה. ↩
2275. ראה פרשה ו פסוק קכה. ↩
2276. ואולי "במשלים" וראה פרשה ג פסוק ה. ↩
2277. ראה פרשה טו פסוק פז והערה שם. ↩
2278. הרשעים בגיהנם בהיות ידיהם אסורות לא יוכלו להגן על עצמם כי אם בפניהם. ↩
2279. ראה רשה טז פסוק כח. ↩
2280. ראה פרשה ל פסוק נח. ↩
2281. כלומר עובד אלילים רבים, שיריבו על אודותיו למי הוא שיך, והעובד אלהים אחר. ↩
2282. ראה פרשה י"א פסוק כו ↩
2283. ראה פרשה כט פסוק מא. ופרשה לא פסוק כד. ↩

2284. הן, הכונה לשלש אלילות מכה אללאת מגאת ואלעזה. ↩

2285. ראה פרשה ו פסוק קלה ופרשה יא פסוק צה. ↩

2286. ראה פרשה יא פסוק מא. השוה גם שם פסוק צו ופרשה ו פסוק קלו. ↩

2287. ראה פרשה י פסוק קח. ↩

2288. יאסוף בעת השנה שגם אז הנשמה עולה למעלה. ראה פרשה ו פסוק ס. ↩

2289. כלומר שלא יוכל מפגיע להפגיע בעד מי שהוא, אם לא ברצון אלהים. ראה פרשה ב פסוק רנו ופרשה י פסוק ג ↩

2290. ראה ההפך מזה, פרשה ח פסוק ב ופרשה כב פסוק לו. ↩

2291. תחית המתים. ראה פרשה יג פסוק יח. השוה פרשה ה פסוק לט. ↩

2292. ראה לעיל פסוק יא ↩

2293. בדעת אלהים. כי יודע הוא שאני צדיק. או בדעתי וחכמתי רכשתי לי זה. לפרוש שני יש סמוכין בפרשה כח פסוק עח וגם כאן בפסוק שלאחריו "ולא הועיל להם מעלם". ↩

2294. ראה פרשה טו פסוק מד ↩

2295. הפושעים מאלה, מאנשי מכה הפושעים. ↩

2296. העביר, בדיוק החליש. ↩

2297. במצות אלהים או "באשר לאלהים", ראה פרשה ו פסוק לא ושם כל הענין. ↩

2298. ראה פרשה יח פסוק מז והערה שם. והכונה לספר שבו רשומים מעשי כל אדם. ↩

2299. השוה פרשה י פסוק מח ופסוק נח. ↩

2300. פסוקי הנבואות. ↩

2301. ראה פרשה ו פסוק קל. ↩

2302. ואמרו, הרשעים. ↩

2303. ראה פרשה טז פסוק לא וכן יש לתרגם שם. ↩

2304. ואמרו הצדיקים. ↩

2305. הכונה כאן במלת "הארץ" לעולם הבא. ↩

2306. ראה פרשה ג פסוק קל ופרשה כט פסוק נח וכן יש לתרגם שם. ↩

2307. פרשה זו נקראה כך על שם המאמין הנזכר בה בפסוק כט. ↩

2308. מן האותיות הבאות בראש פרשיות שונות שאין פרושן ידוע. ראה הערה בראש פרשה ב. ↩

2309. הורד, בדיוק "הורדת". ↩

2310. ذى الئول ראה פרשה ט פסוק פז اوا الطول במובן אחר "אנשים אשר ידם משגת". ↩

2311. אותות, פסוקי הקראן. ↩

2312. ראה פרשה טז פסוק מח. והכונה לארחות מסחר בני מכה לתימן וסוריא. ↩

2313. ראה פרשה יא פסוק כ והערה שם. ↩

2314. לפי ביצ'אוי הכרוכים שהם הדרגה העליונה שבמלאכים. ↩

2315. ראה פרשה ו פסוק פ, פרשה ז פסוק פז ופרשה כ פסוק צח. ↩

2316. פרשה ב פסוק קצז ופרשה ג פסוק יד ופסוק קפח. ↩

2317. המות הראשון הוא מצב העובר במעי אמו והשני בהגיע האדם לקצו. התחיה הראשונה הלידה והשניה תחית המתים. או הכונה במיתה ראשונה לאדם הראשון שנוצר בלי רוח חיים באפיו ואחר כך נפח בו אלהים רוח חיים והיא התחיה הראשונה והתחיה השניה אחרי שמעוררים את המת בקברו לדון אותו והמות השני אחרי תחית המתים. ראה פרשה ב פסוק כו. ↩

2318. השוה פרשה ו פסוק כז–כח. ↩

2319. ישרה, בדיוק: יַפִּיל ↩

2320. יום הדין שבו יפגש הבורא עם ברואיו ולדונם, ראה כל הענין פרשה ו פסוק כב וכו'. ↩

2321. מן הקברות. ↩

2322. ממעשיהם. ↩

2323. מפחד, ראה פרשה לג פסוק י ↩

2324. או "והם נחנקים". ↩

2325. האלילים. ↩

2326. ראה פרשה ל פסוק ח. ↩

2327. ראה רשה כח פסוק ה–ז. ופסוק עו–עט. ופרשה כט פסוק לח. ↩

2328. פרשה לח פסוק ג. ↩

2329. פרשה ב פסוק מו ופרשה ז פסוק קלז ופרשה יד פסוק ו. ↩

2330. היינו לא תצליח. ↩

2331. ימיר דתכם אם לא יעלה בידו להמיר דתכם יעורר מרד ומהומה בארץ. בדיוק יגרם שתופיע שחתה בארץ. ↩

2332. אמר לבני ישראל. ↩

2333. היינו יום הדין, שאז יתן האדם דין וחשבון. ראה פרק לח פסוק טו, ופסוק כח. ↩

2334. ראה פרשה כח פסוק יט וראה הערה שם. ↩

2335. ראה פרשה כב פסוק מא. ↩

2336. או נכבדים. ↩

2337. השוה פרשה ג פסוק ט ופרשה ח פסוק נד, נו. ↩

2338. הכונה ליום הדין שבו יקראו איש לאחיו לעזרה ולא יועילו להם. או יום שבו יתוכחו בני גן–עדן ובני גיהנם. ראה פרשה עד פסוק מב וכו, ופרשה ז פסוק מא וכו'. ויש מפרשים יום המנוסה שיברחו איש מאחיו פרשה פ פסוק לד ↩

2339. ממקום הדין ללכת לגיהנם. ↩

2340. ראה פרשה יג פסוג לג ופרשה לט פסוק כד, לז. ↩

2341. ראה פרשה כח פסוק לח. והשוה פרשה לח פסוק ט. ↩

2342. ראה לעיל פסוק ל. ↩

2343. פרשה ו פסוק קסא. פרשה י, כז–כח. ראה פרשה כח פסוק פד ופרשה כז פסוק צא–צב. ↩

2344. היינו אינו ראוי שיקראו לו. ↩

2345. בדיוק, מוסר עניני ↩

2346. שעת הדין. ↩

2347. ראה פרשה יד פסוק כד. ↩

2348. ראה פרשה עד פסוק ל וכו'. ↩

2349. ראה פרשה יג פסוק טו. ↩

2350. היינו בשני עולמות בעולם הזה וביום יעידו העדים בדין. ↩

2351. פרשה ל פסוק נז. ↩

2352. פרשה יג פסוק כה. ↩

2353. פרשה ל פסוק ס. ↩

2354. בדיוק, שַׁבַּח וכן פרשה טו פסוק צח. ופרשה כ פסוק קל. ↩

2355. ראה לעיל פסוק לז. ↩

2356. בדיוק, אין הם משיגים אותו. ↩

2357. פרשה לה פסוק כ והשוה גם פרשה ו פסוק נ ופרשה יג פסוק יז. ↩

2358. או מתועבים, מגואלים, ראה פרשה לז פסוק יח. ↩

2359. פרשה י פסוק סח. ↩

2360. שם פסוק סא. פרשה ב פסוק רמד. ↩

2361. פרשהו פסוק קב. ↩

2362. ראה פרשה ב פסוק כ ↩

2363. פרשה ו פסוק נו. ↩

2364. ראה פרשה כב פסוק ה. ↩

2365. כל זה עזהכדי שתבינו. ↩

2366. פרשה ב פסוק קיא. פרשה ג פסוק מב. פרשה יט פסוק לו. ↩

2367. מן האמת. ראה פרשה י פסוק לב–לג ופרשה לט פסוק ח. ↩

2368. ראה פרשה ז פסוק לה ושם כל הענין. ↩

2369. דבר ממש, היינו האלילים מאפע הם.

2370. באלילים.

2371. פרשה טז פסוק לא. פרשה לט פסוק עב.

2372. לעיל פסוק נז.

2373. פרשה י פסוק מז פרשה יג פסוק מ.

2374. פרשה יג פסוק לח.

2375. פרשה לו פסוק עג.

2376. שם פסוק עב.

2377. תגיעו ברכבכם עליהן למקום עסק שאתה מבקשים להגיע אליו.

2378. פרשה כג פסוק כב.

2379. ראה לעיל פסוק כב.

2380. פרשה לט פסוק נא.

2381. ובזו לדברי השליחים.

2382. פרשה ו פסו קי פרשה כא פסוק מב.

2383. ראה פרשה ח פסוק לט. פרשה טו פסוק יג ופרשה יח פסוק נג.

2384. פרשה זו נקראה כך על שם מלים אלו הבאות בפסוק ב. ויש קוראים אותה פרשת "העבודה" היינו הפולחן או ההערצה. על שם פסוק לז המדבר בענין הפולחן.

2385. ח.מ. מן האותיות שבראש פרשיות שונות שאין להם פרוש. ראה הערה ראש פרשה ב.

2386. פסוקיו.

2387. ראה פרשה ו פסוק כה, פרשה יז פסוק מח ופרשה יח פסוק נה.

2388. פרשה יח פסוק קי.

2389. פרשה יא פסוק כב ופרשה יב פסוק לז.

2390. לפי המפרשים הכונה לשני ימי הבריאה הראשונים.אלילים. בדיוק, דמויות.

2391. אלילים. בדיוק, דמויות.

2392. הכונה להרים המחזיקם את הארץ על מכונה, ראה פרשה טז פסוק טו והערה שם.

2393. היינו המזונות לכל חי.

2394. לפי המפרשים כוללים ארבעה ימים אלה גם את שני הימים הנזכרים לפני כן.

2395. היינו במדה שוה לפי צרכי כל שואל מזון. ויש מפרשים "שוה" "בשלמות" היינו בארבעה ימים ברא כל זה בשלמות לצרכי המזון.

2396. השוה פרשה ב פסוק כ, ושם כל הענין שלפני פסוק זה ואחריו.

2397. עשן או "חשכה". לפי המפרשים הכונה החומר שממנו נעשו השמים.

2398. ראה פרשה ג פסוק עז.

2399. לפי המפרשים ברא את השמים ביום החמשי, והשמש והירח והכוכבים ביום הששי. לעת–ערב ביום הששי נברא האדם.

2400. בערבית "واوحى في كل سماء" ולכן יש מפרשים "וגלה את אזן יושבי כל שמים למלאות פקדתם.

2401. השוה פרשה כד פסוק לה שהכוכבים כאלו הם בתוך מנורות, וכן פרשו המפרשים.

2402. הכונה למלאכים השומרים על שערי הרקיע התחתון ראה פרשה טו פסוק טז וכו'

2403. ראה פרשה ו פסו קצו ופרשה לו פסוק לח.

2404. היינו מכל צד בהתמדה או מביאים להם דוגמאות מהעבר.

2405. פרשה לד פסוק לג וראה פרשה יד פסוק י.

2406. או "קפאון". אמרו הרוח שלטה מיום רביעי עד יום רביעי בסוף חדש שַׁוַּאל. ואין ענש עמים בא אלא ביום רביעי שאינו יום מזל טוב.

2407. פרשה כז פסוק יז ופסוק פה.

2408. כאשר הייתם חוטאים.

2409. ראה פרשה טז פסוק פו ופרשה ל פסוק נז.

2410. מן השטנים שיהיו אתם בגיהנם

2411. לפי המפרשים: יִפּוּ השטנים בעיניהם דרכם הרעה בעולם הזה וכפירתם בעולם הבא.

2412. בשעה שקוראים אותו או הרימו קול שאון בעת קריאתו.

2413. על הקורא ולא ישמעו דבריו.

2414. פרשה לט פסוק לו.

2415. ראה פרשה ז פסוק לו וכו', פרשה כז פסוק יז.

2416. לפי המפרשים ירדו על הארץ לעוררם למעשים טובים ולשמור עליהם, או בשעת גסיסה, או להקימם לתחיה בשעת תחית המתים.

2417. בעולם הבא.

2418. בדיוק, המקום הכנסת אורחים. ראה פרשה יח פסוק קב וקז.

2419. בדיוק, מן המסלמים.

2420. ראה פרשה כג פסוק צח.

2421. מדה זו, לפי המפרשים.

2422. פרשה כח פסוק פ.

2423. פרשה כח פסוק עט. ↩
2424. פרשה ז פסוק קצט. והשוה שם פסוק קצה בענין הסליחה לאויב. ↩
2425. המלאכים. ↩
2426. ראה פרשה כא פסוק יט–כ. ↩
2427. הוא משתמש במושג ظشعة המשמש בעיקר לכפיפות והכנעה. ↩
2428. פרשה כב פסוק ה. ↩
2429. פרשה ל פסוק מט. ↩
2430. המשך הוא לפסוק הקודם, ויש להשלים "לא יסתרו ממנו". ↩
2431. הכונה, בשום פנים או לא במה שנוגע למה שהיה לפני הגלותו ולא במה שעתיד להיות. ↩
2432. ראה פרשה כו פסוק קצח ופרשה טז פסוק קה. ↩
2433. כלומר וכי שפתו שפת לועז ומביאו ערבי הוא. הרי מחמד ערבי והביאו בלשון ערבית. ↩
2434. ראה לעיל פסוק ד. ↩
2435. היינו דומים הם כאלו קוראים אליהם ממקום רחוק, שאין הקול מגיע אליהם. ↩
2436. הפסוק כצורתו פרה יא פסוק קיב. ↩
2437. בדיוק: "עליה הוא" ראה פרשה ו פסוק קד. ופרשה לט פסוק מב. ↩
2438. האדם, בדיוק: העובדים, וכן פרשה ג פסוק קעה ופרשה ח פסוק נג ופרשה כב פסוק י. ↩
2439. "השעה" שעת הדין, כלומר רק הוא יודע את השעה. ↩
2440. שיעיד על אלהותם, כלומר ביום ההוא יכחשו באלילים. ↩
2441. השוה כל הענין פרשה ו פסוק כב וכו' ופרשה כח פסוק עד. ↩
2442. בדיוק: וחשבו, היינו והשיבו אל לבם. ↩
2443. ראה פרשה יד פסוק כה. ↩
2444. פרשה יז פסוק פה. ↩
2445. זה לי, כחי ועצם ידי עשו זאת. השוה פרשה י פסוק יג. ↩
2446. היינו כאשר אמות יהרה לי טוב ראה פרשה יח פסוק לד. ↩
2447. פרשה יז פסוק פה. ↩
2448. הקראן. ↩
2449. במקור, באפקים, לפי המפרשים הכונה למה שקרה לעמים אחרים מה שהודיעם הנביא וכן בנצחונות שנצח מחמד את אויביו. ↩
2450. הקראן. ↩
2451. ביום הדין. ↩

2452. פרשה זו נקראה כך על שם המועצות הנזכרת בה בפסוק לו.

2453. מן האותיות השונות הנמצאות בראש פרשיות שונות. ראה הערה 2 בראש פרשה ב.

2454. השוה פרשה ב פסוק רנו.

2455. פרשה יט פסוק צב.

2456. השוה פרשה ו פסוק קז.

2457. הכונה לְמֶכּה. ראה פרשה ו פסוק צב.

2458. יום בו יאספו הכל לדין.

2459. פרשה ה פסוק נג ופרשה יא פסוק קב.

2460. פרשה לט פסוק סג.

2461. ראה פרשה ג פסוק יז.

2462. לבלתי הענישם עד בוא העת.

2463. הכונה או ליהודים ונוצרים שבדורו, שלפי דעתו אינם מאמינים בו אעפ"י שהוא רק המשך לנביאיהם, או לערבים אחרי שליחותו. ראה פרשה י פסוק כ. פרשה יא פסוק קיב פרשה כ פסוק קכט ופרשה מא פסוק מה.

2464. פרשה יא פסוק קיד.

2465. השוה כל הענין גם פרשה פסוק נב ולפניו.

2466. פרשה ב פסוק קלג.

2467. ביום הדין.

2468. השוה פרשה יח פסוק נד ופרשה מ פסוק ה.

2469. שבהם ישקלו ביום הדין מעשי בני האדם הטובים והרעים.

2470. פרשה לג פסוק מג.

2471. פרשה כא פסוק ג.

2472. אלילים.

2473. יום הדין שבו יבדיל אלהים בין צדיק לרשע. ראה פרשה לז פסוק כא, או המשפט וההכרעה.

2474. הידידות שאתם חיבים לי בין כך ובין כך באשר קרוב אני לכם קרבת משפחה.

2475. פרשה לה פסוקים כז, לא.

2476. מחמד.

2477. הכונה לגשם ראה פרשה לא פסוק לד.

2478. פרשה יח פסוק טו.

2479. לדין.

2480. בטוי זה נמצא בפרשה ה פסוק יח במובן אחר.

2481. כמו לעיל בפסוק כט.
2482. פרשה כח פסוק ס.
2483. ראה פרשה ד פסוק לה.
2484. ראה פרשה כו פסוק רכח.
2485. ראה פרשה ו פסו קסא.
2486. ראה פרשה ב פסוק קעג. ראה גם פרשה ה פסוק מא–מב.
2487. פרשה כו פסוק רכח. השוה פרשה ד פסוק קמז.
2488. כלומר הוא הנותן לאדם כח לנהג כך. ראה פרשה ג פסוק קפג.
2489. כדי לתקן מה שחטאו.
2490. על אש הגיהנם. ראה פרשה מ פסוק מט.
2491. פרשה לט פסוק יז
2492. פרשה ל פסוק מב.
2493. היינו לא תוכלו להתנכר ולאמר לא חטאנו.
2494. ראה פרשה ד פסוק פב.
2495. פרשה ל פסו קלח.
2496. בדיוק בגלותו את אזנו, היינו לא ידבר אתו פנים אל פנים.
2497. יהיו, במובן ישובו, היינו שהכל יוצא מאלהים.
2498. פרשה זו נקראה כך על שם פאר הזהב הנזכר בה בפסוק לד.
2499. מן האותיות הבאות בראש פרשיות שונות שלא נתברר פרושן ראה הערה ב ראש פרשה ב.
2500. פרשה יב פסוק ב.
2501. אם הספר שבשמים שבו רשומות נבואות כל הנביאים מימות עולם, התאר עליון וחכם לספר נמצא בקראן, ראה פרשה יג פסוק לט.
2502. פרשה טו פסוק יא פרשה לו פסוק כט.
2503. כלומר כבר חלפו הראשונים היכולים לשמש משל כזה שחטאו ונענשו.
2504. ראה פרשה כ פסוק נה.
2505. מקברותיהם, בעת תחית המתים.
2506. פרשה ז פסוק קכב פרשה כו פסוק ג.
2507. באמרם המלאכים בנות אלהים המה.
2508. פרשה יז פסוק מב.
2509. משלו לאלהים, היינו באמרם שהמלאכים בנות אלהים והרי הם כאלהים. או "יחסו לאלהים" היינו שאמרו בנות לו.
2510. פרשה טז פסוק ס.

2511. היינו דבר זה אין לו טעם, שייחסו לאלהים בנות האמונות בעדיים ↩
2512. ראה פרשה לז פסוק קנ. ↩
2513. ישאלו אותם דין וחשבון על הדבר הזה. ↩
2514. ראה פרשה ו פסוק קמט. ופרשה י פסוק סז. ↩
2515. פרשה לד פסוק לג. ↩
2516. אמור, אתה השליח. ↩
2517. פרשה לד פסוק לג פרשה מא פסוק יג. ↩
2518. פרשה ו פסוק עח. ↩
2519. פרשה לו פסוק כא. ↩
2520. פרשה כו פסוק עז–עח. ↩
2521. אנשי מכה. ↩
2522. שתי הערים: מכה וטַאִיף, ואיש נכבד, הכונה בו לאלוליד בן אלמגירה או עֻרְוָה בן מסעוד התקיפי (ראה "חיי מחמד" ח"א עמ' 119). ↩
2523. פרשה ו פסוק קסה. ↩
2524. פרשה י פסוק נט. ראה גם פרשה ג פסוק קנא. ↩
2525. כלם כופרים. ↩
2526. פרשה ז פסוק כח. ↩
2527. ביום הדין. ↩
2528. הכונה למרחק ממזרח למערב. ↩
2529. פרשה ד פסוק מב. ↩
2530. פרשה י פסוק מג–מד. ↩
2531. ראה פרשה מ פסוק עז פרשה יג פסוק מ. ↩
2532. פרשה ז פסוק קלא. ↩
2533. רמז לזה שמשה היה כבד פה. ↩
2534. סימן מלכות, רביד, זהב (בראֹ' מא פסוק מב. ↩
2535. או בנין אב "תקדים", היינו למשל ולדוגמא לענש פושעים. ↩
2536. יש מפרשים שהכונה לטענה שטענו נגד מחמד, אמרו, הרי הנוצרים עובדים את ישו בן מרים ועל אחת כמה וכמה שמן הראוי לעבוד למלאכים. ↩
2537. ישו שגם להם נתן ספר מן השמים. ↩
2538. ע"י זה שנולד ברוח הקדש. ↩
2539. מצאצאכם אשר יקומו אחריכם כדוגמת ישו. ↩
2540. הכונה שעל–ידי הופעתו לפני יום הדין ותחית המתים יכירו שאלה קרובים לבוא. ↩
2541. השוה פרשה ג פסוק מד והשוה שם כל הענין. ↩

2542. שם פסוק מד וכן פרשה יט פסוק לז. ↩
2543. ראה פרשה יט פסוק לח. ↩
2544. בדיוק: מסלמים. ↩
2545. יזהירו פניכם משמחה. ↩
2546. פרשה ז פסוק מא. ↩
2547. או "לא יפסק" ↩
2548. פרשה יא פסוק קג, פרשה טז פסוק קיט. ↩
2549. הוא העומד בראש המלאכים הממונים על גיהנם. ↩
2550. קימים לנצח ביסוריכם. ↩
2551. ראה פרשה כג פסוק עב. ↩
2552. ראה פרשה ט פסוק עט. ↩
2553. הכונה כאן למלאכים הכותבים כל דברי האדם להביאו בחשבון עליהם. ↩
2554. ראה פרשה כא פסוק כב ושם כל הענין, וכן פרשה כג פסוק צג. ↩
2555. השוה פרשה ו פסוק צא. ↩
2556. דבר השליח לאלהים או הדבר אשר יאָמר ביום הדין. ↩
2557. תשובת אלהים לשליח. השוה פרשה כה פסוק סד. ↩
2558. פרשה זו נקראה כך על שם העשן הנזכר בפסוק ט. ↩
2559. ח. מ. מן האותיות הנמצאות בראש פרשיות שונות שלא נתברר פרושן ראה הערה ב ראש פרשה ב. ↩
2560. פרשה מג פסוק א. ↩
2561. בלילה בחדש רמדאן והוא ליל אלקדר. ראה ראש פרשה צז (הערה שם). ↩
2562. באותו לילה. ↩
2563. שולחים את השליחים והנביאים. ↩
2564. פרשה כו פסוק כג. ↩
2565. שם פסוק כה ופרשה לז פסוק קכו. ↩
2566. יש אומרים שהכונה למה שנזכר בדבר רעב במכה בפרשה כג פסוק סו וכו' (עיין שם). וי שאומרים שהכונה ליום הדין. ↩
2567. ראה פרשה כג שם "והנה הם מחננים קולם" והשוה שם כל הענין. ↩
2568. היינו לא אלהים דבר אליו אלא למדוהו תורתו אנשים אחרים. ראה פרשה טז פסוק קה והערה שם. ↩
2569. ראה פרשה טו פסוק ו והערה שם. ↩

2570. הכונה שיסיר הרעב מעליהם לפי פרוש ראשון. ולפי פרוש שני ביום הדין יסיר אלהים קצת את העשן אחרי ארבעים יום, ותכף לכך יחזרו הכופרים לסורם. ↩
2571. יש מפרשים שאלה דברי משה לפרעה לאמר: "שלח אתי את בני ישראל עבדי אלהים". ויש מפרשים: "תנו לי כבוד, אתם עובדי האלהים". ↩
2572. ראה פרשה מ פסוק כח. ↩
2573. או "אשר לא תעשו לי רעה". ↩
2574. לא תעשו לי רעה. ↩
2575. דברי אלהים למשה ראה פרשה כו פסוק נב ופרשה כ פסוק עט. ↩
2576. היינו שלא ישיב המים למקומם אחרי שבקע הים לבני ישראל, למען יטבעו המצרים. ↩
2577. ראה פרשה כו פסוק נז–נט וכן פרשה ז פסוק קלג. ↩
2578. בדעתנו שהם ראוים לכך, או "למרות מה שידענו" שאחר כך יחטאו. ↩
2579. האדם, בדיוק "העולמים". השוה פרשה ב פסוק מד. ↩
2580. ואין עוד מות אחריו פרשה לז פסוק נז. ↩
2581. שכבר מתו, להוכחה על חיים אחרי המות. ↩
2582. הכונה לחמירים בתימן, ותבע היה תאר מלכיהם. לפי המסורת היה מלכם מאמין, ויש יסוד לדבר בהתיהדות אבו כרב אסד זקנו של יוסף ד'ו נואס (ראה חיי מחמד ח"א עמו' 14). עם תבע נזכר מלבד כאן בפרשה נ פסוק יג. ↩
2583. כלומר לשחוק ולשעשוע, כי אם לאות ולמופת. ראה פרשה כא פסוק טז. וכן פרשה לח פסוק כו. השוה גם פרשה ג פסוק קפז. ↩
2584. שבו יבדילו בין צדיק לרשע והוא יום הדין. ראה פרשה לז פסוק כא. ↩
2585. עץ הצומח בגיהנם ופריו מאכל לפושעים. ↩
2586. יש מהמפרשים האומרים שהכונה לאבו–גהל אחד מאויבי מחמד וראה חיי מחמד ח"א עמ' 121 פרטים על עץ הזקום. ראה פרשה לז פסוק ס וכו'. ומתאים לפסוקים שאחר–כך כאן. ↩
2587. ראה פרשה יח פסוק כח. ↩
2588. השוה פרשה לז פסוק נג וכאן דברי אלהים למלאכי חבלה. ↩
2589. לשון לעג לכופרים. ↩
2590. פרשה טו פסוק מה–מו. ↩
2591. ראה פרשה יח פסוק ל. ↩
2592. פרשה טו פסוק מז ופרשה לז פסוק מג. ↩
2593. ראה פרשה לח פסוק נב. ↩
2594. בגנות. ישאלו ויתנו להם מבוקשם. ↩
2595. את הקראן. ראה פרשה יט פסוק צז. ↩

2596. צפה אתה לענש שיבוא עליהם כי הם מצפים לרעה שתבוא עליך השוה פרשה יא פסוק צו.

2597. פרשה זו נקראה כך על שם הכריעה הנזכרת בה בפסוק כז.

2598. מן האותיות שבראש פרשיות שונות שאין להן פרוש. ראה הערה ראש פרשה ב.

2599. פרשה לט פסוק א וראה גם פרשה מ. פסוק א.

2600. השוה פרשה ב פסוק קט.

2601. פרשה ב פסוק רנג פרשה ג פסוק קד.

2602. השוה פרשה ז פסוק קפד.

2603. ראה פרשה לא פסוק ה–ו.

2604. שם פסוק ה.

2605. פרשה יד פסוק יט.

2606. פרשה לד פסוק ה.

2607. פרשה יד פסוק לז.

2608. פרשה טז פסוק יד. השוה פרשה לא פסוק ל.

2609. פרשה לא פסוק יט.

2610. ימי אלהים – חסדו וענשו. ראה פרשה יד פסוק ה.

2611. השוה פרשה ב פסוק קג. וראה פרשה ה פסוק טז פרשה טו פסוק פה.

2612. הרעה אשר עשה פרשה מא פסוק מו.

2613. האדם, בדיוק "העולמים" ראה פרשה ב פסוק מד.

2614. בדבר הדת והאמונה.

2615. פרשה י פסוק צג. ראה גם פרשה ב פסוק פד. ופסוק רט ופרשה ג פסוק יז ופרשה מב פסוק יג.

2616. מן הדת, כמו בפסוק שלפניו.

2617. הקראן.

2618. היינו בכונה.

2619. פרשה ב פסוק ו.

2620. אחרי אשר התעהו אלהים

2621. פרשה כג פסוק לט וראה פרשה ו פסוק כט.

2622. פרשה ב פסוק עג.

2623. השיבו אבותינו המתים לתחיה. ראה פרשה נד פסוק לה.

2624. שעת הדין.

2625. ספר חשבון שלה.

2626. יעיד נגדכם. ראה פרשה כג פסוק סד.

2627. ראה פרשה ו פסוק טז.
2628. יאמר אליהם לאמר.
2629. היינו אנו הולכים אחרי דעתנו אנו, והשתמש כאן דמיון ل ن במובן דמיון־שוא, לפי הערכתו הוא את מחשבתם ודעתם. מעין "כי בשרירות לבי אלך". ואולי "לא נחשב את השעה אלא דמיון שוא". השוה פרשה מא פסוק נ.
2630. פרשה לט פסוק מט וראה פרשה טז פסוק לו.
2631. פרשה ז פסוק מט.
2632. פרשה כט פסוק כד.
2633. במקור המודפס חסר הציון לפסוק לג (הערת פב"י)
2634. ראה פרשה ו פסוק סט ופסוק קל.
2635. פרשה טז פסוק פו ופרשה ל פסוק נז.
2636. פרשה זו נקרא כך על שם "אלאחקאף" הנזכר בה בפסוק כ ופרוש המלה ארץ מעקשים או בעלת רוחות. כאן הכונה של מראד בחצרמות בתימן מקום מושב עאד.
2637. מן האותיות הבלתי מבוארות שבראש פרשיות שונות שאין להן פרוש. ראה ראש פרשה ב.
2638. ראה פרשה מה פסוק א והערה שם.
2639. פרשה טו פסוק פה פרשה ל פסוק ז.
2640. ספר שיעיד על אמתות האלילים. ראה פרשה לה פסוק לח.
2641. האלילים.
2642. ביום הדין.
2643. האלילים.
2644. פרשה לד פסוק מב.
2645. ראה פרשה ו פסוק נ. פרשה ז פסוק רב ופרשה י פסוק טז.
2646. הכונה שהקראן דומה לתורת משה. ולפי המסרת הכונה לעבדאללה בן סלאם היהודי שהתאסלם.
2647. הקראן.
2648. לא קדמו לנו יהודים כעבד־אללה בן סלאם הנזכר, או לא קדמו לנו עבדים ופחותי־ערך, שהיו ראשונים לקבל האסלאם.
2649. ראה פרשה מא פסוק כ.
2650. פרשה מא פסוק ל.
2651. בעצב בערבית כאן كرها. (ראה כורהנא במלון לוי).
2652. פרשה כז פסוק יט.
2653. ראה פרשה לא פסוק יג וכו' וראה פרשה כז פסוק יט.

2654. בדיוק מן המסלימים, לפי המסרת פסוק זה מכון לאבו–בכר שהתאסלם בהיותו בן ארבעים שנה, הוא וביתו. ↩

2655. אֻף לשון בוז ראה פרשה יז פסוק כד ופרשה כא פסוק סז. ↩

2656. מן הקבר אחרי מותי. ↩

2657. ולא קם איש לתחיה. ↩

2658. דברי ההורים אליו. ↩

2659. פרשה מא פסוק כד. ↩

2660. פרשה ו פסוק קלב. ↩

2661. היינו קבלתם טובה בעולם הזה והיום תענישו. השוה הרעיון פרשה ו פסוק צג–צד. ↩

2662. הכונה לנביא עאד והוא הוּד. ↩

2663. ראה ראש פרשה זו. ↩

2664. פרשה ז פסוק נז ופרשה יא פסוק ב–ג. ↩

2665. ראה פרשה ז פסוק סו. ↩

2666. ענין עאד ראה הערה לפרשה ז פסוק סג. ↩

2667. ראה פרשה מ פסוק פג. ↩

2668. נגמרה קריאתו. ↩

2669. ראה פרשה עב פסוק א וכל הפרשה. ↩

2670. ואמרו להם כן: האין בא הדבר כאשר הזהירו אתכם. ראה לעיל פסוק יט. ↩

2671. ראה פרשה ג פסוק קב ופרשה ח פסוק לה. ↩

2672. מענין שענין ה عزم באה ביחד עם ה اولو כמו כאן בפרשה ג פסוק קפג, פרשה לא פסוק טז ופרשה מב פסוק מא. ואולם שם המובן عزم דבר שיצא מאת אלהים, ולזאת אפשר כאן اولو العزم האנשים אשר האמינו בגזרת אלהים. ↩

2673. ראה פרשה י פסוק מו. וראה פרשה כג פסוק קיד וכו'. פרשה יז פסוק נד. פרשה כ פסוק קג וכן פרשה יח פסוק יח ופרשה ל פסוק נה. ↩

2674. פרשה זו נקראה כך על שם מחמד הנזכר בה בפסוק ב ונקראה גם בשם "המלחמה" על שם מלחמת בדר, שחלה זמן קצר לפני הורדת פרשה זו. ↩

2675. פרשה ד פסוק קסה, פרשה טז פסוק צ. ↩

2676. היינו הרעים והטובים ישלמו לפי מעשיהם, והיו לאות לבני–אדם. ↩

2677. ראה פרשה ח פסוק יב. ↩

2678. פרשה ח פסוק סח. ↩

2679. בדיוק: "משאה", אשר יחדלו מלהלחם בכם או עד אשר ישובו הכופרים בתשובה (ראה פרשה ח שם). ↩

2680. בדיוק: נהרגו, ויש גורסים "הרגו". ↩

2681. השמדנום הכונה לתושבים. ↩

2682. מראה, בדיוק: משל, ראה פרשה יג פסוק לה. ↩

2683. הם אומרים למאמינים אשר עם מחמד בדרך לעג. ↩

2684. השוה פרשה ו פסוק כה ופרשה י פסוק מג. השוה גם פרשה ט פסוק פח, צד וגם פרשה טז פסוק קי ופרשה ל פסוק נט–ס. נראה שבכל המקומות האלה קשר לרמזים כאן. ↩

2685. יורה אותם יראת אלהים או יתן להם שכר יראתם את האלהים. ↩

2686. אותותיה, בדיוק: תנאיה והכונה לשליחות מחמד שבקע הירח והעשן. ↩

2687. היינו בבוא הענש, איך יוכלו לקבל אז הזהרה, אם לא קבלוה עכשיו. ↩

2688. בדיוק התהפככם ומגוריכם, והכונה קומכם ושבתכם, והמפרשים פרשו התהלככם בעולם הזה ומגוריכם בעולם הבא. ↩

2689. פרשה המצוה להלחם בכופרים ראה פרשה ט פסוק פז. ↩

2690. ראה פרשה לג פסוק יט. ↩

2691. או "בטחו באלהים" ראה פרשה ג פסוק קפג ופרשה לג פסוק כג. ↩

2692. כאשר פניתם ערף. ↩

2693. השוה פרשה ב פסוק רמז. ובענין זה קשור כנראה גם פרשה ח פסוק עא וכו' וגם פרשה לג שם. ראה גם פרשה ב פסוק עח–פג. ↩

2694. פרשה ב פסוק פב. ↩

2695. פרשה ד פסוק פד וגם הענין מעין הפסוקים המובאים בהערות הקודמות וכנראה שהפסוקים כאן קשורים ביחוד עם פסוקים צב–צד שם. ↩

2696. מנעולי הלבבות. ↩

2697. או השטן הורם הדבר, השוה פרשה יב פסוקים יח, פג ופרשה כ פסוק צו. ↩

2698. היינו הרויח להם הזמן. ↩

2699. היינו לבלתי צאת למלחמה. ↩

2700. היינו בשעת מיתתם ראה פרשה ד פסוק צט. ↩

2701. וראה פרשה ח פסוק נב והשוה פרשה ד פסוק נ. ↩

2702. פרשה לג פסוק יט. ↩

2703. בדיוק: יוציא לאור. ↩

2704. ראה פרשה ד פסוק צז. השוה גם פרשה ט פסוק פב וכו' ופרשה ג פסוק קלה. ↩

2705. פרשה ח פסוק יג. ↩

2706. פרשה ג פסוק פה פרשה ד פסוק כב. ↩

2707. לאויביכם. ↩

2708. פרשה ג פסוק קלג פרשה ד פסוק קה. ↩

2709. פרשה ו פסוק לב. ↩

2710. פרשה ט פסוק לד. ↩

2711. פרשה ג פסוק קעה–קעו. פרשה ד פסוק מא. פרשה ט פסוק עו–עז. ↩

2712. פרשה ט פסוק לט. ↩

2713. פרשה זו נקראה כך על שם הכבוש הנזכר בה בפסוק א. ↩

2714. דעת רב המפרשים שהכונה לכבוש מכה, ואף–על–פי שהפרשה נגלתה אחרי מלחמת אלחדיביה בשנת שש להגירה שנתים לפני כבוש מכה הוא מדבר בלשון עבר, לברור הדבר שהכבוש יבוא. ויש אומרים שהכונה לכבוש כיבר או לנצחון על הביזנטים במאתה. ↩

2715. היינו שעל–ידי כך שתעביר האלילים מן הארץ תזכה שיסלחו לך לחטאיך אשר חטאת בראשית ימיך בהיותך עוד בער וגם אחר–כך. ↩

2716. בדיוק: "השכינה", ראה פרשה ט פסוק כו ופסוק מ והערה לפסוק כו. וכן פרשה ב פסוק רמט. ↩

2717. ראה פרשה ט פסוק צט. ↩

2718. פרשה לג פסוק מד. ↩

2719. הכונה לשבועת אמונים שנשבעו לנביא ודבר זה היה נעשה על–ידי מכה על היד, בערבית بايع. ↩

2720. ראה פרשה ט פסוק פב וכו' צא וכו', והכונה לשבטים ערבים שבקש מהם מחמד לצאת למלחמת אלחדיביה, והצטדקו שאינם יכולים לצאת מפני שמשפחותיהם יסבלו בהעדרם. ↩

2721. בדיוק: ויהי הדבר יפה בלבותיכם. ↩

2722. פרשה כה פסוק יט. ↩

2723. ראה פרשה ה פסוק מג ופרשה ב פסוק רפד. ↩

2724. הכונה למלחמת כיבר, שכן חזר מחמד ממלחמת אלחדיביה בחדש ד'ו אלחגה לשנת שש להגרה ועמד באלמדינה שארית חדש זה וראשית חדש אלמחרם. אחר–כך עלה על כ'יבר עם אותם האנשים שהשתתפו במלחמת אלחדיביה, וכבש אותה ושלל שלל רב וחלק רק בין אלה שהשתתפו במלחמה. (ביצ'אוי). (ראה חיי מחמד חלק ב עמ' 144). ↩

2725. כי הבטיח אלהים ללוחמי אלחדיביה שיתן להם תמורת שלל מכה, שאבד מהם בהיותם עסוקים באלחדיביה, שלל כיבר. ויש אומרים הכונה למלחמת תבוך זמן רב אחרי מלחמת כיבר והכונה לפרשה ט פסוק פד האומר לאלה: "אל תצאו אתי לעולם ולא תלחמו באויב" וכו'. ↩

2726. שנקח חלק מן השלל. ↩

2727. ראה פרשה יז פסוק ה' ופרשה כז פסוק לג. הכונה כאן לבני רֵיצַיְפָּה תושבי אלִימָאמָה שהלכו אחרי הנביא השקר מֻסַיְלַמָּה, (ראה חיי מחמד ח"ב עמ' 220) או לאלה שסרו אחרי מות מחמד מן האסלאם. או למלכות ביזנטיה ופרס.

2728. היינו יקבלו דת האסלאם, במקור تسلمون.

2729. ראה פרשה כד פסוק ס והערה שם.

2730. כשחנה מחמד באלחדיביה שלח את גַ'וָּאס בן אֻמַיָּה הכֻ'זאעי אל תושבי מכה להודיעם שהוא בא אליהם מתוך כונות של שלום. אך האחאביש עכבהו וחזר. שלח את עתמאן בן עפאן וחבשוהו, ופשטה שמועה שנהרג. קרא מחמד לחבריו והיו אלפים ושלש מאות או ארבע מאות או חמש מאות ולקח מהם תקיעת כף שילחמו בכריש ולא ינוסו מפניהם, והיה יושב באותה שעה תחת עץ. יש אומרים תחת הקוץ המצרי ויש אומרים תחת עץ הלוט (ביצ'אוי).

2731. או "הוריד מנוחה בלבותם". "שכינה" נמצא גם פרשה ב פסוק רמט "הארון תוכו שכינה". פרשה ט פסוק כו ופסוק מ כמובן כאן וראה הערה שם. וראה לעיל פסוק ד והערה שם.

2732. הכונה לנצחון בכיבר ויש אומרים שהכונה לכבוש מכה.

2733. אנשי כ'יבר ובני בריתם בני אַסד וגטפאן או תושבי מכה בהביאו לידי שלום ביניכם ובינם.

2734. שלל אחר.

2735. בדיוק: הקיף, ואולי פרושו הבין.

2736. בתושבי מכה.

2737. הכונה: זכרו את משפט אלהים.

2738. ראה פרשה לג פסוק סב.

2739. יש אומרים שכשהיה מחמד באלחדיביה התנפלו שמונים מאנשי מכה על אנשי מחמד להזיק להם. הם נתפסו והובאו לפני מחמד, ואולם הוא סלח להם, והיתה זאת הסבה לשלום בינו ובין יושבי מכה. ושלחו את סֻהַיל בן עַמְרו לכרות ברית שלום ויש אומרים שעַכְּרמה בן אבו–גהל יצא ועמו חמש מאות איש לאלחדיביה, שלח מחמד את כאלד בן אלוליד בראש גדוד ותקף אותם עד שהדפם לתוך חומות מכה ואחר כך חזר. אמרו היה זה ביום הכבוש. ולפי זה נכבשה מכה בכח. ואולם אין דבר זה מתקבל, היות שפרשה זו ירדה לפני הכבוש (גללין וביצ'אוי).

2740. ראה פרשה לג פסוק ט.

2741. ראה פרשה ה פסוק ג.

2742. ראה פרשה ב פסוק קצב. והענין כאן הוא שמחמד בקש בעלותו מעל אלחדיביה לבקר במכה ולהקריב קרבן בעמק מינה כמשפט, והיו אתו גם קרבנות שהקדישם להקריב. אבל קֻרַיְש לא נתנה לו רשות לא לבוא לכעבה ולא ללכת למינה.

2743. לא נגמר הפסוק וצריך להשלים "כי אז לא השיב ידכם מעליהם והייתם באים במלחמה בשערי מכה. ↩

2744. בין הכופרים והמאמינים במכה. ↩

2745. הג'אהליה. ראה פרשה ה פסוק נה וראה פרשה לג פסוק לג והערה שם. ↩

2746. ראה לעיל פסוק יח והערה שם, לפי המסרת פתח מחמד במכתבו לאנשי מכה "בשם אלהים הרחמן והרחום. מאת מחמד שליח אלהים". ואולם אנשי מכה אמרו איננו מאמינים באללה ולא בך שאתה שליח אלהים. והסכים מחמד לכתוב כמו שבקשו אנשי מכה. המאמינים בקשו להתנפל על אנשי מכה, ואולם אלהים השכין מנוחה בלבותם וידומו. ↩

2747. היינו אחר–כך קבלו עליהם את דת האסלאם. ↩

2748. או החלום, שחלם מחמד לפני עלותו על אלחדיביה, שנכנסו הוא ואנשיו למכה ראשיהם גלוחים ושערותיהם גזוזות. כשספר מחמד חלומו לאנשיו שמחו והיו בטוחים שחלום זה יתמלא עוד באותה שנה. כשנתאחר הדבר התחילו מפקפקים ונגלה למחמד פסוק זה. ↩

2749. השוה פרשה יב פסוק ק. ↩

2750. כדין העולה לחג בכעבה, ראה פרשה ב פסוק קצב והערה שם והכונה חלק מהם גלוחים וחלק מהם גזוזים. ↩

2751. הכונה לכבוש כיבר. ↩

2752. כן הוא בדיוק פרשה ט פסוק לג. ↩

2753. באונגליון. ↩

2754. פרשה לג פסוק לה. ↩

2755. פרשה זו נקראה כך על שם חדרי החדרים הנזכרים בה בפסוק ד. ↩

2756. היינו אל תהינו לחרץ משפט ולהחליט במשהו לפני שמעכם משפט ודעת אלהים ושליחו. ↩

2757. ענין זה נאמר כשהתוכחו אבו–בכר ועמר בדבר מנוי מושל באחד המחוזות, והרימו קולם בוכוחם. השוה בענין הקול בתפלה יז פסוק קי ופרשה כ פסוק ו. ↩

2758. ראה בענין השפלת הקול בכלל פרשה לא פסוק יח. ↩

2759. צרף, בדיוק: בחן. ↩

2760. מחדרי החדרים הכונה לחדרי הנשים, ולפי המסרת היה מעשה שעֻיַיְנָה בן חֻצַיְן ואַלְאַקְרַע בן חאבִּס עם משלחת של שבעים מבני תמים קראו את מחמד בהיותו ישן שם, בחפצם לדבר אתו, ואמרו: "מחמד צא אלינו". ↩

2761. לפי המסרת היה מעשה ושלח מחמד את אלַוְליד בן עֻקְבָּה לגבות כספי הצדקה מאת בני אלמֻצְטלק, והיו בינו וביניהם דברי ריבות לפני כן, וכששמעו שהוא בא יצאו לקבל פניו. חשב שהם יוצאים להלחם בו וחזר למחמד ואמר לו

שהם מרדו בו ומסרבים לשלם. בקש מחמד לעלות עליהם למלחמה ואז בא אליו חזון זה. אמרו כששלח מחמד את כאלד בן אלוליד לעלות עליהם מצאם עסוקים בתפלה ושלמו לו כספי הצדקה.

2762. ראה בענין זה פרשה ו פסוק קטז. פרשה יח פסוק כז פרשה כה פסוק נד פרשה לג פסוק א ופסוק מז.

2763. בהכשילכם את הנביא.

2764. לא ילעגו לעשותם ללעג וקלס, וכאן אוסר מחמד את שירי הלעג שהיו הערבים נוהגין ללעוג לאויביהם, מפני שיש בהם משום הוצאת שם רע.

2765. היינו, מה רע לאדם להקרא בשם פושע.

2766. לפי המסורת באה צַפִיָּה בת חֻיַּי, אחת נשי מחמד, לפניו והתאוננה שהנשים האחרות גדפו אותה ואמרו לה: "יהודיה בת יהודי ובת יהודיה". אמר לה מחמד: "כלום לא יכלת להשיב להן: אבי אהרן ודודי אחי—אבי משה?" צפיה היתה בת כהנים, ובענינה נגלה פסוק זה.

2767. הכונה לחשדות.

2768. פעלכם במובן שכרכם.

2769. השוה פרשה ט פסוק פט וכו'. ופרשה ד פסוק צז.

2770. היינו האם לו תספרו כי אתם מאמינים.

2771. בדיוק: אומרים הם לך: "חסד עשה אלהים עמנו" כי נתן בלבנו לקבל דת האסלאם.

2772. בדיוק: כי קבלו את דת האסלאם. וכן בהמשך הדברים.

2773. פרשה זו נקראה כן על שם האות ק שבראשה. והיא אחת מהאותיות שאין להן פרוש שבראש פרשיות שונות (ראה הערה ראש פרשה ב. לפי אגדה הכוונה באות ק להר קָאף שהיו חושבים שהוא מקיף את כל העולם כולו. ויש אומרים שהוא קצור "קֻצִ'יַ אלְאַמְר", היינו נחרץ הדבר.

2774. ראה פרשה לו פסוק א.

2775. ראה פרשה לח פסוק ג.

2776. יש להשלים המשפט "נשוב לתחיה" ראה פרשה כג פסוק פד ופרשה לז פסוק טז.

2777. רחוק הדבר ואינו מתקבל על הדעת.

2778. הספר שבשמים שבו רשום כל מה שיארע בעולם. ראה פרשה ג פסוק קלט והערה שם, ופרשה יז פסוק ס ופרשה לג פסוק ג.

2779. פרשה ו פסוק ה.

2780. היינו פעם יאמרו שהקראן דברי שירה הוא ופעם שהוא דברי מכשף או דברי מגידי עתידות.

2781. פרשה טו פסוק טז.

2782. שם פסוק יט. ופרשה כב פסוק ה. ↩
2783. הכונה לבני אדם. ↩
2784. לבני אדם, בדיוק: לעובדים את אלהים. ↩
2785. פרשה כה פסוק נא. ↩
2786. היציאה מן הקברות בעת תחית המתים. ↩
2787. ראה פרשה כה פסוק מ והערה שם. ↩
2788. ראה פרשה ז פסוק עא והערה שם. ↩
2789. שם פסוק סג והערה שם. ↩
2790. ראה פרשה טו פסוק עח והערה שם. ↩
2791. ראה פרשה מד פסוק לו והערה שם. ↩
2792. הענש אשר הייתי מירא אותם בו. ↩
2793. הם במבוכה ואינם משיבים אל לב, שכשם שברא אלהים את הבריאה בראשונה יוכל להחיות את המתים. ↩
2794. מחבל הוריד בצוארו של האדם. ↩
2795. הם שני המלאכים אשר יביאו את האדם בחשבון ביום הדין כשהם יושבים מימינו ומשמאלו. ↩
2796. מלאך אשר יבחן את אמתות דבריו. ↩
2797. כך יאמרו המלאכים אז לאדם. ↩
2798. אחד (במקור המודפס כתוב 'אחר' – הערת פב"י) המלאכים יהיה המוביל אותו והשני עד. ↩
2799. דברי המלאך האחד. ↩
2800. דברי המלאך השני, עמית הראשון והוא העד המעיד באדם. ↩
2801. אתם שני המלאכים יחד הטילו את הפושע, ואלה הם דברי אלהים לשני המלאכים. ↩
2802. פרשה ב פסוק כ. ↩
2803. הכונה לשטן המסית את האדם לחטא. ↩
2804. ויאמר אלהים. ↩
2805. ראה פרשה י פסוק סה. ↩
2806. בני האדם, בדיוק: העבדים. ↩
2807. פרשה כו פסוק צ. ↩
2808. פרשה לח פסוק נג. ↩
2809. פרשה לו פסוק י. ↩
2810. פרשה טו פסוק מו. ↩
2811. פרשה טז פסוק לג. ↩

2812. פרשה מג פסוק ז. ↩

2813. פרשה לט פסוק כב. ↩

2814. לפי המפרשים הכוונה שבסוף תפלת הערב יש להשתחוות שתי פעמים, פסוק זה בסיפא אחר נמצא בפרשה כ פסוק קל. ↩

2815. ממקום קרוב פרשו המפרשים מבית המקדש הקרוב לשערי שמים שממנו יקָראו בני האדם לדין. בבית המקדש בירושלים יתקע בשופר ביום הדין. השוה ענין זה במובן אחר פרשה ג פסוק קצ. לפי הענין שם הכוונה לשמוע למזהיר המזהיר מפני הענש. ↩

2816. היציאה מן הקברות. השוה ענין זה פרשה לו פסוק נא וכו'. ↩

2817. פתע, בדיוק: מהרה, ויש מפרשים "וימהרו ללכת לדין". ↩

2818. אסיפה זאת לאספם יחד לדין. ↩

2819. פרשה זו נקראה כן על שם המזרות הנזכרות בה בפסוק א. ↩

2820. הוא נשבע ברוחות המפיצות אבק. ↩

2821. העננים הנושאים נטל גשם או הנשים ההרות. ↩

2822. האניות הרצות לעבור ארחות ימים, או הכוכבים במסלותם. ↩

2823. *227* המלאכים הממונים לחלק לברואים צרכיהם או הרוחות המחלקים הגשם. וכל התאורים אלה אינם ברורים. ↩

2824. מסלות הכוכבים או קוי העננים הדקים שעל פני השמים. ↩

2825. בדבר האמת בדבר הקראן ושליחות מחמד ויום הדין. ↩

2826. יוסר מדבר האמת שאתם נחלקים בו, או יוסר ענש יום הדין מעל זה אשר יוסר מעליו. ↩

2827. מות, בדיוק: יוּמַת. ↩

2828. בתהומות גיהנם הבוערות ומתרשלים בדבר האמונה. ↩

2829. או: "יום אשר בו". ↩

2830. להחיש בואו, השוה פרשה י פסוק נא–נג. ↩

2831. ואת החלק הגדול של הלילה היו מבלים בתפלות וקריאות בקראן. ↩

2832. ראה פרשה ג פסוק טו. ↩

2833. לאביון בערבית المحروم בדיוק "שאסור עליו", היינו שאסרו עליו לבקש חסד משום שהוא נחשב לעשיר. ↩

2834. בשמים כלומר על ידי הגשם היורד מן השמים תצמיח הארץ, וכן בשמים שם הדבר אשר יבטיחו אתכם, השכר לעולם הבא. ↩

2835. היינו דברים אלה אמת הם כמו הדברים אשר תדברו איש אל אחיו. ↩

2836. בלבו אמר: אנשים נכרים הם אלה. ↩

2837. פרשה יא פסוק עב הוא כאן פסוק כה–כו, וראה כל הענין שם וכן פרשה טו פסוק נ וכו'. ↩

2838. פרשה טו פסוק נב–נג פרשה יא פסוק עג. ↩

2839. ראה פרשה יא פסוק עד והשוה פרשה טו פסוק נד. ↩

2840. פקדתכם, בדיוק: דברכם. פרשה טו פסוק נז. ↩

2841. פרשה יא פסוק פד. ↩

2842. בסדום. ↩

2843. בדיוק: מן המסלמים, ראה פרשה טו פסוק נט. ↩

2844. פרשה טו פסוק עה–עז. ↩

2845. ראה פרשה ז פסוק סג והערה שם. ↩

2846. שם פסוק עא והערה שם. ↩

2847. שם פסוק עה. ↩

2848. היינו, בעצם היום. ↩

2849. כי נפלו פגרים מתים שם פסוק עו. ↩

2850. בערבית بايد שפרושו יכול להיות בעז משרש يد וגם בידים. ראה פרשה לח פסוק טז ופסוק מה. ↩

2851. היינו, אלהים הפורשים את הארץ. ↩

2852. פרשה יג פסוק נ. ↩

2853. כלומר האם צוו העמים הקדמונים בצוואה עם עובר לעם שבא אחריו, שכן נראה הדבר כאלו נדברו ביניהם למרות את פי השליחים. ↩

2854. על סורך מהם אחרי שהשתדלת להזהירם. ↩

2855. הרוחות והשדים. ↩

2856. היינו, ענש כעונש העמים הקדמונים. ↩

2857. פרשה זו נקראה כן על שם ההר הנזכר בה בפסוק א. ↩

2858. הכונה להר סיני. ↩

2859. ראה פרשה יז פסוק ס והערה שם ופרשה לג פסוק ו. ↩

2860. הוא נשבע במקדש הכעבה אשר יעלו לחוג אליו. ↩

2861. הכוונה לשמים, ראה פרשה כא פסוק לג. ↩

2862. ראה פרשה ו פסוק צא. ↩

2863. פרשה מד פסוק נו. ↩

2864. פרשה מג פסוק לג. ↩

2865. פרשה מד פסוק נג. ↩

2866. שם פסוק נד. ↩

2867. היינו, גם צאצאיהם יירשו גן עדן. ↩

2868. משכר מעשיהם. ↩

2869. היינו ערב לפני אלהים ויקבל שכר על מעשים טובים וענש על מעשים רעים. ↩

2870. השוה פרשה יט פסוק סג. ↩

2871. במקור המודפס, גם כאן וגם הפסוק הבא מצויינים באותיות כה – הערת פב"י ↩

2872. התמונה לקוחה מהנערים המגישים המשקאות במשתאות. ↩

2873. הפנינים הנסתרות בצדפיהן. ↩

2874. ישאלו איש את אחיו על המעשים שעשו בעולם הזה. ↩

2875. היינו מלאים פחד וחשש שמא נמרה את מצות אלהים. ↩

2876. בערבית كاهن כהן. ↩

2877. ראה פרשה ט פסוק נב. ↩

2878. תבונתם, בדיוק: בגרותם, היינו על–ידי זה שהגיעו לבגרות ולדעת. ↩

2879. ראה פרשה ב פסוק כא. ↩

2880. אינם בטוחים, כששואלים אותם מי בראם ומי ברא את השמים ואת הארץ יענו: אלהים, אך אילו היו בטוחים בדבר, כי אז היו עובדים אותו. ↩

2881. אם להם סלם לעלות בו השמימה לשמוע את דברי אלהים והמלאכים וידעו התעלומה. ↩

2882. ראה פרשה טז פסוק נט וכו'. ↩

2883. היודעים הם תעלומות אלהים בספרים השמימיים ומעתיקים להם משם את הדברים. ↩

2884. ראה פרשה ח פסוק ל. ↩

2885. חלילה לאלהים, בדיוק: ישתבח אלהים. ↩

2886. השוה פרשה יז פסוק צד ובכלל הקטע מפסוק צ וכו' שם ענין לכאן. ↩

2887. היינו, גם אם אלהים יפיל עליהם רגבים מן השמים להראות להם אמיתות נבואתו של מחמד, כאשר בקשו, גם אז לא יאמינו ויאמרו, רק ערמת עננים היא זו. ↩

2888. ראה פרשה יא פסוק לט. ↩

2889. פרשה זו נקראה כן על שם הכוכב הנזכר בה בפסוק א. ↩

2890. יש אומרים שהוא נשבע בכוכב מיוחד ויש אומרים בכוכבים בדרך כלל. יבוא, מתפרש גם במובן יעלה וגם במובן ישקע, ויש סוברים שהשבועה היא ב نجم בצמח הצומח. ↩

2891. רעכם, היינו מחמד. ↩

2892. הכוונה למלאך גבריאל. ↩

2893. יש אומרים נתגלה כמלאך. אמרו: לא נתגלה גבריאל בצורת מלאך לשום נביא מהנביאים אלא למחמד בלבד, ואף אליו לא נתגלה כך אלא שתי פעמים. ↩

2894. קרב בצורת אדם. ↩

2895. אלילות הערבים הקדמונים שחשבו אותן לבנות אלהים. וכאן לועג להם מחמד שהם מחלקים לאלהים בנות בשעה שהם משתוקקים דוקא לבנים זכרים. ↩

2896. ראה פרשה ז פסוק סט ופרשה יב פסוק מ. ↩

2897. פרשה ו פסוק קטז, קמט. פרשה י פסוק לז, סז. ↩

2898. השוה פרשה כ פסוק קח. ↩

2899. ראה פרשה י פסוק לז, והשוה גם פה גם שם את הפסוקים לפני זה. ↩

2900. במקור המודפס מופיעה ההערה להלן, ללא הפניה אליה מהטקסט; נראה שכאן מקומה (הערת פב"י): ראה פרשה לו פסוק כב ↩

2901. השוה פרשה מב פסוק לח. ↩

2902. פרשה מב פסוק לה. ↩

2903. ראה פרשה ד פסוק נא–נב. ↩

2904. לפי המסרת נגלו פסוקים אלו בדבר אלוליד בן אלמגירה שהלך אחרי מחמד וקבל דתו. פגש בו אחד מקריש וחרפהו על עזבו את דת אבותיו. אמר לו אלוליד: קבלתי דת מחמד מפחד ענש העולם הבא. אמר לו אותו אדם, אם תתן לי סכום כסף אני מקבל עלי הענש. נתן לו אלוליד מה שבקש וחזר לעבודת אלילים. ↩

2905. השוה פרשה כ פסוק קלג. ↩

2906. פרשה ו פסוק קסד, יז פסוק טז; לה פסוק יט; לט פסוק ט. ↩

2907. בדיוק: המצחיק וְהַמַּבְכֶּה. ↩

2908. תופץ או "תבקע". ↩

2909. תחית המתים. ↩

2910. הוא הכוכב אֲבַרֵק (סיריוס) שהיו עובדים אותו חלק מן הערבים עובדי האלילים. ↩

2911. ראה פרשה ז פסוק סג והערה שם. ונקראו הראשונים על שנשמדו אחרי דור המבול. ויש אומרים עאד הראשונים הם עם הוּד והאחרונים הם ארם. ↩

2912. שם פסוק עא והערה. ↩

2913. סדום ועמורה. ראה פרק ז פסוק עח וכו'. ↩

2914. מחמד. ↩

2915. היינו מסוגם וכמותם. ↩

2916. הקרובה, תואר ליום הדין וכונתו יום הדין קרוב לבוא. ↩

2917. על החזון שאני מביא לכם. ↩

2918. נקראה כך על שם הירח הנזכר בפסוק א.

2919. שעת הדין.

2920. יש אומרים שכאן מדובר על בקיעת הירח לשנים, שהביא מחמד לאות על נבואתו. פרוש שני: הוא מתנבא על בקיעת הירח בעת תחיית המתים, וגם אז לא יאמינו. כשפים ממושכים, ויש מפרשים "כשפים אדירים עזים" או "כשפים חולפים".

2921. הכונה היא, כבר שמעו את הענש אשר בא על העמים אשר חטאו לפנים.

2922. איום בדיוק: מוזר, היינו אשר יהיה מוזר בעיניהם. והענין כשיקרא המלאך אשרפיל (שרפיאל) את בני האדם לדין.

2923. השוה פרשה כו פסוק קטז וכו'.

2924. מי רביעה ומי תהום.

2925. כנוי לתבה.

2926. כלומר שמרנו עליה מכל פגע. והשוה פרשה יא פסוק לט, כג פסוק כז "עשה התבה לעינינו".

2927. ראה פרשה יט פסוק צז פרשה מד פסוק נח. הקלנו, עשינוהו קל וברור או "הכינונו".

2928. ראה פרשה ז פסוק סג והערה שם.

2929. נוקבת או קפאון. ראה פרשה מא פסוק טו.

2930. פרשה ז פסוק עא והערה שם.

2931. היינו שליחם צאלח.

2932. או "בגיהנם". سعر כאן רבים מ سعير אש לוהטת. והם לועגים לנביאם באמרם לו, שאם ילכו אחריו יהיו בגיהנם, ממש ההפך ממה שהוא אמר.

2933. השוה פרשה לח פסוק ז. והערה שם ופרשה מג פסוק ל.

2934. ראה שם פרשה ז פסוק עא.

2935. ביניהם ובין הגמלה ועיין שם.

2936. הוא קדאר בן סאלף. לפי האגדה לא היה ערבי אלא היה גר בתוך תמוד שעקר את הגמלה. עיין שם.

2937. ראה פרשה יא פסוק ע.

2938. ראה לעיל פסוק טו.

2939. בדיוק: חצץ, צרורות.

2940. ראה פרשה טו פסוק עב.

2941. הכינו אותם בסנורים.

2942. היינו נענשו בחיים והענש ימשך גם בגיהנם.

2943. לפי הקראן נתן הזבור "מזמורים" לדוד. וכאן הכונה לכתבי–הקדש בכלל. ועיין פרשה ד פסוק קסא ופרשה יז פסוק נז ביחיד زبور ובפרשה כו פסוק קצו, פרשה ג פסוק קפא ופרשה טז פסוק מו ברבים زبر ופרוש הדבר האם יש לכם פטור שמפטרים אתכם מהענש מן התורה? ↩

2944. שעת הדין. ↩

2945. הרעיון החוזר הרבה בקראן שעונש יום הדין קשה מהענש שיקבלו הרשעים בעולם הזה. ↩

2946. לעיל פסוק כד. ↩

2947. כשיאמר אלהים: הוה, והיה. ראה למשל פרשה ב פסוק קיא ועוד רבים. ↩

2948. ראה פרשה לד פסוק נד. ↩

2949. גם כאן הוא משתמש ב زبر (ראה לעיל פסוק מג), והכונה לספרים השמורים בשמים. ↩

2950. פרשה זו נקראה כן על שם הרחמן הנזכר בפסוק א. ↩

2951. מהלכם הוא בחשבון המועדים. ראה פרשה ו פסוק צו. ↩

2952. ראה פרשה טז פסוק נ–נב, ופרשה יג פסוק טז. ↩

2953. פרשה יג פסוק ב. ↩

2954. הכונה ששׂם שווי משקל שהשמים לא יפלו. וראה פרשה יג שם. או שהכונה היא שהוא שופט בצדק ובמישרים. ↩

2955. פרשה יא פסוק פה–פו פרשה ו פסוק קנג. פרשה ז פסוק פג. ↩

2956. שם. ↩

2957. פסוק זה חוזר לא פעמים בפרשה זו. ↩

2958. פרשה טו פסוקים כו, כח, לג. ↩

2959. שם פסוק כז. והכונה אש בלי עשן ג'אן רבים מג'ן. ↩

2960. ראה פרשה מג פסוק לז, והכונה המרחקים בין מזרח ומערב ובין מערב ומזרח. ↩

2961. במקור המודפס חסר פסוק הממוספר יז – הערת פב"י ↩

2962. ראה פרשה כה פסוק נה: "זה חי ומתוק וזה מלוח ומר". והכונה נהרות מים מתוקים הנופלים לתוך הים המלוח. ↩

2963. שם נה לא יעברו גבולם. או "לא יבקשו להשתלט זה על זה" על–ידי התמזגות. ↩

2964. או אבנים טובות גדולות וקטנות. ↩

2965. עליה, על הארץ. ↩

2966. ראה פרשה כח פסוק פח. ↩

2967. בערבית التقلات והכונה היא לאדם ולג'ן, שאלהים יפנה לטפל בהם ולשפוט אותם. ↩

2968. פרשה ו פסוק קל. ↩

2969. לא תוכלו להתחמק ממשפט אלהים אלא בכח, ויש להשלים: והרי אין לכם כח לעמוד בפני אלהים. ↩

2970. או: "ועשן בלי להבה". ↩

2971. או: כָּעוֹר הַמְאָדָּם. ↩

2972. לא ישאלו את האדם על עוונו, כי יכירו את כל אחד לפי התו אשר התוה בו מה היה חטאו, ככתוב להלן. השוה פרשה כח פסוק עח. ↩

2973. ההכרה בסימניהם [במקור המודפס: סמיניהם– הערת פב"י] נמצאת בקראן בענין צדיקים פרשה ב פסוק רעד, פרשה מח פסוק כט ובענין רשעים פרשה מז פסוק לב. ובענין צדיקים ורשעים פרשה ז פסוקים מד, מו. ↩

2974. ראה פרשה יא פסוק נט. ↩

2975. הכונה היא, כשיצמאו מחמת אש גיהנם ירוצו לשתות ולא ימצאו אלא חמים ורותחים. ↩

2976. ראה פרשה יד פסוק יז והערה שם. ↩

2977. שתי גנות, אחת לאדם ואחת לג'ן או שתיהן לשניהם: האחת שכר המעשים הטובים והשניה מתנת חסד מאלהים, וראה בדבר שתי גנות פרשה לד פסוק יד והערה שם. ↩

2978. המין האחד כפרי אשר על הארץ, והשני חדש ובלתי ידוע, או פירות טריים ופרות יבשים. השוה פרשה ב פסוק כג והערה שם. ↩

2979. יורד, שיהיה קל לקטוף אותו גם כשהצדיקים מסבים. ↩

2980. הכונה לנשים צנועות שאין עיניהן משוטטות הנה והנה. ראה פרשה לז פסוק מז והערה שם. ↩

2981. אדם פניהן כאדם ולבנת בשרן כפנינים. ↩

2982. לפי ביצאוי הם בעיקר שיחים של צמחי בשמים שיהיו בגנות של הפחותים במעלה, ואילו בגנות הנזכרות לעיל לצדיקים גמורים עצים נושאי פרי בעיקר. ↩

2983. גם המים פחותים כאן מאשר בגנות הנזכרות לעיל. ↩

2984. העלמות מעין קצרות המבט הנזכרות לעיל. ↩

2985. פרשה מד פסוק נד, פרשה נב פסוק כ. ↩

2986. פרושות מבני אדם ושמורות לבעליהן, או קצרות–מבט כלעיל. ↩

2987. ראה לעיל פסוק נו. ↩

2988. העשויים בעיר עבקר. אמרו הבדואים שזאת היא עיר מושב לג'ן. ↩

2989. פרשה זו נקראה כן על שם שעת הדין "החלה" הנזכרת בפסוק א. ↩

2990. היינו בבוא יום הדין ראה פרשה נא פסוק ו. (ان الدين واقع) ובפעל وقع הוא משתמש הרבה ליום הדין.

2991. ביום הדין יעמדו הצדיקים לימין כסא המשפט והרשעים לשמאלו. ואולם גם לאושר ואסון משמשים ימין ושמאל.

2992. הם לפי המסרת אלה שעברו לפני האחרים לקבל את האסלאם, או הנביאים העוברים לפני עמם להורותם את הדרך הטובה, או הכונה לצדיקים גמורים העוברים לפני הכל להכנס לגן עדן.

2993. לאלהים.

2994. רבים מן הדורות הראשונים שהיו מאדם עד מחמד ואחריהם רק מעטים והם חברי מחמד.

2995. ראה פרשה טו פסוק מז. פרשה לז פסוק מג ופרשה מד פסוק נג.

2996. פרשה נב פסוק כד.

2997. שאינם מזדקנים.

2998. פרשה מג פסוק עא.

2999. פרשה לז פסוק מד.

3000. פרשה לז פסוק מו.

3001. פרשה מד פסוק נד, פרשה נב פסוק כ.

3002. פרשה נב פסוק כד בדבר עלמים אותו תאר, ואין תאר זה אלא שתי פעמים אלו בקראן.

3003. פרשה לב פסוק יז. פרשה מו פסוק יג.

3004. סגנון זה פרשה יט פסוק סג, והכונה כמו בפרשה נב פסוק כג ושם גם סוף הפסוק.

3005. פרשה יט פסוק סג.

3006. או שיח דשא של פרחים ריחנים הנקרא "אל תגע בי".

3007. היינו החיינו אותן מחדש. ולפי החדית הכונה לנשים שמתו זקנות והחזרנו להן עלומיהן; או בראנו את העלמות היפות שבגן עדן.

3008. בנות גיל שווה לבעליהן, בין הגיל של שלשים ושלש וכן בעליהן, ראה פרשה לח פסוק נב והערה שם.

3009. ראה לעיל פסוק יג–יד והערה.

3010. השוה פרשה נה פסוק מד והערה שם.

3011. ראה פרשה יז פסוק יז ופרשה כג פסוק סו ופרשה לד פסוק לג ופרשה מג פסוק כב.

3012. حنث ראה פרשה לח במובן לחלל שבועה.

3013. פרשה לז פסוק טז.

3014. פרשה לז פסוק ס ופרשה מד פסוק מג "עץ הזקום", ופריו מר ועיין שם פרשה לז והערה שם. ↩

3015. שם לז פסוק סד. ↩

3016. שם לז פסוק סח. ↩

3017. משקה כמשקה שמשקים גמלים חולים לרפואה והוא לא טעים. ↩

3018. שנוכל להחיותכם ולהביא אתכם בדין. ↩

3019. ברחם האשה. ↩

3020. ויברח מן המות, או ידחה את מועדו. ↩

3021. להמיר צורתכם או להמירכם באחרים. ↩

3022. תמהים או נחמים על הטרחה שטרחתם. ↩

3023. הרוסים. ↩

3024. או עלובים. ↩

3025. או תפלים. ↩

3026. פרשה לו פסוק פ. ↩

3027. העץ אשר ממנו היו עושים את המציתים. ↩

3028. למען ישיבו אל לב ויראו דרכם, או להוכחה על תחית המתים. ↩

3029. לשון שבועה הוא, והכונה: הדבר ברור גם בלי שבועה. ↩

3030. היינו המלאכים. ומכאן ההלכה האסלאמית שאסור לנגוע בקראן אלא אחרי שהטהרו כדת ברחיצה. ↩

3031. היינו בגילוי הזה. ↩

3032. ותעשו את מזונכם, היינו התודה לאלהים על מזונכם היא אשר תכחשו בחסדו. ↩

3033. היינו בשעת מיתה. ↩

3034. מתבוננים למצב. ↩

3035. קרובים אליו להולך למות. ↩

3036. את הנפש. ↩

3037. היינו הנביאים והמאשרים הראשונים לאמונה המקורבים לאלהים. ↩

3038. הברורה בדיוק: הודאית. ↩

3039. פרשה זו נקראה ך על שם הברזל הנזכר בה בפסוק כה. ↩

3040. פרשה לד פסוק ב. ↩

3041. פרשה כב פסוק ס, פרשה לא פסוק כח ופרשה לה פסוק יד. ↩

3042. *1* ראה פרשה ה פסוק יח פרשה יד פסוק א. ↩

3043. *2* פרשה ט פסוק לד ופרשה מז פסוק מ. ↩

3044. *3* פרשה ג פסוק קעו. ↩

3045. כבוש מכה על ידי מחמד בשנת תשע להגירה. ↩
3046. ראה פרשה ט פסוק כ. ↩
3047. ראה פרשה ד פסוק צז. ↩
3048. פרשה בפסוק רמו. פרשה ד פסוק מד. ↩
3049. פרשה ד פסוק יז. פרשה ה פסוק קיט. ↩
3050. הסעפים, הם הצבועים, יקראו אל הצדיקים: הלא היינו גם אנחנו מאמינים. ↩
3051. ותוחילו לראות בחזור הגלגל עלינו. ראה פרשה ט פסוק נב, צט ושם כל הענין. ↩
3052. שם פרשה ט פסוק מה ופרשה כד פסוק מט ושם כל הענין. ↩
3053. פרשה ב פסוק ה ופרשה לא פסוק לג. ↩
3054. פרשה ב פסוק מה. ↩
3055. בטקסט وלצ הנמצא כאן פעם יחידה בקראן בקשר מעין זה. ↩
3056. היינו כאשר האריך להם אלהים אפו, קשו לבותיהם. ↩
3057. פרשה לג פסוק לה. ↩
3058. פרשה פרשה ב פסוק רמו. ↩
3059. כלומר הם נחשבים בעיני אלהים כצדיקים וכמוסרים נפשם על קדושת השם. פרשה ד פסוק עא. ↩
3060. פרשה מז פסוק לח. ↩
3061. השוה פרשה יח פסוק מד. שם תרגמנו תפארת. וכן פרשה יח פסוק כז, פרשה י פסוק פח, פרשה יא פסוק יח. ↩
3062. פרשה לט פסוק כב. ↩
3063. לרשעים. ↩
3064. לצדיקים. ↩
3065. פרשה ג פסוק קפב. ↩
3066. פרשה ג פסוק קכז. ↩
3067. פרשה ה פסוק נט. ראה פרשה ג פסוק סו. ↩
3068. פרשה ב פסוק צט. פרשה ג פסוק סז. פרשה ח פסוק כט. ↩
3069. או לפני אשר בראנו את הארץ ואתכם. וכאן وبرأ = ברא בבנין קל במובן העברי פעם יחידה בקראן. ↩
3070. ראה כל ענין הפסוק פרשה כב פסוק סט פורשה לה פסוק יב. ↩
3071. ראה פרשה ג פסוק קמז. ↩
3072. ראה פרשה ו פסוק מד. ↩
3073. פרשה פא פסוק יז ופרשה ד פסוק מ: ↩

3074. ראה פרשה ד פסוק מא. ↩

3075. ראה פרשה לא פסוק כה. ↩

3076. מאזני הצדק והמשפט. ראה פרשה מב פסוק טז. ↩

3077. הכונה מלחמה. ↩

3078. היינו מתוך לבו ולא רק כלפי חוץ. ↩

3079. פרשה ב פסוק פא ופרשה ה פסוק ג. ↩

3080. היהודים והנוצרים. ↩

3081. ראה לעיל פסוק כא. ↩

3082. פרשה זו נקראה כך על שם העצומות הנזכרות בה בפסוק א. ↩

3083. המתעצמת היא כ'ולה בנת תעלבה שגרשה בעלה אוס בן אלצאמת באחד מדרכי הגירושין הערבים הקדמונים באמרו לה "הרי את לי כגב אמי" (פרשה לג פסוק ד והערה שם), ובאה לשאל הלכה מפי מחמד אם הגרושין חלים בדרך זו, מחמד פסק שהיא אסורה על בעלה. הצטערה האשה על ילדיה הפעוטים והלכה הביתה והתפללה לאלהים, והתאוננה לפניו על הדבר הזה ואז נגלה למחמד החזון הזה מאלהים המבטל צורת גרושין זו, ומתיר את האשה לבעלה. ↩

3084. באמרם להן "הרי את לי כגב אמי". ↩

3085. מלבד זה נחשבת לאמו של אדם אשה שהיניקתו. (פרשה ד' פסוק כז). ↩

3086. השוה פרשה ה פסוק צא ופרשה ד פסוק צד. ↩

3087. השוה פרשה ב פסוק רלב. ↩

3088. פרשה ד פסוק צד. ↩

3089. השוה פרשה ה פסוק צא. ↩

3090. פרשה ט פסוק סד. ↩

3091. השה פרשה יח פסוק מז ושם כל הענין וכן פרשה לו פסוק יא. ↩

3092. ראה מספרים אלה ממש בקשר אחר, פרשה יח פסוק כא. ↩

3093. תחית המתים. ↩

3094. הכונה לצבועים באלמדינה שבסודם דברו נגד הנביא, אך בפגשם את המאמינים ואת מחמד הסתירו דברם. והברכה אשר לא צוה אלהים היא: שהיו אומרים במקום "אלסלאם עליך" "שלום עליך", "סם עליך". והשוה פרשה ב פסוק יב – יג. וכן פסוק צח "אל תאמרו לנביא "ראענא" וכו' והערה שם. ↩

3095. בדיוק בלי רשיון אלהים, ראה פרשה ב פסוק צו. ↩

3096. הכונה לתת מקום רחב לשליח בהופיעו במקום האספה ולבלתי הדחק סביבו. ↩

3097. חוששים פן תהיו עניים. ↩

3098. עם היהודים. ראה פרשה ב פסוק נח, פרשה ג פסוק קח. ↩

3099. היינו הערבים הצבועים באלמדינה שאינם לא מסלמים ולא יהודים. ↩

3100. נשבעו לכם כי קבלו דתכם. פרשה ד פסוק סה, פרשה ט פסוק צו– צז ושם פסוק עה.

3101. פרשה ט פסוק ט. והשוה שם פסוק י–ב וכו'.

3102. פרשה ה פסוק קיט ופרשה ט פסוק קא.

3103. פרשה זו נקראה כן על שם האספה או ההגירה הנזכר בה בפסוק ב. והכונה להגירה של שבט ממושבו למושב שבט אחר.

3104. הכונה כאן ליהודים משבט אלנצ'יר שבאלמדינה. בשעה שהגר מחמה ממכה לאלמדינה הבטיחו אותו יהודים אלה לעמוד מרחוק ולא להתערב בינו ובין מתנגדיו. אחרי שנצח מחמד את אנשי מכה במלחמת בדר, הודו שהוא הנביא כפי המתואר בתורה, ואולם אחרי נחלו מפלה במערכה השניה באֻחֻד שנו טעמם. כעב בן אלאשרף נשיאם נסע עם ארבעים פרש מאלמדינה ועשו יד אחת עם אבו–ספיאן מצביא מתנגדי מחמד במכה ונשבעו לו אמונים. מחמד צוה והרגו את אחי כעב מן היניקה. מחמד צר בשנה הרביעית להגרה על טירותיהם שהיו במרחק שלשה מילין בערך מאלמדינה, במשך ששה ימים. כשנצחם נתן להם רשות לעזוב את המקום, בתנאי שלא יחזרו עוד, והלך חלק מהם לסוריא וחלק לכַיְבַר ולחירה. וזאת היא האסיפה או ההגירה הנזכרת כאן. ההגירה השניה היתה שנים מספר אחר–כך בימי כליפות עמר.

3105. פרשה לג פסוק כו.

3106. לפני צאתם החריבו בתיהם שלא יהנו מהם המסלמים.

3107. גזר, בדיוק: כתב.

3108. כי אז נפלו בשבי או הומתו.

3109. פרשה ח פסוק יג.

3110. בהיות מושבות בני אלנצ'יר קרובים לאלמדינה עלו עליהם רגלים.

3111. הכונה היא שמלחמה זו לא נצחתם בכחכם ובמלחמתכם. ומשום כך היה כל השלל שנפל בכבוש זה לנביא, ולא חולק בין הנלחמים כדין חלוקת שלל, המפורש בפרשה ח פסוק מב.

3112. שהשלל לא יחולק ביניהם.

3113. השלל הזה הוא למהגרים אשר ברחו אחרי מחמד ממכה לאלמדינה. ומן השלל הזה לא נתן חלק לאַנְצַאר עוזריו ותומכיו מבני אלמדינה, חוץ לאלה מהם שהיו זקוקים לעזרה כמהגרים ממכה ראה פרשה ב פסוק רעד.

3114. פרשה מח פסוק כט.

3115. הכונה לאנצאר מאנשי אלמדינה אשר קבלו את דת מחמד בהיותם חפשים, בשעה שבני מכה המהגרים לא קבלו עדיין מפחד עובדי–האלילים במכה ולחצם.

3116. היינו אין בהם לא רגש קנאה באשר נתן למהגרים ולא להם, ולא יחמדו את אשר נתן למהגרים.

3117. הכונה לאלה שהגרו ממכה לאלמדינה ונלוו על מחמד אחרי שראוהו מנצח את אנשי מכה. ↩

3118. ליהודים מבני שבט אלנצ'יר. ↩

3119. וכך היה. אבן אבה וחבריו הצבועים שלחו אגרת ליהודים שיעזרום במלחמתם נגד מחמד, ואחר–כך לא באו לעזרתם. ↩

3120. ראה פרשה ג פסוק קז. ↩

3121. או: "מוראכם חזק יותר בלבותם (ממוראם) את אלהים", ותרגום זה מתקשר יותר עם הפסוק, היינו משום שאינם מבינים. ↩

3122. לאמר אין היהודים חסרי אונים ומוגי לב, הכונה שלבותיהם ביניהם לבין עצמם חזקים הם ונלחמים שבט בשבט בכח רב. ואולם אינם מאוחדים להלחם נגד אויב הבא עליהם מבחוץ. ↩

3123. הכונה או לאנשי–מכה שנלחמו נגד מחמד בבדר ונוצחו או ליהודי שבט קַיְנֻקָאע שהגלם מחמד לפני הגלותו את שבט אלנצ'יר. ↩

3124. ראה פרשה ה פסוק צו. ↩

3125. פרשה כט פסוק מב. ↩

3126. או השומר. ↩

3127. בדיוק: השבח לאלהים. ↩

3128. פרשה ז פסוק קעט ופרשה יז פסוק קי ופרשה כ פסוק ז. ↩

3129. פרשה זו נקראה כן על שם הנבחנות הנזכרות בה בפסוק י. ↩

3130. המובן הוא שתראו להם כלפי חוץ ידידות אך בלבבכם תשמרו להם איבה. ↩

3131. פרשה ד פסוק צא ושם כל הענין. ↩

3132. תחית המתים. ↩

3133. פרשה לג פסוק כא. ↩

3134. פרשה מג פסוק כה והערה שם. ↩

3135. פרשה ג פסוק קיד. ↩

3136. השוה פרשה ט פסוק קטו. ושם כל הענין. ↩

3137. פרשה י פסוק פה. ובדיוק: אל תשיתנו נסיון על ידי הכופרים וכן פרשה י פסוק פה. היינו כאשר יגברו עלינו יבואו הם לידי נסיון וכן אנחנו מתו מחשבה שאמנם צדיקים הם. ↩

3138. פרשה לג פסוק כא. ↩

3139. פרשה נז פסוק כד והערה שם. ↩

3140. וכך היה אחרי כבוש מכה, כשקבלו עובדי האלילים את דת מחמדה, חזרו המאמינים הקרובים לעובדי–האלילים לפני כן שהיו אויביהם ונעשו ידידים. ↩

3141. היינו נהגו מנהג ידידות בהם. ↩

3142. כונת הפסוק לקתילה בת עבד אלעזה שעובדת אלילים הביאה מתנות לבתה אסמא בנת אבו בכר ולא קבלה אותן ולא נתנה לה רשות להכנס, ובא הפסוק והתיר. וראה פרשה ה פסוק מה.

3143. אחרי מלחמת חדיביה בשנת שש להגרה (ראה פרשה מח) התנו המסלמים ועובדי האלילים ביניהם, שכל אחד מן הצדדים יחזיר לשני את אשר שבה ממנו. ואז נאסר על פי הקראן להחזיר נשים מאמינות לכופרים, ואולם יש להחזיר לכופרים מה שהוציאו על הנשים האלה. והיה מעשה שבשעת שלום חדיביה באה אשה אחת סביעה בת חרת משבט אסלם, שקבלה את דת האסלם, שבעלה מֵסאפר רלמחזומי דרש להחזירה לו, ומחמד פסק להחזיר לו את מהר האשה. אחר–כך נשא אותה עמר לאשה.

3144. פרשה ד פסוק כח, כט. פרשה ה פסוק ז. ופרשה לג פסוק מט, ואף–על–פי שהחזירו מהרן לבעליהן עובדי האלילים, יש לתת להן מהר שוב כאשר ישאו אותם.

3145. בדיוק "משהו מנשותיכם", לשון זלזול.

3146. כיינו לקחת אשה מהם כאשר לקחו מכם. או "ושללתם שלל".

3147. להשבע אמונים לך בקבלן את דת האסלאם.

3148. כנראה שדבר זה היה אחרי כבוש מכה, כשבאו הרבה נשים מעובדי–האלילים לקבל את דת האסלאם.

3149. ראה להלן פרשה פא פסוק ח–ט.

3150. יש מפרשים כי הכונה היא שהן מיחסות לבעליהן ילדים שנולדו מזנות.

3151. הכונה שהערבים עובדי האלילים לא האמינו לא בעולם הבא ולא בתחית המתים, כנזכר הרבה בוכוחי מחמד אתם.

3152. פרשה זו נקראה כן על שם המערכה הנזכרת בה בפסוק ד.

3153. לפי מסורת מוסלימית אחת נתנה פרשה זו במכה, ואולם כפי הנראה להלן נתנה באלמדינה.

3154. פרשה נט פסוק א.

3155. ראה פרשה כו פסוק רכו. יש מפרשים שהכונה למסלמים שהבטיחו להלחם מלחמת האסלאם בגופם ובמאדם, אחר–כך כשהגיעה השעה להלחם חזרו בהם. ראה פרשה ג פסוק עט, ויש מפרשים שהכונה לצבועים בכלל.

3156. פרשה מ פסוק לז.

3157. פרשה לג פסוק סט.

3158. פרשה ג פסוק מד.

3159. מחמד נקרא גם בשם אחמד. ויש חושבים שהכונה ליוחנן ט פסוק 7. "אני הולך אל אבי והפרקליט יבוא".

3160. פרשה ט פסוק לב.

3161. פרשה ט פסוק מא. ↩

3162. פרשה ט פסוק מא. ↩

3163. פרשה ט פסוק עג. ↩

3164. טובות אחרות. ↩

3165. ראה פרשה ג פסוק מה והערה שם. ↩

3166. פרשה זו נקראה כן על שם הקהל הנזכר בה בפסוק ט. ↩

3167. או שלח. ↩

3168. ألاههن בדרך כלל מבארים את המלה הזאת "עמי–הארץ" שאינם יודעים קרוא וכתוב. ולפי האמת פירושו "אמות העולם, והכונה שמחמד רואה אותו בבחינת נביא לאמות, לפי מושג התלמוד "נביא אמות העולם". ↩

3169. פסוקי הקראן. ↩

3170. פרשה ב פסוק קכג, קמו. ↩

3171. פרשה ג פסוק קנח שם כל הפסוק בדיוק. ↩

3172. טרם קבלו האסלאם. ↩

3173. פרשה ה פסוק נט. ↩

3174. פרשה נז פסוק כא. ↩

3175. פרשה ב פסוק מח. ↩

3176. שם פסוק פט. ↩

3177. פרשה ט פסוק צה. ↩

3178. יום הקהל הוא יום הששי ונקרא על שם כך يوم الجمعة וקבעו מחמד ליום תפלה בצבור. יום זה נקרא לפני כן אצל הערבים באלמדינה גם אלערובה, כנראה ערב שבת. ומחמד צוה רק להתפלל ביום זה ואולם לא אסר כל עבודה ומלאכה. ↩

3179. פרשה סא פסוק יא שם. ↩

3180. היינו תבקשו למצוא פרנסתכם בעסקיכם. ↩

3181. אומרים שהוא מעשה שהיה שעזבו המאמינים את מחמד באמצע תפלה ביום ששי אחד, כשבאו סוחרים עם סחורתם, ואצו אליהם. ↩

3182. פרשה זו נקראה כן על שם הסעפים הנזכרים בה בפסוק א. ↩

3183. פרשה נח פסוק יז. ↩

3184. פרשה ט פסוק ט ועיין שם פסוק ח–י, ענין הקרוב לענין כאן. ↩

3185. פרשה ט פסוק פח. ↩

3186. לפי המסורת הכוונה לעבד אללה אבן אבה שהיה גבה קומה ויפה תואר ובעל לשון מדברת צחות, והיה מבקר את אספות הנביא יחד עם חבריו הדומים לו, והיה מוצא חן בעיני מחמד והיה מקשיב לוכוחיו. ↩

3187. גבוהים וגדולים אך ריקים מכל תבונה. ↩

3188. הם עומדים על המשמר, שכן הם מדמים שכל צעקה מכוונת נגדם.

3189. פרשה ט פסוק ל.

3190. היינו שלא לתמוך במהגרים הדלים שהגרו עם מחמד לאלמדינה, למען תפרד חבילת המאמינים.

3191. היה מעשה ויצאו המושלמים ופשטו בגדוד. ונפלה קטטה בין בדואי אחד מן המוסלמים ובין אחד מהאנצאר, עוזרי מוחמד מאנשי אלמדינה, בגלל מים. הכה הבדואי את איש אלמדינה. התאונן זה באזני עבדאללה בן אבה, והיתה תשובתו, שכשישובו לאלמדינה יש לגרש את מחמד ממנה.

3192. פרשה כד פסוק לז.

3193. פרשה כג פסוק קא.

3194. ראה פרשה כג פסוק קא, פרשה ז פסוק נא ופרשה ד פסוק עט.

3195. פרשה זו נקראה כן על שם העקבה הנזכרת בפסוק ט.

3196. ויש חושבים שנגלתה באלמדינה או חלק במכה וחלק באלמדינה.

3197. פרשה סא פסוק א, פרשה סב פסוק א.

3198. פרשה טז פסוק ג.

3199. פרשה טז פסוק יט.

3200. *6* פרשה נט פסוק טו.

3201. *1* ביום העקבה, שיעקבו הצדיקים את הרשעים ויקחו גם את החלק שהיה מוכן לרשעים בגן–עדן אלו היו צדיקים. וכן ינחלו הרשעים החלק שהיה מוכן לצדיקים בגיהנם אלו היו רשעים. ובדיוק "יום יעקבו זה את זה".

3202. *2* פרשה ד פסוק יז.

3203. *3* פרשה ה פסוק צג.

3204. משום שהתאוה להן והדאגה להן ולבנים מסיחים את דעתם ממצוות אלהים.

3205. פרשה ח פסוק כח.

3206. פרשה נט פסוק ט.:

3207. פרשה נז פסוק יא והערה שם.

3208. פרשה זו נקראה כן על שם שהיא עוסקת בהלכות גרושי הנשים.

3209. הכונה היא לא לְשַׁלֵּחַ אותן חפשיות גם אחרי הגירושין עד אם תעבורנה שלש וסתות, למען יתברר אם הרות הן מבעליהן, ואז לא תנשאנה עד שתלדנה, אך אם אינן הרות תוכלנה להנשא לאחר. וראה פרשה ב פסוק רכח ופסוקים רלא–רלב, והשוה גם פסוק רמא.

3210. פרשה ד פסוק כג בענין המהר.

3211. פרשה ב פסוק רכט.

3212. היינו שבמשך שלשת החדשים האלה ישלימו ולא ישלחנה. ראה פרשה ב פסוק רכח "וטוב יעשו בעליהן כי ישיבון בתוך המועד הזה" וכו'.

3213. פרשה ב פסוק רלא.

3214. השוה פרשה ה פסוק קה.

3215. זאת (המצוה) להזהיר. בדיוק: זה יָזָהר עליו. וכן פרשה ב פסוק רלב.

3216. פרשה נט פסוק ב.

3217. וכאן הכונה לערך הזמן שקבע בענין הגרושין.

3218. ראה פרשה יח פסוק פז.

3219. פרשה סד פסוק ט.

3220. היינו האיש והאשה יועצו בנוגע להנקת ילד הגרושה.

3221. היינו שתניק האם הגרושה את הילד.

3222. לו, לבעל.

3223. וכל הענין ראה פרשה ב פסוק רלג.

3224. שם פסוק רלג.

3225. בדיוק: ואם פרנסתו מצומצמת.

3226. שם פסוק רלג.

3227. פרשה נא פסוק מד.

3228. פרשה יח פסוק פו.

3229. פסוקי הקראן

3230. הוא אשר פקודת אלהים היא השליטה בכולם.

3231. פרשה זו נקראה כן על שם האסור הנזכר בה בפסוק א.

3232. יש אומרים שהכונה לזה שהנביא אסר לאכול דבש, משום שפעם אכל דבש בבית אשתו עאאשה בת אבו–בכר או אשתו חפצה בת עמר, ואז אמרו שלש משאר נשותיו עאאשה, סודה וצפיה, שהן מריחות ממנו ריח שאכל עסיס הנוטף משיחים ידועים באותו מחוז הדומה לדבש בטעם ובהרכב, ואולם ריחו היה מבשם מאד והנביא תעב אוו. ויש אומרים, וכן נראה שהנביא בא אל שפחתו מאירה הקופטית ששלח לו מושל מצרים במתנה, ביום שחלה בו עונת עאאשה או עונת חפצה. ויש אומרים שבא עליה במטת חפצה בשעה שזאת לא היתה בחדרה. וכשנודע הדבר לחפצה כעסה מאד והוכיחה את בעלה באופן נמרץ, והבטיח בשבועה שלא לגשת יותר אל הנערה הזאת, ובא החזון הזה להתיר לו שבועתו.

3233. היינו התיר לך. ראה פרשה לג פסוק לח ופרשה ב פסוק קפג.

3234. יש מפרשים שהכונה להיתר שניתן בפרשה ה פסוק פט–צא.

3235. הכוונה לזה שגלה לחפצה אסור הדבש או השבועה לבלי בוא עוד אל מאריה.

3236. לעאאשה

3237. שספרה חפצה את סודו. ↩
3238. מקצת הדבר אשר עשתה. ↩
3239. אלהים הגיד לו. ↩
3240. עאאשה וחפצה. ↩
3241. ואתן חייבות לשוב בתשובה. ↩
3242. בדיוק: מֻסְלְמות מֻאֲמִינוֹת. ↩
3243. פרשה ב פסוק כב. ↩
3244. פרשה נז פסוק יב. ↩
3245. פרשה ט פסוק עד. ↩
3246. שתיהן נשאו לצדיקים על ידי זה שהיו צבועות. אשת נח הסיתה את בני עמה להאמין שבעלה הוכה בשגעון. ואשת לוט נתנה ידה עם אנשי סדום והיתה מודיעה להם כשהיו אורחים באים בבית בעלה, ביום על–ידי אות של עשן ובלילה על–ידי אות של אש. וענין אשת נח הוא בנגוד לתורה (בראשית ח טז). ↩
3247. ראה פרשה כח פסוק ח. ↩
3248. הכונה למרים אם ישו, שהוא מכנה אותה בת עמרם ואחות אהרן (פרשה יט פסוק כט). ↩
3249. כאן כתוב "בו", ברחמה, ואולם בפרשה כא פסוק צא ששם נמצא כל הפסוק כתוב "בה". ↩
3250. פרשה זו נקראה כן על שם המלוכה הנזכרת בה בפסוק א. ↩
3251. פרשה יא פסוק ט. ↩
3252. שים, בדיוק: השב. ↩
3253. ראה פרשה מא פסוק יא ופרשה לז פסוק ו–יא. והערות שם. ↩
3254. השוה פרשה ו פסוק קל וכו'. ↩
3255. רחוק מרחמי אלהים, או כך יאמר להם. והשוה הבטוי "הלאה" إلها פרשה יא פסוקים מו, סג, עא. צח ופרשה כג פסוקים מג. מו. سحيقة כאן פעם יחידה בקראן, מלבד تسحيقة פרשה כב פסוק לב. ↩
3256. ראה פרשה כא פסוק קי. השוה פרשה כ פסוק ו. ↩
3257. או הבלתי נתפש במחשבה. ראה פרשה ו פסוק קג. ↩
3258. בדיוק: שפלה. ↩
3259. תחית המתים. ראה פרשה לה פסוק י, שם. ↩
3260. פרשה יז פסוק ע פרשה טז פסוק מז. ↩
3261. פרשה יז פסוק ע. ↩
3262. פרשה לה פסוק כד והערה שם. ופרשה לד פסוק מד והערה שם. ↩
3263. פרשה כד פסוק מא. ↩

3264. פרשה טז פסוק פא. ↩

3265. רפאה פרשה כז פסוק צב. ↩

3266. בריא ושלם, או זקוף קומה. השוה פרשה יט פסוקים יא, יז, מד ששם בא سهر يا כמו כאן. ↩

3267. ראה פרשה לב פסוק ח והערה שם. ↩

3268. פרשה כג פסוק פ–פא הם שני הפסוקים כג–כד כאן. ↩

3269. פרשה לד פסוק כח והערה שם ופרשה לו פסוק מח. ↩

3270. פרשה מו פסוק כב. ↩

3271. פרשה כט פסוק מט, פרשה לח פסוק ע. ↩

3272. פרשה יח פסוק לט. ↩

3273. פרשה זו נקראה כן על שם העט הנזכר בה בפסוק א. ↩

3274. מן האותיות הבאות בראש פרשיות שונות ושלא נתפרשו עד היום יפה. ראה הערה ראש פרשה ב. ↩

3275. יש אומרים שהשבועה היא בעט ובכתב בדרך כלל ויש אומרים בעט ובכתב שבספרים השמורים בשמים. ↩

3276. פרשה נב פסוק כט. משגע שנדבק בו אחד הרוחות. ראה פרשה טו פסוק ו והערה שם. ↩

3277. פרשה מא פסוק ז. ↩

3278. ראה פרשה כו פסוקים קעה, קעט. ↩

3279. היינו נטול–שכל. ↩

3280. פרשה טז פסוק קכו. ↩

3281. היינו תעזוב אותם במנוחה לעבוד אליליהם ויעזבוך בדתך. ↩

3282. פרשה נ פסוק כד. ↩

3283. לפי המסורת הכונה לאויבו של מחמד לאלוליד בן אלמגירה שהוא מכנהו מלבד בכנויים האחרים גם אסופי, משום שאביו אלמגירה לא הכיר אותו כבן לו עד היותו בן שמונה עשרה. ↩

3284. פרשה ח פסוק לא והרבה אחרים. ↩

3285. על האף שיראה לעין כל. ↩

3286. אותם, את אנשי מכה, ולפי המפרשים יש לזה קשר עם שבע שנות רעב שהיו במכה כפי שמפרשים פרשה כג פסוק סו. ↩

3287. לפי המסורת הכונה לבעל גן–תמרים שתי פרסאות ולקטו את פרים בבקר השכם, שלא ימצאו עוד העניים מאומה בבואם ללקט, הביא אלהים סערה בלילה אשר השילה את הפרי וזרקה אותו במרחקים. ↩

3288. ללקוט הפרי. ↩

3289. הכונה היא שלא אמרו "נשכים לקצור אותה אם ירצה השם. וראה פרשה יח פסוק כג. ומעין זה בגן. פרשה יח פסוק לז. ↩

3290. פרשה נו פסוק סו. ↩

3291. מן הגנה ↩

3292. בעולם הזה. ↩

3293. בדיוק: מסלמים. ↩

3294. פרש י פסוק לו, פרש לו פסוק קנד. ↩

3295. בספר. ↩

3296. חמורה, בדיוק: מֻפְלָגָה. ↩

3297. אלילים שהם משתפים לאלהים שיעמדו להם בעולם הבא. ↩

3298. חשיפת השוק סימן לצער גדול. ↩

3299. פרשה נד פסוק ז. ↩

3300. פרשה י פסוק כח. ↩

3301. הטפת מחמד. ↩

3302. פרשה ז פסוק קפא. ↩

3303. בדיוק: ארויח להם הזמן. ↩

3304. פרשה ז פסוק קפב. ↩

3305. פרשה נב פסוק מ. ↩

3306. שם פסוק מא. ↩

3307. שם פסוק מח. ↩

3308. הכוונה ליונה בן אמתי, ראה פרשה כא פסוק פז וכור ופרשה לז פסוק קלט וכו'. ↩

3309. פרשה לז פסוק קמה.: נ ויבחר בו אלהיו ↩

3310. בדיוק: לעולמים. ↩

3311. פרשה זו נקראה כן על שם ״הודאית״ הנזכר בה בפסוק א. ״הודאית״ אחד תוארי יום הדין ״השעה״, שאין ספק בבואה. ↩

3312. שני העמים הערבים שחטאו ונענשו. ראה פרשה ז פסוקים סג וכו, עא וכו' והערות שם. ↩

3313. הדופקת גם היא מתואר יום–הדין, ראה פרשה קא פסוקים א–ב, וראה פרשה יג פסוק לא והערה שם ↩

3314. פרשה ז פסוק עו. וכאן הוא משתמש לרעש أالطائية פעם יחידה בקראן ״המתמרדת״ ״המתגעשת״, השאלה לרעש. ↩

3315. השוה פרשה נד פסוק כ. ↩

3316. סדום ועמורה. ↩

3317. מי המבול. ↩
3318. פרשה נו פסוק א. ↩
3319. פרשה נה פסוק לז. ↩
3320. קצות השמים, מפאת שהתפוררו השמים ואין מקום. ויש מפרשים שהמלאכים ימותו ביום ההוא, וגויותיהם תהיינה מושלכות על קצות השמים. ↩
3321. בדרך כלל נושאים את כסא הכבוד ארבעה מלאכים ואולם ביום הדין יתן להם אלהים לעזרה עוד ארבעה. ↩
3322. כל סודותיכם ותעלומותיכם יהיו גלויים. ↩
3323. פרשה יג פסוק עג. ↩
3324. ראה פרשה יז פסוק עג. ↩
3325. הפירות שמזומנים לקטיפה יורדים ואפשר לקטפם בלי יגיעה. ↩
3326. פרשה נב פסוק יט. ↩
3327. ראה פרשה נו פסוק מ. ↩
3328. היינו שבא על הכליון לפני כן ולא הייתי סובל מן הענש. ↩
3329. דברי אלהים למלאכי חבלה. ↩
3330. פרשה כו פסוק קא ושם כל הענין. ↩
3331. החלאה הנפרשת מגופות הפושעים שבגיהנם. ↩
3332. לשון שבועה היא זו. ראה פרשה נו פסוק עד. ↩
3333. הקראן. ↩
3334. השוה פרשה כו פסוק רכד ושם כל הענין. ופרשה כא פסוק ופרשה נב פסוק ל. ↩
3335. פרשה נב פסוק כט. ↩
3336. פרשה כז פסוק סג. ↩
3337. פרשה נו פסוק עט. ↩
3338. לו דבר מחמד מלבו. ↩
3339. פרשה נב פסוק לג. ↩
3340. הקראן. ↩
3341. פרשה כ פסוק ב. ↩
3342. פרשה נו פסוק צה. ↩
3343. פרשה נו פסוק צו ↩
3344. פרשה זו נקראה כן על שם המעלות הנזכרות בה בפסוק ג. ↩
3345. לפי המסורת המסלמית היה השואל אלנֶצַ'ר בן אלחרת שאמר: אם ממך אלהים באמת יצא מה שמחמד מטיף, המטר עלינו זרם אבנים מן השמים או הבא

עלינו ענש. ויש אומרים שהשואל דודו אבו גהל שאמר: השלך עלינו רגבים מן השמים. ↩

3346. המעלות שבהן עולים המעשים הטובים והתפלות לשמים. או המעלות שבהן יעלו הצדיקים לגן–עדן. ויש אומרים שהכונה לכתות המלאכים או הרקיעים השונים העולים במעלות זה על זה. ↩

3347. הכוח, הכונה לגבריאל. ↩

3348. הוא המרחק שצריך לעלות בו מן המקום הנמוך שבבריאה עד לכסא הכבוד, או הזמן שצריך לו אדם ההולך כדי להגיע אל כסא הכבוד. ובפרשה לב פסוק ד מדובר על מרחק יום שערכו אלף שנה, ובארו ששם המדובר על המרחק מן הארץ עד לרקיע התחתון. ↩

3349. את העונש. ↩

3350. כי יהיה עסוק בצרותיו. ראה פרשה סט פסוק לה. ↩

3351. אשתו. ↩

3352. לא יקבל את דת האסלאם.: ↩

3353. פרשה נא פסוק יט. ↩

3354. ראה פרשה מב פסוק יז. ↩

3355. פרשה כג פסוק ה והערה שם. ↩

3356. פרשה כג פסוק ו. ↩

3357. שם פסוק ז. ↩

3358. שם נפסוק ח. ↩

3359. שם פסוק ט. ↩

3360. מטפה סרוחה. ↩

3361. לשון שבועה היא. ↩

3362. פרשה נו פסוק ס–סא. ↩

3363. פרשה מג פסוק פג. ↩

3364. התמונה היא או: ממהרים אל "מצבותיהם" מקום עבודתם את האלילים, או: גדודים הממהרים אל דגלם לעמוד על משמרתם. ↩

3365. פרשה סח פסוק מג. ↩

3366. פרשה יא פסוק כז. ↩

3367. פרשה יד פסוק יא. ↩

3368. סרה, בדיוק: בריחה. השוה פרשה יז פסוק מג. ↩

3369. השוה פרשה יא פסוק ו. ↩

3370. פרשה מה פסוק ז. ↩

3371. ראה פרשה יא פסוק נד וראה גם פרשה ו פסוק ו. ↩

3372. מבארים פסוק זה שעם נח אמרו לו: אם אמת הם אלילינו למה נעזוב אותם, ואם שקר הם, איך זה יקבל אלהים אותנו אחרי אשר מרינו אותו ומרדנו בו.
3373. "שונות": או דרגות מעפר, מטפה, מדם נקפא. ראה פרשה כב פסוק ה וכו' ופרשה כג פסוק יג וכו'.
3374. פרשה סז פסוק ג.
3375. פרשה י פסוק ה.
3376. פרשה כא פסוק לב.
3377. אלה הם חמשה אלילים שהיו עובדים אותם הערבים עובדי האלילים, וייחס אותם מחמד ללאלילים שעבדו עַם נוח.
3378. כלומר אלהים רוצה להתעותם על ידם בגלל פשעיהם ולמען יטבעו, ודברי אלהים לנח הם תשובה על דבריו: "עמי מרה את פי".
3379. אמרו אביו היה למך ואמו שַׂמְכָה בת אֱנוֹשׁ והיו שניהם מאמינים.
3380. הג'ן הם הרוחות והשדים ופרשה זו נקראה כך על שם הג'ן הנזכרים בה בפסוק א.
3381. האזין לקריאת הקראן בשעה שקראו מחמד באזני המאמינים. וראה פרשה מו פסוק כח וכו'.
3382. אשה והוא בנגוד לאמונת הנוצרים.
3383. הכוונה לשטן הוא אבליס, או לג'נים ממרים בדרך כלל
3384. נוהגים היו הערבים עובדי האלילים בהמצאם בלילה במדבריות, מקוםמושב הג'ן לפי אמונתם, שהיו מבקשים מחסה מרבון הג'ן שיחסה עליהן מפני בני עמו.
3385. יש אומרים דמיתם אתם חג'ן, והג'ן מדברם לג'ן, ויש אומרים שהם דברי מחמד לערבים עובדי–האלילים.
3386. בהם, בשמים.
3387. ראה פרשה טו פסוק יז–יח.
3388. בדיוק מושלימים
3389. اسلام – קבל דת האסלאם.
3390. אחר, בדיוק: אחד. לאמר אל תקראו את אלהים כל אלוה אחר. פרשה כו פסוק ריג.
3391. הג'ן לשמוע דברו, או לפי פרוש אחר להתקומם לו.
3392. אחר, בדיוק: אחד.
3393. השוה פרשה יט פסוק עז.
3394. פרשה זו נקראה כך על שם המתעטף הנזכר בה בפסוק א.
3395. המתעטף תאר למחמד, שהיה עטוף בשמלתו בלילה כשהופיע אליו גבריאל להודיעהו דברי הנבואה. ויש אומרים שהכונה לכסות שבחלק ממנה היה מתכסה

הוא להתפלל בלילה, בשעה שבחלקה השני היתה עאאשה אשתו מתעטפת וישנה. או המתעטף בכסותו בלילה לישון. וכאן מעוררים אותו לקום משנתו.

3396. מבלתי מעט מן הלילה.

3397. פרשה כה פסוק לד.

3398. או תקיפה יותר בעמדתה.

3399. בדיוק: לדבור, והכוונה לתפלה.

3400. השוה פרשה נד פסוק מב.

3401. היינו שמחמד והמסלמים הראשונים לא ידעו כיצד לצאת ידי חובתם בענין זמן קריאת הקראן והתפלה, כמו שנראה מראשית הפרשה, והנה אלהים בא לעזרתם בהגבילו את הדבר.

3402. היינו לעסוק במסחר ובפרנסה.

3403. מלחמת, בדיוק: "בשביל".

3404. ראה פרשה ב פסוק רמו פרשה ד פסוק מד, פרשה ח פסוק טו פרשה סד פסוק יז.

3405. פרשה זו נקראה כך על שם המתכסה הנזכר בה בפסוק א. ובענין המתכסה, כנראה כשהיה ישן. השוה פרשה עג פסוק א והערה שם. לפי מסורת אחת פרשה זו היא הראשונה שנגלתה למחמד. לפיה ספר הוא בעצמו שבהיותו בהר חראא שמע קול קורא אליו. הוא התבונן לכל הצדדים ולא ראה אדם. כשהביט למעלה ראה את המלאך גבריאל על כסא מלכות בין השמים ובין הארץ. נבהל מחמד מהמראה וחזר לאשתו כ׳דיג׳ה ובקשה לכסותו ואז נגלה עליו המלאך ופנה אליו בדברים אלה. ויש אומרים שפעם חרפו וגדפו את מחמד והיה שרוי בעצב מתעטף באדרתו והופיע אליו גבריאל ונחמו.

3406. מן התועבה الوجز. הכונה כאן לעבודת אלילים.

3407. היינו עושה טובה עם בני אדם לא לשם שמים אלא מתוך חשבון להשיג מהם טובה יותר.

3408. ראה פרשה כב פסוק כח.

3409. יחידי אתו, לבדנו. לפי המסורת הכוונה לאלוליד בן אלמגירה אחד ממנהגי קריש.

3410. או בדיוק: אנסה אותו בסלעי–הר.

3411. מות לו – לשון קללה.

3412. באי רצון.

3413. דברי הקראן.

3414. תשעה–עשר מלאכי חבלה.

3415. למען ילעגו לדבר שתפס את המספר תשעה–עשר, ויש אומרים שיאמרו ששמע הדבר מהיהודים, והשוה גם לעיל פסוק כד.

3416. אחרי שכן הוא המספר, לפי מה ששמע כנראה, בספרי היהודים.
3417. ראה פרשה מח פסוק ד.
3418. הסעפים והצבועים, ראה פרשה ב פסוק ט. ועוד מקומות שונים.
3419. ראה פרשה ב פסוק כד.
3420. השוה שם, ופרשה יד פסוק ד. ופרשה לז פסוק כד.
3421. ראה פרשה נב פסוק כא.
3422. הצדיקים וראה פרשה נו פסוק ח ופסוק כו וכו', כי הם לא יקבלו הענש.
3423. הם ישאלו זה את זה וגם את הפושעים עצמם ישאלו. פרשה לז פסוק כו וראה פרשה נב פסוק כז.
3424. וענו ואמרו הפושעים.
3425. הכונה למות שהוא יבוא ודאי לכל חי. ראה פרשה טו פסוק צט.
3426. היינו לא יאמינו עד אם תנתן לידם ישיר מגלה מן השמים.
3427. התקומה, תחית המתים. ונקראה פרשה זו כך על שם התקומה הנזכר בה בפסוק א.
3428. לא אשבע, לשון שבועה היא.
3429. הנפש הנלונה על עצמה ומאשימה את עצמה, או נפש הצדיקים הנלונה על הפושעים.
3430. להקים עצמותיו היבשות לתחיה.
3431. לפי המפרשים אין הכונה שיאספו יחד ויהיה לקוי מה שמתנגד למדובר לפני כן בדבר לקוי לבנה אלא שיעלו שניהם מעבר אחד ממערב. ויש מפרשים שיאספו אורם ויכבו.
3432. השוה פרשה יב פסוק קח. וכן גם שם יש לתרגם "אקרא את אלהים לעדות אני וכו'".
3433. כשגבריאל מקריא לפניך את הקראן אל תנע לשונך כדי לחדדו בזכרונך.
3434. לאסוף אותו בלבך ולשמרו בזכרונך ולהורותך קריאתו הנכונה. קריאתו בדיוק קֻרְאָנוֹ.
3435. את העולם הזה פרשה יז פסוק יט.
3436. היינו תהי קרובה לצאת.
3437. יעלה במובן יציל. האיש הנמצא בצרה יבקש ישע. או מלאך המות יאמר: מי יקח את הנפש הזאת, מלאך רחמים או מלאכי חבלה.
3438. היינו הגיעה שעת הנפש להפרד ולצאת מן העולם.
3439. היינו יפשט רגליו וידבקם זו בזו כדרך המתים.
3440. פרשה נג פסוק מז.

3441. נתן לו צורה שלמה.

3442. פרשה זו נקראה כן על שם האדם הנזכר בה בפסוק א. ויש קוראים אותה פרשת הזמן על שם הזמן הנזכר בה בפסוק א.

3443. יש מפרשים שהדברים מכוונים לאדם הראשון שלפי המסורת היה רק צורה של חומר, ונשאר כך במשך ארבעים שנה, בטרם נפח בו אלהים נשמת חיים, ויש אומרים שהכוונה לאדם כשהוא עובר במעי אמו.

3444. מערבת מזרע הזכר והנקבה.

3445. לנסותו אם ישמר מצות אלהים או לא.

3446. פרשה יג פסוק ו ופרשה מ פסוק עג.

3447. בדיוק: הזכאים. פרשה ג פסוק קצא וקצז.

3448. כפר הוא שם נהר מנהרי גן–עדן משום שהוא דומה לכֹפֶר. ויש אומרים שיין גן–עדן ימסכו בו כפר שהוא מצוין וריחו טוב.

3449. ממנו, בדיוק: בו, ולזאת יש מפרשים ישתו להתענג בו.

3450. היינו ימשכו אותו ביובל מיוחד לכל צדיק וצדיק על מקומו. השוה פרשה ב פסוק נז.

3451. מתוך אהבתם לאלהים. פרשה ב פסוק קעב.

3452. לשם, בדיוק: לפני.

3453. פרשה יח פסוק ל.

3454. לא יהיה להם השמש לאור יומם והירח לאור לילה כי אם אור אלהים زهس بِر שהוא משתמש בו לירח משמש בעיקר לקור מקפיא, ולכן יש מפרשים שלא יסבלו לא חום ולא קור.

3455. ראה פרשה סט פסוק כג.

3456. המשקים אותם.

3457. פרשה מג פסוק עא.

3458. הצדיקים יקצבו את מדת הגביעים כפי חפצם ורצונם, כרצון צדיק וצדיק.

3459. הערבים היו נוהגים למסוך את הזנגביל במים ולשתות אותם.

3460. נקרא כן על שם שהוא יורד לתוך גרון הישרים בנעימות.

3461. פרשה נו פסוק יז.

3462. פרשה יח פסוק ל ופרשה מד פסוק נג.

3463. ראה מים טהורים. פרשה כה פסוק ג.

3464. ראויים לשבח. ראה פרשה יז פסוק כ.

3465. פרשה לג פסוק מא.

3466. ואשמורה בלילה בדיוק "ומן הלילה" וכן פרשה יז פסוק פא.

3467. פרשה עה פסוק כ ופרשה יז פסוק יט.

3468. קשרנו פרקיהם בקשרים של גידים. ↩

3469. פרשה נו פסוק ס–סא. ↩

3470. פרשה עג פסוק יט. [במקור בטקסט לא הופיע מספר הערת שוליים. הערת פ' בן יהודה] ↩

3471. פרשה מב פסוק ו. ↩

3472. פרשה זו נקראה כן על שם השלוחות הנזכרות בה בפסוק א. ↩

3473. לפי המפרשים הכוונה לגדודי המלאכים. ↩

3474. להביא שליחות אלהים. ↩

3475. המפיצות פקודת אלהים. ↩

3476. להבחין בין האמת והשקר. ↩

3477. להעיד בעמים אשר הזהירו אותם ולא שמעו לקולם. ↩

3478. ההבדל בין צדיק לרשע. פרשה לז פסוק כא. ראה ביחוד פרשה מד פסוק מ. ↩

3479. פסוק זה המשמש חוזר נמצא גם בפרשה נב פסוק יא. ↩

3480. מופיע מס' הערת שוליים ללא הערה. הערת פרוייקט בן–יהודה. ↩

3481. פרשה לב פסוק ז. ↩

3482. ראה פרשה כג פסוק יג. ↩

3483. למועד. בדיוק: לְמָדָה. ↩

3484. היינו אלהים. בדיוק: היכולים, ברבים ולשון אדנות. ↩

3485. הכונה להרים המחזיקים את הארץ על מכונה. ראה פרשה טז פסוק טו והערה שם. ↩

3486. הענש. ↩

3487. הגצים היו גדולים כגמלים וצבעם כצבעם. ↩

3488. ראה פרשה לז פסוק כא. ↩

3489. דברי המלאכים אליהם וכן פרשה נב פסוק יט. ↩

3490. זה יאמר לרשעים: יתענגו בעולם הזה, אך לעולם הבא יירשו גיהנם. ↩

3491. פרשה ז פסוק קפד. ↩

3492. פרשה זו נקראה כן על שם הדבר הנזכר בה בפסוק ב. ונקראה גם "על אדות מה" על פי הנזכר בה בפסוק א. ↩

3493. החזון אשר הביא מחמד. ↩

3494. או ערש. ראה פרשה ב פסוק כ. ↩

3495. לחזק בהם את הארץ, ראה פרשה טו פסוק טו והערה שם. ↩

3496. זכר ונקבה. ↩

3497. השוה פרשה ו פסוק צו. ↩

3498. לכסות אתכם וראה כל הענין גם פרשה ז פסוק נב, פרשה יג פסוק ג, פרשה י פסוק סח, פרשה מ פסוק סא, ביחוד פרשה כה פסוק מט פרשה כז פסוק פח.

3499. לעסוק בעבודה למצוא מחיה.

3500. שבעה רקיעים מוצקים. ומענין שהבטוי הזה سهج شادار נמצא גם בפרשה יב פסוק מח בענין שבע שנות הרעב.

3501. דולקים להאיר או מאורות מחממים.

3502. ראה פרשה עו פסוק יב וכו'.

3503. לדין.

3504. שערי שמים המובילים דוקא לגן–עדן נזכרים בפרשה ז פסוק לח שערי גיהנם ושערי גן עדן. פרשה לט פסוק עא–עד.

3505. השוה פרשה יג פסוק ל וראה פרשה יח פסוק מה.

3506. פרשה לח פסוק נה.

3507. ראה פרשה יח פסוק נט והערה שם.

3508. פרשה לח פסוק נז.

3509. יום הדין.

3510. בספר הדורות שבשמים. ראה פרשה לו פסוק יא ופרשה יח פסוק מז.

3511. ראה פרשה לח פסוק נב ופרשה נו פסוק לו והערות שם.

3512. ראה פרשה יט פסוק סג ופרשה נו פסוק כד.

3513. בחשבון לפי מעשיהם.

3514. להביע לו דעה בענין הנהגתו את העולם.

3515. הוא גבריאל.

3516. השוה פרשה כ פסוק קח.

3517. פרשה זו נקראה כן על שם העוקרות הנזכרות בה בפסוק א.

3518. המלאכים המוציאים את נשמות הרשעים.

3519. מלאכים הנוטלים את נשמת האדם בדרך כלל.

3520. מלאכים המשוטטים בעולם למלא פקודות אלהים, או להביא נשמות האדם.

3521. עם נשמות האדם להביא צדיקים לגן–עדן ורשעים לגיהנם.

3522. המלאכים המנהיגים את סדרי העולם בפקודת אלהים.

3523. הארץ וההרים, והכוונה לקול הראשון של השופר ביום הדין.

3524. הכונה לשמים ולכוכבים.

3525. היינו, האם שבים אנחנו לחיים כאשר היינו.

3526. שיבה לחיים להגיע לאבדון בגיהנם.

3527. ראה פרשה לז פסוק יט.

3528. "על פני הארץ" או "עֲרִים".

3529. פרשה כ פסוק ט.

3530. ראה פרשה כ פסוק יב והערה שם.

3531. פרשה כ פסוק כה.

3532. השוה פרשה כ פסוק כד וראה גם פרשה נג פסוק יח.

3533. השוה פרשה כ פסוק נח.

3534. כך מופיע במקור. הערת פרויקט בן–יהודה.

3535. את החרטומים. ראה פרשה כ פסוק סב ופרשה כח פסוק לה–לז כח פסוק מב ופרשה כו פסוק נג.

3536. השוה פרשה לז פסוק יא.

3537. יום הדין.

3538. לעין כל. ראה פרשה כו פסוק צא.

3539. ראה פרשה יד פסוק יז והערה וראה פרשה נה פסוק מו.

3540. פרשה ז פסוק קפו.

3541. ראה פרשה נג פסוק מג.

3542. את "השעה" יום הדין.

3543. לו לערב הזה. ראה פרשה י פסוק מו ועוד.

3544. פרשה זו נקראה כך על שם "קמט מצחו" הנזכר בה בפסוק א.

3545. בענין זה מספרת המסורת, שפעם כשהיה מחמד עסוק בוכוח עם ראשי קריש, שבקש להשפיע עליהם לקבל את האסלאם נגש אליו איש עור עבד אללה אבן אֻם מכתום, שלא ידע במה מחמד עוסק באותה שעה והפריע אותו בבקשו ממנו ללמדו ממה שלמד אותו אלהים. מחמד כעס על שהפריעו באמצע ויכוחו וקמט מצחו בזעף ופנה לו ערף. ואז בא החזון הזה למחמד להוכיחו על הנהגתו עם העור. אחרי הדברים האלה היה מחמד נוהג כבוד רב באותו עור, באמרו: "ברוך הבא, אתה האיש אשר בגללו הוכיחני אלהים". ולבסוף מנה אותו למושל על אלמדינה.

3546. כי משתדל אתה להוכיחו ולהטותו אל האסלאם, אף על פי שלא שמת לב, על ידי–כך לזה שקבל כבר את דת האסלאם.

3547. ראה פרשה עד פסוק נד.

3548. במגלות כתובה ההזהרה. נכבדות – הכוונה לספר שבשמים שממנו נעתקו הנבואות כולן וגם הקראן.

3549. הכוונה למלאכים.

3550. ראה פרשה עד פסוק יט–כ.

3551. פרשה כה פסוק ב.

3552. לצאת מרחם. ↩

3553. ויקברנו, בדיוק: הביאו להיות קבור. ↩

3554. מצות אלהים. ↩

3555. יתבונן נא מי הוא המפרנסו אם לא אלהים. ↩

3556. הגשמים. ↩

3557. פרשה עט פסוק לג. ↩

3558. תקיעת השופר לפני יום הדין. ↩

3559. ראה פרשה ע פסוק יא וכו'. ↩

3560. פרשה זו נקראה כן על שם הקפול הנזכר בה בפסוק א. ↩

3561. השמש תקפל כלבוש. ↩

3562. או ימלאו, היינו שתקרע הארץ ויתמזגו הימים לאחד. ↩

3563. תזוגנה אל הגוף בשעת תחיית המתים לפני יום הדין. ↩

3564. שכן היו הערבים הקדמונים נוהגים לקבור בנותיהם חיות סמוך להולדן מפחד העוני ומחשש שלא יוכלו לפרנסן, או שמא תשרכנה דרכיהן ותשמנה אותם לבוז. ↩

3565. פרשה יז פסוק יד. ראה פרשה נב פסוק ב – ג. ופרשה עד פסוק נב. ↩

3566. ראה פרשה כו פסוק צ, פרשה נ פסוק ל. הגנה תקרב ליראי האלהים. ↩

3567. לשון שבועה היא. ↩

3568. יש חושבים שהכוונה לכוכבים בדרך כלל הנעלמים עם אור השמש ויש חושבים שהכוונה לחמשה מכוכבי הלכת שיש להם שתי דרכים בתנועתם תנועה ישירה ונסיגה לאחור ומסתתרים בשעת זריחת השמש או בשעת שקיעתה. ↩

3569. הקראן. ↩

3570. גבריאל. ראה פרשה סט פסוק מ והערה שם. ↩

3571. המלאכים הסרים למשמעתו ומצייתים לו. ↩

3572. רעכם מחמד. ראה פרשה לד פסוק מה ופרשה ז פסוק קפג והערה שם. ↩

3573. את גבריאל. ↩

3574. פרשה נג פסוק יג וכו'. ↩

3575. היינו, איננו מטיל ספק שאת התעלומה גלו לו, זה לפי גרסת ظَنِين ויש גורסים ضَنِين ופרושו ואין הוא מקמץ לגלות התעלומה שנגלתה לו, אלא מביא דברי החזון כתומם כפי שנגלו לו. ↩

3576. אין הקראן דברי שטן המגלה למחמד כדרך שהג'ן מגלה לחוזים ולרואים, לפי אמונת הערבים. ↩

3577. פרשה יב פסוק קד. ופרשה לח פסוק פז. ↩

3578. פרשה עו פסוק ל. ↩

3579. פרשה זו נקראה ככה על שם הבקע הנזכר בה בפסוק א.

3580. ראה פרשה עג פסוק יח. והשוה פרשה מב פסוק ג ופרשה יט פסוק צב.

3581. יפרצו ויתערבו זה בזה והיו לאחד. ראה פרשה פא פסוק ו והערה שם.

3582. יוסר עפרם ויוצאו המתים.

3583. פרשה עה פסוק יג.

3584. עצבך בדיוק: הרכיבך.

3585. מלאכים נכבדים הכותבים כל מעשיכם. ראה פרשה פ פסוק טו.

3586. פרשה זו נקראת על שם מחסירי המדות והמשקל הנזכרים בה בפסוק א.

3587. להם, היינו לבני אדם במכרם להם.

3588. ביום הדין.

3589. ספר חשבון.

3590. סִגִין הוא שם ספר החשבונות שבו רשומים מעללי הפושעים וחשבונותיהם מן ה דם והגִ׳ין. פרוש המלה סגין הוא בדיוק "בית הכלא". וספר זה נקרא כך משום שאלה שמעלליהם רשומים בספר זה, יאסרו בכלא, היינו בגהינם. סִגִ׳ין או סַגִ׳ין הוא גם "כלא שלמטה מן הארץ השביעית (שבע ארצות לעומת שבעה רקיעים), מקום משכן אבליס וחילו, שלפי דעת אחדים, שמור שם ספר זה. ושם יהיו נשמות הפושעים כלואות עד ליום הדין.

3591. ראה פרשה עז פסוק טו והערה שם.

3592. פסוקי הקראן.

3593. פרשה ח פסוק לא ופרשה סח פסוק טו.

3594. מעשיהם הרעים שמו מסך על לבם לבד ירגישו נכונה מעין פרשה ב פסוק ו.

3595. בדיוק פירושו "עיליות" ופירושו לפי דעת אחדים בנגוד לסג׳ין ספר שבו רשומים מעשי הצדיקים והמלאכים, האדם והג׳ן. ויש אומרים: מקום הוא ברקיע השביעי תחת כִּסֵא–הכבוד ששם הספר שמור, ומקום שם תשכנה נשמות הצדיקים עד ליום הדין.

3596. המקרבים אל הצדיקים, או: "יהיו נוכחים אתו וישמרו אותו אתם הצדיקים" ביום הדין.

3597. אותן הנעימות.

3598. הקנקנים יהיו חתומים במור במקום חותם חמר, או ריח היין כריח המור.

3599. תַּנְסִים הוּא מַעְיָן ממעינות גן–עדן, ונקרא כך על שם מקום בעלית גן–עדן, או על שם עלית משקה. השוה פרשה עו פסוק ה ופסוק טו.

3600. פרשה כג פסוק קיב.

3601. ומתקלסים במאמינים.

3602. היינו אלהים לא מנה את הפושעים להדריך את הצדיקים וללמדם מה היא התועה ומה היא הנכוחה.

3603. יראו נעימות. ראה לעיל פסוק כב–כג.

3604. פרשה זו נקראה כך על שם הפרץ הנזכר בה בפסוק א.

3605. חשבון מעשיו בימי חייו ראה פרשה יז פסוק עג ופרשה סט פסוק יט.

3606. השוה פרשה סה פסוק ח.

3607. אל ידידיו וקרוביו מן המאמינים, או אל הנשים שתפלנה בחלקו בגן עדן.

3608. במקומות אחדים (פרשה סט פסוק כה) נאמר "בשׂמאלו" והכונה גם כאן לשמאלו הכבולה לאחוריו.

3609. וכן יש לתרגם פרשה כה פסוק יד – טו.

3610. בהיות בחיים.

3611. אל אלהים וישפט אותו.

3612. וראה מעשיו.

3613. לשון שבועה.

3614. החיות אשר יעז, יאסף הלילה אל מקלטיהן.

3615. מן החיים אל המות ומן המות אל החיים בשעת הדין.

3616. לא ישתחוו או: לא יכנעו.

3617. היינו את אשר יסתירו.

3618. פרשה ג פסוק כ ופרשה ט פסוק לד.

3619. וכן יש לתרגם פרשה מא פסוק ז.

3620. פרשה זו נקראת כן על שם המזלות הנזכרים בה בפסוק א.

3621. שנים עשר המזלות ראה פרשה טו פסוק טז ופרשה כה פסוק סב. "המזלות" בכל המקומות האלה בדיוק "המגדלים".

3622. יש אומרים העד מחמד והמועד או העדות אמונת האסלם; או העד הנביאים והמועד העמים שעליהם שולחו או העד המלאך השומר עקבות האדם להעיד בה ביום הדין, והמועד הוא האדם.

3623. הכונה בפסוקים אלה ד' וכו', לפי המסורת המוסלמית, היא ליועצי ושרי יוסף ד'ו נואס מלך תימן היהודי, אשר גזרו על תושבי נג'ראן הנוצרים שלא הסכימו לקבל היהדות להשליכם לתוך שוחה מלאה אש יוקדת ולשרפם בה. וכבר הוכיח מורי יוסף הורביץ בספרו Koranische Untersuchungen עמ' 92 וכו' שהענין הוא כללי על רדיפת מאמינים ואין לו קשר עם רדיפת יוסף ד'ו נואס את הנוצרים.

3624. השוה פרשה ה פסוק סד. ↩

3625. אולי יש להשוות פרשה כב פסוק ט. ↩

3626. היינו הוא ברא בריאה ראשונה וישיב לתחיה ביום הדין לשפוט השוה פרשה ז פסוק כח. ↩

3627. פרשה יא פסוק צב. ↩

3628. פרשה ב פסוק רנד ופרשה כב פסוק יד. ↩

3629. גדודיו של פרעה, ותמוד ראה פרשה ז פסוק עא והערה שם.

(הערת שוליים שלא מופיעה בטקסט) כתובים על לוח השמור בשמים והוא הספר השמור שבו רשומים כל הנבואות. ראה פרשה יג פסוק לט ופרשה מג פסוק ג. ↩

3630. פרשה זו נקראה כן על שם הכוכב המופיע בלילה הנזכר בה בפסוק א. ↩

3631. יש חושבים שהכונה לכוכב סתם, ויש חושבים שהכונה לאילת השחר, ויש חושבים שהכונה לשבתאי. ↩

3632. מלאך השומר עליה ובוחן מעשיה. ↩

3633. ומפרשים המים היוצאים מבין חלצי האיש ומבין עצמות החזה של האשה. ↩

3634. אלהים ↩

3635. להשיב את האדם לחיים. ↩

3636. לאדם. ↩

3637. התקופה בדיוק השיבה. יש אומרים שהכונה לצבא השמים החוזרים אחרי תקופתם למקומם הראשון ויש אומרים שהכונה למטר שהשמים מחזירים אותן לארץ אחרי ששאבו אותם העננים מן הים. ↩

3638. הנבקעת ומפציעים ועולים מתוכה הצמחים. ↩

3639. הקראן הוא חותך ובוחן בין אמת לשקר. ↩

3640. ראה פרשה ח פסוק ל. ↩

3641. פרשה עג פסוק יא. ↩

3642. פרשה זו נקראה כן על שם העליון הנזכר בה בפסוק א. ↩

3643. פרשה עה פסוק לח. ↩

3644. פרשה עט פסוק לא. ↩

3645. ראה פרשה כג פסוק מג. ואולי יש לתרגם גם שם קש יבש או שדוף. ↩

3646. השוה פרשה עה פסוק טז וכו'. ↩

3647. בלתי אם חזיונות אשר אלהים גלה אותם לך ואחרי כן יחפץ לבטלם וישכיחם מזכרונך. השוה פרשה ב פסוק ק והערה שם וראה גם פרשה כב פסוק נא והערה שם. ↩
3648. פרשה כא פסוק קי והשוה פרשה ו פסוק ג' ↩
3649. אנחנו נעשה לך קל לזכור את אשר יגלה לך גבריאל בדרך הקלה ביותר, או נקל לך להורות ולשמור את מצות הדת הקלה ביותר, היינו האסלם ↩
3650. ראה פרשה עט פסוק לח. ↩
3651. ראה פרשה כח פסוק ס ופרשה מב פסוק לד. ↩
3652. ראה פרשה נג פסוק לז–לח. ↩
3653. פרשה זו נקראה כך על שם האופפת הנזכרת בה בפסוק א. ונקראה גם פרשת גיהנם האש. ↩
3654. ראה פרשה פה פסוק יז. ↩
3655. האופפת כנוי ליום הדין שיאפף ויבהיל פתאם את הברואים כולם. ↩
3656. לגרור אחריהם כבליהם ולעבור באש גיהנם. ↩
3657. ضريع והוא צמח קוצי שהגמלים אוכלים אותו כשהוא ירוק. ↩
3658. שבעים רצון בשכרם על עמלם בעולם הזה להיטיב. ↩
3659. השוה פרשה סט פסוק כא – כב. ↩
3660. פרשה יט פסוק סג ופרשה נו פסוק כד ופרשה עח פסוק לה. ↩
3661. פרשה נו פסוק לג. ↩
3662. מוגשים, בדיוק מושמים (לפניהם). ↩
3663. לחשיבות הגמל לערבי התופש מקום בכל פנות חייו, הוא תופש אותו לאות ולמופת בבריאת אלהים. ↩
3664. הענש של העולם הבא. ↩
3665. פרשה זו נקראה כן על שם השחר הנזכר בה בפסוק א. ↩
3666. ויש סוברים שנתנה באלמדינה. ↩
3667. עשרה לילות שבחדש ד'ו אלחג'ה, או העשירי לחדש זה. ומבארים שהשחר, הנזכר לפני כן הוא השחר של אותו יום, או הבא אחריו, ויש מפרשים העשירי לחדש מחרם, או הלילה הי' היא' והיב' לחדש דוֹ אלחג'ה. וכל הלילות הללו מקודשים בעיני המסלמים. ↩
3668. יש מפרשים בכפל בברואים שהם זוגות ובאלהים שהוא יחידי או ביום העשירי לד'וּ אלחג'ה, יום הקרבת הקרבנות וביום הבקור בערפאת (פרשה ב' פסוק קצד). ↩
3669. לא נתברר למי נתכונן באִרם. יש מן המפרשים הסוברים שהוא מתכוון באִרם לשבט עאד עצמו או למקום מושבו שנקרא כך על שם אִרם או אַרם או אביהם הראשון של שבט עאד. ויש סוברים שארם הוא שבט לחוד ואינו קשור

לעאד הנזכר לפניו. ובשם ארם הוא מציין את בני עאד הראשונים שנשמדו לפנים (ראה פרשה ז פסוק סג והערה שם).

3670. בדיוק "בעלת העמודים" והכוונה לבניני עאד הראשונים, ויש אומרים שהכוונה לגנות הנהדרות דומות לגן–עדן שכונן אחד ממלכי עאד הראשונים שדאד בן עאד, וקראן אִרם על שם אבי השבט הראשון.

3671. ראה פרשה ז פסוק עא, ועב והערת שם ופרשה טו פסוק פ והערה שם.

3672. פרשה לח פסוק יא והערה שם.

3673. שוט سوط ויש מתרגמים "ערוב של ענש", ענשים מענשים שונים.

3674. יושב להם במארב השוה פרשה עח פסוק כא.

3675. לא ולא. אין העושר והעוני מתוך הנמוקים שאתם רואים.

3676. פרשה סט פסוק לד.

3677. בלי להבחין בין המותר ובין והאסור. והכוונה לערבים עובדי האלילים שהיו עושקים את ירושת הנשים והיתומים הקטנים, שכן לא היו נותנים חלק בירושה אלא לגברים נושאי נשק כמו בשלל.

3678. ראה פרשה סט פסוק יד.

3679. פרשה מד פסוק יב

3680. לחיי בעולם הבא, או בחיי, בימי חיי בעולם הזה.

3681. מפרשים ששום אדם לא יוכל להעניש ולאסור כאשר יעניש אלהים.

3682. בכבליו של אלהים. עיין הערה 3 (הכוונה להערה הקודמת, 287, הערת פ' ב"י).

3683. מפרשים נפש הצדיק שהיתה בוטחה ומאמינה באלהים, או הנפש השלוה בעולם הבא.

3684. פרשה זו נקראה כן על שם המדינה הנזכרת בה בפסוק א.

3685. לא אשבע לשון שבועה היא.

3686. הכונה לגליל מכה.

3687. שוכן או "מֻתָּר" היינו מֻתָּר לְךָ לעשות בה כחפצך, והכוונה שהותר למחמד לנהג (במקור הופיע "לנההג", הערת פ' ב"י) בעיר כחפצו, אם כי מכה היתה עיר שאסור היה לערבים הקדמונים וכן למסלמים להרוג בה נפש, מעין עיר מקלט שלנו. וכאן הותר לו לשעה בשנת הכיבוש לנהג גם במכה כחפצו.

3688. הכוונה לאדם בדרך כלל. והמפרשים המוסלמים פרשו **ביולד** באדם הראשון או באברהם, וביולד במחמד.

3689. בדיוק בעמל, היינו להיות שרוי תמיד בעמל וצרה.

3690. פסוק זה מכוון, לפי המפרשים הערבים לאלוליד אבן אלמגירה מראשי מתנגדיו של מחמד במכה, או לאבו אשרם בן כלדה שהצטיין בכח גופו, והיה מצר לנביא.

3691. מרוב מה שרכשתי לי, או כליתי הון להלחם במחמד.

3692. הכונה: נתנו לפניו את דרך הטוב והרע, והשארנו בידו הבחירה.

3693. עבד בדיוק "צואר" ראה פרשה ד פסוק צד.

3694. הצדיקים אשר יעמדו לימין כסא הכבוד ביום הדין וראה פרשה נו פסוק ח ופסוק כו.

3695. הרשעים באשר יעמדו לשמאל כסא הכבוד ביום הדין, ראה שם פסוק ט ופסוק מ.

3696. פרשה זו נקראה כן על שם השמש הנזכר בה בפסוק א.

3697. הכונה לירח בראשית החודש הנראה במערב מיד אחר שקיעת החמה, כאלו הוא בא בעקבותיה, או באמצע החדש כשהירח עולה מיד אחרי שקיעת החמה.

3698. את זהרה של השמש.

3699. ליראתה את אלהים, היינו נתן בה הכוח להבחין בין רע לטוב ולבחר את דרכה.

3700. השוה פרשה פז פסוק יד.

3701. כחשה תמיד בשליחה צאלח בעמדה במרדה ראה פרשה ז פסוק עא והערה שם ופרשה נד פסוק סט פסוק ד.

3702. הכונה לעוקר הגמלה קדאר בן סאלף מחמוד המכונה עוקר הגמלה.

3703. ראה פרשה נד פסוק פח ופרשה ז פסוק עא, בדבר החלק במאכל ובמים שהוקצבה לגמלה במצות צאלח.

3704. ויעט אותם קלון. בדיוק: ויגבב עליהם (את העֹנֶש).

3705. את הענש שוה לכל בני תמוד באין הבדל.

3706. פרשה זו נקראה כן על שם הלילה הנזכר בה בפסוק א.

3707. בהעטותו את הכל בחשכה.

3708. לאשר ולהצלחה. פרשה פז פסוק ח.

3709. לאש ולגיהנם.

3710. ראה פרשה לז. פסוק נד והערה שם.

3711. העולם הבא והעולם הזה.

3712. פרשה ע פסוק טו. ראה פרשה פז פסוק יא.

3713. פרשה פז פסוק יא.

3714. שם פסוק יד.

3715. פרשה זו נקראה כן על שם עצם–היום הנזכר בפסוק א.

3716. לפי המסורת בא חזון זה למחמד אחר, אשר לא מצא חזון מאלהיו במשך ימים. הסבה לכך היתה שבזמן ששאלו אותו אנשי קריש בענין בני המערה, (פרשה יח) ענה: מחר אגיד לכם, בקוותו לשמוע התשובה מפי גבריאל, ושכח להוסיף "אם ירצה השם" ועל דבר זה נענש, שהכופרים לעגו לו כאשר לא ידע לענותו על שאלתו. ראה פרשה יח פסוק כג והערה שם – ויש אומרים שהסבה היתה על שהשיב ריקם פני קבצן.

3717. בעולם הבא ייטב לך מאשר בעולם הזה. ראה פרשה צב פסוק יג. ולפי פשוטו של הפסוק הכוונה לראשית ימיו ואחרית ימיו. ויש מפרשים לעולם הבא ולעולם הזה.

3718. בשלשת הפסוקים ו, ז, ח מדבר מחמד על קורות חייו, בהיותו יתום עזוב. אביו מת עוד לפני הולדו, ואמו בהיותו בן שש, ונתגדל ראשונה בבית אבי אביו עבד אל מֻטַּלב ואחרי מות זה בבית דודו אבו–טאלב. פסוק ח' מרמז על מצבו החמרי שהוטב אחרי נשאו לאשה את האלמנה כדיג'ה אשתו הראשונה, שהיתה בעלת–מסחר (ראה חיי מחמד ח"א עמ' 52).

3719. פרשה זו נקראה כן על שם "האם לא הרחבנו" הנזכר בה בפסוק א.

3720. הכוונה היא שהרחבנו לך לבך לקבל את האמת, החכמה והנבואה והקלנו לך לקבל את החזון. והאגדה המושפעה מאגדה נוצרית בדבר ישו מספרת שמלאכים פתחו את לב מחמד בהיותו עוד ילד או אחר כך בשעת נסיעתו בשמים (ראה פרשה יז פסוק א), והוציאו את הטפה השחורה היינו זרע החטא הקדמון, ורחצו ונקו את לבו ומלאוהו חכמה ואמונה. (ראה חיי מחמד ח"א עמ' 51; 57) ויש מפרשים שזהו מוסב על מה שנאמר בפרשה הקודמת.

3721. לפי המפרשים הכוונה לזה שנמחלו עוונותיו שחטא לפני שנִתַּן נביא. ופשוטו: הקל לך משאך היינו ההסוסים והפקפוקים שמהם סבל עד שהגיע לידי אמונתו.

3722. יש מפרשים כאשר תפנה היינו, כאשר יגיע הקץ לסבל הרוחני שסבלת בפקפוקים, יגע בעבודת אלהים. כתודה על הדריכו אותך מישרים. ויש מפרשים: כאשר תגמור להתפלל, יגע בהטפה לאמונה ובהפצתה בין בני–האדם; או: כשתפָּנה מלהלחם בכופרים יגע בעבודת אלהים.

3723. פרשה זו נקראה כן על שם התאנה הנזכרת בה בפסוק ה.

3724. ויש אומרים באלמדינה.

3725. אלהים נשבע בתאנה ובזית לרוב תועלתם וטובם ומעלתם. ויש אומרים שהכוונה לשני הרים שבארץ–ישראל, שעליהם גדלים עצי–פרי אלו. והאחד מהם היא "הר–הזיתים" הידוע בירושלים, או שהכוונה לשני בתי–מקדש שהאחד בדמשק והאחד בירושלים. התאנה אינה נזכרת בקראן מלבד במקום הזה ואולם הזית נזכר עוד כשמן זית המשמש לאורה פרשה כד פסוק לה. ופרי הזית ועצו כמו כאן, פרשה ו פסוק צט עם התמר, הענב והרמון וכן שם פסוק קמב שנוסף גם הזרע על הנזכרים לפני כן. וכן פרשה טז פסוק יא עם הזרע, התמר והגפן. וכן

פרשה פ פסוק כט עם הגפן והתמר מלבד זה ראה פרשה כג פסוק כ והערה שם. (ראה הורוביץ ערך טור). ↩

3726. הר–סינַי כאן כמו سيْنين שהעיר מורי יוסף הורוביץ בספרו ערך "טוב" אינו אלא לשם החרוז כאן. צורת סיני פרשה כג פסוק כ, הנזכר לפני כן, ראה גם בפרשה נב פסוק א והערה שם. פרטים בקשר עם טור ראה בספרו של הורוביץ ערך "טור". ↩

3727. הכוונה היא לעיר מכה, שכל באי שעריה היו בטוחים גם מפני אויב שלא יגע בהם בהיותה עיר המקדש הערבי. ראה פרשה יד פסוק לח. ↩

3728. השוה פרשה טז פסוק עב ופרשה כב פסוק ה. ↩

3729. פרשה מא פסוק ז. פרשה סח פסוק ג ופרשה מד פסוק כה. ↩

3730. פרשה פב פסוק ט והשוה שם פסוקים ו–ט לפסוקים ד – ז כאן. ↩

3731. פרשה יא פסוק מז. ↩

3732. פרשה זו נקראה כן על שם הדם הנקפא הנזכר בה בפסוק ב. ↩

3733. לפי המסורת המסלמית נחשבים בדרך כלל חמשת הפסוקים הראשונים לפרשה זו לחזון הראשון שמצא מחמד מכל מה שגלו לו מן השמים. רק מסורת אחת חושבת פרשה עד לראשונה (ראה ראש פרשה עד והערה שם), ומסורת אחרת את פרשה זו כלה לראשונה. בענין פסוקים אלה מוסרת המסורת, שאחרי שבילה מחמד זמן בחיי סגפנות מתוך מלחמה פנימית בנפשו, נראה לו גבריאל בהיותו ישן ועורר אותו והביא אליו חזון זה מאלהיו (ראה חיי מחמד ח"א עמ' 80 וכו'). ↩

3734. ראה פרשה כב פסוק ה. ↩

3735. ראה פרשה סח פסוק א. ↩

3736. המסורת מיחסת שפסוקים אלו מכוונים נגד אבו–ג'הל מעשירי מכה ונכבדיה שעמד בראש אויבי מחמד (ראה חיי מחמד ח"א 89, 94, 99, 104). ↩

3737. לפי המסורת המוסלימית הכוונה לאבו ג'הל, שאמר: אם אראה את מחמד מתפלל בכעבה וכורע ומשתחוה אדרך ברגלי על צוארו. אולם בשבקש לעשות כן נרתע לאחוריו, שראה גֵב אש שהפסיק בינו ובין מחמד וגדודים עומדים להגן עליו. ↩

3738. לעזרתו, והכוונה לראשי מכה חברי אבו ג'הל. ↩

3739. שומְרֵי גיהנם נקראים בפסוק זה الز نا نات. ↩

3740. פרשה זו נקראה כן על שם אלקדר הנזכר בה בפסוק א. ↩

3741. הורדנוהו היינו את הקראן. ↩

3742. קדר פירושו יכולת, כבוד, הוד, וגם גזרת אלהים. (במקור הודפס בטעות: "אלחים". צריך להיות: "אלהים". הערת פרויקט בן יהודה). כאן לפי ההמשך נראה שהכונה לליל הגורל אשר חרץ אלהים. לילה זה חל ברמצ'אן, שבו מצא מחמד חזון שהרגיע את רוחו. ולפי מסורת המסלמים יחרץ אלהים בלילה זה את

כל אשר יקרה במשך השנה הבאה. לדעה זו יש אסמכתא בפרשה מד פסוקים ב–ה. לפי המסורת המסלמית הוא חל ביום כג או כד לחדש רמצ׳אן. בענין הורדת הקראן בחדש רמצ'אן ראה גם פרשה ב פסוק קפא. ונוהגים המסלמים להיות ערים כל הלילה הזה ולקרא בקראן. ↩

3743. פרשה זו נקראה כן על שם ההוכחה הנזכר בה בפסוק א. ↩

3744. ויש סוברים שנתנה באלמדינה, וכן דעת כל חוקרי הקראן. והדבר מוכח מכל תוכן הפרשה. ↩

3745. ראה פרשה פ פסוק יג – יד. ↩

3746. השוה שם פסוק טו. ↩

3747. ראה פרשה מב פסוק ג, פרשה יג פסוק יז. פרשה ב פסוקים פג–פד. ↩

3748. ראה פרשה ב פסוק קכט והערה שם. ↩

3749. כל הענין כאן מתבאר במקומות רבים מאד שבהם מדובר בענין אנשי–הספר הם היהודים והנוצרים בסגנון זה. פרשה ב פסוק קג. פרשה ו פסוקים כ, קסב–קסג. פרשה לט פסוק לא. פרשה י פסוקים קד–קה. פרשה יג פסוק לו. פרשה לט פסוק יד. פרשה מ פסוק סח. פרשה מב פסוקים יג–יד. ↩

3750. השוה פרשה ח פסוקים כב; נז. ↩

3751. השוה פרשה ג פסוק קו. שגם שם השואה בין המאמינים ובין אנשי–הספר. ↩

3752. פרשה ט פסוק קא. פרשה נח פסוק כב. ↩

3753. פרשה זו נקראה כן על שם הרעש הנזכר בה בפסוק א. ↩

3754. ויש סוברים שנתנה באלמדינה ואולם לפי תכנה, בנינה וסגנונה ברור שנתנה במכה. ↩

3755. לפי המסורת המוסלימית יהיה רעש זה בזמן תקיעת השופר הראשונה או השניה לפני יום הדין שאז יקומו המתים מקברותם. ↩

3756. הכוונה כאן למתים הקבורים בתוכה. ראה פרשה פב פסוקים ד–ה ופרשה פד פסוקים ג–ד. ↩

3757. השוה פרשה פד פסוק ה. "העיר אותה" בדיוק: גלה את אזנה, היינו מצאה חזון מאלהים. ↩

3758. יֵראו לכל אדם מה שעשה מטוב ועד רע ביום הדין. ↩

3759. ראה פרשה י פסוק סב. פרשה כא פסוק מח. פרשה לא פסוק טו ופרשה לד פסוק ג. ↩

3760. פרשה זו נקראה כן על שם הסוסים הקלים הנזכרים בה בפסוק א. ↩

3761. ויש מבעלי המסורת המוסלמים הסוברים שנתנה באלמדינה, משום שהם חושבים שבהמות הרכיבה הנזכרים בפסוק א הם גמלים שהשתמש בהם מחמד במלחמתו בבַּדר, וטעות היא. יש גם מפרשים שכל הענינים המנויים כאן בשבועות מכוונים לנפש האדם. ↩

3762. הטוּב טוב העולם הזה. ↩

3763. ראה פרשה פב פסוק ד. ↩

3764. פרשה זו נקראה כן על שם הדופקת הנזכר בה בפסוק א. ↩

3765. הדופקת, כנוי ליום הדין. ראה פרשה יג פסוק לא והערה שם ופרשה סט פסוק ד הדופקת כנוי יום הדין משום שהיא תכה את הלב בבהלה (במקור הודפס בטעות: "בבלהה". הערת פרוייקט בן–יהודה). ↩

3766. כרמש או כזַחַל; הנפוץ, השוה פרשה פח פסוק טז במובן הפרוש. ↩

3767. הכוונה לצמר המנפץ אשר יזרה לפני רוח. ראה פרשה ע פסוק ט. ↩

3768. ראה פרשה ז פסוק ז ופרשה כג פסוק קד. ויכבדו היינו במעשים טובים. ↩

3769. ראה פרשה סט פסוק כא. ↩

3770. ראה פרשה ז פסוק ח ופרשה כג פסוק קה. ↩

3771. תאר לגיהנם. ↩

3772. ראה פרשה פח פסוק ד. ↩

3773. פרשה זו נקראה כן על שם התאוה להרבות הנזכר בה בפסוק א. ↩

3774. ויש חושבים שניתנה באלמדינה והיא מכוונת נגד יהודי אלמדינה. ואולם סגנונה והקצב שלה מעידם עליה שהיא מן הזמן הראשון לנבואת מחמד, ומן הפרשיות הקדומות ביותר. ↩

3775. שעשעה אתכם התאוה להרבות הון וילדים והסיחה אתכם מן הדת והאמונה. ראה פרשה כד פסוק לז ופרשה סג פסוק ט. ↩

3776. כלומר עד יום מותכם. ↩

3777. התענוגות והשעשועים שהסיחו את דעתכם מן הדת והאמונה. ↩

3778. פרשה זו נקראה כן על שם בין–הערבים הנזכר בה בפסוק א. ↩

3779. יש מדברים שפרשה זו נגלתה למחמד במכה אחרי ההגרה, זמן קצר לפני מותו. ↩

3780. או "צוֹעֵד לִקְרַאת הָאַבְדוֹן". ↩

3781. ראה פרשה כו פסוק רכז. פרשה לח פסוק כג פרשה פד פסוק כה ופרשה צה פסוק ו. לפי דעת נלדכה נספח פסוק זה לפרשה כאן אחר כך כמו גם פסוק ו בפרשה צה. ↩

3782. פרשה זו נקראה על שם מוציא–דבה הנזכר בה בפסוק א. ↩

3783. ראה פרשה סח פסוק יא. ↩

3784. הכונה היא נגד אנשים עשירים וגאים. והמסורת המסלמית מונה מספר אנשים שהוציאו דבה על מחמד. וכן יש אחדים החושבים – בטעות – שפרשה זו נתנה באלמדינה. ↩

3785. אלחטמה היא אחד השמות שבהם כינה מחמד בקראן את הגיהנם, או את אחד ממדוריה. פרוש המלה אלחטמה הוא המרסקת וממעכת. ↩

3786. הַמֻצתה ולא תכבה, בהיות אלהים הוא שהצית אותה. ↩

3787. פרשה זו נקראה כן על שם השנהב הנזכר בה בפסוק א. ↩

3788. כאן נותן מחמד, כנראה בפעם הראשונה, לתושבי מכה דוגמא היסטורית מן הענש שהעניש האלהים את החוטאים, והדוגמא לקוחה מההיסטוריה של העיר מכה עצמה. עצם הענין הוא דבר עלות הכושים למלחמה על מכה לא הרבה אחרי שנת 543 אסה"נ. אברהה נציב מלך כוש בתימן, שהיתה למושבה כושית אחרי אשר הושם קץ לממלכת היהודים בחמיר, בנה כנסיה נוצרית בצנעא בירת תימן, למשך את לב הערבים אליה ולהסירם מאחרי הכעבה, המקדש הערבי המרכזי שבמכה. הערבים, לא נחה דעתם מזה. ואיש מהם מבני כנאנה חדר לתוך הכנסיה בלילה ונפנה בה לצרכיו לחללה. נציב תימן כעס ונשבע לעלות עליהם למלחמה, ולקח עמו גם פיל או פילים הוא צר על מכה, ואולם בדרך נס פרצה מגפה בחילו – לפי המשוער מחלת האבעבועות – והוא נאלץ לעלות מעליה, ויהי לנס. בין הערבים פשטה האגדה שאללה הוא שהציל את מקדשו, על–ידי כך ששלח אליהם עופות מן הים כמראה הנץ, ולכל עוף שלש אבנים קטנות כעדשים. האחת נשא במקורו והשתים בשתי רגליו. ולא פגעה אבן באיש מבלי אשר ימות. והנשארים נסו. וגם את אברהה נגע אלהים בנגעים קשים, וגופו נשר אברים אברים. צבאותיו לקחוהו עמם לצנעא ושם מת אחרי אשר לא נשאר מגופו בלתי אם כגדל אפרוח העוף. (ראה חיי מחמד ח"א עמ' 43 וכו'). ↩

3789. ראה פרשה טו פסוק עד ופרשה יא פסוק פד. בספור לוט אמרו שעל כל אבן ואבן היה רשום שם האיש שלו היא מיועדת. ↩

3790. פרשה זו נקראה כן על שם קריש הנזכר בה בפסוק א. ↩

3791. למסע או לאורחת (במקור הודפס בטעות: "אורחח". צריך להיות "אורחת". הערת פב"י). ↩

3792. המדובר הוא באורחות הסוחרים מקריש תושבי מכה שהיו יוצאות שתי פעמים לשנה. בקיץ לסוריה ובחרף לתימן. ↩

3793. יעבדו וכו', כלומר אלהים מצוה את אגודת קריש כלומר את יושבי מכה לעבוד את אלהיה בית הזה, היינו הכעבה במכה. "הבית" במובן בית אלהים כמו בעברית. ופרשה זו נאמרה בזמן הראשון לנבואת מחמד, כשהיה מכיר בקדושת הכעבה במכה כבית–אללה האחד. הוא רק שלל את עבודת האלילים. ויש להעיר שמלבד זה אין הכעבה נזכרת בקראן בכל תקופת מכה. ורק בתקופת אלמדינה, אחרי השנה השניה להג'רה חוזר מחמד ומכיר בקדושת הכעבה כמקדש אללה ומצוה לפנות לעברה בשעת התפלה (קִבְלָה פרשה ב' פסוק קלו) וגם מקבל במשך תקופה זו את כל מנהגי העליה לרגל אליה. וקשה הפסוקים א–ג מתרגם נלדכה (Geschichte des Korans כרך I עמוד 91) מלה ראשונה של הפרשה "לإيلاف" "בגלל זה שמאגדים קריש את אורחות הקיץ והחרף, משום כך מצווים הם לעבד את אלהי הבית הזה", היינו להכיר לו תודה. ה"ל" של لإيلاف, הביאה

מפרשים מוסלמים לקשר בפרוש דחוק פסוק זה לסוף הפרשה שלפני כן, היינו שאלהים שת את "בעלי–הפיל כעלה אכול" "לאגודת קריש" וכו' והבטיחם מפחד מחיל הכושים.

3794. על–ידי שהם מרויחים במסחרם ואולי גם מן העולים לרגל, שכן מכה עצמה מקום לא–זרע הוא (ראה פרשה ב פסוק קב ופרשה יד פסוק מ).

3795. הבטיחם מפחד, היינו שומר על אורחותיהם מאויב בשעת מסעם, או שהוא מדבר בכלל על העיר מכה שהיא מקום מבטחים, עיר שלום שאסור להלחם (במקור הודפס בטעות "להלחס". צריך להיות: "להלחם". הערת פב"י) בה (ראה פרשה צה פסוק ג והערה שם ופרשה ב פסוק קיט ופרשה יד פסוק לח).

3796. פרשה זו נקראה כן על שם המחסור הנזכר בה בפסוק ז.

3797. ויש חושבים שנתנה באלמדינה. גרם לכך שפסוקים ד–ז מתאימים לענין הצבועים באלמדינה אחרי שחזקה ידו של מחמד.

3798. בענש או ביום הדין.

3799. השוה פרשה צג פסוק ט. המסורת המוסלמית מיחסת את הדברים נגד אבו–ג'הל ראש מתנגדי (במקור הודפס בטעות: "מתגגדי". צריך להיות: "מתנגדי". הערת פב"י) מחמד באלמדינה, או נגד אלואלד בן אלמגירה.

3800. ראה פרשה סט פסוק לד.

3801. ראה פרשה נא פסוק יא.

3802. ראה פרשה ד פסוק קמא.

3803. השוה פרשה נ פסוק כד וכן פרשה סח פסוק יב ואולי גם שם כמו כאן. היינו מונעים את הטוב מבני אדם.

3804. פרשה זו נקראה כן על שם השפע, הנזכר (במקור הודפס בטעות: "חנזכר". צריך להיות: "הנזכר". הערת פב"י) בה בפסוק א.

3805. ויש חושבים – שלא כנכונה – שניתנה באלמדינה, ואומרים שהיא קשורה עם מותו של בן מחמד היחיד אבראהים שילדה לו שפחה קופטית מארי ששלח לו מושל אלכסנדריה במתנה (ראה הערה לפרשה סו פסוק א. וראה חיי מחמד ח"א עמוד 59–58. אבראהים מת בילדותו, וכאן מנחמו אלהים. לפי האמת הכוונה נגד קבוצת מתנגדיו במכה בדרך כלל, אם כי המסורת קוראת בשמות אנשים שלהם במיוחד מכוונת פרשה זו.

3806. השפע בערבית الكوثو שפרושו שפע–טובה. והמסורת המסלמית בארה שהכוונה לנבואה שנתנה לו, ויש שפרשו שהכוונה לנהר מנהרות גן–העדן.

3807. גם פסוק זה מתקופת מכה הראשונה כשמחמד, עוד מחזיק במנהגי עובדי האלילים ומביא קרבנות בכעבה (ראה פרשה קו פסוק ג והערה שם). הנחירה של הקרבן היתה נעשית על ידי פגיון (חַרְבָה) שתקעו לבעל–החי בצוארו במקום הסמנים.

3808. לפי המסורת היה אחד משוטמיו אלעָאץ בן וָאאִל אומר: "הרפו ממנו הלא הוא איש ערירי לא שארית לו, וכשימות יאבד זכרו והונח לכם ממנו". הערבי חושב גם את האיש אשר רק בנות לו לערירי (ראה בענין זה חיי מחמד ח"א עמוד 134). ↩

3809. פרשה זו נקראה כן על שם הכופרים הנזכר בה בפסוק א. ↩

3810. חזרה על פסוק ג, והרבה התפלפלו מפרשי הקראן בפרושיהם לפרש ההבדל במובן שבין פסוק ג לפסוק זה. ↩

3811. פרשה זו היא תשובת מחמד לזקני מכה שהציעו למחמד לעבוד את אליליהם, ואז יעבדו גם את אלהים עם אליליהם. זמנה אחרי שפרץ הריב ביניהם ובינו זמן רב (ראה חיי מחמד ח"א עמוד 120). ↩

3812. פרשה זו נקראה כן על שם תשועה הנזכר בה בפסוק א. ↩

3813. פרשה זו בסבת קצורה – אם כי אפשר שהיא רק חלק מחזון – וסגנונה מסודרת בין פרשיות שניתנו במכה מלפני ההגרה (במקור הודפס בטעות: "ההגרח". צריך להיות "ההגרה". הערת פרויקט ב"י). ואולם ענין הכניסה בדת אלהים בהמונים שעליה מדובר בה, מוכיח שהיא מתקופת אלמדינה, זמן רב אחרי ההג'רה. מה שמדובר בה בפסוק א על דבר התשועה והכבוש אין הכרח לבאר דוקא על כבוש מכה, בשנה השמינית להג'רה. אפשר שכאן מדובר בדרך כלל על תשועה וכיבוש ראה פרשה סא פסוק יג. אך יש מבעלי המסורת המוסלמית הקובעים אותה כפרשה אחרונה של חזון מחמד, זמן קצר לפני מותו, או על כל פנים כפרשה מפרשיות אלמדינה המאוחרות, אומרים שחזון זה נשא מחמד ביום כבוש מכה. השוה פרשה מח פסוק א וכו' והערה שם. ↩

3814. ראה פרשה מ פסוק נז. ↩

3815. פרשה זו נקראה כן על שם תכרתנה הנזכר בה בפסוק א. ונקראה גם בשם אבו–להם. הנזכר גם כאן ↩

3816. אבו–להב הוא כנויו, שם לואי לגנאי שנתן לו מחמד. שמו היה עבד–אלעֻזה, אבו–ג'מיל והיה דודו, אחי אביו של מחמד. לפי דעת כל בעלי המסורת היה הענין זה: אחרי פקפוקים רבים החליט מחמד להודיע לבני עמו, ובתחלה לבני–שבטו לבני–האשם את דבר השליחות שבא אליו מאַללָה. הוא הזמינם אליו ודבר אליהם. ואולם דודו עבד אלעזה בן עבד אלמֻטַּלִב קם ואמר לו: "אבדון עליך, כלום לשם זה הזמנת אותנו". וקם והלך והלכו כל הנאספים, מבלי שים לב לדברי מחמד. מחמד הביא את החזון הזה, וכינה את דודו בשם אבו–להב, היינו האיש שתאכל אותו להבת הגיהנם. ואמר תכרתנה ידיו, משום שבדברו אל מחמד הכה אותו על ראשו, לפי דברי המפרשים, או שלח בו יד והעליב אותו במעשים אחרים, לפי מסורת אחרת. ויש להעיר שרק שנים מבני דורו של מחמד נזכרו בשמותם בקראן מלבד מחמד: זַיְד עבדו ובנו המאֻמץ של מחמד (פרשה לג פסוק לז והערה שם), וכאן דודו אחי אביו אבו–להב. (ראה חיי מחמד ח"א עמ' 116). ↩

3817. עצי–הדלק שבהם ישרף בגיהנם, אשה זו קיבלה במסרת המסלמית את שם–הלואי "נושאת העצים". גם היא אֵם ג'מִיל היתה מצֵרה ומזיקה למחמד. ובהיותה משוררת חברה גם חרוזי–לעג נגד מחמד. "מחמד פרושו מהולל, והיא כנתה אותו "המחָרף" שם גנאי שהשתמשו בו קריש אחרי כן נגד מחמד על–פי שיר שאמרה: "את המחרף מרינו, ולפקודתו שמוע לא אבינו ואת דתו בזינו". ענש נשיאת העצים בחבל זה לגיהנם, נגזר עליה לפי המסורת המסלמית על שם שנשאה חבילת קוצים ושמה אותה בדרך הנביא, או הניחה נבלה או זבל לפני דלת ביתו. (ראה חיי מחמד ח"א עמוד 117). ↩

3818. חבל קשה שישרט ויחתוך בבשרה. ↩

3819. שם הפרשה על שם אחדות האלהים שבו היא עוסקת, ופרשה זו במעלה רבה אצל המוסלמים. לפי המסורת עולה היא בערכה כערך שליש מכל הקראן כלו. לפי המסורת תשובה היא לשאלה ששאלו קריש את מחמד בדבר תארי האלהים שאותו הוא קורא אותם לעבוד. ↩

3820. ויש מבעלי המסורת המסלמית הסבורים שניתנה באלמדינה, כפי שהם סבורים גם בענין פרשה א של הקראן, ואומרים שתשובה היא לשאלה ששאלוהו יהודי אלמדינה בדבר אלהיו. ↩

3821. الهحر הוא גם תאר לבן אדם אציל. ↩

3822. פרשה זו נקראה כן על שם השחר הנזכר בה בפסוק א. ↩

3823. פרשה זו והפרשה קי"ד שלאחריה נקראת בפי המסלמים هغو ذئاڽ היינו שתי השבעות או שני לחשים לבקש חסות מאלהים. אומרים שלחשים אלה אמר כדי להתרפא ממחלה שהביא עליו יהודי מאלמדינה לַבִּיד שמוֹ. לפי זה ניתנו פרשיות אלו באלמדינה. הן יכולות להיות גם לחשים והשבעות בדרך כלל, ואפילו בנוסח שקדם לאסלאם בכלל ועובדו כאן עבוד קל לפי (במקור הודפס: "לפו". צריך להיות: "לפי". הערת פרוייקט ב"י) רוח האסלאם. מחמד האמין בשדים ורוחות כפי שאפשר למצוא גם בקראן לא מעט. בקשת חסות מפני השטן אנו מוצאים גם בפרשה כג פסוק צט, פרשה טז פסוק ק, פרשה מא פסוק לו ופרשה ז פסוק קצט. מתקבל על הדעת שסודרו בסוף הקראן לסגולה, שכן השטן אורב לבלבל דעתו ולהכשיל פיו של הקורא בקראן. כפי שנזכר גם בפרשה טז פסוק ק, שלפיו מצוה עד היום כל הקורא בקראן לאמרו לפני קראו מאמר "בשם אלהים הרחמן והרחום". ↩

3824. בדיוק הַבָּקִעַ, היינו הבקע השחר. ראה פרשה ו פסו צו. ↩

3825. באפל הלילה מצויים מזיקים ויש להם שליטה. ויש מפרשים שהכוונה לזמן לקוי לבנה. ↩

3826. מכשפות העושות קשרים בחוט ולוחשות עליהן להביא נזק לאדם. המסורת אומרת שלַבִּיד היהודי הנזכר לעיל הוא שעשה כשפים לנביא בעזרת בנותיו. מספר הקשרים היו אחד–עשר כמספר הפסוקים שבשתי פרשיות אלו יחד. ↩

3827. פרשה זו נקראה כן על שם בני–האדם הנזכרים בה בכמה פסוקים. ↩

3828. ויש סוברים שניתנה באלמדינה ראה הערה לפרשה שלפניה.

3829. הוא השטן המפתה את האדם לחטא, ואחרי שנפתו וחטאו הוא עוזבם ונס מהם.

3830. היינו השדים והרוחות.

3831. Geschichte des Qorans, XI–X חלק א,